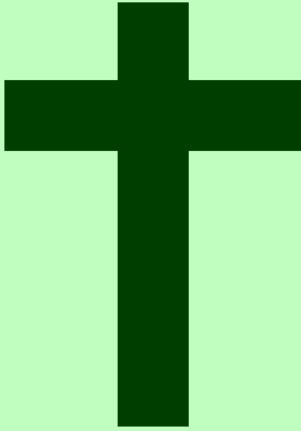

Diža' chawe' kub len
Salmo ka'

New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee (MX:zty:Zapotec,
Yatee)

Diža' chawe' kub len Salmo ka'
New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee
(MX:zty:Zapotec, Yatee)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatee

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatee [zty], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Zapotec, Yatee

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
 0bfe09c1-2c81-5cea-8249-8c76af5de080

Contents

SALMOS	1
MATÍO	127
MARKOS	187
LUKAS	225
ZWA	287
HECHOS	332
ROMANOS	389
1 CORINTIOS	413
2 CORINTIOS	435
GÁLATAS	449
EFESIOS	458
FILIPENSES	466
COLOSENSES	471
1 TESALONISENSES	477
2 TESALONISENSES	482
1 TIMOTEO	485
2 TIMOTEO	492
TITO	497
FILEMÓN	501
HEBREOS	503
ŽEDW	520
1 BEDW	526
2 BEDW	533
1 ŽWA	537
2 ŽWA	542
3 ŽWA	543
JUDAS	544
APOKALIPSIS	546

SALMO KA'

1

1 Ba nez zen naken che bennen' bi zzi'e da' zzejní'igekle benne' wen da' zinnj ka'
 le';
 na' bi nake' toze len benne' doła' ka',
 na' bi žónlene' tzen benne' ka' zzóagake' Dios cheła'ale,
 2 san žebele' dan' žone' kan zchi'le Xanžo Dios,
 na' kan nak dan' wnnakze' Le', dot ža dot yel zlab laže'en.
 3 Benne' ni nake' ka to yag da' zoan žoa'a yegw,
 da' zbian da' zix chen lo byo' chekzen,
 na' xlagen bi žasen.
 Yógo'te da' žon benne' ni, želžój chawen',
 4 san benne' wen da' zinnj ka' kege ki zej nake'.
 Zej nake' ka to laga' biž dan' žoa be'.
 5 Bi yežojgak chawe' benne' wen da' zinnj ka' kate' wchi'a laže' Dios légage',
 na' bi chó'ogak benne' doła' ka' gan zej ndobe benne' chawe' ka' law Dios.
 6 Žaz laže' Dios da' žongak benne' chawe' ka',
 san da' žongak benne' wen da' zinnj ka' chen' légage' gan kwia yí'gage'.

2

1 žBiz chen' zži'igak benne' yógo'te yež ka' che Dios?
 žBiz chen' zlab láže'gak benne' ka' da' zzoan Le' cheła'ale?
 2 Žži'igak benne' wnná bia' ka' chie' Le',
 na' benne' yolawe' ka' žóngake' toze diža' nich wží'igake' che Dios, Xángake',
 na' che Bennen' wžé Dios chekze'.
 3 Znnágake': "Yebéj kwinžo lo ná'gage',
 na' wzoažo cheła'ale da' bchí'igekle' žo'o."
 4 Gan že' Xanžon' ya'abá chie' žziže'.
 Žon ditjle' da' žek láže'gake' góngake',
 5 na' lo yela' zža'a chie' zdiłe' légage',
 na' lo yela' yichj ža'a chie' zchebe' légage'.
 6 Zne': "Lo ya'a la'y chia', Ya'a Sión
 bā bzoa' Bennen' nna bi'e lo wlaza' neda'."
 7 Zna Bennen': "Wzenla' le'e da' gož Xanžon' neda'.
 Gože' neda': Le' nako' Zi'na'. Na'a ža naka' xo'.
 8 Wnnable neda', na' gonna' Le' yógo'te yež ka',
 na' gak chio' dot yežlyó.
 9 Wchinnjo' yež ka' len to bar ya,
 na' ka to že'e yo wozjo' légaken."
 10 Na'a, le'e, Benne' wnná bia' ka', le yenle da' ni da' zzejni'ila' le'e.
 Le wsdle da' ni da' zzenla' le'e, le'e na' zna bia'le lo yežlyó.
 11 Le gon da' zna Xanžo Dios, lo yela' zžebe chele,
 na' lo yela' žezize chele, le yebele lawe' Le'.
 12 Le gape ba la'ne Zi'ne' nich bi že'e,
 na' bi kwia yi'le lo nez chele, dan' la' žá'atie' Le'.
 Ba nez zen naken chegak yógo'te benne' ka' žxen láže'gake' Le'.

3

¹ Xana' Dios, ba nyanle'e benne' ka' zžá'agake' neda'.
Benne' zante zdíl-lengake' neda'.

² Benne' zante znnégake' chia', na' znnágake':
“Bi yeslá Dios le'.”

³ San Le', Xana' Dios, žape chi'o neda'.
Nako' yela' baní' chia', na' zzo' neda' chawe'.

⁴ Wžéži'a, na' bliža' Xana' Dios,
na' Le' bechebe' chia' gan zoe' law ya'a la'y chie'.

⁵ Gota'a, na' wtasa',
na' bebana' dan' ben choch Xana' Dios neda'.

⁶ Bi žeba' chi mil benne' ka' zdíl-lengake' neda',
benne' ka' zej nychjle' neda'.

⁷ Wyás, Xana' Dios. Beslá neda', Dios chia',
na' wdáp xága'gak benne' ka' zdíl-lengake' neda',
na' bdichj láye'gak benne' wen da' zinnj ka'.

⁸ Yela' weslá za' lo no'o, Xana' Dios.
Ben chawe' benne' chio' ka'.

4

¹ Bechebe chia' kate' žliža' Le', Dios.
Le' zchi'a láže'kzo' da' žona'.
Kate' wzóa' lo da' zede, Le' ben chocho' neda'.
Beyache' laže'e! neda', na' benle da' zchájljlena' Le'.

² Zna Dios: “Le'e, benne' ka', žto chi'ize wzoale neda' cheja'ale?
žTo chi'ize ží'ilele da' bi be zaka', na' chejle'le da' wen laže'?”

³ Žala' nnézele ba wžé Xanžo Dios bennen' žape' Le' ba la'ne.
Xanžo Dios yenle' chia' kate' wliža' Le'.

⁴ Le' žebe law Dios, na' bi gonle doļa'.
Le' wláb laže' chie' kate' dele gan ztasle, na' le soa žize.

⁵ Le' got biado' ka' lawe' Le' lo da' nak chawe',
na' le wxén laže' Xanžo Dios.

⁶ Benne' zante znnágake':
“žNož benne' gon chawe'e neto'?”
Lo yela' ži'i laže' chio' bwia neto', Xanto' Dios.

⁷ Le' bzo' yela' žebele lo yichj lážda'wa',
dan' nakžen zen ka da' zej nape benne' ka' zej náplj'e zoa', na' xis uba wāj.

⁸ Lo yela' zga'n chawe' gata'a, na' tasa',
dan' znoo' Le', Xana' Dios, naka' chawe' lawo' Le'.

5

¹ Bze nag da' znnia', Xana' Dios.
Be' laže' kan zbeže laža'a.

² Le' nako' Xana', na' nako' Dios chia'.
Benle da' žliža' Le', dan' zchájljenteza' Le'.

³ Xana' Dios, chbal-le yenlo' chi'a.
Žildo' la'kza' lawo' Le', na' kweza' da' yi'o neda'.

4 Nako' Dios bi žaz lažo'o da' bi nak chawe'.
 No benne' žone' da' zia bi soakze' gan zo' Le'.
 5 Bi žo'o latje la'gak benne' wen da' zinnj ka' lawo'.
 Bi zle'elo' chawe' yógo'te benne' wen da' zinnj ka'.
 6 Zchinnjo' ližgak benne' ka' žon láže'gake'.
 Žzo' cheļa'ale benne' wetw benách ka', na' no benne' žon laže'e,
 7 san neda' wak choa'a ližo' dan' nži'ile'elo' neda'.
 Wká'n zena' Le' lo yodo' la'y chio' lo yeļa' zžebe.
 8 Bsedle neda' gona' da' chawe' lawo' Le', Xana' Dios,
 dan' zžá'ale'egak benne' ka' neda',
 benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
 Bche' neda' nez chawe' chio'.
 9 Benne' ki bi znnágake' da' naken da' li.
 Nža' yichj lázdo'gake' da' kegle.
 Lbá'gake' zej naken ka' yežw ba ka' chegak benne' gat ka' da' nyáljwgaken.
 Znnágake' diža' chawe' ka', san žon láže'gake'.
 10 Ben zi' benne' ka', Dios.
 Ben ga chejchégwgake' ni'a che xtiža'gakkze'.
 Dan' nyanle'e da' bi nak chawe' da' žóngake',
 na' dan' bži'igake' chio' Le', bnnita' légake' cheļa'ale.
 11 San yebéle'egekle benne' ka' žxen láže'gake' Le'.
 Kwežeyá'gake' lo yeļa' žebele dan' žákleno' légake'.
 Benne' ka' zej nži'ile' Le' yebéle'egekle' lawo' Le'.
 12 Gon cháwe'kzo' benne' chawe', Xana' Dios.
 Dan' žaz lažo'o bennen', gape chi'o' le'.

6

1 Xana' Dios, bi tilo' neda' lo yeļa' zža'a chio',
 na' bi gono' neda' zi' lo yeļa' yichj ža'a chio'.
 2 Beyache' laže'l neda', Xana' Dios, dan' bi zoa' chawe'.
 Beyón neda', Xana' Dios, dan' zžáka'li'a.
 3 Že' zede yichj lázda'wa',
 na' Le', Xana' Dios, žbatx gákleno' neda'?
 4 Da, Xana' Dios, beslá be' da' nakkza'.
 Lo yeļa' ži'i laže' chio' beslá neda'.
 5 Gan zej nnita' benne' gat ka', bi žejsá' laže' no benne' Le'.
 Lo latje chegak benne' gat ka', žnoz benne' wká'n zene' Le'?
 6 Ba žedó laža'a dan' zbeže laža'a.
 Yógo'te yeļ zbise gan dia' len nis zbeža'.
 Žesbisan' len nis zbeža'.
 7 Ba nyejw yej lawa' dan' zbéželi'a.
 Ba bebižke nis dan' yožen yej lawa' dan' zžá'ale'egak benne' ka' žsáka'gake'
 neda'.
 8 Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' zinnj,
 dan' ženle Dios zbéželi'a.
 9 Xana' Dios ba ženle' da' žáta'yoela' Le'.
 Zzi' Xana' Dios da' zcháljlena' Le'.
 10 Žedoé'egekle, na' zej že' zedle'e yógo'te benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
 De chgi' kwásgake' gan zoa', na' yedoé'egekle'.

7

1 Xana' Dios, žxen laža'a Le'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' žsáka'gake' neda', na' goklĕn neda',

2 nich bi séngake' neda' ka žon bež yixē',

na' bi wchéza'gake' neda' gan bi zoa no benne' gáklĕne' neda'.

3 Xana' Dios, cha' bena' neda' ki;

cha' zoa bi da' zinnj da' ben ni'a na'a;

4 cha' zoa bi da' bi nak chawe' da' bena' che no benne',

bennen' zgá'nlĕne' neda' chawe',

(san neda' góklĕna' bennen' bi zle'ele' neda' chawe' la'kze bi be bena' chie')

5 cha' ki bena', be' latje bennen' bi zle'ele' neda' chawe' kwia laže'e neda', na' sene' neda'.

Be' latje bennen' wleje' neda' lo yo, na' wca'ne' ca'ze yeĵa' zen chia'.

6 Xana' Dios, lo yeĵa' zža'a chio', wzó ža'.

Bdĭl-ĭlen benne' ka' žsáka'gake' neda' lo yeĵa' zža'a chégake'.

Bseĵa' da' gáklĕn neda' kate' žin ža wchi'a lažo'o da' žak cheto'.

7 Benne' yógo'te yež ka' lá'gake' lawo' Le'.

Wnná bia' benne' ka' lo yeĵa' zen chio'.

8 Le', Xana' Dios, wchi'a lažo'o benne' yógo'te yež.

Bchi'a laže' neda' ka nak da' chawe' dan' bena',

dan' bena' lo da' nak li laže' chia'.

9 Bchinnj da' žongak benne' wen da' zinnj ka',

san ben chawe' benne' chawe' ka',

dan' nako' chawe', Dios, na' zwio' da' yo'o lo yichj láždo'gak yógo'te benne' ka'.

10 Dios na'kze žape chi'e neda'.

Žeslé' benne' ka' zej nake' li laže'.

11 Nak chawe' ka' zchi'a laže' Dios da' žongak benne' ka'.

Yógo'te ža zža'a Dios che da' žongak benne' wen da' zinnj ka'.

12 Cha' bi yeyát láže'gake' Dios kweje' ya ntoche' chie' ka'.

Za' wsíe' yag ntóche'do' chie' ka'.

13 Za' wkonle' žin ya chie' ka' che wdĭĵe.

Za' wsíe' yag ntóche'do' ka' zoa yi' láwe'gaken.

14 Benne' wen da' zinnj žkweze' da' zia da' gone'.

Yo'o yichj lážda'we' da' zinnj da' gone', na' gone' da' wen laže'.

15 Ba bche'ne' to yežw gže' nich yéxjwgak benne' ka' ga na', san bexjwe' ĩekze' lo yežwn'.

16 Da' zinnj da' bene' žesbaga'n ĩekze' zia,

na' da' bsake'e benne' ka' yebí'i Dios chekze' ĩe'.

17 Wká'n zena' Xana' Dios ni'a che da' chawe' da' žone'

na' gólteza' che La la'y che Xana' Dios, Benne' zente.

8

1 Xanto' Dios, zente nak La la'y chio' Le' do zente yežlyó.

Nakže zen yeĵa' zen chio' ka ya'abá.

2 Žolgak xkwide' ka', na' bi'do' že'n ka', ka naken.

Yo'o chawo'o gan bi gak la'gak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

Zzoa žio' benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe',

na' benne' ka' zzóagake' Le' cheĵa'ale.

3 Kate' zwia' ya'abá dan' beno' Le',

na' byo', na' belj ka', da' ka' bzo' to ton,

⁴ na' znnaba': ¿bizkze zej nak benne' ka', dan' že' lažo'o l'égake'?
¿Bizkze zej nak benne' ka', dan' ži'o wnné yoe chégake'?

⁵ Beno' l'égake' yeláte'ze gaxjw ka nako' Le',
na' bzo' chégake' yeļa' zen, na' yeļa' ba la'ne.

⁶ Wnnakzo' nna biá'gake' yógo'te da' ka' beno'.
Yógo'ten bđio' lo ná'gake':

⁷ zila' ka', na' bež ka',
na' yógo'te bia yixe' ka',

⁸ bia zej nnita' xilgakba', na' bel ka',
na' yógo'te bia ka' zej nníta'ba' lo nisdo'.

⁹ Xanto' Dios,
zente nak La la'y chio' Le' do zente yežlyó.

9

¹ Xana' Dios, dot laža'a wká'n zena' Le'.
Wzenla' benne' ka' ka nak da' zente da' beno'.

² Yebekzla', na' golkza' ka nak chio'.
Goļa' che La la'y chio' Le', nako' Dios zente.

³ Bzonnjgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
Bejchégwgake', na' wnitgekle' lawo' Le',

⁴ dan' zzoa chawo'o da' chawe' da' žona'.
Ži'o latje blo chio', na' cháwe'do' zchi'a lažo'o.

⁵ Bđiļo' benne' yež ka', na' bhinnjo' yo'o chegak benne' wen da' zinnj ka'.
Bsoļo' lagak benne' ka' to chi'ize.

⁶ Wžia yi'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
To chi'ize zej nbia yi' latje chegak benne' ka',

na' yež chégake' ka', da' ka' bhinnjo' Le'.
Nitó benne' chejsá' laže'e benne' ka'.

⁷ Xanžo Dios zoakze' to chi'ize.
Bkweze' latje blo chie' gan wchi'a laže'e benne' ka'.

⁸ Lo da' chawe' wchi'a laže'e benne' ka' dot yežlyó,
na' benne' yógo'te yež ka' lo da' nak li laže'.

⁹ Xanžo Dios nake' ka' to gan chejnníta'gak chawe' benne' yache' ka',
kate' žin ža che da' wžia yin' benne' wen da' zinnj ka'.

¹⁰ Benne' ka' zej nónb'i'e Le', Xanto' Dios, wxén láže'gake' Le',
dan' bi wléj yichjo' benne' ka' žiljgake' Le', Xanto' Dios.

¹¹ Le goļ che Xanžon', Bennen' zoe' yež Sión.
Le wzenle benne' yež ka' ka nak da' bene',

¹² dan' žejsá' laže'e chegak benne' ka' zzáka'gake',
na' yezi'e wzón che benne' wetw benách ka'.

Bi gaļ laže'e da' žližgak benne' yache' ka' Le'.

¹³ Beyache' laže'l neda', Xana' Dios.

Bwia da' zzaka'a lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
Le' bekó'o neda' lo na' yeļa' got

¹⁴ nich wzenla' benne' ka' da' zka'n zena' Le' gan zdóbgake' lo yež Sión,

na' yebéle'ela' dan' besló' neda'.

¹⁵ Chejchazgak benne' yež ka' lo yežw da' bché'ngake'.

Chejcházgake' lo do yelj da' bdíxjgake'.

¹⁶ Xanžo Dios bloe'ele' kan zchi'a laže'e,
dan' wbága'gak zia benne' ka' bi zej nake' chawe' ni'a che da' béngakkze'.

¹⁷ Benne' bi zej nake' chawe' ka' cházgake' lo yi' gabíl,
yógo'te benne' ka' žal láže'gake' Xanžo Dios.

¹⁸ Kege to chi'ize gal laže' Dios benne' yache' ka',
na' kege to chi'ize nitle da' žxen láže'gake'.

¹⁹ Wzó ža', Xana' Dios. Bi go'o latje benne' ka' wká'n zen kwíngake'.

La'gak benne' yež ka' lawo' Le' nich wchi'a lažo'o légake'.

²⁰ Xana' Dios, ben ga žébegak benne' ka' Le'.

Yeyónbia'gak benne' yež ka' zej nake' benachze.

10

¹ Xana' Dios, žbiz chen' zo' zi'to'?

žBiz chen' žkache' kwino' kate' zzáka'gak benách chio' ka'?

² Lo yela' zka'n zen kwin benne' bi nake' chawe' zbia laže'e benne' yache',
san chejchaze' lo da' bdixjwe' nich wžia yi'e bennen'.

³ Zka'n zen kwine' ni'a che da' zze laže'e.

Zne zi'e bennen' zdan laže'e yela' gape, na' zka'ne' ka'ze Le', Xana' Dios.

⁴ Lo yela' zka'n zen kwin benne' bi nake' chawe' bi žape' Dios ba la'ne,
na' zne' bi zoa Dios.

⁵ Žónteze' da' zinnj, na' zne'

bi wchi'a laže' Dios le' ni'a che da' žone'.

Zzoe' cheļa'ale benne' ka' zži'igake' chie' le'.

⁶ Lo yichj lázda'we' zne':

“Bi be gak wsejw xneza'.

Batkle bi gak chia' da' bi naken chawe'.”

⁷ Znnáteze' da' kegle, na' da' wen laže', na' žkache'lanteze'.

Diža' ka'ze, na' diža' yałze zžójgaken žoe'e.

⁸ Žkache' kwine' žoa'a yež nich sene' benne' ka'.

Bagáche'ze žote' benne' ka' zdégakze' ga na'.

Zwíalanze' nich gak bi gone' whégak benne' yache' ka'.

⁹ Bagáche'ze zbeze' ka' žon bež yixe'.

Zbeze' nich gak sene' benne' yache' ka'.

Kate' zzene' benne' yache' lo do yelj chie', na' zchi'e le' chekze'.

¹⁰ Kan žon bež yixe' zóateze' xíti'e lówlegak benách ka',

na' zzene' benne' zan len ne'e waļe.

¹¹ Lo yichj lázda'we' zne': “Naļ laže' Dios benne' ki.

Bkache' lawe', na' bi le'ele' da' žona'.”

¹² Wzó ža', Xana' Dios, na' bze no'o.

Bi gal lažo'o benne' yache' ka'.

¹³ žBiz chen' zzoagak benne' wen da' zinnj ka' Dios cheļa'ale?

Lo yichj lázdo'gake' znnágake':

“Bi yezí' wzón Dios neda'.”

¹⁴ San Le' bļe'ekzlo' da' ni, dan' zwio' no benne' žone' da' zinnj, na' da' bi nak
chawe',

nich yezi'kzo' wzón benne' ka'.

Benne' yache' ka' zde kwíngake' lo no'o.

Le' žáklenkzo' bi' wzebe ka'.

¹⁵ Zkwaso' yeja' wale che benne' wen da' zinnj.

Wléjlawle da' bi nak chawe' da' bene', dan' bene' bagáche'ze.

¹⁶ To chi'ize nak Xanžon' Benne' zna bi'e žo'o.

Lo yežlyó chie' ba wžia yi'gak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

¹⁷ Benno' chegak benne' gaxjw laže' ka' da' wnnábgekle' Le', Xana' Dios.

Le' zkwezo' yichj lázdo'gak bénne'do' ka' nich wzé nággake' xtiž'o'o,

¹⁸ nich wchi'a lažo'o bi' wzebe ka', na' benne' ka' zžáka'gake',

nich biž bi da' zinnj gongak benne' ka'

bi zej nake' chawe' chegak bénne'do' ki.

11

¹ Žxen laža'a Xana' Dios.

¿Biz chen' že'gak benách ka' neda':

“Bžonnj, wyéjlaw ya'a ka to byinne”?

² Bwia nga, zkwezgak benne' ka' bi zej nake' chawe' yag ntóche'do' ka' chégake'.

Ba bxóagake' yag ntóche'do' ka' chégake' lo do chen,

nich gótgake' bagáche'ze benne' chawe' ka'.

³ Chela' kwasgak da' ka' zzoagak chochen da' chawe',

¿bizkze gongak benne' chawe' ka'?

⁴ Xanžo Dios zoakze' latje la'y chie'.

Ya'abá na'kze zoa latje blo gan že' Dios.

Zwiagak yejlawe', na' zle'ele' da' žongak benne' ka'.

⁵ Xanžo Dios zbeje' benne' chawe' ka' lo da' zede,

san bi zle'ele' chawe' benne' ka' bi zej nake' chawe' na' benne' ka' žóngake' da' zinnj.

⁶ Wdíe' benne' ka' bi zej nake' chawe' lo da' ka' wžia yi'gaken légake',

da' ka' zej naken yi', na' sufr da' žeyen ka yeže, na' to be' da' laje'e,

da' ka' sele'e lawgak benne' ka'.

⁷ Ki gone' dan' nak chawe' Xanžo Dios, na' nži'ile' da' naken chawe'.

Lé'egekle benne' li laže' ka' lawe' Le'.

12

¹ Xana' Dios, beslá benne' chio' ka'

dán' biž zoa no benne' žape' Le' ba la'ne,

na' bi zoa no benne' li laže' ladjwgak benne' ka'.

² Yógo'te benne' ka' žon láže'gekle' ljéžgake' ka'.

Lo da' wen laže' znnágake' diža' chawe'

da' znnágake' nich gon láže'gekle' benách ka'.

³ Xanžo Dios wžia yi'e benne' ka' zcháljgake' ki,

na' benne' ka' zcháljgake' da' zka'n zen kwíngake'.

⁴ Benne' ka' znnágake': “Da' zchaljžo gáklenen žo'o.

Wchaljžo kan žénelžo. ¿Nozkze benne' wchi'le' žo'o”?

⁵ San zna Xanžo Dios:

“Na'a la'kza' neda' dan' žsáka'gake' benne' yache' ka',

benne' ka' zbeže lǎže'gake',
 na' yeslá' benne' ka' žénegekle' bi da' gona'."
 6 Xtiža' Xanžo Dios naken dot da' li.
 Naken ka ya plat da' wdén lo yi',
 da' ba wdén lo yi' gaže chi'i ka'.

7 Le', Xana' Dios, zwiakzo' benne' chio' ka'.
 To chi'ize gape chi'o légake' lo na'gak benne' ka' zej nnita' lo ža na'a ža.
 8 Kate' zka'n zengak benách ka' da' zinnj,
 zej nnita' benne' bi zej nake' chawe' ka' gáte'teze.

13

1 ĆTo chi'ize gal lažo'o neda', Xana' Dios?
 ĆGal lǎže'tezo' neda'?
 ĆTo chi'ize biž le'elo' neda'?
 2 ĆTo chi'ize gon byene soela' da' zzaka'a?
 ĆTo chi'ize gak nyache' laža'a dot ža dot yel?
 ĆTo chi'ize nna bia'gak benne' yichj ža'a ka' neda'?
 3 Bwia neda', Xana' Dios, na' bechebe chia'.
 Ben choch neda' nich bi gata',
 4 na' nich bi nna bennen' bi zle'ele' neda' chawe', bi nne':
 "Ba bzejwa' le'."
 Benne' ka' bi zle'egekle' neda' chawe' yebégekle' cha' chejchaza' lo da' bi nak
 chawe',
 5 san neda' žxen laža'a Le' yeyache' lǎže'lo' neda'.
 Dot lǎzda'wa' žebela' dan' žákleno' neda'.
 6 Golka' che Xana' Dios dan' žon chawe'e neda'.

14

1 Benne' laždo' zide ka' zza' lǎže'gake', na' znnágake': "Bi zoa Dios."
 Benne' ki zej nchixle yichj lǎždo'gake', na' žóngake' da' bi naken chawe'.
 Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe'.
 2 Xanžo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, zwie' benne' ka'
 nich le'ele' cha' zoa no benne' žejni'ile', bennen' žape' Dios ba la'ne.
 3 Yógo'tie' bejchíxgekle'.
 Yógo'tie' zej nchixle yichj lǎždo'gake'.
 Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe', nitóe'.
 4 ĆBi žejni'igekle benne' ka' žóngake' da' zinnj?
 Zžóžgake' benne' chia' ka' ka' zzožj to benne' yet da' žawe',
 na' bi žákbe'egekle' zoa Xanžo Dios.
 5 Lo yela' zžebe chégake' žžízegak benne' ka',
 dan' žaklen Dios benne' chawe' ka'.
 6 Zcá'ngake' ca'ze da' wnnagak benne' yache' ka',
 san benne' ki žžén lǎže'gake' Xanžo Dios.
 7 La'kze Bennen' yeslé' benne' Israel ka'.
 Kate' gon Xanžon' ga yežingak benne' chie' ka', benne' ka' zej ndo'e zító'le,
 na' yebégekle za'só Jakob, na' yebéle'egekle benne' Israel ka'.

15

1 Xana' Dios, Ćnozke benne' gak soe' gan zo' Le'?

¿Nozke benne' gak soe' latje la'y chio'?

² Wak gon ki benne' nake' li laže', bennen' žone' da' naken chawe',
bennen' zoa da' nak dot da' li lo yichj lǎzda'we',

³ bennen' bi znnie' che lježe' ka',
na' bi be da' zia žone' chegak lježe' ka',
na' bi žwe'e latje no benne' kwej bi'e lježe' ka'.

⁴ Wak soa bennen' ga na', bennen' bi žape' ba la'ne no benne' žone' da' zinnj,
san žape' ba la'ne benne' ka' žápegake' Xanžo Dios ba la'ne
bennen' bi zche'e xtiže'e la'kze gonon ga bi wnite'.

⁵ Wak soa bennen' ga na', bennen' žsane' mežw chie', na' bi žennabe' yichjen,
na' bi žezi'e mežw nich wzóa lie' da' wen laže' che benne' bi be zia nbage'e.
No benne' žone' ki batkle chejchaze' lo da' zinnj.

16

¹ Bwia neda', Dios, dan' žxen laža'a Le'.

² Lo yichj lǎzda'wa' žapa' Le', Xana' Dios:
"Le' nako' Xana'.

Bi be da' chawe' žata' chia' da' bi zan' lo no'o."

³ Žaz lǎže'za' benne' ka' zej nake' che Dios lo yežlyó nga,
na' lezka' benne' ka' zej nake' li laže'.

⁴ Zan da' sáka'gak benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'.

Bi gona' légake' tzen kate' zlálgake' žen lǎwgaken, na' bi wkonla' žin lágaken.

⁵ Xanžo Dios zwawe' neda' na' nake' da' chawe' chia'.

Le', Dios, žape chi'o yeļa' nban chia'.

⁶ Da' žonno' chia' naken da' ba nez zen da' zzi'a,
na' xtanle'e nak latje gan bzo' neda'.

⁷ Wkǎ'n zénteza' Xanžo Dios, Bennen' žsedle' neda'.
Kate' ne ztasa' zzejni'ile' neda' lo yichj lǎzda'wa'.

⁸ Žxen laža'a Xanžo Dios yezi'e neda'.

Dan' zoe' kwita', bi be gak wcheben neda'.

⁹ Che len zoa lǎzda'wa' yeļa' žebél, na' žebéle'etezla',
na' kate' gacha'a lo yežw ba wxén laža'a Le'

¹⁰ dan' bi wka'no' be' da' nakkza' lo latje choļ chegak benne' gat ka',
na' bi go'o latje nitla' dan' nakkza' chio' Le'.

¹¹ Wlo'e'elo' neda' da' žala' gona' nich gata' chia' yeļa' nban.

Gan zo' Le' yebéle'etezla',

na' kwito' Le' sóateze yeļa' ba nez zen chia'.

17

¹ Bze nag da' znnia', Xana' Dios. Benle da' žliža' Le'.
Wzi' da' znnabla' Le' lo yeļa' li laže' chia'.

² Benn latje la'a lawo' Le' nich wchi'a lažo'o neda',
dan' zle'elo' yógo'te ka zej nakkzen.

³ Le' zwiakzo' yichj lǎzda'wa', na' zle'elo' neda' žel.

Bwiakzo' da' žona', na' bi be da' zinnj bje'elo'.

Wdape chi'a loža'a nich bi be diža' ka'ze nnia'.

4 Žona' ka nak da' z'na xtižo'o,
 na' bi žona' kan žongak benne' wen da' zinnj ka'.
 5 Wdape chi'i neda' lo nez chawe' chio',
 nich bi chejchaza' lo da' bi nak chawe'.
 6 Žlža' Le', Dios, dan' ženlo' chi'a.
 Bze nag chi'a, na' benle da' z'nia'.
 7 Bloe'el neda' kan žeyache' láže'le'elo' benách ka'.
 Beslá benne' ka' žxen láže'gake' Le' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' légake'
 chawe'.
 8 Bwia neda' ka žon no benne' zwiakze' yej lawe'.
 Wdape chi'i neda' ka žon zkoko', bian' žape chi'iba' brise'do' ka' zan xilba'
 9 nich bi be gongak chia' benne' wen da' zinnj ka',
 benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' žénegekle' gótgake' neda'.
 10 Bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka',
 na' lo yela' zka'n zen kwíngake' zcháljgake'.
 11 Gáte'teze gan zda' zwiagake' neda'.
 Žénegekle' wžia yí'gake' neda'.
 12 Zej nake' ka to bež yixe'do' žénelba' bi da' gawba'.
 Zej nake' ka to bež yixe', bia zkache' kwinba' nich senba' biado' ka'.
 13 Da, Xana' Dios, bdil-len benne' ka' bi zej nake' chawe', na' bžia yi' légake'.
 Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' chawe', wkonlo' žin ya ntoche'
 chio'.
 14 Beslá neda' lo na'gak benne' ka' len no'o wałe, Xana' Dios.
 Beslá neda' lo na'gak benne' ka', benne' zej ze'e nich yekwásgake' yežlyó cheto'
 nga,
 benne' ka' žawgake' da' záka'le'e chio' na' z'wáwgaken' z'íngake' ka',
 na' zga'nkze da' gawgak za'sógake' ka',
 15 san neda', le'ela' lawo' Le' dan' naka' chawe'.
 Chaz laža'a gaka' ka nakkzo' Le' kate' yebana'.

18

1 Nži'ila' Le', Xana' Dios.
 Le' zzoa chocho' neda'.
 2 Le', Xana' Dios, nako' ka to yej gan zoa' choch,
 na' nako' ka to yo'o zen gan yo'o chawa'a.
 Nako' Benne' weslá chia', na' Dios chia'.
 Le' zzoa chocho' neda', na' wxén laža'a Le'.
 Žape chi'o neda', na' žesló' neda',
 na' zkache' chawo'o neda'.
 3 Z'nia': Xanžo Dios žaja' wká'n zenžo-ne'.
 Beslé' neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake' neda'.
 4 Wzóa' lo da' zede che yela' got,
 na' gok da' zinnj ka to yegw nis da' bcheben neda'.
 5 Gota' zož chia' choa'a lo yi' gabíl
 dan' wzóa' lo da' zede che yela' got.
 6 Lo da' zžia yin' benách ka' bliža' Xana' Dios
 na' bcháljlenkza' Dios chia'.
 Le' benle' chi'a gan zoe' latje la'y chie',
 na' bze nage' da' bchalja' lawe'.
 7 Naž wzó' yežlyó nga.

Wzízegak ya'a ka' gže'.

Wzízele'egaken dan' bže'e Ľe'.

⁸ Bžoj žen che yi' lo zine'e,

na' bžoj yi' lo žoe'e da' bzeyen da' zej že' Ľawe',

na' yi' na' bženen bzio' yi' ka'.

⁹ Bsaljwe' ya'abá, na' betje',

na' wzóa da' chol zan ni'e.

¹⁰ Wdíe' lo be', ne ži'e to da' nzin' kerubín.

Ka' gaze wdíe' lo be' bdone'.

¹¹ Gokwe' da' chol, dan' bkachen' Ľe',

dan' naken bejw gasj da' yožen nis.

¹² Ľo da' žákti'teje'e chie' bžojgak bejw gasj ka'.

Bžojgak wzio' yi', na' yej nis.

¹³ Zan ya'abá wnné wzio' che chi'i Xanžo Dios,

na' benle chi'i Dios zente ládjwgak wzio' yi' ka', na' yej nisen'.

¹⁴ Bsie' yag ntóche'do' chie' ka',

na' besłase' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Bsane' yes wzio' ka', na' bžia' yi'e benne' ka'.

¹⁵ Naž bla' Ľawgak da' ka' zej že' gže' zan nisdo',

na' bla' Ľaw xni'a yežlyó dan' žen' zan nisdon'.

BdĽo' benne' ka' zžá'agake' neda', Xana' Dios,

na' lo yeła' zža'a chio' bsejo' xnézgage'.

¹⁶ Betj Dios lo da' sibe, na' bežwe' neda',

na' len ne'e wałe bebeje' neda' lo da' zede da' goken ka' nis zil.

¹⁷ Beslé' neda' lo na'gak benne' wałe ka', benne' bi zlé'egekle' neda' chawe',

na' lo na'gak benne' ka' zží'igake' chia' neda', benne' ka' zej nakže' wałe ka' neda'.

¹⁸ BdĽĽengake' neda' katen' wzóa' lo da' zedle'e,

san Xana' Dios góklene' neda'.

¹⁹ Bebeje' neda' gan wyoá'a, na' bzoe' neda' to latje žen.

Beslé' neda' dan' wyáz laže'e neda'.

²⁰ Xanžo Dios bebi'e chia' dan' bena' da' naken chawe',

na' ka' nakkze da' chawen' bebi'e chia',

²¹ dan' žona' ka' žsedle Xana' neda',

na' bi wléj yichja' Dios chia'.

²² Žona' ka' nak da' bchi'le' žo'o,

na' bi bsana' diža' ka' da' bdixjwe'.

²³ Goka' li laže' Ľawe' Ľe',

na' wdape chi'i kwina' nich bi gona' da' zinnj.

²⁴ Bebí'i Xanžo Dios chia' ka' nak da' chawe' da' bena',

ka' nakkze da' chawen' dan' bena' Ľawe' Ľe'.

²⁵ Žeyache' láže'lo' no benne' žeyache' láže'le' lježe',

na' nako' li laže' len bennen' nake' li laže'.

²⁶ Žcháljleno' benne' chawen' da' naken dot chawe',

na' gako' snia len benne' wen da' zinnj.

²⁷ Yesló' benne' chawen' lo da' wžia' yin' benách ka',

san wzexjo' benne' ka' zka'n žen kwíngake'.

28 Le' wzałjo' yi' chia'.

Le', Xana' Dios, wza'ni'o chia' gan zoa' lo da' chol'.

29 Yeļa' wak chio' wźia' yin' benne' zanle'e, benne' ka' źjake' lo wdile.

Cha' Le', Dios, sǎleno' neda', wak wchinnja' ze'e ka' źape chi'igaken yeź ka'.

30 Da' ka' źon Dios zej naken li laźe', na' xtiźe'e naken dot da' li.

źape chi'e yǒgo'te benne' ka' źxen laźe'gake' Le'.

31 Toze Xanźon' nake' Dios.

Toze Dios cheźo nake' Benne' źape chi'e źo'o.

32 Dios nake' Bennen' źone' neda' benne' waļe,
na' Benne' źeyone' li laźe' da' źona' neda'.

33 Źone' ni'a ka' zej nak ni'a bźina' yixe'
na' zzoa' choche' neda' ļaw Ya'a Siǒn chie'.

34 Źsedle' neda' nich gak cha'a lo wdile,
na' nich gak wlewa' da' źsi yag ntóche'do' ka', dan' naken ya bronse.

35 Lo yeļa' źeslá chio' wdape chi'o neda', na' ļen no'o li źa gǒkļeno' neda'.

Lo yeļa' źi'i laźe' chio' bka'n chawo'o neda'.

36 Ben chawo'o nez gan tia',
na' bi kwila' lo nezen'.

37 Bsejwa' xnezgak benne' ka' zźá'agake' neda', na' bena' ga bźǒnnjgake',
na' bi beyá'a liźa' ga bźinte beta' benne' ka'.

38 Bena' benne' ka' we', na' bi gok yeyásgake'.

Bejbixgake' zan ni'a.

39 Ben chocho' neda' nich gok cha'a lo wdilen'.

Bzexjo' benne' ka' zźá'agake' neda' zan ni'a.

40 Beno' bźonnjgak ļawa' neda' benne' waļe ka',
na' bźia yi'a benne' ka' bi źlǐ'egekle' neda' chawe'.

41 Wnnábgekle' no benne' gákļene' ļégake' san bi wzǒa no benne'.

Wnnábgekle' Xanźo Dios, san bi wzé nage' chégake'.

42 Bźia yi'a benne' ka', na' gǒkgake' ka' bixte yo dan' zzen lo be'.

Bleja' ļégake' ka' zļeja' gona' lo nez ka'.

43 Besló' neda' lo na'gak benne' ka' zźi'igake' chia',

na' beno' neda' benne' blo lo yeź ka', na' ļáwe'lgak benne' zi'to' ka'.

Benne' ka' bi nǒnbi'a, źǒngake' źin chia'.

44 Kate' béngেকে' chia', na' béngake' kan wnnía'.

Benne' yeź ka' béngake' kan bchi'la' ļégake'.

45 Benne' zi'to' ka' gotgak ni'a ná'gake'.

Lo yeļa' zźebe bźǒjgake' lo yeź zen ka' chégake'.

46 ¡Ga'n zen Xanźo Dios!

¡Ga'n zene' dan' źáklene' neda'!

¡Ga'n zen Dios, Bennen' źeslé' neda'!

47 Dios źebéj yichje' benne' ka' zźá'agake' neda',

na' źdie' benne' yeź ka' lo na'a neda'.

48 Źeslé' neda' lo na'gak benne' ka' zźá'agake' neda'.

Źone' ga' zma bi'a benne' ka' bźi'igake' chia' neda'.

Beslé' neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka'.

⁴⁹ Wká'n zena' Le', Xana' Dios, lawgak benne' yež ka',
na' gołkza' che La la'y chio' Le'.

⁵⁰ Žono' ga žon to benne' da' zen ka',
bennen' z̄nna bi'e lo wlazo' Le',
na' žeyache' l̄áže'lo' bennen' wžío' Le',
bennen' nake' Dabí, na' za'sóe' ka', to chi'ize.

19

¹ Nla' law zan ya'abá yela' zen che Dios.
Zcháljgakkze yógo'te da' ka' bene'.

² To ža zzenlen ža yoble da' ni,
na' to yel žen' yel yoble da' na'kzen.

³ Bi z̄kóngeklen žin x̄tíža'gak benne' ka',
na' bi zoa no benne' ženle' ch'igaken,

⁴ san zžin da' znnágaken do zente yežlyó,
na' zžingak x̄tíža'gaken dot yežlyó.

Dios bene' ya'abá ka to yo'o gan zoa wbíž.

⁵ Zildo' zlan' ka to benne' byo zchag ne'e.
Žebelen ka to benne' zžá'li'e.

⁶ Zžojen cheļa'ale gan zlan',
na' zžinen cheļa'ale gan ženem.
Zcha'an yógo'te da' zej den.

⁷ Dot li laže' nak da' žsedle Xanžo Dios,
na' zzoa chochen be' da' nakkžžo.
Li laže' nak da' bchi'le Xanžon' žo'o.
Žnezjwn yela' žejn'il chegak benne' ka' bi zej napen'.

⁸ Da' likze nak da' wnná Xanžon',
na' žebéle'egekle benne' ka' žóngake' kan znnan.

Li laže' nak da' zzejn'il Xanžon' žo'o,
dan' zzoan žo'o lo yela' baní'.

⁹ Nak chawe' zžébežo Xanžon', dan' gonen ga soažo nbanžo to chi'ize.
Da' likze nak kan zchi'a laže' Xanžon' žo'o, na' naken chawe'.

¹⁰ Naken da' zdan l̄áže'žežo ka ya oro,
na' ka ya oro zente dan' záka'le'en.
Nakžen zix ka bžina' che bez, dan' nakle'en zix.

¹¹ Žsedlen neda', wen žin chio',
dan' žona' kan znnan, na' da' zenle'e žezi'a.

¹² Nitó benne' bi gak gónbi'e da' zinnj da' žone'.
Beslá neda', Xana' Dios, lo da' zinnj dan' bi žákbe'ela' žonan'.

¹³ Bkache' chawe' neda', wen žin chio',
nich bi be doļa' gona' dot laža'a.
Bi go'o latje nna bia' doļa' neda'.

Naž gaka' li laže', na' bi бага'a zia che doļan'.

¹⁴ Žénela' gak da' zchalja', na' da' zlab laža'a da' žaz lažo'o Le'.
Xana' Dios, Le' žon chochkzo' neda', na' beya'wo' neda'.

20

¹ Znnabla' Xanžo Dios yenle' chi'o kate' bi žak chio',
na' gape chi'i Dios na'kze che Jakob le'.

² Znnabla' Le' lo latje la'y chie' gáklene' le',
na' gan zoe' law Ya'a Sión yedjwíe' le'.

³ Znnabla' Le' chejsá' laže'e yógo'te da' bnezjo' chie',
na' si' lo ne'e biado' ka' zzeyo' lawe' Le'.

⁴ Znnabla' Le' gonne' chio' yógo'te da' zdan lažo'o,
na' gone' yógo'te da' žak lažo'o.

⁵ Yebéle'elto' kate' yeslé' le'.

Wchisto' to da' wloé'e lawn La la'y che Dios chežo.

Znnabla' Xanžon' gone' yógo'te da' znnabla' Le'.

⁶ Na'a nnezla' žeslá Xanžon' bennen' wžekze' Le'.
Gan zoe' ya'abá la'y chie' yenle' chi'i bennen'.

Len yela' wak zente chie' yeslé' le'.

⁷ Bał benne' ka' žxen láže'gake' karro ka' che wdile,
na' yezíka'že' žxen láže'gake' bia wałe ka',

san žo'o žxen láže'žo La Xanžo Dios.

⁸ Benne' ka' gotgak ni'a ná'gake', na' bejchégwake',
san žo'o, beyasžo, na' zežo.

⁹ Beslá neto', Xanto' Dios. Le'kze zнна bi'o neto'.

Benle chi'ito' kate' žližto' Le'.

21

¹ Benne' zнна bi'e zžebe' yela' wak chio', Xanto' Dios,
na' ni'a che yela' weslá chio' žebéle'ele'.

² Benno' chie' da' wdán laže'e
na' bi bžono' da' wnnable' Le'.

³ Wzí' lo no'o le', na' ben chawo'o le'.

Bžio' yichje' to da' naken oro.

⁴ Wnnable' Le' gonno' chie' yela' nban,
na' bennon' chie' nich soakze' yiz zan.

⁵ Zenle'e nak yela' zen chie' dan' besló' le'.
Benno' chie' yela' ba la'ne, na' yela' zen.

⁶ Dan' ben chawo'o le' to chi'ize,

žono' ga žebéle'ele' lawo' Le'.

⁷ Dan' bennen' zнна bi'e žxen laže'e Xanžon',
yeyache' laže'l Dios zente le', na' bi kwe' zedle'.

⁸ Wzetjo' yógo'te benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

Len yela' wak chio' wzexjo' benne' ka' zží'igake' chio'.

⁹ Gak chegak benne' ka' ka' wnnito'o lé'gake' lo yi'

katen' yido' nich wchi'a lažo'o lé'gake'.

Xanžon' wžía yi'e benne' ka' lo yela' zža'a chie', na' yi' na' wzeyen lé'gake'.

¹⁰ Yógo'te da' béngake' lo yežlyó nga wchinnjo',

na' wkwaso' za'sógake' ka' ladjw benách ka',

¹¹ dan' wyáz láže'gake' góngake' da' bi naken chawe' lawo' Le'.

Sa' láže'gake' da' góngake' san bi be sáke'gekle' dan' wlogo' légage'.

¹² Bkwezo' yag ntóche'do' chio' ka' nich goto' légage'.

¹³ ¡Ga'n zen Le', Xanto' Dios, lo yeļa' waļe chio'!

Gółtezeto', na' wká'n zénteżeto' Le' ni'a che yeļa' wak chion'.

22

¹ Dios chia', Dios chia', ¿biz chen' wléj yichjo' neda'?

¿Biz chen' bi ženlo' kate' znnabla' Le' yesló' neda'?

² Dios chia', žliža' Le' tža tža, san bi žechebo' chia'.

Žliža' Le' žel, na' bi žeží' ļaža'a,

³ san Le' nako' la'y.

Zbezko' gan zka'n zengak benne' Israel ka' Le'.

⁴ Xa xna' wdé cheto' ka' bẋen ľáže'gake' Le'.

Bẋen ľáže'gake', na' besló' légage'.

⁵ Blížgake' Le', na' gókļeno' légage'.

Bẋen ľáže'gake' Le', na' bi bedoé'egekle',

⁶ san neda' naka' ka to bel góna'do', na' kege benne'.

Žža'agak benne' ka' neda' na' žon díjtgekle' neda'.

⁷ Yógo'te benne' ka', kate' zľé'egekle' neda', zká'ngake' neda' ka'ze.

Žsáljwgake' žóa'agake' nich nnégage' chia',

na' zta yíčjgake', na' znnágake':

⁸ "Bẋen ľáže'e Xanžon' nich yeslé' le'.

Yeslé' le' cha' žaz ľáže'e le'."

⁹ San Le', Xana', beẋo' neda' kate' golja'.

Beno' ga bẋen ľaža'a Le' kate' ne žaza'a.

¹⁰ Wyoá'a lo no'o kate' bi na' galja'.

Kate' ne yoa'a le'e xna'a, báčekze nako' Dios chia'.

¹¹ Bi yebigo'o gan zoa' dan' zoa gawze da' wsakan' neda',

na' bi zoa no benne' gákļene' neda'.

¹² Benne' ka' bi zľé'egekle' neda' chawe' zej nyechjle' neda', benne' ka' zej nake' ka bež ka'.

Zej nyechjle benne' ka' neda', benne' ka' zej nake' ka bež waļe ka' che yežlyó Basán.

¹³ Gónegekle' wžia yí'gake' neda'

ka žon to bež yix'e, bia zdonba', na' zbéžeya'aba'.

¹⁴ Bedó ľaža'a, na' gok ľázda'wa' ka nis da' nļaljen,

na' yógo'te žit yoa'a bsángaken ľjéžgaken ka'.

Ľázda'wa' goken ka china' bez, da' beyonan li'a ka nis.

¹⁵ Beyák yeļa' waļe chia' ka to že'n yo dan' nļa'an, na' loža'a wdán' chichjļa'.

Bletjo' neda' lo biẋte yo che yeļa' got.

¹⁶ Zej nyechjle benne' wen da' zinnj ka' neda'.

Zej nyechjle' neda' ka beko' ka'.

Wdíjwgake' ni'a na'a.

¹⁷ Wak wlaba' yógo'te žit yoa'a,

na' benne' ka' zľé'egekle', zwíazegake' neda'.

¹⁸ Bdísgake' za' che chégage',

na' ļawle zan' wléjgake' da' gak bian'.

¹⁹ San Le', Xana' Dios, bi bkwaso' gan zoa'.

Nakkzo' Le' yeļa' waļe chia', na' gákļeno' neda'.

20 Beslá be' da' nakkza' lo na' benne' wdíe' neda' ya ntoche'.

Bennen' žénele' wžía yi'e neda' žone' ka žon to beko'.

21 Beslá neda' lo žoa'a bež yix'e'.

Beslá neda' lo lozgak bež waje ka'.

22 Wzenla' bi' ljéža'do' ka' kan nako' Le'.

Wká'n zenkza' Le' gachje lawle benne' ka' zej ndobe' chio' Le'.

23 Le'e, benne' ka' zžébele Xanžon':

¡Le wká'n zene' Le'!

¡Le wká'n zene', le'e, za'só Jakob!

¡Le žebe Le', le'e, za'só Israel ka'!

24 Bi znnita' Dios benne' yache' ka' cheja'ale,

na' bi zdeze' da' zžáka'gake',

na' bi žkache' lawe' lawgak benne' ka',

san kate' žlížgake' Le', ženle' chí'igake'.

25 Gachje lawle benne' zan ka', benne' zej ndobe' chio'

wká'n zenkza' La la'y chio' Le',

dan' bchebe laža'a gonan' lawgak benne' ka' zžébegake' Le'.

26 Gawgak benne' gaxjw ka', na' yéljgekle'.

Bíga'gake' law Xanžon', na' wká'n zéngake' Le'.

Gákteze yeja' ba nez zen chegak benne' ka'.

27 Benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó chejsá' láže'gake' Xanžon', na' yežíngake' lawe' Le'.

Yógo'te kwe' benách ka' wká'n zéngake' Le',

28 dan' napkze Xanžon' yeja' wnná bia',

na' nna bi'e yógo'te yež ka'.

29 Gawgak yógo'te benne' zen ka' che yežlyó nga, na' wká'n zéngake' Dios.

Wzóa žibgak yógo'te benne' ka' lawe' Le'.

Benne' ka' bi gak yeslá kwíngake' nich bi gátgake'.

30 Za'sógak benne' ka' góngakbe' žin che Xanžon'.

Wzéngkele' zí'ngake' ka' ka nak chie'

na' zejte chejsete chegak benne' ka'.

31 Yežíngake', na' wzéngkele' benne' ka' ka nak da' chawe' da' žon Dios.

Wzéngkele' benne' ka' bi na' gáljgake' ben Dios da' ki.

23

1 Xanžo Dios žape chi'e neda' ka žon to benne' žape chi'e žila' chie' ka', na' bi be yážjela'.

2 Ka žon bennen' ga zzi' láže'gak žila' ka' gan bdáwgakba' yix'e' ya'ado', ki žon Dios chia' neda'.

Gone' chia' kan žon bennen' chegak žila' ka' žchi'e-ba' žoa'a yegw nis da' že' žize.

3 Žon choche' yichj lážda'wa'.

Žon chawe'e neda' nich gak da' bchebe laže'e.

4 La'kze tia' gan de zož gata',

bí be da' zinnj wcheben neda',

dan' zóalenkzo' Le' neda', Xana' Dios.

Bar chio', na' breke' chio' gape chí'igaken neda'.

⁵ Wsi'ni'o da' ye'j gawa' la'kze benne' ka', benne' zdí'lengake' neda' zej nyechjle' neda'.

Zgo'o set yichja' da' žeyonen neda' chawe', na' žeschá'li'o da' žé'ljena'.

⁶ Da' likze da' chawe', na' yela' ži'i laže' chio' sóalengaken neda' yógo'te ža soa' nbana',

na' ližo', Dios, gaken liža' to chi'ize.

24

¹ Che Dios nak yežlyó nga, na' yógo'te da' že' lawen'.

Nak chie' yežlyón', na' benne' ka' nníta'gake' ga na'.

² Bzoen' lawle nisdo',

na' bzale'e xni'an že'lte zan nisdo'.

³ ĆNozkze benne' gak kwene' ya'a che Xanžon'?

ĆNozkze benne' gak choe'e yodo' la'y chie'?

⁴ Wak benne' ka' zej nak chawe' da' žóngake', na' da' zza' láže'gake',

benne' ka' bi na' wchís ná'gake' lawgak lo'a ka',

na' bi na' wchebe láže'gake' ni'a che da' bi naken li laže'.

⁵ Xanžon' gon chawe'e benne' ki.

Dios wchi'a laže'e benne' ki, na' yeslé' lé'gake'.

⁶ Ki zej nak benne' ka' zbiga'gake' law Dios,

benne' ka' žó'ogake' gan zoa Dios che Jakob.

⁷ Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' yodo'.

Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' gan naken la'y,

na' cho'o Benne' Wnná Bia' Zente.

⁸ ĆNozkzen' Benne' Wnná Bia' Zente ni'?

Nake' Xanžon', Benne' wale, na' nape' dot yela' wak.

Nake' Xanžon', Bennen' zzoel' lo wdile.

⁹ Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' yodo'.

Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' gan naken la'y,

na' cho'o Benne' Wnná Bia' Zente.

¹⁰ ĆNozkzen' Benne' Wnná Bia' Zente ni'?

Nake' Xanžon', Bennen' zrna bi'e gáte'teze.

Le' nake' Benne' Wnná Bia' Zente na'.

25

¹ Xana' Dios, zchájljena' Le' dot laža'a.

² Žxen laža'a Le', Dios chia'.

Bi go'o latje yedoe'ela'.

Bi go'o latje benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' wžia yí'gake' neda'.

³ Bi chíxgekle' benne' ka' žxen láže'gake' Le',

san yedoé'egekle' benne' ka' zží'igake' che xtižo'o.

⁴ Xana' Dios, bloe'el neda' da' žak lažo'o gona'.

Bche' neda' gan žénelo' cha'a.

⁵ Bsedle neda' gona' da' naken dot da' li chio'.

Dan' nako' Dios, na' žesló' neda', wxén láže'teza' Le'.

⁶ Bejsá' laže', Xana' Dios, gako' ži'i laže',

na' yeyache' láže'lo' neda', kan žónteze žono'.

7 Bi chejsá' lažo'o doļa' da' bena' kate' ne naka' benne' kwide', na' kan bži'a che
xtižo'o.

Lo yeļa' žeyache' laže' chio', na' yeļa' ži'i laže' bejsá' laže' neda', Xana' Dios.

8 Chawe', na' li laže' nak Xanžo Dios.

Che ļen wsedle' benne' doļa' ka' da' žāļa' góngake'.

9 Wļoe'ele' benne' gaǰjw laže' ka' da' naken chawe'
na' wsedle' benne' zen laže' ka' da' góngake'.

10 Lo yeļa' žeyache' laže', na' lo da' li,
zche' Xanžon' benne' ka' žóngake' kan zna xtiže'e
dan' bēnļene' žo'o, na' ka nak da' žsedle' Le'.

11 Dan' žono' ka nak da' ba wnnó', Xana' Dios,
yenit lawo' chia' doļa' da' bena', da' naken zen.

12 Žzoa no benne' zžebe' Le', Xanto' Dios?
Le' wsedlo' bennen' da' žāļa' gone'.

13 Gak chie' to yeļa' ba nez zen,
na' za'sóe' ka' gata' chégakbe' yežlyó.

14 Xanžo Dios nake' toze ļen benne' ka' zžébegake' Le',
na' gone' ga gónbia'gake' xtiže'e dan' bēnļene' žo'o.

15 Wxén laže'teza' Xanžo Dios
dan' beslé' neda' lo na'gak benne' ka' žénegekle' wžia yí'gake' neda'.

16 Bwia neda', na' beyache' laže'l neda'
dan' zoa' toza', na' zzáka'ļi'a.

17 Nyanļe'e da' zede da' zej yo'on yichj lāzda'wa'.
Beslá neda' lo da' zede da' zzaka'a.

18 Bwia ka zzáka'ļi'a, na' ka žónļi'a žin,
na' benit law che yógo'te doļa' da' nbaga'a.

19 Bwia ka nyanļe'e benne' ka' žžá'agake' neda',
na' kan zbia lāže'gake' neda'.

20 Bwia be' da' nakkza', na' beslá neda'.
Bi go'o latje yedoe'ela' dan' žxen laža'a Le'.

21 Da' chawe', na' yeļa' li laže', žon chóchgaken neda' dan' žxen laža'a Le'.

22 Xana' Dios, beslá benne' Israel ka' lo yógo'te da' zzáka'le'egake'.

26

1 Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, dan' bena' da' naken chawe'.
Bxen laža'a Le', Xana' Dios, na' bi gok chop laža'a.

2 Bwiákze lāzda'wa', Xana' Dios, na' bwia dan' bena'.

Bwiákze da' yo'on yichj lāzda'wa'

3 dan' žákbe'ela' žeyache' lāže'lo' neda',
na' žona' ka nak da' naken dot da' li chio'.

4 Bi na' gona' tzen benne' ka' žóngake' da' chawe' lāwzele.

Bi na' gona' toze benne' ka' zļoé'ezele chawe' kwíngake'.

5 Bi zle'ela' chawe' latje gan zdobgak benne' ka' bi zej nake' chawe',
na' bi žoa'a tzen ļen benne' ka' žóngake' da' zia.

6 Zle'elo' bi be zia nbaga'a,
na' wak biga'a lo bkog la'y chio', Xana' Dios,

7 gan goļa' da' ka' we ļawa'a Le',

na' wzenla' benách ka' ka nak da' zen da' beno'.
 8 Xana' Dios, nži'ila' ližo' gan zo',
 na' latje la'y gan nla' law yela' zen chio'.
 9 Bi wžia yi'o neda' tzen len benne' doja' ka',
 na' bi wdío' neda' tzen len benne' wetw benách ka',
 10 benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe',
 na' znéjwtezegake' mežw nich bi wchi'a laže' no benne' da' zinnj da' béngake',
 11 san neda' gónteza' da' nak li laže'.
 Beslá neda', na' beyache' laže'l neda'.
 12 Dan' bénteza' da' nak chawe',
 na' wká'n zenkza' Le', Xana' Dios, lawgak benne' ka' zej ndobe' lawo' Le'.

27

1 Xanžo Dios nake' yela' baní' chia', na' Benne' žeslé' neda'.
 Bi gak no benne' wchebe' neda'.
 Xanžo Dios nake' Benne' žape chi'e neda'.
 Bi gak no benne' wzóe' neda' lo da' zedle'e.
 2 Kate' benne' ka' bi zej nake' chawe' byéhjgekle' neda',
 len benne' ka' žsáka'gake' neda', na' bi zlé'egekle' neda' chawe',
 nich wžia yí'gake' neda',
 na' bejchégwake', na' bedoé'egekle'.
 3 La'kze chéhjgekle' benne' zan, benne' žjake' lo wdile neda',
 benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', bi žébekza'.
 La'kze žon byéngake' tíl-lena' lé'gake',
 neda' wxén láže'kza' Dios.
 4 To da' znnabla' Xanžo Dios.
 Toze da' zdan laža'a, dan' naken soa' liž Xanžon' yógo'te ža soa' nbana',
 nich wlab laža'a ka' nak yela' zen che Xanžon',
 na' wcháljlena' Le' lo yodo' la'y chie'.
 5 Le' wkache' chawe'e neda' lo latje la'y chie' kate' žin ža gak da' bi nak chawe'.
 Wkache' chawe'e neda' lo latjen' gan zoakze' Le'.
 Wzóe' neda' to gan soa' chawe'.
 6 Naž gone' ga wzexjwa' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', benne' ka' zej
 nyechjle' neda'.
 Lo yela' žebele gota' biado' ka' lo bkog la'y chie'.
 Gołkza', na' wká'n zenkza' Xanžon'.

7 Xana' Dios, benle chi'a kate' žliža' Le'.
 Beyache' laže'l neda', na' bechebe' chia'.
 8 Lo yichj lážda'wa' benla' chi'o, na' wnnó':
 "Da ga zoa' ni."
 Yida' gan zo' Le', Xana' Dios.
 9 Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda'.
 Lo yela' zža'a chio' bi yebigo'o gan zoa' neda', wen žin chio'.
 Toze Le' žákleno' neda'.
 Bi wsano' neda', na' bi kwej yichjo' neda', Dios, weslá chia'.

10 La'kze wsangak xa xna'a neda',
 yeka'akze Xanžo Dios neda'.

11 Bsedle neda' da' žak lažo'o gona', Xana' Dios,

na' b̄loe'el neda' da' naken li laže' da' žala' gona',
dan' zej nyan benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

¹² Bi go'o latje benne' ka' wžia yi'gake' neda'.

Zej nyechjle benne' wen laže' ka' neda', na' žesbága'gake' neda' zia.

¹³ Xanžo Dios bchebe laže'e le'ela' da' chawe' chie' gan sóateza' nbana'.
Chela' bi žejli'a da' ni, na' gat ni'a na'a.

¹⁴ Le kwez ža yelá' Xanžon'.

Le gon choch láže'le, na' Le' wzé choche' le'e.

O', le kwez ža yelá' Xanžon'.

28

¹ Xana' Dios, žliža' Le'. Le' žape chi'ikzo' neda'.

Bze nag chi'a dan' cha' bi yenlo' chia' gaka' ka' to benne' žoe'e lo yi' gabíl.

² Benle chi'a dan' žliža' Le',

na' zchis na'a lawo' Le' gan zo' latje la'y chio'.

³ Bi wžia yi'o neda' tzen len benne' wen laže' ka',

na' kege tzen len benne' ka' žóngake' da' zinnj.

Znnágake' da' cháwe'do' lawgak ljéžgake' ka',

san da' bi nak chawe' yo'on yichj lázdo'gake'.

⁴ Bde benne' ka' lo da' sáka'le'egake' tlebe kan nak da' béngake',

ka' nakkze da' bi nak chawe' da' béngake'.

Bnezjw benne' ka' tlebe kan nak da' béngake', dan' yeyála'gake'.

⁵ Dan' bi wdápegake' ba la'ne da' ben Xanžon', na' kege dan' bene' len na'kze',

Le' wžia yi'e benne' ka', na' wdíe' légake' lo da' sáka'le'egake'.

⁶ iGa'n zen Xanžo Dios,

Bennen' benle' chi'a katen' bliža'-ne'!

⁷ Xanžo na'kze zze choche' neda', na' žape chi'e neda'.

Bxen laža'a Le', na' góklene' neda'.

Che len yebéle'ela', na' gołkza', na' wká'n zenkza' Le'.

⁸ Xanžon' zze chochkze' benne' chie' ka',

na' žape chi'ikze', na' žeslé' bennen' wzie'.

⁹ Beslá benne' chio' ka'. Ben chawe' da' nak chégage'.

Wdáp chi'i benne' ka', na' bze choch légake' to chi'ize.

29

¹ Le wká'n zen Xanžon', le'e, zoale ya'abá.

Le wká'n zen yelá' zen chie', na' yelá' wak chie'.

² Zenle'e nak La Xanžon'. Le wká'n zenen.

Le wzóa zible law Xanžon' lo latje la'y chie'.

³ Chi'i Xanžon' ženlen law niso'.

Ženle chi'i Dios ya'abá ka' wzió' da' znnen.

Zda chi'e law niso'.

⁴ Ženle chi'i Xanžon' da' naken waļe.

Ženle chi'i Xanžon' da' napen yelá' wak.

⁵ Chi'i Xanžon' žichjwn yag sedro ka'.

Žichjwn yag sedro ka' da' zej žen' ļaw Ya'a LÍbano.

⁶ Žxíte' Ya'a Líbano ka žxíte'gak beždo' ka',
na' žxíte' Ya'a Hermón ka to beždo'.

⁷ Chi'i Xanžon' žonen ga žas yes wzíó'.

⁸ Chi'i Xanžon' žxizen latje dach.

Žxizen latje dach che yežlyó Kades.

⁹ Chi'i Xanžon' žxizen yag wale ka'.

Zchiben xlaggak yag ka',

na' lo yodo' chie' znnagak yógo'te benne' ka':

“jGa'n zen Dios!”

¹⁰ Znna bia' Xanžon' nísdo' ka'.

To chi'ize znna bia' Benne' Wnná Bia' Zen na'.

¹¹ Xanžo Dios zzoa choche' benne' chie' ka'.

Žon chawe'e lėgake' lo yeļa' zga'n chawe' chie'.

30

¹ Xana' Dios, bechiso' neda', na' zka'n zena' Le'.

Bí'bi'o latje benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' gon dítjgekle' neda'.

² Xana' Dios, bliža' Le', na' beyono' neda'.

³ Xana' Dios, besló' neda' lo yi' gabíl.

Beyono' neda' nich bi choa'a yežw ba.

⁴ Le goļ che Xanžon', le'e nakle benne' chekze' Le'.

Le ye' Le' “žóxkeno”, na' bejsá' ļaže' nake' la'y.

⁵ To chí'ido'ze zže'e, san to chi'ize zoa yeļa' ži'i ļaže' chie'.

Kwéžežo to yelze, san zildo' yebéle'elžo.

⁶ Kate' wzóa' chawe' wnnía': bi be gak chia' neda'.

⁷ Ki wnnía' dan' bzoa chocho' neda', Xana' Dios, ka to ļaw ya'a zen, na' ben
chawo'o neda',

san kate' bkache' ļawo' Le', na' wžé' zedla'.

⁸ Xana' Dios, wliža' Le', na' gáta'yoela' Le'.

⁹ ĶBizkze yeļa' ba nez gaken chio' cha' gata' neda', na' choa'a yežw ba?

ĶWká'n zena' Le' kate' ba naka' bixte yo?

ĶWak wzenla' no benne' da' naken dot da' li chio'?

¹⁰ Bze nag chia', Xana' Dios, na' beyache' ļaže'l neda'.

Xana' Dios, gokļen neda'.

¹¹ Beno' ga beyák yeļa' zbeže chia' yeļa' žia'a.

Bkwaso' yeļa' nyache' ļaže' chia', na' beno' ga bebéle'ela'.

¹² Che ļen goļkza' chio'.

Nakkzo' Le' yeļa' ba nez chia', na' bi soakza' žize.

Xana' Dios, wká'n zenkza' Le' to chi'ize.

31

¹ Žxen ļaža'a Le', Xana' Dios. Bi gono' ga yedoe'ela'.

Ni'a che da' chawe' da' nako' Le', beslá neda'.

² Bze nag chi'a, na' gokļen neda'.

Bze choch neda', na' wdape chi'i neda' nich yeļa'.

³ Le' zzoa chochkzo' neda', na' žape chi'o neda'.

Dan' nako' li ļaže' wļoe'elo' neda' nez, na' wgó'o neda' nezen'.

4 Bebéj neda' lo do yej dan' bkwézgake' nich séngake' neda'.

Le', Xan, zwiakzo' neda'.

5 Zdia' be' da' nakkza' lo no'o Le', Xana' Dios.

Le' beya'wo' neda', Dios li laže'.

6 Bi de chawa'a benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka',

san neda' žxen laža'a Le', Xana' Dios.

7 Yebéle'ela', na' soa' chawe' dan' nži'ilo' neda' na' zle'ekzlo' zzáka'li'a.

Nnezlo' ka' zdia' lo da' žsáka'le'egake' neda'.

8 Bi bdio' neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake' neda'.

Bzoa chocho' neda' to latje chawe'.

9 Beyache' laže'l neda', Xana' Dios, dan' zzáka'li'a.

Ba bebíz nis da' yožen yej lawa',

na' žak nyache' laža'a lo be' da' nakkza', na' lo beja' žen chia'.

10 Dan' zde yeja' nban chia' lo da' zzáka'li'a, zdia' yiz chia' ka' zbeže laža'a,

na' žedó laža'a dan' nbaga'a zia, na' zlagak žit yoa'a.

11 Benne' ka' zžá'agake' neda' gon dítjgекle' neda',

na' benne' zjo'o li'a chia' ka' žon dítjgекle' neda'.

Benne' ka' zej nónb'i'e neda' zkwásgake' gan zoa',

na' benne' ka' zlé'egekle' neda' lo nez žžónnjgake'.

12 Goj láže'gake' neda' ka' žóngake' che to benne' gat.

Naka' neda' ka to ye'n yo da' nla'an.

13 Ženla' da' znnegak benne' zante chia',

na' gáte'teze zoa da' zcheben neda' dan' žóngake' toze diža' bi da' góngake' chia',

na' žak láže'gake' gótgake' neda',

14 san neda' žxen laža'a Le', Xana' Dios.

Znnia' nako' Le' Dios chia'.

15 Lo no'o Le' žape chi'o ža chia' ka'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake' neda', na' lo na'gak benne' ka' zbia

láže'gake' neda'.

16 Lo yeja' zen chio' bwia neda', wen žin chio'.

Lo yeja' žeyache' laže' chio' beslá neda'.

17 Bi go'o latje yedoe'ela', Xana' Dios, dan' žliža' Le'.

Ben ga yedoé'egekle' benne' ka' zbej yíchjgake' Le'.

Ben ga soa žígake' lo yi' gabil.

18 Bnnita' ži benne' ka' žon láže'gake', benne' ka' znnégake' chegak benne' chawe' ka',

dan' znnágake' lo yeja' zka'n zen kwín, na' lo yeja' žon dítje.

19 Zente nak yeja' ži'i laže' chio' dan' napo'

nich bi da' gono' chegak benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne,

dan' žonno' chegak benne' ka' žxen láže'gake' Le' lawgak yógo'te benne' ka'.

20 Lo da' bagáche'ze gan zo' Le' zkache' chawo'o benne' chio' ka'

nich bi be gongak benne' ka' chégake'.

Znmito' benne' ka' to lo yo'o ngache'

nich bi be gongak chégake' benne' ka' zdił diže'e.

21 jGa'n zen Xanžo Dios!

Lo yeja' žeyache' laže' chie' bene' da' zen

nich góklene' neda' to lo yež gan gok wdile.

22 Kate' gok da' bcheben neda' wnnía':

“Zoa' gan bi zle'ele Xana' neda'”,
san Le' benlo' chi'a katen' góta'yoela' Le', na' bliža' Le'.

²³ Le ži'il Xanžon', le'e nakle benne' chekze' Le'.
Xanžon' žape chi'e benne' ka' bi zbej yíhǰgake' Le',
na' žebí'íli'e da' zia dan' žala' yezi'gak benne' ka' zka'n zen kwíngake'.

²⁴ Le gon choch láže'le, le'e žxen láže'le Xanžo Dios,
na' Le' wzé choche' le'e.

32

¹ Ba nez zen naken che bennen' Dios ba benít lawe' xtole'e,
na' ba beké'e da' zinnj da' wbage'e.

² Ba nez zen naken che bennen' Dios bi žesbage'e le' zia, bennen' bi zcache'e
xtole'e.

³ Kate' bi na' yexóalapa' doła' da' wbaga'a,
bedó laža'a dan' wžeža' dot ža.

⁴ Lawe' ža, na' ye le bsako'o neda', Xana' Dios.
Bedó laža'a ka žebiže bej nis byo' wbá ka'.

⁵ Naž beXóalapa' doła' chia', na' bi bkacha'a da' zinnj dan' bena'.
Bechóg laža'a beXóalapan' lawo' Le', Xana' Dios,
na' benít lawo'o Le' che xtoła'a.

⁶ Che len yógo'te benne' chio' ka' žala' wlížgake' Le' kate' ne zo' yenlo' chégake',
na' kate' žin da' wžia yin' benách ka',
dan' gaken ka to yegw nis zen da' bgólele'en,
bi be gonen chegak benne' chio' ka'.

⁷ Le' nako' ka to latje gan gak wkache' kwina',
na' wkache' chawo'o neda' gan bi be wsakan' benách chio' ka'.
Gołkza' zižje ka besló' neda' dan' žoxo' neda'.

⁸ Zna Xanžon': “Wloe'ela' le' nez gan žala' tio'.
Wsedla' le', na' wzejni'ila' le' da' žala' gono'.

⁹ Bi gako' ka to bžina' o to burrw, bia ka' bi žejní'igeklba',
bia ka' žon byenen nna biá'gako'-ba', na' ko'o ya žoá'agakba' nich góngakba' ka
žénelo' le'.”

¹⁰ Benne' ka' bi zej nake' chawe' žon byenen tégake' lo da' sáka'gake',
san benne' ka' žxen láže'gake' Xanžon',
Le' žape chi'e légake' lo yeła' ži'i laže' chie'.

¹¹ Le'e, benne' chawe' ka', le yebele
na' le soa lo yeła' ba nez, dan' goklen Xanžon' le'e.
Lo yeła' žebele le goł, dan' nakle li laže' lawe' Le'.

33

¹ Le yebele le'e, benne' chawe' ka', law Xanžo Dios!
Yeła' zka'n zen Dios chegak benne' chawe' ka' nakle'en xtan lawe' Le'.

² Le wká'n zen Dios len da' žinnle!
Le goł chie' len da' žól-lento' da' ze chi do chen!

³ Le goł chie' Le' to da' kob!
Le goł chawe', na' chinnle len yeła' žebele!

- 4 L_i laže' nak xtiža' Xanžo Dios,
na' dot da' bene' benen' lo yela' li laže' chie'.
- 5 L_e' nzi'ile' da' nak chawe', na' da' nak dot da' li.
Benne' ka' do zente yežlyó nga zej nónbi'e yela' žeyache' laže' che Xanžon'.
- 6 Xanžo Dios bene' ya'abá len xtiže'e,
na' yógo'te belj ka' da' zej nla' zan ya'abá bene' len be' da' zžožen žoe'e.
- 7 L_e' ztobe' nisdo', na' yeyonen' ka to ya'a nis.
Zga'n chawe' nisen' gže' gan bkweze' latje chen.
- 8 Le žebe Xanžo Dios, yógo'tele zoale yežlyó nga.
Le žebe lawe' L_e', yógo'tele le'e zoale lo yežlyó,
9 dan' bchaljeze', na' gok yežlyón'.
- Wnnakze', na' wzoakzen.
- 10 Xanžo Dios žone' ga žeyák dáche'ze diža' da' žongak benne' zi'to' ka',
na' žone' ga žak dáche'ze da' žénegekle' góngake',
- 11 san xtiža' Xanžo Dios sóatezen.
Da' zza' laže'e zžinkzen gan zej nnita' yógo'te kwe' benách ka'.
- 12 Ba nez zen naken chegak benne' yežen' Xanžon' nake' Dios chégake'.
- Wžé Dios benne' yežen' nich gágake' benne' chekze'.
- 13 Gan zoe' ya'abá chie' bwia Xanžo Dios,
na' ble'ele' yógo'te kwe' benách ka'.
- 14 Gan zoe' latje la'y chie' bwie',
na' ble'ele' yógo'te benne' ka' nníta'gake' yežlyó.
- 15 L_e' bene' yichj lázdo'gak yógo'te benách ka',
na' zle'ele' yógo'te da' žóngake'.
- 16 Bi yelá no benne' wnná bia' ni'a che benne' zante chie', benne' ka' žjake' lo
wdile,
na' bi yelá no benne' wałe ni'a che yela' wałe chie'.
- 17 Bi zoa no benne' yelé' ni'a che bžina' chie' ka',
na' bi yelá no benne' ni'a che yela' wałe zen chie'.
- 18 Xanžo Dios zwiakze' benne' ka' žébegake' L_e'.
- Zape chi'e benne' ka' žxen láže'gake' yeyache' láže'le' L_e' légake',
- 19 nich yeslé' légake' lo yela' got,
na' nich wawe' légake' kate' žak wbín.
- 20 Žxen láže'žo Xanžo Dios.
L_e' žaklene' žo'o, na' žape chi'e žo'o.
- 21 Che len dot láže'žo yebéle'elžo lawe' L_e',
dan' žxen láže'žo La la'y chie'.
- 22 Beyache' laže'l neto', Xantó Dios, dan' žxen láže'to' L_e'.

34

- 1 Wká'n zénteza' Xanžo Dios dot ža, na' yele.
Gólteza' da' we lawa' L_e'.
- 2 Chaz laža'a Xanžo Dios.
Yéngkle benne' gaxjw laže' ka' da' ki, na' yebéle'egekle'.
- 3 Le wká'n zen Xanžo Dios tzen len neda',
na' tzen we lawžo La la'y chie'.
- 4 Bliža' Xanžo Dios, na' L_e' benle' chia',

na' beslé' neda' lo yógo'te da' bchébegaken neda'.

⁵ Benne' ka' b_xen láže'gake' Le' blé'egekle' yela' zen chie', na' bi bedoé'egekle'.

⁶ Neda', benne' yache', bliža', na' benle Xanžo, Dios chian',

na' beslé' neda' lo yógo'te da' wzáka'li'a.

⁷ Wbás ka' che ya'abá che Xanžon' zej zoe' kwit benne' ka' zžébegake' Le', na' žape chí'igake' légake'.

⁸ Le wia nga, na' lé'elele nak chawe' Xanžo Dios.

Yela' ba nez zen naken che bennen' ž_xen laže'e Le'.

⁹ Le žebe Xanžo Dios, le'e, nakle benne' chie' ka', dan' bi be žiážjegekle benne' ka' zžébegake' Le'.

¹⁰ Bež yíxe'do' ka' žiážjegeklba', na' zdóngakba', san benne' ka' ž_xen láže'gake' Xanžo Dios bi be da' chawe' yážjegekle'.

¹¹ Le da, xkwide' ka', na' le yenle chia'.

Wsedla' le'e nich žébele Xanžo Dios.

¹² ¿Nož benne' ladjwle le'e žénele' soakze' nbane', bennen' žénele' soe' yiz zan nich le'ele' da' chawe'?

¹³ Bwíakze da' zchaljo' nich bi nnio' da' zinnj, na' nich bi wchaljo' da' wen laže'.

¹⁴ Bzoa cheja'ale da' bi nak chawe' da' zchaljo', na' ben da' nak chawe'. Ben byene so' lo yela' zga'n chawe', na' ben ka' nak chen.

¹⁵ Zwíakze Xanžo Dios benne' ka' zej nake' chawe', na' zze nage' da' znnábgekle' Le'.

¹⁶ Zž'a Xanžo Dios benne' wen da' zinnj ka', na' bi soa no benne' chejsá' laže'e légake'.

¹⁷ Benne' chawe' ka' žlížgake' Xanžo Dios, na' Le' ženle' chégage',

na' žeslé' légake' lo yógo'te da' zžáka'gake'.

¹⁸ Gawze zoa Xanžo Dios gan zej nnita' benne' ka', benne' žak nyache' láže'gake', na' žeslé' légake'.

¹⁹ Da' zanle'e da' zzaka' benne' chawe', san žeslá Xanžo Dios le' lo yógo'te da' ka'.

²⁰ Le' žape chí'ikze' yógo'te žit yo'o bennen', na' nitó žit chie' bi gachjwn.

²¹ Da' zinnj da' žon benne' bi nake' chawe' goten le', na' kwia yi'gak benne' ka' zží'igake' chegak benne' chawe' ka'.

²² Xanžo Dios zzoa chawe'e be' da' nákgakke benne' wen žin chie' ka', na' yógo'te benne' ka' ž_xen láže'gake' Le' batkle kwia yi'gake'.

35

¹ Xana' Dios, bsejw xnezgak benne' ka' znnégage' chia'. Bdił-len benne' ka' zdíł-lengake' neda'.

² Da, gape chí'o neda' lo wdíle, na' goklen neda'.

³ Be_xw ya ntoche' tonn che wdíle nich wsejo' xnezgak benne' ka' zbia láže'gake' neda'.

Bløe'el neda' nako' Benne' Weslá chia'.

⁴ Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle benne' ka' žénegekle' gótgake' neda'. Ben ga wzonnjak, na' yedoé'egekle benne' ka' žénegekle' góngake' neda' zia.

⁵ Ben ga gágkake' ka' to laga' biž da' žwa' be', na' bseja' wbás la'y chio' nich wlage' légake'.

6 Ben choj xnézgake' nich kwílgake',

na' bseja' wbás la'y chion' nich kwia laže'e légake'.

7 Bkáche'gake' to do yelj nich senen neda', na' bi be bena' chégake'.

Bché'ngake' to yežw gan chejbix'a neda', na' bi be da' zia nbaga'a.

8 Bseja' da' wžia yin' légake', da' bi gákbe'egeklen'.

Ben ga sen do yelj chégaken' la' légakkze', na' ga chejchégwake' gan kwia yí'gake'.

9 Naž yebéle'ekzla' ni'a che da' ben Xanžo Dios.

Gak yela' ba nez zen chia' dan' beslé' neda'.

10 Yógo'te žit yoa'a nnágaken:

“Xanto' Dios, žnozke benne' nake' zen ka nako' Le'?

Žesló' benne' yache' lo na' benne' nakže' waje ka le',

na' benne' žiažjele' lo na' benne' zbane' da' do' da' den chie'.”

11 Bla'gak benne' ka' žechébegake' da' wen laže'.

Wnnábgekle' neda' ka nak che to da' bi nnezla'.

12 Bebi'igake' chia' da' zinnj ni'a che to da' chawe' da' bena' neda', nich wsáka'gake' neda',

13 san neda', kate' bi wnníta'gake' chawe', gok nyache' laža'a, na' bena' wbás, na' bsaka' kwina'.

Dot laža'a bliža' Le', Dios, nich yeyono' légake'.

14 Gok nyache' laža'a ni'a chegak benne' ka' kan žona' ni'a che bi' lježa', o ni'a che bi' bíche'kza'.

Gok nyache' laža'a ka žon no benne' ni'a che xne'e kate' ne žate',

15 san bebégekle' benne' ka' kate' wzóa da' bsakan' neda', na' bedjwiágake' neda'.

Bdíl-lengak benne' wen da' zinnj ka' neda', na' chojze bzétjgake' neda'.

Bwíatezegake' neda', na' bi bsángake' da' žóngake'.

16 Bsáka'gake' neda', na' ben dítgjele' neda',

na' wžia láže'gake' neda' lo yela' zža'a chégake'.

17 Xana' Dios, žto chi'ize wíazo' da' žóngake'?

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zžia yí'gake' neda', benne' ka' zej nake' ka bež yiže' ka'.

18 Yapa' Le' “Žóxkeno'” gan zej ndobe benne' chio' ka'.

Wká'n zénteza' Le' ladjw benne' zan ka'.

19 Bi go'o latje yebégekle' benne' ka' bi zlé'egekke' neda' chawe', na' bi be bena' chégake'.

Bi go'o latje benne' ka' gon dítgjele' neda', benne' ka' zžá'agake' neda', na' bi be zia nbaga'a.

20 Benne' ki bi žénegekle' sóagake' lo yela' zga'n chawe',

na' lo yela' wen laže' chégake' znnégake' chegak benne' ka' zbézgake' ži laže' lo yežlyó nga.

21 Ben dítgjele' neda', na' wnnágake':

“Ba bje'elto' da' bene'.”

22 Xana' Dios, bje'ekzlo' da' žóngake'. Bi so' žize.

Xana' Dios, bi kwej yichjo' neda'.

23 Wzó ža'. Wzóa wchi'a lažo'o neda'.

Da, Xana' Dios, nich gákleno' neda'.

24 Bchi'a laže' neda' lo da' chawe' chio', Xana' Dios.

Bi go'o benne' ka' latje wížegake' chia'.

25 Bi go'o latje nnágake':

“Ba gok da' wzé láže'žo”, na' bi nnágake':

“Ba bzéjwžo le'.”

26 Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle yógo'te benne' ka' žebégekle' kate' bi žak chia'.

Ben ga yedoé'egekle, na' ga'ngak ka'ze benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

27 Ben ga golgak, na' yebégekle benne' ka' zlé'egekle' neda' chawe', nich nnágakkze':

“jGa'n zen Xanžon!”

Bennen' žak laže'e ga'n chawe' benne' wen žin chie'.

28 Wcháljiteza' che da' chawe' da' nako' Le',

na' wká'n zénteza' Le' dot ža, na' yele.

36

1 Da' zinnj da' žon bennen' zzoe' Dios cheja'ale zcháljlenen le' lo yichj lázda'we'. Bi zdan láže'kze' gape' Dios ba la'ne.

2 Che len zloe'el kwine' ka' to benne' zente.

Žekle' bi zle'el Dios da' zinnj da' žone', na' bi zže'e le'.

3 Da' zchaljze' naken da' zinnj, na' da' wen laže'.

Biž žejni'ile' binlo, na' biž žone' da' chawe'.

4 Zlab laže'e da' bi nak chawe' katen' die' gan ztase'.

Yoe'e nez da' bi naken chawe'.

Bi žénele' wsane' žone' da' zinnj.

5 Xana' Dios, zente nak yeja' žeyache' laže' chio' dan' zžinten zan ya'abá.

Yeja' li laže' chio' zžinten lo bejw.

6 Da' chawe' da' nako' naken ka' to ya'a zen chio',

na' ka' zchi'a lažo'o naken ka' to nisdo' zil-le'e.

Xana' Dios, zwiakzo' benách ka', na' bia yixe' ka'.

7 Zenle'e nak yeja' žeyache' laže' chio', Dios.

Che len žxen láže'gak benne' ka' Le' ka' žongak brise'do' ka' zкаче' kwíngakba' zan xil zkokko'.

8 Yéljgekle' len da' dele'e ližo'

na' Le' wye'jo' légake' da' naken ka' to yegw da' yožen nis dzi'.

9 Gan zo' Le' zoa gan žal nis dan' žonnen yeja' nban.

Lo yeja' baní' chio' zle'elto' da' nak baní'.

10 Beyache' laže'l benne' ka' zej nónbi'e Le',

na' bzoa chegak benne' li laže' ka' da' nak chawe'.

11 Bi go'o latje benne' zka'n zen kwine' tíl-lene' neda',

na' bi wchíx benne' wen da' zinnj neda'.

12 Chejchégwak benne' ka' žóngake' da' zinnj.

Le' beno' ga bejchégwak benne' ka', na' bi gak yeyásgake'.

37

1 Bi kwe' zedlo' ni'a che da' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe',

na' bi ge'elo' ni'a che da' zej nape benne' wen da' zinnj ka',

2 dan' te chegak benne' ka' ka' žak che yixe' biž,

na' gak chégake' ka' žak che yixe' da' nžogen.

3 Bxen laže' Xanžo Dios, na' ben da' chawe',

na' soakzo' nbano', na' si'kzo' ye_la' ba nez.

⁴Wyáz láže' Xanžon',

na' Le' gonnkze' chio' da' zdan lažo'o.

⁵Bzoa kwino' lo na' Xanžon',

na' b_xen laže'e Le', na' Le' gone' da' znnablo'.

⁶W_loe'ele' da' chawe' da' nako' ka to da' žsa'ní',

na' da' li laže' chio' ka lawe' ža.

⁷Wzóa žize law Xanžon', na' b_zen laže'e Le'.

Bi kwe' zedlo' ní'a che no benne' zzi'e ye_la' ba nez, bennen' žonkze' da' bi nak chawe'.

⁸Bzoa che_la'ale ye_la' yichj ža'a, na' bi žo'o.

Bi gak lažo'o yebi'o che bennen' bi nake' chawe',

⁹dan' w_zía yi' Dios benne' wen da' zinnj ka',

san benne' ka' ž_xen laže'gake' Xanžon', gata' chégake' yežlyó.

¹⁰Yextído'ze biž soa bennen' bi nake' chawe'.

Le'elo' liže latje bennen' san biž soe' ga na',

¹¹san benne' ga_xjw laže' ka' gata' chégake' yežlyó,

na' sí'gake' ye_la' ba nez che ye_la' zga'n chawe'.

¹²Benne' wen da' zinnj žénele' bi da' gone' che benne' chawe'.

Lo ye_la' zža'a chie' bi z_le'ele' le' chawe'.

¹³Xanžo' Dios w_zížekze' chegak benne' wen da' zinnj ka'

dan' z_le'ele' za' gawze ža kwia yí'gake'.

¹⁴Benne' wen da' zinnj ka' z_béjgake' ya ntoche' ka',

na' ba n_zégake' yag ntóche'do' chégake' ka'

nich w_zía yí'gake' benne' yache' ka', na' benne' ka' žiážjegekle',

nich gótgake' benne' ka' žóngake' da' naken chawe'.

¹⁵Ya ntoche' chégake' chazen lazdo' kwíngakkze',

na' gáchjwgak yag ntóche'do' chégake' ka'.

¹⁶Záka'že da' do' da' nape benne' chawe'

ka ye_la' wnni'a zen da' zej nape benne' wen da' zinnj ka',

¹⁷dan' gátgakkze ní'a na'gak benne' wen da' zinnj ka',

san Xanžo' na'kze z_wíakze' benne' chawe' ka'.

¹⁸Nonbia' Xanžon' ba_l ža sóagake' nbángake'.

Da' zej nape benne' chawe' ka' soan to chí'ize.

¹⁹Bi yedoé'egekle benne' ka' kate' bi žak chégake',

na' lo ža kate' žak wbín gata' da' gáwgake',

²⁰san kwia yi'gak benne' wen da' zinnj ka',

na' benne' ka' z_zí'gake' che Xanžon', gak chégake' ka' žak chegak yeje yi_xe' ka'.

Te chégake', na' nítgekle' ka' znit žen che yi'.

²¹Benne' ka' bi zej nake' chawe' to da' znnábgabe' to chí'ido'ze, san bi žené_zjwgaken',

san benne' chawe' žeyache' laže'le' leže' ka', na' znezjwe' bi da' žiážjele'.

²²Benne' ka' z_le'el Xanžon' légake' chawe', gata' chégake' yežlyó,

san benne' ka' bi z_le'ele' chawe', kwia yí'gakkze'.

²³Da' žongak benne' chawe' ka' naken da' b_loe'el Xanžon' légake',

na' z_le'ele' chawe' yógo'te da' žóngake'.

²⁴Kate' chejchégwgak benne' chawe' ka',

bi chejchégwgake' to chí'ize dan' no_xw Xanžon' ná'gake'.

²⁵Goka' xkwide', na' na'a naka' benne' gole,

na' batkle bje'ela' to benne' chawe' wsán Dios le',
na' bi zdagak za'sógake' ka' znnábgakbe' bi da' gonn no benne' chégakbe'.

26 Benne' chawe' ki žeyache' láže'tezle',
na' znezjwe' bi da' žiázjele no benne',
na' za'sóe' ka' žak yela' ba nez chégake'.

27 Biž gono' da' bi nak chawe', san ben da' chawe',
na' so' nbankzo' to chi'ize,

28 dan' nži'il Xanžon' da' nak li laže', na' bi žsane' benne' chie' ka'.
To chi'ize gape chi'ikze' légake',

san wžia yi'e lježgak benne' ka' bi zej nake' chawe'.

29 Benne' chawe' ka' gata' chégake' yežlyó nga,
na' nníta'gake' to chi'ize lo yežlyón'.

30 Benne' chawe' zchaljze' da' žejni'ile',
na' ka' zchi'a laže'e naken chawe'.

31 Da' bchi'le Dios le' yo'on yichj lážda'we'.
Che len bi chejchegwe'.

32 Benne' wen da' zinnj zle'ele' benne' chawen', na' žon byene' gote' le'.

33 Bi wsán Xanžon' le' lo na' bennen' bi nake' chawe',
na' bi wžia yi'e le' kate' wchi'a laže'e le'.

34 Bxen laže' Xanžon', na' ben ka' zнна xtiže'e,
na' le' wchiske' le' nich gata' chio' yežlyó nga.
Kate' kwia yi'gak benne' doła' ka', na' le'elon'.

35 Bje'ela' to benne' wen da' zinnj, benne' zente,
na' góta'le'e da' nape' ka' da' znezjw to yag zente,

36 san wdé chie', na' biž zoe' na'a.
Bejdilja' le', san bi bežej-la'-ne'.

37 Blab laže' ka' nak che benne' li laže',
na' bwia bennen' nake' chawe',

dan' ga ze lawte gak to yela' ba nez zen che bennen' zoe' lo yela' zga'n chawe',

38 san benne' wen da' zinnj ka' kwia yí'gakkze'.

Bi soa no lježgak benne' wen da' zinnj ka',

39 san Xanžo Dios yeslé' benne' chawe' ka',
na' le' gon choche' benne' ka' kate' bi gak chégake'.

40 Xanžo Dios gáklene' légake', na' yeslé' légake'
lo na'gak benne' ka' bi zej nake' chawe',

na' gon chawe'e légake', dan' žxen láže'gake' le'.

38

1 Xana' Dios, bi tilo' neda' lo yela' zža'a chio'.

Bi wsako'o neda' lo yela' snia chio',

2 dan' yag ntóche'do' chio' ka' wyážaken neda',
na' len no'o bsaka' zi'o neda'.

3 Bi zoa chawe' beła' žen chia' dan' zžo'o neda',
na' žit yoa'a bi zej zoan chawe' dan' bena' doła'.

4 Da' zinnj ka' da' bena' zbága'gaken yichj lážda'wa'.
Zej naken chia' ka' to ywa' zi'ile'e.

5 Žia we' dot da' naka', na' zlałe'en, na' nóžwgak we' chia' ka'.

Žaken chia' ki dan' bena' da' zinnj.

6 Zda' zwia' lo yole, dan' žedoe'ela',
na' zbeže nyacha'a dot ža, na' yele,

- 7 dan' dot da' naka' zlále'en,
na' bi zoa chawe' beła' žen chia'.
- 8 Nat ni'a na'a, na' žekla' zej nžozjen žit yoa'a.
Zbeže laža'a dan' že' zedle yichj lázda'wa'.
- 9 Xana' Dios, da' zdan laža'a zóalenen Le',
na' da' zbeže laža'a zlé'ekzlo' Le'.
- 10 Žat lázda'wa', na' ba bedó laža'a,
na' biž zle'ela' chawe'.
- 11 Žebíga'gak lježa' ka' zító'le ni'a che yižwé' chia',
na' benne' zjo'o li'a chia' ka' ba bkwásgake'.
- 12 Benne' ka' žénegekle' gótgake' neda' zzála'gake' do yelj nich senen neda',
na' benne' ka' žénegekle' góngake' neda' zia znnégake' chia',
na' znnágake' kwia yi'a,
na' zóatezegake' wsáka'gake' neda',
- 13 san neda' bi ženla', kan žak che to benne' kwežw,
na' naka' ka to benne' bi žak nne', benne' bi žsaljwe' žoe'e.
- 14 Naka' ka to benne' bi be ženle',
bennen' bi žechebe',
- 15 dan' žxen laža'a Le', Xana' Dios.
Le' yechebo' lo wlaza' neda'.
- 16 Bi go'o latje yebégekle' ni'a che da' žaken chia'.
Kate' chejchegwa', bi go'o légake' latje wká'n zen kwíngake' dan' žak nyache'
laža'a,
- 17 san za' chejchegwa', na' zláteze dot da' naka'.
- 18 Che len yexóalapa' da' bi nak chawe' da' bena',
na' gak nyache' laža'a ni'a che doła' da' nbaga'a.
- 19 Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zej zoakze' chawe', na' zej nake' wałe.
Zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' bi be zia bena' légake'.
- 20 Benne' ka' žóngake' benne' chawe' ka' zia.
Zej nake' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' dan' žónteza' da' naken chawe'.
- 21 Bi kwej yichjo' neda', Xana' Dios.
Dios chia', bi so' zi'to' gan zoa'.
- 22 Ben byene gákleno' neda', Xana' Dios.
Nakkzo' Le' Benne' Weslá chia'.

39

- 1 Neda' wnnía': "Gon chi'a binlo kwina' nich bi gona' doła' lo da' wchalja'.
Gon chi'a binlo da' wchalja', xak zoa benne' wen da' zinnj gan zoa' neda'."
- 2 Wzóa' zize ka to benne' bi žak nnie' na' bi be wnnía',
na' bi bchalja' da' naken chawe' da' žála' nnia', na' bgolže da' zzaka'a.
- 3 Gok lázda'wa' ka to da' žeyen,
na' xak blab laža'a chen, goken ka to yi',
na' wnnabla' Xanžon', wnnía':
- 4 "Xana' Dios, bļoe'el neda' da' gak chia',
na' baļ ža soa' nbana'.
Bzejní'il neda' bayén batx gata'.
- 5 Beno' chia' soa' nbabze ža,
na' yiz chia' bi be zej naken lawo' Le'.

Da' likze bi be zej nak ža chegak benách ka'.

- 6 “Da' li zej nak benne' ka' ka to zóldo'ze.
Da' likze dáche'ze zej že' benne' ka' wnné yoe ni'a che yeļa' nban chégake'.
Zdan láže'gake' yeļa' wnni'a, na' bi zej nnezle' no benne' gaken chia'.
7 Na'a, Xana' Dios, ħbizkze wxén laža'a?
Toze Le' žala' wxén laža'a.
8 Beslá neda' lo yógo'te da' zinnj da' bena'.
Bi go'o latje benne' yaļ laže' ka' gon dítjgkele' neda'.
9 Wzóa' žize, na' bi be wnniá' dan' beno' Le' goken ki chia'.
10 Beká'a yižwé' da' bzo' lo beļa' žen chia'.
Za' gata' lo da' žsako'o neda'.
11 Žsako'o no benne' doļa' nich wzejni'ilo'-ne',
na' ka žon beldon' zteba' laže', Le' zchinnjo' da' nží'ižele bennen'.

Da' likze bi be zej nak ža chegak benách ka'.

- 12 “Benle da' znnabla' Le', Xana' Dios, na' bze nag da' žliža' Le'.
Bi so' žize kate' zoa' zbeža' lawo' Le'
dan' naka' neda' lawo' Le' ka to benne' zdaze' yežlyó.
Naka' ka to byinne zdezba' kan gokgak xa xna' wdé chia' ka'.
13 Bi be gono' chia' to chi'ize
nich gata' latje yezi' laža'a,
dan' la' yeza'tia' yežlyó nga, na' biž soa'.”

40

- 1 Lo yeļa' zen laže' chia' wleza' Xana' Dios,
na' bze nage' chia', na' benle' da' wnnabla' Le'.
2 Bebeje' neda' ka to lo yežw gže', na' lo da' nak ka gona'.
Bzoe' ni'a to lo yej xe, na' begoé'e neda' nez chawe'.
3 Bene' ga žoļa' to da' kob da' zka'n zenen Xanžon'.
Benne' zante lé'egekle' da' ni da' bene' Le',
na' žébegake' Le', na' wxén láže'gake' Xanžo Dios.
4 Ba nez zen naken che bennen' žxen laže'e Xanžo Dios,
na' bi žónlene' tzen benne' ka' zží'igake' che Dios,
na' kege len benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'.
5 Da' zenle'e beno', Xana' Dios, na' žebanlto',
na' ka zej nak da' žak lažo'o Le' gono' cheto', bi gak wlabto' lawo' Le'.
Cha' wzenla' no benne' ka zej naken,
na' cha' wchalja' chégaken, bi gak wlabta' légaken.
6 Bi chaz lažo'o biado' ka' gota' lawo' Le', cha' to da' gonna' chio'.
Bi znnabo' biado' ka' wzeya' lawo' Le',
na' žen chegak biado' ka' da' ko'an lawo' Le' ni'a che doļa' chia',
san bsaljo' naga' nich yenla' chi'o.
7 Naž wnniá': “Bwia nga, za'a neda'.
Nyejw le'e yiche la'y ka nak chia'.
8 Žaz laža'a gona' da' žak lažo'o Le', Dios chia',
na' da' wnnakzo' Le' yo'on lo yichj lázda'wa'.”
9 Ba bzenla' benne' ka' da' chawe' da' nako' gan zej ndobe benne' zante ka'
lawo' Le'.
Bwia nga, bi wzóa' žize, na' nnézkzelon' Le', Xana' Dios.

10 Bi bkáche'za' da' chawe' da' nako' lo lǎzda'wa',
 san bchaljka' ka nak yela' li laže' chio', na' kan žesló' benne' ka'.
 Bi wzóa' žize ka nak yela' žeyache' laže' chio',
 na' ka nak da' naken dot da' li chio' ladjw benne' zante zej ndobe' chio' Le'.

11 Xana' Dios, bi želo' yeyache' láže'lo' neda'.
 Yela' žeyache' laže' chio', na' da' likze chio' žáklentezegaken neda'.

12 Nyéchjgekle da' bi nak chawe' ka' neda',
 na' da' bi nak chawe' ka' da' bena' zej žian neda'.
 Che len bi gak chis lawa' lawo' Le'.
 Zej nyanžen ka zej nak yicha' yichja' na' žedó laža'a.

13 Znnabla' Le', Xana' Dios, yesló' neda'.

Xana' Dios, ben byene gákleno' neda'.

14 Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle benne' ka' žénegekle' gótgake' neda'.
 Ben ga wzonnjgak, na' yedoé'egekle benne' ka' žak láže'gake' góngake' neda' zia.

15 Ben ga chíxgekle, na' wzonnjgak benne' ka' ben díjtgekle' neda'.

16 Ben ga yebégekle, na' soagak lo yela' ba nez benne' ka' žxen láže'gake' Le',
 na' nnégakkze benne' ka' zej nži'ile' Le', Benne' Weslá chégake'.

Nnágake': "iGa'n zen Xanžon!"

17 La'kze wsáka'gake' neda', na' gak nyache' laža'a,
 bi ga' lažo'o Le' neda', Xana' Dios.
 Le' žákleno' neda', na' žesló' neda'.
 Xana' Dios. Bi želo' gákleno' neda'.

41

1 Ba nez zen naken che bennen' že' laže'e benne' yache' ka'.
 Bi ža zoe' lo da' zede, yeslá Xanžon' le'.

2 Xanžon' gape chí'ikze' le', na' wnezjwe' le' yela' nban.
 Gak to yela' ba nez zen che bennen' lo yežlyó nga,
 na' bi wdé Xanžon' le' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe'.

3 Xanžo Dios góxwkze' le' kate' die' gan zzáka'li'e.
 Yeyón chawe'e dot da' nake' katen' bi zoe' chawe'.

4 Wnnía': "Xana' Dios, beyache' laže'l neda'.
 Beyón be' da' nakkza' dan' bena' doja' kate' bži'a chio' Le'."

5 Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' znnégake' chia', na' znnábgake':
 "žBatx gat benne' ni, na' gak ga' laže'to' le'?"

6 Žedjwiágake' neda', san kege nich gak chia' da' chawe'.
 Zbéjgake' neda' diža' nich gak nnégake' chia',
 na' kate' žežójgake', na' zzégake' dižan'.

7 Kate' zdobgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' znnétezegake' chia'.
 Zchájlentezegake' ljéžgake' ka' chia' neda', na' znnágake':

8 "Ba de'e to yižwé' da' goten le',
 na' biž yeyase' gan die'."

9 Leska' bennen' bga'n chawe'e len neda', bennen' bxn laža'a, na'
 bdáwlenkze' neda',
 benne' ni wnnekze' chia' neda'

10 san Le', Xana' Dios, beyache' laže'l neda', na' ben ga yeyasa',
 na' yebi'a chegak benne' ka' da' yeyá'gake'.

11 Kikze nnezla' žona' da' žaz lažo'o Le',
 na' bennen' bi zle'ele' neda' chawe' bi be gak gone' chia'.

¹² Le' nó_xwkzo' neda' dan' naka' gazjw_lže',
na' bzo' neda' lawo' Le' to chi'ize.

¹³ jGa'n zen Xanžon!
Nake' Dios chegak benne' Israel ka'
yógo'te yiz nníta'gake', na' to chi'ize.
Ka'kze naken, na' ka'kze gaken.

42

¹ Ka žon bžina' yix_e' zbéžeya'aba' dan' žbilba',
ka' znnab be' da' nakkza' da' nak chio', Dios.
² Žbile be' da' nakkza' dan' naken chio', Dios ban.
čBat_x gak yida' nich la'a lawo' Le', Dios?

³ Nis da' zbeža' goken ka yet žawa' dot ža, na' yel,
na' znnábgekle' neda' yógo'te ža, na' znnágake':
“čGanzkze Dios chio'?”

⁴ Žezá' laža'a da' ki, na' zbeže laža'a.
Žezá' laža'a kan wyá'alena' benne' zan ka', na' wnezwa' lawgake' lo liž Dios,
Beļžo lo yela' žebele, na' bka'n zenžo Dios lo lni.

⁵ čBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?
čBiz chen' že' zedlo' lo yichj lážda'wa'?
Bxen laže' Dios dan' wká'n zenkza' Le' da' yoble.
Nake' Benne' Weslá chia', na' Dios chia'.

⁶ Xana' Dios, ba nat ni'a na' be' da' nakkza' lo yichj lážda'wa'.
Che len žezá' laža'a chio' kate' ne zoa' lo yežlyó yechela'ale yegw Jordán nga,
lo ya'a Hermón gan že' Ya'a Misar.

⁷ Ka nak žaxto' da' žon nisdó', ka' žon to nis wbá'a chio', Dios.
Žzaka' be' da' nakkza' dan' nis wbá'a dan' bselo'o zchen' neda'.

⁸ Tža tža žeyache' laže'l Xanžon' neda',
na' žel goļkza' da' we lawa' Le',
na' wcháljlēna' Dios, Bennen' žonne' yela' nban chia'.

⁹ Yapa' Dios: “Le' žape chi'o neda'.

čBiz chen' naļ lažo'o neda'?

čBiz chen' žak nyache' laža'a dan' benne' bi zle'ele' neda' chawe' žsake'e neda'?”

¹⁰ Žlagak žit yoa'a dan' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' žon dítjgekle' neda'.
Tža tža znnábgekle' neda', na' znnagake':
“čGanzkze Dios chio'?”

¹¹ čBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?
čBiz chen' že' zedlo' lo yichj lážda'wa'?
Bxen laže' Dios dan' wká'n zenkza' Le' da' yoble.
Nake' Benne' žeslé' neda', na' Dios chia'.

43

¹ Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, na' bloe'e law naka' chawe'.
Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zzóagake' Le' cheļa'ale,
na' lo na'gak benne' wen laže' ka', benne' wen da' zinnj ka'.

2 Nako' Le' Dios chia', na' zzoa chocho' neda'.
 ĵBiz chen' bsan lažo'o neda'?
 ĵBiz chen' žak nyache' laža'a
 dan' benne' bi zle'ele' neda' chawe' žsaka' zi'e neda'?
 3 Bseja' yela' bani' chio', na' da' likze chio' ga zoa' ni.
 Da' ki yego'ogaken neda' nez.
 Wché'gaken neda' law ya'a la'y chio', na' gan zoakzo' Le'.

4 Choa'a gan zoa bkog la'y che Dios.
 Choa'a law Dios, Bennen' žone' ga žebela', na' gan soa' lo yela' ba nez.

Wká'n zena' Le' len da' žinna'.
 Le' nako' Dios chia' neda'.

5 ĵBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?
 ĵBiz chen' že' zedlo' lo yichj lážda'wa'?
 Bxen laže' Dios dan' wká'n zenkza' Le' da' yoble.
 Nake' Benne' žeslé' neda', na' Dios chia'.

44

1 Dios, xa xna' gole cheto' ka' bzéngkle' neto'
 da' beno' lo ža chégake', dan' beno' yiz wdé ka'.
 2 Bchinnjo' yezika' yež ka' lawgak xa xna' gole cheto' ka',
 na' bnnito'o légake' lo latje chegak benáč ca'.
 Bsáka'li'o benne' yež ka', san bzoa chocho' benne' chio' ka' lo yežlyó gan zoato'
 neto' na'a.
 3 Xa xna' gole cheto' ka' bi wzí'gake' yežlyó nga len ya ntoche' chégakkze' ka'.
 Bi beslá kwíngake' len yela' wale da' zej nape',
 san Le' besló' légake' len yela' wak chio',
 na' len yela' wale chio', na' len yela' zen chio',
 dan' wyáz lažo'o légake'.
 4 Le', Dios, nako' Benne' Wnná Bia' chia'.
 Beslá neto', za'só Jakob.
 5 Len yela' wak chio' Le' wzéxjwto' benne' ka' zdíl-lengake' neto'.
 Ni'a chio' Le' zžéxjwto' légake'.
 6 Bi wxén laža'a yag ntoche' chia',
 dan' bi yeslán neda'.
 7 Le' wdape chi'o neto' nich bi be gok gongak cheto' benne' ka' bi zlé'egekle'
 neto' chawe'.
 Beno' ga bedo'égekle benne' ka' zžá'agake' neto'.
 8 Ni'a chio' Le', Dios, sóatezto' lo yela' ba nez,
 na' to chi'ize wxén láže'to' Le',
 9 san wléj yichjo' neto', na' beno' ga žedoe'elto',
 na' bi žéjleno' benne' cheto' ka', benne' žjake' lo wdíle.
 10 Beno' ga bzonnjto' lawgak benne' ka' zdíl-lengake' neto',
 na' benne' ka' zží'igake' cheto' beká'agake' yógo'te da' wdapto'.
 11 Bdio' neto' ka zila' ka' lo na'gak benne' ka' žótgake' neto',
 na' beslaso' neto' ladjw benne' zi'to' ka'.
 12 Bdezo' neto', benne' chio' ka', lo ná'gake',
 na' bi be bezi'o.
 13 Beno' ga benne' yež gawze ka' zmnégake' cheto'.

Benne' zej nyechjle' neto' zká'ngake' neto' ka'ze, na' žžížegake' cheto'.

14 Bzo' neto' ka to da' znnagak benne' wláž cheto' ka' naken to da' nyáche'le'e.

Kate' zlé'egekle benne' ka' neto', zta yíchjgake',
na' žebángekle' ka žak nyache' láže'to'.

15 Tža tža žedoé'etezla', na' žé'teza' lo da' zedle'e.

16 Znnégake' chia', na' zzóagake' neda' chela'ale.

Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zži'igake' chia', na' žóngake' neda' zia.

17 Yógo'te da' ki žákaken cheto', san bi na' gaļ láže'to' Le'.

Bi na' wzoato' chela'ale xtižo'o dan' bénleno' neto'.

18 Bi na' wsán láže'to' Le',

na' bi na' wzoato' chela'ale da' bchi'lo' neto'.

19 ¿Biz chen' bzo' neto' chela'ale lo latj chegak bia snia ka',
na' bzo' neto' gan za' gatto'?

20 Chela' goļ láže'to' Dios cheto',

o chela' bka'n zento' lo'a ka',

21 ¿bi žala' ža'a Dios neto' ni'a che da' ki?

Le' nnézkzele' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benne' ka'.

22 Dan' naktó' chio', tža tža zóagake' gótgake' neto'.

Béngake' neto' ka zila' za' gótgake'-ba'.

23 ¡Bebán, Xanto' Dios! ¿Biz chen' ztaso'?

¡Bebán! ¡Bi so' zi'to' to chi'ize!

24 ¿Biz chen' bkache' kwino',

na' bi žákbe'elo' kan zzáka'le'eto',

na' kan zkóngekle benne' ka' neto' žin?

25 Ba nat ni'a na' be' da' nakkzto',

dan' bzéxjwgake' neto', na' žxóbgake' neto' lo yo.

26 ¡Wzó ža'! ¡Goklen neto'!

¡Lo yela' žeyache' laže' chio', beslá neto'!

45

1 Yo'o yichj lázda'wa' diža' xtanle'e ka',

na' goļkza' ka nak che benne' wnná bia'.

Goļkza' da' bzoj to benne' zchájlji'e chawe'.

2 Nako' le' xtánle'eže ka yógo'te benne' ka'.

Nak cheto' yela' ba nez ni'a che da' zchaljo',

dan' Dios ben cháwe'kze' le' to chi'ize.

3 Bda' ya ntoche' chio' žoa'a li'o, le', benne' waļe,

lo yela' zen chio', na' lo yela' wnná bia' chio'.

4 Lo yela' zen chio' zo' nbankzo'.

Bkonle žin diža' li, na' yela' gaļjw laže',

na' da' chawe', na' wzejní'il kwino' da' zenle'e ka'.

5 Zej nłále'egak yag ntóche'do' chio' ka',

da' ka' gótgaken benne' yež ka' lawo' le',

na' cházgaken lázdo'gak benne' ka' zžá'agake' le'.

6 Gan ži'o, Dios, žen' to chi'ize, na' sóatezen.

Chawe' nak ka z̄nna bi'o.

⁷Nži'ilo' da' nak chawe',
na' bi z̄le'elo' chawe' da' bi nak chawe'.

Che ɓen Dios chio' bzoe' le' latje chio', gan žebéle'eželo' ka lježo' ka'.

⁸Z̄la' z̄ix za lano' ɓen da' ka' zej naken mirra, na' áloe, na' kasia, da' ka' z̄lá'gaken z̄ix.

Lo ližo' da' záka'le'en z̄zóagake' le' lo yeɓa' ba nez.

⁹Bi' no'le chegak benne' wnná bia' ka' zej zoabe' ladjw zo'lo' ka', no'le ka' zej nakže' blo.

Kwito' li ža že' bi' no'len' gakbe' zo'lo', bi' no'len' si'be' oro da' zan' zaka' yež Ofir.

¹⁰Bze nag, nó'ledo', na' bwia nga, na' benle da' nnia'.

Žala' gal ɓažo'o lažo', na' liž x̄o',

¹¹na' benne' wnná bian' dan ɓaže'e yeɓa' x̄tan chio'.

Gok gaɓjw ɓaže' ɓawe' le' dan' nake' le' x̄ano',

¹²na' ɓa'gak no'le yež Tiro ka' ɓawo' le', zej noe'e da' gónngake' chio'.

Nnabgak benne' wnni'a ka' to da' gono' chégake'.

¹³X̄tanle'e nak bi' no'le che benne' wnná bian' lo yo'o gan zoe'.

Za ɓánabe' nzin' da' x̄tan ka' da' zej naken oro.

¹⁴Wché'gake'-be' ɓaw benne' wnná bian',

nákwbe' za ɓánabe' dan' nwa'le'en da' x̄tan ka'.

X̄kwide' nó'ledo' ka' chjakbe' x̄kóže'lbe'.

Nó'ledo' ki, no'le lježbe' ka', wché'gakbe' ɓebe' ɓaw benne' wnná bian'.

¹⁵Lo yeɓa' žebele, na' lo yeɓa' ba nez wché'gakbe' ɓebe',
na' chó'ogakbe' ližo', benne' wnná bia'.

¹⁶Lo latje chegak xa x̄to'o ka' soagak zi'no' ka'.

Gono' ga nna bia'gak x̄kwide' chio' ka' do zente yežlyó.

¹⁷Gona' ga chejsá' ɓáže'gak yógo'te benne' ka' lo'.

Che ɓen wká'n zengak benne' ka' le' yógo'te yiz so', na' to chi'ize.

46

¹Dios z̄le'ekzle' žo'o, na' žone' žo'o benne' waɓe ka'.

Zóateze' gáklene' žo'o kate' z̄záka'žo.

²Che ɓen, bi žébežo ɓa'kze x̄o' yežlyó nga,

na' chejchazgak ya'a ka' lo nisdó',

³na' ɓa'kze chasle'e nisdon', na' gonle'en žax̄to',

na' z̄izegak ya'a ka' ni'a che da' žzo'.

⁴De to yegw da' z̄nnen lo yeɓa' žebele lo yež che Dios,

na' lo liž Dios, Bennen' nape' dot yeɓa' zen.

⁵Dios zoe' yežen', na' batkle kwia yin'.

Yide' zildo' na' gáklene' benne' wláž ka' che yežen'.

⁶Zbéžeya'agak benne' yežlyó nga, na' z̄žébage' Dios, Benne' Wnná Bia' Zen.

Z̄nne Dios kan z̄nne wzio', na' z̄bia yi' yežlyó.

⁷Dios, Bennen' nape' dot yeɓa' wak, zóalene' žo'o.

Dios na' che Jakob z̄kache' chawe'e žo'o.

8 Le da lé'elele da' ka' ben Xanžon'.
Le wia dan' bene' lo yežlyó dan' žonen ga žebanlžo.

9 Zzoa žie' wdile ka' žákaken do zente yežlyó.

Žichje' da' ka' zsegak yag ntóche'do' ka',
na' zzozejwe' yag ntoche' ka' che wdile,
na' zzeze' karro ka' che wdile.

10 Znaa Dios: "Le soa žize, na' le nnezle naka' Dios.

Napža' yeja' wak ka da' zej nape yógo'te yež ka'.

Napža' yeja' wak ka da' zej nape benne' dot yežlyó."

11 Dios, Bennen' nape' dot yeja' wak, zóalene' žo'o.

Dios na' che Jakob žkache' chawe'e žo'o.

47

1 ¡Le kapa' na'le, le'e, yógo'te benne' ka'!

¡Le wká'n zen Dios len yeja' žebele!

2 Žala' žébežo Xanžon', Bennen' nape' dot yeja' wak.
Nake' Benne' Wnná Bia' Zen, na' znaa bi'e dot yežlyó.

3 Bdie' benne' zi'to' ka' lo na'žo.

Bnnite'e žo'o nich nna bia'žo yež ka'.

4 Beké'e yežlyó nga lo ná'gake', na' bennen' chežo,

na' naken to yežlyó xtanle'e che za'só Jakob ka', benne' ka' nži'ile'.

5 Zben Dios gan ži'e znaa bi'e.

Zbéžegak lozgak bia ka' kate' zben Xanžon' ga na'.

6 ¡Le go! da' wká'n zenle Dios! ¡Le go!

¡Le go! da' wká'n zenle Bennen' znaa bi'e žo'o!

7 Dios nake' Benne' Wnná Bia' Zen dot lo yežlyó nga.

¡Le go! chie' len dot yeja' žejni'il chele!

8 Že' Dios gan znaa bi'e, lo latje la'y na'.

Znaa bi'e yógo'te yež ka'.

9 Zdobgak benne' ka' znaa biá'gake' yógo'te yež ka'
tzen len benne' ka' che Dios che Bran.

10 Benne' ka' znaa biá'gake' do zente yežlyó nga

bdégake' yeja' wnná bia' chégake' lo na' Dios.

Le' znaa bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'.

48

1 Zenle'e nak Xanžon', na' žala' wká'n zenle'ežo Le'
lo yež che Dios chežo, dan' žen' law ya'a la'y chie'.

2 Sión, ya'a zen che Dios, naken sibe, na' xtanle'e.

Naken yež che Benne' Wnná Bia' Zen,
da' žonnen yeja' žebele chegak benách dot yežlyó nga.

3 Dios blóe'ele' law žkache' chawe'e žo'o.

Zoe' lo yo'o zaka' ka' che yež chien'.

4 Bdobgak benne' wnná bia' ka',
na' blá'gake' nich tíl-lengake' benne' yežen' ka',

5 san kate' blé'egeklen', na' bebángle'.

Bžébegake', na' bžónnjgake'.

⁶ Wžé' zédle'egekle', na' wzáka'l'e'egake'
ka žak che to no'le za' galj bi' že'n chie'.

⁷ Gókgake' ka barkw ka' žxíte'gaken
kate' žakle'e be' lo nisdó'.

⁸ Benlžo che da' ben Dios, na' na'a ba bje'elžon
lo yež che Xanžon', Bennen' nape' dot yeļa' wak.
Le' wzóa chawe'e yež nga to chi'ize.

⁹ Ga nak lo yodo' chio' Le', Dios,
žezá' láže'to' ka nak yeļa' ži'i láže' zen chio'.

¹⁰ Gáte'teze zka'n zengak benách ka' Le',
na' yeļa' zen chio' zžinen do zente yežlyó.
Ka zna bi'o naken chawe'.

¹¹ Yebéle'egekle benne' ka' nníta'gake' yež Sión.

Yebégekle benne' ka' nníta'gake' yež ka' che Judá dan' zchi'a láže'kzo' légake'.

¹² Le'e, benne' ka' che Dios, le chechjle žoa'a yežen'.
Le wláb yo'o sibe ka', da' ka' žape chí'igaken yežen'.

¹³ Le wia nga ka nak ze'e zen da' nychjlen yežen'.
Le wia binlo ka zej nak yo'o waļe ka' chen,
nich wénlele xkwide' chele ka' ka zej naken.

¹⁴ Dios ni nakkze' Dios chežo to chi'ize.

Le' wloé'ekzle' žo'o nez chawe'.

49

¹ Le yenle da' ni, le'e, benne' yógo'te yež ka'.

Le wzé nag, le'e, benne' dot yežlyó nga,

² le'e, benne' blo ka', na' le'e, benne' gaxjw ka',
le'e, benne' wnni'a ka', na' le'e, benne' yache' ka'.

³ Wchaljkza' da' naken che yeļa' žejni'il,
na' wzejni'ila' le'e da' yo'on yichj lázda'wa'.

⁴ Bze nag diža' ki che yeļa' žejni'il.

Golkza' che to da' ngache', na' chinna' da' žól'lena'.

⁵ ¿Biz chen' žon byenen žeba' lo ža che da' zede,
kate' nychjlen neda' da' zinnj da' žongak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'?

⁶ Benne' ka' žxen láže'gake' da' zej nake',
na' zka'n zen kwíngake' dan' zej nape' yeļa' wnni'a.

⁷ Bi be gak góngake' da' yebéj chawen' ljéžgake' ka',
na' bi gak wnézjwgake' to da' yeslán légake',

⁸⁻⁹ nich sóatezegake' nbángake' nich batkle nittle beļa' žen chégake'
dan' zenle'e nak da' yeya'wn yeļa' nban chegak benách,
na' batkle gak no benne' chizjwen'.

¹⁰ Lé'egekle' žatgak benne' žejni'igekle',

na' žak chégake' tlebe kan žak chegak benne' yaļ láže' ka', na' chegak benne'
lazdo' zide ka',

na' wká'ngake' yeļa' wnni'a chégake' lo na'gak benne' yoble ka'.

¹¹ Zna láže'gake' sóatezegak za'sógake' ka',
na' ga'ngak ližgake' nich gákgaken chegak yógo'te kwe' za'sógake' ka',
na' zzóagake' la yežlyó chégake' kan légake',

- 12 san bi gá'nteze benne' ka' lo yela' ba nez.
Zej nake' ka bia yixe' ka', bia ka' žátgakba'.
- 13 Yógo'te da' žóngake' naken dáche'ze,
na' wká'ngake' da' b̄xen l̄áže'gake'.
- 14 Zej nake' ka to kwe' zila' ka' žjakba' lo yi' gabíl,
gan gape chi'i yela' got l̄égakba',
na' benne' chawe' ka' nna biá'gake' benne' wnni'a ka' kate' za' cha'ní',
na' kwia yi'gak da' ka' wdápgake',
na' yi' gabíl naken gan nníta'tezegake'.
- 15 Dios yeya'we' yela' nban chia' lo yi' gabíl
na' yechi'e neda' gan zoakze' Le'.
- 16 Bi kwe' zedlo' kate' no benne' zzi'li'e yela' wnni'a,
na' kate' žone' liže' da' záka'le'en.
- 17 Kate' gate' bi be yechi'e,
na' bi chejlen yela' wnni'a chien' le'.
- 18 La'kze xak wzóe' nbane' gok chie' yela' ba nez zen,
na' bka'n zengak benne' ka' le' katen' wzóe' nbane',
- 19 san choe'e gan zej nnita' xa xta'we' ka',
na' batkle le'ele' yela' baní'.
- 20 Žápegak benne' ka' le' ba la'ne san bi žakbe'ele'
nake' ka bia yixe' ka', bia ka' žátgakba'.

50

- 1 Z̄nne X̄anžo Dios, na' ztobe' benne' dot yežlyó,
benne' ka' žé'gake' gan zla' wbiž, na' gan žen.
- 2 Lo Ya'a Sión, da' naken xtanle'e ba bza'ní' Dios.
- 3 Yelá' Dios chežo, na' bi soe' žize.
Zenkze yi' lawe' Le', na' gakle'e be' bdone' dan' chechjlen Le'.
- 4 Wtobe' benne' ka' nníta'gake' ya'abá na'le,
na' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga,
nich wchi'a laže'e benne' chie' ka'.
- 5 Z̄nne': "Le wtób benne' chia' ka',
benne' ka' b̄enlengake' neda' to diža',
dan' bzoa chóchgake' len žen chegak biado' ka'."
- 6 Da' zoan ya'abá z̄loe'e law̄n nak Dios chawe',
dan' nake' Benne' wchi'a laže'e benách ka'.
- 7 Z̄nne': "Le yenle, benne' chia' ka', na' wchalja'.
Le wzé nag, benne' Israel ka',
na' nnia' da' yesbaga'a le'e zia.
Neda', Dios, naka' Dios chele.
- 8 Bi tila' le'e ni'a chegak biado' ka' betle lawa',
na' ni'a chegak biado' ka' bzeyle,
da' ka' zgó'otezele lawa' neda'.
- 9 Bi si'a beždo ka' lo na'le le'e,
na' chibo byo ka', bia chele ka'.
- 10 Yógo'te bia yixe' ka' zej nakba' chia',
na' yógo'te bia beždo' ka',
bia zej zoaba' lo ya'ado' ka'.
- 11 Yógo'te bia ka' zoa x̄ilgakba' yó'ogakba' lo na'a,
na' lezka' yógo'te bia ka' zej zoaba' nbángakba'.

12 Cha' tona' neda', bi yapa' le'e bi da' gonnle chia'
dan' yežlyó, na' yógo'te da' zej den lawlen zej naken chia'.

13 Čžon byenen gawa' xpéla'gak bež ka',
cha' ye'ja' žen chegak chibo byo ka'?"

14 Le ko'o law Dios da' wká'n zenle Le',
na' le wnezw da' wchebe láže'le law Dios zente.

15 Lezka' zne': "Blíž neda' lo ža katen' gak da' wžia yin' benách ka',
na' yeslá' le', na' le' gapo' neda' ba la'ne."

16 Dios ži'e no benne' wen da' zinnj:

"Čžeklo' zchaljo' le' kan nak da' wnnakza' neda',
na' znnio' che xtiža'a dan' benlena' benách chia' ka'?"

17 Le' bi žle'elo' neda' chawe' kate' žloe'ela' le' da' bi nak chawe' da' žono',
na' zzo' cheja'ale diža' chia'.

18 Kate' žle'elo' to benne' wbán, na' žono' le' tzen,
na' nako' toze len benne' ka', benne' zbej yichjgake' neda'.

19 Žónteze žono' da' zia,
na' zcháljtezo' da' wen laže'.

20 Znnétezo' che lježkzo',
na' žesbago'o zia xkwide' che xna'kzo'.

21 Beno' da' ki, san neda' wzóa' žize.

Goklo' naka' neda' to benne' ka' nako' le',
san tilkza' le', na' wloe'ela' le' ka' nak da' beno'.

22 Le chejni'il da' ni na'a, le'e žal láže'le Dios,
nich bi wzózj Dios le'e,

na' biž soa no benne' yeslé' le'e.

23 Bennen' ko'e lawa' da' wká'n zene' neda' gape' neda' ba la'ne,
na' bennen' zzoa' choch kwine' nich gone' da' chawe',
wloe'ela' le' zoa' yeslá' le', na' naka' Dios chie'."

51

1 Goklen neda', Dios, lo yeja' ži'i laže' chio'.

Lo yeja' žeyache' laže' chio' beká'a zia da' nbaga'a.

2 Wdib neda' che da' bi nak chawe' da' bena'.

Bka'n chawe' neda' che doja' da' nbaga'a.

3 Žeyónbi'a bži'a chio' Le' len dan' bena'.

Doja' ka' bena' žesbága'gaken neda' zia.

4 Lawo' Le' bena' dojan'. O' lawo' Le'.

Bena' da' bi naken chawe' lawo' Le'.

Ki zmmo' naken chia' nich gak bia' nako' chawe' ni'a che da' zmmo'.

Naken li laže' kan zchi'a lažo'o benách ka'.

5 Bwia nga, bache nbága'kza' doja' katen' golja'.

Lo doja' wzoakza' katen' bsan xna' neda'.

6 Žak lažo'o Le' soa da' likze lo yichj lázda'wa',

na' lo yichj lázda'wa' bzo' yeja' žejni'il.

7 Bka'n chawe' neda' len da' zkonlo' žin, na' yega'na' chawe'.

Wdib neda', na' gakža' chiche ka' nak bejw.

8 Bzoa chia' yeja' žebele, na' yeja' ba nez,

na' žit ka' da' yoa'a gá'ngaken choch, žit ka' bdichjo' Le'.

9 Bi chejsá' lažo'o doja' ka' nbaga'a,

na' beká'a yógo'te da' bi nak chawe' da' bena'.

¹⁰ Dios, beyón chawe' yichj lázda'wa',
na' bzoa to be' li laže' lo yichj lázda'wa'.

¹¹ Bi wkwaso' neda' lawo' Le',
na' bi yekó'o be' la'y chio' lo yichj lázda'wa'.

¹² Bebí'i chia' yela' žebele che yela' weslá chio',
na' bzoa choch be' chawe' dan' yoa'a.

¹³ Naž wsedla' benne' wen da' zinnj ka' da' žaz lažo'o góngake',
na' benne' doła' ka' yeyákgake' chio' Le'.

¹⁴ Beslá neda' lo zia da' nbaga'a, beta' to benne'.

Dios, nako' Benne' Weslá chia',
na' golkza' che da' chawe' da' nako' Le'.

¹⁵ Xana' Dios, bsaljw žoa'a,
na' wzenla' benách ka' da' we lawa' Le'.

¹⁶ Bi žaz lažo'o biado' ka' gota'-ba' lawo' Le',
na' bi žaz lažo'o biado' ka' wzeya' lawo' Le'.

¹⁷ Da' žala' ko'ožo law Dios da' žaz laže'e naken to laždo' gaxjw laže'.
To laždo' gaxjw laže', na' da' žeyát lažen' bi wzó' cheła'ale, Dios.

¹⁸ Lo yela' ži'i laže' chio', ben chawe' yež Sión.
Beyón ze'e da' žape chi'in yež Jerusalén'.

¹⁹ Naž chaz lažo'o biado' ka' gotto' lawo' Le' lo da' nak chawe',
na' biado' ka' wzeyto' lawo' Le'.

Naž gótgake' biado' ka' lo bkog la'y chio'.

52

¹ Ćzka'n zen kwino', benne' wale, ni'a che da' zinnj da' beno'
dan' zóateze yela' žeyache' laže' che Dios?

² Zcháljtezo' che da' zia da' gono' che lježo'.

³ Da' zno' naken ka to ya ntoche' dan' žon láže'len lježon'.

⁴ Nži'izelo' da' bi nak chawe' ka nži'ilo' da' naken chawe'
na' zdan láže'žo' da' wen laže' ka zdan lažo'o da' li.

⁵ Nži'ilo' diža' ka' žon díjgeklen benne' ka', le', benne' wen laže'.

⁶ Ni'a che da' ki wžia yi' Dios le' to chi'ize.

Goxe' le', na' yeké'e le' gan zoakzo',
na' wkwase' le' gan zej nnita' benne' ban ka'.

⁷ Lé'egekle benne' chawe' ka' da' ni, na' žébegake'.

Wžížgake' chio' le', na' nnágake':

⁸ "Le wia nga, benne' ni bi bxen laže'e Dios nich gape chi'e le'.

Bxen láže'kze' yela' wnni'a zenle'e chie',
na' nga'nze' lo da' bi nak chawe' da' žone'."

⁹ San neda' naka' ka to yag olibo dan' žen' li'a liž Dios.

Žxen láže'teza' yela' žeyache' laže' che Dios.

¹⁰ Wká'n zenkza' Le' to chi'ize dan' bene' da' ki.

Wxén laža'a La la'y chie' lawgak benne' chie' ka' dan' naken chawe' gonan'.

53

¹ Benne' yał laže' ka' lo láždo'gake' znnágake':

"Bi zoa Dios."

Yógo'tie' zej nbage'e zia, dan' béngake' da' zinnj.

Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe'.

² Zoa Dios ya'abá, na' zwie' benne' ka',
nich le'ele' cha' zoa no benne' žejni'ile',
bennen' žape' Dios ba la'ne,

³ san yógo'te benne' ka' zej nbej yíchjgake' Dios.
Yógo'tie' zej nbage'e zia.

Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe', nitóe'.

⁴ Znnabla' Dios: “¿Bi žejní'igekle benne' wen da' zinnj ka'?

Že'j žáwgake' da' zbángake' chegak benách chia' ka',
na' bi žénegekle' gónbia'gake' neda'.”

⁵ San žin ža žébegake' da' sáka'gake'.

Goslas Dios žit chegak benne' ka' zdíl-lengake' benách chie' ka'.

Dios wzóe' légake' cheľa'ale, na' wžia yi'e légake'.

⁶ Znnabla' Dios gone' ga žoj lo yež Sión da' gáklēnen benne' Israel ka'.

Kate' gon Dios ga yeľa'gak benne' chie' ka' lážgake',
yebégekke za'só Jakob ka',

na' gak yeľa' ba nez zen chegak benne' Israel ka'.

54

¹ Beslá neda', Dios, len yeľa' wak chio'.
Goklēn neda', Dios, len yeľa' wa'e chio'.

² Benle da' znnabla' Le', Dios, na' bechebe chia'.
Bze nag da' wcháljlena' Le'.

³ Za'gak benne' snia ka' nich tíl-lengake' neda'.
Benne' yichj ža'a ka' žénegekle' gótgake' neda',
benne' ka' bi žápegake' Le' ba la'ne, Dios.

⁴ Xanžo Dios nake' Bennen' žáklēne' neda'.

Dios zóalēne' benne' ka' žape chí'igake' neda'.

⁵ Dios yebi'e chegak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' ka' nak da' bi nak
chawe' da' žóngake'.

Wžia yi'e benne' ka' dan' nake' Le' li laže'.

⁶ Dot laža'a wnezjwa' da' ko'a lawo' Le', Xana' Dios.

Wká'n zenkza' La la'y chio' dan' nakle'en chawe'.

⁷ Besló' neda' lo yógo'te da' goken chia'.

Ble'ela' wžia yi'gak benne' ka' bžá'agake' neda'.

55

¹ Bze nag, Xana' Dios, da' žliža' Le',
na' bi wzó' cheľa'ale da' znnabla' Le'.

² Bebán laže', na' bechebe chia'.

Žliža' Le' lo da' znnia', na' že' zedla'.

³ Benne' bi zle'ele' neda' chawe' znnie' chia',
na' bennen' bi nake' chawe' žon ditjle' neda'.

Žesbága'gake' neda' zia, na' lo yeľa' žža'a chégake' zbia laže'gake' neda'.

⁴ Že' zedle lázda'wa' lo beľa' žen chia',
na' zchebe yeľa' got neda'.

⁵ Zžébelj'a, na' žzizejli'a,
na' žak chia' da' zcheben neda'.

⁶ Wnniá': “Chela' gonno' chia' xil ka' ka' zej nak xil bsia,

tia' lo be'ze gan yezi' laža'a.

7 Da' li wzonnja' zító'le, na' soakza' le'e latje dach.

8 Gon byena' bi be gon chia' be' bdone', na' be' waje'."

9 Bžia yi' benne' ka' bi zej nake' chawe', Xana' Dios.

Bchix da' znnágake', dan' zle'ela' da' zinnj, na' da' zia da' žóngake' lo yež nga.

10 Dot ža, na' yele žéchjgекle' yež.

Žóngake' da' zinnj, na' da' bi nak chawe' lo yež nga.

11 Nža' yež nga da' bi nak chawe' da' žóngake'.

Žóntezgake' da' wen laže', na' da' zinnj lo nez chen.

12 Chela' gok no benne' bi zle'ele' neda' chawe', bennen' bene' neda' zia, na' bzoelan'.

Chela' gok benne' zže'e neda', bennen' bdíl-lene' neda' na' bkache' kwina' lawe' le',

13 san le' benkzon', na' goko' ka to bi lježa'.

Wzi' lo no'o neda', na' goko' toze len neda'.

14 Tzen bchaljžo dot láže'žo, na' lo yela' ži'i laže' wdažo lo liž Dios.

15 Dios, ben ga sen yela' got benne' ka' cholze, benne' ka' bi zej nake' chawe'.

Ben ga chó'ogake' lo yi' gabíl kate' ne zóagake' nbángake'.

Nža'gak lížgake' da' bi nak chawe' da' žóngake'.

16 San ka nak chia' neda', bliža' Dios,

na' Xana' Dios beslé' neda'.

17 Zildo', na' wawbíž, na' kate' žen wbíž zcháljlena' Dios.

Žliža' Le', na' Le' ženle' chia'.

18 Yeya'we' be' da' nakkza' lo na'gak benne' ka' zdíl-lengake' neda',

na' gone' ga kweza' chawe',

la'kze zej nnita' benne' zante, benne' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

19 Dios nake' Bennen' zóateze', na' zna' biá'teze'.

Nake' chawe', na' wžia yi'e benne' ka'.

Ki gone' chégake' dan' bi žsángake' da' žóngake', na' bi zžébegake' Dios.

20 Benne' wen da' zinnj ka' zdíl-lengake' benne' ka' zgá'nłengake' légake' chawe'.

Zží'igake' che diža' da' bénłengake' benne' ka'.

21 Da' zcháljgake' naken diža' cháwe'do', san yo'o yichj lázdo'gake' yela' zža'a.

Žóngake' xtanle'e diža' da' zcháljgake', san naken ka to ya ntoche'.

22 Bde ywa' chio' xkože' Xanžon' na' Le' gon choche' le'.

Batkle we'e latje chejchegw benne' chawen' to chi'ize.

23 San Le', Dios, gono' ga cho'ogak benne' wen da' zinnj ka',

na' benne' wet benách ka', na' benne' wen laže' ka', lo yi' gabíl,

kate' bi na' góngake' gachj yiz ka' da' yéla'gake',

san neda' wxén laža'a Le'.

56

1 Beyache' laže'l neda', Dios, nich bi wžia yí'gak benne' ka' neda'.

Tža tža žsáka'gake' neda', na' zdíl-lengake' neda'.

2 Dot ža, na' yele benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zbia láže'gake' neda',

dan' nníta'gak benne' zante, benne' zdíl-lengake' neda' lo yeļa' zka'n zen kwíngake'.

³ Kate' zžin ža zžeba', žxen ļaža'a Dios.

⁴ Žxen ļaža'a Le', na' zka'n zena' xtiže'e.

Žxen ļaža'a Le', na' biž zžeba'.

¿Bizke gak gongak benne' ka' chia' neda'?

⁵ Yógo'te ža zží'igake' che xtiža'a.

Len yógo'te da' znnágake' žóngake' neda' žia.

⁶ Zdóbgake', na' zkache' kwíngake'.

Zwíagake' binlo da' žona'.

Žénegekle' gótgake' neda'.

⁷ Xana' Dios, bwia da' žóngake', na' lo yeļa' zža'a chio' bžia yi' benne' ka'.

⁸ Nnézkzelo' Le' ka' žzonnja' ļawgak benne' ka'.

Bejsá' ļaže' nis da' ba wžeža'.

¿Bi zej nyejwn le'e yiche chio'?

⁹ Kate' žļiža' Dios, lo ža na'kze žzonnjak benne' ka' bi žlé'egekle' neda' chawe'.
Nnezkzla' zoaļen Dios neda'.

¹⁰ Žxen ļaža'a Dios, na' zka'n zena' xtiže'e.

Žxen ļaža'a Xanžon', na' zka'n zena' xtiže'e.

¹¹ Žxen ļaža'a Dios, na' biž zžeba'.

¿Bizke gak gongak benne' ka' chia' neda'?

¹² Nbaga'a da' bchebe ļaža'a gona' chio', Dios.

Golkza' da' we ļawa' Le'.

¹³ Besló' be' da' nakkza' lo yeļa' got,

na' bekó'o ni'a gan wzóa chejchégwgaken.

Gak choa'a ļawo' Le', Dios, lo yeļa' baní'

da' žonno' chegak benne' ka' zóagake' nbángake'.

57

¹ Beyache' ļaže'l neda', Dios. Beyache' ļaže'l neda',

dan' žxen ļaža'a Le' len dot yichj ļázda'wa'.

Gape chi'o neda' ka' žon zkoko' žape chi'iba' bríse'do' ka' zan xilba',

na' zejte te che da' žaken chia'.

² Wļiža' Dios, Benne' zente.

Wļiža' Le' nich gáklene' neda'.

³ Gan zoe' ya'abá chie' seļe'e no benne' yeslé' neda' lo na' bennen' žénele' wžia yi'e neda'.

Dios beyache' ļáže'le' neda', na' benne' chia' da' li chie'.

⁴ Že' zedla' ka' to benne' ži'e ladjw bež yixe' ka'.

Zoa' ladjw benne' ka' zej nake' ka' bež yixe' ka', bia ka' žáwgakba' benách ka'.

Da' znnégake' chia' naken ka' yag ntóche'do' ka',

na' xtiža'gake' zej naken ka' ya ntoche' ka'.

⁵ ¡Ga'n zen Le' ya'abá, Dios!

¡Ye!a' zen chio' zžinen dot yežlyó!

⁶ Ba bdi^xgjak benne' ka' do ye!j nich séngake' neda',
na' žedó laža'a lo da' žaken chia'.
Bché'ngake' to yežw nich chejchazan',
san légake' ba bejcházgaken'.

⁷ Zoakze lázda'wa', Dios.
Zoakze lázda'wa' nich go!kza' da' wká'n zenen Le'.

⁸ Bebán, be' da' nakkza', na' le yebán, le'e žinnle da' ka' žól-lenle.
Zildo' yebankza'.

⁹ Xana' Dios, wká'n zen Le' ladjw benne' chio' ka'.
Go!kza' chio' lawgak benne' yógo'te yež ka'.

¹⁰ Nak ye!a' žeyache' laže' chio' zenže ka ya'abá,
na' da' li chio' nakže zen ka bejw gasj ka'.

¹¹ ¡Ga'n zenkzo' ya'abá, Dios!
Ye!a' zen chio' zžinen dot yežlyó.

58

¹ Žčhaljle da' nak chawe', le'e, benne' wnná bia' ka'?

Žčhi'a láže'le benne' chia' ka' ka nakkzen?

² O'o, san žezá' láže'le da' zinnj da' gonle.

Žonle ga že' zédle'egekle benne' ka' lo yežlyó chia'.

³ Zej nchíxe lázdo'gak benne' ka' nbej yíchjgake' neda' kate' bi na' gáljgake'.
Bchíxgek'le' kate' bi na' wsangak xná'gake' légake'.

⁴ Da' znnágage' žoten benne' ka' ka žon da' žia zan laye' be!e snia.
Zej nake' ka be!e snia ka', bia kwežw ka'.

⁵ Bi žéngelba' chi'i benne' žone' ye!a' wžá'
nich kwé'gakba' žize la'kze žol-li'e xtando'.

⁶ Dios, wdíchj láye'gak benne' ka'.

Xana' Dios, wdíchj láye'gak benne' ka' zej nake' ka bež yixe' ka'.

⁷ Ben ga nniťgek'le' ka nis da' žlaljen lo yo.

Ben ga bížgake' kan žak che yixe' da' nžogen lo nez,

⁸ na' te chégake' kan žak che bia zag, bian' yeyóna'ba'.

Ben ga biž lé'egekle' wbíž ka žak che to xkwide' žalbe' ba natbe'.

⁹ Néžwte kate' bi na' la to yeso' lo yi' zen,

yeká'a Dios benne' ka' to lo be' bdone', benne' ban ka', na' benne' gat ka'.

¹⁰ Yebele benne' chawe' kate' le'ele' yezi' wzón Dios benne' wen da' zinnj ka'.

Wleje' žen chegak benne' ka' bebéj yíchjgake' Dios.

¹¹ Naž nna bennen': "Dekze lazjw benne' chawe'.

Dios žchi'a láže'kze' benne' yežlyó ka'."

59

¹ Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi žlé'egekle' neda' chawe'.
Beslá neda' lo na'gak benne' ka' ždí!-lengake' neda'.

² Beslá neda' lo na'gak benne' ka' žóngake' da' zinnj.
Beslá neda' lo na'gak benne' wet benách ka'.

³ Žénegekle' gótgake' neda'.

Zej ndobe benne' wale ka' nich tíl-jengake' neda',
kege dan' nbaga'a zia, na' kege ni'a che da' zinnj da' bena' neda', Xana' Dios.

⁴ La'kze bi be bena' chegak benne' ka', žon byéngake' góngake' neda' zia.
Bebán, na' da ga zoa' ni, na' le'elo' da' žóngake'.

⁵ Le', Xana', Dios chegak benne' zan ka' žjake' lo wdile,
na' Dios chegak benne' Israel ka',

bebán nich wsaka' zi'o benne' yógo'te yež ka'.

Bi yeyache' láže'lo' yógo'te benne' ka' zží'igake' chio' Le', na' žóngake' da' zinnj.

⁶ Zlá'gake' kate' žen wbíž, na' zbéžeya'agake'
ka žongak beko' ka', na' žéchjgekle' yež.

⁷ Bwia nga, da' zcháljgake' naken ka da' žeyébgake'.

Diža' znnágake' zej naken ka ya ntoche' ka'.

Zznnágake': "Bi zoa no benne' yenle' chežo."

⁸ San Le', Xana' Dios, wzizo' chegak benne' ka'.

Gon ditjlo' Le' benne' yógo'te yež ka'.

⁹ Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zej nake' wale.

Neda' wxén laža'a Le', dan' žape chi'o neda'.

¹⁰ Dios, Bennen' žeyache' láže'le' neda', yide', na' gákleno' neda'.

Dios gone' ga le'ela' da' gak chegak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' kan
žak laža'a.

¹¹ Bi goto' benne' ka', nich bi gał láže'gak benne' chia' ka' da' ka' žono'.

Beslás benne' ka' len yela' wak chio', na' ben ga chejchégwake'.

Xanto' Dios, Le' žape chi'ikzo' neto'.

¹² Ben ga chíxgekle' lo yela' zka'n zen kwíngake',

ni'a che doła' da' žóngake' lo da' zcháljgake',

na' ni'a che diža' xiwe' ka', na' da' wen laže' da' znnágake'.

¹³ Bžia yi' légake' lo yela' zža'a chio'.

Bžia yi' légake' nich biž nníta'gake'.

Ben ga gákbe'egekle' Le' zna bi'o za'só Jakob ka'.

Zna bi'o dot yežlyó nga.

¹⁴ Zlá'gake' kate' žen wbíž, na' zbéžeya'agake'

ka žongak beko' ka', na' žéchjgekle' yež.

¹⁵ Zdágake' ka benne' ka' zdágakze', žiljgake' da' gáwgake'.

Cha' bi željgeklen', dot yel žesbága'gake' zia toe' yetóe',

¹⁶ san neda' gołkza' che yela' wak chio',

na' zildo' wká'n zena' yela' žeyache' laže' chio', dan' gókleno' Le' neda',

na' wdape chi'o neda' kate' wže' zédle'ela'.

¹⁷ Le' žon chocho' neda', na' gołkza' chio', Dios.

Žape chi'o neda', na' žeyache' láže'lo' neda'.

60

1 Dios, Le' bzo' neto' cheľa'ale.

Beno' ga bejchégwto', dan' bžá'ali'o neto'.

Na'a, da gákleno' neto'.

2 Beno' ga wzó' yežlyó, na' beno' ga byaljwn.

Da yeyonon' gan byaljwn, dan' zbia yin'.

3 Beno' ga neto', benách chio' ka', wžé' zedlto'.

Beno' ga gok cheto' ka we'jto' to da' benen ga bejchégwto'.

4 Benn chegak benne' ka' zžébegake' Le' to da' gak bian', dan' włoé'e lawn da' nak dot da' li.

5 Bze nag chia'. Beslá légage' len yela' wak chio', nich lagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'.

6 Ľo latje la'y chie' wnná Dios: "Yebekzla' neda'.

Chisa' chele yežlyó chegak benne' Sikem ka'.

Wžixa' chele yežlyó dan' žen' kwit yegw Sukot.

7 Yežlyó Galaad naken chia',

na' lezka' yežlyó chegak za'só Manasés ka'.

Yežlyó chegak za'só Efraín ka' naken ka to xlapa' da' žape chi'in yichja'.

Yežlyó chegak za'só Judá ka' naken gan zřna bi'a,

8 san yežlyó chegak benne' Moab ka' naken ka to ziga' ya da' yožen nis wná'a.

Ľo yežlyó chegak benne' Edom ka' cho'na' zela' gole ka'.

Si'a ba nez yežlyó chegak benne' Filistea ka'."

9 ĽNozkze wchi'e neda' nich tíl-ľena' yež

zoa to ze'e sibe dan' žape chi'in yežen'?

ĽNozkze wchi'e neda' nich tíl-ľena' benne' Edom ka'?

10 ĽKege Le' wchi'o neda', Dios?

Le' wléj yichjo' neto', na' bi wyéľeno' benne' cheto' ka' lo wdile.

11 Gokľen neto' nich gak tíl-ľento' benne' ka' zdíl-ľengake' neto',

dan' gak dáche'ze gákľengak benne' ka' neto'.

12 To zen ľen Dios gonžo to da' zenľe'e,

na' Le' wlage' benne' ka' zdíl-ľengake' žo'o.

61

1 Xana' Dios, benle da' žľiža' Le'.

Bze nag da' zcháľľena' Le'.

2 Zi'to' gan zoa laža' žľiža' Le', dan' žedó laža'a.

Bche' neda' gan zoa Bennen' nake' ka to ya'a yej, Bennen' nakže' wale ka neda'.

3 Nako' Le' Benne' noxe' neda',

na' nako' ka to ze'e yej da' žape chi'in neda'

lawgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

4 Sóateza' ľo yo'o la'y chio'.

Kwe' chawa'a kwito' Le' kan zej že' chawe' brise'do' ka' zan xil zkoko'.

5 Dan' benlo' Le', Dios, da' wchebe laža'a lawo',

beno' ga napa' da' žápegak benne' ka' zžébegake' Le'.

6 Gono' ga soa' nbana', na' ga nna bi'a ža zante.

Yiz chia' ka' gákľaken ka da' zej naken chegak chope kwe' benne' ka'.

7 Sóateza' lawo' Le', Dios.
Bkwez yela' žeyache' laže' chio', na' da' li
nich wká'n cháwe'gaken neda', benne' wnná bia'.

8 Gokza' che La la'y chio' Le' to chi'ize,
na' gonkza' tža tža da' bchebe laža'a gona'.

62

1 Toze len Dios zga'n chawe' be' da' nakkza'.
Lekze' žeslé' neda'.

2 Toze Le' žape chi'e neda', na' žeslé' neda'.
Nake' Bennen' žoxe' neda', na' bi chejchegwa'.

3 ĆTo chi'ize wkwezle da' gonle chia' neda', yógo'tele žon byenle wžia yi'le
neda'?

Žonle ka žon to benne' zchinnje' to ze'e da' zoa bixen, o to le'je da' nožon'.

4 Žonle toze diža' kan yebejle neda' lo yela' zen chia'.

Nží'ilele da' wen laže'.

Len žoá'ale zchaljle cháwe'do'

san yo'o yichj láždo'le da' zinnj da' gonle.

5 Le', be' da' nakkza', wléz laže' toze Dios.
Nake' Le' Bennen' žxen laža'a.

6 Toze Le' žape chi'e neda', na' žeslé' neda'.
Nake' Bennen' žoxe' neda', na' bi yedó laža'a.

7 Nak Dios Bennen' žeslé' neda', na' nake' yela' ba nez chia'.
Nak Dios Bennen' žape chi'e neda', na' Benne' žon choche' neda'.

8 Le kwez laže' Le' to chi'ize, le'e, benne' ka'.

Bloe'el Le' da' zdan láže'le.

Nak Dios Bennen' žon choche' žo'o.

9 Da' li, da' dáche'ze zej nak benne' ka',

na' ka to da' wen laže' zej nak benne' zen ka'.

Bi nále'tekgekle' to lo zgons.

Zej nakže' ža'ze ka to be' da' žeká'a láže'žo.

10 Bi wxén láže'le da' gak gonle žakze chele.

Bi wká'n zen kwinle ni'a che da' ka' zbanle.

Ča' chan yela' wnni'a chele, bi kwe'le wnné yoe chen.

11 To chi'i wnné Dios, na' chope chi'i benla' da' ni.

“Če Dios nak dot yela' wak.”

12 Xana' Dios, lo no'o za' yela' žeyache' laže'
dan' žebi'o che to to benne' ka nakkze da' bene'.

63

1-2 Dios, nako' Dios chia'.

Zbile be' da' nakkza' da' nak chio'.

Beja' žen chia' zdan laže' dan' naken chio'.

Žak chia' ka zoakza' to yežlyó biž gan bi be nis den.

Žak laža'a yida' lawo' Le'

nich le'ela' yela' wak chio', na' yela' zen chio',
káteze ble'ela' da' nak chio' lo latje la'y chio'.

³ Nakže chawe' yela' žeyache' laže' chio' ka yela' nban.
Che len wká'n zenkza' Le'.

⁴ Wchajja' che da' chawe' da' nako' Le' xak zoa' nbana'.
Nich wká'n zena' La la'y chio' Le' wchiskza' na'a.

⁵ Yelje be' da' nakkza' da' naken ka to yela' waw dzi'.
Len yela' žebele wká'n zenkza' Le'.

⁶ Žezá' laža'a chio' Le' kate' dia' gan ztasa',
na' zlab laža'a ka nak chio' kate' bi na' tasa'.

⁷ Dan' žákleno' neda', yebéle'ela' kwito' Le'
kan žongak bríse'do' ka' zan xil zkoko'.

⁸ Be' da' nakkza' naken toze len Le',
na' len no'o wale noxo' neda',

⁹ san benne' ka' gok láže'gake' wžía yí'gake' neda' chejchó'ogake' lo yi' gabíl.

¹⁰ Kwia yí'gake' lo ya ntoche'.

Gákgake' da' gawgak beko' chjew ka'.

¹¹ Neda', benne' wnná bia', yebela' lo da' nak che Dios.

No benne' zkonle' žin La Dios gape' Le' ba la'ne,

san benne' wen laže' ka' gá'ngake' žize.

64

¹ Xana' Dios, bze nag chi'a. Že' zedla' žliža' Le'.

Wdape chi'i yela' nban chia' dan' zžeba' da' gongak benne' ka' zdíl'jengake'
neda'.

² Bkache' chawe' neda' nich benne' ka' bi zej nake' chawe' bi góngake' chia'
kan žénegekle',

na' nich benne' ka' žóngake' da' zinnj bi góngake' chia' kan zza' láže'gake'.

³ Diža' ka' zchájlgake' zej naken ka ya ntoche' ka',

na' znnégake' chegak ljéžgake' ka' ka žon to benne' žsie' yag ntóche'do' chie' ka'.

⁴ Ki znnágake' bagáche'ze nich góngake' ga chejchégwgak benne' li laže' ka'.

Chožze žóngaken', na' bi be zžébegake'.

⁵ Žon byéngake' góngake' da' zinnj da' žénegekle',

na' zbékgake' do yelj ka' nich séngake' benne' ka'.

Znnágake': "¿Nož benne' le'ele' da' žonžo?"

⁶ Žíljgake' da' zinnj da' góngake', na' zwiágaken' binlo.

Da' yo'o yichj láždo'gake' naken da' kegle kan zej nak láždo'gakkze'.

⁷ San Dios gon zi'e benne' ka' len yag ntóche'do' chie' ka'.

Chožze chó'ogake' yižwé' zen ka'.

⁸ Da' bchájlgak benne' ka' gonen ga chejchégwgake'.

Chébegak yógo'te benách kate' lé'egekle' légake'.

⁹ Naž chébegake', na' wchájlgake' che da' ben Dios,

na' yeyónbia'gake' naken da' bene' Le'.

¹⁰ Yebele benne' chawe' law Xanžon', na' wxén laže'e Le'.

Gak yela' ba nez zen chegak benne' ka' zej nake' li laže'.

65

¹ Xana' Dios, žala' wxén láže'to' Le' lo yež Sión,
na' gonto' da' wchebe láže'to' chio'.

² Le' ženkzlo' da' zchájljento' Le',
na' la'gak yógo'te benne' ka' lawo' Le'.

³ Nbága'li'a da' zinj da' bena',
san ženít lawo' Le' da' bži'ito' chio' Le'.

⁴ Ba nez žen naken che bennen' zbio' Le',
na' znoo' nake' chio', nich soakze' latje la'y chio'.
Yeljktzo' da' chawe' da' de ližo', dan' den lo yodo' la'y chio'.

⁵ Lo da' chawe' da' nako' gono' da' zenle'e kate' gono' da' znnablto' Le', Dios,
Benne' Weslá cheto'.

Yógo'te benne' nníta'gake' yežlyó žxen láže'gake' Le'.
Lezka' žxen láže'gak benne' ka' Le', benne' ka' zdégake' zító'le law nisko'.

⁶ Le' zzoa chocho' ya'a zen ka' len yela' wak chio'.
Nakkzo' Benne' wale.

⁷ Zbek žio' nisko' kate' zgo'nen, na' žazto' da' žonen.
Zbek žio' benne' yež ka' kate' žóngake' žo'osbé.

⁸ Che len benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó zžébegake' da' zenle'e da' žono'.
Znnito'o benne' ka' lo yela' ba nez, benne' ka' nníta'gake' do zente yežlyó.

⁹ Zwio' yežlyó, na' žsejo'o nis yejw.

Žono' ga žonnle'en linne chen.

Bnnito'o yegw ka' lo yežlyó da' zej nža'le'en nis.

Zkwezo' zoa' za da' gawgak benne' ka', kan wnnakzo' gono'.

¹⁰ Žsejo'o nis yejw gan de na, na' žeyonon' yo ya'a.

Žesbison' len nis yejw na',

na' žono' ga zgól-le'egak da' zej nazen ga na'.

¹¹ Žono' ga gak chegak benne' ka' yela' ba nez to yiz to yiz ni'a che da' znezjo',
na' bejw gasj chio' ka' žónngaken yejw da' žonen ga zgolgak da' zej nazen.

¹² Žon yejw chio' ga žak ya'a gan zdagak bia yíxe' ka'
na' žebégekke benne' ka' zlé'egekke' žeyák ya'ado' ka' ya'a.

¹³ Lo lache' ka' zej nníta' zila' ka', na' žoa'agak yégodo' ka' naz zoa' scribe.
Zběžya'agak benne' chio' ka' lo yela' žebele, na' žólgakkze' chio' Le'.

66

¹ Le wká'n zen Dios lo yela' žebele, le'e zoale dot yežlyó!

² Le goj ka nak yela' zen chie' Le'!

le wká'n zene' kate' we lawle Le'!

³ Le ye' Dios: "ižebánele'elto' che da' beno' le'!"

Ni'a che yela' zen che yela' wak chio' benne' ka' bi zlé'egekke' Le' chawe'
žóngake' ka' zna xtižo'o.

⁴ Benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó we lawgake' Le',
na' gólgake' chio' Le', na' che La la'y chio'.

⁵ Le da, lé'elele da' zen ka' da' ben Dios,
da' zenle'e da' bene' ni'a chegak benne' chie' ka'.

⁶ Bene' ga beyák nisko' yo biž,
na' wdegak benne' chie' ka' len ní'agakze' gan wzóa to yegw zil.

Žoa'a nisdon' bebéle'egekle' law Dios.

7 Len yela' wak chie' nna bi'e to chi'ize.

Zwiakze' da' žongak benne' ka' yógo'te yež ka'.

Benne' ka' zži'igake' chie' Le' bi gata' yela' zen chégake'.

8 Le'e, benne' ka', le wká'n zen Dios chežo.

Le wzenle benne' ka' da' žoe lawle Le'.

9 Lekze' žape chi'e žo'o nich soažo nbanžo,

na' bi bi'e latje chejchégwžo.

10 Le', Dios, bwio' neto' lo da' ka' bento'.

Bdio' neto' lo da' wzáka'to' kan žongak benne' ka' zdégake' ya plat lo yi' nich ga'nen chawe'.

11 Beno' ga bejchazto' to lo do yelj.

Bdo'o xkóže'to' to ywa' zí'ile'e.

12 Beno' ga wdegak benne' zej žie' bžina' chie' ka' lo yichjto'.

Wdeto' da' naken ka to lo yi', na' to lo nis zil,

na' bebejo' neto', na' bzo' neto' to latje gan zoato' lo yela' ba nez.

13 Cho'okza' ližo' nich wzeya' biado' ka' lawo' Le'.

Gonna' chio' da' wchebe laža'a gona'.

14 Bchebe laža'a gonan',

dan' wnnía' katen' wže' zédle'ela'.

15 Wzeya' biado' ka', bia ženne' ka', lawo' Le',

na' kwen žen chegak zíla'do' ka' wzeya'-ba' gan zo',

na' gota' beždo' ka', na' chibo byo ka' lawo' Le'.

16 Le da, yénlele, yógo'tele le'e zžébele Dios.

Wzenla' le'e da' bene', góklene' neda'.

17 Dot laža'a bliža' Le', na' bka'n zenkza' Le'.

18 Chela' wže laža'a to da' zinnj bi benle Xanžon' chia',

19 san da' likze benle Dios chi'a,

na' bze nage' da' wnnabla' Le'.

20 Bi bzoe' chela'ale da' bcháljlena' Le',

san beyache' láže'le' neda'.

iGa'n zen Dios!

67

1 Dios, beyache' laže'l neto', na' ben chawe' neto'.

Lo yela' ži'i laže' chio' wzoalen neto'.

2 Naž gónbia'gak benách dot yežlyó da' žaz lažo'o Le',

na' nnéžekle benne' yógo'te yež žesló' benne' ka'.

3 Yógo'te benne' ka' we lawgake' Le', Dios.

Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

4 Le yebele, na' le soa lo yela' ba nez, le'e, benne' yógo'te yež ka'.

Wchi'a laže' Dios le'e lo da' naken chawe'.

Gape chi'ikze' yógo'te benne' ka'.

⁵ Yógo'te benne' ka' we lágake' Le', Dios.
Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

⁶ Yežlyó nga žen' xni'a chen.
Dan' ben chawe' Dios žo'o, nake' Dios chežo.
⁷ Dios ben cháwe'kze' žo'o.
Gáte'teze žala' gápegak benne' ka' Le' ba la'ne.

68

¹ Wzó ža', Dios.
Beslás benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe',
na' wzonnjak benne' ka' zží'igake' chio'.
² Ka žon to be', zlagen žen che yi',
ka' wlogo' Le' benne' ka'.

Kan želane china' bez lo yi',
nítgekle benne' ka' bi zej nake' chawe' law Dios.
³ Yebégekle benne' chawe' ka',
na' sóagake' lo yela' ba nez lawe' Le'.
Xíte'gake' lo yela' žebele chégake'.

⁴ ¡Le go! che Dios!
¡Le go! salmo ka' che La la'y chie'!
¡Le wká'n zen Bennen' ži'e ya'abá!
Nzi' le' Jah. ¡Le yebele lawe' Le'!

⁵ Žape chi'e bi' wzébedo' ka', na' zwiakze' no'le wzebe ka'.
Zoakze Dios lo latje la'y chie'.
⁶ Dios znnite'e lježe benne' ka' bi zoa no ljéžgake'.
Žebeje' benne' ka' zej yoe'e lo na'gak benne' zi'to' ka',
nich sóagake' lo yela' ba nez,
san benne' ka' zží'igake' che Dios chejnníta'gake' to lo yežlyó biž.

⁷ Dios, kate' wnežo' lawgak benne' chio' ka',
na' wdío' lo yežlyó bižen',
⁸ na' wzó' yežlyón', na' gokle'e yejw law Dios.
Ya'a Sinaí wzizen law Dios chegak benne' Israel ka'.

⁹ Bse!o to nis yejw wálele'e, Dios.
Kate' bedó láže'gak benne' chio' ka', na' Le' ben chocho' légake'.
¹⁰ Benne' ka' zej nake' chio' chejnníta'gake' yežlyó chio' to chi'ize.
Lo da' nak chawe', Dios, žoxo' benne' yache' ka'.

¹¹ Xanžo Dios bsele'e to diža' chawe',
na' bsele'e benne' zante, benne' bzéngikle' benách ka' diža' chawen'.

¹² ¡Bžónnjgake'!
Bzonnjak benne' wnná bia' ka' len benne' chégake' ka', benne' žjake' lo wdile.
No'le ka' bené'egekle' da' gota' chegak benne' ka'.
¹³ La'kze bkache' kwinle gan žape chi'ile zila' ka',
gákwe da' naken ka xil plomdo' ka' da' zej naken xtan, na' ya plat,
na' doba' ka' chegak xilba' ka' zej naken ya oro.

14 Kate' Dios, Benne' zente, beslase' benne' wnná bia' ka' ga na',
na' beǰw bege' da' bgakwn Ya'a Salmón.

15 To ya'a zen nak Ya'a Basán.

To ya'a zenle'e nak Ya'a Basán na'.

16 ¿Biz chen' zwiále, le'e, ya'a zen ka'?

Zwiále ya'a na' gan žénele Dios soakze'.

Da' likze soakze Xanžon' law ya'a na' to chi'ize.

17 Karro ka' che wdile da' nape Dios zej nyanle'en.

Xanžo Dios zezé'e gan že' Ya'a Sinaí nich soe' latje la'y chie'.

18 Beyepo' ya'abá, bechi'o benne' ka' bebejo' lo na' yela' got.

Wzi'o da' chawe' ka' da' bnéǰwagak benne' ka' chio' Le'.

Lezka' benne' ka' bž'i'gake' chio' Le',

gota' da' bénngake' chio' Le', Dios.

19 jGa'n zen Xanžon'!

Tža tža žónnli'e da' chawe' chie' chežo.

Nake' Dios, na' žeslé' žo'o.

20 Dios, Bennen' nake' Dios chežo, beslé' žo'o.

Xanžo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' yela' got.

21 Da' likze Dios gone' we' yichjgak benne' ka' zži'igake' chie' Le'.

Gone' we' yichjgak benne' ka' žónteze žóngake' doła'.

22 Wnná Xanžon': "Gona' ga yežinle lažle, yeza'le law Ya'a Basán.

Gona' ga yeza'le že'l lo niso', na' yežinle lažle.

23 Wlejle žen chegak benne' ka' zdíl-lengake' le'e,

na' beko' chele ka' lé'jgakban!'

24 Za'gak benne' chio' ka', na' žoe lawgake' Le', Dios.

Lo yela' žebele chégake' žó'ogake' latje la'y chio'.

25 Zejnéžwgak lawle benne' ka' žólgake'.

Benne' ka' žkwéžgake' da' zgólgake' zjake' zántele.

Gachj lawle zjak xkwide' nó'ledo' ka' zej nóxo'be' da' ka' zgólgakbe'.

26 jLe wká'n zen Dios gan zej ndobe benách chie'!

jLe wká'n zen Xanžon', le'e nakle za'só Israel!

27 Lezka' zjak za'só Benjamín ka'.

Zej nake' bábzegake' san zna biá'gake'.

Lezka' zjak benne' zan za'só Judá,

na' benne' zan za'só Sabulón,

na' benne' zan za'só Neftalí.

28 Dios, bloe'e law yela' wale chio'.

Ben choch, Dios, dan' beno' ni'a cheto'.

29 Dan' nak zen yodo' chio' da' zoan lo yež Jerusalén,

benne' blo ka' kó'ogake' da' zej nape' lawo' Le'.

30 Bdil-len benne' ka' chegak yež zi'to' ka', benne' ka' zdíl-lengake' benne' chio'
ka'.

Zej nake' ka' bež zan ka', len zí'ngakba' ka',

dan' zdíl-łengake' yež zan ka'
 nich kwéjgake' yeļa' wnni'a chégake'.
 Beslás benne' ka' žaz láže'gake' chjake' lo wdile.

31 Ła'gak benne' wnná bia' ka' che yežlyó Egipto.
 Benne' ka' che yežlyó Etiopia gon byéngake' wká'n zéngake' Dios.

32 ĩLe goł che Dios, le'e zoale dot yežlyó!
 ĩLe goł che Xanžon'!

33 ĩLe goł che Bennen' ži'e ya'abá na'le,
 dan' wzóan zga'ale!

Le wia nga, nnie' kan zne wzió'.

34 Le wia nga, nape Dios dot yeļa' wak.
 Ło yeļa' zen chie' zwiakze' benne' Israel ka',
 na' zan ya'abá nla' law yeļa' wale chie'.

35 Zžébeto' Le', Dios, gan zo' latje la'y chio'.
 Dios chegak benne' Israel ka', žon chochkzo' benne' chio' ka'.

ĭGa'n zen Dios!

69

1 Dios chia', beslá neda'.
 Naka' ka to benne' žiepe' nis.

2 Naka' ka to benne' yoe'e lo gona', na' bi žak se'e.
 Naken ka yoa'a lo nis zil-le'e,
 na' nisen' za' wkachen' yichja'.

3 Žejxáke'la' dan' scha wnnéłi'a, na' da' lba'a.
 Žatgak yej ļawa' xak zbeza' nich gakłen Dios neda'.

4 Zej nyanže benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'
 ka zej nyan yicha' yichja', na' bi be zia nbaga'a.
 Benne' ka' zžá'agake' neda' zej nákl'i'e wale.
 Benne' ka' žóngake' neda' zia, na' bi zoa biz chen'.
 Žon byéngake' yeyizjwa' da' bi wlana'.

5 Dios, nnézkzelo' Le' bena' da' yalze,
 na' zle'ekzlo' doļa' da' bena'.

6 Xana' Dios zente, bi go'o latje benne' ka' žxen láže'gake' Le' yedoé'egekle' ni'a
 che da' bena'.
 Bi go'o latje benne' ka' zá'gake' chio' chíxgekle' ni'a chia' neda', Dios chegak
 benne' Israel ka'.

7 Dan' nži'ila' Le' zchíxgake' neda',
 na' lo yeļa' sto' zoakza'.

8 Naka' ka to benne' zi'to' ļawgak benne' lježa'do' ka',
 na' bi zej nónbi'e neda'.

9 Žeye zla lázda'wa' dan' žé'li'a wnné yoe che ližo'.
 Da' znnégak benne' ka' chio' Le', Dios, naken ka znnégaken' chia' neda'.

10 Wžeža', na' bena' wbás,
 na' ben dítgekle' neda', na' che len zchixla'.

- 11 Lezka' bwakw kwina' laže' zeche'.
Blé'egekle' neda' ka to da' ben díjtgekle'.
- 12 Benne' yolawe' ka' wnnégake' chia'.
Benne' we'j ka' ben díjtgekle' neda' lo da' bélgake',
13 san neda' bliža' Le', Xana' Dios, kan žaz lažo'o Le'.
Dios, lo yela' žeyache' laže' zen chio',
na' dan' nakkzo' Benne' weslá cheto', benle chia'.
- 14 Beběj neda' lo da' zede gan zoa'.
Naken ka yoa'a lo gona' gže'. Bi go'o latje chazzan'.
Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
Naken ka yoa'a lo nis zil.
- 15 Bi go'o latje gata' neda' ka to benne' zgache'e lo nis zil na',
nich bi gaka' ka to benne' chejchaze' to lo yežw gže',
gan choa'a, na' wkachen' neda' to chi'ize.
- 16 Bechebe chia', Xana' Dios, dan' cháwe'le'e nak yela' žeyache' laže' chio'.
Da, goklen neda', dan' zente nak yela' žeyache' laže' chio'.
- 17 Bwia kan nak da' žaken chia' neda', wen žin chio'.
Dan' že' zédle'ela', ben byene yenlo' chia'.
- 18 Da ka' gaze ga zoa' ni, na' beslá neda'.
Beslá neda' dan' zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
- 19 Le' nnézkzelo' kan zchíxgake' neda',
na' kan že' zédle'ela', na' kan žon díjtgekle' neda'.
Zle'ekzlo' yógo'te benne' ka' zžá'agake' neda'.
- 20 Dan' zká'ngake' neda' ka'ze žedó laža'a, na' že' zédle'ela'.
Wleza' no benne' yeyache' láže'le' neda', san bi wzóa no benne'.
Wleza' no benne' gon choche' neda', san bi wzóa no benne'.
- 21 Bwáwgake' neda' da' sła',
na' kate' wbiła', byé'jgake' neda' da' zichj.
- 22 Ben ga gak lni ka' chegak benne' ka' ka to do yelj gan chéjgake',
na' ben ga yeyák yela' ba nez chéjgake' to gan chejchégwgake'.
- 23 Ben ga cholgak yej lágwage' nich biž lé'egekle',
na' ben ga zízetezegak benne' ka'.
- 24 Lo yela' zža'a chio' bžia yi' benne' ka'.
Lo yela' yichj ža'a chio' ben léjgake' zi'.
- 25 Ben ga bi soa no benne' lo ližgak benne' ka',
na' bi soa no benne' lo yežlyó chéjgake'.
- 26 Wžia láže'gake' bennen' bsaka' zi'o,
na' žžížegake' dan' zzaka' bennen' beno' le' we'.
- 27 Bloe'e law doła' da' zej nbaga' benne' ka',
na' bi go'o léjgake' latje gággake' toze len benne' chawe' chio' ka'.
- 28 Bsole lagak benne' ka' le'e yiche chegak benne' ka' zej nape' yela' nban da'
naken li laže',
na' bi wzojo' lágake' gan zej nyejw lagak benne' chawe' ka',
- 29 san neda' zoa' lo da' zžáka'li'a, na' že' zédle'ela'.
Beslá neda', Dios, na' bechís neda'.
- 30 Gokza' da' wká'n zenen La la'y che Dios chia'.
Wká'n zena' Le' len da' žoe lawa' Le'.
- 31 Da' ni žaz láže'že Dios ka to bež gota' lawe',
o ka to biado' zej žia lozba', na' sógo'ba'.

³² L'é'ekzegekle benne' gaxjw laže' ka' da' ni, na' yebégekle'.
Le biga' law Dios, na' Le' gon choche' le'e.

³³ Ženle Xanžon' chegak benne' ka' žiážjegekle',
na' bi zzo'e cheľa'ale benne' chie' ka', benne' zej nyejwe' liž ya.

³⁴ iLe wká'n zene' Le', le'e zoale ya'abá,
na' le'e zoale yežlyó nga,
na' le'e zoale lawe' nisdo',
na' yógo'te da' nníta'gaken yógo'te latje ka'!

³⁵ Dios beslé' benne' ka' nníta'gake' yež Sión,
na' yeyone' yež ka' zej žen' lo yežlyó Judá,
na' chejnníta'gake' ga na',
na' gata' chégake' yežlyón'.

³⁶ Lezka' žingak za'só benne' chawe' chio' ka',
na' gata' chégake' yežlyón',
na' benne' ka' nži'igekle' La la'y chio' chejnníta'gake' ga na'.

70

¹ Beslá neda', Dios.

Da ka' gaze nich gákleno' neda', Xana' Dios.

² Ben ga yedoé'egekle, na' kwe' zédgekle benne' ka' žénegekle' gótgake' neda'.

Ben ga yebíga'gak, na' chíxgekle benne' ka' žebégekle' dan' že' zedla'.

³ Ben ga ga'ngak ya laže' lo da' žongak benne' ka' žon dítjgekle' neda'.

⁴ Benne' ka' žingake' lawo' Le' yebégekle', na' sóagake' lo yela' ba nez.

Benne' ka' žé'gake' Le' "ŽÓxkeno'" dan' besló' légake'.

Znnágake': "iGa'n zen Dios!"

⁵ Ze' zedla', na' nat ni'a na'a.

Da ka' gaze gákleno' neda', Dios.

Le' nako' Benne' weslá chia', Xana'.

Bi želo', Xana' Dios.

71

¹ Za'a lawo' Le', Xana' Dios, nich gape chi'o neda'.

Ben ga biž yedoe'ela'.

² Goklen neda', na' beslá neda' dan' nako' chawe'.

Bze nag chi'a, na' beslá neda'.

³ Nako' ka to yej xe gan soa' chawe',

na' wak yida' gan zo' Le' dot ža, na' yele.

Bsela' no benne' yeslé' neda',

dan' nako' Le' ka to yej xe gan zoa' choch.

⁴ Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' ka' beběj yíchjgake' Le',

na' lo na'gak benne' ka' žóngake' da' zinnj, na' zej nake' yichj ža'a.

⁵ Žxen laža'a Le', Xana' Dios.

Le' zwiáko' neda' kate' ne naktia' bí'do'te.

⁶ Le' ba noxko' neda' katen' za' golja'.

Le' beno' ga bžoja' lo le'e xna'a.

Wká'n zénteza' Le'.

⁷ Bebágekle benne' zanle'e kan gok chia',

san Le' zwiakzo' binlo neda'.

⁸ Ben ga gólteza' da' we lawa' Le',
na' wká'n zena' Le' dot ža.

⁹ Bi wzó' neda' chela'ale kate' ba ngola'.
Kate' yedó laža'a, bi kwej yichjo' neda'.

¹⁰ Benne' ka' zžá'agake' neda' znnégake' chia',
na' benne' ka' žak láže'gake' gótgake' neda' ba béngake' toze diža'.

¹¹ Znnágake': "Bzoa Dios le' chela'ale.

Le cho'o chejxenžo-ne' dan' bi zoa no benne' yeslé' le'."

¹² Dios, bi so' zi'to' ga zoa' ni.

Dios chia', da ka' gaze gákle'no' neda'.

¹³ Ben ga yedoé'egekle,
na' nítgekle benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

Ben ga soagak lo yela' sto',
na' chíxgekle benne' ka' žak láže'gake' góngake' chia' da' zinnj,

¹⁴ san neda' wxén láže'teza' Le', na' we lawteza' Le'.

¹⁵ Wzenla' benne' ka' nako' chawe',
na' wzénteze'la' le'gake' kan besló' neda',
la'kze bi nnezla' bał chí'i besló' neda'.

¹⁶ Wcháljkza' che da' zenle'e da' beno' Le', Xana' Dios,
na' wsá'a láže'gak benne' ka' kan nakkzo' chawe'.

¹⁷ Dios, Le' bsdlo' neda' kate' ne naktia' bí'do'te.

Zloe'ela' benne' ka' ka nak da' zenle'e da' beno'.

¹⁸ Bi kwej yichjo' neda' kate' ba ngola', na' ba bgocha',
san be' neda' latje wzenla' za'sóa' ka' ka nak yela' wak chio',
na' wzenla' bí'do' ka' bi na' gáljgakbe' ka nak chio',

¹⁹ na' da' chawe' da' nako', da' naken zenle'e, Dios.

Le' beno' da' ka' zej nakle'en zen.

Dios, žnozke benne' nake' ka nako' Le'?

²⁰ Le' beno' ga wdía' lo da' zan da' zede,

na' lo da' ka' bi žakgak chawe',

na' gono' ga yebana' neda',

na' yechiso' neda' lo yežw ba.

²¹ Gono' ga gakža' zen, na' yeyón zeno' neda'.

²² Neda' we lawkza' Le', na' chinna' da' žól-lento'.

Xana' Dios, golkza' che da' likze chio' na' chinna' da' ka'.

Nako' Benne' La'y chegak benne' Israel ka'.

²³ Soa' lo yela' ba nez kate' golkza' chio' Le',

na' yebezkle be' da' nakkza' dan' beya'wo'.

²⁴ Wcháljteza' che da' chawe' da' nako' dot ža, na' yele,

dan' beno' ga bedoé'egekle, na' bchíxgekle benne' ka' ben byéngake' góngake'
neda' zia.

72

¹ Dios, ben ga wchi'a laže' benne' wnná bia' da' žak cheto' kan zchi'a láže'kzo'
Le',

na' ben chawe' xkwide' ka' che benne' wnná bian'.

² Naž le' wchi'a laže'e cháwe'do' benne' chio' ka'.

Ka nak da' naken dot da' li wchi'a laže'e benne' chio' ka' zžáka'le'egake'.

³ Law ya'a ka' chejga'ngak chawe' benne' chio' ka',

na' law ya'ado' ka' kwéžgake' lo da' nak chawe'.

- 4 Wchi'a laže'e benne' wláž ka' zzáka'le'egake'.
 Yeslé' xkwide' ka' chegak benne' ka' žiážjegekle'.
 Wžía yi'e benne' ka' žsáka'gake' benách chio' ka'.
- 5 Chébeteze benne' wnná bian' Le',
 xak zoa wbíž, na' byo'.
- 6 Gak benne' wnná bian' ka' nis yejw da' žaken ga naz,
 na' ka' zlej da' žežjwn lo yežlyó.
- 7 Lo ža ka' che benne' wnná bian' gak da' chawe',
 na' ga'ngak cháwe'do' benne' ka' xak zoa byo'.
- 8 Nna bi'e dot yežlyó nga, žoa'a Yegw Éufrates,
 na' do zente yežlyó.
- 9 Wzóa žibgak benne' dot yežlyó lawe' le',
 na' wzexjwe' láže'gak benne' ka' zžá'agake' le'.
- 10 Benne' zнна bi'e yež Tarsis, na' benne' zнна bi'e yež zi'to' ka' zedjnoé'e da'
 wnéžjwgake' chie',
 na' benne' zнна bi'e yež Sabá, na' benne' zнна bi'e yežlyó Seba wnéžjwgake'
 chie' yela' wnni'a.
- 11 Yógo'te benne' wnná bia' ka' wzóa žíbgake' lawe' le',
 na' benne' yógo'te yež góngake' žin chie'.
- 12 Le' yeslé' benne' ka' žiážjegekle', benne' ka' žlížgake' le',
 na' yeslé' benne' ka' zzáka'gake',
 na' bi' zoa no benne' gáklene' lé'gake'.
- 13 Yeyache' láže'le' benne' yache' ka', na' benne' ka' žiážjegekle'.
 Yeslé' benne' yache' ka' nich sóagake' nbángake'.
- 14 Yeya'we' benne' yache' ka' lo na'gak benne' wen laže' ka', benne' yichj ža'a
 ka',
 na' gon byene' yeslé' benne' ka' lo na'gak benne' wet benne' ka'.
- 15 Soa nban benne' wnná bian',
 na' wnéžjwgake' chie' ya oro che yež Sabá,
 na' nnábtezgekle benne' ka' gáklén Dios le',
 na' dot ža, na' yele nnábgekle' Dios gon chawe'e benne' wnná bian'.
- 16 Gážgake' to zíga'do'ze zoa' scribe lo yežlyó, na' law ya'ado' ché'gake' ka',
 na' kwialé'e linne chen kan žbian law Ya'a Líbano,
 na' benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' yángake' kan žon yixé' da' žen' yežlyó.
- 17 Sóateze la benne' wnná bian'.
 Wcháljtezgake' che le' xak zoa wbíž.
 Ni'a chie' le' gak yela' ba nez chegak benách ka',
 na' nnágake' nak chie' yela' ba nez zen.
- 18 Cháwe'le'e nak Xanžo Dios.
 Nake' Dios chegak benne' Israel ka',
 na' toze' Le' žone' da' ka' žóngaken ga žebánležo.
- 19 Cháwe'le'e nak La la'y chie' dan' náktezen zen,
 na' dot yežlyó nga lé'egekle' yela' zen chie'.

Ka'kze naken, na' ka'kze gaken.

20 Ga ni ze law da' wnná Dabí, ži'n Isai,
 dan' bcháljlene' Dios.

73

- 1 Da' likze Dios ben chawe'e benne' Israel ka',
benne' ka' zej nake' dot li laže' lawe' Le',
2 san neda' wzóa' chejchegwa',
na' wzóa' gona' to da' zinnj.
3 Bge'ela' benne' wnni'a ka',
kate' bje'ela' kan žak chawe' chegak benne' ka' nbej yichjgake' Dios.
4 Benne' ki bi zej že' zedle che yeja' got,
dan' zej zóalj'e chawe'.
5 Bi zzáka'gake' kan zzáka'gak yezika' benne' ka',
na' bi zoa da žak chégake' kan žak chegak yezika'že'.
6 Che len zka'n zen kwíngake'.
Žónteze žóngake' da' bi nak chawe'.
7 Zgó'l-le'egake' dan' žáwle'egake' da' cháwe'le'e.
Zzí'le'egake' da' zdan láže'gake'.
8 Žon díjgekle' Dios, na' znnégake' chie', na' žóngake' da' zinnj.
Lo yeja' zka'n zen kwíngake' zcháljgake' da' zente.
9 Znnégake' che da' ka' zej zoan ya'abá,
na' zcháljgake' ka' benne' ka' zej nape' dot yežlyó.
10 Che len yezika' benách ka' želyenle' xtíža'gake',
na' zzi' lo ná'gake' da' znnágake'.
11 Znnagak benne' wnni'a ka': "¿Bizkze nnezle Dios?
¿Zlé'ekzle Bennen' zoe' ža'le da' žonžo?"
12 Benne' ki zej nbej yichjgake' Dios,
na' zej zoe' binlo, na' zzi'gakže' yeja' wnni'a.
13 Da' likze, dáche'ze goka' dot li laže',
na' bi be bena' da' bi nak chawe',
14 san tža tža wzáka'li'a,
na' žsaka' zí'gake' neda' yógo'te ža.
15 Chela' nnia' neda': wchalja' kan zchaljgak benne' ka',
na' wka'na' bénne'do' chio' ka' ka'ze, Dios.
16 Kate' blab laža'a nich chejni'ila' da' ni,
wžé' zédle'ela',
17 san kate' wyoá'a lo latje la'y che Dios,
na' gókbe'ela' da' gak chegak benne' ka' ga ze lawte.
18 Da' likze beno' chegak benne' ka' chejchégwgake',
na' gono' ga kwia yí'gakkze'.
19 La' kwia yí'tegake'.
Yeja' zžebe senen lé'gake', na' goten lé'gake'.
20 Zej nake' ka' to da' bje'elto to lo bichgale dan' znniten kate' žebanžo.
Ka'kze gaken, Xánto' Dios.
Kate' so žo'o, wka'no' ka'ze da' bje'el kwingak benne' ka'.
21 Kate' bge'ela' benne' ka',
wžé' zédle'ele lázda'wa'.
22 Goka' ka' to bia yix'e lawo' Le',
dan' gok zide yichja', na' bi bejni'ila',
23 san wzóalenteza' Le', na' nó'xwkzo' na'a li ža.
24 Bsedlo' neda' nich gona' da' zloe'elo' neda',

na' te na'a yezi' lo no'o neda' lo ya'abá chio'.

²⁵ Bi zoa no benne' yoble chia' ya'abá san tozo' Le',
na' bi be zoa da' zdan laža'a yežlyó nga san tozo' Le'.

²⁶ Žedó laže' beja' žen chia', na' lázda'wa',
san Dios nake' Benne' žon choche' neda', na' nake' yeja' ba nez zen chia' to
chi'ize.

²⁷ Benne' ka' žekwásgake' gan zo' nítkekle'.
Wžia yi'o yógo'te benne' ka' kwej yíchjake' Le'.

²⁸ San neda', žak chawe' chia' dan' wbiga' law Dios.
Wžén láže'teza' Xanžo Dios,
na' wchaljkza' che da' zente da' bene' Le'.

74

¹ Xanto' Dios, žwlej yichjo' neto' to chi'ize?

žŽžo'o neto', zila' chio' ka'?

² Bsa' laže' benne' chio' ka', benne' ka' wzio' ža ni'te, benne' ka' beya'wo'
nich gono' légage' benne' chekzo' ka',
benne' ka' zej zoe' law Ya'a Sión nga, ga ni zoakzo' Le'.

³ Da ka' gaze yedjle'elo' ka nbia yi' yež nga,
na' ka nak da' zinnj da' bengak benne' ka' che latje la'y chio'.

⁴ Zbéžeya'agak benne' ka' bi zlé'egekke' Le' chawe'
gachje lawle gan zej ndobe benne' chio' ka'.

⁵ Bdá'gake' nga da' žloe'elen yo'oto' lo ná'gake'.

⁶ Bchínnjgake' yež ni,

ka žon to benne' zchoge' yógo'te yag ka' zej zen to law ya'a.

⁷ Len ya wag chégake' ka', na' len yag chégake' ka',
bchínnjgake' yógo'te da' xtan ka' che yodo' chio'.

⁸ Bžéygake' latje la'y chio'.

Bká'ngake' ka'ze ližkzo' Le'. Bchínnjgaken'.

⁹ Wnnágake': "Wžia yi'žo légage' to chi'ize!"

Bžéygake' yógo'te yo'o gan bká'n zento' Le' dot lo yežlyó chio'.

¹⁰ Biž bi žle'elto' da' nak la'y, dan' bchisto' lo yežlyó cheto'.

Biž zoa no benne' wchalje' lo wlazo' Le',

na' bi zoa no benne' ladjw neto', benne' nnezle' batx yelato'.

¹¹ Xanto' Dios, žto chi'ize wchixgak benne' ka' neto', benne' ka' žsaka' zí'gake'
neto'?

žTo chi'ize nnegak benne' ka' bi zlé'egekke' Le' chawe' che La la'y chio' Le'?

¹² Biz chen' bi be žono' chegak benne' ka'?

žBiz chen' bi žžia yi'o benne' wen da' zinnj ka'?

¹³ San Le', Dios, nako' Benne' Wnná Bia' chia' ža ni'te.

Le' bžia yi'o benne' ka' dot lo yežlyó nga.

¹⁴ Len yeja' wak zen chio' beno' nisko' chope la'a.

Wló'o yichj bia ženle'e ka' lo nisko'.

¹⁵ Bzozjo' yichj bia ženle'e, bian' leba' lebiatán,

na' beno' ga bdawgak bia yiže' ka' leba', bia ka' zej zoaba' lo yo biž.

¹⁶ Beno' ga golj nis bej ka', na' nis yegw ka'.

Besbižo' yegw zen ka'.

16 Chio' Le' nak lawe' ža, na' lezka' chio' nak yele.

Le' bnnito'o byo', na' wbiž gan zej zoan.

17 Bnnitkzo' to chi'ize yógo'te da' zej že' yežlyó nga.

Le' beno' byo' wbá ka', na' byo' zag ka'.

18 Bejsá' laže' da' ni:

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' ben díjtjgkle' Le', Xanto' Dios,
na' benne' yał laže' ka' wnnégake' che La la'y chio' Le'.

19 Bi gał lažo'o neto', benne' chio' ka', to chi'ize.

Bi wká'n neto', benne' ka' nži'ikzlo', lo na'gak benne' ka' zej nake' ka' bia snia
ka'.

Zoato' lágwake' ka' zej nak gogoldo' ka'.

20 Bejsá' laže' diža' da' bénleno' neto',

dan' gáte'teze nníta'gak benne' wen da' zinnj ka'.

Zdágake' do zente yežlyó nga.

21 Bi go'o latje yedoé'egekle benne' gaxjw laže' ka'.

Benne' ka' zzáka'le'egake', na' benne' ka' žiážjgkle'

we lágwake' La la'y chio' Le'.

22 Wzó ža', Dios. Ben kan wnnakzo' gono'.

Bejsá' laže' kan žongak benne' yał laže' ka',

benne' ka' zká'ngake' ka'ze La la'y chio' tža tža.

23 Bi gał lažo'o da' wnné zi'gak benne' wen da' zinnj ka' chio' Le'.

Néntežle žo'osbé da' žongak benne' ka' zží'igake' chio' Le'.

75

1 “Žóχkeno’”, že'to' Le', Dios: “žóχkeno'.”

Žzenlto' benách ka' zóaleno' Le' neto',
na' beno' da' ka' žóngaken ga žebanlto'.

2 Žna Dios: “Bzoa' ža wchi'a laža'a benne' ka'.
Wchi'a laža'a lo da' nak chawe'.

3 La'kze xo' dot yežlyó, na' xize yógo'te da' de,
gona' ga ga'n choch xni'a yežlyón'.

4 Žapa' benne' yał laže' ka': Bi sa' láže'le da' zen.

Žapa' benne' wen da' zinnj ka': Bi wká'n zen kwintle.

5 Bi wxén láže'le yela' wale chele.

Bi gakle benne' laždo' zide ka'.”

6 Bi za' yela' zen gan zla' wbiž, na' gan ženem,
na' bi zan' lo latje dache.

7 Dios nake' Benne' wchi'a laže'e benne' ka'.
Zka'ne' ka'ze to benne', na' zka'n zene' yetóe'.

8 Dios noxe' to ziga', da' nžan' xis uba wał, dan' zejlasen yela' zža'a chie'.
Wlaljen', na' benne' wen da' zinnj ka' yé'jgaken'.

Yé'jgaken' na' zejte yebižten,

9 san neda' wzenkzla' benne' ka',
na' goła' da' we lawa' Dios che Jakob.

10 Wchinnje' yela' wak chegak benne' wen da' zinnj ka',
san yesgóleže' yela' wak chegak benne' chawe' ka'.

76

1 Zej nonbia' benne' Judá ka' Dios,
na' La la'y chie' nga'nen zen ladjw benne' Israel ka'.

2 Lo yež Salem zoa latje la'y chie'.

Lo yež Sión zoa gan zoakze'.

3 Lo latjen' wdíhčj Dios yag ntoche' ka' che wdíle, na' yag ntóche'do' ka',
na' ya da' žape chi'in benne' ka' lo wdíle,
na' ya ntoche' ka', da' ka' žkóngekle' žin lo wdíle.

4 ĩBenne' zenle'e nako' Le'!

ĩNako' walže ka ya'a zen ka'!

5 Chejchégwak benne' wale ka', na' gáslasgake'.

Nitó benne' wale bi yechís ne'e nich tíl-lene' Le'.

6 Dios chegak benne' Israel ka', kate' wtiło' benne' ka'

beslaso' légage', na' bia ka' žíagake'.

7 Le' nako' Bennen' žala' žébežo.

čNož benne' gak sie' lawo' Le' kate' žžo'o?

8 Wnnó' wchi'a lažo'o benne' ka' ne zo' ya'abá.

Žžébegak benne' ka' lo yežlyó, dan' žbézgake'

9 ža so žo'o Le', Dios, nich wchi'a lažo'o benách ka',

na' nich yesló' yógo'te benne' gažjw laže' ka'.

10 Da' likze yela' žža'a chegak benne' ka' gaken to da' gon ga ga'n ženo' Le'.

Wlék žio' yela' žža'a chegak benne' ka' zej nga'ne'.

11 Le wchebe laže' da' gonnle che Dios,

na' le wnezjwn' che Xanžon', Dios chele.

Benne' ka' nníta'gake' do zente lá'gake' zej noe'e da' wnéžjwgake' che Dios,

Bennen' žžébežo.

12 Žži'i Dios che da' yo'o lo yichj láždo'gak benne' blo ka'.

Le' zchebe' benne' wnná bia' ka' nníta'gake' yežlyó.

77

1 Len chi'a bliža' Dios.

Bliža' Dios, na' Le' bze nage' chia'.

2 Žoa'a law Xanžon' kate' žžáka'li'a.

Žel zchis na'a lawe' Le', na' bi zoa' žize.

Bi bi'a latje nō benne' yeyón žene' neda'.

3 Bsa' laža'a che Dios, na' wžé' zedla'.

Bsa' laža'a che da' bena', na' bedó laža'a.

4 Dios, bi bi'o latje tasa'.

Wžé' zédle'ela', na' bi be gok nnia'.

5 Blab laža'a ka zej nak ža ka' wdégaken,

na' ka zej nak yiz ka' ba wdégaken.

6 Bsa' laža'a ka nak da' bełkza' yeke ka',

na' blab láže'kza' kan zej naken,

na' wnnabla' lo be' da' nakkza':

7 čBzoa Xanžon' žo'o cheja'ale to chi'ize,

na' biž gáklene' žo'o?

8 ¿Batkle yeyache' láže'le' žo'o?

¿Batkle gone' da' wchebe laže'e gone'?

9 ¿Gol láže'kze Dios yeyache' láže'le' žo'o?

¿Žže'e žo'o nich biž yeyache' láže'le' žo'o?

10 Naž wnnía': ki žona' dan' yoa'a yižwé'.

Che len chejsá' laža'a yógo'te da' zente da' ben Dios zente lo yiz ka' ba wdégaken.

11 Chejsá' laža'a da' zente ka' da' beno' Le', Jah.

O', chejsá' laža'a da' beno' ža ni'te,

da' ka' žóngaken ga žebanlto'.

12 Wláb laža'a ka nak yógo'te da' beno',

na' wchalja' ka zej nak da' ka'.

13 Dios, la'y nak da' zchi'lo' neto' gonto'.

¿Zoa yetó Dios nake' benne' zen ka nako' Le'?

14 Le' nako' Dios, znno' da' žonen ga žebanlto'.

Bloe'elo' yógo'te benne' yežlyó nakle'e zen yela' wak chio'.

15 Len yela' wak chio' beya'wo' benne' chio' ka',

ža'só Jakob ka', na' ža'só José ka'.

16 Yegw nis ka' blé'egeklen Le', Dios.

Blé'egekle yegw nis ka' Le', na' bžébele'egaken.

Lezka' wže' zégekke nido' gže' ka'.

17 Nis yejw zil bžojen lo bejw gasj ka',

na' wnele'e wzió', na' wyasle'e yes wzión'.

18 Lo be' bdone' wnele'e wzió' chion'.

Bža'ni' yes wzión' do zente yežlyó.

Wzo'le'e, na' wzize yežlyón'.

19 Bsaljo' nez gachj lawle nido',

na' lawe' nis zil ka' wdekzo' Le',

san bi nak bia' gan blejo'.

20 Bchi'o benne' chio' ka' ka žila' ka'

lo na' Moisés, na' lo na' Aarón.

78

1 Le yenle, le'e, benne' chia' ka', da' žsedla'.

Le wzé nag binlo da' zchalja'.

2 Wkonla' žin diža' ka' kan zchaljgak benne' žejni'il ka',

na' wsá' láža'a le'e da' goken bagáche'ze ža ni'te,

3 da' ka' benlžo, na' da' nnezlžo,

da' ka' bžégekke xa xto'žo ka' žo'o.

4 Bi wkáche'žo da' ka' lawgak ži'nžo ka'.

Wžénkelžo ži'nžo ka' ka nak yela' zen che Xanžon',

yela' wak chien', na' da' zen ka' da' bene'.

5 Bchi'le' benne' Israel ka' da' žon byenen góngake',

na' naken da' žala' gongak ža'só Jakob ka'.

Bchi'le' xa xto'žo wdé ka',

wžégekke ží'ngake' ka' ka nak da' wnnakze' Le',

6 nich nnégekke xkwide' ka' za' gáljgakbe' kan naken,

na' wžégekbe' ží'ngakbe' ka' da' zchi'le' légakbe',

7 nich wxén láže'gakbe' Dios,

na' bi gal láže'gakbe' da' ka' ben Dios,

na' nich góngakbe' da' ka' bchi'le' légakbe',

⁸ na' bi gágakbe' kan gokgak xa xtó'gakbe' ka',

benne' ka' bi béngake' da' bchi'le' légake',

na' bží'igake' chie' Le',

na' bi bxen láže'gake' Dios dot láže'gake'.

Lo be' da' zej nakkze' bi gógake' li láže' law Dios.

⁹ Benne' za'só Efraín ka', benne' zej noe'e da' zköngekle' žin lo wdile

bzónnjgake' gan žak wdile.

¹⁰ Bi béngake' kan zna diža' da' benlen Dios légake',

na' bi béngake' dan' bchi'le' légake'.

¹¹ Go! láže'gake' da' ka' ben Dios,

na' yela' zen da' bloe'ele' légake'.

¹² Bene' yela' wak zen ka' lawgak xa xtó'gake' ka'

lo yežlyó Egípto, na' lo yežlyó Soán.

¹³ Bsaljwe' nez lo nisdo' gan wdegak benne' ka'.

Bene' nisdon' ka' ya'ado' ka' cheļa'a weje.

¹⁴ Te ža bloe'ele' benne' ka' nez len to bejw gasj da' bnáwgake',

na' žel len to bejw da' bsa'nín'.

¹⁵ Wlé'e yej ka' gan nak yo biž,

na' bye'je' benne' ka' nis da' bžojen le'egak yej ka' ka' to yegw nis.

¹⁶ Bene' ga bžoj to yegw nis le'e yej na',

na' goken to yegw zen,

¹⁷ san béngakže' doļa' law Dios lo latje dach,

na' bží'igake' che Dios, Bennen' nape' dot yela' wak.

¹⁸ Ni'a che da' wdán láže'gake' béngake' ga bža'a Dios.

Wnnábgekle' Le' da' gáwgake' ka' wdán láže'zegake'.

¹⁹ Wnnégake' che Dios, na' wnnágake':

“ŽWak gonn Dios da' gawžo ladjw yiže' nga?

²⁰ Da' likze wle'e yej na', na' bžoj nisen', dan' goken ka' to yegw zen,

san, žwak gonne' chežo yet,

na' gonne' beļa' da' gawžo?”

²¹ Che len bža'a Xanžon' kate' benle' da' ni,

na' bsele'e to yi' da' bzeyen ba! benne' chie' ka',

na' bgole yela' zža'a chie' len benne' Israel ka',

²² dan' bi bejle'gake' che Dios,

na' bi bxen láže'gake' Le' yeslé' légake',

²³ san Dios bsele'e bejw zan ya'abá,

na' bsaljwe' gan zžoj da' žsele'e zaka' ya'abá,

²⁴ na' bene' ga bexjw yet maná kan žak yejw,

dan' bdawgak benne' chie' ka'.

Bnezjwe' légake' da' naken ka' zoa' che ya'abá.

²⁵ Bdáwgake' da' žawgak wbás che ya'abá ka'.

Bséļa'li'e da' bdáwgake', na' béljgekle'.

²⁶ Bene' ga gok to be' da' zan' cheļa'ale gan zļa' wbiž,

na' len yela' wak chie' bene' ga gok be' dan' zan' cheļa'ale gan zde wbiž byo' zag ka',

²⁷ na' ka' bižte yo bsele'e beļa' da' gáwgake',

biado' ka' zej zoa xílgakba', da' zanže ka' yož da' žen' žoa'a to yegw zen.

²⁸ Bene' ga bexjwgakba' gan zej nnita' benne' ka',

na' do zente gan zej da' yo'o yid chégake' ka'.

²⁹ Bdáwgage' -ba', na' béljgekle'.

Dios benne' chégake' da' wdán láže'gake',

³⁰ san kate' bi na' yéljgekle', na' ne žáwgage' -ba',

³¹ na' bža'a Dios benne' ka'

na' bete' benne' Israel ka' zej nakže' benne' waje,

na' benne' ka' zej nakže' benne' wak.

³² La'kze bene' ki, na' bégakže' doļa',

na' la'kze blé'egekle' yeļa' wak ka' da' bene',

bi b̄xen láže'gake' L'e'.

³³ Che len bene' nbabze ža chegak benne' ka',

na' gókgaken ka to be' da' žeka'ažo,

na' ka zej nak yiz da' wnníta'gake' bdie' légage' lo da' wzáka'gake'.

³⁴ Kate' bete' baļ benne' ka', na' yezíka'že' beyákgake' che Dios.

Beyát láže'gake', na' dot láže'gake' blížgake' L'e'.

³⁵ Bejsá' láže'gake' nak Dios Benne' žape chi'e légage'

na' nape Dios dot yeļa' zen. L'ekze' beya'we' légage',

³⁶ san bi gok li laže' da' wnnábgekle',

dan' ben láže'gake' ļaw Dios.

³⁷ Bi gok li láže'gake' len L'e',

na' bi bégake' dot láže'gake' ka nak xtiže'e dan' bénjene' žo'o.

³⁸ San Dios beyache' láže'le' chegak benne' ka',

na' benít lawe' xtóla'gake', na' bi bžia yi'e légage'.

Zan chi'i beké'e yeļa' zža'a chie',

na' bi bže'e légage' dot kan bsa' laže'e.

³⁹ Bejsá' laže'e zej nakze' beļa' žen.

Zej nake' ka to be' da' zden, na' bi yežinen.

⁴⁰ Zan chi'i bží'igake' chie' L'e' lo latje dachen',

na' zan chi'i bégake' ga gok nyache' laže'e L'e'.

⁴¹ Zan chi'i bégake' da' bi de chawe' Dios,

na' bégake' ga bža'a Dios la'y chegak benne' Israel ka'.

⁴² Goļ láže'gake' ka nak yeļa' wak zen chie',

na' ka bene' lo ža ka' kate' beya'we' légage' lo da' wzáka'gake',

⁴³ kate' bene' yeļa' wak zen ka' lo yežlyó Egipto,

na' bløe'ele' da' ka' da' žóngaken ga žebanžo, da' ka' bene' lo yežlyó Soán.

⁴⁴ Bene' ga beyák yegw chegak benne' Egipto ka' žen,

na' biž gok yé'jgake' nisen'.

⁴⁵ Bseļe'e bi'a ka' ladjw benne' ka', bia ka' bsáka'gakba' légage'.

Bseļe'e blož ka' nich bchinnjgakba' yežlyó chégake'.

⁴⁶ Bseļe'e biche' zo ka' nich bdáwgakba' linne chégake',

na' bžia yi'gakba' da' zej den lo yežlyó chégake'.

⁴⁷ Bseļe'e yej nis zen da' bchinnjen lba uba chégake' ka',

na' bseļe'e da' zag dan' besbižen yag higo chégake' ka'.

⁴⁸ Bseļe'e yej nis zen da' beten bia yiže' chégake' ka',

na' bseļe'e yes wzíó' da' beten zila' chégake' ka'.

⁴⁹ Bene' ga wzáka'le'egak benne' Egipto ka', dan' bžá'ali'e légage',

na' bseļe'e da' ka' gókgaken ka wbás zan che ya'abá nich wsaka' zí'gake' légage'.

⁵⁰ Bi bsane' yeļa' zža'a chie',

na' bi benít lawe' chégake' nich bi gátgake',
san bete' zángake' len to yižwé' zen.

51 Bete' bi' byo nežw ka' chegak benne' ka',
bi' byo nežw ka' chegak benne' Egipto ka'.

52 Naž bchi'e benne' chie' ka' ka to benne' zchi'e zila' ka',
na' bchi'e légake' le'e latje dach.

53 Bchi'e légake' dot chawe', na' bi be bžébegake',
san benne' Egipto ka', benne' bi blé'egekle' légake' chawe',
bete' légake' lo nisdó'.

54 Bchi'e benách chie' ka' lo yežlyó la'y chie',
gan zej nnita' ya'a ka' wleje' Lekze' lo na'gak benne' ka' wnníta'gake' nga.

55 Blage' légake' lo yežlyón' lawgak benách chie' ka'.
Bdise' yežlyó chégaken' ládjwgak benne' Israel ka'.

Bnnite'e légake' ližgak benne' ka' bebeje' ga na',
56 san da' yoble béngake' da' bi de chawe' Dios,

na' bža'a Dios, Bennen' nape' dot yeja' zen.

Bi béngake' da' bchi'le' légake'.

57 Da yoble bží'igake' che Dios kan bengak xa xtó'gake' ka'.

Góggake' ka to yag ntóche'do' dan' bi zejen to wliže.

58 Béngake' ga bže'e Le' len bkog ka' gan bka'n zéngake' lo'a ka',
na' ni'a che lo'a chégake' ka' bžá'ale'e Dios.

59 Bža'a Dios kate' ble'ele' da' ki,
na' bi ble'ele' benne' chie' ka' chawe', benne' Israel ka'.

60 Bsan laže'e yo'o yid la'y chie' dan' wzóan yež Silo,
yo'o yiden' gan wzoakze' Le' ladjw benne' ka'.

61 Bi'e latje bkwasgak benne' ka' bi blé'egekle' zo'o chawe' kaj la'y chien',
dan' zloe'e lawn yeja' wak, na' yeja' zen chie'.

62 Bže'e benne' chie' ka', na' bdie' légake' lo na'gak benne' ka' bétgake' zángake'.

63 Xkwide' byo ka' chégake' gótgakbe' lo wdile,
na' bi bga'n no benne' byo kwide', benne' wchág ná'lenbe' no'le kwide' ka'.

64 Lezka' gotgak bxož ka' chégake' lo wdilen',
na' no'le wzebe ka' chegak bxož ka' bi wžeže nyáche'gake' ni'a chégake'.

65 Naž gok Xanžon' ka to benne' žebane' lo bichgale.

Goke' ka to benne' waje zbéžeyi'e kate' ba ne'je' xis uba wal.

66 Blage' benne' ka' bi blé'egekle' légake' chawe',
na' bka'ne' légake' ka'ze to chi'ize.

67 Bzoe' cheja'ale za'só José ka',

na' bi wžíe' za'só Efraín ka',

68 san wžíe' za'só Judá ka',

na' Ya'a Sión, dan' nží'ile'ele'.

69 Law ya'a na' bene' yodo' la'y chie', dan' goken ka' nak yodo' dan' zoan
ya'abá.

Bzoe' chochen' to chi'ize, ka' nakkze yežlyó nga.

70 Wžíe' Dabí, benne' wen žin chie'.

Bebeje' le' gan zej nnita' zila' ka'.

71 Bkwase' le' gan zoe' žape chi'e zila' ka',

nich gake' benne' wnná bia',

benne' gape chi'e benách chie' ka', za'só Jakob ka',

benne' ka' zej nake' benne' Israel ka'.

⁷² Dabín' lo yela' gaxjw laže' chie' wdape chi'e benne' ka' zej nake' benne' ka' che Dios.
Wdape chi'e légage' len yela' wak chie' lo yela' dot li laže' chie'.

79

¹ Xanto' Dios, yo'ogak benne' zi'to' ka' lo yežlyó chegak benne' chio' ka'.
Bcá'ngake' ca'ze yodo' la'y chio'.

Bchínjgake' yež Jerusalén.

² Bká'ngake' beja' žen gat chegak benne' wen žin chio' ka' gan bdawgak lab ka' légage'.

Bdawgak bia yixe' ka' benne' chio' ka'.

³ Bláljgake' žen chegak benne' ka' ka nis lo nez ka' che yež Jerusalén,
na' bi wzóa no benne' wkache'e légage'.

⁴ Benne' yež gawze ka' zchíxgake' neto'.

Yógo'te benne' ka' žon dítjgekle' neto', na' zká'ngake' neto' ka'ze.

⁵ ěTo chi'ize gak ki cheto', Xanto' Dios?

ěTo chi'ize zžo'o neto'?

ěTo chi'ize gak yela' zža'a chio' ka to yi'?

⁶ Bža'agak benne' yež ka', benne' bi zej nónbi'e Le',
na' benne' zi'to' ka', benne' bi žlížgake' Le'.

⁷ Bžia yí'gake' za'só Jakob ka',
na' bchínjgake' lížgake'.

⁸ Bi yesbago'o neto' da' zia da' wbága'gak xa xna' gole cheto' ka'.
Da ka' gaze yeyache' láže'lo' neto', dan' bedó láže'to'.

⁹ Goklen neto', Dios, Benne' Weslá cheto', nich ga'n žen La la'y chio'.
Beslá neto', na' bsoje doja' cheto' nich ga'n žen La la'y chio',

¹⁰ dan' nnagak benne' ka':

“ěGanzkze Dios chegak benne' ka'?”

Bezí' wzón benne' ka' bétgake' benne' wen žin chio' ka'.

¹¹ Ben ki nich yógo'te benne' chio' ka',
benne' ka' zej yoe'e lo na'gak benne' ka' bi žlé'egekle' neto' chawe',
lé'egekle' da' gono'.

Len yela' wak žen chio' beslá benne' ka' nžog chégake' gátgake'.

¹² Bnezjw chegak benne' yež gawze ka' yegaže kwe' da' zinnj ka da' béngake',
dan' ben dítjgekle' Le', Xanto' Dios.

¹³ Neto', benne' chio' ka', na' zila' chio' ka',
we lawto' Le' to chi'ize.

Góltezeto' da' wká'n zento' Le'.

80

¹ Benle cheto', Dios.

Le' žape chi'o benne' Israel ka'.

Le' žape chi'o za'só Jwsé ka' ka zila' ka'.

Ži'o latje blo chio' dan' zoan lávelgak wbás chio' ka' nzi' lágake' kerubín.

² Bløe'e law yela' žen chio' lawgak za'só Efraín, na' Benjamín, na' Manasés.
Bløe'e law yela' wak chio', na' da, yesló' neto'.

³ Bezí' neto', Dios.

Beyache' laže'l neto', na' yelato'.

⁴ Xanto' Dios, napo' dot yeļa' wak.

¿To chi'ize žo'o neto' na' bi yenlo' da' nnablto' Le'?

⁵ Beno' Le' ga žak nyache' láže'to',
na' nis zbežto' naken da' že'j žawto'.

⁶ Bi'o latje benne' gawze ka' bká'ngake' neto' ka'ze.
Benne' ka' zžá'agake' neto' ben díťjgekle' neto'.

⁷ Beží' neto', Dios. Napkzo' Le' dot yeļa' wak.

Beyache' laže'l neto', na' yelato'.

⁸ Bebejo' neto' ka to lba uba lo yežlyó Egipto.

Blago' benne' ka' wnníta'gake' nga, na' gozo' lba uba na' nga.

⁹ Wdape chi'o lba uba na' nich golen.

Ben lba uba na' lwen, na' bgakwn yežlyón'.

¹⁰ Wló'on zoł yógo'te ya'a ka',

na' ni'a ne'n ka' wló'ogaken zoł yag sedro zen ka'.

¹¹ Bžála'gaken ni'a ne'n, da' ka' bžingaken žoa'a nisdó',
na' bžingaken žoa'a yegw Eufrates.

¹² ¿Biz chen' bkwaso' le'je da' wdáp chi'in lban'?

Na'a benne' ka' zdégake' ga na' zbángake' uba chen.

¹³ Zleĵgak koch yiĵe' ka' lba uba na',

na' bia yiĵe' ka' žáwgakban'.

¹⁴ Bedá cheto', Dios, napkzo' Le' dot yeļa' wak.

Bwia neto' zaka' ya'abá, gan zoakzo',

na' da yedĵle'elo' da' žaken che lba uba chion'.

¹⁵ Da, yesló' lba uba ni, dan' gozkzo' Le'.

Ziže lba uba na', dan' bzoa chochon' naken chio'.

¹⁶ Benne' ka' bi žlé'egekle' neto' chawe' bchóggake' lba na', na' bžéngaken' yi'.

Bwia benne' ka' lo yeļa' zža'a chio', na' bžia yi' légage'.

¹⁷ Bzoa choch, na' wdáp chi'i benne' ka' ba wžio',

na' zi'ngak benne' ka' bzoa chocho' légage'.

¹⁸ Batkle yebéj yichĵto' Le' nitó chi'i.

Bkache' chawe' neto', na' wxén láže'to' La la'y chio'.

¹⁹ Xanto' Dios, napkzo' Le' dot yeļa' wak, beží' neto'.

Beyache' laže'l neto', na' yelato'.

81

¹ Len yeļa' žebele le goł che Dios, Bennen' žon choche' žo'o.

Lo yeļa' ba nez chele le kwéžeya'a law Dios chegak za'só Jakob.

² Le goł, na' le kapa' yiddo' ka'.

Le chinn xtan da' ka' žól-lenle.

³ Le wkweže lozgak bia ka' kate' nak byo' že'n,

dan' naken ža žónteze žonžo lni la'y.

⁴ Naken to da' žon byene gongak benne' Israel ka',

dan' bchi'le Dios gongak za'só Jakob ka'.

⁵ Bzoen' ka to da' wloé'elen za'só Jwsé ka' da' ben Dios katen' bžóggake' lo yežlyó Egipto,

gan benla' to x̄tíza'gak benne' ka' da' bi bejni'ila'.

⁶ Z̄nna Dios: “Beká'a ywa' da' bdá'gake' x̄kóže'lgak benne' chia' ka'.
Beslá' benne' chia' ka' lo na'gak benne' ka' bkóngekle' légake' žin.

⁷ Lo da' wzáka'le, bližle neda', na' góklena' le'e.

Becheba' chele gan wzóa' to lo bejw gasj katen' wnnéle'e wzio',
na' wzí' bi'a le'e gan de bej nis da' nzin' Meriba.

⁸ Le yenle, benne' chia' ka',
na' wzejni'ila' le'e, benne' Israel ka',
cha' žaz láže'le si'le da' znnia'.

⁹ Bi si' lo na'le dios ka' chegak benne' yež yobl ka'.

Bi wzó zible lawgak dios ka' chegak benne' zi'to' ka'.

¹⁰ Neda', Dios chele, naka' X̄anle.

Bebeja' le'e lo yežlyó Egipto.

Le wsaljw žoa'ale, na' gonna' da' gawle,

¹¹ san benne' chia' ka' bi bėngake' da' wnnia'.

Benne' Israel ka' bi wyáz láže'gake' si' lo ná'gake' x̄tíza'a.

¹² Che len wléj yichja' benne' ka' dan' gókgake' lazdo' zide.

Bėngake' da' wdán láže'gakze'.

¹³ Chela' wzé naggak benne' chia' ka' da' wnnia',

na' chela' bengak benne' Israel ka' da' bchalja',

¹⁴ na' ka' gaze wzía yi'a benne' ka' bi zlé'egekle' légake' chawe',

na' tıl-lena' benne' ka' zdıl-lengake' légake'.”

¹⁵ Chela' bengak benne' Israel ki,

na' benne' ka' zžá'agake' X̄anžo Dios góngake' kan z̄nna x̄tíže'e,
(san zej nbage'e zia to chí'ize),

¹⁶ na' Dios gone' ga gawgak benne' chie' ka' zoa' scribe cháwe'le'e,
na' gone' ga yélgakle' da' zix che bez.

82

¹ Zoa Dios gan zej ndobe benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.
Dios zchi'a láže'e benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.

² Z̄nna Dios: “;Wchi'a láže'tezle benne' chia' ka' lo da' bi nak chawe',
na' gapple ba la'ne benne' ka' beběj yichjgake' neda'?”

³ Le gaklen benne' yache' ka', na' bi' wzebe ka'.

Le yeyón zen benne' gaxjw láže' ka', na' benne' ka' žiážjegekle'.

⁴ Le gon choch benne' ka' žedó láže'gake', na' benne' yache' ka'.

Le yeslá légake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'.

⁵ Bi be nnézele, na' bi žejni'ilele, na' zdale lo da' chol.

Žzizgak yógo'te da' zej de yežlyó.

⁶ Neda' wnnia': nakkzle le'e ka dios ka',
na' nakle yógo'tele ka zi'nkze Dios zente,

⁷ san gatle ka žatgak yógo'te benne' ka',
na' chejchégwle kan žon nóte'teze benne' wnná bia'.”

⁸ Wzó ža', Dios, na' bchi'a láže' benne' yežlyó ka',
dan' yógo'te yež ka' yó'ogaken lo no'o.

83

¹ Dios, bi so' žize.

Bi so' žize, Dios, na' bi wsejw žo'o.

² Zbėžeya'agak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe',
na' zka'n zen kwingak benne' ka' zží'igake' chio'.

³ Bagáche'ze ba bėngake' toze diža' bi da' góngake' chegak benne' chio' ka',
na' da' góngake' chegak benne' ka' žape chi'ikzo'.

⁴ Wnnágake': "Le cho'o, wzia yi'žo benne' ka' nich biž soa yež chėgake',
na' biž soa no benne' chejsá' laže'e che yež Israel."

⁵ Ba bėngake' toze diža' bi da' góngake' chio' Le'.
Nágake' toze lo da' žėnegekle' góngake'.

⁶ Ki žongak benne' Edom ka', na' benne' Ismael ka',
na' benne' Moab ka', na' za'só Agar ka',

⁷ na' benne' Jebal ka', na' benne' Amón ka', na' benne' Amalek ka',
na' benne' Filistea ka', na' benne' yež Tiro ka'.

⁸ Łezka' benne' Asiria ka' zej nake' toze len lėgake'.
Yógo'te benne' ki žónlengake' tzen za'só Lot ka'.

⁹ Ben chegak benne' ki kan beno' chegak benne' Madián,
na' kan beno' che Sísara,

na' kan beno' che Jabín žoa'a yegw Sísón,

¹⁰ benne' ka' beto' Le' lo yežlyó Endor,

na' beyágake' ka' xche'e beže dan' žonen beb lo yo.

¹¹ Ben ga gak chegak benne' blo ka' chegak benne' ki kan gok che Oreb, na'
che Seb,

na' ben ga gak chegak benne' ka' zŋna biá'gake' benne' ki kan gok che Seba,
na' che Salmuna,

¹² dan' wnnagak benne' ki: "Gak chežo yežlyó
gan zej nnita' benne' ka' che Dios."

¹³ Dios chia', ben ga gágake' ka' laga' biž da' zche' to be' da' žechjlen.
Ben ga gágake' ka' beb da' zche' be' bdone'.

¹⁴ Ka žon to yi' da' zzeyen to ya'a zen,
na' ka' žon yi' da' zzeyen to lo win biž,

¹⁵ ka'kze wzia laže' benne' ki to lo be' bdone',
na' bchebe lėgake' len to da' zen da' gono'.

¹⁶ Ben ga yedoé'e'e'gekle',
nich gápegake' Le' ba la'ne, Xanto' Dios.

¹⁷ Ben ga chíxgekle', na' kwe' zėdgekle' to chi'ize.
Ben ga gá'ngake' ka'ze, na' gátgake'.

¹⁸ Ben ga yeyónbia'gake' nako' Le' Xanto' Dios.
Tozo' Le' nako' Dios zente lawle dot yežlyó.

84

¹ Nží'ile'ela' yodo' chio' Le', Dios.
Le' napkzo' dot yeļa' wak.

² Zdan laža'a soa' lo yodo' chio', Xana' Dios,
na' žak láže'li'a soa' ga na'.

Len dot da' naka', na' dot laža'a žoļa' chio' Le', Dios ban.

³ Ba bengak byinne ka' xó'ngakba',
na' gogoldo' ka' zej de latje gan žziágakba' bia že'ndo' chėgakba' ka',
dan' naken gan zoa žoa'a bkog la'y chio' Le', Dios.

Le' napkzo' dot yeļa' wak.

Znna bia'kzo' Le' neda', na' nako' Dios chia'.

⁴ Ba nez zen naken chegak benne' ka' nníta'gake' lo yodo' chio'.
To chí'ize wká'n zéngake' Le'.

⁵ Ba nez zen naken chegak benne' ka', Le' zzoa chocho' l'égake',
benne' ka' zdan láže'gake' chjake' lo ya'a la'y chio', Ya'a Sión.

⁶ Kate' zdágake' lache' biž dan' nzin' Lache' Nis Zb'éžežo,
žóngake' ga žeyaken to latje gan žal nis zil,
na' yeschá' nis yejw latje nisen'.

⁷ Žákakže' benne' wale xak zej yoe'e nez ga na'
dan' l'é'egekle' Dios law ya'a la'y chie', Ya'a Sión.

⁸ Benle, Xana' Dios, da' znnabla' lawo' Le'.
Le' napkzo' dot yela' wak.
Benle cheto', Dios. Nako' Dios che Jakob.

⁹ Ben chawe' benne' wnná bia' cheto', Dios, benne' wnná bian' wžio' Le'.

¹⁰ Gakže chawe' soa' to žaze lo yodo' chio' ka' soa' to mil yiz ga yoble.
Žak láže'ža' soa' gan žó'ogake' yodo' che Dios chia' ka' to benne' ndo'w,
ka' soakza' to liža' da' zaka' gan bi zoa' Dios.

¹¹ Xanžo Dios žape chí'ikze' žo'o, na' žon choche' žo'o.
Nži'ile' žo'o, na' žon chawe'e žo'o.
Žape' benne' ka' ba la'ne, na' nži'ile' l'égake',
benne' ka' zej nake' dot li laže'.

¹² Dios, napo' dot yela' wak.
Ba nez zen naken chegak benne' ka' žxen láže'gake' Le'.

85

¹ Ben chawo'o benne' chio' ka', Xana' Dios.

Besló' za'só Jakob ka' lo na'gak benne' zi'to' ka'.

² Benít lawo'o da' zinnj da' bengak benne' chio' ka'.

Bdio' cheja'ale doja' chégake'.

³ Bzoa žio' yela' zža'a chio',
na' bsano' yela' yichj ža'a chio'.

⁴ Ben ga yeyák cheto' yela' ba nez che yela' weslá chio'
na' biž žo'o neto', Dios.

⁵ ¿To chí'ize žo'o neto'?

¿Žá'akzo' to kwe' to kwe' za'sóto' ka'?

⁶ ¿Biž gono' ga yebelto' da' yoble,
nich gaken cheto' yela' ba nez lawo' Le'?

⁷ Xanto' Dios, beyache' laže'l neto', na' beslá neto'.

⁸ Wzé naga' da' nna Xana' Dios.

Nne' da' gonen ga ga'ngak chawe' benách chie' ka'
nich biž gongak benne' la'y chie' ka' da' yaže.

⁹ Da' likze Dios zóateze' yeslé' benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne,
na' la' law yela' zen chie' lo yežlyó chežo.

¹⁰ Zej nžag yela' žeyache' laže', na' da' li che Dios.

Nakgak toze da' chawe', na' ye|a' zga'n chawe' chie'.

¹¹ Da' nak dot da' li chie' yeschán' yežlyó nga,
na' se|e'e da' chawe' chie' da' zan' ya'abá.

¹² Xanžo Dios žse|e'e nis yejw chežo,
na' yežlyó chežo gonn|e'en linne.

¹³ Da' naken chawe' žejlen Dios,
na' w|oe'elen nez da' ché|jenžo.

86

¹ Xana' Dios, bze nag, na' benle chia',
dan' zzaka'a neda', na' žiážjela'.

² Bwia neda' dan' naka' chio'.
Dios chia', beslá neda', wen žin chio', dan' žxen |aža'a Le'.

³ Xana' Dios, beyache' |aže'l neda',
dan' ž|iza' Le' dot ža, dot ye|e.

⁴ Ben ga yebé|e'ela' neda', wen žin chio',
dan' zzoa kwina' |o no'o Le', Xana' Dios.

⁵ Nako' Le' chawe', Xana' Dios, na' ženít |awo'o neto',
na' žeyache' |áže'tezlo' benne' ka' ž|ížgake' Le'.

⁶ Xana' Dios, benle da' zchál|jena' Le',
na' bze nag da' znnabla' Le'.

⁷ |o ža kwe' zed|a' w|ížkza' Le',
dan' žechébekzo' Le' chia'.

⁸ Xanto' Dios, bi zoa no benne' nake' dios ka nako' Le'
na' bi zoa no benne' gak gone' ka nak da' žono' Le'.

⁹ Beno' Le' benne' ka' nníta'gake' yógo'te yež ka'.
|á'gake', na' wká'n zéngake' Le', Xanto' Dios,
na' wká'n zéngake' La la'y chio',

¹⁰ dan' nako' zen, na' žono' da' žonen ga žeban|to'.
Tozo' Le' nako' Dios.

¹¹ Bsedle neda' da' žak |ažo'o gona', Xana' Dios,
na' gona' da' naken dot da' li chio'.

Bchi'le |ážda'wa' nich žeba' La la'y chekzo' Le'.

¹² Dot |aža'a wká'n zenkza' Le', Xana' Dios,
na' wká'n zenkza' La la'y chekzo' Le' to chi'ize,

¹³ dan' žeyache' |áže'tezlo' neda',
na' besló' be' da' nakkza' |o yi' gabíl.

¹⁴ Xana' Dios, benne' ka' zka'n zen kwíngake' zdíl_|lengake' neda'.
Zej nake' benne' yichj ža'a ka',

na' žénegekle' gótgake' neda',
na' bi zžébegake' Le',

¹⁵ san Le', Xana' Dios, žeyache' |áže'lo' neto'.

Nako' zen |aže', na' bi zžo'o to chi'ize,
san žeyache' |áže'tezlo' neto', na' nako' dot |i |aže'.

¹⁶ Bwia kan žak chia', na' beyache' |aže'l neda'.

Benn neda' ye|a' wak chio', neda' wen žin chio',
na' wdape chi'i neda', ži'n no'le wen žin chio'.

¹⁷ B|oe'el neda' to da' gak bian' gak chawe' chia',
na' ben ga benne' ka' bi ž|é'egekle' neda' chawe' |é'egeklen', na' yedoé'egekle',
dan' Le', Xana' Dios, gó|lenkzo' neda', na' beyón zeno' neda'.

87

1 Len yež Sión žian law ya'a la'y.

2 Nži'izēle Xanžo Dios latje gan zchi'a lāže'gak benne' ka' nníta'gake' yež Sión, ka nži'ile' yógo'te liž za'só Jakob ka'.

3 Xtanle'e nak da' zna Dios kan nak yež chien'.

4 Zne': "Chejsá' laža'a zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e neda' lo yežlyó Egipto, na' lo yež Babilonia.

Le wia nga, lo yežlyó Filistea, na' lo yež Tiro, na' lo yežlyó Etiopía, goljgak benne' ki zej nake' chia' neda'."

5 Ka nak che yež Sión zne': "Benne' ni, na' bennen' góljgake' ga na', na' neda', Dios zente, wzóa chocha' yežen'."

6 Kate' wláb Xanžo Dios benne' ka' zej nake' chie', nnakze' Le': "Benne' ni golje' lo yežen'."

7 Benne' ka' žólgake', na' benne' ka' zyá'agake', nnágake': "Dot da' napa' zan' lo yežen'."

88

1 Xana' Dios, Le' žeslakzo' neda'.

Dot ža dot yel žliža' Le'.

2 Benle da' zchalja' lawo' Le', na' bze nag da' žliža' Le'.

3 Žedó laža'a lo da' bi nak chawe' da' žaken chia', na' ba zoa' gata'.

4 Zlé'egekle benne' ka' neda' ka to benne' gat, dan' žatle'e ni'a na'a.

5 Nga'na' ka'ze ladjw benne' gat ka'.

Naka' ka benne' ka' gótgake' lo wdile, na' zej die' lo yežw ba ka', benne' ka' biž žezá' lažo'o, Dios, chégake', na' biž zej yoe'e lo no'o Le'.

6 Žak chia' ka bzoakzo' neda' to lo yežw gže', gan nak choł, na' nakle'en gže'.

7 Žekla' zžá'alí'o neda'.

Da' žak chia' naken kan žetja' zan niso' dan' zgo'nle'en.

8 Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan zoa'.

Beno' neda' ka to da' žesgotlen benne' ka'.

Naken chia' ka nyejwa' liž ya, na' bi gak yežoja'.

9 Zchoł yej lawa' ni'a che da' zzáka'li'a.

Yógo'te ža žliža' Le', Xana' Dios.

Zchis na'a lawo' Le'.

10 ĆLen yeła' wak che ya'abá gákłeno' benne' gat ka'?

Ćže'gak benne' gat ka' Le': "Žółkeno'?"

11 ĆZchaljgak benne' ka' zej ngache'e yežw ba che yeła' ži'i' laže' chio'?

ĆZchaljgak benne' ka' zej yoe'e latje choł chegak benne' gat ka' che da' li laže' chio'?

12 ĆYeyónbia'gak benne' ka' zej yoe'e latje chołen' ka nak da' zente da' žono'?

ĆYeyónbia'gak benne' zej yoe'e gan bi zoa no benne' žesá' laže'e nakkzo' chawe'?

13 San neda' žliža' Le', Xana' Dios.

Yógo'te zile da' znnabla' Le' ženlen lawo' Le'.

14 ĆBiz chen' žebéj yichjo' neda', Xana' Dios?

ĆBiz chen' bi zwio' neda' nich gákłeno' neda'?

15 Zzáka'li'a, na' ba zoa' gata'.

Kate' ne naktia' bi' kwide' zzáka'li'a
dan' bsako'o Le' neda', na' žedó laža'a.

¹⁶ Žekla' zžá'alj'o neda'.

Da' zchebo' neda' benen ga bedó laža'a.

¹⁷ Zej nyechjle da' ki neda' dot ža.

Žsáka'gaken neda' gáte'teze.

¹⁸ Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan zoa',
na' toze da' nak chol zóalenen neda'.

89

¹ Xana' Dios, gólteza' che yeļa' ži'i laže' chio'.

Wzenla' to kwe' to kwe' za'sóto' ka' nako' li laže'.

² Nnezla' sóateze yeļa' ži'i laže' chio',
na' to chi'ize zoa yeļa' li laže' chio', kan zoakze ya'abá.

³ Le' wnnó': "Bena' to diža' len bennen' wžía'.
Bchebe laža'a da' gona' che Dabí, wen žin chia'.

⁴ Goža'-ne': gona' ga sóatezegak za'só' ka',
na' gona' ga nna biá'tezgakbe' lo wlazo' le'."

⁵ Benne' ka' nníta'gake' ya'abá žoe lágake' Le' ni'a che da' zente da' žono',
na' ni'a che yeļa' li laže' chio', Xana' Dios.

⁶ Bi zoa no benne' ya'abá, bennen' nake' ka nakkzo' Le', Xana' Dios.
Bi zoa no benne' nake' benne' zente ka nako' Le'.

⁷ Benne' ka' zej nnite'e ya'abá žápegake' Dios ba la'ne
na' yógo'te benne' chie' ka' zžébegake' Le'.

⁸ Xanto' Dios, zнна bi'o benne' zante,
benne' žjake' lo wdíle, nníta'gake' ya'abá.
Bi zoa no benne' nake' ka nako' Le', Xana' Dios.
Nako' Benne' wálele'e, na' nakkzo' li laže'.

⁹ Zнна bi'o nisdó' dan' zgo'nen.

Kate' zgo'nle'en Le' zbek žion'.

¹⁰ Blej bchochjo' benne' Egipto ka', na' bgá'ngake' ka to da' gat.
Beslaso' benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' len no'o wálele'e.

¹¹ Chio' Le' nak ya'abá, na' chio' Le' nak yežlyó.

Beno' yežlyó nga, na' da' ka' nníta'gaken lawlen.

¹² Beno' da' de chełá'a gan za' be' zag,
na' da' de chełá'a gan zde wbíz byo' zag ka'.

Lo yeļa' žebele žolgak Ya'a Tabor, na' Ya'a Hermón chio' Le'.

¹³ Benne' wálele'e nako' Le',
na' zenle'e nak yeļa' wak chio'.

¹⁴ Lo da' chawe', na' lo da' li laže' zнна bi'o.
Lo yeļa' ži'i laže' na' lo da' li laže' žono' yógo'te.

¹⁵ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žólgake' da' žoe lágake' Le',
na' zej zoe' lo yeļa' bani' chio', Xana' Dios.

¹⁶ Ni'a chio' Le' žebéle'egekle' dot ža,
na' želyenle' xtížo'o Le' dan' nako' chawe'.

¹⁷ Nakkzo' Le' yeļa' wále chegak benne' ka', na' lezka' yeļa' xtan chégake'.

Žono' neto' wáleže dan' naken da' žénezklo' gono'.

18 Xanžo Dios žape chi'e žo'o,
na' Dios la'y chegak benne' Israel ka' zchi'le' žo'o.

19 Ža ni'te bchaljo' da' bĵoe'elo' benne' chawe' ka',
benne' wen žin chio' ka', na' wnnó':
"Ba wžia' to benne' wale ladjw benne' chia' ka'.
Bena' ga zrna bi'e, na' žáklena' le'.

20 Wžia' Dabí, benne' wen žin chia'.
Bzoakza' le' nich gake' benne' wnná bia'.

21 Neda' gáklenteza' le'.
Len yeĵa' wak chia' gon chocha' le'.

22 Benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe' bi gak bi da' góngake' chie',
na' benne' wen da' zinnj ka' bi gak góngake' le' žia.

23 Wléj wchochjkza' benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe',
na' wkwasa' benne' ka' lawe' le'.

Wžia' yi'a benne' ka' zží'igake' chie' le'.

24 Ží'itezla' le', na' gaka' li laže' len le',
na' ni'a chia' neda' golže yeĵa' wnná bia' chie'.

25 Gona' ga nna bi'e do zente žoa'a nisdo',
na' do zente žoa'a yegw Éufrates.

26 Le' yi'e neda': Le' nako' Xa'.

Nako' Dios chia'. Žape chi'o neda', na' žesló' neda'.

27 Neda' wzóa' le' ka' zi'na' blo,
na' nna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka' dot yežlyó.

28 Ží'itezla' le', na' sóateze diža' da' bėnĵena' le'.

29 Gona' ga sóatezegak za'sóe' ka',
na' nna biá'gake' lo wlaze' le' xak zoa ya'abá.

30 Cha' wsangak za'só Dabí ka' da' bchi'la' le'e,
na' cha' bi góngake' ka' nak da' goža' lé'gake',

31 na' cha' wzóagake' cheĵa'ale da' bsedla' lé'gake',
na' cha' bi góngake' kan znnakza' neda',

32 na' wsaka' zi'a lé'gake' dan' zží'igake' chia' neda',
na' chinnja' lé'gake' yid dan' žóngake' da' zinnj,

33 san bi wsana' kan nži'ila' Dabí,
na' bi wsana' gak li laža'a len le',

34 na' bi gaĵ laža'a diža' da' bėnĵena' le',
na' bi wchá'a da' ba wnnía'.

35 To chi'ize bzetj kwina', bchebe laža'a bi da' gona',
na' batkle gon laža'a che Dabí.

36 Wnnía': Sóatezegak za'sóe' ka',
na' nna biá'gake' lo wlaze' le' lawa' neda' xak zoa wbíž.

37 Yeĵa' wnná bia' chie' sóatezen choch xak zoa byo' ya'abá.
Sóatezen choch xak zoa ya'abá."

38 Le', Dios, wléj yichjo', na' bzo' cheĵa'ale bennen' wžio', na' zžá'ali'o le'.

39 Bzo' cheĵa'ale diža' dan' bėnĵeno' Dabí, benne' wen žin chion',
na' bka'no' ka'ze yeĵa' wnná bia' chie'.

40 Bchinnjo' ze'e da' wdape chi'in yež zen chien',
na' bchinnjo' yógo'te yo'o waļe, da' ka' wdape chí'igaken yežen' lo wdīle.

41 Yógo'te benne' ka' zdégakze' ga na' z̄bángake' da' ka' gota' chie',
na' benne' yež gawze ka' žon dítjgekle' le'.

42 Beno' ga bzéx̄jwgak benne' ka' le',
benne' ka' bi z̄lé'egekle' le' chawe', na' žebéle'egekle'.

43 Bchinnjo' da' ka' zkonle' žin lo wdīle,
na' bi gókl̄eno' le' lo wdīlen'.

44 Bekó'o yela' zen chie',
na' bka'no' ka'ze yela' wnná bia' chie'.

45 Beno' ga nake' ka to benne' gole kate' ne zoe' yiz kwide' chie',
na' beno' ga žedoe'ele'.

46 X̄anto' Dios, ěto chí'ize bi yenlo' cheto'?

ěTo chí'ize z̄ža'akzo' neto'?

47 Bejsá' laže' soa' yežlyó nga to chí'ido'ze.

Beno' ga zoagak nbangak yógo'te benne' to chí'ido'ze.

48 Nitó benne' bi soe' nbane' to chí'ize.
Yógo'tie' gátgake'.

Nitó benne' bi yelé' lo na' yela' got.

49 X̄anto' Dios, ěbiž nži'ilo' Dabí
kañ bchebe lažo'o, na' wnnakzo' gono'?

50 Bwia nga, X̄anto' Dios,
ka yógo'te benách zka'ngak benne' wen žin chion' ka'ze,
na' nbaga'a neda' da' žon dítjgekle benne' wláž chia' ka'.

51 Benne' ka' bi z̄lé'egekle' Le' chawe' žon dítjgekle' bennen' wžío' Le', X̄anto'
Dios.

Žon dítjgekle' le' gáte'teze zeje'.

52 ěGa'n zen X̄anžo Dios to chí'ize!
Ka' naken, na' ka' gaken.

90

1 X̄anto' Dios, to chí'ize nakkzo' Le' to gan že' cháwe'to'.

2 Ža ni'te kate' bi na' gono' ya'a zen ka', na' bi na' soa yežlyó nga,
ža ni'te, na' zejte ža se ļawte ža nakkzo' Le' Dios.

3 Žono' ga žeyakgak benne' ka' da' gókgake',
kate' ži'o l̄égake': "Le yeyák bixte yo."

4 Chio' Le' to mil yiz
zej naken ka neje, žan' da' ba wdén,
na' ka to chí'ido'ze gachje yele.

5 Ka' gaze zkwaso' benne' ka' ka žon to nis wbá'a.
Zej nake' ka to bichgale dan' z̄nnitlen kate' žebanžo.

6 Zej nake' ka to yeje yiže' da' žaljen zildo',
na' kate' z̄la' wbiž, na' z̄bižen.

7 Z̄bia yi'to' dan' z̄žo'o neto'.

Že' zedlto' dan' z̄žá'li'o neto'.

8 Z̄le'elo' yógo'te da' bi nak chawe' da' žonto'.

Z̄loe'elo' ļaw zia da' nbága'to'.

9 Z̄zacho'o yiz cheto' dan' z̄žo'o neto'.

Žeyožgak yiz cheto' ka to be' da' zka'to'.

¹⁰ Ka zej nak ža zoato' nbanto', zej nakzen chonnalaj chi yiz, na' cha' nakto' benne' waļe, wak soato' nbanto' taplalj yiz, san ka zej nak yiz ka', zžáka'to', na' že' zedlto'.
Ka' gaze zdegak yiz ka', na' znitlto'.

¹¹ ¿Noz benne' nnezle' binlo ka nak yeļa' zža'a chio'?

¿Noz benne' nnezle' ka nak yeļa' yichj ža'a chio'?

¹² Bsedle neto' wkonlto' binlo žin ža cheto' ka', nich gak chejni'ílto' cháwe'do'.

¹³ Xanto' Dios, beyón neto' toze len Le'.

¿To chi'ize želo'?

Beyache' laže'l neto', benne' wen žin chio' ka'.

¹⁴ To to zil bzoa yichj lázdo'to' yeļa' ži'i laže' chio',

na' lo yeļa' žebele góltezt'o' chio' yógo'te ža soato' nbanto'.

¹⁵ Benn cheto' yiz zan nich yebelto' ka zej nak yiz bsáka'li'o neto', na' ka zej nak yiz wže' zedlto'.

¹⁶ Be' neto', benne' wen žin chio' ka', latje le'elto' da' zen da' žono', na' lé'egekle za'sóto' ka' yeļa' zen chio'.

¹⁷ Xanto' Dios, ben chawe' neto'.

Ben chawe' žin da' žonto'.

¡O', Xanto' Dios, ben chawe' žin da' žonto'!

91

¹ Bennen' žxen laže'e Xanžo Dios nich gape chi'e le',

na' zzi'e Dios, Bennen' nape' dot yeļa' wak, nich gáklene' le',

² wak yi'e Dios: "Le'kze žxen laža'a, na' Le' zkache' chawo'o neda'.

Nako' Dios chia', na' žxen laža'a Le'."

³ Le' wkache' chawe'e le' lo da' zia da' bi nļa' ļawn,

na' lo yižwé' da' žoten benne' ka'.

⁴ Wkache' chawe'e le' ka žon to zřkoko', bian' žape chi'iba' brise'do' ka' zan xilba', na' cho'o chawo'o lo ne'e Le'.

Yeļa' li laže' chie' gon chi'in le', na' wkache' chawen' le'.

⁵ Bi be gak wchebe le' žel,

na' bi be gon le' da' zia te ža,

⁶ na' to yižwé' che da' choļ bi be gonen chio' le',

na' to da' zinnj da' žoten benne' ka' te ža, bi be gonen chio'.

⁷ Wak gatgak to mil benne' ka' kwito' le',

na' chi mil benne' ka' gawze gan zo', san bi be sako'o le'.

⁸ Wio', na' le'elo' da' zia da' gaken chegak benne' wen da' zinnj ka'.

⁹ Wzi'o Xanžo Dios, na' žxen lažo'o Le',

na' Dios, Bennen' nape' dot yeļa' wak, wkache' chawe'e le'.

¹⁰ Che len bi be da' zia gak bi da' gonen chio',

na' bi cho'o nitó yižwé' ližo'.

¹¹ Dios seļe'e wbás che ya'abá chie' ka' nich gáklengake' le',

na' gape chi'igake' le' gáte'teze gan chejo'.

¹² Góxwgake' le' lo ná'gake'

nich bi gon to yej ni'o we'.

¹³ Wlejkzo' bež yiže' ka', na' beļe ka',

bež yiže' sniale'e ka', na' bia snia ka'.

¹⁴ Zinna Dios: "Yeslá' yógo'te benne' ka' zej nži'ile' neda',

na' wkache' chawa'a benne' ka' žechébgake' naka' Xángake'.

15 Kate' wližgake' neda', na' yecheba' chégake'.

Kate' že' zédgekle', sóalenkza' légake'.

Yeslá' légake', na' gapa' légake' ba la'ne.

16 Gona' ga sóagake' nbángake' yiz zante,
na' yeslá' légake'."

92

1 Xanto' Dios, da' xtanle'e žoe lawto' Le',
na' žolto' da' zka'n zenen Le', Dios zente.

2 Nakle'e xtan zzenlto' benne' ka' zil-le kan žeyache' láže'lo' neto',
na' žel žloe'elto' nako' li laže'.

3 Žolto' chegak da' ki, na' zchinnto' da' žól-lento'
dan' nwan' chi do, na' zgołto' da' zrnele'en xtando'.

4 Xana' Dios, ni'a che da' žono' Le' žebéle'ela'.

Ni'a che da' ben no'o nak chia' yela' ba nez.

5 Zenle'e nak da' beno', Xana' Dios,
na' zenle'e nak da' zgo'o lo yichj lážda'wa' gona'.

6 Batkle chejni'igekle benne' laždo' zide ka',
na' bi gak nnézgekle benne' nat laže' ka' da' ni.

7 Kate' zgólegak benne' ka' zbej yichjgake' Dios kan zgole yix'e',
na' žežój chawe' da' žongak benne' wen da' zinnj ka',

naken nich kwia yí'gake' to chi'ize.

8 Le', Xana' Dios, nakkzo' Dios zente.

9 Nak bia' da' gak chegak benne' ka' zži'igake' chio' Le', Xana' Dios.
Nak bia' kwia yí'gak benne' ka' bi žlé'egekle' Le' chawe'.

Wzonnjgak yógo'te benne' wen da' zinnj ka'.

10 Le' žono' ga nakža' neda' wałe kan nak to beže.

Zgo'o set yichja' da' žon chochen yichj lážda'wa'.

11 Da' likze le'ela' benne' ka' bi žlé'egekle' neda' chawe'

wzóa žibgake' lawa' neda',

na' yenla' kwež nyáche'gak benne' ka' bdíl-lengake' neda',
benne' wen da' zinnj ka'.

12 Changak benne' chawe' ka' ka žongak yag zina' ka'.

Gólegake' kan zgólegak yag sedro ka' law Ya'a Líbano.

13 Zej nake' ka to yag da' zen lo li'a yodo' che Xanžo Dios,
dan' zgólele'en lo li'a liž Dios chežo.

14 Zej nake' ka yag ka' zbiágaken kate' ngólele'egaken

na' ne zej naken yag ya'a wałe ka'.

15 Benne' ki wzéngekle' benách ka' nak Xana' Dios li laže',

na' Bennen' žon choche' neda',

na' bi be zoalen Le' da' bi naken chawe'.

93

1 Xanžo Dios nake' Benne' Wnná Bia' Zen, na' nakwe' da' záka'le'en.

Da' nžejw li'e naken yela' wak zen.

Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak no benne' wtén'.

2 Gan ži'o Znna bi'o, Xanto' Dios, wzóa chochen ža ni'te
na' Le' zoakzo' to chi'ize.

3 Žónle'egak yegw ka' žaxto', Xanto' Dios.

Žónle'egaken žaxto', na' znnégaken zižje.

4 Xanžon', Bennen' zoe' ya'abá, napže' yela' wak
ka nak da' zej nape yegw ka' žónle'egaken žaxto',
na' ka nak da' nape nis zgo'nen che nisdo'.

5 Chochle'e zej nak da' ka' wnnakzo', Xanto' Dios.
La'y nakkze yodo' chio' to chi'ize.

94

1 Xana' Dios, Le' žezi'kzo' wzón benne' ka'.
Le' žeběj yichjo' benne' wen da' zinnj ka'.

2 Zchi'a lažo'o Le' da' žongak yógo'te benne' ka'.

Wzó ža', bsaka' benne' ka' kan žala' gak chégake', benne' ka' zka'n zen
kwíngake'.

3 Xana' Dios, žto chi'ize gongak benne' wen da' zinnj ka' ki?
žTo chi'ize yebégekke benne' zbej yichjgake' Le'?

4 žTo chi'ize wká'n zen kwíngake', na' nne zí'gake'?

žTo chi'ize wká'n zen kwíngak benne' ka' žeběj yichjgake' Le'?

5 Benne' ki žžia yí'gake' benne' chio' ka', Xana' Dios
na' žsaka' zí'gake' benne' ka' wžekzo' Le'.

6 Žótgake' no'le wzebe ka', na' bne'ne' zi'to' ka',
na' žóngake' ga gatgak bi' wzebe ka'.

7 Znnágake': "Bi be zle'el Dios, Xangak benne' ka',
dan' Dios chegak benne' Israel ka' bi ži'e wnné yoe chégake'."

8 Le chejni'il, le'e, benne' laždo' zide ka', le'e, benne' nat laže' ka'.

žTo chi'ize bi chejni'ilele?

9 Dios bene' nagžo.

žBi ženle' da' znnale?

Dios bene' yej lawžo.

žBi zle'ele' da' žonle?

10 Dios žsaka' zi'kze' benne' yež ka'.

žBi tle' le'e?

Dios nake' Bennen' zzejni'ile' benách ka'.

žBi gákbe'ele' da' yo'o yichj láždo'le?

11 Xanžo Dios nnezkzle' da' yo'o yichj láždo'gak yógo'te benách.
Nnezle' zej naken da' yažze.

12 Xana' Dios, ba nez zen naken che bennen' zzejni'ilo' Le',
na' žsedlo' le' ka nak da' bchi'lo' neto'.

13 Ga'n bennen' chawe' kate' za' ža gak bi da' sake'e,
na' ža na' gáche'gak benne' wen da' zinnj ka' yežw ba.

14 Batkle kwej yichj Xanžo Dios benne' chie' ka',
na' bi wsán laže'e benne' ka' ba wžekze' Le',

15 san gone' ga wchi'a láže'gak benne' ka' lo da' naken chawe',
na' yógo'te benne' li laže' ka' si' lo ná'gaken'.

16 žNožkze benne' gáklene' neda' nich tíl-lenžo benne' wen da' zinnj ka'?

žNožkze benne' gónlene' neda' tzen nich wžia yi'žo benne' wen da' zinnj ka'?

17 Chela' bi goklɛn Ẫanžon' neda',
ba bejgacha'a yežw ba.

18 Kate' wnnía': zoa' chejchégoa'a, na' Le', Ẫana' Dios,
lo yela' ži'i laže' chio' góklɛno' neda'.

19 Kate' ži'a wnné yoe, na' že' zedla',
žeyón zenkzo' neda', na' žono' ga žebéle'ela'.

20 Batkle gako' toze len benne' ka' zchi'a láže'gake' benách ka' lo da' bi nak
chawe',
benne' ka' zžogake' cheļa'ale da' naken chawe', na' da' bchi'lo' Le' neto'.

21 Benne' ki žóngake' toze diža' bi da' góngake' che no benne' nake' chawe',
na' zchóggake' chie' gate', na' bi be zia nbage'e,

22 san Ẫanžo Dios nake' ka to yo'o gan zoa chawa'a.

Dios chia' nake' ka to yej xe da' žon chochen neda'.

23 Le' yebi'e chegak benne' wen da' zinnj ka' ka nakkze da' zinnj da' béngake'.

Wžía yi'e benne' ka' ni'a che da' bi nak chawe' da' žóngake'.

Ẫanžo Dios wžía yi'e benne' wen da' zinnj ka'.

95

1 Le da le'e, wká'n zenžo Ẫanžo Dios.

Len yela' žebele goļžo che Bennen' zzoa choche' žo'o nich yelažo.

2 Chejžo lawe' Le', na' ye'žo-ne': "ŽóẪkeno'."

Len yela' žebele goļžo da' we lawžo Le'.

3 Ẫanžon' nake' Dios zente,

na' nake' Benne' wnná bia' zénle'eže ka dios ka' chegak benách ka'.

4 Zna bi'e dot yežlyó nga,

gan nak gže', na' gan nak sibe law ya'a ka'.

5 Zna bi'e nido', da' benkze' Le',

na' lezka' yežlyó nga da' bene' Le'.

6 Le da, wká'n zenžo-ne', na' wzóa zibžo lawe'.

Wzóa zibžo law Ẫanžon', Bennen' bene' žo'o.

7 Le' nake' Dios chežo, na' nakžo chie' Le'.

Nakžo benne' ka' žape chi'ikze', na' nakžo ka zila'do' chie' ka'.

8 Zna Ẫanžon': "Cha' žénlele chi'a na'a ža,
bí gonle zide láždo'le kan bengak Ẫa xto'le ka' gan nzin' Meriba,

na' kan béngake' lo ža na' le'e latje dach gan nzin' Masah,

9 gan bcha'agak Ẫa xto'le ka' neda',

na' béngake' ga bža'a neda' la'kze blé'egekle' yógo'te da' zen ka' da' bena'.

10 Choplalj yiz bzoela' benne' ka',

na' wnnía': zej nake' benne' žebéj yíchjgake' neda', na' bi žóngake' kan bchi'la'
légake'.

11 Che len, lo yela' zža'a chia' ben chocha' xtiža'a,

na' wnnía': bi chóogake' gan yezi' láže'gake' tžen len neda'."

96

1 Le goļ che Ẫanžo to da' kob.

Le goļ che Ẫanžon', le'e zoale do zente yežlyó.

2 Le goļ che Ẫanžon', na' le wká'n zen La la'y chie'.

Tža tža le wzenle benách ka' kan žeslé' žo'o.

³ Le wzenle benne' zi'to' ka' ka nak yela' zen chie',
na' benne' yógo'te yež ka' kan nak da' zen da' bene'.

⁴ Zente nak Xanžon', na' žala' wká'n zénle'ežo-ne'.

Žala' gapžo Le' ba la'ne, na' kege dios ka' chegak benách ka'.

⁵ Zej nakze yógo'te dios ka' lo'a ka',
san Xanžo Dios bene' ya'abá na'le.

⁶ Nape' Le' yela' wak, na' yela' wnná bia'.

Nža' yodo' chie' yela' zen, na' yela' xtan.

⁷ Le wká'n zen Xanžon', le'e zoale dot yežlyó nga.

Le wká'n zen yela' zen chien', na' yela' wak chien'.

⁸ Le gape ba la'ne Xanžon' kan žala' gonžo.

Le yedjwá' da' wnézjwle na' le cho'o yodo' xtan chie'.

⁹ Le wká'n zen Xanžon' dan' nake' la'y, na' xtanle'e.

Le žebe lawe' Le', le'e zoale dot yežlyó nga.

¹⁰ Le ye' yež ka': "Nak Xanžon' Benne' Wnná Bia' Zen.

Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak no benne' wtén'.

Wchi'a laže'e benne' ka' lo da' naken chawe'."

¹¹ Le yebele, le'e, zoale ya'abá, na' yežlyó nga.

Le nne, le'e, nido', na' bia ka' zoale ga na'.

¹² Le yebele, le'e, yixe', na' bia ka' zoale ga na',

na' le'e, yag ka' zej zen lo ya'a ka'.

Le nne zizje lo yela' žebele chele,

¹³ law Xanžon' kate' yide'.

Yide' nich wchi'a laže'e benách ka' lo yežlyó nga.

Nna bi'e benne' ka' do zente yežlyó.

Nna bi'e légake' lo da' naken chawe', na' lo da' naken dot da' li.

97

¹ Nak Xanžon' Benne' Wnná Bia' Zen.

Le yebele, le'e zoale yežlyó!

Le yebele, le'e zoale žoa'a nido'!

² Zej nychjle bejw, na' da' chol Le'.

Lo da' naken dot da' li, na' da' chawe' zna bi'e.

³ Znežw yi' gan žeje' Le',

da' wzeyen benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

⁴ Yes wzio' chie' ka' žsa'nígaken yežlyó.

Yežlyó nga zle'elen, na' žzon'.

⁵ Želángak ya'a ka' ka china' bez law Xanžon',

law Xangak benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

⁶ Zloe'e law ya'abá da' chawe' chie',

na' benne' yógo'te yež zlé'egekle' yela' zen chie'.

⁷ Yedo'egekle benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka',

benne' ka' zka'n zen kwíngake' ni'a chegak lo'a ka' chégage'.

Yógo'te dios chegak benne' ka' wzóa zibgaken law Xanžo Dios.

⁸ Béngekle benne' ka' nníta'gake' yež Sión, na' bebégekle'.

Bebégekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó Judá,

ni'a che da' bchi'a lažo'o Le', Xantó' Dios.

⁹ Zente nako' Le', Xantó' Dios, lawle dot yežlyó.

Zenže nako' Le' ka yógo'te dios chegak benách ka'.

¹⁰ Nol-le le'e nží'ilele Xanžon', le ža'a da' zinnj.

Le' žape chi'e yeja' nban chegak benne' chie' ka'.

Žeslé' légage' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'.

¹¹ Yeja' bani' chie' zóalenen benne' chawe' ka',
na' yeja' žebele chie' zóalenen benne' li laže' ka'.

¹² Le yebele le'e, benne' chawe' ka', law Xanžon'.

Le wsá' laže' da' zen da' ben Dios,
na' le wká'n zen La la'y chie'.

98

¹ Le goļ che Xanžon' to da' kob dan' bene' da' žonen ga žebanlžo.

Len yeja' wale chie', na' yeja' wak la'y chie' bzexjwe' benne' ka' zží'igake' chie'.

² Xanžon' bzenle' benách ka' kan žeslé' légage'.

Bzenle' benne' yež ka' ka' nak da' chawe' chie'.

³ Bene' da' bchebe laže'e gone' chegak benne' Israel ka' ni'a che yeja' li laže',
na' yeja' nží'il chie'.

Yógo'te benách blé'egekle' da' ben Dios ni'a chežo.

⁴ Le goļ len yeja' žebele law Xanžon', le'e zoale dot yežlyó nga.

Le wká'n zene' Le' len da' goļ-le.

Lo yeja' žebele chele, le kwéžeya'a.

⁵ Le goļ da' we lawle Xanžon'.

Le goļ len da' ka' žól-lenle, da' ka' chinnle.

⁶ Le kwéž lozgak bia ka', na' yezika' da' ka' zgol-le,
na' le kwéžeya'a lo yeja' žebele chele law Xanžon', Bennen' zna bi'e žo'o.

⁷ Le nne, nido', na' bia ka' zoale ga na'.

Le goļ, le'e, yežlyó, na' le'e zoale ga na'.

⁸ Le kapa' na'le, le'e, yegw ka'.

Le goļ lo yeja' žebele, le'e, ya'a ka', law Xanžon',

⁹ dan' yide' yedjnná bi'e yežlyó nga.

Nna bi'e benne' ka' nníta'gake' do zente yežlyó len da' nak chawe',
na' benách yógo'te yež ka' len da' naken dot da' li.

99

¹ Nak Xanžo Dios Benne' Wnná Bia' Zen,
na' žízégak yógo'te benne' ka' ni'a chie' Le'.

Ži'e latje blo chie' dan' zoan lówlegak kerubín ka', na' žzo' yežlyó nga.

² Zente nak Xanžon' law Ya'a Sión.

Nake' zen lówlegak yógo'te yež ka'.

³ Le wká'n zen La la'y che Xanžon' da' naken zen,
na' da' žala' žebežo.

La'y nake' Le'.

⁴ Le', Benne' Wnná Bia' Zente, nží'ilo' da' nak chawe'.

Bzoa chocho' da' naken dot da' li.

Beno' da' naken chawe', na' da' naken dot da' li ni'a chegak za'só Jakob ka'.

5 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
¡Le wzóa zible lawe' Le' gan ži'e znná bi'e dan' nake' la'y!

6 Moisés, na' Aarón gókgake' b̄xoz chie' ka'.
Samwel goke' to benne' bcháljlene' Le'.
Wnnábgekle' Xanžo Dios to, na' Le' bechebe'.

7 Bcháljlene' benne' ka' to lo bejw gasj.
Béngake' da' wnnakze' Le', na' da' bchi'le' légake'.

8 Le', Xantó Dios, bechebo' chegak benne' ka'.
Bl̄oe'elo' légake' nako' Dios, na' ženít lawo'o Le' chegak benne' ka',
la'kze žono' ga zžáka'gake' ni'a che doła' da' nbága'gake'.

9 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
¡Le wzóa zible lawe' Le' law ya'a la'y chie', dan' la'y nak Xanžo Dios!

100

1 Le goł law Xanžo Dios, le'e zoale dot yežlyó nga.

2 Le wká'n zen Le' len yeła' žebele chele.
Le da lawe' Le', žol-le len yeła' žebele.

3 Batkle gal láže'le Xanžon' nakkze' Dios.
Le' bene' žo'o, na' nakžo chekze' Le'.

Nakžo benách chie' ka', na' zila'do' chie' ka'.

4 Le cho'o yodo' chie', na' ye'le-ne': "Žóxkeno",
na' lo zchil chen, we lawle Le'.

Le yi'e: "Žóxkeno", na' le wká'n zen La la'y chie'.

5 Chawe' nak Xanžon' na' sóateze yeła' ži'i laže' chie'.
Yeła' li laže' chie' soan to chí'ize.

101

1 Gólteza' kan zej nak yeła' ži'i laže', na' yeła' li laže' chio'.
Gólteza' chio' Le', Xana' Dios.

2 Žak laža'a gona' da' naken li laže'.
¿Batx yido' gákl̄eno' neda'?

Dot laža'a gołkza' lo ližkza' neda'.

3 Batkle ko'o laža'a gona' to da' zinnj.
Bi zle'ela' chawe' da' žongak benne' ka' zbej yíchjgake' Dios.
Batkle wa'a latje bíga'gake' gan zoa' neda'.

4 Wkwasa' lo yichj lázda'wa' da' zinnj,
na' bi ko'o laža'a gona' da' bi nak chawe'.

5 Wnnita'a cheła'ale benne' ka' znnégake' chegak benne' yoble ka' bagáche'ze.
Bi wa'a latje soalen neda' to benne' žka'n zen kwine', bennen' zži'e che Dios.

6 Le'ela' chawe' benne' ka' zej nake' li laže' law Dios, nich gónl̄engake' neda'
tzen.

Benne' ka' zej nake' dot laže' góngake' žin chia'.

7 Bi wa'a latje no benne' žon láže'le' choe'e liža'.

Bi wa'a latje to benne' wen laže' soe' gan zoa'.

8 Tža tža wnnita'a žize benne' wen da' zinnj ka', benne' ka' nníta'gake' lo yežlyó
chia'.

Wkwasa' yógo'te benne' wen da' zinnj ka' lo yež che Xanžo Dios.

102

1 Xana' Dios, benle da' znnabla' Le',
na' bze nag da' žliža' Le'.

2 Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda', dan' že' zedla'.
Bze nag chia', na' bechebe chia' kate' žliža' Le'.

3 Nak yela' nban chia' ka žen che yi' da' znitlen.
Yo'o da' la lo žit chia' ka to yi' da' žála'le'en.

4 Žedó laža'a, na' nak lázda'wa' ka to yiže' nkwaden,
na' biž znnan gawa' yet.

5 Dan' zbeže wé'li'a ba nžítli'a.

6 Naka' ka to lab zlabá' to lo yežlyó biž,
na' ka to bedkoke žíaba' lawle to yo'o nyinnj.

7 Žata'a yele, san bi ztasa'.

Naka' ka to byinne žíaba' tozba' yichjo'o sibe.

8 Tža tža zne zítezgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Benne' ka' zžá'agake' neda' zkonǵekle' žin la' kate' zne zí'gake' che no benne'.

9 Kate' žawa' yet, naken ka žawa' de,
na' nis zbeža' nchixen da' že'ja'.

10 Ki žaken dan' zžo'o neda', na' žsaka' zi'o neda'.
Bkwaso' neda', na' bžo'no' neda'.

11 Nak yela' nban chia' ka to zoł da' zdezen,
na' naka' ka to yiže' da' ba nbižen.

12 Le', Xana' Dios, to chi'ize zo'.

Chejsá' láže'gak yógo'te benách ka' La la'y chio'.

13 Bezó ža', na' beyache' laže'l benne' yež Sión ka',
dan' ba bžin ža yenít lawo'o chégake'.

14 Neto', wen žin chio', nži'ilito' yej ka' che yežen'.

Žékelto' zi' dan' nbia yin'.

15 Benne' yógo'te yež ka' gápegake' La la'y chio' ba la'ne, Xanto' Dios.

Žébegak yógo'te benne' wnná bia' ka' yela' zen chio',

16 kate' yechiso' yež Sión, Xanto' Dios, na' lé'egekle' yela' zen chen,

17 dan' wzé nago' da' znnábgekke benne' ka' wléj yichjo'

na' biž wzó' cheła'ale da' žáta'yoegekke' Le'.

18 Bzoi da' ni nich gólgaken benne' ka' za' lá'gake',
na' benne' ka' za' gáljgake' we lówgake' Xanžo Dios.

19 Gan zoa Xanžon' ya'abá bwie'.

Gan zoe' ya'abá bje'ele' yežlyó nga,

20 nich yenle' chegak benne' ka' zbeže nyáche'gake',
benne' ka' zej nyejwe' liž ya,

na' yeslé' benne' ka' ba nžog chégake' gátgake',

21 nich wzéngkele' benne' yež Sión ka' kan nak zen La la'y che Xanžo Dios,
nich we lówgake' Le' lo yež Jerusalén,

22 kate' la'gak benách yógo'te yež ka',

nich wká'n zéngake' Xanžo Dios.

23 Xanžo Dios bzexjwe' yela' wałe chia',
na' yeláte'ze ka bete' neda'.

24 Naž wnnía': "Dios chia', bi goto' neda', kate' bi na' gola'.
Le' to chi'ize zo'."

25 Ža ni'te bzo' yežlyó nga, na' len no'o beno' ya'abá.
 26 Kwia yi'gak da' ka', san sóatezo' Le'.
 Te chegak yógo'te da' ka' kan žeywé to laže'.
 Kan zcha'to' zato' žeza', wchó'o da' ka',
 27 san bi zcha' kwino', na' batkle te chio'.
 28 Gape chi'o zi'nto' neto', benne' wen žin chio' ka',
 na' wzóa chochkzo' za'sóto' ka' lawo' Le'.

103

1 We lawa' Xanžo Dios len dot yichj lázda'wa'.
 We lawa' La la'y chie' len dot da' naka'.
 2 We lawa' Xanžon' len dot yichj lázda'wa',
 na' bi ga llaža'a da' chawe' da' bene' chia'.
 3 Ženít lawe' yógo'te doļa' da' nbaga'a.
 Žeyone' neda' chegak yógo'te yižwé' ka' da' yoa'a.
 4 Žape chi'e neda' nich bi gata'.
 Lo yeļa' ži'i laže' chie', na' yeļa' žeyache' laže' chie' zka'n chawe'e neda'.
 5 Zzanji'e da' chawe' ka' da' žákgaken chia'
 nich yeyaka' ka to benne' yiz kwide', na' benne' waļe kan žak che to bsia.
 6 Xanžo Dios zchi'a laže'e da' žak chegak benne' ka' zzáka'le'egake',
 na' zka'n chawe'e légake'.
 7 Bļoe'ele' Moisés da' ka' wló'o laže'e gone',
 na' bi'e latje benne' Israel ka' blé'egekle' da' zen ka' da' bene'.
 8 Xanžon' žeyache' láže'le', na' nži'ile' benách ka'.
 Nake' zen laže', na' nži'ile'ele' benách chie' ka'.
 9 Bi ztiłkze' žo'o, na' kegé to chi'ize zže'e žo'o.
 10 Bi žebi'e chežo ka nak zia da' nbága'žo,
 na' bi na' wzía yi'e žo'o ni'a che xtóla'žo.
 11 Ka nak sibe ya'abá lawle yežlyó,
 kikze nak yeļa' ži'i laže' zen chie' len benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne.
 12 Ka nak zi'to' gan zļa' wbíž, na' gan ženen,
 kikze zkwase' zító'le doļa' da' nbága'žo.
 13 Kan nak xa xkwide' ka' ži'i laže' len zi'nkze' ka',
 kikze nak Xanžon' ži'i laže' len benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne.
 14 Le' nnézkzele' kan nakžo lo beļa' žen chežo.
 Žejsá' laže'e nakžo bižte yo.
 15 Ka nak yeļa' nban chežo, nakžo ka to yiže'.
 Zgolžo ka žak che to yeje yiže'.
 16 Kate' zde be' ga na', na' znitlen,
 na' biž zoa no benne' žejsá' laže'e chen,
 17 san ka nak chegak benne' ka' žxen láže'gake' Xanžon',
 yeļa' ži'i laže' chie' zóalenen légake' to chi'ize,
 na' da' chawe' chie' zóaljenken yógo'te za'sógake',
 18 benne' ka' žóntezgake' kan zna diža' dan' bēnlene' légake',
 na' benne' ka' žóngake' kan wnnakze' Le'.
 19 Bzoa Xanžon' latje chie' ya'abá gan ži'e zna bi'e.
 Nakkze' Benne' Wnná Bia' Zen lāwlegak da' zej den.
 20 Le wká'n zen Xanžon', le'e, wbás che ya'abá ka'.

Nakle wbás waje, na' chochl̄e'e, na' žonle kan z̄nne',
na' zze nagle da' ži'e l̄e'e.

²¹ Le wká'n zen X̄anžon', l̄e'e, wbás che ya'abá ka' žejle lo wdile.

Nakle wbás wen žin chie' ka', na' žonle kan žénele' l̄e'e.

²² Le wká'n zen X̄anžon', yógo'tele l̄e'e, ben Dios l̄e'e,
na' zoale yógo'te latje gan z̄nna bi'e l̄e'e.

We l̄awa' X̄anžon' len dot yichj l̄ázda'wa'.

104

¹ We l̄awa' X̄anžo Dios len dot yichj l̄ázda'wa'.

Zente nako' Le', X̄ana' Dios.

Laže' da' nako' naken yela' x̄tan, na' yela' zen.

² Zwakw kwino' yela' baní' ka' za lano'.

Bzało'o ya'abá ka' to yo'o laže' chio'.

³ Beno' ližo' lawle nis da' žen' ža'le.

Zkonlo' žin bejw ka' ka' to karreta gan ži'o Le', dan' zden lo be'.

⁴ Zkonlo' žin be' žaken ka' wbás chio',
na' yes wzio' ka' ka' wen žin chio' ka'.

⁵ Bzoa chocho' yežlyó nga lo lenen,
na' bi be gak wkwasen'.

⁶ Bwako' yežlyó nga len nido' ka' žon to benne' žakwe' za lane',
na' nisen' bwakwn ya'a ka'.

⁷ Kate' btiło' nisen', na' bezonnjen.

Bebigan' kate' benlen wnnó' zižje.

⁸ Nisen' dan' bwakwn ya'a ka' bejsóan lo yegw ka',
na' bžinen latjen' da' beno' Le' che nisen'.

⁹ Bzo' gan ze l̄aw chejsóan, na' gan biž gak ten,
nich biž yewakwn yežlyó bižen'.

¹⁰ Beno' bej ka', da' ka' žáljaken žoa'a yégodo' ka',
na' yegw ka' zdégaken l̄adjwgak ya'a ka'.

¹¹ Lo yegw ka' že'jgak bia yiže' ka' nis,
na' zdoan yela' zbiše nis chegak burro yiže' ka'.

¹² Byinnedo' ka' žóngakba' xó'ngakba' ka' lo yag ka' zégaken žoa'a yegw ka',
na' žólgakba' l̄adjwgak ni'a ná'gaken ka'.

¹³ Žseljo'o yejw zan ya'abá dan' žaken l̄aw ya'a ka',
na' želje yežlyón' len da' chawe' da' žono'.

¹⁴ Žesgolo' yiže' da' žawgak bia yiže' ka',
na' kwando' ka', da' ka' žawgak benách ka',

na' da' ka' zköngekle benne' ka' žin nich göngake' yela' waw,

¹⁵ na' uba ka', da' ka' žóngake' xis uba waj dan' žonen ga žebégekle benne' ka',
na' olibo ka', da' ka' žóngake' set dan' zgó'ogake' yichjgake',

na' zoa' da' žóngake' yet nich sóagake' nbángake'.

¹⁶ Yag sedro ka' da' zej zen l̄aw Ya'a Líbano zzi'gaken nis yejw.

Zej naken chio', X̄anto' Dios, dan' gozo' légaken.

¹⁷ Lo yag ka' žziagak byinnedo' ka' xó'ngakba' ka',
na' lo ni'a ná'gaken že'gak liž byinne sigwenya ka'.

¹⁸ Zej zoa chibo yiže' ka' l̄aw ya'a zen ka',
na' lo bloj ka' zangak ya'a ka' zej zoa bzižo' ka'.

19 Beno' byo' dan' z'loe'elen to byo' to byo' che yiz,
 na' wbíž nnezlen kate' žala' yenen.
 20 Beno' yel, na' kate' ba goĵen,
 na' zžojgak bia yiḡe' ka'.
 21 Zbēžeya'agak bež yiḡe' ka', žiljgakba' da' gáwgakba'.
 Žiljgakba' bia ka' wnnakzo' gáwgakba'.
 22 Kate' zla' wbíž, na' žeyéjgakba' lo bloj chégakba', gan ztásgakba' te ža.
 23 Naž zžojgak benne' ka', na' žjake' wen žin,
 na' žóngake' žin na' zejte žen wbíž.
 24 Xanto' Dios, da' zante zej nak da' beno'.
 Len yeĵa' žejní'il zente chio' beno' da' ka'.
 Nža' yežlyó nga da' ka' beno' Le'.
 25 Zoa nido' ga na', dan' naken zen, na' zil-ĵe'e,
 gan zej yo'o bia zante ka', biado' ka', na' bia zen ka'.
 26 Lo nison' zej nnita' barkw zen ka',
 na' zoa bia zen lo nison', bian' beno' Le', nzi' laba' lebiatán.
 27 Yógo'te bia ká' žxen láže'gakba' Le',
 nich gonno' da' gáwgakba' kate' gaĵa' chégakba'.
 28 Znezjon' chégakba', na' zzi'gakban'.
 Žónnĵi'o da' žáwgakba', na' žéĵgeklba'.
 29 Kate' bi žape chi'o légakba', na' zžébegakba'.
 Kate' žekwaso' be' žeká'gakba', na' žátgakba', na' žeyákakba' biḡte yo,
 30 san kate' žeseĵo'o be' chio', na' žebángakba'.
 Znezjo' yeĵa' nban kob chegak da' ka' zej zoan lo yežlyó nga.

31 To chi'ize ga'n zen Xanžo Dios.
 Žaz laže' Xanžon' da' ka' benkze' Le'.
 32 Zwie' yežlyó nga, na' žzon'.
 Zgane' ya'a ka', na' zžoj žen che yi' ga na'.
 33 Gokza' che Xanžon' xak zoa' nbana'.
 Yógo'te ža zoa' nbana' goĵa' da' we ĵawa'a Dios chia'.
 34 Žak laža'a chaz laže' Xanžon' da' ka' zlab laža'a,
 na' žebéžela' ni'a che Xana' Dios.
 35 Kwia yi'gak benne' doĵa' ka' nnita'gake' yežlyó nga,
 na' biž soagak benne' ka' zbej yíhĵgake' Dios.

We ĵawa' Xanžo Dios len dot da' naka'.
 ĵGa'n zen Xanžon'!

105

1 ĵLe wká'n zen Xanžo Dios!
 ĵLe wká'n zen La la'y chie'!
 Le wzenle benne' yógo'te yež ka nak da' zen da' bene'.
 2 ĵLe goĵ chie'! ĵLe goĵ da' wká'n zenle Le'!
 ĵLe wchálj chegak da' zente ka' da' bene'!
 3 ĵLe yebele ĵo da' nak chie' Le'!

Yógo'te benne' ka', benne' žápegak Xanžon' ba la'ne, žala' yebéĵe'egekle'.
 4 Le nnable Xanžon' gáklene' ĵe'e.
 Tža tža le wxén laže' Xanžo Dios.

5-6 Le'e, za'só Bran, wen žin che Xanžon', na' le'e, za'só Jakob, bennen' wžie',
le wsá laže' chegak yeļa' wak ka', na' da' zente ka' da' bene' Le',
na' kan bchi'a laže'e le'e.

7 Le' nake' Xanžon', na' Dios chežo.

Le' zna bi'e benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó.

8 La'kze te chegak to mil kwe' benne' ka',
batkle gaļ laže'e da' wchebe laže'e gone' lo diža' da' bene',

9 dižan' da' bēnlene' Bran,

dan' bzetj kwine' katen' bi da' bchebe laže'e gone' che Isaak,

10 na' bzoa chochen' ka' to da' wnnakze' gon Jakob,

dižan' da' žaļa' góntezegak benne' Israel ka' ka' znnan,

11 dan' bene' katen' wnné': "Chele le'e gonna' yežlyó chegak benne' Kanaán
ka',

dan' gaken to da' wdele lo na'gak za'sóle ka'."

12 Katen' wnníta'gake' nbabze benne' ka',

na' wdágake' lo yežlyó nga ka' benne' zi'to' ka',

13 na' wdégake' to yež yetó yež,

na' to yežlyó yetó yežlyó,

14 bi be' Dios latje no benne' bi da' gone' chegak benách chie' ka',

na' ni'a chégake' btiļe' benne' wnná bia' ka'.

15 Gože' légake': "Bi be gonle chegak benne' ka' wžia',

na' bi gonle zia benne' ka' zcháljgake' lo wlaza' neda'."

16 Bene' ga gota' to wbín lo yežlyón',

na' beké'e yógo'te da' gáwgake',

17 san bseļe'e to benne' wnežwe' lágwage',

bennen' nake' Jwsé, bi' na' béte'gake'-be'

nich gakbe' bi' ndo'w che to benne' zi'to'.

18 Bséjwgake' ní'abe' lo yežw ka' ladjw blag ka',

katen' bséjwgake'-be' liž ya lo yežlyó Egipto,

19 na' zejte goļa' gok li da' wnná Jwsé žaļa' gaken.

Ki goken, bļoe'el xtiža' Xanžon' wnnabe' da' li.

20 Naž benne' wnná bia' che yežlyó Egipton' bseļe'e to benne' bsane' Jwsé na'.

Bennen' zna bi'e yež zan bsane'-be'.

21 Bzoe'-be' nich gakbe' xangak benne' ka' nníta'gake' liže',

na' nich nna bia'be' yógo'te da' nape' le',

22 na' nich tiļbe' benne' zen ka' che benne' wnná bian' ka' žaz láže'kzbe',

na' nich wzējni'ilbe' benne' gole ka' che yežlyó Egipton' nich gággake' benne'
sina' ka'.

23 Wdé na' bžingak benne' Israel ka' lo yežlyó Egipton',

na' wzóa Jakob lo yežlyó chegak za'só Kam ka'.

24 Wyánle'egak benne' ka' che Xanžon' lo yežlyón',

na' bene' ga gókgakže' waļe ka' zej nak benne' ka' bi blé'egekle' légake' chawe'.

25 Ben Dios ga bža'agak benne' Egipto benne' chie' ka',

na' béngake' benne' wen žin chie' ka' zia.

26 Bseļe'e Moisés, wen žin chie', lágwak benách chie' ka' tzen ļen Aarón,

bennen' wžie' Le'.

27 Dios bi'e benne' chope' ki latje béngake' yeļa' wak ka' che ya'abá,

na' yeļa' wak zen ka' lo yežlyó chegak za'só Kam ka'.

28 Bseļa' Dios to da' choļ dan' bwakwn dot yežlyón',

san benne' Egipto ka' bi béngake' da' wnnakze' Le'.

²⁹ Naž bene' ga beyák nis yegw chegak benne' ka' žen,
na' bete' yógo'te bel ka' zej zoaba' lo yegw ka'.

³⁰ Besché'e yežlyó chégake' blož ka' ga bžinte wnníta'gakba' lo liž benne' wnná
bian'.

³¹ Wnnaze Dios, na' bla'gak zante bi'a che bež ka',
na' bi'a las ka' dot lo yežlyó chegak benne' ka'.

³² Lo wláz nis yejw bsele'e yej nis lo yežlyón',
na' jezka' yi' da' bzeyen dot yežlyó chégaken'.

³³ Bchinnje' yógo'te lba uba, na' yag higo chégake' ka',
na' bdichje' yógo'te yag ka' zej zen lo yežlyón'.

³⁴ Wnnaze', na' bla'gak biche' zo ka',
bia ka' bi gak no benne' wlabe' légakba',

³⁵ na' bdáwgakba' dot yiže' ya'a lo yežlyó chégaken',
na' bdáwgakba' dot linne da' žonn yežlyón'.

³⁶ Naž bete' bi' byo nežw ka' chegak benne' Egipto ka',
xkwide' ka' zej nakbe' bi' wak ka' chégake'.

³⁷ Bebeje' benne' chie' ka' ga na' zej noe'e mežw plat, na' mežw oro zan.
Bi wzóa no benne' ládjwgake', benne' bi zoe' chawe'.

³⁸ Bebégekle benne' Egipto ka' katen' bžójgake' ga na', dan' bžébeje'egake'
légake'.

³⁹ Bzala' Dios to bejw da' wló'on benne' chie' ka' zol,
na' to yi' da' bsa'nín' légake' žel.

⁴⁰ Wnnábgekle' Dios, na' bsele'e bežjw yiže' ka' nich gáwgake'-'ba',
na' bene' ga béljegekle' yet da' bžojen ya'abá.

⁴¹ Bsaljwe' to yej xe, na' bžoj nis
da' wdén lo yežlyó bižen' ka' to yegw nis.

⁴² Ki ben Dios dan' bejsá' laže'e diža' la'y chie'
da' bchebe laže'e gone' che Bran, wen žin chien'.

⁴³ Bebeje' benne' ka' wžíe' lo yežlyó Egipton',
na' bebégekle' dan' gok yeļa' ba nez zen chégake'.

⁴⁴ Bnezjwe' benne' chie' ka' yežlyó chegak benne' yezika' yež ka',
na' da' wdápegak benne' yež ka' beyaken chegak benne' chie' ka',

⁴⁵ nich gápegake' xtiže'e ba la'ne,
na' góngake' ka' nak da' wnnakze' Le'.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

106

1 ¡Ga'n zen Xanžo Dios!

Le ye' Xanžo Dios: "Žóxkeno'", dan' nake' chawe',
na' dan' žeyache' láže'tezle' žo'o.

² ĆNozkze benne' gak wloe'ele' kan zej nak yeļa' wak zente ka' da' ben Xanžon'?
ćNozkze benne' gak wká'n zene' Le' kan žala' gonžo?

³ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žóngake' da' chawe',
benne' ka' žóntezgake' da' žénele' Le'.

⁴ Bejsá' laže' chia', Xana' Dios, kate' žon chawo'o benne' chio' ka'.

Da yesló' neda', nich gak le'ela'

⁵ da' chawe' da' gono' ni'a chegak benne' ka' w'žio' Le',
na' nich yebela' kate' gak chegak benne' chio' ka' yeļa' ba nez,
na' nich yebéļenla' benách chio' ka'.

⁶ Bento' doļa' tlebe kan bengak xa xna' wdé cheto' ka'.
Bento' da' zinnj, na' bento' da' bi naken chawe'.

⁷ Kate' wnníta'gak xa xna' wdé cheto' ka' lo yežlyó Egipton',
bi blab láže'gake' chegak yeļa' wak che ya'abá ka' da' beno' Le'.
Bi bejsá' láže'gake' ka beyache' láže'le'elo' lэгake',
san bží'igake' chio' žoa'a nison' nzin' Nisdo' Xna.

⁸ San Dios beslé' benách chie' ka' nich ga'n zen La la'y chie',
na' nich wļoe'ele' law ka nak yeļa' wak chie' Le'.

⁹ Btļe' Nisdo' Xna na', na' bebižen.

Wdegak benách chie' ka' gachje lawle nison' lo yo biž.

¹⁰ Beslé' benách chie' ka' lo na'gak benne' ka' bi blé'egekle' lэгake' chawe',
na' bebeje' lэгake' lo na'gak benne' ka' bsaka' zí'gake' lэгake'.

¹¹ Naž nison' bwakwn benne' ka' bi blé'egekle' lэгake' chawe'.
Bi bga'n nitó benne' chegak benne' ka'.

¹² Naž benne' chie' ka' beļlé'gake' xtiža' Dios,
na' bélgake' da' be lágwage' Le'.

¹³ Ka' gaze goļ láže'gake' da' ka' bene'.

Bi wlézgake' nich lé'egekle' da' gon Dios,

¹⁴ san wzé láže'gake' to da' zinnj lo latje dachen',
na' bégake' ga bža'a Dios le'e yižen'.

¹⁵ Wdé na' bnezjw Dios da' wnnábgekle' Le',
san bseļe'e ládjwage' to da' beten zángake'.

¹⁶ Bgé'egekle' Moisés gan wnníta'gake',
na' lezka' Aarón, Bennen' wže Xanžo Dios na'kze.

¹⁷ Naž wyaljw yežlyón', na' bwakwn Datán,
na' lezka' benne' ka' bēnlengake' Abiram tzen.

¹⁸ Naž wzén yi' gan zej ndobe benách chie' ka',
dan' bzeyen benne' wen da' zinnj ka'.

¹⁹ Bégake' to lo'a zan Ya'a Horeb da' goken to bež da' naken ya oro,
na' bzoa zibgake' law lo'a oro na'.

²⁰ Ki bebéj yichjgake' Dios, Bennen' zoe' ya'abá,
nich wká'n zéngake' to lo'a oro, da' naken ka to bež žawba' yixe'.

²¹ Goļ láže'gake' Dios, Bennen' beslé' lэгake',
Bennen' bene' yeļa' wak zente ka' lo yežlyó Egipton',

²² na' bene' yeļa' wak ka' che ya'abá lo yežlyó chegak za'só Kam ka',
na' da' ka' zchébegaken žo'o žoa'a Nisdo' Xna.

²³ Naž gok laže' Dios wžia yi'e benne' chie' ka',
san Moisés, bennen' wže Dios, bzoa kwine' law Dios

nich wzóa žie' yeļa' zža'a che Dios,
na' bene' ga bi wžia yi' Dios benne' ka',

²⁴ san bžóagake' cheļa'ale yežlyó xtanle'e dan' gónele Dios wnezjwe' lэгake',
na' bi beļlé'gake' xtiža' Dios.

²⁵ Wnnétezgake' che Dios lo yo'o laže' chégake' ka',
na' bi bze nággake' da' wnná Xanžo Dios.

26 Che len bzetj kwine' gone' benne' ka' zia,
gone' ga gatgak benne' ka' lo latje dachen',

27 na' gone' ga yedoé'egikle benách chie' ka' lawgak benne' ka' wnníta'gake'
yežlyón',

na' yeslase' légake' ladjw benne' ka'.

28 Naž bégake' toze diža' len benne' ka' zka'n zéngake' lo'a dan' nzin' Baal-peor.
Bdávgame' biado' ka' bétgame' lawgak dios gat ka'.

29 Bégake' ga bža'a Dios ni'a che da' bégake',
na' bla' to yižwé' zen da' beten zangak benne' ka'.

30 Naž wzó ža' Finées, to bħoz, na' bete' to benne'
ne žone' doļa', na' wžé' ži yižwé' zen na'.

31 Dan' ben Finées wzí' Dios ka to da' žeyón chawen' benne' ka',
dan' wloé'e lawn lawgak yógo'te kwe' benne' ka'.

32 Lezka' bégake' ga bža'a Dios žoa'a bej nis da' nzin' Meribá,
na' bi gok chawe' che Moisés ni'a che dan' bégake'.

33 Ni'a che dan' bégake' gok Moisés yichj ža'a,
na' wdetle ben Moisés da' kegle.

34 Kate' wyó'ogake' lo yežlyó nga bi bchínnjgake' yež ka',
kan bchi'le Dios légake' góngake',

35 san bénlengake' benne' yež ka' tzen,
na' bsédegle' góngake' ka žongak benne' yež ka',

36 na' bka'n zéngake' lo'a ka' chegak benne' ka',
dan' benen ga bžia yi' Dios benne' chie' ka'.

37 Bétgame' bi' byodo' ka', na' bi' no'le chégake' ka' lawgak lo'a chegak be' xiwe'
ka',

38 na' bláljgake' žen chegak bi' že'ndo' ka',
bi' ka' bi na' góngakbe' doļa', bi' ka' bétgame' lawgak lo'a ka' chegak benne'
Kanaán ka',

na' gok sban yežlyón' ni'a che žen chegak xkwide' ka'.

39 Da' ka' bégake' bka'ngaken légake' sban,
na' wléj yíchjgake' Dios len da' bégake'.

40 Che len bža'ale'e Dios benách chie' ka',
na' bi ble'ele' chawe' benne' ka' zej nake' chekze'.

41 Naž bdie' benne' chie' ka' lo na'gak benne' yež ka',
na' benne' ka' zžá'agake' benách ka' che Dios wnná biá'gake' légake'.

42 Benne' ka' bi zlé'egikle' légake' chawe' bsaka' zígake' benách ka' che Dios.
Bžéxjwgake' légake' lo yeļa' wnná bia' chégake'.

43 Zante chi'i Dios beslé' benách chie' ka'
san bží'igake' che da' ka' gože' légake',

na' wbága'gake' doļa' dan' bégake' da' zinnj.

44 La'kze ki bégake', kate' wžé' zédegle', Dios bwie' da' wzáka'gake',
na' benle' che da' blížgake' le',

45 na' bejsá' laže'e dižan' da' bénlene' benne' ka',
na' beyát laže'e che yeļa' zža'a chie' dan' zente nak yeļa' žeyache' laže' chie'.

46 Lezka' bene' ga beyache' láže'gekle benne' ka' benách chie' ka',
benne' ka' bché'gake' légake' zej nžeje'.

47 Beslá neto', Xanto' Dios.
Bebéj neto' ladjw benne' zi'to' ka',

nich wká'n zento' La la'y chio' Le',
na' nich yebéle'elto' lo da' žoŕto' chio'.

48 ĵGa'n zen Xanžon',
Bennen' nake' Dios chegak benne' Israel ka',
ža ni'te, na' to chi'ize!

Yógo'te benne' ka' žala' nnágake':
"Ka'kze gaken."

ĵGa'n zen Xanžo Dios!

107

1 ĵLe wká'n zen Xanžon', dan' nake' Benne' chawe'!
ĵTo chi'ize nake' Benne' ži'i laže'!

2 Da' ni žala' nnagak benne' ka' ba beya'w Xanžon',
benne' ka' beslé' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' légage' chawe'.

3 Bebeje' légage' ládjwgak benne' yež zi'to' ka',
yež ka' zej žen' gan zla' wbiž, na' gan ženem,
na' gan za' be' zag, na' gan zde wbiž byo' zag ka'.

4 Baĵ benne' ka' wdágake' le'e yiže' gan bi zoa nez,
na' bi bžélgekle' yež gan sóagake'.

5 Wdóngake', na' wbiłgake',
na' biž wzóa da' wxén láže'gake'.

6 Naž lo da' wzáka'gake' bližgake' Xanžon',
na' beslé' légage' lo da' wzáka'gake'.

7 Bnnite'e légage' to nez li,
nich chjake' to yež gan sóagake'.

8 Žala' we lágake' Xanžon'
dan' beyache' láže'le' légage'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga žebánležo.

9 Zwe'je' benne' ka' zbiłgake',
na' zwawe' benne' ka' zdóngake' nich sí'gake' da' chawe' chie'.

10 Baĵ benne' ka' wnníta'gake' lo da' choĵ, na' gan gok zož gátgake'.
Góggake' ka' benne' zej nyejwe' liž ya gan zej nžeje' do ya, na' zzáka'le'egake',

11 dan' bží'igake' che xtiža' Xanžon',
na' bzóagake' cheĵa'ale da' bzejní'il Dios zente légage'.

12 Bedó láže'gake' lo žin zi'ile'e da' béngake'.
Bchéwgake' zan ywa' da' zej noe'e,
na' bi wzóa no benne' gáklene' légage'.

13 Naž lo da' wzáka'gake' bližgake' Xanžon',
na' beslé' légage' lo da' wzáka'gake'.

14 Naž bebeje' benne' ka' lo da' choj, na' gan gok zož gátgake,
na' bzozej' do ya ka' da' zej nžeje'.

15 Žala' we lágake' Xanžon' dan' beyache' láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga žebánležo.

16 Bchinnje' dan' bséjwgaken benne' ka' da' zej naken ya bronse,
na' bzozej' bar ya ka' da' byéčjgекlen légake'.

17 Bał benne' ka' wdá'gake' yižwé' ka',
na' wzáka'gake' ni'a che doja' wbága'gake',
na' ni'a che da' zinnj ka' da' béngake'.

18 Bgótgекle' da' že'j žáwgake', na' wzóagake' gátgake'.

19 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake' Xanžon',
na' beslé' légake' lo da' wzáka'gake'.

20 Le' bsele'e xtiže'e chegak benne' ka', na' beyone' légake',
na' beslé' légake' lo yela' got.

21 Žala' we lágake' Xanžon' dan' beyache' láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga žebánležo.

22 Žala' yé'gake' Le': "Žóxkeno",
na' gótgake' bia beždo' ka' lawe' Le',
na' lo yela' žebele chégake' žala' gólgake',
na' wzéngекle' benách ka' kan nak da' bene'.

23 Bał benne' ka' wdégake' lo nisko' lo barkw zen ka',
benne' ka' žóngake' žin lo nisko'.

24 Blé'egекle' da' zen ka' da' žon Xanžon',
da' ka' žone' lo nisko', da' žóngaken ga žebánležo.

25 Wnnaze Xanžon', na' wzó law žak be' bdone',
na' wyás nis zgó'nle'en lo nisko'.

26 Wžengak barkw ka' ka' law ya'a zen da' naken nisko',
na' bedíngaken lo da' naken gže'l law nison'.

27 Bejchéwgake' na' bejlétgake' nile bejlétgake' na'le kan žongak benne' ka'
želzožle',
na' da' zej nsedle' bi góklenen légake'.

28 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake' Xanžon',
na' beslé' légake' lo da' wzáka'gake'.

29 Le' bzoa žie' be' bdone' dan' žaken,
na' wže' ži nis da' zgo'nen che nison'.

30 Bebéle'egекle' dan' bga'n ži nis zgo'nen,
na' Dios bchi'e légake' dot chawe' gan zjake'.

31 Žala' we lágake' Xanžon' dan' beyache' láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga žebánležo.

32 Žała' wzéngkle' benne' ka' zej ndobe' chie' Ľe' ka nak yeļa' zen chie',
na' we ľáwgake' Ľe' gan zej ndobe benne' gole ka', benne' zńna biá'gake'.

33 Ben Xanžon' ga wbižgak yegw nis ka',
na' bsejwe' bej nis ka'.

34 Gan goc yo ya'a beyonen' yo biž,
ni'a che da' bi nak chawe' da' bengak benne' ka' wnníta'gake' ga na'.

35 Gan nak yo biž beyonen' yo nis,
na' yo wej beyonen' gan žaľ nis.

36 Bnnite'e benne' ka' ga na', benne' wdóngake',
na' béngake' to yež gan sóagake'.

37 Gózgake' yežlyón' na' bedá'gake' lba uba ka' ga na',
na' bezi'le'egake' linne chen.

38 Dios ben chawe'e benne' ka', na' wyánle'egak xkwide' chégage' ka',
na' bene' ga bgólele'egak bia yix'e chégage' ka'.

39 Kate' benne' wnná bia' ka' bsaka' zí'gake' benne' ka',
na' wdetlen wnná biá'gake' ľégake',
na' béngake' ľégake' da' zia,

40 bka'n Dios benne' wnná bia' ka' ka'ze,
na' bene' ga wdágake' ľe'e latje dach gan bi zoa nez.

41 Besle' benne' yache' ka' lo yeļa' yache' chégage',
na' bzánli'e zi'ngak benne' ka' ka' žangak zila' ka'.

42 Kate' blé'egekle benne' chawe' ka' da' ki, na' bebéle'egekle',
san benne' wen da' zinnj ka' bi be gok nnágake'.

43 Benne' sina' ka' žała' wlab ľáže'gake' che da' ki,
na' žała' yeyónbia'gake' ka' nak yeļa' ži'i ľaže' zen che Xanžon'.

108

1 Zoakze ľázda'wa', Dios.

Zoakze ľázda'wa' nich goľkza' da' we ľawa' Le'.

2 Bebán, be' da' nakkza', na' le yebán, ľe'e zgoľ-le da' žóľ-ľento' ka', na' arpa ka'.
Zildo' yebankza'.

3 Wká'n zenkza' Le' ľadjw benne' chio' ka', Xana' Dios.

Goľkza' chio' ľawgak benne' yógo'te yež ka',

4 dan' yeļa' žeyache' ľaže' chio' nakžen zen ka ya'abá,
na' da' li chio' nakžen zen ka bejw gasj ka'.

5 ĵGa'n zenkzo' ya'abá, Dios!

ĵYeļa' zen chio' zľa' ľawn dot yežlyó nga

6 nich ľagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'!

Beslá ľégake' Ľen yeļa' wak chio', na' bechebe chia'.

7 Ľo latje la'y chie' wnná Dios: "Yebekzla' neda'.

Chisa' chele yežlyó chegak benne' Sikem ka',
na' wžixa' chele yežlyó da' žen' kwit yegw Sukot.

8 Yežlyó Galaad naken chia',
na' yežlyó chegak za'só Manasés.

Yežlyó chegak za'só Efraín naken ka to ɭapa' da' žape chi'in yichja'.

Yežlyó chegak za'só Judá naken gan z̄nna bi'a.

⁹ Yežlyó chegak benne' Moab ka' naken ka to z̄iga' ya da' nžan' nis wná'a.

Lo yežlyó chegak benne' Edom ka' cho'na' z̄ela' gol.

Si'a ba nez yežlyó chegak benne' Filistea ka'."

¹⁰ ĆNoz benne' wchi'e neda' nich t̄ɭ-ɭena' yež zoa to ze'e sibe da' žape chi'in?

ĆNoz benne' wchi'e neda' nich t̄ɭ-ɭena' benne' Edom ka'?

¹¹ ĆKege Le' wchi'o neda', Dios?

Le' bzoakzo' neto' cheɭa'ale,

na' bi wyéɭeno' benne' cheto' ka', benne' ka' žjake' lo wdile.

¹² Gokɭen neto' nich gak t̄ɭ-ɭento' benne' ka' zd̄ɭ-ɭengake' neto',

dan' dáche'ze gak gáɭengak benne' ka' neto'.

¹³ To zen ɭen Dios gonžo to da' zenɭe'e,

na' Le' wlage' benne' ka' zd̄ɭ-ɭengake' žo'o.

109

¹ X̄ana' Dios, z̄ka'n z̄ena' Le'.

Bi ga'no' žize,

² dan' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' wen ɭaže' ka', z̄nnégake' chia' neda'.

Znnégake' chia' da' wen ɭaže'.

³ Lo yeɭa' z̄za'a chégake' zej nyechjle' neda', na' z̄nnégake' chia'.

⁴ Zd̄ɭ-ɭengake' neda', na' bi be bena' chégake'.

⁴ ɭa'kze bži'ila' benne' ka', na'a žéčhjgkle' neda', na' zd̄ɭ-ɭengake' neda', san neda' z̄nnabla' Le' gon chawo'o benne' ka'.

⁵ ɭa'kze bena' neda' da' chawe' chegak benne' ka', žóngake' neda' z̄ia.

ɭa'kze bži'ila' ɭégake' bi z̄ɭé'egekle' neda' chawe'.

⁶ Bzoa to benne' wen da' zinnj nich wchi'a ɭaže'e benne' ka' bi zej nake' chawe', na' ben ga soa to benne' wži'e chégake', bennen' wɭoe'ele' ɭaw z̄ia da' zej nbage'e.

⁷ Katen' wchi'a ɭaže'e ɭégake', ben ga gak bia' z̄ia da' zej nbage'e.

Bɭoe'el naken doɭa' da' z̄nnábgake' ɭawo' Le'.

⁸ Ben ga gaggak nbabze ža sóagake' nbángake',

na' benn che benne' yoble da' wdápegake'.

⁹ Bka'n z̄í'ngake' ka' bi' wzebe ka',

na' ga'ngak zó'legake' no'le wzebe.

¹⁰ Ben ga gaggak z̄í'ngake' ka' benne' zdágakze'

nich nnábgekle' no benne' bi da' gonne' chégake',

na' ben ga žéɭgake' yet da' gáwgake' zító'le gan zoa ližgake' da' nbia yin'.

¹¹ Ben ga cho'o da' nápegake' lo na' bennen' bsane' ɭégake' mežw.

Ben ga yeka'gak benne' zi'to' ka' da' ka' béngake'.

¹² Ben ga bi soa no benne' yeyache' ɭáže'le' ɭégake',

na' bi soa no benne' yeyache' ɭáže'le' bi' wzebe chégake' ka'.

¹³ Ben ga kwia yi'gak za'sógake' ka',

na' biž soa no za'sógake', bin' labe' kan ɭégake'.

¹⁴ Bejsá' ɭaže' che da' zinnj da' bengak x̄a x̄tógake', X̄ana' Dios,

na' bi wsoɭo' doɭa' da' wbága'gak xná'gake'.

¹⁵ Bejsá' ɭáže'teze da' zinnj da' béngake',

san biž chejsá' lažo'o benne' ka',

¹⁶ dan' bi bejsá' láže'gake' yeyache' láže'gekle' ljěžgake' ka'.

Bsáka'gake' benne' yache' ka', na' benne' gaxjw ka',

na' benne' ka' wzáka'gake', na' bétgake' légake'.

¹⁷ Wyáz láže'gake' wnnégake' chegak benách ka'.

Ben ga nnégak benách ka' chégake'.

Bi gok láže'gake' nnábgake' gak chawe' chégake'.

Ben ga bi soa no benne' nnable' gak chawe' chégake'.

¹⁸ Da' zia da' žóngake' naken ka to da' žákwgake',

dan' wyó'on lé'egake' ka nis da' wé'jgake',

na' wyó'on žit chégake' ka set da' bdáwgake'.

¹⁹ Ben ga tá'tezen légake' ka to laže' yicha' da' nákwgake',

na' ka to xpáygake' da' nžejen lí'agake'.

²⁰ Da' ni gaken chégake' to da' yebí'i Xanžo Dios chegak benne' ka' zdíl-łengake' neda',

na' da' chizjwe' benne' ka' znnégake' chia'.

²¹ Xana' Dios, gokłen neda' nich gak chia' da' chawe'.

Beslá neda' dan' žeyache' láže'le'e'lo' benách ka',

²² na' dan' zzáka'li'a, na' žiážjela',

na' žak zi' lážda'wa'.

²³ Zde chia' kan zde che to zoł kate' žen wbíž.

Žak chia' kan žak che to biche' zo katen' zche' to be' leba'.

²⁴ Žat ziba' dan' žona' wbás,

na' nžítli'a dan' bi be' žawa'.

²⁵ Naka' ka to da' žon dítjgekle'.

Zwiagake' neda', na' zta yichjgake' nich gon dítjgekle' neda'.

²⁶ Gokłen neda', Xana' Dios.

Beslá neda' dan' žeyache' láže'lo' benách ka'.

²⁷ Ben ga gákbe'egikle' Le' žákłeno' neda',

na' Le', Xana' Dios, benkzo' da' ni.

²⁸ Bi be' žéke'la' cha' znnégake' chia', cha' Le' žon chawo'o neda'.

Wzó ža', na' ben ga yedoé'egikle' benne' ka' bi zlé'egikle' neda' chawe',

san ben ga yebela' neda', benne' wen žin chio'.

²⁹ Ben ga yedoé'egikle' benne' ka' zdíl-łengake' neda',

na' ben ga chíxgekle' to chí'ize.

³⁰ Dot laža'a gokza' da' we' lówli'a Xanžo Dios.

Wká'n zena' Le' ládjwgak benne' zan ka'.

³¹ Le' zoe' kwit li' ža' chegak benne' yache' ka',

nich yeslé' be' da' zej nakkze' lo' na'gak benne' ka' zchóggake' chégake' gátgake'.

110

¹ Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li' ža' gan ži'a neda',

na' zejte ža' gona' ga benne' ka' bi zlé'egikle' Le' chawe' wzóa zíbgame' xni'o.”

² Gan zo' yež Sión, gonn Xanžon' yeł'a wnná bia' chio'.

Znne': “Wnná bia' benne' ka' zdíl-łengake' Le'.

3 Lo ža kate' wzetjo' benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe',
dot láže'gak benne' chio' ka' wdé kwíngake' lo no'o,
ka žon xle'l zílele, da' žakwn ya'a la'y chia' ka'.
Kíkze yeyák yiz kwide' chio' tža tža."

4 Bchebe laže' Xanžon', na' bi wché'e xtiže'e, wnné':
"To chi'ize nako' bxož kan gok bxož Melkisedek."

5 Zoa Xanžon' kwito' li ža gan zo'.

Kate' že'e, na' wžía yi'e benne' wnná bia' ka'.

6 Choge' chegak benne' yógo'te yež ka' gátgake', na' gote' benne' zante yež ka'.
Wžía yi'e benne' ka' zna biá'gake' do zente yežlyó.

7 Ye'je' nis yégodo' da' zoan žoa'a nez,
na' yeyák yeļa' waļe chie'.

111

1 Dot laža'a wká'n zena' Xanžo Dios tzen ļen benne' chawe' ka',
benne' zej ndobe' chie' Ļe'.

2 Da' zenļe'e zej nak da' ka' ben Xanžo Dios,

na' yógo'te benne' ka', benne' žaz láže'gake' da' ka' žone' zlab láže'gake' da' ka'.

3 Yeļa' baní', na' yeļa' zen zej nžagen da' žone' Ļe',
na' to chi'ize zoa da' chawe' chie'.

4 Žone' ga žejsá' láže'žo yeļa' wak zente da' žone'.

Xanžo Dios nake' zen laže', na' žeyache' láže'le' benách ka'.

5 Zwawe' benne' ka' zžébegake' Ļe',

na' to chi'ize žejsá' laže'e diža' da' bénļene' benách ka'.

6 Bļoe'ele' benne' chie' ka' yeļa' zen che da' bene'.

Znezjwe' benne' chie' ka' da' zej nape benne' zi'to' ka'.

7 Ļi laže', na' chawe' zej nak da' ka' žone'.

Ļi laže' zej nak yógo'te da' ka' wnnakze' Ļe'.

8 To chi'ize zóatezgak da' ka' bchi'le' žo'o.

Lo da' li, na' lo da' li laže' bene' yógo'tegaken.

9 Bsele'e to benne' weslá nich beslé' benne' chie' ka'.

To chi'ize bzoa choche' xtiže'e da' bénļene' žo'o.

Da' zen, na' da' zžébežo nak La la'y chie'.

10 Nich so ļawžo gápežo yeļa' žejni'ile, žon byene žébežo Xanžo Dios.

Žejni'igekle binlo yógo'te benne' ka' žóngake' ka' nak da' wnnakze' Ļe'.

To chi'ize žaļa' wká'n zenžo Ļe'.

112

1 ĵGa'n zen Xanžo Dios!

Ba nez zen naken che bennen' zžebe' Xanžo Dios,
na' žaz laže'e gone' da' bchi'le' žo'o.

2 Za'só bennen' nna biá'gake' yežlyó nga,
na' gak chawe' chegak benne' chawe' ka'.

3 Da' zan da' de, na' yeļa' wnni'a zej yo'on liž bennen'
na' to chi'ize zoa da' chawe' da' žone'.

4 Žsa'ní' to yi' lo da' choļ gan zej nni'a benne' li laže' ka',
benne' ka' zej nake' zen laže', na' chawe',
na' žeyache' láže'gекle' benách ka'.

5 To benne' chawe' žeyache' láže'le' benách ka', na' žsane' ļégake' mežw.

Lo da' chawe' zkonle' žin da' yo'o lo ne'e.

⁶ Che len bi be wkwás le' lo latje gan zoe',
na' to chi'ize chejsá' láže'gak benách ka' le'.

⁷ Bi žebe' kate' yenle' žak da' bi nak chawe' che da' yo'on lo ne'e.

⁸ Zga'n choch lázda'we' dan' žxen laže'e Xanžo Dios.

⁸ Zoa chawe' lázda'we', na' bi be zžebe'
na' zejte ža le'ele' gak kan žak laže'e chegak benne' ka' bi žlé'egekle' le' chawe'.

⁹ Zchise' da' nape', na' znezjwe' da' gáklenen benne' yache' ka',
na' to chi'ize zoa da' chawe' da' žone'.

Ga'n zen yeļa' wnná bia' chie'.

¹⁰ Le'el benne' wen da' zinnj da' ni na' ge'ele le'.

Gáwya'ate laye'e, na' kwe' zedle'.

Nitle da' zze láže'gak benne' wen da' zinnj ka'.

113

¹ iGa'n zen Xanžo Dios!

Le'e, wen žin chie', jle wká'n zen La la'y chie'!

² iGa'n zen La la'y che Xanžo Dios, na'a ža, na' to chi'ize!

³ iGa'n zen La la'y che Xanžo Dios, gan žla' wbiž ga žinte gan ženen!

⁴ iGa'n zen Xanžo Dios lawle yógo'te yež ka', na' lawle ya'abá že' yeļa' zen chie'!

⁵ ěNožke benne' nake' zen ka' nak Xanžo Dios,
Bennen' žnna bi'e ya'abá na'le?

⁶ Dios žon kwine' gaxjw laže' nich gak le'ele'
da' de zan ya'abá, na' lo yežlyó.

⁷ Dios žechise' benne' yache' lo bixte yo,
na' žebeje' benne' nyache' laže' lo da' zzáka'li'e,

⁸ na' žone' ga že'gak benne' ki ladjw benne' blo ka',
benne' ka' žnna biá'gake' benne' chie' ka'.

⁹ Žone' ga zoa no'le wbiž ladjwgak xkwide' chekze' ka'.

Žebele no'len' dan' nake' xna'gak xkwide' chie' ka'.

iGa'n zen Xanžo Dios!

114

¹ Kate' bžojgak benne' Israel ka' lo yežlyó Egipto,
bžojgak za'só Jakob lo yežlyó chegak benne' zi'to' ka'

² na' gokgak za'só Judá ka' to yo'o gan zbez Dios,
na' gokgak benne' Israel ka' gan žnna bi'e.

³ Bje'el Nisdo' Xna da' ni, na' bzonnjen,
na' wdé xkože'l yegw Jordán.

⁴ Wxíte'gak ya'a zen ka' kan žxíte'gak chib ka',
na' wxíte'gak ya'ado' ka' kan žxíte'gak chibdo' ka'.

⁵ ěBiz gok chio', nisdon', dan' bzonnjo'?

ěBiz gok chio', yegw Jordán, dan' wdío' xkože'l?

⁶ Le'e, ya'a zen ka', ěbiz chen' wxíte'le ka' žxíte'gak chib ka'?

Le'e, ya'ado' ka', ěbiz chen' wxíte'le kan žxíte'gak chibdo' ka'?

⁷ Žzo' yežlyó law Xanžo Dios, law Dios na' che Jakob.

⁸ Dios na'kze bene' ga beyák yej xen' to bej nis,

na' bene' ga beyák vej to gan ža_l nis.

115

¹ Kege kwinto', Xanto' Dios, kege kwinto', san Le'
žala' wká'n zento' ni'a che ye_la' ži'i laže' chio', na' ye_la' li laže' chio'.

² žBiž chen' znnábgekle benne' zi'to' ka' neto'?
Znnágake': "žGaz zoa Dios chele?"

³ Dios chežo zoe' ya'abá.

Žone' da' žaz láže'kze' gone'.

⁴ Dios ka' chegak benne' zi'to' ka'
zej naken lo'a ka' da' zej naken plat, na' oro,
da' ka' nongak lo na'gak benne' ka'.

⁵ Zoa žoá'agaken, san bi znnégaken.

Zoa vej lágaken, san bi žlé'egeklen.

⁶ Zoa nággaken, san bi žéngeklen.

Zoa zína'gaken, san bi žlé'egeklen.

⁷ Zoa ná'gaken, san bi be ztágaken.

Zoa ní'agaken, san bi zdágaken.

Bi zžoj chí'igaken lbá'gaken.

⁸ Kan zej naken, nakgak benne' ka' béngake' lo'a ka',
na' lezka' benne' ka' žxen láže'gake' légaken.

⁹ Le wxén laže' Xanžon', le'e, benne' Israel ka'.
Le' žáklene' le'e, na' žape chí'e le'e.

¹⁰ Le wxén laže' Xanžon', le'e, bžoz ka' che Dios, le'e nakle za'só Aarón.
Le' žáklene' le'e, na' žape chí'e le'e.

¹¹ Le wxén laže' Xanžon', nole le'e zka'n zenle Le'.
Le' žáklene' le'e, na' žape chí'e le'e.

¹² Xanžon' žejsá' laže'e žo'o, na' gon chawe'e žo'o.
Gon chawe'e benne' Israel ka'.

Gon chawe'e bžoz chie' ka' zej nake' za'só Aarón.

¹³ Gon chawe'e benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne,
benne' blo ka', na' benne' gaxjw laže' ka'.

¹⁴ Gon Xanžon' ga changak zi'nle ka',
na' changak zi'ngak xkwide' byo chele ka'.

¹⁵ Xanžon' gon chawe'e le'e.

Benkze' Le' ya'abá, na' yežlyó nga.

¹⁶ Che toze Xanžon' nak ya'abá,
san bnezjwe' benne' ka' yežlyó nga.

¹⁷ Benne' gat ka' bi gak we lágake' Xanžon',
na' bi gak benne' ka' zej die' yežw ba,

¹⁸ san žo'o, benne' ban ka', wká'n ženžo Xanžon', na'a ža, na' to chí'ize.

¡Le wká'n zen Xanžon'! ¡Ga'n zen Le'!

116

¹ Nži'ila' Xanžo Dios dan' benle' chi'a,
na' dan' wnnabla' Le'.

² Dan' bze nage' chia',
che len wliža' Le' xak zoa' nbana'.

3 Wžé' zedla' ni'a che yeļa' got,
 na' wžeba' zoa' choa'a lo yi' gabíl.
 Wžé' zedla', na' wzáka'li'a.
 4 Naž bliža' Xanžo Dios, na' wnnía':
 "Xana' Dios, beslá be' da' nakkza'."
 5 Xanžo Dios nake' chawe', na' ži'i laže'.
 O', Dios chežo žeyache' laže'le' žo'o.
 6 Žape chi'ikze Xanžon' benne' gaǰjw laže' ka'.
 Katen' wžé' zedla' beslé' neda'.
 7 Le' ben choche' neda', na' na'a zoa' chawe',
 dan' Xanžon' žon chawe'e neda'.

8 Le', Xana' Dios, besló' neda' lo na' yeļa' got,
 nich biž kweže we'a, na' nich bi chejchégoa'.

9 Gona' da' ye' Xanžo Dios neda'
 gan zej nnita' benne' ka' zej zoe' nbángake'.
 10 Bejli'a chie', na' bchalja' chie' la'kze wzáka'li'a,
 11 na' lo yeļa' zžebe chia', wnnía':
 "Zej nak yógo'te benne' ka' benne' wen laže' ka'."
 12 Bizkze gak yebi'ikza' che Xanžo Dios
 ni'a che yógo'te da' chawe' da' bene' chia'?
 13 Si'a lo ne'e Le' yeļa' weslá,
 na' wliža' La la'y che Xanžo Dios.

14 Na'a gona' da' ka' wchebe laža'a law Xanžon'.
 Gonan' lawgak yógo'te benne' chie' ka'.

15 Xanžo Dios ži'e wnné yoe
 ni'a chegak benne' chie' ka' dan' žátgake'.

16 Xana' Dios, da' li naka' wen žin chio'.
 Naka' wen žin chio', na' zi'n no'le wen žin chio'.
 Le' bzožjo' da' bžejen neda'.

17 Da' wká'n zena' Le' gaken ka to biado' da' gota' lawo' Le',
 na' wká'n zena' La la'y chio' Le', Xana' Dios.

18 Law Xanžo Dios gona' da' ka' bchebe laža'a chie'.
 Gonan' lawgak yógo'te benne' chie' ka'.

19 Gonan' la' li'a liž Xanžo Dios
 dan' žen' lo yež Jerusalén.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

117

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, le'e, benách yež ka'!
 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, yógo'te benách ka'!

2 Zente nak yeļa' ži'i laže' chie', na' kan nži'ile' žo'o, na' to chi'ize zoa yeļa' li laže'
 chie'.

¡Le wká'n zen Xanžon! ¡Ga'n zen Le'!

118

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios dan' nake' chawe',
na' dan' to chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!

2 Žala' nnagak benne' Israel ka':
“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

3 Žala' nnagak za'só Aarón ka':
“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

4 Žala' nnagak benne' ka' zžébegake' Xanžo Dios:
“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

5 Katen' wžé' zedla' bliža' Xanžo Dios.
Bechebe Xanžon', na' beslé' neda' lo dan' beḡwn neda'.

6 Zoalen Xanžon' neda', na' batkle žeba'
bi da' gongak benne' ka' chia' neda'.

7 Zoalen Xanžon' neda', na' Lekze' žáklene' neda'.
Che len le'ela' chejchégwak benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

8 Chawe' nak wxén láže'žo Xanžo Dios,
na' kege wxén láže'žo benne' ka'.

9 Chawe' nak wxén láže'žo Xanžo Dios,
na' kege wxén láže'žo benne' wnná bia' ka'.

10 Byéchjgekle benne' yógo'te yež ka' neda',
san lo La la'y che Xanžo Dios bžia yi'a benne' ka'.

11 Byéchjgekle' neda', na' bséjwgake' neda' le'jle,
san lo La la'y che Xanžo Dios bžia yi'a benne' ka'.

12 Byéchjgekle' neda' ka žongak bzoje ka',
na' gok yeļa' zža'a chégake' ka to yi' da' zzeyen yixe' yeche' biž,
san lo La la'y che Xanžo Dios bžia yi'a benne' ka'.

13 Bžíga'gake' neda' nich chejchégoa'a
san goklen Xanžo Dios neda'.

14 Nak Xanžo Dios ka to yo'o gan zoa chawa'a,
na' gólteza' chie' Le', dan' Lekze' žeslé' neda'.

15 Žolgak benne' chawe' ka' lo yeļa' žebele chégake' dan' žeslá Xanžon' légake'.
Len yeļa' wak zen žon Xanžo Dios da' zente ka'.

16 Zente nak yeļa' wak che Xanžo Dios.
Da' zente ka' žon yeļa' wak zen che Xanžon'.

17 Bi gata', san soa' nbana',
na' wzenla' benne' ka' ka zej nak da' ka' ben Xanžon'.

18 Bsaka' zi'le'e Xanžon' neda',
san bi bdie' neda' lo na' yeļa' got.

19 Bsaljw gan cho'ogak benách ka' yodo' che Xanžo Dios,
na' choa'a ga na', na' wká'n zena' Xana' Dios.

20 Zoa nga gan žo'ožo law Xanžo Dios,
na' žo'ogak benne' chawe' ka' nga.

21 Wká'n zena' Le', Xana' Dios, dan' benlo' chia',
na' besló' neda' lo dan' goken chia'.

22 Jej na' da' bzoagak benne' wen yo'o ka' cheļa'ale,
benó' Le' ga naken jej blo.

- 23 Da' ni benkze Xanžon', na' žonen ga žebanlžo.
- 24 Ža ni naken ža da' ben Xanžon'.
Yebéle'elžo, na' soažo lo yeļa' ba nez lo ža ni.
- 25 Xanto' Dios, žáta'yoela' Le' yesló' neto' na'a.
Žáta'yoela' Le', Xanto', gon chawo'o neto'.
- 26 ĩGa'n zen bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios!
Lo liž Xanžo Dios znnablto' Le' gon chawe'e le'e.
- 27 Xanžon' nakkze' Dios, na' ba bsa'ni'e žo'o.
Le wchéj biado' ka' gótele lawe' Le' lawgak loz bkog la'y.
- 28 Nako' Le' Dios chia', na' wká'n zena' Le'.
Xana' Dios, žoe lawa' Le'.
- 29 ĩLe wká'n zen Xanžo Dios dan' nake' chawe',
na' dan' to chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!

119

Da' žon da' bchi'le Xanžo žo'o

- 1 Ba nez zen naken chegak benne' ka' žóntezgake' da' naken dot da' li,
benne' ka' žóntezgake' ka' zнна da' wnná Xanžo Dios.
- 2 Ba nez zen naken chegak benne' ka' žóntezgake' ka' žsedle diža' chie' žo'o,
na' dot yichj láždo'gake' žóngake' kan znnan.
- 3 Benne' ki batkle žóngake' da' zinnj,
benne' ka' žóntezgake' ka' zнна Dios žala' góngake'.
- 4 Le', Xanto' Dios, bzejni'ilo' neto',
nich bento' dot kan zej nak da' ka' wnnakzo' Le'.
- 5 Žak láže'li'a gónteza' kakze zнна xtižo'o,
- 6 na' batkle yedoe'ela',
cha' kwi'a wnné yoe gona' ka' nak da' wnnakzo' Le'.
- 7 Lo yeļa' li laže' chia' wká'n zena' Le'
kate' ba bsdla' da' bchi'a lažo'o, da' naken chawe'.
- 8 Gónteza' ka' nak da' ka' zchi'lo' neto',
na' batkle kwey yichjo' neda'.

Žala' gonžo da' wnnakze Dios

- 9 ĩNakx' gak gon to benne' kwide' da' naken chawe'?
Žala' góntezbe' ka' zнна xtižo'o.
- 10 Dot laža'a žon byena' gona' da' znnakzo' Le'.
Bi go'o latje wzóa' cheļa'ale dan' wnnó'.
- 11 Lo yichj lážda'wa' žónteza' ka' nak da' zmmo' Le'
nich bi gona' doļa', na' bi wži'a chio' Le'.
- 12 La'y nako' Le', Xana' Dios.
Bsdle neda' da' zchi'lo' neto'.
- 13 Len žoá'akza' bzenla' benne' ka'
ka' nak da' bchi'a lažo'o.
- 14 Žebéle'ežela' žónteza' ka' žsedle diža' chio' neto',
ka' zbégekle benne' ka' zej nápli'e yeļa' wnni'a.

15 Wláb laža'a ka nak da' wnnakzo' Le',
na' wsedla' binlo da' zno' žala' gonto'.

16 Yebéle'ela' gona' ka nak da' ži'o neto',
na' bi gał laža'a kan zna xtižo'o.

Žebelžo žonžo ka znnakze Dios

17 Ben chawe' neda', wen žin chio', na' soa' nbana',
na' gónteza' ka zna xtižo'o.

18 Bsaljw yej lawa' nich le'ela'
da' zente da' nyejwn lo da' wnnakzo' Le'.

19 Naka' ka to benne' zdaze' lo yežlyó nga.
Bzejni'il neda' da' zchi'lo' neto'.

20 Žedó laža'a dan' dot laža'a
žak laža'a gónteza' da' zchi'a lažo'o.

21 Zdiło' benne' ka' zka'n zen kwíngake', benne' wen da' zinnj ka',
benne' ka' zžóagake' cheja'ale da' wnnakzo' Le'.

22 Bi go'o latje no benne' nne zi'e chia', na' wka'ne' neda' ka'ze,
dan' žónteza' ka' žsedlo' neto'.

23 Lezka' benne' wnná bia' ka' wnnégake' chia',
san neda', wen žin chio', žlab laža'a ka nak xtižo'o.

24 Da' žaz laža'a naken da' žsedle diža' chio' neto',
na' zzejni'ilen neda'.

Dot láže'žo gonžo da' znnakze Dios

25 Že' be' da' nakkza' zedle dan' zoa' gata'.
Bzoa choch yichj lážda'wa' len xtižo'o.

26 Błoe'ela' Le' da' žona', na' bezi'o neda'.
Bsedle neda' da' zna xtižo'o.

27 Bzejni'il neda' nich gak gona' da' zchi'lo' neto',
nich wláb laža'a ka zej nak da' zente ka' da' beno'.

28 Žedó laža'a dan' žak nyache' laža'a.
Ben choch neda' len xtižo'o.

29 Bi go'o latje gaka' benne' wen laže',
na' lo yeja' žeyache' laže' chio' bsdle neda' da' wnnakzo' Le'.

30 Ben byena' gona' da' naken dot da' li,
na' ži'a wnné yoe gona' da' bchi'a lažo'o.

31 Žónteza' ka' žsedle diža' chio' neto'.
Xana' Dios, bi go'o latje yedoe'ela'.

32 Gónteza' ka' zej nak da' ka' wnnakzo' Le',
kate' wzejni'izelo' neda'.

Žénelžo chejni'ilžo xtiža' Dios

33 Xana' Dios, bsdle neda' nich gona' ka' zna xtižo'o,
na' gónteza' ka' naken na' zejte ža gata'.

34 Bzejni'il neda', na' gónteza' da' bchi'lo' neto',
na' dot laža'a gona' ka' znnan.

35 Błoe'el neda' nich gona' da' wnnakzo' Le',
dan' žak láže'kza' gona' ka' naken.

36 Ben ga chaz laža'a gona' ka' žsedle diža' chio' neto',
nich bi dan laža'a yeja' gape.

37 Bi go'o latje wká'n zena' lo'a ka'.

Ben choch yichj lájda'wa' nich gona' ka z_nna xtižo'o.

³⁸ Ben ka z_nna xtižo'o da' bchebe lažo'o chia' neda', wen žin chio', nich žeba' Le'.

³⁹ Bde cheļa'ale da' znnégake' chia', dan' zžeba', dan' chawe' zej nak xtižo'o ka'.

⁴⁰ Žak laža'a gona' da' bchi'lo' Le' neto'.

Ben choch yichj lájda'wa' len da' chawe' chio'.

Žxen láže'žo xtiža' Dios

⁴¹ Da, yeyache' láže'lo' neda', Xana' Dios.

Da, yesló' neda', ka bchebe lažo'o gono'.

⁴² Žecheba' law bennen' zka'ne' neda' ka'ze, z_nnia':

“Žxen laža'a xtižo'o, Xana' Dios.”

⁴³ Ben ga sóateza' wchalj'a diža' da' li chio',

dan' žxen laža'a da' zchi'a lažo'o.

⁴⁴ Gónteza' kan z_nna da' wnnakzo' Le'.

To chi'ize góntezan'.

⁴⁵ Lakza' neda' dan' ži'a wnné yoe

gónteza' da' wnnakzo' Le'.

⁴⁶ Wchaljka' diža' chio' lawgak benne' wnná bia' ka', na' batkle yedoe'ela'.

⁴⁷ Yebéle'ekzla' gona' da' wnnakzo' Le',

dan' nží'ile'elan'.

⁴⁸ Žechebe laža'a gona' da' bchi'lo' neto',

dan' nží'ila', na' wlab laža'a ka z_nna xtižo'o.

Zoakze xtiža' Dios

⁴⁹ Bejsá' láže' da' wchebe lažo'o chia' neda',

wen žin chio', dan' žxen laža'an.

⁵⁰ Katen' wzáka'li'a, wzóa to da' beyón zenen neda',

dan' ben choch xtižo'o yichj lájda'wa'.

⁵¹ Benne' ka' zka'n zen kwíngake' znnégake' chia',

san batkle wsana' da' wnnakzo' Le'.

⁵² Chejsá' laža'a ka nak da' bchi'a lažo'o ža ni'te,

dan' žeyón zenen neda', Xana' Dios.

⁵³ Žža'a neda', na že' zedla' ni'a chegak benne' ka' žóngake' da' zinnj, benne' ka' zzóagake' cheļa'ale da' wnnakzo' Le'.

⁵⁴ Xtižo'o naken to da' žola'

kate' ne zoa' to yežlyó da' žen' zi'to' ga zoa laža'.

⁵⁵ Žel chejsá' laža'a La la'y chio', Xana' Dios,

na' gónteza' ka z_nna da' wnnakzo' Le'.

⁵⁶ Gaken yeļa' ba nez zen chia'

dan' gónteza' da' bchi'lo' Le' neto'.

Zdan láže'žo xtiža' Xanžo

⁵⁷ Da' zdan laža'a nakkzo' Le', Xana' Dios.

Wnnakza' gónteza' ka z_nna xtižo'o.

⁵⁸ Dot laža'a znnabla' Le' yido' gákleno' neda'.

Beyache' láže'l neda' kan wnnakzo' gono'.

⁵⁹ Bwia' binlo ka zej nak da' ka' bena',

na' da' yoble žona' ka žsedle diža' chio' neto'.

60 Ben byena', na' bi wžeł-la'
gón-teza' ka nak da' wnnakzo' Le'.

61 Do yelj chegak benne' wen da' zinnj ka' nžejen neda',
san bi na' gal_łaža'a ka z_nna da' bchi'lo' neto'.

62 Žel žeyasa' na' zka'n zena' Le'
dan' chawe' nak da' zchi'a_łažo'o.

63 Naka' toze len yógo'te benne' ka' zžébegake' Le',
benne' ka' žóntezgake' ka nak da' wnnakzo' Le'.

64 Xana' Dios, nža' yežlyó yela' žeyache'_łaže' chio'.
Bsedle neda' gona' ka z_nna xtižo'o.

Da' zaka' da' wnnakze Dios

65 Žon chawo'o neda', wen žin chio'.

Xana' Dios, žonon' ka znnakze xtižo'o.

66 Bsedle neda' da' nak chawe' nich chejni'ilan',
dan' žejl'i'a da' wnnakzo' Le'.

67 Néžwte ka bzexjo' neda' wdía' cheła'ale,
san na'a žónteza' ka z_nna xtižo'o.

68 Nako' chawe', na' z_nno' gon chawo'o neto'.
Bsedle neda' nich gona' ka z_nna xtižo'o.

69 Benne' ka' zka'n zen kwíngake' wnnégake' chia' da' wen_łaže',
san dot_łaža'a gón-teza' da' bchi'lo' neto'.

70 Bi yo'o yela' žejni'il_ło_łázdo'gak benne' ka'
san neda' žaz_łaža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

71 Chawe' nak bzexjo' neda',
nich wsedla' gona' ka z_nna xtižo'o.

72 Nákle'eže chawe' da' bchi'lo' neda',
ka zante mil mežw oro, na' plat.

Nak chawe' da' wnnakze Dios

73 Len na'kzo' beno' neda' káteze naka'.
Bzejni'il neda' nich wsedla' gona' da' wnnakzo' Le'.

74 Benne' ka' zžébegake' Le'_lé'egekle' neda',
na' yebégekle' dan' žxen_łaža'a gak kan z_nna xtižo'o.

75 Xana' Dios, nnezla' nak chawe' kan zchi'a_łažo'o,
na'_ło_yela'_li_łaže' chio' bsaka' zi'o neda'.

76 Na'a_ło_yela'_žeyache'_łaže' chio' beyón zen neda'
káteze nak da' bchebe_łažo'o gono' chia' neda', wen žin chio'.

77 Beyache'_łaže'_l neda' nich soa' nbana'
dan' žaz_łaža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

78 Ben ga yedoé'egekle benne' ka' zka'n zen kwíngake',
dan' znnégake' chia', na' bi be bena' chégake',
san neda' wláb_łaža'a ka nak da' bchi'lo' Le' neto'.

79 Ben ga la'gak benne' ka' zžébegake' Le', nich yéngikle' chia',
na' wsédgekle' da' žsedle diža' chio' neto'.

80 Ben ga gona' dot_łaža'a ka z_nna xtižo'o,
nich batkle yedoe'ela'.

Gon Dios kan z_nna xtiže'e

81 Že' zedle be' da' nakkza' dan' zbeza' ža yido' yesló' neda'.

Žxen_łaža'a gaken kan z_nna xtižo'o.

82 Že' bxin yej lawa' dan' ženela' yenla' da' nno',
 na' znnia': ¿Batxkze yeyón zeno' neda'?

83 Zbiža' ka to že'e yid dan' nałan' law yi,
 san bi na' gał laža'a gona' ka zna xtižo'o.

84 ¿Balx ža soa' nbana' neda', wen žin chio'?

¿Batxkze gono' zi' benne' ka' zbia láže'gake' neda'?

85 Benne' ka' zka'n zen kwíngake' bché'ngake' to yežw gan chejbixa' neda'.
 Batkle žóngake' ka zna dan' wnnakzo' Le'.

86 Yógo'te da' bchi'lo' Le' neto' naken dot da' li.
 Goklen neda' dan' zbia láže'gake' neda', na' bi be bena' chégage'.

87 Yeláte'ze bétgake' neda',
 san bi na' wsana' gona' da' wnnakzo' Le'.

88 Lo yela' žeyache' laže' chio' ben choch yichj lázda'wa',
 nich gónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.

Žejle'žo xtiža' Xanžo

89 Xana' Dios, to chi'ize zoa xtižo'o ya'abá na'le.

90 Yela' li laže' chio' zinen chegak yógo'te kwe' benách ka'.
 Le' bzoa chochkzo' yežlyó, na' zoakzen.

91 Ni'a che da' wnnakzo' zej nnita' yógo'te da' zej de,
 na' yógo'ten žóngaken žin chio'.

92 Chela' bi wyáz laža'a da' wnnakzo' Le'
 bache wnitla' ni'a che da' wzáka'li'a.

93 Batkle gał laža'a da' bchi'lo' neto',
 dan' ni'a chen ba ben chocho' neda'.

94 Beslá neda' dan' naka' neda' chio' Le'
 na' žon byena' gona' kan zna xtižo'o.

95 Benne' wen da' zinnj ka' bwíagake' neda' nich gak wžia yí'gake' neda',
 san neda' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neto'.

96 Ba bje'ekzla' zde chegak yógo'te da' zej de yežlyó,
 san da' ka' wnnakzo' Le' batkle te chégaken.

Nži'ilžo xtiža' Xanžo

97 Dios, nži'ile'ela' da' žsedlo' neto'.
 Dot ža zlab laža'a ka znnan.

98 Ni'a che da' bchi'lo' neto', beno' ga žejní'izela' ka benne' ka' zžá'agake' neda'
 dan' zóalenteze da' wnnakzo' neda'.

99 Žejní'izela' ka benne' ka' žsédgekle' neda'
 dan' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neda'.

100 Ba žejní'izela' ka benne' gole ka'
 dan' zónteza' ka zna da' bchi'lo' Le' neto'.

101 Ben byena' bi be gona' da' bi nak chawe',
 nich gónteza' ka zna xtižo'o.

102 Bi bsana' žona' kan bchi'a lažo'o
 dan' bsdlo' Le' neda'.

103 Xtižo'o naken ka to da' zixle'e lo žoa'a.
 Nakžen zix ka nak da' zix che bez lo žoa'a.

104 Ni'a che da' wnnakzo' Le' naka' benne' sina'.
 Che len bi zle'ela' chawe' yógo'te da' wen laže'.

Xtiža' Dios žsa'ní' žo'o

105 Ka to yi' nak xtižo'o gan zda',

dan' žsa'nín' nez da' zzá'léna'.

¹⁰⁶ Bzetja' La la'y chio', Dios, na' bchebe laža'a gónteza' ka bchi'a lažo'o da' naken chawe'.

¹⁰⁷ Xana' Dios, zzáka'li'a.

Ben choch neda' káteze bchebe lažo'o gono'.

¹⁰⁸ Xana' Dios, žáta'yoela' Le' si'o da' žoe lawa' Le'.

Bsedle neda' gona' ka bchi'a lažo'o.

¹⁰⁹ Že' zédtezla' dan' zoa' gata',

na' bi na' gal laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

¹¹⁰ Benne' wen da' zinnj ka' bzáljgake' do yelj nich senen neda',

san neda' bi bsana' žona' da' bchi'lo' Le' neto'.

¹¹¹ Ba wžia' da' žsedle xtižo'o neda' nich gaken da' gápekza' to chi'ize, dan' nak xtižo'o da' zdan láže'li'a.

¹¹² Zoakze lážda'wa' gónteza' ka znnna xtižo'o

na' zejte ža gata'.

Zga'nžo chawe' ni'a che xtiža' Xanžo

¹¹³ Bi zle'ela' chawe' benne' ka' zlóé'ezele kwíngake' chawe',

san nži'ila' da' wnnakzo' Le'.

¹¹⁴ Nako' Le' ka to yo'o gan zga'na' chawe', na' ka to da' žape chi'in neda',

dan' žxen laža'a gaken ka znnna xtižo'o.

¹¹⁵ Le kwas gan zoa', le, benne' wen da' zinnj ka',

dan' gónteza' ka bchi'le Dios chia' neto'.

¹¹⁶ Ben choch neda' káteze znnna xtižo'o, na' soa' nbana',

na' bi yedoe'ela' ni'a che dan' žxen laža'a.

¹¹⁷ Ben choch neda', na' la', na' chaz láže'teza' xtižo'o.

¹¹⁸ Blej bchochj yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan znnna xtižo'o

dan' nak yela' žejní'il chégake' da' wen laže'.

¹¹⁹ Yógo'te benne' wen da' zinnj ka' zej nake' ka bebe lo yežlyó nga.

Che len nži'ila' da' žsedle diža' chio' neto'.

¹²⁰ Žzize beļa' žen chia' dan' zžeba' Le',

san žapa' ba la'ne da' zchi'a lažo'o, da' naken chawe'.

Žala' gonžo ka znnna xtiža' Xanžo

¹²¹ Žona' ka nak da' bchi'a lažo'o, da' naken chawe'.

Bi wdio' neda' lo na'gak benne' ka' žsaka' zígake' neda'.

¹²² Bchebe lažo'o chia' gon chawo'o neda'.

Bi go'o latje benne' ka' zka'n zen kwíngake' wsaka' zígake' neda'.

¹²³ Gok yelj lawa' dan' zbeza' yido' yesló' neda',

na' wchi'a lažo'o neto' kan znnna xtižo'o.

¹²⁴ Lo yela' žeyache' laže' chio' ben chawe' neda',

wen žin chio', na' bsedle neda' gona' ka znnna xtižo'o.

¹²⁵ Bzejní'il neda', wen žin chio',

nich gónbi'a da' žsedle diža' chio' neto'.

¹²⁶ Xana' Dios, ba bžin ža bi da' gono',

dan' bzógake' cheļa'ale da' wnnakzo' Le'.

¹²⁷ Che len neda' nži'žela' da' bchi'lo' neto',

ka ya oro, na' ka da' záka'že ka ya oron'.

¹²⁸ Che len žekla' záka'že da' wnnó' ka yógo'te da' de,

na' bi zle'ela' chawe' yógo'te da' zej naken da' wen laže'.

Žak laže'žo gonžo kan zнна xtiža' Dios

129 Žebanlto' ka žsedle diža' chio' neto'.

Che len dot laža'a žónteza' ka znnan.

130 Kate' no benne' bi gak chejni'ile' xtižo'o, xtižo'o na'kze žsa'nín' le'.

Zzejni'ilen benne' gaxjw laže' ka'.

131 Wsalja' žoa'a, na' kwez laža'a dan' žak laža'a gónbi'a da' wnnakzo' Le'.

132 Bwia neda', na' beyache' laže'l neda', kan žóntezo' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'.

133 Ben ga gónteza' ka zнна xtižo'o, na' bi go'o latje da' zinnj nna bian' neda'.

134 Beslá neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka', na' gónteza' ka nak da' bchi'lo' neto'.

135 Ben chawe' neda', wen žin chio', na' bsdle neda' gona' ka zнна xtižo'o.

136 Nis wžeža' goken ka to yegw nis dan' bi žongak benne' ka' da' wnnakzo' Le'.

Li laže' nak da' znnakze Xanžo

137 Xana' Dios, chawe' nako' Le',

na' li laže' nak ka zchi'a lažo'o neto'.

138 Da' žsedle diža' chio' neto', dan' bdion' lo na'to', naken da' li, na' li laže'.

139 Žedó laža'a dan' žé'li'a wnné yoe dan' go' laže'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' ka zнна xtižo'o.

140 Dot da' li nak xtižo'o, na' neda', wen žin chio', nži'ilan'.

141 Naka' gaxjw laže', na' zžóagake' neda' cheja'ale, san bi na' gal laža'a da' wnnakzo' Le'.

142 To chi'ize zoa da' zchi'a lažo'o, na' da' li nak da' bchi'lo' neto'.

143 Da' zžáka'li'a, na' da' zede zej noxen neda', san žaz laža'a da' wnnakzo' Le'.

144 To chi'ize nak li laže' da' žsedle diža' chio' neto'. Bzejni'il neda', na' soa' nbana'.

Žala' wláb laže'žo da' wnnakze Dios

145 Dot laža'a žliža' Le', Xana' Dios.

Ben chawe' neda', na' gónteza' ka zнна xtižo'o.

146 Žliža' Le'. Goklen neda',

na' gónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.

147 Žasa' néžwte ka ža'ní', na' žliža' Le'.

Žxen laža'a gak kan zнна xtižo'o.

148 Kate' ba gole, zbeja' yele yej lawa', nich wláb laža'a ka nak da' wnnakzo' Le'.

149 Lo yelja' žeyache' laže' chio' benle chi'a.

Xana' Dios, ka nak da' bchi'a lažo'o ben choch neda'.

150 Benne' ka' zbia laže'gake' neda' zej nniita' góngake' chia' da' zinnj.

Bsángake' da' ka' bchi'lo' neto'.

151 Xana' Dios, zo' Le' gawze gan zoa'.

Yógo'te da' wnnakzo' naken dot da' li.

152 Ža ni'te ba nónbi'a da' žsedle diža' chio' neto',
dan' bzo' cheto' to chi'ize.

Da' wnnakze Dios žon chochen žo'o

153 Bwia binlo ka zžáka'li'a, na' beslá neda',
dan' bi na' gaļlaža'a da' wnnakzo' Le'.

154 Bechebe lo wlaza' neda', na' beya'w neda'.
Ben choch neda' len xtižo'o.

155 Zedle'e gak lagak benne' ka' žebėj yichjgake' Le',
dan' bi zbé'gake' wnné yoe góngake' ka zнна xtižo'o.

156 Xana' Dios, žeyache' láže'le'elo' benách chio' ka'.
Ben choch neda' ka znnakze xtižo'o gono'.

157 Zanle'e zej nak benne' ka' zbia láže'gake' neda', na' benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe',
san bi na' wsana' žona' ka žsedle diža' chio' neto'.

158 Bi zle'ela' chawe' benne' ka' žebėj yichjgake' Le',
benne' ka' bi žóngake' ka zнна xtižo'o.

159 Bwia nga, Xana' Dios, ka nži'ila' da' bchi'lo' neto'.
Lo yela' žeyache' laže' chio', ben choch neda'.

160 Dot da' li nak xtižo'o,
na' to chi'ize zoa da' zchi'a lažo'o Le'.

Žala' wzóa kwínžo lo na' xtiža' Dios

161 Benne' wnná bia' ka' zbia láže'gake' neda', na' bi be bena' chégake',
san dot laža'a žapa' xtižo'o ba la'ne.

162 Žebéle'ežela' lo da' zнна xtižo'o
ka žebele bennen' žežel-le' to yela' wnni'a zente.

163 Bi zle'ela' chawe', na' bi zzi'a da' wen laže',
san nži'ila' da' bsdlo' neto'.

164 Tža tža žoe lawa' Le'
dan' nak chawe' ka zchi'a lažo'o neto'.

165 Zga'n cháwe'gac benne' ka' zej nži'ile' da' žsedlo',
na' bi be de da' gonen ga chejchégwgake'.

166 Xana' Dios, zbeza' Le' yido' yesló' neda',
na' žónteza' ka nak da' wnnakzo' Le'.

167 Dot laža'a žónteza' da' žsedle diža' chio' neto',
na' nži'ile'ela' da' znnan.

168 Žónteza' ka zнна da' bchi'lo' neto', na' ka žsedle diža' chio' neto',
na' zlé'ekzlo' yógo'te da' žona'.

Žebélenlžo xtiža' Dios

169 Xana' Dios, benle da' žliža' Le'.

Bzejní'il neda' ka zнна xtižo'o gono'.

170 Benle da' znnaba' lawo' Le'.

Beslá neda' ka bchebe lažo'o gono'.

171 We lówteza' Le', Xana' Dios,
dan' bsdlo' neda' gona' ka zнна xtižo'o.

172 Wchájteza' ka nak xtižo'o

dan' chawe' nak da' bchi'lo' neto'.

173 Wzóateze gákleno' neda'

dan' žon byena' gona' ka zнна da' wnnakzo' Le'.

174 Žak laža'a yesló' neda', Xana' Dios.

Žaz laža'a da' bsedlo' neto'.

¹⁷⁵ Ben ga soa' nbana', na' wká'n zena' Le',
na' da' zchi'a lažo'o gáklenen neda'.

¹⁷⁶ Zdía' cheľa'ale kan zda to zila' nnitlba'.
Beyilj neda', wen žin chio', dan' bi na' gal laža'a da' ka' bchi'lo' neto'.

120

¹ Kate' wže' zedla' bliža' Xanžo Dios,
na' Le' góklene' neda'.

² Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' wen laže' ka'
na' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' li laže'.

³ ĆBiz gonn Dios le'e, benne' wen laže' ka'?
ĆBiz yeľa' ba nez gaken chele kate' wdíe' le'e lo da' wžia yin' benách ka'?

⁴ Wsaka' zi'gak yag ntóche'do' chie' ka' le'e,
na' yag ka' zoa yi' láwe'lgaken.

⁵ Da' nyáche'le'e žaken chia' neda'.

Zoakza' ladjw benne' Mesek ka', na' zoa' to yo'o laže' chegak benne' Sedar ka'.

Benne' ka' zzóagake' cheľa'ale yeľa' zga'n chawe'.

⁷ Neda' žak laža'a gata' yeľa' zga'n chawe',
san kate' zchalja' chen, zdíl-ľengak benne' ka' neda'.

121

¹ Zchis ľawa', na' zwia' da' žak ľawgak ya'a sibe ka'.

ĆGaz za' da' gáklenen neda'?

² Da' gáklenen neda' za' lo na' Xanžo Dios,
Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó.

³ Bi go'e latje chejchego'o,
na' bi tas Bennen' žape chi'ikze' le'.

⁴ Bwia nga, batkle znnan tas Bennen'.

Batkle tas Bennen' žape chi'ikze' benne' Israel ka'.

⁵ Xanžo Dios žape chi'e le'.

Xanžo Dios zoe' kwito' li ža gan gake' zoľ chio'.

⁶ Bi wzéy wbiž le' te ža, na' bi be gon byo' chio' žel.

⁷ Xanžo Dios gape chi'ikze' le' nich bi be da' zia gaken chio'.
Gape chi'ikze' yeľa' nban chio'.

⁸ Xanžo Dios gape chi'ikze' le' kate' žežojo',
na' kate' žeyó'o, na'a ža, na' to chi'ize.

122

¹ Bebéľenla' tzen benne' ka' góžgake' neda':

“Le cho'o lo yodo' che Xanžo Dios.”

² Na'a zoažo nga.

Zežo lo'ole ze'e da' nyechjlen yež Jerusalén.

³ Jerusalén naken to yež da' béngake',
na' naken xtanľe'e, na' že'le'en chawe'.

⁴ Lo yežen' za'gak yógo'te kwe' benne' ka', benne' zej nake' che Xanžo Dios.

We l₁awgake' La la'y che X₁anžo Dios,

kan wnnakze' L₁e' gongak benne' Israel ka'.

⁵ Zdobgak benne' ka' lo yežen' nich wchi'a l₁áže'gake' benách Israel ka' benne' ka' zej nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e.

⁶ Le nnable Dios wka'ne' chawe' benne' Jerusalén ka'.

L₁e' gon chawe'e benne' ka' zej nži'ile' yežen'.

⁷ Znnablto'-ne' gone' ga soa yeł₁a' zga'n chawe' lo'ole ze'e dan' nyechjlen yež Jerusalén.

Gon chawe'e benne' ka' zej yoe'e yo'o zen ka' chen.

⁸ Na'a, dan' nži'ila' bi' l₁éža'do' ka', na' l₁ježa' ka', znnia':

“Gata' yeł₁a' zga'n chawe' chele lo yež Jerusalén.”

⁹ Dan' nži'ila' yodo' che X₁anžo Dios žon byena' gak chawe' chen.

123

¹ Chis l₁awa', na' wia' gan zo', X₁ana' Dios,

gan zo' Le' ya'abá na'le.

² Ka žon to bi' byo wen žin zwiabe' bi da' nna x₁anbe',

na' ka žon to no'le wen žin zwiabe' bi da' nna no'le x₁anbe',
ki zwiážo bi da' nna X₁anžo Dios na' zejte yeyache' l₁áže'le' žo'o.

³ Beyache' l₁áže'l neto', X₁anto' Dios.

Beyache' l₁áže'l neto' dan' žedó l₁áže'to'

dan' zbia l₁áže'gak benne' ka' neto'.

⁴ Žedó l₁áže'to' dan' žon dítjgekle benne' wnni'a ka' neto'.

Benne' ka' zka'n zen kwíngake' zbia l₁áže'gake' neto'.

124

¹ “Chela' bi goklen X₁anžo Dios žo'o”,

žala' nnagak benne' Israel ka' na'a.

² “Chela' bi goklen X₁anžo Dios žo'o

kate' bdí]-lengak benne' ka' žo'o,

³ na' bžia yí'gake' žo'o to chi'ize

lo yeł₁a' zža'a zen chégake',

⁴ na' gok chežo ka žak che to benne'

zkache' nisdo' le', na' žoten le'.”

⁵ Chela' gok ki chežo, na' la' betten žo'o.

⁶ Žala' ye'žo X₁anžo Dios “žóxkeno”,

dan' bi bi'e latje benne' ka' wžia yí'gake' žo'o.

⁷ Belažo kan želá to byinne lo yixjw che to benne' wezén byinne ka'.

Beká'a X₁anžon' yeł₁a' wnná bia' chegak benne' ka', na' belažo.

⁸ Nak X₁anžo Dios Bennen' benkze' ya'abá, na' yežlyó.

L₁ekze' žáklene' žo'o.

125

¹ Benne' ka' žxen l₁áže'gake' X₁anžo Dios zej nake' ka Ya'a Sión.

Bi gak no benne' wtén', san to chi'ize zoa chochen.

² Kan zej že' ya'a ka' da' nyéchjgelen yež Jerusalén,

ki žon X₁anžo Dios, žape chi'ikze' benne' chie' ka', na'a ža, na' to chi'ize.

³ Kege to chi'ize nna bia'gak benne' wen da' zinnj ka' lo yežlyó chegak benne' chawe' ka',

nich bi gакgак benne' chawe' ka' toze len benne' wen da' zinnj ka', na' bi góngake' da' zinnj.

⁴ Xana' Dios, ben chawe' benne' chawe' ka',
na' benne' ka' zej nake' li laže'.

⁵ San benne' ka' žeběj yíchjgake' Dios nich góngake' da' zinnj,
Xanžo Dios wkwase' benne' ka' tzen len benne' wen da' zinnj ka'.

Znnabla' Dios gata' yela' zga'n chawe'
chegak benne' Israel ka'.

126

¹ Kate' Xanžo Dios beslé' žo'o lo na'gak benne' zi'to' ka',
na' begoé'e žo'o lo yež Sión, gókežo zoažo bichgale.

² Naž bžížežo, na' be lawžo Xanžo Dios.
Naž wnnagak benne' zi'to' ka':

“Da' zente ben Dios, Xangak benne' ka', chégake'.”

³ Da' likze, zenle'e nak da' ben Xanžo Dios chežo žo'o.
Žak chežo yela' ba nez zen.

⁴ Beslá Xanžon' žo'o lo na'gak benne' zi'to' ka'.

Naž bežinžo lo yežlyó chežo, kan žežín nis wba'w lo yegw biž ka'.

⁵ Benne' ka' zbéžegake' kate' žázgake',
lo yela' žebele chégake' yezí'gake' linne.

⁶ Bennen' zbeže' kate' zeje' zjeze' binne cháwe'do' ka',
lo yela' žebele yežine' zedjnoé'e linne chien'.

127

¹ Cha' bi zoaļen Xanžo Dios benne' ka' žóngake' to yo'o dáche'ze gak žin da'
góngake'.

Cha' bi žape chi'ikze Xanžo Dios to yež, dáche'ze gak da' gongak benne' ka' žape
chi'igaken'.

² Dáche'ze nak žasle zildo', na' žonle žin kate' ne zļa' wbiž na' zejte ženem,
na' lo da' zzáka'le žezi'le da' gawle.

Žonn Dios da' gawgak benne' ka' nži'ile' xak ztásgake'.

³ Bwia nga, benn Xanžon' chežo zi'nžo ka'.
Zej nakbe' to yela' wnni'a zente.

⁴ Zi'nžo ka', bi' žaljgakbe' kate' ne žonžo yiz kwide' chežo
zej nakbe' ka' yag ntóche'do' ka' da' noxw to benne' žeje' lo wdile'.

⁵ Ba nez zen naken che bennen' noxwe' zante yag ntóche'do' ki.
Batkle yedoe'ele' lawgak benne' ka' zdíl-ļengake' le'
kate' yechebe' chekze' law bennen' zchi'a laže'e le'.

128

¹ Ba nez zen naken chegak yógo'te benne' ka' žápegake' Xanžo Dios ba' la'ne,
benne' ka' žóntezgake' kan znnakze Dios.

² Kate' žawo' da' žezi'o che žin da' beno',
gak chio' yela' ba nez zen, na' gak chawe' chio'.

³ Gak zo'lo' ka' to lba uba da' zbian da' zix kwit ližo',
na' zi'no' ka' gággakbe' ka' yag olibo ka' zej zen žoa'a gan žawo'.

4 Ki gon chawe' Xanžon' bennen' žape' Le' ba la'ne.
 5 Znnabla' Xanžon', Bennen' zoe' Ya'a Sión, gon chawe'e le',
 nich le'elo' gak chawe' che yež Jerusalén yógo'te ža so' nbano',
 6 na' nich le'elo' za'só' ka'.
 Znnabla' Dios gone' ga gata' yeļa' zga'n chawe' chegak benne' Israel ka'.

129

1 “Ben zí'gake' žo'o katen' wzoažo yiz kwide' chežo”,
 wak nnagak benne' Israel ka'.
 2 “Ben zí'gake' žo'o katen' wzoažo yiz kwide' chežo,
 san bi bžia yí'gake' žo'o.
 3 Béngake' we' xkóže'žo katen' bdínngake' žo'o yid,
 na' gokgak xkóže'žo ka yežlyó da' zde ya.”
 4 Chawe' nak Xanžo Dios.
 Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bsaka' zí'gake' žo'o.

5 Xana' Dios, ben ga chejchégwgak, na' wzonnjgak
 yógo'te benne' ka' zdíl-lengake' benne' Sión ka'.
 6 Ben ga gákgake' ka yíxe'do' ka' žiagaken yichjo',
 da' ka' zbižgaken kate' ne zej nže'nen,
 7 na' bi soa no benne' yeké'en, na' bi gak no benne' gonen' to chejxónnj.
 8 Bi nnagak benne' ka' zdégake' gan zej žian:
 “Znnablto' Xanto' Dios gon chawe'e le'e.
 Lo La la'y che Xanto' Dios znnablto' gak chawe' chele.”

130

1 Ga že' zedla' ni žliža' Le', Xana' Dios.
 2 Xana' Dios, benle chia'.
 Bze nag da' znnabla' Le'.
 3 Xana' Dios, cha' zwio' binlo doļa' da' nbága'to',
 žnozke benne' ga'ne' chawe' lawo' Le'?
 4 San Le' ženít lawo'o cheto',
 nich gapto' Le' ba la'ne.
 5 Dot laža'a žxen laža'a Xanžo Dios,
 na' žxen laža'a xúže'e.
 6 Zbez láže'ža' Xanžo Dios, ka žongak benne' ka' žape chí'igake' to yež, zbez
 láže'gake' cha'ní',
 na' ka žongak benne' wape chi'i ka' zbez láže'gake' cha'ní'.
 7 Benne' Israel ka' žala' wxén láže'gake' Xanžo Dios
 dan' žeyache' láže'l Xanžon' benne' chie' ka'.
 Žape chi'e benne' ka' lo da' žongak benne' ka' bi zlé'egekle' légake' chawe'.
 8 Le' yeya'we' benne' Israel ka' lo na' yógo'te doļa' da' zej nbage'e.

131

1 Xana' Dios, ba bsana' yeļa' zka'n zen kwín chia', na' ba bkwasas' yeļa' žon zen
 kwín chia'.
 Bi žilja' da' zej nak zen, da' ka' bi nak chia' wļapa' na'a,
 2 san neda' bi be wnnía', na' wzoaza' žize,
 kan žon to bi' že'n za' góže'be', na' ztasbe' lo na' xna'be'.

Nak be' nakkza' ka to bi' že'n za' góze'be'.

³ Le wxén laže' Xanžo Dios, le'e, benne' Israel ka',
na'a ža, na' to chi'ize.

132

¹ Xana' Dios, bejsá' laže' kan gok che Dabí, na' kan wzáka'li'e,

² na' kan nak da' bchebe laže'e gone' chio',
dan' bchebe laže'e lawo' Le', Dios wale che Jakob.

³ Wnné': "Batkle choa'a liža',
na' batkle gata'a lo da' žáte'la',

⁴ na' batkle wsejwa' yej lawa',
na' batkle tasa',

⁵ na' zejte ba bena' to latje gan ga'n Xana' Dios,
gan soakze Dios wale che Jakob."

⁶ Benlto' kak la'y gan yo'o diža' da' bénjeno' xa gole wdé cheto' ka' wzóa lo
yežlyó Efrata,

na' bežél-lton' lo yežlyó che bennen' le' Jaar.

⁷ Wnnato': "Le cho'o gan zoa Dios chežo,
na' wzóa zibžo lawe' Le'."

⁸ Wzó ža', Xanto' Dios,
len kak la'y che yela' wak chio',
na' da law ya'a gan soakzo' Le'.

⁹ Ben ga gongak bžoz chio' ka' da' naken chawe',
na' kwéžeya'a yógo'te benách chio' ka' lo yela' žebele chégake'.

¹⁰ Dan' nži'ilo' Dabí, wen žin chio',
bi wzó' cheļa'ale benne' wnná bian' wžío' Le'.

¹¹ Da' likze bzetj kwin Xanžo Dios,
na' bchebe laže'e bi da' gone' che Dabí,
na' bi wnite' dan' wnné' gone'.
Wnné': "Gona' ga nna bia'gak za'só' ka' gan znná bia'kzo' le'.

¹² Cha' góntezegak zi'no' ka' ka' nak xtiža'a dan' bénjena' le',
na' ka' nak xtiža'a dan' wsedla' le',
na' zi'no' ka' nna biá'tezegake' gan znná bi'o le'."

¹³ Dan' wže Xanžo Dios yež Sión gok laže'e soa ližkze' ga na',

¹⁴ na' wnné': "Gákteze latje nga gan soakza' neda'.
Sóateza' nga dan' ki žaz laža'a gona'.

¹⁵ Gona' gáta'le'e linne chegak benne' ka'.
Gona' ga yéljegkle benne' yache' ka' yet.

¹⁶ Gona' ga gongak bžoz chia' ka' da' naken chawe'.
Kwéžeya'a yógo'te benách chia' ka' lo yela' žebele.

¹⁷ Lo latjen' gona' ga yeyák yela' wnná bia' che Dabí.

Gona' ga soagak nbangak za'só' benne' wnná bian' ga na', bennen' wžía' neda'.

¹⁸ Gona' ga chíxgekle benne' ka' bi zlé'egekle' légake' chawe',
san gona' ga diá'teze yela' wnná bia' che Dabín'."

133

¹ Le wia nga, xtanle'e nak, na' cháwe'le'e nak,

kate' zej ndobe benne' ka' che Dios, zej nake' toze.

² Naken ka to set da' zzoagak b̄xoz ka' yíchjgake', da' zdinnen žoa'a l̄áwgake', kan wdinnen lo loze Aarón, na' wdinnen gan b̄žinen ni'i ze'.

³ Zdinnen kan zdinne x̄le'l law Ya'a Hermón, na' law Ya'a Sión. X̄anžo Dios gon chawe'e benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gonne' chegak benne' ka' yela' nban da' zejli kanne.

134

¹ Le wia nga, le wká'n zen X̄anžo Dios, le'e, benne' wen žin ka' che X̄anžon', zoale lo yodo' che X̄anžon' žel.

² Le wchís na'le law latje la'y, na' le wká'n zen X̄anžo Dios.

³ Znnabla' X̄anžon', Bennen' zoe' Sión, gon chawe'e le'e. Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó.

135

¹ ¡Le wká'n zen La la'y che X̄anžo Dios!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, wen žin ka' che X̄anžon',

² le'e zoale lo yodo' che X̄anžo Dios, lo li'a yodon' gan zoakze Dios!

³ ¡Le wká'n zen X̄anžon' dan' nake' chawe'!

⁴ Le go! da' wká'n zenle La la'y chie', dan' nake' ži'i laže'!

⁴ X̄anžo Dios wžie' za'só Jakob ka'.

Wžie' za'só Israel ka' nich gágkake' benne' chie' ka'.

⁵ Nnézkelžo zente nak X̄anžo Dios.

Nakže' zen ka yógo'te dios chegak benne' zi'to' ka'.

⁶ Žon X̄anžon' yógo'te da' žénele' gone' zan ya'abá, na' lo yežlyó, na' lo niso', na' lo da' zoan gže' zan nison'.

⁷ Žone' ga že' bejw do zente yežlyó.

Žone' ga žasgak yes wzió' kate' žak yejw.

Žone' ga žak be' gáte'teze.

⁸ Le' betkze' bi' byo nežw ka' chegak benne' Egipto ka'.

Gotgak bi' byo nežw ka' chegak benne' ka',

na' bia néžwdo' ka' chegak bia yiže' chégake' ka'.

⁹ Bene' yela' wak ka' che ya'abá, na' da' zente ka' kate' bchinnje' yežlyó Egipton',

da' ka' ben Dios che benne' Faraón,

na' chegak yógo'te benne' wen žin ka' che Faraón na'.

¹⁰ Bžia yi'e benne' ka' chegak zante yež ka',

na' bete' benne' wnná bia' ka', benne' zenle'e ka'.

¹¹ Bete' Sehón, bennen' wnná bi'e benne' amorreo ka',

na' Og, bennen' wnná bi'e benne' Basán ka',

na' yógo'te benne' wnná bia'gake' benne' Kanaán ka'.

¹² Beké'e yežlyó nga lo na'gak benne' wnná bia' ka'.

Bnezjwen' chegak benne' chie' ka', benne' Israel ka'.

¹³ X̄anto' Dios, to chi'ize zoa La la'y chio'.

Chejsá' l̄áže'tezgak benách ka' Le'.

14 Xanžo Dios zchi'a laže'e benne' chie' ka'.
 Žeyache' láže'le' žo'o, wen žin chie' ka'.
 15 Lo'a ka' chegak benne' zi'to' ka' zej naken ya oro, na' ya plat.
 Zej naken da' ka' bengak benne' ka'.
 16 Zej de žoa'agaken san bi znnégaken.
 Zej de yej lágaken san bi zlé'egeklen.
 17 Zej de nággaken san bi žéngklen,
 na' bi zóagaken nbángaken.
 18 Benne' ka' žóngake' lo'a ka' zej nake' kan nákgaken.
 Lezka' zej nak benne' ka' žxen láže'gake' légaken.
 19 Le'e, benne' za'só Israel, jle wká'n zen Xanžo Dios!
 Le'e, benne' za'só Aarón, jle wká'n zen Xanžo Dios!
 20 Le'e, benne' za'só Lebí, jle wká'n zen Xanžo Dios!
 Le'e, nol-le zžébele Xanžo Dios, jle wká'n zen Xanžo Dios!
 21 Le'e zoale yež Sión, jle we law Xanžo Dios,
 Bennen' zoakze' yež Jerusalén!

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

136

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, Benne' chawen!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 2 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' nákle'eže' zen ka' zej nak dios chegak benne' zi'to'
 ka'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 3 ¡Le wká'n zen Xanžon', dan' nákle'eže' zen ka' zej nak xangak benne' zi'to' ka'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 4 ¡Le wká'n zen toze' Le' dan' žone' yeļa' wak zen ka'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 5 ¡Le wká'n zen Le', dan' benkze' ya'abá len yeļa' žejní'il chie'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 6 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bzoe' yežlyó lawle nido'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 7 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bene' wbiž, na' byo'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 8 Bene' Le' wbiž nich wsa'nín' te ža.
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 9 Bene' byo', na' belj ka' nich wsa'ní'gaken žel.
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 10 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bete' bi' byo' nežw ka' chegak benne' Egipto ka'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 11 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bebeje' benne' Israel ka' lo' yežlyó Egipton'!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 12 Bchi'e légake' len yeļa' wak zen chie'.
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 13 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' ben chople' Nido' Xna!
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.
 14 Bene' ga' bdegak benne' Israel ka' gachj lawle nison'.
 Zóateze yeļa' žeyache' laže' chie'.

15 San bene' ga bkache' nison' Faraón, benne' wnná bi'e benne' Egipto ka',
benne' ka' žjake' lo wdije.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

16 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bchi'e benne' chie' ka' ladjw latje dach!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

17 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bete' benne' wnná bia' ka'!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

18 Bete' benne' wnná bia' waje ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

19 Bete' Sehón, bennen' wnná bi'e benne' amorreo ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

20 Bete' Og, bennen' wnná bi'e benne' yež Basán ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

21 Bdie' yežlyó chegak benne' ka' lo na'gak benne' chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

22 Bnezjwen' chegak benne' Israel ka', benne' wen žin chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

23 Žejśá' laže'e žo'o kate' zdí-lengak benne' ka' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

24 Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bzéxjwgake' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

25 Zwawe' yógo'te da' zej zoan nbángaken.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

26 ¡Le wká'n zen Dios che ya'abá!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

137

1 Žoa'a yegw da' zden lo yežlyó Babilonia,
wže'žo ga na', na' wžežžo katen' bejsá' láže'žo che yež Sión.

2 Lo ni'a na' yag labada' žoa'a yegon'
bgála'žo da' ka' zgožžo.

3 Benne' ka' bché'gake' žo'o ka' benne' zej ndo'w ka' wnnábgekle' žo'o gožžo.

Benne' ka' bchinnjgake' yež chežo góžgake' žo'o yebelžo, na' wnnágake':

“Le goļ cheto' da' ka' beļ-le lo yež Sión.”

4 ¿Nakxkze gak goļžo da' wká'n zenžo Xanžo Dios,

ga zoato' lo yežlyó ni chegak benne' zi'to' ka'?

5 Cha' gaļ laža'a yež Jerusalén,

znnabla' Dios gone' ga wnít na'a li ža yela' waje chen.

6 Znnabla'-ne' gone' ga ta' loža'a chichjla'

cha' bi chejsá' laža'a che yež Jerusalén,

na' cha' bi wká'n zenan'.

Yežen' naken da' žaz láže'li'a.

7 Xana' Dios, bejsá' laže' da' zinnj da' bengak benne' Edom ka'

lo ža katen' bchinnjgake' yež Jerusalén, na' wnnágake':

“¡Le wchinnjen! ¡Le wchinnjen, na' zejte lo lenen!”

8 Le'e, benne' Babilonia ka', kwia yi'le.

Ba nez zen gaken che bennen' gone' chele kan benle le'e cheto' neto'.

⁹ Ba nez zen gaken che bennen' ke'e xkwide' chele ka'
na' wzozje' lëgakbe' lo yej xe.

138

¹ Xana' Dios, dot laža'a we lawa' Le'.

Žólteza' da' zoe lawa' Le' lawgak dios ka' chegak benne' zi'to' ka'.

² Zzoa ziba' lo yodo' la'y chio',

na' zka'n zena' La la'y chio' dan' nako' li laže',

na' žeyache' láže'lo' benne' chio' ka',

na' dan' blöe'elo' law nako' Benne' zente, na' zente nak xtižo'o.

³ Kate' bliža' Le', na' gókleno' neda'.

Len yeļa' wak chio' ben chocho' neda'.

⁴ Yógo'te benne' wnná bia' ka' nníta'gake' yežlyó nga we lawgake' Le', Xana'
Dios,

dan' ba béngkle' da' znna xtižo'o.

⁵ Gólgake' che da' ben Xanžo Dios,

dan' zente nak yeļa' zen che Xanžon'.

⁶ Zente nak Xanžo Dios, na' žáklene' benne' gaxjw laže' ka',

san bi žwi'e latje benne' zka'n zen kwine' žine' lawe' Le'.

⁷ Kate' že' zedla', Le' žon chocho' neda'.

Zlago' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' len yeļa' wak chio' žesló' neda'.

⁸ Gon Xanžo Dios da' wchebe laže'e chia'.

Xana' Dios, žeyache' láže'tezlo' benne' chio' ka'.

Bi wsano' žono' žin da' wzó lawo' žonon'.

139

¹ Xana' Dios, ba bwíakzo' neda' na' binlo nónbi'o neda'.

² Nnézkzelo' kate' ži'a, na' kate' zzo ža'a.

Zító'le nnézkzelo' da' yo'o yichj lázda'wa'.

³ Zwiakzo' da' žona', na' da' žezá' laža'a.

Nnézkzelo' yógo'te da' žona'.

⁴ Kate' bi na' wchalja',

ba nnézkzelo' Le', Xana' Dios, yógo'te da' nnia'.

⁵ Gáte'tezle kwita' neda' zoakzo' Le', Xana' Dios,

na' no'o žon chochen neda'.

⁶ Dan' zente nak da' nnezlo' Le' žonen ga žebanla'.

Nakle'en sina', na' bi gak chejni'ilan'.

⁷ ¿Gaz gak cha'a zi'to' gan bi zoakze Be' La'y chio'?

¿Gaz gak wzonnja' gan bi zoakzo' Le'?

⁸ Cha' kwena' sibe zan ya'abá, zoakzo' Le' ga na'.

Cha' yetja' lo da' gže' che yežlyó, zo' Le' ga na'.

⁹ Chela' sáke'la' tia' lo be', na' cha'a zi'to' gan zla' wbíž,

o tia' yecheļa'ale nisdó' gan žen wbíž,

¹⁰ lezka' sóaleno' neda' ga na',

na' no'o li ža gon chochen neda'.

¹¹ Chela' gak gona' ga wkache' da' choļ neda',

o gona' ga yeyák choļ baní' da' nyechjlen neda',

¹² da' chol na' bi gak wkachen' neda' lawo' Le',
 na' yel yeyaken ka te ža lawo' Le'.
 Lébeze ka zej nak da' chol, na' yeļa' baní' lawo' Le'.
¹³ Le' beno' da' ka' zej yo'on lo beļa' žen chia'.
 Le' bzo'o neda' lo le'e xna'a.
¹⁴ Wká'n zenkza' Le' dan' zente nak da' žono', na' žebanla' ka naken.
 Dot laža'a nnézkzela' naken ki.
¹⁵ Bļe'ekzlo' neda' kate' wyá'a žit yoa'a,
 katen' wzóa' lo le'e xna'a,
 katen' bgola' lo da' bagáche'ze ga na'.
¹⁶ Bļe'elo' beļa' žen chia' kate' wyá'n.
 Yógo'te da' ki bzojon' le'e yiche chio', na' wdé na' wyá'n,
 na' yógo'ten gókgaken kan zej nyejwn.
¹⁷ Xana' Dios, zente zej nak da' žezá' lažo'o gono'.
 Da' zante zej naken.
¹⁸ Cha' gak laža'a wlabá' ka zej naken,
 zej nyanen ka yož dan' žen' žoa'a yegw zen.
 Kate' žebana', na' zóalenkza' Le'.
¹⁹ Xana' Dios, da' likze goto' benne' wen da' zinnj ka'.

Che len le kwas gan zoa', le'e, benne' wet benách ka'.

²⁰ Znnégake' chio' Le', Dios.
 Benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' zzétjgake' dáche'ze La la'y chio'.
²¹ Xana' Dios, bi zle'ela' chawe' benne' ka' zzóagake' Le' cheļa'ale,
 na' zžá'ali'a benne' ka' zži'igake' chio' Le'.
²² Dot laža'a bi zle'ela' chawe' benne' ka'.
 Žekla' zži'igak benne' ka' chekza' neda'.
²³ Bwíakze neda', Xana' Dios, na' bwia da' yo'on yichj lázda'wa'.
 Bwia neda' nich nnezlo' da' zza' laža'a.
²⁴ Bwia cha' zoalēn to da' zinnj neda'.
 Bzoa neda' lo nez chawe' chio' dan' zoan to chí'ize.

140

¹ Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'
 nich bi gongak benne' yichj ža'a ka' neda' zia.
² Benne' ki žíljkake' da' zinnj da' góngake'.
 Tža tža zdíl-jengake' benách ka'.
³ Da' znnágake' naken ka laye' bele da' zej ntochen'.
 Xtíža'gak benne' ka' zej naken ka nis snia che bele.
⁴ Xana' Dios, bi go'o latje benne' wen da' zinnj ka' góngake' chia' da' zinnj.
 Beslá neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka',
 benne' ka' žon byéngake' chejchégo'a.
⁵ Benne' ka' zka'n zen kwíngake' wlékgake' to da' senen neda'.
 Bzáljkake' do yelj žoa'a nez.
 Wlékgake' da' ka' séngaken neda'.

⁶ Goža' Xana' Dios: "Le' nako' Dios chia'.
 Xana' Dios, benle chí'a kate' žliža' Le'.
⁷ Xana' Dios, nakkzo' Benne' weslá chia'.
 Le' wdape chi'o yichja' lo ža gok wdile.

- 8 Xana' Dios, bi go'o latje gak kan žak láže'gak benne' wen da' zinnj ka'.
 Bi go'o lógake' latje góngake' da' zza' láže'gake' nich bi wká'n zen kwíngake'.
 9 Zej nyechjle benne' wen da' zinnj ka' neda'.
 Ben ga gak chegak benne' ka' kan žénegekle' góngake' chegak benne' yoble ka'.
 10 Ben ga yexjw yi' lo yichjgak benne' ka'.
 Ben ga chejchazgak benne' ka' lo yin'.
 Ben ga chejchazgake' lo da' gže'le'e gan batkle yežójgake'.
 11 Bi go'o latje bennen' znne zi'e ga'ne' lo yežlyó.
 Ben zi' benne' yichj ža'a, dan' wžia yin' le'."
 12 Nnezla' yechebe Xanžo Dios che no benne' gaxjw laže',
 na' wzóa choche' da' ka' zej yo'on lo na'gak benne' yache' ka'.
- 13 Da' likze benne' chawe' ka' we lágwage' La la'y chio',
 na' benne' li laže' ka' sóagake' gan zo' Le'.

141

- 1 Xana' Dios, žliža' Le'. Da ka' gaze gákleno' neda'.
 Benle chi'a kate' wliža' Le'.
 2 Ben ga kwen da' znabla' lawo' Le' ka to žen zix'.
 Wzi' da' zchisa' lawo' Le' ka to biado' žota'-ba' lawo' Le'.
 3 Xana' Dios, wdape chi'i žoa'a
 nich bi nnia' to da' bi nak chawe'.
 4 Bi go'o latje se laža'a gona' to da' zinnj
 nich bi gona' to da' bi nak chawe',
 na' nich bi gáwlena' benne' wen da' zinnj ka' tzen che lni chégake'.
- 5 Cha' to benne' chawe' wsake'e neda', gaken chia' to da' chawe',
 na' cha' tle' neda', gaken chia' ka to da' zla'e'e zix' dan' zgo'e yichja',
 na' nnábtezla' Dios gon chawe'e le'.
 6 Kate' bíxjegak benne' blo ka' chegak benne' wen da' zinnj ka' le'e ya'a yej ka',
 na' gákbe'egkle benách ka' nak chawe' da' znna'.
 7 Gáslasgak žit chegak benne' ka' žoa'a yežw ba chégake'.
 Gá'ngaken ka bcheko yo ka' gan ža'n beže.
- 8 Che len zwia' gan zo' Le', Xana' Dios.
 Žxen laža'a Le'. Bi kwej yichjo' neda'.
 9 Bwia neda' nich bi sen do yelj chegak benne' wen da' zinnj ka' neda',
 na' nich bi chejchaza' lo da' wlékgake'.
 10 Ben ga chejchazgak benne' wen da' zinnj ka' lo do yelj da' wlékgake',
 xak tia' neda' ga na' dot cháwe'do'.

142

- 1 Neda' znna' zižje, žliža' Xanžo Dios.
 Dot laža'a znabla' Xanžon' yeyache' láže'le' neda'.
- 2 Lawo' Le' žawa' zia che da' žak chia'.
 Lawo' Le' zloe'ela' že' zedla' neda'.
 3 Kate' že' lázda'wa' zedle'e, Le', Xana' Dios, nnezlo' da' žaken chia'.
 Wlékgake' to do yelj lo xneza', nich senen neda'.
 4 Zwia' kwitla', san bi zoa no benne' gáklene' neda'.
 Bí zoa no benne' gape chi'ikze' neda'.

Bi zoa no benne' kwi'e wnné yoe chia' neda'.

⁵ Žliža' Le', Xana' Dios, znnia':

“Žxen laža'a tozo' Le'.

Tozo' Le' žaz laža'a lo yežlyó nga.

⁶ Benle da' žliža' Le', dan' zzáka'li'a.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zbia láže'gake' neda', na' zej nakže' waļe ka neda'.

⁷ Beběj neda' lo da' žaken chia' nich gak we ļawa' Le'.

Benne' chawe' ka' chéchjgeke' neda' kate' gon chawo'o neda'.”

143

¹ Xana' Dios, benle da' znnia' ļawo' Le'.

Bze nag da' znnabla' Le'.

Da gákleno' neda' dan' nako' li laže', na' chawe'.

² Bi wchi'a lažo'o neda', wen žin chio', ka nak da' nbaga'a,

dan' ļawo' Le' bi zoa no benne' nake' dot li laže'.

³ Gokļen neda' dan' benne' ka' zžá'agake' neda' zbia láže'gake' neda'.

Yeláte'ze ka bétgake' neda'.

Béngake' ga naka' ka to benne' zde' lo da' choļ kan žak chegak benne' gat ka'.

⁴ Že' ļázda'wa' zedļe'e, na' žak nyache' láže'li'a.

⁵ Žejsá' laža'a kan gok ža ni'te.

Zlab laža'a ka nak yógo'te da' beno'.

Žejsá' laža'a ka nak da' zente da' beno'.

⁶ Žchis na' a ļawo' Le'.

Naka' ka to yežlyó biž, zbiļa' Le'.

⁷ Da ka' gaze gákleno' neda', Xana' Dios.

Dan' žedó laža'a bi žel-lo' gákleno' neda'

nich bi gaka' ka to benne' yoe'e yežw ba.

⁸ Zildo' ben ga chejsá' laža'a žeyache' láže'lo' benách chio' ka' dan' žxen ļáže'kza' Le'.

Bzejní'il neda' ka žaļa' gona' dan' žak laža'a gona' da' žaz lažo'o Le'.

⁹ Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake' neda'.

Zzoa kwina' lo no'o nich gape chi'ikzo' neda'.

¹⁰ Bsedle neda' nich gona' da' žaz lažo'o Le', dan' nako' Le' Dios chia'.

Bseļa' Be' La'y chawe' chio' nich chi'e neda' lo nez chawe' chio'.

¹¹ Nich gak bian' nako' chawe', Xana' Dios, ben choch neda'.

Dan' nako' chawe', yesló' neda' lo da' žak chia'.

¹² Dan' nako' li laže', wžia' yi'o benne' ka' zžá'agake' neda'.

Wžia' yi'o benne' ka' žénegekle' wžia' yí'gake' neda' dan' naka' neda' wen žin chio'.

144

¹ ģa'n zen Xanžo Dios, Bennen' zzoa choche' neda'!

Ļekze' žon choche' na'a nich gak cha'a lo wdīļe.

Žon choche' xben na'a nich tīļ-ļena' benne' wen da' zinnj ka'.

² Ļekze' žeyache' láže'le' neda', na' nake' ka to yo'o gan že' chawa'a.

Žon choche' neda', na' žeslé' neda'.

Žape chi'e neda', na' žxen laža'a Le'.

Žone' ga žongak benne' chia' ka' da' žapa' lėgake'.

³ Xana' Dios, ĉbizke zej nak benne' ka', dan' žejśá' lažo'o chégake'?
 ĉBiz zej nak benne' ka' dan' ži'o wnné yoe chégake'?

⁴ Zej nak benne' ka' ka to da' znitlen.
 Zej nak ža chégake' ka to zoł dan' zdezen.

⁵ Xana' Dios, bsaljw zan ya'abá. Betj gákljeno' neda'.
 Bta ya'a zen ka', na' žoj žen che yi'.

⁶ Bzajla' yes wzio' ka', na' bsejw xnezgak benne' wen da' zinnj ka'.
 Bse yag ntóche'do' chio' ka', na' bžia yi'-gake'.

⁷ Gan zo' na'le, bze no'o, na' beslá neda' lo da' zedle'e gan ži'a.
 Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'.

⁸ Benne' ka' znnátezegake' da' wen laže',
 na' zžétjgake' Dios katen' žon láže'gake'.

⁹ Xana' Dios, golkza' chio' to da' kob, na' wgoła' da' žól-lento'.
 Len da' žól-lento' da' nwan' chi do golkza' chio'.

¹⁰ Žonkzo' Le' ga žežojgak chawe' benne' wnná bia' ka'.

Besló' Dabí, benne' wen žin chio', lo ya ntoche' ka' chegak benne' wen da' zinnj
 ka'.

¹¹ Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'.

Benne' ka' znnátezegake' da' wen laže',
 na' zžétjgake' Dios katen' žon láže'gake'.

¹² Ben ga gólegak bi' byo cheto' ka' kan zgólegak yag ka' lo yo bebe.
 Ben ga gągak bi' no'le cheto' ka' ka zej nak yag xtanle'e ka' nnita'gaken li'a
 che to yo'o zen.

¹³ Ben ga cha'gak ližto' ka' yógo'te kwe' linne cheto'.

Ben ga chanle'e bia yixe' cheto' ka',
 nich gągak bia yixe'do' zanle'e lo yežlyó cheto'.

¹⁴ Ben ga gągak beže cheto' ka' bia wałe ka' nich gónle'egakba' žin.

Ben ga bi wsągakba' bia že'ndo' ka' kate' bi na' žin byo' chégakba'.
 Ben ga bi soa no benne' kweže nyache'e lo yež cheto'.

¹⁵ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žaken ki chégake'.

Ba nez zen naken chegak benne' ka' Xanžon' nake' Dios chégake'.

145

¹ Wká'n zena' Le', Dios chia'.
 Nako' Le' Benne' Wnná Bia' Zen chia'.
 Wká'n zénteza' La la'y chio' to chi'ize.

² Tža tža wká'n zena' Le'.
 Wká'n zénteza' La la'y chio' to chi'ize.

³ Zente nak Xanžo Dios, na' nak chie' we ląwtezežo Le'.
 Batkle gągónbia'žo ka zente nake'.

⁴ Yógo'te kwe' benne' chio' ka' yéngkle' da' beno' Le'
 na' wzéngkle' yezika' benách ka nak da' zente na'.

⁵ Wláb laža'a ka nak yeła' zen che yeła' wak chio',
 na' ka nak da' zente ka' da' beno'.

6 Yógo'te benne' ka' wcháljgake' ka nak yeļa' wak che da' zente da' beno',
na' neda' wzenla' légage' ka nak yeļa' zen chio'.

7 Wzéngekle' ljéžgake' ka' ka nak yeļa' ži'i laže' zen chio',
na' góltezegake' kan nako' Le' chawe'.

8 Xanžo Dios nake' ži'i laže',
na' žeyache' láže'le' benne' chie' ka'.
Nake' zen laže', na' žeyache' láže'le'ele' žo'o.

9 Xanžo Dios žon chawe'e yógo'te benne' ka',
na' žeyache' láže'le' yógo'te
da' zóagaken nbángaken, da' ka' bene' Le'.

10 Yógo'te da' ka' beno' wká'n zéngaken Le', Xanto' Dios
na' benne' chio' ka' we lágwage' Le'.

11 Zcháljgake' ka zente nak yeļa' wnná bia' chio'.
Zcháljgake' ka nak yeļa' wak zente chio'

12 nich wzéngekle' yógo'te benne' ka' ka zej nak da' zente ka' da' beno',
na' ka nak yeļa' zen che yeļa' wnná bia' chio'.

13 Yeļa' wnná bia' chion' sóatezen,
na' nna bi'o yógo'te kwe' benách ka'.

14 Noxw Xanžo Dios yógo'te benne' ka' žejchégwage'.
Žechise' yógo'te benne' ka' zej ndo'e lo žin waļe.

15 Yógo'te benne' ka' zbéžgake' Le' gákleno' légage',
na' Le' wnezjo' da' gáwgage' kate' gaļa' chen.

16 Lo yeļa' ži'i laže' chio' zze no'o.
Znezjo' da' žiážjegekle yógo'te da' zóagaken nbángaken.

17 Chawe' nak Xanžo Dios lo yógo'te da' žone',
na' li laže' zej nak yógo'te da' žone' Le'.

18 Xanžo Dios zóateze' gáklene' yógo'te benne' ka' žlížgake' Le',
yógo'te benne' gaļjw laže' ka' žlížgake' Le'.

19 Gone' da' žak láže'gak benne' ka' zžébegake' Le'.

Lezka' yenle' chégage' kate' wlížgake' Le', na' yeslé' légage'.

20 Xanžo Dios žape chi'ikze' yógo'te benne' ka' zej nži'ile' Le',
san wžia' yi'e yógo'te benne' ka' zbej yíhcgake' Le'.

21 Dot laža'a wká'n zena' Xanžo Dios.
Yógo'te benne' ka' žaļa' we lágwage' La la'y chie' to chi'ize.

146

1 jGa'n zen Xanžo Dios!
Dot laža'a žoe ļawa' Xanžo Dios.

2 Xak zoa' nbana' wká'n zena' Xanžo Dios.
Gólteza' da' we ļawa' Xanžo Dios xak zoa' nbana'.

3 Bi wxén láže'le' benne' wnná bia' ka',
na' bi wxén láže'le' benne' waļe ka', dan' bi gak yeslágake' le'e.

4 Žežój be' zej yoe'e, na' yeyákgake' biḡte yo.
Lo ža na'kze nitle da' gok láže'gage' góngake'.

⁵ Ba nez zen naken che bennen', žakļen Dios che Jakob le',
bennen' žxen laže'e Xanžo Dios.

⁶ Dios na'kze bene' ya'abá, na' yežlyó, na' nisdó',
na' yógo'te da' ka' zej nnitan' latje ka'.

Nake' Bennen' žónteze' da' li laže'.

⁷ Žchi'a laže'e benne' nyache' laže' ka',
na' zwawe' benne' ka' zdóngake'.

Xanžo Dios žeslé' benne' ndo'w ka'.

⁸ Xanžo Dios žeyone' yej lawgak benne' lo choļ ka'.

Xanžo Dios žechise' benne' ka' žejchégwgake'.

Xanžo Dios nži'ile' benne' chawe' ka'.

⁹ Xanžo Dios žape chi'e benne' zi'to' ka'.

Žákļene' bi' wzebe ka', na' no'le wzebe ka',
san zchinnje' da' žongak benne' wen da' zinnj ka'.

¹⁰ Ļe'e, benne' yež Sión, žna bia'kze Xanžo Dios.

Žna biá'teze Dios to chi'ize.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

147

¹ ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

Nak chawe' goļžo da' we lawžo Dios chežo.

Dot láže'žo žala' wká'n zenžo-ne'.

² Xanžo Dios yeyone' yež Jerusalén.

Yechi'e benne' Israel ka' zej zoe' yež zi'to' ka'.

³ Žeyone' benne' ka' nyache' láže'gake',

na' zde'e lėgake' laže' gan zej žia we' chėgake'.

⁴ Nnézkzele' baļ belj ka' nníta'gaken.

To to belj ka' žwe'e lan.

⁵ Zente nak Xanžo Dios, na' nape' dot yeļa' wak.

Bi be de da' bi žejni'ile' Ļe'.

⁶ Xanžo Dios žákļene' benne' gaļjw laže' ka',

san zzeļjwe' benne' wen da' zinnj ka'.

⁷ ¡Le goļ da' wká'n zenle Xanžo Dios!

¡Le goļ, na' le wchínnj da' ka' zgoļ-le law Dios chežo!

⁸ Ļe' znnite'e beļw ka' zan ya'abá.

Ļe' žsele'e nis yeļw lo yežlyó.

Ļe' žone' ga žiagak yiše'do' ka' law ya'a ka'.

⁹ Ļe' znezjwe' da' žawgak bia yiše' ka'.

Znezjwe' da' žawgak sechjdo' ka', bia ka' zbėžeya'agakba'.

¹⁰ Da' žaz laže'e bi naken yeļa' waļe chegak bžina' ka',

na' kege yeļa' waļe chegak benne' ka',

¹¹ san žaz laže'e benne' ka' zžėbegake' Ļe',

na' benne' ka' žxen láže'gake' Ļe' nich yeyache' láže'le' lėgake'.

¹² ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, le'e zoale yež Jerusalén!

¡Le wká'n zen Dios chele, le'e zoale yež Sión!

13 Ľe' zzoa choche' ze'e da' žape chi'in yež chele.

Žon chawe'e benne' ka' nníta'gake' yež chele.

14 Zzoe' yela' zga'n chawe' lo yežlyó chele.

Gónnli'e chele zoa' cháwe'le'e.

15 Žsele'e xtiže'e chegak benách yežlyó ka',
na' ka' gaze žak da' zrne'.

16 Zwakwe' yežlyó len bege' da' naken ka zila'.
Zzejw'e' xle'l yel ka de.

17 Žone' ga žexjw yej nis ka yejdo' ka'.

¿Nož benne' gak soele' da' zag chen?

18 Znnie', na' žeyaken nis.

Žone' ga žak be', na' žeyák begen' nis wbá'a.

19 Bzejni'ile' Jakob ka nak xtiže'e,

na' bdie' da' bsdle', na' da' ka' wnnakze' Ľe' lo na'gak benne' Israel ka'.

20 Bi na' gone' ki che nitó yež yezika',

na' benne' yež ka' bi žeyónbia'gake' xtiže'e.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

148

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le wká'n zen Xanžon', le'e, zoale ya'abá!

¡Le wká'n zene' Ľe', le'e, zoale ža'le!

2 ¡Le wká'n zene' Ľe', le'e, wbás che ya'abá chie' ka'!

¡Le wká'n zene' Ľe', le'e, benne' zante chie'!

3 ¡Le wká'n zene' Ľe', le'e, wbiž, na' byo'!

¡Le wká'n zene' Ľe', le'e, belj žsa'ni'le!

4 ¡Le wká'n zene' Ľe', le', ya'abá na'le,

na' le'e, nis ka' zoale lawle ya'abá!

5 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon',

dan' wnnakze' Ľe', na' wzoale!

6 Bene' ga zoale na'a, na' to chi'ize.

Wnnakze' chele le'e to da' bi te chen.

7 ¡Le wká'n zen Xanžon' lo yežlyó,

le'e, bia zen ka' zoale lo nisdo', na' lo nis zil,

8 na' le'e, yes wzio', na' yej nis, na' bege', na' bejw ka',

na' le'e, be' bdone' ka', žonle ka' znnakze' Ľe'!

9 ¡Le wká'n zene' Ľe', le'e, ya'ado' ka', na' ya'a zen ka',

na' le'e, yag zix ka', na' yag sedro ka',

10 na' le'e, bia yixe' ka', na' bia ka' napgak benne' ka',

na' le'e, bia snia ka', na' bia zej zoa xilgakba'!

11 ¡Le wká'n zene' Ľe', le'e, benne' wnná bia' ka',

na' yógo'te benne' gaxjw laže' ka',

na' le'e, benne' blo ka', na' benne' wchi'a laže' ka',

12 na' le'e, benne' byo wego' ka', na' no'le wego' ka',

na' le'e, benne' gole' ka', na' xkwide' ka'!

13 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon'!

Zénle'eže nak La la'y chie' Ľe' ka' yógo'te lagak benne' ka'.

Yeja' zen chie' zla' lawn lo yežlyó, na' ya'abá.

14 Le' benne' yela' wak zen chegak benne' chie' ka'.
 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne' chie' ka', nakle za'só Israel ka',
 na' nakle benne' ka' n'zi'ile' Le'!

¡Ga'n zen Xanžon'!

149

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
 ¡Le goł che Xanžon' to da' kobe!
 ¡Le wká'n zene' Le' gan zej ndobe benne' chie' ka'!
 2 ¡Le yebele, le'e, benne' Israel ka', law Dios, Bennen' bene' le'e!
 ¡Le yebele, le'e, zoale yež Sión, law Dios, Bennen' nake' Benne' Wnná Bia' Zen
 chele!
 3 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon', na' wya'ale!
 ¡Le wchoncho yid ka', na' le wchínnj da' ka' zgoł-le, nich we lawle Le'!
 4 Xanžo Dios žaz laže'e benne' chie' ka'.
 Žape' ba la'ne benne' gaxjw laže' ka', na' žeslé' légage'.
 5 Žala' yebégekle benne' chie' ka' lo yela' zen chie',
 na' gólgake' lo yela' žebele chégake' dot yele.
 6 Žala' kwéžeya'agake', nich we láwgake' Dios,
 zej noe'e ya ntoche' ka' da' zej nla žop la'aten,
 7 nich yezi'gake' wzón benne' zi'to' ka',
 na' góngake' benách yež ka' zia,
 8 na' nich wchéjgake' benne' wnná bia' ka' do ya,
 na' lezka' benne' wale ka',
 9 na' nich wžia yí'gake' benne' ka' ka' wnnakze Dios gaken chégake'.
 Da' ni gaken yela' ba nez zen chegak benne' ka' che Dios.

¡Ga'n zen Xanžon'!

150

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
 ¡Le wká'n zen Xanžon' lo yodo' la'y chie'!
 ¡Le wká'n zen yela' wak chie' lo ya'abá chie'!
 2 ¡Le wká'n zene' Le' ni'a che da' zen da' bene'!
 ¡Le wká'n zene' Le' ni'a che yela' zen chie'!
 3 ¡Le wká'n zene' Le', wkwézele lozgak bia ka'!
 ¡Le wká'n zene' Le', chínele da' žól-lento' ka'!
 4 ¡Le wká'n zene' Le', wchónchwle yid, na' wya'ale!
 ¡Le wká'n zene' Le', chínele da' ka', na' wkwézele bžéjwdo' ka'!
 5 ¡Le wká'n zene' Le', wtił-le yado' ka'!
 ¡Le wká'n zene' Le', wtił-le ya zen ka'!
 6 ¡Le wká'n zen Xanžon', yógo'tele zoale nbanle!
 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MATÍO

Xa xna' gole wdé ka' che Jesús

(Lk. 3:23-38)

¹ Zzoja' le'e yiche ni lagak xa xna' gole wdé ka' che Jesús, Benne' Criston', Bennen' nake' za'só Dabí, na' lezka' za'só Bran, benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te.

² Bran na' goke' xa Isak.

Isak na' goke' xa Jakob.

Jakob na' goke' xagak Judá len benne' biche'e ka'.

³ Judá na' goke' xagak Fares len Sara. Tamar goke' xna'gak chope' ki.

Fares na' goke' xa Esrom.

Esrom na' goke' xa Aram.

⁴ Aram na' goke' xa Aminadab.

Aminadab na' goke' xa Nasón.

Nasón na' goke' xa Salmón.

⁵ Salmón na' goke' xa Bos, na' Rahab goke' xne'e.

Bos na' goke' xa Obed, na' Rut goke' xne'e.

Obed na' goke' xa Isai.

⁶ Isai na' goke' xa Dabí.

Dabín' wnná bi'e benách Israel ka', na' bchag ná'lene' no'len' zga'ale goke' zo'le Urías. Dabín' len no'len' gógake' xa xna' Salomón.

⁷ Salomón na' goke' xa Roboam.

Roboam na' goke' xa Abías.

Abías na' goke' xa Asa.

⁸ Asa na' goke' xa Josafat.

Josafat na' goke' xa Joram.

Joram na' goke' xa Usías.

⁹ Usías na' goke' xa Jotam.

Jotam na' goke' xa Akás.

Akás na' goke' xa Esekías.

¹⁰ Esekías na' goke' xa Manasés.

Manasés na' goke' xa Amón.

Amón na' goke' xa Josías.

¹¹ Josías na' goke' xagak Jekonías len benne' biche'e ka'.

Benne' ki wnníta'gake' ža na' katen' benne' Babilonia ka' bché'gake' benne' Israel ka' zej nžeje' gan nbab Babilonia na'.

¹² Jekonías na' goke' xa Salatiel.

Salatiel na' goke' xa Sorobabel.

¹³ Sorobabel na' goke' xa Abiud.

Abiud na' goke' xa Eliakim.

Eliakim na' goke' xa Asor.

¹⁴ Asor na' goke' xa Sadok.

Sadok na' goke' xa Akim.

Akim na' goke' xa Eliud.

¹⁵ Eliud na' goke' xa Eleasar.

Eleasar na' goke' xa Matán.

Matán na' goke' xa Jakob.

16 Jakob na' goke' xa Jwsé.

Jwsén' goke' benne' byo che Lia. Lian' goke' xna' Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légage'.

17 Ki goken, gogkak xda' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Bran, na' zejte wzóa Dabí. Lezka' gogkak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Dabín', na' zejte bche'gak benne' Babilonia ka' benne' Israel ka' zej nžeje'. Lezka' gogkak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law bché'gage' légage', na' zejte ža bla' Benne' Criston'.

*Da' goken katen' bla' Jesús, Benne' Cristo
(Lk. 2:1-7)*

18 Ki goken kate' bla' Jesús, Benne' Criston'. Katen' ba bchebe láže' Lia, xna' Jesús, Benne' Criston', wchág ná'lenbe' Jwsé, na' kate' bi na' wchág ná'lene'-be', wyó'o to bi'do' le'be'. Ki goken ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. 19 Nak Jwsén', benne' byo che Lian', benne' chawe', san bi gónele' yesbage'e-be' zia lawgak benách ka'. Gónele' wsane'-be' ži žize. 20 Kate' ne zza' láže' Jwsén' kan gone', bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan de Jwsén', na' gože' le':

—Jwsé, ža'só Dabí. Bi žebo' si'o Lian', nich gakbe' zo'lo', dan' bi' byodon' za' galjbe', yo'obe' le'be' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. 21 Galj to bi' byodo' chebe', na' go'o labe' Jesús, dan' yeslabe' benách chebe' ka' lo doła' da' zej nbage'e.

22 Ki goken, bžin dan' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Le', katen' wnné':

23 Le wia nga, to xkwide' no'le, wa'be' bi'do' le'be', na' galj to bi' byodo', na' wé'gage' labe' Emanuel.

Emanuel naken to diža' hebreo dan' znnan: “Zoalen Dios žo'o.”

24 Kate' bebán Jwsé lo bichgalen', bene' kan gož wbás che ya'abán' le', na' wzí'e Lian', na' gokbe' zo'le'. 25 Bi wzóalene'-be' na' zejte golj bi' byodo' chebe', bi' nežw chebe', na' bzóagake' labe' Jesús.

2

Benne' žejní'il ka' zedjwíagake' xkwide' Jesús

1 Kate' golj Jesusen' lo yež Belén, yežen' nbaben Judea, zna bia' Herodes ga na'. Kate' ža na' bžingak benne' žejní'il ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zej nžoje' to yež zi'to' da' žen' zaka' gan zla' wbíž. 2 Wnnabgak benne' ka', na' wnnágake':

—žGazen' zoa xkwiden' žala' nna bia'be' benne' judío ka', xkwiden' za' goljbe'? Katen' wzoato' gan zla' wbíž ble'elto' belj baní' da' nak bian' ba goljbe'. Za'to' nga nich wká'n zento'-be'.

3 Kate' Herodes, bennen' zna bi'e, benle' da' ni, gok zedle'. Lezka' gok zédekle yógo'te benne' ka' wnníta'gake' yež Jerusalén. 4 Naž Herodes na' bliže' yógo'te bžox wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' wnnable' légage' gaze žala' galj Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légage'. 5 Góžgake' le':

—Lo yež Belén, da' nbaben Judea. Ki naken dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios da' znnan ki:

6 Yež Belén, da' nbaben Judá, bi nakžen ka'ze law Dios, ka' zej nak yež blo ka' zej nnitan' yežlyó nga, dan' lo yež Belén na' galj to Benne' gake' blo, Bennen' gape chi'e benách chia' ka', benne' Israel ka'.

⁷ Naž Herodes na' bliže' benne' žejní'il ka' ži žize, na' wnnable' légage' nich nnezle' binlo gáka'te ba gok katen' bla' law beljen' da' blé'egekle'. ⁸ Naž bsele'e légage' chjake' lo yež Belén. Gože' légage':

—Le chej ga na', na' le chejnnáb binlo kan nak che xkwiden'. Kate' ba bežél-lele-be', le da nich wloé'elele neda', nich lezka' cha'a neda', chejká'n zena'-be'.

⁹ Wdé béngikle benne' žejní'il ka' dan' wnná Herodes na', jake' ga na', na' beljen' da' blé'egekle' katen' wnníta'gake' lážgake', wyejen lówlegake', na' bejsóan ža'le gan de xkwiden'. ¹⁰ Kate' blé'egekle' beljen', bebéle'egekle'. ¹¹ Kate' wyó'ogake' lo yo'on', blé'egekle' bi' byodon', zóalenbe' Lia, xna'be'. Naž bzoa zíbgake' lawle gan debe', na' bka'n zéngake'-be'. Wdé na' bsáljwgake' kakdo' ka' chégage', na' bnéjzwgake'-be' oro, na' yale, na' neždo' da' zla' zix' che yag mirra. ¹² Dan' ba bzejní'il Dios légage' lo bichgale nich bi yeyéjgake' gan zoa Herodes na', che len beyéjgake' lážgake' nez yoble.

Jwsé len Lia želchi'e xkwide' Jesús lo yežlýo Egipto

¹³ Wdé beza'gak benne' žejní'il ka' ga na', naž bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan ztas Jwsé, na' gože' le':

—Wyase. Bche' xkwiden' len xna'be', na' bzonnj nga. Wyéj lo yežlýo Egipto. Ga'no' ga na' kate' yapža' neda' le' yetó. Ki gono' dan' yeyílj Herodes xkwide' ni nich gote'-be'.

¹⁴ Naž wyase Jwsén', kate' ne nak žel, na' bchi'e xkwiden' len xna'be', na' jake' lo yežlýo Egipto. ¹⁵ Bgá'ngake' ga na' na' zejte got Herodes na'. Ka' goken, bžin da' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Le', katen' wnné': “Lo yežlýo Egipto bliža' Zi'na'.”

Herodes žsele'e benne' ka' nich gótgake' xkwide' ka'

¹⁶ Kate' gókbe'ele Herodes bi bengak benne' žejní'il ka' kan gože' légage', naž bže'e, na' bsele'e benne' ka' chjake' ga na' nich gótgake' yógo'te bi' byodo' ka' nníta'gakbe' lo yež Belén, na' do zente gan že' Belén na', xkwide' ka' ba zóngakbe' chopiz, len bi'do' ka' zej nžé'nžebe'. Ki ben Herodes na' kan bsaka' yenne'e, kan gok ža katen' bla' law beljen', ža na' bzejní'igekle benne' žejní'il ka' le'. ¹⁷ Ka' goken, bžin da' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸ Lo yež Ramá žéngikle chi'igak benne' ka' zbežegake', na' zbeže nyáche'gake'. Rakel zbeže' ni'a chegak za'sóe' ka'. Bi gak no benne' gon zene' le', dan' zej natbe'.

¹⁹ Wdé got Herodes na', naž bla' law wbás che ya'abán lo bichgale gan zoa Jwsén' lo yežlýo Egipto, ²⁰ na' gože' le':

—Wyase. Beché' bi' byodon' len xna'be', na' beyéj gan nbab Israel, dan' ba gotgak benne' ka' gónegekle' gótgake' bi' byodo' ni.

²¹ Naž wyase Jwsén', na' bechi'e bi' byodon' len xna'be', na' beyéjgake' gan nbab Israel. ²² Benle Jwsén' zna'na bia' Arkelao gan nbab Judea dan' ba got Herodes na', xa Arkelao'n'. Che len bžebe Jwsén' yeyeje' ga na'. Kate' bzejní'il Dios le' lo bichgale, wyeje' gan nbab Galílea. ²³ Kate' bžine' ga na', bejsóe' lo yež Nasaret. Ki goken, bžin da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te kan žala' gak che Jesusen', nnagak benách ka' nake' Benne' Nasaret.

3

Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, zchalje' lo latje dach
(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ža ka' bla' law Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bchalje' lo latje dach gan nbab Judea. ² Zwan' wnné':

—Le yeyát laže', dan' za' žin ža kate' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', yedjnná bi'e lo yežlyó nga.

³ Kan nak che Zwan', bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' znnan ki:

Ženl chi'i to benne' zbéžeyi'e žižje lo latje dach, znné':

“Le gon chawe' nez nich la' Xanžon' gan zoale.

Le yebéj li nez las gan tie'.”

⁴ Gokw Zwan' laže' da' nžaben len yicha' bia ka', na' nžeje li'e to bayw yid. Žawe' biche' zo ka', na' že'je' china' bezdo'. ⁵ Benne' Jerusalén ka' len benne' ka' zej nžoje' dot gan nbab Judea, na' dot kwit gan zde yego Jordán, blá'gake' gan zoa Zwan'. ⁶ Kate' bežóalagake' dolá' da' zej nbage'e, Zwan' bezóe' lé'gake' nis lo yego Jordán na'.

⁷ Kate' Zwan' bl'e'ele' benne' zan ka', benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka', želžine' gan zoe' nich yezóagake' nis, gože' lé'gake':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. ¿Zoa no benne' bzejni'ile' le'e wžonnje dan' za' chog Dios chegak benách ka' gátgake'? ⁸ Le gon da' gak bia' ba beyát láže'le. ⁹ Bi kwek yichje, bi nnale nakle chawe' dan' nakle za'só Bran, dan' žapa' le'e, wak gon Dios ga yeyakgak yej ki za'só Bran na'. ¹⁰ Ba zbez ya wage nich chogen yag ka', dan' žlo'e'elen kan gak chele. Yógo'te yag ka' da' bi želbían da' zej naken žix, chóggaken, na' chéygaken. ¹¹ Da' li neda' žezóa' le'e nis lo nis, nólele ba beyát láže'le, san Bennen' za' ze'e kate' te chia' neda', Le' gone' da' žlo'é'ezele yela' žezóa' nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, len yi' chie'. Bennen' nakže' blo ka' neda', na' neda' bi naka' zi kweja' zele'. ¹² Noxe' da' žženle' yi', na' wlobe' zoa' stribe chie'. Yezi'e zoa' stribe chien' lo yo'o gan gape chi'en, san wzeye' beb chen lo yi', na' yin' bi yeyolen.

Jesús žezóe' nis

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Naž bezá' Jesusen' gan nbab Galilea, na' bžine' žoa'a yego Jordán gan zoa Zwa, nich yezóe' nis lo na' Zwan'. ¹⁴ Zwan' gónele' wsejwe' xneze', na' gože' Jesusen':

—Neda' žala' yezóa' nis lo no'o Le'. ¿Znnabkzlo' neda' yezóa' Le' nis?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Be' latje na'a, dan' ki žala' gonžo dot da' naken chawe' law Dios.

Naž Zwan' bene' kan wnná Jesusen'. ¹⁶ Kate' ba bezóa' Jesusen' nis, la' bežotjie' lo nis. Naž wyaljw ya'abá láwe'le gan zoe', na' bla' law žetj Dios Be' La'y. Bžine' gan zoe', znné'e ka to plomdo'. ¹⁷ Naž benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

4

Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús dolá'
(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Naž Dios Be' La'y la' bche'tie' Jesusen' lo latje dach nich gata' latje si' bia' da' xiwe' Le'.

² Choplalj ža choplalj yele bi be bdaw Jesusen'. Wdé na' zdone'. ³ Naž bla' da' xiwen' gan zoa Jesusen', dan' žonen ga bága'gak benách ka' doła', na' gožen Jesusen':

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, gož yej ki yeyákgaken yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Kégeze yet xtil zbánlengak benách ka', san lezka' len yógo'te xtiža' Dios žak bángake'.”

⁵ Naž bche' da' xiwen' Jesusen' lo yež la'y Jerusalén, gan bžian Le' yichjo'o yodo' gan nak sibe. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Le', na' wnnán:

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, bežite' žé'lele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Dios sele'e wbás che ya'abá ka' nich gape chí'igake' Le', na' góxwgake' Le' len ná'gake', nich bi chejchego' yej, na' bi gono' zi' ni'o.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Yetó da' nyejw le'e yiche la'y žen' benách ka', dan' znnan: “Bi nna bi'o Xano' Dios.”

⁸ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe, gan bloe'elen Le' yógo'te yež ka' zej nnitan' yežlyó nga len yógo'te yela' wnni'a chégaken. ⁹ Naž gožen Le':

—Yógo'te da' ki gonna' chio' cha' wzóa žibo' xni'a, na' gapo' neda' ba la'ne.

¹⁰ Jesusen' gožen':

—Beyéj, da' xiwe', dan' nyejw le'e yiche la'y da' žen' neto', dan' znnan: “Xano' Dios wká'n zeno', na' toze xchine' Le' gono'.”

¹¹ Naž bezá' da' xiwen' gan zoa Jesusen'. Naž bla'gak wbás che ya'abá ka' gan zoe' nich gáklengake' Le', na' bnéžjwgake' da' bdawe'.

*Zzo law Jesús zzie' xtiže'e gan nbab Galilea
(Mr 1:14-15; Lk 4:14-15)*

¹² Kate' benle Jesusen' nyejw Zwan' liž ya, wyeje' gan nbab Galilea. ¹³ Bezé'e lo yež Nasaret, na' bejsóe' lo yež Kapernaum gan naken žoa'a nido', lo bza' gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí. ¹⁴ Ki goken, bžin da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁵ Gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí,

lo nez žoa'a nido' gan zoa yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbíž, gan nbab Galilea, gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

¹⁶ Benách ka' zej nchoł yichj lázdo'gake', benne' nníta'gake' ga na', blé'egekle' baní',

na' benne' ka' zej nake' ka' benne' gat ka', bla' baní' chégake'.

¹⁷ Katen' wzó law Jesusen' zzie' xtiže'e, gože' benne' ka':

—Le yeyát laže', dan' za' la' Dios, Bennen' ze'e ya'abá chie', na' nna bi'e lo yežlyó nga.

*Jesús žliže' tape benne' nich gónlengake' Le' tžen
(Mr 1:16-20; Lk 5:1-11)*

¹⁸ Kate' wdé Jesusen' žoa'a nido' che gan nbab Galilea, ble'ele' chope benne'. Toen' lie' Smon, bennen' lezka' lie' Bedw. Ndres, benne' biche' Bedon', žónlene' le' tžen. Žoptie' zžála'gake' yixjw bel chégake' lo nison', dan' zej nake' benne' wzén bel ka'. ¹⁹ Jesusen' gože' légake':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' nich gágake' chia' neda', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

²⁰ Žoptie' la' bká'ntegake' yixjw bel ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

²¹ Kate' Jesusen' wdíe' yelate' na'le, bl'e'ele' yechope benne' ka'. Toen' lie' Jakob, na' Zwa, benne' biche'e žónlene' le' tzen. Zej nake' zi'n Sebedeo. Yó'ogake' lo barkw, gan žónlengake' Sebedeo, xágake', tzen, na' žeyágake' yixjw bel chégake' ka'. Naž Jesusen' bliže' žoptie' nich gónlengake' Le' tzen. ²² La' belka'ntie' barkwn', len xágaken', na' jáklene' Jesusen'.

Jesús žsedle' benne' zan

(Lk. 6:17-19)

²³ Wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, gan bsdle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Bchalje' diža' chawen' ga na' kan za' yedjnná bia' Dios lo yežlyó nga, na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka' kan zej nak yižwé' ka' chégake'. ²⁴ Wzé diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkle' benách ka' dot gan nbab Siria. Bedjwá'gake' yógo'te benne' ka' zej de'e da' zan yižwé' ka', na' želzáka'li'e, nich wnníta'gake' benne' we' ka' xni'a Jesusen'. Zá'gake' zej noe'e benne' ka' ga na', benne' ka' yó'ogake' be' xiwe' ka', len benne' ka' zej de'e chon, na' benne' ka' bi žak sá'gake'. Jesusen' beyone' yógo'te benne' ka'. ²⁵ Benne' zan žjáklene' Jesusen', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, len benne' ka' zej nbabe' yež Dekápolis ka', na' benne' ka' zej nbabe' yež Jerusalén, na' gan nbab Judea, na' benne' yež ka' zej nnitán' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž.

5

Da' bchalj Jesús law ya'ado'

(Lk. 6:20-23)

¹ Kate' bl'e'el Jesusen' benne' zan zá'lengake' Le', wžene' to law ya'ado' gan nak sibe, na' law ya'adon' wži'e. Naž bdobgak benne' wsdle' chie' ka' gan zoe'.

² Wzó lawe' žsedle' légake', na' wnné':

³ —Ba nez zen naken chegak benne' ka' žákbe'egekle' žlyážjele' da' zej naken che Dios, dan' de latje chégake' gan žna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

⁴ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žak nyache' láže'gake' dan' zej nbage'e doła', dan' Dios na'kze gon žene' légake'.

⁵ Ba nez zen naken chegak benne' ka' zej nake' gaxjw laže' law Dios, dan' gata' yežlyó nga chégake'.

⁶ Ba nez zen naken chegak benne' ka' zdan láže'gake' da' naken chawe' law Dios, na' žékgekle' ni'a chen kan žékgekle' benne' ka' želdone', na' želbile' nis, dan' gon Dios ga sí'gake' dan' zdan láže'gake'.

⁷ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', dan' Dios yeyache' láže'le' légake'.

⁸ Ba nez zen naken chegak benne' ka' nak chawe' yichj láždo'gake', na' bi be da' zia zej nbage'e, dan' lé'gekle' Dios.

⁹ Ba nez zen naken chegak benne' ka' zzoa žígake' diža' bizjw, dan' si' lágake' ži'n Dios.

¹⁰ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žsaka' ži'gak benách ka' légake' dan' žóngake' da' nak chawe', dan' de latje chégake' gan žna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

11 'Ba nez zen gaken chele le'e kate' wlíž zi'gak benách ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e, na' lo yela' wen laže' chégake' nnégake' chele dan' žónlenle neda' tzen. 12 Le yebél, na' le chaž laže', dan' gak da' cháwe'le'e chele kate' žinle ya'abá che Dios. Kan žaken chele, lezka' goken chegak benne' ka' bcháljigake' lo wláz Dios, benne' ka' wnníta'gake' zgá'alegake' ka' le'e, dan' lezka' wžia láže'gak benách ka' légake'.

Benách ka' che Jesús nákgake' ka zede, na' ka baní'
(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

13 Lezka' wnná Jesusen':

—Le'e nakle ka zede' lo yežlyó nga, san cha' wnit zeden' yela' sna'a chen, bi gak yeyonžon sna'a. Biž bi zakan', san ba naken da' cho'nžon, na' benách ka' wléjgaken'.

14 'Le'e nakle ka baní' lo yežlyó nga nich wloé'elele law da' nakle che Dios. Gakle ka to yež da' žen' to law ya'a, dan' bi gak gache' yežen'. 15 Kate' wzałjžo yi', bi žkáche'žon žan kak, san zzoažon sibe nich wza'nín' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. 16 Kan nak baní', lezka' gakle le'e, dan' gonle ga gak bia' da' nakle lówlegak yógo'te benách ka', nich kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žone, naž wká'n žéngake' Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

Žsedle Jesús che da' wnná Dios lo na' Moisés

17 Lezka' wnná Jesusen':

—Bi géklele bla'a neda' nich yeká'a da' ka' wnná Moisés o da' ka' bsédgekle benne' ka' bcháljigake' lo wláz Dios. Bla'a neda', kege nich yeká'a da' ka', san bla'a nich gona' dot da' zejlasgak da' ka'. 18 Da' li žapa' le'e. Kate' ne de ya'abá, na' yežlyó nga, bi te ka'ze nitó díža'do', na' nitó da' wnná Dios kate' gakže yógo'te da' wnné' žala' gaken. 19 Che len, nóte'teze benne' wka'ne' ca'ze to da' do'ze da' žnna dížan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni ga'nže' ka'ze ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan žnna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', san bennen' gone' kan nak da' žnna dížan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni gakže' benne' blo gan žnna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chien'. 20 Lezka' žapa' le'e: cha' bi gonle da' nakže chawe' ka' da' žongak benne' yodo' wsedle ka', len ka' žongak benne' yodo' fariseo ka', batkle cho'ole gan žnna bia' Dios ya'abá chien'.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' zže'e lježe'
(Lk. 12:57-59)

21 Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bėnlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': “Bi gotle benách ka'. No benne' nake' wet benne' ka', nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'.” 22 Na'a, neda' žapa' le'e: no benne' zže'e lježe' nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'. Lezka' no benne' žnnie' che lježe' nbage'e zia, na' chog benne' yolawe' chie' sake'e. Lezka' no benne' nnie' che lježe', na' nne': “Bia bi be nnezlba'” nbage'e zia, na' wak chog Dios chie' chejchoé'e lo yi' gabíl.

23 'Ki naken, cha' le' zoa ko'o lo bkog la'y bi da' wnezjo' law Dios nich yenít lawe' le', na' cha' chejsá' lažo'o ga na' zoa biz chen zža'a lježo' le', 24 bka'n dan' no'o na'ze, na' beyėj ližo'. Zga'ale bejká'n chawe' da' beno' che lježo' nich yenít lawe' le'. Naž da, wnezjo' dan' no'o.

25 'Cha' zoa no benne' yennable' le' bi da' zbag'o' chie', na' chi'e le' gan wchi'a laže' no benne' le'e, begá'n chawe' len bennen' kate' ne yo'ole nez, nich bi wdíe' le' lo na' bennen' wchi'a laže'e le', na' bennen' wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' le' wsejwe' le' liž yan'. 26 Da' li žapa' le', bi yežoj'o' ga na' na' zejte chizjo' dot da' nbago'o' chie'.

Žsedle Jesús che da' zka'n ka'ze yela' zchag na'

27 Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bėnlele kan wnnágake': "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'."

28 Na'a, neda' žapa' le'e: nóte'teze benne' zwie' to no'le lo yela' zdan laže' da' sban, ba benlene' le' doła' lo yichj lázda'we'.

29 'Che' len, cha' yej lawo' li ža gonon ga gono' doła', wlejen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to yej lawo', na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl. 30 Cha' no'o' li ža gonon ga gono' doła', bchogen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to no'o, na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žežo'ne' zo'le'
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

31 Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bėnlele kan wnnágake': "Nóte'teze benne' žénele' yežo'ne' zo'le', žala' wnezjwe' to yiche chie' da' znnan žežo'ne' le'." 32 Na'a, neda' žapa' le'e, cha' zoa no benne' žežo'ne' zo'le', na' bi zna' bi da' žon no'len', naž gon bennen' ga gon zo'len' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na' cha' wchág ná'lene' benne' byo yoble, na' benne' byon', bennen' si'e no'len', lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Žsedle Jesús che no benne' gon choche' xtiže'e

33 Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bėnlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': "Bi gon lažo'o' kate' gon chocho' xtižo'o' ni'a che Dios, san žala' gono' ni'a che Xanžo Dios dot dan' zno' gono' katen' gon chocho' xtižo'o' ni'a chie' Le'." 34 Na'a, neda' žapa' le'e, bi gon chochle xtiža'le. Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che ya'abá che Dios, dan' naken gan že' zna bia' Diosen'. 35 Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che yežlyó nga, dan' nak yežlyó nga gan Dios zzo'e' ni'e, na' bi gonlen ni'a che yež Jerusalén, dan' naken laž Dios, Benne' zente, Bennen' zna bi'e. 36 Bi gon chocho' xtižo'o' ni'a che yichjo', dan' bi gak gono' ga yeyák chich o gasj nitó yicha' yichjo'. 37 Žala' nnázele: "o'" o nnázele: "o'o" dan' nak che da' xiwe' da' zdetlen kan nak diža' ni.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žezi'e wzón lježe'
(Lk. 6:29-30)

38 Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bėnlele kan nak da' wnná Moisés, katen' wnné': "No benne' bi da' žone' che yej law lježe', lezka' le yebí'i chie', na' no benne' bi da' žone' che laye' lježe', lezka' le yebí'i chie'." 39 Na'a, neda' žapa' le'e: bi wži'ile che no benne' gone' le'e da' zia, na' cha' no benne' kape'e xago' li ža, be' latje kape'e yetó xago' yegle. 40 Cha' zoa no benne' gone' ga wchi'a laže' to benne' le', na' kweje' zo', lezka' bnezjw chie' laže' da' žxo'a xkožo'o. 41 Cha' no benne' nzi' lo ne'e gon byene' go'o ywa' chie' gachje hora, wyejlen bennen' dot to hora. 42 No benne' bi da' nnable' le', bnezjwn chie', na' no benne' bi da' nnable' le' xtido', bi yi'o-ne' bi be de.

Žsedle Jesús žala' ži'ilžo no benne' bi de žo'o chawe'
(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bénlele dan' wnnágake': “Žala' ži'ilo' no benne' nži'ile' le', na' žala' žo'o no benne' bi de le' chawe'.” ⁴⁴ Neda' žapa' le'e, le ži'il benne' ka' bi zej de le'e chawe'. Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žliž ži'gake' le'e. Le gon da' naken chawe' chegak benne' ka' zbia láže'gake' le'e, na' le wchaljlen Dios, nnáblele-ne' gon chawe'e benne' ka' znnégake' chele, na' žóngake' le'e zia. ⁴⁵ Cha' gonle ki, gakle le'e ži'n Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, dan' žone' le' ga zza'ni' wbiž chie' gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', na' gan zej nnita' benne' chawe' ka'. Žsele'e nis yejw chegak benne' chawe' ka', na' chegak benne' wen da' zinnj ka'. ⁴⁶ Cha' nži'izelele benne' ka' nži'igekle' le'e, žžon byenen no benne' wká'n zene' le'e? Lezka' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' žchížjwgake' benách ka' lo wláz yež ži'to', dan' nži'igekle' ljéžgake' ka'. ⁴⁷ Cha' žaple ba la'ne ljéžzele ka', žbize žonle da' nakže chawe'? Lezka' žongak benne' ka', benne' bi zej nónbie' Dios. ⁴⁸ San le'e, le gak dot chawe', kan nak Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nake' dot chawe'.

6

Žsedle Jesús kan žala' gáklenžo benách ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Le we' laže' gak dot li laže' kan žka'n zenle Dios. Bi gónzele ki nich lé'egekle benách ka' kan žonle. Cha' ki gónzele, Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bi be da' chawe' yebi'e chele. ² Kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi wlóe'elo' law dan' žono' kan žongak benne' ka', benne' zloé'ezele chawe' kwíngake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judio ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a. Ki žóngake' nich gaggak benách ka' légake' ba la'ne. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ³ San le', kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi go'o nitó benne' latje nnezlen'. ⁴ Na'a, dan' wnezjo', ngáche'ze žala' wnezjon', na' Xažo Dios, Bennen' žle'ele' dan' žono' ngáche'ze, yebi'e chio'.

Žsedle Jesús kan žala' wcháljlenžo Dios

(Lk. 11:2-4)

⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' wcháljlenle Dios, bi gonle kan žongak benne' ka', benne' zloé'ezele chawe' kwíngake', dan' kate' žližgake' Dios zdan láže'gake' zžégake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judio ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a, nich lé'egekle' benách ka' légake'. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ⁶ San le'e, kate' wcháljlenle Dios, le cho'o liže, na' le wsejw yo'o chele. Le wlíž Dios, na' le wchaljlen Xažo Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, na' Xažo Dios, Bennen' žle'ele' da' žonle ngáche'ze, Le' yebi'e chele.

⁷ 'Katen' wcháljlenle Dios bi yeži'ile žop yonnze kan žongak benne' ka', benne' bi zej nónbie' Dios, dan' žékgekke' wzé nag Dios chégake' dan' žéž'igake' žop yonnze. ⁸ Bi gonle kan žóngake' légake'. Xažo Dios, zga'ale kate' bi da' nnáblele-ne', ba nnézkzele' da' ka' žiážjelele. ⁹ Che len, žala' wcháljlenle Dios, na' nnale ki:

Xato' Dios, zo' ya'abá, ga'n zen Lo'.

¹⁰ Da, nna bi'o yežlyó nga.

Žénelto' gaken yežlyó nga kan žaz lažo'o Le'
kan žaken ya'abá chio'.

¹¹ Benn da' gawto' na'a ža.

¹² Benít law cheto' da' zinnj da' žonto',
kan ženít lawto' che no benne' žone' cheto' da' zinnj.

¹³ Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' doła',
san beslá neto' lo na' da' žonen,
dan' zej nak chío' dot yela' wnná bia',
na' dot yela' wak, na' dot yela' zen,
da' ka' náptezo'. Ka'kze gaken.

¹⁴ 'Cha' yenít lawle chegak lježle ka', benne' žóngake' le'e da' zinnj, lezka' Xažo
Dios, Bennen' zoe' ya'abá, yenít lawe' chele le'e. ¹⁵ Cha' bi yenít lawle chegak
lježle ka', bi yenít law Xažo Dios chele le'e doła' da' nbága'le.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' gonle wbás, bi gonle nyache' lawle kan žongak benne' ka', benne'
zloé'ezele chawe' kwíngake', dan' žóngake' nyache' lágwage' nich lé'egekle
benách ka' žóngake' wbás. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan'
chégake'. ¹⁷ San le'e, kate' gonle wbás, le wpá' yichjle, na' le chib lawle, ¹⁸ nich
bi lé'egekle benách ka' žonle wbás. Ngáche'ze žala' gonle wbás, na' Xažo Dios,
Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, yebi'e chele.

Ya'abá che Dios naken gan žala' wtobžo da' zaka' chežo

(Lk. 12:33-34)

¹⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi wtoble da' zaka' lo yežlyó nga, gan beldo' chen wtébgakban', na' zbia yin',
na' gan cho'ogak benne' wbán ka', nich kwángaken'. ²⁰ San le wtób da' zaka'
chele ya'abá che Dios, gan bi galj beldo' chen, bia wtébgakban', na' bi cwia yin',
na' gan bi gak cho'ogak benne' wbán ka', nich bi gak kwángaken'. ²¹ Gan de da'
zaka' chele, we' láže'le žinle.

Da' zza'ní lo yichj lázdo'žo

(Lk. 11:34-36)

²² Lezka' wnná Jesusen':

—Yež lawžo zej naken ka to da' zza'ní lo yichj lázdo'žo. Che len, cha' yej lawle
zej naken chawe', cho'o yichj lázdo'le da' naken baní'. ²³ Cha' yej lawle bi zej
naken chawe', yichj lázdo'le gaken choł. Che len, cha' baní' da' zóalenen le'e ba
beyaken da' naken choł, ba nakle'e choł yichj lázdo'le.

Dios, na' mežw

(Lk. 16:13)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gak no benne' gone' xchingak chope xane', dan' wzóe' cheła'ale toen',
na' yetóen' ži'ile' le', o gá'nlene' toen', na' yetóen' kwej yichje' le'. Bi gak wká'n
zenle Dios, na' mežw.

Dios žape chi'e benne' chie' ka'

(Lk. 12:22-31)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' gawle o ni'a che da' ye'jle, da'
ka' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwle. Zákale'eže yela' nban chele ka da'
ye'j gawle, na' zaka'že beła' žen chele ka laže' da' gákwle. ²⁶ Le wia kan žak

chegak byínnedo' ka', bia zlágakba' ya'abá. Bi žázgakba', na' bi žel-ľapba', na' bi ztóbgakba' da' gape chí'igakba', san Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, zwawkze' légakba'. Záka'žele le'e ka byínnedo' zan. ²⁷ ¿Noz benne' ladjwle le'e gag gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' nich gak ki chie'?

²⁸ ¿Biz chen' že' zédlele ni'a che da' gákwe? Le wia nga kan želgole yéjedo' ka' že'gaken ladjw yixe'. Bi žóngaken žin, na' bi žóngaken do xlaže'. ²⁹ Neda' žapa' le'e, Salomón, bennen' wnná bi'e, la'kze góta'le'e yela' wnni'a chie', laže' da' gokwe' bi gokžen xtan ka žnna'gak yéjedo' ka'. ³⁰ Dios na'kze žone' xtan yeje yixe'do' ka', da' že'gaken ladjw yixe', na' zej žian na'a ža, na' wxé wižj chéygaken lo yi'. Žone' légaken xtanle'e. Cha' ki že' laže'e yeje yixe'do' ka', lezka' da' zenle'e gone' chele le'e, la'kze bi žejle'le chie' dot láže'le. ³¹ Che len, bi kwe' zédlele, na' bi nnale: “¿Bizkze gawto?” o “¿Bizkze ye'jto?” o “¿Bizkze gákwtó?” ³² Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga že' láže'gake' chegak yógo'te da' ki, san zoa Xažo Dios ya'abá, na' Le' nnézkzele' cha' žiážjelele bíte'teze da' ki. ³³ Na'a, le we' laže' nna bia' Dios le'e, na' le gon da' nak chawe' lawe' Le', na' Le' ko'e xnezle yógo'te da' ki da' žiážjelele. ³⁴ Che len, bi kwe' láže'le che da' gak wxé wižj, dan' gak kwe' láže'le wxé wižj che da' gaken chele ža na'. Tža tža žak da' ka' žala' kwe' láže'le chen ža na'.

7

Bi žala' chog bia'žo che lježžo (Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi chog bia'le chegak lježle ka', nich bi chog bia' Dios chele le'e, ² dan' chog bi'e chele le'e tlébeze kan zchog bia'le chegak lježle ka', na' kan zžixle che lježle ka' ležkan' gonkze Dios chele le'e. ³ ¿Biz chen' zwio' bebdo' da' yo'on yej law lježo', na' bi žákbe'lo' to da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁴ ¿Yi'o lježon': “Wleze, nich kweja' bebdon' da' yo'on yej lawo'” na' le', da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁵ Le', benne' žlo'é'ezele chawe' kwino'. Zga'ale wléj da' yo'on yej lawo' le', nich gak le'elo' binlo nich kwejo' bebdon' da' yo'on yej law lježon'.

⁶ Bi cho'nle da' zej naken la'y nich gaw beko' ka' len, ka chéchgakba', na' gáwya'agakba' le'e. Bi cho'nle da' záka'le'en chele nich gaw koch ka' len, ka wléj chóchgakban'.

Le nnab, na' le chilj, na' le wliž ža yo'o (Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Le nnab, na' Dios gonnen' chele. Le chilj, na' gonne' latje žél-lelen. Le wliž ža yo'o, na' Le' wsaljwe' chele. ⁸ No benne' bi da' znnabe', gatan' chie', na' benne' bi da' žilje', žel-len', na' benne' žliže' ža yo'o, yaljwn chie'.

⁹ Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, zoa xkwide' chie', cha' nnablbe'-ne' yet xtil, ¿wnezjwe' yej chebe'? ¹⁰ Cha' nnablbe'-ne' to beł, ¿wnezjwe' bele snia chebe'? ¹¹ Le'e bi nakle chawe', san nnézele wnézjwle da' naken chawe' chegak ži'nle ka'. Wak wxén láže'le Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá, gonne' da' naken chawe' chegak benne' ka' bi da' nnábgekle' Le'.

¹² Che len, kan žénelele le'e gongak benne' ka' chele, lezka' le gonte chégake'. Ki žnna da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wliž Dios.

To gan žala' težo ga nak to lyido'

(Lk. 13:24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le cho'o gan žo'ogak benách ka' ga nak to lyido'. Laga' nak gan žo'ogak, na' nez zen naken da' žjaklen benne' ka' gan kwia yí'gake'. Žo'ogak benne' zan ga na'. ¹⁴ Lyido' nak gan žo'ogak, na' nez las naken da' žjaklen benne' ka' gan gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', na' babze benne' ka' žežélgklen'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Lk. 6:43-45)

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwínle nich bi gon láže'gekle benne' wen laže' ka' le'e, benne' ka' znnágake' zcháljgake' lo wláž Dios. La'gak benne' ka' gan zoale, benne' ca' wloé'el kwíngake' gaxjw láže'do' kan zej nak zíla'do' ka', san lo yichj lázdo'gake' zej nake' ka' beko' yixe' snia ka'. ¹⁶ Da' ka' žóngake' zej nak bian' kan zej nake'. Bi zchibžo da' zbia lba uba lo yag yeche', na' bi zchibžo da' zbia yag higo lo yixe' laye'. ¹⁷ Ki naken, yógo'te yag zix želbían da' zej naken zix, na' to yag yixe' zbian da' bi zej naken zix. ¹⁸ Yag zix na' bi gak kwian da' zej naken ka'ze, na' yag yixen' bi gak kwian da' zej naken zix. ¹⁹ Bíte'teze yag da' bi zbian da' naken zix, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'. ²⁰ Ki naken, da' ka' žongak benne' ka' zej nak bian' kan zej nake'.

No benne' ka' bi gak chejnníta'gake' gan zna bia' Dios

(Lk. 13:25-27)

²¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' zan yé'gake' neda': “Xan, Xan” san kege yógo'tegake' cházgake' gan zna bia' Dios ya'abá. Légakze benne' ka' žóngake' da' žénele Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, chejnníta'gake' ga na'. ²² Kate' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, benne' zan yé'gake' neda', na' nnágake': “Xan, Xan, bchaljto' xtiža' Dios ni'a che lo' Le'. Bkonlto' žin lo' nich bebejto' be' xiwe' ka', na' bkonlto' žin lo' nich bento' da' zan yela' wak zen ka'.” ²³ Naž neda' yapa' légake': “Bi nónbi'a le'e. Le kwas ga zoa' ni, le'e, benne' wen da' zinnj ka'.”

Chope kan nak gan gak chxjwžo len yo'o

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka', no benne' ženle' xtiža'a ni, na' žone' kan znnan, nake' ka' to benne' žejni'ile, benne' bene' liže' gan že' lo yej xe. ²⁵ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', san bi wbixen, dan' žen' lo yej xe. ²⁶ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka' to benne' bi žejni'ile, benne' bene' liže' lo yo yach. ²⁷ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', na' wbixen, na' la' wbía yi'ten.

²⁸ Kate' beyož Jesusen' bcháljlene' légake' da' ni, bebán láže'gak benne' zan ka' kan nak da' žsedle', ²⁹ dan' žsedle' légake' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kege kan žongak benne' yodo' wsedle chégake' ka'.

8

Žeyák to benne' de'e yižwé' leže

(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹ Kate' betj Jesusen' law ya'a na', benne' zan zjáklene' Le'. ² To benne' de'e yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

³ Naž Jesusen' la' blite ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' benitte yižwé' che bennen'. ⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Bwia nga, bi yi'o nitó benne' da' ni, san beyéj, bejlóe'el kwino' law bxož, na' bejnezjw dan' bchi'le Moisés le'e, dan' wloé'elen benách ka' ba beyako'.

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' Roma

(Lk. 7:1-10)

⁵ Wyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' bla' to benne' ga na', benne' zchi'e to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile. Bžine' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le',

⁶ na' wnné':

—Xan, zoa to bi' wen žin chia', debe' lo yo'o. Bi žak sa'be', na' zzáka'le'ebe'.

⁷ Jesusen' gože' le':

—Sa'a neda', yeyona'-be'.

⁸ Bechebe benne' wnná bian', na' gože' Jesusen':

—Xan, bi naka' neda' zi cho'o liža', san cha' nnazo', yeyák bi' wen žin chian'.

⁹ Lezka' neda', zoa to benne' zna bi'e neda', na' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zna biá'gaka'-ne'. Kate' žapa'-ne' toe': "Wyéj ga na'" žeje'. Kate' žapa'-ne' yetóe': "Da ni" žide'. Kate' žapa' benne' wen žin chia': "Ben žin ni" la' žontie' žin na'.

¹⁰ Kate' benle Jesusen' da' ni, bebanle', na' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gan zej nnita' benne' Israel ka', bi na' chejxaka'a nitó benne' žejli'e chia' neda' kan žon benne' ni. ¹¹ Lezka' žapa' le'e: žojgak benne' zan zaka' gan zla' wbíž, na' zaka' gan ženen, na' kwé'lengake' tzen Bran, na' Isaak, na' Jakob, gan zna bia' Dios ya'abá chie', ¹² san benne' ka' ba wžekze Dios nich chejnníta'gake' gan zna bi'e Le', wsejwe' légake' na'le gan nak chol, gan kwéžegake', na' wžéj láye'gake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹³ Naž Jesusen' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Beyéj ližo'. Kan žejli'o chia', ka' gaken chio'.

La' na'ze beyakte bi' wen žin chien'.

Jesús žeyone' xna' zo'le Bedw

(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴ Bžin Jesusen' liž Bedw, gan ble'ele' xna' zo'le Bedon' die' lo da'a, na' yoe'e da' la. ¹⁵ Jesusen' wdane' na' no'len', na' la' bežojte da' la dan' yoe'e. Naž beyás no'len', na' bsí'ni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶ Kate' za' žaže ža na', za'gak benne' ka' zej noe'e benne' zan gan zoa Jesusen', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' len yela' zmneze chie' bebeje' be' xiwe' ka', na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka'. ¹⁷ Ki goken, bžin dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Le' beyone' da' ka' wzáka'žo, na' beké'e yižwé' ka' chežo."

Benne' ka', benne' žénegekle' gónlengake' Jesús tzen

(Lk. 9:57-62)

18 Kate' bl̄e'el Jesusen' zej nnita' benne' zan ka' dot kwite', gože' benne' wsdle chie' ka' tégake' yechel̄a'ale nisdo'. 19 To benne' yodo' wsdle bžine' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

–Benne' wsdle, gónlena' Le' tzen gáte'teze gan chejo'.

20 Jesusen' gože' le':

–Beza' ka' zej de zan yej chégakba', na' byínnedo' ka', zej žia xó'ngakba', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de gan chixjw yichja'.

21 Yetó benne' wsdle che Jesusen' gože' Le':

–Xan, benn latje yeyá'a liža' na' zejte wkacha'a xa'.

22 Jesusen' gože' le':

–Da len neda'. Be' latje benne' žátgake' wkáche'gake' ljéžgake' ka', benne' žátgake'.

Jesús zzoa žie' be' wale da' žakle'en

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

23 Wžén Jesusen' lo barkw, na' benne' wsdle chie' ka' zónlengake' Le' tzen.

24 Naž gok to be' wale lo nisdo', na' žasle'e nisdon', na' zejte žaz nis lo barkwn'. Jesusen' die' ztase' lo barkwn'. 25 Naž benne' wsdle chie' ka' wbíga'gake' gan die', na' besbángake' Le', na' góžgake' Le':

–Xan, beslá neto'. Za' gatžo lo nis.

26 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

–¿Biz chen' zžébele? Láte'ze žejle'le che Dios.

Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' da' žaken, na' nisdon', na' la' wžé'tegaken ži. 27 Behán láže'gak benne' ka', na' wnnágake':

–¿Biz napkze benne' ni? Znnenze', na' be' žaken, na' nisdo' žóngaken kan zenne'.

Benne' Gadara ka', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

28 Kate' bžin Jesusen' yechel̄a' nisdo' gan nbab yež Gadara, bžojgak chope benne' ka' lo bloj ka' gan zej že' ba chegak benne' gat ka', na' bžingake' gan zoa Jesusen'. Sníal̄e'e zej nake', na' bi gok nitó benne' tie' lo nezen'. 29 La' wžéžeya'agak žoptie' zižje, na' wnnágake':

–¿Biz nbága'to' chio', Jesús, Ži'n Dios? ¿Zo'o nga nich wsaka' zi'o neto' kate' bi na' žin ža?

30 Gan nnita'gake' zej nnita' koch zan, bia želdaba' žáwgakba', na' zej že'ba' late' gan nak zi'to'. 31 Wnné nyáche'gak be' xiwe' ka', na' góžgaken Jesusen':

–Cha' yebejo' neto', be' latje chejžo'oto' yichj lázdo'gak koch zan ka'.

32 Naž Jesusen' gože' légaken:

–Le chej.

La' bežójtegak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken yichj lázdo'gak koch zan ka'.

Naž ka' gaze jak yógo'te koch zan ka', na' bejbíxjgakba' gan nak to le'e ya'a yej, na' bejcházgakba' lo nisdo', gan wyépgakba' nis, na' gótgakba'.

33 Bžébegak benne' ka', benne' wdape chí'igake' koch ka', na' bžónnjgake'. Kate' bžingake' lo yež, bžéngkle' benách ka' yógo'te da' gókgaken chegak benne' ka' wyó'ogake' be' xiwe' ka'. 34 Naž bžojgak benne' lo yež ka', nich bejcházgake' Jesusen'. Kate' bl̄é'egkle' Le', góta'yoegkle' Le' yezé'e lo yežlyó chégake'.

9

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Naž bebén Jesusen' lo barkw, na' wdíe' yechelá'a nison', na' bežine' gan nak laže'. ² Bžingak benne' ka' ga na' zej noe'e to benne' bi žak se'e, na' bđixjwgake' le' xni'a Jesusen', zoe' lo yag gant. Kate' ble'el Jesusen' kan žejle'gak benne' ka' chie' Le', gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba benít ľawa' chio' doľa' da' nbago'o.

³ Lezka' zej nnita' benne' yodo' wsdle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

—Da' zchalj benne' ni zzoan Dios chelá'ale.

⁴ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', gože' légage':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' kegle? ⁵ Bi nak zede cha' no benne' yí'aze' benne' ni: “Dola' da' nbago'o ba benít ľawa'” san nak zede gone' ga yeyase', na' yezé'e.

⁶ Na'a, neda', Benne' Golje' Benách, wľoe'ela' le'e nzi' lo na'a yelá' wnná' bia' lo yežlyó nga yenít ľawa' doľa'.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Beyás. Bchis yag gant chion', na' beyéj ližo'.

⁷ Naž ľa' wyaste bennen' bi gok se'e, na' beyeje' liže'. ⁸ Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, bebángle', na' bka'n zéngake' Dios dan' bnezjwe' yelá' wak ki chegak benách ka'.

Jesús žliže' Matío

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Kate' bezá' Jesusen' ga na', ble'ele' to benne' lie' Matío, ži'e gan zchizjwe' benách ka' lo wľáz yež zi'to', na' Jesusen' gože' le':

—Benľen neda' tzen.

Naž ľa' wzó ža'te Matión', na' benľene' Jesusen' tzen.

¹⁰ Yetó da' goken, kate' ne že' Jesusen' žawe' to lo yo'o, benne' zan, benne' wechizjw ka' na' benne' gaxjw ka', bžingake' gan zoe', na' wžé'ľengake' Jesusen' na' benne' wsdle chie' ka'. ¹¹ Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, wnnábgagle' benne' wsdle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bennen' žsedle' le'e žáwľene' benne' wechizjw ka', na' ľen yezika' benne' doľa' ka' tzen?

¹² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légage':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe', bi žon byenen chjake' gan zoa benne' žeyone' benách ka', san benne' ka' bi nníta'gake' chawe' žon byenen chjake' gan zoa bennen' žeyone' benách ka'. ¹³ Le chej, na' le wsdle da' nzejw le'e yiche la'y, da' znnan ki: “Žénela' yeyache' láže'gagle' benne' ka' ľježgake' ka', kege gótgake' bia beže ka' lo bkog la'y chia'.” Bľa'a neda' nga, kege nich wľiža' benne' chawe' ka', san nich wľiža' benne' doľa' ka' nich yeyát láže'gagle'.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Naž benne' ka' žónľengake' Zwa tzen, bennen' bezóe' benách ka' nis, blá'gake' gan zoa Jesusen', na' wnnábgagle' Le', na' wnnágake':

—Neto' žonto' wbás zan ch'i, na' ľezka' žongak benne' yodo' fariseo ka'. ¿Biz chen' benne' wsdle chio' ka' bi žóngake' wbás?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—¿Wak benne' ka' nníta'gake' ľni che yelá' zchag na' gak nyache' láže'gagle' kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légage'? Za' ža kate' kwas bennen' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

¹⁶ Bsaka' ľebe Jesusen', na' wnné':

–Bi yeyón nitó benne' to laže' gole len laže' kobe, dan' wxónnj laže' koben' da' ngo'e lo laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ¹⁷ Lezka' bi ka'a nitó benne' xis uba kobe to lo že'e gole da' naken yid, dan' gak bžina' xis uba koben', na' wlán' že'e golen' da' naken yid, na' cwia yi' xis uba na', na' lezka' kwia yi' že'e na' da' naken yid. Zga'lažo xis uba kobe to lo že'e kobe da' naken yid, na' da' chopten žak chí'igaken.

Žebán xkwide' no'le che Jairo, na' žeyák to no'le

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Kate' Jesusen' ne zchájljlene' légage', to benne' zna bi'e benne' judío ka' ble'e gan zoe', na' bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

–Xkwide' no'le chia' za' gotbe'. Da, xoa no'o lebe', nich yebanbe'.

¹⁹ La' wzó ža'te Jesusen', na' wyéjljlene' le', tzen len benne' wsedle chie' ka'.

²⁰ Naž bžin to no'le ba gok chežinno yiz de'e yižwé'. Bi zbez žen chie' da' žaken chégakkze no'le ka'. Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²¹ Ki bene' dan' wzá' laže'e, na' wnné': "Ča' kanza' ze', yeyaka'."

²² Naž byechj Jesusen', na' bwie' le', na' gože' le':

–Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba beyaktio' dan' žejli'o chia' neda'.

La' na'ze beyaktie'.

²³ Kate' bžin Jesusen' liž benne' wnná bian', ble'ele' zej nnita' benne' zan ga na', benne' ka' zkwéžegake' bžejw, na' benne' ka' želbeže nyache'e. ²⁴ Jesusen' gože' légage':

–Le kwas ga ni, dan' bi nat xkwide' no'le ni. Ztászebe'.

Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' bka'n dítjgekle' Le'.

²⁵ Kate' Jesusen' ba bebeje' benne' ka' na'le, wyoé'e lo yo'o, na' beᵛwe' na' xkwide' no'len', na' la' wyástebe'. ²⁶ Wzé diža' kan gok da' ni, na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyón' béngklen'.

Jesús žeyone' benne' lo choľe ka'

²⁷ Kate' bžoj Jesusen' ga na', chope benne' lo choľe ka' wnáwgake' Le'. Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágage':

–Beyache' laže'l neto', Le', za'só Dabí.

²⁸ Kate' wyó'o Jesusen' lo yo'o, žopte benne' lo choľe ka' bžíngake' gan zoe'. Naž Jesusen' wnnable' légage', na' wnné':

–Žejle'le chia' neda', gak yeyona' le'e?

Légage' wnnágage':

–Ó', Xan.

²⁹ Naž Jesusen' wdane' yej láwgake', na' wnné':

–Kan žejle'le, ka' gaken chele.

³⁰ La' beyáljwte yej láwgake'. Naž Jesusen' bchi'le' légage', na' wnné':

–Le wia bi we'le latje no benne' nnezle' da' ni.

³¹ Kate' bežógage', la' bžétegage' diža' dot yežlyón' kan nak da' ben Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' bi žak nnie'

³² Kate' Jesusen' bežójljlene' benne' wsedle chie' ka' tzen lo yo'on', bžíngak benne' ka' gan zoa Jesusen', benne' ka' zedjwá'gake' to benne' gan zoe' Le', benne' bi žak nnie' dan' yoe'e be' xiwe'. ³³ Kate' bebéj Jesusen' be' xiwen', la' wnnete nannen' bi gok nnie'. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágage':

–Bi na' le'elto' da' ki gan nníta'gak benne' Israel ka'.

³⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnégage' chie', na' wnnágage':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che xangak be' xiwe' ka'.

Jesús žak nyache' laže'e ni'a chegak benne' zan ka'

³⁵ Wdá Jesusen' dot kwit gan zej že' yež zen ka', na' yeždo' ka', na' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bsdle' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bchalje' diža' chawen' kan zнна bia' Dios. Beyone' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e, benne' ka' nníta'gake' lo yež ka'. ³⁶ Kate' ble'el Jesusen' benne' zan ka', beyache' láže'le' légake', dan' želzake'e, na' žedó láže'gake' kan žak chegak zila' ka' bi zoa benne' gape chí'igake'-ba'. ³⁷ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li, zen nak yel, san babze benne' ka' nníta'gake' nich lápaken'. ³⁸ Che len, le gáta'yoel Dios, Bennen' nake' Xan yelen', na' nnáblele-ne' seje'e benne' wen žin ka', nich lápaken'.

10

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákake' wbás chie' ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Naž bliž Jesusen' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' yógo'te benne' yižwé' ka', na' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e.

² Ki legak chežinnote wbás ka' wže' Jesusen':

Smon, (lezka' lie' Bedw).
Ndres, (biche' Smon na').
Jakob, (zi'n Sebedeo).
Žwa, (biche' Jakob na').

³ Lip.

Bartol.

Mas.

Matío, (benne' wechizjw).

Jakob, (zi'n Alfeo).

Lebeo, (lezka' lie' Tadeo).

⁴ Smon, (benne' že' laže'e yež Israel).

Judas Iskariote, (bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Jesús žsele'e wbás chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Naž Jesusen' bsele'e chežinnote benne' wsedle chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e, na' bchi'le' légake', na' wnné':

—Bi chejle gan zej nníta' benách ka' bi zej nake' judío, na' bi chazle lažgak benách ka' nníta'gake' gan nbab Samaria. ⁶ Le chej gan zej nníta' benách Israel ka', benne' zej nake' ka' zila'do' ka', bia ka' zej nniłba'. ⁷ Le wchálj diža' chawen', na' nnale: “Za' žin ža la' Bennen' zoe' ya'abá che Dios nich nna bi'e lo yežlyó nga.” ⁸ Le yeyón benne' yižwé' ka'. Le yeyón benne' ka' zej de'e yižwé' leže. Le yesbán benne' gat ka'. Le yebéj be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. Bennza' yela' wnná bia' ni chele. Le wkonlen žin, na' bi be wchizjwle.

⁹ Bi be wa'le lo bzod chele, cha' mežw oro, o mežw plat, o mežw lasdo'. ¹⁰ Bi wa'le yixjw yet chele da' gawle lo nez. Toze laže' da' xoa yenle wa'le, na' bi wa'le zeł-le, o bar chele, dan' wžełkzle benne' wen žin da' zowe'.

¹¹ Gáte'teze yež zen, o yeždo' gan žinle, le nnab cha' zoa no benne' ga na' nake' li laže', na' ga'nle liž bennen' na' zejte yežojle lo yežen'. ¹² Kate' cho'le to yo'o, le gape “Padiox” benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' nnáblele Dios wnezjwe'

chégake' da' wzóa žin yichj lázdo'gake'. ¹³ Cha' zej nak zi benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' da' zzoa žin yichj lázdo'žo gá'nlenen légake', san cha' bi zej nak zi benne' ka', nnable bi ga'nlen légake' dan' zzoa žin yichj lázdo'žo. ¹⁴ Gáte'teze gan žinle gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' x̄tíža'le, le yežój lo yo'on', o lo yežen, na' le kwib bixte yo da' dan' lable, da' wlo'e'elen légake' zej nbage'e zia. ¹⁵ Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', sáka'žegak benách ka' nníta'gake' lo yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, yež ka' bchininj Dios.

Benne' yežlyó ka' wsaka' zí'gake' benne' ka' che Jesús

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wia nga, neda' žsel'a le'e, na' gakte ka zíla'do' ka' želdaba' gan zej nnita' beko' yixe' snia ka'. Le gak ban laže' kan zej nak bele snia ka', san lezka' le gak gaxjw laže' kan zej nak plomdo' ka'. ¹⁷ Le gape chi'i kwínle chegak benách ka', dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', na' chingake' le'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' x̄tíža' Dios. ¹⁸ Lezka' wché'gake' le'e gan že'gak benne' blo ka', na' gan že'gak benne' wnná bia' ka', dan' žónlenle neda' tzen. Ki gaken nich gak wchaljle x̄tíža'a gan že'gak benne' ka', na' gan že'gak benne' ka' bi zej nake' judío. ¹⁹ Naž kate' wdégake' le'e lo na'gak benne' wnná bia' ka', bi gek zédlele biž nnale, dan' wchíz Dios yichj lázdo'le la' ža na'ze da' nnale, o kan wchaljle. ²⁰ Kege lé'ezele wchaljle, san Dios Be' La'y, Bennen' sel'a Xažo Dios chele, Lekze' sóalene' le'e, na' wchalje'.

²¹ 'Zej nnita' benách ka' wdégake' bíche'gake' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake', na' lezka' benne' ka' zej nake' x̄agak x̄kwíde' ka' wdégake' zí'ngake' ka', na' zej nnita' benne' ka' kwej yíchjgake' x̄ágake' ka', na' góngake' ga gátgake'. ²² Yógo'te benách wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san yelá no benne' ga'ne' choch na' zejte ža ze lawte ža ka'. ²³ Kate' wsaka' zí'gak benách ka' le'e to lo yež, le wzónnj ga na', na' le chej yetó yež, dan' žapa' le'e, yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, zga'ale kate' yeyož wzele x̄tíža'a gan zej nnita' yógo'te yež ka' chegak benách Israel ka'.

²⁴ 'Nóte'teze benne' nake' benne' wsdle bi nakže' blo ka bennen' žsedle' le', na' lezka' no benne' nake' wen žin bi nakže' blo ka xane'. ²⁵ Bennen' nake' benne' wsdle žála' yebele' cha' sáke'le' gake' kan nak bennen' žsedle' le', na' benne' wen žin na' žála' yebele' cha' gake' kan nak xane'. Cha' neda' naka' ka' benne' xan yo'o, na' znnégake' chia', znnágake' naka' Belzebú da' xiwe', lezka' da' zí'teže nnégake' chegak benách ka' žónlengake' neda' tzen.

*No Benne' žála' žébežo
(Lk. 12:2-9)*

²⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Che len, bi žébele benách ka'. La' law yógo'te da' ka' žaken ži žize, na' gak bia' yógo'te da' zej ngache'. ²⁷ Da' zchaljlena' le'e gan nak choj, le wchaljen gan nak lo baní', na' da' žapa' le'e gan ngache', le nne zižje gan nak kwáselo. ²⁸ Bi žébele benne' ka', benne' žótgake' bel'a' žen chegak benách ka', san bi gak wchínnjgake' be' nákkžežo. Le žebe Dios, Bennen' gak gote' bel'a' žen chele, na' lezka' gak cho'ne' be' nákkzele lo yi' gabíl.

²⁹ 'Želdó'o chope byínnedo' len to mežw lasdo', san bi bixte nitoba' lo yo cha' bi žonn Xažo Dios latje gaken. ³⁰ Lezka' yógo'te yicha' yichjle ba blab Dios. ³¹ Che len, bi žébele. Záka'žele le'e law Dios ka záka'gak bia zan byínnedo' ka'.

Benne' ka' znnágake' žónlengake' Benne' Cristo tzen

(Lk. 12:8-9)

³² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' nne' žónlene' neda' tzen lawgak benách ka', lezka' neda' nnia' žonlen bennen' neda' tzen law Xa', Bennen' zoe' ya'abá. ³³ Benne' ka', benne' zbej yichjgake' neda' lawgak benách ka', na' znnágake' bi žónlengake' neda' tzen, lezka' neda' kwej yichja' légake' law Xa', Bennen' zoe' ya'abá.

Jesús nake' ka to da' gonen ga la'a lazgak benách ka'

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gekle za'a neda' nich ko'a yežlyó nga da' gonen ga gaggak benách ka' toze. Bi za'a nich gona' ga gaggak benách ka' toze, san za'a nich ko'a da' gonen ga la'a lazgak benách ka'. ³⁵ Za'a nga, na' gona' ga kwej yichjgak benách ka' xágake', na' lezka' no'le ka' kwej yichjgake' xná'gake'. Lezka' no'le zoa' ližgak ka' kwej yichjgake' xto' zí'ngake' ka'. ³⁶ Ki gaken, la' lježgak benách ka' wsaka' zí'gake' légake'.

³⁷ No benne' nži'ižele' xa xne'e ka nži'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen, na' no benne' nži'ižele' xkwide' byo chie' o xkwide' no'le chie' ka nži'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen. ³⁸ No benne' bi si' lo ne'e gake' ka to benne' zejťe'e le'e yag kroze, na' gónlene' neda' tzen, bi nake' zi gake' chia' neda'. ³⁹ No benne' že' laže'e gape chie' yela' nban chie', wnitén', san no benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, yelá bennen'.

Da' ka' Dios yebi'e chežo

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gape' le'e ba la'ne, lezka' gape' neda' ba la'ne, na' bennen' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ⁴¹ No benne' gape' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios dan' zchalje' lo wlaze' Le', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che bennen' zchalje' lo wlaze' Le'. Lezka' no benne' gape' ba la'ne to benne' chawé' dan' nake' benne' chawé', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che benne' chawén'. ⁴² Nóte'teze benne' wnezjwe' to zbíndo'ze nis che to béne'do' ki dan' nake' benne' wsdle chia' neda', da' li žapa' le'e, si'kze bennen' da' wnezjw Dios chie'.

11

Benne' ka' bseła' Zwa želžine' gan zoa Jesús

(Lk. 7:18-35)

¹ Kate' beyož Jesusen' bzejni'ile' benne' wsdle chie' ka', bezé'e ga na', na' wyeje' žejsedle' benách ka', na' žejchalje' xtiže'e lo yež ka' chegak benne' ka'.

² Kate' ža ka' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nyejwe' liž ya, na' benle' kan nak da' žon Jesusen'. Naž Zwan' bsele'e chope benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. ³ Žoptie' wnnágekľe' Jesusen', na' wnnágake':

—žNako' Le' Benne' Criston', Bennen' žala' le'e yežlyó nga, o žala' kweztó' na' zejťe la' yetó benne'?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chej chejzenle Zwan' dan' žénlele, na' dan' zlé'e elele. ⁵ Le yi'e kan žaken, želé'egekľe benne' ka' gókgake' lo choľe, na' žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'.

Ba beyakgak chawe' benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže, na' žeyéngkle benne' kwez w ka'. Ba bebangak benne' ka' gótgake', na' nníta'gak benne' ka' zžengkle' benne' yache' ka' diža' chawen'. ⁶ Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' bi kwey yichje' neda'.

⁷ Kate' ba beza'gak benne' ka' zónlengake' Zwan' tzen, naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na' kan nak che Zwan', na' gože' lé'gake':

—¿Biz gónelele lé'elele katen' wyejle lo latje dachen'? ¿Gónelele lé'elele to benne' nake' ka to ya xtildo' da' zzechj be'? ⁸ Cha' kege, ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ⁹ Yetó na', ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' zchalje' lo wláz Dios? Ka' naken, žekla' neda'. Žapa' le'e, blé'elele to benne' nákle'eže' blo ka yezika' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ¹⁰ Ki naken dan' nak Zwan' bennen' nyejw kan nak chie' le'e yiche la'y, da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia', bennen' cheje' zga'ale' ka Le'.
Le' gon chawe'e nez gan tio'.

¹¹ Da' li žapa' le'e. Dot yežlyó nga, bi zoa nitó benne' nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' gaxjw laže' gan znná bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nakže' blo ka Zwan'.

¹² 'Katen' wzó law bezóa Zwan' benách ka' nis, na' zejte na'a ža, de chgi' želžó'o benách ka' gan znná bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, na' benne' wechóg laže' ka' žon byéngake' ch'ógogake' ga na'. ¹³ Kate' bla'te ža na' wzóa Zwan', da' bchi'le Moisés le'e, na' da' bzojgak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios blóe'egeklen kan znná bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá. ¹⁴ Cha' žénelele si' lo na'le da' ki, žala' nnézele Zwan' nake' Lias, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' nake' bennen' wnná Dios žala' yel'é'e da' yoble ža ni zoažo na'a. ¹⁵ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁶ '¿Biz wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? Zej nake' ka xkwide' ka' želbe'be' lawe' ya'a. Zbéžeya'agakbe', na' žližgakbe' ljéžgakbe' ka', ¹⁷ na' želnnabe': "Žkwéžeto' chele bžejw. ¿Biz chen' bi za'ale? Žo' nyáche'to' chele. ¿Biz chen' bi zbeže nyáche'le?" ¹⁸ Ki nakle, dan' bla' Zwan', na' dan' bi bdawe' kan žawle le'e, wnele chie', wnnale: "Da' xiwe' zónlenen le' tzen." ¹⁹ Naž bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' že'j žawa', na' znele chia', znnale: "Nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' wen do'la' ka'." Yela' žejni'il che Dios nak bian' ni'a che da' žongak benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Da' gak che no benne' bi gone' kan znná xtiža' Dios (Lk. 10:13-15)

²⁰ Naž wzó law Jesusen' zdile' benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' gan bene' da' zan yela' wak zen ka', dan' bi beyát láže'gake'. ²¹ Gože' lé'gake':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Betsaida. Chela' gogkak yela' wak zen ka' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón ka da' ka' bena' gan zoale, ža ni'tel yeyát láže'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', na' gákwgake' laže' zeche', na' wžiagake' de yichjgake', da' wlo'e'elen žeyát láže'gake'. ²² Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', yež ka' bchinnj Dios. ²³ Le'e, benne' ka' che yež Kapernaum, ¿žékelele le'e cho'ole ya'abá che

Dios dan' blé'elele da' ka' bena' neda'? Yetjle lo yi' gabíl. Chela' gokgak yela' wak zen ka' lo yež Sodoma, ka da' ka' bena' gan zoale, ga'ngak benne' yežen', na' zejte na'a ža. ²⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma na'.

Zma Jesús: "Le gonlen neda' tzen, na' yezi' láže'le"

(Lk. 10:21-22)

²⁵ Kate' ža na' bchalj Jesusen', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, dan' bkacho'o da' ki, nich bi lé'egeklen benne' ka' žejni'igekle', san bloe'elo' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ka' da' ki. ²⁶ Ka'kze gaken, Xe, dan' ki wyáz lažo'o Le'. ²⁷ Ba bde Xan' yógo'te lo na'a neda'. Bi nonbia' no benne' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios, na' bi nonbia' no benne' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'n Dios, na' lezka' benne' ka' žénela' wloe'ela' légake' Xažo Dios. ²⁸ Le gonlen neda' tzen yógo'tele žejxáke'le dan' zóntezle žin che yodo', na' nwa'le ywa' zi' che da' zchi'le yodo', na' neda' gona' ga yezi' láže'le. ²⁹ Lo yela' gaxjw laže' chele le gon xchina', gakte ka go'n ka', bia ka' želzi'ba' yogo' chégakba'. Le wsdle da' nnia' neda', dan' naka' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' žel-lele yela' žezi' laže', na' ga'n ži yichj lázdo'le. ³⁰ Yogon' dan' xoa' le'e, dan' naken da' wchi'la' le'e, bi naken zede, na' ywa' wa'a le'e da' naken da' žsedla', žá'ado'ze naken.

12

Benne' ka' che Jesús želké'e bisto zoa' scribe ža la'y

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Kate' ža na', da' naken ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yeze zoa' scribe. Želdón benne' wsdle chie' ka', na' wzó lágwage' želké'e bisto gan žia zoa' sriben', na' žáwgaken'. ² Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, góžgake' Jesusen':

—Bwia nga, žongak benne' wsdle chio' ka' da' bi žala' gonžo ža la'y.

³ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bi beł-le le'e yiche la'y kan nak da' ben Dabi katen' wdone', na' lezka' wdongak benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyo'é'e lo yo'o che Dios, na' bdawe' yet xtil ka' zej nkwe'e lo bkog la'y, dan' bi žala' gawe' le', na' bi žala' gawgak benne' ka' wnníta'lengake' le', san toze bxož ka' de latje gáwgaken'. ⁵ ¿Bi beł-le da' wnná Moisés wak gongak bxož ka' ža la'y ka'? Žóngake' žin li'a yodo' ža la'y ka', na' bi želbage'e dola'. ⁶ Na'a, neda' žapa' le'e, zoa' neda' nga, na' naka' benne' nakže' blo ka' yodo'. ⁷ Bi žejni'ilele dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Žénela' yeyache' láže'lele lježe'le ka', na' kégeze gotle bia beždo' ka', bia ka' zzeyle lo bkog la'y chia'." Chela' žejni'ilele da' ki, bi besbága'le benne' ka' žia, benne' ka' bi želbage'e žia. ⁸ Ka' naken, dan' naka' neda', Benne' Golje' Benách, Xan ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyo'é'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ¹⁰ Lo yo'on' wzóa to benne' nžeke' ne'e, na' dan' žénegekle' benne' judío wnná bia' ka' žel'egekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' žia, che len wnnábgekke' Le', na' wnnágake':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—No benne' ládjwle le'e, cha' zoa to zila' chie', na' cha' bixba' toba' lo yežw kate' nak ža la'y, žbi chejeje'-ba'? ¹² Záká'že to benne' ka to zila'. Che len, de latje gonžo da' nak chawe' chegak benách ka' kate' nak ža la'y.

¹³ Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

—Bli no'ó.

Kate' bli ne'e, la' beyakten chawe' kan nak yechelá'a ne'e.

¹⁴ Naž bežachjgak benne' yodo' fariseo ka', na' béngake' xtíža'gake' nich gótgake' Jesusen'.

To benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te bchalje' che Jesús

¹⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' ni, bezé'e ga na', na' benne' zan jáklene' Le' tzen. Naž Jesusen' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ládjwgak benách ka', ¹⁶ na' bchi'le' légage' bi wzéngkle' benách ka' no nake' Le'.

¹⁷ Kate' bcháljlene' légage' gok da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸ Le wia nga, Bennen' nake' wen žin chia',

Bennen' wžekza' neda'.

Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Wchiza' Le' Be' La'y.

Le' wzenle' yógo'te benách kan gona',

wchi'a laža'a légage'.

¹⁹ Bi til diže'e len no benne', na' bi nnie' zižje,

na' bi yenle no benne' chi'e gan nak ži'to'.

²⁰ To ya xtildo' da' zoa be bi chichjwen',

na' to yi' da' za' yolen, bi wsolen',

kate' wzoaže' da' nak chawe' chie'.

²¹ Yógo'te benách ka' wzén láže'gake' Le'.

Znnágake: "Da' xiwe' žónlenen Jesús tzen"

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Naž bla'gak benne' ka' zej noe'e to benne' lo chole gan zoa Jesusen', bennen' bi žak nnie', dan' yoe'e be' xiwe', na' Jesusen' beyone' le'. Ki goken, bennen' goke' lo chole, na' bi gok nnie', na'a zle'ele', na' zchalje'. ²³ Che len bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake':

—žNak benne' ni za'só Dabí, bennen' žala' le'e?

²⁴ Kate' béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka', dan' Belzebú, da' xiwe', dan' naken xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen.

²⁵ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légage':

—Gáte'teze gan zna bia'gak benách ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', kwia yi' yela' wnná bia' chégage'. Lezka', cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yež o to yo'ó, na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'gak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' o lo yo'on'. ²⁶ Lezka', cha' kwej da' xiwe' la' ljéžekzen, na' cha' tíl-lengak be' xiwe' ka' la' légakken, žnakxkze gak dia' yela' wnná bia' che da' xiwen'? ²⁷ Znele chia', na' znnale žebeja' be' xiwe' ka' dan' Belzebú da' xiwe' žónlenen neda' tzen. Cha' neda' žona' ki, žnoz benne' žónlene' tzen benne' ka' žónlengake' le'e tzen kate' žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žóngakke' nak bian' nchíxelele le'e. ²⁸ Na'a, cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y neda', da' li yela' wnná bia' che Dios ba blan' ga zoale ni.

²⁹ '¿Gak no benne' choe'e liž to benne' waje, na' kweje' yela' wnni'a da' žen' liže', cha' zga'ale bi wcheje' benne' walen'? Naž gak choe'e nich wtache' liž benne' walen'.

³⁰ 'No benne' bi žónlene' neda' tzen, zbej yichje' neda', na' lezka' no benne' bi ztóblene' neda' tzen, žóslase'.

³¹ 'Che len žapa' le'e, yógo'te doľa' da' žongak benách ka', na' diža' zi' ka' da' znnégake' che Dios, yenít law Dios chégake', san no benne' nne zi'e che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. ³² Lezka', cha' no benne' nnie' chia' neda', Benne' Golje' Benách, Dios yenít lawe' chie', san no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. Bi yenít lawe' chie' ža ni zoažo na'a, na' bi yenít lawe' chie' ža zezán'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Mt. 7:15-19; Lk. 6:43-45)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nak zix to yag, kwian da' zix, san cha' bi nak zix bi kwian da' zix. Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan naken. ³⁴ Le'e, lježgak bele snia nakle. ¿Nakx gak wchalje da' naken chawe', cha' bi nakle chawe'? Kan nak da' zza' láže'gak benách ka', lezka' zcháljgake'. ³⁵ Zchalj to benne' chawe' da' nak chawe' dan' yo'o da' naken chawe' lo yichj lážda'we', san zchalj no benne' bi nake' chawe' da' bi nak chawe', dan' yo'o da' bi naken chawe' lo yichj lážda'we'. ³⁶ Che len žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', wchi'a laže'e benách ka' ni'a chegak yógo'te diža' da' wnnágakkze' ka'ze. ³⁷ Kan nak da' znoo', wchi'a laže'e le', na' yežoj' chawe' o bago'o zia ni'a che dižan' da' wnnó'.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'
(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

³⁸ Naž beži'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, žénelto' le'elto' to da' gono' da' gak bian' gan za' yela' wnná bian' da' napo'.

³⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' wen da' zinnj ka', na' bi zej nake' dot li laže', znnábgekle' neda' gona' to da' gak bian' no naka'. Bi be da' gak bian' lé'egekle', san toze da' nak bia' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ⁴⁰ Kan gok che Jonasen', bga'ne' le'e bel zen chonne ža chonne yele, lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' chonne ža chonne yele ga'na' zan yo. ⁴¹ Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe chášgake' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake', katen' wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' bengak benne' ka' che yež Nínibe na' yesbagan' benách ki zia dan' beyát láže'gak benne' ka' che yež Nínibe na' katen' Jonasen' bzenle' légake' xtiža' Dios, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Jonasen'. ⁴² Lezka' no'len' wnná bi'e yežen' da' žen' zaka' gan zde wbíž byo' zag ka' chase' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake' kate' wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' ben no'len' yesbagan' légake' zia, dan' bžoj' no'len' gan nakle'e zi'to' nich yenle' diža' sina' da' bchalj Salomón, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Salomón na'.

Kate' žežín be' xiwe' latje chen
(Lk. 11:24-26)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój be' xiwe' yo'o to benne', zdan gan nbiž, na' žiljen gan yezi' lažen'. Cha' bi wžel-len gan yezi' lažen', ⁴⁴ naž nnan: “Yeyá'a latje chia' gan bžoja'.” Kate' yežinen gan bžojen, chejxakan' bennen', nake' ka to yo'o ndachen, na' nloan, na' ba nba'an nich chejšóa no benne' ga na'. ⁴⁵ Naž chej be' xiwen', na' chejxin' yegaže be' xiwe' ka', be' zej nakžen xiwe' ka len, na' chó'ogaken yógo'ten, na' chejnníta'gaken lo yichj lázdo'w bennen', na' ga ze law gakže nyache' che bennen' kan goken chie' zga'ale. Lezka' gaken chegak benách ki, benne' wen da' zinnj ka'.

Xna' Jesús, na' benne' biche'e ka'

(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Kate' Jesusen' ne zcháljlene' benách ka' da' ni, bžin xne'e len benne' biche'e ka' ga na'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' gónegekle' wcháljlgake' Jesusen'. ⁴⁷ Naž to benne' bzenlen' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga, zoa xno'o len benne' bicho'o ka' la' lí'ale, na' žénegekle' wcháljlgake' Le'.

⁴⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' bennen' bzenle' Le' da' ni, na' wnné':

—žNézele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' benne' bícha'ado' ka'?

⁴⁹ Naž bli ne'e, na' bløe'ele' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Bwia nga, benne' ki zej nake' ka' xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'.

⁵⁰ Nóte'teze benne' žone' kan žénele Xa', Bennen' zoe' ya'abá, benne' ni nake' bi' bíche'kza', na' bi' zankza', na' xna'kza'.

13

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ La' ža na'ze bžoj Jesusen' lo yo'o, na' bejsóe' žoa'a niso'. ² Dan' bdogbak benne' zan gan zoa Jesusen', wžene' to lo barkw, na' wži'e ga na', na' benne' zan ka' wnníta'gake' lo yo biž žoa'a nison'. ³ Naž Jesusen' bcháljlene' légake', na' da' zan da' bsdle' légake', da' ka' bsaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga, bžoj to benne' žaz, yjeze' bínnedo' ka'. ⁴ Kate' ne zjeze', béxjwgak baļe bínnedo' ka' žoa'a nez, na' bžingak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁵ Béxjwgak yebaļe bínnedo' ka' lo yo gan že' jej, gan de láte'ze yo, na' la' blá'tegaken, dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶ Naž kate' bla' wbiž, la' wbižte dan' goze', dan' bi zoa gan gon lwen. ⁷ Béxjwgak yebaļe bínnedo' ka' gan beļa'gak lba yeche' ka'. Belgólele'e lba yeche' ka', na' bdóbgaken dan' goze', na' bžia yí'gaken légaken. ⁸ Béxjwgak yebaļe bínnedo' ka' gan nak lo yo beb, na' bežjwgaken. Bnéžjwgak baļe dan' goze' yetó gaywá' ka'. Bnéžjwgaken yebaļen yechonlaj ka', na' bnéžjwgaken yebaļen yechi žoa ka'. ⁹ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' bsaka' lebe'

(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Naž bžingak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žBiz chen' zcháljlēno' benách ka' da' ka' žsaka' lebo'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Dios žonne' le'e latje chejni'ilele da' ngache' kan zna bi'e Le' ya'abá chie', san benne' ki bi žénegekle' chejni'igekle'. ¹² No benne' zzi'e xtiža' Dios, Dios wnezjwe' chie' yelate', na' gáta'le'en chie', san no benne' bi' zzi'en, da' do'ze dan'

ba nzi'e yegá'n. ¹³ Che len zcháljl'ena l'égake' da' ka' žsaka' leba', dan' zwíagake' san bi zlé'egekle'. Žlyenle' san bi zze nággake', na' bi žejní'igekle'. ¹⁴ Ki žaken, žžin da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláž Dios, katen' wnné':

Da' li yénele san bi chejní'ilele.

Wíale'ele san bi lé'elele da' nakkzen.

¹⁵ Ki naken dan' nak zide yichj lázdo'gak benne' ki, na' bi be žaz lo yichj nággake'.

Nyejw yej lágwage',

na' bi zlé'egekle' len yej lágwage' ka'.

Bi zze nággake'

na' bi zzejní'igekle' yichj lázdo'gak',

na' bi žeyágake' chia' neda',

nich gak yeyona' légake'.

¹⁶ Na'a, ba nez zen naken chele le'e, dan' zlé'egekle yej lawle ka', na' žéngkle nagle ka'. ¹⁷ Da' li žapa' le'e, benne' zan, benne' bcháljgake' lo wláž Dios, na' benne' chawe' ka', gónegekle' lé'egekle' da' zlé'elele le'e, san bi blé'egeklen'. Gónegekle' yéngkle' da' žénlele le'e, san bi béngklen'.

Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag da' žsedle da' bsaka' leba' che benne' žaz. ¹⁹ Nóte'teze benne' ženle' diža' kan žnna bia' Dios ya'abá, na' bi žejní'ilen', žak che diža' da' benlen' kan gok che binnedo' ka' bėjxwgaken žoa'a nez. La' za'te da' xiwe', na' žeká'n dižan' da' wyazen lo yichj lázdo'w bennen'. ²⁰ Binnedo' ka' bėjxwgaken lo yežlyón' gan že' yej žsédgeklen kan žak che no benne' ženle' dižan', na' la' zze nagtien' lo yela' žebél chie', ²¹ san kan bi wdia'gak binnedo' ka' dan' bi gota' gan góngaken lwen, lezka' žaken che bennen'. Kate' žin to da' žsaka' zin' le', na' kate' žbia láže'gak benách ka' le' dan' nzi' lo ne'e dižan', la' gakte chope láže'e. ²² Binnedo' ka' bėjxwgaken gan bególegak lba yeche' ka' žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', san ždan láže'e da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' ka' žon láže'geklen bennen' dan' ždan láže'e yela' wnni'a che yežlyó nga. Da' ki žóngaken ga kwia' yi' dižan', na' bi gak gonen žin lo yichj lázda'we'. ²³ Binnedo' ka' bėjxwgaken lo yo beb žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', na' žejní'ilen', na' žon žin dižan' lo yichj lázda'we'. Zej nak ba le benách ka' ka binnedo' ka' bnėjzwgaken yetó gaywá' ka'. Zej nak yeba le benách ka' ka binnedo' ka' bnėjzwgaken yehonnálj ka', na' zej nak yeba le benách ka' ka binnedo' ka' bnėjzwgaken yechi žoa ka'.

Yíxe'do' ka'ze da' žnnan' kan žnna' ye le zoa' scribe

²⁴ Naž bsaka' lebe Jesusen' yetó, na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' žnna bia' Dios ya'abá naken kan gok che binnedo' chawe' ka' da' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ²⁵ Kate' ne žtasgak benne' ka' nnita'gake' liže', bla' to benne' ga na', benne' bi zle'ele' le' chawe', na' yjeze' lo yežlyó chien' binnedo' ka' che yíxe' ka'ze dan' žnnan' kan žnna' ye le zoa' scribe, na' beyeje' latje chie'. ²⁶ Kate' bla' zoa' sriben', na' wže' bisto chen gan žia zoa' sriben', naž gok bia'gak yíxe'do' ka'ze ka'. ²⁷ Naž bžingak benne' wen žin ka' gan zoa benne' žan yežlyón', na' góžgake' le': “Žan, cha' gozo' binnedo' chawe' ka' lo yežlyó chion', žnakž goken bla'gak yíxe'do' ka'ze ka'?”

²⁸ Žan yežlyón' gože' légake', na' wnné': “To benne' bi zle'ele' neda' chawe'

bene' ki." Naž benne' wen žin ka' wnnábgekle' le', na' wnnágake': "čžénelo' chejto' chejlážo'to' yíxe'do' ka'ze ka'?" ²⁹ Naž xángake' gože' légage': "O'o. Kate' wlážo'le yíxe'do' ka'ze ka', lezka' wlážo'lentele yele zoa' scribe ka'. ³⁰ Gakže chawe' gonnle latje gólegaken tzen na' zejte chejtobžon, na' naž yapa' benne' ka' wtóbgaken': le wtób zga'ale yíxe'do' ka'ze ka', na' le wchejen chejxónn weje nich wzeyžon, na' naž wtoble zoa' sriben' lo yo'o chia'."

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to binnedo' mostasa

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légage':

—Kan gak gan žin da' zna bia' Dios ya'abá, gaken kan gok che to binnedo' mostasa, dan' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ³² Da' li binnedo' mostasa na' nakžen da' do'ze ka'zej nak yógo'te binnedo' yezika' ka', san kate' ba nazen, zgóležen ka' yógo'te yíxe' kwan ka', na' žaken zen kan nak to yag, na' želžín byinnedo' ka', na' žóngakba' xó'ngakba' ka' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Lk. 13:20-21)

³³ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légage':

—Kan gak gan žin da' zna bia' Dios ya'abá gaken ka' ben kwa zichj che yet xtil, dan' bchíxe to no'le len chonne lbiḡ yezje zoa' scribe, na' wyache' dot kwa na'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' žsaka' lebe'

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Yógo'te da' ki bsaka' lebe Jesusen', da' ka' bcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bi bcháljlene' légage' da' bi bsaka' leben'. ³⁵ Ki bene', na' bžin dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': Wchalja' da' ka' wsaka' leba'. Nnia' da' bgache' katen' wzó law žata' yežlyó.

Da' žsedle da' bsaka' lebe Jesús che yíxe'do' ka'ze

³⁶ Naž Jesusen' bzele diže'e benách ka' nníta'gake' ga na', na' besele'e légage', na' le' beyoé'e yo'o. Naž bžingak benne' wsdle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' le':

—Bløe'el neto' da' žsedle dan' bsaka' lebo' che yíxe'do' ka'ze dan' znan' kan zna' yele zoa' scribe.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Benne' žaze' binnedo' chawe' naka' neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Ga na' goze' binnedo' ka' naken yežlyó nga, na' binnedo' chawe' ka' zej naken benne' ka' zej nbabe' gan zna bia' Dios. Yíxe'do' ka'ze ka' dan' znan' kan zna' yele zoa' scribe zej naken benne' ka' zej nake' che da' xiwe'. ³⁹ Bennen' bi zle'ele' chawe' xan yežlyón', na' goze' yíxe'do' ka'ze ka', da' xiwe'kze naken. Ža na' katen' wtóbgaken' naken ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, na' benne' ka' ztóbgaken' zej nake' wbás che ya'abá ka'. ⁴⁰ Kan goken, btóbgake' yíxe'do' ka'ze ka', na' bzéygaken' lo yi', lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga. ⁴¹ Neda', Benne' Golje' Benách, sela'a wbás la'y chia' ka', na' kwéjgake' yógo'te benne' ka' gan zna bia' Dios, benne' ka' žóngake' ga žongak ljéžgake' ka' doła, na' lezka' benne' ka' žóngake' da' kegle. ⁴² Wbás che ya'abá ka' chó'ngake' benne' ka' lo yi' gabíl, benne' wen da' zinnj ka', na' kwéžegake', na' wxéj láye'gake'. ⁴³ Naž benách chawe' ka' chépgake' yes baní', na' gákgage' kan nak wbíž gan zna bia' Dios ya'abá chie'. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Žsaka' lebe Jesús che to yela' wnni'a ngache'

⁴⁴ Lezka' bsaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Da' z'na bia' Dios ya'abá chie' naken ka to yela' wnni'a, da' ngache' to lo yežlyó. Katen' to benne' bžel-len', bekache'en gan bgachen', na' lo yela' žebél chie' wyeje', na' bete'e yógo'te da' nape', na' go'we' yežlyón' nich gata' yela' wnni'a na' chie' le'.

Žsaka' lebe Jesús che to bga da' záka'le'en

⁴⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žala' dan láže'le da' z'na bia' Dios ya'abá chie' naken kan ben to benne' ža'we', na' žote'e, na' žilje' bga zaka' ka'. ⁴⁶ Kate' bžel-le' to bga da' záka'le'en, wyeje', na' bete'e dot da' nape', na' go'we' bgan'.

Žsaka' lebe Jesús che to yixjw bel

⁴⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak gan žin da' z'na bia' Dios ya'abá chie', gaken kan žon to yixjw bel da' bzála'gak benne' ka' lo nisdo', dan' bejxenén bel zan. ⁴⁸ Katen' ba bežá' yixjwn', na' bebéjgaken' lo yo biž žoa'a nisdon', gan wžé'gake', na' bnníta'gake' bel chawe' ka' lo xkwite ka', na' bel ka'ze ka' wžó'ngake' légakba'. ⁴⁹ Lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga. Žojgak wbás che ya'abá ka', na' kwéjgake' cheze benne' chawe' ka', na' yekwásgake' légake' ladjw benne' wen da' zinnj ka'.

⁵⁰ Naž chó'ngake' benne' wen da' zinnj ka' lo yi' gabíl, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.

Yela' wnni'a gole, na' da' kobe

⁵¹ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Žejní'ilele yógo'te da' ki?

Bechébegake', na' góžgake' Le':

—O', Xan.

⁵² Jesusen' gože' légake':

—Katen' to benne' yodo' wsdle ba nzi' lo ne'e da' z'na bia' Dios ya'abá chie', nake' ka to benne' xan yo'o, benne' žebeje' ladjw yela' wnni'a chie' da' kobe, na' da' gole, da' ka' zej naken chawe', da' ka' žebélenlen'.

*Da' ben Jesús lo yež Nasaret
(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)*

⁵³ Kate' beyóž bsaka' lebe Jesusen' da' ki, bezé'e ga na'. ⁵⁴ Kate' bežine' gan nak laže', bsdle' benne' ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bebángkle', na' wnná'gake':

—ŽGaz bsdle' benne' ni yela' žejní'il ni? ŽNakx naken, žone' da' zan yela' wak ki? ⁵⁵ Benne' ni nake' zi'n benne' zkonle' žin blag ka', na' xne'e lie' Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Smon, na' Judas. ⁵⁶ Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga. ŽGaz bsdle' yógo'te da' ki?

⁵⁷ Che len gok chope láže'gake', na' bebéj yichjgake' Le'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'te benách ka' žápegake' ba la'ne no benne' zchalje' lo wláz Dios, san benách wláz chie' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

⁵⁸ Che len bi ben Jesusen' da' zan yela' wak ka' ga na', dan' bi žežlé'gake' chie'.

14

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Kate' ža ka', benle Herodes, bennen' zna bi'e gan nbad Galilea, kan zej nak yela' wak ka' da' žon Jesusen'. ² Herodes na' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': —Bennen' nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nzi' lo ne'e yela' wak zen na'.

³ Ki wnná Herodes na' dan' bséla'kze' benne' ka' bəxwgake' Zwan'. Bchéjgake' le' do ya, na' bséjwgake' le' liž ya dan' gónele Herodías gaken ki. Herodías na' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. ⁴ Ki ben Herodes na', dan' Zwan' gože' le': “Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o.”

⁵ Che len gónele Herodes na' gote' Zwan', san bžebe' wži'igak benne' wláž ka' chie', dan' žékgekle' nak Zwan' benne' zchalje' lo wláž Dios. ⁶ Naž kate' gok lni che ža wyé'el yiz Herodes na', bžoj xkwide' no'le che Herodías na', na' bya'abe' gan že'gak benne' ka' nníta'gake' lni na', na' wyáz laže' Herodes na' da' benbe'. ⁷ Bchebe laže' Herodes na', na' ben choche' xtiže'e wnezjwe' chebe' bite'teze da' nnablbe' le'. ⁸ Dan' ba bsedle xna'be' lebe' zga'ale, gožbe' le':

—Benn chia' na'a to lo žiga' zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

⁹ Naž gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ba ben choche' xtiže'e, na' dan' béngkle benne' ka' chie' le', benne' ka' že'j žáwłengake' le' tzen, che len gože' to benne' chejnezjwe'-be' yichj Zwan'. ¹⁰ Ki goken, bsele'e to benne' chejchoge' yen Zwan' gan nyejwe' liž ya. ¹¹ Bennen' bsele'e beyóe'e yichj Zwan' to lo žiga' zen, na' bnezjwen' che xkwide' no'len', na' lebe' bnéjzwbene' che xna'be'.

¹² Naž benne' ka' bənləngake' Zwan' tzen bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'. Wdé na', bejzėngkle' Jesusen' kan gok da' ki.

Jesús zwawe' gayo' mil benách ka'
(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Kate' benle Jesusen' da' goken che Zwan', bezé'e ga na', na' wžene' to lo barkw, na' wyeje' toze' to latje dach. Katen' béngkle benách ka' zeje' ga na', bžójgake' lo yež ka', na' belzé'e lo ní'agake', na' jake' gan žala' žin Jesusen'.

¹⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkw, ble'ele' zej nníta' benách zan ka' ga na', na' beyache' láže'le' légake', na' beyone' benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ládjwgake'. ¹⁵ Kate' ba za' žale ža na', wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' Le':

—Ba za' žale na'a, na' dache nak latje ni. Besela' benách ki nich chjake' gan že'gak yeždo' ka' nich gá'wgake' da' gá'wgake'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žon byenen chjake'. Le wnezjw le'e dan' gá'wgake'.

¹⁷ Naž góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel ka', bia deba' cheto' nga.

¹⁸ Jesusen' gože' légake':

—Le yedjwán' nga.

¹⁹ Naž Jesusen' wnné' kwe'gak benne' ka' gan yo'o daka'. Wdé na' bežwe' da' gayo' yet xtil ka', na' chop bel ka', na' bchis lawe', bwie' zaka' ya'abá. Gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bzozje' yet xtil ka', na' bdie' da' ka' lo na'gak benne' wsedle chie' ka', na' légake' wdísgake' da' ka' gan že'gak benne' zan ka'. ²⁰ Bdáwgake' yógo'tegake', na' bėljegekle'. Naž betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'. ²¹ Benne' byo ka', benne'

bdáwgaben', gókgake' gayo' mílgake', san bi blab no benne' no'le ka', na' xkwide' ka'.

Jesús zde' lawe'l nido'
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Naž la' bente Jesusen' ga bebengak benne' wsedle chie' ka' lo barkwn nich chjake' zgá'alegake' ka' Le', na' tégake' yechelá'a nison', katen' yesele'e Le' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na'. ²³ Katen' Jesusen' ba besele'e benne' ka', wžene' to law ya'ado' gan bejsóe' toze'. Naž bcháljlene' Dios. Katen' ba gole, toze' zoe' ga na'. ²⁴ Barkwn' gan zej nníta' benne' wsedle chie' ka' zden gachje láwe'le nison', na' žxite' barkwn' dan' žas nison', na' ben' žaken zžagan' barkwn'. ²⁵ Wdé gachje yelen', wbiga' Jesusen' žoa'a gan nníta'gake', zde' lawe'l nison'. ²⁶ Kate' blé'egekle benne' wsedle chie' ka' Le', zde' lawe'l nison', gok zžedgake' dan' zžébegake'. Wžéžeya'agake', na' wnná'gake':

—To be' bxin'.

²⁷ Naž Jesusen' la' bližtie' lé'gake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedan'. Bi žébele.

²⁸ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Xan, cha' nako' Le', wnné' neda' sa'a gan zo' lawe'l nisen'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Da.

Naž betj Bedon' lo barkwn', na' wzé'e lawe'l nison', zeje' gan zoa Jesusen'.

³⁰ Naž kate' blé'el Bedon' kan zta be' nison', bžebe'. Wzó lawe' žetje' lo nisen', na' wžéžeyi'e. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, beslá' neda'.

³¹ Jesusen' la' blite ne'e. Bežwe' le', na' gože' le':

—Láte'ze žejli'o chia'. žBiz chen' gok chope lažo'o?

³² Kate' wžén Jesusen' lo barkwn', wžé' ži ben' žaken. ³³ Naž benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' bka'n zéngake' Jesusen', na' wnná'gake':

—Da' li, Ži'n Dios nako'.

Jesús žeyone' benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Kate' ba wdé'gake' yechelá'a nison', la' bžíntegake' gan nbab yež Jenesaret. ³⁵ Kate' benne' yežen' ka' beyónbia'gake' Jesusen', bséla'gake' diža' dot lo yežlyón', na' bžíngak benách ka' zej noe'e yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen'. ³⁶ Góta'yoegkle' Jesusen' we'e lé'gake' latje kángakze' laže' da' nakwe', na' la' beyáktegak yógo'te benne' ka', benne' wdángake' ze'.

15

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios
(Mr. 7:1-23)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, bžíngake' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

² —žBiz chen' žongak benne' wsedle chio' ka' da' zdetlen kan zej nak da' žónteze žonžo kan bengak xa xto'žo ka'? Bi želyíb ná'gake' kan nak che yodo' kate' za' gáw'gake'.

³ Bechebe Jesusen', na' wnnable' lé'gake', na' wnné':

—žBiz chen' lezka' le'e zzoale chela'ale da' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle? ⁴ Nak bia' žonle ki dan' gož Dios le'e, na' wnné': “Wdape ba la'ne xa xno'o” na' lezka' wnné': “No benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.”

⁵ San le'e znnale: "Cha' no benne' yi'e xa xne'e: Bi be gak wnezjwa' chele dan' ba bchebe laža'a wnezjwa' che Dios yógo'ten'." ⁶ Naž znnale biž žon byenen bi da' gon bennen' che xa xne'e. Ki žonle, zzoale chela'ale dan' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle. ⁷ Le'e, benne' zlo'é'ezele chawe' kwínle, nak dot da' li da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláž Dios, kan nakle, katen' wnné': ⁸ Benne' ki, žoa'agakze' žápegake' neda' ba la'ne, kege dot láže'gake'.

⁹ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda' dan' žsédgekle' da ka' zchí'igekle' benách ka'.

¹⁰ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, na' le chejni'ilen. ¹¹ Kege da' žaz žoa'a to benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' zžojen žoe'e žonen ga bi nake' chawe' law Dios.

¹² Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nnezlo' bža'agak benne' yodo' fariseo ka' katen' béngekle' dan' bchaljo'?

¹³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Yógo'te da' zej nazen, da' bi gož Xa', Bennen' zoe' ya'abá, yelážo'gaken dot lwen. ¹⁴ Le wká'n-gake'. Zej nake' lo chołe, na' želchi'e benne' lo chołe ka'. Cha' to benne' lo chołe chi'e yetó benne' lo chołe, žoptie' bíxgake' to lo bloj.

¹⁵ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bzejní'il neto' da' ni žsaka' lebo'.

¹⁶ Jesusen' gože' légake':

—¿Ležka' le'e bi žejní'ilele? ¹⁷ Nnézlele žaz le'žo yógo'te da' žazen žoa'ažo, na' žežojen le'žo. ¹⁸ Na'a, da' žežojen žoa'ale, lo yichj lázdo'le zan', na' da' ki žóngaken ga bi nakle chawe' law Dios. ¹⁹ Ki žaken dan' zla'gak lo yichj lázdo'le da' kegle ka' da' zza' láže'le, da' gonen ga gotle benách ka', na' da' gonen ga wká'n ditjle yela' zchag na', na' da' gonen ga gonle da' zinnj, na' da' gonen ga se láže'le bi da' kwanle, na' da' gonen ga nnele che lježle da' bi zej naken da' li, na' da' gonen ga nne yálele. ²⁰ Da' ki žóngaken ga bi nak chawe' to benne' law Dios, san cha' bi chibe' ne'e kan nak che yodo' kate' bi da' gawe', da' ni bi gonen ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le yež zi'to' žejli'e che Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyeje' gan zej nbab yež Tiro, na' yež Sidón.

²² To no'le nbabe' to yež da' nbaben Kanaán bžoje' lo yežen'. Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'. Xkwide' no'le chia' zžáka'le'ebe' dan' yo'obe' be' xiwe'.

²³ Bi be bechebe Jesusen'. Naž wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe'. Góžgake' Le', na' wnnágake':

—Besele' le', dan' ze'e xkóže'lžo na' zbéžeyi'e.

²⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' no'len':

—Dios bsele'e neda' nich gáklena' benne' Israel ka', benne' zej nake' ka' zila'do' ka' zej nniłba'.

²⁵ Naž wbíga' no'len' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, goklen neda'.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bi nak chawe' yeka'ažo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon nich gawgak bé'ko'do' ka' len.

²⁷ Naž no'len' gože' Jesusen', na' wnné':

—O', Xan, san žawgak bé'ko'do' ka' da' bizjw ka', da' žéxjwgaken zanle gan žawgak xāngakba'.

²⁸ Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. Dot li laže' nak kan žejli'o chia'. Gak chio' kan žénelo'.

La' na'ze beyakte xkwide' no'le chien'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

²⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wdíe' gan nak žoa'a niso'do' che gan nbab Galilea. Wžene' gan nak to law ya'ado', gan wži'e. ³⁰ Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', benne' ka' zá'gake' zej noe'e benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak nnégake', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' zanže, benne' yižwé' ka', na' wdíxjwgake' légake' xni'a Jesusen', na' Le' beyone' légake'. ³¹ Bebán láže'gak benne' ka' kan nak da' ben Jesusen', dan' blé'egekle' znnagak benne' ka' bi gok nnégake', na' beyakgak benne' ka' bžoggak ni'a ná'gake', na' zza'gak benne' ka' bi gok sá'gake', na' zlé'egekle' benne' ka' gókgake' lo chole. Che len bka'n zéngake' Dios chegak benne' Israel ka'.

Jesús zwawe' tap mil benne' ka'

(Mr. 8:1-10)

³² Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Žeyache' láže'la' chegak benne' zan ki, dan' ba zej chonne ža zá'lēngake' neda', na' bi be de da' gáwgake'. Bi žénela' yese'la' légake' lížgake' želdonze' ka', dan' yedó láže'gake' lo nez.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz žél-letó' yet xtil zan lo latje dach nga, nich wawto' benne' zan ki?

³⁴ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Bałx yet xtil de chele?

Bechébegake', na' wnnágake':

—Gaže, na' lezka' babze bel deba' cheto' nga.

³⁵ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. ³⁶ Beḡwe' gaže yet xtil ka' len bel ka', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bzožjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' légake' wdísgaken' gan že'gak benne' zan ka'. ³⁷ Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwit ka'. ³⁸ Zej nnita' tap mil benne' byo ka', benne' ka' bdáwgake', san bi blábgake' no'le ka', na' xkwide' ka'. ³⁹ Naž Jesusen' besele'e benne' ka' lížgake', na' wžene' lo barkwn', na' jake' gan nbab yež Magdala.

16

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka' bžingake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le', na' wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' gan za' yela' wnná bia' chien'. ²⁻³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nnézkzele dan' znnagak benách, znnágake': “Kate' že' bejw kwele, wak yejw.” Lezka' znnagake': “Kate' žechj be' bi gak yejw.” iBenne' bi nnezle ka'! ižak nneya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzelele!

4 Benne' ka', benne' zóngake' da' kegle, na' bi zoa dot li láže'gake', želnnable' neda' gona' to da' gak bian' no naka', san bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze dan' gok bian' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláZ Dios, lé'egeklen'.

Naž Jesusen' bkwise' gan nni'a'gake', na' beyeje'.

Da' naken ka kwa zichj che yet xtil

(Mr: 8:14-21)

5 Kate' bžingake' yechelá'a nison', gókbe'egekle benne' wsdle ka' che Jesusen' gol láže'gake' wá'gake' da' gáwgake'. 6 Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwindle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

7 Naž benne' wsdle chie' ka' bcháljengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Znne' ki dan' bi nwa'žo yet xtil.

8 Žákbe'ele Jesusen' da' ni, na' gože' lé'gake':

—¿Biz chen' žon xtiža'le dan' bi nwa'le yet xtil? Láte'ze žejle'le chia'. 9 ¿Bi žejni'ilele, na' bi žezá' láže'le kan gok chegak gayo' yet xtil ka', dan' bdawgak gayo' mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? 10 ¿Lezka' bi žejsá' láže'le kan gok chegak gaže yet xtil ka', dan' bdawgak tap mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? 11 ¿Bi žejni'ilele? Bi bchalja' che yet xtil katen' goža' le'e gape chi'i kwindle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

12 Naž bejni'igekle' Jesusen' bi gože' lé'gake' gape chi'i kwíngake' che kwa zichj che yet xtil, san žala' gape chi'i kwíngake' che da' žsédgekle benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka'.

Bedw znne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mr: 8:27-30; Lk: 9:18-21)

13 Kate' bžin Jesusen' gan nbab yež Sesarea, gan znna bia' Filipo, wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—¿Nož znnagak benne' ka' naka' neda', Benne' Golje' Benách?

14 Bechébegake', na' wnnágake':

—Ba'le' znnágake': “Žwa nako', bennen' bezóe' benách ka' nis.” Yeba'le' znnágake': “Lias nako', bennen' bchalje' lo wláZ Dios ža ni'te.” Yeba'le' znnágake': “Jeremias nako', o to benne' yoble, benne' bchalje' lo wláZ Dios ža ni'te.”

15 Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Cheze le'e, žnoz znnale naka' neda'?

16 Bechebe Smon Bedw, na' gože' le':

—Le' nako' Benne' Criston', Ži'n Dios ban.

17 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Ba nez zen naken chio', Smon, ži'n Jonás, dan' bi bløe'el no benne' le' da' ni, san Xa', Bennen' zoe' ya'abá, bløe'ele' le' da' ni. 18 Neda' žapa' le', le' nako' Bedw, na' lo yej ni chixjwa' benne' ka' zej nake' chia', na' yela' wnná bia' che da' xiwe' bi gak wzagan' xnéžgake'. 19 Wdía' lo no'o ži'n ya ka' che latje gan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'. Da' wžono' lo yežlyo nga, lezka' ba bžon Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', na' da' go'o latje gaken lo yežlyo nga, ba be' latje gaken Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

20 Naž Jesusen' bchi'le' benne' wsdle chie' ka' bi wzéngkle' nitó benne' nake' le' Benne' Criston'.

Jesús zloe'ele' kan za' gótgake' Le'

(Mr. 8:31–9:1; Lk. 9:22-27)

²¹ La' ža na'ze wzó law Jesusen' zloe'ele' benne' wsedle chie' ka' žon byenen cheje' Jerusalén, gan b̄xoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wsaka' zí'gake' Le', na' naž gótgake' Le', san kate' gak chonne ža, yebane' lo yela' got. ²² Naž Bedw bchi'e Jesusen' cheľa'ale, na' wzó lawe' zdile' Le', na' wnné':

–Xan, bi gonn Dios latje. Bi gak chio' kan zno'.

²³ Naž beyéchj Jesusen', na' gože' Bedon':

–Bkwaz na'le. Žono' le' kan žon da' xiwe'. Žono' ga gak chope laža'a dan' kan zza' lažo'o le' bi naken kan zza' laže' Dios, san kan zza' láže'gak benách ka'.

²⁴ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

–Cha' zoa no benne' žénele' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' cheľa'ale da' ka' zdan laže'e, na' gake' ka' to benne' noe'e yag kroze, na' zeje' zejté'e le'e yag krozen'. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁵ No benne' žénele' gape chi'e yela' nban chie', wniten', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁶ Bi be da' chawe' gaken che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' den yežlyó nga san wnite' yela' nban chie'. Bi be gak wnezjw bennen' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁷ Ki znnia', dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yela' baní' che Dios, Xa', na' che wbás che ya'abá chia' ka'. Naž yebi'a che to to benne' kan zej nak da' ka' bene'. ²⁸ Da' li žapa' le'e: bi gatgak bałe benne' ka', benne' nníta'gake' nga, na' zejte lé'egekle' yedjnná bi'a neda', Benne' Golje' Benách.

17

Zcha' kan zma' law Jesús

(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Wdė xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben', na' jake' cheze gan nak to law ya'a sibe. ² Kate' ne nníta'gake' ga na' bža' kan zma' law Jesusen' lāwgake'. Wyép yes baní' law Jesusen' kan ža'ní' wbiž, na' beyák zila'do'ze laže' nakwe', na' wnnán' ka' baní'. ³ Naž blé'egekle benne' wsedle chie' ka' kate' bla' lawgak Moisés na' Lías, zchájljengake' Jesusen'. ⁴ Naž Bedon' gože' Jesusen':

–Xan, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Cha' žénelo', gona' chonne yo'o laga' ka' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁵ Kate' ne zchalj Bedon' da' ni, la' wže'te to bejw baní' ga na', da' bkachen' légake', na' lo bejwn' benle chi'i to benne' wnné':

–Benne' ni nake' Zí'nkza'. Nži'ila'-ne', na' žaz laža'a Le'. Le wzé nag da' wchalj'e.

⁶ Kate' béngekle benne' wsedle ka' che Jesusen' chi'i na', belyechwe' lo yole, na' bžébegake'. ⁷ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' wdane' légake', na' wnné':

–Le chas. Bi žébele.

⁸ Kate' bchis lāwgake', na' bwíagake', nitože no benne' blé'egekle', san toze Jesusen'.

⁹ Kate' ne žétjgake' law ya'a na', Jesusen' bchi'le' légake', na' wnné':

–Bi ye'le nitó benne' kan gok dan' blé'elele kate' yebanža' lo yela' got neda', Benne' Golje' Benách.

¹⁰ Naž wnnábgekke benne' wsedle chie' ka' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byene la' law Lías zga'ale' kate' la' law Benne' Criston'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' l'égake':

—Da' li la' law zga'ale' Líasen', na' wká'n chawe'e yógo'te. ¹² Na'a neda' žapa' le'e: ba bla' law Líasen', san bi beyónbia'gake' le', na' yógo'te da' znnaze chégake' le'e yiche la'y bégake' chie'. Lezka' góngake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' wsaka' zí'gake' neda'.

¹³ Naž bejni'igekle benne' wsedle chie' ka', zchájljlene' l'égake' kan gok che Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

Jesús žeyone' to xkwide' byo da'be' chon

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Kate' bežingake' gan zej nnita' benne' zan ka', wbiga' to benne' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, ¹⁵ na' gože' Le':

—Xan, beyache' laže' l' xkwide' byo chia', dan' da'be' chon, na' zzáka'le'ebe', na' zan chi'i zže'be' lo yi', na' lo nis. ¹⁶ Bedjwá'a-be' gan nnita'gak benne' wsedle chio' ka', san bi gok yeyóngake'-be'.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' bi žejle'le che Dios, na' bi nakle li laže'. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e nich chejle'le che Dios? ¿Gáka'tega žala' gaka' zen laže' chele le'e? Le yedjwá'-be' nga.

¹⁸ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen' yo'obe', na' la' bežojten lebe', na' la' na'ze beyakte xkwide' byodon'.

¹⁹ Naž wbiga'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe' cheze. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁰ Jesusen' gože' l'égake':

—Bi gokle dan' bi žejle'le che Dios dot láže'le. Da' li žapa' le'e, la'kze láte'ze nak kan žejle'le che Dios, cha' nakzen ka to binnedo' mostasa, wak ye'le ya'ado' nga: “Bkwás nga, na' bejsóa na'le” na' la' wkwasten. Bi be zoa da' bi gak gonle cha' chejle'le che Dios dot láže'le. ²¹ Na'a, to be' xiwe' ki gak yebejlen toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Da' yoble zna Jesus kan za' gótgake' Le'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Kate' ne zda Jesusen' gan nbab Galilea, gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Zoa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

²³ Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža Dios yesbane' neda'.

Naž benne' wsedle chie' ka' gok nyache' láže'gake'.

Jesús žizjwe' laze' che yodo'

²⁴ Kate' bžin Jesusen' len benne' wsedle chie' ka' lo yež Kapernaum, benne' ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lázgake' che yodo', bžingake' gan zoa Bedw, na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Bi žizjw bennen' žsedle' le'e laze' che yodo'?

²⁵ Bechebe Bedon', na' wnné':

—O', žizjwe'.

Kate' beyó'o Bedon' lo yo'o, naž Jesusen' la' bližtie' le', na' wnné':

—¿Biz znoo' le', Smon? Benne' ka' zнна biá'gake' yežlyó nga, ¿noz benne' ka' zchízjwgake' da' žízjwgak benách ka'? ¿Zchízjwgake' benne' wláž chégake' ka' o benne' zi'to' ka'?

²⁶ Bechebe Bedon', na' gože' L'e':

—Benne' zi'to' ka' zchízjwgake'.

Naž Jesusen' gože' l'e':

—Che len, bi žon byenen chizjwa' laza' che yodo' dan' naka' Zi'n Dios, kan bi be žízjwgak benne' ka' zej nake' benne' wláž che bennen' zchizjwe'. ²⁷ Na'a, nich bi gonžo ga ža'a nitó benne', wyéj žoa'a nisdó, na' bejzale lo nisen' dan' zzenlo' bel ka', na' bel nežw da' seno', wzí'-ban'. Kate' wsalj'o' žoa'aba', žel-lo' to mežw lasdo'. Wzín', na' bdizjw laza', na' lazo'.

18

No benne' gake' blo, benne' zoe' ládjwgake'

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ L'a' ža' na'ze benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' L'e', na' wnnágake':

—¿Nož benne' ládjwto' gake' benne' blo gan zнна bia' Dios ya'abá chie'?

² Naž bliž Jesusen' to xkwide' byodo', na' bzoe'-be' gachje l'awe'le gan nníta'gake'. ³ Naž gože' l'égake':

—Da' li žapa' l'e'e, cha' bi yeyakle kan zej nak xkwide' ki, bi gak cho'ole gan zнна bia' Dios ya'abá chie'. ⁴ Che len, no benne' gake' gaxjw laže', na' yeyake' kan nak xkwide' ni, bennen' gake' blo gan zнна bia' Dios ya'abá chien'. ⁵ No benne' gape' ba la'ne to xkwide' ki dan' nakbe' chia', gape' nedkza' ba la'ne.

Da' ka' žóngaken ga bága'žo doła'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki doła', xkwiden' žejle'be' chia' neda', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yej wetw yene', na' chejžixje kwine' lo nisdó'. ⁷ Da' nyáche'l'e'e gaken chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' ga bága'gak ljéžgake' ka' doła'. Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'l'e'e gaken che bennen' žone' da' gonen ga no benne' bage'e doła'.

⁸ 'Che len, cha' no'o, o ni'o gonen ga bago'o doła', bchogen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano' la'kze bi gak so'o, cha' nžog ni'a no'o, na' kege zoa chope no'o, na' chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl da' batkle yolen. ⁹ Cha' yej lawo' gonen ga bago'o doła', wlejen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano', la'kze zoa toze yej lawo', na' kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabíl.

Da' žsaka' lebe Jesús che to zila' nnitlba'

(Lk. 15:3-7)

¹⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwínle nich bi wzoale cheła'ale nitó xkwide' ki. Neda' žapa' l'e'e, nníta'tezgak wbás che ya'abá ka' gan že' X'a, Bennen' zoe' ya'abá chie', na' žape chí'igake' l'égakbe'. ¹¹ Neda', Benne' Golje' Benách, bl'a nga nich yeslá' no benne' nnitl'e'.

¹² '¿Biz znnale l'e'e? No benne', zej nníta' to gaywá' zila' chie' ka', na' cha' nitle toba', ¿bi wka'ne' taplaj to galjba' ka', na' cheje' gan nak law ya'a, chejdilje' zila'don', bian' wnitlba'? ¹³ Cha' wežel-le'-ba', da' li žapa' l'e'e, yebéžele'

che zíla'don' kan gone' chegak yetapłalj to galjba' ka', bia ka' bi wníteklba'.
¹⁴ Łezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi žénele' nitle nitó xkwide' ki.

Kan žala' yenít lawžo lježžo ka'
 (Lk. 17:3)

¹⁵ Łezka' wnná Jesusen':

—Cha' lježo' gone' le' zia, beyej, bejgá'nłene' chawe' la' lé'ezele. Cha' wzé nage' chio', ba beyono' bennen' lježo'. ¹⁶ Cha' bi wzé nage' chio', bche' yetó benne', o yechope' nich yežój li xtižo'o gan že'gak chope chonne benne', benne' ka' gak wzóa lígake' xtiža'le. ¹⁷ Cha' bi wzé nage' chégake', gož benne' ka' zdóbgake' che Dios, na' cha' bi wzé nage' chegak benne' ka', naž gak bennen' lo' le' ka to benne' bi žejl'i'e che Dios, na' ka to benne' zchizjwe' lo włáz yež zi'to'.

¹⁸ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' wží'ilele gan nak lo yežlyó nga, naken da' ba bchi'le Dios ya'abá chie', na' yógo'te da' gonnle latje lo yežlyó nga, naken da' ba benn Dios latje ya'abá chie'.

¹⁹ Łezka' žapa' le'e, cha' chópzele gonle toze xtiža'le lo yežlyó nga kan nak to da' nnáblele Dios, Xakza' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', gonen' chele. ²⁰ Gan zej nnita' chope chonne benne', benne' ka' zej ndobe' chia' neda', zoakza' neda' gachje lawe'le gan nnita'gake'.

²¹ Naž wbiga' Bedw gan zoa Jesusen'. Wnnable' Le', na' wnné':

—Xan, žbał chi'i žala' yenít lawa' che lježa', bennen' žone' chia' da' zia? žGaže chi'i ka'?

²² Jesusen' gože' le':

—Neda' žapa' le', kege gážeze chi'i ka', san chonnłalj chi kwe' da' zej naken gaže chi'i ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to benne' bi benít lawe' che lježe'

²³ Łezka' wnná Jesusen':

—Ka gon Bennen' zma bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' wnná bia', benne' gónele' wká'nłene' chawe' benne' wen žin chie' ka'. ²⁴ Kate' wzó lawe' zká'nłene' légake' chawe', bžingak benne' wen žin chie' ka', na' bedjwá'gake' to benne' gan zoe', benne' nbage'e chie' da' zan gaywá' mežw ka'. ²⁵ Dan' bi gok chizjwe', wnná xane' to'e le' len no'le chie', na' xkwide' chie' ka', na' łezka' yógo'te da' nape', na' ki gazjw dan' nbage'e che xanen'.

²⁶ Naž benne' wen žin na' bzoa zibe' xni'a xane', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': “Xan, ben zen lažo'o neda'. Chízjwka' le' yógo'ten.” ²⁷ Naž xanen' beyache' láže'le' benne' wen žin chien', na' benít lawe' chie' dan' nbage'e chie', na' bsane' le'.

²⁸ Kate' bežój benne' wen žin na' ga na', la' bejchagtie' to benne' žónłene' le' tžen žin, na' bennen' nbage'e chie' láte'ze mežw. Naž bexwe' le', na' wženje' yene', na' gože' le': “Wdízjwte dan' zbago'o chia'.” ²⁹ Naž bennen' bzoa zibe' xni'a lježen', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': “Ben zen lažo'o neda'. Chízjwka' le' yógo'ten.”

³⁰ Bi gónele benne' wen žin na', na' bsejwe' le' liž ya na' zejte chizjwe' dan' zbage'e chie'. ³¹ Kate' yezika' benne' wen žin ka' béngekle' da' ni, gok nyache' láže'gake' ni'a chie', na' bejžéngkle' xángake' yógo'te dan' goken. ³² Naž xángake' bliže' benne' wen žin na', na' gože' le': “Le', wen žin bi nako' chawe'. Yógo'te mežwn dan' wbago'o chia' benít lawa' chio'. Bsoła' dan' wbago'o chia' dan' wnnáb nyacho'o neda'.

³³ žBi žala' yeyache' láže'lo' lježo' kan bena' neda' chio', beyache' láže'la' le'?” ³⁴ Naž xane' bžá'ali'e, na' bdi'e le' lo na'gak benne' ka' wsaka' zígake' le' kate' chízjwže' dot dan' zbage'e chie'.

³⁵ Naž wnná Jesusen':

—Lezka' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', gone' chele le'e cha' bi yenít lawle dot láže'le da' žongak lježle ka'.

19

Kan nak chegak benne' ka' želá'agake' yela' zchag na'

(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Galilea, na' bžine' gan nbab Judea gan de yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž. ² Benne' zan zjálene' Jesusen', na' beyone' légake' ga na'.

³ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje to benne' byo nžag ne'e wsane' zo'le' ni'a che bíte'teze da' žaken?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Bi bel-le da' njejw le'e yiche la'y kan ben Dios benách ka' katen' bene' yežlyó? Benne' byo, na' no'le bene' légake'. ⁵ Ki wnná Dios: “Che len, benne' byon' žala' kwáslene' xa xne'e, na' chejgá'lene' zo'le', na' žoptie' yeyákgake' ka toze benne'.” ⁶ Ki naken, biž zej nake' chópake' san toze benne' ba beyákgake'. Che len, bi žala' yela'agak benách ka' légake', benne' ka' Dios bene' légake' toze.

⁷ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' Moisés gože' légake' da' žonnen to benne' byo latje wnezjwe' zo'le' to yiche da' znnan želá'alene' le', na' naž gak wsane' zo'len'?

⁸ Jesusen' gože' légake':

—Ki ben Moisés dan' nak zižje yichj lázdo'le, bi'e le'e latje wsanle no'le čele ka', san kate' wzó law žata' yežlyó nga, bi goken ki. ⁹ Neda' žapa' le'e, cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' bi wdálene' benne' byo yoble, na' cha' wchág ná'lene' no'le yoble, bage'e dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Lezka', cha' no benne' byo yoble wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', bage'e dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

¹⁰ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Cha' ki naken che no benne' byo, benne' nžag ná'lene' to no'le, gakže chawe' chie' chela' bi wchág ne'e, na' ga'ne' toze'.

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi gak si' lo na'gak yógo'te benách diža' ni, san toze no benne' byo Dios zzejni'ile' le'. ¹² Zej nnita' benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bi zej nake' dot benne' byo, dan' ki góljgake', na' yebałe benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bséjwgak benne' ka' xnéžgake', na' yebałe benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le nich gak góngake' xchin Dios, Bennen' zna bi'e ya'abá chie'. No benne' gak si' lo ne'e diža' ni žala' si' lo ne'en.

Jesús žiž chawe'e xkwide' ka'

(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž benne' ka' zej nake' xa xna'gak xkwide' ka', bedjwá'gake' légakbe' gan zoa Jesusen' nich xoa ne'e légakbe', na' nnable' Dios gon chawe'e légakbe', san bséjwgak benne' wsedle chie' ka' xnéžgake'. ¹⁴ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le we' xkwide' ki latje bíga'gakbe' gan zoa, na' bi wséjwle xnéžgakbe', dan' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki nzí'gake' latje gan zna bia' Dios ya'abá chie'.

¹⁵ Naž Jesusen' bxoá ne'e légakbe', na' bezé'e ga na'.

To benne' wnni'a, benne' zeje' babze yiz

(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶To benne' byo, benne' zeje' babze yiz, bedjwíe' Jesusen', na' gože' le':
—Benne' wsdle dot chawe'. ¿Biz da' naken chawe' žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chia'?

¹⁷Bechebe Jesusen', na' gože' le':
—¿Nnezlo' dan' z'no' chia' kate' z'no' naka' dot chawe'? Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. Cha' žénelo' gata' yela' nban da' zejli kanne chio', ben kan wnnakze Dios gonle.

¹⁸Naž bennen' gože' Jesusen', na' wnné':
—¿Bizle da' ka' wnné'?

Jesusen' gože' le':
—Da' wnnakze Moisés katen' wnné':
Bi goto' benách ka'.
Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi kwano'.
Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

¹⁹Wdape ba la'ne xa xno'o.
Bži'il lježo' ka' kan nži'il kwino'.

²⁰Naž bennen' zeje' babze yiz gože' Jesusen', na' wnné':
—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'. ¿Zoa yetó da' žala' gona'?

²¹Jesusen' gože' le':
—Cha' žénelo' gako' chawe' law Dios, wyéj, yjete' da' napo', na' mežwn' da' si'o, bnezjwn' chegak benne' yache' ka'. Ki gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

²²Kate' bennen' zeje' babze yiz benle' da' ni, beyeje', na' žak nyache' laže'e dan' nápli'e yela' wnni'a.

²³Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':
—Da' li žapa' le'e, gak zede cho'o to benne' nape' yela' wnni'a gan z'na bia' Dios ya'abá. ²⁴Yetó žapa' le'e, nakže zede che bennen' nape' yela' wnni'a choe'e gan z'na bia' Dios ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁵Kate' béngkle benne' wsdle chie' ka' da' ni, bebángkle', na' wnnágake':
—¿Nožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁶Bwia Jesusen' légage', na' wnné':
—Bi gak gongak benách ka' ki, san Dios gak gone' yógo'te.

²⁷Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':
—Bwia nga, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' zá'lento' Le'. ¿Bizže gata' cheto'?

²⁸Jesusen' gože' légage':
—Da' li žapa' le'e, ža na' katen' wkób yežlyó nga, na' kwi'a gan nna bi'a neda', Benne' Golje' Benách, gan gaka' Benne' Blo, le'e na' žónlenle neda' tzen na'a, kwe'le chežinno latje ka' gan nna bia'le, na' wchi'a láže'le chežinno kwe'te yež ka' chegak za'só Israel. ²⁹No benne' zka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie' ka', nich gone' xchina', si' bennen' yetó gaywá'teže ka', na' lezka' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ³⁰Benne' zan, benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze, na' benne' ka' zej nga'ne' ka'ze na'a, gákgake' benne' blo.

20

Žsaka lebe Jesús kan žongak benne' wen žin ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Dios, Bennen' z̄nna bi'e ya'abá chie', naken ka ben to benne' x̄an yo'o. Bžoje' zildo', na' bejt̄ilje' benne' wen žin ka' nich góngake' žin lo yežlyó chie' gan naze' lba uba ka'. ² Kate' ba bgá'nlene' benne' wen žin ka' chawe', chizjwa' légake' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža, bsele'e légake' chjéngake' žin lo yežlyó chien'. ³ Kate' bežoje' x̄sile, bl'e'ele' yebale benne' ka' nnita'gake' ka'ze lawe' ya'a. ⁴ Gože' légake': "Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'." La' jaktie' légake'. ⁵ Bežoj benne' x̄an yo'on' da' yoble wawbiž, na' lezka' kate' žedá chonne, na' t̄lebe ka bene', bsele'e benne' ka' lo yežlyó chien', benne' ka' bejxake'e ga na'. ⁶ Lezka' bežoje' katen' yelate' zoa wbiž, na' bejxake'e yebale benne' ka' nnita'gake' ka'ze ga na', na' gože' légake': "¿Biz chen' zoale nga ka'ze dot ža, na' bi be žin žone?" ⁷ Benne' ka' góžgake' le', na' wnnágake': "Nitó benne' bi benne' x̄chinto'." Naž gože' légake': "Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'." ⁸ Kate' za' žale, benne' x̄an yo'on' gože' bennen' yo'ogak lo ne'e benne' wen žin ka', na' wnné: "Bliž benne' wen žin ka' nich wnezjo' lážjwgake', na' chizjo' zga'ale benne' ka' bžingake' ze lawte. Te na' chizjo' benne' ka' bžingake' zgá'alegake'." ⁹ Naž bžingak benne' ka' yjéngake' žin katen' yelate' zoa wbiž, na' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹⁰ Kate' bžingak benne' ka' yjéngake' žin zgá'alegake', gókgekle' sí'gake' da' zenže, san lezka' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹¹ Kate' wzí'gaken', wnnégake' che benne' x̄an yo'on', ¹² na' wnnágake': "Benne' ka' bžingake' kate' ze lawte, to chí'ido'ze béngake' žin, na' toze ka wdizjo' légake' ka neto', na' neto' bento' žin dot ža, na' wyéyele'eto' lo wbá." ¹³ Bechebe x̄an yo'on', na' gože' toe': "Bicha'a, bi be žona' chio' da' bi naken chawe'. ¿Bi bga'n cháwe'žo si'o to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža? ¹⁴ Wzí' lazjo', na' beyéj ližo'. Neda' žénela' chizjwa' benne' ki, benne' yjéngake' žin kate' ze lawte toze kan žizjwa' le'. ¹⁵ ¿Bi nzi' lo na'a wconla' žin da' naken chia' ka žénela'? ¿Zge'elo' lježo' dan' žómli'a chie'?" ¹⁶ Ki naken, bale benne', benne' ka' zka'ngak benách ka' légake' ka'ze, gágake' blo, na' bale benne', benne' ka' zej nake' blo na'a, gá'ngake' ka'ze. Benne' zan žiža' san babze benne' ka' nbéngake'.

Jesús z̄nne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Kate' Jesusen' ne yoe'e nez, zeje' lo yež Jerusalén, bchi'e cheze chežinnote benne' wsdle chie' ka', na' gože' légake':

¹⁸ —Le wia nga, yo'ožo nez zejžo yež Jerusalén, gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bžoz wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsdle ka', na' chóggake' chia' gata'. ¹⁹ Wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', benne' ka' gon dítjgekle' neda'. Chíngake' neda', na' wdá'gake' neda' le'e yag kroze, san kate' gak chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

Da' wnnáb x̄na'gak Jakob, na' Zwa

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Naž x̄na'gak Jakob, na' Zwa, ži'n Sebedeo ka', bžínlene' chope' ka' law Jesusen', na' bzoa žibe' x̄ni'e Le', na' wnnable' Le' to da' gonze' chie'. ²¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Biz žénelo'?

Gože' Le':

—Wnná kwe' to zi'na' ni kwito' li ža, na' yetobe' kwe'be' kwito' yegle gan nna bi'o.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi nnézele da' znnable. ¿Wak sóelele da' saka'a neda', na' yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

Góžgake' Le':

—Gakto'.

²³ Naž Jesusen' gože' légage':

—Da' li da' žala' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' da' žala' yezóa' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, san nich kwe'le kwita' li ža, o kwita' yegle, bi nzi' lo na'a kwia' no benne' gonnan' chie', san gata' chegak benne' ka' Xa' ba bkwezen' chégage'.

²⁴ Kate' béngkle yechí benne' wsdle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake'.

²⁵ Naž Jesusen' bliže' légage', na' wnné':

—Nnékzelele kan žongak benne' ka', benne' znná biá'gake' benne' zi'to' ka', kan zdétleche znná biá'gake' légage', na' benne' ka' zej nakže' blo žkóngkle' la' ljéžgakkze' ka' žin. ²⁶ Bi gaken ki chele. Nóte'tezle le'e, benne' žénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' žin che yezíka'le. ²⁷ Lezka', nóte'tezle le'e, benne' yénele' gake' blo, žala' gake' ka' to benne' ndo'w che yezíka'le. ²⁸ Lezka' neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich gon no benne' xchina', san nich gákléna' benách ka', na' wdía' yela' nban chia', da' chizjwa' lo wlazgak benne' zan nich yelágage'.

Žeyón Jesús chope benne' lo chole ka'

(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹ Kate' ne zežógake' lo yež Jerikó, benne' zan zjákléne' Jesusen'. ³⁰ Zej nniita' chope benne' lo chole ga na', benne' ka' žé'gake' žoa'a nez. Kate' béngkle' zde Jesusen' ga na', wnnégage' zižje, na' wnnágage':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³¹ Benne' zan ka' bchí'igekle' légage' gá'ngake' žize, san wnnégage' zižježe, na' wnnágage':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³² Naž wléz Jesusen', na' bliže' légage'. Wnnable' légage', na' wnné':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³³ Góžgake' Jesusen':

—Xan, žénelto' gono' ga yeyalw yej lawto'.

³⁴ Naž beyache' laže'l Jesusen' légage', na' wdane' yej lawgake'. La' beyalwtegak yej lawgake', na' jákléne' Jesusen'.

21

Zka'n zéngake' Jesús kate' ne žoe'e lo yež Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen gawze gan že' yež Jerusalén, na' nniita'gake' gan že' yež Betfagé zan Ya'a Yag Olibo, bsele'e Le' chope benne' wsdle chie' ka', ² na' gože' légage':

—Le chej lo yeždon' da' žen' lawle ga zoažo ni, na' chejxáka'le to burro wná' da'ba' ga na', len to burro byodo' cheba'. Le chejseže-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e, le ye'e: “Xanžon' žénele'-ba'.” Naž sele'e-ba' chia'.

⁴ Ki goken, bžin da' bzoj bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁵ Le ye' benne' ka' nníta'gake' yež Sión:
 “Le wia nga, Benne' nna bi'e le'e ze'e chele.
 Lo yela' gaxjw laže' chie' ži'e xkože' to burro.
 Ži'e xkože' to búrrodo' che to bia žwa'ba' ywa'.”

⁶ Naž jak benne' wsedle chie' ka' ga na', na' béngake' kan gož Jesusen' légake'.
⁷ Beché'gake' burro wná' na' len burro byodon', na' bxoágake' laže' yicha' chégake' ka' xkóže'ba', na' wže' Jesusen' law laže' ka'. ⁸ Lezka' wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchíljkake' laže' ka' žxoá yéngake' lo nez. Yebale' bchibgake' zin da' bxoágake' lo nez. ⁹ Zižje wnnegak benne' ka' zjake' lawle, na' benne' ka' zjákłene' Jesusen', na' wnnágake':

—jGa'n zen Le', za'só Dabí! jBa nez zen naken che benne' ni ze'e ni'a che La Xanžo! jGa'n zen Dios!

¹⁰ Kate' wyáz Jesusen' lo yež Jerusalén, yógo'te benne' che yežen' béngake' žo'osbé. Benne' zan góžgake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Noz bennen'?

¹¹ Yezika' benne' ka' wnnágake':

—Benne' ni Jesús, bennen' zchájje' lo wláz Dios. Nak laže' Nasaret gan nbad Galilea.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kate' wyáz Jesusen' lo li'a yodo' che Dios, blage' na'le yógo'te benne' ka' žóte'gake' na' benne' ka' žá'wgake' lo li'a yodon'. Lezka' bžix'e blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' da' ka' želbe'le benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹³ Naž gože' légake':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin' yo'o gan wcháljłengak benách ka' Dios” san le'e ba benlen kan nak to yo'o chegak benne' wbán ka'.

¹⁴ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bałe benne' lo chołe ka' len benne' ka' bi žak sá'gake', wbíga'gake' gan zoe', na' Le' beyone' légake'. ¹⁵ Kate' bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', blé'egekle' yela' wak ka' da' žon Jesusen', na' lezka' béngekle' znnegak zižje xkwide' ka' lo zchil yodo', na' znnágakbe': “jGa'n zen za'só Dabí!” ¹⁶ naž bžá'gake', na' góžgake' Jesusen':

—¿Bi ženlo' da' želnná xkwide' ki?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—O', ženlan'. ¿Batkle beł-le da' nyejw le'e yiche la'y da' znnan kikze žala' gaken? Ki znnan: “Beno' Le' ga žołgak xkwide' ka', na' bi' že'n ka', bi' ka' ne žáze'gakbe', da' žoe lawgakbe' neda' da' naken dot li' laže'!”

¹⁷ Naž Jesusen' bezé'e gan nníta'gake', na' bežoje' lo yež Jerusalén. Wyeje' lo yež Betania gan bga'ne' dot yele.

Jesús zdile' to yag higo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Kate' za' ža'ní', na' zeyéj Jesusen' lo yež Jerusalén, zdone'. ¹⁹ Blé'ele' to yag higo da' žen' kwit nez, na' wbige'e gan žen', san bi be bžel-le' da' zbian. Xłáge'ze žian. Naž Jesusen' gožen':

—Biž kwia da' zix' chio'.

Naž la' wbižte yag higon'. ²⁰ Kate' blé'egekle' benne' wsedle chie' ka' da' ni, bebángekle'. Wnnágekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Nakx goken, la' wbižte yagen'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, cha' chejle'le che Dios, na' bi gak chope láže'le, kégeze wak gonle kan bena' che yagen', san cha' ye'le ya'a nga: “Bkwás na'le, na' bejsóa lo nísdo” gaken kan nnaale. ²² Lezka', yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, cha' chejle'le che Dios gonen' chele, si'le dan' nnable.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Jesús

(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Wyáz Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne žsedle' benách ka' nníta'gake' ga na', bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo no'o, žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' ye'le neda' kan naken, neda' yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki. ²⁵ ¿Nož benne' bsele'e Žwan' nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios bsele'e le', o bséla'gak benne' ka' le'?

Naž wzó lawgak benne' yodo' ka' znnágake' la' légakze':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', la' ye'tie' žo'o: “¿Biz chen' bi bejle'le chie'?”

²⁶ San cha' nnažo: bséla'gak benne' ka' le', žébežo da' gongak benne' wláz ka', dan' žejlé'gake' yógo'tegake' bchalj Žwan' lo wláz Dios.

²⁷ Che len beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki.

Žsaka' lebe Jesús kan nak chegak chope xkwide' byo ka'

²⁸ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—¿Biz nnaale le'e? Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. Gože' to xkwide' chien', na' wnné: “Zi'na', wyéj na'a chjeno' žin lo yežlyó chia' gan naza' lba uba ka'.” ²⁹ Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': “Bi žénela' cha'a.” Wdé na' beyát láže'be', na' yjenbe' žin na'. ³⁰ Naž bennen' gože' yetó xkwide' chien', na' toze kan wnné. Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': “O', xe. Cha'a.” San bi wyéj xkwiden'. ³¹ ¿Nole xkwide' chope ka' benbe' da' žaz laže' xabe'?

Beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi' nežw.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: benne' wechizjw ka', benne' žóngake' da' kegle, na' no'le le'e ka', chjake' zgá'alegake' ka' le'e, na' chó'ogake' gan zna bia' Dios. ³² Ki gaken dan' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, ble'e gan zoale, na' bsedle' le'e da' naken chawe' kan žala' gonle, na' le'e bi bejle'le chie', san benne' wechizjw ka' na' no'le le'e ka', bejlé'gake' chie'. La'kze blé'elele da' ni, bi beyát láže'le nich chejle'le chie'.

Ka nak chegak benne' wen žin ka' bi zej nake' chawe'

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag yetó da' wsaka' leba'. Wzóa to benne' xan yo'o, na' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie'. Wbeke' to le'je chen, na' bche'ne' to bloj lo yej gan wsíe' xis uba ka'. Lezka' bene' to yo'o ža'le gan gak to benne' wie' dot yežlyó chien'. Naž bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' late' weje, na' wyeje' to yež ži'to'.

³⁴ 'Kate' bžin ža wchúbgake' uba ka', xan yežlyón' bsele'e bałe ni'a ne'e gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich sí'gake' da' žyala' chie'. ³⁵ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' ni'a ne'e ka'. Béngake' toe' we', na' yetóe' bétgake' le', na' yetóe' bžé'egake' le' yej. ³⁶ Da' yoble xan yežlyón' bsele'e yebałe ni'a ne'e ka', na' gókgake' benne' zanže ka' benne' ka' bsele'e zga'ale, na' tlebe bengak benne' wen žin ka' chégake'.

³⁷ 'Kate' ze lawte, bsele'e zi'ne' gan nníta'gake'. Wzá' laže'e, na' wnné': "Gápegake' xkwide' chia' ba la'ne." ³⁸ Kate' benne' wen žin ka' blé'egekle' zi'ne' na', la' wnnátegake' la' légakze': "Xkwide' ni' gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' da' žala' gak chebe' gaken chežo." ³⁹ Naž béxwgake'-be'. Behéjgake'-be' na'le lo yežlyón' gan zej naz lba uba ka', na' bétgake'-be'.

⁴⁰ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Kate' yelá' benne' xan yežlyón', žnax gone' chegak benne' wen žin ka'?

⁴¹ Beži'igak benne' yodo' ka', na' góžgake' Jesusen':

—Wžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', na' yežlyó chien' wdíe' lo na'gak yebałe benne' wen žin ka', benne' wnéjzwgake' da' žyala' chie' kate' žin ža chúbgake' uba ka'.

⁴² Naž Jesusen' gože' légake':

—žBatkle beł-le dan' nejw le'e yiche la'y kan nak da' ni? Ki znan:

Yej na' da' bzoa cheła'ale benne' wen yo'o ka', na'a naken yej len yo'o blo che ze'e.

Xanžo na'kze bene' ga naken ki, na' naken to da' žonen ga žebanžo.

⁴³ Che len žapa' le'e, latje chele gan zna bia' Dios yeké'n chele, na' gatan' chegak benne' ka' góngake' kan žala' gon no benne' nzi'e latjen'. ⁴⁴ No benne' wtope' lo yej na', la' kwinze' wžia yi'e, na' cha' yej na' chejbagan' no benne', wzozjen le'.

⁴⁵ Kate' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' béngekle' dan' bsaka' lebe Jesusen', gókb'egekke' bchalje' kan nak chégake'. ⁴⁶ Gónegekke' góxwgake' le', san bžébegake' benne' zan nníta'gake' ga na', dan' žejlé'gake' nak Jesusen' to benne' zchalje' lo wláz Dios.

22

Žsaka' lebe Jesús kan nak che lni che yela' zchag na'

¹ Da' yoble Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' le' tzen. Bsaka' lebe', na' wnné':

² —Kan gak chegak benne' ka', benne' chó'ogake' gan zna bia' Dios ya'abá chie', naken kan gok chegak benne' ka', bliž to benne' wnná bia' légake' kate' bene' lni che ža zchag na' xkwide' byo chie'. ³ Bsele'e ni'a ne'e ka' nich chejxi'gake' benne' ka' ba bliže' nich yídgake' lni chebe', san bi gónegekke' yídgake'. ⁴ Naž bsele'e yebałe ni'a ne'e ka', na' gože' légake': "Le chejzenle benne' ka' ba bliža, na' ye'le légake': Le wia nga, ba nzi'ni'a da' gawžo. Ba betto' xpeža' ka', na' lezka' bia' beže ženne' chia' ka'. Yógo'te ba wzí'ni'a. Le da, soažo lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'." ⁵ Benne' ka' bejlížgake' bi wdápegake' légake' ba la'ne, na' jake' che chégake'. Toe' yjene' žin, na' yetóe' wyej' chje'w chjete'. ⁶ Yebałe' béxwgake' ni'a ne'e ka', na' ben zi'gake' légake', na' bétgake' légake'. ⁷ Kate' benne' wnná bian' benle' da' ni, bže'e, na' bsele'e benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdíle, na' bétgake' benne' wet benách ka', na' bzéygake' lážgake'. ⁸ Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné':

“Da' li ba wzí'ni'a che lni na', san benne' ka' bliža' bi gókgage' zi yedjénlengake' neda' tzen lni. ⁹ Le chej na'a gan nak lo nez ka', na' le wlíž yógo'te benne' ka' chejxáka'le ga na' nich yídgake' lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'.” ¹⁰ Naž bžojgak ni'a ne'e ka', na' jake' gan nak lo nez ka', na' btóbgake' yógo'te benne' ka' bejxáka'gake' ga na', benne' chawe' ka' na' benne' wen da' kagle ka', na' gan žak lni wža'ten benách ka'.

¹¹ 'Kate' wyó'o benne' wnná bian' ga na' nich wie' benne' ka' zej ndobe' ga na', bl'e'ele' to benne' bi nakwe' laže' zaka' dan' bnezjwe' chegak benne' ka' nníta'gake' lni na'. ¹² Naž gože' bennen': “Bicha'a, žzo' nga, na' bi nako' laže' zaka' dan' bnezjwa' chegak benne' ka' nníta'gake' lni?” Bennen' wzóa žize'. ¹³ Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': “Le wchéj ni'a na' bennen', na' le chejžó'n-ne' na'le gan že' chol, gan kweže', na' wxěj laye'e lo yela' nyache' laže' chie'.”

¹⁴ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—Benne' zan bliža', san babze benne' ka' nbégake'.

Zchalj Jesús che da' žizjwžo lazžo

(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵ Naž beza'gak benne' yodo' fariseo ka' ga na', na' béngake' xtíža'gake' nich góngake' ga nna Jesusen' to nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁶ Nich góngake' ki bséla'gake' bałe benne' ka' žónlengake' légage' tzen gan zoa Jesusen', len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen. Benne' ka' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' Le' káteze naken, na' nak dot da' li da' žsedlo' kan naken che Dios, na' bi zzi'o da' znnázegak benách kan nak chio', dan' bi zchi'a lažo'o benách ka' kan nak da' želnnaze'. ¹⁷ Bzenle neto'. žBiz žnno' le'? žžon byenen o bi žon byenen chížjwto' lazto' che benne' Sésar, bennen' yež ži'to', bennen' žnna bi'e žo'o?

¹⁸ Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' kwéjgake' Le' diža', nich gak yesbága'gake' Le' žia, na' gože' légage':

—Le'e, benne' ka' žloé'ezele chawe' kwínle, žbiz chen' žnna da' wzóan neda' žoa'a ya'a? ¹⁹ Le wloé'el neda' to mežw da' žizjwle lazle.

Naž blóé'egekle' Le' to mežw che yež Roma. ²⁰ Jesusen' wnnable' légage', na' wnné':

—žNož benne' da' ni lawe', na' nož benne' nyejw le' le'e mežw ni?

²¹ Góžgake' Le':

—Che benne' Sésar da' ka'.

Naž Jesusen' gože' légage':

—Le chížw benne' Sésar da' zej naken che benne' Sésar, na' Dios da' zej naken che Dios.

²² Kate' béngekle' da' ni, bebángekle' kan nak diža' chawen' da' bchalj Jesusen'. Belka'ne' Le', na' la' bezá'tegake' ga na'.

Želnnable' Jesús kan žala' yebangak benne' gat ka'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³ La' ža na'ze benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Wnnábekle' Le', ²⁴ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés wnné': “Cha' gat to benne' zoa zo'le, na' bi zoa no xkwide' chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' zo'le', nich soa za'só benne' biche'ben', bennen' gote'.” ²⁵ Wnníta'gak gaže bi' byo ka' zej nak biche'gakbe' gan zoato'. Bi' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, na' gotbe'. Dan'

bi wzóa no $\underline{x}$ kwide' chebe', $\underline{x}$ kwide' bežopen' bchag ná'lenbe' no'le wzeben' che bi' bíche'ben'. ²⁶ Lezka' goken che $\underline{x}$ kwide' bežopen', na' lezka' che $\underline{x}$ kwide' beyonnen', na' toze kan goken chegak gážtebe', dan' gótgakbe' yógo'tebe'. ²⁷ Kate' ze lawte lezka' got no'len'. ²⁸ Na'a, kate' žin ža yebangak benne' gat ka', žnole bi' gaže ka' gak no'len' chebe', dan' yógo'tebe' bchag ná' lengakbe' no'len'?

²⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Nchíxele le'e dan' bi' žejní'ilele da' nyejw le'e yiche la'y, na' dan' bi' nónbia'le yela' wak che Dios. ³⁰ Kate' žin ža yebangak benne' gat ka', biž gak yela' zzoalen no'le, na' bi' wchág ná'gake', san gákgake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'. ³¹ Cha' yebangak benne' gat ka', žbi na' goł-le dan' gožkze Dios le'e? ³² Ki wnné': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dios bi' nake' Dios chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chí'ize, san nake' Dios chegak benne' ban ka', benne' nníta'gake' nbángake' la'kze gótgake' ža ni'te.

³³ Kate' béngkele benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, bebángkele ni'a che dan' žsedle Jesusen' légage'.

Da' bchi'le Dios gonžo da' naken blo

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Kate' gókbe'egkele benne' yodo' fariseo ka' da' ben Jesusen', kan bnníta' žie' benne' yodo' saduseo ka', naž bdóbgake' yógo'tegake' gan zoe'. ³⁵ Zoa to benne' ládjwgake' ga na', benne' nsedle' da' bsedle Moisés, na' gónele' si' bi'e Jesusen'. ³⁶ Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žbizle dan' bchi'le Dios gonžo naken blo?

³⁷ Jesusen' gože' le':

—Bži'il $\underline{X}$ ano' Dios dot lažo'o, na' lo dot yichj laždo'o, na' lo dot yela' žejní'il chio'. ³⁸ Da' ni naken da' bchi'le Dios da' naken blo, na' nakžen zen. ³⁹ Da' bchi'le Dios da' naken da' bežope, naken tlebe, na' ki žnnan: "Bži'il lježo' kan nži'il kwino'." ⁴⁰ Da' chopen ki, da' ka' bchi'le Dios, zej naken gan zegak yógo'te da' bchi'le Dios, na' yógo'te da' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios.

žNož benne' nak Benne' Cristo ži'ne'?

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹ Katen' zej nníta' tžen benne' yodo' fariseo ka', Jesusen' wnnable' légage', ⁴² na' wnné':

—žBiz žnnale le'e che Benne' Criston'? žNož benne' nak Benne' Criston' ži'ne'? Beži'igake', na' wnnágake':

—Ža'só Dabí nake'.

⁴³ Naž Jesusen' gože' légage':

—žBiz chen' Dabí na'kze bchalje' kan nak chie', na' wnné': " $\underline{X}$ ana'?" Ki wnné' katen' bchalje' lo wláž Dios Be' La'y, na' wnné':

⁴⁴ $\underline{X}$ anžo Dios gože' $\underline{X}$ ana':

"Wžé' kwita' li ža,

na zejte gona' ga wzóa žibgak benne' ka' $\underline{x}$ ni'o, benne' bi' žlé'e'egkele' Le' chawe'."

⁴⁵ Cha' Dabín' wnné' nake' $\underline{X}$ ane', žnak $\underline{x}$ kze naken, žnnale le'e nake' za'só Dabín'?

⁴⁶ Bi gok no benne' yeži'e, na' kate' wzó law ža na', bi bežogle no benne' bi da' nnable' le'.

23

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia
(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Naž Jesusen' bcháljlene' benne' wsedle chie' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na'. ² Na' gože' légage':

–Benne' yodo' fariseo ka' na' benne' yodo' wsedle ka' zej ži'e latje che Moisés, nich wsédgekle' benách ka'. ³ Che len, le gon yógo'te da' yé'gake' le'e, san bi gonle le'e kan žóngake', dan' to da' znnágake', na' yetó da' žóngake'. ⁴ Da' zchí'igekle' benách ka' naken ka' to ywa' zí'ile'e da' bi gak no benne' we'e, na' zgó'ogaken' ža' yengak benách ka', san légage' bi žénegekle' wchá'gaken', kege len toze xben ná'gake'. ⁵ Žóngake' yógo'te da' žóngake' nich lé'egekle' benách ka' légage'. Žžéngake' da' zchéjgake' yen ná'gake', na' žoa'a xgágake' gan nyejw to da' nyejwn le'e yiche la'y, na' ztónngake' lože laže' da' zej nakwe', da' zloe'elen žápake' Dios ba la'ne. ⁶ Žénegekle' kwé'gake' gan nak latje blo gan zdóbgake' žáwgake' tzen, na' gan nak latje blo lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios. ⁷ Lezka', žénegekle' gápegak benách ka' légage' ba la'ne kate' žápegake' légage' “Padiox” gan nníta'gak benách ka', na' žénegekle' ye'gak benách ka' légage': “Padiox, benne' wsedle.”

⁸ San le'e, bi žala' gonle ga no benne' yi'e le'e: “Benne' wsedle” dan' zoa toze Benne' nake' Benne' wsedle chele, neda', Benne' Cristo, na' yógo'tele nakle lježle tole yetole. ⁹ Bi ye'le nitó benne' yežlyó nga, bi nnale: “Xē” dan' zoa toze Benne' nake' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chien'. ¹⁰ Bi gonle ga no benne' yi'e le'e: “Xan” dan' zoa toze Benne' nake' Xanle, neda', Benne' Cristo. ¹¹ No benne' zoe' ládjwle, benne' žone' xchinle yezíka'le, benne' ni gake' blo gan zoale. ¹² Cha' no benne' gon kwine' benne' blo, ka'ze ga'ne', san no benne' nake' gaxjw laže', gake' benne' blo.

¹³ Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloe'ézele chawe' kwinle. Žséjwle xnezgak benách ka' žénegekle' žingake' gan zna'bia' Dios ya'abá chien'. Le'ekzle bi žo'ole ga na', na' bi žonnle latje cho'ogak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

¹⁴ Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloe'ézele chawe' kwinle. Zka'le ližgak no'le wzebdo'ka', na' nich wloe'ézele chawe' kwinle, scha žližle Dios. Che len, zenle'e gak da' choge' chele da' sáka'le.

¹⁵ Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' lezka' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloe'ézele chawe' kwinle. Zdele dot lo niso', na' dot lo yežlyó nga nich gonle ga wká'n zen Dios to benne' ka' žonle le'e, na' katen' ba bžéj-lele-ne', žonle ga nbága'že' zia ka' dan' nbága'le le'e, dan' gonon ga chejchazle lo yi' gabil.

¹⁶ Da' nyáche'le'e naken chele. Nakle lo choje, na' žénelele wloe'ézele benách ka' nez. Ki naken chele dan' znnale: “Kate' bi da' zchebe laže' no benne', cha' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', bi žon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che ya'oro da' žen' lo yodo', na' gon byenen.” ¹⁷ Le'e, benne' lo choje ka', na' bi žejní'ilele. ¿Bizle nakže blo? ¿Oron' o yodon' da' žon la'yen oron'? ¹⁸ Lezka' znnale: “Cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, bi gon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che mežw da' zoon lawle bkogon, na' gon byenen.” ¹⁹ Le'e, benne' nzide yichj lázdo'le, na' nakle lo choje. ¿Bizle nakžen blo? ¿Mežw da' zoon lawlen, o bkog la'yen' da' žon la'yen mežwn'? ²⁰ Che len, cha'

no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, žonen' ni'a che bkog la'yen', na' lezka' ni'a che yógo'te da' žen' lawlen. ²¹ Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', žonen' ni'a che yodon', na' lezka' ni'a che Dios, Bennen' žonkze' latje chie' ga na'. ²² Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che ya'abá che Dios, žonen' ni'a che latje gan že' zнна bia' Dios, na' lezka' ni'a che Dios na'kze, Bennen' ži'e ga na'.

²³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' žíjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' anís, na' che komino yela' waw, san zka'nle da' nakže blo da' bchi'le Dios, dan' bi žonle da' naken chawe', na' bi žeyache' láže'lele lježle ka', na' bi žejle'le che Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' lezka' bi žala' wka'nle yezika' da' ka' žonle, da' ka' žizjwe che yodo'. ²⁴ Le'e, benne' lo chole ka', na' žénelele wlóé'elele benách ka' nez. Dan' žonle naken ka' zdele da' že'jle to yeso' da' zde ya, nich kwejle bi'a lasdo' ka', san že'jle to bia zen dan' želbía benne' ka'.

²⁵ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Nakle ka to ziga'do' da' že'jlenle, na' ka to ye'n da' žawlenle. Žible da' sban da' nwa' kwitle, san yichj lázdo'le nžan' da' zbanle, na' da' kegle ka' da' žonle. ²⁶ Le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' lo chole ka'. Zga'ale le gon chawe' da' yo'on yichj lázdo'le, na' lezka' gagle chawe' kwitle.

²⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' nakle ka yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' zej naken zila'do'ze kwitle, na' da' li xtan znná'gaken, san nžá'gaken žit chegak benne' gat ka', na' yógo'te da' zgot. ²⁸ Lezka' nakle le'e. Da' li láwzele zlóe'el kwinle chawe' lawgak benách ka', san yichj lázdo'le nža'ten da' zlóé'ezele chawe' kwinle, na' da' kegle ka' da' žonle.

²⁹ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Zzoale yo'o xtando' ka' lo ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, na' lezka' žonle xtan gan zej ngache' benne' chawe' ka'. ³⁰ Lezka' znnale: "Chela' wzoato' ža ni'te katen' wnníta'gak xa xto'to' ka', bi gónlento' légake' tzen katen' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios." ³¹ Dan' znnale ki, le'ekzle zzoa lile nakle za'sógak benne' ka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. ³² Ki naken, žesbaga' kwinle zia dan' wbága'gak xa xto'le ka'.

³³ Le'e nakle ka bele snia ka', na' lezka' ka lježgak bele snia ka'. Da' likze bi yelale lo da' wsaka' zin' le'e lo yi' gabíl. ³⁴ Che len, neda' seľa'a chele benne' ka' wcháljgake' lo wláž Dios, na' benne' ka' žejni'igekle, na' benne' wsdle ka'. Benne' ki, gotle baľe', na' wda'le yebaľe' le'egak yag kroze ka', na' chinle yebaľe' gan nak lo yo'o gan zdoble nich yenle xtiža' Dios, na' wlagle légake' to yetó yež. ³⁵ Ki gaken, bága'le le'e zia che yógo'te žen chegak benne' chawe' ka', da' wľaljen lo yo, kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, benne' chawen', na' na' zejte bétgake' Secría, zi'n Berekías, bennen' bétgake' gachje láwe'le gan že' yodo', na' gan že' bkog la'y, gan zzéygake' bia beždo' ka' law Dios. ³⁶ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki bága'gak benne' ki, benne' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

*Jesús zbeže' ni'a che yež Jerusalén
(Lk. 13:34-35)*

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' Jerusalén ka', le'e na' žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláZ Dios, na' zže'ele yej benne' ka' bsela' Dios gan zoale. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia', kan žon žkoko', bia ztobba' brise'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁸ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle. ³⁹ Ki gaken, dan' žapa' le'e, na'a so law biž lé'elele neda' kate' nnáže: “La'y nak Bennen' ze'e lo wláZ Xanžo Dios.”

24

Zna Jesús ka za' wchímgake' yodo'

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Bžoj Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne zze'e ga na' wbíga'gak benne' wsdle chie' ka' gan zoe', na' bloé'egekle' Le' kan nak ze'e na', da' nychjen yodon'.

² Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Zlé'elele yógo'te da' ki? Da' li žapa' le'e, bi ga'n to yej da' nbagan' lježen nga, dan' biž doten.

Da' ka' gak biá'gaken za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Kate' ne že' Jesusen' gan nak law Ya'a Yag Olibo, wbíga'gak benne' wsdle chie' ka' gan zoe' cheze', na' góžgake' Le':

—Bloé'el neto', žBatx gągak da' ki, na' biž gak bia' ža yeló'o, na' za' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Le wia kwınle nich bi gon láže'le no benne' le'e, ⁵ dan' la'gak benne' zan, benne' ka' si' lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' gon láže'gekle' benne' zan. ⁶ Yénlele žak wedile, na' da' zchaljgak benne' ka' che wedile, san bi kwe' zédlele, dan' žon byenen gągak yógo'te da' ki zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka'. ⁷ Benne' ka' nníta'gake' to yež tıl-lengake' benne' ka' nníta'gake' yetó yež, na' benne' ka' zoa to benne' zna bi'e lé'gake' tıl-lengake' benne' ka' zoa yetó benne' zna bi'e lé'gake'. Galj yižwé' zen ka', na' gak wbın, na' latje zan xo' yežlyó. ⁸ Yógo'te da' ki zej naken da' so ląwgaken, da' ka' sáka'gak benách ka'.

⁹ Naž wdegak benách ka' le'e lo na'gak benne' ka' wsaka' zı'gake' le'e. Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e cheła'ale, dan' žónlenle neda' tzen, na' gótgake' bálele le'e. ¹⁰ Kate' gak da' ki, benne' zan gak chope láže'gake', na' yebéj yichjgake' neda', na' toe' yetóe' wdíe' lježe', na' toe' yetóe' wzóe' lježe' cheła'ale. ¹¹ Naž la' ląwgak benne' zan, benne' gon láže'gake', na' wloé'el kwíngake' ka' benne' ka' zcháljgake' lo wláZ Dios, na' gon láže'gekle' benne' zan. ¹² Gónle'egake' da' kegle, na' che len biž žı'gekle' ljéžgake' ka'. ¹³ No benne' gake' Dios toze na' zejte ža ze lawte ža ka', yelá bennen'. ¹⁴ Se diža' chawen' kan zna bia' Dios dot yežlyó nga nich yéngkle yógo'te benách zi'to' ka', na' naž žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁵⁻¹⁶ No benne' gole' da' ki žala' wzejní'i laže'e. Wnná Daniel, bennen' bchalje' lo wláZ Dios ža ni'te, na' wnné': “Da' bi žle'el Dios chawe', dan' zchinnjen, cho'on latje la'y che Dios.” Kate' lé'elele gak da' ni, naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake' zaka' law ya'ado' ka'. ¹⁷ No benne' žone' žin yichjo'ole bi žala' yetje' nich bi da' chejxi'e da' nape' lo yo'o, san žala' wzonnjtie'. ¹⁸ No benne' zoe' žin yiže', bi žala' yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' chie'. ¹⁹ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka', no'le zej noe'e bi'do' ka' ché'gake', na' lezka' no'le ka' zgáze'gake' bi' že'ndo' ka' ché'gake' kate' žin ža na'.

²⁰ Le wchaljlen Dios, na' le nnable' nich bi žin ža na' žala' wzonnjle kate' žak byo' zag o kate' nak ža la'y, ²¹ dan' sáka'žegak benne' ka' ža ka', ka wzáka'gak benách ka' ža ni'te kate' za' gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, na' kege ža zezá' bi sáka'gake' ki. ²² Kate' žin ža na', cha' Dios bi gone' babze ža ka', bi yelá nitó benne', san ni'a chegak benne' ka' wžekze' Le' gone' babze ža ka', nich gáklene' légage'.

²³ Che len bi chejle'le cha' no benne' le'e gan zoale, na' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga", o nne': "Zoe' ga na'." ²⁴ La' lawgak benne' zan, benne' wen laže' ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', o nnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. Góngake' da' ka' gak biá'gaken, na' da' ka' góngaken ga yebángleke benách ka', na' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'. ²⁵ Le wia nga, ba gožkza' le'e yógo'te da' ki zga'ale kate' gákgaken. ²⁶ Che len, bi chejle'le cha' la'gak benne' ka' gan zoale, benne' yé'gake' le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' lo latje dach." Lezka', bi chejle'le cha' nnágake': "Le wia nga, zoe' lo yo'o." ²⁷ Kan žak kate' žep yes gan zla' wbiž, na' zza'ní' gan žnenen, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁸ Gakte ki, kan znnagak benách ka': "Gáte'teze gan de to da' nat, dóbgakkze lab ka' ga na'."

Da' gak kate'yelá' Benne' Golje' Benách

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' te ža na' katen' sáka'gak benách ka' ki, wchól' wbiž, na' byo' bi gonnen baní' chen. Yindjgak belj ka', na' zizgak da' ka' zej nla' ya'abá, da' ka' zej napen yelá' zen. ³⁰ Naž la' dan' gak bia' ya'abá yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, na' kweže nyáche'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, katen' lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, zezá'a lo bejw ya'abá, na' nzi' lo na'a yelá' wnná bia' zen, na' yelá' baní'. ³¹ Naž seła'a wbás che ya'abá chia' ka'. Wkwéžegake' zižje lozgak bia ka', na' wtóbgake' benne' ka' ba wžekza' chia', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, na' yógo'te latje zan ya'abá.

³² Le chejní'il da' žsedle da' žak che yag higo. Katen' žela'gak ni'a nen' že'ndo' ka', na' ba žebía xlagen že'n ka', nnézlele za' žin byo' wbá. ³³ Lezka', kate' lé'elele žakgak yógo'te da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža, na' ba zla' lawn. ³⁴ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benách ka' nníta'gake' ža na'. ³⁵ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a ka' bi tégaken ka'ze.

³⁶ Kate' žin ža na' bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka' che Dios, na' bi nnezla' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen.

³⁷ Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Kate' ža ka' zga'ale kate' bžin nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, we'j bdáwgake', na' bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yelá' zchag na' na' zejte ža wyó'o Noén' le'e barkw zen na', dan' bene', ³⁹ na' bi gókbe'egekle' kate' bžinte nis yejw dan' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yi'gake' yógo'tegake'. Lezka' gaken katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, dan' bi gákbe'le nitó benne'. ⁴⁰ Kate' ža na' kate' yelá'a, cha' žongak chope benne' ka' žin yiže', toe' yedží'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ⁴¹ Cha' chope no'le ka' nníta'gake' wetw, toe' yedží'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

⁴² Le soa ban laže' dan' bi nnézlele biž ža yelá'a neda', Xanle. ⁴³ Na'a, le chejní'il da' ni. Chela' nnezle xan yo'o bi ža yid benne' wbán, na' nná'zele' dot yele, na' bi we'e latje no benne' chidjwe' ze'e nich kwane' da' de liže'. ⁴⁴ Che

len, le soa ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to že bi zbezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe' (Lk. 12:41-48)

⁴⁵Lezka' wnná Jesusen':

—žNož benne' wen žin, benne' nake' chawe', na' žejni'ile', wdé xane' lo ne'e benne' ka' nníta'gake' liže' nich wnezjwe' da' gáwgake' kate' gale'? ⁴⁶Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' nake' chawe', cha' kate' yelé'e xane', yedjxake'e le' žone' dot da' bde xane' lo ne'e. ⁴⁷Da' li žapa' le'e, yógo'te da' nap xane', wdíe' lo na' benne' wen žin žone' ki. ⁴⁸Cha' to benne' wen žin ki yeyake' benne' wen da' zinnj, na' sa' laže'e, na' nne': “Wžél xana', na' bi yelá' zie”, ⁴⁹na' cha' so lawe' wsaka' zi'e benne' ka' žónlengake' le' tzen žin, na' so lawe' ye'j gáwlene' benne' ka' želzožle', ⁵⁰naž yelá' xan benne' wen žin na' to že kate' bi zoe' zbeze', o to yele žekle' bi la'te xanen'. ⁵¹Naž xanen' wsaka' zi'e benne' wen žin na', na' gone' ga' kak chie' kan žala' kak chegak benne' ka' zloé'ezele chawe' kwíngake'. Naž kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

25

Žsaka' lebe Jesús kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'

¹Lezka' wnná Jesusen':

—Kan kak chegak benne' ka' chó'ogake' gan žnna' bia' Dios ya'abá, naken kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'. Wzí'gakbe' broke ka' chégakbe', na' bžó'gakbe' nich chejchágakbe' benne' zchag ne'e. ²Gáyo'be' zej nakbe' ban laže', san yegáyo'be' zej nakbe' nat laže'. ³Xkwide' no'le nat laže' ka' wzí'gakbe' broke chégakbe' ka', san bi biá'gakbe' yelate' set da' žeyen. ⁴Xkwide' no'le ban laže' ka' biá'gakbe' set da' žeyen lo béga'do' chégakbe' ka' len broke chégakbe' ka'. ⁵Dan' wžél benne' zchag ne'e, wdé yele lágakbe', na' wtásgakbe'. ⁶Kate' bžin gachje yele, benle chi'i to benne' wnnié' žižje, na' wnné': “Ža' benne' zchag ne'e. Le žoj chejchagle-ne'.” ⁷Naž wyasgak yógo'te xkwide' no'le ka', na' bkwé'zgakbe' broke chégakbe' ka'. ⁸Xkwide' no'le nat laže' ka' góžgakbe' xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': “Le gonn láte'do' set cheto' che set da' žeyen chele, dan' žgolgak broke cheto' ka'.” ⁹Bechébegak xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': “Bi gaken dan' bi be ga'n cheto', na' chele. Le chej gan zdo'w set da' žeyen na' chjé'wle chele.” ¹⁰Kate' ne zjakbe' zejxí'gakben', bžin benne' zchag ne'e. Xkwide' no'le ban laže' ka', xkwide' ka' želbezbe' le', wyó'olengakbe' le' tzen gan žak lni che yela' žag na', na' la' bséjwte yo'o. ¹¹Wdé na' bžingak yezika' xkwide' no'le ka' ga na'. Blížgakbe'-ne', na' wnnágakbe': “Xan, Xan, bsaljw cho'oto'.” ¹²Le' beži'e, na' wnné': “Da' li žapa' le'e, bi nónbi'a le'e.”

¹³Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Le gak ban laže', dan' bi nné'zele bi že, o bi yele yelá'a neda', Benne' Golje' Benách.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che mežw zen ka'

¹⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Bennen' žnna' bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' za' cheje' zi'to'. Bliže' benne' wen žin chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' da' nape'.

¹⁵To benne' wen žin na', bdie' gayo' kwe' mežw zen ka' lo ne'e, na' yetóen' bdie' chope kwe' mežw zen ka' lo ne'e. Yetóen' bdie' to kwe' mežw zen lo ne'e. To toen' bdie' lo ná'gake' ka' da' žákgekle'. Naž la' wzá'tie' gan nak zi'to'. ¹⁶Wyéj

benne' wen žin na', bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', na' bejtíjljene' da' ka' yegayo' kwe' mežw zen ka'. ¹⁷ Łezka', bennen' wzi'e chope kwe' mežw ka', bejtíjljenen' yechope ka'. ¹⁸ Bennen' wzi'e to kwe' mežwn' wyeje', na' bejche'ne' lo yo, na' bkache'e mežwn' che xane' lo yon'.

¹⁹ Kate' ba gok scha, xangak benne' wen žin ka' belé'e, na' bgá'nlene' légake' chawe'. ²⁰ Kate' wzó ław bžinte bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', noe'e yegayo' kwe' mežw ka', na' gože' xane': "Xan, gayo' kwe' mežw ka' bdio' lo na'a. Nga de yegayo' kwe' mežw ka' dan' bejtíjljenan'." ²¹ Xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o láte'do'ze lo no'o. Na'a da' zénle'eže wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²² Wdé na' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e chope kwe' mežw zen ka', na' wnné': "Xan, chope kwe' mežw bdio' lo na'a. Nga de yechóp kwe' mežw ka' da' bejtíjljenan'." ²³ Naž xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o lo no'o láte'do'ze. Na'a, da' zenle'e wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²⁴ Naž kate' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e to kwe' mežw zen na', wnné': "Xan, nnezla' nako' benne' bizjw, dan' zlapo' gan bi gozo', na' ztobo' gan bi bchiljo'. ²⁵ Che len bžeba' le', na' wyá'a, na' bejkacha'a mežw chion' lo yo. Nga de dan' naken chio'." ²⁶ Naž beží'i xane', na' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe', na' za'wede. Nnézkzelo' zlapa' gan bi goza', na' ztoba' gan bi bchilja'. ²⁷ Che len, gakže chawe' la' bnezjo' mežw chian' lo na'gak benne' ka' wkóngeklen' žin, nich chíjljengaken' yelate', nich kate' yelá'a neda', yezi'a dan' naken chia' len yichjen." ²⁸ Naž xanen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo na' benne' ni, na' le wnezjwn lo na' bennen' nape' chi kwe' mežw ka'." ²⁹ Nóte'teze benne' zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, wdégake' lo ne'e yelate', na' gata' da' zenže chie', san bennen' bi zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, da' do'ze da' nape' yeké'n. ³⁰ Na'a, benne' wen žin ni, benne' bi nake' chawe', le chejžo'ne' na'le gan nak choł, gan kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

Benne' Cristo wchi'a laže'e benách ka'

³¹ Łezka' wnná Jesusen':

—Katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yógo'te wbás che ya'abá chia' ka', nich nna bi'a, kwi'a lo latje chawe' chia', gan wchi'a laža'a benách ka'. ³² Yógo'te benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga dóbgake' gan kwi'a neda', na' wnníta'gaka'-ne' chelá'a weje kan žon to benne' wape zila' ka', benne' znnite'e chelá'a weje chibo ka', na' zila' ka'. ³³ Wnnite'e zila' ka' kwite' li ža, na' wnnite'e chibo ka' kwite' yegle. ³⁴ Naž, neda', benne' wnná bian', yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' li ža, na' nnia': "Le da ga zoa' ni, le'e wléj Xa' le'e cheze'. Gata' latje chele gan zna bi'e, dan' bkweze' chele ža ni'te katen' bdxjwe' yežlyó nga. ³⁵ Ki žaken chele dan' wdona, na' bennle da' bdawa'. Wbıla', na' bennle da' we'ja'. Goka' ka to benne' zde' zi'to', na' wlo'le neda' ližle. ³⁶ Byažje da' gakwa', na' bwákwe neda' da' ka' žákwle. Bi wzó'a' chawe', na' bedjwiale neda'. Byejwa' liž ya, na' bedjwiale neda'." ³⁷ Naž yechebégak benne' chawe' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, ¿batx blé'elto' Le' wdono', na' bwawto' Le'? ¿Batx wbiło', na' bennto' da' we'jo'? ³⁸ ¿Batx blé'elto' Le' bejdío' zi'to', na' wlo'to' Le' ližto'? ¿Batx byažje laže' gako', na' bwákwtó' Le' da' ka' žákwto'? ³⁹ ¿Batx blé'elto' Le' bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bedjwíato' Le'?" ⁴⁰ Yecheba' neda', benne'

wnná bian', na' yapa' légage': "Da' li žapa' le'e, dan' benle ki che to benne' lježa'do' ki, la'kze nake' benne' ka'ze, lezka' chia' nedkza' benlen'."

⁴¹ Naž yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' yegle, na' nnia': "Le kwas ga zoa' ni, le'e na' nbága'le zia, na' chejchazle lo yi', da' bi yeyolen, dan' bkwez Dios che da' xiwe', na' chegak wbás ka' žónlengaken len tzen. ⁴² Ki gaken chele dan' wdona', na' bi bennle da' gawa'. Wbila', na' bi bennle da' ye'ja'. ⁴³ Goka' ka benne' zde' zi'to', na' bi wlo'le neda' ližle. Byažje da' gakwa', na' bi bwákwle neda' da' ka' žákwlle. Bi wzóa' chawe', na' lezka' byejwa' liž ya, na' bi bedjwiale neda'." ⁴⁴ Naž nnagak benne' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, žbatx bl'e'elto' Le' wdono', o wbiło', o goko' ka to benne' zde' zi'to', o byažje da' gako', o bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bi góklento' Le'?" ⁴⁵ Naž yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' légage': "Da' li žapa' le'e, dan' bi be benle che to benne' zoe' ladjw benne' ka' nníta'gake' nga, la'kze nake' benne' ka'ze, bi be benle chia' neda'." ⁴⁶ Naž benne' wen da' zinnj ka' la' chejcháztegage' gan sáka'le'egake', san benne' chawe' ka' gata' yeła' nban da' zejli kanne chégage'.

26

*Benne' yodo' ka' žóngake' toze diža' séngake' Jesús
(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Kate' beyožbchalj Jesusen' da' ni, gože' benne' wsdle chie' ka', ² na' wnné': —Nnékzelele žin Lni Pasko' yechóp ža ka', na' kate' ža na' wdégage' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' wdá'gake' neda' le'e yag kroze.

³ La' na'ze bxož wnná bia' ka' na' benne' yodo' wsdle ka', na' benne' gole ka', bdóbgake' gan nak li'a liž bxož blo, bennen' lie' Kaifás. ⁴ Běngake' toze diža' séngake' Jesusen' lo yeła' wen laže' chégage', nich gótgake' Le'. ⁵ Wnnágage': —Bi gak gonžon ža lni, nich bi gongak benách ka' žo'osbé.

*To no'le zko'e yichj Jesús da' zla' zix
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Katen' wzóa Jesusen' lo yež Betania lo liž Smon, bennen' wdé'e yižwé' leže, ⁷ wbiga' to no'le xkóže'le Jesusen', noe'te to béga'do' da' naken yej zaka', na' nžan' to da' zla' zix da' záka'le'en. Wlo'é'en yichj Jesusen' kate' ne ži'e žawe'. ⁸ Kate' blé'egekle benne' wsdle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake', na' wnnágage':

—žBiz chen' wnitle da' ni? ⁹ Gok no benne' gote'en, na' si'e mežw zan nich gáklénžo benne' yache' ka'.

¹⁰ Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légage':

—žBiz chen' znele che no'le ni? Nak chawe' da' bene' chia'. ¹¹ Benne' yache' ka' nníta'lentzgage' le'e, san neda' bi gá'nteza' gan zoale le'e. ¹² Da' ben no'le ni katen' wlo'é'e neda' da' zla' zix'en, naken to da' zpa'an neda' che ža gacha'a lo yežw ba. ¹³ Da' li žapa' le'e, gáte'teze lo yežlyó nga gan wcháljgake' diža' chawe' ni, lezka' wzéngkle' benách ka' da' ben no'le ni chia' neda' nich chejsá' láže'gake' chie'.

*Zchebe laže' Judas wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'
(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)*

¹⁴ Naž Judas Iskariote, to benne' žónl'ene' tzen yechinéj benne' wbás ka' che Jesusen', wyeje' gan zej nnita' bxož wnná bia' ka', ¹⁵ na' gože' légage': —žBiz gonnle chia' neda' cha' wdía' Jesusen' lo na'le?

Bgá'nlene' le' chawe' chíjwgage' le' chi žoa mežw plat. ¹⁶ Naž wzó ľaw Judas na' žilj loj ľaže'e wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

*Da' žawžo nich chejsá' ľáže'žo kan got Xanžo
(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)*

¹⁷ Kate' nak ža zzo ľaw lni chegak benne' judío ka' katen' žáwgage' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj, wbíga'gak benne' wsdle ka' che Jesusen' gan zoe', na' góžgake' Le':

—čGaz žénelo' chejsí'ni'ato' zíla'do' chežo, bian' gawžo že' Lni Pasko'?

¹⁸ Jesusen' gože' ľégake':

—Le chej lo yežen' gan zoa to benne', bennen' nónbia'žo, na' le yie': "Benne' žsedle' neto' zñne': Za' žin ža chia' gata'. Lo ližo' gáwlena' benne' wsdle chia' ka' tzen zíla'do' že' Lni Pasko'."

¹⁹ Naž bengak benne' wsdle chie' ka' kan gože' ľégake', na' bsí'ni'gake' da' gáwgage' že' Lni Pasko'.

²⁰ Kate' ba goľe ža na', Jesusen' wže'lene' chežínnote benne' wsdle chie' ka', na' wzó ľáwgage' žáwgage'. ²¹ Kate' ne žáwgage', Jesusen' gože' ľégake':

—Da' li žapa' le'e, to benne' ladjwle le'e wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

²² Naž gok nyache' ľáže'gake', na' wnnábgekle' Jesusen' to tože', na' wnnágake':

—Xan, čneda' gonan'?

²³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka'. ²⁴ Da' li neda', Benne' Golje' Benách, cha'a gan gak kan nzejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' nich gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chela' bi golje'.

²⁵ Naž beží'i Judas, bennen' wdíe' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsdle, čneda' gonan'?

Jesusen' gože' le':

—O', le' na'.

²⁶ Kate' ne žáwgage', Jesusen' beXwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "ŽóXkeno'." Naž bzožjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Le sin', le gawn. Da' ni naken beľa' žen chia'. Kan bena' che yet xtil ni žloe'elen kan gak che beľa' žen chian'.

²⁷ Lezka' beXwe' to žíga'do', na' gože' Dios: "ŽóXkeno'." Naž bnezjwen' chégake', na' wnné':

—Le ye'jen yógo'tele. ²⁸ Da' ni naken xčhena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Xčhenan' ľaljen ni'a chegak benne' zan nich gak yenít ľaw Dios doľa' da' zej nbage'e. ²⁹ Lezka' žapa' le'e, biž ye'ja' xis da' zbia lba uba ki kate' žinže ža na' yé'jlena' le'e to da' kobe gan zñna bia' Xažo Dios.

*Jesús zñne' nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

³⁰ Kate' beyóž bélgake' da' zka'n zenen Dios, jake' zaka' Ya'a Yag Olibo. ³¹ Naž Jesusen' gože' ľégake':

—Yógo'tele gak chope ľáže'le, na' wka'nle neda' na'a že' ni, dan' nzejw le'e yiche la'y kan gak chia', da' zñnan: "Gona' ga gat Benne' Wape Žíla' Ka', na' gáslasgak žíla' ka'." ³² Katen' yebana' lo yeľa' got, naž cha'a zga'ala' ka' le'e zaka' gan nbab Galilea.

³³ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' wká'ngake' Le', neda' bi gak chope laža'a, bi wka'na' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na' a že' ni, zga'ale kate' kweže leko', le' nnio' chonne chi'i bi nómbi'o neda'.

³⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—L'a'kze gátlena' Le' tzen, bi nnia' bi nómbi'a Le'.

Lezka' wnnagak yógo'te benne' wsedle chie' ka'.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyó Jetsemani

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Naž Jesusen' bžínjlene' benne' wsedle chie' ka' tzen yežlyón' nzin' Jetsemani. Gože' légage', na' wnné':

—Le kwe' nga kate' cha'a yelate' na'le, gan chejcháljlena' Dios.

³⁷ Jesusen' bchi'e Bedw len chope zín Sebedeo, na' wzó lawe' žak nyache' laže'e, na' žek lázda'we'. ³⁸ Naž Jesusen' gože' légage':

—Žak nyache' laža'a, na' žatkza' lo yela' žek lázda'wa'. Le ga'n nga, na' le nna'ze dot yele tzen len neda'.

³⁹ Wdě Jesusen' yeláde'do' na'le, gan byechwe'. Bzechw lawe' lo yo, na' bcháljlene' Dios, na' wnné':

—Xe, cha' wak, ben ga bi gon byenen saka'a ki, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le' gono'.

⁴⁰ Kate' bežín Jesusen' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', bejxake'e légage' ztásgake', na' gože' Bedon':

—¿Bi gok nná'leno' neda' tzen yele to chí'ido'ze? ⁴¹ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e, nich bi gata' latje gon da' xiwe' ga gonle doła'. Zóateze be' nákkzele ban laže', san lo beła' žen chele žedó láže'le.

⁴² Naž wyěj Jesusen' da' bežope chi'i, na' bcháljlene' Dios. Wnné':

—Xe, cha' bi gak gono' ga bi saka'a da' ki, ben kan žak lažo'o Le'.

⁴³ Kate' beyeje', da' yoble bedjxake'e légage' ztásgake' dan' ndeje'e yele yej láwgake'. ⁴⁴ Naž bekwás Jesusen' gan žé'gake'. Wyeje' da' yoble, na' bcháljlene' Dios da' beyonne chi'i, na' tlebe kan wnné' zga'ale wnné'. ⁴⁵ Da' yoble beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légage':

—¿Žtasle na'a, na' žezi' láže'le? Le wia nga, ba golen. Neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doła' ka'. ⁴⁶ Le chas, le cho'o. Le wia nga, bennen' ždie' neda' ba ze'e nga.

Želchi'e Jesús nžeje'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, Judas, bennen' nbájlene' benne' chežinnoe' ka', la' bžintie' ga na', na' žónlengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná' bia' ka' na' benne' gole ka', bséla'gake' légage'. ⁴⁸ Judas na', bennen' ždie' Jesusen', ba bløe'ele' légage' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen'. Wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Len' Jesusen'. Le sene'.

⁴⁹ Naž wbiga' Judas na' gan zoa Jesusen', na' wnné':

—Padiox, Benne' Wsedle.

Naž la' bchag lawtie' Le'. ⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bicha'a, žbiz žono' nga?

Naž wbíga'gak benne' ka', na' béxwgage' Jesusen'. ⁵¹ To benne' zóalene' Jesusen' wlechte' ya ntoche' chie', na' bene' we', bchoge' yid nag to benne' wen žin che bχoz blo. ⁵² Jesusen' gože' le':

—Begó'o ya ntoche' chion' ližen. Yógo'te benne' ka' zcóngekle' žin ya ntoche' nich gótgake' benách, lo ya ntoche' gátgake'. ⁵³ ĆBi nnezlo' gak nnabla' Xa', na' Le' la' séla'tie' chia' da' zánle'eže ka chežinno kwe' wbás che ya'abá ka', da' zej naken da' zan gaywé'e to to kwen'? ⁵⁴ San cha' gona' ki, Ćnakχ gak žin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan žala' gaken chia' ki?

⁵⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Za'le nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle katen' zzenle benne' wbán ka'. Yógo'te ža wži'a lawle gan nak lo zchil yodo', gan bsedla' benách ka', san bi wzenle neda'. ⁵⁶ Na'a žaken ki nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bsángake' Le', na' bezónnjgake' ga na'.

Zžin Jesús gan že'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Naž benne' ka', benne' zej nzene' Jesusen', bché'gake' Le', na' bejzégake' Le' law Kaifás, bχoz blo, gan zej ndobe benne' yodo' wsedle ka' len benne' gole ka'. ⁵⁸ Bedw bejnawe' Jesusen' zi'to' zi'to', na' wyoe'e gan nak li'a liž bχoz blon', nich le'ele' nakχ gak che Jesusen'.

⁵⁹ Bχoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wchi'a laže' ka', wdíljgake' no benne' yesbage'e Jesusen' zia la'kze gon laže'e, nich gak chóggake' chie' gate'. ⁶⁰ No no bžélgekle' la'kze bžingak benne' zan, benne' wnnégake' chie' da' wen laže'. Kate' ze lawte bžingak chope benne', na' lo yela' wen laže' chégage' wnnégake' chie', ⁶¹ na' wnnágake':

—Benne' ni wnné': "Gak wchinnja' yodo' che Dios, na' yechonne žaze ka' yechisan'."

⁶² Naž wzó ža' bχoz blon', na' gože' Jesusen':

—ĆBi be žechebo'? ĆBiž da' ni da' znnegak benne' ki chio' Le'?

⁶³ Jesusen' bi be wnné'. Naž bχoz blon' gože' Le':

—Ni'a che Xanžo Dios ban znnabla' Le' nnio' da' li. Błoe'el neto' cha' nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios.

⁶⁴ Jesusen' gože' le':

—Kan zno' naka'. Da' li žapa' le'e, lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, ži'a kwit li ža che Dios, gan nzi' lo na'a yela' wnná bia'. Yida' lo bejw ya'abá, na' la'a gan soale.

⁶⁵ Naž bχoz blon', lo yela' zža'a chie' wcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Benne' ni znnie' da' zka'n ka'ze Dios. ĆNozže benne' žiážjelžo nich nnie' che benne' ni? Ba bénkzelele kan wnnié' che Dios. ⁶⁶ ĆBize znnale le'e?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Nbage'e zia, na' žala' gate'.

⁶⁷ Naž bžé'egake' zene' law Jesusen', na' ben zí'gake' Le'. Bałe' wdápegake' xage'e, ⁶⁸ na' góžgake' Le':

—ĆNakkzo' Le' Benne' Criston'? Wnnéya'a na'a. ĆNož bennen' wdape'e Le'?

Bedw znmé': "Bi nónbí'a Jesusen'"

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kate' ne žakgak da' ki, že' Bedw la' lí'ale. Wbiga' to no'le wen žin gan zoe', na' wnnabe':

—Lezka' le' wdáleno' Jesusen', benne' Galilean'.

⁷⁰ Beží'i Bedon' chebe' gan nníta'gak benne' ka', na' wnné':

—Bi nnezla' no bennen' zchaljo' chien'.

⁷¹ Katen' bžoj Bedon' gan žó'ogake' li'a na', yetó no'le bl'e'ele' le'. Gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Lezka' benne' ni bénlene' Jesusen', benne' Nasaret na' tzen.

⁷² Da' yoble beží'i Bedon' chen. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

⁷³ Yeláte'do'ze wžé, wbíga'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' gan zoa Bedon', na' góžgake' le':

—Da' li le' žónleno' légake' tzen dan' yeła' znzeze chio' nak bian' ga benne' le'.

⁷⁴ Naž wzó law Bedon' žesbaga' kwine' zia. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

La' na'ze wžéžete leko'. ⁷⁵ Naž bejsá' laže' Bedon' dan' gož Jesusen' le', katen' wnné': “Zga'ale kate' kweže leko', chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.” Bžoj Bedon' ga na', na' wžeže nyache'e.

27

Zdégake' Jesús lo na' Pilato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kate' za' ža'ní' ža na', yógo'te bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', bégake' toze diža' nich gótgake' Jesusen'. ² Bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' Le' lo na' Ponsio Pilato, bennen' žna bi'e.

Žat Judas

³ Kate' wnnezle Judas, bennen' bdie' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', ba nžog che Jesusen' gate', gok nyache' laže'e, na' bejwé'e chi žoa mežw plat ka' lo na'gak bžoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka'. ⁴ Judas na' gože' légake':

—Nbaga'a doła' dan' bdia' to benne' chawe' nich gate'.

Naž góžgake' Le':

—Bi žonen ga gek zédleto' neto'. Da' benkzo' le' naken.

⁵ Naž wžó'n Judas na' mežw plat ka' gan nak lo zchil yodo'. Bezé'e ga na', na' bejsí yene' lo yag.

⁶ Bezi'gak bžoz wnná bia' ka' mežw plat ka', na' wnnágake':

—Bi gonn ko'žo mežw ki gan zko'žo mežw che yodo', dan' naken lazjw to benne' wet benách ka'.

⁷ Naž bégake' toze diža', na' len mežwn' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n nich gaken gan gáche'gak benne' zi'to' ka'. ⁸ Che len, lo ža na' belzoe' la latjen', Yo Žen. ⁹ Ki goken, bžin dan' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné': “Beká'agake' chi žoa mežw plat ka', kan nak dan' bzoagak benne' Israel ka' da' zaka' Le', ¹⁰ na' len mežw ka' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n. Da' ni bløe'el Xana' Dios neda'.”

Zžin Jesús gan že' Pilato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Kate' bejžégake' Jesusen' gan že' Pilato, bennen' žna bi'e, le' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—žNako' Le' Benne' Nna Bi'e Benne' Judío Ka'?

Jesusen' gože' le':

—Da' li zno'.

¹² Kate' bꝥoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka' besbága'gake' Jesusen' zia, Le' bi be beži'e chégake'. ¹³ Naž Pilaton' gože' Jesusen':

—¿Bi ženlo' da' zan ka' da' znnégake' chio'?

¹⁴ Jesusen' bi be bechebe'. Ka' goken, bebanle benne' wnná bian'.

Zchóggake' che Jesús gate'

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

¹⁵ Kate' žak Lni Paskon', de to da' zónteze žon Pilato, benne' wnná bian', žsane' no benne' želnnáb benne' ka', to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' žénegekle' wsane' le'. ¹⁶ Kate' ža ka' nyejw to benne' liž yan', benne' wen da' zinnj, bennen' lie' Barrabás. ¹⁷ Kate' bdoggak benne' zan ga na', Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nole' žénelele wsana' chele? ¿Barrabás o Jesús, Benne' Criston'?

¹⁸ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'le' bdegak benne' yodo' ka' Jesusen' lo ne'e dan' zgé'egekle' Le'.

¹⁹ Kate' ne že' Pilaton' gan zchi'a laže'e, zo'le' bsele'e to benne' chjape' le', na' wnné':

—Bi be gono' che benne' chawen', dan' bžébeli'a wdé yele to lo bichgale ni'a chie' Le'.

²⁰ San bꝥoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', belsedle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen', na' gote' Jesusen'. ²¹ Da' yoble bchalj benne' wnná bian', na' gože' légake':

—¿Nole' benne' chope ki žénelele wsana'-ne' chele?

Wnnágake':

—Barrabasen'.

²² Naž Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz gona' che Jesusen', Benne' Criston'?

Yógo'tegake' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²³ Naž benne' wnná bian' gože' légake':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Zížježe belbéžyi'e, na' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²⁴ Kate' žákbe'ele Pilaton' bi zzoete xtiže'e, san béngakže benách ka' žo'osbé, naž wzi'e nis, na' wdíb ne'e lágwage', na' wnné':

—Bi be zia nbaga'a neda' ni'a che yela' got che benne' chawe' ni. Da' žónkzele le'e da' ni.

²⁵ Beži'igak yógo'te benne' ka', na' wnnágake':

—Yela' got che bennen' bága'to' neto' na' bága'gak zi'nto' ka'.

²⁶ Ka' goken, Pilaton' bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka', benne' žjake' lo wdile, chingake' Jesusen', na' wdé na' bdie' Le' lo ná'gake' nich wdá'gake' Le' le'e yag kroze.

²⁷ Naž benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' nníta'gake' lo na' benne' wnná bian', bché'gake' Jesusen' lo yolawen' nzin' pretorio, gan btóbgake' yógo'te ljéžgake' ka' gan zoa Jesusen', na' nníta'gake' ga na'. ²⁸ Naž bká'agake' laže' da' nakw Jesusen', na' bwákwwage' Le' to laže' xna, kan žákwwagak benne' wnná bia' ka'. ²⁹ Béngake' to da' naken ni'a na' yag yeche' dan' bꝥóagake' yichj Jesusen', na' bzóagake' to ya xtildo' lo ne'e li ža dan' zloe'elen kan nak to bar che benne' yolawe'. Naž bzoa zíbgake' xni'e, na' ben dítgekle' Le', na' wnnágake':

—ǰGa'n zen Le', benne' z̄nna bi'o benne' judío ka'!

³⁰ Naž belžé'e Le' zene', na' beká'agake' ya x̄tilen', na' bd̄ingaken' yichje'.
³¹ Wdé ben dítjgekle' Jesusen', beká'agake' laže' x̄na dan' nakwe', na' begákwgake' Le' laže' chekze'. Naž bché'gake' Le' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Katen' bžojgak benne' ka' žjake' lo wd̄ile, na' bejxáka'gake' Smon, to benne' yež Sirene, na' béngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

³³ Kate' bžingake' latjen' nzin' Gólgota, da' z̄nna len diža' x̄iža', Ya'a Žit Yichžo, ³⁴ byé'jgake' Jesusen' nop zichj da' nchixen da' sl̄a' che bia yix̄e'. Kate' Jesusen' bnixen', bi gónele' ye'jen'.

³⁵ Kate' ba bdá'gake' Le' le'e yag kroze, wd̄isgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen nich gak bia' nole' gaken chie'. Ki goken, bžin dan' wnná benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Wd̄isgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen da' gak bian'." ³⁶ Naž wžé'gake' ga na', na' bwíagake' Jesusen'. ³⁷ Lezka' bdá'gake' le'e yag krozen' gan nak yichje Jesusen' to diža' da' z̄loe'elen z̄ia da' nbage'e, da' z̄nna ki: "Jesús, Bennen' Z̄nna Bi'e Benne' Judío Ka'."

³⁸ Gan da' Jesusen', lezka' bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka'. Toe' bdá'gake' kwite' li ža, na' yetóen' kwite' yegle. ³⁹ Wdegak benne' ka' ga na', na' bliž z̄i'gake' Jesusen'. Bta yíchjgake', na' ben dítjgekle' Le', ⁴⁰ na' wnnágage'!

—O', Le' wchinnjo' yodon', na' chonne žaze ka' yechison'. Beslá kwino' na'a cha' nako' Le' Zi'n Dios. Betj na'a le'e yag krozen'.

⁴¹ Lezka' b̄xoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' benne' gole ka', ben dítjgekle' Le', na' wnnágage'!

⁴² —Bennen' beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'. Cha' nake' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka', žala' yetje' na'a le'e yag krozen', na' chejle'to' chie'. ⁴³ Le' b̄xen laže'e Dios. Na'a Dios yeslakze' Le' cha' nak da' žaz laže'e, dan' wnné': "Zi'n Dios naka'."

⁴⁴ Lezka' benne' wbán ka', benne' ka' dá'gake' le'egak yag kroze ka' gan da' Jesusen', bliž x̄iwe'gake' Le'.

Žat Jesús

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kate' bžin wawbiž, bechól dot yežlyó, na' zejte žedá chonne. ⁴⁶ Žedá chonnen', wnné z̄ižje Jesusen', na' wnné':

—Elí, Elí, ¿lama sabaktani?

Da' ni z̄nna len diža' x̄iža': "Dios chia', Dios chia', ¿biz chen' bebéj yichjo' neda'?"

⁴⁷ Kate' béngekle benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, wnnágage':

—Bennen' žljže' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

⁴⁸ Naž la' wx̄ite'te to benne' zoe' ládjwgake', na' b̄xwe' to da' naken bl̄ol da' žzopen nis. B̄xopen' nop zichj, na' bzoen' to lawle ya x̄til, na' bchagen' žoa'a Jesusen' nich x̄open'. ⁴⁹ Naž yebałe benne' ka' wnnágage':

—Wléz na'a. Wíažo cha' yid Líasen' nich wzetje' Le'.

⁵⁰ Da' yoble wžéžeya'a z̄ižje Jesusen'. Bžojte be' nakkze', na' la' gottie'. ⁵¹ La' na'ze bžéza'te laže' da' nałan' lo yodo'. Bžojen chople, da' wzó lawn yichjen, na'

bžinten xní'alen. Naž wzó' yežlyó, na' wla'gak yej ka'. ⁵² Wyáljwgak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', benne' ka' bejlé'gake' che Dios, na' bebángake'. ⁵³ Wdé bebán Jesusen', naž benne' ka', benne' bežó'jgake' lo yežw ba ka' chégake', wyázgake' lo yež la'y, yež Jerusalén, gan blé'egekle benne' zan lé'gake'.

⁵⁴ Naž bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zwiagake' Jesusen', kate' blé'ele' wzó' yežlyó, na' da' ka' gókgaken, bžebe', na' wnné':
—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁵⁵ Wnníta'gak no'le zan zí'to'ze ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' katen' bezé'e gan nbab Galilea, na' bégake' xchine', na' bné'zjwgake' da' bdawgak Jesusen' na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Wnníta'gake' ga na', zwiagake' Jesusen'. ⁵⁶ Lia Madlen na' Lia, xna'gak Jakob na' Jwsé, wnníta'gake' ladjwgake'. Lezka' wzóa xna'gak zi'n Sebedeo ka' ga na'.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba da' nadjen le'e ya'a yej

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Kate' za' žále ža na', bla' Jwsé ga na'. Nake' benne' yež Arimatea, benne' wnni'a, na' lezka' bėnlene' Jesusen' tzen. ⁵⁸ Benne' ni bejwíe' Pilato, na' wnnabe' latje we'e Jesusen'. Pilaton' wnné' wdégake' Jesusen' lo na' Jwsén'. ⁵⁹ Bzetj Jwsén' Le', na' bchele' Le' laže' da' zaka'. ⁶⁰ Naž bkáche'gake' Le' to lo yežw ba kobe da' bchach Jwsén' le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' wbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na', na' beyeje' liže'. ⁶¹ Wzóa Lia Madlen len yetó Lia ga na', na' wžé'gake' žoa'a yežw ban'.

Žape chí'igake' yežw ba che Jesús

⁶² Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé bpá'gake' che ža la'y chegak benne' judío ka', bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan že' Pilato. ⁶³ Naž góžgake' Pilaton':

—Benne', žejsá' láže'to' dan' wnná benne' wen lažen', dan' wnné' katen' wzóe' nbane'. Wnné': “Kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.” ⁶⁴ Che len bseja' benne' ka' gape chí'igake' yežw ban', na' zejte ža chonne ža, nich bi yidgak benne' ka' žele, benne' ka' bėnlengake' Le' tzen, na' bi yebé'jgake' Le'. Naž bi gak yé'gake' benách ka': “Bebán Jesusen' lo yela' got.” Cha' ki gaken, diža' wen laze' ni gonžen da' zinnj ka' ben diža' wen lažen' dan' bcháljgake' zga'ale.

⁶⁵ Naž Pilaton' gože' lé'gake':

—Zej nni'a' benne' ka' žjake' lo wdile nga. Le ché'-gake' len le'e. Le chej, na' le gape chi'i yežw ban' kan sáke'le gonle.

⁶⁶ Naž jake' ga na', na' bséjwgake' binlo yežw ban', na' bzóagake' to yej da' zbgagan' gan žó'ogake' lo yežo ban'. Bdá'gake' le'e yej na' to da' gak bian' cha' saljwn, na' bnníta'gake' benne' ka' žjake' lo wdile ga na' nich gape chí'igaken'.

28

Žebán Jesús lo yela' got

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y na' chegak benne' judío ka', na' za' ža'ní' ža nežw, Lia Madlen na' yetó Lia bejwíagake' yežw ba che Jesusen'. ² La' na'ze wzó' yežlyó. Ki goken dan' betj to wbás che ya'abá ga na'. Blé'e žoa'a yežw ban', na' bkwase' yej blag zen na', na' wži'e lo yej na'. ³ Žnna' law wbás che ya'abán' ka' yes baní', na' zila'do'ze nak laže' da' nakwe'. ⁴ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake' yežw ban', blé'egekle' le', bžé'begake', na' wzízgake'. Belbí'jgake'

lo yo, na' gógake' ka benne' gat ka'. ⁵ Naž wbás che ya'abán' gože' no'le ka', na' wnné':

—Bi žébele. Nnezla' žeyilje Jesús, bennen' bdá'gake' le'e yag kroze. ⁶ Bi zoe' nga dan' ba bebane' kan ba wnnakze' Le'. Le da, wíale gan gota' Xanžon'. ⁷ Le chej na'a, na' le chjap benne' wsdle chie' ka' ba bebán' Jesusen' lo yela' got, na' Lekze' cheje' zga'ale' ka' le'e zaka' gan nbab Galilea. Yel'é'elele-ne' ga na'. Ba goža' le'e dan' bde Dios lo na'a.

⁸ Naž la' bezá'tegake' žoa'a yežw ban'. Zžébegake', na' žebégek'e', na' taría tariagake' zjake' nich chejžéng'e' benne' wsdle chie' ka' da' ni. ⁹ Kate' ne zjake', bejxaka' Jesusen' lé'gake', na' gože' lé'gake':

—Padiox.

Naž wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Byéla'gake' ni'e, na' bka'n zéngake' Le'.

¹⁰ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Bi žébele. Le chej, na' le chjap ljéža'do' ka' nich chjake' zaka' gan nbab Galilea, gan yel'é'eg'e' neda'.

Da' wnnagak benne' ka' žjake' lo wdíle

¹¹ Kate' ne zjak no'le ka', benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' ka' wdape chí'igake' yežw ban', bežingake' lo yežen', na' bzéng'e' bžoz wnná bia' ka' yógo'te dan' goken. ¹² Kate' ba bdobgak benne' gole ka', béngake' chawe' diža'. Naž bnéjw'gake' mežw zan chegak benne' ka' žjake' lo wdíle. ¹³ Góžgake' lé'gake':

—Ki nnale: “Benne' ka' bēnlengake' le' tzen bžingake' žele, na' bebéjgake' Le' kate' ne ztasto'.” ¹⁴ Cha' yenle benne' wnná bian' da' ni, neto' wzejni'ílto' le', na' gonto' ga bi be gone' chele.

¹⁵ Naž benne' ka' žjake' lo wdíle wzí'gake' mežwn', na' yjéngake' kan ba nsédeg'e'. Ki goken, znnagak benne' judío ka' ki na' zejte na'a ža.

Jesús žsele'e benne' wbás chie' ka' chejžéngake' xtiž'e

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Naž chinejte benne' ka', benne' bēnlengake' Jesusen' tzen, jake' gan nbab Galilea, na' bžingake' law ya'adon', dan' ba bløe'el Jesusen' lé'gake'. ¹⁷ Kate' belé'eg'e'le' Jesusen', bka'n zéngake' Le', san ba'e' gok chope láže'gake'. ¹⁸ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' gože' lé'gake':

—Dios ba bdie' lo na'a yógo'te yela' wnná bia' lo ya'abá chie', na' lo yežlyó nga. ¹⁹ Che len le chej, na' le chejsdle yógo'te benách zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. Le yežóa lé'gake' nis, wkónlele žin La Xažo Dios, na' La Dios Zi'n, na' La Dios Be' La'y. ²⁰ Le wsdle lé'gake' góngake' yógo'te dan' goža' le'e gonle. Le wia nga, nedkza' zóalena' le'e yógo'te ža na' zejte ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ka'kze gaken.

DIŽA' CHAWÉ' DA' BZOJ MARKOS

*Da' bchalj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Ki wzó law diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios.

² Goken kan bzoj Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' wnná Dios nich yeyón chawen' yichj lázdo'gak benách ka' nich si' lo ná'gake' Benne' Criston'. Ki wnné':

Bwia nga. Žselá'a benne' wbás chia', benne' nežwe' ka Le'.
Le' wpé'e nez gan tio'.

³ Yenle chi'i to benne' nnie' zižje latje dach, na' nne':
"Le soa ban laže' dan' za' Ūanžon' gan nníta'le.

Le yebéj li nez las gan tie'."

⁴ Ki goken dan' bla' Zwa latje dach, na' bchalje' nich yezoagak benách ka' nis, benne' ka' yeyát láže'gake' nich yenít law Dios légake' che doła' da' zej nbage'e.

⁵ Bžojgak benne' zan yógo'te yež ka' gan nbab Judea, na' lezka' lo yež Jerusalén, na' jake' gan zoa Zwan', na' Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán, benne' ka' bežóalapgake' doła' da' zej nbage'e.

⁶ Gokw Zwan' laže' dan' nžaben yicha' za bia yiže', na' to bayw yid nžejen li'e. Bdawe' biche' zo ka', na' we'je' bžina' che bezdo' ka'. ⁷ Bchalj Zwan', na' wnné':
—Za' to benne' te na'a, bennen' napže' yeła' wnná bia' ka' neda'. Bi naka' neda' zi yechwa', nich kweja' zele'. ⁸ Neda' žezóa' le'e nis, dan' žloe'elen nzi' lo na'le xtiža' Dios, san Le' gone' da' žloé'ezele yeła' žezóa' nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, dan' wloe'elen nzi' lo na' Dios le'e.

*Žezóa Jesús nis
(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)*

⁹ Kate' ža na' bžoj Jesusen' yež Nasaret gan nbab Galilea, na' Zwan' bezóe' Le' nis lo yego Jordán. ¹⁰ Kate' bežój Jesusen' lo nisen', la' na'ze bje'ele' beyaljw ya'abá, na' žetj Dios Be' La'y. Žnne'e ka to plomdo', na' bedjsóalene' Le'. ¹¹ Benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

*Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús doła'
(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)*

¹² Naž Dios Be' La'y bchi'e Jesusen' de chgi' lo latje dach. ¹³ Wzóa Jesusen' latje dachen' choplaj ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesusen' doła'. Wzóa Jesusen' gan zej nníta' bia yiže' ka', bia želdaba' ya'ado'. Wbás che ya'abá ka' góklengake' Jesusen', na' bwáwgake' Le'.

*Jesús žsedle' benách ka' gan nbab Galilea
(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)*

¹⁴ Wdé bséjwgake' Zwa liž ya, wyéj Jesusen' gan nbab Galilea. Bchalje' diža' chawen' dan' zan' lo na' Dios. ¹⁵ Ki wnné':

—Ba bžin ža. Za' yedjnná bia' Dios nga. Le yeyát laže', na' le chejlé' diža' chawe' ni.

*Žliž Jesús tape benne' wzén bel
(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)*

¹⁶ Kate' ne zde Jesusen' žoa'a nido' che gan nbab Galilea, bĽe'ele' Smon, na' Ndres, benne' biche' Smon na'. Zej nake' benne' wzén bel ka', na' želzale' yixjw bel chégake' Ľaw nisen'. ¹⁷ Jesusen' bliže' Ľégake', na' wnné':

—Le gonĽen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' chia', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

¹⁸ Ľa' bká'ntegake' yixjw ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

¹⁹ WdĽe Jesusen' yeláte'do' na'le, gan bĽe'ele' Jakob Ľen Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' nníta'gake' Ľo barkw chégake' gan žeyágake' yixjw bel ka' chégake'. ²⁰ Jesusen' Ľa' bližtie' Ľégake', na' bká'ngake' Sebedeon', xágake', gan zóalene' benne' wen žin chie' ka' Ľo barkwn', na' jáklene' Jesusen'.

*To benne' yoe'e be' xiwe'
(Lk. 4:31-37)*

²¹ Bžin Jesusen' Ľen benne' ka' žónĽengake' Ľe' tzen yež Kapernaum. Kate' gok ža Ľa'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzó Ľawe' žsedle' benne' ka' zej ndobe' ga na'.

²² Bebángle' kan žsedle' Jesusen', dan' žsedle' kan žon to benne' nzi' Ľo ne'e yelá' wnná bia', na' kege kan žongak benne' yodo' wsedle ka'. ²³ Ľezka' wzóa to benne' yoe'e be' xiwe' Ľo yo'o gan zej ndobe', na' wžéžeyi'e, ²⁴ na' wnné':

—žBiž nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? žZo'o nich wžía yi'o neto'? Nónbi'a Ľe'. Nako' Benne' Ľa'y che Dios.

²⁵ Naž Jesusen' wdĽen', na' wnné':

—Wzóa žize, na' bežój Ľo bennen'.

²⁶ Naž be' xiwen' wžibe sisen bennen', na' wžéžeya'an žižje, na' Ľa' bežojten.

²⁷ Bebán Ľáže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' Ľjéžgake' toe' yetóe', na' wnnágeka':

—žBižke da' ni? žžsedle' to da' kobe? Ľen yelá' wnná bia' zchi'le' be' xiwe' ka', na' žóngaken kan zgne'.

²⁸ Ľa' wzete diža' che yelá' wak che Jesusen', na' béngkle' benách ka' dot gan nbab Galilean' kan nak chie'.

*žeyón Jesús xna' zo'le Bedw
(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)*

²⁹ Naž bežój Jesusen' Ľo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' Ľa' wyéĽjentie' Jakob, na' Zwa, na' bžingake' ližgak Smon, na' Ndres. ³⁰ De xna' zo'le Bedw, bennen' lie' Smon, Ľo yo'on', na' yoe'e da' Ľa. Ľa' belzénte'le' Jesusen' kan žak che no'len'. ³¹ Naž wbiga' Jesusen', na' beᵑwe' ne'e, na' bechise' Ľe'. Ľa' bežojte da' Ľa da' yoe'en, na' bsi'ni'e da' bdáwgeka'.

*žeyón Jesús benne' yižwé' zan
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)*

³² Kate' za' žale, kate' za' wžén wbíž, Ľa' bžintegak benne' ka' zej noe'e benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' Ľezka' benne' ka' zej yoe'e be' xiwe' ka'. ³³ Yógo'te benne' yež ka' dbódbi'igake' kwit yo'o gan yo'o Jesusen'. ³⁴ Ľe' beyone' benne' yižwé' zan, benne' ka' zej de'e yižwé' zan che chégake'. Ľezka' bebeje' be' xiwe' zan, be' ka' zej yo'o benne' ka'. Bi bi'e latje nnegak be' xiwe' ka' dan' zej nonbian' Ľe' No nake'.

*Zchalj Jesús gan nbab Galilea
(Lk. 4:42-44)*

³⁵ Zildo' wyase Jesusen', kate' ne nak choł. Bežoje' lo yežen', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljlene' Dios. ³⁶ Smon len benne' ka' nníta'lengake' le' bejdiljgake' Jesusen'. ³⁷ Kate' bejxáka'gake' Le', belyi'e Le':

—Yógo'te benách žeyíljgake' Le'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o yež gawze ka', nich wchalja' xtiža' Dios ga na'. Che len bežoja'.

³⁹ Ka' goken, wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, na' bchalje' lo yo'o ka' gan zdogak benne' judio ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' bebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

Žeyón Jesús to benne' da' bela' žen chie' yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ To benne' da' bela' žen chie' yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' lawe', na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

⁴¹ Jesusen' beyache' láže'le' bennen'. Bli ne'e, na' wdane' le', na' gože' le':

—Žénela'. Ba beyako'.

⁴² Katen' wnné' da' ni, la' benitte yižwén' dan' de'e, na' beyake' cháwe'do'.

⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' bennen', na' la' beséla'tie' le'. ⁴⁴ Ki gože' le':

—Bi wzenlo' no benne' kan bena' chio', san wyéj, bejlo'é'el kwino' law bxož, na' bejnezjw che da' beyako' le' che yodo' kan wnná Moisés, dan' wlo'e'elen benách ka' ba beyako'.

⁴⁵ Bežój bennen', na' wzó lawe' zzenle' benne' zan dan' goken chie'. Dan' bzie' diža' ni, biž gok chaz Jesusen' kwáselo lo yež, san wzoaze' na'le gan nak latje dach. Benách yógo'te yež bžingake' gan zoe' Le'.

2

Benne' yižwé', benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Wdé chope chonne ža, beyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wzé diža' zoe' lo yo'o. ² La' bdóbtégak benne' zan gan zoa Jesusen', na' zejte biž gok chejnníta'gake' ga na', na' kege ža yo'o, na' Jesusen' bcháljlene' légake' xtiže'e.

³ Naž bžingak tape benne' ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e to benne' yižwé', benne' bi žak se'e. ⁴ Bi gok žingake' law Jesusen' dan' zej nnita' benne' zan ka' ga na'. Che len bsáljwgake' yichjo' gan nak law Jesusen'. Katen' beyóž bsáljwgaken', blétjgake' da' dele benne' yižwén' ga na'. ⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Ži'na', ba benít lawa' le' che doła' da' nbago'o.

⁶ Že'gak bałe benne' yodo' wsdle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

⁷ “¿Biz chen' zchalj bennen' ki? Zzoe' Dios chela'ale. Bi gak no benne' yenít lawe' che doła'. Toze Dios gak gonon'.” ⁸ Jesusen' la' gókbe'etele' da' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le ki? ⁹ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' yižwé' ni ba benít lawe' che doła' da' nbage'e, san nak zede gone' ga yeyase', na' we'e da' dele', na' se'e. ¹⁰ Na'a gona' da' gak bia' neda', Benne' Golje' Benách, nzi' lo na'a yežlyó nga yenít lawa' che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

¹¹ —Žapa' le': Wyase. Beká'a da' delo', na' beyéj ližo'.

¹² La' wyaste benne' yižwén', na' beké'e da' góte'le', na' bežoje' lawgak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na'. Bebángle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágage':

—Batkle na' le'elto' da' ki.

Jesús žiže' Lebí

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Bežój Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wdíe' da' yoble žoa' nison'. Bedobgak benne' zan gan zoe', na' Le' bsedle' légage'. ¹⁴ Kate' ne zde Jesusen' ga na', blé'ele' Lebí, ži'n Alfeo, ži'e gan zchizjwe' lo wláz yež ži'to'. Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

La' wžó ža'te Lebín', na' wyéjlene' Jesusen'.

¹⁵ Wdé gok da' ni, benne' zan, benne' wechizjw ka' len yebałe benne' gaxjw ka' žé'gake' tzen len Jesusen', na' len benne' wsedle chie' ka' gan žáwgake' lo liž Lebín'. Ki goken dan' benne' zan žjáklene' Jesusen'. ¹⁶ Kate' benne' yodo' ka', benne' wsedle ka' len benne' fariseo ka', blé'egekle' Le' ži'e žawe' tzen len benne' wechizjw ka', na' len yebałe benne' gaxjw ka', naž belyi'e benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágage':

—¿Bižen' žone'? Že'j žáwlene' tzen benne' wechizjw ka', na' benne' doła' ka'.

¹⁷ Benle Jesusen' da' ni, na' gože' légage':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka'. Za'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka', nich yeyát láže'gake'.

Zchalj Jesús che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Kate' ža na' benne' ka' žónłengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónłengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás, na' bla'gak bałe benne' ka' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágage':

—Benne' ka' žónłengake' Zwan' tzen, na' benne' ka' žónłengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás. ¿Biž chen' benne' ka' žónłengake' Le' tzen bi žóngake' wbás?

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—¿Wak gonle ga gongak wbás benne' ka' nníta'gake' lni che benne' zchag ne'e kate' le' ne zóalene' légage'? Kate' bennen' zchag ne'e ne zóalene' légage', bi góngake' wbás. ²⁰ Žin ža kate' kwas bennen' zchag ne'e, na' biž sóalene' légage'. Ža na' góngake' wbás.

²¹ 'Bi wdá' nitó benne' to laže' kobdo' lo laže' gole nich yeyonen', dan' yedobe laže' koben', na' wžezan' laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ²² Lezka', nitó benne' bi ke'e xis uba kobe lo že'e biž da' naken yid, dan' gak bla'a xis uba koben', na' wlá'a že'e bižen' da' naken yid, na' lalje xis uban', na' gak ditje že'e na' da' naken yid. Žála' ka'žo xis uba kobe lo že'e da' naken yid kobe.

Žká'gake' bisto zoa' scribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ To ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' wžó láwgake' žká'gake' bisto gan žia zoa' striben', na' žáwgaken'. ²⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágage':

—Bwia nga. Benne' ka' žónłengake' Le' tzen žóngake' da' bi žála' gonžo ža la'y.

²⁵ Jesusen' gože' lěgake':

—¿Bi beļ-le kan ben Dabí katen' wdone', na' byažje da' gawe' le' len benne' ka' wnníta'lengake' le'? ²⁶ Wyo'e lo yo'o che Dios katen' gok Abiatar b̄xoz blo, na' bdawe' yet x̄til da' zkó'ogake' law Dios, dan' bi nzi' lo na' no benne' gawen', san toze b̄xoz ka' nzi' lo ná'gake' gáwgaken'. Lezka' bnezjwe' da' bdawgak benne' ka' wnníta'lengake' le'.

²⁷ Naž Jesusen' gože' lěgake':

—Dios bene' ža la'y nich yebéļengeklen benách ka', kege bene' benách ka' nich góngake' x̄chin ža la'y. ²⁸ Che len, neda', Benne' Golje' Benách, naka' x̄ane ža la'y.

3

Jesús žyone' to benne' nžeke' ne'e
(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Da' yoble wyó'o Jesusen' to yo'o gan zdoggak benne' judío ka' nich yéngkle' x̄tiža' Dios, na' lezka' zoa to benne' nžeke' ne'e ga na'. ² Benne' yodo' ka' bwíagake' Jesusen' cha' yeyone' bennen' ža la'y, dan' žénegekle' yeshága'gake' Le' žia. ³ Naž Jesusen' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža', na' wzé lawgak benne' ki.

⁴ Jesusen' wnnable' benne' ka', na' wnné':

—¿De latje gonžo da' nak chawe' kate' nak ža la'y, o gonžo da' zinnj? ¿De latje gape chi'izo yela' nban chegak benách ka', o wžia yi'žon?

Wnníta'gak žize benne' ka'. ⁵ Naž Jesusen', lo yela' zža'a chie', bwie' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' gok nyache' laže'e dan' nak zide yichj láždo'gake'. Naž gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Bli no'o.

Bennen' bli ne'e, na' la' beyakten cháwe'do'. ⁶ Naž bežojgak benne' yodo' fariseo ka', na' la' béntegake' tzen diža' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen nich gak yeshága'gake' Jesusen' žia, na' gótgake' Le'.

Zdoggak benne' zan žoa'a nisdó'

⁷ Bezá' Jesusen' ga na' tzen len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžine' žoa'a nisdó', na' benne' zan jáklene' Le', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea. ⁸ Lezka' bžingak benne' zan gan zoa Jesusen', benne' ka' zej nžoje' Jerusalén, na' gan nbab Idumea, na' gan nbab yechelá'al yego Jordán, na' yež ka' zej nnitán' dot kwit gan zej nniťa' yež Tiro, na' yež Sidón. Ki bėngake' dan' bėngkle' kan zej nak da' zen ka' da' žon Jesusen'. ⁹ Che len Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wkwéztezegake' to barkw gan gak kwene', nich bi wchigak benne' zan ka' Le'. ¹⁰ Ka' goken dan' ba beyone' benne' zan, benne' yižwé' ka', na' wbíga'gak benne' zan ka' gan zoe' nich kángake' Le'. ¹¹ Kate' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka' blé'egeklen Jesusen', btínnegaken benne' ka' x̄ni'a Jesusen', na' wžéžeya'agaken, na' wnnágaken:

—Nako' Le' Zi'n Dios.

¹² Jesusen' bchi'le' be' xiwe' ka', nich bi wzéngklen benách ka' No nake' Le'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gágake' wbás chie' ka'
(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Naž wžén Jesusen' to law ya'ado', gan bliže' benne' ka' žénele'. Wbíga'gak benne' ka' dot kwite'. ¹⁴ Wžé Jesusen' chežinno benne' ki, nich gónlengake' Le' tzen, na' nich sele'e lěgake' chejžėngkle' benách ka' x̄tiže'e. ¹⁵ Bdie' lo ná'gake'

yeła' wnná bia' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka', na' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ¹⁶ Ki lágake':

Smon, (bzoa Jesusen' yetó le', Bedw),

¹⁷ Jakob,

Zwa, (benne' biche' Jakob, na' zej nake' zi'n Sebedeo. Chope' ki, Jesusen' bezóe' yetó lágake', Boanerjes, da' zejlasen len diža' xiža': Benne' wałe ka' ka wzió'),

¹⁸ Ndres,

Lip,

Bartol,

Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Tadeo,

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁹ Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Znnágake' da' xiwe' žónlenen Jesús tzen

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Wdé na' bežín Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen to yo'o. ²⁰ Da' yoble bdogak benne' zan gan zoa Jesusen', na' biž gota' latje bi da' gaw Jesusen' len benne' chie' ka'. ²¹ Kate' béngikle benne' bíche'kze Jesusen' ka' kan žak chie', bžíngake' ga na' nich yeché'gake' Le', na' wnnágake': “Žak yał yichje'.”

²² Lezka' benne' yodo' wsdle ka', benne' zej nžoje' yež Jerusalén, wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Belzebú, xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen, na' len yeła' wnná bia' chen žebeje' be' xiwe' ka'.

²³ Naž Jesusen' bliže' benne' yodo' wsdle ka', na' bsaka' lebe', na' wnné':

—¿Yebéj da' xiwe' la' kwinzen? ²⁴ Cha' benne' ka' nníta'gake' to yež la'a lážgake', na' cha' tıl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia' yežen'. ²⁵ Lezka' cha' benne' ka' nníta'gake' to yo'o la'a lážgake', na' cha' tıl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak diá'gake'. ²⁶ Che len, cha' da' xiwe' tıl-lenen lježen ka', na' cha' la'a lážgaken, bi gak dia' yeła' wnná bia' chen, san za' yeyóž chen.

²⁷ Bi gak nitó benne' choe'e liž to benne' wałe, nich kweje' yeła' wnni'a chie' cha' bi wcheje' benne' wałen' zga'ale, na' naž sake'e kweje' da' de liž bennen'.

²⁸ Da' li žapa' le'e: gak yenít law Dios benách ka' che yógo'te doła' da' zej nbage'e, na' che yógo'te diža' xiwe' da' znnágake'. ²⁹ San cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios bennen'. To chi'ize nbage'e zia.

³⁰ Ki wnná Jesusen' dan' benne' yodo' wsdle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake': “Da' xiwe' žónlenen Le' tzen.”

No benne' nake' xna' Jesús, na' benne' biche'

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹ Naž benne' biche' Jesusen' ka' len xne'e bžíngake' gan zoe'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' bséla'gake' to benne' chejliže' Jesusen'. ³² To benne' ladjw benne' zan, benne' ka' žé'gake' dot kwit Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Benne' bicho'o ka' len xno'o, nníta'gake' la' lí'ale, na' žližgake' Le'.

³³ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—¿Nnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' bicha'a ka'?

³⁴ Naž bwie' benne' ka' žé'gake' dot kwite', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ki zej nake' ka xna'a, na' benne' bicha'a ka'. ³⁵ No benne' žone' kan žénele Dios, benne' ni nake' ka benne' bicha'a, na' ka no'le zana', na' lezka' ka xna'a.

4

Žsaka' lebe Jesús kan nak che benne' žaz
(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Da' yoble wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan nak žoa'a nisdó'. Bdobgak benne' zan gan zoe', na' wžén Jesusen' to lo barkw da' žen' lo nisen', na' wži'e ga na', na' yógo'te benne' ka' wnníta'gake' lo yo žoa'a nisen'. ² Jesusen' bsedle' légage' da' zan, da' bsaka' lebe'. Kate' ne žsedle' légage', wnné':

³ —Le wzé nag da' ni. Bžoj to benne' žaz, zjeze' bínnedo' ka'. ⁴ Kate' ne zjeze', béxjwgak bałe bínnedo' ka' to lo nez las. Bžingak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁵ Yebałe bínnedo' ka' béxjwgaken gan že' yej, gan de láte'ze yo. Bayenze bla'gak bínnedo' ka' dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶ Naž kate' bla' wbíž, la' wbížtegaken dan' bi nóngaken lwen gže'. ⁷ Yebałe bínnedo' ka' béxjwgaken gan begolgak lba yeche' ka'. Kate' bla'gak bínnedo' ka', lezka' beła'gak lba yeche' ka', na' bdóbgaken da' ka' goze', na' da' ka' bi be bnéžjwgaken. ⁸ Yebałe bínnedo' ka' béxjwgaken gan nak yo bebe, na' blá'gaken, na' gól-le'egaken. Bnéžjwle'egak da' ka' goze'. To yag da' goze' bnezjwn yechí žoa bínnedo' ka'. Yetón bnezjwn yechonnłalj bínnedo' ka', na' yetón bnezjwn yetó gaywá' bínnedo' ka'.

⁹ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Zloe'el Jesús biz chen' žsaka' lebe'
(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Kate' Jesusen' ba bga'ne' toze', benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' bžingake' gan zoe', tzen len chežinno benne' wsedle chie' ka', na' wnnábgekle' le' biz žsedle dan' bsaka' lebe'. ¹¹ Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Dios žonne' le'e latje chejni'ilele da' ngache' kan žna bi'e, san benne' ka', benne' bi žónłengake' žo'o tzen, yógo'te zchájłengaka'-ne' da' žsaka' leba'. ¹² Ki žona' dan' žak kan nyejw le'e yiche la'y, da' žnnan:

Wíagake', san bi lé'egekle'.

Wzé nággake', san bi chejni'igekle',

na' bi yeyát láže'gake' nich gak yenít lawa' chégake'

doła' da' zej nbage'e.

Zloe'el Jesús da' žsedle dan' bsaka' lebe'
(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónłengake' le' tzen, na' wnné':

—¿Bi žejni'ilele dan' bsaka' leba'? ¿Nakx gak chejni'ilele yezika' da' wsaka' leba'? ¹⁴ Benne' žazen' nake' benne' zzie' diža'. ¹⁵ Zej nak bałe benne' ka' ka' bínnedo' ka' béxjwgaken to lo nez. Žyelenle' xtiža' Dios, san kate' žyelenlen', la' za'te da' xiwe', na' žka'n dižan' da' béngekle'. ¹⁶ Zej nak yebałe benne' ka' ka' bínnedo' ka' béxjwgaken gan že' yej. Žyelenle' dižan', na' len yela' žebél chégake' želzi'en. ¹⁷ San bi žazen lo yichj láždo'gake', na' to chí'ido'ze zzi'gaken'. Kate' bi da' žak chégake' o cha' zoa benne' zbia laže'e légage' dan' zze nággaken', la' žsan láže'tegaken'. ¹⁸ Zej nak yebałe benne' ka' ka' bínnedo' ka' béxjwgaken gan žegolgak lba yeche' ka'. Žyelenle' dižan', ¹⁹ san že' láže'gake' da' naken che yežlyó nga. Žon láže'len légage' dan' zej nži'ile' yela' wnni'a, na' zdan láže'gake' yela'

gape. Yógo'te da' ki žlyazen lo yichj lázdo'gake', na' znitle dižan', na' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. ²⁰ Zej nak yebałe benne' ka' ka binnedo' ka' bexjwgaken lo yo bebe. Žlyenle' dižan', na' zzi' lo ná'gaken', na' žonen žin lo yichj lázdo'gake'. Zej nak bałe benne' ki ka binnedo' ka' bnéjzwgaken yechí žoan. Zej nake' yebałe' ka binnedo' ka' bnéjzwgaken yechónnlajen, na' zej nak yebałe' ka binnedo' ka' bnéjzwgaken yetó gaywán'.

Žsaka' lebe Jesús che to da' zgo'on baní'

(Lk. 8:16-18)

²¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Kate' zwála'žo yi', žzdóse'žon to kak, o zgo'ožon žane gan žáta'žo? Bi žonžo ki, san zzoažon ža'le gan ko'on baní'. ²² Yógo'te da' zej ngachen' yelá' lágwaken, na' yógo'te da' žákaken gan nak choł žójkaken lo baní'. ²³ No benne' zoa nage', na' ženle', žála' wzé nage'.

²⁴ Lezka' gože' légake':

—Le we' laže' che da' ženlele. Kan nak da' zžíxele, tlebe wžíx Dios chele, na' wnezjwe' yelate' chele. ²⁵ No benne' nzi'e xtiže'e, we'e yelate' chie', san no benne' bi nzi'e xtiže'e, da' láte'do'ze da' benle', yegá'n.

Žsaka' lebe Jesús kan zgole yeł zoa' scribe

²⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žak yełá' wnná bia' che Dios yežlyó nga naken kan žak kate' to benne' žaze' zoa' scribe lo yežlyó chie'. ²⁷ Yełe žtase', na' žeyase' kate' za' ža'ní'. Žla' yag zoa' sriben', na' zgolen, san le' bi nnezle' nakx žak zgolen. ²⁸ La' yežlyón' žzenen da' nazen lo yežlyón'. Zga'ale za' xyazen, naž za' bisto chen, na' te na' kwia zoa' scribe wałe lo bisto chen. ²⁹ Kate' ba nałe zoa' sriben', la' chejtie' chejchoge' bizton' dan' ba bžin ža si'e zoa' sriben'.

Žsaka' lebe Jesús kan žak che binnedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—žBiz nnia' kan žak yełá' wnná bia' che Dios yežlyó nga? žBiz wsaka' leba' kan žaken? ³¹ Žaken kan žak che to binnedo' mostasa. Kate' žazen lo yo naken to binnedo' da' nakžen kwíde'do' ka yógo'te binnedo' ka' žé'gaken lo yo, ³² san kate' ba nazen, žlan', na' žžéntežen ka yógo'te yiže' kwan da' žé'gaken yežlyó. Kan žon yana' ni'a nen', gak žingak byinnedo' ka', na' wžíagakba' xó'ngakba' lo zoł chen.

Ka zkonle žin Jesús da' žsaka' lebe'

(Mt. 13:34-35)

³³ Ka' goken, Jesusen' bsedle' légake', na' da' zanže da' bsaka' lebe' kan gok chejni'igekle'. ³⁴ Yógo'te da' bcháljlene' benne' ka', bzaka' leben', na' yógo'te da' ki bzejni'ile' légakze benne' wsedle' chie' ka'.

Jesús zzoa žie' to be' wałe

(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ La' ža na'ze, kate' za' žałe, Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le cho'o, težo yechelá'a niso'do' nga.

³⁶ Naž bkwásgake' gan nníta'gak benne' zan ka', na' bsá'gake' barkwn' gan ba že' Jesusen'. Lezka' wnníta'gak yebałe barkw'ka' ga na', da' ka' zjáklenen légake'.

³⁷ Wzó lów žak to be' wałe lo nisen', na' wdá'a nis lo barkwn'. Ka' goken, zej

zcha' nis lo barkwn'. ³⁸ Jesusen' die' ztase' lo xkogwe' gan nak za'le lo barkwn', na' besbángake' Le', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle. ¿Bi žeklo' cheto'? Gatzto' zan nis nga.

³⁹ Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' žaken, na' wnné':

—Wzóa ži.

Lezka' gože' nisen', na' wnné':

—Žize wzóa.

Wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nison'. ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Biz chen' zžébele ki? ¿Bi na' chejle'le che Dios?

⁴¹ Ne zžébegake', belyi'e ljéžgake' toe' yetóe':

—¿Bizkze nak benne' ni? Be' žaken, na' nismo' žóngaken kan zna xtiže'e.

5

Benne' Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nismo' gan nbab che yež Gadara. ² Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', la' bžinte to benne' lawe' Le', benne' bžoje' to lo bloj gan zej ngache' benne' gat ka', na' yoe'e be' xiwe'. ³ Benne' ni zzo'e gan zej ngache' benne' gat ka'. Bi gok nitó benne' wcheje' le', kege len do ya. ⁴ Zan chi'i bzóagake' bayw ya yen ne'e, na' ni'e, na' bchéjgake' le' do ya ka'. Ble'e do ya ka', na' bzozje' bayw ya ka'. Bi gok no benne' nna bi'e le'. ⁵ Zdáteze' zbžeyi'e dot ža dot yele gan zej ngache' benne' gat ka', na' gan nak law ya'ado' ka', na' žon we' kwine' lo yej ka' zej žen' ga na'. ⁶ Kate' ble'ele' za' Jesusen' zí'to'le, taría taría wyeje' gan ze'e, na' bzoa zibe' lawe'. ⁷ Wnné' zižje, na' gože' Jesusen':

—¿Biz nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Ni'a che Xanžo Dios žáta'yoela' le', bi wsaka' zi'o neda'.

⁸ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen':

—Le', be' xiwe', bežój lo bennen'.

⁹ Jesusen' wnnablen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Beží'i be' xiwen', na' gožen Le':

—Da' Zan lia' dan' nakto' be' zan.

¹⁰ Wnné' yachen' law Jesusen' nich bi sele'e be' xiwe' ka' zi'to' lo yežlyón'.

¹¹ Zej nnita' koch zan law ya'ado' na'ze, želdaba' záwgakba' ga na'. ¹² Be' xiwe' ka' wnné' yáche'gaken law Jesusen', na' wnnágaken:

—Bsela' neto' gan zej nnita' koch zan ka'. Benn neto' latje chejžó'ogakto'-ba'.

¹³ Jesusen' la' be'tie' légaken latje, na' bežojgak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken koch zan ka', na' bxíte'gak koch ka', na' bejbxíjgakba' gan nak žoa'a ya'a, na' bejcházgakba' lo nismo', gan wyépegakba' nis, na' gótgakba'. Gókgakba' ka chop milba'.

¹⁴ Naž bzonnjak benne' ka' žape chí'igake' koch ka', na' bejzéngkle' benne' yež ka', na' lezka' benách ka' nnita'gake' yixen'. Bžojgak benne' yež ka', nich chejwiagake' bizen' goken ga na'. ¹⁵ Kate' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egkle' bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka'. Že' bennen' ga na', na' nakwe' laže', na' zoe' cháwe'do', na' bžébegak benne' ka'. ¹⁶ Ki goken dan' benne' ka', benne' blé'egkle' da' ben Jesusen' bžéngkle' benne' ka' bžójgake' lo yež kan goken che

bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', na' lezka' kan gok chegak koch ka'. ¹⁷ Naž wzó lawgak benne' ka' žáta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'.

¹⁸ Kate' bebén Jesusen' lo barkw, bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. ¹⁹ Jesusen' bi bi'e le' latje, san gože' le':

—Beyéj ližo'. Bejzenle lježo' ka' da' zen da' bena' chio' neda', naka' Xano', na' ka beyache' láže'la' le'.

²⁰ Beyéj bennen', na' wzíe' diža' lo yež Dekápolis ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' chie', na' bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' yež ka'.

*Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' za Jesús
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)*

²¹ Kate' bežín Jesusen' yeche'lá'a nison', naž bedobgak benne' zan gan zoe' žoa'a nison'. ²² Lezka' to benne' lie' Jairo, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, ble'e gan zoa Jesusen'. Katen' ble'ele' Le', bzoa zibe' lawe'. ²³ Góta'yoele' Le', na' wnné':

—Za' gat xkwide' no'le chia'. Da, xoa no'o lebe' nich yeyakbe', na' bi gatbe'.

²⁴ Jesusen' wyéjlene' le', na' benne' zan zjákłene' Jesusen', na' zchígake' Le'. ²⁵ Lezka' zoa to no'le ga na', ba zej chežinno yiz de'e yižwé'. Bi žebíž žen chie' che we' chégakkze no'le ka'. ²⁶ Ba wzáka'li'e lo na'gak benne' zan, benne' ka' žeyóngake' benách ka'. Dáche'ze ba btie' dot da' wdape', na' bi be gókłenen le', san žyála'žen chie'. ²⁷ Kate' benle' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', wdíe' ladjwle benne' zan ka', na' bžine' zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²⁸ Ki bene' dan' wnné': “Cha' kanza' ze', yeyaka'.” ²⁹ La' bebižte žen chie', na' gókbe'ele' ba beyake' che da' goken chie'.

³⁰ La' gókbe'etel Jesusen' ben žin yeł'a wak chie', na' beyechje'. Bwie' benne' zan ka', na' wnné':

—žNož benne' wdane' neda'?

³¹ Naž benne' ka' zej nake' toze len Le' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Žlé'ekzelo' benne' zan ki zchígake' Le', na' žnno': “žNož benne' wdane' neda'?”

³² Naž bwia Jesusen' dot kwite' nich le'ele' bennen' wdane' Le'. ³³ Naž no'len' wbig'e' lawe'. Žžebe', na' žzize', dan' nnezle' dan' goken chie'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' dot dan' goken. ³⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'. Binlo beyéj ližo'. To chi'ize beyako' che dan' goken chio'.

³⁵ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ki, benne' ka' zej nžoje' liž benne' blon' che yo'o gan žlyenle' xtiža' Dios, bžingake' ga na', na' bely'e' bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž wpižjo' benne' wsdle.

³⁶ Bi be' laže' Jesusen' dan' wnnágake', san gože' benne' blon', na' wnné':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios.

³⁷ Jesusen' bi bnezjwe' yezika' benne' ka' latje chjákłene' Le', san légakze Bedw, na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben'. ³⁸ Katen' bžine' liž benne' blon' che yo'o gan žlyenle' xtiža' Dios, ble'ele' žak žaxto', na' zej nnita' benne' ka' zbéžegake' ga na', na' lezka' benne' ka' zbeže nyáche'gake'. ³⁹ Wyó'o Jesusen' ga na', na' gože' légake':

—žBiz chen' žonle žaxto', na' zbéžele ki? Bi nat xkwide' no'len'. Žtászebe'.

⁴⁰ Naž ben dítgekle' Jesusen', san Le' bebeje' yógo'te benne' ka' na'le. Bchi'e' xa xna' xkwide' no'len', na' lezka' benne' ka' žónłengake' Le' tzen, na' wyoé'e gan debe'. ⁴¹ Beᵑwe' na' xkwide' no'len', na' gože'-be':

—Talita, kumi.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Xkwide' no'le, wyase." ⁴² La' wyaste xkwide' no'len', na' beza'be'. Ba zejbe' chežinno yiz. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' légage' bi wzéngkle' nitó benne' dan' goken. Na' gože' légage':

—Le gonn da' gaw xkwide' no'le ni.

6

Žežtn Jesús yež Nasaret, yežen' naken laže'
(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' bežine' laže', na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wzá'lengake' Le' tzen. ² Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Wnníta'gak benne' zan ga na', benne' ka' žyelyenle' chie'. Bebańgkle', na' wnnágake':

—¿Gaz bsedle bennen' da' ki? ¿Biz yela' žejní'il na' da' nape'? ¿Nakx žone' da' ka' zej nak bian', da' ka' zá'gaken zaka' ya'abá che Dios? ³ Benne' ni nake' benne' zkonle' žin blag ka', zi'n Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Judas, na' Smon. Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga.

Che len bžóagake' Le' cheła'ale. ⁴ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Gáte'teze žápegake' ba la'ne to benne' zchalje' lo wlád Dios, san benne' wlád chie' ka', na' lježe' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

⁵ Che len Jesusen' bi gok gone' nitó yela' wak zen ga na'. Toze beyone' babze benne' yižwé' ka', kate' bxoa ne'e légage'. ⁶ Bebán laže'1 Jesusen' dan' bi žejlé'gake' chie'. Wdé na' wdíe' yeždo' ka' zej žen' dot kwit ga na', na' bsedle' benne' ka' ga na'.

Žsela' Jesús benne' chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e
(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷ Naž Jesusen' bliže' benne' chežinno ka', benne' žónlengake' Le' tzen, na' wzó lawe' žsela'e légage' chope chópegake'. Bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' kwéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ⁸ Bchi'le' légage' bi be wá'gake' lo nez, kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw bi kó'ogake' lo bzode chégage', san toze yagdo' chjwá'gake'. ⁹ Žala' chjwá'gake' zélgake', san kege yetó laže' da' xwan yéngake'. ¹⁰ Lezka' gože' légage':

—Gáte'teze gan cho'ole to yo'o, le soa yo'on' kate' yezá'žele yežen'. ¹¹ Cha' chazle to yež gan benne' ka' bi gápegake' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój ga na', na' le wchinnj bište yo da' dan' lable. Da' ni gak bian' zej nbage'e zia. Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', naž sáka'žegak benne' ka' che yežen' ka' sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma, na' benne' ka' che yež Gomorra, yež ka' bchinnj Dios.

¹² Naž bžojgak benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bejžéngkle' benách ka' žala' yeyát láže'gake'. ¹³ Lezka' bebéjgake' be' xiwe' zan yo'ogak benách ka'. Wló'ogake' set lawgak benne' zan, benne' yižwé' ka', na' beyággake' cháwe'do'.

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴ Benle Herodes, benne' znná bi'e, kan nak da' žon Jesusen', dan' zze diža' gáte'teze che yela' wak chie'. Bałe benne' ka' znnágake':

—Nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nape' yela' wak žone' da' ki.

15 Yeba^{le} benne' ka' znná'gake':

—Nake' Lías, bennen' bchalje' lo wlá'z Dios ža ni'te.

Yeba^{le}' znná'gake':

—Nake' to benne' zchalje' lo wlá'z Dios kan gokgak benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

16 Kate' benle Herodes da' ki, wnné':

—Nake' Zwa, bennen' bžixá' yene'. Ba bebane' lo yela' got.

17 Ki wnná Herodes na' dan' lekze' bsele'e benne' ka' yjéxjwgake' Zwan', na' bchéjgake' le' len do ya lo yo'o liž ya. Ki ben Herodes na' dan' zža' Herodías Zwan'. Herodías na' nake' no'len' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. Herodes na' bekwase' Herodías na', na' bchag ná'lene' le'. 18 Zwan' gože' Herodes na':

—Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o.

19 Dan' gónele Herodías na' bi da' gone' che Zwan' nich gote' le', che len gónele' gata' latje chie', san bi be wzáka'le', 20 dan' Herodes na' zžebe' Zwan', dan' nnézkzele' nak Zwan' chawe', na' la'y. Che len wdape chi'e le', na' bze nage' chie' dot laže'e la'kze dan' wnná Zwan' benen ga wže' zedle Herodes na'.

21 Naž bžin to ža wzáka'le Herodías na', da' naken ža žon lni Herodes na' che ža wye'ele' yiz. Bsi'ni'e da' ye'j gawgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' lo wlaze' le', na' benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' lezka' benne' ka' zej nake' blo gan nbab Galilea. 22 Wyáz xkwide' no'le che Herodías na' gan žej' žáwgake', na' bya'abe' láwgake'. Wyáz laže' Herodes na' kan žonbe', na' lezka' wyáz láže'gak benne' ka' žej' žáwlgake' le' tžen. Naž Herodes na' gože' xkwide' no'len', na' wnné':

—Wnnáb bi da' ženelo' wnezjwa' chio', na' gonan'.

23 Ben choche' xtiže'e, na' gože'-be':

—Ni'a che Xanžo Dios wnezjwa' chio' bíte'teze da' nnablo' neda', na' zejte gachje gan zna bi'a.

24 Naž bežojbe', na' gožbe' xna'be':

—žBiz nnaba'?

Le' gože'-be':

—Yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nnabo'.

25 La' beyáztebe' gan zoa Herodes na', na' gožbe'-ne':

—Žénela' wxó' chia' na'a lo ye'n žen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

26 Gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' dan' béngkle benne' ka' žáwlgake' le' tžen dan' wnné', na' bi gónele' yinnj xtiže'e da' bchebe laže'e chebe'. 27 Naž Herodes na' la' bséla'tie' to benne' žeje' lo wdile, benne' zoe' žape chi'e ga na', na' gože' le' chejxi'e yichj Zwan'.

28 Bennen' žeje' lo wdile wyeje' liž ya, na' bejžixe' yen Zwan', na' bechi'e yichje', dan' bžoe' to lo ye'n žen. Wdían' lo na' xkwide' no'len', na' lebe' bnéjzwbem' che xna'be'.

29 Kate' benne' ka' zej nake' Zwan' toze béngkle' dan' goken, bžíngake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'.

Jesús zwawe' benne' zanže ka gayo' mile'

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Wdé na' bela'gak benne' wbás ka' che Jesusen' gan zoe', na' bzéngkle' Le' yógo'te da' béngake', na' da' ka' bsédgake' benách ka'. 31 Benne' zan, benne' ka' zá'gake', na' benne' ka' zjake', wnníta'gake' ga na'. Ka' goken na' zejte biž de

latje bi da' gaw Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Che len Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o. Chejšo žo'oze gan nak latje dach, na' yezi' láže'žo to chi'i.

³² Naž jake' légakze' to lo barkwn, na' bžingake' to latje dach. ³³ Blé'egekle benne' zan ka' zjake' ga na', na' gókbe'egekle' žezá'a Jesusen'. Che len benne' yógo'te yež ka' wzá' ní'agake', na' tariaze jake' ga na'. Bžingake' ga na' zgá'alegake' ka' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. ³⁴ Kate' bežóJ Jesusen' lo barkwn', blé'ele' benne' zan ka', na' beyache' láže'le' légake' dan' zej nake' ka' zila'do' ka' bi zoa benne' žape chi'e légakba'. Wzó lawe' žsedle' légake' da' zan. ³⁵ Kate' za' žále ža na', benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen bžingake' gan zoe', na' belyi'e Le':

—Za' žále, na' latje dach naken nga. ³⁶ Besela' benne' zan ki, nich chjake' yo'odo' ka', na' yeždo' ka' zej žen' gawze nga, nich chjé'wgake' yet, dan' bi be de nga da' gáwgake'.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wnezjw le'ekze da' gáwgake'.

Naž belyi'e Le':

—Chela' naptó' lázjwto' che xono' byo' wen žin, wak chjé'wto' yet xtil, na' wnézjwto' dan' gáwgake'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bał yet xtil de chele? Le chejwía.

Kate' ba nnézgekle', belyi'e Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel deba'.

³⁹ Naž wnná Jesusen' góngake' ga kwe'gak benne' zan ka' to kwe' to kwé'gake' gan nak lache' lo daka'. ⁴⁰ Wžé'gake' to kwe' to kwé'gake', to gaywá' to gaywá'gake', na' chiyón chiyóngake'. ⁴¹ Naž bešw Jesusen' da' gáyo'te yet xtil ka', na' da' chope bel ka'. Bwie' ya'abale, na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bzozje' yet xtil ka', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' chegak benne' zan ka'. Lezka' wdise' da' chope bel ka' chegak yógo'te benne' ka'. ⁴² Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. ⁴³ Naž betóbgake' da' bižjw ka' chegak yet xtil ka', na' chegak bel ka', na' beschá'gake' chežinno xkwite ka'. ⁴⁴ Benne' ka' bdáwgake' ga na' gókgake' ka' gayo' mil benne' byo ka'.

Zda Jesús láwe'le nisdó'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ La' bente Jesusen' ga wžengak benne' ka' žónlengake' Le' tzen law barkwn, nich wnéžwgake' Le', na' chejtégake' lo nisdon', nich žingake' lo yež Betsaida, katen' Le' yesele'e benne' zan ka' lížgake'. ⁴⁶ Kate' beyóž besele'e légake', wyeje' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ⁴⁷ Katen' ba golen, zej barkwn' gachje láwe'le nisdon', na' zoa Jesusen' toze' lo yo bižen'. ⁴⁸ Jesusen' blé'ele' légake', na' žejxáke'gk'le' žsá'gake' barkwn' dan' žak be' da' za' gan želdié'. Wdé gachje ye le bžin Jesusen' gan nníta'gake', zde' láwe'le nisdon', na' gónele' teze' gan nníta'gake'. ⁴⁹ Kate' blé'egekle' Le' zde' láwe'le nisdon', gókgekle' to bxin nake', na' wžéžeya'agake', ⁵⁰ dan' yógo'tegake' blé'egekle' Le', na' bžébegake'. Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedkzan'. Bi žébele.

⁵¹ Wžén Jesusen' lo barkwn' gan nníta'gake', na' wžé' ži ben' žaken, na' légake' bebánle'egekle'. ⁵² Bi žejní'igekle' da' zloe'el dan' ben Jesusen' che yet xtilen'. Ne nak zide yich lázdo'gake'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nido', na' bžingake' gan nbab yež Jenesaret. Bžiga'gake' barkwn' lo yo bižen'. ⁵⁴ Kate' bežójkake' lo barkwn', benne' ka' nníta'gake' ga na' la' beyónbia'tegake' Jesusen'. ⁵⁵ Tariáze jak benne' ka' yógo'te yeždo' ka' žé'gaken gawze ga na', na' wzó lágwage' žedjwá'gake' yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', benne' dégake' da' žáta'gekle', na' bžingake' gáte'teže žyenyenle' zoa Jesusen'. ⁵⁶ Gáte'teže gan zde Jesusen', lo yeždo' ka', na' yež zen ka', na' yo'odo' ka', bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' chégake' gan nak lo nez, na' gan nak lawe' ya'a. Góta'yoegekle' Le' wnezjwe' légake' latje kángakze' laže' da' nakwe'. Yógo'te benne' ka' wdángaken' la' beyáktegake' cháwe'do'.

7

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios

(Mt. 15:1-20)

¹ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' len bałe benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' yež Jerusalén, bdóbgake' gan zoa Jesusen'. ² Benne' yodo' ki blé'egekle' benne' wsedle ka' che Jesusen' žáwgake' yet, na' bi zej nak chawe' ná'gake', dan' znnan: bi zej nyiben kan žónteže žongak benne' yodo' ka'. Che len wnnégake' chégake'. ³ Benne' yodo' fariseo ka', na' yezika' benne' judío ka', žóngake' kan bénteže bengak xa xtó'gake' ka', na' cha' bi želyibe' ná'gake' zan chi' kan žónteže žóngake', bi be žáwgake'. ⁴ Kate' bi da' žjé'wgake' lawe' ya'a, na' žežingake' lížgake', cha' bi želyibe' da' ka' kan žónteže žóngake', bi be žáwgake'. Da' zanže da' ka' žóngake', da' žónteže žóngake', kan želyibe' ziga' ye'n ka', na' ziga' ya ka', na' da' ka' žáta'gekle'. ⁵ Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—žBi žongak benne' wsedle chio' ka' kan bénteže bengak xa xto'žo ka', san žáwgake' yet, bi zej nak chawe' ná'gake'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le'e, benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Nak da' li dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nak chele. Bzoje' da' znnan:

Benách ki, len žoá'agakze' žápegake' xtiža'a ba la'ne, kege dot láže'gake'.

⁷ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda' dan' žsédgekle' da' znnázegak benách ka', kege da' wnnikza' neda'.

⁸ Ki naken, dan' zzoale cheła'ale da' wnná Dios, na' žonle da' ka' nzi'le lo na'gak benách ka'.

⁹ Lezka' gože' légake':

—Da' li zka'nle ka'ze dan' wnnakze Dios nich gonle kan zej nak da' ka' žónteže žonle. ¹⁰ Ki wnná Dios lo na' Moisés: “Wdape ba la'ne xa xno'o.” Lezka' wnné: “Nóte'teže benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.” ¹¹ San le'e znnale ki: “Cha' no benne' yi'e xe' o xne'e: bi gak bi da' wnezjwa' chele, dan' naken Korbán” (dan' znnan len diža' xiža': dan' ba bchebe laza'a wnezjwan' che Dios), ¹² naž znnale: “Bi žon byenen bi da' gon bennen' chegak xa xne'e.”

¹³ Ki naken, zzoale cheła'ale xtiža' Dios nich gonle dan' žónteže žonle, da' ka' zdele lo na'gak zi'n za'sóle ka'. Zanže da' ki žonle.

¹⁴ Naž Jesusen' bliže' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' nnia', yógo'tele, na' le chejni'ilen. ¹⁵ Bi be de da' žazen lo benne' da' gak gonon ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žežojen le', da' ni gak gonon ga bi nake' chawe' law Dios. ¹⁶ Cha' zoa nagle, na' cha' žénlele, le wzé nag.

¹⁷ Kate' Jesusen' belá'alene' benne' zan ka', wyoé'e to yo'o, na' benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kan nak dan' bsaka' lebe'. ¹⁸ Naž Jesusen' gože' légake': —¿Lezka' žiažje yela' žejní'il chele? ¿Bi žejní'ile? Yógo'te da' žazen lo benne', bi gak gonon ga bi nake' chawe' law Dios. ¹⁹ Ki naken dan' bi žazen lo yichj lázda'we', san le'ze' žazen, na' žežojen li'e.

Kate' wnná Jesusen' da' ni, bloe'ele' žo'o zej nak chawe' yógo'te da' že' žawžo.

²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' žežojen lo benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios. ²¹ Ki naken, dan' lo yichj lázdo'gak benne' ka' želžój da' kegle ka' da' zza' láže'gake'. Che len: Žóngake' doła' ka' da' zej naken sban. Zbángake', na' žótgake' benách ka'.

²² Žóngake' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka'.

Žóngake' da' kegle ka', na' žon láže'gake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' znnégake' chégake'.

Zka'n zen kwíngake', na' žon yálzegake'.

²³ Yógo'te da' kegle ki želžojen lo yichj lázdo'w no benne', na' žóngaken ga bi nake' chawe' law Dios.

*To no'le zi'to' žejli'e che Jesús
(Mt. 15:21-28)*

²⁴ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' bžine' gawze gan zej že' yež Tiro, na' yež Sidón. Wyoé'e to yo'o ga na', na' gónele' bi nnezlen nitó benne', san bi gok wkache' kwine'. ²⁵ To no'le, zoa to xkwide' no'le chie', na' yo'obe' be' xiwe', benle' ba blá' Jesusen' ga na', na' la' wyejtie' gan zoe', na' bzoa zibe' lawe' Le'. ²⁶ No'len' bi nake' benne' judío, san nbabe' benách Sirofenisia ka'. Góta'yoele' Jesusen' yebeje' be' xiwen' yo'o xkwide' no'le chien'. ²⁷ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn latje yéljegekle' zgá'alegak benne' ka' zej nake' ka' zi'n xan yo'o, dan' bi naken chawe' yeka'žo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon lawgak béko'do' ka'.

²⁸ Bechebe no'len', na' gože' Jesusen':

—O', Xan, san béko'do' ka', bia nníta'gakba' zanle gan žawgakbe', žawgakba' da' bižjw ka' da' žéxjwgaken zanle gan žawgakbe'.

²⁹ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Dan' wnnó' ki, gak yeyejo'. Ba bežój be' xiwen' wyó'o xkwide' no'le chion'.

³⁰ Kate' no'len' bežine' liže', ble'ele' xkwide' no'le chien', debe' lo da'a, na' ba bežój be' xiwen' wyo'obe'.

Žeyón Jesús to benne' kwežw, benne' bi gok nnie'

³¹ Bežój Jesusen' latjen' da' nbaben yež Tiro, na' wdíe' gan nbab yež Sidón, na' yež Dekápolis ka', na' bžine' žoa'a nido' che gan nbab Galilea. ³² Benne' ka' nníta'gake' ga na' bedjwá'gake' to benne' kwežw gan zoa Jesusen', benne' bi žak nnie', na' góta'yoegekle' Le' xoa ne'e le'. ³³ Naž Jesusen' bebeje' bennen' cheła'ale ladjw benne' zan ka', na' bni'e xben ne'e yežw nag bennen'. Bže'e zéne'do', na' wdane' lože'e. ³⁴ Naž bwie' ya'abale, na' bka'le'e chi'e, na' wnné':

—Efata.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Beyaljw."

³⁵ La' beyaljwte nage', na' la' beyitjte lože'e, na' wnnetie' binlo. ³⁶ Naž Jesusen' gože' légake' bi wzéngklen' nitó benne', san kan bchí'iže'le' légake', bzéžegake' diža' che dan' žone'. ³⁷ Bebán láže'gake', na' wnnágake':

—Cháwe'do' žone' yógo'te. Žone' ga žeyéngkle benne' ka' gókgake' kwežw, na' žechaljgak benne' ka' bi gok nnégake'.

8

Jesús zwawe' benne' zanže ka tape mile'

(Mt. 15:32-39)

¹ Kate' ža na' bedobgak benne' zan gan zoa Jesusen'. Dan' bi be de da' gáwgake', Jesusen' bliže' benne' wsdle chie' ka', na' bcháljlene' légake'. ² Gože' légake':

—Žeyache' láže'la' benne' zan ki dan' ba zej chonne ža nníta'lengake' neda' nga, na' bi be de da' gáwgake'. ³ Cha' yesela'a légake' lížgake' želdonze' ka', yedó láže'gake' lo nez, dan' za'gak ba'le' zi'to'.

⁴ Beži'igak benne' wsdle chie' ka', na' belyi'e Le':

—¿Biž wawžo benne' zan'le'e ki ga ni nak latje dach?

⁵ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Bał yet xtil de chele?

Belyi'e Le':

—Gážeze.

⁶ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. Bežwe' gaže yet xtil ka', na' gože' Dios: "Žóžkeno". Naž bzožen', na' bi'en chegak benne' wsdle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. ⁷ Lezka' gota' chégake' chope chonne bel ka'. Naž Jesusen' gože' Dios: "Žóžkeno" na' gože' légake' chísgake'-ba' lawgak benne' zan ka'. ⁸ Bdawgak yógo'te benne' ka', na' béljegekle'. Naž betóbgake' da' bižjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže žkwite ka'. ⁹ Benne' ka' bdáwgake' zej nyággake' ka' tape mile'. Wdé na' Jesusen' besele'e légake' lížgake', ¹⁰ na' bejžene' lo barkw tzen len benne' wsdle chie' ka', na' bžingake' gan nbab yež Dalmanuta.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' ga benne' Le'

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wbi'ga'gake' gan zoa Jesusen', na' wzó lawgake' zdił diža'gake' len Le'. Gónegekle' wžíxgake' Jesusen'. Che len wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹² Bka'le'e chí'i Jesusen', na' wnné':

—Želnable benne' ki neda' gona' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. Da' li žapa' le'e, bi lé'elele nitó da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.

¹³ Naž bezé'e gan zej nnita' benne' ka', na' bejžene' law barkw, na' wyeje' yechełá'a nisdó'.

Da' žsédgekle' benne' yodo' ka' naken ka kwa zichj che yet xtil

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Goł láže'gak benne' wsdle ka' che Jesusen' wá'gake' da' gáwgake', na' toze yet xtil den lo barkwn'. ¹⁵ Naž bchi'le Jesusen' légake', na' wnné':

—Le wia binlo. Le gape chí'i kwínle nich bi si'le da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' che Herodes.

16 Wzô ławgak benne' wsedle chie' ka' zchájlengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

–Znne' ki dan' bi de yet xtil da' gawžo.

17 Žákbe'ele Jesusen' dan' znnágake', na' gože' légake':

–¿Biz chen' znnale naken dan' bi de yet xtil da' gawžo? ¿Bi žejni'ilele, na' bi žákbe'elele? ¿Nak zide yichj lázdo'le? 18 ¿Žia yej lawle san bi zlé'elele, na' žia yid nagle san bi ženlele? ¿Bi žejsá' láže'le? 19 Katen' bzozja' gayo' yet xtil ka', da' ka' bdawgak gayo' mil benne' ka', ¿bal xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

–Chežinno.

20 Lezka' wnná Jesusen':

–Katen' bzozja' gaže yet xtil ka', da' ka' bdawgak tape mil benne' ka', ¿bal xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

–Gaže.

21 Naž Jesusen' gože' légake':

–¿Bi žejni'ilele na'a, bchalja' che da' žsédgekle benne' ka'?

Jesús žeyone' to benne' lo choľe, benne' yež Betsaida

22 Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Betsaida, bla'gak baľe benne' gan zoe', nwágake' to benne' lo choľe ga na', na' góta'yoegekle' Le' kane' bennen'. 23 Jesusen' beřwe' na' benne' lo choľen', na' bchi'e le' na'le žoa'a yežen'. Naž bžie' zene' yej lawe', na' břoa ne'e le'. Naž wnnable' le', na' wnné':

–¿Zle'elo' late'?

24 Bennen' goke' lo choľe bwie', na' wnné':

–Zle'ela' benách ka', na' znnágake' ka' yag ka', san želdá benne' ka'.

25 Da' yoble Jesusen' břoa ne'e yej lawe', na' bwia bennen' goke' lo choľe, na' ba beyakte cháwe'do' yej lawe'. Na'a zle'ele' binlo yógo'te. 26 Naž Jesusen' beseľe'e le' liže', na' wnné':

–Bi chejo' lawe' yež, na' bi wzenlo' no benne' lo yežen' dan' bena'.

Bedw znne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Wdė na' bezá' Jesusen' len benne' wsedle chie' ka' ga na', na' wdégake' yeždo' ka' zej nbaben yež Sesarea, gan zna bia' Filipino. Kate' ne yó'ogake' nez, Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

–¿No benne' znnagak benách ka' naka' neda'?

28 Bechébegake', na' wnnágake':

–Znnagak baľe benne' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Znnágake' yebaľe' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Znnágake' yebaľe' nako' yetó benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

29 Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

–¿Chize le'e, no benne' znnale naka' neda'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

–Le' nako' Benne' Criston', bennen' bchebe laže' Dios seľe'e nga.

30 Naž Jesusen' bchi'le légake' bi wzéngekle' nitó benne' no nake'.

Jesús zchalje' kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Naž wzó law Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách. Benne' gole ka', na' bꝑox wnná bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka' wzóagake' neda' cheļa'ale. Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža yebana'.

³² Kwáselo bcháljlene' légake'. Naž Bedw bchi'e Jesusen' cheļa'ale, na' wzó lawe' zdi'e Le'. ³³ Byechj Jesusen', na' bwie' yezika' benne' wsdle chie' ka', na' bdile' Bedon', na' wnné':

—Bkwás kwita' nga. Nako' ka da' xiwe'. Da' zza' lažo'o bi naken che Dios, san kan zza' láže'gak benách ka' naken.

³⁴ Naž Jesusen' bliže' benne' wsdle chie' ka' len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Cha' žénele no benne' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' cheļa'ale da' žénekezele', na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze chie' nich chejté'e le'e yag krozen', na' naž gak gónlene' neda' tzen. ³⁵ No benne' že' laže'e yela' nban chie', wnitén', san bennen' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, o dan' nzi' lo ne'e diža' chawe' chian', gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

³⁶ Biz da' chawe' gata' che to benne' cha' wto'be' yógo'te da' že' yežlyó nga, san wnit kwine'? ³⁷ Bi be gak wnezjw to benne' nich yeslá kwine'. ³⁸ Cha' no benne' žedoe'ele' chia' neda', na' che xtiža'a lawgak benách ki, benne' ka' zbej yichjgake' Dios, na' žóngake' doła', lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' che bennen' kate' yela'a len yela' bani' che Xa', na' gónlengak wbás che ya'abá ka' neda' tzen.

9

¹ Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zej nnita' benne' ka' nga, benne' bi gátgake' kate' lé'ežegekle' ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga, na' la' law yela' wnná bia' zen chie'.

*Zcha' kan zčna' law Jesús
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)*

² Kate' ba wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' légakze' jake' to law ya'a sibe, gan bcha' kan zčna' law Jesusen' lawgak yonne' ka'.

³ Wyép yes bani' laže' da' nakw Jesusen', na' goken chíchele'e. Zíla'do'ze goken, na' no benne' žibe' laže' yežlyó nga, bi gak gone' laže' zíla'do'ze kan gok zen'.

⁴ Bla' lawgak Lías, na' Moisés gan nníta'gake', zcháljlengake' Jesusen'. ⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Benne' wsdle, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Gona' chonne yo'o laga' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁶ Ki wnná Bedon' dan' bi nnezle' dan' zzne'. Ka' goken dan' zžébegak benne' wsdle ka' che Jesusen'. ⁷ Naž wžé' to bejw da' wló'on zoł légake', na' benle chi'i to benne' zchalje' lo bejw na', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag chie'.

⁸ La' bwíategake' san biž no benne' blé'egekle'. Toze Jesusen' zóalene' légake'.

⁹ Kate' ne yó'ogake' nez, žétjgake' law ya'a siben', Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' no benne' kan gok dan' blé'egeklen', kate' yebanže' Le', Benne' Golje' Benách, lo yela' got. ¹⁰ Che len bzoa chóchzegake' dan' wnné' lo yichj lázdo'gake', na' la' légakze' belnnable' ljéžgake' biz zejlás dan' wnné' kate' wnné' yebano' lo yela' got. ¹¹ Wnnábgekle' Jesusen', na' wnná'gake':

—Biz chen' znnagak benne' yodo' wsdle ka' žon byenen la' Lías zga'ale' kate' la' Benne' Criston'?

12 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li ła' Líasen' zga'ale', na' yecá'n chawe'e yógo'te kan žala' gákgaken. Na'a, ¿biz chen' nyejw le'e yiche la'y da' z'na žon byenen Benne' Golje' Benách sáka'li'e, na' wzoagak benách ka' Le' cheła'ale? 13 Žapa' le'e: ba ła' Líasen', na' béngake' chie' kan gónegekle', kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie'.

Jesús žeyone' to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

14 Kate' bežin Jesusen' len benne' ka' nníta' lengake' Le' tzen gan zej nníta' yezíka'gak benne' wsdle chie' ka', blé'egekle' zej nníta' benne' zan ga na', na' benne' yodo' wsdle ka' želdíj díže'e len benne' wsdle chie' ka'. 15 Kate' benne' zan ka' blé'egekle' Jesusen', bebángekle', na' taríaze wzá'gake' gan zi'e, na' wdápegake' Le': "Padiox."

16 Naž Jesusen' wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—¿Biz dan' zdíl-lenle légage'?

17 Bechebe to benne' zoe' ladjw benne' zan ka', na' wnné':

—Benne' wsdle, bedjwá'a xkwide' byodo' chia' chio' Le', dan' yo'obe' be' xiwe' da' žonen ga bi znnabe'. 18 Kate' žo'o be' xiwen' lebe', zžix žlolen lebe' lo yo, na' zbia bžina' zide' žoa'abe', na' žzej láye'be'. Che len zej zžitbe'. Wnnablá' benne' wsdle chio' ka' yebéjgake' be' xiwen', san bi wzáke'gekle'.

19 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le che Dios. ¿Gáka'xteke gon byenen sólena' le'e? ¿Gáka'xteke gon byenen gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá'-be' chia'.

20 Za'gake' zej noe'e-be' gan zoa Jesusen'. Kate' be' xiwen' blé'elen Le', ła' bxizten lebe'. Wže'be' lo yo, na' bžix blolen lebe', na' wzía bžina' zide' žoa'abe'.

21 Naž Jesusen' wnnable' xa xkwiden', na' wnné':

—¿Gáka'xte ba goken žaken ki chebe'?

Wnná xaben':

—Na' náktebe' xkwide'do' žak ki chebe'. 22 Zan chi'i zžen' lebe' lo yi', na' zan nis nich goten lebe'. Che len, cha' žako' late', beyache' laže'l neto', na' goklen neto'.

23 Jesusen' gože' le':

—Cha' gak chejli'o che Dios, yógo'te waken cha' chejli'o chie'.

24 ła' wnnete žižje xa xkwiden', na' wnné':

—Žejli'a chie'. Goklen neda' nich chejle'ža' chie'.

25 Kate' blé'el Jesusen' za'gak benne' zan ka', zchígage' Le', gože' be' xiwen', na' wnné':

—Le', be' xiwe', be' žonen ga bi znnagak, na' bi žéngekle benách ka', na'a zchi'la' le' yežojó' lo xkwiden', na' biž chazo' lebe'.

26 Wžézya'a be' xiwen', na' bžix blól-le'en lebe'. Naž ła' bežojten, na' bka'nen lebe' ka to xkwide' gat. Ka' goken, bchaljgak benne' zan ka', na' wnnágake':

—Ba natbe'.

27 Naž Jesusen' bežwe' na'be', na' bechise'-be', na' beyás xkwiden'.

28 Naž wyó'o Jesusen' to yo'o, na' ła' légakze benne' wsdle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

29 Jesusen' gože' légage':

—Bi gak yebejle ka'ze be' xiwe' ki, san toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Jesús z'loe'ele' da'yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Kate' bezá' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ga na', wdégake' gan nbab Galilea. Gónele Jesusen' bi nnezle no benne' gan zoe', ³¹ dan' žsedele' benne' wsedle chie' ka'. Gože' légake':

—Wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' gótgake' neda', san te gata', kate' tegak chonne ža, yebana'.

³² Bi bejni'igekle' da' ni da' gože' légake', na' dan' zžébe'gake', bi be wnnábgekle' Le'.

Nólgake' gake' benne' blo

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Kapernaum, na' kate' ne nníta'gake' to yo'o, Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—žBiz dan' wdíl-lenle lježle kate' ne yo'ole nez?

³⁴ Naž légake' wnníta'gake' žize dan' wdíl-lengake' ljéžgake' lo nezen' cha' nólgake' gake' benne' blo. ³⁵ Naž wžé' Jesusen', na' bliže' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—No benne' žénele' gake' benne' blo ladjwle le'e žala' gake' ka' to benne' kwíde'ze, na' lezka' žala' gake' ka' ni'a na'le yógo'tele.

³⁶ Naž Jesusen' bežwe' to xkwide', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wdele'e-be', na' gože' légake':

³⁷ —No benne' si' lo ne'e to xkwide' ki dan' nakbe' chia', lezka' si' lo ne'e neda', na' no benne' si' lo ne'e neda', kege nedza' si' lo ne'e, san lezka' si' lo ne'e ža', Bennen' bsele'e neda'.

Cha' bi zži'i to benne' chežo žo'o, žákłene' žo'o

(Mt. 10:42; Lk. 9:49-50)

³⁸ Naž Žwa gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bl'e'elto' to benne' žebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benne' ka', na' zkonle' žin lo'. Bchi'leto'-ne' biž gonen', dan' bi žónlene' žo'o tzen.

³⁹ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi wchí'lele-ne', dan' cha' zoa no benne' žone' to yela' wak da' zan' ya'abá che Dios, na' zkonle' žin la', bi gak nne zi'e chia'. ⁴⁰ Ki naken, no benne' bi zži'e chežo, žakłen bennen' žo'o. ⁴¹ No benne' wnezjwe' chele to zíga'do' nis da' ye'jle dan' žónlenle neda', Benne' Criston', tzen, si'kze' da' žeyala' chie'.

Gak chežo da' zia cha' gonžo ga gon no benne' doła'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki doła', xkwiden' žejle'be' chia', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yiche žotw yene', na' chejžó'n kwine' lo nisdó'. ⁴³ Cha' to no'o gonen ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio' chejo' gan so' nbano' zoa toze no'o, kege zoa chope no'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl, gan bi yołe yi' chen. ⁴⁴ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. ⁴⁵ Lezka', cha' to ni'o gonen ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio', chejo' gan so' nbano' zoa toze ni'o, kege zoa chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabilen', gan bi yołe yi' chen. ⁴⁶ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. ⁴⁷ Lezka' cha' to yej lawo' gonen ga gono' doła', wlejen. Gakže chawe' chio' chejo' gan z'na' bia' Dios zoa toze yej lawo', kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabilen'. ⁴⁸ Lo latjen' bi gatgak

bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen.

⁴⁹ Nich gape chi'izo bela' zwázježon zede', na' zgála'žon žoa'a yi', nich bi kwia yin', na' zwázjegake' zede' yógo'te biado' ka' zzéygake'-ba' lo bkgol a'y che Dios. Da' ni žseden žo'o kan ga'ngak chawe' yógo'te benách chie' ka'. ⁵⁰ Nak chawe' zede', san cha' yenít yela' sna'a chen, žnax'gak yeyonžon sna'a? Le gak la' lé'ezele ka zede' chawe', na' bga'n cháwe'do' tole len yetole.

10

Ka nak che no benne' byo zle'e yela' zchag na' chie'

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Bezá' Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' gan nbab Judea, na' wdíe' yechelá' a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž, ga na' bedobgak benne' zan gan zoe' da' yoble, na' bsdle' légake' da' yoble kan žónteze žone'. ² Naž bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' gónegekle' góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yeshága'gake' Le' zia. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žDe latje no benne' byo, benne' nžag ne'e, wsane' zo'le'?

³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—žBiz bchi'le Moisés le'e?

⁴ Wnnágake':

—Moisés bnezjwe' latje no benne' byo wzoje' to yiche da' žnna zlá'alene' zo'le', na' naž gak wsane' zo'len'.

⁵ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Moisés bchi'le le'e da' ni dan' nak zide yichj lázdo'le, ⁶ san kate' wzó law žata' yežlyó nga, Dios bene' légake' benne' byo, na' no'le. ⁷ Wnné': “Che len wká'n benne' byo xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', ⁸ na' chope' yeyágake' ka toze benne'.” Che len biž zej nake' chope' san toze' ba zej nake'. ⁹ Lezka', no benne' nake' benachze bi žala' wlé'e benne' ka' ba ben Dios légake' toze.

¹⁰ Kate' Jesusen' beyoé'e yo'o, benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kwáselo kan nak dan' bchalje'. ¹¹ Jesusen' gože' légake':

—Cha' to benne' byo zlá'alene' zo'le', na' zchag ná'lene' to no'le yoble, žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' žsbage'e zo'le' doła', no'len' zóalene' na'a. ¹² Lezka' cha' to no'le wsane' benne' byo chie', na' si'e to benne' byo yoble, lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka'

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž bžingak benne' ka' zej noe'e xkwide' ka' chégake' gan zoa Jesusen', na' žénegekle' xoa ne'e légakbe', san wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zdílgake' benne' ka' zej noe'e légakbe'. ¹⁴ Kate' Jesusen' bležele' da' ni, bže'e, na' gože' légake':

—Le we' latje xkwide' ki yídgakbe' chia'. Bi wséjwle xnéžgakbe', dan' gata' chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki latje gan žnna bia' Dios. ¹⁵ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' žnna bia' Dios kan žon to xkwide' ki, bi cho'o bennen' gan žnna bi'e.

¹⁶ Naž Jesusen' wdele'e xkwide' ka', na' bžoa ne'e légakbe', na' bliž chawe'e légakbe'.

Benne' zeje' babze yiz, na' nápli'e yela' wnni'a

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Kate' Jesusen' beyoé'e nez, tariáze bžin to benne' ga na'. Bzoa zibe' ľawe', na' wnnable' Ľe', na' wnné':

—Benne' wsdle, dot chawe', ěbiz žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlı kanne chia'?

¹⁸ Jesusen' wnnable' ľe', na' wnné':

—ěBiz chen' ži'o neda', žnno': dot chawe'? Bi zoa nitó benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. ¹⁹ Ba nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios. Wnné':

Bi gono' doľa' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen ľaže'.

Bi be kwéjlano'.

Wdape ba la'ne xa xno'o.

²⁰ Bechebe bennen', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsdle, yógo'te da' ki žónteza' kate' naktia' xkwide'.

²¹ Jesusen' bwie' ľe' len yela' nži'il chie', na' wnné':

—To da' žiažjen chio'. Wyéj, yjete' yógo'te da' de chio', na' bnezjw da' yezi'o chegak benne' yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž wak yežino' chia', na' gako' ka' to benne' noe'e yag kroze chie', na' zejté'e ľe'e yag krozen', na' ki gónleno' neda' tzen.

²² Kate' benle' diža' ni, gokle', na' zeyeje'. Gok nyache' ľaže'e dan' deľe'e yela' wnni'a chie'.

²³ Naž bwia Jesusen' dot kwite', na' gože' benne' wsdle chie' ka':

—Zedľe'e gaken cho'ogak benne' ka' de yela' wnni'a chégake' gan žnna bia' Dios.

²⁴ Bebán ľáže'gak benne' wsdle chie' ka' kan nak xtiže'e, na' da' yoble Jesusen' gože' ľégake':

—Ľe'e, ži'na'do' ka', zedľe'e gaken chegak benne' ka' že' ľáže'gake' yela' wnni'a chégake' chó'ogake' gan žnna bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o no benne' de yela' wnni'a chie' gan žnna bia' Dios, ka' te to bia' nwa'ba' ywa' lo' nag yeche'.

²⁶ Kate' béngkle' da' ni, bebánľe'egkle', na' wnnágake' ľa' ľégakze':

—ěNožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Bwia Jesusen' ľégake', na' wnné':

—Bi gak gon no benne' da' ni, san gak Dios, dan' zžáka'le Dios yógo'te.

²⁸ Naž Bedw gože' Ľe':

—Ĥan, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' žónľento' Ľe' tzen.

²⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' ľe'e, no benne' wka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o ži'ne' ka', o yežlyó chie', dan' žone' xchina', o dan' zzenle' benách ka' diža' chawe' chian', ³⁰ bennen' yezi'e yetó gaywá'teže' ka' ža' ni zoažo' na'a, liže' ka', na' biche'e ka', na' zane' ka', na' xne'e ka', na' ži'ne' ka', na' yežlyó chie' ka', tžen Ľen da' kwia ľáže'gak benách ka' ľe', na' lo' yežlyó da' za' gata' yela' nban da' zejlı kanne chie'. ³¹ Benne' zan, benne' zej nake' blo' na'a, wéxjwgake' ga' na', san benne' ka' zej nake' gaxjw' na'a, gágake' benne' blo' ka' ga' na'.

Da' yoble žłoe'el Jesús kan za' gótgake' Ľe'

(Mt. 20:17-19; Ľk. 18:31-34)

³² Kate' ne yó'ogake' nez, želbene' zjake' lo' yež Jerusalén, zej Jesusen' ľawgak benne' wsdle chie' ka'. Nítgkle', na' lo' yela' žžize' žjáklene' Ľe'. Da' yoble

Jesusen' bchi'e benne' chežinno ka' cheze. Wzó ľawe' zchájlene' ľégake' ka nak da' žala' gaken chie', ³³ na' wnné':

—Zľé'ekzelele zbenžo, zejžo ľo yež Jerusalén gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, ľo na'gak bĥoz wnná bia' ka', na' ľo na'gak benne' yodo' wsedle ka'. Chóggake' chia' gata', na' wdégake' neda' ľo na'gak benne' zi'to' ka'. ³⁴ Gon dítjgkle benne' ka' neda', na' gónľe'egake' neda' zi'. Wžé'egake' neda' zene'. Naž gótgake' neda', san kate' gak chonne ža, yebana' ľo yeľa' got.

Jakob, na' Zwa znnábgekle' Jesús to da' gone' chégake'

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Naž Jakob ľen Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, wbíga'gake' ľaw Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žénelto' gono' cheto' da' nnablto' Le'.

³⁶ Jesusen' gože' ľégake':

—ĵBiz žénelele gona' chele?

³⁷ Naž belyi'e Le':

—Kate' žin ža kwi'o gan nna bi'o, ben ga kwe'to' toto' kwito' ľi ža, na' yetoto' kwito' yegle.

³⁸ Naž Jesusen' gože' ľégake':

—Bi nnézele da' znnable. ĵGak si'le' da' žala' si'a neda', da' naken da' sáka'ľi'a' ĵGak yezoale nis kan yežoa' neda' nis ľo yeľa' got?

³⁹ Bechébegake', na' wnnágake':

—Gakto'.

Jesusen' gože' ľégake':

—Da' ľi, da' saka'a neda', ľezka' gaken chele, na' kan yežoa' neda' nis, ľezka' yezoale ľe'e nis, ⁴⁰ san bi nzi' ľo na'a kwia' no benne' kwi'e kwita' ľi ža, na' no benne' kwi'e kwita' yegle. Dios wnezjwe' chegak benne' ka' ba bkweze' chégake' latje ka'.

⁴¹ Kate' yechí benne' wsedle chie' ka' béngkle' da' ni, bžá'agake' Jakob na', na' Zwan'. ⁴² Naž Jesusen' bliže' ľégake', na' wnné':

—Nnézkelele kan žongak benne' ka' zńna biá'gake' yež ka', kan zkówgkle' benne' ka' žin, na' benne' ka' zej nake' blo ľádjwgake' zńna biá'gake' ľjéžgake' ka'.

⁴³ Bi gak chele ki, san no benne' yénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' ĵchinle yežika'le, ⁴⁴ na' no benne' ľádjwle, benne' yénele' gake' benne' blo, žala' gake' ka' to benne' ndo'w chele yógo'tele. ⁴⁵ Ki žala' gonle dan' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, kege nich gon no benne' ĵchina', san nich gona' ĵchingak benách ka', na' nich wdía' yeľa' nban chia', nich yeya'wa' benne' zan.

Jesús žeyone' Bartimeo, benne' ľo choľe

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Naž bžin Jesusen' ľen benne' ka' žónľengake' Le' tzen ľo yež Jerikó. Kate' ne žežój Jesusen' ľo yežen', benne' wsedle chie' ka' zjákľene' Le', tzen ľen benne' zanzé ka'. Žoa'a nezen' že' to benne' ľo choľe, bennen' ľie' Bartimeo, zi'n Timeo. Zńnable' no benne' bi da' gonnze' chie'. ⁴⁷ Kate' benle Bartimeon' zde Jesús, benne' Nasaret, ga na', wzó ľawe' zńnie' zížje, na' wnné':

—Jesús, Ža'só Dabí. Beyache' ľaže'l neda'.

⁴⁸ Benne' ka' želdíe' ga na' bdíľgake' ľe', na' belyi'e ľe':

—Wžoa' ži.

Naž zížže wnníe', na' wnné':

—Ža'só Dabí. Beyache' ľaže'l neda'.

⁴⁹ Naž wzé žize Jesusen', zbeze', na' gože' benne' ka':

–Le wliže'.

Bližgake' benne' lo cholen', na' belyi'e le':

–Ben choch lažo'o. Wyase. Znnie' le'.

⁵⁰ Naž bsie' cheła'ale laže' nḡoa yene'. La' wzó zá'tie', na' wbig'e'e law Jesusen'. ⁵¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

–¿Biz žénelo' gona' chio'?

Bechebe benne' lo cholen', na' wnné':

–Benne' wsedle, žénela' gono' ga yeyák yej lawa'.

⁵² Jesusen' gože' le':

–Beyéj ližo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

La' beyáljwte yej lawe', na' wyéjlene' Jesusen'.

11

Žaz Jesús lo yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11, Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tžen, gawze gan že' yež Jerusalén, gan zej nni'ta' yež Betfagé, na' yež Betania, gan že' Ya'a Yag Olibo. Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', ² na' gože' légake':

–Le chej yeždo' da' žen' lawžo, na' kate' cho'ole lo yežen', chejxáka'le to burrodo' nžejba' ga na', na' bi na' kwia-ba' no benne'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e dan' žonle ki, le yi'e: “Xanžon' žénela'-ba', na' la' yeséla'tie'-ba' chio'.”

⁴ Naž jake', na' bejxáka'gake' búrrodon', nžejba' gan žo'ogak benách ka' li'a to yo'o da' žen' žoa'a nez, na' bséžgake'-ba'. ⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e légake':

–¿Biz da' žonle? ¿Biz chen' zsežle búrrodon'?

⁶ Bechébegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' belyi'e légake' kan ba gožkze Jesusen' légake', na' benne' ka' bnéžjwgake' légake' latje. ⁷ Naž bché'gake' búrrodon' gan zoa Jesusen'. Bxóagake' laže' chégake' xkóže'ba', na' Jesusen' wžie'-ba'. ⁸ Wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchíl'gake' laže' chégake' gan nak lo nez. Yeba'le benne' ka' bdíchjgake' zin da' bxóagake' lo nezen'.

⁹ Wzó lawgak znnegak zižje benne' ka' zjake' law Jesusen', na' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnnágake':

–¿Ga'n zen Dios! ¿Dios gon chawe'e Benne' ze'e nga, Bennen' bseła' Xanžo Dios Le'! ¹⁰ ¿Dios gon chawe'e Bennen' za' nna bi'e kan wnná bia' xa xto'žo Dabí! ¿Ga'n zen Dios!

¹¹ Ka' goken, bžin Jesusen' lo yež Jerusalén, na' wyoé'e la' li'a yodo'. Kate' beyož bwie' yógo'te da' zej den dot kwitle, bežoje' zaka' yež Betania dan' za' ža'le, na' zjaklen benne' wsedle chie' ka' Le'.

Jesús zdile' yag higo

(Mt. 21:18-19)

¹² Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' zežój Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tžen, lo yež Betania, zdone'. ¹³ Zí'to'le ble'e'le' to yag higo da' žian xlage'. Wbig'e'e gan zoa yagen' cha' chejxake'e late' da' zbian. Kate' bžine' ga na', bi be bejxake'e da' zbian. Xlage'ze žian dan' bi na' žin ža kwian. ¹⁴ Naž bdile' Jesusen' yagen', na' wnné':

–Biž gaw no benne' da' zbia chio'.

Béngekle benne' wsedle chie' ka' da' ni.

*Jesús zchache' li'a yodo'**(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

¹⁵ Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén, wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' zbeje' na'le benne' žote' ža'w ka' la' li'a yodo'. Bžixé' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' lezka' da' ka' žé'gekle benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹⁶ Lezka' bi bi'e latje no benne' bi da' we'e, na' kege no benne' wzóe' nez la' li'a yodo'. ¹⁷ Jesusen' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

–Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin', yo'o gan benne' zá'gake' dot yežlyó nga wchálj'lengake' Dios.” Le'e ba benlen kan nak ližgak benne' wbán ka'.

¹⁸ Kate' bžoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsdle ka' béngekle' da' ni, naž wzó lágwage' žiljgake' nakš gótgake' Jesusen', san dan' zžébegake' benne' yež ka', bi be béngake' chie', dan' žebángekle yógo'te benne' ka' kan nak da' žsedle Jesusen'. ¹⁹ Kate' za' žale ža na', bežoje' lo yežen'.

*Zbiž yag higo dan' bdiļe Jesús**(Mt. 21:20-22)*

²⁰ Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gan že' yag higo dan' bdiļe' Le', na' blé'egeklen', ba nbizen dot lwen. ²¹ Naž bezá' laže' Bedw dan' goken, na' gože' Jesusen':

–Benne' wsdle, bwia nga. Yag higon' da' bdiļon' neje, ba nbizen.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

–Le chejlé' che Dios. ²³ Da' li žapa' le'e, cha' no benne' yi'e ya'ado' ni: “Bkwaz nga, na' bejsóa lo nisdo'” na' cha' bi gak chope laže'e, san dot laže'e chejli'e che Dios gone' kan wnné', na' gaken. ²⁴ Che len žapa' le'e: yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, le chejlé' che Dios ba benne' chele dan' znnable, na' gonnen' chele. ²⁵ Katen' zcháljlenle Dios, cha' zoa no benne' zža'le, bennen' zoa bi da' bene' chele, le yenít law che bennen', nich lezka' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', yenít lawe' chele le'e doļa' da' nbága'le. ²⁶ Cha' bi yenít lawle chegak benách ka', Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi yenít lawe' chele le'e doļa' da' nbága'le.

*Yela' wnná bia' da' nape Jesús**(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)*

²⁷ Naž beyéj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén. Kate' ne zda Jesusen' gan nak lo zchil yodo', bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka', na' benne' gole ka', bžingake' gan zoe'. ²⁸ Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

–¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo no'o žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

–Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' yechébele chia', yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki. ³⁰ ¿Nož benne' bdie' lo na' Zwa bezóe' benách ka' nis? ¿Dios o to benne'? Le nne na'a.

³¹ Wzó lágwage' žóngake' xtíža'gake' la' lé'gakze', na' wnnágake':

–Cha' nnažo Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biz chen' bi bejle'le chie'?” ³² ¿Yé'ažo-ne', bséla'gak benne' ka' le'?

Ki bezá' láže'gake' dan' zžébegake' benne' yež ka' nníta'gake' ga na', dan' žékgekle yógo'te benne' ka' bchalj Zwan' lo wláz Dios. ³³ Che len belyi'e Jesusen':

–Bi nnezlto'.

Naž Jesusen' gože' l'égake':

—Łezka' neda' bi yapa' l'e' bi yeł'a' wnná bia' napa' žona' da' ki.

12

Žsaka' lebe Jesús chegak benne' wen žin ka'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Naž wzó ław Jesusen' zcháljlene' benne' ka' žónłengake' Łe' tzen da' žsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' gan nak lo yežlyó chie'. Bzoe' to le'je chen, na' bche'ne' to yežw yej gan wsie' xis uba ka'. Bene' to yo'o gope gan nak ža'le gan wak to benne' wie' da' ka'.

'Naž bdie' yežlyó chie' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' gachje da' wnezjwen, na' wyeje' yež zi'to'. ² Kate' bžin ža wchúbgake' da' zbian, bsele'e to bi' wen žin chie' chejxi'be' lo na'gak benne' wen žin ka' dan' žeyala' che xanbe' che da' wbiagak lba uba ka'. ³ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' xkwiden', na' béngake'-be' zi'. Beséla'gake'-be' ká'zebe'. ⁴ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bžé'egake'-be' yej, na' blá'gake' yichjbe'. Béngake'-be' zi'. ⁵ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bétgake'-be'. Łezka' bsele'e xkwide' zanže bi' wen žin chie' ka', na' bėnle'egake' balbe' zi', na' bétgake' yebalbe'.

⁶ Biž wzóa no benne' nga'ne' che xan yežlyón'. Nga'nze to xkwide' byo chie', na' nži'ile'ele'-be'. Kate' wzé lawte bsele'e zi'ne', na' wnné': “Gápegake' zi'na' ba la'ne.” ⁷ Naž benne' wen žin ka', la' l'égakze' wnnágake': “Xkwide' ni žeyala' chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' ga'n yežlyó nga chežo.” ⁸ Che len béxwgake'-be', na' bétgake'-be'. Bžó'ngake'-be' na'le lo yežlyón' gan degak lba uba ka'.

⁹ Naž Jesusen' wnnable' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' wnné':

—¿Nakx gon benne' xan yežlyón'? Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyón' lo na'gak benne' yoble.

¹⁰ ¿Bi beł-le da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan:

Yej na' da' bzoagak benne' wen ze'e ka' cheł'a'ale, na'a naken yej len blo che ze'e.

¹¹ Xanžo Dios bene' ga naken ki,

na' žebán láže'žo kan nak da' zle'elžo.

¹² Naž gónegekle' séngake' Jesusen' dan' nnézgekle' bsaka' lebe' ki kan nak chégake', san žžébe'gake' benne' yež ka', benne' nníta'gake' ga na', na' che len belka'ne' Łe', na' beyéjgake'.

Ka nak da' zchízjwgake' benách ka' lo wláz benne' Sésar

(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Wdé na' benne' yodo' wnná bia' ka' bséla'gake' gan zoa Jesusen' bałe benne' yodo' fariseo ka' len benne' ka' žónłengake' Herodes tzen, nich góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Łe' zia. ¹⁴ Benne' ka' bžíngake' gan zoa Jesusen', na' belyi'e Łe':

—Benne' wsedle, nnezłto' zchaljo' da' naken dot da' li. Bi žeklo' da' želnaze benách ka', dan' bi zwíazo' da' zloé'ezele kwingak benách ka', na' lo da' naken da' li žsedlo' da' žénele Dios gongak benách ka'. ¿Žonn da' bchi'le Moisés neto' latje chizjw lazto' da' zchízjwgake' lo wláz Benne' Sésar, benne' zi'to', bennen' znná bi'e? ¿Wyízjwton' o bi chíjwton'?

¹⁵ Žákbe'ele Jesusen' znnábgekle' Le' ki dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légage':

—¿Biz chen' zžixle neda'? Le wloé'el neda' to mežw da' zkonlele žin nich le'elan'.

¹⁶ Bloé'egekle' Le' ton, na' Jesusen' wnnable' légage', na' wnné':

—¿Noz benne' da' ni lawe', na' le'?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

¹⁷ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Le wnezjw che benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' che Dios da' naken che Dios.

Bebán láže'gekle' che dan' bechebe Jesusen'.

*Kan nak che yela' žebán lo yela' got
(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)*

¹⁸ Naž bla'gak baļe benne' yodo' saduseo ka' gan zoa Jesusen'. Benne' ki znnágake' bi yebangak benne' gat ka'. Che len belyi'e Jesusen', ¹⁹ na' wnnágake':

—Benne' wsdle, Moisés bzoje' cheto' cha' gat to benne' byo, bi zoa xkwide' chie', na' cha' ga'n no'le chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich wzoabe' to xkwide' gakbe' xkwide' che bíche'ben'. ²⁰ Wnníta'gak gaže' bi' bíche'gakbe'. Xkwide' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, san gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ²¹ Xkwide' byo bežope bchag ná'lenbe' no'le wzeben', san lezka' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. Lezka' goken che xkwide' byo beyonne. ²² Ka' goken, yógo'tebe' bchag ná'lenbe' no'len', na' bi wzóa no xkwide' chégakbe'. Kate' ze lawte, lezka' got no'len'. ²³ Na'a, kate' yebangak benne' gat ka', ¿Nóžgakbe' gak no'len' chebe', dan' gázetebe' bchag ná'lengakbe' le'?

²⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Zchixlele dan' bi nónbia'le da' nyejw le'e yiche la'y, na' bi nnézlele kan nak yela' wak che Dios. ²⁵ Kate' yebangak benne' gat ka', bi wchág ná'gake', na' benne' byo ka' bi sólengake' no'le ka', san gágkake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'. ²⁶ Na'a, kan nak chegak benne' gat ka' cha' yebángake', ¿bi na' goļ-le dan' bzoj Moisés? Zchaljen kan Dios bliže' le' lo yag yéche'do' da' žeyen, na' gože' le': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dan' wnné' ki chégake', nak bia' zej nbane' la'kze gótgake' zga'ale. ²⁷ Dios nake' Dios chegak benne' ban ka', kege chegak benne' gat ka', benne' ka' nátgake' to chi'ize. Zchixle'elele.

*Da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo
(Mt. 22:34-40)*

²⁸ Lezka' bžin to benne' yodo' wsdle gan zoa Jesusen'. Benle' che Jesusen' dan' bchájļene' légage', na' nnezle' cháwe'do' bechebe'. Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Biz da' bchi'le Dios žo'o nakžen blo ka' yógo'te da' ka' bchi'le' žo'o gonžo?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka' yógo'te naken da' znnan:

Le yenle, benne' Israel ka'.

Ḫanžo Dios, toze' Le' nake' Ḫanžo.

³⁰ Žala' ži'ilo' Ḫano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj laždo'o,

na' len dot yela' žejní'il chio',

na' len dot yela' wak chio'.

Da' ni naken da' bchi'le Dios le'e da' naken blo. ³¹ Da' bchi'le Dios le'e da' naken bežope, toze kan naken. Ki znnan:

Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.

Bi zoa yetó da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka da' chope ki da' wnnakze' Le'.

³² Naž benne' yodo' wsedlen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Cháwe'do' wnnó', benne' wsedle. Da' nak dot da' li zno'. Toze nak Dios, na' bi zoa nitože no nak Dios. ³³ Na' cha' nži'ilžo Dios dot láže'žo, na' len dot yela' žejní'il chežo, na' len dot yichj lázdo'žo, na' len dot yela' wak chežo, na' cha' nži'ilžo lježžo kan nži'il kwínžo, da' ki záka'žegaken ka yógo'te biado' ka' žotžo-ba' lo bkog la'y che Dios, na' lezka' ka yógo'te biado' ka' zzeyžo-ba' lo bkogen'.

³⁴ Kate' benle Jesusen' ka cháwe'do' bechebe bennen', gože' le', na' wnné':

—Yeláte'ze žiažje chio' nich si'o da' zna bia' Dios.

Bi bežogle nitože benne' bi da' nnable' Jesusen'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Kate' ne žsedle Jesusen' benách ka' gan nak lo zchil yodo', wnné':

—Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' Benne' Criston' nake' za'só Dabí? ³⁶ Lekze Dabín' bchalje', zoa len Dios Be' La'y le', na' wnné':

Ḫanžo Dios gože' Ḫana':

“Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo'

benne' ka' bi žlé'egekle' Le' chawe'.”

³⁷ ¿Nak Benne' Criston' za'só Dabí cha' lekze Dabín' wnné' nake' Ḫane'?

Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' wyáz láže'gake' da' ni, na' bze nággake' chie'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsedle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Kate' ne žsedle Jesusen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gože' légake':

—Le gape chi'i kwínle chegak benne' yodo' wsedle ka'. Zdan láže'gake' zdágake' nile na'le, zej nakwe' laže' tonn ka'. Lezka' zdan láže'gake' wližgak benách ka' légake' cháwe'do' gan nak lawe' ya'a. ³⁹ Zbé'gake' latje blo ka' lo yo'o gan zdobgak benách ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan že'j žawgake' tzen. ⁴⁰ Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wlo'é'ezele chawe' kwíngake', scha zchálgake' law Dios. Benne' ki, wsaka' zi'že Dios légake'.

Da' bnezjw to'le wzebe che Dios

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Kate' ne že' Jesusen' lo zchil yodo' gan zoa kak gan zgo'ogak benách ka' mežw che yodo', zwie' kan žongak benne' ka' zgó'ogake' mežw lo kaken'. Benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' zgó'ogake' mežw zan. ⁴² Naž bžin to'le wzebe yache' ga na', na' wlo'é'e chope mežw lasdo' lo kaken', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ⁴³ Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no'le wzebe yache' ni wlo'oze' ka dan' wlo'ogak yógo'te benne' ka' wló'ogake' mežw lo kak che yodo'. ⁴⁴ Yógo'te benne' ka' zgó'ogake' che da' nga'nze chégake', san no'le ni, lo yela' yache' chie' wlo'é'e dot da' do' deze chie', dan' žala' gáwlene'.

13

Zna Jesus kan za' wchinnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Kate' bežój Jesusen' lo zchil yodo', to benne' wsedle chie' gože' le', na' wnné':

—Benne' wsedle, bwia nga ka zen gole zej nak yo'o ki, na' ka zen gole zej nak zej ka' zej žian le'e ze'e chégaken.

² Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Zle'elo' yo'o zen ki, san bi ga'n to yej law lježen nga, dan' wchinnjgak benách ka' légaken.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za'yeyóž che yežlyó

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Naž wyéj Jesusen' len benne' ka' zónlengake' le' tzen law Ya'a Yag Olibo, da' žen' lawle gan de yodo'. Kate' Jesusen' ba ži'e ga na', naž la' légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, góžgake' le', ⁴ na' wnnágake':

—Wnná neto' batx gak da' ki. žBiz gak bian' za' gakkak yógo'te da' ki?

⁵ Bechebe Jesusen', na' bsedle' légake', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle' le'e. ⁶ La'gak benne' zan, benne' légake' kan lia' neda', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston'. Ki gon láže'gekle' benne' zan.

⁷ Kate' yénlele žak wdile nile na'le, bi žébele. Yógo'te da' ki žala' gákgaken, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'. ⁸ To yež til-len yetó yež, na' benách ka' to gan zna bia' to benne' chejtíl-lengake' benách ka' yetó gan zna bia' yetó benne'. Da' zan latje xo' lo yo, na' gak wbin. Gongak benách ka' žo'osbé. Da' ki gákgaken da' so law sáka'gak benách ka' nníta'gake' ža ka'.

⁹ Naž le gape chi'i kwinle, dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. Chíngake' le'e gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Wzégake' le'e lawgak benne' ka' zna biá'gake' lažle, na' lawgak benne' ka' zna biá'gake' yež zi'to' ka'. Góngake' ki chele dan' zónlenle neda' tzen, san ki gata' latje wzóa lile chia' neda'. ¹⁰ Zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka' žon byenen chejzéngkle' benách ka' dot yežlyó nga diža' chawe' chian'. ¹¹ Katen' wché'gake' le'e, na' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', bi gek zédlele ni'a che da' žala' nnale. La' ža na'ze Dios wnezjwe' chele da' wchaljle, na' dan' nnale. Katen' wchaljle, kege lé'ezele na' nnale, san Dios Be' La'y nne'. ¹² Wdegak benách ka' la' bíche'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. Benne' ka' zej nníta' xkwide' ka' chégake' wdégake' la' zí'ngakkze', na' zí'ngake' ka' wdégakbe' la' xa xná'gakkzbe' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. ¹³ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e che'la'ale dan' zónlenle neda' tzen, san nólele sóelele da' gaken na' zejte ža ze lawte ža, yelale.

¹⁴ Benne' ka' žólgake' da' ni žala' chejni'igeklen'. Bzój Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' znnan ki: “Cho'o to da' naken xiwe' da' yesniten gan bi žala' cho'on.” Kate' žin ža na', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' gan nak law ya'a ka'. ¹⁵ No benne' zoe' yichjo' ža na' žala' wzónnjtie', na' bi yetje' zan yo'o nich chejxi'e bi da' de chie' lo yo'on'. ¹⁶ No benne' zoe' yiže' žala' wzónnjtie', na' bi yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' da' xo'a yene'. ¹⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' ža na', no'le ka' zej noe'e xkwide' ka', na' lezka' no'le ka' zgáze'gekle' bi' že'n ka'. ¹⁸ Le wliž Dios, na' nnáblele-ne' bi gon byenen wzónnjle kate' nak byo' zag. ¹⁹ Kate'

ža ka' sáka'žegak benách ka' ka da' gok zga'ale katen' bi na' gata' yežlyó nga, da' ben Dios na' zejte na'a ža, na' ža ka' da' zá'gaken bi gaken ki. ²⁰ Chela' bi gon Dios ga gákgak babze ža ka', bi yelá no benne', san dan' nži'ile' benne' ka' ba wžekze', ba bene' chie' gone' ga gákgak babze ža ka'.

²¹ 'Na'a, cha' no benne' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga" o nnie': "Le wia nga zoe' ga na'" bi chejle'le che bennen'. ²² La'gak benne' zan, benne' ka' gon láže'gekle' benách ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake' zej nake' benne' ka' zchálgake' lo wláž Dios. Wlo'é'egekle' da' ka' gak biá'gaken, na' góngake' yela' wak zen ka'. Lezka' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze' Dios cha' sáke'gekle'. ²³ Na'a le'e, le soa ban laže'. Yógo'te da' ki ba goža' le'e zga'ale ka gákgaken.

Kan gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' ža ka', te gak da' ki, kate' sáka'gak benách ka' ki, choj wbiž, na' bi cha'ní' byo'. ²⁵ Yinnjak belj ya'abá ka', na' xizgak da' ka' zej nlan', da' ka' zej naken zen ya'abán'. ²⁶ Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, za'a lo bejw ya'abá, napa' yela' wak zen, na' yela' baní' chia'. ²⁷ Seła'a wbás chia' ka' che ya'abá, na' wtóbgake' benách ka' wžia' nedkza', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, gan so lawte yo biž, na' zejte gan so lawte ya'abá.

²⁸ 'Le chejní'il da' žsedle yag higo le'e. Kate' so law gonen ni'a ne'ndo' ka', na' žebían xlage' že'ndo' ka', nnézlele za' žin byo' wbá ka'. ²⁹ Lezka', kate' lé'elele žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža na', na' za' la' lawn. ³⁰ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benne' ka', benne' sóagake' nbángake' ža na'. ³¹ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a batkle te chen.

³² 'Kate' žin ža na' o yel na', bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka', na' bi nnezla' neda', Ži'n Dios. Toze Dios Xa' nnezlen'. ³³ Che len, le soa lez, na' le soa ban laže', na' le wchaljen Dios dan' bi nnézlele bi ža gákgak da' ki. ³⁴ Gaken kan žak kate' chej to benne' zi'to'. Kate' za' wzé'e liže', wdíe' lo na'gak benne' wen žin chie' ka' da' de chie'. Che chégake' we'e xchingake', na' nne' soa lez benne' zoe' žape chi'e ža yo'o. ³⁵ Le soa lez dan' bi nnézlele batx yelá' xan yo'o, cha' kate' za' žale, o gachje yele, o kate' zbeže leko', o zildo'. ³⁶ Le gon ki, nich bi yedjxake'e le'e žtasle cha' kon yela'kze'. ³⁷ Da' ni da' žapa' le'e, lezka' žapa' yógo'te benách: le soa ban laže'.

14

Benne' yodo' ka' žóngake' xtiža'gake' séngake' Jesús

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Yechóp ža ka', gak Lni Pasko' kate' žejśá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios kate' beslé' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, da' naken lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', wdílgake' kan séngake' Jesusen' ži žize nich gótgake' Le'. ² Wnnágake':

—Bi žala' senžo-ne' ža lni dan' gongak benách ka' žo'osbé.

To no'le žlajje' da' zla' zix yichj Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Kate' ža na' wzóa Jesusen' lo yež Betania, lo liž Smon, to benne' wdé'e yižwé' leže. Kate' ne že'j žaw Jesusen', wyáz to no'le, noe'e to béga'do' da'

naken yej zaka', na' nža' da' zla' zix che yeje susén las da' naken dot li laže', na' záka'le'en. Błe'e béga'don', na' wloé'e da' zla' zix yichj Jesusen'. ⁴ Bža'agak bałe benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake' la' légakze':

—¿Biz chen' gok ditje da' zixen'? ⁵ Chela' no benne' gote'en, si'že' ka lázjwžo che to yiz, na' gak chise' mežwn' chegak benách yache' ka'.

Wnné'egake' che no'len'.

⁶ Naž bchalj Jesusen', na' wnné':

—Le we'e latje. ¿Biz chen' znele chie'? Nak chawe' dan' bene' chia'. ⁷ Benách yache' ka' nníta'lentezgake' le'e, na' bátte'teze yénelele, gak gonle chégake' da' chawe', san neda' bi sóateza' gan zoale. ⁸ Ben no'le ni ka da' wzake'e. Blalje' da' zla' zix ni neda', na' ki bpe'e neda' zga'ale kate' gacha'alo yežw ba. ⁹ Da' li žapa' le'e, gáte'teze gan wcháljgake' diža' chawe' chian' dot yežlyo nga, lezka' soa no benne' wzóla lie' da' ben no'le ni chia'. Ki gaken nich chejsá' láže'gak benách ka' le'.

Judas zchebe laže'e wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Naž bžoj Judas Iskariote, bennen' nbáblene' benne' chežinno, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, na' wyeje' gan zej nníta' bžoz wnná bia' ka' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ¹¹ Kate' béngekle' xtiža' Júdas na', bebégekle', na' bchebe láže'gake' chížjwgage' le' mežw. Naž wzó law Judas na' žilje' kan wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' že'j žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹² Nak ža zzo law žak lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, ža na' žótgake' zila'do', bian' žáwgake' lni Paskon', kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' besle' benne' judío ka' lo yežlyo Egípto. Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Gaz žénelo' chejto' chejsí'ni'ato' da' gawžo xche' che lni Pasko'?

¹³ Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', na' gože' légakze':

—Le chej lo yež, gan chejxáka'le to benne' noe'e to že'e nis. Le chéjlene'.

¹⁴ Gan choe'e, le ye' xan yo'on': “Žnna Benne' wsedle: ¿Gaz zoa yo'o gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' xche' che lni Pasko'?” ¹⁵ Naž wlo'e'ele' le'e to yo'o zen gan nak da' chope kwia gan ba nba'a. Le wsi'ni'a da' gawžo ga na'.

¹⁶ Bžojgak benne' wsedle chie' ka', na' bžingake' lo yež, na' bejxáka'gake' yógo'te kan ba gož Jesusen' légakze'. Bsi'ni'agake' da' gáwgake' ga na' che lni Paskon'.

¹⁷ Kate' ba golen, bžin Jesusen' ga na', na' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', zá'lengake' le' tzen. ¹⁸ Kate' ne že'j žáwgake', bchalj Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zoa to benne' ladjwle le'e, benne' že'j žáwlene' neda' tzen. le' wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

¹⁹ Naž gok nyache' láže'gake', na' wzó lawgake' žé'gake' le' to toe':

—¿Naken neda'?

Lezka' yetóe' wnné':

—¿Nedan'?

²⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légakze':

—Nake' to benne' ladjw chežinnole ki, bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n.

²¹ Cha'gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, kan nyejw le'e yiche la'y kan

gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka' gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chéla'kze bi golje'.

²² Kate' ne že'j žáwgake', Jesusen' beḡwe' yet xtil. Gože' Dios: "Žóχkeno'." Bzožjen', na' bi'en chégake', na' wnné':

—Le gawn. Da' ni naken beła' žen chia'.

²³ Lezka' beḡwe' to zíga'do', na' gože' Dios: "Žóχkeno'." Naž bi'en chégake', na' yógo'tegake' wé'jgaken'. ²⁴ Jesusen' gože' légake':

—Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'nen chawe', dan' žon Dios len benách ka'. Xchena' na' laljen ni'a chegak benne' zan. ²⁵ Da' li žapa' le'e, biž ye'ja' xis uba ki na' zejte ye'ja' da' kobe gan zḡna bia' Dios.

Zḡna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Wdé bélgake' da' belwé láwgake' Dios, bžóygake', na' jake' law Ya'a Yag Olibo.

²⁷ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' yebéj yichjle neda' na'a že', dan' nyejw le'e yiche la'y da' zḡnan: "Gota' benne' žape chi'e zila' ka', na' gáslasgakba'." ²⁸ Te yebana' lo yela' got, cha'a gan nbab Galilea zga'ala' ka' le'e.

²⁹ Naž Bedw gože' Jesusen', na' wnné':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' yebéj yíchjgake' Le', bi gak chope laža'a neda'.

³⁰ Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Da' li žapa' le', la' yel nize, zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.

³¹ Naž Bedon' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—La'kze gátlentia' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnágake' yógo'tegake'.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemani
(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yežlyón' nzin' Jetsemani, na' gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga, kate' cha'a neda', chejcháljlena' Dios.

³³ Bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' wzó lawe' žekle', na' žak nyache' laže'e.

³⁴ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gatkza' lo yela' žak nyache' laže' chia'. Le kwez nga, na' le nna'ze dot yele.

³⁵ Naž Jesusen' wzé'e yeláte'do' na'le, na' bzechw lawe' lo yo, na' bcháljlene' Dios. Wnnable' Le', cha' wak, kwase' chie' da' žala' sáka'li'e ža na'. ³⁶ Kate' ne zcháljlene' Dios, wnné':

—Xe, yógo'te gak gono' Le'. Bekwás da' žala' sáka'li'a, san kege kan ženela' neda', san kan ženelo' Le', gono'.

³⁷ Naž Jesusen' beyeje' gan zej nnita' benne' wsdle chie' ka', na' bejḡake'e légake' ztásgake'. Gože' Bedon':

—Smon, žtaso' na'a? žBi zbejo' bichgale yej lawo' to chí'do'ze? ³⁸ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable' bi si' latje da' xiwe' chen' le'e che'la'ale. Da' li be' nákkzele zoakzen ban laže', san lo yela' benách chele žedó láže'le.

³⁹ Naž da' yoble wyéj Jesusen', na' bcháljlene' Dios, na' la' tlebe kan wnné'.

⁴⁰ Kate' beyeje' da' yoble gan nnita'gake', bejḡake'e légake' ztásgake' dan' yo'o

bichgale yej lágake'. Bi wnné'zgekle' bi da' yé'gake' Le'. ⁴¹ Kate' beyeje' da' chonne chi'i gan nníta'gake', gože' lé'gake':

—¿Ztasle? ¿Žezí' láže'le? ¡Ká'teze! ¡Ba bžin ža! Le wia nga, neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' dola' ka'. ⁴² ¡Le chas! ¡Le cho'o! Le wia nga, za' bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, bla' Judas, bennen' nbáblene' yechinéj benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' zá'lengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bséla'gake' lé'gake'. ⁴⁴ Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake' ba bløe'ele' lé'gake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen', na' wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Lekze' Jesusen'. Le sene', na' le chi'e. Le wia binlo nich bi yelé'.

⁴⁵ Kate' bžin Judas na' ga na', la' wbíga'tie' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, Benne' wsedle.

Naž bhag lawe' Jesusen'. ⁴⁶ Naž béxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' nžeje'.

⁴⁷ Naž to benne' žónlene' Jesusen' tzen wleje' ya ntoche', na' bene' we' bi wen žin che bxoz blo, na' bhoge' yid nagbe'. ⁴⁸ Jesusen' gože' benne' ka', na' wnné':

—¿Bžojle nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka' nich senle neda', kan žonle kate' zzenle to benne' wbán? ⁴⁹ Kate' ža ka' wzóalena' le'e, na' bsedla' benne' ka' gan nak lo zchil yodo', bi wzenle neda', san žaken ki nich gak da' nyejw le'e yiche la'y.

⁵⁰ Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' beběj yíchjgake' Le', na' bzónnjgake'.

Žzonnj to xkwide' byo

⁵¹ Lezka' wzóa to xkwide' byo ga na', nawbe' Jesusen', na' nxoaze kwinbe' to laže' laga'. Benne' ka' zej nchi'e Jesusen' béxwgake'-be', ⁵² san bsanbe' lažen', na' gal yídzebe' bzonnjbe'.

Zché'gake' Jesús lawgak benne' yolawe' blo che yodo'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Bché'gake' Jesusen' law bxoz blo, gan zej ndobe yógo'te bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. ⁵⁴ Bedw bejnawe' Jesusen' zí'tole. Wyoé'e la' li'a liž bxoz blon', na' wžé'lene' tzen benne' ni'a na' ka' bxoz blon', na' bche'l kwine' gan nak žoa'a yi'.

⁵⁵ Bxoz wnná bia' ka' len yógo'te benne' yolawe' blo ka' gónegekle' žélgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' zia nich gak chóggake' chie' gate', san bi be bžélgekle'. ⁵⁶ Benne' zan wnnégake' che Jesusen' da' wen laže', san bi gok tlebe dan' wnnégake' chie'. ⁵⁷ Naž wzegak benne' ka' wnnégake' che Jesusen' da' wen laže', na' wnnágake':

⁵⁸ —Neto' benlto' da' bchalj bennen', na' wnné': “Wchinnja' yodo' nga, da' benen len ni'a na'gak benne' ka', na' yechonne žaze yechisa' yetó da' bi gonen len ni'a na'gak benne' ka'.”

⁵⁹ Lezka' bi gok tlebe xtiža'gake'.

60 Naž wzó ža' bꝥoz blon' gachje ĺawe'le benne' ka' nníta'gake' ga na'. Wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Bi be žechebo'? ¿Bizen' da' znnagak benne' ki kan naken chio'?

61 Wzóa žize Jesusen', na' bi be bechebe'. Da' yoble bꝥoz blon' wnnable' L'e', na' wnné':

—¿Nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios la'y?

62 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Naka'. Lezka' l'é'elele neda', Benne' Golje' Benách, soa' kwi'a kwit li ža che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', katen' yelá'a lo bejw ya'abá.

63 Naž bꝥoz blon', lo yela' zža'a chie' bcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Bi žiázjelžo no benne' wlóe'ele' zia da' nbage'e. 64 Bénkzelele wnnié' che Dios len da' wnné'. ¿Biz znnale l'e'?

Yógo'tegake' bchóggake' che Jesusen' gate'.

65 Naž bałe' wzó ĺawgake' zžé'egake' Jesusen' zene'. Bkáche'gake' yej ĺawe', na' béngake' L'e' zi', na' wnnágage':

—Wnné ya'a na'a nolto' bwáwža'ato' Le'.

Benne' ka', benne' ni'a na' bꝥoz blon', wdápa'gake' žoa'a ĺaw Jesusen'.

Zna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Kate' ne zoa Bedw li'a zan yo'o, to xkwide' no'le, bi' wen žin che bꝥoz blon', wbíga'be' gan zoe'. 67 Kate' bl'e'elbe' Bedon' gan ži'e zche'l kwine' žoa'a yi', bwíabe' l'e', na' wnnabe':

—Lezka' le' žónlěno' Jesús, benne' Nasaret na', tzen.

68 Beží'i Bedon', na' wnné':

—Bi nónbi'a-ne', na' bi nnezla' bi dan' znnó'.

Bežój Bedon', na' bejsóe' gan žážgake' li'a na'. Naž wžeže leko'. 69 Da' yoble to xkwide' no'le wen žin bwíabe' l'e', na' wzó ĺawbe' že'be' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlěne' l'égage' tzen.

70 Da' yoble bžon Bedon'. Yextido', benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' Bedon', na' wnnágage':

—Da' li žónlěno' l'égage' tzen, dan' nako' benne' Galilea. La' díža'ze zchaljo' zej nak bi'o, dan' toze kan zchaljle.

71 Wzó ĺaw Bedon' žzia kwine' zia, zzetje' Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a bennen' zchaljle chie'.

72 La' wžéžete leko' da' chope chi'i. Naž bejsá' laže' Bedon' dan' wnná Jesusen', katen' gože' l'e': "Zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'." Kate' bejsá' laže'e díža' ni, wzó ĺawe' zbéželi'e.

15

Zché'gake' Jesús ĺaw Pilato, benne' wnná bia'

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Kate' ne nak zildo', bꝥoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', na' yógo'te benne' yolawe' blo che yodo', béngake' toze díža'. Naž bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' L'e' lo na' Pilato, bennen' wnná bian', nich choge' chie' gate'. 2 Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li znnó'.

³ Bxoz wnná bia' ka' besbága'gake' Jesusen' da' zan da' zia. ⁴ Naž Pilaton' wnnable' Le' da' yoble, na' wnné':

—¿Bi be žechebo'? Bze nag da' zan da' žesbága'gake' le'.

⁵ Bi be bechebe Jesusen'. Ka' goken, bebán laže'! Pilaton'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ De to da' žónteze žon Pilaton' kate' žak lni na', žsane' to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' želnáb benne' ka'. ⁷ Kate' ža ka' to benne' lie' Barrabás nyejwe' liž ya, tzen len yebałe lježe' ka', benne' ka' bdíl-lengake' benne' Roma ka', na' bétgake' bałe benách ka'. ⁸ Kate' bžingak benne' zan ka' gan zoa Pilaton', wzó lágwage' znnábgekle' le' gone' chégake' ka' žónteze žone'. ⁹ Beží'i Pilaton', na' wnné':

—¿Žénelele wsana' bennen' chele, bennen' nna bi'e benne' judío ka'?

¹⁰ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'ele' bxoz wnná bia' ka' bdégake' Jesusen' lo ne'e dan' zgé'egekle' Le'. ¹¹ Bxoz wnná bia' ka' bzejní'igekle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen' lo ná'gake'. ¹² Naž Pilaton' wnnable' légake' da' yoble, na' wnné':

—¿Biz žénelele gona' che bennen' znnale lie' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

¹³ Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze!

¹⁴ Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Da' yoble wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze!

¹⁵ Dan' gónele Pilaton' gone' dan' chaž láže'gak benne' zan ka', bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka' žjake' lo wdíle, chingake' Jesusen', na' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

¹⁶ Naž benne' ka' žjake' lo wdíle, bché'gake' Jesusen' li'a yolawe', gan btóbgake' ljéžgake' ka'. ¹⁷ Bwákwwage' Jesusen' to laže' xna, na' bégake' to da' bžíagake' yichj Jesusen', dan' naken len ni'a ne'e yag yeche'. ¹⁸ Naž wzó lágwage' žon dítgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—jGa'n zen le', benne' znná bi'e benne' judío ka'!

¹⁹ Bdíngake' ya xtil yichje', na' bžé'egake' Le' zene'. Bzoa zíbgake' lawe', na' lo yela' žon dítle bka'n zéngake' Le'. ²⁰ Kate' beyóž ben dítgekle' Le', beká'agake' laže' xnan' da' nakwe', na' begákwage' Le' laže' chekze'. Naž bebéjgake' Le' la' lí'ale yolawen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Béxwwage' to benne' yež Sirene, benne' zdeze' ga na', na' zezé'e yixé'. Lie' Smon, na' nake' xagak Kantr, na' Rufo. Bégake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

²² Bché'gake' Jesusen' latjen' nzin' Gólgota, to díža' hebreo da' znnan len díža' xiža', Ya'a Žit Yichj Benne'. ²³ Bé'gake' da' ye'j Jesusen' xis uba da' nžixen než slá' che mirra, san Le' bi we'jen'. ²⁴ Naž bdá'gake' Le' le'e yag kroze, na' wdísgake' laže' da' gokw Jesusen' lo na' to benne' ka', benne' žjake' lo wdíle. Bebéjgake' da' gak bian' nich nnéžgekle' dan' yeyala' to toe'.

²⁵ Ne nak xsile katen' bdá'gake' Le' le'e yag krozen'. ²⁶ Dížan' da' bdá'gake' le'e yag kroze yichjle Jesusen' kan nak da' žesbága'gake' Le' zia znnan ki: “Benne'

z̄na bi'e benne' judío ka'." 27 Bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen', na' de'e toe' kwite' li ža, na' yetóe' kwite' yegle. 28 Ka' goken, gok kan nyejw le'e yiche la'y, da' z̄nan: "Wbáblene' benne' wen da' zinnj ka'."

29 Benne' ka' želdíe' ga na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yíchjgake', na' wnná'gake': —jO! žWchinnjo' yodo' che Dios, na' yechonne žaze yechison? 30 Beslá kwino' na'a, na' betj le'e yag krozen'.

31 Lezka' b̄xoz wnná' bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', ben dítjgekle' Le'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnná'gake':

—Beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'.

32 Lezka' wnná'gake':

—jO! žNako' Benne' Criston', benne' nna bi'e benne' judío ka'? Betj na'a le'e yag krozen' nich le'elton', na' chejle'to' chio'.

Lezka' benne' ka' zej de'e le'egak yag kroze ka' tzen len Le', bliž dítjgekle' Le'.

Da' goken kate' got Jesús

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Kate' bžin wawbíž, bchol dot yežlyó nga, na' goken ki na' zejte žedá chonne. 34 Kate' ne žedá chonne, wžéžeya'a Jesusen', na' wnné':

—Eloi, Eloi, žlama sabaktani?

Diža' hebreo ni z̄nan len diža' x̄iža': "Dios chia', Dios chia', žbiz chen' bsan lažo'o neda'?"

35 Benne' ka' nníta'gake' ga na' béngekle' diža' ni, na' wnná'gake':

—Le wzé nag. Žliže' Lías.

36 Naž b̄xite' to benne' zoe' ládjwgake', na' besbise' to da' blóle da' že'jen nis lo nop zichj. Bde'en to law ya xtildo', na' bi'en nich xop Jesusen', na' wnné':

—Kwezžo, na' wiažo cha' yid Líasen' nich yetinne' Le'.

37 Wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie'. 38 Wžeza' laže' žeje da' nałan' gachje lāwe'le lo yodo', na' bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten x̄nī'alen.

39 Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zie' law Jesusen', blē'ele' kan goken, kan wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

40 Lezka' wnníta'gak no'le ka' ga na', na' zí'to'le zwiágake'. Wnníta'gak Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, x̄na'gak Jakob kwide', na' Jwsé ládjwgak no'le ka'. 41 No'le ki jáklene' Jesusen' katen' wdé' gan nhab Galilea, na' góklengake' Le', na' bnéžjwgake' da' bdawe' Le' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Lezka' wnníta'gak yebałe no'le zan ga na', no'le ka' bžínlengake' Le' lo yež Jerusalén.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Za' žałe ža zpá'gake', ža na' za' žin ža la'y chegak benne' judío ka'. 43 Che len bla' Jwsé, benne' yež Arimatea, ga na'. Nake' benne' blo ládjwgak benne' yolawe' blo che yodo', na' lezka' zbeze' ža nna bia' Dios. Dot laže'e wyoé'e gan zoa Pilato, na' wnnable' le' wnezjwe' le' latje yeywé'e Jesusen'. 44 Bebán lāže'le Pilaton' kate' wnné' ba got Jesusen', na' bliže' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnnable' le' cha' ba nat Jesusen'. 45 Kate' benle' da' wnná' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bnezjwe' Jwsén' latje yeywé'e Jesusen'. 46 Naž Jwsén' go'we' to laže' da' záka'le'en, na' betinne' Jesusen' le'e yag kroze, na' bchel-le' Le' lažen' da' záka'le'en. Naž wló'ogake' Le' lo yežw ba da' nadjen to

lo bloj le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' besbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na'. ⁴⁷ Lia Madlen, na' Lia, xna' Jwsé, bwíagake' gan bdégake' Jesusen'.

16

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y chegak benne' judío ka', da' naken ža gaže ža, naž Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna' Jakob, wzí'gake' da' zla' zix nich chejló'ogake' Jesusen' da' zixen'. ² Kate' ne nak zildo' ža nežw, jake' žoa'a yežw ba che Jesusen', na' bžingake' ga na' kate' za' la' wbiž. ³ Belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Nož benne' yeké'e yej na' nich gak cho'ožo lo yežw ba chien'?

⁴ Kate' bžingake' ga na', bwíagake', na' blé'egekle' ba nkwas yej na', na' naken to yej zen. ⁵ Wyázgake' lo yežw ba le'e ya'a yej na', na' blé'egekle' to xkwide' byo, wbás che ya'abá ga na'. Že'be' chelá'a li ža lo yežw ban', na' nákwbe' to laže' tonn, laže' zila'do'ze, na' bžébele'egake'. ⁶ Naž xkwiden' gožbe' légake', na' wnnabe':

—Biž žébele. Žeyilje Jesusen', Benne' Nasaret, Bennen' wdé'e le'e yag kroze. Ba bebane'. Biž zoe' nga. Le wia ga ni bxo'ogake' Le'. ⁷ Le chej na'a, le chejzenle benne' wsdle chie' ka' da' ni, na' lezka' Bedw, na' ye'le légake': “Chej Jesusen' zga'ale' ka le'e gan nbad Galilea. Yelé'elele-ne' ga na' kan ba gožkze' le'e.”

⁸ Naž bežójkake' ga na', na' bžónnjgake' žoa'a yežw ban' dan' želzize' lo yela' zžebe chégake'. Bi belyi'e no benne' da' ni dan' zžébele'egake'.

Zloe' law Jesús law Lia Madlen

(Jn. 20:11-18)

⁹ Kate' bebán Jesusen' zildo' ža nežwn', bloe'e lawe' zga'ale law Lia Madlen, no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' ka' wyoé'e. ¹⁰ Wyéj Lian', na' bezzenlen' benne' ka' wdálengake' Jesusen'. Benne' ki zej nak nyache' laže'e, na' zbžéegake'. ¹¹ Kate' béngkele' kan nak da' bchalje', na' wnné' zoa nban Jesusen', na' blé'ekzele' Le', bi bejlé'gake' chie'.

Chope benne' wsdle ka' che Jesús želé'egekle' Le'

(Lk. 24:13-35)

¹² Wdé na', nža'le bloe'e law Jesusen' lawgak chope benne' wsdle chie' ka', benne' yó'ogake' nez, na' zjake' gan nak nez yixé'. ¹³ Naž beyéjgake', na' bejžéngklen' yezíka'gake', san bi bejlé'gake' xtíža'gake'.

Da' bde Jesús lo na'gak benne' wbás chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Kate' ze lawte, bloe'e law Jesusen' lawgak benne' chinéj, benne' wbás chie' ka', kate' ne žej žawgake'. Bdile' légake' dan' bi žejlé'gake' chie', na' dan' nak zide yichj lázdo'gake', na' dan' bi bejlé'gake' xtíža'gak benne' ka' blé'egekle' Le' wdé bebane'. ¹⁵ Naž gože' légake', na' wnné':

—Le chej dot yežlyo nga, chejženle yógo'te benách diža' chawe' chian'.

¹⁶ Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', na' yezóe' nis, yelá bennen', san no benne' bi chejli'e chia', ga'n do'la' da' nbage'e. ¹⁷ Benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' góngake' da' gak biá'gaken. Wkóngkele' žin la', na' yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' wcháljgake' diža' yoble ka'. ¹⁸ Cha' góxwgake' bele

snia ka' len ná'gake', o cha' yé'jgake' da' žoten benách, bi be gonon chégake'. Xoa ná'gake' benne' yižwé' ka', na' yeyáktegake'.

Jesús žeyepe' ya'abá che Dios

(Lk. 24:50-53; Hch. 1:6-11)

¹⁹ Kate' Xanžon' beyož bcháljlene' légake' da' ki, Dios bechise' Le' ya'abá chie', gan wži'e kwit li ža che Dios. ²⁰ Bžó'jgake' légake', na' bejžéngkle' benách yógo'te yež. Xanžon' góklenkze' légake', na' bi'e légake' latje béngake' da' zej nak bian' nak dot da' li da' zcháljgake'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ LUKAS

Diža' da' wló'o Lukas lo na' Teófilo

¹ Benne' zan ba ben byéngake' bzójkake' gaze lo den da' naken dot da' li, dan' goken gan zoažo, ² káteze blé'egeklen' ža ni'te, na' bzéngklen' žo'o, na' bzégake' diža' kan goken. ³ Žekla' neda' gaken chawe' wzoja' da' ki gaze lo den chio', Teófilo, benne' cháwe'do', dan' ba wdilja' binlo kan nak yógo'te dan' goken ža ni'te. ⁴ Zzoja' da' ni chio' nich nnezlo' nak dot da' li da' ba nsedlo'.

Zloe'el wbás che ya'abá kan galj Zwa, benne' yezóe' benách ka' nis

⁵ Ža ni'te katen' wnná bia' Herodes gan nbab Judea, wzóa to bꝑoz lie' Secría. Nbólene' to kwe' bꝑoz, da' naken kwe' dan' zꝑna bia' Abías. Lezka' Xbel, zo'le Secrian', nake' za'só Aarón, bennen' goke' bꝑoz blo nežw, ná' benne' biche' Moisés. ⁶ Secrían' len Xbelen', zej nake' chawe' law Dios, na' dot láže'gake' žongake' kan zꝑna xtiža' Dios, na' lezka' da' bchi'le' Le'. Ki goken, bi gok nitó benne' nnie' chégake'. ⁷ Bi wzóa no xkwide' chégake', dan' nak Xbelen' no'le wbíz, na' žoptie' ba ngólgake'.

⁸ Bžin byo' beyala' che kwe' bꝑoz ka' gan nbab Secrían' góngake' žin law Dios, lo yela' bꝑoz chégake'. ⁹ Kan žónteze žongak bꝑoz ka', beyala' lo wláz Secrían' wyoé'e latje la'y che yodo' nich wzeye' yale zix law Xanžo Dios. ¹⁰ Kate' Secrían' ne zzeze' yalen', yógo'te benách ka' wnníta'gake' la' lí'ale, na' zcháljengake' Dios. ¹¹ La' na'ze bla' law to wbás che Xanžon' gan zoa Secrían', zie' chelá'a li ža che bkog la'y gan žey yalen'. ¹² Katen' Secrían' blé'ele' wbás che ya'abán', gok zedle', na' bžebe'. ¹³ Naž wbasen' gože' Secrían', na' wnné':

—Secría, bi žebo'. Dios ba benle' da' zꝑnablo'-ne', na' Xbel, no'le chion', soa to bi' byodo' chie', na' go'o labe' Zwa. ¹⁴ Gak yela' ba nez žen chio', na' yebéle'elo'. Benne' zan yebégek'le' ni'a che xkwiden'. ¹⁵ Gakbe' zenle'e law Dios. Bi ye'jbe' xis uba, na' kege to da' žsožlen benách ka'. Dios Be' La'y yedjsóalene'-be' kate' ne yo'obe' lo le'e xna'be'. ¹⁶ Zwa ni gonbe' ga yeyakgak benne' zan, benne' Israel ka', che Xanžo Dios. ¹⁷ Lezka' cheje' zga'ale' ka' Xanžon', na' Be' la'yen', na' yela' waken', da' ka' wnníta'lengaken Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, sóalengaken le'. Ki gaken che Zwan' nich yeyone' toze benne' zej nake' xa len zí'ngake' ka'. Wzejni'ile' benne' ka' zží'igake' che Dios, nich yeyákake' benne' chawe' ka', na' yesnisle' légake' nich gak ban láže'gake', na' gápegake' Xanžon' ba la'ne.

¹⁸ Naž Secrían' wnnable' wbás che ya'abán', na' wnné':

—¿Bize gak bian' gaggak da' ki? Ba ngola' neda', na' lezka' ba ngol no'le chian'.

¹⁹ Bechebe wbasen', na' wnné':

—Neda' lia' Gabriel. Žona' žin law Dios. Lekze' bsele'e neda' nich wcháljlēna' le', na' wzenla' le' diža' chawe' ni. ²⁰ Na'a, dan' bi bejli'o da' goža' le', wkwežo', na' biž gak nnio' kate' gákžegak yógo'te da' ki, kate' žin ža.

²¹ Xak gaggak da' ki, wnníta'gak benne' ka' la' lí'ale, želbeze' Secrían', na' žebángkele' dan' zžél-le'ele' lo latje la'yen'. ²² Kate' bežój Secrían', bi gok wcháljlēne' légake', na' gókbe'egek'le' blé'e dáwe'le' to da' blóe'el Dios le' lo latje la'yen'. Dan' bi gok nne Secrían', blóe'ezele' nich bzejni'ile' légake' dan' goken.

²³ Kate' bza'a ža ka' žala' gon Secrían' žin law Dios, naž beyeje' liže'. ²⁴ Wdé ža ka' wyó'o bi'do' lo le'e Xbel, zo'le Secrían', na' bga'ne' yo'oze gayo' byo'. Bsa' laže'e, ²⁵ na' wnné':

—Xanžon' žone' chia' ki. Žonne' to xkwide' chia', na' žone' ga biž yedoe'ela' lawgak benách ka'.

Wbás che ya'abán' zloe'ele' kan za' galj Jesús

²⁶ Wdé xop byo', bla' law wbasen' che ya'abá, dan' bseła' Dios wbás na'kze', Gabriel, nich cheje' lo yež Nasaret, dan' nbaben Galilea. ²⁷ Dios bsele'e le' ga na', nich chejcháljlene' to xkwide' no'le lebe' Lia. Lebe' ba bchebe láže'le' be' wchág ná'lenbe' to benne' byo lie' Jwsé. Le' nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka' ža ni'te. ²⁸ Kate' wyó'o Gabrielen' gan zoa Lian', gože'-be':

—Padiox. Dios že' laže'e le'. Xanžo Dios zóalene' le'. Lekze' žone' ga gakže chawe' chio' ka gak chegak yógo'te no'le ka'.

²⁹ Kate' Lian' ble'elbe' wbás che ya'abán', wže' zedlbe' ni'a che dan' bchaljen', na' bebanlbe' kan gože'-be'. ³⁰ Naž wbasen' gože'-be', na' wnné':

—Lia, bi žebo', dan' Dios žon chawe'e le'. ³¹ Na'a, cho'o to bi'do' li'o, na' galj to xkwide' byodo' chio', na' go'o labe' Jesús. ³² Jesús ni golbe', na' gake' benne' blo, na' si' le' Zi'n Dios, Benne' zente. Xanžo Dios gone' ga nna bi'e kan ben Dabí, xa gole wdé che Jesusen', bennen' wnná bi'e ža ni'te. ³³ Jesusen' nna biá'teže' benne' Israel ka', na' yeła' wnná bia' chien' batkle te chen.

³⁴ Naž Lian' wnnablbe' wbás che ya'abán', na' wnnabe':

—¿Nakxkze gak da' ki, dan' bi zóalena' benne' byo?

³⁵ Naž wbasen' gože'-be':

—Dios Be' La'y le'e gan zo', na' gone' ga yeła' wak che Dios, Benne' zente, sóalenen le', na' gaken gan zo' ka to zoł da' zgo'o bejw. Che len bi' byodo' na', bi'don' žala' galjbe', cho'obe' lo na' Dios, na' si' labe' Zi'n Dios. ³⁶ Lezka' Xbel, zi'n xa xto'o wdé, ba yo'o to bi' byodo' li'e la'kze ba ngole'. Wnnégake' chie', na' wnnágake': “Nake' no'le wbiž” san ba zej xop byo' yo'o bi'don' li'e. ³⁷ Bi be zoa da' bi gak gon Dios.

³⁸ Naž Lian' wnnabe':

—Nakza' chie'. To chi'ize naka' wen žin che Xanžon'. Gak chia' kan bach wnnó' gon Dios chia' neda'.

Naž la' beza'te wbás che ya'abán' gan zoa Lian'.

Lia zejwíabe' Xbel

³⁹ La' ža na'ze wyó'o Lia nez, na' taría taría wyejbe' gan nak law ya'ado' ka', na' bžinbe' to yež da' nbaben Judea. ⁴⁰ Kate' bžinbe' ga na' wyo'obe' liž Secrían', na' gožbe' Xbelen': “Padiox.”

⁴¹ Kate' benle Xbelen' dan' wnná Lian', la' btate kwín bi'don' yo'obe' li'e, na' Dios Be' La'y bedjsóalene' le'. ⁴² Naž Xbelen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Dios ba ben cháwe'že' le' ka yógo'te no'le ka', na' lezka' ben chawe'e bi'don' yo'obe' li'o. ⁴³ ¿Nozke neda', dan' bla' xna' Xana' ga zoa' ni? ⁴⁴ Katen' benla' dan' gožo' neda', lo yeła' žebél chebe' la' btate kwín bi'don' yo'obe' li'a. ⁴⁵ Ba nez žen naken chio' dan' bejli'o xtiža' wbás che ya'abán', na' gakkze kan gože' le' lo wláž Xanžon'.

⁴⁶ Naž Lian' wnnabe':

Dot laža'a zka'n zena' Xanžon',

⁴⁷ na' žebéljena' Dios, Benne' Weslá chian'.

⁴⁸ Dios na'kze be' laže'e neda'.

Yoa'a lo ne'e Le', na' to chi'ize naka' wen žin chie'.
Na'a so law, nnágake' chia':

“Ba nez zen naken che no'len'.”

⁴⁹ Zenle'e nak da' ben Dios, Benne' zente, chia' neda'.
jGa'n zen La la'y chie'!

⁵⁰ Le' žeyache' láže'tezle' benne' ka' zžébegake' Le',
na'a ža, na' to chi'ize.

⁵¹ Da' zan yeľa' wak zen ka' ba bene' Le'.

Bzeǰjwe' benne' ka' bka'n zéngake' yeľa' žejní'il chégake'.

⁵² Beké'e yeľa' wnná bia' chegak benne' blo ka',
na' bene' ga zej nak blo benne' gaǰjw láže' ka'.

⁵³ Bwawe' benne' ka' beldone',
na' bka'ne' ka'ze benne' wnní'a ka'.

⁵⁴ Góklene' benne' Israel ka', benne' wen žin chie' ka',
dan' be' láže'e légake', na' beyache' láže'le' légake'.

⁵⁵ Bene' da' bchebe láže'e chegak ǰa xto'žo ka', dan' gone' chežo,
dan' bchebe láže'e che Bran, na' chegak ža'sóe' ka'.

⁵⁶ Lian' bgá'nlenbe' Xbelen' chonne byo', na' wdé na' beyejbe' ližbe'.

Da' gok kate' golj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

⁵⁷ Kate' bžin ža žala' soa ǰkwide' che Xbelen', golj to bi' byodo'. ⁵⁸ Benne' zjo'o li'a chie' ka' len lježe' ka', béngkle' kan Dios beyache' láže'le' le', na' bebélengekle' le'. ⁵⁹ Kate' ba gok xono' ža zoa ǰkwiden', bla'gak ljéžgake' ka' ga na' nich chóggake' lo belá' che bi' byodon' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' gónegekle' wzóagake' labe' Secría kan zoa la ǰabe'. ⁶⁰ Naž beží'i Xbel, xna'be', na' wnné':

—O'o. Zwa si' labe'.

⁶¹ Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—ǰBiz chen'? Bi zoa nitó lježle, benne' lie' Zwa.

⁶² Naž benne' ka' bloé'ezegekle' nich nnábgekle' ǰabe' bize žénele' si' labe'.
⁶³ Secrían' wnnabe' to blagdo', na' bzoje' lawn da' znan: “Zwa si' labe'.”
Beháengekle' yógo'tegake'. ⁶⁴ Ka' gaze la' beyáljwte žoa'a Secrían', na' gok bechalje', na' bka'n zene' Dios. ⁶⁵ Naž bebáengekle' yógo'te benne' zjo'o li'a chégake', na' wzé diža' kan gok da' ki yógo'te yeždo' zej nnitan' lawgak ya'ado' ka' gan nbab Judea. ⁶⁶ Bza' láže'gak yógo'te benne' ka' katen' béngkle' kan goken, na' wnnágake':

—ǰBizken' gon bi' byodon'? Da' likze Xanžon' zóalene'-be'.

Da' bchalj Secría lo wláz Dios

⁶⁷ Naž Dios Be' La'y bedjsóalene' Secrían', ǰa Zwan', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné':

⁶⁸ jGa'n zen Dios, Xǰangak benne' Israel ka',
dan' bedjwíe' žo'o, benách chie', na' beya'we' žo'o!

⁶⁹ Bsele'e Benne' Weslá chežo ga zoažo ni,
len yeľa' wak zen chie'.

Nake' Xkwiden' za' goljbe' ládjwgak za'só Dabí,
bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te.

⁷⁰ Ža ni'te bchebe láže'e gone' da' ki,
dan' wnné' lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

⁷¹ Bchebe láže'e yeslé' žo'o
lo na'gak benne' ka' zžá'agake' žo'o,

na' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'.

⁷² Bchebe laže'e yeyache' láže'le' Dabín', xa gole wdé chežon', na' chejsá' laže'e da' bchebe laže'e, dan' naken la'y.

⁷³ Ben choche' xtiže'e, dan' bchebe laže'e gonen', dan' gože' Bran, xa gole wdé chežon', dan' naken to da' žala' gone' chežo žo'o.

⁷⁴ Bchebe laže'e yeslé' žo'o

lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'
nich biž žébežo gonžo xchine' L'e',

⁷⁵ na' nich gakžo gaxjw laže', na' dot chawe'
lawe' L'e' yógo'te ža soažo nbanžo.

⁷⁶ Le', zí'na'do', si' lo' benne' zchalje' lo wláž Dios, Benne' zente,
dan' chejo' le' zga'alo' ka' Xanžon', na' gon chawo'o nez gan tie'.

⁷⁷ Wzejni'ilo' benách chie' ka' kan wak yelágake'
na' kan yenít law Dios doła' da' zej nbage'e.

⁷⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le' žo'o,
na' gone' ga la' law Bennen' nakkze' baní' chežo.

⁷⁹ Lekze' wza'ni'e chegak benne' ka' nak choj yichj láždo'gake', na' za' gátgake',
nich yego'é žo'o to nez gan ga'n cháwe'žo.

⁸⁰ Bgole xkwide' byodon', na' gokbe' wałe. Wzóazebe' gan nak latje dach
kate' bžinže ža bla' lawbe' lawgak benne' Israel ka'.

2

Da' goken katen' golj Jesús (Mt. 1:18-25)

¹ La' ža na'ze Augusto, benne' Sésar, bchi'le' yógo'te benách nníta'gake' yežlyó
nga yéla'gake' le'e yich. ² Kate' da' nežw byéla'gake' le'e yichen', wnná bia' to
benne' lie' Sirenio gan nbab Siria. ³ Yógo'te benách ka' beyéjgake' yež che
chégake' gan zej nbabe' nich yéla'gake' le'e yichen'. ⁴ Wzá' Jwsé lo yež Nasaret
gan nbab Galilea, nich cheje' gan nbab Judea, na' bžine' lo yež Belén, gan golj
Dabí ža ni'te. Ki bene' dan' nbablen Jwsén' benne' ka' zej nake' za'só Dabín'.
⁵ Jwsén' wyeje' ga na' nich yéle'e le'e yichen', tzen len Lia. Lian' nakbe' xkwide'
no'len' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' Jwsén', na' za' galj bi'do' chebe'.
⁶ Kate' ne nníta'gake' lo yež Belén, bžin ža žala' galj bi'do' cheben'. ⁷ Golj to bi'
byodo', xkwide' nežw chie'. Bchele'-be' to láže'do', na' bdixjwe'-be' to lo yo'odo'
gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. Ki goken
dan' bi bžel latje gan gá'ngake' lo yo'o gan želžin benne' ka' yó'ogake' nez.

Zla' law wbás che ya'abá gan žape chí'igake' zila' ka'

⁸ Gawze gan že' yež Belén nníta'gak benne' ka' yixe', benne' žape chí'igake'
zila' ka' žel. ⁹ La' bla' lawte to wbás che Xanžon' gan nníta'gake'. Wyó'o yéla'
baní' che Xanžon' gan nníta'gake', na' bžébegake'. ¹⁰ Naž wbás che ya'abán'
gože' légake', na' wnné':

—Bi žébele. Na'a zzenla' le'e to da' gonen ga yebélele, na' yebélengeklen yógo'te
benách. ¹¹ Na'a ba golj to bi' byodo' lo yež gan golj Dabí, na' gakbe' Benne'
Weslá chele. Nake' benne' bseła' Dios, na' nake' Xanžon'. ¹² Da' ni gak bia'be'
nich gónbia'le-be'. Yežel-lele-be', nželbe' láže'do', na' debe' to lo yo'odo' gan žape
chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹³ Gan wzóa wbás che ya'abán', ka' gaze bla' lawgak wbás zante che ya'abá che Dios, na' zka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

¹⁴ ¡Ga'n zen Dios, Bennen' zoe' ža'te!

Gak da' wká'n chawen' benách yežlyó nga, benne' ka' Dios žaz laže'e légake'.

¹⁵ Kate' beza'gak wbás che ya'abá ka' ga na', zeyéjgake' ya'abá, benne' ka' žape chí'igake' zila' ka' gož ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Le cho'o lo yež Belén nich le'elžo cha' ba goken kan bzejní'il Xanžon' žo'o.

¹⁶ Taría taría la' jaktie' ga na', na' bejxáka'gake' Lian' len Jwsén', na' xkwiden', bi'don' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. ¹⁷ Kate' blé'egekle'-be', bzéngekle' légake' dan' wnná wbás che ya'abán', kan nak che xkwiden'. ¹⁸ Bebángekle' yógo'te benne' béngekle' dan' wnnagak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka'. ¹⁹ Lian' wlo'oze' da' ki lo yichj lázda'we', na' blab laže'e kan zej naken. ²⁰ Beyejgak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka', zka'n zéngake', na' žoe lawgake' Dios ni'a che yógo'te dan' béngeklen', na' blé'egeklen', da' ka' gókgaken kan gož wbás che ya'abán' légake'.

Zgó'ogake' xkwide' Jesús lo na' Dios

²¹ Kate' ba gok xono' ža wzóa xkwide' Jesusen', belchoge' lo belá' chebe' da' nak bian' nabbbe' che Dios, na' bzóagake' labe' Jesús kan ba bzoakze wbás che ya'abán' labe' zga'ale kate' za' cho'obe' le'e xna'be'.

²² Kate' bza'a ža che da' zpa' kwingak no'le ka' za' bzóategake' bi'do' chégake' kan zna da' bchi'le Moisés, belchi'e xkwide' Jesusen' lo yež Jerusalén nich kó'ogake'-be' lo na' Xanžo Dios. ²³ Ki béngake', dan' nyejw lo da' bchi'le Xanžo Dios, dan' znan: “Yógo'te bi' byodo', bi' nežw che xna'be', žala' kwéjgake'-be' cheze che Xanžo Dios.” ²⁴ Che len jake' ga na' nich gótgake' chope sintr gog, o chope plomdo' ka', na' kó'ogake'-ba' law Dios, kan zna xtiža' Xanžo Dios.

²⁵ Ža na'ze zoa to benne' lie' Smon lo yež Jerusalén, bennen' nake' chawe', na' žejli'e che Dios. Zbeze' Bennen' seła' Dios, Bennen' gon chawe'e benách Israel ka'. Dios Be' La'y zóalene' Smon na', ²⁶ na' ba blóe'ele' le' bi gatzie' kate' lé'ežele' Benne' Criston', Bennen' seła' Xanžo Dios. ²⁷ Bžin Smon na' lo zchil yodo' dan' bche' Dios Be' La'y le' ga na'. Katen' xa xna' xkwide' Jesusen' belchi'e-be' lo zchil yodo' nich góngake' chebe' kan zna xtiža' Dios, ²⁸ Smon na' wdele'-be', na' bka'n zene' Dios, na' wnné':

²⁹ Xan, na'a wak gonno' neda' latje gata,

na' ga'n ži yichj lázda'wa',

dan' ba gok dan' gožo' neda', wen žin chio'.

³⁰ Ba blé'ela' bi'don' bzoakzo' Le',

bi'don' gakbe' Bennen' yeslé' benách ka',

³¹ Bennen' wlo'e'elo' law lawgak yógo'te benách ka'.

³² Nakbe' baní' dan' wza'nín' chegak benne' zi'to' ka',

na' lezka' baní' chegak benách chio', benne' Israel ka'.

³³ Bebanle Jwsén' len Lian', xna' xkwide' Jesusen', kan nak dan' wnná Smon na' kan nak chebe'. ³⁴ Smon na' wnnable' Dios gon chawe'e légake', na' gože' Lian', xna' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga. Dios bzoe' Xkwide' ni nich gakbe' da' gonen ga chix láže'gekle benne' zan, na' gonbe' ga yeyakgak chawe' benne' zan ládjwgak benách Israel. Gakbe' to da' gak bian', na' benách ka' nnégake' chebe'. ³⁵ Gaken ki nich la' law

dan' zza' láže'gak benne' zan. Da' ki gaken chio' ka to ya ntoche' da' chazen lazd'o.

³⁶ Lezka' Ana, to no'le zchalje' lo wláz Dios, wzóe' ga na'. Nake' zi'n Fanuel, to benne' nbabe' za'só bennen' lie' Aser, zi'n Israel. Ana na' wzóalene' benne' byo chie' gaže yiz wdé goke' xkwide' no'le, na' ba ngól-li'e. ³⁷ Got benne' byo che Anan', na' bga'ne' wzebe na' zejte ba zeje' taplaj tapiz. Bi žežoje' gan nak zchil yodon'. Dot ža dot yele, zka'n zene' Dios, na' žone' wbás, na' zcháljlene' Dios. ³⁸ La' na'ze ble'e ga na', na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Bzejni'ile' yógo'te benách kan nak che xkwide' Jesusen', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' želbeze' ža la' Bennen' seła' Dios nich gon chawe'e benách chie' ka'.

Jwsé len Lia zeyéjgake' lo yež Nasaret

³⁹ Wdé ben Jwsén' len Lian' yógo'te dan' zzna xtiža' Xanžo Dios, beyéjgake' lážgake', yež Nasaret gan nbab Galilea. ⁴⁰ Bgole xkwide' Jesusen', na' gokbe' choch. Góta'že yela' žejni'il chebe', na' zen nak da' wló'o Dios lo yichj lázd'o'be'.

Žežín xkwide' Jesús zchil yodo'

⁴¹ Twiz twiz žjak xa xna' Jesusen' lo yež Jerusalén katen' žak Lni Pasko', kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios, katen' beslé' xa wdé chégake' lo yežlyó Egipto. ⁴² Kate' xkwide' Jesusen' ba zejbe' čežinno yiz, jake' lo yež Jerusalén kan žónteze žóngake' kate' žak lni na'. ⁴³ Kate' wdé lnin', zezá'gake', na' xkwide' Jesusen' nga'nbe' lo yež Jerusalén, san Jwsén' len Lian', xna' Jesusen', bi gókbe'egeklen'. ⁴⁴ Žékgekle' zeyo'obe' ladjw benne' zan ka', benne' zesá'klene' légake', na' che len to ža besa'ke'. Naž beyiljgake'-be' gan zej nnita' ljéžgake', na' gan zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e, ⁴⁵ na' bi bežélgekle'-be'. Che len beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' beyiljgake'-be' ga na'.

⁴⁶ Ža chonne ža, bežélgekle'-be' gan nak to lo zchil yodo', že'be' ladjwgak benne' yodo' wsedle ka', na' zze nagbe' dan' žsédgekle', na' znnablbe' légake' da' zan. ⁴⁷ Bebánglekle yógo'te benne' béngekle' dan' bchaljbe' len yela' žejni'il chebe', na' kan nak dan' bechebbe'. ⁴⁸ Kate' xa xna'be' blé'egekle'-be', bebánglekle'. Xna'be' gože'-be', na' wnné':

–Zi'na', žbiz chen' beno' ki len neto'? Wžé' zedlto', na' beyiljto' le', neda' len xon'.

⁴⁹ Naž Jesusen' gožbe' légake', na' wnnabe':

–žBiz chen' beyiljle neda'? žBi nnézlele žon byenen we' laža'a da' naken che Xa'?

⁵⁰ Bi bejni'igekle xa xna'be' dan' gožbe' légake'.

⁵¹ Jesusen' beyéjlenbe' légake', na' bežinbe' lo yež Nasaret. Benbe' kan zzna xtiža'gak xa xna'be'. Lia, xna' Jesusen', wló' cháwe'ze' yógo'te da' ki lo yichj lážda'we'. ⁵² Góta'že yela' žejni'il che xkwide' Jesusen', na' bgolbe'. Bežojbe' chawe' law Dios, na' lawgak benách ka'.

3

Da' bchalj Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ba zej chi yiz zzna bia' Tiberio, benne' Sésar, dot yežlyó nga, zzna bia' Ponsio Pilato gan nbab Judea, na' Herodes zzna bi'e gan nbab Galilea, na' Lip, biche' Herodes na', zzna bi'e gan nbab Iturea, na' gan nbab Trakonite, na' bennen' lie' Lisanias zzna bi'e gan nbab Abilinia. ² Kate' ža ka' Anás len Kaifás, zej nake' bžoz blo ka', na' la' na'ze Dios bcháljlene' Zwa, zi'n Secría, kate' ne zoa

Zwan' lo latje dach. ³ Wdá Zwan' do zente žoa'a yego Jordán, na' bchalje' kan žala' yezoagak benách ka' nis, benne' ka' žeyát láže'gake' nich yenít law Dios dola' da' zej nbage'e. ⁴ Gok da' ki kan nyejw le'e yich la'y, dan' wnná Isaias, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, dan' znnan:

Benle chi'i to benne' wnnié' zizje lo latje dach, wnné':

“Le wpá' nez nich žin Ūanžo Dios gan zoale.

Le yebéj li nez las ka' gan tie'.

⁵ Le yeschá' yógo'te gan zej že' bloj ka'.

Le gon lache' yógo'te ya'a sibe ka', na' ya'ado' ka'.

Le yebéj li nez legw ka',

na' le gon chawe' nez yej ka'.

⁶ Yógo'te benách lé'egekle' bennen' seła' Dios, bennen' yeslé' légake'.”

⁷ Kate' bžojgak benne' zan lo yež ka' nich yežógake' nis lo na' Zwan', le' gože' légake', na' wnné':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. ěBiz chen' žénelele yezoale nis? ěZoa no benne' gože' le'e bi chog Dios chele gatle cha' yezoale nis? ⁸ Na'a, le gon da' gak bian' ba beyát láže'le, na' bi sa' láže'le, bi nnale: “Dios bi choge' cheto' gatto' dan' naktó' za'só Bran” dan' žapa' le'e, gak Dios ke'e yej ki, na' gone' ga yeyákgaken za'só Bran na'. ⁹ Nakle ka' yag ka'. Ba zbez ya wage nich chogen yag ka'. Bíte'teze yag da' bi zbian da' zix chen, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.

¹⁰ Naž benách ka' nníta'gake' ga na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—ěNakxkze gonto'?

¹¹ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—No benne' de chope ze' žala' wnezjwe' ton che no benne' bi de chie'. No benne' de da' žawe', lezka' žala' chisen' chegak benne' ka' bi de da' gáwgake'.

¹² Lezka' bałe benne' wechizjw ka', benne' zchizjwgake' benách ka' lo wláz yež zi'to', bžingake' ga na' nich yežógake' nis. Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, ěbiz žala' gonto' neto'?

¹³ Zwan' gože' légake':

—Bi wchizjwžele kan wnná benne' zma bi'e le'e.

¹⁴ Lezka' bałe benne' žjake' lo wdile wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—ěCheze neto', biz žala' gonto'?

Zwan' gože' légake':

—Biž wcheble nitó benne' nich ka'le bi da' de chie'. Biž nnale chegak benách ka' da' wen laže' nich gonle ga chizjwgake' le'e, san le chaz laže' ka' da' nájwle.

¹⁵ Lezka' benne' ka' želbeze' Bennen' seła' Dios, wnníta'gake' ga na', na' žsa' láže'gake' cha' nak Zwan' Benne' Criston'. ¹⁶ Bechebe Zwan', na' gože' yógo'tegake', na' wnné':

—Da' li neda' žezóa' le'e nis, da' zloe'elen nakle ka' benne' ka' ba gótgake', na' zej nzi'e yeła' nban da' yoble, san za' Bennen' wchize' le'e Dios Be' La'y, na' da' naken yi' chie', na' Dios Be' La'y na' gonne' le'e yeła' nban da' zejli kanne. Bennen' ze'e napže' yeła' wnná bia' ka' neda', na' neda' bi naka' zi kweja' zele'. ¹⁷ Noxe' da' žžen yi' chie', na' wlobe' zoa' scribe chie', dan' zloe'elen kan gaken chegak benách ka'. Wtobe' zoa' sriben', na' ko'o chawen', san bebe chen wzeyen' lo yi' da' batkle yolen.

¹⁸ Kan zej nak diža' ki, na' yebałe diža' zan bzejni'ile' benách ka', na' bzenle' légake' diža' chawen'. ¹⁹ Zwan' bdil diže'e Herodes, benne' wnná bia', dan' zóalene' Herodías, zo'le Lip, benne' biche'e, na' dan' žone' da' zan da' kegle.

²⁰ Naž ben Herodes na' to da' kegle da' zenže, bsejwe' Zwan' liž ya.

*Žezóa Jesús nis**(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)*

²¹ Kate' ža ka' kate' bi na' nyejw Zwan' liž ya, na' žezóe' benách ka' nis, lezka' bezóe' Jesusen' nis. Kate' Jesusen' ne zcháljlene' Dios, wyaljw ya'abá, ²² na' blá' law Dios Be' La'ya. Znn'e'e ka to plomdo', bian' betjba', na' bžinba' gan zoa Jesusen'. Benle' chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

–Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

*Kan zej nak xa xna' wdé ka' che Jesús**(Mt. 1:1-17)*

²³ Katen' Jesusen' wzó lawe' žone' xchin Dios, zeje' Le' ka chi žoa yiz. Žékgekle benách nake' zi'n Jwsé. Jesusen' nake' za'so Elí.

Bennen' nake' xa Lia, xna' Jesusen'.

²⁴ Elí na' goke' zi'n Matat.

Bennen' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Melki.

Bennen' goke' zi'n Jana.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

²⁵ Jwsé ni goke' zi'n Matatías.

Bennen' goke' zi'n Amós.

Bennen' goke' zi'n Nahum.

Bennen' goke' zi'n Eslí.

Bennen' goke' zi'n Nagai.

²⁶ Nagai na' goke' zi'n Maat.

Bennen' goke' zi'n yetó Matatías.

Bennen' goke' zi'n Semei.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Judá.

²⁷ Judá na' goke' zi'n Joana.

Bennen' goke' zi'n Resa.

Bennen' goke' zi'n Sorobabel.

Bennen' goke' zi'n Salatiel.

Bennen' goke' zi'n Neri.

²⁸ Neri na' goke' zi'n yetó Melki.

Bennen' goke' zi'n Adi.

Bennen' goke' zi'n Kosam.

Bennen' goke' zi'n Elmodam.

Bennen' goke' zi'n Er.

²⁹ Er na' goke' zi'n Josué.

Bennen' goke' zi'n Elieser.

Bennen' goke' zi'n Jorim.

Bennen' goke' zi'n yetó Matat.

³⁰ Matat na' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Smon.

Bennen' goke' zi'n Judá.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Jonán.

Bennen' goke' zi'n Eliakim.

³¹ Eliakim na' goke' zi'n Melea.

Bennen' goke' zi'n Mainán.

Bennen' goke' zi'n Matata.

Bennen' goke' zi'n Natán.

- 32 Natán na' goke' zi'n Dabí.
 Bennen' goke' zi'n Isai.
 Bennen' goke' zi'n Obed.
 Bennen' goke' zi'n Boos.
 Bennen' goke' zi'n Salmón.
 Bennen' goke' zi'n Naasón.
 33 Naasón na' goke' zi'n Aminadab.
 Bennen' goke' zi'n Aram.
 Bennen' goke' zi'n Esrom.
 Bennen' goke' zi'n Fares.
 Bennen' goke' zi'n yetó Judá.
 34 Judá na' goke' zi'n Jakob.
 Bennen' goke' zi'n Isaak.
 Bennen' goke' zi'n Bran.
 Bennen' goke' zi'n Taré.
 Bennen' goke' zi'n Nakor.
 35 Nakor na' goke' zi'n Serug.
 Bennen' goke' zi'n Ragau.
 Bennen' goke' zi'n Peleg.
 Bennen' goke' zi'n Heber.
 Bennen' goke' zi'n Sala.
 36 Sala na' goke' zi'n Kainán.
 Bennen' goke' zi'n Arfaxad.
 Bennen' goke' zi'n Sem.
 Bennen' goke' zi'n Noé.
 Bennen' goke' zi'n Lamek.
 37 Lamek na' goke' zi'n Matusalén.
 Bennen' goke' zi'n Enok.
 Bennen' goke' zi'n Jared.
 Bennen' goke' zi'n Mahalalel.
 Bennen' goke' zi'n yetó Kainán.
 38 Kainán na' goke' zi'n Enós.
 Bennen' goke' zi'n Set.
 Bennen' goke' zi'n Adán.
 Bennen' goke' ka zi'nkze Dios.

4

Gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús dola'
 (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Bezá' Jesusen' zóa'a yego Jordán, zoalen Dios Be' La'y Le', na' de chgi' bchi'e Jesusen' lo latje dach. ² Wzóe' ga na' choplajlaj za, na' gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesusen' dola'. Bi be bdaw Jesusen' za ka', na' wdé na' wdone'. ³ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, wnná yeyák yej ni yet x̄til.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yich da' znnan: “Kégeze len yet x̄til zej nban benách ka', san lezka' zej nbánlene' yógo'te x̄tiža' Dios.”

⁵ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe. To chí'ido'ze bloe'elen Le' yógo'te latje gan znná bia'gak benne' ka' dot yežlyó nga. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

–Yógo'te latje chegak benne' wnná bia' ka', na' yela' wnni'a chégake', gonnán' chio', dan' yo'o lo na'a yógo'te da' ki, na' no benne' zénela' wnezjwa' da' ka' chie'. ⁷ Cha' Le' wzóa zibo' lawa', na' wká'n zeno' neda', yógo'te da' ki gaken chio'.

⁸ Naž Jesusen' gožen':

–Kwas na'le, da' xiwe', dan' nyejw le'e yich la'y dan' žen' neto', dan' znnan: "Xano' Dios wká'n zeno', na' toze Le' gono' xchine'."

⁹ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' lo yež Jerusalén, na' bžian Le' yichjo'o yodo', na' gožen Le':

–Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, bežite' ga ni ¹⁰ dan' nyejw le'e yich la'y da' znnan: Dios sele'e wbás che ya'abá ka', na' gáklengake' Le'.

¹¹ Len ná'gake' góxwgake' Le'

nich bi chejchego'o yej, na' bi gak zi' ni'o.

¹² Naž Jesusen' gožen':

–Nyejw le'e yich la'y da' žen' neto': "Bi wkonlo' žin Xano' Dios."

¹³ Kate' da' xiwen' bi bžel-len yetó da' gonen ga бага' Jesusen' doła', na' bebigan' gan zoe' to' chi'ido'.

Zzo law Jesús žone' xchine' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Beyej Jesusen' gan nbab Galilea, na' nzi' lo ne'e yela' wak che Dios Be' La'y. Wzé diža' kan nak chie', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yež dot gawze ga na' béngklen'. ¹⁵ Jesusen' bsedle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' Le' ba la'ne.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret, dan' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Naž bežin Jesusen' lo yež Nasaret gan bgole'. Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', na' kan zónteze žon Jesusen', wyo'é'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzie' nich gole' to da' nyejw le'e yich la'y. ¹⁷ Bđégake' yichen' lo na' Jesusen' gan nyejw da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Kate' bsaljwe' yichen', bežel-le' gan nyejw da' znnan:

¹⁸ Zoalen Be' La'y che Xanžon' neda' dan' wleje' neda' cheze'

nich wzenla' benách yache' ka' diža' chawe'.

Bsele'e neda' nich yeyona' benne' ka' žak zi' lázdo'gake',

na' nich wzenla' benne' ka' zej nake' ka' benne' zej nžeje' ni'a che doła' da' nbága'gake', kan gak yelá'gake',

na' nich yeyona' benne' lo chole' ka',

na' nich yeslá' benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' lé'gake',

¹⁹ na' nich wzía' diža' che ža gaklen Xanžo Dios benách ka'.

²⁰ Naž Jesusen' betobe' yichen', na' bedien' lo na' bennen' žape chi'e yiche la'y ka', na' bebi'e. Naž yógo'te benne' zej ndobe' lo yo'on', belwíe' Jesusen'.

²¹ Wzó law Jesusen' zchalje', na' gože' lé'gake':

–Na'a ža ni zoale le'e, ba bžinkze dan' nyejw le'e yichen'.

²² Yógo'tegake' wnné cháwe'gake' chie', na' bebá'ngkle' kan nak diža' chawen' da' zchalje', na' wnná'gake':

–žKege benne' ni zi'n Jwsé?

²³ Naž Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—Ye'le neda' da' znnan: “Le', benne' žeyón benách ka', beyón kwino'.” Łezka' ye'le neda': “Da' ka' benlto' beno' Le' lo yež Kapernaum, łezka' ben ga ni naken lažo'.”

²⁴ Łezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, cha' zoa no benne' zchalje' lo wĺáz Dios, benne' wĺáz chie' ka' bi žápegake' le' ba la'ne. ²⁵ Da' li žapa' le'e, wnníta'gak no'le wzebe zan ža ni'te gan nbab Israel, ža ka' wzóa Lías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios. Kate' ža ka' bi gok yejw chonn yiz yo'o gachje, na' gok wbín lo yežlyón'. ²⁶ Dios bi bsele'e Líasen' gan zej nníta' no'le wzebe ka' wnníta'gake' gan nbab Israel, san bsele'e le' gan zoa to no'le wzebe lo yež Sarepta, da' nbaben yež Sidón, to yež zi'to'. ²⁷ Łezka', wnníta'gak benne' zan ža ni'te gan nbab Israel, benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže ža ka' wzóa Eliseo, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios. Bi beyák nitó benne' ki ladjw benách Israel ka', san beyák toze Naamán, benne' zi'to' wbabe' lo yežlyó Siria.

²⁸ Kate' béngেকে benne' ka' da' ni, benne' wnníta'gake' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngেকে xtíža' Dios, na' bžá'agake'. ²⁹ Naž la' wzó žá'tegake', na' bebéjgake' Jesusen' žoa'a yež na'le. Belchi'e Le' gan nak le'e ya'a yej gan že' lážgake' nich wžíxgake' Le' gan nak le'e ya'a yej na'. ³⁰ Wdé Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' la' beyejtie'.

Žeyón Jesús to benne' yoe'e be' xiwe'

(Mr. 1:21-28)

³¹ Naž wyéj Jesusen' lo yež Kapernaum gan nbab Galilea, gan bsedle' benách ka' kate' nak ža la'y ka' chegak benne' judío ka'. ³² Bebángেকে kan nak dan' žsedle Jesusen' légake', dan' zchalje' ka to benne' de lo ne'e yela' wnná bia'.

³³ Łezka' zoa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngেকে xtíža' Dios, na' wnnié' zižje, ³⁴ na' wnné':

—Bsan neto'. ¿Biz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nga nich wžia yi'o neto'? Nónbia'to' Le' No nako'. Benne' la'y che Dios nako'.

³⁵ Naž Jesusen' bdiłe' be' xiwen', na' gožen':

—Žize wzóa, na' bežój lo bennen'.

Naž be' xiwen' wžo'nen bennen' lo yo lawgak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' la' bežojten lo bennen', san biž bi benen len le'. ³⁶ Bebángেকে yógo'tegake', na' bchaljlen ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Biz diža' ni dan' zchaljen'? Len yela' wnná bia', na' yela' wak žen zdiłe' be' xiwe' ka', na' la' žežójtegaken.

³⁷ Wzé diža' che da' žon Jesusen', na' béngেকে benách nníta'gake' yógo'te yež zej žen' dot gawze.

Jesús žeyone' xna' zo'le Smon, bennen' łezka' lie' Bedw

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Naž Jesusen' la' wzó ža'tie', na' bežoje' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngেকে xtíža' Dios, na' wyoé'e liž Smon. Zoa xna' zo'le Smon ga na', na' yoe'e da' la. Góta'yoegekle' Jesusen' yeyone' le'. ³⁹ Wbiga' Jesusen' gan die', na' bliže' da' la da' yoe'e. La' bežojten. No'len' la' wyastie', na' bsi'ni'e da' bdáwgame'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Kate' ba ben wbiž ža la'y na', bžingak yógo'te benne' zóalengak benne' yižwé' ka' légake', benne' ka' zej de'e yižwé' ka' che chégake'. Bedjwá'gake'

benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' Le' b̄xoa ne'e légage', na' beyone' légage'.
⁴¹ Lezka' bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' yo'ogak benách yižwé' ka'. Belbéžeya'a
 be' xiwe' ka', na' wnnágaken:

—Le' nako' Zi'n Dios.

Naž Jesusen' bdile' be' xiwe' ka', na' bi bi'e latje nnégaken, dan' nnéžgeklen
 nake' Le' Benne' Criston'.

Zchalj Jesús diža' chawe' gan nbab Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Kate' za' ža'ní' yetó ža, bžoj Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' to latje
 dach. Benne' zan beyiljgake' Le'. Kate' bžingake' gan zoe', gónegekle' wséjwgake'
 xneze', nich bi yezé'e gan nníta'gake'. ⁴³ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Žon byenen cha'a gan zej nnita' yezika' yež ka', nich wchalja' diža' chawe'
 ga na' kan gak chó'ogake' gan zna bia' Dios. Che len bsele'e neda' nga.

⁴⁴ Ki goken, bchalje' diža' chawen' lo yež ka' gan nbab Galilea, na' gan nak
 lo yo'o ka' gan žyelenle benne' judío ka' xtiža' Dios.

5

Želzene' bel zan

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' žoa'a niso', dan' nzin' Jenesaret, bdoggak benne'
 zan dot kwite', nich yéngkle' xtiža' Dios. ² Naž Jesusen' ble'ele' chope barkw
 zóagaken lawe' nison' gan nak gawze gan de yo biž, na' benne' wzén bel ka'
 zej nžoje' lo barkw ka', na' žeyibgake' yixjw bel chégake'. ³ Wžén Jesusen' to
 lo barkwn', dan' naken che Smon Bedw, na' wnnable' le' kweken' yeláte'do'
 zi'to'le gan de yo bižen'. Naž Jesusen' wži'e lo barkwn', na' že'ze' ka', bsdle'
 benne' zan ka' nníta'gake' lo yo bižen'. ⁴ Kate' beyóž bchalj Jesusen', naž gože'
 Smon, na' wnné':

—Bsa' barkw ni lo niso' gan že' zilen, na' le wzala' yixjw bel chele, na' senle
 bel ka'.

⁵ Beží'i Smon na', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsdle, dot yele ba bento' žin, na' nitó bel bi na' sento', san len diža'
 chio' wzála'to' yixjwn'.

⁶ Kate' bzála'gake' yixjwn', wzéngake' bel zan, na' ba žekte žeza' yixjwn'. ⁷ Naž
 bližgake' ljéžgake' ka', benne' ka' nníta'gake' yetó lo barkwn' nich yidgake', na'
 gáklengake' légage'. Katen' bžingake' ga na', beschá'gake' žopte barkw ka' len bel
 ka', na' ba žek lo'jgak barkw ka' lo nisle. ⁸ Kate' Smon Bedw ble'elen', naž bzoa
 zibe' law Jesusen', na' wnné':

—Kwas len neda', Xan, dan' naka' benne' doľa'.

⁹ Ki wnné' dan' zžebe Bedon' ni'a chegak bel zan ka', na' lezka' goken chegak
 benne' ka' zónlengake' le' tzen. ¹⁰ Lezka' bžébegak Jakob len Žwa, benne' ka' zej
 nake' zi'n Sebedeo, na' zej nake' ljež Smon Bedon'. Naž Jesusen' gože' Smon
 na', na' wnné':

—Bi žebo'. Na'a so lawo' yedjó'o benách ka' nich gákgake' chia', gono' kan
 žono' zzeno' bel ka'.

¹¹ Kate' ba besá'gake' barkw ka' gan nak yo bižen', belka'ne' yógo'ten ga na',
 na' jáklengake' Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' de'e yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Kate' wzóa Jesusen' to yež, bžin to benne' de'e yižwé' leže gan zoe'. Katen' blé'ele' Jesusen', byechwe' lo yote, na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

¹³ Naž Jesusen' bli ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' bebižte yižwé' leže da' wdá' bennen'. ¹⁴ Naž Jesusen' gože' le' bi wzenle' nitó benne' kan bene'. Gože' le':

—Wyéj, bejloé'el kwino' law bžoz, na' bejnezjw che da' žeyón le' chawe' che yodo' kan zŋna xtiža' Moisés, dan' wloé'elen légake' ba beyako'.

¹⁵ Wzéle'e diža' che yeļa' wak che Jesusen', na' bđobgak benne' zan gan zoe' Le' nich yéngkle' xtiže'e, na' nich yeyone' légake', na' yeké'e yižwé' chégake'.

¹⁶ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' wyeje' to latje dach, gan bchájlene' Dios.

Jesus žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Yetó ža, kate' ne žsedle Jesusen' benách ka', že'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', ga na'. Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén. Nak bia' de lo na' Jesusen' yeļa' wak che Xanžo Dios dan' žeyone' benne' yižwé' ka'.

¹⁸ Naž benne' ka' zej noe'e to da' del to benne' bi žak se'e bžingake' ga na', na' wdílgake' nakže góngake' nich kó'ogake' le' lo yo'o, na' chíxjwgake' le' law Jesusen'.

¹⁹ Kate' bi bžélgake' nakže góngaken' dan' zej nnita' benách zan ga na', naž wžéngake' yichjo'o yo'on', na' bsáljwgake' yichjo'on'. Btínégake' dan' del benne' yižwén', na' belyíxjwe' le' gachje láwe'lgak benách ka', gan nak law Jesusen'.

²⁰ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Benne', ba benít lawa' doļa' da' nbago'o.

²¹ Naž wzó law zza' láže'gak benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Benne' ni zŋne' da' zzoan Dios cheļa'ale. ¿Nožkze benne' gak yenít lawe' doļa'? Toze Dios gak yenít lawe' doļa'.

²² Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Bíz chen' zza' láže'le da' ki? ²³ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' ni: “Ba benít lawa' doļa' da' nbago'o” san nak zede gone' ga yeyase', na' se'e.

²⁴ Wloé'ela' le'e nzi' lo na'a neda', Benne' Golje' Benách, yeļa' wnná bia' yenít lawa' doļa' yežlyó nga.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Žapa' le', wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj ližo'.

²⁵ La' wyaste benne' yižwén' láwgake', na' beké'e dan' góta'len', na' zeyeje' liže', zka'n zene' Dios. ²⁶ Bebángkle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios. Lezka' zžébegake', na' wnnágake':

—Na'a blé'elžo to da' žonen ga žebanlžo.

Jesus žliže' Lebí, bennen' lezka' lie' Matío

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Wdé gok da' ni, Jesusen' bžoje' ga na', na' blé'ele' to benne' lie' Lebí, ži'e gan zchizjwe' lazgak benách, na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

²⁸ La' wzó ža'te Lebín', na' bka'ne' yógo'te, na' wyéjlene' Jesusen'.

²⁹ Wdé na', ben Lebín' to yeļa' waw che Jesusen' gan nak lo liže', na' wnníta'gak benne' zan ga na', benne' wechizjw ka' len yebaļe benne' ka'

želbé'lene' légage' gan žáwgake'. ³⁰ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biž chen' že'j žáwlenle tzen benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' doła' ka'?

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law bennen' žeyone' benách ka'. ³² Bła'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka' nich yeyát láže'gake'.

Znnábgekle' Jesús kan nak che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žónteze žóngake' wbás, na' zchájlengake' Dios. ¿Biž chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen že'j žáwgake'?

³⁴ Jesusen' gože' légage':

—¿Wak gonle ga gongak benne' ka' wbás, benne' nníta'gake' lni che yela' zchag na', kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légage'? ³⁵ Žin ža kate' kwas benne' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

³⁶ Naž Jesusen' bsaka' lebe' kan nak da' ki, na' gože' légage':

—Bi chog nitó benne' to laže' kobe dan' ba ndian, nich kweje' xtaka' dan' yedé'e le'e to laže' gole. Cha' gone' ki, kégeze gak ditj laže' koben', san láže'don' dan' bžojen le'e laže' koben' bi gon leben laže' golen'. ³⁷ Lezka', bi zga'a nitó benne' xis uba kobe lo že'e yid gole. Cha' no benne' gone' ki, xis uba koben' wlá'an že'e golen' da' naken yid, na' lalj xis uban', na' cwia yi' že'e yid golen'.

³⁸ Che len žála' ka'ažo xis uba kobe to lo že'e yid kobe, na' žopten gak chí'igaken.

³⁹ Cha' zoa no benne' že'je' xis uba gole, bi yénete'le' ye'je' xis uba kobe, dan' nne': “Nakže dzi' xis uba golen'.”

6

Benne' wsedle ka' che Jesús zká'agake' bisto zoa' scribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Kate' nak to ža la'y chegak benne' judío ka', wdá Jesusen' gan de yel zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' zká'agake' bisto gan žia zoa' sriben'. Belzoben' lo ná'gake', na' bdáwgaken'. ² Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' légage', na' wnnágake':

—¿Biž chen' žonle da' bi žála' gonžo ža la'y?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—¿Bi beł-le kan ben Dabí katen' wdone', na' lezka' beldón benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyoé'e lo yodo' che Dios, na' wzi'e yet xtil dan' zgó'ogake' law Dios, dan' bi žála' gawžon, san de latje chégakze bžox ka' gáwgaken', na' Dabín' bdawen', na' lezka' bnezjwen' chegak benne' ka' bénlengake' le' tzen.

⁵ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Neda', Benne' Golje' Benách, naka' Xane ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Yetó ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bsdle' benne' ka' nníta'gake' ga na'. Łezka' zoa to benne' ga na', benne' nžeke' ne'e li ža. ⁷ Benne' yodo' wsdle ka' len benne' yodo' fariseo ka' zwíagake' Jesusen', nich lé'egkle' cha' yeyone' bennen' kate' nak ža la'y chégake', nich žélgekle' nakle gak yesbága'gake' Le' zia. ⁸ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':
—Wzó ža'. Wzé gachje láwe'le nga.

La' wzó ža'te bennen', na' wzíe' ga na'. ⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Nnabla' le'e to diža'. ěDe latje kate' nak ža la'y gonžo da' naken chawe', cha' gonžo da' zinnj? ěDe latje yeslažo yela' nban chegak benách ka', cha' yeka'ažon?

¹⁰ Naž Jesusen' bwie' benne' ka' nníta'gake' dot kwite', na' gože' bennen' nžeke' ne'e:

—Bli no'o.

Naž bennen' bli ne'e, na' la' beyakten. ¹¹ Naž bža'agak benne' yodo' ka', na' béngake' toze diža' la' légakze' nich žélgekle' bi da' góngake' che Jesusen'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gágake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Kate' ža ka' wyéj Jesusen' gan nak to law ya'ado'. Katen' bžine' ga na', bliže' Dios, na' dot yele bcháljlene' Le'. ¹³ Kate' za' ža'ní, bliže' benne' ka' zónlengake' Le' tzen, na' wzíe' chežinnoe' nich gágake' wbás chie' ka'. ¹⁴ Bliže':

Smon, (bennen' lezka' lie' Bedw),

Ndres, (benne' biche' Bedon'),

Jakob,

Zwa,

Lip,

Bartol,

¹⁵ Matio,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁶ Judas, (zi'n to benne' lie' Jakob),

Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Žeyón Jesús benne' zan

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Naž Jesusen' bdínnele' benne' wbás chie' ka' tzen law ya'adon', na' bžingake' to gan nak lache', gan zej nnita' benne' zanže, benne' wsdle chie' ka'. Łezka' zej nnita' benne' zan ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' lo yeždo' ka' zej nnitan' žoa'a nisdo' gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Benne' ki bžingake' ga na' nich wzé nággake' xtiža' Jesusen', na' nich yeyákake' lo yižwé' che chégake'. ¹⁸ Łezka' beyakgak benne' ka' zzáka'gake' dan' yó'ogake' be' xiwe' ka'. ¹⁹ Gónegekle yógo'te benne' zan ka' kángake' Jesusen' dan' žeyone' yógo'tegake' len yela' wak chie'.

Yela' ba nez, na' da' nyáche'le'e

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Naž bwia Jesusen' benne' wsdle chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chele le'e, nak nyache' láže'le na'a, dan' gata' latje chele gan zna bia' Dios.

21 'Ba nez zen naken chele le'e zdonle na'a, dan' weljle da' naken che Dios.

'Ba nez zen naken chele le'e zbézele na'a, dan' wzíženle neda' tzen.

22 'Ba nez zen naken chele le'e, dan' za' za katen' benách ka' bi lé'egekle' le'e chawe', yebéjgake' le'e gan nníta'gake', na' nnégake' chele, na' gon díjtjgk' le'ale, na' nnágake' naken to da' dáche'ze dan' zónlenle neda', Benne' Golje' Benách, tzen. 23 Le soa lo yela' ba nez za na', na' le yebél, dan' nak zen da' gata' chele ya'abá che Dios. Lezka' xa xna' golte chégake' ka' bégake' da' zinnj chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios za ni'te.

24 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benne' wnni'a ka', dan' ba de da' yebélenlele.

25 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, željelele na'a, dan' tonle.

'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žízlele na'a, dan' gak nyache' láže'le, na' kwež nyáche'le.

26 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, znnagak yógo'te benách ka' chawe' chele. Lezka' bengak xa xna' golte chele ka', dan' wnnágake' chawe' chegak benne' wen láže' ka', benne' wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios.

*Žala' ži'ilžo benne' ka' bi zlé'egekle' ž'o chawe'
(Mt. 5:38-48; 7:12)*

27 Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zoale nga, na' ženlele chia' neda', znnia':

Le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe'.

Le nnab da' chawe' chegak benne' ka' zžá'agake' le'e.

28 Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žóngake' le'e zia.

Le nnable' Le' gáklene' benne' ka' znnégake' chele.

29 Cha' no benne' kape' chelá'a xago', bze yechelá'a xagon'.

Cha' no benne' ke'e láže' da' zoan xkožo'o, lezka' be' latje ke'e zon'.

30 Cha' no benne' nnable' le' da' de chio', bnezjwn chie'.

Cha' ke'e da' naken chio', bi yennabon'.

31 Ka' žénelele gongak benách ka' chele, lezka' le gon chégake'.

32 'Cha' nžíizelele benne' ka' zej nží'ile' le'e, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zej nží'ile' benne' ka' zej nží'ile' légake'. 33 Cha' žonle da' naken chawe' chégakze benne' ka' žóngake' chawe' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka'. 34 Cha' znéjzwzele chegak benne' ka' žéklele yebí'igake' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zoa bi da' znéjzwgake' chegak benne' ka' žóngake' doła', dan' zej nnezle' yebí'igake' dan' bnéjzwgake'. 35 Neda' žapa' le'e: le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', na' le gon da' naken chawe' chégake'. Le wnezjw chegak benách ka' la'kze bi žéklele yebí'igake' chele. Cha' ki gonle, zen nak da' yebélenlen, na' gakle zi'nkze Dios, Benne' zente, dan' žone' da' naken chawe' chegak benách ka', benne' bi žaz láže'gake', na' benne' ka' žóngake' da' kegle. 36 Žala' yeyache' láže'lele benách ka', kan žon Xale Dios, žeyache' láže'le' yógo'te benách.

*Bi žala' nnežo che lježžo
(Mt. 7:1-5)*

37 Lezka' wnná Jesusen':

Bi nnele che lježle, na' bi nne no benne' chele.

Bi yeshága'le lježle zia, na' bi yeshaga' no benne' le'e zia.

Le yenít law che lježle, na' Dios yenít lawe' chele.

³⁸ Le wnezwjw che lježle, na' Dios gonne' chele.

Gónngake' chele da' wžíxgake' len to kak da' zžíxen, dan' nak bia' li, dan' nyižen, na' nyiten že'lte, na' zo dí'aten. Kan nak da' zžíxle le'e, ka'kze wžíx Dios chele.

³⁹ Bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—ǰWak to benne' lo chole chi'e yetó benne' lo chole? Bi gake', dan' žoptie' bíxgake' to lo bloj. ⁴⁰ Lezka', bi gakže blo to benne' wsedle, ka benne' žsedle' le', san kate' yeyóž wsedle bennen', na' gake' kan nak bennen' žsedle' le'.

⁴¹ ǰBiz chen' zwio' bébedon' dan' yo'on yej law lježo', na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? ⁴² ǰWak yi'o lježon': "Bicha'a, benn latje yebeja' bébedon' dan' yo'on yej lawo'" na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? Le', benne' zloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale bebéj da' zen dan' yo'on yej lawo' le'. Naž le'elo' binlo nich gak yebejo' bébedon' dan' yo'on yej law lježon'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; 12:33-37)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—To yag zaka' bi zbian da' bi nak zix, na' to yag ka'ze bi gak kwian da' nak zix. ⁴⁴ Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan nak yagen'. Bi zchibžo da' zbia yag higo lo yag yeche', na' lo yag yeche' bi zchibžo da' zbia lba uba. ⁴⁵ Benne' chawe' zchalje' diža' chawe' dan' yo'o da' chawe' lo yichj lážda'we', na' benne' bi nake' chawe' zchalje' da' bi nak chawe' dan' yo'o da' bi nak chawe' lo yichj lážda'we'. Žoa'ažo znnen kan nak da' yo'on lo yichj láždo'žo.

Chope kan gak chíxjwžo len yo'o

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—ǰBiz chen' žližle neda', znnale: "ǰXanto', ǰXanto'" na' bi žonle kan žapa' le'e? ⁴⁷ Wlo'e'ela' le'e kan nak bennen' ze'e gan zoa', na' ženle' xtiža'a, na' žone' kan znnan. ⁴⁸ Benne' ni nake' ka to benne', kate' bene' liže', gže' bche'ne', na' bdixjwe' len yo'o gan nak lo yej xe. Kate' wde' nis wbá'a zil, na' bche'nen kwit yo'on', bi gok wchinnjen yo'on', dan' žian lo yej xe. ⁴⁹ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bene' liže' gan nak doze yo, na' bi bdixjwe' lenen. Kate' bche'n nis wbá'a kwit yo'on', la' wžia yi'ten belate ža.

7

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' yež Roma

(Mt. 8:5-13)

¹ Kate' Jesusen' beyóž bcháljlene' benne' ka' ki, wyeje' lo yež Kapernaum.

² Lo yežen' zoa to benne' yež Roma, benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zoa to bi' wen žin chie' nží'ile'ele'-be'. Yo'o yižwé' xkwiden', na' ba žekte gatbe'.

³ Kate' benle bennen' da' zchaljgak benne' ka' kan nak che Jesusen', la' bséla'tie' bałe benne' gole, benne' judío ka', gan zoa Jesusen', nich chjéta'yoegekle' Le' yide' yedjyene' bi' wen žin chien', xkwiden' yo'obe' yižwé'. ⁴ Bžingak benne' gole ka' gan zoa Jesusen', na' dot láže'gake' góta'yoegekle' Le', na' wnnágake':

—Nak zi bennen' gono' da' ni chie', ⁵ dan' žape' ba la'ne benne' wláž chežo ka', na' bene' to yo'o chežo gan ženlžo xtiža' Dios.

⁶ Naž Jesusen' wyéjlene' légake'. Kate' za' žíntegake' liž bennen', le' bsele'e bałe lježe' gan za' Jesusen', na' góžgake' Le':

–Xan, wnná bennen': "Bi gek zedlo', dan' bi naka' zi cho'o liža'. ⁷ Lezka' bi naka' zi biga'a gan zo'. Che len bi bežogla' la'a gan zo'. To wnnaze, na' yeyakte bi' wen žin chian'. ⁸ Lezka' neda', zoa benne' z̄nna bi'e neda', na' lezka' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zchi'a neda' légake'. Kate' žapa' toe': Wyéj ga na', žeje'. Kate' žapa' yetóe': Da ko' ni, ze'e. Lezka' kate' žapa' benne' wen žin chia': Ben žin ni, žonen!"

⁹ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bebán láže'le' che bennen', na' byechje', na' gože' benne' ka' zá'gake' x̄kóže'le', na' wnné':

–Da' li žapa' le'e, bi na' chejxaka'a nitó benne' Israel, benne' žejli'e chia' neda' kan žejlé' benne' ni chia'.

¹⁰ Kate' bežingak benne' ka' gan zoa bennen' bsele'e légake', bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' belyoé'e liže', na' blé'egekle' ba beyák bi' wen žin na'.

Jesús žesbane' x̄kwide' byo che to no'le wzebe

¹¹ Wdé gok da' ni, zej Jesusen' lo yež Naín len benne' wsedle chie' ka', na' benne' zan zjáklene' Le' tzen. ¹² Kate' bžine' žoa'a yežen', blé'ele' benne' ka' zej noe'e to x̄kwide' byo, bi' gat, nich chejkáche'gake'-be'. Bi'do' gaten' nakbe' x̄kwide' tlich'a' che to no'le wzebe. Benne' zan, benne' wláž che no'len', nníta' lengake' le'. ¹³ Kate' Xanžon' blé'ele' no'len', beyache' láže'le' le', na' gože' le':

–Biž kwežo'.

¹⁴ Naž Jesusen' wbig'e ga na', na' wdane' dan' del bi'do' gaten'. Wlezgak benne' ka' zej noe'e-be', na' Jesusen' wnné':

–X̄kwide' byo, žapa' le', beyase.

¹⁵ Naž bi'do' gaten' bebanbe', na' wže'be', na' wzó lawbe' zchaljbe'. Jesusen' benezjwe'-be' lo na' x̄na'be'. ¹⁶ Kate' blé'egekle' benne' ka' da' ni, bžébegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

–Bla' to benne' zaka' ga zoažo ni, benne' zchalje' lo wláž Dios. Dios na'kze žezá' laže'e chežo, benne' chie' ka'.

¹⁷ Wzé diža' che yeļa' wak che Jesusen', na' béngikle' benách ka' nníta'gake' yógo'te yež gan nbab Judea, na' yógo'te yež zej žen' gawze ga na'.

Da' wnnáb Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis (Mt. 11:2-19)

¹⁸ Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen bzéngikle' le' yógo'te da' ki, da' ka' žon Jesusen'. Zwan' bliže' chope benne' ka', ¹⁹ na' bsele'e légake' gan zoa Jesusen' nich nnábegkle' Le', na' nnágake': ěNako' le' Benne' Criston', bennen' sel'a' Dios, o žala' kwezt'o' benne' yoble? ²⁰ Kate' benne' ka' bseļa' Zwan' bžíngake' gan zoa Jesusen', góžgake' Le':

–Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis bsele'e neto', nich nnablto' Le', na' nnato': ěNako' le' Benne' Criston', bennen' sel'a' Dios, o žala' kwezt'o' benne' yoble?

²¹ La' na'ze žeyón Jesusen' benne' zan, benne' yižwé' ka', len benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' lezka' benne' zan, benne' lo choļe ka', bsaljwe' yej lágwage'.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' chope benne' ka' bseļa' Zwan', na' wnné':

–Le chej, chejženlele Zwan' kan nak da' blé'elele, na' da' bénlele. Želé'egekle' benne' ka' gókgake' lo choļe. Žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Beyakgak benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže. Žeyéngikle' benne' ka' bkwéžjwage'. Beban-gak benne' gat ka'. Benne' yache' ka' žéngikle' diža' chawen'. ²³ Ba nez zen

gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' gónlene' neda' tzen la'kze bi žona' kan žekle' žala' gona'.

²⁴ Kate' benne' ka' bsela' Zwan' bezá'gake' ga na', wzó law Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' kan nak che Zwan', na' wnné':

—¿No benne' bejwiale lo latje dachen'? ¿Bejwiale to benne' nake' ka to ya xtil dan' zta be'? ²⁵ ¿Nozke benne' bejwiale? ¿Bejwiale to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' de yela' wnni'a chégake' nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ²⁶ ¿Nozke benne' bejwiale? ¿Bejwiale to benne' zchalje' lo wláž Dios? O', žapa' le'e. Zwan' nakže' blo ka to benne' zchalje' lo wláž Dios. ²⁷ Nak Zwan' bennen' nyejw le'e yich la'y kan nak chie' da' znan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia'.

Cheje' zga'ale' ka Le' nich wpé'e nez gan tio'.

²⁸ Neda' žapa' le'e: gan zej nnita' benách ka', cha' zoa no benne' zchalje' lo wláž Dios, bi nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' nexjw gan zna bia' Dios, bennen' nakže' blo ka Zwan'.

²⁹ Kate' benne' gaxjw ka' len benne' wechizjw ka', béngkle' da' bchalj Zwan', gókbe'egkle' da' naken chawe' law Dios, na' bezóagake' nis lo na' Zwan', ³⁰ san benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bchi'le Moisés, bi bezóagake' nis lo na' Zwan', na' ki goken, belka'ne' ka'ze da' chawe' da' gónele Dios gone' chégake'.

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—¿Nakx wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? ¿Nakxke zej nake'? ³² Zej nake' ka xkwide' ka' želyitjbe'. Želbe'be' lawe' ya'a, na' želbéžeya'abe'. Želye'be' ljéžgakbe': "Žkwežto' bžejw lawle, na' bi žia'le. Žol nyáche'to', na' bi zbéžele." ³³ Ki nakle dan' bla' Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bi bdawe' yet xtil, na' bi we'je' xis uba, na' wnele chie', na' wnnale: "Da' xiwe' žónlenen le' tzen." ³⁴ Kate' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' že'j žawa', znele chia': "Bennen' nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka' len yezika' benne' doła' ka'." ³⁵ Neda' žapa' le'e: zej nak bia' benne' ka' zej nape' yela' žejní'il che Dios ni'a che da' žóngake'.

Da' ben Jesús lo liž to benne' yodo' fariseo

³⁶ To benne' yodo' fariseo bliže' Jesusen' nich gáwlene' le' tzen. Wyó'o Jesusen' liž bennen', na' wži'e, na' wzó lawe' žawe'. ³⁷ Zoa to no'le le'e lo yežen', na' katen' benle' že'j žaw Jesusen' liž benne' yodo' fariseon', naž ble'e ga na', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' yožen to da' zla' zix. ³⁸ Katen' bžine' zaka' xkóže'le Jesusen', wži'e xni'e Le', zbeže'. Naž wzó lawe' žesbise' ni'a Jesusen' len nis zbeže', na' bezie' ni'e len yicha' yichje'. Bnope'e ni'e, na' wloé'e dan' zla' zix lo ni'e. ³⁹ Kate' benne' yodo' fariseon', bennen' bliže' Jesusen', ble'ele' da' ni, wzá' laže'e, na' wnné': "Chela' nak benne' ni benne' zchalje' lo wláž Dios, gáke'ele' da' nak no'le ni zgame' Le', na' da' žone', dan' nake' no'le le'e." ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' fariseon', na' wnné':

—Smon, de to da' ženela' yapa' le'.

Beží'i bennen', na' wnné':

—Wnná, benne' wsedle.

⁴¹ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wnníta'gak chope benne' zej nbage'e mežw chie'. To bennen' nbage'e chie' lazjwe' che chopiz, na' yetóen' nbage'e chie' lazjwe' che chop byo'. ⁴² Dan' bi de mežw chégake' nich chížwgake' dan' zej

nbage'e chie', che len benít lawe' che žoptie' dan' zej nbage'e chie'. Wnná na'a. ěNozle benne' chope' ki ží'ízele' bennen' benít lawe' chégake'?

⁴³ Beží'i Smon na', na' wnné':

—Žekla' neda', bennen' wbága'že' mežw chie', dan' benít lawe'.

Jesusen' gože' le':

—Da' likze zno'.

⁴⁴ Naž beyéčhj Jesusen', na' bwie' no'len', na' gože' Smon na':

—ěZle'elo' no'le ni? Wyoá'a ližo', na' bi benno' nis da' chibla' ni'a, san no'le ni besbise' ni'a len nis zbeže', na' bezie' ni'a len yicha' yichje'. ⁴⁵ Bi bzechw lawo' neda', san kate' za' bžintia' ližo', bi wzóa ži no'le ni, znope'e ni'a. ⁴⁶ Bi wló'o set yichja', san no'le ni wloé'e dan' zla' zix' ni'a. ⁴⁷ Che len žapa' le', doła' zen dan' wbagá' no'le ni, ba benít lawa' chie', na' nží'ile'ele' neda'. No benne' ženít law Dios chie' láte'do'ze, láte'do'ze nží'ile' Dios.

⁴⁸ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Doła' wbagó'o ba benít lawa' chio'.

⁴⁹ Naž benne' ka' želbé'lene' Jesusen' tzen gan žáwgake' wzó lágwage' želyi'e ljéžgake', na' wnnágake':

—ěNozkze benne' ni, ženít lawe' doła'?

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dan' žejli'o chia' neda', ba beló'. Binlo beyéj ližo'.

8

No'le ka' žáklengake' Jesús len benne' wsedle chie' ka'

¹ Wdé gokgak da' ki, wdé Jesusen' gan zej že' yež zan, yež zen ka', na' yeždo' ka', gan bchalje' diža' chawen' kan zna bia' Dios, na' benne' chežínnote benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le' tzen. ² Lezka' bałe no'le ka' zjáklene' Le', no'le ka' beyón Jesusen' légage' kate' bebeje' be' xiwe' ka' yó'ogake', na' beké'e yizwé' ka' zej de'e. Lia, no'len' lezka' lie' Madlen, zoe' ládjwgake', no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' wyoé'e. ³ Lezka' Zwan, zo'le Chosa, benne' žape chi'e da' de liž Herodes, benne' zna bi'e, zoe' ládjwgake', na' lezka' zoalen Susana légage'. No'le ki želsi'ni'e da' žaw Jesusen' len benne' wsedle chie' ka'. Ki žongak no'le ka' tzen len yezika' no'le ka', na' znéjwgake' da' de chégake'.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz ža'ne'

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Lezka' benne' zan bžóygake' lo yež ka', na' bžingake' gan zoa Jesusen'. Katen' bdóbgake' gan zoe', Le' bsaka' lebe', na' gože' légage':

⁵ —Bžoj to benne' žaz ža'ne' zjeze' binnedo' ka'. Kate' ne zjeze', béxjwgak bałe binnedo' ka' gan nak nez las, na' wdegak benách ka' ga na', na' bléjgaken'. Lezka' bžingak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁶ Béxjwgak yebałe binnedo' ka' lo yo gan že' yej. Kate' bla'gak binnedo' ka', la' belbižten dan' bi ngopa' yon'. ⁷ Béxjwgak yebałe binnedo' ka' gan beła'gak lba yeche' ka'. Tzen belgole lba yeche' ka' len yagdo' ka'. Lba yeche' ka' beldóbgaken yagdo' ka' kate' blá'gaken, na' bžia yí'gaken yagdo' ka'. ⁸ Béxjwgak yebałe binnedo' ka' gan nak lo yo beb. Katen' ba bgólgaken, bnéjzwgaken. To ton bnezjwn yetó gaywá' binnedo' ka'.

Kate' Jesusen' beyóž wnné' ki, zižje wnnié':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Zna Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábegkle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz žsedle dan' bsaka' lebo'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake':

—Dios zzejni'ile' le'e da' ngache' kan z̄nna bi'e Le', san yezika' benách ki, zchájljlena' légake' da' žsaka' leba' nich kate' wíagake', bi lé'egkle', na' kate' yéngkle', bi chejni'igkle'.

Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ki nak da' žsedle dan' bsaka' leba': Binnedo' ka' zej naken x̄tiža' Dios.

¹² Binnedo' ka' béxjwgaken lo nez las z̄loé'egklen kan žak chegak benne' ka' žyelenle' dižan', na' la' za'te da' xiwe', na' žekán dižan' da' wyó'on lo yichj lázdo'gak benne' ka', nich bi chejlé'gaken', na' nich bi yelágake'. ¹³ Binnedo' ka' béxjwgaken lo yo gan že' yej z̄loé'egklen kan žak chegak benne' ka' žyelenle' dižan', na' len yela' žebél želzi'en, san zej nake' ka' binnedo' ka' bi béngaken lwen. To chí'ido'ze žejlé'gaken', dan' nža' lázdogake' da' žak chégake', na' la' žsántegake' dižan'. ¹⁴ Binnedo' ka' béxjwgaken gan beła'gak lba yeche' ka' z̄loé'egklen kan žak chegak benne' ka' žyelenle' dižan', na' kate' ba béngklen', na' da' ka' žákaken chégake' yežlyó nga žóngaken légake' lo'e, da' ka' zej naken yela' wnni'a chen, na' da' ka' zdan láže'gake' da' žákaken ga ni, na' dižan' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. ¹⁵ Binnedo' ka' béxjwgaken gan nak lo yo beb z̄loé'egklen kan žak chegak benne' ka' dot láže'gake' žéngkle' dižan', na' zgo'o chóchgaken' lo yichj lázdo'gake', na' lo yela' zbez zen laže' chégake' žóngake' kan z̄nna dižan'.

Žsaka' lebe Jesús che da' žsa'ni' ližžo

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—X̄tiža' Dios naken ka to yi'. Kate' to benne' z̄gale' yi', bi z̄dosen' kak, na' bi zgo'en zanle gan žate'e, san zzoen' sibe lo yo'o, na' yin' žsa'nín' benne' ka' žó'ogake' ga na'. ¹⁷ La' law yógo'te da' ngache', na' gak bian', na' žoj lawle yógo'te da' žaken ži žize.

¹⁸ 'Che len, le wzé nag, dan' gata' yelate' che benne' zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' si'že' x̄tiža' Dios, san benne' bi zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' yegá'a dižan' dan' benle'.

Da' ben x̄na' Jesús tzen len benne' biche'e ka'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Naž bžin x̄na' Jesusen' tzen len benne' biche'e ka', gan zoe', san bi gok žíngake' lawe' Le' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. ²⁰ To benne' zoe' ga na' bliže' Jesusen', na' wnné':

—X̄no'o len benne' bicho'o ka' nnita'gake' lí'ale, na' žénegekle' wchájljengake' Le'.

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' žyelenle' x̄tiža' Dios, na' žóngake' kan z̄nnan zej nake' ka' x̄na'kza', na' benne' bíche'kza' ka'.

Jesús zbek žie' be' wale

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² To ža wžén Jesusen' to lo barkw tzen len benne' wsedle chie' ka', na' Le' gože' légake':

—Le cho'o yechelá'a nisdó' nga.

Naž la' zjaktie'. ²³ Kate' ne želdié' lo nisond', ztas Jesusen'. Naž wzó law žak to be' wałe lo nisond', na' ba žek yetj barkwn' zan nisle, na' de zož chégake'. ²⁴ Naž wbíga'gake' gan de Jesusen', na' besbángake' Le', na' wnnágake':

—jBenne' wsedle! jBenne' wsedle! Ba žek lo'ojžo zan nisle.

Kate' bebán Jesusen', blíže' ben' žaken, na' nisen' da' zgo'nen, na' wzóa ži ben' goken, na' wzé' ži nisond'. ²⁵ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Bi na' chejle'le che Dios?

Bžébegake' légake', na' bebánglek'. Gož ljéžgake' toe' yetóe':

—Nožkze benne' ni? Zdíle' be' dan' žaken, na' niso', na' žóngaken dan' znné'.

Benne' yež Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Naž bžin Jesusen' tzen len benne' wsedle chie' ka', gan nbab yež Gadara, da' žen' yechela'ale niso' gan nbab Galilea. ²⁷ Kate' Jesusen' bežoje' lo barkwn' gan nak lo yon', bedjchág to benne' yežen' Le'. Ba gok schále'e yoe'e be' xiwe', na' biž žakwe' laže', na' biž zzoe' lo yo'o, san zoaze' lo bloj gan zkáche'gake' benne' gat ka'. ²⁸ Kate' bennen' yoe'e be' xiwe' blé'ele' Jesusen', wnnié' zižje. Bzóa žibe' law Jesusen', na' wnné':

—¿Biž nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Žáta'yoela' Le' bi wsaka' zi'o neda'.

²⁹ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen' yežojen lo bennen'. Zan chi'i be' xiwen' ba bchix' blol-le'en bennen'. Benne' ka' che yežen' bchéjgake' le' do ya, na' bzóagake' bayw ya ni'a ne'e, san bchoge' do ya ka', na' be' xiwen' da' yoe'e bchen' le' lo latje dach. ³⁰ Naž Jesusen' wnnable' be' xiwen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Be' xiwen' gožen Le':

—Be' Zan lia'.

Ki wnnán dan' yoe'e be' xiwe' zan. ³¹ Naž be' xiwe' ka' góta'yoegeklen Jesusen' bi sele'e légaken latje chol' chegak benne' gat ka'. ³² Lezka' wzóa to kwe' koch zan ga na', želdaba' žáwgakba' law ya'adon', na' be' xiwe' ka' belnnáb nyachen' Jesusen' we'e légaken latje chejžó'ogaken lo koch zan ka'. Jesusen' bi'e légaken latje. ³³ Bežojgak be' xiwe' ka' lo bennen', na' bejžó'ogaken lo koch zan ka', na' jak koch ka' gan nak to le'e ya'a yej zen. Bejbíxjgakba' lo niso', gan belyepba' nis.

³⁴ Kate' benne' ka' žape chí'igake' koch ka', blé'egek'le' kan gok chégakba', bžébegake', na' bebánglek'. Bezónnjgake' ga na', zeyéjgake' lážgake', na' bežéng'ekle' benne' ka' nníta'gake' yežen', na' lezka' benne' nníta'gake' yixen'.

³⁵ Naž bžojgak benne' ka' nníta'gake' yežen', na' bejwiagake' dan' goken. Katen' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egek'le' bennen' wyoé'e be' xiwe' ka', ži'e xni'a Jesusen'. Nakwe' laže', na' ba bezóe' cháwe'do', na' bžébegake'. ³⁶ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belzenle' légake' kan goken, na' blé'egek'le' ba beyák bennen' wyoé'e be' xiwe' ka'. ³⁷ Naž yógo'te benne' zan ka', benne' wláž che yež ka' zej nbaben yež Gadara na', góta'yoegek'le' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'. Ki bėngake' dan' zžébegake'. Bebėn Jesusen' lo barkwn', na' bezé'e ga na'.

³⁸ Bennen' bežojgak be' xiwe' ka' le' góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. Jesusen' gože' le' ga'ne' ga na', na' wnné':

³⁹ —Beyéj ližo'. Bejzenle benách wláž chio' ka' ka nak da' zen da' ben Dios len le'.

Beyéj bennen' liže', na' bzie' diža' dot lo yež ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' len le'.

Ķkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' laže' che Jesús
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Kate' bežin Jesusen' yechełá'a nison', benne' zan, benne' nníta'gake' ga na', bebégekle' ni'a chie' Le' dan' želbeže' yógo'tegake' Le'. ⁴¹ Naž bžin to benne' lie' Jairo gan zoa Jesusen'. Nake' benne' blo che to yo'o gan žéngkle benne' judío ka' xtiža' Dios. Bzoa zibe' law Jesusen', na' góta'yoel' Le' cheje' liže'. ⁴² Ki bene' dan' zoa to ĳkwide' no'le chie', na' ba žek gatbe'. Nakbe' bi' tliča'kze chie', na' zejbe' ka chežinno yiz. Kate' ne zej Jesusen' tzen len benne' zan ka', zchígake' Le'.

⁴³ Zej to no'le ladjw benne' zan ka', na' ba gok chežinno yiz zzáka'li'e, dan' bi zbez žen chie', da' žaken chégakkze no'le ka', na' ba bđie' bika' da' de chie', dan' wdizjwe' benne' ka' žeyóngake' benách ka', san nitó benne' bi gok yeyone' le'. ⁴⁴ Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe', na' la' wbižte yižwé' žen chien'.

⁴⁵ Naž Jesusen' wnnable' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na', na' wnné':
—ĳNož benne' wdane' neda'?

Nitóe' bi bechebe'. Naž Bedw len benne' ka' nníta'lengake' le', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, zej nnita' benne' zan ga ni, benne' zchígake' Le', na' zžíga'gake' Le', na' zžno': “ĳNož benne' wdane' neda'?”

⁴⁶ Naž Jesusen' wnné':

—Zoa no benne' wdane' neda', dan' gókbe'ela' bžoj yeł'a wak neda', dan' žeyonen benách ka'.

⁴⁷ Kate' gokbe'el no'len' nnezle Jesusen' dan' bene', lo yeł'a zžebe wzize'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' lawgak benne' zan ka' biž chen' wdane' laže' da' nakwe' Le', na' kan goken, la' beyaktie'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Zí'na'do, dan' žejli'o chia' ba beyako'. Binlo beyéj ližo'.

⁴⁹ Kate' ne zčna Jesusen' da' ni, bžin to benne' wzé'e liž benne' blon', na' gože' bennen':

—Ba got ĳkwide' no'le chio'. Biž gon lelo' benne' wsedle.

⁵⁰ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bechebe', na' gože' benne' blon':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios, na' yeyák ĳkwide' no'le chion'.

⁵¹ Kate' Jesusen' wyoé'e yo'on', bi bi'e latje no benne' chó'olene' Le' san légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' lezka' xa xna' ĳkwide' no'len'. ⁵² Želbeže benne' ka' nníta'gake' ga na'. Želbeže nyache'e ni'a che ĳkwide' no'len', na' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Biž kwéžele. Bi nat ĳkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁵³ Ben díjgekle' Le' dan' nnézgekle' ba natbe'. ⁵⁴ Naž Jesusen' bežwe' na'be', na' wnnié' zižje, na' wnné':

—Ķkwide' no'le, beyase.

⁵⁵ Naž be' nakkzbe' beyo'on lebe', na' bebanbe', na' la' wyástebe'. Jesusen' gože' légake' wnéjwgake' da' gawbe'. ⁵⁶ Bebángkle xa xna'be', san Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' kan goken.

9

Jesús źsele'e benne' wsedle chie' ka' nich chejségake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Naž Jesusen' betobe' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wak, na' yela' wnná' bia', nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách' ka', na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ² Bsele'e lé'gake' nich chejžéngkle' benách' ka' kan žnna' bia' Dios, na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ³ Jesusen' gože' lé'gake':

—Bi be wa'le che lo nez, kege bardo', na' kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw, na' bi xoa yenle chope laže'. ⁴ Bíte'teže yo'o gan cho'ole, le soa ga na' kate' yezá'žele lo yežen'. ⁵ Gá'te'teže gan bi gápegak benách' ka' le'e ba la'ne, le yežój lo yežen', na' le kwib bixte da' dan' lable, dan' wlo'e'elen lé'gake' zej nbage'e žia.

⁶ Naž zjak benne' wsedle chie' ka'. Wdégake' yógo'te yeždo' ka', na' bcháljgake' diža' chawen', na' beyóngake' benne' yižwé' ka' nnita'gake' yógo'te yež' ka'.

Kan got Žwa, bennen' bezóe' benách' ka' nis

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Benle Herodes, bennen' žnna' bi'e, kan nak yógo'te da' žon Jesusen', na' wžé' zedle', dan' žnagak benách' ka':

—Bebán Žwa lo yela' got.

⁸ Yeba'le' žnnágake':

—Belá' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yeba'le' žnnágake':

—Ba bebán to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

⁹ Herodes na' wnné':

—Žwan' bchoga' yene'. ¿Nožkze bennen', ženla' da' zan ki da' žone'?

Herodes na' žak láže'li'e le'ele' Jesusen'.

Žwaw Jesús gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Kate' bežingak benne' wbás' ka' che Jesusen', benne' ka' bsele'e chejségake' xtiže'e, na' bzéngkle' Le' yógo'te da' béngake'. Naž Jesusen' bchi'e lé'gake' cheže. Jake' to latje dach gan nbab yež Betsaida. ¹¹ Kate' wnnézgkle' benách' ka' da' ni, wnáwgake' Jesusen', na' Le' wdape' lé'gake' ba la'ne, na' bcháljlene' lé'gake' kan žnna' bia' Dios, na' beyone' benne' yižwé' ka'.

¹² Kate' za' žale ža na', wbíga'gak benne' chežinno, benne' wbás' ka' che Jesusen', gan zoe', na' góžgake' Le':

—Besela' benách' ki nich chjake' gan zej že' yeždo' ka', na' gan zej že' yo'odo' ka' dot gawze, nich chejtíljgake' gan gá'ngake', na' da' gáwgake', dan' nak latje dach ga zoažo ni.

¹³ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le waw-gake' le'e.

Góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtilde' de, na' chopze bel cheton' de. ¿Chejto' chjé'wto' da' gawgak benne' zan ki?

¹⁴ Žej nnita' ka' gayo' mil benne' ka' ga na'. Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le kwek chi-yóngake' to kwe' to kwe'.

15 Ki béngake', na' wže'gak yógo'te benne' ka'. 16 Naž Jesusen' beḡwe' gayo' yet xtil ka', na' chope bel ka'. Bchis lawe', zwie' ya'abale, na' gože' Dios: "Žóḡkeno'." Naž bzozje' yet xtil ka', na' bi'en che cheze benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. 17 Bdáwgage' yógo'tegake', na' béljgekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka', na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'.

Zma Bedw Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 To ža kate' ne zoa Jesusen' cheze gan zchájljlene' Dios, na' žónlengak benne' wsedle chie' ka' Le' tzen, wnnable' légage', na' wnné':

—žNozen' znnagak benách ka' naka' neda'?

19 Bechébegake', na' wnnágake':

—Bałe' znnágake' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Yebałe' znnágake' nako' Lías, bennen' bchálje' lo włáz Dios ža ni'te, na' yebałe' znnágake' nako' to benne' wbahe' benne' ka' bcháljgake' lo włáz Dios ža ni'te, na' ba bebane' lo yela' got.

20 Naž Jesusen' wnnable' légage', na' wnné':

—Cheze le'e, žnozke znnale naka'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Nako' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

Zma Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Naž Jesusen' besnisle' légage', na' bchi'le' légage' bi wzéngkle' nitó benne' No nake' Le'. 22 Naž gože' légage':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách, na' da' zan da' gaken chia'. Benne' gole ka' len bḡoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wká'ngake' neda' ka'ze. Gótgake' neda', san kate' te chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

23 Lezka' gože' yógo'tegake':

—Cha' no benne' žénele' gónlena' neda' tzen, žon byenen wzóe' cheła'ale da' naken chie', na' gake' ka' to benne' noe'e yag kroze nich chejté'e le'en. Naž gak gónlene' neda' tzen. 24 No benne' ži'e wnné' yoe che yela' nban chie', wniten', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejli' kanne chie'. 25 Bi be da' chawe' gata' che to benne' cha' gape' yógo'te da' den yežlyó nga, san wnite' to chi'ize yela' nban chie'. 26 No benne' žedoe'ele' neda', na' žedoe'ele' xtiža'a, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' len yela' baní' chegak wbás ka' che ya'abá che Dios nich nna bi'a. 27 Da' li žapa' le'e, zej nnita' bałe benne' nga, benne' bi na' gátgake' kate' lé'egekle' ža yedjnná bia' Dios.

Zcha' kan zma' law Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Kate' ba wdégak žono' ža wdé bchalj Jesusen' da' ki, bchi'e Bedw len Zwa, na' Jakob, na' wžene' to law ya'ado', gan bcháljljlene' Dios. 29 Kate' ne zchájljlene' Dios, bža' kan zma' lawe', na' laže' da' nakwe' beyaken zíla'do'ze, na' wyepen yes baní'. 30 Naž bla' lawgak chope benne' ka' gan zoa Jesusen', na' zchájljengake' Le'. Zej nake' Moisés len Lías, benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te. 31 Žoptie' belyepe' yes baní', na' zchájljengake' Jesusen' kan za' gate' lo yež Jerusalén, na' yezé'e yežlyó nga. 32 La'kze znnale'en tas Bedon', len benne' ka' nníta'lengake' le', na' ben byéngake' lé'egekle' yela' baní' che Jesusen', na'

chegak benne' chope' ka' nníta'lengake' Le'. ³³ Kate' žopte benne' ka' bezá'gake' gan zoa Jesusen', naž Bedon' gože' Le':

–Benne' wsdle, gak chawe' ga'nžo nga. Gonto' chonne yo'o laga', to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

Bi nnezle Bedon' dan' zñne'. ³⁴ Kate' ne zchalje' da' ni, la' wže'te to bejw ga na', dan' bkachen' légake', na' bžébegake' dan' nníta'gake' lo bejwn'. ³⁵ Naž benle chi'i benne' zchalje' lo bejwn', na' wnné':

–Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag da' yi'e le'e.

³⁶ Kate' beyož benle chi'i na', toze Jesusen' ngá'nlene' légake'. Benne' wsdle chie' ka' wnníta'gake' žize, na' ža na' bi góžgake' nitó benne' kan nak da' blé'egekle'.

Žeyón Jesús to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Kate' za' ža'ni' yetó ža, Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le', bedínnegake' law ya'adon', na' za'gak benne' zan ga na', benne' ka' zed-jhágake' Jesusen'. ³⁸ To benne' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje. Bliže' Jesusen', na' wnné':

–Benne' wsdle, žáta'yoela' Le' yedjwío' xkwide' byo chia', dan' nakbe' tlícha'tekze bi' chia'. ³⁹ Yo'obe' be' xiwe' da' zkwéžeya'an lebe', na' žzizle'en lebe', na' žbia zene' zide' žoa'abe'. Zchix žlol-le'en lebe', na' batkle žsanen lebe'. ⁴⁰ Góta'yoela' benne' wsdle chio' ka' yebéjgaken', san bi gókgake'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

–Le'e, benne' bi žejle'le chia', na' nyal yichjle. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e, na' gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá' xkwide' byo chion' ga ni.

⁴² Kate' ne za'be' žbíga'be' gan zoa Jesusen', be' xiwen' bchix žlol-le'en lebe'. Jesusen' bdíle' be' xiwen', na' beyone' xkwide' byon'. Naž benezjwe'-be' lo na' xabe'. ⁴³ Bebángleke yógo'te benne' ka' ni'a che yela' wak zen che Dios.

Jesús zñne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kate' ne žebángleke yógo'te benne' ka' kan nak da' zen da' žon Jesusen', Le' gože' benne' wsdle chie' ka', ⁴⁴ na' wnné':

–Le kwek yichjle da' ni, dan' za' wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

⁴⁵ Bi bejni'igekle benne' wsdle chie' ka' da' ni, dan' bi na' wnezjw Dios légake' latje chejni'igeklen', san bi bežóggekle' nnábgekle' Jesusen' kan nak da' ni.

No benne' nake' blo

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Naž wzó lawgak benne' wsdle ka' che Jesusen' zdił díža'gake'. Želnable ljéžgake' toe' yetóe' nole' gake' benne' blo. ⁴⁷ Žákbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', na' wdele' to xkwide'do', na' bzoe'-be' kwite'. ⁴⁸ Naž gože' légake':

–No benne' gape' to xkwide'do' ki ba la'ne dan' nakbe' chia', nedkzan' gape' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xa', Bennen' bsele'e neda'. Che len, bennen' zoe' ladjwle, na' nakže' gaxjw laže', benne' ni nake' blo.

No benne' bi zži'e chežo, žákłene' žo'o

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Naž Zwa bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, b̄le'elto' to benne' z̄konle' žin lo' žebeje' be' x̄iwe' ka', na' b̄žonto' biž gonon' dan' bi žónlene' žo'o tzen.

⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bi wžonle' gonon', dan' no benne' bi z̄ži'e chežo, žák̄lene' žo'o.

Jesús zd̄ile' Jakob len Zwa

⁵¹ Kate' za' bawze ža žala' gat Jesusen', na' yeyepe' ya'abá che Dios, ben byene' cheje' lo yež Jerusalén. ⁵² Bsele'e benne' wbás chie' ka' nich chjake' zgá'alegake' ka Le', na' jake' to yeždo' gan nbab Samaria, nich chejt̄ljgake' gan ga'ne' dot yele. ⁵³ Benne' ka' che yežen' bi wdápegake' Jesusen' ba la'ne dan' zeje' lo yež Jerusalén. ⁵⁴ Kate' Jakob len Zwa, benne' wsedle ka' che Jesusen', bl̄lé'egekle' da' ni, góžgake' Le':

—X̄an, žnablto' dinne yi' da' zan' ya'abá che Dios nich wžia yin' l̄égake', gonto' kan ben Lías?

⁵⁵ Byechj Jesusen', na' bd̄ile' l̄égake', na' wnné':

—Bi nnézele biz be' yo'ole. ⁵⁶ Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich wžia yi'a yela' nban chegak benách ka', san nich yeslá' l̄égake'.

Naž jake' yež yoble.

Benne' ka', benne' žénegek̄le' chjénlengake' Jesús tzen

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Kate' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ne yó'ogake' nez, bžin to benne' ga na', na' gože' Jesusen':

—X̄an, žénela' sá'lena' Le' gáte'teze gan chejo'.

⁵⁸ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka', zej že' bloj chégakba', na' byínnedo' ka', žiagak xó'ngakba' ka', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de chia' gan gata'a nich yezi' laža'a.

⁵⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yoble, na' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Bennen' gože' Le':

—X̄an, benn latje yeyá'a zga'ale liža', kate' wkáche'ža' x̄a'.

⁶⁰ Jesusen' gože' le':

—Be' latje benne' ka' za' gátgake' wkáche'gake' benne' gat ka' chégake', san le', wyéj, bejzenle benách kan žna bia' Dios.

⁶¹ Naž bžin yetó benne', na' gože' Jesusen':

—X̄an, žénela' sá'lena' Le', san benn latje cha'a zga'ale nich chejzela' diža' lježa' ka'.

⁶² Jesusen' gože' le':

—No benne' že' laže'e da' de yežlyó nga, nake' ka to benne' zga'ne' beže, na' zwie' xkóže'le'. Cha' no benne' žone' ki, bi nake' zi gone' žin che da' žna bia' Dios.

10

Jesús žsele'e chonn̄laj chi benne' nich chejségake' xt̄iže'e

¹ Wdé gok da' ki, X̄anžon' wžie' yechonn̄laj chi benne' wsedle chie' ka', na' bsele'e chope wéjgake' nich chjake' zgá'alegake' ka Le' yógo'te yež zen ka', na' yeždo' ka', gan za' tie' Le'. ² Gože' l̄égake':

—Da' li, dele'e žin chia', da' naken ka to yežlyó zen gan žon byenen lapa', san babze benne' wen žin chia' nníta'gake'. Che len, le gáta'yoelē Dios, Bennen' nake' X̄an yežlyón', sele'e benne' wen žin ka' gan nak yežlyó chien'. ³ Le chej

na'a. Le wia, neda' žsela'a le'e, na' nakle ka zila' ka' zjakba' ladjwgak beko' yix'e snia ka'. ⁴ Bi wa'le bzod mežw, na' kege yixjw yet, na' bi wa'le yetó kwe' zélele, na' bi zélele lo nez nich wcháljlenle benách ka'. ⁵ Gáte'teze yo'o gan cho'ole, zga'ale nnale: "Da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo gaken chegak benách nníta'gake' yo'o ni." ⁶ Cha' zoa no benne' ga na', benne' zga'n chawe'e, da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo da' nnablen gá'nlenen le', san cha' bi zoa no benne' ki ga na', da' zka'n chawen' da' nnablen gá'nlenen le'e. ⁷ Le ga'n lo yo'o gan cho'ole, na' le ye'j le gaw bi da' gónngake' le'e, dan' žélkzele benne' wen žin da' gawe'. Bi tele to to yo'o. ⁸ Gáte'teze yež gan žinle, gan gápegake' le'e ba la'ne, le ye'j le gaw bíte'teze da' gónngake' le'e. ⁹ Le yeyón benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežen', na' le ye'-gake': "Ba blá' da' zna bia' Dios gan zoale." ¹⁰ Gáte'teze yež gan žinle, cha' bi gápegake' le'e ba la'ne, le yežój ga na', na' le chejzé lo nez che yežen', na' nnale: ¹¹ "Bižte yo che lažle, da' dan' labto' zchinnjton', na' naken da' zloe'elen nbága'le zia, san žala' nnézlele da' ni. Ba blá' da' zna bia' Dios ga zoale ni." ¹² Neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žegak benách ka' che yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, yežen' bhinnj Dios.

Da' gak chegak benne' ka' bi yeyát láže'gake'
(Mt. 11:20-24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Betsaida. Chela' gok lo yež Tiro, na' lo yež Sidón yela' wak zen ka' ka da' ka' bena' gan zoale le'e, ža ni'te yeyát láže'gak benne' yež ka', na' wakw kwíngake' laže' ka'ze, na' kó'ogake' de yíhcgake', da' wloe'elen ba beyát láže'gake'. ¹⁴ Che len, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žele le'e ka sáka'gak benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka'. ¹⁵ Le'e, benách ka' zoale lo yež Kapernaum. Gok chele kan wyepke gan cho'ogak benách ka' ya'abá che Dios. Na'a yetjle gan chejžo'ole latje choł chegak benne' gat ka'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—No benne' zze nage' chele le'e, lezka' zze nage' chia' neda', na' bennen' zka'ne' le'e ka'ze, lezka' zka'ne' neda' ka'ze, na' bennen' zka'ne' neda' ka'ze, lezka' zka'ne' ka'ze Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Žežingak benne' ka' bejségake' xtiža' Jesús

¹⁷ Kate' chonnalj chi benne' ka' bseła' Jesusen' nich chejžengekle' benách diža' chawen' bežingake' gan zoe', na' wnnágake':

—Xan, be' xiwe' ka' žóngaken kan znnato' kate' zkonlto' žin lo'.

¹⁸ Jesusen' gože' légage':

—Neda' ble'ela' da' xiwe', na' wbixen zan ya'abá kan žon yi' wzió', dan' žazen lo yo. ¹⁹ Le wia nga, neda' bdia' lo na'le yela' wnná bia' nich gak góxwle bele snia ka', na' goxjní' ka', len na'le, na' bi be gaken chele, na' nich wchinnjle yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' bi zle'elen žo'o chawe'. ²⁰ Na'a, le yebél, kégeze dan' žongak be' xiwe' ka' kan znnale, san dan' zej nyejw lale ya'abá che Dios.

Žebél Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ La' na'ze bebél Jesusen', zoalen Dios Be' La'y Le', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga. Ki žona' dan' bkacho'o da' ki lawgak benne' ka' žákgake' da' zenle'e, na' lawgak benne' sina'

ka', san bløe'elo' xkwide' ka' kan zej naken. Ka'kze gaken, Xe, dan' ki žaz lažo'o Le'.

²² Naž wnné':

—Ba bde Xa' yógo'te lo na'a. Bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen', na' bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'ne', nnezlan', na' lezka' nnéžgekle benne' ka' žénela' neda', Zi'ne', wlo'e'ela' légake' Xa'.

²³ Naž Jesusen' bwie' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chegak benne' ka' zlé'egekle' da' zlé'elele le'e, ²⁴ dan' žapa' le'e: benne' zan, benne' ka' bchálgake' lo wláž Dios len benne' wnná bia' ka', gónegekle' lé'egekle' da' zlé'elele le'e san bi blé'egeklen'. Gónegekle' yéngekle' da' žénlele le'e, san bi béngeklen'.

Benne' Samaria, benne' nake' chawe'

²⁵ Naž la' wzó ža'te to benne' yodo' wsedle, na' nich si' bi'e Jesusen', wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, žbiže žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

²⁶ Jesusen' gože' le':

—Žejni'ilo' da' nyejw le'e yich, dan' bchi'le Moisés? ěNakx xbab žono' le' dan' žolo'?

²⁷ Beží'i bennen', na' wnné':

—Ki znnan: “Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj laždo'o, na' len dot yela' žon chio', na' len dot yela' žejni'il chio', na' lezka' žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.”

²⁸ Jesusen' gože' le':

—Da' likze kan wnnó'. Ben ki, na' gata' yela' nban na' chio'.

²⁹ Dan' gónele bennen' yebéj chawe' kwine', gože' Jesusen':

—ěNož benne' nake' lježa'?

³⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—To benne' wzé'e lo yež Jerusalén, na' bdinne', zeje' yež Jerikó. Lo nezen' béxwgak benne' wbán ka' le'. Btinnegake' ze', na' béngake' le' we'. Naž bezá'gake' ga na', na' bká'ngake' le' ba žatkze'. ³¹ Naž wdé to bžox lo nezen'. Kate' blé'ele' bennen' žie' we', cheła'ale wdíe'. ³² Lezka' to benne' nbabe' za'só Lebí, benne' ka' žóngake' žin che yodo', wdíe' ga na'. Kate' blé'ele' le', lezka' wdíe' cheła'ale. ³³ Lezka' to benne' nbabe' Samaria yoe'e nezen', na' bžine' gawze gan de bennen' žie' we'. Kate' blé'ele' le', beyache' láže'le' le'. ³⁴ Wbige'e gan die', na' bdebe' set, na' xis uba wał lo we' chie', na' bchelen' laže'. Naž bžie' le' xkože' bia chie', na' bchi'e le' lo yo'o gan želžin benne' ka' yó'ogake' nez, gan wdape chi'e le'. ³⁵ Yetó ža kate' ba ža'ni', katen' za' yezá' benne' Samaria na' ga na', wleje' lažjwe' che chope ža, na' bka'nen' lo na' benne' xan yo'on', na' gože' le': “Wdape chi'i benne' ni, na' cha' senžo' mežw, neda' yeyizjwan' le' kate' yelá'a.” ³⁶ Na'a, ěnakx xbab žono' le'? ěNole benne' chonne ki goke' ljež bennen' bengak benne' wbán ka' le' zia?

³⁷ Bechebe benne' yodo' wsedlen', na' gože' Jesusen':

—Bennen' beyache' láže'le' le'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Wyéj na'a, na' ben ki.

Da' ben Jesús liž Marta len Lia

³⁸ Naž Jesusen' beyoé'e nez, na' bžine' to yeždo' gan zoa to no'le lie' Marta, na' no'len' bchi'e Le' liže'. ³⁹ Martan' zoa no'le bile' lie' Lia, na' Lian' wži'e xni'a

Jesusen', na' bze nage' x̄tiže'e. ⁴⁰ Martan' wžé' zedle' dan' žónl̄i'e žin. Wbige'e gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—X̄an, ĺbi žeyache' l̄áže'lo' neda' dan' bka'n bi' bila' ni neda', na' toza' žona' žin? Gož-be' gáklenbe' neda'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Marta, Marta, že' zedlo', na' da' zan da' že' lažo'o žonon'. ⁴² Toze da' žon byenen gonžon, na' Lia ni wžebe' dan' nakže chawe', na' dan' wžebe' bi yegá'n.

11

Kan žala' wcháljlenžo Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ To ža na' Jesusen' zcháljlene' Dios. Katen' beyóž bcháljlene' Le', to benne' wsdle chie' gože' Le', na' wnné':

—X̄an, bsedle neto' wcháljleno' Dios, kan ben Zwa, bsedle' benne' ka' žónlengake' le' tzen.

² Naž Jesusen' gože' légage':

—Kate' wcháljlenle Dios, žala' nnale ki:

X̄ato', zo' ya'abá, ga'n zen lo'.

Da, nna bi'o nga.

Žénelto' gak yežlyó nga kan žaz lažo'o Le', kan žaken ya'abá chio'.

³ Benn da' gawto' na'a ža.

⁴ Benít law cheto' doľan' nbága'to'

kan neto' ženít lawto' che no benne' bi da' žone' cheto'.

Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' doľa',

san beslá neto' lo da' žonen.

⁵ Lezka' Jesusen' gože' légage':

—Cha' zoa no benne' ládjwle, benne' zoa lježe', na' cha' žin to benne' liže' gachje yele, naž cheje' gan zoa lježen', na' wliže' le', na' nne': "Bicha'a, benngaž neda' chonne yet x̄til, ⁶ dan' to benne' ze'e zi'to' ba bl̄e'e liža', na' bi be de da' wa'a-ne' gawe'." ⁷ ĺYechebe bennen' yoe'e lo yo'on', na' yi'e le' ki? "Bi gon lelo' neda'. Ba nyejw yo'o, na' bi' chia' ka' ba délengakbe' neda'. Bi gak chasa' nich bi da' gonna' chio'." ⁸ Neda' žapa' le'e: la'kze bi chase' nich bi da' wnezjwe' chie' dan' nake' lježe', san chase', na' wnezjwe' chie' ka da' žiážjele' nich bi gon lelže' le'. ⁹ Che len žapa' le'e:

Le nnab, na' Dios gonne' chele.

Le chilj, na' žel chele.

Le wliž ža yo'o, na' yaljwn chele.

¹⁰ No benne' bi da' znnabe', zzi'en, na' bennen' bi da' žilje', zžel-len', na' bennen' žliže' ža yo'o, žaljwn chie'.

¹¹ 'Cha' zoa no benne' ládjwle, benne' nake' xa x̄kwide', na' cha' nnablbe' le' yet x̄til, ĺwnezjwe' chebe' yej? Cha' nnablbe' le' to bel, ĺwnezjwe'-be' bele?

¹² Cha' nnablbe' le' to x̄chit bežjw, ĺwnezjwe'-be' goxjní'? ¹³ Ki naken, cha' le'e bi nakle chawe', san nnézele wnézjwle chegak zi'nle ka' da' naken chawe', wak wžén l̄áže'žele X̄ale zoe' ya'abá gonne' Dios Be' La'y chele, nol-le nnáble Le'.

Znnágake' Jesús žone' žin len yela' wak che da' xiwe'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ To ža Jesusen' bebeje' be' xiwe' da' yo'o to benne', dan' žonen ga bi žak nnie'. Kate' bežój be' xiwen', bchalj bennen' bi gok nnie', na' bebángleke benách ka' wnníta'gake' ga na'. ¹⁵ Baľe benne' ka' wnnágake':

—Žebeje' be' x̄iwe' ka' len yel̄a' wak che Belzebú da' x̄iwe', x̄angak be' x̄iwe' ka'.

¹⁶ Gónegekle yeba_{le} benne' ka' si' biá'gake' Jesusen', na' belnnable' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹⁷ Gókbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake', na' gože' légake':

—Gáte'teze gan zej nnita' benne' wnná bia' ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', kwia yí'gake'. Cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yo'o, yeyóž chégake'.

¹⁸ Lezka' žak che da' x̄iwe', dan' nzin' Belzebú. Cha' žoj chóplegak benne' ka' yó'ogake' lo nan', žnak_x gak dia' yel̄a' wnná bia' chen? žNa'a nnale žebeja' be' x̄iwe' ka' len yel̄a' wak che Belzebú? ¹⁹ Cha' neda' žebeja' be' x̄iwe' ka' len yel̄a' wak che Belzebú, žnoz_{kze} benne' žonne' yel̄a' wak chegak benne' ka' žónlengake' le'e tzen, nich žebéjgake' be' x̄iwe' ka'? Che len, da' žongak benne' ka' nak bian' nchíxele le'e. ²⁰ Cha' neda' žebeja' be' x̄iwe' ka' len yel̄a' wak che Dios, da' li ba bl̄a' da' z̄nna bia' Dios gan zoale.

²¹ 'Kate' to benne' wale nzi' lo ne'e da' zdíl-lene', na' žape chi'e liže', da' ka' nape' zej nga'nen chawe'. ²² Na'a, cha' za' yetó benne', bennen' nakže' wale ka' le', wléj wchochje' le', na' yek'é'e yógo'te da' zdíl-lene', dan' žxen laže'en, na' chise' da' gota' che bennen'.

²³ 'Cha' zoa no benne' bi žónlene' neda' tzen, nake' benne' zži'e chia' neda'. Cha' zoa no benne' bi ztóblene' neda', žóslase'.

Kan nak che be' x̄iwe', da' žežinen latje chen
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój to be' x̄iwe' lo benne', zdan gan nbiže, žiljen gan yezi' lažen'. Cha' bi žel̄ chen, naž nnan: "Yeyá'a gan bžoja'." ²⁵ Kate' žežinen ga na', žejxakan' bennen', nake' ka' to yo'o da' ba nloan, na' ba nba'an nich no benne' chejsóe' ga na'. ²⁶ Naž chejen, na' chejxín' yegáž be' x̄iwe' ka', da' ka' zej nakžen x̄iwe', na' chó'ogaken bennen'. Na'a, da' gaken che bennen' gakžen zi' ka' dan' goken chie' zga'ale.

Yel̄a' ba nez zen da' naken dot li laže'

²⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, to no'le zoe' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje, na' wnné':

—Ba nez zen naken che no'len' bi'e Le' lo li'e, na' lezka' naken che lcho' no'len' gan gožo'o.

²⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba nez zenže naken chegak benne' ka' žyelenle' x̄tiža' Dios, na' žóngake' kan znan.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Kate' ne želžingak benne' zan gan zoa Jesusen', wzó lawe' zchalje', na' wnné':

—Benne' wen da kegle ki želnnable' neda' gona' to da' gak bian' gan za' yel̄a' wak chia'. San bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze da' gak bian' kan gok che Jonás lé'egeklen'. ³⁰ Dan' goken che Jonasen' gok to da' nak bian' lawgak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe. Lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách. Gaka' to da' nak bian' lawgak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. ³¹ Kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' da' sáka'gake', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, Dios yechise' no'len' wzóe' ža ni'te, no'len' wnná bi'e benách ka' che yežlýón' da' žen' chelá'a gan zde wbíž byo' zag ka'. Da' ben

no'len' wlo'e'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' bžoj no'len' gan nak zi'to' nich wzé nage' diža' che yela' žejní'il da' bchalj Salomón, benne' wnná bi'e benne' Israel ka'. Na'a, zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Salomón na'.
³² Lezka', Dios yechise' benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe kate' žin ža choge' chegak benách ka', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. Da' bengak benne' Nínibe ka' wlo'e'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' beyát laže'gak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe katen' béngekle' da' bchalj Jonasen'. Na'a zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Jonasen'.

*Da' žsa'ní' lo yichj lázdo'žo
 (Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' no benne' zzalje' yi', bi žgo'en gan ngache', na' bi zdosen' zan kak, san zzoen' sibe gan la'ten, nich wza'nin' chegak benne' ka' želyoé'e lo yo'on'.
³⁴ Zej nak yej lawžo ka to da' žgo'on baní' lo yichj lázdo'žo. Cha' yej lawo' zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken chol'.
³⁵ Wdape chi'i kwino' cha', nich dan' žgo'on baní' lo yichj lázdo'o bi yeyaken chol'.
³⁶ Ki naken, cha' dotio' nžan' da' naken baní', bi be da' naken chol' zóalenen le', na' le'elo' binlo yógo'te, kan žak kate' zza'ní' yi' gan zo'.

*Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia
 (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)*

³⁷ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, to benne' yodo' fariseo bliže' Le' nich chejtáwle' le'. Kate' Jesusen' wyoé'e liž benne' yodon', wži'e, na' wzó lawe' žej žawe'.
³⁸ Kate' benne' yodo' fariseon' ble'ele' Le', bebanle' dan' bi wdíb Jesusen' ne'e kate' za' gawe'.
³⁹ Naž Xanžon' gože' le':

—Le'e, benne' yodo' fariseo ka', žib kwínle kan žible lawle da' že'j žáwle, san lo yichj lázdo'le nža'le da' kegle ka', na' zza' láže'le da' bi naken chawe'.
⁴⁰ Le'e bi žejní'ilele. žBi nnézlele, Dios, Bennen' zle'ele' da' zoa lawle lezka' zle'ele' da' yo'o lo yichj lázdo'le? ⁴¹ Na'a, le wnezjw benne' yache' ka' che da' naple. Naž yógo'te da' naple yeyaken chawe'.

⁴² Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žízjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yiže' weje, na' che yiže' rod, na' chegak yiže' kwando', san to zdézele da' naken chawe', na' yela' nži'il chele Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' bi wka'nle yezika' da' ka' žonle.

⁴³ Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žénelele kwe'le gan nak blo lo yo'o gan žol-le xtiža' Dios. Lezka' žénelele gápegak benne' ka' le'e ba la'ne lawgak benách ka'.

⁴⁴ Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zlo'éezele chawe' kwínle, dan' nakle kan zej nak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' bi zej nla' lawn, na' želdá benách ka' lawlegaken, na' bi žákbe'egeken'.

⁴⁵ Naž beží'i to benne' yodo' wsedle, benne' žake' da' bchi'le Moisés, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, kate' znno' ki, lezka' neto' žon zi'o.

⁴⁶ Jesusen' gože' le':

—Lezka' da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' žesbága'le benách ka' to ywa' zi'i da' bi gak no benne' we'en, san le'e ni láte'ze bi zdalen' len ni'a na'le.

47 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, dan' zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' betgak xa wdé chele ka' légake'. 48 Ki naken, zzoa lile žónlenle tzen da' bengak xa wdé chele ka', dan' betgak xa wdé chele ka' légake', na' le'e zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache'e.

49 'Che len, lo yela' žejní'il chie', Dios wnné' ki: "Sela'a benne' ka' wcháljgake' lo wlaza' neda', na' benne' wbás chia' ka', gan zoale, na' benne' ki, gotle ba'le', na' kwia láže'le yeba'le'." 50 Ki gon Dios dan' choge' chegak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. Xa wdé chele ka' bétgake' benne' ka' kate' wzó law žata' yežlyó nga, 51 kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, na' zejte bétgake' Secria. Bétgake' le' gachje láwe'le gan de bkog la'y gan zžyégake' bia beždo' ka' law Dios, na' gan zoa latje la'y. Che len, žapa' le'e, Dios choge' chegak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka', dan' xa wdé chele ka' bétgake' légake'.

52 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. La' lé'ezele nzi' lo na'le zi'n ya che latje gan zžel-lžo yela' žejní'il. Le'e bi žo'ole, na' žsėjwle xnezgak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

53 Kate' beyož bchaljlen Jesusen' légake' da' ni, benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bžá'ale'egake' Le', na' wzó lawgake' želnnable' Le' kan nak da' zan da' žákgaken, 54 nich kwéjgake' Le' diža' nich gak yesbága'gake' Le' zia ni'a che da' yechebe'.

12

Žsedle Jesús kan nak yela' zloé'ezele chawe' kwin

1 La' ža na'ze bdogbak zan gaywá' benách gan zoa Jesusen', na' zejte wléj ljéžgake'. Naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle che da' naken ka' kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', dan' naken yela' zloé'ezele chawe' kwin chégake'. 2 Bi be de da' žaken ži žize dan' bi la' lawlen, na' bi be de da' ngachen' dan' bi gak bian'. 3 Che len, yógo'te da' ba wnnale gan nak choj, yéngkle benách ka' gan nak lo baní', na' da' bchaljle ngáche'ze gan wzóa lo yo'o nyejwn, gaken da' wchaljgak benách ka' lawgak yógo'te benách.

No Benne' žala' žébežo (Mt. 10:28-31)

4 Lézka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zi'na'do' ka': bi žébele benne' ka' žótgake' benách ka', san te na' biž bi gak góngake' chégake'. 5 Wloe'ela' le'e no benne' žala' žébele. Le žebe Bennen' gak ke'e yela' nban chele, na' te na' nape' yela' wnná bia' cho'ne' le'e lo yi' gabíl. O', žapa' le'e, le žebe Bennen'.

6 'Žóte'gake' gayo' byinnedo' ka' len chope mežw lasdo', san Dios bi žal laže'e nitoba'. 7 Lézka'kzen, yógo'te yicha' yichjle zej nbaben law Dios. Che len, bi žébele. Záka'žele le'e ka' byinnedo' zan.

Benne' ka' znnágake' zej nake' che Jesús (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Lézka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e: yógo'te benne' ka' znnágake' zej nake' chia' neda' lawgak benách, lézka' neda', Benne' Golje' Benách, nnia' zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá

ka'. ⁹ Benne' ka' znnágake' bi zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda' nnia' bi zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'.

¹⁰ Yógo'te benne' ka', benne' nnégake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, wak yenít law Dios chégake', san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, bi yenít law Dios che bennen'.

¹¹ 'Kate' wché'gake' le'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lawgak benne' ka' wchi'a láže'gake' le'e, na' lawgak benne' wnná bia' ka', bi kwe' zédlele ni'a che da' gonle, o da' yecheble, o da' žala' nnale. ¹² La' ža na'ze wloé'el Dios Be' La'y le'e da' žala' nnale.

Yela' wnni'a chežo wak gonen ga gal láže'žo Dios

¹³ To benne' ladjw benne' zan ka' gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, gož benne' bicha'a gonne' da' žeyala' chia' che da' gota' che xato'.

¹⁴ Jesusen' gože' le':

—Benne'. žZoa no benne' bzoe' neda' nich wchi'a laža'a le'e, o wozoja' da' de chele?

¹⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwintle nich bi tonle yela' gape. Kégeze da' náple'e wzóan le'e lo yela' žebele.

¹⁶ Naž Jesusen' bchájlene' lé'gake' da' bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' wdápe'le'e yela' wnni'a, na' bné'zjwle'e yežlyó chie'. ¹⁷ Naž wzá' laže'e, na' wnné': “žNakxkze gona'? Bi nžo'o ga gape chi'a da' žonn yežlyó chia'.” ¹⁸ Naž wnné': “Ki gona'. Wchinnja' yo'o ka' gan žape chi'a da' žata' chia', na' gona' yo'o zenže ka', gan gape chi'a da' žata' chia', na' dan' ba de chia'. ¹⁹ Naž yapa' kwina': ba nápe'li'a da' ba tobta', da' ye'j gawa' zante yiz. Yezi' laža'a. Ye'j gawa', na' yebela'.” ²⁰ Naž Dios gože' le': “Le' bi be nnezlo'. Na'a yele gato'. Na'a, žnože benne' gak chie' dan' ba btobon'?” ²¹ Ki žaken che bennen' žtobe' chekze' yela' wnni'a, na' bi žone' da' zej naken ka' yela' wnni'a law Dios.

Dios žape chi'e benách chie' ka'

(Mt. 6:25-34)

²² Wdé na' Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Che len žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' ye'j gawle, dan' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwe. ²³ Záká'že yela' nban chele ka' da' žawlen, na' záká'že be'la' žen chele ka' laže' da' žákwen. ²⁴ Le wia kan žak chegak sechj ka'. Bi žážakba', na' bi žel-łapba', na' bi zej nnita' yo'o ka' chégakba' gan gape chi'igakba' da' žata' chégakba', san Dios zwawe' lé'gakba'. žBi záká'žele le'e ka' byinnedo' ka'? ²⁵ žNož benne' ládjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' chen? ²⁶ Che len, cha' bi gak gonle da' naken láte'do'ze, žbiž chen' že' zédlele ni'a che da' naken da' zenle'e?

²⁷ Le wia kan zgólegak yéjedo' ka'. Bi žóngaken do laže', na' bi žábgaken laže', san žapa' le'e, la'kze góta'le'e yela' wnni'a che Salomón, bennen' wnná bi'e, lažen' da' gokwe' bi gokžen xtan ka' zej nak yéjedo' ki. ²⁸ Cha' Dios žone' xtan yeje yixe'do' ka' da' žé'gaken na'a le'e yixe', na' wxé wiž chéygaken lo yi', žbi gone' da' zenže chele le'e, le'e na' bi žejle'le che Dios dot láže'le? ²⁹ Che len, bi we' láže'le da' ye'j gawle, na' bi kwe' zédlele chen. ³⁰ Yógo'te da' ki žilgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san ba nné'zkeze Xale Dios da' ka' žiážjele. ³¹ Le we' laže' gonle kan zma xtiža' Dios, na' yógo'te da' ki gonne' chele.

*Yela' wnni'a da' ztobžo ya'abá che Dios
(Mt. 6:19-21)*

³² Lezka' wnná Jesusen':

—Bi žébele le'e, nakle zíla'do' chia' ka'. Bi nakle benne' zan, san Xale Dios žaz laže'e gonne' le'e latje chejsuale gan zrna bi'e Le'. ³³ Le gote' da' naple, na' le wnezjw da' si'le chegak benách yache' ka'. Ki gaken, gonle bzod mežw chele da' bi kwia yin', na' wtoble yela' wnni'a da' bi te chen ya'abá che Dios, gan bi gak žin benne' wbán, na' bi galj béledo' chen. ³⁴ Gan že' yela' wnni'a chele, we' láže'le žinle ga na'.

Žala' gakžo ban laže'

³⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gak ban laže', na' le wzálj yi' da' wza'nín' chele. ³⁶ Le gak ka benne' wen žin ka', benne' želbeze' ža yelá' xángake', bennen' wyeje' lni che yela' zchag na', nich kate' yežine', wliže', na' la' wsáljwtegage' nich yeyoé'e. ³⁷ Ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka', benne' gak ban láže'gake' kwéžgake' kate' yela'že xángake'. Da' li žapa' le'e, xángaken' wpá' kwine', na' kweke' légage' gan ye'j gáwgake', na' wsi'ni'e dan' gáwgake'. ³⁸ La'kze yelé'e kate' ba žak cho' o gachje yele, cha' yedjxake'e légage' nníta'gake' želbeze' le', ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka'. ³⁹ Žala' nnézlele da' ni. Chela' nnezle xan yo'o biz ža žin benne' wbán, gak ban laže'e, na' bi we'e latje bennen' wžie' yežw liže', nich bi kwane' da' de liže'. ⁴⁰ Che len, le gak ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža katen' bi kwezle neda'.

*Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'
(Mt. 24:45-51)*

⁴¹ Naž Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ži'o néto'ze da' ni da' žsaka' lebo', o ži'o yógo'te benách da' ni?

⁴² Xanžon' gože' le', na' wnné':

—¿Nozken' benne' wen žin chawe', benne' žejni'ile', na' nzi' lo ne'e lo wláz xane'? Benne' ni, xane' wdíe' lo ne'e liže', nich kate' ga'la' gawgak benne' ka' nníta'gake' liže', na' wnezjwe' légage' da' gáwgake'. ⁴³ Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' kate' yelá' xane', cha' yedjxake'e le' žone' žin na' da' bdien' lo ne'e. ⁴⁴ Da' li žapa' le'e, xane' wdíe' lo na' benne' wen žin chawen' yógo'te da' de chie'. ⁴⁵ Cha' no benne' wen žin gekle' bi yelá' ze xane', na' so lawe' wsaka' zi'e yezika' wen žin ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' so lawe' ye'j gawe', na' sožle', ⁴⁶ naž yelá' xan benne' wen žin na' kate' bi kweze' le', o kate' bi gákbe'ele', na' wsaka' zi'e benne' wen žin na', benne' bi nake' chawe', na' choge' chie' kwia yi'e kan nžog chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios.

⁴⁷ Benne' wen žin na', benne' nnezle' da' žénele xane', na' bi zoe' zbeze', na' bi žone' kan wnná xane', benne' ni, wsaka' zi'le'e xane' le'. ⁴⁸ Cha' to benne' wen žin bi nnezle' da' žénele xane', na' cha' gone' da' gonen ga bage'e da' gonen ga wsaka' zi' xane' le', wsaka' zi'e benne' wen žin ni láte'do'ze. No benne' nzi' lo ne'e da' zenle'e, da' zenle'e yennáb xane' lo ne'e, na' bennen' xane' b'xen laže'e le' da' zenže, lezka' da' zenže yennáb xanen' lo ne'e.

*Da' nak Jesús gon choplen benách ka'
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Blá'a neda' nich wzena' yi' yežlyó nga, na' že' zedla' nich zen yin'. ⁵⁰ Na'a, de to da' žala' saka'a neda' da' naken ka to da' yezóa' nis, na' že' zedla' kate'

gakžen chia'. ⁵¹ ĵžéklele le'e bla'a neda' nich wzó'a žize da' žaken yežlyó nga? Žapa' le'e: O'o. Bla'a nich ko'a da' gon chople benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁵² Na'a so law gayo' benne' ka', benne' nníta'gake' to yo'o gákake' chope la'a. Chonne' tíl-lengake' chope benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža'a, na' chope' ka' tíl-lengake' chonne' ka'. ⁵³ No benne' zoa xkwide' byo chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' byon' tíl-lenbe' xaben'. To no'le zoa xkwide' no'le chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' no'len' tíl-lenbe' xna'ben'. No'len' zoa zoa' liže' tíl-lene' zoa' ližen', na' zoa' ližen' tíl-lene' to' zi'nen'.

Da' žakgak na'a ža da' zej nak bian'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴⁻⁵⁶ Lezka' Jesusen' gože' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nnékzele dan' znnagak benách ka', znnágake': "Kate' že' bejw kwele wak yejw. Kate' žechj be' bi gak yejw." Žakkzen kan znnágake'. Le'e, benne' bi nnezle ka'. Žak znnéya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzele.

Žala' yegá'nlenžo chawe' no benne' zže'e žo'o

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—ĵBiz chen' bi zchi'a láže'kzle le'e kan nak da' naken chawe'? ⁵⁸ Cha' zoa no benne' bi da' yennable' le', na' zejle nich žinle yolawe', be' laže' yegá'nleno' bennen' chawe' kate' ne yo'ole nez, nich bi yesbage'e le' zia law benne' zchi'a laže'e le'e, na' bennen' zchi'a laže'e wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' bennen' wsejwe' le' liž yan'. ⁵⁹ Žapa' le', bi yežojo' ga na' kate' chíjwžo' dot da' nbago'o che bennen'.

13

Žon byenen yeyát láže'žo

¹ La' ža na'ze bžingak benne' ka' ga na', na' bzéngkle' Jesusen' kan ben Pilato. Beta' bałe benne' Galilea, na' wzí'e žen chégake', na' bchagen' len xchengak bia beže, bia ka' ba bétgake'-ba' nich wžiagake' xchéngakba' law Dios. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—ĵžéklele le'e wbága'žegak benne' Galilea ka' doła' ka' yezika' benne' Galilea ka', dan' belzake'e ki? ³ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele. ⁴ Lezka' goken chegak chino' chonne' ka', bejbaga' yo'o zan kwia na', da' nzin' Siloé, légake', na' gótgake'. ĵžéklele le'e belbága'že benne' ka' zia ka' yezika' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén? ⁵ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele.

Žsaka' lebe Jesús che yag higo dan' bi be wžian

⁶ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wzóa to benne', na' wzóa to yag higo da' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Twiz twiz bejwíe' cha' zbia yagen', san bi be bžel-le'. ⁷ Naž gože' benne' žone' žin lo yežlyó chien', na' wnné': "Ba gok chonniz žida' žeyilja' da' kwia yag higo ni, san bi be žežel-lan'. Bchogen. ĵBiz chen' kon lanen yežlyó nga?" ⁸ Naž bechebe benne' wen žin na', na' gože' le': "Xan, bka'nen yetó yízteze, na' wzacha' yo kwe'j kožen, na' wžá'n bebe. ⁹ Cha' kwia yag ni, na' yega'nen wen, san cha' bi be kwian, naž chogon'."

Jesús žeyone' to no'le yižwé' kate' nak ža la'y

¹⁰ To ža žsadle Jesusen' benách ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdogbak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios kate' nak ža la'y chégake'. ¹¹ Zoa to no'le ga na' ba gok chino' chonne yiz yoe'e yižwé', dan' yoe'e be' xiwe' da' žonen ga bi zej nníta' benách ka' chawe', na' nyéchtweze' zde', na' bi žak yelí kwine'. ¹² Katen' Jesusen' bl'e'ele' no'len', bliže' le', na' wnné':

—Nó'ledo', ba beyako'.

¹³ Naž Jesusen' bħoa ne'e le', na' la' blite kwín no'len', na' bka'n zene' Dios.

¹⁴ Naž bža'a benne' blo che yo'o gan žyelenle' xtiža' Dios. Žže'e dan' beyón Jesusen' no'len' kate' nak ža la'y. Benne' blon' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Xop ža de gonžo žin. De latje lo ža ka' yidle nich no benne' yeyone' le'e, na' kege ža la'y.

¹⁵ Naž beží'i Xanžon', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' žloé'ezele chawe' kwínle, ž bi žejsežle bia beže ka' che chele gan dá'gakba' kate' nak ža la'y, na' chjwá'le-ba' we'j nis? ¹⁶ No'le ni nake' za'só Bran, na' chino' chonne yiz ba gok žsaka' zi' da' xiwe' le'. ž Bi žala' no benne' yeslé' le' lo nan' la'kze nak ža la'y?

¹⁷ Kate' wnná Jesusen' da' ni, bedo'éegkle yógo'te benne' yodo' ka' nníta'gake' ga na', na' belž'é le', san bebéegkle yezika' benách ka' nníta'gake' ga na'. Ki bégake' dan' blé'egkle' da' zen ka' da' žon Jesusen'.

Žsaka' lebe Jesús che binnedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Naž wnná Jesusen':

—ž Nakžkze žak zgole da' žna bia' Dios, o bize wsaka' ležžon? ¹⁹ Žaken kan žak che to binnedo' mostasa, dan' wzí' to benne', na' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Bgole yag mostasan', na' goken to yag zen, na' bžingak byinnedo' ka', na' bégakba' xó'ngakba' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Mt. 13:33)

²⁰ Ležka' wnná Jesusen':

—ž Bizkze wsaka' leba' da' žna bia' Dios? ²¹ Naken ka kwa zichj che yet xtil, dan' wzí' to no'le, na' bchixen' chonne kwe' kwa yet xtil, na' bgole dot kwan'.

To gan žala' težo da' naken to lchido'

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Kate' Jesusen' yoe'e nez zeje' Jerusalén, wdíe' lo yež zen ka', na' yeždo' ka', na' žsadle' benách ka' nníta'gake' latje ka'. ²³ To benne' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ž babze benne' ka' yelágake'?

Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁴ na' wnné':

—Le we' laže' cho'ole zaka' gan žo'ogak benách ka', da' naken to lchido', dan' žapa' le'e: yénegekle benne' zan chó'ogake' ga na', san bi sáke'gekle'. ²⁵ Te chas xan yo'o, na' wsejwe' yo'o, le'e na' soale la' lí'ale, so lawle wližle ža yo'on', na' ye'le-ne': “Xan, xan, bsaljw' cho'oto'.” Naž yeží'i bennen', na' yi'e le'e: “Bi nnezla' nož benne' le'e.” ²⁶ Naž so lawle nnale: “We'j bdáw'leto' Le', na' bsdlo' ga nak lawe' ya'a cheto'.” ²⁷ Naž yi'e le'e: “Žapa' le'e, bi nnezla' ga benne' le'e. Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' kegle.” ²⁸ Naž kwež nyáche'le, na' wxéj láye'le kate' lé'elele Bran, len Isaak, na' Jakob, na' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' chejnníta'gake' gan žna bia' Dios, san le'e ga'nle la'

lí'ale. ²⁹ Žingak benne' ka' žójkake' zaka' gan zla' wbiž, na' zaka' gan ženena, na' zaka' gan za' be' zag, na' zaka' gan zde wbiž byo' zag ka', na' kwé'gake' ye'j gáwgake' gan z_nna bia' Dios. ³⁰ Naž ba_le benne' ka' gákgake' benne' blo, benne' ka' ngá'ngake' ka'ze na'a, na' ba_le benne' ka', benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze.

*Zbež nyache' Jesús ni'a chegak benách Jerusalén
(Mt. 23:37-39)*

³¹ La' ža na'ze bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

—jBežój! jBezónnj nga, dan' žénele Herodes gote' Le'!

³² Jesusen' gože' lé'gake':

—Le chej. Le chejzenle bennen' nake' ka' to beza', da' z_nnia': Bwia nga, žebeja' be' xiwe' ka', na' žeyona' benách ka' na'a, na' wxé, na' wižj, na' yeyóž gona' žin chia'. ³³ Žon byenen yá'alena' xneza' na'a, na' wxé, na' wižj, na' žina' lo yež Jerusalén, dan' zótgake' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' lo wláz Dios.

³⁴ 'Le'e, zoale Jerusalén. Žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'e'le jej benne' wbás ka' žsela' Dios chele. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia' kan žon žkoko', žtobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁵ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle, na' žapa' le'e, biž lé'e'lele neda' na' zejte nnale: “Ba nez zen gaken che bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios.”

14

Jesús žeyone' to benne' yoe'e yi

¹ Kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' liž to benne' wnná bia', benne' yodo' fariseo. Jesusen' ži'e žej' žawe', na' benne' yodo' fariseo ka' nni'a'gake' ga na' zwiagake' Le'. ² Lezka' zoa to benne' yoe'e yi ga na' law Jesusen'. ³ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' wsedle ka' tzen len benne' yodo' fariseo ka', benne' ka' žsédgekle' da' bchi'le Moisés, na' wnné':

—žDe latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

⁴ Lé'gake' wnni'a'gake' žize. Naž Jesusen' be_xw'e benne' yižwén', na' beyone' le', na' la' beséla'tie' le'. ⁵ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' ladjwle, zej nni'a' bia beže chie' ka', na' cha' bíxeba' toba' to lo yežw, žbi chejleje'-ba', la'kze nak ža la'y?

⁶ Bi be gok yeží'igake' che dan' wnnén'.

No benne' kwi'e latje blo

⁷ Kate' Jesusen' bl'e'ele' kan žongak benne' yodo' fariseo ka', kan želbi'e latje blo ka' gan žej' žáwgake', naž bsaka' lebe', na' gože' lé'gake':

⁸ —Kate' no benne' wliže' le' nich chejo' ga žak lni che yela' zchag na', bi kwi'o latje blo. Cha' bliže' to benne' nakže' blo ka le', ⁹ naž bennen' bliže' le' yide' gan zo', na' yi'e le': “Bnezjw latje kwe' benne' ni gan ži'o' na' lo yela' žedoe'ele chio' chejži'o' že'lte. ¹⁰ Kate' no benne' wliže' le', bejžé' že'lte, nich kate' la' bennen' bliže' le', na' yi'e le': “Bicha'a, wdé yelate' kile.” Naž gakžo' le' blo lawgak benne' ka' želbé'lene' le' tzen. ¹¹ No benne' zka'n zen kwine', góngake' ga yeyexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', góngake' ga gakže' blo.

¹² Lezka' Jesusen' gože' bennen' bliže' le', na' wnné':

—Kate' gono' to yela' waw, o lnido', bi wližo' lježo' ka', na' benne' bicho'o ka', na' biche' lježo' ka', na' benne' zjo'o li'a chio' ka', benne' ka' zej nape' yela' wnni'a. Ki žala' gono' dan' lezka' wližgak benne' ka' le', na' ki gaken, yebi'igake'

chio'. ¹³ Kate' gono' to yela' waw, bliž benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'. ¹⁴ Naž ba nez zen gaken chio', dan' bi gak bi da' yebi'igak benne' ki chio', san yebi' chio' kate' žin ža yebangak benne' gat ka', benne' chawe' ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to lni zen

¹⁵ Zoa to benne' že'j žáwlene' Jesusen' tzen ga na', na' katen' benle' da' ni, gože' le':

—Ba nez zen gaken che no benne' ye'j gawe' gan z̄nna bia' Dios.

¹⁶ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' bene' to lni zen, na' bliže' benne' zan. ¹⁷ Kate' ba wzí'ni'a yela' waw, bsele'e benne' wen žin chie' nich chejyeže' benne' ka' ba bliže', na' wnné: “Le da, dan' ba de yógo'te.” ¹⁸ Wzó law yógo'tegake' z̄nnáb'gake' latje bi chjake'. Benne' nežwn' wnné: “Za' go'wa' to yežlyó, na' žon byenen chejwían'. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'.” ¹⁹ Yetóen' wnné: “Za' go'wa' gayo' kwe' bež go'n, na' cha'a chejwía' cha' žóngakba' žin. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'.” ²⁰ Yetóen' wnné: “Za' bchag na'a, na' bi gak yida'.” ²¹ Kate' beyej benne' wen žin na', bejyeže' x̄ane' yógo'te da' ki. Naž bž'a'a benne' x̄an yo'on', na' gože' benne' wen žin na', na' wnné: “Wyéj na'atge gan nak lawe' ya'a, na' gan zej nak lo nez che yež nga, na' bejxi' benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'.” ²² Kate' benne' wen žin na' ba bene' da' ki, wnné: “X̄an, ba bena' kan gožo' neda', na' ne de latje.” ²³ Naž x̄ane' gože' benne' wen žin na', na' wnné: “Wyéj gan nak lo nez ka', na' gan nak nez las ka', na' ben byene yidgak benne' ka' nnita'gake' ga na', nich cha'te liža' nga. ²⁴ Žapa' le'e: nitó benne' bliža' zga'ale bi ye'j gawe' yela' waw chia'.”

Da' sáka'žo cha' gónlenžo Benne' Cristo tzen

²⁵ Lo ža ka' benne' zan žjáklene' Jesusen', na' le' beyechje', na' gože' lé'gake':

²⁶ —Cha' no benne' yénele' gónlene' neda' tzen, na' cha' bi ží'ižele' neda' ka nži'ile' x̄a x̄ne'e, na' zo'le', na' zi'ne' ka', na' bi' biche'e ka', na' bi' zane' ka', na' yela' nban chie', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁷ No benne' bi gónlene' neda' tzen la'kze gon byenen chejté'e le'e yag kroze, bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁸ Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, benne' žénele' gone' to yo'o sibe, žbi kwi'e zga'ale, na' wlab'e' gaka'x̄ mežw žála' senle', nich nnezle' cha' de chie' da' žála' chizjwe' nich yeyóž gone' yo'on'? ²⁹ Cha' bi gone' ki, na' cha' so lawe' kweke' len yo'on', na' cha' bi gak yeyóž gone' yo'o chien', naž so lawgak yógo'te benne' gon dítjgekle' le', benne' ka' lé'egeklen', ³⁰ na' nnágake': “Bennen' wzó lawe' žone' yo'o chien', na' bi gok yeyóž gonon'.” ³¹ Lezka', cha' zoa no benne' wnná bia', na' cha' žon byenen cheje' lo wdile chejtíl-lene' yetó benne' wnná bia', žbi kwi'e zga'ale, na' gone' x̄bab cha' wak chejtíl-lene' bennen' zchi'e galje mil benne' chie', na' le' chi milze benne' zchi'e? ³² Cha' bi gake', naž katen' yetó benne' wnná bian' ne zoe' zi'to', seje'e to benne' wbás chie' gan zoe', na' nnabe' nakx̄ žála' gone' nich gá'nlgake' chawe' toe' yetóe'. ³³ Ki naken, cha' zoa no benne' ladjwle le'e, na' cha' bi wka'ne' yógo'te da' nape', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'.

Zede' da' zniten yela' sna'a chen (Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Nak chawe' zede', san cha' nit yela' sna'a chen, ζ nak χ gak yeyon ζ on sna'a?
 35 Biž bi zaka' zeden', kege nich yeyonen yo, na' kege nich yeyonen bebe, san cho'nžon na'le. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

15

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to zila', bia wnitlba' (Mt. 18:10-14)

¹ Bdobgak yógo'te benne' wechizjw ka' len benne' nexjw ka' gan zoa Jesusen', nich wzé nággake' chie'. ² Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Bennen' žape' benne' doła' ka' ba la'ne, na' že'j žáwlene' légake'.

³ Naž bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

⁴ —Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zej nnita' to gaywá' zila' chie', na' cha' nitlba' toba', ζ bi wka'ne' bia taplaj to galje ka' gan nak lo latje dachen', na' cheje' chejdilje' zilan', bia nnitlba', kate' yežélžele'-ba'? ⁵ Katen' ba bežel-le'-ba', lo yela' žebél chie' yexóe'-ba' ža'a yene', ⁶ na' kate' yežine' liže', wtobe' lježe' ka' len benne' zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': “Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' zila' chia', bian' wnitlba'.” ⁷ Žapa' le'e: lezka' gáta'že yela' žebél ya'abá che Dios ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e, ka gata' ni'a chegak taplaj to galje benne' chawe' ka', benne' žékgekle' bi žon byenen yeyát láže'gake'.

Žsaka' lebe Jesús che to mežw da' wnitlen

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to no'le nape' chi mežw plat. Cha' nitle to mežw plat na', ζ bi wzalje' yi', na' wlóe' lo yo'o chien', na' yeyiljen' binlo kate' yežélželen'? ⁹ Katen' yežel-len', na' wtobe' no'le lježe' ka' len no'le zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': “Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' mežw plat na' dan' wnitlen.” ¹⁰ Neda' žapa' le'e: lezka' yebéle'egikle wbás che ya'abá ka' ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e.

Žsaka' lebe Jesús che to xkwide' wnitlbe'

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. ¹² Xkwide' nyache' gožbe' xabe', na' wnnabe': “Xe, benn da' žeyala' chia' che da' den chio'.” Naž xaben' wdise' chégakbe' da' nape'. ¹³ Wdé na', xkwide' nyachen' btobbe' yógo'te da' wzi'be', na' wyejbe' to yež'zi'to', gan ben ditjlbe' dot da' den chebe'. Benbe' da' kegle. ¹⁴ Katen' beyož bdach dot dan' wzi'be', na' gok wbín lo yež gan zoabe', na' byážjelbe'. ¹⁵ Naž wyejbe' wen žin che to benne' lo yežen', na' bennen' bsele'e-be' gan de to yežlyó chie' nich chejwawbe' koch chie' ka'. ¹⁶ Gok láže'be' gawbe' yiže' ka'že da' žawgak koch ka', san nitó benne' bi be bnezjwen' gawbe'. ¹⁷ Naž beyát láže'be', na' wnnabe': “Benne' zan nníta'gake' wen žin liž xa', na' dele'e da' že'j žáwgake', san neda' žatkza' lo yela' ždon nga. ¹⁸ Yezá'a nga, na' yeyá'a gan zoa xa', na' yapa'-ne': Xe, bena' doła' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. ¹⁹ Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'. Ben neda' ka' to benne' wen žin chio'.” ²⁰ Naž beyo'obe' nez, zeyejbe' gan zoa xabe'.

'Kate' ne zeza'be' zi'to', xabe' ble'ele'-be', na' beyache' láže'le'-be'. Tariáze bejchág xabe' lebe', na' beyele'e yenbe', na' bnope'e-be'. ²¹ Naž zi'ne' na' gožbe'-ne': “Xe, bena' doła' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. Biž naka'

neda' zi gaka' zi'no'." 22 Naž xabe' gože' benne' wen žin chie' ka', na' wnné': "Le chejléj to laže' da' záka'le'en, na' le wakw-be'. Le ko'o to da' záka'le'e xben na'be', na' le wléj-be' zelbe'. 23 Le chejxi' to beže, bia ženne', na' le got-ba'. Gawžo-ba', na' gonžo lni. 24 Ki gonžo dan' gok xkwide' byo chia' ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba beła'be' na'a." Naž wzó lágwage' žebégek'e'. 25 'Kate' ne žak da' ki, xkwide' byo wak che bennen' žonbe' žin yiže'. Kate' ne zeza'be', na' bežinbe' gawže ža yo'o, benlbe' ža' we' kwež, na' žak wyá'a lo yo'on'. 26 Naž bližbe' to benne' wen žin, benne' zoe' ga na', na' wnnablbe' le' bižen' žaken. 27 Benne' wen žin na' gože'-be': "Bežin bi' bicho'on', na' xo' wnné' gótgake' to beže, bia ženne', dan' bežinbe' binlo lo ne'e." 28 Naž bža'a bi' waken', na' bi gónelebe' yeyo'obe' lo yo'on'. Naž bežój xaben', na' góta'yoele'-be' yeyo'obe'. 29 Beží'i bi' waken', na' gožbe' xabe', na' wnnabe': "Nnékzelo' ba bena' xchino' zan yiz, na' nitó chí'i bi na' wži'a che xtižo'o, na' nitó chí'i bi na' gonno' to zila'do', bia gáwłena' lježa' ka'. 30 Na'a, kate' beła' xkwide' chio' ni, na' ben ditjlbe' da' ka' gota' chio', na' wdálenbe' no'le le'e ka', beto' to beže, bia ženne', ni'a chebe'." 31 Naž xabe' gože'-be', na' wnné': "Ži'na', le' zóalentezo' neda', na' yógo'te da' den chia', chio' nakkzen. 32 Žon byenen gonžo lni, na' yebelžo, dan' gok bi' bicho'o ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba beła'be'."

16

Žsaka' lebe Jesús che to benne' wen žin bi nake' chawe'

1 Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónłengake' Le' tzen, na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wzóa to benne' wen žin chie', benne' nzi' lo ne'e da' nape xane'. Bžingak benne' ka' žesbága'gake' benne' wen žin na' zia law xane'. Wnné'gake' chie' zžia yi'ze' da' nape xanen'. 2 Naž xan yo'on' bliže' benne' wen žin chien', na' gože' le': "¿Bize da' ni ženla' kan žono'? Błoe'el neda' da' zej nak bian' žin beno', dan' biž yegá'n lo no'o da' naken chia'." 3 Naž bezá' laže' benne' wen žin na', na' wnné': "¿Nakxkze gona'? Žebéj xana' neda' ga ni žona' žin. Bi gak gona' žin yiže', na' yedoe'ela' nnabla' no benne' bi da' gonnze' chia'. 4 Na'a nnezla' da' gona' nich kate' yebéj xana' neda' ga ni žona' žin, gonggak benne' ka' žin gona' lížgake'." 5 Naž benne' wen žin na' bliže' benne' ka' zoa da' zbága'gake' che xane', na' gože' benne' nežw: "¿Gáka'ze zbago'o che xana'?" 6 Le' wnné': "To gaywá' že'e ži'a set zbaga'a." Benne' wen žin blon' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Wžé'e, na' bzoj yetó le'e yich da' nnan chi-yon že'e ži'a zbago'o." 7 Wdé na' wnnable' yetóe', na' wnné': "Cheze le', ¿gáka'ze zbago'o?" Le' wnné': "To gaywá' da'a zoa' scribe." Naž benne' wen žin na' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Bzoj yetó le'e yich da' nnan tapłalj da'a zbago'o." 8 Gokbe'el xane' bsíne'le benne' wen žin chien', bennen' bi nake' chawe'. Ki naken, zej nakže benne' yežlyó nga sina' lo da' ka' žóngake' la' légakze', ka' zej nak benne' ka' želdálene' Dios tzen lo baní' chie'.

9 'Neda' žapa' le'e: le ga'nłen benách ka' chawe', wkónlele žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, nich kate' žin ža wka'nle da' ki, gápegake' le'e ba la'ne lo latjen' da' zejlí kanne.

10 'No benne' žkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' wkonle' binlo žin to da' žen da' gata' lo ne'e. No benne' bi žkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' bi wkonle' binlo žin to da' žen da' gata' lo ne'e.

11 Che len, cha' bi žkónlele binlo žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga,

¿nozke benne' wdíe' lo na'le yela' wnni'a da' naken li laže'? ¹² Cha' bi zcónlele binlo žin da' nzi' lo na'le da' naken che benne' yoble, ¿nozke benne' wdíe' lo na'le da' žala' gaken chekzle?

¹³ 'Nitó benne' wen žin bi gak gone' xchingak chope xane', dan' že'e toen', na' ži'ile' yetóen', o gape' ba la'ne toen', na' wzóe' che'la'ale yetóen'. Bi gak gonle xchin Dios, na' lezka' gonle žin nich gata' yela' wnni'a chele, da' naken che yežlyó nga.

¹⁴ Béngekle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, na' dan' zdan láže'gake' yela' gape, che len ben díjtgek'le' Jesusen'. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le'e zloé'ezele chawe' kwínle lawgak benách ka', san nnézkzele Dios da' yo'o lo yichj lázdo'le, dan' bi zle'el Dios chawe' da' zdan láže'gak benách ka'.

Da' bchi'le Moisés, na' da' bchi'le Dios

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Bengak žin da' bchi'le Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' zejte ža wzóa Zwa. Naž katen' bla' Zwan', wzó law zze díža' kan gak cho'ogak benách ka' gan z'na bia' Dios, na' žon byengak yógo'te benách chó'ogake' ga na'.

¹⁷ 'La'kze žaken ki, gakže te che ya'abá, na' che yežlyó nga ka kwia yi' to díža'ze da' nyejwn le'e yich da' z'na Dios.

Da' zla'a laz benne' ka' nžag ná'gake'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' no benne' byo wsane' zo'le, na' cha' wechág ná'lene' no'le yoble, gone' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' cha' no benne' byo wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', lezka' gone' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Benne' wnni'a, na' Lásaro

¹⁹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a. Žakwe' laže' da' záka'le'en, na' tža tža žónteze' lni, na' že'j záw'gake' da' dzi'le'e. ²⁰ Lezka' wzóa to benne' yáche'do' ga na', benne' lie' Lásaro. Bennen' z'nnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', na' do žentie' žie' we', na' ži'e ža yo'o che benne' wnni'a na'. ²¹ Žak laže' benne' yáche'don' gawe' da' bizjw ka' da' žéjw'gaken zan gan že'j žaw benne' wnni'a na'. Lezka' zej nnita' beko' ka' ga na', na' bel-le'eba' lo we' ka' che benne' yáche'don'. ²² Bžin ža got benne' yáche'don', na' wbás che ya'abá ka' belchi'e le' nich chejzól'ene' Bran gan nak latje xtan che Dios. Lezka' got benne' wnni'a na', na' bkáche'gake' le' lo yežw ba. ²³ Kate' ne zžáka'le'e bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', gan zoe' latje chegak benne' gat ka', na' bchis lawe', na' ble'ele' Bran, gan zoe' zí'to'le, na' zoalen Lásaron' le'. ²⁴ Naž wnnié' zížje, na' wnné': “Xe, Bran, beyache' laže'l neda'. Bse'la' Lásaro ga zoa' ni nich yesbise' xben ne'e, na' yedjsbise' loža'a, dan' zžáka'li'a lo yi' nga.” ²⁵ Bran na' gože' le', na' wnné': “Ži'na', bejsá' laže' kan gok chio', kan góta'le'e yela' wnni'a chio' katen' wzó' nbanó', san Lásaro ni, gok yela' yache' chie', na' na'a, žebél Lásaro nga, na' le' zžako'o ga na'. ²⁶ Lezka', to žoa'a ya'a sibe naken, dan' zoan gachje láwe'le gan zoale le'e, na' ga zoato' neto' ni. Che len benne' ka' nníta'gake' nga, cha' yénegek'le' té'gake' gan zoale le'e, bi gak té'gake', na' lezka' benne' ka' nníta'gake' ga na' bi gak yid'gake' kile.” ²⁷ Naž bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie' gože' le', na' wnné': “Xe, Bran, žáta'yoela' le' yeselo'o Lásaron' liž xa', ²⁸ dan' zej nnita' gayo' benne' bicha'a

ga na'. Besele'e nich chejzenle' légake' ka nak da' žaken nga, nich bi yídgage' latje ga zzáka'li'a ni." ²⁹ Naž Bran na' gože' le', na' wnné': "Zej de da' bzoj Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláw Dios, da' nzi' lo ná'gake'. Žala' wzé nággake' diža' ka'." ³⁰ Beží'i bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', na' wnné': "Xe, Bran, bi gonen ki, san cha' yebán to benne' lo yela' got, na' cheje' gan nníta'gake', na' yeyát láže'gake'." ³¹ Bran na' gože' le', na' wnné': "Cha' bi zze nággake' da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláw Dios, bi chejlé'gake' la'kze no benne' yebane' lo yela' got."

17

Žala' gon byenžo bi gonžo ga бага' no benne' doła'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' ga no benne' bage'e doła'. ² Gakže chawe' che bennen' žone' ki cha' wgała' yene' to yej da' žot, na' chejžó'n kwine' lo nisdó', nich bi gone' ga бага' no benne' chia' doła'. ³ Le wia binlo da' žonle. Cha' lježo' gone' le' zia, bzejni'ile', na' cha' yeyát láže'e, benít law chie'. ⁴ La'kze gaže chi'i to ža gone' le' zia, na' cha' gaže chi'i yide' gan zo', na' yi'e le': "Žeyát láža'a" žala' yenít lawo' chie'.

Yela' wak da' napžo dan' žejle'žo che Benne' Cristo

⁵ Naž benne' wbás ka' che Xanžon' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Ben ga chejlé'žeto' che Dios.

⁶ Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Chela' nak láte'ze kan žejle'le che Dios, na' nakzen ka to binnedo' mostasa, gak ye'le yag zen ni: "Kwas ga ni, na' bejsóa lo nisdó" na' gonen kan že'len.

Kan žala' gon no benne' nake' wen žin

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' zoa no benne' ladjwle'le'e, na' zoa to benne' ndo'w chie', benne' zga'ne' beže o žlape', na' kate' yeyóž gone' xchín xane', žžéklele ye' xane' le', na' nne': "Da, wžé' ye'j gawo'?" ⁸ O'o. Ki yi'e le': "Bsi'ni'a da' gawa' neda'. Wžóa kwezo' wžío' da' ye'j gawa'. Teže na' gak ye'j gawo' le'." ⁹ žYi'e benne' ndo'w chie' na': "Žóžkeno" dan' bene' kan gože' le'? Žekla' neda', bi gone' ki. ¹⁰ Lezka' gaken chele'le'e. Kate' ba benle yógo'te da' bchi'le Dios le'e gonle, žala' nnale: "Nakto' wen žin bi be záka'to', dan' bénzeto' da' žon byenen gonto'."

Chi benne' zej de'e yižwé' leže

¹¹ Kate' ne yo'o Jesusen' nez zeje' lo yež Jerusalén, wdíe' gan že'gak yeždo' ka' zej nbaben gan nbab Samaria, na' gan nbab Galilea. ¹² Kate' bžine' to yeždo', bžojgak chi benne' zej de'e yižwé' leže zedjchágake' Le', na' bgá'ngake' zít'ole.

¹³ Zižje blížgake' Le', na' wnnágake':

—Jesús, benne' wsedle, beyache' láže'l neto'.

¹⁴ Kate' bl'e'el Jesusen' légake', gože' légake':

—Le chej, chejloé'el kwinle lawgak bžoz ka'.

Kate' ne zjake', beyágake' chawe'. ¹⁵ Naž to benne' ladjwgake', katen' gókbe'ele' ba beyake' chawe', beyeje' gan zoa Jesusen'. Wnnié' zižje, na' bka'n zene' Dios. ¹⁶ Byechwé', na' bzechw lawe' lo yo law Jesusen', na' gože' Le': "Žóžkeno'."

Bennen' nbabe' Samaria. ¹⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—¿Bi nnita' chi benne' beyákgake' chawe'? ¿Gaze zej nnita' yezika' benne' ka'? ¹⁸ ¿Bi zoa no benne' yedjka'n zene' Dios, san toze benne' zi'to' ni?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' bennen', na' wnné':

—Beyase, na' beyéj ližo'. Ba beyako' chawe' dan' žejli'o chia'.

Kan la' dan' zнна bia' Dios

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Jesusen' batze la' dan' zнна bia' Dios, le' bechebe', na' gože' lé'gake':

—Kan la' dan' zнна bia' Dios, bi naken to da' lé'elelen. ²¹ Bi gak no benne' nne': “Blan' nga” o nne': “Bžinen ga na'.” Le wia nga. Zнна bia' Dios lo yichj lázdo'gak benách ka'.

²² Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Žin ža kate' yénelele lé'elele ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, san bi lé'elelen. ²³ La'gak benne' yé'gake' le'e: “Zoe' ga ni” o nnágake': “Zoe' ga na'.” Bi chejle ga na', na' bi gónlenle lé'gake' tzen. ²⁴ Kan žak kate' žep yes, na' zza'nin' dot ya'abá, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁵ Zga'ale kate' gak da' ni, žon byenen saka'a neda', na' benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a wzóagake' neda' cheł'a'ale. ²⁶ Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁷ Ža ni'te na' we'j bdáwgake'. Bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yelá' zchag na', na' zejte wyó'o Noé na' lo barkw zen na' da' nzin' arka, na' la' gokte yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yin' yógo'tegake'. ²⁸ Lezka' goken ža na' katen' wzóa Lot. We'j bdáwgake'. Gó'wgake', na' béte'gake'. Gó'zgake' yežlyó che chégake', na' béngake' yo'o che chégake'. ²⁹ Kate' bžin ža na' katen' bežój Lot na' lo yež Sodoma, ka to nis yejw bejw da' zzalj yi', na' bžia yin' yógo'tegake'. ³⁰ Lezka' gaken kate' žin ža la' lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³¹ Kate' žin ža na', cha' zoa to benne' yichjo'o, na' da' de chie' yo'on lo yo'on, bi žala' yetje' nich chejxi'e dan' den chie'. Lezka' no benne' zoe' yixe' na' žala' yeyeje' liže'. ³² Le yesá' laže' kan gok che zo'le Lot na', bwie' xkóže'le', na' beyake' yej zede'. ³³ No benne' že' láže'ze' yelá' nban chie', wnitén', san bennen' wsane' yelá' nban chie' ni'a chia' neda', gape chi'en'.

³⁴ Žapa' le'e: kate' žin yelen', cha' ztasgak chope benne' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁵ Cha' chope no'le yelgote' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁶ Cha' chope benne' góngake' žin yixe', toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

³⁷ Kate' béngake' wsedle ka' che Jesusen' da' ki, wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—Xan, ¿gaz' gak da' ki?

Jesusen' gože' lé'gake':

—Gan de to da' gat, dóbgakkze lab ka' ga na'.

18

To no'le wzebe, na' benne' wechi'a laže'

¹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' lé'gake' kan žon byenen wližtezžo Dios, na' bi gak chope láže'žo. ² Wnné':

—To yež wzóa to benne' wechi'a laže', na' bi zžebe' Dios, na' bi žape' no benne' ba la'ne. ³ La' yež na'ze wzóa to no'le wzebe, na' bžine' gan zoa benne'

wechi'a lažen, na' wnné': "Bchi'a laže' che da' žon to benne', žone' chia' da' zia."
 4 Scha bi gónele' bi da' gone' chie', san wdé na' wzá' laže'e, na' wnné': "La'kze bi zžeba' Dios, na' bi žapa' no benne' ba la'ne, 5 san dan' zá'teze no'le wzebe ni, na' žon lele' neda', che len wchi'a laža'a da' žaken chie', nich bi yídteze' ga ni, na' nich bi tetle gon lele' neda'."

6 Naž Xanžon' gože' légage', na' wnné':

—Le wzé nag kan wnná bennen' wechi'a lažen, bennen' bi nake' chawe'.

7 ĆBi wchi'a laže' Dios da' žak chegak benne' ka' wžekze' chie', benne' ka' žližgake' Le' dot ža dot yele? ĆWžele' gáklene' légage'? 8 Žapa' le'e: la' wchi'a laže'tie' légage'. Kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, Ćwežel-la' benne' ka' žejlé'gake' chia' yežlyó nga?

To benne' yodo' fariseo, na' benne' wechizjw

9 Bzaka' lebe Jesusen' kan nak chegak benne' ka' zloé'ezegekle' chawe' kwíngake', na' zká'ngake' ka'ze yezika' benách ka'. 10 Ki wnné':

—Bžingak chope benne' gan nak lo zchil yodo' nich wližgake' Dios. To bennen' nake' benne' yodo' fariseo, na' yetóen' nake' benne' zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to'. 11 Wzeze benne' yodo' fariseon', na' ki bliže' Dios, na' wnné': "Dios, žapa' Le': žóžkeno', dan' bi naka' ka' zej nak yezika' benne' ka', benne' zej nake' wbán, na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' ka' zka'n dítgake' yelá' zchag na'. Lezka' bi naka' ka' benne' wechizjwn'. 12 Neda' žona' wbás chope chi'i žak xono' ža weje, na' znezjwa' che yodo' to kwe' che chi kwe' che yógo'te da' žata' chia'." 13 Benne' wechizjwn' wzie' zi'to'te, na' bi bežogle' wchís lawe' nich wie' ya'abá, san wdape' lcho'e, na' wnné': "Dios, beyache' laže'l neda', benne' doła'."

14 Naž wnná Jesusen':

—Neda' žapa' le'e: beyej benne' wechizjwn' liže', na' ba beyake' chawe' law Dios, kege ka' benne' fariseon'. No benne' zka'n zen kwine', gon Dios ga yexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', gon Dios ga gake' benne' zaka'.

Jesús žliž chawe'e xkwíde'do' ka'

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Naž bžingak benne' byo ka' len no'le ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e xkwíde'do' ka' chégake' nich xoa na' Jesusen' légakbe'. Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' blé'egeklen', bdílegake' légakbe'. 16 Naž Jesusen' bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le we' xkwíde'do' ki latje yídgakbe' gan zoa, na' bi wséjwle xnézgakbe', dan' gata' latje chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwíde'do' ki gan zna' bia' Dios. 17 Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' zna' bia' Dios, kan žon to xkwíde'do', bi cho'o bennen' gan zna' bi'e.

To benne' dele'e yelá' wnni'a chie'

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 To benne' wnná bia' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle dot chawe'. ĆBiže' žála' gona' nich gata' yelá' nban da' zejli kanne chia'?

19 Jesusen' gože' le':

—ĆBiz chen' ži'o neda': "Dot chawe'?" Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. 20 Nnézkelo' da' ka' bchi'le Dios le'e:

Bi gono' doła' da' zka'n dítjen yelá' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Wdape xa xno'o ba la'ne.

²¹ Bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'.

²² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' le':

—Yetó da' žiažje gono'. Bete' yógo'te da' den chio', na' dan' si'o bnezjwn chegak benách yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

²³ Kate' benle bennen' da' ni, gok nyache' laže'e, dan' dele'e yela' wnni'a chie'. ²⁴ Kate' bl'e'l Jesusen' kan gok bennen' nyache' laže', wnné':

—Zédele'e gaken cho'ogak benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' gan zнна bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o to benne' dele'e yela' wnni'a chie' gan zнна bia' Dios, ka te to bia zbiagak benne' ka' to lo nag yeche'.

²⁶ Naž benne' ka' béngikle' da' ni wnnágake':

—¿Nožke benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Jesusen' gože' légage':

—Dios gak gone' da' bi gak gongak benne' ka'.

²⁸ Naž Bedw gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' bka'nto' yógo'te da' den cheto', na' zónlento' Le' tzen.

²⁹ Naž Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o xa xne'e, o biche' lježe' ka', o zo'le', o zi'ne' ka', dan' že' laže'e nna bia' Dios gáte'teze, ³⁰ si'že bennen' da' ka' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

Ješús zne' da' yoble za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesusen' bchi'e benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', cheze, na' gože' légage':

—Le wia nga, zejžo lo yež Jerusalén, gan gak yógo'te da' nzejw le'e yich la'y, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, kan žala' gak chia' neda', Benne' Golje' Benách. ³² Benne' Jerusalén ka' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', na' gon dítjgikle' neda', na' wliž zí'gake' neda', na' wž'é'egake' neda' zene'. ³³ Chíngake' neda', na' te na' gótgake' neda', na' kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

³⁴ Bi wyejní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' bi wnnéžgikle' bi da' zcháljlene' légage' chen, dan' naken da' bi na' gak chejní'igekle'.

Ješús žeyone' to benne' Jerikó, benne' lo chole'

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kate' za' žin Jesusen' lo yež Jerikó, zoa to benne' lo chole' ga na'. Ži'e žoa'a nez, znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'. ³⁶ Bennen' benle' želdé benne' zan ga na', na' wnnabe' bizen' žaken. ³⁷ Benne' ka' góžgake' le':

—Ješús, benne' Nasaret, ždie' nga.

³⁸ Naž benne' lo cholen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Ješús, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

³⁹ Benne' ka' zjake' law Jesusen' bdílegake' benne' lo cholen' nich kwi'e žize, san le' wnnié' zižježe, na' wnné':

—Za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

⁴⁰ Naž wzé Jesusen' žize, zbeze', na' bsele'e to benne' chejlíže' benne' lo cholen' nich žine' lawe'. Kate' bžine' lawe', Jesusen' wnnable' le', ⁴¹ na' wnné':

—¿Bize žénelo' gona' chio'?

Benne' lo cholén' wnné':

—Žénela' yeyaljw yej lawa'.

⁴² Jesusen' gože' le':

—Ba beyaljw yej lawo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

⁴³ La' belé'etele', na' wyéjlene' Jesusen', zka'n zene' Dios. Łezka' yógo'te benách ka' nníta'gake' ga' na' blé'egekle' dan' goken, na' bka'n zéngake' Dios.

19

Jesús len Sakeo

¹ Naž wyoé'e Jesusen' lo yež Jerikó, zdie' lo yežen'. ² Wzóa to benne' lie' Sakeo ga' na'. Nake' benne' blo ladjwgak benne' wechizjw ka', na' dele'e yela' wnni'a chie'. ³ Benne' ni žak laže'e le'ele' Jesusen', san bi wzáke'le' dan' zej nníta' benne' zan ga' na', na' nake' benne' bi ntonne'. ⁴ Naž taría taría wnežwe' lawgak benne' zan ka', na' wžene' to lo yag nich gak le'ele' Jesusen', dan' žala' tie' ga' na'. ⁵ Kate' bžin Jesusen' ga' na', bchis lawe', na' bwie' gan žia Sakeon', na' gože' le':

—Zakeo, bedinne lo yagen', dan' žon byenen chejga' na' ližo' na'a.

⁶ Naž la' bedinnete Sakeon' lo yagen', na' lo yela' žebél chie' bchi'e Jesusen' liže'. ⁷ Kate' benách ka' nníta'gake' ga' na' blé'egekle' da' ni, wzó lawgake' znnégake' che Jesusen', na' wnnágake':

—Wyoé'e nich gá'nłene' benne' doła'.

⁸ Naž wzé Sakeon', na' gože' Xanžon':

—Xan, bwia nga. Gachje da' den chia' wnezjwa' chegak benne' yache' ka', na' cha' bi wdetle bchižjwa' benách ka', yenezjwa' chégake' tape chi'ile.

⁹ Jesusen' gože' le':

—Na'a ža ni bla' yela' žeslá chegak benne' ka' nníta'gake' lo yo'o nga, dan' łezka' benne' ni nake' za'só Bran. ¹⁰ Bla'a neda', Benne' Golje' Benách, nich zedjidlja', na' yeslá' benne' ka' zej nnitle'.

Žsaka' lebe Jesús che chi kwe' mežw

¹¹ Kate' ne zze naggak benne' ka' da' zchalj Jesusen', gože' légake' to da' bsaka' lebe', dan' za' žíngake' lo yež Jerusalén, na' žékgekle' za' la' dan' zna' bia' Dios.

¹² Ki wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' blo, na' za' cheje' to yež zi'to' nich si' lo ne'e yela' wnná bia', na' te na' yełé'e laže'. ¹³ Kate' za' cheje' ga' na', bliže' chi benne' wen žin chie' ka', na' bnezjwe' che chégake' to kwe' weje mežw, na' gože' légake': "Le chiljen mežw ni kate' yela' ža'." ¹⁴ Benne' wláž ka' che benne' blon', benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe', bséla'gake' benne' wbás chégake' ka' gan chjeje', nich nnágake': "Bi žénelto' nna bia' bennen' neto'." ¹⁵ Naž benne' blon' wzí' lo ne'e yela' wnná bia', na' bežine' laže'. Naž bsele'e to benne' chejliže' benne' wen žin ka', benne' ka' bdie' lo ná'gake' mežw ka', nich nnezle' balže mežw wdiljnen' to toe'. ¹⁶ Kate' bžin benne' nežw ga' na', wnné': "Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yechi kwe' ka'." ¹⁷ Xanen' gože' le': "Chawe' beno'. Nako' benne' wen žin chawe'. Dan' binlo bkonlo' žin láte'ze da' gota' lo no'o, na'a gona' ga' nna bi'o chi yež ka'." ¹⁸ Naž yetó benne' wen žin bžine' ga' na', na' wnné': "Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yegayo' kwe' ka'." ¹⁹ Xanen' gože' le': "Nna bi'o gayo' yež ka'." ²⁰ Naž yetóe' bžine' ga' na', na' wnné': "Xan, ni de to kwe' mežw chion'. Btoban' laže', na' wdape chi'an. ²¹ Ki bena' dan' bžeba' le', dan'

nako' benne' snia. Žono' kan znnagak benách ka': žezi'o da' bi bdixjo', na' zlapo' gan bi gozo'." ²² Naž xanen' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe'. Ni'a che da' wnnó' wchi'a laža'a le'. Žákbe'elo' naka' benne' snia, na' žezi'a da' bi bdixjwa', na' zlapa' gan bi goza'. ²³ Na'a, žbiz chen' bi bejló'o mežw chian' gan gon yichjen, nich kate' yelá'a, yezi'an len yichjen?" ²⁴ Naž gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo ne'e, na' le wnežjwn che bennen' bezi'e chi kwe' mežwn'!" ²⁵ Naž góžgake' le': "Xan, ba yo'o lo ne'e chi kwe' mežw." ²⁶ Naž bechebe xángake', na' wnné': "Žapa' le'e: no benne' wkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, wxén láže'gake' le' yelate', san no benne' bi zkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, yennábgake' dan' wyó'on lo ne'e. ²⁷ Kan nak chegak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' bi gónegekle' nna bi'a légake', le chejxi'-gake', na' le got-gake' lawa' neda' nga."

*Žo'o Jesús lo yež Jerusalén len yela' zen
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

²⁸ Kate' beyóž bchalj Jesusen', beyoé'e nez zeje' zaka' yež Jerusalén. ²⁹ Kate' bžingake' gawze gan že' yež Betfagé, na' yež Betania, gan nak ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo, bseła' Jesusen' chope benne' wsedle chie' ka', ³⁰ na' gože' légake':

—Le chej yeždon' da' žen' yeláte'do' wnežw gan zoažo, na' katen' žinle lo yežen', chejxáka'le to búrrodo' da'ba' yag, na' nitó benne' bi na' kwie'-ba'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' nga. ³¹ Cha' no benne' nnable' le'e, na' nne': "žBiz chen' žsežle-ba'?" ye'le-ne': "Xanžon' žiážjele'-ba'."

³² Jak benne' wsedle chie' ka', benne' ka' bsele'e, na' bejxáka'gake'-ba' kan ba gož Jesusen' légake'. ³³ Katen' beséžgake' búrrodon', benne' xanba' ka' góžgake' légake':

—žBiz chen' žsežle búrrodon'?

³⁴ Beží'igake', na' wnnágake':

—Xanžon' žiážjele'-ba'.

³⁵ Belchi'e-ba' gan zoa Jesusen'. Kate' ba bxóagake' laže' chelá'a ka' chégake' xkože' búrrodon', bžíagake' Jesusen' xkóže'ba' law laže' ka'. ³⁶ Belchiljwe' laže' chégake' lo nez gan žala' te Jesusen'. ³⁷ Kate' ba bžingake' gawze gan zoa ldinne che Ya'a Yag Olibo, benne' ka' zónlengake' Jesusen' tzen, lo yela' žebél chégake', wzó lavgake' znnégake' zižje, na' bka'n zéngake' Dios ni'a che yela' wak zen ka' da' blé'egekle', da' ka' ben Jesusen'. ³⁸ Wnnágake':

—jGa'n zen benne' wnná bia' ni, benne' ze'e lo wláz Xanžo Dios! jZa' ya'abá che Dios da' zbek ži yichj lázdo'žo! jGa'n zen Dios!

³⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' ladjwgak benách zan ka', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, bdile benne' wsedle chio' ka'.

⁴⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Žapa' le'e: cha' yelnnita' benne' ka' žize, yej ki nnégaken zižje.

⁴¹ Katen' bžin Jesusen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' blé'elen', wžeže' chen. ⁴² Wnné':

—Žak laža'a nnéžlele na'a ža da' gak gonen ga ga'n ži yichj lázdo'le law Dios, san na'a ba ngachen' lawle le'e, nich bi lé'eelen. ⁴³ Žingak ža ka' chele kate' benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', kwékgake' to ze'e kwe'j kože' gan zoale, na' wséjwgake' le'e, na' yógo'te latje dot gawze gónlengake' le'e wdile.

⁴⁴ Wchinnjgake' ze'e da' žape chi'in yež chele, na' gótgake' benne' ka' nníta'gake'

yež nga. Bi ga'n to yej law lježen. Yógo'te da' ki gaken chele dan' bi gókbe'elele ža bla' Dios bedjwie' le'e.

Jesús žwe' lbie' li'a yodo'
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Naž Jesusen' wyo'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' žebeje' lí'ale yógo'te benne' ka', benne' wete' ka' len benne' ža'w ka', benne' nníta'gake' gan nak la' li'a yodon'. ⁴⁶ Gože' lé'gake':

—Nyejw le'e yich la'y da' znan: “Liža' naken yo'o gan wližgak benách ka' Dios” san le'e ba benlen ka to yo'o chegak benne' wbán ka'.

⁴⁷ Tža tža Jesusen' bsdle' benách ka' gan nak lo zchil yodon', na' bꝑoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsdle ka', na' benne' blo ka' che yež gónegekle' gótgake' Le'. ⁴⁸ Bi bžé'gekle' nakle gótgake' Le', dan' yógo'te benách ka' zze nággake' xtiže'e dot láže'gake'.

20

Yela' wnná bia' da' nape Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ To ža, kate' Jesusen' ne žsdle' benách ka' gan nak lo zchil yodo', na' zchalje' diža' chawen', bꝑoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsdle ka', na' benne' gole ka', bžingake' gan zoe', ² na' góžgake' Le':

—Wnná neto'. ěBize yela' wnná bia' žónleno' da' ki? ěNožkze benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Le yeží'i, na' nnale. ⁴ ěNož benne' bsele'e Zwan nich bezóe' benách ka' nis? ěDios, cha' to benne'?

⁵ Benne' yodo' ka' bcháljgake' la' lé'gakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “ěBiz chen' bi wyejle'le chie'?” ⁶ Cha' ye'žo-ne': To benne' bsele'e le', benne' yež ki wžé'egake' žo'o yej, dan' žé'gekle' Zwan' bchalje' lo wláz Dios.

⁷ Naž beží'igake', na' wnnágake':

—Bi nnezlto' no benne' bsele'e Zwan'.

⁸ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' žónlena' da' ki.

Benne' wen žin ka', benne' bi zej nake' chawe'
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Naž la' wzó lawte Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na'. Bsaka' lebe', na' wnné':

—Wžóa to benne' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie', na' bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka' nich góngake' gachje len le' da' sí'gake', na' wyeje' zi'to' gan bga'ne' scha. ¹⁰ Kate' bžin ža chibgake' da' zžía lba uba ka', bsele'e to benne' wbás chie' gan zej nníta' benne' wen žin ka' nich si'e da' žeyala' chie', san benne' wen žin ka' béngake' le' zi', na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹¹ Da' yoble bsele'e yetó wbás chie', na' lezka' béngake' chie' da' zia, na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹² Da' yoble bsele'e benne' beyonne' wbás chie' gan nníta'gake', na' lezka' bžíagake' le' we', na' bebéjgake' le' na'le lo yežlyón'.

¹³ Naž xan yežlyón' wzá laže'e, na' wnné': “ěNakxkze gona? Seła'a zi'nkza', bi' byodon' nži'ila', gan nníta'gake'. Katen' lé'egekle'-be', gápegake'-be' ba la'ne.”

¹⁴ San katen' benne' wen žin ka' blé'egekle'-be', bcháljgake' la' lé'gakze', na'

wnnágake': "Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', nich da' yeyala' chebe' gaken chežo." ¹⁵ Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón', na' bétgake'-be'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Na'a, ¿nakxkze gon xan yežlyón' chégake'? ¹⁶ Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyó chien' lo na'gak benne' yoble ka'.

Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' béngekle' da' ni, wnnágake':

—Dios bi nne' gaken ki.

¹⁷ Naž Jesusen' bwie' légake', na' wnné':

—¿Biže žsedle dan' nyejw le'e yich la'y? Žnnan:

Yej da' belká'n benne' wen yo'o ka' ka'ze, na'a naken yej blo skin ze'e.

¹⁸ No benne' bixe' law yej na', chichjw kwine', na' no benne' chejbagá yej na' le', wzožjen le'.

Kan nak da' zchíjwngake' lo wláz benne' Sésar

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ La' ža na'ze, bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', gónegekle' góxwngake' Jesusen', dan' žákbe'egekle' wnné' dan' bsaka' lebe' kan nak chégake', san bžébegake' benne' zan ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰ Bwíatezgake' Jesusen', na' bséla'gake' benne' ka' nich kwéjgake' Le' diža', benne' ka' wloé'el kwíngake' ka' benne' chawe' ka', nich góngake' ga bi da' nna Jesusen', nich gak wdéake' Le' lo na' bennen' žnna bi'e légake'. ²¹ Nich góngake' ki, wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, nnezlto' žnno' da' li, na' žsedlo' da' li, na' bi zchi'a lažo'o kan nak da' zloé'ezele kwingak benne' ka', san kan žsedlo' dan' wnnakze Dios naken dot li laže'. ²² Bloé'el neto'. ¿Žon byenen chíjwto' lazto' che benne' Sésar, benne' Roma žnna bi'e, o bi chíjwton'?

²³ Žákbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake' chie', na' gože' légake':

—¿Biž chen' zbejle neda' diža'? ²⁴ Le wloé'el neda' to mežw da' ždate. ¿Nož benne' da' lawe' le'e da' ni, na' nož benne' žia le' nga?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wnezjw benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' Dios da' naken che Dios.

²⁶ Bi gok góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' žia lawgak benne' zan ka', na' bebángekle' kan nak da' bechebe', na' wnníta'gake' žize.

Kan gak chegak benne' ka' yebángake' lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Naž bla'gak benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' žnnágake' bi yebangak benne' gat ka', na' wnnábgekle' Jesusen', ²⁸ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' chežo da' žnnan: "Čha' gat to benne' byo, na' ga'n zo'le', na' čha' bi zoa nitó xkwide' chie', naž bi' biche'e žala' wčhág ná'lenbe' no'le wzeben', nich gata' za'só benne' bíche'be', bennen' ba gote'."

²⁹ Wnníta'gak gaže xkwide' byo zej nakbe' bíche'be'. Xkwide' nežwn' bčhag ná'lenbe' to xkwide' no'le, na' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ³⁰ Naž xkwide' bežope bčhag ná'lenbe' no'len', na' ležka' got xkwidén', bi wzóa xkwide' chebe'.

³¹ Naž xkwide' beyonne bčhag ná'lenbe' no'len', na' ka'kze bengak bi' gaže ka'. Gótgakbe', bi wzóa xkwide' chégakbe'. ³² Kate' ze lawte, ležka' got no'len'.

³³ Na'a, katen' yebangak benne' gat ka', ¿nolbe' gak no'len' chebe', dan' bhag ná'gakbe' gáztebe' len no'len'?

³⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Zchag na'gak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' znéjzwgake' zí'ngake' ka' nich wchág ná'gakbe'. ³⁵ Na'a, benne' ka' nákgake' zi yebángake' lo yela' got, na' chejnníta'gake' yežlyó da' gatan', bi góngake' yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake'. ³⁶ Ki gaken, dan' biž gatgak benne' ka' yebángake' lo yela' got, san gákgake' kan zej nak wbás che ya'abá ka', na' gákgake' zi'nkze Dios.

³⁷ Cha' yebangak benne' gat ka', blóé'ekzele Moisés žo'o gan nyejw kan nak che yag yeche' da' wyeyen, gan bchalj Xanžon', na' wnné' nake' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob. ³⁸ Dios nake' Dios, kege chegak benne' gat ka', benne' ná'gake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ka' nníta'gake' nbángake', dan' zej nníta' nbangak yógo'te benách ka' lawe' Le', la'kze gótgake' yežlyó nga.

³⁹ Naž ba'le benne' yodo' wsedle ka' bechébegake', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, cháwe'do' wnnó'.

⁴⁰ Biž bežóggekle' bi da' nnábgekle' Le'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—¿Biž chen' znnágake': “Benne' Criston' nake' zi'n Dabí”? ⁴² Dabí na'kze bchalje' da' nyejw le'e yich la'y gan zej nyejw salmo ka', da' znan:

Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža,

⁴³ kate' gonža' ga wzóa zibgak benne' ka' lawo', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.”

⁴⁴ Dabí na'kze wnné' nak Benne' Criston' Xane'. ¿Nakžkze naken, znnale le'e nake' zi'ne'?

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsedle ka' zia
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Kate' yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', ne zze nággake' che Jesusen', Le' gože' benne' wsedle chie' ka':

⁴⁶ —Le gape chi'i kwínle chegak benne' yodo' wsedle ka', dan' žaz láže'gake' želdé' zej nakwe' laže' tonn, na' žénegekle' wliž zengak benách ka' lé'gake' gan nak lawe' ya'a, na' lezka' žaz láže'gake' želbi'e latje blo gan zdóbgake' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' gan že'j žáwgake' tzen. ⁴⁷ Žká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake' žližgake' Dios scha. Benne' ki, Dios gon zi'že' lé'gake'.

21

Mežw da' bde to no'le yache' law Dios
(Mr. 12:41-44)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bwie', na' bl'e'ele' benne' ka' de yela' wnni'a ché'gake', zgó'ogake' mežw lo kak che yodo'. ² Lezka' bl'e'ele' to no'le yache' wzebe, na' wloé'e chope mežw lasdo', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ³ Naž wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, da' zenže wlo'o no'le yache' wzebe ni ka' da' wlo'ogak yezika' benne' ka', benne' zgó'ogake' mežw lo kaken'. ⁴ Yógo'tegake', ka' da'

nga'nze chégake', wló'ogake' meżw che yodo', san no'le ni, lo yela' yache' chie', wlo'e dot da' nape', da' žala' gawlen'.

Znna Jesús wchinnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' kan nak che yodo' na', kan naken xtando', na' kan zej naken yej ka' da' zej naken zenle'e, na' yezika' da' ka' zej naken xtan. Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

⁶ —Žlé'elele yógo'te da' ki, san žin ža katen' biž ga'n nitó yej ki law lježen, dan' wchinnjgak benách ka' yodo' nga.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Naž wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, žbatze gak da' ki? žBize gak bian' katen' za' gaken ki?

⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le gape chi'i kwintle, nich bi gon laže'l no benne' le'e, dan' la'gak benne' zan, benne' ka' wzóa lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake': “Ba zoažo ža ze lawte ža ka'.” Neda' žapa' le'e: bi gónlenle légake' tzen. ⁹ Kate' yénlele žak wdile, na' želži'i benách ka' chegak benne' yolawe' ka', bi žébele, dan' žon byenen gaggak da' ki zga'ale, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁰ Lezka' gože' légake':

—Tíle to yež len yetó yež, na' benách ka' gan zoa to benne' znna bi'e tíl-
lengake' benách ka' gan zoa yetó benne' znna bi'e. ¹¹ Naž xo'le'e law yežlyó nga, na' nize na'ze gak wbin, na' gáta'le'e yižwé' ka'. La' lawgak da' ka' ya'abá, da' góngaken ga žébegak benách ka', na' da' ka' gak biá'gaken.

¹² 'Zga'ale kate' za' gak da' ki, góxwgak benne' ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e. Wché'gake' le'e gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Ki góngake' nich wžía yí'gake' le'e, na' wséjwgake' le'e liž ya. Wché'gake' le'e lawgak benne' wnná bia' ka', na' lawgak benne' blo ka', dan' žónlenle neda' tzen. ¹³ Ki gaken chele nich gata' latje wchaljle ka' nak chia' neda'. ¹⁴ Le gon choch láže'le, na' bi kwek yichjle zga'ale nakx nnale chezle, ¹⁵ dan' gonna' neda' chele diža' da' wží'ile, na' lezka' yela' žejní'il, nich bi gak benne' ka', benne' bi lé'egekle' le'e chawe', wzégake' le'e žize, na' bi gak bi da' nnégake' che xtiža'le. ¹⁶ Naž xakzle ka', na' benne' bíche'kzle ka', na' lježkzle ka', wdégake' le'e lo na'gak benne' ka', na' gótgake' bálele. ¹⁷ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, ¹⁸ san bi nítl nitó yicha' yichjle. ¹⁹ Cha' soale choch, gata' yela' nban da' zejli kanne chele.

²⁰ Kate' lé'elele benne' ka' žjake' lo wdile zej ngo'e le'je yež Jerusalén, nnézele ba bžin ža kwia yí' yežen'. ²¹ Naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' lawgak ya'a ka'. Benne' ka' nníta'gake' lo yežen' žala' žójgake' ga na', na' benne' ka' nníta'gake' wen yixe', bi žala' yeyéjgake' yežen'. ²² Kate' ža ka' Dios wsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen', na' gak yógo'te da' nyejwn le'e yich la'y kan žala' gaken chégake'. ²³ Katen' žin ža na', da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' zej noe'e xkwide' lé'egake', na' lezka' chegak no'le ka' zgáže'gake' bi'do' že'n ka', dan' sáka'le'egak benách ka' nníta'gake' ga na', dan' Dios wsaka' zi'že' benne' ka'. ²⁴ Gatgak benne' zan lo wdilen', na' wché'gake' ba'le' zej nžeje' gan žingake' dot yežlyó nga, na' benne' zi'to' ka' nna biá'gake' lo yež Jerusalén nga na' zejte za'a ža chégake'.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yelá' Cristo

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Lēzka' wnná Jesusen':

—Gakgak da' ka' gak biá'gaken lo wbiž, na' lo byo', na' lo belj ya'abá ka'. Lo yežlyo nga gak žej láže'gak benách ka', na' žébele'egake', dan' yéngkle' chi'i žižje che nido', dan' tale'e nisen'. ²⁶ Yedó láže'gake' lo yela' zžebe chégake' dan' sa' láže'gake' chegak da' žala' gákaken yežlyo nga, na' dan' xizgak da' zej nla' ya'abá. ²⁷ Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, la'a lo bejw ya'abá, nzi' lo na'a yela' wnná bia', na' la' law yela' baní' chia'. ²⁸ Kate' so law gaggak da' ki, le gon choch kwintle, na' le wia ža'le, dan' ba zezá'a neda', nich yechi'a le'e.

²⁹ Jesusen' gože' lé'gake' to da' bzaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga kan žak che yag higo, na' che bíte'teze yag yoble. ³⁰ Kate' zlé'elele žiagak ni'a nē'ndo', na' nnézkzele ba zžin byo' wbá ka'. ³¹ Lēzka'kze, kate' lé'elele ba žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža yedjnná bia' Dios yežlyo nga.

³² 'Da' li žapa' le'e, bi gatgak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, kate' gakže yógo'te da' ki. ³³ Te che ya'abá, na' che yežlyo nga, san xtiža'a, bi ten ka'ze, san gakkze kan žnnan.

³⁴ 'Le gape chi'i kwintle nich bi we'le latje da' wžia yin' le'e chazen lo yichj láždo'le, dan' naken yela' wawle'e, na' yela' zzožle, na' yela' ž'e' zedle, nich kate' žin ža na', bi yedó láže'le, ³⁵ na' nich bi gaken chele ka to da' wžia yin' benách ka', da' gaken chegak yógo'te benách nníta'gake' dot yežlyo nga. ³⁶ Che len, le soa ban laže', na' le wcháljenteze Dios, nich gak yelale lo da' žala' gaken, na' nich bi yedoé'elele katen' la'le le'e lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³⁷ Te ža wzóa Jesusen' lo zchil yodo', gan bsedle' benách ka', na' kate' za' žale bežoje' ga na', na' wyeje' law ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo. ³⁸ Yógo'te benách ka' bžingake' zzile gan zoa Jesusen' lo zchil yodo' nich wzé nággake' xtiže'e.

22

Benne' yodo' ka' žon xtiža'gake' nakze gótgake' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Kate' za' gak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, lnin' nzin' Pasko', ² naž bdoggak bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka'. Ben xtiža'gake' nakze gótgake' Jesusen', san bi wzáke'gekle', dan' zžébegake' da' gongak benách yež ka'.

³ Naž da' xiwe' yjénlenen Judas tžen. Judas na' lezka' lie' Iskariote, na' nbáblene' benne' chežinno wbás ka' bseła' Jesusen', ⁴ Wyéj Judas na', na' bejcháljlene' bžoz wnná bia' ka' len benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', nakze gak gone' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ⁵ Bebégekle' benne' yodo' ka', na' bchebe láže'gake' wnézjwgake' le' mežw. ⁶ Bchebe laže' Judas na', na' gónele' wdíe' Jesusen' lo ná'gake' ži žize.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-26)

⁷ Bžin ža katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, katen' žala' gótgake' zila'do' ka', bia ka' žáwgake' xche' Lni Pasko'. ⁸ Jesusen' bsele'e Bedw len žwa, na' wnné':

—Le chej, na' le chejsí'ni'a da' gawžo xche' Lni Pasko'.

⁹ Góžgake' le':

—¿Gaz žénelo' chejkwezton'?

¹⁰ Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Le wia nga, kate' žinle lo yež nga, žoj to benne' yedjchage' le'e, noe'e to že'e nis. Le chéjlene' ga žintele yo'o gan choe'e. ¹¹ Le ye' xan yo'on': "Benne' wsedle ži'e le': ¿Gaze zoa yo'o zen na' gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' xche' Lni Pasko?" ¹² Naž wlo'e'ele' le'e to yo'o zen da' zoan ža'le gan ba nba'a. Le wsi'ni'a dan' gawžon ga na'.

¹³ Naž jake', na' bejxáka'gake' kan ba gož Jesusen' légage', na' belsi'ni'e da' gáwgake' xche' Lni Pasko' ga na'.

¹⁴ Kate' goje ža na', wže' Jesusen' gan gáwgake', na' wbás chie' ka' wže' lengake' le' tzen. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légage':

—Gok láže'li'a gáwlena' le'e tzen xche' ni zga'ale kate' saka'a, na' gata'. ¹⁶ Žapa' le'e: biž gawa' ki kate' žinže ža gak da' zlo'e'ezele xche' ni, da' gaken gan zna bia' Dios.

¹⁷ Beḡw Jesusen' to ziga'do', na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Naž gože' légage':

—Le sin', na' le ye'j late' wejen, ¹⁸ dan' žapa' le'e: biž ye'ja' xis uba kate' žinže ža na' nna bia' Dios.

¹⁹ Naž beḡwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Wdé na' bzozjen', na' bi'en che chégage', na' wnné':

—Da' ni naken beja' žen chia' da' zdian' lo w lazle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le neda'.

²⁰ Kate' beyóž bdáwgaken', lezka' bchalje' che ziga'don', na' wnné':

—Žiga'do' ni zlo'e'elen kan nak diža' kob da' zka'n chawen', na' žen chia' žon chochen, žen na' laljen ni'a chele.

²¹ Na'a, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka' že'j žáwlene' neda' tzen.

²² Da' li cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, na' gak chia' kan nyejw le'e yich la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda'.

²³ Naž wzó lágwake' znnábgkele' le' to weje to weje', na' wnnágake':

—¿Nolton'?

Znnábgake' nólgage' gake' benne' blo

²⁴ Naž wnnábgake' la' légakze' nólgage' gake' benne' blo. ²⁵ Jesusen' gože' légage':

—Benne' ka' zna biá'gake' yežlyó nga znnágake' žon cháwe'gake' benách ka', san zkongekle' žin yela' wnná bia' chégage' nich gak chégakke' da' chawe', ²⁶ san le'e bi žala' gonle ki. No benne' nake' blo ladjwle le'e žala' gake' ka to benne' nakže' gaxjw, na' bennen' zna bi'e žala' gake' ka benne' ndo'w chegak lježe' ka'. ²⁷ ¿Nož benne' nakže' blo, bennen' že'j žawe', o bennen' zžie' yela' waw? ¿Kege bennen' že'j žawe' nakže' blo? Neda' zóalena' le'e ka to benne' zžie' yela' waw.

²⁸ Le'e wzóalenkzele neda' katen' gokgak da' ka' chia', da' ka' wzí' biá'gaken neda'. ²⁹ Che len wdía' lo na'le to gan nna bia'le, kan ben Xa', bdie' lo na'a gan nna bi'a neda'. ³⁰ Ki gona' nich gak kwe'le gan ye'j gáwlenle neda' tzen gan nna bi'a, na' kwe'le latje chekzle gan wchi'a láže'le che žinno kwe' benne' ka' zej nake' za'só Israel.

Zna Jesús nna Bedw bi nónb'e Le' (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—Smon, Smon. Bwia nga. Ba wnnáb da' xiwe' cho'ole le'e lo nan', nich wchíx lažen' le'e kan žon to benne' žsoe' zoa' scribe, ³² san ba bliža' Dios, na' wnnabla' Le' gáklene' le', nich bi yeyóž yedó yela' žejlé' chio'. Naž, katen' yeyako' chia', ben choch lježo' ka'.

³³ Bedon' gože' Le':

—Xan, ba zoa' sá'lena' Le', kégeze liž ya, san lezka' ga gátlentia' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Bedw, žapa' le': zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' nno' chonne chi'i bi nónbi'o neda'.

Da' ben Jesús katen' za' gótgake' Le'

³⁵ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Kate' bsela'a le'e, na' bi bia'le yixjw yet, na' kege bzod mežw, na' kege chope kwe' zel-le, žbize byážjelele?

Légake' wnnágake':

—Bi be byážjelto'.

³⁶ Naž gože' légake':

—Na'a, no benne' de yixjw yet chie' žala' we'en, na' lezka' žala' gon no benne' de bzod mežw chie', na' no benne' bi de ya ntoche' chie' žala' gote'e laže' žxoa yene', na' ga'we' to ya ntoche'. ³⁷ Žapa' le'e: žon byenen gak chia' kan nyejw le'e yich la'y, da' znnan: “Béngake' chie' kan žóngake' chegak benne' wen da' zinnj ka'.” Ki gaken, na' gak yógo'te da' zej nyejwn le'e yichen' kan žala' gaken chia'.

³⁸ Naž légake' wnnágake':

—Xan, ni de chope ya ntoche' ka'.

Le' gože' légake':

—Ná'teze.

Jesús zchájljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Naž bžoj Jesusen', na' kan žonkze' wyeje' law Ya'a Yag Olibo, na' benne' wsedle chie' ka' bénlengake' Le' tzen. ⁴⁰ Katen' bžingake' ga na', Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wliž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le doła'.

⁴¹ Naž Jesusen' wz'e gan nnita'gake', na' wdíe' yelate' na'le ka to ga žin to zej da' žsežon, gan bzoa žibe', na' bchájljlene' Dios. ⁴² Wnné':

—Xe, cha' žénelo', bkwas len neda' dan' žala' saka'a, san kege kan žénela' neda', san ka žénelo' Le' gono'.

⁴³ Naž bla' law to wbás che ya'abá, na' ben choche' Jesusen'. ⁴⁴ Naž Jesusen', lo yela' žekle chie', dot laže'e bliže' Dios, na' nis yes chie' goken ka žen, da' zžonten lo yo.

⁴⁵ Kate' beyóž bchájljlene' Dios, bezó že'e, na' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bedjxake'e légake' ztásgake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

⁴⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—žztasle? Le chas, na' le wliž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le doła'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, la' bžintegak benne' zan ga na', na' Judas žónljene' légake' tzen. Judas na' nbáblene' benne' chežinno wsedle ka' che

Jesusen', na' zeje' lawgak benne' zan ka'. Wbige'e gan zoa Jesusen' nich wchág lawe' Le'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Judas, ¿zchag lawo' neda', Benne' Golje' Benách, nich wdío' neda'?

⁴⁹ Kate' benne' ka' nníta'lengake' Jesusen' blé'egekle' kan žak chie', góžgake' Le':

—Xan, ¿wyíngakto'-ne' ya ntoche'?

⁵⁰ To benne' wsedle che Jesusen' bene' we' nag benne' wen žin che bχoz blo. Bžixe' nage' li ža. ⁵¹ Jesusen' wnné':

—Ná'teze.

Wdán Jesusen' nag benne' wen žin na', na' beyonen'. ⁵² Naž gože' bχoz wnná bia' ka', na' benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', na' benne' gole ka', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe', na' wnné':

—¿Za'le, na' nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle kate' zzenle benne' wbán ka'? ⁵³ Tža tža wzóalenkza' le'e lo zchil yodo', na' bi be benle chia', san na' wzáke'le dan' nak ža nzi' lo na' bennen' zoe' latje chol.

Zna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Naž benne' ka' béχwgake' Jesusen', na' belchi'e Le' liž bχoz blo. Bedw wnawe' Jesusen' zi'to' zi'to'le. ⁵⁵ Kate' ni'a na' bχoz blon' ba bžéngake' yi' la' lí'ale liž bχoz blon', wžé'gake' kwit yin'. Naž Bedon' wžé'lene' lé'gake' tzen. ⁵⁶ Kate' to xkwide' no'le wen žin blé'elbe' Bedon', že'ze' žoa'a yin', bwíabe'-ne', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' Jesusen' tzen.

⁵⁷ Beží'i Bedon', na' wnné':

—No'le, bi nónbi'a bennen'.

⁵⁸ Yextido' yetó benne' blé'ele' Bedon', na' wnné':

—Le' žónleno' benne' ka' tzen.

Bedon' wnné':

—Benne', kege neda'.

⁵⁹ Yextido' wnná yetó benne':

—Da' li benne' ni žónlene' Jesusen' tzen, dan' nake' benne' Galilea.

⁶⁰ Naž Bedon' wnné':

—Benne', bi nnezla' biž chen zchaljo'.

Kate' ne zchalje' da' ni, la' wžéžete leko'. ⁶¹ Naž byechj Xanžon', na' bwie' Bedon'. Bejsá' laže' Bedon' da' wnná Xanžon', kan gože' le': “Zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' yeži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'.” ⁶² Naž Bedon' bežoje' na'le, na' wžéžteke' gže'te.

Žon díjtgekle' Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Benne' ka', benne' wžéngake' Jesusen', ben díjtgekle' Le', na' bdíngake' Le'. ⁶⁴ Naž bséjwgake' law Jesusen', na' belgape'e lawe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Wnnéya'a. ¿Nož bennen' wdape'e Le'?

⁶⁵ Da' zan da' wnnégake' chie', na' belsaka' zi'e Le'.

Zžin Jesús lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Kate' za' ža'ní' ža na', bdoɓgak benne' gole ka' len bɓoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. Belchi'e Jesusen' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnnábgekle' Le', ⁶⁷ na' wnnágake':

—Wnná neto'. ¿Nako' le' Benne' Criston'?

Jesusen' gože' légage':

—Cha' yapa' le'e naka' Benne' Criston', bi chejle'le chia', ⁶⁸ na' cha' bi da' nna'bla' le'e, bi be yeži'ile, na' bi wsanle neda'. ⁶⁹ Na'a so lawa' neda', Benne' Golje' Benách, kwi'a kwit li ža che Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia'.

⁷⁰ Wnnábgekle' Le' yógo'tegake', na' wnnágake':

—¿Nakkzo' le' Zi'n Dios?

Le' gože' légage':

—Da' likze znnale.

⁷¹ Naž wnnágake':

—¿Nožže žiážjelžo benne' wlo'e'ele' zia da' nbage'e Le'? La' žo'oze ba benlžo wnnié' che Dios.

23

Zžin Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Naž belzó ža' yógo'te benne' zan ka', na' belchi'e Jesusen' law Pilato. ² Naž wzó lawgake' žesbága'gake' Le' zia, na' wnnágake':

—Benne' ni, ble'elto' da' zia da' žone'. Žone' ga zži'igak benách wláž cheto' ka' chegak benne' yolawe' ka', na' žsejwe' xnezgak benne' ka' žizjwgake' da' zchizjw benne' Sésar, na' znn'e' lekze' nake' Benne' Criston', benne' žala' nna bi'e.

³ Naž Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' likze znno'.

⁴ Naž Pilaton' gože' bɓoz wnná bia' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi be zže'l-la' da' zia da' nbaga' benne' ni.

⁵ Naž ben chóchgake' xtiža'gake', na' wnnágake':

—Žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, na' žsedle' benách ka' do zente gan nbab Judea. Wzó lawe' bene' ki gan nbab Galilea, na' lezka' žonen' nga.

Zžin Jesús law Herodes

⁶ Kate' benle Pilato da' ni, zchálgake' che gan nbab Galilea, wnnable' légage' cha' nbab Jesusen' Galilea. ⁷ Katen' wnezele' nbab Jesusen' gan zna' bia' Herodes, bsele'e Le' law Herodes na', dan' lezka' zoe' le' lo yež Jerusalén ža ka'.

⁸ Kate' Herodes na' ble'ele' Jesusen', bebele', dan' ba gok scha žénele' le'ele' Le', dan' ba benle' da' zan kan nak che Jesusen', na' žak laže'e le'ele' to yela' wak da' gone'. ⁹ Herodes na' wnnable' Jesusen' da' zan, san Le' bi be bechebe'.

¹⁰ Lezka' zej nnita' bɓoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka' ga na', na' besbága'gake' Jesusen' zia. ¹¹ Naž Herodes na' len benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdile, belka'ne' Jesusen' ka'ze, na' nich gon díjgekle' Le', bwákwgake' Le' laže' da' zaka', ka dan' žakw to benne' wnná bia', na' da' yoble belchi'e Le' law Pilaton'. ¹² Kate' ža na' Pilaton', na' Herodes na' benníta'gake' chawe', dan' zga'ale bi blé'egkele' ljéžgake' chawe' toe' yetóe'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39–19:16)

¹³ Naž Pilato btobe' b̄xoz wnná bia' ka' len benne' blo ka', na' benne' yež ka',
¹⁴ na' gože' légage':

—Bedjwa'le benne' ni lawa' neda', na' znnale žone' ga žongak benách ka' žo'osbė, san kate' wnnabla'-ne' binlo, na' wnníta'kzele le'e ga ni, bi be bžel-la' da' zia da' nbage'e, da' ka' žesbága'le-ne'. ¹⁵ Kate' bseła'a-ne' law Herodes, bi be zia bžel-le' da' nbaga' benne' ni nich chogžo chie' gate'. ¹⁶ Na'a wsaka' zı'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

¹⁷ Zoa to da' žon byenen gon Pilaton' kate' žak lni na', da' žónteze žone', žsane' to benne' nyejwe' liž ya lo na'gak benách ka'. ¹⁸ Naž yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Bet bennen', na' bsan Barrabás.

¹⁹ Barrabás na' nyejwe' liž ya dan' bdıl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne'. ²⁰ Pilaton' bcháljlene' légage' da' yoble, dan' žénele' wsane' Jesusen', ²¹ san da' yoble wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze! jBde'e le'e yag kroze!

²² Naž Pilaton' gože' légage' da' chonne chi'i, na' wnné':

—jBizke da' zinnj ben bennen'? Bi be bžel-la' da' bene' da' žonen ga nbage'e zia gate'. Wsaka' zı'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

²³ Zižježe wnnégake', na' wnnábgake' ta' Jesusen' le'e yag kroze. Dan' wžéžeya'agak benne' ka' len b̄xoz wnná bia' ka', scha, na' goken kan žénegekle'.

²⁴ Naž Pilaton' bhoge' che Jesusen' gak chie' kan znnábgake'. ²⁵ Bsane' bennen' wnnábgake' lo ná'gake', bennen' nyejwe' liž ya dan' bdıl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne', na' bdie' Jesusen' nich gak chie' kan žénegekle'.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Kate' ne želchi'e Jesusen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze, b̄xwgake' Smon, to benne' yež Sirene, benne' zezé'e yiže', na' belxóe' yag krozen' ža yene' nich we'en, na' cheje' xkóže'le Jesusen'.

²⁷ Benne' zan, benne' byo ka' len no'le ka', zejnáwgake' Jesusen', na' želbeže', na' želbeže nyache'e chie'. ²⁸ Naž byechj Jesusen', na' bwie' légage', na' gože' légage':

—Le'e, no'le Jerusalén ka'. Bi kwéžele ni'a chia' neda', san le kweže ni'a chekzle, na' ni'a chegak zi'nle ka', ²⁹ dan' žin ža nnágake': “Ba nez zen naken chegak no'le wbiž ka', na' chegak no'le ka' bi zej noe'e bi'do' ka', na' no'le ka' bi zgáže'gake' bi' že'n ka'.” ³⁰ Naž benách ka' so láwgake' yé'gake' ya'a sibe ka', na' nnágake': “Le yedjbaga' neto” na' lezka' yé'gake' ya'ado' ka': “Le wkache' neto’.” ³¹ Cha' ki žóngake' chia' neda', naka' ka to yag nban, žnaxkze góngake' chele le'e, nakle ka yag biž ka'?

³² Lezka' belchi'e chope benne' wen da' zinnj ka', nich wdá'gake' légage' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen'. ³³ Kate' bžingake' law Ya'a Kalabera, da' znnan len diža' xiža': “Ya'a Žit Yichjžo” bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze. Lezka' bdá'gake' chope benne' ka' le'egak yag kroze ka', benne' wen da' zinnj ka'. Toe' bdá'gake' kwit li ža che Jesusen', na' yetóe' bdá'gake' kwite' yegle.

³⁴ Naž Jesusen' wnné':

—Xe, benit law chégage', dan' bi nnéžgekle' da' žóngake'.

Naž benne' ka' žjake' lo wdile, benne' nníta'gake' ga na', belé'egekle' laže' dan' nakw Jesusen', na' bebéjgake' da' gak bia' lawlen. ³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiagakze', ben dítjgекle' Jesusen', na' lezka' bengak benne' wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Benne' ni beslé' benne' yoble ka'. Na'a žála' yeslá kwine' cha' nake' Benne' Criston', bennen' bseła' Dios.

³⁶ Lezka' benne' ka' žjake' lo wdile ben dítjgекle' Jesusen'. Wbíga'gake' gan zoe', na' byé'jgake' Le' nop zichj, ³⁷ na' wnnágake':

—Cha' nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka', beslá kwino'.

³⁸ Lezka' zoa to da' dan' le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' nyejwn len diža' griego, na' len diža' latín, na' len diža' hebreo, dan' znnan: “Benne' znná bi'e benách judío ka'.” ³⁹ To benne' wen da' zinnj na', benne' de'e le'e yag kroze, bliž ditje' Jesusen', na' wnné':

—Cha' nako' le' Benne' Criston', beslá kwino', na' lezka' neto'.

⁴⁰ Beží'i yetó benne' wen da' zinnj na', na' wdile' lježen', na' wnné':

—¿Bi zžebo' Dios? Lezka' le' nžog chio' gato'. ⁴¹ Da' li ž'o'o, da' žála'kze gaken chežo zžáka'žo, kan žála' chog che no benne' wen da' zinnj, san benne' ni, bi be da' zinnj bene'.

⁴² Naž bennen' gože' Jesusen':

—Bejsá' laže' neda' kate' žino' gan nna bi'o.

⁴³ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a ža sóaleno' neda' latje xtan chia'.

Žat Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Kate' bžin wawbiž, bechól dot yežlyó nga ga bžinte žedá chonne. ⁴⁵ Bechól lo whiž, na' laže' da' zen lo yodo' wžezan' chope chogle. ⁴⁶ Naž Jesusen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xe, ždia' be' nakkza' lo no'o.

Kate' beyóž wnné' ki, la' bežojte be' nakkze', na' gote'.

⁴⁷ Kate' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile bl'e'ele' kan goken, bka'n zene' Dios, na' wnné':

—Da' likze bennen' goke' benne' chawe'.

⁴⁸ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiagakze', katen' blé'egekle' dan' goken, beyéjgake' lo yež, želgapa' lchó'gake' dan' že' zédgekle'. ⁴⁹ Zí'to'le bga'ngak yógo'te benne' ka', benne' zej nónbi'e Jesusen', len no'le ka' bénlengake' Le' tzen katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egekle' dan' goken.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Lezka' to benne' yež Arimatea, yežen' nbaben Judea, zoe' ga na'. Lie' Jwsé, na' nake' chawe', na' dot li laže', na' nbáblene' benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ka'. ⁵¹ Bi bénlène' tzen benne' ka' belchoge' che Jesusen' gate', dan' zbezke Jwsén' ža na' nna bia' Dios. ⁵² Naž wyéj Jwsén' law Pilato, na' wnnabe' latje yeyoé'e Jesusen'. ⁵³ Kate' ba betinne' Le', bchele' Le' laže', na' bkáche'gake' Le' lo yežw ba, da' ba bché'ngake' le'e ya'a yej, na' lo yežw ba na', nitó benne' gat bi na' wkáche'gake'. ⁵⁴ Ža na' nak ža zkwéžgake' che ža la'y chegak benne' judío ka', dan' za' žin ža la'y na'.

⁵⁵ Lezka' jak no'le ka' ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' tzen, katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egekle' yežw ba na', na' kan bkáche'gake' Le' ga na'.

⁵⁶ Kate' beyéjgake' lo yo'o, bkwézwgake' neżw da' zła' zix, na' set da' zła' zix. Naż bezi' láže'gake' ža la'y chegak benne' judío ka', kan zřna xřtiža' Dios.

24

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' bžin ža neżw, na' ne nak zildo', bžingak no'le ka' žoa'a yeżw ba che Jesusen'. Zej noe'e da' ka' zła' zix, da' ka' bkwézwgaken', na' yebałe no'le ka' žónlengake' légake' tzen. ² Katen' bžingake' ga na', bejxáka'gake' ba nga'a jej na' dan' bžiągake' gan žó'ogake' lo yeżw ba chien'. ³ Kate' belyoé'e lo yeżw ban', bi blé'egekle' Xanžo Jesusen' ga na'. ⁴ Kate' ne zžébegake' ni'a che da' žaken, la' blá'tegak chope benne' zej nakwe' laže' da' žepen yes baní', na' wzégake' gan nńíta'gak no'le ka'. ⁵ Naż bžébžegake', na' bzexjw yíchjgake' zwiągake' lo yole. Wbás che ya'abá ka' góžgake' légake', na' wnnágake':

—¿Biz chen' žeyilje to benne' zoe' nbane' ga nak latje chegak benne' gat ka'?

⁶ Biz yoe'e ga ni, dan' ba bebane'. Le yesá' laže' dan' gožkze' le'e katen' wzóe' gan nbab Galilea. ⁷ Wnné': “Žon byenen soa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' doła' ka'. Wdá'gake' neda' le'e yag kroze, na' yebana' kate' gak chonne ža.”

⁸ Naż bejsá' láže'gake' dan' wnná Jesusen', ⁹ na' bezá'gake' žoa'a yeżw ban', na' bejzéngekle' benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', len yezika' benne' ka', kan nak dan' goken. ¹⁰ No'le ka' bejzéngekle' benne' wbás ka' da' ni, zej nake' Lia Madlen, na' Zwan, na' Lia, xřna' Jakob, na' yebałe no'le ka', no'le bėnlengake' légake' tzen. ¹¹ Benne' wbás ka' gókgekke' nžix xřtiža'gake', na' bi bejlé'gake' chégake'.

¹² Naż la' wzó ža'te Bedw, na' taría taría wyeje' žoa'a yeżw ban'. Katen' bwie' lo yeżw ban', blé'ele' láže'ze zej nńitan' ga na', na' naż beyeje' liže' žebanle' kan nak dan' goken.

Da' gok lo nez da' zžinten lo yež Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ La' ža na'ze zjak chope benne' ka' yó'ogake' nez da' zžinten lo yež Emaús, da' žen' ka chope hora žezá'gake' yež Jerusalén. ¹⁴ Lo nezen' zcháljgake' che dan' goken. ¹⁵ Kate' ne zcháljgake' la' légakze', bžinkze Jesusen' ga na', na' zéjlene' légake' tzen. ¹⁶ Bi beyónbia'gake' Le' dan' gok to da' zchołen jej lágwage'. ¹⁷ Naż Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz chen' zchalje la' lé'ezele yo'ole nez? ¿Biz chen' žak nyache' láže'le?

¹⁸ Beží'i bennen' lie' Kleofas, na' gože' Le':

—¿Nako' benne' zi'to lo yež Jerusalén, na' tozo' le' bi nnezlo' dan' goken neje nase' ga na'?

¹⁹ Naż Jesusen' gože' légake':

—¿Bižen' goken?

Góžgake' Le':

—Dan' goken che Jesús, benne' Nasaret na'. Goke' benne' bchalje' lo wláz Dios, na' len yela' wak žen bene' žin, na' bchalje' lów Dios, na' lágwak yógo'te benách. ²⁰ Bxoz wnná bia' ka' len benne' wnná bia' cheto' ka' bdégake' Le', na' bchóggake' chie' gate', na' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ²¹ Neto' gok láže'to'gake' bennen' žala' yeslé' benách Israel ka' lo na'gak benne' Roma ka', san na'a ba gok chonne ža kate' gogkak da' ka'. ²² Lezka', bałe no'le ka', no'le wnníta'gake'

lájdwto', béngake' ga wže' zedlto'. Jake' žoa'a yežw ba chien' kate' blā' wbiž na'a ža, ²³ na' katen' bi blé'egekle' Le', na' beyégake', na' góžgake' neto' blé'egekle' wbás che ya'abá ka', wbás ka' góžgake' légake' zoa Jesusen' nbane'. ²⁴ Naž baļe benne' lježto' ka' jake' žoa'a yežw ban', na' bejxáka'gaken' kan wnnagak no'le ka', san bi blé'egekle' Jesusen'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e, benne' bi žejní'il ka'. Nzižje yichj lázdo'le nich bi gak chejle'le yógo'te da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wĺáz Dios. ²⁶ ĶBi ben byenen saka' Benne' Criston' da' ki, na' choe'e gan gake' benne' blo?

²⁷ Naž wzó ľaw Jesusen' zľoe'ele' légake' yógo'te da' žsedle kan nak chie' da' zej nyejwn ľe'e yich la'y, kate' wzó ľaw da' bchalj Moisés, na' zejte da' ka' wnnagak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wĺáz Dios.

²⁸ Katen' bžíngake' lo yeždo' gan zjake', na' ben Jesusen' kan žon to benne' zejže' zi'to'. ²⁹ Ben byéngake' gá'nlene' légake', na' wnnágake':

—Bga'nlen neto', dan' za' gaļe na'a, na' ba žaļe.

Naž wyó'o Jesusen' lo yo'o, na' bgá'nlene' légake'. ³⁰ Kate' Jesusen' ne že'j žáwłene' légake', beḡwe' yet xtil, na' gože' Dios: “Žóχkeno'.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chégake'. ³¹ Ľa' na'ze bnitle dan' bchoļen yej ľáwgake', na' beyónbia'gake' Jesusen', na' Ľe' benitle' ľáwgake'. ³² Naž góžgake' ľjéžgake' toe' yetóe':

—Beyáľa'tekze lázdo'žo katen' bcháljlene' žo'o lo nez, na' katen' bzejni'ile' žo'o da' nyejwn ľe'e yich la'y.

³³ Ľa' na'ze belžo'že'e, na' beyégake' lo yež Jerusalén, na' bejxáka'gake' zej ndobe benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', tzen len benne' ka' nníta'ľengake' légake'. ³⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' chope' ka', na' wnnágake':

—ĶBa bebankze Xanžon'! ĶBlā' ľawe', na' Smon blē'ele' Ľe'!

³⁵ Naž benne' chope' ka' bzéngkele' légake' dan' goken chégake' lo nezen', na' kan beyónbia'gake' Jesusen' katen' bzozje' yet xtilen'.

Benne' wsedle ka' che Jesús želé'egekle' Ľe'
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Kate' ne zcháljgake' kan zej nak da' ki, Jesusen' ľa' bedjsoatie' gachje ľáwe'ľe gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Le ga'n ži yichj lázdo'le.

³⁷ Naž bžébegake' dan' žékgekle' zľé'egekle' to bxin. ³⁸ Jesusen' gože' légake':

—ĶBiz chen' že' zédlele? ĶBiz chen' zza' ľáže'le da' ki? ³⁹ Le wia ni'a na'a. Nedkzan'. Le kan neda', na' le wia neda', dan' to bxin bi dan' beľa', na' bi yo'on žit kan zľé'ekzelele naken chia' neda'.

⁴⁰ Kate' ne zchalje' da' ni, bľoe'ele' légake' ni'a ne'e. ⁴¹ Ľo yeľa' žebél chégake' bi bejľé'gake', na' bebángkele'. Che len Jesusen' gože' légake':

—ĶDe da' gawa'?

⁴² Naž bnéjwgake' Ľe' ľáte'do' bel, bia weye', na' china' bezdo'. ⁴³ Jesusen' wzí'en, na' bdawen' ľáwgake'. ⁴⁴ Naž gože' légake':

—Dan' goken chia' goken kan gožka' ľe'e katen' wzóalena' ľe'e, na' wnnía': “Žon byenen gak yógo'te da' nyejw ľe'e yich, da' bsdle Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wĺáz Dios, na' da' nyejw ľe'e yich da' nzin' Salmo Ķa', da' ka' zcháljgaken kan žaľa' gaken chia' neda'.”

⁴⁵ Naž bzejni'ile' légake' da' ka' zej nyejwn ľe'e yich la'y, ⁴⁶ na' gože' légake':

—Ki nyejw le'e yich kan žon byenen gaken che Benne' Criston', znnan sáka'li'e, na' yebane' lo yela' got kate' gak chonne ža, ⁴⁷ na' dot yežlyó nga žala' wzégake' diža' kan nak chia' neda' nich yeyát láže'gak benách ka', na' yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. Lo yež Jerusalén so lawle wchaljle chia', ⁴⁸ dan' le'ekze blé'elele da' ki, na' žala' wzele diža' dan' goken. ⁴⁹ Le wia nga, neda' sela'a chele da' bchebe laže' Xa' gonne' chele. Che len le ga'nze lo yež Jerusalén kate' sížele yela' wak, dan' zan' ya'abá che Dios.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

(Mr. 16:19-20; Hch. 1:6-11)

⁵⁰ Naž Jesusen' bchi'e benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' jake' lo yež Betania, gan bchis ne'e, na' bliž chawe'e légake'. ⁵¹ Kate' ne žliž cháwe'ze' légake', la' beza'tie' gan nníta'gake', na' beyepe' ya'abá che Dios. ⁵² Wdé bka'n zéngake' Le', lo yela' žebél chégake' beyéjgake' Jerusalén. ⁵³ Wnníta'gakze' lo zchil yodo' zka'n zéngake' Dios, na' žoe láwgake' Le'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ ZWA

Bennen' lie' Diža' golje' benách

¹ Kate' wzó law, kate' bi na' gata' yežlyó nga, ba zoakze Bennen' lie' Diža', na' Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios, na' Benne' Dižan' nakkze' Dios. ² Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios katen' wzó law žata' yežlyó nga. ³ Lo na' Benne' ni, Dios bene' yógo'te da' zej nnita', na' bi be zoa da' ben Dios da' bi bene' lo na' Bennen'. ⁴ Napkze Bennen' yela' nban, na' yela' nban na' naken ka to baní' da' zza'nín' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ⁵ Baní' na' wza'nín' gan nak choł che yela' got, san bi gok da' choł na' wsolen baní' na'.

⁶ Dios bsele'e to benne' lie' Zwa ga ni. ⁷ Benne' ni ble'e nga nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní', nich chejle'gak yógo'te benách ka' che Bennen' ni'a che dan' wchalje'. ⁸ Zwan' bi nake' banín', san bla'ze' nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní'. ⁹ Kate' ža ka' Bennen' nake' baní' da' naken li laže' ba ze'e yežlyó nga, na' zza'ni'e lo yichj lázdo'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Bennen' nake' baní' ble'e yežlyó nga, na' lo ne'e Le' Dios bene' yežlyó nga, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi beyónbia'gake' Le'. ¹¹ Ble'e gan nak chie', san benne' ka' nbáblene' bi wzí' lo ná'gake' Le'. ¹² Benne' ka' bejlé'gake' che Jesusen' wzí' lo ná'gake' Le', na' yógo'te benne' ki, Le' bene' ga wzí' lo ná'gake' gákgake' zi'nkze Dios. ¹³ Benne' ki zej nake' zi'n Dios, kege dan' zej nake' zi'ngak benách chie' ka', na' kege dan' nálgake' ni'a che da' zdan láže'gakkze', o dan' žénele no benne' gaken ki, san zej nake' ki dan' naken da' žénekzele Dios.

¹⁴ Bennen' nake' Diža' golje' benách, na' to chí'i'do'ze wdálene' žo'o, na' yela' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li wzóalengaken Le'. Ble'elto' yela' zen chie', na' yela' zen chien' naken da' bnezjw Xe' chie' dan' nake' bi' byo tlicha' chie'.

¹⁵ Zwan' bzoa lie' che Bennen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

–Benne' ni nake' Bennen' bchalja' chie' katen' wnnía': “Benne' za' ze'e ka neda' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' Le' zga'ale' ka neda'.”

¹⁶ Yógo'težo zzi'žo da' chawe' da' naken chie', da' žonnze' chežo, na' gonnže' da' zenže chežo. ¹⁷ Da' bchi'le Dios blán' chežo lo na' Moisés, san yela' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li blá'gaken chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'.

¹⁸ Nitó benne' bi na' le'ele' Dios, san bi' byo tlicha' che Dios, Bennen' nži'il Xažo Dios Le', Benne' ni bene' ga nónbia'žo Dios.

Da' wnná Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, che Jesús

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:1-17)

¹⁹ Da' ni naken da' bzoa li Zwa, katen' benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, bséla'gake' bxož ka' gan zoa Zwan', tzen len benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' ni'a na'gak bxož ka', nich nnábgekle' Zwan', na' wnná'gake':

–¿Nožkze benne' le'?

²⁰ Kwáselo bchalj Zwan', na' bi bkache'e da' nake', san bchalje' káteze naken, na' wnné':

–Bi naka' Benne' Criston', Bennen' bchebe laže' Dios seje'e chežo.

²¹ Naž wnnábgekle' le' da' yoble, na' wnná'gake':

–¿Nožkze le'? ¿Cha' len' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te?

Zwan' wnné':

—Kege nedan'.

Naž wnnábgekle' le':

—¿Cha' len' bennen' žala' yide' nich wchalje' lo wĺáz Dios?

Bechebe Zwan', na' wnné':

—Kege nedan'.

²² Naž wnnábgekle' le':

—¿Nozkze le'? Wnná neto' nich gak wzenlto' benne' ka' bséla'gake' neto'. ¿Biz zno' le' non' nako'?

²³ Bechebe Zwan', na' gože' légage':

—Neda' naka' bennen', nyejw le'e yiche la'y ka nak chie', dan' znan: “Ženle chi'i to benne' žliže' lo latje dach, zne': Le yeyón chawe' yichj lázdo'le dan' za' la' Xanžon' gan zoale.” Ki wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios.

²⁴ Benne' ka' bséla'gak benne' judío wnná bia' ka' zej nake' benne' yodo' fariseo ka'. ²⁵ Wnnábgekle' Zwan', na' belyi'e le':

—¿Biz chen' žezó' benách ka' nis cha' bi nako' le' Benne' Criston', na' bi nako' Lías, na' bi nako' bennen' žala' yedjchalje' lo wĺáz Dios?

²⁶ Bechebe Zwan', na' gože' légage':

—Neda' žezóa' benách ka' nis lo nis, san zoa to benne' gachje láwe'le gan zoale, bennen' bi nónbia'le-ne'. ²⁷ Benne' ni nake' Bennen' za' ze'e ka neda', na' nakže' blo ka neda', na' bi naka' neda' zi kweja' zele'.

²⁸ Yógo'te da' ki gókgaken gan nbab yež Betábara, gan nak yechelá'a yego Jordán, zaka' gan zla' wbiž, gan bezóa Zwan' benách ka' nis.

Jesús nake' ka zila'do', bia žótgake'-ba' law Dios

²⁹ Ža chope ža Zwa ble'ele' za' Jesusen', na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' nake' zila'do' che Dios, na' žeké'e doľa' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyo nga. ³⁰ Le' nake' Bennen' wnnía' chie': “Ža' za' to Benne' ka neda', na' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' zga'ale' ka neda'.” ³¹ Bi bėnbi'a-ne' zga'ale, san bla'a, na' žezóa' benách ka' nis nich gónbia'gak benách Israel ka' Le'.

³² Zwan' bzoa lie' chie', na' wnné':

—Ble'ela' Dios Be' La'y, bžoje' ya' abá che Dios, na' betje', na' wnné'e kan zna' to plomdo'. Ble'e gan zoa Jesusen', na' bgá'nlene' Le'. ³³ Bi bėnbi'a-ne' zga'ale. Bennen' bsele'e neda' nich yežóa' benách ka' nis gože' neda', na' wnné': “Kate' le'elo' yetj Dios Be' La'y, chejsóalene' to Benne', na' gá'nlene' Le', Bennen' gone' da' žloé'ezele yeľa' žezóa' nis ni, dan' wchize' benách ka' Dios Be' La'y.” ³⁴ Na'a, ba ble'elan', na' zzoa lia' che Bennen', znnia' nake' Ži'n Dios.

Benne' nežw ka', benne' bėnlengake' Jesús tzen

³⁵ Yetó ža na', da' yoble wzóa Zwa ga na', na' chope benne' ka', benne' žónlengake' le' tzen, wnníta'lengake' le'. ³⁶ Kate' Zwan' ble'ele' Jesusen', zde' ga na', gože' benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' ze'e ga na' nake' zila'do' che Dios.

³⁷ Chope benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, bėngekle' dan' wnné', na' bejnáwgake' Jesusen'. ³⁸ Naž beyéčj Jesusen', na' ble'ele' chope benne' ki zej nawe' Le', na' gože' légage':

—¿Bizen' žilje?

Belyi'e Le':

—Benne' wsedle, ¿gaze zo'?

³⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Le da, na' lé'eelen.

Naž jáklene' Le', na' blé'egekle' gan zoe', na' bgá'nlene' Le' ža na', dan' ba žale.

⁴⁰ Ndres, benne' biche' Smon Bedw, nake' to benne' chope' ka' béngkle' da' bchalj Zwan', na' bejnáwgake' Jesusen'. ⁴¹ Ndremen' bejdilje' zga'ale benne' biche'e, bennen' lie' Smon, na' gože' le':

—Ba bla' Benne' Mesías.

Mesías naken to diža' hebreo da' znnan len diža' griego: “Benne' Criston” na' len diža' xiža': “Benne' bséla'kze Dios.”

⁴² Naž Ndremen' la' bche'tie' Smon na' gan zoa Jesusen'. Katen' Jesusen' ble'ele' le', gože' le':

—Le' nako' Smon, zi'n Jonás. Na'a, si' lo' Sefas.

Sefas naken to diža' hebreo da' znnan: “Pedro” len diža' xtil, na' len diža' xiža': “Bedw” da' znnan: “Yej.”

Jesús žliže' Lip, na' Natanael

⁴³ Kate' za' ža'ni' yetó ža, gónele Jesusen' cheje' gan nbab Galilea. Bejxake' Lip, na' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

⁴⁴ Lipen' nake' benne' yež Betsaida, da' naken lažgak Ndres, na' Bedon'.

⁴⁵ Lipen' bejdilje' Natanael, na' gože' le':

—Ba bžel-lto' Bennen' bzoj Moisés kan nak chie' gan nyejw da' bchi'le Dios, na' lezka' benne' ka' bchaljgake' lo' wláz Dios bžojgake' kan nak chie'. Benne' ni Jesús, zi'n Jwsé, benne' yež Nasaret.

⁴⁶ Natanael na' gože' le':

—ǰLa' to da' naken chawe' lo' yež Nasaret?

Lipen' gože' le':

—Da, na' le'elon'.

⁴⁷ Kate' Jesusen' ble'ele' za' Natanael na' gan zoe', wnné':

—Le' wia nga to benne' nake' da' li benne' Israel, na' kwáselo zchalje'.

⁴⁸ Naž Natanael na' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—ǰNakzken' nónbi'o neda'?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kate' ne žliž Lipen' le', katen' wzó' zan yag higon', ble'ela' le'.

⁴⁹ Naž bechebe Natanael, na' gože' Le':

—jBenne' wsedle, Le' nako' Zi'n Dios! jLe' nako' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka'!

⁵⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—ǰžejli'o chia, dan' goža' le': “Ble'ela' le' zan yag higon'”? Le'elo' da' zénle'eže ka' ka da' ni.

⁵¹ Lezka' Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, lé'elele nyaljw ya'abá, na' wbás che ya'abá ka' žyetye', na' želbene' gan zoa' neda', Benne' Golje' Benách.

2

Lni che yeľa' zchag na' da' goken lo' yež Kaná

¹ Wdé chonne ža, gok lni che yeľa' zchag na' lo' yež Kaná gan nbab Galilea, na' zoa xna' Jesusen' ga na'. ² Lezka' wzóa no benne' bliže' Jesusen' len benne' wsedle chie' ka', nich yidgake' lni na'. ³ Kate' bebíž xis uba, dan' yé'jgake', xna' Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Biž de xis uban' da' žé'jgaken'.

4 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. ¿Biz chen' znnio' neda'? Bi na' žin ža włoe'ela' law yela' wak chia'.

5 Naž xna' Jesusen' gože' benne' wen žin ka', benne' zkwá'gake' da' že'j žáwgake', na' wnné':

—Le gon yógo'te da' yi'e le'e.

6 Wnníta'gak xope yeso' yej ga na', da' ka' zkóngekle benne' judío ka' žin kate' žíbgake' ni'a ná'gake' kan žónteze žóngake', na' žože chope chonne že'e nis to to yeso' ka'. 7 Jesusen' gože' benne' wen žin ka', na' wnné':

—Le yescha'te yeso' ki nis.

Naž beschá'gake' yeso' ka' nis. 8 Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le gachen' na'a, na' le chjwan' law benne' znnabe' bi da' žiažjen.

Yjwá'gaken' ga na'. 9 Bennen' znnabe' bi da' žiažjen bwien' cha' nak dzi' nisen' da' ba beyaken xis uba, san bi nnezle' gan zan'. Nnézgekle benne' wen žin ka', benne' belgache'e nisen'. Naž bennen' znnabe' bi da' žiažjen bliže' bennen' zchag ne'e, 10 na' gože' le':

—Yógo'te benne' zné'jwgake' zga'ale xis uba dan' nakžen dzi', na' kate' ba né'jgake', naž zné'jwgake' da' bi naken dzi'. Le', na' zejte na'a wdape chi'o xis uba da' nakžen dzi'.

11 Ben Jesusen' yela' wak ni, da' gok bian', lo yež Kaná gan nbab Galilea, na' nak yela' wak ni da' nežw da' bene'. Ka' goken, bløe'ele' law yela' wak žen chie', na' benne' wsedle chie' ka' bejlé'gake' chie'.

12 Wdé na' Jesusen' wyeje' lo yež Kapernaum, tžen len xne'e, na' benne' biche'e ka', na' benne' wsedle chie' ka', na' wnníta'gake' lo yež Kapernaum na' zan ža.

Jesús žebeje' benne' ka' li'a yodo'

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

13 Kate' za' žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, na' Jesusen' wyeje' lo yež Jerusalén. 14 Bejxake'e benách ka' lo yežen', benne' ka' nníta'gake' li'a yodo', na' žóte'gake' bež ka', na' zila' ka', na' plomdo' ka', bia ka' žótgake'-ba' law Dios. Lezka' že'gak benne' ka' ga na', benne' zchá'gake' mežw ka' da' zá'gaken dot yežlyó nga. 15 Katen' ble'el Jesusen' da' ni, na' bchoke' do las ka' nich chinne' benne' ka', na' bechache' yógo'te benne' ka' na'le gan nak li'a yodo', na' lezka' blage' na'le zila' ka', na' bež ka'. Besdinnje' xmežw benne' ka' zchá'gake' mežwn', na' bžix'e blag ka' ché'gake'. 16 Naž Jesusen' gože' benne' ka', benne' žóte'gake' plomdo' ka', na' wnné':

—Le yeká'da' da' ki. Bi gonle liž Xa' ka to lawe' ya'a.

17 Naž bejsá' láže'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' da' nyejw le'e yiche la'y, da' znan: “Dan' žéke'le'ela' che ližo', na' žeye zla lázda'wa'.”

18 Naž beži'igak benne' judío wnná bia' ka' nníta'gake' ga na', na' belyi'e Jesusen':

—¿Biz yela' wak włoe'elo' neto' da' gak bian' nzi' lo no'o žono' da' ki?

19 Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Le wžia' yi' yodo' ni, na' yechonne žaze yechisan'.

20 Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnná'gake':

—Xope-yon yiz ba zej žóngake' yodo' nga, na' Le', žchonne žaze yechison'?

21 Yodon', dan' bchalj Jesusen' chen, naken la' kwinkze'. 22 Che len, katen' bebán Jesusen' lo yela' got, bejsá' láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan wnné', na' bejlé'gake' da' nyejw le'e yiche la'y, na' lezka' da' bchalj Jesusen'.

Jesús nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'

²³ Kate' ne zoa Jesusen' lo yež Jerusalén, kate' žak Lni Pasko', benne' zan bejlé'gake' chie' Le', dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' žone'. ²⁴ Jesusen' bi bħen laže'e légake', dan' nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'. ²⁵ Bi žon byenen no benne' w'loe'ele' Jesusen' kan zej nak benách ka', dan' nnézkzele' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka'.

3*Jesús zcháljlene' Nikodemo*

¹ Nikodemo, to benne' yodo' fariseo, nbáblene' benne' judío wnná bia' ka'.

² Benne' ni blé'e gan zoa Jesusen' to xe'le, na' gože' Le':

—Benne' Wsedle. Nnezla' Dios bsele'e Le' nich wsedlo' neto'. Bi zoa no benne' gak gone' yela' wak ka', da' zej nak bian', kan zej nak da' ka' žono' Le', cha' bi zoalen Dios le'.

³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le', no benne' bi galje' da' yoble, bi gak le'ele' latjen' gan znaa bia' Dios.

⁴ Nikodemon' wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nakxkze gak to benne' galje' da' yoble katen' ba ngole'? ¿Wak yeyoé'e le'e xne'e, na' galje' yetó?

⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le'. No benne' bi galje' ni'a che nis, na' ni'a che Dios Be' La'y, bi gak choe'e gan znaa bia' Dios. ⁶ Bennen' nalje' lo ni'a lo na' benách, benachze nake', san no benne' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, Be' La'y nbánlene'. ⁷ Bi yebanlo' dan' žapa' le', žon byenen galjo' da' yoble. ⁸ Gáte'teze žak be', na' ženlo' zne ben', san bi nnezlo' galen' zan', o galen' zejen. Lezka' žak chegak benne' ka' zej nalje' ni'a che Dios Be' La'y.

⁹ Naž Nikodemon' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nakxkzen' gak da' ni, cha'?

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Žsedlo' benách Israel ka', na' bi nnezlo' da' ki? ¹¹ Da' li žapa' le', da' nnezlto' zchaljto' chen, na' da' ble'elto' zloe'elto' le'e, san bi zzi' lo na'le dan' žsedlto'. ¹² Cha' bi žejle'le chia' kate' zcháljlena' le'e kan zej nak da' ka' žákaken yežlyó nga, ¿nakxkze gak chejle'le chia' cha' wcháljlena' le'e che da' ka' žákaken ya'abá che Dios?

¹³ Batkle wžén no benne' ya'abá che Dios, san toza' neda', Benne' Golje' Benách, dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, san zoakza' ya'abá che Dios.

¹⁴ Kan ben Moisés lo latje dach, bchise' ža'le to bele ya, bian' bde'e-ba' le'e yag, lezka' žon byenen gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, wchisgake' neda' to le'e yag. ¹⁵ Ki gaken chia', nich bi kwia' yí'gak benne' ka' chejlé'gake' chia', san gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

Dios nží'ile'ele' benách ka'

Naž wnná Jesusen':

¹⁶ —Dan' nží'ile'el Dios benách yežlyó nga, bdie' tlícha'tekze Zi'ne' lo yela' got, nich bi kwia' yí'gak benne' ka' chejlé'gake' chie', san gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'. ¹⁷ Dios bsele'e Zi'ne' yežlyó nga, kege nich choge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia' yí'gake', san nich yelá'gake' ni'a chie' Le'.

18 'Nóte'teze benne' žejli'e che Bennen' nake' Zi'n Dios, bi nžog chie' kwia yie, san no benne' bi žejli'e chie', ba nžog chie' gate' dan' bi žejli'e che Bennen' nake' tliča'tekze Zi'n Dios. 19 Che len ba nžog chegak benách ka' gátgake', dan' blá' Bennen' nake' baní' yežlyó nga, san benách ki žaz láže'gake' da' nak choł, na' kege Bennen' nake' baní'. Ki žóngake' dan' bi nak chawe' da' žóngake'. 20 Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' zinnj, bi žaz láže'gake' baní', na' bi zlá'gake' lo baní', nich bi nna' da' žóngake'. 21 Benne' ka' žóngake' da' nak dot da' li, zlá'gake' lo baní' nich gak bia' žóngake' ni'a che Dios da' žóngake'.

Zwa, benne' žezóe' benách ka' nis, zchalje' che Jesús

22 Wdé na', Jesusen' wyéjlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžingake' gan nbab Judea, na' wzóalene' légake' gan žezóagake' benách ka' nis. 23 Lezka' Zwa žezóe' benách ka' nis lo latjen' nzin' Enón, gawze gan že' yež Salim, dan' de nis zil ga na'. Belžin benne' ka' latjen' nich yežóagake' nis. 24 Ki goken kate' Zwan' bi na' yejwe' liž ya.

25 Naž bałe benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, wzó lágwage' zdíl díža'gake' len benne' judío ka' kan nak che yełá' žeyón kwín chawe' chegak benne' yodo' ka'. 26 Bžingake' gan zoa Zwan', na' belyi'e le':

—Benne' wsdle. Bwia nga. Bennen' wzóalene' le' yechelá'a yego Jordán, bennen' bzoa lio' chie', žezóe' benách ka' nis, na' želžín yógo'te benách ka' gan zoe'.

27 Naž bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Cha' zoa no benne' zoa da' nzi' lo ne'e, naken da' ba bde Dios lo ne'e.

28 Bénkzelele dan' bchalja' katen' wnná'a: "Bi naka' neda' Benne' Criston" san Dios bsele'e neda' nich wzenla' benách ka' za' ze'e Le'. 29 Benne' byo, bennen' zzi'e xkwide' no'le zchag na'be', nake' benne' zchag ne'e, san ljež bennen' zchag ne'e, na' žónlene' le' tzen, zze nage' chie', na' žebele' dan' ženle' da' zchalj bennen' zchag ne'e. Lezka' žebéle'ela' neda' dan' žaken chie' ki. 30 Žon byenen gake' blo Benne' Criston', san žon byenen yéxjwža' neda'.

Bennen' bžoje' ya'abá che Dios

31 Lezka' wnná Zwan':

—Bennen' ze'e zaka' ya'abale nakže' blo ka' yógo'te benách. No benne' nake' che yežlyó nga, che yežlyó nga nakže', na' zchalje' che da' žaken yežlyó nga, san Bennen' ze'e zaka' ya'abá che Dios nakže' blo ka' yógo'te benách ka'.

32 Benne' ni zchalje' che da' bje'ele', na' che da' benle', san bi zoa no benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje'. 33 Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje', zloe'ele' law žejli'e nak dot da' li da' zna Dios. 34 Bennen' bsełá' Dios, zchalje' díža' che Dios, dan' Dios na'kze dot láže'e bsele'e Dios Be' La'y len Bennen'. 35 Xažo Dios nži'ile' Zi'ne', na' ba bdie' lo na' Zi'nen' yógo'te da' de. 36 Nóte'teze benne' žejli'e che Zi'n Dios, ba de yełá' nban da' zejlí kanne chie', san bennen' bi žejli'e che Zi'nen', bi gata' yełá' nban na' chie', san nbage'e zia law Dios.

4

Jesús zchájlene' to no'le nbabe' Samaria

1 Běngekle benne' yodo' fariseo ka' kan benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen zej nyanže' ka' benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' lezka' žezóa Jesusen' zanže benách nis ka' benách ka' žezóa Zwan' nis. 2 Jesús na'kze bi žezóe' benách ka' nis, san benne' wsdle chie' ka' žezóagake' benách ka' nis. 3 Kate' wnnezle Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Judea, na' zejdé' da' yoble gan nbab Galilea.

⁴ Gan zeje', žon byenen tie' gan nbab Samaria. ⁵ Ka' goken, bl̩a' Jesusen' to yeždo' gan nbab Samaria, da' nzin' Sikar, dan' žen' gawze gan de yežlyón' da' bnezjw Jakob che Jwsé chie' ža ni'te. ⁶ Lo latjen' Jakoben' bche'ne' to yežw nis gže'. Kate' bl̩a' Jesusen' ga na', wži'e žoa'a yežw nisen' dan' bejxáke'le' yoe'e nez, ne naken wawbiž. ⁷ Naž bžin to no'le Samaria ga na' nich si'e nis. Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn da' ye'ja'.

⁸ Jesusen' zoe' toze' dan' ba zjak benne' wsdle chie' ka' lo yežen' nich chejxi'gake' bi da' gáwgake'. ⁹ Naž no'le Samaria na' gože' Jesusen', na' wnné':

—¿Znnablo' Le' neda' da' ye'jo', na' nako' benne' judío? Neda' naka' no'le Samaria.

Ki wnné' dan' benne' judío ka' bi de chawe' benách Samaria ka'.

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Chela' nónbi'o da' žonn Dios, na' no Bennen' ži'e le': “Benn da' ye'ja'” na' le' nnablo' Le', na' Le' gonne' chio' nis da' gonnen yela' nban.

¹¹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', bi no'o da' kwéjleno' nis, na' že'lte žia nis ni. ¿Gaz za' nisen' dan' žonnen yela' nban? ¹² ¿Nakžo' Le' zen ka Jakob, xa wdé chežo, bennen' benne' cheto' yežw nis ni, ga ni wži'e nis da' we'je', na' da' we'jgak ži'ne' ka', na' da' we'jgak bia beže chie' ka'?

¹³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—No benne' ye'je' nis ni, da' yoble nnan ye'jen', ¹⁴ san nóte'teze benne' ye'je' nisen' da' wnezjwa' neda', biž nnan ye'jen', dan' wnezjwa' chie' nisen' da' gaken lo yichj l̩ážda'we' ka to gan žal nis, da' gonnen yela' nban da' zejli kanne chie'.

¹⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', benn chia' nisen', nich biž bil-la', na' biž yedjxi'a nis nga.

¹⁶ Jesusen' wnné':

—Wyéj, bejlíž benne' byo chio', na' le da ga zoa' ni.

¹⁷ Beží'i no'len', na' gože' Le':

—Bi zoa benne' byo chia'.

Naž Jesusen' wnné':

—Da' likze znoo': “Bi zoa benne' byo chia'” ¹⁸ dan' ba wzóaleno' gayo' benne' byo ka', na' benne' byon' zóaleno'-ne' na'a, bi nake' benne' byo chio'. Da' ni znoo', da' likze znoo'.

¹⁹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', žekla' neda' nako' benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁰ Xa xto'to' ka' bka'n zéngake' Dios law ya'a nga, san znnale le'e yež Jerusalén naken ga žala' wká'n zéngak benách ka' Dios.

²¹ Jesusen' wnné':

—No'le, bejlé' da' znnia'. Za' ža katen' wká'n zenle Xažo Dios la'kze bi yedjsoale law ya'ado' ni, na' lezka' bi chejsoale lo yež Jerusalén. ²² Le'e zka'n zenle Bennen' bi nónbia'le-ne', san neto' nónbia'to' Bennen' zka'n zento', dan' ben Dios chie' gata' yela' žeslá ni'a chegak benne' judío ka'. ²³ Na'a, za' ža, na' ba zoažo ža na', kate' benne' ka' da' li wká'n zéngake' Dios, wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake', dan' žénele Xažo Dios wká'n zéngak benne' ka' Le' ki. ²⁴ Dios nake' Be', na' benne' ka' zka'n zéngake' Le', žon byenen wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake'.

²⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Nnezla' žala' la' Benne' Mesías, (da' znnan: “Benne' Criston”). Kate' le'e Le', wlo'e'ele' žo'o yógo'te.

²⁶ Jesusen' wnné':

—Lekze' zchájljlene' le'.

²⁷ La' na'ze bežingak benne' wsedle ka' che Jesusen' ga na', na' bebán láže'gekle' dan' zchájljlene' to no'le, san nitóe' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': “¿Biz znnablo' le'?” o “¿Biz da' zchájljleno' le'?”. ²⁸ Naž no'len' bka'ne' že'e chie' ga na', na' beyeje' lo yež, na' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁹ na' wnné':

—Le da, lé'elele to benne' gože' neda' yógo'te da' ba bena'. ¿Nakkze' Le' Benne' Criston'?

³⁰ Naž bžojgak benne' ka' lo yežen', na' bžingake' gan zoa Jesusen'.

³¹ Kate' ne zej no'len', benne' wsedle ka' che Jesusen' ben byéngake', na' belyi'e Le':

—Benne' Wsedle, bdaw.

³² Jesusen' gože' lé'gake':

—De to da' žawa', da' bi nónbial'e.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Nož benne' ba bedjwé'e da' bdawe'?

³⁴ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Da' nbánlena' naken gona' da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', na' yeyóž gona' xchine'. ³⁵ Ki znnale le'e: “Yetáp byo' žin ža lapžo.” Neda' žapa' le'e: le wía na'le, na' wíale benách ka' zej nake' ka gan goz Dios, da' ba nbižen nich chejlapžon. ³⁶ Bennen' zlap'e' zzi'e lajw'e', na' dan' zlapen', naken nich gata' yela' nban da' zejli kanne chegak benách ka', nich gak yebégekle tzen benne' žazen', na' benne' zlapen'. ³⁷ Nak dot da' li da' znnan: “To benne' žaze', na' yetóe' zlap'e'.” ³⁸ Neda' bsele'a le'e chejlaple gan bi gozle. Benne' yoble gozen', na' le'e zzi'le da' žonn žin na' da' bene'.

³⁹ Benne' zan, benne' Samaria ka', benne' nníta'gake' lo yež Sikar na', bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che xtiža' no'len', dan' bchalje' kan nak chie', na' wnné': “Gože' neda' yógo'te da' ba bena'.” ⁴⁰ Kate' bžingak benne' Samaria ka' gan zoa Jesusen', góta'yoegekle' Le' gá'njlene' lé'gake'. Yechóp ža bga'n Jesusen' ga na'. ⁴¹ Ka' goken, benne' zanže bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che da' bchaljkze' Le'. ⁴² Naž benne' ka' belyi'e no'len', na' wnnágake':

—Na'a žejle'to' chie', kégeze ni'a che da' bchaljo' le', san lezka' dan' benlto' neto' chie' Le', na' nezlto' da' li Bennen' nake' Benne' Criston', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

Žeyón Jesús xkwide' byo che to benne' wnná bia'

⁴³ Yechóp ža ka', bezá' Jesusen' gan nbab Samaria, na' wyeje' gan nbab Galilea. ⁴⁴ Ki bene', dan' bchaljkze Jesusen', na' wnné': “Benne' wláž ka' che to benne' zchalje' lo wláž Dios bi žápegake' le' ba la'ne.” ⁴⁵ Kate' belá' Jesusen' gan nbab Galilea, wdápegak benne' Galilea ka' Le' ba la'ne dan' lezka' jake' lo yež Jerusalén katen' gok Lni Pasko', na' blé'egekle' da' ka' ben Jesusen' ga na'.

⁴⁶ Naž beyéj Jesusen' lo yež Kaná gan nbab Galilea, gan beyone' nis xis uba. Lo yež Kapernaum na' zoa to benne' wnná bia', benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' lo wláž benne' zna bi'e, na' xkwide' byo chie' da'be' yizwé'. ⁴⁷ Kate' bennen' benle' ba bezá' Jesusen' gan nbab Judea, na' ba bežine' gan nbab Galilea na', naž wyeje' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le' yide' liže', nich yeyone' xkwide' byo chien', dan' ba žek gatbe'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi chejle'le chia' cha' bi lé'elele da' ka' zej nak bian', na' yela' wak ka' da' gona'.

⁴⁹ Naž bennen' nzi' lo ne'e lo wláz benne' z̄nna bi'e gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne', date ná'tege nich bi gat x̄kwide' byo chian'.

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Nban x̄kwide' byo chion'.

Bennen' bejli'e da' wnná Jesusen', na' zeyeje'. ⁵¹ Kate' ne yoe'e nez zeyeje', ba_{le} benne' wen žin chie' bedjchággake' le', na' bzéngkle' le', na' wnnágake':

—Nban x̄kwide' byo chion'.

⁵² Wnnable' légake' batx̄ wzó law žeyakbe'. Belyi'e le':

—Bache', ka gachje ža bežój-be' da' lan'.

⁵³ Naž wnezele x̄a x̄kwide' byon', beyakbe' kate' Jesusen' ne zchájlene' le', na' gože' le': “Nban x̄kwide' byo chion'.” Che len bejli'e che Jesusen', na' lezka' benách ka' nníta'gake' liže' bejlé'gake' chie'.

⁵⁴ Yela' wak ni naken da' bežopen da' ben Jesusen' katen' wzóe' gan nbab Galilea, da' goken wdé bezé'e gan nbab Judea.

5

Žeyón Jesús to benne' die' ga nzi' Betesda

¹ Wdé gok da' ni, gok to lni chegak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, na' Jesusen' wyeje' ga na'. ² Lo yežen', gawze gan žo'ogak zila' ka', že' to bej nis zen, da' nzin' Betesda len diža' hebreo, na' zej nníta' gayo' zchil zen chen. ³ Lo zchil ka' degak benne' zan, benne' ka' zej de'e yižwé', benne' lo cho_{le} ka', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' žak sá'gake'. Želbeze' bate ta nisen'. ⁴ Ki žaken dan' žetj to wbás che ya'abá to chi'i weje, na' žaze' lo nisen', na' zte' nisen'. Benne' nežw, benne' chejchoé'e lo nisen' kate' zdan, yeyaktie' kan nak bite'teze yižwé' da' de'e. ⁵ Zoa to benne' ga na', ba zej chino' chonne žoa yiz de'e yižwé'. ⁶ Katen' Jesusen' ble'ele' benne' yižwén' die' ga na', wnezele' ba zej zan yiz de'e yižwén', na' wnnable' le', na' wnné':

—¿Žénelo' yeyako'?

⁷ Bechebe benne' yižwén', na' gože' Jesusen':

—Benne', bi zoa no benne' wtinne' neda' lo nisen' kate' zdan. Kate' ne zeyá'a neda', žo'o benne' yoble zga'ale' ka neda'.

⁸ Jesusen' gože' le':

—Wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj.

⁹ La' beyakte bennen', na' beywé'e da' góta'len', na' beyeje'. Ža na' gok da' ni naken ža la'y chegak benne' judío ka'. ¹⁰ Naž benne' judío wnná bia' ka' belyi'e bennen' beyake', na' wnnágake':

—Ža la'y naken na'a. Bi žala' go'o da' žáte'lon'.

¹¹ Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Bennen' beyone' neda' gožkze' neda', na' wnné': “Beywá' dan' delon', na' beyéj.”

¹² Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nož bennen' gože' le': “Beywá' da' delon', na' beyéj”?

¹³ Bennen' beyake' bi nnezle' nožen', dan' ba bezá' Jesusen' lo latjen' dan' zej nníta' benne' zan ga na'. ¹⁴ Wdé gok da' ni, Jesusen' bejxake'e bennen' gan nak lo zchil yodo', na' gože' le':

—Bwia nga. Ba beyako'. Biž gono' do_{la}', nich bi gak chio' to da' nakže zi' ka dan' goken chio'.

¹⁵ Wyéj bennen', na' bejzenle' benne' judío wnná bia' ka', Jesusen' beyone' le'. ¹⁶ Che len bwíagak benne' judío wnná bia' ka' da' žon Jesusen', na' gónegekle' gótgake' le', dan' žone' da' ki kate' nak ža la'y chégake'. ¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Xa' žónteze' žin, na' lezka' neda' žona' žin.

¹⁸ Che len gónežegekle benne' judío wnná bia' ka' gótgake' Jesusen', kégeze dan' bi žape' ža la'y chégake' ba la'ne, san lezka' dan' wnné' nak Dios Xakze', na' ki naken, žon kwine' Dios.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Zi'n Dios

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e. Bi be gak gona' neda', Zi'n Dios, žakze chia', san toze dan' zle'ela' žon Xažo Dios. Yógo'te da' žon Xažo Dios, lezka' žona' neda', Zi'ne'. ²⁰ Xažo Dios nzi'ile' neda', Zi'ne', na' zloe'ele' neda' yógo'te da' žone', na' da' zénle'eže ka' ka da' ni wloe'ele' neda', da' ka' góngaken ga yebán láže'le le'e. ²¹ Kan žon Xažo Dios, žesbane' benne' gat ka', na' žonne' yela' nban chégake', lezka' žona' neda', Zi'ne', znezjwa' yela' nban chégake' kan žénekezela'. ²² Xažo Dios bi zchi'a laže'e nitó benne', san ba bdie' lo na'a neda', Zi'ne', yógo'te yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka'. ²³ Ki naken nich gápegak yógo'te benách ka' neda', Zi'ne', ba la'ne, kan žápégake' Xažo Dios ba la'ne. Nóte'teze benne' bi žape' neda', Zi'ne', ba la'ne, bi žape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', Zi'ne'.

²⁴ Da' li žapa' le'e. Nóte'teze benne' ženle' da' zchalja', na' žejl'i' che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', benne' ni de yela' nban da' zejli' kanne chie', na' bi nžog chie' gate', san nake' ka to benne' ba bebane' lo yela' got dan' ba de yela' nban da' zejli' kanne chie'. ²⁵ Da' li žapa' le'e, za' ža, na' ba žžin ža na', kate' benne' gat ka' yéngkle' chi'a neda', Zi'n Dios, na' benne' ka' yéngkle' xtiža'a, na' góngake' kan žnnan, gata' yela' nban chégake'. ²⁶ Kan yo'o lo na' Xažo Dios wnezjwa' yela' nban chegak benách ka', lezka' bdie' lo na'a neda', Zi'ne', wnezjwa' yela' nban chegak benách ka'. ²⁷ Lezka' bdie' lo na'a yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka' dan' naka' Benne' Golje' Benách. ²⁸ Bi yebán láže'le kan nak da' ni, dan' za' ža kate' yógo'te benne' gat ka' yéngkle' chi'a, ²⁹ na' yežójkake' lo yežw ba ka'. Yebangak benne' ka', benne' bégake' da' nak chawe', na' gata' yela' nban chégake', san benne' ka' bégake' da' žinnj, yebángake', na' chog Dios chégake' gátgake' to chi'ize.

Da' ka' zej nak bian' da' nak Jesús

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi be gak gona' nedza'. Kan nak da' ženla' da' zchalj Xa', ki zchi'a laža'a, na' kan zchi'a laža'a naken chawe', dan' bi žona' kan žénekezela' neda', san kan žénekezela' Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³¹ Cha' neda' zchalja' chia' kwinz'a, bi zaka' dan' zchalja'. ³² Zoa Benne' yoble, Benne' zzoa lie' kan naka' neda', Bennen' nake' Xa', na' nnezla' zaka' da' zzoa lie' kan nak chia'. ³³ Le'e bséla'le benne' ka' bejnnábgekle' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' dan' bzoa lie' kan nak chia' naken dot da' li. ³⁴ Neda' bi žiážjela' no benne' wzóa lie' kan nak chia', san žnnia' da' ki nich yelale le'e. ³⁵ Da' bchalj Zwan' goken ka to yi' yež, da' wyeyen, na' wza'nín, na' le'e, to chí'ido'ze wyáz láže'le si'le baní' chien'. ³⁶ Na'a, zoa da' zzoa li kan nak chia' neda' da' záka'žen ka dan' bzoa li Zwan' kan nak chia'. Da' ka' bde Xažo Dios lo na'a gona', da' ka' žona', na' da' ka'

zzoa lígaken kan nak chia', na' zej nak bian' Xažo Dios bsele'e neda'. ³⁷ Lezka' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda' zzoa lie' kan nak chia'. Batkle bénlele chí'e, na' batkle blé'elele lawe', ³⁸ na' bi nzi' lo na'le xtiže'e, dan' bi žejle'le chia' neda', Bennen' bsele'e Lekze'. ³⁹ Žsédtezle le'e da' nyejw le'e yiche la'y, dan' žéklele gata' yela' nban da' zejli kanne chele ni'a che dan' nyejwn le'e yiche la'y, na' dan' nyejwn le'e yiche la'y na' zzoa lin kan nak chia' neda'. ⁴⁰ Bi žénelele gónlenle neda' tzen nich gata' yela' nban chele.

⁴¹ 'Bi žilja' yela' ba la'ne da' gape no benne' neda'. ⁴² Neda' nónbi'a le'e, na' nnezla' bi nží'ilele Dios. ⁴³ Blá'a nga lo wĺáz Xažo Dios, na' le'e bi zzi' lo na'le neda', san cha' la' benne' yoble, benne' yide' žakze chie', si' lo na'le bennen'. ⁴⁴ ĆNakxkze gak chejle'le che Dios cha' zzi'le yela' ba la'ne da' žaple lježle tole yetole, na' bi žilje yela' ba la'ne da' gape Dios tliča' le'e? ⁴⁵ Bi wzóa yichjle yesbaga'a le'e zia law Xa'. Bennen' yesbage'e le'e zia nake' lekze Moisés, bennen' žxen láže'le-ne', la'kze gote' ža ni'te. ⁴⁶ Chela' žejle'le che Moisés na', lezka' chejle'le chia' neda', dan' bzoj Moisés na' kan nak chia' neda'. ⁴⁷ Na'a, Ćnakxkze gak chejle'le da' zchalja' neda' cha' bi žejle'le da' ka' bzoj Moisés na'?

6

Jesús zwawe' gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Wdě gok da' ni, wyéj Jesusen' yečhelá'a nido' che gan nbab Galilea, dan' nzin' Nido' Che Tiberias, benne' Sésar. ² Benne' zan bejnáwgake' Jesusen' dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' bene', katen' beyone' benne' yižwé' ka'. ³ Naž Jesusen' wžene' to law ya'ado', gan wžé'lene' benne' wsedle chie' ka'. ⁴ Za' žin Lni Pasko' kate' benne' judío ka' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto. ⁵ Kate' Jesusen' bchis lawe', blé'ele' benne' zan, benne' zá'gake' gan zoe', na' gože' Lip:

—ĆGaz žeł-lžo yet xtil dan' gawgak benne' zan ki?

⁶ Ki wnná Jesusen' nich nnezle' da' nna Lipen', dan' nnézkzele' Le' da' gone'. ⁷ Bechebe Lipen', na' wnné':

—Chela' si'žo yet xtil len lazjw to benne' che xono' byo', benne' zan ki bi geklen gáwgake' láte'do' wejen.

⁸ Naž to benne' wsedle che Jesusen', bennen' lie' Ndres, benne' biche' Smon Bedw, gože' Le', na' wnné':

⁹ —Zoa to xkwide' byo nga, nwa'be' gayo' yet xtil ka' da' zej naken zoa' sebada, na' chope bel ka'. ĆWak wawžo benne' zan ki len da' láte'do'ze ni?

¹⁰ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le ye' benne' zan ki kwé'gake' lo yo.

Lo latjen' yo'o daka', na' wže'gak ka gayo' mil benne' ka' ga na'. ¹¹ Naž Jesusen' bežwe' yet xtil ka'. Kate' beyóž gože' Dios "Žóžkeno'" bdisen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' légake' belyisen' chegak yógo'te benne' ka' žé'gake' gan yo'o daka'. Lezka' béngake' chegak bel ka', na' bdáwgake' kan gónegekle' gáwgake'. ¹² Kate' ba béljegekle', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le yetóž da' bizjw ka' da' zej nga'nen, nich bi be nitlen.

¹³ Betóbgaken', na' beschá'gake' čežinno xkwit da' bizjw ka' chegak gayo' yet xtil ka' zej naken zoa' sebada, dan' bega'nen chegak benne' ka' bdáwgaken'.

¹⁴ Kate' benne' ka' blé'egekle' yela' wak dan' ben Jesusen', na' wnná'gake':

—Da' li benne' ni nake' Bennen' zchalje' lo wláz Dios, Bennen' žala' yide' yežlyó nga.

¹⁵ Dan' nnezle' Jesusen' žénegekle' ché'gake' Le' de chgi' nich góngake' ga nna bi'e légake', che len bezé'e latjen', na' wyeje' toze' to law ya'a.

Jesús zze'e lo nisdo'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Kate' ba žale, jak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' bžingake' žoa'a nisdo'.
¹⁷ Belbene' to lo barkw, na' zjake' lo nisdon', nich žingake' lo yež Kapernaum. Kate' ba nak choł, Jesusen' bi na' žine' gan nníta'gake'. ¹⁸ Wzó law žak be' wale lo nisdon', na' nisen' zgó'anen. ¹⁹ Kate' ba bsá'gake' barkwn', na' wzán' ka to ga zza'žo to hora, naž blé'egekle' Jesusen' zze'e lo nisdon', na' ze'e zbig'e gan zej barkwn', na' bžébegake'. ²⁰ Naž Jesusen' gože' légake':

—Nedkzan'. Bi žébele.

²¹ Naž len yela' žebél wzí'gake' Le' lo barkwn', na' la' bžinte barkwn' lo yo biž gan zjake'.

Benne' zan žeyiljgake' Jesús

²² Ža chope ža, gókbe'egekle benne' zan ka', benne' zej nga'ne' yechelá'a nisdon', da' goken, dan' toze barkw bžinen ga na', na' Jesusen' bi wžénlene' benne' wsedle chie' ka' lo barkwn', san légakze' jake'. ²³ Naž bžojgak yebałe barkw ka' lo yež Tiberias, na' bžingaken to latje da' žen' gawze gan bdáwgake' yet xtil, katen' Xanžo Jesusen' gože' Dios: “Žóxkeno” chen. ²⁴ Dan' blé'egekle' biž zoa Jesusen' ga na', na' bi zej nnita' benne' wsedle chie' ka' ga na', che len belbene' law barkw ka', na' bžingake' lo yež Kapernaum, gan bejdiljgake' Jesusen'.

Jesús nake' yet xtil da' znezjwn yela' nban li laže'

²⁵ Kate' bžingak benne' zan ka' yechelá'a nisdon', bejxáka'gake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, ¿batx beló'o nga?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: žeyilje neda', kege dan' blé'elele yela' wak ka' da' bena', san dan' bdawle yet xtilen', na' béljelele. ²⁷ Le gon žin, kege nich si'le yela' waw da' zde chen, san nich si'le yela' waw da' gáta'tezen, na' gonnen yela' nban da' zejlí kanne chele. Yela' waw ki naken da' wnezjwa' neda', Benne' Golje' Benách, chele, dan' Xažo Dios bløe'ele' law naka' Zi'ne'.

²⁸ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biž da' žon byenen gonto' nich gonto' da' žaz laže' Dios?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žaz laže' Dios naken chejle'le chia' neda', naka' Bennen' bsele'e Le'.

³⁰ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biž da' nak bia' gono', da' le'elton' nich chejle'to' chio' Le'? ¿Biž yela' wak gono'? ³¹ Xa gole chežo ka' bdáwgake' yet xtil da' nzin' maná lo latje dach, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Moisés benne' ché'gake' yet xtil che ya'abá, dan' bdáwgaken'.”

³² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: kege Moisés na' benne' chele yet xtil che ya'abá, san Xažo Dios žonne' chele yet xtilen'. ³³ Yet xtil dan' žonn Dios chegak benách ka' naka' neda', dan' bžojen ya'abá, na' znezjwn yela' nban chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁴ Naž belyi'e Le':

—Xan, bénnteze yet xtilen' cheto'.

³⁵ Jesusen' gože' légage':

—Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. Nóte'teze benne' gónlene' neda' tzen, wéljele' to chi'ize da' naken che Dios, na' nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', ba we'je' to chi'ize da' naken che Dios. ³⁶ Naken kan ba gožkza' le'e, la'kze zlé'elele neda', bi žejle'le chia'. ³⁷ Yógo'te benne' ka' zonn Xa' chia', gónlengake' neda' tzen, na' benne' ka' gónlengake' neda' tzen, bi yesbí'igaka'-ne'. ³⁸ Ki naken dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, kege nich gona' kan žénela' nedkza', san nich gona' kan žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ³⁹ Da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', naken bi kwia' yi' nitó benne', bennen' benn Dios chia', na' yesbana'-ne' ža ze lawte ža. ⁴⁰ Da' žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', naken gata' yela' nban chegak yógo'te benne' ka' lé'egekle' neda', Zi'ne', na' chejlé'gake' chia' neda', na' neda' yésbángaka'-ne' ža ze lawte ža na'.

⁴¹ Naž benne' judío wnná bia' ka' wnnégake' che Jesusen', dan' wnné': "Neda' naka' yet xtilen' da' zan' ya'abá." ⁴² Che len wnnágake':

—¿Kege benne' ni Jesusen', zi'n Jwsé? Nónbia'žo xa xne'e. ¿Nakx chen', zna benne' ni: "Bžoja' ya'abá che Dios?"

⁴³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi nnele chia' la' le'eze. ⁴⁴ Bi gak nitó benne' gónlene' neda' tzen, cha' Xa', Bennen' bsele'e neda', bi yedjwé'e bennen' chia' neda', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. ⁴⁵ Nyejw le'e yiche la'y kan wnnagak benne' ka' bcháljigake' lo wláž Dios, da' znnan ki: "Dios wsedle' yógo'te benách." Che len, yógo'te benne' ka', benne' žyenyenle' chi'i Xa', na' nsédgekle' lo ne'e Le', gónlengake' neda' tzen.

⁴⁶ Bi zoa no benne' bje'ele' Xažo Dios, san toze Bennen' bžoje' gan zoa Dios. Bennen' zle'ekzle' Xažo Dios. ⁴⁷ Da' li žapa' le'e: nóte'teze benne' žejli'e chia' neda' de yela' nban da' zejli' kanne chie'. ⁴⁸ Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. ⁴⁹ Xa xto'le ka' bdáwgake' yet xtilen' dan' nzin' maná lo latje dach, na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. ⁵⁰ Neda' naka' yet xtil da' zžojen ya'abá che Dios, na' nóte'teze benne' gawen', bi gate' to chi'ize. ⁵¹ Nedkza' naka' yet xtilen' da' zej nbanlen benách ka', dan' bžojen ya'abá che Dios, na' cha' nóte'teze benne' gawe' yet xtilen', na' gak bane' to chi'ize. Yet xtilen' da' znezjwa' neda' naken xpela'a, da' znezjwan' nich gata' yela' nban chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁵² Naž benne' judío wnná bia' ka' belchix ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Nakx gak gonn benne' ni xpele'e nich gawžon?

⁵³ Che len Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e: cha' bi gawle xpela'a neda', Benne' Golje' Benách, na' cha' bi ye'jle xchena', bi de yela' nban na' chele. ⁵⁴ Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', de yela' nban da' zejli' kanne chie', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. ⁵⁵ Ki naken dan' nak xpela'a yela' waw da' li, na' xchena' naken to da' li da' ye'jen no benne'. ⁵⁶ Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', sóalenteze neda', na' neda' sóalenteza' le'. ⁵⁷ Kan zoa nban Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' neda' nbánlena' Le', ležka' nóte'teze benne' gawe' neda', soe' nbánlene' neda'. ⁵⁸ Da' ni naken yet xtil da' bžojen ya'abá che Dios, na' bi naken ka' yet xtilen' dan' nzin' maná, dan' bdawgak xa xto'le ka', na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. Nóte'teze benne' gawe' yet xtil ni gak bane' to chi'ize.

⁵⁹ Da' ni bchalj Jesusen' gan nak to lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gok da' ni kate' ne žsedle' benách ka' nníta'gake' lo yež Kapernaum.

Da' žonnen yela' nban da' zejlí kanne chežo

⁶⁰ Kate' benne' wsedle' ka' che Jesusen' béngkle' da' ki, benne' zan ládjwgake' wnnégake' chen, na' wnnágake':

—Zédele'e nak diža' ni. ¿Nožkze benne' gak si' lo ne'en?

⁶¹ Wnnezle Jesusen' znnegak benne' wsedle' chie' ka' che xtiže'e, na' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Žon diža' ni le'e zede? ⁶² ¿Nakxkze gaken cha' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, yeyepa' gan wzóa' zga'ale? ⁶³ Da' nak che Dios Be' La'y naken da' žonnen yela' nban chele. Da' nakze beła' žen bi gak gon chawen' le'e. Diža' da' bcháljlena' le'e naken che Dios Be' La'y, na' žonnen yela' nban chegak benách ka'. ⁶⁴ Na'a, bálele le'e bi žejle'le chia'.

Wnná Jesusen' ki dan' nnézkzele' Le' ža ni'te no benne' ka' bi žejlé'gake' chie', na' lezka' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ⁶⁵ Che len wnné':

—Che len ba gožkza' le'e bi gak no benne' gónlene' neda' tzen, cha' bi we' Xažo Dios le' latje.

⁶⁶ Gok chope láže'gak benne' zan ža na', benne' wsedle' chie' ka', na' biž wdálengake' Le' tzen. ⁶⁷ Naž Jesusen' wnnable' benne' chežinno, benne' wsedle' chie' ka', na' wnné':

—¿Lezka' le'e yekwasle?

⁶⁸ Bechebe Bedw, na' gože' Le':

—Xan, ¿noz benne' chéjlen'to'? Le' napo' diža' da' žonnen yela' nban da' zejlí kanne cheto'. ⁶⁹ Neto' žejle'to' chio', na' nónbia'to' Le', nako' Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, na' nako' Zi'nkze Dios ban.

⁷⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wžekza' neda' le'e chežinnole ki, san to benne' ládjwle le'e žonlen da' xiwe' le' tzen.

⁷¹ Da' ni bchalj Jesusen' che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, dan' nak Judas na' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le', na' nbáblene' yechinéj benne' wsedle' chie' ka'.

7

Bi žejle'gak benne' biche' Jesús chie' Le'

¹ Wdé gok da' ni, wdé Jesusen' gan nbab Galilea. Bi gónele' cheje' gan nbab Judea dan' žénegekle' benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' ga na', gótgake' Le'. ² Ža na' za' žin lni chegak benne' judío ka' kate' žejsá' láže'gake' ka' xa wdé chégake' wnníta'gake' gan beshíngake' zan yo'o lága'do'. ³ Che len benne' biche' Jesusen' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Bžoj ga ni, na' wyéj gan nbab Judea nich lé'egekle' benne' wsedle' chio' ka', benne' nníta'gake' ga na', yela' wak ka' da' žono'. ⁴ Cha' žénele no benne' gónbia'gak benách ka' le', bi žone' ngáche'ze da' žone'. Dan' žono' yela' wak zen ki, blóe'el kwino' lawgak yógo'te benách ka' nich lé'egekle' da' žono'.

⁵ Ki wnnagak benne' biche'e ka' dan' bi na' chejlé'gake' chie' Le'. ⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi na' žin ža chia' nich wlo'e'ela' dan' naka' lawgak benách ka', san ža ni naken nich bi da' gonle le'e. ⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zžogake'

le'e cheła'ale, san zzóagake' neda' cheła'ale dan' zloe'ela' law kan zej nake', na' da' znnia' nak bian' bi nak chawe' da' zóngake'. ⁸ Le chej le'e lni na'. Bi cha'a neda' lni na' na'a dan' bi na' žin ža chia'.

⁹ Kate' beyóž gože' légake' da' ki, bga'ne' gan nbab Galilea.

Jesús žeje' lni chegak benne' judío ka'

¹⁰ Wdé jak benne' biche' Jesusen' ka' lni na', lezka' wyeje' Le', kege kwáselo, san ngáche'ze wyeje'. ¹¹ Gan žak lni na', wdiljgak benne' judío wnná bia' ka' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

¹² Benne' zan bcháljgake' da' zanle'e kan nak che Jesusen'. Bałe' wnnágake':

—Nake' chawe'.

Yebałe' wnnágake':

—Bi nake' chawe' dan' žon láže'le' benách ka'.

¹³ Nitó benne' bi bchalje' kwáselo kan nak che Jesusen', dan' benne' zan ka' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka'.

¹⁴ Kate' ba bžin gachje lni na', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bsedle' benách ka' nníta'gake' ga na'. ¹⁵ Bebán láže'gak benne' judío ka', na' wnnágake':

—¿Nakx chen', žakle'e bennen', na' bi nsedle' che yodo'?

¹⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žsedla' neda', kege chezan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ¹⁷ Cha' žénele no benne' gone' kan žénele Dios, na' gákbe'le' cha' nak che Dios da' žsedla' benách ka' o cha' žakze chia' zchalja'. ¹⁸ Nóte'teze benne' zchalje' žakze chie', žone' ki nich gápegak benách ka' le' ba la'ne, san bennen' žénele' gápegak benách ka' ba la'ne bennen' bsele'e le', benne' ni zchalje' da' naken dot da' li, na' bi žon láže'e.

¹⁹ 'Moisés bdie' lo na'le da' bchi'le Dios, san nitole le'e bi žonle kan zna xtiže'e. ¿Biz chen' žénelele gotle neda'?

²⁰ Beži'igak benne' zan ka', na' belyi'e Le':

—Da' xiwe' žónlenen le' tzen. ¿Nožkze benne' žénele' gote' le'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—To yeła' wak bena', na' žebán láže'le' yógo'tele. ²² Da' li Moisés benne' chele dan' nžogen lo beła' chele dan' nak bian' nzi'le xtiža' Dios. Kege Moisés na'kze bennen' chele, san wzien lo na'gak xa xta'we' ka'. Na'a, la'kze nak ža la'y, zchogle lo beła' chegak xkwide' byo chele ka' dan' nak bian' zej nbabbe' che Dios. ²³ Cha' želzi'be' lo beła' chégakbe' dan' nak bian' kate' nak ža la'y, nich bi wka'nle ca'ze da' zna da' bchi'le Moisés, ¿žža'le neda' dan' beyona' to benne', nich beyake' cháwe'do' kate' nak ža la'y? ²⁴ Bi žala' kon wchi'a láže'le, san le wchi'a láže' kan nak da' li.

Jesús zloe'ele' gan bžoje'

²⁵ Naž bchaljgak bałe benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' žeyiljgak benne' judío wnná bia' ka' nich gótgake' Le'? ²⁶ Le wia nga. Kwáselo zchalje', na' bi be žé'gake' Le'. ¿Žákbe'egekle benne' ka', benne' zna biá'gake' žo'o, da' li benne' ni nake' Benne' Criston', Bennen' žala' nna bi'e žo'o? ²⁷ Benne' ni, nnezlžo ga benne' Le'. Kate' yid Benne' Criston', bi nnezle nitó benne' ga benne' Le'.

²⁸ Wzóa Jesusen' zsedle' benách ka' lo zchil yodo', na' katen' benle' da' ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—¿Nónbia'le neda', na' nnézele ga benne' neda'? Bla'a yežlyo nga, kege žakze chia', san Dios na'kze bsele'e neda', na' Le', bi nónbia'le-ne'. ²⁹ Neda' nónbi'a-ne', dan' za'a lo wlaze' Le', na' Lekze' bsele'e neda'.

³⁰ Naž ben byéngake' séngake' Le', san nitó benne' bi beḡwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' nich choe'e lo ná'gake'. ³¹ Benne' zan bejlé'gake' chie', na' wnná'gake':

—Kate' la' Benne' Criston', ¿gone' da' zanže yeła' wak ka' ka da' žon Benne' ni?

Benne' yodo' ka' želse'e benne' ka' nich séngake' Jesús

³² Béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' zchaljak benách ka' kan nak che Jesusen', na' bḡoz wnná' bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', bséla'gake' ni'a ná'gake' nich chejḡéngake' Le'. ³³ Naž Jesusen' wnné':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naž yeyá'a gan zoa Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³⁴ Yeyilje neda', san bi yežél-lele neda'. Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e.

³⁵ Naž benne' judío ka' belyi'e ljéžgake' ka', na' wnná'gake':

—¿Gaz chej benne' ni, gan bi yežél-lžo-ne'? ¿Cheje' gan zej nnita' benne' judío ka', benne' zej náslase' dot yežlyo nga, na' wsedle' benne' zi'to ka'? ³⁶ ¿Biz zejlás dan' wnné': “Yeyilje neda', na' bi yežél-lele neda'” na' lezka': “Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e”?

Nis yego da' žonnen yeła' nban chežo

³⁷ Kate' nak ža ze lawte ža che lni na', ža na' naken blo, wzó ža' Jesusen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Cha' zoa no benne' zbiž yichj lázda'we', žála' yide' gan zoa', na' ye'je'.

³⁸ Nóte'teze benne' žejli'e chia' neda', gak chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Lo yichj lázdo'w bennen' galj da' gaken ka to nis yego” dan' gon chawen' benách ka', na' gata' yeła' nban ché'gake'.

³⁹ Bchalj Jesusen' da' ni kan nak che Dios Be' La'y, Bennen' žála' yedjsóalene' benne' ka' chejlé'gake' che Jesusen'. Ki wnné' dan' bi na' žin Dios Be' La'y na', dan' bi na' yeyepe Jesusen' gan gake' Benne' blo.

Žak chóplegak benách ka'

⁴⁰ Kate' benne' zan ka' béngkle' da' ki, bałe' wnná'gake':

—Da' li benne' ni nake' bennen' zchalje' lo wláz Dios, bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo.

⁴¹ Yebałe' wnná'gake':

—Benne' ni nake' Benne' Criston'.

Wnnagak yebałe' benách ka':

—¿Galj Benne' Criston' gan nbab Galilea? ⁴² Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Galj Benne' Criston' ladjw zi'n za'só Dabi ka', na' gake' benne' yež Belén, da' goken laž Dabín.”

⁴³ Ka' goken, gok chóplegak benne' ka' ni'a che Jesusen'. ⁴⁴ Gónegekle' bałe' séngake' Jesusen', san nitó benne' bi be bene' chie'.

Benne' wnná' bia' ka' bi žejlé'gake' che Jesús

⁴⁵ Naž ni'a na'gak bḡoz wnná' bia' ka' len ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', bežingake' gan zej nnita' benne' yodo' wnná' bia' ka', na' benne' ki belyi'e ni'a ná'gake' ka', na' wnná'gake':

—¿Biz chen' bi žedjwa'le-ne'?

⁴⁶ Naž bechébegak ni'a ná'gake', na' wnná'gake':

—Bi zchalj nitó benne' kan zchalj bennen'.

⁴⁷ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—¿Be'le latje ben láže'le' le'e? ⁴⁸ ¿Zoa no benne' wnná bia', o no benne' yodo' fariseo, bejli'e chie'? ⁴⁹ Benne' ki, benne' bi žákgage' xtiza' Dios, zej nbage'e zia.

⁵⁰ Lezka' zoa Nikodemo ga na', bennen' ble'e gan wzóa Jesusen' to xe'le. Nikodemon' nake' benne' yodo' fariseo, na' gože' légage':

⁵¹ —¿Zchogžo che to benne' gate' ni'a che da' bchi'le Dios žo'o cha' bi yénležo chie' zga'ale nich nnéležo biz bene'?

⁵² Naž beži'igake' yeba'le' ka', na' belyi'e le':

—¿Nako' le' benne' Galilea? Be' da' nyejw le'e yich la'y, na' wio' batkle bžoj nitó benne' zchalje' lo wláZ Dios gan nbaB Galilea.

⁵³ Naž che chégage' beyéjgake' lížgake'.

8

¹ Jesusen' wyeje' gan nak law Ya'a Yag Olibo.

No'len' bene' do'la' da' zka'n ditjen ye'la' zchag na'

² Kate' za' ža'ni', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bžingak yógo'te benách ka' gan zoe'. Jesusen' wži'e ga na', na' bsedle' légage'. ³ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bché'gake' to no'le gan zoa Jesusen', no'len' blé'egekle' žone' do'la' da' zka'n ditjen ye'la' zchag na'. Bžégage' le' gachje láwe'le benách ka' zze nággake' che Jesusen', ⁴ na' belyi'e le':

—Benne' wsedle, no'le ni wzento'-ne' žone' do'la' da' zka'n ditjen ye'la' zchag na'. ⁵ Lo da' bchi'le Moisés, gože' žo'o wže'ežo yej to no'le žone' da' ki, nich gate'. ¿Na'a Le', biz zno'?

⁶ Ki wnnágake' nich bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' le' zia. Naž byechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' bzoje' lo yon' len xben ne'e. ⁷ Kate' wnnáble'egekle' le', naž bezé Jesusen', na' gože' légage':

—Nólele le'e bi naple do'la' wak so lawle wže'ele-ne' yej.

⁸ Da' yoble beyechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' wzó lawe' zzoje' da' yoble lo yon'. ⁹ Kate' béngkle' da' ni, na' lázdo'gake' bcheben légage', na' bežojgak to tógake'. Zgá'alegak benne' gole ka' bezá'gake', na' wdé na' benne' kwide' ka'. Toze Jesusen' bga'ne' len no'len', ga na' zoe' gachje láwe'le benne' ka' zze nággake' chie' le'. ¹⁰ Naž Jesusen' bezie' da' yoble, na' bi ble'ele' nitó benne' žesbage'e no'len' zia, san toze no'len', na' gože' le':

—No'le, ¿gaz zej nnita' benne' ka' besbága'gake' le' zia? ¿Bi zoa no benne' zchoge' chio' gato'?

¹¹ No'len' wnné':

—Nitóe'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Lezka' neda', bi zchoga' chio' gato'. Beyéj ližo', na' biž gono' do'la'.

Jesús nake' baní' chegak benne' ka'

¹² Da' yoble Jesusen' bchájlene' légage', na' wnné':

—Neda' naka' baní' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Nóte'teze benne' sá'lene' neda' tzen, bi te' gan nak cho'j, san soa'len baní' le', nich le'ele' kan gata' ye'la' nban da' zejli kanne chie'.

¹³ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Le' zzoa lio' chio' kwinzo'. Bi zaka' da' zzoa lion'. Dáche'ze naken.

¹⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—La'kze zzoa lian' chia' kwinza', dot da' li nak da' zzoa lian' dan' nnezla' gan b̄zoja', na' gan cha'a, san le'e bi nnézele gan za'a, na' gan yeyá'a. ¹⁵ Le'e zchi'a laže'le kan zej nak da' ka' žákaken yežlyó nga, san neda', žakze chia' bi zchi'a laža'a nitó benne'. ¹⁶ La'kze wchi'a laža'a, ka nak da' li wchi'a laža'a, dan' kege nedza' wchi'a laža'a, san Xa', Bennen' bsele'e neda', gónlene' neda' tzen. ¹⁷ Lezka' da' bsdle Moisés nyejw le'e yich la'y, na' znnan: "Da' zzoa ligak chope benne', naken dot da' li." ¹⁸ Neda' zzoa lia' chia' kwinza', na' Xa', Bennen' bsele'e neda', lezka' zzoa lie' chia' neda'.

¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa Xo'?

Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi nónbia'le neda', na' bi nónbia'le Xa'. Chela' nónbia'le neda', lezka' Xa' gónbia'le-ne'.

²⁰ Bchalj Jesusen' da' ni kate' ne zoe' žsedle' benách ka' lo zchil yodo', gan zej nnita' kak ka' gan zgó'ogake' mežw che yodo', san nitó benne' bi beḡwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' choe'e lo ná'gake'.

Zna Jesús: "Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e"

²¹ Da' yoble Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Yezá'a yežlyó nga, na' yeyilje no benne' yeslé' le'e, san ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle. Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e.

²² Naž bchaljgak benne' juđio wnná bia' ka', na' wnnágake':

—¿Got kwine'? Wnné': "Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e."

²³ Jesusen' gože' légage':

—Nakle le'e che yežlyó da' žen' že'le nga, san neda' za'a ya'abá che Dios da' žen' ža'le. Nakle le'e benách che yežlyó nga, san neda' bi naka' benne' che yežlyó nga. ²⁴ Che len goža' le'e: "Ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle." Cha' bi chejle'le nakkza' Benne' Weslá, ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle.

²⁵ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nožke benne' nako'?

Jesusen' gože' légage':

—Naka' kan ba goža' le'e ža ni'te. ²⁶ Da' zan da' žala' yapa' le'e, na' wchi'a laža'a da' nak chele. Diža' dot da' li zchalj Xa', Bennen' bsele'e neda', na' da' ženla' zchalje' Le', zcháljenan' benách ka' nnita'gake' yežlyó nga.

²⁷ Bi bejní'igekle' zcháljene' légage' kan nak che Dios, Xe'. ²⁸ Che len Jesusen' gože' légage':

—Kate' žin ža wchisle neda', Benne' Golje' Benách, nich gotle neda', naž gákbe'elele nakkza' Benne' Weslá, na' bi be žona' žakze chia', san da' b̄oel'el Xa' neda' zchaljan'. ²⁹ Xa', Bennen' bsele'e neda', zóalene' neda'. Xa' bi bka'ne' neda' toza', dan' žónteza' da' žaz laže'e Le'.

³⁰ Kate' bchalj Jesusen' da' ni, benne' zan bejlé'gake' chie'.

No benne' nake' che Dios, na' no benne' nake' wen laže'

³¹ Naž Jesusen' gože' benne' juđio ka', benne' žejlé'gake' chie', na' wnné':

—Cha' góntezele kan zna xtiža'a, da' li gakle benne' wsdle chia' ka'.

³² Gónbia'le da' nak dot da' li, na' dan' naken dot da' li yeslán le'e.

³³ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Za'só Bran naktó', na' bi zoa no benne' bene' neto' benne' ndo'w ka'. ¿Biz chen' znno': "Yeslán le'e"?

³⁴ Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e: Yógo'te benne' wen doła' ka, yó'ogake' lo na' doła'. ³⁵ To benne' ndo'w bi gá'nteze' liž xan yo'o, san bennen' nake' zi'n xan yo'on' gá'nteze' liž bennen' nake' xan yo'on'. ³⁶ Ki naken, cha' Bennen' nake' Zi'n Dios yeslé' le'e, da' li yelale. ³⁷ Nnezla' nakle za'só Bran, san žénelele gotle neda', dan' bi nzi' lo na'le xtiža'a. ³⁸ Neda' zchalja' che da' bĽe'ela' gan zoa Xa', san le'e žonle da' benl-le gan zoa xakzle.

³⁹ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Bran nake' xa gole wdé cheto'.

Naž Jesusen' gože' légage':

—Chela' da' li nakle za'só Bran, gonle kan ben Bran na'. ⁴⁰ Na'a, žénelele gotle neda', la'kze zcháljĽena' le'e da' nak dot da' li, dan' benla' bchaj Dios. Bi ben Bran na' ki. ⁴¹ Le'e žonle kan žon xakzle.

Naž belyi'e Le':

—Neto' bi naktó' zi'n zi' ka'. Toze Dios nake' Xato'.

⁴² Naž Jesusen' gože' légage':

—Chela' da' li nak Dios Xale, si' lo na'le neda', dan' bžoja' gan zoa Dios, na' bla'a yežlyó nga. Kege žakze chia' bla'a, san Dios na'kze bsele'e neda'. ⁴³ ĽBi nnézele biz chen' bi gak chejni'ilele da' znnia'? Naken dan' bi žénelele wzé nagle xtiža'a. ⁴⁴ Xakzle naken da' xiwe'. Nakle che da' xiwen', na' žénelele gonle da' žaz laže' xalen'. Ža ni'te da' xiwen' naken benne' wetw benách ka', na' bi nzi' lo nan' da' nak dot da' li, dan' bi zchaljen da' li. Kate' žon laže' da' xiwe', ka nakkzen zchaljen, dan' naken benne' wen laže', na' naken ka xágakkze benne' wen laže' ka'. ⁴⁵ Dan' zchalja' neda' da' li, bi žejĽe'le chia'. ⁴⁶ ĽNóžlele le'e gak yesbága'le neda' doła'? Cha' zchalja' da' li, Ľbiz chen' bi žejĽe'le chia'? ⁴⁷ No benne' nake' che Dios, zze nage' xtiža' Dios, san le'e, dan' bi nakle che Dios, bi zze nagle xtiže'e.

Benne' Criston' zoakze' zga'ale' ka Bran

⁴⁸ Naž beží'igak benne' judío ka', na' belyi'e Jesusen':

—Káteze wnnato' kate' wnnato' nako' benne' Samaria, na' žonĽen da' xiwe' Le' tzen.

⁴⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi žonĽen da' xiwe' neda' tzen. Neda' žapa' Xa' ba la'ne, na' le'e zzoale neda' chela'ale. ⁵⁰ Bi zka'n zen kwina'. Zoa No Benne' zka'n zene' neda', na' Le' zchi'a laže'e žo'o. ⁵¹ Da' li žapa' le'e: nóte'teze benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'.

⁵² Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a nnezlto' žonĽen da' xiwe' Le' tzen. Bran gote', na' lezka' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, san Le' zno': "Nóte'teze benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'." ⁵³ ĽNakžo' Le' zen ka xážo Bran? Gote' le', na' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ĽNozkzen' žon kwino'?

⁵⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Cha' neda' wká'n zen kwina', yela' zen na' bi be zakan'. Xa' zka'n zene' neda', na' le'e znnale nake' Dios chele. ⁵⁵ Bi nónbia'le Xážo Dios, san neda' nónbia'-ne'. Chela' nnia': bi nónbia'-ne', na' gaka' benne' wen laže' kan nakle le'e. Nakle benne' wen laže' ka'. Na'a, da' li nónbia'-ne', na' nzi' lo na'a xtiže'e. ⁵⁶ Xale Bran bebele' dan' žala' le'ele' ža soa' neda' yežlyó nga, na' la'kze gote' ža ni'te, bĽe'elĽen', na' bebéle'ele'.

⁵⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bi na' gono' chi-yon yiz. ĽBĽe'elo' Bran na'?

⁵⁸ Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e: katen' bi na' soa Bran na', neda' ba zoakza'.

⁵⁹ Naž bēxwgake' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen', san Le' bkache' kwine' lāwgake', na' bežoje' la' li'a yodon'. Wdie' gachje lāwe'le gan nníta'gake', na' beyeje'.

9

Jesús žeyone' to benne' golje' lo choḷe

¹ Kate' ne zda Jesusen' to latje, bḷe'ele' to benne' golje' lo choḷe. ² Benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, ζnoz ben doḷa', dan' golje' lo choḷe? ζBenne' ni, cha' xa xne'e'?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi naken dan' ben benne' ni doḷa', na' kege dan' bengak xa xne'e' doḷa', san naken nich la' law yeḷa' wak zen che Dios ni'a che benne' ni. ⁴ Žon byenen gonžo xchin Xa', Bennen' bseḷe'e neda', kate' ne nak ka te ža. Žin ža gak chol che yeḷa' got, katen' bi gak nitó benne' gone' žin. ⁵ Kate' ne zoa' yežlyó nga, naka' baní' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁶ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bži'e zene' lo yo, na' bene' góna'do' len zene' na', na' wdeben' yej law benne' lo cholen'. ⁷ Naž gože' le':

—Wyéj, na' bejtíb lawo' lo bej nis da' nzin' Siloé. (Siloé naken to diža' hebreo da' znan: nseḷa'.)

Naž benne' lo cholen' wyeje' ga na', na' bejtibe' lawe'. Kate' bezé'e ga na', ba zle'ele'. ⁸ Naž bebán láže'gak benne' zjo'o li'a ka', len benne' ka' blé'egekle' le' zga'ale katen' goke' lo choḷe, na' wnnágake':

—ζKege benne' ni bennen' wži'e, na' wnnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'?

⁹ Baḷe' wnnágake':

—Lekze'.

Yebaḷe' wnnágake':

—Kegen', san kan zḡna' law bennen', lezka' zḡna' law benne' ni.

Le' wnné':

—Nedan'.

¹⁰ Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—ζNakxkze goken, byaljw yej lawo'?

¹¹ Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Bennen' lie' Jesús bene' góna'do', na' wdeben' yej lawa', na' gože' neda': "Wyéj žoa'a bej nis da' nzin' Siloé, na' bejtíb lawo'." Wyá'a ga na', na' bejtiba' lawa', na' la' byáljwe yej lawa'.

¹² Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—ζGaž zoa bennen'?

Le' gože' légake':

—Bi nnezla'.

Benne' yodo' ka' znnábgekle' binlo bennen' byaljw yej lawe'

¹³ Naž bché'gake' bennen' goke' lo choḷe, na' bežégake' le' lawgak benne' yodo' fariseo ka'. ¹⁴ Dan' nak ža la'y chégake' kate' ben Jesusen' góna'don', na' bsaljwe' yej law bennen' goke' lo choḷe, ¹⁵ che len benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' le' da' yoble nakx goken byaljw yej lawe'. Le' gože' légake':

—Bdebe' góna'do' yej lawa', na' bejtiban', na' zle'ela'.

¹⁶ Naž bchaljgak baḷe' benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Bennen' bi nake' che Dios, dan' bi žape chi'e ža la'y.

Yeba_{le}' wnná'gake':

—¿Wak to benne' do_{la}' gone' ye_{la}' wak ka' kan zej nak da' ka' žon bennen'?

Ka' goken, bžoj chóp_{le}gake'. ¹⁷ Da' yoble wnnáb_{ge}kle' bennen' goke' lo cho_{le}, na' wnná'gake':

—¿Biz žnno' le' che bennen', žnno' bsaljwe' yej lawo'?

Le' wnné':

—Nake' benne' zchalje' lo wláz Dios.

¹⁸ Benne' judío wnná' bia' ka' bi bejlé'gake' cha' goke' lo cho_{le} katen' golje', na' byal_{ljw} yej lawe'. Che len bližgake' xa xna' bennen' byal_{ljw} yej lawe'.

¹⁹ Wnnáb_{ge}kle' lé'gake', na' wnná'gake':

—¿Nak benne' ni ži'nle, žnna_{le} golje' lo cho_{le}? ¿Nak_xkze naken zle'ele' na'a?

²⁰ Bechébegak xa xne'e ka', na' belyi'e lé'gake':

—Nnezlto' benne' ni nake' ži'nto', na' golje' lo cho_{le}, ²¹ san nak_x goken, zle'ele' na'a, bi nnezlto', na' nož bennen' bsaljwe' yej lawe', bi nnezlto'. Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak. Lekze' nne'.

²² Ki wnnagak xa xna' bennen' goke' lo cho_{le}, dan' zžébegake' benne' judío wnná' bia' ka', dan' ba ben xtiža'gake' cha' nóte'teze benne' nne' nak Jesusen' Benne' Criston', to chi'ize kwéjgake' bennen' lo yo'o gan ždobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ²³ Che len wnnagak xa xne'e: “Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak.”

²⁴ Naž benne' judío wnná' bia' ka' da' yoble bližgake' bennen' goke' lo cho_{le}, na' belyi'e le':

—Ni'a che Xanžo Dios wnné da' likze. Neto' nnezlto' nak bennen' benne' do_{la}'.

²⁵ Naž bechebe bennen' goke' lo cho_{le}, na' wnné':

—Cha' nake' benne' do_{la}' bi nnezla'. To da' nnezla'. Zga'ale goka' lo cho_{le}, na' na'a zle'ela'.

²⁶ Wnnáb_{ge}kle' le' da' yoble, na' wnná'gake':

—¿Biz bene' chio'? ¿Nak_x bene' nich bsaljwe' yej lawo'?

²⁷ Bechebe bennen', na' gože' lé'gake':

—Ba gožkza' le'e, san bi gónelele si' lo na'le xtiža'a. ¿Biz chen' žénelele yénele da' yoble? ¿Žénelele gónlenle Le' tzen?

²⁸ Naž bká'ngake' le' ka'ze, na' wnná'gake':

—Le' žónleno' bennen' tzen, san neto' žónlento' Moisés tzen. ²⁹ Neto' nnezlto' Dios bchájlene' Moisés na', san kan nak che benne' ni, bi nnezlto' nož benne' bsele'e Le'.

³⁰ Naž bechebe bennen', na' gože' lé'gake':

—Da' ni žonen ga žebán laža'a. Le'e bi nnézelele nož benne' bsele'e bennen', na' Le' bsaljwe' yej lawa'. ³¹ Nnezlžo Dios bi ženle' chegak benne' do_{la}' ka', san ženle' che no benne' zka'n zene' Le', benne' žone' ka' žénele' Le'. ³² Ža ni'te na' žejte na'a bi ženle' cha' no benne' bsaljwe' yej law to benne' golje' lo cho_{le}.

³³ Chela' bi nak bennen' che Dios, bi be gak gone'.

³⁴ Naž beži'igak benne' yodo' ka', na' belyi'e le':

—Kan goljo' nak bian' nbago'o do_{la}'. ¿Žénezkzo' le' wsdlo' neto'?

Naž bebéjgake' le' na'le.

No benne' ka' zej nchólgekle'

³⁵ Benle Jesusen' kan bengak benne' judío wnná' bia' ka', bebéjgake' bennen' goke' lo cho_{le}. Kate' bežage' le', gože' le':

—¿Žejli'o che Zi'n Dios?

³⁶ Bechebe' le', na' gože' Jesusen':

—¿Nozen', nich chejli'a chie'?

³⁷ Jesusen' gože' le':

—Ba ble'elo' le', na' neda' nga zcháljlēna' le', naka' Zi'n Dios.

³⁸ Naž bennen' byaljw yej lawe', bka'n zene' Jesusen', na' gože' Le':

—Yoa'a lo no'o, žejli'a chio' Le'.

³⁹ Jesusen' wnné':

—Nich wchi'a laža'a benách ka', bla'a yežlyó nga, nich lé'egekle benne' ka' zej nchólgekle', na' gaggak ka' benne' lo chole benne' ka' žékgekle' zlé'egekle'.

⁴⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' gan zoa Jesusen', béngekle' da' ni, naž belyi'e Le':

—¿Nakto' benne' nchólgekle'?

⁴¹ Bechebe' Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Chela' ncholze yej lawle, bi nbága'le doła'. Na'a znnale: “Zlé'elto'.” Che len nbága'le doła'.

10

Žsaka' lebe Jesús che le'je chegak zila' ka'

¹ Lēzka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e: no benne' bi choe'e gan žo'ogak zila' ka' lo le'je chégakba', san žoe'e ga yoble, benne' ni nake' wbán, na' zbankze'. ² Bennen' žoe'e gan žo'ogak zila' ka' nake' benne' žape chi'ikze' lé'gakba'. ³ Nich cho'o benne' ni, žsaljw benne' zoe' žape chi'e gan žo'ogak zila' ka', na' lé'gakba' žéngaklba' chi'e, na' žeyónbia'gakba'-ne'. Le' žližgake'-ba' to toba' kan nzi' lágakba', na' žebeje' lé'gakba'.

⁴ Kate' ba wleje' yógo'te zila' ka', bia zej nakba' chie', znežwe' lágakba', na' lé'gakba' žejnágakba' le', dan' žeyónbia'gakba' chi'e. ⁵ Bi chejnágakba' benne' yoble, san wzónnjeklba' le', dan' bi nónbia'gakba' chi'igak benne' yoble ka'.

⁶ Jesusen' bcháljlēne' lé'gake' da' ni da' bsaka' lebe', san bi bejni'igekle' dan' gože' lé'gake'.

Jesús nake' Bennen' žape chi'e zila' ka'

⁷ Naž Jesusen' bcháljlēne' lé'gake' da' yoble, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e: neda' naka' ka' to gan žo'ogak zila' ka'. ⁸ Ba bla'gak benne' zan, benne' ka' wnnágake' zej nake' Benne' Criston', san yógo'te benne' ka' bžingake' zgá'alegake' ka' neda', zej nake' benne' wbán ka', na' želbankze', na' bi wzé naggak zila' ka' chégake'. ⁹ Neda' naka' ka' to gan žo'ogak benách ka'. Nóte'teže benne' chó'olene' neda', yelá bennen', na' gake' ka' to zila' žo'oba', na' žežojba', na' žél-lba' da' žawba'.

¹⁰ 'Za'ze benne' wbán nich kwane'-ba', na' gote'-ba', na' wžía yi'e-ba'. Neda' bla'a nich gata' yelá' nban da' zejlí kanne chegak benách ka' zej nake' ka' zila' chia' ka', na' gáta'teže yelá' nban da' zejlí kanne chégake'. ¹¹ Neda' žape chi'a benách chia' ka' kan žon bennen', lo yelá' ži'i laže' chie' žape chi'e zila' chie' ka'. Bennen' žape chi'e zila' ka' ki ba zoakze' wdíe' yelá' nban chie' ni'a chegak zila' chie' ka'. ¹² Benne' nazjwe', benne' žape chi'e zila' ka', zle'ele' za' beko' yixe' snia, na' zka'ne' zila' ka', na' žzonnje', na' beko' yixe' snia na' žejtáwya'aba' zila' ka', na' žeslásba' lé'gakba'. Ki žon benne' nazjwen', benne' žape chi'e zila' ka', dan' bi nakkze' benne' wape zila' ka', na' zila' ka' bi zej nakba' chekze'. ¹³ Žzonnj benne' nazjwen' dan' žape chi'e zila' ka' nich si'ze' mežw, na' bi že' laže'e lé'gakba'.

14-15 'Neda', lo yela' ži'i laže' chia' žape chi'a zila' ka'. Kan nonbia' Xažo Dios neda', na' neda' nónbi'a Xan', lezka' benách chia' ka', benne' zej nake' ka zila' chia' ka', zej nónbi'e neda', na' zdia' yela' nban chia' ni'a chegak zila' ka', na' zila' ka', bia zej nakba' chia' nónbia'gakba' neda'. 16 Lezka' zej nnita' zila' yoble chia' ka', bia ka' bi zej nbabba' nga. Lezka' žala' chejxi'gaka'-ba'. Bia ka' yéngelba' chi'a, na' gákgakba' toze len yebałe zila' chia' ka', na' nedkza' gape chi'a légakba'.

17 'Che len Xan' nži'ile' neda', dan' zdia' yela' nban chia', na' yezi'an da' yoble, da' zejłás: wa'a latje benne' ka' gótgake' neda', na' yebana' lo yela' got. 18 Nitó benne' bi sáke'le' gote' neda', san nedkza' zdia' yela' nban chia', na' gata'. Nzi' lo na'a wdían', na' nzi' lo na'a yezi'an da' yoble. Ki naken dan' ki gož Xan' neda' gona'.

19 Kate' béngkle benne' judío ka' da' ki, da' yoble bel-łá'a lágzake' kan žékgake' che Jesusen'. 20 Benne' zan ládjwgake' wnnágake':

—Yoe'e be' xiwe', na' nyal'ichj lágzda'we'. ¿Biz chen' zze nagle chie' Le'?

21 Yebałe' wnnágake':

—To benne' yoe'e be' xiwe' bi zchalje' ki. ¿Wak to be' xiwe' wsaljwn yej lawgak benne' lo chołe ka'?

Benne' judío wnná bia' ka' zzóagake' Jesús chela'ale

22 Žak byo' zag ka', na' nak ža žóngake' lni lo yež Jerusalén, kate' žejsá' láže'gake' ka' bdégake' yodo' chégake' lo na' Dios. 23 Xda Jesusen' ža yo'o yodo' gan nak lo zchil chen, dan' nzin' Zchil Che Salomón. 24 Benne' judío wnná bia' ka' bel-yéchjgake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—¿Batxkze wsano' žono' ga žek zedlto'? Cha' nako' Benne' Criston', kwáselo bloe'el neto'.

25 Jesusen' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi žejle'le chia'. Žin ka' da' žona', da' ka' bde Xa' lo na'a gona', zej nak bian' no naka'. 26 Le'e bi žejle'le chia', dan' bi nbáblenle benne' ka' zej nake' zila' chia' ka', kan ba gožkza' le'e. 27 Zila' chia' ka' žéngelba' chi'a, na' žeyónbia'gakba' neda', na' neda' nónbia'gaka'-ba', na' zá'łengakba' neda' tzen. 28 Neda' znezjwa' yela' nban da' zejlı kanne chégakba', na' bi kwia yí'gakba', na' nitó benne' bi sáke'le' kwéjgake'-ba' lo na'a neda'. 29 Xažo Dios bénggake'-ba' chia', na' Le' napže' yela' wak ka' yógo'te benách ka', na' bi gak nitó benne' kwéjgake'-ba' lo na' Xan'. 30 Neda', na' Xažo Dios, toze nakto'.

31 Da' yoble benne' judío wnná bia' ka' béxwgake' yej ka' nich wže'egaken' Jesusen'. 32 Jesusen' gože' légake':

—Da' zan da' zej naken chawe' bena' lawle, dan' nzi' lo na'a che Xan'. ¿Ni'a che bizle žin chawe' ka' wže'ele neda' yej?

33 Beži'igak benne' judío wnná bia' ka', na' belyi'e Le':

—Ni'a che žin chawe' ka' bi wže'eto' le' yej, san dan' bi zchaljo' chawe' che Dios. Le' nako' benachze, na' žon kwino' Dios.

34 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: “Neda' znnia': nakle dios ka'.” 35 Nnézkzelžo da' nyejw le'e yiche la'y nyéjwkzen to chi'ize. Le'e yiche la'y na' benne' ka' bchaljlen Dios légake' nzi' lágake' dios ka'. 36 Diosen' bebejle' neda' chekze, na' bsele'e neda' yežlyó nga. ¿Na'a znele chia': “Le' bi zchaljo' chawe' che Dios” dan' wnnía': “Zi'n Dios naka'”? 37 Cha' bi žona' žin da' bde Xažo Dios lo na'a gona', bi žala' chejle'le chia'. 38 Cha' žona' žin da' bde Dios lo

na'a gona', la'kze bi žejle'le chia' nedkza', le chejlé' da' zej nak bia' žin ka' da' žona', nich gákbe'le žonlen Xažo Dios neda' tzen, na' neda' žónlena' Xan' tzen.

³⁹ Da' yoble gónegekle' séngake' Jesusen', san Le' belé' lo ná'gake'.

⁴⁰ Naž wyéj Jesusen' da' yoble yechelá'a yego Jordán, gan wdá Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Jesusen' bga'ne' ga na'. ⁴¹ Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li bi ben Zwa nitó yela' wak zen, san yógo'te da' wnná Zwan' kan žala' gak che benne' ni, dot da' li naken.

⁴² Che len benne' zan bejlé'gake' che Jesusen' gan zoe'.

11

Da' gok katen' got Lásaro

¹ Kate' ža ka' Lásaro, benne' Betania, die' yižwé'. Betania na' naken lažgak Lia, na' Marta. Nak Marta na' no'le bile Lian'. ² Nak Lian' no'le zan Lásaron', bennen' die' yižwé', na' lezka' nake' no'len' wloé'e da' zla' zix ni'a Xanžon', na' besbiže' ni'e len yicha' yichje'. ³ Belsela' no'le zan Lásaron' to benne' bejliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, bwia nga, Lásaro, bennen' nži'ilo'-ne', die' yižwé'.

⁴ Kate' Jesusen' benle' da' ni, gože' benne' ka' nníta' lengake' Le', na' wnné':

—Yižwé' ni bi naken da' goten le' to chi'ize, san naken nich la' law yela' zen che Dios, na' ni'a che yižwé' ni lezka' la' law yela' zen chia' neda', Ži'n Diosen'.

⁵ Jesusen' nži'ile' Martan', na' no'le bile Martan', na' Lásaron'. ⁶ La'kze Jesusen' nži'ile' légake', kate' benle' de' Lásaron' yižwé', bga'ne' gan zoe' yechóp ža ka'. ⁷ Wdé chope ža ka', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o da' yoble gan nbab Judea.

⁸ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, gónegekle benne' judío wnná bia' ka' wžé'egake' Le' yej. žChejo' da' yoble ga na'?

⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zej de chežinno hora te ža. No benne' zde' te ža, bi chejchegwe', dan' zle'ele', dan' baní' da' zoan yežlyó nga zóalenen le'. ¹⁰ Cha' bennen' zde' žel, na' chejchegwe', dan' bi zoalen banín' le'.

¹¹ Kate' Jesusen' beyož bchalje' da' ni, naž gože' légake':

—Žtas Lásaro, benne' lježžon', na' cha'a neda' ga na' nich yesbana'-ne'.

¹² Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xan, cha' žtase', yeyake'.

¹³ Jesusen' wnné' ki dan' ba got Lásaron', san légake' žékgekle' wnné': “Žtasze Lásaron'.” ¹⁴ Naž Jesusen' gože' légake' kwáselo, na' wnné':

—Ba got Lásaron'. ¹⁵ Žebela' dan' bi wzóa' ga na', dan' gak na'a to da' gon chawen le'e, dan' gonen ga chejle'le chia'. Le cho'o na'a gan de Lásaron'.

¹⁶ Naž Mas, to benne' žónlene' Jesusen' tzen, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, gože' yezika' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o, gátlenžo Le' tzen.

Jesús žesbane' benne' gat ka', na' nbánlenžo-ne'

¹⁷⁻¹⁹ Yež Betania na' žen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' nga'nzen ka' zza'žo to hóraxe. Che len ba bžingak benne' zan, benne' judío ka', gan zej nnita' Marta, na' Lia, nich yeyón zéngake' légake', dan' ba got benne' zángake'. Kate' Jesusen' bžine' ga na', benle' ba gok tape ža yo'o Lásaron' lo yežw ba. ²⁰ Katen' benle

Martan' za' Jesusen', naž bžoje' lo yo'o, na' bejchage' Le', san Lian' bga'nze' lo yo'o. ²¹ Martan' gože' Jesusen':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'. ²² Lezka' na'a, nnezla' yógo'te da' nnablo' Dios, Le' gonnen' chio'.

²³ Jesusen' wnné':

—Yebán benne' zano'.

²⁴ Martan' gože' Le':

—Nnezla' yebane' kate' žin ža ze lawte ža na' katen' yebangak benne' gat ka'.

²⁵ Naž Jesusen' wnné':

—Nedkza' naka' Benne' žesbane' benne' gat ka', na' lezka' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', la'kze gate', yebankze', ²⁶ na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' nbángake', na' žejlé'gake' chia', bi gátgake' to chi'ize. ¿Žejli'o da' ni?

²⁷ Martan' gože' Le':

—O', Xan. Žejli'a nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bchebe laže' Dios se'le'e yežlyó nga.

Zbeže Jesús dan' žeyache' láže'le' no'le zan Lásaro ka'

²⁸ Kate' Marta beyóž bchalje' da' ni, beyeje' yo'o, na' bejliže' Lia, no'le bile', na' ži žize gože' le':

—Benne' Wsedle zoe' nga, na' znnie' le'.

²⁹ Kate' benle Lian' da' ni, la' wzó ža'tie', na' wyeje' gan zoa Jesusen'. ³⁰ Bi na' cho'o Jesusen' yeždon', san zoaze' gan bejchág Martan' Le'. ³¹ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yo'on', na' žeyón zéngake' no'le ka', blé'egekle' wzó ža' Lian', na' tariaze bžoje', naž bejnágake' le', na' wnnágake':

—Cheje' žoa'a yežw ba nich chejcheže' ga na'.

³² Naž bžin Lian' gan zoa Jesusen'. Kate' blé'ele' Le', byechwe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'.

³³ Kate' blé'el Jesusen' zbeže', na' lezka' zbéžegak benne' judío ka' zej nníta'lengake' le', naž gok nyache' laže'e, na' bka' chi'e, ³⁴ na' wnné':

—¿Gaz bkáche'le-ne'?

Belyi'e Le':

—Da wio'.

³⁵ Wžeže Jesusen'. ³⁶ Naž bchaljgak benne' judío ka', na' wnnágake':

—Le wia nga kan nží'ile'ele' le'.

³⁷ Ba'le' wnnágake':

—Ben Benne' ni ga zle'el bennen' goke' lo cho'le. ¿Gok bene' ga bi got Lásaron'?

Žebán Lásaro lo yela' got

³⁸ Da' yoble Jesusen' bka' chi'e, na' bžine' gan de yežw ban'. Ba na' yo'on to bloj le'e ya'a yej gan nadjw yežw ban', na' da' to yej blag da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen'. ³⁹ Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le yeká'a yej blagen'.

Naž Marta, no'le zan benne' gaten', gože' Le':

—Xan, ba zle'e zgot dan' ba gok tap ža nate'.

⁴⁰ Jesusen' wnné':

—¿Kege gožkza' le' cha' žejli'o, le'elo' yela' wak zen che Dios?

⁴¹ Naž beká'agake' yej blagen' da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen' gan yo'o benne' gaten'. Bwia Jesusen' ya'abale, na' wnné':

—Xe, žapa' Le': "Žóxkeno'" dan' ženlo' chia' neda'. ⁴² Neda' nnezla' žénteze'lo' chia' neda', san zchalja' ki nich gak da' chawe' chegak benne' zan ki, na' nich chejlé'gake' Le' bséla'kzo' neda'.

⁴³ Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—Lásaro, bežój kile.

⁴⁴ Bežój benne' gaten' lo yežw ban', zej nžej ni'a ne'e len láže'do' ka', na' ngache' lawe' len yetó láže'do'. Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le yeséž laže' ka' lo ni'a ne'e, na' le we' latje yezé'e.

Žon xtíža'gak benne' wnná bia' ka' nich gótgake' Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵ Benne' zan, benne' judío ka', jáklene' Lia tzen, na' blé'egekle' dan' ben Jesusen'. Naž bejlé'gake' chie'. ⁴⁶ Ba'le' jake' gan zej nnita' benne' yodo' fariseo ka', na' bzéngkle' lé'gake' kan ben Jesusen'. ⁴⁷ Naž bdogak tzen benne' yodo' wchi'a laže' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' bžoz wnná bia' ka', na' wnná'gake':

—¿Nakxkze gonžo? Žon bennen' da' zan yela' wak zen. ⁴⁸ Cha' wnéžjwžo Le' latje gonže' kan žone', yógo'te benách chejlé'gake' chie', na' yidegak benne' Roma ka' nga, na' wchínnjgake' yodo' la'y chežo, na' yež chežo nga.

⁴⁹ Naž bchalj Kaifás, bennen' nake' bžoz blo yizen', na' žónlene' lé'gake' tzen, na' gože' lé'gake':

—Le'e bi be nnézele, ⁵⁰ na' bi žákbe'elele žon byenen gat to benne' ni'a chegak benách ka', nich bi kwia' yi'gak yógo'te benne' judío ka'.

⁵¹ Kege žakze chie' bchalje' da' ni, san dan' nake' bžoz blo yizen', che len bchalje' lo wláz Dios kan žala' gat Jesusen' ni'a chegak benne' yežen'. ⁵² Gat Jesusen', kégeze ni'a che yežen', san lezka' gate' nich wtobe' zi'n Dios ka', benne' zej náslase', nich gágkake' toze. ⁵³ Ka' goken, la' ža na'ze ben xtíža'gake' gótgake' Jesusen'. ⁵⁴ Che len biž wdá Jesusen' kwáselo gan zej nnita' benne' judío ka', san bezé'e ga na', na' wyeje' to latje gawze gan nak latje dach, na' blé'e lo yež Efraín, gan bga'ne' tzen len benne' wsdle chie' ka'.

⁵⁵ Kate' ža na' za' gawze Lni Pasko' chegak benne' judío ka' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Bžojgak benne' zan lo yež ka', na' jake' lo yež Jerusalén kate' za' žin lni na', nich chejpá' kwíngake' kan nak che yodo'. ⁵⁶ Benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén beyiljgake' Jesusen', na' katen' wnníta'gake' lo zchil yodo', belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnná'gake':

—¿Biž žnnale le'e? ¿Wide' lni, cha' bi yide'?

⁵⁷ Ba wnnagak bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', cha' no benne' nnezle' gan zoa Jesusen', žala' yedženle' lé'gake' nich gak chejžéngake' Le'.

12

To no'le lie' Lia žgo'e da' zla' zix ni'a Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Kate' ne zej nga'n yexóp ža žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto, bla' Jesusen' lo yež Betania, gan zoa Lásaro, bennen' gote', na' besbán Jesusen' le' lo yela' got. ² Naž bsí'ni'agake' to yela' waw ga na' da' gaw Jesusen'. Lia, no'le zan Lásaron', wloé'e yela' wawn', na' že' Lásaron' ladjw benne' ka' žé'lngake' Jesusen' tzen, gan

že'j žáwgake'. ³ Naž Lian' beḡwe' ka to ya da' zla' zix' che yeje susén las, da' záka'le'en, na' wloé'en lo ni'a Jesusen'. Besbiže' ni'e len yicha' yichje'. Dot lo yo'on' wžé' be' zixen'. ⁴ Naž bchalj to benne' wsedle che Jesusen', bennen' lie' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, na' nake' bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', na' wnné':

⁵ —;Biz chen' bi wdó'w da' zla' zixen', da' zakan' lázjwžo che to yiz, na' gak no benne' chise' mežwn' chegak benne' yache' ka'? ⁶ (Wnné' ki, kege dan' že' laže'e benne' yache' ka', san nake' wbán, na' lekze' noe'e bzod mežw chégake', na' zká'lane' mežwn' da' zgó'ogake' lo bzoden'.)

⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—Le we'e latje, dan' nak da' ni da' bene' to da' zpe'en che ža gacha'a lo yežw ba. ⁸ Benne' yache' ka' zej nníta'lenteze' le'e, san neda' bi gá'nteza' gan zoale.

Benne' judío wnná bia' ka' žénegekle' gótgake' Lásaro

⁹ Kate' bénekle benne' judío ka' zoa Jesusen' lo yež Betania, benne' zan žjake' ga na', kégeze dan' zoa Jesusen' ga na', san lezka' dan' žénegekle' lé'egekle' Lásaro, bennen' besbán Jesusen' lo yela' got. ¹⁰ Naž bḡoz wnná bia' ka' ben xtíža'gake' lezka' gótgake' Lásaron'. ¹¹ Ka' goken dan' benne' zan, benne' judío ka', žéjlé'gake' che Jesusen', na' ba wléj yichjgake' bḡoz wnná bia' ka' ni'a che Lásaron'.

Zka'n zéngake' Jesús kate' žoe'e yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹² Bžingak benne' zan lo yež Jerusalén ža Lni Pasko', na' ža chope ža bénekle' za' Jesusen' lo yežen'. ¹³ Naž wdíchjwgake' zin ka', na' bžójjgake' nich chejchággake' Jesusen', na' wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jGa'n zen Dios! jGa'n zen Benne' ni ze'e lo wláz Xanžon', na' nna bi'e benách Israel ka'!

¹⁴ Jesusen' bžel-le' to búrrodo', na' wžie'-ba' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

¹⁵ Bi žébele le'e, zoale yež Sión.

Le wia nga, za' Benne' nna bi'e le'e.

Žie' to búrrodo'.

¹⁶ Kate' gok da' ni, bi bejni'igekle benne' wsedle ka' che Jesusen', san wdé na', kate' bebane' le' lo yela' got, na' beyepe' ya'abá che Dios, naž bejsá' láže'gake' da' ni da' nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie', na' ki goken chie'.

¹⁷ Lezka' benne' ka' wnníta'le'ngake' Jesusen' katen' bliže' Lásaro, bennen' bgache'e lo yežw ba, na' besbane' le' lo yela' got, bzoa lígake' che da' bene'.

¹⁸ Lezka' che len bžojgak benne' ka', na' bejchággake' Jesusen', dan' bénekle' kan nak yela' wak zen na' da' bene' le'. ¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Nak bia' bi be sáke'lžo gonžo. Le wia kan žón'engak yógo'te benách le' tzen.

Benne' zi'to' ka' žiljgake' Jesús

²⁰ Ba le benne' zi'to' ka' zej nžage' benne' ka' bžingake' lo yež Jerusalén ža Lni Paskon' nich wká'n zéngake' Dios. ²¹ Benne' zi'to' ka' bejchággake' Lip, benne' Betsaida, yežen' nbaben Galilea, na' góta'yoegekle' le', na' wnnágake':

—Benne', žénelto' le'elto' Bennen' lie' Jesús.

²² Wyéj Lipen', na' bzenle' Ndres da' ni. Naž Ndrezen' len Lipen' bežéngklen' Jesusen'. ²³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Za' žin ža gata' neda', Benne' Golje' Benách, na' yeyá'a latje chia' ya'abá che Dios. ²⁴ Da' li žapa' le'e: ga'n toze to binnedo' cha' bi gachen' lo yo, na' te chen. Cha' te che binnedon', lan', na' wnezjwn binnedo' zánle'eže. ²⁵ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wnitén', dan' gat to chi'ize bennen'. No benne' bi že' láže'ze' yela' nban da' nape' yežlyó nga gape chi'en, na' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁶ Cha' žénele no benne' gone' xchina', žala' gónlene' neda' tzen, na' gan chejsó'a' néda', chejsó'a' bennen' žone' xchina'. Cha' žon to benne' xchina', Xažo Dios gape' le' ba la'ne.

Jesús žloe'ele' kan za' gótgake' Le'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Na'a žek zédle'ela'. ěBizkze nnia'? ěNnia': Xe, beslá neda' lo da' žala' gaken chia' na'a? Che len bla'a, nich soela' da' žala' gaken chia' na'a. ²⁸ Xe, ben ga la' law yela' zen chio'.

Naž benle chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Ba bena' ga nla' law yela' zen chia', na' da' yoble gona' ga la' law.

²⁹ Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na', béngekle' chi'i na', na' wnnágake':

—ěWzió' wnnén!

Yebałe benne' ka' wnnágake':

—To wbás che ya'abá che Dios bcháljlene' Le'.

³⁰ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Benle chi'i na', kege ni'a chia' neda', san ni'a chele le'e. ³¹ Ba bžin ža wchi'a laže' Dios benách yežlyó nga. Na'a Dios cho'ne' da' xiwe' na'le, dan' žnna bian benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³² Na'a, cha' benne' ka', benne' gótgake' neda', wchísgake' neda', Benne' Golje' Benách, ža'le, gona' ga dobgak yógo'te benách ka' gan soa' neda'.

³³ Len da' ni da' bchalj Jesusen' bloe'ele' law kan gate'. ³⁴ Benne' zan ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Neto' benlto' chegak benne' ka', benne' bélgake' xtiža' Dios, da' žnna: "Sóateze Benne' Criston'." ěBiz chen' žnno' Le': "Žon byenen wchísgake' Benne' Golje' Benách?" ěNozkzen' Benne' Golje' Benách?

³⁵ Naž Jesusen' gože' légage':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naka' baní' chele. Le da kate' ne zóalena' le'e, na' de banín' chele, nich bi gak choł nitle. Nóte'teze benne' zde' gan nak choł bi nnezle' gan zeje'. ³⁶ Kate' ne zóalena' le'e, naka' baní' chele. Le chejlé' chia' neda', naka' baní' chele nich gakle ži'n Bennen' nake' banín' da' naken li laže'.

Kate' beyóž bchalj Jesusen', beyeje', na' benít lawe' gan nníta'gake'.

Da' žonen ga bi žejle'gak benne' judío ka' che Jesús

³⁷ La'kze ben Jesusen' da' zan yela' wak zen lawgak benne' judío ka', bi bejlé'gake' chie'. ³⁸ Ka' goken, bžin dan' bzoj Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

Xan, ěnozke benne' bejli'e da' bchaljto'?

ěNozke benne' bloe'el Xanžo Dios le' yela' wak chie'?

³⁹ Ka' goken, bi gok chejlé'gake' che Jesusen'. Goken kan wnná Isaiásen' katen' wnné':

⁴⁰ Dios bene' ga gok choł yichj lázdo'gake',

na' gok choch lázdo'gake'
nich bi lé'egekle' len yej lawgake',

na' nich bi chejní'igekle' lo yichj lázdo'gake'.

Na' wnná Dios:

Bi yeyák'gake' chia' nich yeyona' lé'gake'.

⁴¹ Bchalj Isaíasen' da' ni dan' bl'e'ele' yela' zen che Benne' Criston', na' bchalje' kan gak chie' Le'.

⁴² La'kze goken ki, bejle'gak benne' zan che Jesusen'. Lezka' bejle'gak bale benne' wnná bia' ka' chie', san dan' zžébegake' benne' yodo' fariseo ka', bi bzoa lígake' chie' kwáselo. Ki béngake' nich bi kwéjgake' lé'gake' to chi'ize gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. ⁴³ Lezka' béngake' ki dan' že' láže'gakže' gápegak benách ka' lé'gake' ba la'ne, ka že' láže'gake' gape Dios lé'gake' ba la'ne.

Kwia yí'gake' dan' bi žejlé'gake' da' bchalj Jesús

⁴⁴ Jesusen' wnnié' zížje, na' wnné':

—No benne' žejli'e chia' neda', kege chia' nedza' žejli'e, san lezka' žejli'e che Xa', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁵ Lezka', no benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁶ Neda' naka' bani', na' bla'a yežlyó nga, nich bi ga'ngak benne' ka' lo chole, yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chia' neda'. ⁴⁷ Cha' ženle no benne' xtiža'a, na' bi žapen' ba la'ne, kege neda' choga' che bennen' kwia yí'e, dan' bla'a nga, kege nich choga' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yí'gake', san nich yeslá' benách ki. ⁴⁸ No benne' zzoe' neda' chela'ale, na' bi zzi' lo ne'e xtiža'a, ba zoa da' chogen chie' kwia yí'e. Dižan' dan' bcháljlena' le'e naken da' chogen che bennen' kwia yí'e že ze lawte že na'. ⁴⁹ Ki naken dan' zchalja', kege žakze chia', san Xa', Bennen' bsele'e neda', gože' neda' da' žala' nnia', na' lezka' kan žala' wchalja'. ⁵⁰ Nnezla' gož Dios neda' gona' ki nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka'. Ki naken, zchalja' kan ba gožkze Xan' neda'.

13

Jesús žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka'

¹ Bžin ža za' žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Jesusen' nnézkzele' za' žin že chie' gate', katen' wzé'e yežlyó nga, na' yeyeje' gan zoa Xe'. Kan nži'ile' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na'a nži'ile' lé'gake' na' zejte gate' lo wláz lé'gake'.

² Da' xiwe' ba ngo'o yelan' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, nich wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ³ Jesusen' nnézkzele' kan nak, bžoje' gan zoa Dios, na' yeyeje' gan zoa Dios, na' Dios, Xe', ba bdie' lo ne'e Le' dot yela' wnná bia' chie'. ⁴ Che len, kate' ne že'j žáwgake', wzó že' Jesusen', na' beké'e lažen' žxoá xkože'e. Beᵛwe' to laže' da' žesbížlenžon na'žo, da' bde'en li'e. ⁵ Naž wdé'e nis to lo ziga' ya, na' wzó lawe' žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka', na' žesbiže' ní'agake' len lažen' da' dan' li'e.

⁶ Kate' bžin Jesusen' gan že' Smon Bedw, Bedon' gože' Le':

—Xan, bi žala' chibo' Le' ni'a.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' ni da' žona', bi žejni'ilon' na'a, san te na'a chejni'ilon'.

⁸ Naž Bedon' gože' Le':

—Bi chibkzo' Le' ni'a.

Jesusen' gože' le':

—Cha' neda' bi chiba' le', bi sáke'lo' gónleno' neda' tzen.

⁹ Naž Smon Bedon' gože' Le':

—Xan, kégeze ni'a chibo', san lezka' chibo' na'a, na' yichja'.

¹⁰Jesusen' gože' le':

—No benne' nyaže', ní'aze' žon byenen chažen, dan' ba nakkze' chawe' dotie', na' le'e nakle chawe', san kege yógo'tele.

¹¹Ki wnná Jesusen': "Kege yógo'tele nakle chawe'" dan' nnézkzele' no benne' ládjwgage' wdíe' Le'.

¹²Beyóž wdíb Jesusen' ní'agake', na' beyakwe' lažen' bxoá xkože'e. Bebi'e gan že'j žáwgage', na' gože' légage':

—Žejní'ilele dan' za' bena' chele? ¹³Le'e že'le neda': "Benne' Wsedle" na': "Xan." Da' li nak da' znnale, dan' ki naka'. ¹⁴Na'a, cha' neda' naka' Xanle, na' Benne' Wsedle chele, na' wdiba' ní'ale, lezka' žala' gonle le'e, chible ni'a lježle tole yetole. ¹⁵To da' bloe'elan' le'e nich gonle le'e kan bena' neda'. ¹⁶Da' li žapa' le'e: to benne' wen žin bi nakže' blo ka Xane', na' to benne' wbás bi nakže' blo ka bennen' bsele'e le'. ¹⁷Cha' žejní'ilele yógo'te da' ki, ba nez zen gaken chele le'e cha' gonle ki. ¹⁸Da' ni da' znnia' bi žapa' yógo'tele. Nónbia'kza' benne' ka' wžekza' neda', san žon byenen gak dan' njejwn le'e yiche la'y, dan' znnan: "To benne' že'j žáwlene' neda' tzen wži'e chia' neda'." ¹⁹Na'a zloe'ela' le'e zga'ale kan gaken, nich katen' gaken ki, na' chejle'le zoakza' neda'. ²⁰Da' li žapa' le'e: no benne' gape' to benne' wbás ba la'ne, benne' sela'a neda', lezka' gape' neda' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' Xa' ba la'ne, Bennen' bsele'e neda'.

Jesus znmé' wdé Judas Le' lo na'gak benách ka'
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, gok nyache' laže'e, na' kwáselo wnné':

—Da' li žapa' le'e: to benne' zoe' ládjwle le'e nga wdíe' neda'.

²²Naž benne' wsedle chie' ka' bwíagake' law ljéžgake' toe' yetóe', na' gok zédgekle', na' wzá' láže'gake' nólegake' bchalj Jesusen' chie'. ²³To benne' wsedle chie', bennen' Jesusen' nži'ile' le', zoe' kwite'. ²⁴Smon Bedw bloé'ezele' bennen' nich nnable' Jesusen' nólegake' bchalje' chie'. ²⁵Naž bennen' zoe' kwit Jesusen' gože' Le':

—Xan, žnožen' bchaljo' chie'?

²⁶Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bennen' wa'a-ne' yet xtil da' nbisen.

Naž beshise' yet xtilen', na' bi'en che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon. ²⁷Beyóž bdaw Judas na' yet xtilen', wyáz da' xiwe' lo yichj lázda'we'. Naž Jesusen' gože' le':

—Dan' yo'o lažo'o gono', bentgan na'a.

²⁸Yezika' benne' wsedle ka' che Jesusen', benne' žé'gake' ga na', na' že'j žáwgage', bi žejní'igekle' biz chen' gože' le' ki. ²⁹Dan' nwa' Judas na' bzod mežw chégage', che len gókgekle' ba'le' Jesusen' gože' le': "Bejxi' da' gawžo" o wnné': "Bia' late' chegak benne' yache' ka'." ³⁰Katen' Judas na' beyóž bdawe' yet xtilen', na' la' bžojtie', ne nak žel.

Jesus zchi'le' žo'o to da' kobe da' žon byenen gonžon

³¹Kate' ba bžoj Judas, wnná Jesusen':

—Na'a za' la' law yela' zen chia' neda', Benne' Golje' Benách, na' lezka' la' law yela' zen che Dios. ³²Cha' la' law yela' zen che Dios ni'a chia' neda', Zi'ne', lezka' gonkze Dios ga la' law yela' zen chia' neda', Zi'ne', na' la' gontie' ki. ³³Le'e, zi'na'do' ka', yetó chí'ido'ze zóalena' le'e. Yeyilje neda', na' kan ba goža' benne'

judío ka', lezka' žapa' le'e na'a: gan cha'a neda', bi gak yidle žakze chele. ³⁴ To da' kobe zchi'la' le'e: le ži'il lježle tole yetole. Kan neda' nži'ila' le'e, lezka' žala' ži'ilele lježle tole yetole. ³⁵ Cha' ži'ilele lježle tole yetole, gékbe'egekle yógo'te benách žónlenle neda' tzen.

Jesús znne' nna Bedw bi nónbi'e Le'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Naž Smon Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ¿gazkzen' chejo'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Gan cha'a neda', bi gak sá'leno' neda' na'a, san te na'a yido' gan cha'a neda'.

³⁷ Bedon' gože' Le':

—Xan, ¿biz chen' bi gak sá'lena' Le' na'a? Zoakza' wdía' yela' nban chia', na' gata' dan' nži'ila' Le'.

³⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿wdío' yela' nban chio' dan' nži'ilo' neda'? Da' li žapa' le', zga'ale kate' kweže leko', wži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'.

14

Jesús nake' nez da' chéjlenžo nich žinžo gan zoa Xažo Dios

¹ Wnná Jesusen':

—Bi gek zédlele. Le chejlé' che Dios, na' le chejlé' chia' neda'. ² Latje zan zej den liž Xa'. Chela' bi naken ki, neda' ba gožkza' le'e. Cha'a neda' na'a, chejkweza' latje chele gan chejsoale. ³ Cha' chejkweza' latje chele gan chejsoale, na' yelá'a da' yoble, nich yechi'a le'e latje chian', nich gan chejsóa' neda', lezka' le'e chejsoale ga na'. ⁴ Nnézkzelele gan cha'a, na' lezka' nónbia'le nez.

⁵ Mas gože' Le':

—Xan, bi nnezlto' gan chejo'. ¿Nakxkze gak gónbia'to' nezen'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Neda' nakkza' nez li, na' naka' da' nak dot da' li, na' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Ní'a chia' nedza' gak la' no benne' gan zoa Xažo Dios. ⁷ Chela' nónbia'le neda', lezka' nónbia'le Xan'. Na'a, nónbia'le-ne' na' ba blé'elele-ne'.

⁸ Naž Lip gože' Le':

—Xan, bløe'el neto' Xon', ná'teze.

⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Lip, scha ba goken zóalena' le'e. ¿Bi nónbi'o neda'? No benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan'. ¿Na'a nno': “Bløe'el neto' Xon'”? ¹⁰ ¿Bi žejli'o zóalenzka' Xa', na' Xan' zóalenzke' neda'? Da' ki da' zcháljlena' le'e, kege žakze chia' zchaljan', san Xa' zóalenzke' neda', na' Lekze' žone' žin ki. ¹¹ Le chejlé' chia', zóalenzka' Xa', na' Xan' zóalenzke' neda'. Cha' bi gak gonle ki, le chejlé' chia' neda' ni'a che žin da' žona'. ¹² Da' li žapa' le'e: da' ka' žona' neda', lezka' gon bennen' žejli'e chia' neda', na' da' zenže ka' gone' dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios. ¹³ Yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', neda' gona' dan' nnable, nich wløe'ela' law neda', Zi'n Dios, yela' baní' zen che Xažo Dios. ¹⁴ Bíte'teze dan' nnable, na' wkónlele žin la' neda', neda' gonan'.

Jesús se'le'e Dios Be' La'y yedjsóalene' benách chie' ka'

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nží'ilele neda', le gon da' žapa' le'e, ¹⁶ na' neda' gáta'yoela' Xažo Dios, na' Le' sele'e Benne' yoble, Benne' gáklene' le'e, Benne' gon choche' le'e, na' sóalenteze' le'e. Bennen' nake' Dios Be' La'y, Benne' znnakze' da' li. ¹⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi gak si' lo ná'gake' Le', dan' bi gak lé'egekle' Le', na' bi gak gónbia'gake' Le', san zóalenkze' le'e, na' soe' lo yichj lázdo'le. ¹⁸ Bi wka'na' le'e ka xkwid'e wzéb ka'. Yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. ¹⁹ Yetó chí'ido'ze, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga biž lé'egekle' neda', san le'e yel'é'elele neda'. Dan' zoakza' nbana' neda', lezka' le'e, to chi'ize soale nbanle. ²⁰ Ža na' katen' Dios Be' La'y na' yedjsóalene' le'e, nnézkzelele zóalenkza' Xažo Dios, na' le'e zóalene neda', na' neda' zóalenkza' le'e. ²¹ Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e xtiža'a, na' žone' kan znnan, nak bia' nží'ile' neda'. Xažo Dios ži'ile' bennen' nží'ile' neda', na' neda' ži'ila' bennen', na' wloé'e lawa' lawe' le'.

²² Judas gože' Le', (kege Judas Iskariote), na' wnné':

—Xan, žnakxkze gak wloé'e lawo' lawto' neto', na' bi wloé'e lawo' lawgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga?

²³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Nóte'teze benne' nží'ile' neda' gone' kan znná xtiža'a, na' Xažo Dios ži'ile' le', na' yedjsóalento' le' lo yichj lázda'we'. ²⁴ Nóte'teze benne' bi nží'ile' neda' bi žone' kan znná xtiža'a. Da' bėnlele, da' bchalja' neda', kege chia' nedzan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²⁵ Žapka' le'e da' ki kate' ne zóalena' le'e, ²⁶ san Dios Be' La'y, Bennen' seła' Xažo Dios chele, gáklene' le'e, na' gon choche' le'e dan' wkonlele žin la' neda'. Wsedle' le'e yógo'te, na' wsé'e láže'le kan nak yógo'te da' ba goža' le'e.

²⁷ Wka'na' da' wká'n ži yichj lázdo'le. Dan' wká'n ži yichj lázdo'le da' gonna' chele, bi naken ka da' znéjzwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Bi gek zédele, na' bi žébele. ²⁸ Ba bėnlele da' ba goža' le'e, wnnía': yeyá'a, na' yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. Chela' nží'ilele neda', na' yebélele katen' goža' le'e yeyá'a gan zoa Xažo Dios, dan' nakže blo Xažo Dios ka naka' neda'. ²⁹ Na'a, ba goža' le'e zga'ale kate' gaken, nich kate' gaken ki, chejle'le chia' neda'.

³⁰⁻³¹ 'Biž wchájlena' le'e da' zan, dan' za' da' xiwe', dan' znná bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. La'kze bi de lo nan' bi da' gonen chia' neda', ki žala' gaken nich nnézkzele benách ka' nníta'gake' yežlyó nga nží'ila' Xažo Dios, na' žona' kan ba gože' neda' gona'. Le so ža', na' le cho'o.

15

Kan nak che lba uba, na' chegak ni'a nen' ka'

¹ Lezka' Jesusen' gože' lé'gake':

—Naka' neda' ka to lba uba da' naken li láže', na' Xa' nake' ka benne' žaz ža'n, benne' žape chi'e lban'. ² Choge' bite'teze ni'a na' lban', dan' naka' neda', da' ka' bi be želbian, na' wchi'e yógo'te ni'a nen' ka', da' želbian, nich gákgaken chawe', na' kwíagaken yelate'. ³ Le'e ba nakle chawe' ni'a che dižan' da' ba bchájlena' le'e. ⁴ Le gónlenteze neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le'e tzen. Kan nak che ni'a na' lban', bi be gak kwian žakze čen, cha' bi gónlentezen lban' tzen, lezka' naken chele, bi be gak gonle cha' bi gónlentezele neda' tzen.

⁵ Naka' neda' ka lban', na' le'e nakle ka ni'a nen' ka'. No benne' gónlenteze' neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le' tzen, benne' ni nake' ka ni'a na' lban' dan' žbian da' zenle'e, dan' cha' yekwasle len neda', bi be gak gonle. ⁶ No benne' bi gónlenteze' neda' tzen, gak chie' kan žak chegak ni'a na' lban', da' ka' bi zej

naken chawe', Zchóggake' ni'a nen' ka', na' bížgaken. Katen' ba nbižgak ni'a nen' ka', na' wtóbgaken', na' chó'ngaken' lo yi', na' chéygaken.

⁷ 'Cha' gónlentezle neda' tzen, na' cha' gonle kan zna xtiža'a, wake nnable bi da' yénelele, na' neda' gonan'. ⁸ Gaple le'e Xažo Dios ba la'ne katen' gonle xchine', na' gakle ka ni'a na' lban', da' ka' želbian, na' ki gak bia' da' li nakle benne' ka' žónlengake' neda' tzen. ⁹ Kan Xažo Dios nži'ile' neda', lezka' nži'ila' le'e. Le gónteze kan žala' gon no benne' nži'ila'-ne'. ¹⁰ Cha' gonle kan žapa' le'e, gonle kan žala' gon no benne' nži'ila'-ne', kan neda' žona' kan Xažo Dios ba gože' neda' gona', na' žónteza' da' žaz laže' Dios, Bennen' nži'ile' neda'.

¹¹ 'Da' ki žapa' le'e nich yebélele tzen len neda', na' gaken dot li laže' kan yebélele. ¹² Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle: le ži'il lježle tole yetole, kan neda' nži'ila' le'e. ¹³ Bi gak no benne' ži'izele' lježe' ka gon bennen' wdíe' yela' nban chie', na' gate' nich gáklene' lježe' ka' dan' nži'ile' légage'. ¹⁴ Le'e nakle ljéža'do' ka' cha' gonle kan bchi'la' le'e gonle. ¹⁵ Biž nnia' chele nakle wen žin chia' ka', dan' bi nnezle benne' wen žin da' gon xane'. Neda' wnnia' chele nakle ljéža'do' ka', dan' bena' ga nnézele yógo'te da' gož Xa' neda' gona'. ¹⁶ Kege le'e wžele neda', san neda' wžekza' le'e, na' bnnita'a le'e nich chejle bi da' chjenle, kan žongak ni'a na' lban', da' ka' želbian da' zen le'e, na' gá'nteze dan' gonle. Ki gaken, Xažo Dios gonne' chele yógo'te da' nnáblele-ne', katen' wkónlele žin la' neda'. ¹⁷ Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle. Le ži'il lježle tole yetole.

Góngake' chegak benách che Jesús kan béngake' chie'

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

–Cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zžóagake' le'e cheła'ale, nnézele ba bzóagake' neda' cheła'ale zga'ale kan zžóagake' le'e cheła'ale na'a. ¹⁹ Chela' nakle toze len benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, ži'igekle' le'e kan zej nži'ile' ljéžgake' ka', san zžóagake' le'e cheła'ale dan' bi nakle toze len légage'. Ki žaken dan' wžekza' neda' le'e, na' wleja' le'e ládjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Le chejsá' laže' dižan' da' goža' le'e, katen' wnnia': “Benne' wen žin bi nakže' blo ka' xane'.” Cha' wžia' láže'gak benách ka' neda', lezka' kwia' láže'gake' le'e. Cha' zej nnita' benne' ka' žóngake' kan zna xtiža'a, lezka' góngake' kan zna xtiža'le le'e. ²¹ Yógo'te da' ki gongak benách ka' chele dan' žónlenle neda' tzen, na' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²² 'Chela' bi bla'a, na' chela' bi bcháljlana' légage', bi bága'gake' doła', san na'a dan' bla'a nga, bi be zoa da' gak nnágage' che doła' da' zej nbage'e nich yebéj chawe' kwíngake'. ²³ No benne' zzoe' neda' cheła'ale, lezka' zzoe' Xažo Dios cheła'ale. ²⁴ Chela' bi bena' yela' wak zen ka' gan nníta'gake', da' ka' bi ben nitó benne' kan gókgaken, bi bága'gake' doła'. Na'a, blé'egekle' da' ka' bena', na' zžóagake' neda' cheła'ale, na' lezka' zžóagake' Xa' cheła'ale. ²⁵ Ki goken, bžin da' zna xtiža' Dios, dan' wzí' lo ná'gake', dan' znnan: “Zžóagake' neda' cheła'ale na' bi zoa biz chen'.”

²⁶ 'Kate' yedjsoalen Dios Be' La'y le'e, Ben' zchalje' da' li, Len' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. Nake' Ben' sela'a chele lo wláz Xažo Dios. Be' La'y ni wzóa lie' chia' neda'. ²⁷ Lezka' le'e wzóa lile chia', dan' wzóalenkzle neda' tzen ža ni'te, na' zejte na'a.

16

¹ 'Da' ki goža' le'e, nich bi gak chope láže'le. ² Žin ža kate' kwéjgake' le'e to chi'ize gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' ža na'

gékgekle' cha' gótgake' le'e góngake' xchin Dios. ³ Ki góngake' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, na' dan' bi zej nónbi'e neda'. ⁴ Žapa' le'e da' ki, nich kate' žin ža na', chejsá' láže'le da' ni da' žapkza' le'e, na' bi gak chope láže'le.

Da' gon Dios Be' La'y

Lezka' wnná Jesusen':

–Da' ki bi goža' le'e ža ni'te, dan' zóalenkza' le'e. ⁵ Na'a yeyá'a, na' chejsóalena' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' bi nnáblele nitole le'e neda', bi nnale: “žGaz chejo?” ⁶ Na'a, dan' žapa' le'e da' ni, žak nyache' láže'le. ⁷ Neda' žapa' le'e da' naken dot da' li. Gakže chawe' chele cha' yeyá'a. Cha' bi yeyá'a, bi yedsóalen Dios Be' La'y le'e. Cha' yeyá'a, na' seła'a-ne', na' yedjsóalene' le'e. Le' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. ⁸ Kate' yide' Le', yesnisle' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nbage'e doła', na' bi zej nónbi'e da' naken chawe', na' Dios choge' chégake' kwia yí'gake'. ⁹ Zej nbage'e dola' dan' bi žežlé'gake' chia' neda'. ¹⁰ Bi zej nónbi'e da' naken chawe' dan' gótgake' neda', na' yeyá'a gan zoa Xažo Dios, Benne' chawe', na' biž lé'egekle' neda'. ¹¹ Dios choge' chégake' kwia yí'gake' dan' ba bchoge' che da' xiwe' kwia yin', dan' zma bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

¹² 'Da' zanže žénela' wchájlena' le'e, san bi gak chejni'ilelen na'a. ¹³ Zchalj Dios Be' La'y da' naken dot da' li. Kate' le'e Le', wsedle' le'e yógo'te da' naken dot da' li, dan' bi wchalje' žakze chie', san wchalje' yógo'te da' yenle' dan' nna Xa', na' wzejni'ile' le'e yógo'te da' žala' gaken. ¹⁴ Le' gape' neda' ba la'ne, dan' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e. ¹⁵ Yógo'te da' naken che Xažo Dios zej naken chia'. Che len wnnía' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e.

Yela' nyache' laže' yeyaken yela' žebele

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

–Yetó chí'ido'ze, biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.

¹⁷ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnná'gake':

–žBiž zejlás dan' gože' žo'o? Wnné': “Yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', na' naken dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.”

¹⁸ Naž wnná'gake':

–žBižkze zejlás da' ni, dan' wnné': “Yetó chí'ido'ze”? Bi žejni'ildo' dan' wnné'.

¹⁹ Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' nnábgekle' Le', na' gože' lé'gake':

–žZnnáblele lježle kan nak che dan' wnnía': yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda'? ²⁰ Da' li žapa' le'e: kwéžele, na' gak nyache' láže'le, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga yebégekle' katen' gótgake' neda'. Naž la'kze gak nyache' láže'le, yela' nyache' laže' chelen' yeyaken yela' žebél katen' yel'é'elele neda'. ²¹ To no'le kate' za' galj bi'do' chie', zžáka'li'e, dan' ba bžin ža chie', san kate' ba zoa to xkwide' byodo' chie', biž žejsá' láže'le dan' wžake'e, san žebele' dan' ba golj to xkwide' byodo' yežlyó nga. ²² Lezka' žaken chele. Nak nyache' láže'le na'a, san yelá'a neda', na' yedjwía' le'e, na' naž yebélele, na' bi sáke'le no benne' yeké'e yela' žebél chelen'.

²³ Ža na' bi be nnáblele neda'. Da' li žapa' le'e: yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', Le' gonnen' chele. ²⁴ Na' zejte na'a ža bi zkónlele žin la' neda' kate' bi da' znnáblele Xažo Dios. Le nnable' ki, na' gata' chele da' nnáblele-ne', nich gak dot li láže' yela' žebél chele.

Jesús, Benne' Criston', bežoje' chawe' lo da' gok chie'

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Bsaka' leba' katen' bcháljlena' le'e. Žin ža kate' biž wcháljlena' le'e da' wsaka' leba', san kwáselo wcháljlena' le'e kan nak che Ẃažo Dios. ²⁶⁻²⁷ Ža na' nnáblele Dios, na' wkónlele žin la' neda', na' žapa' le'e, bi gon byenen gáta'yoela' Ẃažo Dios lo wlazle le'e, dan' Ẃažo Dios nži'ile' le'e. Nži'ile' le'e dan' nži'ilele neda', na' žejle'le bžoja' gan zoe' Le'. ²⁸ Bžoja' gan zoa Ẃažo Dios, na' bļa'a yežlyó nga. Yetó da' gaken, yežá'a yežlyó nga, na' yeyá'a gan zoakze' Le'.

²⁹ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a kwáselo zchaljo', na' biž žsaka' lebo'. ³⁰ Na'a žákbe'elto' nnézkzelo' Le' yógo'te, na' bi žon byenen no benne' bi da' nnable' Le', dan' zloe'elo' neto' da' za' nnabton'. Che len žejle'to' bžoja' gan zoa Dios.

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—čžejle'le chia' neda' na'a? ³² Le wia, za' žin ža, na' ba zoažo ža na', katen' gáslasle che chele, na' wka'nle neda' toza', san bi soa' toza', dan' Ẃažo Dios zóalénkze' neda'. ³³ Da' ki goža' le'e nich ga'n ži yichj lázdo'le, dan' nakle chia' neda'. Gak da' wsaka' zin' le'e yežlyó nga, san le gak choch. Neda' ba bežoja' chawe' lo da' žak yežlyó nga.

17

Jesús žnnable' Dios gáklene' benách chie' ka'

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ki, bchis lawe', na' bwie' ya'abale, na' wnné':

—Dios, Ẃe, ba bžin ža. Ben ga la' law yela' zen chia' neda', Ži'no', nich gak gona' ga la' law yela' zen chio' Le'. ² Ben ki dan' ba bdio' lo na'a yela' wnná bia' nich nna bi'a yógo'te benách ka', na' wa'a yela' nban da' zejlí kanne chegak yógo'te benne' ka' benno' chia'. ³ Ki gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', cha' zej nónbi'e Le', nako' Dios tličha', na' lezka' zej nónbi'e neda', Jesús, Benne' Criston', na' nnéžgekle' Le' bseļo'o neda'.

⁴ 'Neda' ba bena' ga nļa' law yela' zen chio' yežlyó nga, na' ba beyož bena' žin da' bdio' lo na'a gona'. ⁵ Na'a, Ẃe, ben ga la' law yela' zen da' napa' tzen len Le', na' gata' chia' yela' zen' da' gota' chia' tzen len Le' ža ni'te zga'ale kate' gota' yežlyó nga.

⁶ 'Ba bļoe'ela' da' nako' Le' lawgak benne' ki benno' chia', benne' ka' wlejo' ládjwgak benách ka' nnita'gake' yežlyó nga. Benne' ki gókgake' chio', na' Le' bėnngako'-ne' chia', na' žóngake' kan žnna xtižo'o. ⁷ Na'a nnéžgekle' yógo'te da' ka' benno' chia' zá'gaken lo no'o Le', ⁸ dan' ba bdia' lo ná'gake' dižan' da' bdio' Le' lo na'a neda', na' légake' nzi' lo ná'gaken', na' žákbe'egekle' bžoja' gan zo' Le', na' žejlé'gake' bseļo'o Le' neda'.

⁹ 'Neda' žáta'yoela' Le' gáklengako'-ne'. Žáta'yoela' Le', kege gákleno' yógo'te benách ka' nnita'gake' yežlyó nga, san gákleno' benne' ki benno' chia', dan' zej nake' chio' Le'. ¹⁰ Yógo'te benne' ka', benne' zej nake' chia', lezka' zej nake' chio', na' benne' ka' zej nake' chio' lezka' zej nake' chia', na' kan zej nak benne' ka' zloe'e lawn yela' zen chia'.

¹¹ 'Na'a, biž ga'na' yežlyó nga, san benne' ki gá'ngake' yežlyó nga, na' neda' yedjsoalena' Le'. Žnnabla' Le', Ẃe la'y, len yela' wak chio' gape chi'o benne' ki benno' chia', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ¹² Katen' wzóalėngaka'-ne' lo yežlyó nga, wdape chí'igaka'-ne', na' bkónla' žin yela' wak che La la'y chio'. Benne' ka' benno' chia', wdape chí'igaka'-ne', na' bi bnita' nitóe', san

toze bennen' nake' ka zi'n da' xiwe', bennen' wnitle' to chi'ize. Ki goken, gok da' nyejw le'e yiche la'y.

¹³ 'Na'a yedjsóalena' Le', san kate' ne zoa' yežlyó nga, zchalja' ki nich gata' yela' žebél chégake' kan žata' chia' neda' yela' žebél. ¹⁴ Neda' ba bdi'a' lo ná'gake' xtižo'o, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' benne' ki chela'ale dan' bi zónlengake' légake' tzen, kan nak chia' neda', bi zónlana' benách yežlyó ka' tzen. ¹⁵ Žáta'yoela' Le', kege kwejo' benne' ki yežlyó nga, san gape chí'igako'-ne', nich bi chó'ogake' lo na' da' xiwe'. ¹⁶ Bi zónlengake' benách yežlyó ka' tzen, kan nak chia' neda', bi zónlana' benách ka' tzen. ¹⁷ Beběj-gake' cheze chio', wkonlo' žin da' nak dot da' li. Da' nak dot da' li na' naken xtižo'o. ¹⁸ Kan beno' Le', bsežo'o neda' ladjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, lezka' žona' neda', žsél'a'gaka'-ne' ladjwgak benách ka'. ¹⁹ Dan' nží'igekla'-ne' zde kwina' lo no'o, nich gágkake' cheze chio' dan' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li.

²⁰ Žáta'yoela' Le', kege chégakze benne' ki, san lezka' chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' ni'a che da' wchaljgak benne' ki. ²¹ Žáta'yoela' Le' gono' ga gágkake' toze yógo'tegake', na' lezka' gágkake' toze len žo'o, kan nako' Le', Xe, nako' toze len neda', na' neda' naka' toze len Le'. Ki žala' gágkake' nich chejle'gak benách yežlyó ka', bsél'a'kzo' Le' neda'. ²² Yela' ži'i lažen' da' benno' chia', neda' bnezjwan' chégake', nich gágkake' toze, kan nakžo žo'o toze. ²³ Le' nako' toze len neda', na' neda' gaka' toze len légake', nich gak dot li laže' kan zej nake' toze, na' nich gónbia'gak benách yežlyó ka', bsél'a'kzo' Le' neda', na' nži'ilo' benne' ki kan nži'ilo' neda'.

²⁴ 'Xe, ženela' yedjsóalengak benne' ki neda', benne' ka' benno' chia', gan chejsóa', nich lé'egekla' yela' zen na' da' benno' chia' dan' nži'ilo' neda' ža ni'te, katen' za' gono' yežlyó nga. ²⁵ Xe chawe', benách yežlyó ka' bi zej nónbi'e Le', san neda' nónbia'kza' Le', na' benne' ki nnézgекle' bsél'a'kzo' Le' neda'. ²⁶ Bena' ga nnézgекle' da' nakkzo' Le', na' gonža' ga nnézgекle' da' ni, nich kan nži'ilo' Le' neda', lezka' ži'igekle' ljéžgake' ka', na' nich gakkza' neda' toze len légake'.

18

Želgoxe' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bžoje' ga na', na' benne' wsedle chie' ka' wyéjlengake' Le' tzen. Wdie' yechelá'a yego Sedrón, na' bžine' gan de to yežlyó, na' wyó'olene' benne' wsedle chie' ka' latjen'. ² Lezka' Judas, bennen' zdie' Jesusen', nónbi'e latjen' dan' btob Jesusen' benne' wsedle chie' ka' ga na' zan chi'i. ³ Naž Judas na' bchi'e to kwe' benne' ka' žjake' lo wdile', na' benne' ni'a na'gak bžoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', na' jake' gaoz zoa Jesusen', zej noe'e yi' yež ka', na' ya ntoche' chégake' ka'. ⁴ Dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te da' žala' gaken chie', bžoje' gan zoe', na' gože' ljégake':

—¿Nož benne' žeyilje?

⁵ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nasaret, žeyiljo'-ne'.

Jesusen' gože' ljégake':

—Nedkzan'.

(Łezka' Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake', žónłene' benne' ka' tzen.)
 6 Kate' Jesusen' gože' lėgake': "Nedkzan'" naž bebíga'gake', na' wbíxgake' lo yo.
 7 Jesusen' wnnable' lėgake' da' yoble, na' wnné':

—¿Noz benne' žeyilje?

Belyi'e Ľe':

—Jesus, benne' Nazaret, žeyiljo'-ne'.

8 Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba goža' le'e, nedkzan'. Cha' žeyilje neda', le gonn latje yeyejgak benne' ki.

9 Ki wnná Jesusen' nich bžin da' bchalje', katen' wnné': "Benne' ki benno' chia', bi bnita' nitóe'." 10 Naž, dan' nwa' Smon Bedw to ya ntoche', wlejen', na' la' bentie' we' Malko, benne' wen žin che bꝑoz blo, na' bchoge' yid nage' li ža.
 11 Naž Jesusen' gože' Bedon':

—Begó'o ya ntoche' chio' ližen. ¿Bi žala' saka'a dan' wnná Ĥan' gaken chia'?

Zžin Jesús law bꝑoz blo

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

12 Benne' ka' žjake' lo wdile len bennen' zchi'e lėgake', na' benne' ni'a na'gak benne' judío wnná bia' ka', bėxwgake' Jesusen', na' bchéjgake' Ľe'. 13 Naž bché'gake' Ľe' law Anás, dan' nake' xto' zi'n Kaifás, bennen' nake' bꝑoz blo yizen'. 14 Kaifás na' nake' bennen' bzejni'ile' benne' judío wnná bia' ka', na' bløe'le' lėgake' gakže chawe' gat toze benne', na' kege kwia yi' dot yež chėgake'.

Znna Bedw bi nónbie Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

15 Smon Bedw len yetó benne' wsedle che Jesusen', jake' xkóže'lgak benne' ka' zché'gake' Jesusen', na' bejnáwgake' Ľe'. Benne' wsedle ni wyó'olene' Jesusen' la' li'a liž bꝑoz blo, dan' nonbia' bꝑoz blon' le'. 16 Bedon' bga'ne' na'le gan žo'ogak benách ka' la' li'a na'. Che len bežój benne' wsedlen' nonbia' bꝑoz blon' le', na' bcháljlene' no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na', na' bene' ga wyó'o Bedon' ga na'. 17 Naž no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na' gože' Bedon', na' wnné':

—¿Łezka' le' žónłeno' Bennen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

18 Dan' žak da' zag, benne' wen žin ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', ba bžėngake' yi', na' zėgake' žoa'a yin', na' žeché'l kwíngake'. Ľezka' Bedon' zėlene' lėgake' tzen, na' žeché'l kwine'.

Bꝑoz blo zbeje' Jesús diža'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

19 Naž bꝑoz blo wleje' Jesusen' diža' nich nnezle' no benne' ka' žónłengake' Ľe' tzen, na' bi da' žsedle Jesusen' benách ka'. 20 Bechebe Jesusen', na' gože' le': —Kwáselo bcháljlēna' yógo'te benách ka'. Bsédtezegekla'-ne' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lezka' lo zchil yodo', gan zdobgak yógo'te benne' judío ka', na' bi be bchalja' ngáche'ze. 21 ¿Biz chen' zbejo' neda' diža'? Wlėj diža' benne' ka' bėngkle' da' bcháljłengaka'-ne'. Bwia nga, nnėzgekle benne' ka' dan' bcháljłengaka'-ne'.

22 Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, na' to benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', benne' zoe' ga na', wdape'e žoa'a law Jesusen', na' wnné':

—¿Ki žebi'o law bχoz blon'?

²³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Cha' bi wnnía' chawe', blœ'e'l biz da' wnnía' da' bi naken chawe', na' cha' gok chawe' da' wnnía', ¿biz chen' wdapo'o neda'?

²⁴ Naž Anás na' besele'e Jesusen' nžeje', na' bejžégake' Le' law Kaifás, bennen' nake' bχoz blo.

*Da'yoble zɲna Bedw bi nónb'i'e Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)*

²⁵ Kate' ne ze Bedw žoa'a yi', žeché'l kwine', benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e le', na' wnnágake':

—¿Lezka' le' žónleno' Jesusen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

²⁶ Zoa to benne' wen žin che bχoz blo ga na', na' nake' ljež bennen' bchog Bedon' yid nage', na' benne' wen žin ni gože' Bedon':

—Ble'ela' le' lo yežlyón', žónleno' Jesusen' tzen.

²⁷ Da' yoble beží'i Bedon', na' la' wžéžete leko'.

*Zché'gake' Jesús law Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)*

²⁸ Naž bché'gake' Jesusen', na' bezá'gake' liž Kaifás, na' bžingake' yolawe' che benne' wnná bia', dan' nzin' Pretorio. Dan' ba ža'ní' ža na', na' benne' judío ka' bi wyó'ogake' yolawen' dan' žékgekle' bága'gake' zia cha' chó'ogake' ga na', da' gonen ga bi gak gáwgake' χche' Lni Pasko', lnin' žejśa' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benne' Israel ka' lo yežlyó Egipto. ²⁹ Naž bžoj Pilato, benne' wnná bian', na' ble'e gan nníta'gake', na' gože' légake':

—¿Biz zia žesbága'le benne' ni?

³⁰ Beží'igake', na' belyi'e le':

—Chela' bi nbaga' benne' ni zia, bi wdeto'-ne' lawo'.

³¹ Naž Pilaton' gože' légake', na' wnné':

—Le'ekze le chi'e, na' le wchi'a laže'e Le' kan zɲna da' žsédlele le'e.

Benne' judío ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Bi nzi' lo na'to' gotto' no benne'.

³² Ka' goken, bžin χtiža' Jesusen', da' wnnié' kan gate'. ³³ Naž Pilaton' beyoé'e yolawen', na' bliže' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

³⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Žakze chio' zno' ki, o gožgak benách ka' le' ki naken chia'?

³⁵ Pilaton' gože' Le':

—¿Žeklo' naka' benne' judío? Benne' wláž chio' ka', na' bχoz wnná bia' ka', bđgake' Le' lo na'a. ¿Bizkze beno'?

³⁶ Naž bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Zɲna bi'a neda', san kege kan zɲna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Chela' zɲna bi'a kan zɲna bia'gak benách ka', na' tilgak benne' ka' žónlengake' neda' tzen, nich bi wé'gake' latje no benne' wdíe' neda' lo na'gak benne' judío ka'. Kan zɲna bi'a neda' bi naken kan zɲna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁷ Naž Pilaton' gože' Le':

—¿Nako' benne' zɲna bi'e?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Naka' kan znno'. Che len golja' yežlyó nga, nich wzóa lia' che da' naken dot da' li. Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' naken dot da' li, zze nággake' da' znna'.

³⁸ Pilaton' gože' Le':

—¿Bizen' da' naken dot da' li?

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Kate' beyóž wnná Pilato ki, bežoje' ga na', na' ble'e da' yoble gan zej nnita' benne' judío wnná bia' ka', na' gože' légage':

—Bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni. ³⁹ Le'e de to da' žónteze žonle kate' žak Lni Pasko' ni, znnáblele neda' wsana' lo na'le to benne' nyejwe' liž ya. ¿Žénelele wsana' lo na'le benne' znna bi'e benne' judío ka'?

⁴⁰ Naž wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

—Kege benne' ni, san Barrabás wsano'-ne' lo na'to.

Barrabásen' nake' benne' wen da' zinnj.

19

¹ Naž Pilaton' bchi'e Jesusen', na' gože' benne' ka' žjake' lo wdile chingake' Le'. ² Benne' ka' žjake' lo wdile béngake' to da' naken ni'a na' yag yeche' kan nak da' naken oro da' zia yichj benne' wnná bia', na' bžíagaken' yichj Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' tonn xna kan nak da' žákwgak benne' wnná bia' ka'.

³ Naž wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—¿Ga'n zeno' le', benne' znna bi'e benne' judío ka'!

Naž wdápa'gake' žoa'a lawe'.

⁴ Naž Pilaton' bežoje' da' yoble, na' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Le wia nga, yebeja' bennen' lawle le'e nich nnézele bi bžel-la' nitó da' zia da' nbage'e.

⁵ Naž bžoj Jesusen', na' zia yichje' da' naken ni'a na' yag yechen', na' nakwe' laže' tonn xna na'. Pilaton' gože' légage':

—Nga zoa bennen'.

⁶ Kate' bžoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a ná'gake' ka' blé'egekle' Jesusen', zižje wžéžeya'agake' da' yoble, na' wnnágake':

—¿Bde'e le'e yag kroze! ¿Bde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légage':

—Le'ekze le chi'e, na' le chejdé'e le'e yag kroze. Neda' bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni.

⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e le':

—De cheto' to da' wnnakze Dios da' žsedlen neto', da' znnan žala' gat benne' ni dan' wnné' nake' Zi'n Dios.

⁸ Kate' benle Pilaton' da' ni, bžébeže'. ⁹ Da' yoble beyoé'e lo yolawen', na' gože' Jesusen':

—¿Gazkze benne' Le'?

Bi be bechebe Jesusen'.

¹⁰ Naž Pilaton' gože' Le':

—¿Bi žechebo', na' bi wlo'e'elo' neda' da' žono'? ¿Bi nnezlo' nzi' lo na'a wdá'a Le' le'e yag kroze, na' nzi' lo na'a wsana' Le'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bi be nzi' lo no'o gono' chia' chela' bi bde Dios lo no'o yela' wnná bia' na'. Che len, bennen' bdie' neda' lo no'o nbága'že' zia ka le'.

¹² La' na'ze gónele Pilaton' wsane' Jesusen', san wžéžeya'agak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Cha' wsano' benne' ni, bi nžago' chawe' benne' Sésar, bennen' znná bi'e dot wežlyó nga. No benne' žon kwine' benne' wnná bia', zži'e che benne' Sésar na'.

¹³ Kate' benle Pilaton' da' ni, gože' ni'a ne'e ka' chejxi'gake' Jesusen', na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e, latjen' nzin' Li'a Ga Zoagak Yej Blag Ka', na' ka nak diža' hebreo nzin' Gabata. ¹⁴ Ža na' naken ža za' žin Lni Pasko', na' nak wawbiž. Naž Pilaton' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Nga zoa bennen' znná bi'e le'e.

¹⁵ Wžéžeya'agaké' zižje, na' wnnágake':

—jBete! jBete! jBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légake':

—žZnnáblele neda' wdá'a bennen' znná bi'e le'e le'e yag kroze?

Beži'igak bžoz wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Bi zoa yetó benne' znná bi'e neto'. Toze benne' Sésar znná bi'e neto'.

¹⁶ Che len Pilaton' bdie' Jesusen' lo ná'gake', nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze. Naž bēxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' na'le.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-56; Mr. 15:21-41; Lk. 23:26-49)

¹⁷ Bžoj Jesusen' ga na', na' noe'e yag kroze chie', nich cheje' latjen' dan' nzin' Latje Che Žit Yichžo, na' kan nak diža' hebreo nzin' Gólgota. ¹⁸ Lo latjen' bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' bdá'gake' yehope benne' le'e yag kroze ka' ga na'. Chelá'a weje zej de'e, na' Jesusen' de'e gachje láwe'le gan da'gak chope benne' ka'. ¹⁹ Pilaton' bsele'e to benne' bžoje' to da' bde'e le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' znnan ki: “Jesús, benne' Nasaret, benne' znná bi'e benne' judío ka'.” ²⁰ Benne' zan, benne' judío ka', belgake' dižan', dan' naken gawze žoa'a yež gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' dižan' nyejwn len diža' hebreo, na' len diža' griego, na' len diža' latín. ²¹ Bžoz wnná bia' ka' chegak benne' judío ka' belyi'e Pilaton', na' wnnágake':

—Bi wžojó: “Benne' znná bi'e benne' judío ka'.” Bžoj ki: “Le' wnné' nna bi'e benne' judío ka'.”

²² Beži'i Pilaton', na' gože' légake':

—Da' ba bžoja', to chi'ize bžojan'.

²³ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, beyóž bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' bēxwgake' laže' da' gokwe'. Wléjgaken' tápele, na' goken to kwe' weje da' gota' che chégake'. Lezka' bēxwgake' lažen' da' bžoa yen Jesusen', na' lažen' bi ndian, san naken to wliže. ²⁴ Naž benne' ka' žjake' lo wdile, belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Bi chogžon, san gakže chawe' kwejžo da' gak bian', nich nnezlžo nolžo gaken chežo.

Ka' goken, bžin dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wdišgake' laže' nakwa' che chégake',

na' che laže' chia' wléjgake' da' nak bian'.

Ki bengak benne' ka' žjake' lo wdile.

²⁵ Gawze gan da' Jesusen' le'e yag krozen' wnníta'gak no'le ka'. Zej nake' xne'e, na' no'le bile xne'e, na' Lia, zo'le Kleofas, na' Lia Madlen. ²⁶ Kate' Jesusen' ble'ele' xne'e, na' lezka' ble'ele' benne' wsdle chie', bennen' nži'ile', zoe' ga na', gože' xne'e:

—Nó'ledo', bwia zi'no' zoe' kwito' le'.

²⁷ Naž gože' benne' wsedle chie' na':

—Bwia, xno'o zoe' kwito' le'.

La' ža na'ze benne' wsedlen' bchi'e le' nich chejsóe' liže'.

²⁸ Wdé na', dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te ba goken, na' nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, wnné':

—Zbila' nis.

²⁹ De to že'e ga na', da' yožen nop zichj. Naž to benne' žeje' lo wdile besbise' to da' blol len nop zichjen', na' bzoen' law to ya xtil, na' bde'en žoa'a Jesusen' nich xopen'. ³⁰ Beyož we'j Jesusen' nop zichjen', na' wnné':

—Ba nakten.

Naž bzechwe' yichje'. Bežojte be' nakkze', na' gote'.

Benne' žeje' lo wdile žadwe' yag ntoche' le'el sina' Jesús

³¹ Naž, dan' nak ža za' žin Lni Pasko', na' dan' bi žala' ga'ngak benne' gat ka' le'e yag kroze ka' kate' nak ža la'y chégake', na' naken to ža la'y zente, che len benne' judío ka' góta'yoegekle' Pilaton' yi'e benne' ka' žjake' lo wdile, chejtichjwgake' xkachjgak benne' ka' dá'gake' le'e yag kroze ka', na' wetingake' légake' le'e yag kroze ka'. ³² Che len benne' ka' žjake' lo wdile wbíga'gake' ga na', na' bdichjwgake' xkachje benne' nežw, na' lezka' bégake' che yetó bennen' dá'lene' Jesusen' le'e yag kroze. ³³ Kate' bžingake' gan da' Jesusen', blé'egekle' ba gote', na' bi bdichjwgake' xkachje'.

³⁴ Naž to benne' žeje' lo wdile godwe' yag ntoche' chie' le'el sina' Jesusen', na' la' bžojte žen, na' nis. ³⁵ Neda', Zwa, blé'ela' da' ni, na' zzoa lian', na' da' znnia' naken dot da' li. Nnézkzela' zchalja' da' naken dot da' li, nich lezka' le'e chejle'le che Jesusen'. ³⁶ Ki goken, bžin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Bi gachjw nitó žit yoe'e.” ³⁷ Yetó da' nyejw le'e yiche znnan ki: “Wíagake' bennen' godwe' Le' yag ntoche'.”

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Wdé gogkak yógo'te da' ki, Jwsé, to benne' yež Arimatea, benne' žónlene' Jesusen' tzen, san ngáche'ze dan' zžebe' benne' judío wnná bia' ka', wyeje', na' wnnable' Pilato we'e le' latje yeké'e Jesusen'. Pilaton' bi'e le' latje. Naž bla' Jwsén' gan da' Jesusen' le'e yag krozen', na' beké'e Le'. ³⁹ Lezka' Nikodemo, bennen' zga'ale bejwíe' Jesusen' žel, blé'e ga na', na' noe'e to nežw sla' che yag mirra, da' nchixen to da' zla' zix, da' naken ka to gaywá' ya. ⁴⁰ Naž Jwsén' len Nikodemon' betíngake' Jesusen', na' bchélgake' Le' láže'do' ka', na' bdébgake' law nežw slan' che mirra, da' nchixen da' zla' zix. Béngake' kan žónteze žongak benne' judío ka' kate' zkáche'gake' benne' gat ka'. ⁴¹ Gawze gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze de to yežlyó, na' gachje láwe'le yežlyón' zoa to yežw ba kobe da' nádjwgaken' le'e ya'a yej, na' lo yežw ban' bi na' gache' nitó benne'. ⁴² Wló'ogake' Jesusen' lo yežw ban' dan' žen' gawze, na' dan' nak ža žkwezgak benne' judío ka' che Lni Paskon'.

20

Jesús žebane' lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹ Kate' ba nak zildo' ža nežw, na' ne nak chol, wyėj Lia Madlen žoa'a yežw ban', na' blé'ele' ba bkwas yej blag da' bsejwn gan žo'o no benne' lo yežw ban'.

²Naž taría taría beyéj Lian' gan zoa Smon Bedw, na' zoaļen yetó benne' wsedle le', bennen' Jesusen' nži'ile' le', na' gože' légake':

—jBebéjgake' Xanžon' lo yežw ban', na' bi nnezlto' gan wló'ogake' Le'!

³Naž bžoj Bedon' len yetó benne' wsedlen', na' jake' žoa'a yežw ban'. ⁴Tžen wzá'le'egake', san yetóen' taríaže wzé'e ka Bedon', na' zga'ale' le' bžine' žoa'a yežw ban'. ⁵Byechwe', na' bwie' lo yežw ban', na' bļe'ele' láže'do' ka' da' bchélgakem' Jesusen', da' ka' zej nnitan' ga na', san bi wyoé'e lo yežw ban'.

⁶Wdé na' bla' Smon Bedon' xkóže'le benne' wsedlen', na' wyoé'e le' lo yežw ban', na' bļe'ele' láže'do' ka' zej nnitan' ga na'. ⁷Lezka' bļe'ele' láže'don' da' bchélgakem' yichj Jesusen', na' bi žé'lenen yezika' láže'do' ka', san cheļa'ale ndoben. ⁸Naž wyó'o benne' wsedlen', bennen' bžine' zga'ale' žoa'a yežw ban', na' bļe'ele' kan naken, na' bejli'e da' wnná Jesusen'. ⁹Ka' goken, dan' bi na' chejni'ile' da' nyejw le'e yiche la'y kan žon byenen gaken che Jesusen', da' znnan yebane' lo yela' got. ¹⁰Naž žopte benne' wsedle ka' beyéjgake' lížgake'.

Zloe'e law Jesús law Lia Madlen

(Mr. 16:9-11)

¹¹Bga'n Lia kwitle yežw ban', na' zbeže'. Kate' ne zbeže', byechwe', na' bwie' lo yežw ban'. ¹²Bļe'ele' chope wbás che ya'abá che Dios nnita'gake' ga na', na' zej nakwe' laže' chich. Žé'gake' ga na', toe' yichjle yežw ban', na' yetóe' xni'ale yežw ban' gan wló'ogake' Jesusen'. ¹³Wbás che ya'abá ka' bely'e le', na' wnnágake':

—Nó'ledo', žbiz chen' zbežo'?

Lian' gože' légake':

—Dan' beká'agake' Xana', na' bi nnezla' gan wló'ogake' Le'.

¹⁴Kate' beyóž wnné' ki, bwie' xkóže'le', na' bļe'ele' Jesusen', zoe' ga na', san bi gókbe'ele' cha' Jesusen'. ¹⁵Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo', žbiz chen' zbežo'? žNož benne' žeyiljo'?

Dan' žekle Lian' nake' Le' benne' žape chi'e žeylyón', na' gože' Le':

—Benne', cha' le' bebejo'-ne', bļoe'el neda' gan wló'o-ne', na' neda' yeyoá'a-ne'.

¹⁶Naž Jesusen' gože' le':

—Lia.

Naž byechj Lian', na' len diža' hebreo gože' Le':

—Raboní.

Diža' hebreo ni znnan: “Benne' Wsedle chia'.”

¹⁷Jesusen' gože' le':

—Bi kano' neda', dan' bi na' yeyepa' gan zoa Xa'. Na'a, wyéj gan zej nnita' benne' ljéža'do' ka', na' gož-gake': “Ki wnná Jesusen': yeyepa' gan zoa Xa', na' lezka' nake' Xale. Nake' Dios chia', na' Dios chele.”

¹⁸Naž wyéj Lia Madlen', na' bejzenle' benne' wsedle ka' che Jesusen' ba beļe'ele' Xanžon', na' kan nak dan' wnné'.

Zloe'e law Jesús lawgak benne' wsedle chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹Kate' ba goļe ža na', da' naken ža nežw, zej ndobe benne' wsedle ka' che Jesusen', na' nyejw yo'o gan nnita'gake' dan' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka'. Naž bļoe'e law Jesusen' gachje láwe'le gan nnita'gake', na' gože' légake':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁰ Kate' beyóž gože' l'égake' da' ni, b'loe'ele' l'égake' ne'e, na' le'el sine'e. Naž bebégek'le benne' wsdle chie' ka' dan' želé'egekle' Xanžon'. ²¹ Naž Jesusen' gože' l'égake' da' yoble, na' wnné':

—Ga'n ži yichj l'ázdo'le. Kan ben Xa', bsele'e neda', lezka' žseła'a le'e chjenle xchina'.

²² Kate' beyóž wnné' da' ni, blobe' l'áwgake', na' gože' l'égake':

—Le si' lo na'le Dios Be' La'y. ²³ No benne' yenít lawle, bennen' ben doła', ba yo'o yela' ženít law chie', na' no benne' bi yenít lawle le', ga'n doła' da' nbaga' benne' wen dołan'.

Bi žejlé' Mas bebán Jesús

²⁴ Mas bi wzóalene' l'égake' katen' Jesusen' bedjwíe' l'égake'. Nak Masen' to benne' chežinnoe' ka', na' lezka' lie' Benne' Kwach. ²⁵ Wdé na' yezika' benne' wsdle ka' belyi'e Masen', na' wnnágake':

—Ba b'le'elto' Xanžon'.

Masen' gože' l'égake':

—Cha' bi le'ela' ne'e gan bđin bđidjwn', na' wdía' xben na'a gan bđin bđidjwn', na' wdía' na'a le'el sine'e gan bđin yag ntochen', bi chejli'a.

²⁶ Kate' ba gok yexono' ža, benne' wsdle chie' ka' zej ndobe' da' yoble lo yo'on', na' zoalen Masen' l'égake'. La'kze nyejw yo'o gan nníta'gake', b'loe' le' law Jesusen' gachje l'áwe'le gan nníta'gake', na' gože' l'égake':

—Ga'n ži yichj l'ázdo'le.

²⁷ Naž Jesusen' gože' Masen', na' wnné':

—Bde xben no'o nga, na' bwia na'a nga. Bde no'o le'el sina'a nga, na' biž gak chope lažo'o, san bejlé' chia'.

²⁸ Naž bechebe Masen', na' gože' Le':

—Xána'do', na' Dios chia'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Mas, dan' b'le'elo' neda', žejli'o. Ba nez zen gaken chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' la'kze bi lé'egekle' neda'.

Da' žénele gon da' nyejw le'e yiche ni

³⁰ Ben Jesusen' da' zanže yela' wak zen ka' lawgak benne' wsdle chie' ka', da' ka' bi zej nyejwn le'e yiche ni. ³¹ Da' ki bzoja' le'e yiche nich chejle'le nak Jesusen' Benné' Criston', Bennen' bseła' Dios, na' nake' Zi'nkze Dios, na' kate' chejle'le chie', gata' yela' nban da' zejli' kanne chele dan' žejle'le chie' Le'.

21

Zloe' law Jesús lawgak gaže benne' wsdle chie' ka'

¹ Wdé gok da' ki, b'loe' le' law Jesusen' da' yoble lawgak benne' wsdle chie' ka' gan nak žoa'a nido' da' nzin' Nido' Che Tiberias, na' ki goken kan b'loe' le' lawe' l'áwgake'. ² Zej ndobe Smon Bedw, na' Mas, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, na' Natanael, benne' yež Kaná, yežen' nbaben Galilea, na' lezka' zi'n Sebedeo ka', na' yechope benne' wsdle ka' che Jesusen'. ³ Smon Bedwn' gože' l'égake':

—Cha'a chejxena' bel ka'.

Yezika' benne' ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Sá'lento' le'.

Naž jake', na' wžéngake' to lo barkw, na' yelen' nitó bel bi wžéngake'.

⁴ Kate' za' ža'ní, bejsé Jesusen' žoa'a nison', na' benne' wsdle chie' ka' bi gókbe'egekle' cha' Jesusen'. ⁵ Naž Jesusen' gože' l'égake':

–Zí'na'do' ka', ěbi de bel chele?

Beží'igake', na' belyi'e Le':

–Nitoba'.

⁶Naž Jesusen' gože' légage':

–Le wsé yixjw bel chele chelá'a li ža barkwn', na' senle-ba'.

Naž bségaken', na' biž gok yeká'agaken', dan' nža'te yixjw na' bel ka'. ⁷Naž benne' wsedle, bennen' nži'il Jesusen', gože' Bedon', na' wnné':

–jXanžon'!

Kate' benle Smon Bedon', “Xanžon'” beyakwe' laže' gokwe', da' beké'en zga'ale, na' wyaze' lo nis. ⁸Yezika' benne' wsedle ka' bsá'gake' barkwn', na' bedžóbgake' yixjwn' dan' nža'ten bel ka'. Bi nak zi'to' gan de yo biž, da' nakze ka to gaywá' lka' ní'ažo. ⁹Katen' bžingake' lo yo bižen', na' blé'egekle' že' to yi balje ga na', na' zoa to bel lawen', na' lezka' de yet ga na'. ¹⁰Jesusen' gože' légage':

–Le yedjwá' bel ka' ba wzéngakle-ba' ga zoa' ni.

¹¹Bebén Bedon' lo barkwn', na' wzobe' yixjwn' zaka' lo yo bižle, na' nža'ten bel ži'a ka', to gaywá' chonne-yonba'. La'kze zej nak bel zanle'e, bi bžeza' yixjwn'. ¹²Naž Jesusen' gože' légage':

–Le da gawle.

Nitó benne' wsedle chie' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': “ěNož Le'?” Nnézkzegekle' nake' Xanžon'. ¹³Naž wbiga' Jesusen', na' beḡwe' yet ka', na' lezka' bel na', na' bi'en chégage'.

¹⁴Da' ni naken da' chonne chi'i bløe'e law Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka' wdé bebane' lo yela' got.

Jesús zchájlene' Smon Bedw

¹⁵Kate' beyóž hdáwgake', Jesusen' gože' Smon Bedw:

–Smon, zi'n Jonás, ěnži'íželo' neda' kan zej nži'il benne' ki neda'?

Bechebe Bedon', na' gože' Le':

–O', Xan. Le' nnézkzelo' nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

–Bwaw žíla'do' chia' ka'.

¹⁶Jesusen' gože' le' da' chope chi'i, na' wnné':

–Smon, zi'n Jonás, ěnži'ilo' neda' dot lažo'o?

Bechebe Bedon', na' gože' Le':

–O', Xan. Le' nnézkzelo' nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

–Bwaw žíla' chia' ka'.

¹⁷Jesusen' gože' le' da' chonne chi'i:

–Smon, zi'n Jonás, ěnži'ilo' neda'?

Gok nyache' laže' Bedon' dan' chonn chi'i wnnable' le', na' wnné': “ěNži'ilo' neda'?” na' bechebe Bedon', na' gože' Le':

–Xan, yógo'te nnézkzelo' Le'. Nnezlo' nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

–Bwaw žíla' chia' ka'. ¹⁸Da' li žapa' le', katen' goko' xkwide', žakze chio' bwakw kwino', na' kan znnazen chio' wdó'. Kate' golo', wlí'o no'o, na' benne' yoble wakwe' le' laže', na' chi'e le' gan bi yénelo' chejo'.

¹⁹Da' ni wnná Jesusen' nak bian' kan gat Bedon', dan' chejté'e le'e yag kroze, nich ga'n zen Dios. Kate' beyóž wnná Jesusen' ki, yetó da' wnné':

–Benlen neda' tžen.

Zchalj Jesús kan gak che benne' wsedlen', bennen' nži'ile'

²⁰ Byechj Bedon', na' b̄le'e'le' benne' wsedlen' Jesusen' n̄ži'ile' le', zedjnawe' l̄égake'. Nake' benne' wsedlen' w̄ži'e kwit Jesusen' katen' bdáwgake', na' gože' Jesusen': "X̄an, ěnož bennen' wd̄ie' Le'?" ²¹ Kate' Bedon' b̄le'e'le' le', gože' Jesusen':

—X̄an, ěbiz gon benne' ni?

²² Jesusen' gože' le':

—Cha' ž̄énela' ga'n bennen' kate' yeł̄a'ža', bi ž̄ala' gek zedlo'. Ben̄len neda' t̄zen le'.

²³ Wz̄e diža' ni gan zej nnita' lježžo ka', benne' ka' ž̄ejl̄é'gake' che Jesusen'. Ž̄ékgekle' bi gat benne' wsedlen'. Jesusen' bi gože' le' bi gate', san ki wnné': "Cha' ž̄énela' ga'n bennen' kate' yeł̄a'ža', bi ž̄ala' gek zedlo'."

²⁴ Benne' wsedlen' naka' neda', Z̄wa. Z̄zoa lia' da' ki, na' bzoja' le'e yiche da' ki, na' nn̄ezlele da' z̄nnia' naken dot da' li.

²⁵ Ben Jesusen' da' zanže ka'. Chela' no benne' wzoje' l̄égaken le'e yiche to ton, ž̄ekla' bi gata' latje yežlyó nga ga kwa'gak yiche ka' ž̄ala' wzojen'. Ka'kze naken.

DA' BENGAK BENNE' WBÁS KA' CHE CRISTO

Dios žone' da' bchebe laže'e, žsele'e Dios Be' La'y

¹ Kate' bzoja' chio' le' zga'ale, Teófilo, benne' zaka', neda', Lukas, bzoja' yógo'te da' wzó law Jesusen' žone', na' žsede', ² na' zejte beyepe' ya'abá che Dios. Kate' za' yeyepe' ya'abán', ne zoalen Dios Be' La'y Le', wnné' kan žala' gongak benne' wbás chie' ka', benne' ka' wžekze' Le'. ³ Wdé wzaka' Jesusen', na' gote'. Naž bebane', na' bløe'e lawe' lawgak benne' wbás chie' ka'. Bløe'ele' légage' da' zan da' gok biá'gaken zoe' nbane', da' ka' bi gak no benne' wži'e chégaken. Zan chi'i bløe'e lawe' lawgake' dot choplaj ža, na' bcháljlene' légage' kan žna bia' Dios.

⁴ Katen' wnníta'gake' tzen, gože' légage' bi yekwásgake' lo yež Jerusalén, na' wnné':

—Le kwez ga na' da' bchebe laže' Xa' sele'e chele, kan ba bzenla' le'e.

⁵ Lezka' wnné':

—Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, na' bi de yeschá gak chele da' žløe'el yela' žezóa nisen', dan' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

⁶ Naž benne' ka' zej ndobe' gan zoa Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Xan, žgono' ga nna bia'gak benách Israel ka' da' yoble ža ni zoažo na'a?

⁷ Jesusen' gože' légage':

—Bi nak chele nnézlele bi ža o bi yel gon Dios Xa', da' yo'on lo na'kze'. ⁸ Si'le le'e yela' wak kate' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e. Naž wchaljle kan nak chia' neda' lo yež Jerusalén, na' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' ga žintele dot yežlyó nga.

⁹ Kate' beyóž bcháljlene' légage' da' ni, na' kate' ne zwiágake' Le', la' beyeptie' lo be'ze gan že' to bejw da' bkachen' Le', na' biž blé'egekle' Le'. ¹⁰ Kate' ne zwiágake' ya'abale kate' ne žeyepe Jesusen', bla'gak chope wbás che ya'abá ka' gan nníta'gake', wbás ka' zej nakwe' laže' žíla'do'ze. ¹¹ Zoptie' góžgake' légage', na' wnnágake':

—Benne' Galilea ka', žbiž chen' zwiále ya'abale? Yela'kze Jesusen' da' yoble kan ba blé'elele-ne' katen' bezé'e gan zoale nga, na' beyepe' ya'abá che Dios.

Zbégake' Matías nich chaze' latje che Judas

¹² Naž benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, bezá'gake' gan zoa ya'adon' da' nzin' Ya'a Yag Olibo, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén. Ya'adon' zoan gawze gan že' yež Jerusalén na', da' naken kan zej nzi'e latje želzé'e ža la'y žégake'. ¹³ Kate' bežíngake' lo yežen', belbene' gan nak da' chope kwia lo yo'o, gan zej nníta' Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, na' Lip, na' Mas, na' Bartol, na' Matío, na' Jakob, ži'n Alfeo, na' Smon, bennen' že' laže'e yež chie', na' lezka' Judas, biche' jakoben'. ¹⁴ Yógo'te benne' ki bcháljengake' Dios tzen. Benne' biche' Jesús ka' len Lia, xna' Jesusen', na' yebałe no'le ka', bénlengake' légage' tzen.

¹⁵ La' ža na'ze wzé Bedon' gachje láwe'le gan zej nníta' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Gokgak ka' xoplaj benne' ka' zej ndobe' ga na'.

¹⁶ Bedon' gože' légage', na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Ben byenen gok da' nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios Be' La'y zgá'atele, dan' bzoj Dabí kan gok che Judas, bennen' bchi'e benne' ka' wžéngake' Jesusen'. ¹⁷ Judas na' wbáblene' žo'o, na' bénlene' žo'o tzen žin ni. ¹⁸ Wzi'gake' to yežlyó len lazjw che da' zia da' ben bennen'. Judas na' wbixe', na' wžeza' li'e, na' bžojgak yógo'te da' zej že' li'e. ¹⁹ Kate' benne' ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén béngekle' da' ni, naž bé'gake' la yežlyón' Aséldama, to diža' hebreo da' znnan len diža' xíža': "Yežlyó Che Žen." ²⁰ Ka' goken che Judas na', kan nyejw le'e yiche la'y da' nzin' Salmo Ka', da' znnan:

Bga'n liže' ka'ze,

na' bi bžel no benne' zoe' lo yo'on'.

Lezka' znnan:

Benne' yoble yedie' lo wlaze'.

²¹⁻²² 'Na'a žon byenen kwežo to benne' gónlene' žo'o tzen nich wzóa lie' che Jesusen', kan bebane' lo yela' got. Žala' gake' to benne' nbabe' benne' ka' bénlengake' žo'o tzen ža ni'te katen' Xanžo Jesusen' wdálene' žo'o, benne' ka' wnníta'lengake' žo'o katen' Zwa bezóe' benne' ka' nis, na' zejte ža beyepe Jesusen' ya'abá che Dios, katen' bezé'e gan zoažo.

²³ Naž wléjgake' chope benne' ka', Jwsé, na' Matías. Jwsén' lezka' lie' Sabás, na' zoa yetó le' Justo. ²⁴ Naž bcháljengake' Dios, na' wnnágake':

—Xanto' Dios, nónbia'kzo' yichj láždo'gak yógo'te benách. Błoe'el neto' nole benne' chope' ki ba wžekzo' Le', ²⁵ nich gone' žin ni, na' gake' wbás chio', nich chaze' latje che Judas, bennen' bnite' latje chie' dan' bene' doła', na' wyeje' latje chekze' lo latje chol.

²⁶ Naž bzójkake' lágake' le'e yiche ka', to che Jwsé, na' yetó che Matías. Bchíxegake' da' ka', na' bebéjkake' ton, gan nyejw la Matías. Ka' goken, Matiasen' wbáblene' yechinéj benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

2

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' ka' che Benne' Cristo

¹ Kate' ba bžin ža Pentecostés, zej ndobe tzen yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Cholze benle žak žaxto' da' bžojen ya'abá, da' benlen kan ženle kate' žak to be' wałe, na' benlen dot lo yo'o gan žé'gake'. ³ Bła' lágak yi'do' ka' lo be'ze lágwage', na' wdísagen che chégake', na' bejsóalengaken légake'.

⁴ Dios Be' La'y bedjsóalene' yógo'tegake', na' wzó lágwage' zcháljkake' diža' yoble ka', kan nak da' bnezjw Dios Be' la'y che chégake'.

⁵ Kate' ža na' wnníta'gak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' zej nžoje' yógo'te yež dot yežlyó nga. ⁶ Kate' benne' zan ka' béngekle' žak žaxton', bdóbgake' ga na', na' gok zédgekle', dan' béngekle' zchaljkak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' len diža' che chégake'. ⁷ Yógo'tegake' béngeklen', na' bebángekle', na' wnnágake':

—Le wia nga. žKege benne' Galilea ka' yógo'te benne' ki zcháljkake'?

⁸ žNakxken' ženlžo zcháljkake' xtíža'žo da' zchaljžo to tožo? ⁹ Žo'o nga nakžo benne' yež zan, benne' zej nžoje':

Gan nbab Partia, na' gan nbab Media.

Gan nbab Elam, na' gan nbab Mesopotamia.

Gan nbab Judea, na' gan nbab Kapadosia.

Gan nbab Ponto, na' gan nbab Asia.

¹⁰ Gan nbab Frijia, na' gan nbab Panfilia.

Gan nbab lo yežlyó Ejipto.

Gan nbab Áfrika, gan zoaže zi'to gan nbab Cirene.

Lezka' zej nnita' benne' yež Roma ka' nga. Bale' zej nake' benne' judío ka', na' yebale' nzi' lo ná'gake' da' žejle'gak benne' judío ka' che Dios. ¹¹ Lezka' zej nnita' benne' ka' nga, benne' zej nžoje' yežlyó Creta, na' gan nbab Arabia. Ženlžo zcháljgake' diža' che chežo, na' želzenle' žo'o da' zen ka' da' ben Dios, da' žóngaken ga žebán láže'žo.

¹² Ka' goken, bebángleke' yógo'tegake', na' benne' zanle'e ka' gok zédgekle'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágage':

—žBizkzen' da' žaken?

¹³ Bale' ben dítgekle' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' wnnágage':

—Želzózele'.

Da' bchalj Bedw lawgak benách ka'

¹⁴ Naž Bedw wzélene' yechinéj benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' wzó lawe' znnie' zižje, na' gože' légage':

—Le'e, benne' ka' che gan nbab Judea, na' yógo'tele zoale lo yež Jerusalén nga. Da' ni žala' nnézele. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁵ Neto' bi zžóžleto' kan žéklele le'e, dan' ne zoažo xsile, na' bi zžože nitó benne' ka' na'a. ¹⁶ Da' ni da' žaken naken dan' wnná Joel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁷ Ki wnná Dios:

Da' ni gaken ža ze lawte ža ka'.

Seła'a Be' La'y chia'.

Chejsóalene' yógo'te benách ka'.

Zi'nle ka', benne' byo ka', na' no'le ka', wcháljgake' lo wlaza' neda'.

Le'e dáwe'gekle xkwide' ka' da' wlo'e'ela' law,

na' benne' gole ka' nnégekle' ye.

¹⁸ Kate' žin ža na' chisa' Be' La'y chia',

na' chejsóalene' wen žin chia' ka', benne' byo ka', na' no'le ka',

na' wcháljgake' lo wlaza' neda'.

¹⁹ Wlo'e'ela' law ya'abá ža'le da' ka' góngaken ga yebángleke benách ka',

na' lo yežlyó že'le wlo'e'ela' law da' ka' zej nak bian',

da' ka' zej naken žen che we', na' yi', na' žen che yin'.

²⁰ Choł wbiž, na' gak byo' xna kan nak žen.

Ki gaken kate' za' žin ža na' Dios ba blo'e'elen'.

Gak ža na' ka' da' batkle ble'el-len.

²¹ Yelagak yógo'te benne' ka' wližgake' La Xanžon'

cha' chejlé'gake' chie' Le'.

²² Le wzé nag da' ni da' žapa' le'e, benne' Israel ka'. Dios na'kze wdape' Jesús, benne' Nasaret, ba la'ne, lawle le'e. Dios bi'e Le' latje bene' da' ka' žóngaken ga žebán láže'žo, da' zej naken yela' wak ka', na' da' ka' zej nak bian'. Yógo'te da' ki ben Dios lo na' Jesusen', kan ba nnézkzelele le'e. ²³ Lezka', Dios bi'e to benne' latje bdie' Jesusen' lo na'le. Ka' goken, kan gónekzele Dios gaken, na' kan nak da' bkweze' ža ni'te. Le'ekze wzenle Jesusen', na' bdele-ne' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', benne' ka' bétgake' Le' katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ²⁴ Naž Dios na'kze besbane' Jesusen', na' beslé' Le' lo yela' got, dan' bi gok ga'ne' to chi'ize lo yela' goten'. ²⁵ Kan nak da' ni, Dabi bchalje' lo wláz Dios ža ni'te kan che Jesusen', na' wnné':

Blé'etezela' Xanžon', na' wzóe' lawa'.

Le' zoe' kwita' li ža, na' noxe' neda',

nich bi gak no benne' bi da' gone' chia'.

²⁶ Che len bebéle'ela',
na' lo yela' žebél chia' belá'.

Che len wxén laža'a Le'
na' zejte ža gata'.

²⁷ Xana' Dios, nnezla' bi wka'no' neda' latje choł chegak benne' gat ka'.
Bi go'o latje kwia yi' belá' žen chia'.

Naka' benne' nží'ikzelo' Le'.

²⁸ Bzejni'ilo' neda' kan žala' gona'
nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'.
Gono' ga yebela' dan' zóalenkzo' neda'.

²⁹ 'Na'a, ljéža'do' ka'. Nak bia' got xa gole chežo Dabín', na' bgache'e lo yežw
ba, na' ba chien' žen' gan zoažo na' zejte na'a ža. ³⁰ Dabín' bchalje' lo wláz Dios,
na' wnezele' ben choch Dios da' bchebe laže'e gone' chie', gone' ga galj Benne'
Criston' ladjw za'sóe' ka', na' Le' nna bi'e latje che Dabín'. ³¹ Bje'el Dabín' da'
ni zga'ale, na' bchalje' kan bebán Benne' Criston', na' kan goken, bi bga'ne'
latje choł chegak benne' gat ka', na' bi wžia yi' belá' žen chie'. ³² Dios besbane'
Jesusen' lo yela' got, na' kan gok da' ni yógo'teto' zzoa lito' chen. ³³ Ka' goken,
Dios, len yela' wak chie', bchise' Le' ža'le gan nápele'e yela' wnná bia'. Na'a,
Jesusen', Benne' Criston', ba bsele'e Dios Be' La'y ga ni, na' žaken kan bchebe
laže' Dios gone' lo na' Benne' Criston', na' Dios Be' La'y na' žone' da' ki da'
zlé'elele, na' žénlele. ³⁴ Bi beyepe Dabín' ya'abá che Dios, san Dabí na'kzen'
wnné':

Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža gan nak blo

³⁵ kate' gonža' ga benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zıbgake' lawo' Le'.”

³⁶ 'Na'a, benne' Israel ka', žala' nnézlele da' nakkzen. Jesús nikze, Bennen'
bda'le-ne' le'e yag kroze, Dios bene' ga nake' Xanžo, na' Benne' Weslá chežo.

³⁷ Kate' benne' ka' béngেকে' da' ni, gok zédেকে', na' belyi'e Bedon', na'
yezika' benne' wbás ka' che Jesús, Benne' Criston', na' wnnágake':

—Lježto' ka', žnakxken' gonto'?

³⁸ Naž Bedon' gože' légake':

—Le yeyát laže', na' le yezóa nis to tole lo la Jesús, Benne' Criston', nich
yenít law Dios dola' da' nbága'le, na' Dios Be' La'y, Bennen' selá' Dios chele,
yedjsóalene' le'e. ³⁹ Da' bchebe laže' Dios naken chele le'e, na' chegak zi'ne ka',
na' lezka' chegak yógo'te benách zi'to' ka', yógo'te benne' ka' wlıž Xanžo Dios
légake'.

⁴⁰ Da' ki, na' da' zan da' ki bchalj Bedon', da' bzejni'ile' légake' kwáselo, na'
wnné':

—Le gon da' gon ga yelale, na' le kwas gan zej nnita' benne' wen da' zinnj
ka', benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

⁴¹ Ka' goken, benne' ka', benne' wzí' lo ná'gake' da' bchalj Bedon', bezóagake'
nis. Kate' ža na' ka' chonn mil benne' ka' wzó lágake' žónlengake' légake' tzen.

⁴² Yógo'tegake' béngেকে' dot da' bsédেকে' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston'.
Gógake' toze toe' len yetóe', na' we'j bdáwgake' tzen da' žesá' láže'žo kan got
Jesusen', na' tzen bchaljlengake' Dios.

Kan bengak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Cristo

⁴³ Benne' wbás ka' che Benne' Criston' béngake' da' zan da' žóngaken ga
žebán láže'žo, na' da' zan da' zej nak bian', san bžébegak yezika' benách ka'.

44 Yógo'te benne' ka', benne' žejl'é'gake' che Benne' Criston', gókgake' toze, na' beyóngake' toze yógo'te da' zej nape'. 45 Kate' blé'egekle' zej nnita' benne' ka' zoa bi da' žlyázjele', benne' ka' žónlengake' l'égake' tzen, naž benne' ka' zoa bi da' nápegake', béte'gaken', na' belyise' mežwn' da' wzí'gake' che chegak benne' ka' žlyázjele'. 46 Tža tža bdóbgake' tzen lo zchil yodo', na' gan nak lo lížgake' ka' gan wej bdáwgake' da' žesá' láže'žo kan got Xanžon'. Wej bdáwgake' tzen, na' bebégek'e', na' gókgake' dot li laže'. 47 Bka'n zéngake' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' l'égake' ba la'ne. Tža tža Xanžon' bzane' benne' ka' zdóbgake' chie', benne' ka' želágake'.

3

Žeyák to benne' bi žak se'e

1 Kate' ža na' Bedw len Zwa jake' tzen lo zchil yodo', katen' zdobgak benách ka' ga na', nich wcháljengake' Dios, ne naken žedá chonne. 2 Gan želdié' zoa to benne' bi žak se'e kate' wzó law ža ni'te katen' nake' xkwide'. Tža tža žjwa'gak benne' ka' le' ga na', na' želbeke' le' žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo. Ki béngake' chie' nich nnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', bennen' zoe' ladjw benne' ka' želyoé'e lo zchil yodon'. 3 Benne' ni, katen' blé'ele' Bedon' len Zwan', benne' ka' zjake' gan žo'ogak benách ka' lo zchil yodon', na' góta'yoele' l'égake' bi da' wnézjwgake' chie'. 4 Naž Bedon' len Zwan' bwíagake' le', na' Bedon' gože' le':
—Bwia neto'.

5 Naž bennen' bze nage' chégage' dan' žxen laže'e bi da' wnézjwgake' chie'.
6 Bedon' gože' le':
—Bi de mežw plat, na' mežw oro chia', san da' dezen chia' gonna' chio'. Ni'a che yela' wak che la Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret, wzó ža', na' wzá'.

7 Naž Bedon' bežwe' ne'e li ža, na' bchise' le', na' la' beyakte ni'e, na' beyitjte bechj ni'e. 8 Naž wzá' bennen', na' wxíte', na' wzíe'. Wyázlene' Bedon' na' Zwan' tzen lo zchil yodo', na' zze'e, na' žxíte', na' zka'n zene' Dios. 9 Yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' ga na', blé'egekle' le' zze'e, na' zka'n zene' Dios. 10 Ka' goken, bžébegake', na' bebángkle' kan nak dan' goken, dan' beyónbia'gake' le', nake' bennen' zbi'e žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo, na' žnnabe' no benne' bi da' wnezjwe' chie'.

Da' bchaj Bedw lo zchil yodo'

11 Bennen' bi gok se'e, na' beyake', bežwe' na' Bedw len na' Zwa. Naž zdobgak yógo'te benách ka' gan nníta'gake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón, na' žebángkle'. 12 Kate' blé'el Bedon' da' ni, gože' benne' ka':

—Le'e, benne' Israel ka', žbiz chen' žebánlele che da' ni? žBiz chen' žwíale neto', na' žéklele len yela' wak chezto', o ni'a che da' žejle'to' che Dios, néto'ze beyonto' benne' ni, na' bento' ga zze'e? 13 Nak da' ni da' ben Dios, Bennen' nake' Dios chegak xa wdé chežo ka', Bran, na' Isaak, na' Jakob. Dios na'kze wdápeji'e Zi'ne', Jesusen', ba la'ne. Jesusen', le'ekze bdele-ne' lo na'gak benne' ka' žna biá'gake' le'e. Kate' gónele Pilato wsane' Jesusen', bžonle-ne'. 14 Bzoele che'la'ale Benne' Chawen', Benne' la'y, na' wnnábele Pilaton' wsane' chele to benne' wetw benách ka'. 15 Ka' goken, bétkzele Bennen' žonnkze' yela' nban da' zejli' kanne chežo. Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, na' kan nak da' ni zzoa lito' chen lawle le'e. 16 Dan' bejlé' benne' ni che Jesusen', beyák ni'e, na'

zlé'elele-ne', na' nónbia'le-ne'. Dan' žejli'e che Jesusen', Le' kate' gabí beyone' benne' ni, na' zlé'ekzelele yógo'tele kan nake' na'a.

17 Na'a, ljé'za'do' ka', nnezla' benle da' ka', na' betle Jesusen' dan' bi bejni'ilele, na' bi bejni'igekle benne' ka' zma biá'gake' le'e. 18 Ki be' Dios latje nich gak da' wnné' zga'ale, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' kan žala' saka' Benne' Criston'. 19 Che len, le yeyát laže', na' le yeyák che Dios, nich yeké'e doła' da' nbága'le, na' gone' ga yeyák láže'le. 20 Naž sele'e Jesusen' da' yoble, Bennen' ža ni'te bzoe' chie' gake' Benne' Criston', Bennen' nna bi'e le'e. 21 Na'a, žon byenen ga'ne' ya'abá che Dios kate' žinže ža yeyone' chawe' yógo'te da' žaken, na' gaken kan ba wnnakze Dios, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' ža ni'te. 22 Lezka' Moisés gože' xa xto'žo ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e chele to benne' galje' ladjwgak biche' lježe' ka'. Gake' benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Žon byenen wzé naglene' kan nak yógo'te da' yi'e le'e. 23 Yógo'te benne' ka', benne' bi wzé nággake' che Bennen' wchalje' lo wláz Dios, kwia yí'gake', na' kwáslengake' benách ka' che Dios."

24 Kan nak ža ni zoažo na'a, bloé'egekle yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kate' wzó law zoa Samuel, na' wdé na'. 25 Le'e nakle za'sógak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' diža' zka'n chawe', da' bchebe laže' Dios chegak xa xto'žo ka', naken chele. Ki ben Dios katen' gože' Bran: "Ni'a che da' gon za'só' gon chawa'a yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga." 26 Katen' Dios besbane' Zi'ne' lo yeła' got, na' bsele'e Le' nežw chele le'e nich gak gon chawe'e le'e, na' nich gone' ga wsanle da' kegle da' žonle.

4

Željín Bedw len Zwa lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

1 Kate' Bedw len Zwa ne zcháljlengake' benách ka', bχoz judío ka' len benne' yodo' saduseo ka', na' benne' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', la' bžíntegake' gan nníta'gake'. 2 Bža'agak benne' ki dan' žsédgekle Bedon' len Zwan' benách ka', na' zžéngekle' légake' yebangak benne' gat ka' dan' ba bebán Jesusen'. 3 Naž bēxwgake' Bedon' len Zwan', na' bsějwgake' légake' liž ya kate' žinže ža yoble dan' ba za' žale ža na'. 4 Benne' zan bejlé'gake' che Benne' Criston' dan' bēngekle' da' bchaljak Bedon' len Zwan'. Na'a, légakze benne' byo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' zej nake' ka' gayo' mile'.

5 Ža chope ža benne' wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', bdóbgake' lo yež Jerusalén. 6 Lezka' Anás, bχoz blo, na' Kaifás, na' Zwa, na' Kantr, na' yógo'te ljež bχoz blon', bdóbgake' ga na'. 7 Naž bché'gake' Bedon' len Zwan', na' bzégake' légake' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Biz yeła' wnná bia' nzi' lo na'le žonle da' ki? ¿Noz benne' bdie' lo na'le yeła' wnná bian'?

8 Naž Bedon' gože' légake', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zma bia'le neto', benách Israel ka', na' le'e, benne' gole ka'. 9 ¿Zmnábele neto' na'a kan nak da' chawe' da' bento' che benne' yižwé' ni, na' nakž beyake' chawe'? 10 Zzejni'ilton' le'e nich nnéžgeklen yógo'te benách Israel ka'. Beyák benne' ni zoe' lawle dan' ben žin yeła' wak che Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret. Le'e bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios besbane' Le' lo yeła' got. 11 Dios bchalje' che Jesusen', katen' wnné': "Yež na' da' bzoale le'e

chela'ale, le'e, benne' wen ze'e ka', na'a naken yej da' wžekza' neda' nich gaken yej blo che ze'e." ¹² Bi zoa no benne' yoble, benne' gak yeslé' benách ka', dan' bi zoa nitó benne' yoble yežlyó nga, bennen' bzoa Dios, nich yeslé' žo'o.

¹³ Kate' blé'egekle' zej nak Bedon', na' Žwan', benne' wechóg laže' ka', góbbe'egekle' bi nsédgekle' che yodo', na' zej nake' benne' gazjw ka', na' bebángekle', na' besá' láže'gake' Bedon' len Žwan' wnníta' lengake' Jesusen'. ¹⁴ Lezka' blé'egekle' zoa bennen' ga na', bennen' beyake', na' zie' láwgage', na' bi be gok nnégake' chégake'. ¹⁵ Naž góžgake' benne' ni'a ná'gake' ka' yebéjgake' Bedon' len Žwan' lí'ale che yo'o gan zej ndobe', na' ben xtiža'gake' la' légakze'. ¹⁶ Wnnágake':

—¿Nakxkzen' gonžo chegak benne' ki? Da' li béngake' to da' žonen ga žebángekle' benách ka', na' yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' Jerusalén, nnéžgekle' da' ki. Bi gak wži'izo che da' ki. ¹⁷ Na'a, nich bi seže diža' ni, na' nich bi yéngklen benne' zanže, na'a žala' wchi'lžo benne' ki nich biž wcháljengake' benách ka' kan nak che Jesusen'.

¹⁸ Naž blížgake' Bedon' len Žwan', na' bchí'igekle' légake' nich biž wcháljengake' benách ka', na' biž wsédgekle' légake' kan nak che Jesusen'. ¹⁹ Naž beži'i Bedon' len Žwan', na' belyi'e légake':

—Le wchi'a láže' le'e cha' nak chawe' law Dios wzé nágžeto' xtiža'le le'e ka' xtiža' Dios. ²⁰ Bi gak kwe'to' žize. Žon byenen wzóa lito' che da' ble'elto', na' da' bentlo'.

²¹ Naž benne' yodo' wchi'a láže' ka' bchí'igekle' légake', na' naž bsane' légake' dan' bi bžélgekle' nakle wsaka' zi'gake' légake'. Ki béngake' dan' bžébegake' benne' wláž ka', dan' yógo'tegake' zka'n zéngake' Dios ni'a che dan' goken. ²² Bennen' beyake', na' gok chie' da' žonen ga žebán láže'žo, ba zeje' ka' choplaj yiz.

Znnábgekle' Dios gone' ga gágkake' wechóg laže'

²³ Kate' bsángake' Bedon' len Žwan', na' benne' ki bežingake' gan zej nnita' ljéžgake' ka', na' bzéngekle' légake' yógo'te da' wnnagak bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka'. ²⁴ Kate' béngekle' da' ni, tzen bcháljengake' Dios, na' wnnágake':

—¿Xanto' Dios, ga'n zen Lo'! Le' nako' Dios, na' beno' ya'abá. Beno' yežlyó nga. Beno' niso'. Beno' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'. ²⁵ Lo' wlazo' Le' bchalj Dabí, benne' wen žin chion', na' wzoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

¿Biz chen' žongak benách ka' žo'osbé, na' zza' láže'gake' da' bi zej naken chawe'?

²⁶ Bengak benne' wnná bia' ka' žo'osbé lo' yežlyó nga, na' gokgak toze benne' blo ka'.

Bží'igake' chio' Le', Xanto' Dios, na' lezka' che Benne' Criston', Bennen' wžekzo' Le'.

²⁷ Da' li Herodes len Ponsio Pilato, na' benne' zi'to' ka', na' benne' Israel ka', gógkake' toze lo' yež nga. Bžóagake' Jesús, Zi'no' la'y, chela'ale, Bennen' bzoakzo' cheto'. ²⁸ Béngake' yógo'te da' wnnó' Le' zga'ale kan góngake', na' goken kan ben chocho' xtižo'o kan žala' gaken. ²⁹ Na'a, Xanto', bwia da' zchí'igekle' neto', na' ben ga gaktó wechóg laže', nich wchaljto' xtižo'o, neto' benne' wen žin chio' ka'. ³⁰ Ben ga gak yeyonto' benne' yižwé' ka', na' ben ga soalen yela' wak zen chio' neto', na' ben ga gak gonto' da' ka' góngaken ga yebán láže'to', na' da' ka' gak biá'gaken. Ki gaken dan' Jesús, Zi'no' la'y, zóalene' neto'. Ka'kze gaken.

³¹ Kate' beyóž bchájljengake' Dios, wíz latjen' gan wnníta'gake', na' Dios Be' La'y wzóalene' yógo'tegake', na' len yela' wechóg laže' chégake' bchálgake' xtiža' Dios.

Žeyóngake' toze da' ka' nápegake'

³² Benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', toze kan že' yichj lázdo'gake', na' toze kan béngake'. Nitó benne' ladjwgake' bi wnné' nak cheze' da' nape', san beyóngake' toze da' nápegake'. ³³ Len yela' wak zen, benne' wbás ka' bseła' Xanžo Jesusen', bzoa lígake' kan bebane' Le', na' yela' ži'i laže' che Dios wzóalenen yógo'tegake'. ³⁴ Nitó benne' bi be byážjele', benne' zoe' ladjwgake'. Yógo'te benne' ka' zoa bi da' nápegake', yežlyó chégake', o lížgake', béte'gaken', na' mežw chen yjwá'gaken', ³⁵ na' bdégaken' lo na'gak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' légake' belyisen' chegak benne' ka', benne' zoa bi da' žiažjen chégake'. ³⁶ Jwsé, bennen' bzoagak wbás ka' bseła' Benne' Criston' yetó le', Bernabé, da' znnan len diža' xiža', Benne' Žeyón Zene', zoe' ga na'. Nbólene' za'só Lebí ka', na' golje' lo yežlyó Chipre, da' žen' gachje láwe'le nisdó'. ³⁷ Bernabén' bete'e to kwe' yežlyó chie', na' yjwe' mežw chen, na' bdien' lo na'gak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston'.

5

Doła' da' ben Ananías tzen len Safira, zo'le'

¹ Zoa to benne' yoble lie' Ananías, na' bete'e to kwe' yežlyó chie'. Zo'le', Safira, bénlene' le' tzen. ² Bkache' Ananíasen' late' mežw che yežlyón', na' nnezle zo'le' dan' bene'. Da' bega'nzen yjwen', na' wlo'e'en lo na'gak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' wnné':

—Kíte'ze wzi'a.

³ Bedw gože' le':

—Ananías, žwyó'o da' xiwe' lo yichj lazdo'o, na' benen ga žénelo' gon láže'lo' Dios Be' La'y, na' bkacho'o che mežw che yežlyó chion'? ⁴ Katen' bga'n yežlyón' lo no'o, žbi goken chekzo'? Kate' beyóž beto'on, žbi wyó'o mežwn' lo na'kzo'? žBiz chen' wže' yichjo' gono' da' ni? Dios na'kze gónelo' gon láže'lo', kege bénne'ze.

⁵⁻⁶ Kate' benle Ananíasen' da' ni, la' wbíxtie' lo yo ba nate'. Naž belbígata' xkwide' ka', na' bchélgakbe' le' laže', na' bebéjgakbe' le', na' bejkáche'gakbe' le'. Bžébegak yógo'te benne' ka' béngkle' kan gok da' ni.

⁷ Ka chonne hora wdé na', bžin zo'le Ananíasen' ga na', na' bi nnezle' dan' goken che benne' byo chien'. ⁸ Naž Bedon' gože' le':

—Wnná neda'. žKíte'ze wzi'le che yežlyó chelen'?

No'len' wnné':

—O', kíte'ze wzi'to'.

⁹ Naž Bedon' gože' le':

—žBiz chen' ben toze xtiža'le, na' gónelele gon láže'le Dios Be' la'y? Bwia nga. Ná'tege yela'gak xkwide' ka', bi' ka' bejkáche'gakbe' benne' byo chion', na' lezka' yebéjgakbe' le'.

¹⁰ Naž no'len' la' wbíxtie' xni'a Bedon', ba nate'. Katen' beyo'ogak xkwide' ka', na' blé'egeklbe'-ne' ba nate'. Naž bebéjgakbe'-ne', na' bejkáche'gakbe'-ne' kwit benne' byo chien'. ¹¹ Che len yógo'te benách ka' che Dios bžébegake', na' lezka' bžébegak yógo'te benne' ka' béngkle' kan gok da' ni.

Benne' wbás ka' žóngake' yela' wak zan

¹² Benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' béngake' da' zan da' zej nak bian', na' yela' wak zen ka' lawgak benne' ka'. Bdóbgake' tzen yógo'tegake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón. ¹³ Ladjw benne' ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bi bežogle nitó benne' gónlene' légake' toze, na' benne' wláz ka' wdápegake' légake' ba la'ne. ¹⁴ Naž yebałe benne' zan, benne' byo ka', na' no'le ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' blé'egkle benách ka' da' ka' žongak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belxóe' benne' yižwé' ka' lo blag ka', na' yebałe' lo da'aze ka', na' yjwá'gake' légake' gan nak kwit nez nich kate' te Bedon' ga na', zolze chie' chelen bałe benne' yižwé' ka', nich yeyákgake'. ¹⁶ Lezka' bžojgak benách yež gawze ka', na' bžingake' lo yež Jerusalén, zej noe'e benne' yižwé' ka', na' benne' ka' želzake'e dan' zej yoe'e be' xiwe' ka', na' beyákgake' yógo'tegake'.

Benne' yodo' ka' žsaka' zí'gake' benne' wbás ka'

¹⁷ Che len bžoz blo len benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' žónlengake' bžoz blon' tzen, béxwgake' Bedw. ¹⁸ Naž bžoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, lezka' béxwgake' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' bséjwgake' légake' liž ya. ¹⁹ Naž la' yel na'ze bla' to wbás che ya'abá che Xanžon', na' bsaljwe' liž yan', na' bebeje' légake'. ²⁰ Wbasen' gože' légake', na' wnné':

—Le chej, na' le chejsé lo zchil yodo', na' le wchaljen benách ka' nníta'gake' ga na', na' le wzenle légake' kan nak che yela' nban da' zejlí kanne, na' kan gak sí'gaken'.

²¹ Kate' béngkle' da' wnná wbasen', na' kate' za' ža'ní' zildo', belyoé'e lo zchil yodo', na' bsédgekle' benne' ka' nníta'gake' ga na'.

La' na'ze bžoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bdóbgake'. Btóbgake' benne' gole ka' len benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bséla'gake' ni'a ná'gake' ka' chjake' liž yan', nich chejxi'gake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', dan' žékgkle' ne nníta'gake' ga na'. ²² Kate' bžingak ni'a na'gak benne' yodo' ka' ga na', bi bejxáka'gake' légake' lo liž yan', na' naž beyéjgake', na' bzéngkle' benne' yodo' ka' da' žaken. ²³ Belyi'e benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnná'gake':

—Da' li bejxáka'to' nyéjwte liž yan', na' benne' ka' žape chí'igaken' wnníta'gake' ga na', san kate' bsaljwton', bi bejxáka'to' nitó benne' lo yo'on'.

²⁴ Naž bžoz blon' len bžoz wnná bia' ka', na' bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', kate' béngkle' da' ni, gok zédgekle' dan' bi nnézgekle' gate žin da' žaken. ²⁵ Naž bla' to benne' ga na'. Bzenle' légake', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ka' bséjwle liž ya nníta'gake' lo zchil yodo', na' žsédgekle' benách ka'.

²⁶ Naž wyéj bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka' tzen len ni'a ná'gake' ka', na' béxwgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', san bi be da' zia béngake' ché'gake', dan' bžébegake' benách ka' nníta'gake' ga na' wžé'egake' légake' yej. ²⁷ Kate' ba bedjché'gake' benne' wbás ka', bzé'gake' légake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bžoz blon' wnnable' légake', ²⁸ na' wnné':

—¿Bi bchi'leto' le'e biž wsédlele benách ka' kan nak che bennen'? Na'a, ba wdisle da' žsédlele dot lo yež Jerusalén, na' žénelele yesbága'le neto' zia ni'a che yela' got che bennen'.

²⁹ Naž Bedon' len yezika' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', bechébegake', na' wnná'gake':

—Žon byenen wzé nágžeto' xtiža' Dios ka' xtiža'gak benách ka'. ³⁰ Le'e betle Jesusen' katen' bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios chegak xa xto'žo ka'

besbane' Le'. ³¹ Jesusen', Dios bzoakze' Le' gan nak blo kwitkze' li ža, nich gake' Benne' Blo, na' Benne' Weslá, na' nich gone' ga yeyát láže'gak benne' Israel ka', nich gak yenít lawe' dola' da' zej nbage'e. ³² Kan nak da' ni, neto' zzoa liton', na' lezka' Dios Be' La'y zzoa lien'. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' žsela' Dios nich sóalene' benne' ka' žóngake' kan zna xtiže'e.

³³ Kate' béngkele benne' yodo' wchi' a láže' ka' da' ni, bžá'agake', na' gónegekle' gótgake' benne' wbás ka'. ³⁴ Naž Gamaliel, to benne' yodo' fariseo, wzíe' lawgak benne' yodo' wchi' a láže' ka'. Benne' ni žákli'e da' bchi'le Moisés, na' yógo'te benách ka' žápegake' le' ba la'ne. Gože' ni' a ná'gake' ka' yebéjgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' lí'ale to chi'ido'. ³⁵ Naž gože' benne' yodo' wchi' a láže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' Israel ka', le gape chi'i kwilne kan nak da' žénelele gonle chegak benne' ki. ³⁶ Žala' chejsá' láže'le kan gok zgá'atele kate' bžin ža ni zoažo. Bła' Teudas, na' ben kwine' ka to benne' blo. Benne' ka' bénlengake' le' tzen wbábgake' ka tape gaywá' benne' byo ka'. Benne' ka' žjake' lo wdíle bétgake' le', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bénlengake' le' tzen, na' wzía yi' yógo'te da' ben bennen'. ³⁷ Wdé gok dan', bła' Judas, benne' Galilea. Ki bene' katen' gok ža byéla'gak yógo'te benách ka' le'e yiche nich chíjwgage' lázgake', na' bénlengak benne' zan le' tzen. Lezka' bétgake' bennen', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bénlengake' le' tzen. ³⁸ Che len žapa' le'e: le wsán benne' ki, na' bi be gonle chégake'. Cha' dan' znnágake' o dan' žóngake' naken chégakze benách ka', na' kwia yin', ³⁹ san cha' zej naken che Dios, bi gak wchinnjen. ¡Le gape chi'i kwilne bi tíl-lenle Dios!

⁴⁰ Naž bégake' toze diža' len le'. Blížgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' bdíngake' légake'. Bchí'igekle' légake' nich bi wzénžegekle' benách ka' kan nak che Jesusen'. Naž bsángake' légake'. ⁴¹ Benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' bžójgake' lawgak benne' yodo' wchi' a láže' ka', na' žebéle'egekle' dan' be' Dios légake' latje wzáka'gake' dan' zej nake' che Jesusen'. ⁴² Tža tža bsédtezgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che Jesús, Benne' Criston', gan nak lo zchil yodo', na' gan nak lo ližgak benách ka'.

6

Zbégake' gaže benne' nich gáklengake' benách yache' ka'

¹ Kate' ža ka', belyán benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljgake' diža' griego, wnnégake' chegak benne' judío ka' zcháljgake' diža' hebreo. Ka' goken dan' bi be bnezjw no benne' chegak no'le wzebe ka', no'le ka' zcháljgake' diža' griego, katen' bdíngake' da' gawgak no'le wzebe ka'. ² Naž benne' chežinno wbás ka' bseła' Benne' Criston' btóbgake' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie', na' belyi'e légake':

—Bi nak chawe' soato žize, na' bi wzóa lito' che xtiža' Dios, nich gonto' žin wawto' benách ka'. ³ Che len, lježto' ka', žala' kwele gaže benne' byo ka' ládjwle le'e nich ko'ožo lo ná'gake' žin ni. Benne' byo ka', žon byenen gágkake' benne' ka' žápegak yógo'te benách ka' légake' ba la'ne. Žala' gágkake' benne' žejní'il ka', na' nak bia' Dios Be' La'y zóalene' légake'. ⁴ Neto' wcháljłentezto' Dios, na' wsdłto' benách ka' xtiže'e.

⁵ Wyáz láže'gak yógo'tegake' da' ni, na' wžégake' Esteban, to benne' dot láže'e žejli'e che Benne' Criston', na' zoalen Dios Be' La'y le'. Lezka' wžégake' Lip, na' Prókoro, na' Nikanor, na' Timón, na' Parmenas, na' Nikolás, to benne' yež

Antiokía, benne' zga'ale bche'e kan žone' nich wká'n zene' Dios kan žongak benne' judío ka'. ⁶ Naž bzégake' benne' ka' wžégake' lawgak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston'. Benne' wbás ka' bxoá ná'gake' légake', na' wnnábgekle' Dios gáklene' légake'.

⁷ Wzeže xtiža' Xanžon', na' belyanle'e benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Ležka' benne' zan, bxož judío ka', wzi' lo ná'gake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Želzene' Esteban

⁸ Naž Esteban, zoalen yeła' wak che Dios le', dan' bde Dios lo ne'e, bene' da' ka' žongaken ga žebán láže'žo, na' da' ka' zej nak bian', da' ka' bene' lawgak benne' wláž ka'. ⁹ Naž bžojgak bałe benne' ka' zej nbabe' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, yo'on' nzin' Yo'o Chegak Benne' Ka' Biž Zej Ndo'e. Ležka' benne' ka' zej nžoje' yež Sirene, na' yež Alejandria, na' gan nbab Silisia, na' gan nbab Asia, béngake' benne' ka' tzen. Benne' ki wdíl díža'gake' len Esteban na'. ¹⁰ Bi bzoale xtiža'gake', dan' bchalj Esteban na' len yeła' žejní'il dan' bnezjw Dios Be' La'y le'. ¹¹ Naž bdíjwgake' benne' wen laže' ka', nich nnágake': "Neto' benlto' da' znná Esteban na', znnie' che Moisés, na' che Dios." ¹² Ka' goken, benne' ki béngake' ga bža'agak benne' wláž ka'. Ležka' béngake' ga bža'agak benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. Yógo'te benne' ki belbía dí'e Esteban na'. Běxwgake' le', na' bché'gake' le' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. ¹³ Ležka' bnníta'gake' lawgake' bałe benne' ka' nich nnágake' da' wen laže', na' wnnágake'!

—Bi zoa ži benne' ni znnie' che yodo' la'y nga, na' che da' bchi'le Dios žo'o. ¹⁴ Benlto' da' wnná benne' ni kan gon Jesús, benne' Nasaret. Wnné' wchinnje' yodo' ni, na' wché'e da' ka' žónteze žonžo, da' ka' bchi'le Moisés žo'o.

¹⁵ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' len yógo'te benne' ka' žé'gake' ga na', bwíagake' Esteban na', na' blé'egekle' lawe', da' znnan' kan znná' law to wbás che ya'abá che Dios.

7

Da' bchalj Esteban lawgak benne' yodo' ka'

¹ Naž bxož blo wnnable' Esteban, na' wnné':

—žNakkze ki?

² Bechebe Esteban, na' wnné':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. Dios, Benne' zente, blóe'e lawe' gan wzóá Bran, xažo wdé na', katen' wzóe' gan nbab Mesopotamia, zga'ale kate' bejsóe' lo yež Harán. ³ Dios gože' le': "Bžoj lažo', na' bkwaslen biche' lježo' ka', na' wyéj lo yežlyó da' wlo'e'elan' le'." ⁴ Naž bžoj Bran na' gan nbab Mesopotamia, da' naken yežlyó chegak benne' Kaldea ka', na' bejsóe' lo yež Harán. Lo yežen' got xa Bran na', na' le' bekwase' ga na', na' Dios bchi'e le' lo yežlyó nga, gan zoažo na'a. ⁵ Dios bi bi'e le' latje gak yežlyó nga chie'. Bi bnezjwe' Le' ni láte'ze gan soe' lo yežlyó nga, san Dios bchebe laže'e wnezjwe' Le' yežlyó nga, na' te gat Bran na', na' gaken chegak za'sóe' ka', la'kze bi na' soa nitó xkwide' chie'. ⁶ Ležka' Dios gože' Bran na': "Chjak za'só' ka' gan nak lo yežlyó chegak benne' zi'to' ka', na' za'só' ka' gákgake' ka' benne' zi'to' ka' ga na'. Benne' yežlyón' ka' góngake' za'só' ka' benne' ndo'w ka'. Wsaka' zí'gake' légake' tape gaywá'yiz." ⁷ Ležka' Dios gože' le': "Neda' wsaka' zi'a benne' yežlyón' ka' gan za'só' ka' gákgake' benne' ndo'w ka', na'

te na' žóygake' ga na', na' wká'n zéngake' neda' lo yežlyó nga." ⁸ Dios bénlene' Bran na' to diža' da' zka'n chawen', na' gože' le' choge' lo beła' chegak benne' byo ka' nnita'gake' liže' to da' gak bian' nzi' lo ná'gake' dižan' da' zka'n chawen'. Wdé na' gok Bran na' xa Isaak, xkwide' byo chien', na' katen' ba zejbe' xono' ža, bchoge' lo beła' chebe' dan' nak bian'. Isaak na', lezka' bene' che Jakob, xkwide' byo chie', na' lezka' ben Jakob chegak chežinnote xkwide' byo chie', benne' ka' gókgake' xa wdé chegak chežinno kwe' lježgak benne' Israel ka'.

⁹ Xa wdé chežo ka', lo yela' zge'el chégake', béte'gake' xkwide' Jwsé, bi' bíche'gake', lo na'gak benne' ka' bejché'gake'-be' lo yežlyó Ejipto. Dios wzóalene' xkwide' Jwsén', ¹⁰ na' beslé'-be' lo da' goken chebe'. Dios bnezjwe' yela' žejní'il chebe', da' benen ga wyáz laže' benne' Faraón lebe'. Benne' Faraón wnná bi'e lo yežlyó Ejipto, na' le' bdie' lo na' xkwide' Jwsén' yela' wnná bia', nich nna bia'be' benách Ejipto ka' len yógo'te benne' ka' wnnita'gake' ližkze Benne' Faraón na'.

¹¹ Naž gogle'e wbín dot lo yežlyó Ejipton', na' gan nbab Kanaán nga, na' wzáka'gak yógo'te benne' ka' wnnita'gake' ža na'. Bi bžel da' gawgak xa wdé chežo ka'. ¹² Kate' benle Jakob de zoa' scribe lo yežlyó Ejipton', bsele'e zi'ne' byo ka' ga na', benne' ka' zej nake' xa wdé chežo ka'. Ka' goken da' nežw chi'i jake' ga na'. ¹³ Kate' da' chope chi'i jake' lo yežlyó Ejipton', ben Jwsé na' ga beyónbia'gak benne' biche'e ka' le'. Ka' goken, wnnenze benne' Faraón no benne' ka' zej nake' biche' Jwsén'. ¹⁴ Naž Jwsén' bsele'e diža', na' bene' ga bla' Jakob, benne' nake' xe', ga na', tzen len biche' lježe' ka', benne' ka' gókgake' chonnłaj chi benne' ka'. ¹⁵ Ka' goken, wzóa Jakob lo yežlyó Ejipto, gan gote' le', na' lezka' gotgak xa wdé chežo ka' ga na' kate' bza'a ža chégake'. ¹⁶ Katen' got to to xa wdé chežo ka', na' za'sógake' ka' yjwá'gake' légake' lo yežlyó che bennen' lie' Sikem, na' bkáche'gake' légake' lo yežw ba ka' lo blojen' da' go'w Bran lo na'gak zi'n Hemor, benne' nake' zi'n Sikem na'.

¹⁷ Kate' ba wdé yiz zan, na' bžin ža žala' gak da' bchebe laže' Dios, dan' ben choche' xtiže'e gone' che Bran na'. Belyán benne' ka' zej nbabe' chežinno kwe' za'só Israel, na' gókgake' benne' zanle'e katen' wnnita'gake' lo yežlyó Ejipton'. ¹⁸ Naž bla' benne' yoble, benne' wnná bi'e lo yežlyó Ejipton', na' batkle benle' kan nak da' ben Jwsé, bennen' góklene' benne' Ejipto ka'. ¹⁹ Benne' wnná bian' ben láže'le' xa xto'žo ka'. Bsaka' zi'e légake', na' bene' ga bsángake' xkwide' byodo' ka' chégake', nich gátgakbe'. ²⁰ La' ža na'ze golj xkwide' Moisés, na' wyáz laže' Dios lebe'. Dot chonne byo' xa xna'be' besgole'-be' lo yo'o ližgake'. ²¹ Kate' bžin ža žala' wsangak xa xna' xkwide' Moisés na' lebe' nich gatbe', na' bla' bi' no'le che benne' Faraón gan belka'ne'-be', na' bejxi'e-be', na' besgole'-be' ka' xkwide' chekze'. ²² Ka' goken, bsedle xkwide' Moisés na' yógo'te da' žakgak benne' Ejipto ka', na' gókle'ebe' zen lo da' wnnabe', na' lo da' benbe'.

²³ Kate' ba zej xkwide' Moisés na' chopłaj yiz, wnná láže'be' chejwiabe' benne' wláž chebe' ka', benne' Israel ka'. ²⁴ Kate' bžinbe' gan nnita'gake', ble'elbe' to benne' Ejipto, žsaka' zi'e to benne' wláž chebe'. Naž góklene' benne' wláž cheben', na' betbe' benne' Ejipton'. Ka' goken, xkwide' Moisés na' bezi'be' wžon bennen' lo wláž benne' wláž cheben'. ²⁵ Gokle Moisés na' chejní'igekle benne' lježbe' ka' gon Dios ga yeslabe' lekbze' légake', san légake' bi bejní'igekle'. ²⁶ Ža chope ža na' bejxáka'be' yechope benne' Israel ka', na' želdi'le, na' gónelbe' wzóa žibe' légake', na' gožbe' légake': "Le'e nak biche' lježle. ¿Biz chen' žsaka' zi'le biche' lježle?" ²⁷ Naž bennen' žone' lježe' da' zia bžige'e

ḡkwide' Moisés na', na' wnné': "¿Nozkze benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?" ²⁸ ¿Žénelo' goto' neda' kan beno' neje, beto' benne' Ejipton'?" ²⁹ Kate' benle ḡkwide' Moisés na' da' ni, naž bžonnjbe' ga na', na' bejsobag' lo yežlyó Madián gan wzoabe' ka to benne' zi'to'. Lo yežlyó Madián na' bchag ná'lenbe' to ḡkwide' no'le lo yežen', na' goljgak chope ḡkwide' byo chie'.

³⁰ Kate' ba wdé choplajl yiz wzóe' ga na', na' kate' zoe' gan nak lo latje dach, da' zoan law ya'a da' nzin' Sinaí, na' blóe'e law to wbás che ya'abá lo yi' che yag yéche'do' da' žeyen. ³¹ Kate' Moisés na' blé'ele' yin', bebanle', na' wbig'e'e gawze nich le'elen' binlo, na' benle' chi' Xanžon'. ³² Xanžon' gože' le': "Neda' naka' Dios chegak xa wdé chio' ka'. Naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Naž Moisés na', lo yela' zžebe chie' wžízeli'e, na' biž bežogle' wien'. ³³ Xanžon' gože' le': "Wlój zelo' ni'o, dan' nak la'y gan zo' dan' zoakza' neda', Dios, nga. ³⁴ Da' li ba blé'ela' da' želzaka' benách chia' ka', benne' Israel ka' nńíta'gake' lo yežlyó Ejipto, na' ba benla' želbeže nyáche'gake'. Betja', na' zoa' nga nich yeslá' légage'. Da' na'a, sela'a le' lo yežlyó Ejipton'."

³⁵ La'kze benne' wláž ka' che Moisés na' bzóagake' le' chela'ale, na' wnnágake': "¿Nozkze benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?" san Dios bsele'e le' nich gake' benne' wnná bia', na' benne' weslá, kan wbás che ya'abán' gože' Moisés na' gan wzóe', katen' blóe'e lawe' lo yag yéche'don' da' žeyen. ³⁶ Moisés nikze bebeje' benne' wláž chežo ka' lo yežlyó Ejipton'. Ka' goken, bene' da' ka' bėngaken ga bebán láže'gекle benách ka', na' lezka' da' ka' gok biá'gaken, da' ka' bene' lo yežlyón'. Lezka' bene' lo nisdo' da' nzin' Nisdo' Xna, na' lezka' bene' lágwage' choplajl yiz gan nak lo latje dach. ³⁷ Moisés na'kze gože' benne' Israel ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e to Benne' chele, Benne' galje' ladjw biche' lježle ka', na' gake' Benne' wchalje' lo wláž Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Lekze' žon byenen wzé nagle-ne'." ³⁸ Lezka' Moisés na'kze wzóalene' benne' ka' bdóbgake' che Dios lo latje dach, na' benlen wbás che ya'abán' le' tzen, wbasen' bcháljlene' le' law Ya'a Sinaí na'. Moisés na' wzóalene' xa xto'žo ka', na' Dios bdie' lo ne'e diža' la'y chie', da' žloe'elen kan gak gata' yela' nban chegak benách ka', na' bde Moisés na' dižan' lo na'gak za'sógake' ka' na' zejze ža zoažo na'a.

³⁹ Bi' gónegekle xa xto'žo ka' góngake' da' bchi'le Moisés na' légage', san bzóagake' le' chela'ale, na' gónegekle' yeyéjgake' lo yežlyó Ejipton'. ⁴⁰ Katen' wzóa Moisés na' law Ya'a Sinaí na', légage' belyi'e Aarón, benne' biche' Moisés na', na' wnnágake': "Žénelto' gono' dios ka' cheto', lo'a ka', nich chjaken lawto'. Bi' nnezlto' bi' gok che Moisés, bennen' bebeje' neto' lo yežlyó Ejipto." ⁴¹ Naž bėngake' to beždo' da' naken ya oro, na' bėtgake' to žila'do', na' bdėgake'-ba' law beže oron', na' bėngake' lni law bežen' dan' bėngake'. ⁴² Che len Dios bsane' légage', na' wlój yichje' légage'. Naž bka'n žėngake' yi' ka' da' zej nńitan' ya'abá. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, da' znnan:

Le'e, benne' Israel ka',
 žwlo'ole lawa' neda' bia beže ka',
 bia ka, betle-ba', na' bzeyle-ba',
 dan' benle lo latje dach choplajl yiz?

⁴³ Bi' wlo'ole-ba' lawa' neda',
 san bia'le Molok, lo'a chelen'.

Lezka' bia'le to da' naken ka belj ya'abá da' nzin' Dios Refán,

dan' bzoale ka dios chele.

Da' ka' gókgaken lo'a chele ka'.

Le'ekze béngaklen nich bka'n zenle légaken.

Che len, yebeja' le'e lo yežlyó chele,

na' wchi'a le'e zí'to'že gan že' yežlyó Babilonia.

⁴⁴ Katen' wnníta'gak xa xto'žo ka' lo latje dach, na' gota' to yo'o laže' chégake' gan wdape chí'igake' da' bchi'le Dios, dan' gok bian' Dios wzóalene' légake'. Béngake' yo'o lažen' kan Dios gože' Moisés gonen', katen' gože' le' gonen' kan nak dan' ble'e'ele', da' bloe'el Dios le' law ya'a na'. ⁴⁵ Lezka' bdégake' yo'o lažen' lo na'gak zí'ngake' ka' na' zejte ža na' xa xto'žo ka' bedjwá'gaken' lo yežlyó nga, katen' wzoalen Josué légake', na' beká'agake' yežlyón' lo na'gak benách zít'o' ka', benne' ka' blag Dios lawgak xa xto'žo ka'. Ki béngake' yiz zan kate' bžinte ža wzóa Dabí. ⁴⁶ Dios wyáz laže'e Dabín', na' le' wnnable' Diosen' we'e le' latje gone' to yo'o gan soa Dios che Jakob. ⁴⁷ Diosen' bi bi'e le' latje, san Salomón, zín' Dabín', bene' to yo'o che Diosen'. ⁴⁸ Ki bene', la'kze bi zoa Dios, Benne' wak zenle'e, to lo yodo' da' bengak benách ka'. Kan nak da' ni wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁴⁹ Ya'abá chia' naken ga ži'a žna bi'a

na' yežlyó naken ga zzoa' ni'a.

Ki wnná Xanžon': žGonkzle le'e to liža'?

žZoakze to latje gan žon byenen yezi' laža'a?

⁵⁰ žKege len na'kza' bena' yógo'te da' ki?

⁵¹ Naž Esteban na' gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' choch laže' ka', bi be žazen lo yichj lázdole. Nak zižje yichj lázdole kan žak chegak benách ka' bi zej nónbí'e Dios. Žží'titezle che Dios Be' La'y. Kan bengak xa xto'le ka', lezka' žonle le'e. ⁵² Xa xto'le ka' wžia láže'gake' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Lezka' bétgake' benne' ka' wnnágake' zga'ale kan žala' la' Benne' Criston', Benne' Chawe', na' na'a, katen' bla' Benne' Chawen', le'ekze betle-ne' len na'gak benne' ka' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁵³ Le'ekze nzi' lo na'le da' bsedle Dios, dan' bdegak wbás che ya'abá ka' lo na'gak xa xto'le ka', san bi žonle kan žnan.

Žótgake' Esteban

⁵⁴ Kate' benne' yodo' wchi'a laže' ka' béngkle' da' ki, naž bžá'ale'egake' Esteban, na' lo yeļa' zža'a chégake' le' bxej láygake'. ⁵⁵ Naž Esteban na' bwie' ya'abale, na' zoalen Dios Be' La'y le', ble'e'le' latje bani' gan zoa Dios, na' lezka' Jesusen', zie' kwit li ža che Dios gan nak blo. ⁵⁶ Naž wnné':

—Le wia nga. Žle'ela' nyaljw ya'abá, na' ze Benne' Golje' Benách kwit li ža che Dios.

⁵⁷ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bséjwgake' nággake', na' wžéžeya'agake' zižje, na' tzen belbága'gake' le'. ⁵⁸ Wléjgake' le' na'le žoa'a yežen', na' bžé'egake' le' yej. Benne' ka' besbága'gake' Esteban na' zia bségake' laže' želxóa yéngake' gan nak xni'a to benne' lie' Saulo katen' bžé'egake' Esteban na' yej. ⁵⁹ Kate' ne žžé'egake' Esteban na' yej, le' bliže' Dios, na' wnné':

—Xana' Jesús. Wzí' be' nakkza'.

⁶⁰ Naž byechwe', na' bzoa žibe'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Xan. Bi yesbago'o légake' doła' ni.

Kate' beyož bchalje' da' ni, na' gote'.

8

Saulo zbia laže'e benách ka' che Benne' Cristo

¹⁻³ Saulo bénlene' tzen benne' ka' bétgake' Esteban.

La' na'ze benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' žejlé'gake' che Jesusen', biá'gake' Esteban, na' bejkáche'gake' le'. Belbéželi'e chie'.

Kate' ža ka' benne' judío ka', benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', belbía láže'li'e benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zej nnite'e lo yež Jerusalén. Lezka' Saulo wžia laže'e benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Wyoé'e lížgake' ka', na' beḡwe' benne' byo ka', na' no'le ka', na' bsejwe' lé'gake' liž ya.

Naž yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belgáselase' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' lé'gakze benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' bgá'ngake' lo yež Jerusalén.

Zžin diža' chawe' gan nbab Samaria

⁴ Benne' ka' belgáselase' jake' yógo'te latje, na' bzégake' diža' chawen'. ⁵ Naž Lip, to benne' žónlene' tzen benne' ka' belgáselase', wyeje' gan nbab Samaria, na' bzoa lie' che Benne' Criston'. ⁶ Ddobgak benách Samaria ka', na' dot láže'gake' bze nággake' da' wnná Lipen', dan' béngkele' xtiže'e, na' blé'egekle' da' zej nak bia' ka' da' žone'. ⁷ Ka' goken, dan' bene' ga bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' belbéžeya'an zižje, na' beyakgak benne' zan, benne' yižwé' ka', benne' ka' bi gok sá'gake', na' benne' ka' gok nyokgak ni'a ná'gake'. ⁸ Ka' goken, bebégekke' benne' ka' nníta'gake' lo yežen'.

⁹ Wzóa to benne' lie' Smon ga na'. Nake' benne' zga'ale goke' benne' wzá' wnné' ya'a lo yežen', na' ben láže'le' benne' Samaria ka', na' lekze' wnné' nake' benne' wak zente. ¹⁰ Yógo'te benne' ka' bze nággake' che benne' ni, gan zzo law benne' gaxjw ka', na' zejte benne' blo ka', na' wnná'gake': "Benne' ni, nzi' lo ne'e yela' wak zen che Dios." ¹¹ Ka' goken, wdápegake' le' ba la'ne, dan' scha ba ben láže'le' lé'gake' len yela' wzá' wnné' ya'a chie'.

¹² Kate' bejlé'gake' da' bzoa li Lipen' che diža' chawen' kan zŋna bia' Dios, na' kan nak che Jesús, Benne' Criston', naž bezóagake' nis, benne' byo ka', na' no'le ka'. ¹³ Lezka' Smon na' bejli'e che Jesusen', na' bezóe' nis, na' wdáteze' tzen len Lipen'. Kate' blé'ele' yela' wak zen ka' da' zej nak bian' da' žon Lipen', bebanle Smon na'.

¹⁴ Kate' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, béngkele' kan goken, benne' ka' zej nbabe' Samaria ba nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, naž bséla'gake' Bedw len Zwa ga na'. ¹⁵ Kate' Bedon' len Zwan' bžingake' ga na', naž góta'yoegekle' Dios lo wláz benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjsoalen Dios Be' La'y lé'gake'. ¹⁶ Kate' bžinte ža na', bi na' yedjsoalen Dios Be' La'y lé'gake'. Bezóazegake' nis nich gákgake' toze len Xanžo Jesusen'. ¹⁷ Naž Bedon' len Zwan' belxóa ná'gake' benne' Samaria ka'. Góta'yoegekle' Dios, na' bedjsoalen Dios Be' La'y lé'gake'.

¹⁸ Kate' blé'el Smon, bennen' goke' wzá', dan' goken katen' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' belxóa ná'gake' benách ka', bedjsoalen Dios Be' La'y lé'gake', na' gónele' chizjwe' lé'gake' mežw, ¹⁹ na' gože' lé'gake':

—Benn yela' wak ni chia', nich kate' xoa na'a nóte'teze benne', yedjsoalen Dios Be' La'y le'.

²⁰ Naž Bedon' gože' le', na' wnné':

—Kwia yi' mežw chion' tzen len le', dan' žeklo' len mežw si'o yela' wak che Dios. ²¹ Bi nako' zi gónleno' da' ni tzen, dan' yichj lazdo'o bi naken chawe' law

Dios. ²² Beyát laže' che da' kegle da' žono', na' góta'yoele Dios, cha' yenít lawe' chio' da' ni da' zza' lažo'o. ²³ Zle'ela' nbago'o zia, na' nžejo' lo yelj che da' xiwe'.

²⁴ Naž beží'i Smon na', na' gože' lěgake':

—Le wlı́z Dios, na' le gáta'yoele Xanžon' ni'a chia' neda' nich bi gak chia' nitó da' ba wnnale.

²⁵ Kate' Bedon' len Zwan' beyóž bzoa lı́gake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' xtiža' Dios lo yežen', naž lezka' bcháljgake' che diža' chawen' gan zej nnita' da' zan lažgak benne' Samaria ka', na' wdé na' beyéjgake' lo yež Jerusalén.

Lip zchájlene' to benne' nbabe' yežlyó Etiopía

²⁶ Naž to wbás che ya'abá bchájlene' Lip, na' gože' le':

—Wzó ža', na' wyěj zaka' gan zde wbíž byo' zag ka'. Žino' gan zla' nez da' zejen Jerusalén, na' zejten yež Gasa, nezen' zden latje dach.

²⁷ Naž wyó'o Lipen' nez, na' zeje' lo nezen', na' bejchage' to benne' nbabe' yežlyó Etiopía, benne' wbíž. Lo yežlyó Etiopía na' nake' benne' blo law Kandase, no'len' zrna bi'e benách Etiopía ka', na' žape chi'i benne' ni yógo'te yela' wnni'a che no'len', dan' žen' liže'. Wyěj benne' ni lo yež Jerusalén nich bka'n zene' Dios. ²⁸ Na'a, zeyeje' laže', na' ži'e lo karret chie', na' žole' da' nyejw le'e yiche kan wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wlı́z Dios ža ni'te. ²⁹ Naž Dios Be' La'y gože' Lipen', na' wnné':

—Wbiga' gan zej karreten', na' wyéjlenen.

³⁰ Kate' ba wbiga' Lipen' ga na', benle' che benne' wbižen'. Žole' da' nyejw le'e yiche dan' wnná Isaiásen'. Lipen' gože' le':

—¿Žejni'ilo' dan' žolo'?

³¹ Beží'i benne' Etiopía na', na' wnné':

—¿Nakx' gak chejni'ılan' cha' bi zoa no benne' wzejni'ile' neda'?

Naž góta'yoele' Lipen' kwene', na' kwé'lene' le' tzen lo karreten'.

³² Dan' nyejw le'e yiche dan' žole', znnan ki:

Ka to zıla'do',
bché'gake' Le' nich gótgake' Le',
na' ka zıla'do',
bia bi zbéžeba' kate' zchóggake' yícha'ba',
lezka' ben Le', bi bsaljw žoe'e, na' bi be wnné'.

³³ Bzóagake' Le' chela'ale,

na' bi biá'gake' latje no benne' wchi'a laže'e Le'.

¿Nožke benne' gak wlo'e'ele' zia da' zej nbaga' benne' wlı́ž chie' ka'?
Lěgakkze' bétgake' Le'.

³⁴ Naž benne' wbižen' wnnable' Lipen', na' gože' le':

—Žáta'yoele' le' wzejni'ilo' neda'. ¿Nož benne' wnná bennen' bchalje' lo wlı́z Dios da' ni kan nak chie'? ¿Bchalje' chekze', o che benne' yoble?

³⁵ Naž len la' diža' nize wzó law Lipen', na' bzejni'ile' le' diža' chawen' kan nak che Jesusen'. ³⁶ Katen' zej yoe'e nez zjake', bžingake' gan de nis. Naž benne' wbižen' gože' Lipen', na' wnné':

—Bwia nga. Že' nis nga. ¿Wakkze yezó'a nis?

³⁷ Lipen' gože' le':

—Cha' žejli'o dot lažo'o, gak yezó' nis.

Le' beži'e, na' wnné':

—Žejli'a che Jesús, Benne' Criston', nake' Zi'n Dios.

³⁸ Naž wleke' karret chien' žize, na' žoptie' bétjgake', na' wyázgake' lo nisen'. Naž Lipen' bezóe' benne' wbižen' nis. ³⁹ Kate' bežójgake' lo nisen', Dios Be' La'y bechi'e Lipen', na' biž bļe'el benne' wbižen' le'. Naž beyoé'e nezen', zeyeje', na' žebele'. ⁴⁰ Kate' ba žakbe'el Lipen', ba zoe' lo yež Asoto. Wdie' yógo'te yež ka' zej nnitān' ga na', na' bchalje' diža' chawen' ga bžintie' lo yež Sesarea.

9

Saulo žeyake' che Benne' Cristo

¹ Xakte na' bi bšan Saulo zbia laže'e benne' ka' žejl'é'gake' che Xanžon', na' gónele' gote' lé'gake'. Nich gone' ki wyeje' law bχoz blo, ² na' wnnable' le' gone' to yiche wnná bia' da' chjo'e lawgak benne' wnná bia' ka' chegak yo'o ka' gan zdobgak benne' juđio ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko, na' cha' chejxake'e benne' byo ka', o no'le ka' ga na', benne' žejl'é'gake' che Jesusen', na' gak yechi'e lé'gake' zej nžeje' lo yež Jerusalén. ³ Kate' Saulon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, ne zej yoe'e nezen' zjake', na' kate' za' žíngake' lo yež Damaskon', ka' gaze wza'ni'le'e to baní' da' zan' ya'abá, dan' wza'nín' gan zjake'. ⁴ Naž Saulon' bgo'ne' lo yo, na' benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Saulo, Saulo, ģbiz chen' zbia lažo'o neda'?

⁵ Xan, wnnable' Le', na' wnné':

—ģNoz Le', Xan?

Le' wnné':

—Naka' Jesús na'kze, Bennen' zbia lažo'o. Žsaka' zi' kwino', dan' zži'o chia'. Žak chio' kan žak che beže, bia žsaka' zi' kwimba' kate' zlibba' yag ntoche' da' žóngekle'-ba' zi'.

⁶ Naž Saulon' wzízi'e, na' bžebe'. Wnné':

—Xan, ģbiz žénelo' gona'?

Xanžon' gože' le':

—Wyase, na' wyáz lo yežen', na' seļa'a to benne' gan so', benne' wzenle' le' da' žala' gonó'.

⁷ Bžébegak benne' ka' zjáklene' Saulon' tzen, dan' béngkle' chi'in', la'kze bi blé'egekle' nitó benne'. ⁸ Naž beyás Saulon', na' kate' bχá' yej lawe', bi be zle'e'le'. Che len béxwgake' ne'e, na' bché'gake' le' lo yež Damaskon'. ⁹ Saulon' wzóe' ga na' chonne ža nchol' yej lawe', na' bi be we'j bdawe'.

¹⁰ Lezka' Ananías, to benne' žejli'e che Benne' Criston', zoe' lo yež Damaskon', na' Xanžon' blo'e' lawe' gan zoe' lo da' bļe'e dáwe'le', na' gože' le':

—Ananías,

Le' bechebe', na' wnné':

—Zoa' nga, Xan.

¹¹ Xanžon' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj gan nak nezen' nzin' Nez Li, na' lo liž Judas wnnáb cha' zoa Saulo, benne' Tarso, ga na'. Žáta'yoele' Dios lo yo'on'. ¹² Ba bļe'e dáwe'le' za' to benne' lie' Ananías, na' choe'e gan zoe', na' xoa ne'e le' nich yeyaljw yej lawe'.

¹³ Naž beží'i Ananías na', na' gože' Le':

—Xan, benne' zan ba bžéngkle' neda' kan žon bennen', dan' benle'e da' zia chegak benne' ka' žejl'é'gake' chio', benne' ka' nníta'gake' Jerusalén. ¹⁴ Lezka' ze'e nga, na' lo wláz bχoz wnná bia' ka' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' goxwe' yógo'te benne' ka' zcháljengake' Dios ni'a che Lo'.

15 Naž Xanžon' gože' Ananíasen', na' wnné':

—Wyéj, dan' wżekza' neda' bennen' nich wzóa lie' chia' neda' lawgak benách zi'to' ka', na' lawgak benne' ka' z'nna biá'gake' légake', na' lezka' lawgak benách Israel ka'. 16 Włoe'ela' le' da' zan da' sáka'li'e lo wlaza' neda', katen' gone' xchina'.

17 Naž Ananíasen' wyeje' ga na', na' wyoé'e yo'on'. Bxoa ne'e Saulon', na' gože' le':

—Bicha'a Saulo, Xanžo Jesús, Bennen' bloe'e lawe' lo nez gan zo'o, bsele'e neda' nich yeyaljw yej lawo', na' nich yedjsoalen Dios Be' La'y le'.

18 La' na'ze da' zej naken ka zeza' bel ka' bexjwgaken lo yej lawe', na' la' beyaljwte yej lawe'. Naž wzó'ža' Saulon', na' bezóe' nis. 19 Wdé na' we'j bdawe', na' beyák laže'e. Ka chope chonne ža wzóalene' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko.

Saulo zzoa lie' che Benne' Cristo lo yež Damasko

20 La' wzó lawte Saulo zzoa lie' che Benne' Criston' gan nak lo yo'o gan zdbgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wnné':

—Jesús na'kze nake' Zi'n Dios.

21 Bebán láže'gak yógo'te benne' ka', benne' žyelenle' chie', na' wnná'gake':

—¿Kege benne' ni bennen' bžia yi'e benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, benne' ka' zcháljlgake' Dios lo la Jesusen'? Nich gone' ki ble'e ga ni, nich wchi'e légake' zej nžeje' lawgak bxoz wnná' bia' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén.

22 Saulon' gok chochže', na' bene' ga wže' žédgekle benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damasko, dan' bloe'ele' légake' Jesús na'kze nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gake' yedjnná' bi'e légake'.

Želá Saulo lo na'gak benne' judío ka'

23 Kate' ba gok zan ža, naž benne' judío ka' béngake' toze diža' gótgake' Saulon'. 24 Dot ža dot yele benne' judío ka' wže' náwgake' le' gan zdégake' lo ze'e da' žape chi'in yežen', nich gótgake' le', san gókbe'ele Saulon' da' žénegekle' góngake' chie'. 25 Naž benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' bché'gake' Saulon' žel, na' belwé'e le' to lo xkwit žen da' nžejen do, na' btinnegake' le' na'le lo ze'en' dan' žape chi'in yežen'.

Žežín Saulo lo yež Jerusalén

26 Kate' bežín Saulo lo yež Jerusalén, gónele' gónlene' tzen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', san yógo'tegake' bžébegake' le', dan' bi žejlé'gake' žejlé' Saulon' che Benne' Criston'. 27 Naž Bernabé bchi'e Saulon' gan zej nníta' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston'. Bzenle' légake' kan gok che Saulon', na' kan ble'ele' Xanžon' lo nez, na' Xanžo na'kze bcháljlene' le', na' kan ben Saulon' lo yež Damasko, len yela' wechóg láže' bzoa lie' che Jesusen'. 28 Naž Saulon' wzóalene' légake' lo yež Jerusalén, na' bénlene' légake' tzen. 29 Len yela' wechóg láže' Saulon' bzoa lie' che Xanžon', na' bdil diže'e len benne' judío ka', benne' ka' zcháljlgake' diža' griego, na' légake' gónegekle' gótgake' le'. 30 Kate' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' gókbe'egake' da' ni, na' bché'gake' Saulon' lo yež Sesarea, na' bséla'gake' le' lo yež Tarso, da' naken laž Saulon'.

31 Naž gok chawe' chegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Galilea, na' gan nbab Samaria, na' gok chóchgake'. Bžébegake' Xanžon', na' belyane' dan' goklen Dios Be' La'y légake'.

Bedw žeyone' Eneas

³² Yetó da' goken, kate' Bedw ne žejwíe' lježžo ka', bļe'e gan zej nnita' benne' ka' žejl'é'gake' che Jesusen' lo yež Lida. ³³ Bejžake'e to benne' lie' Eneas ga na', na' ba gok xono' yiz die' lo da'a dan' de'e yizwé', na' bi žak se'e. ³⁴ Bedon' gože' le':

—Eneas, Jesús, Benne' Criston', žeyone' le'. Wyase, na' betób da'a chion'.

La' wyaste Enéasen'. ³⁵ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Lida, na' lo yež Sarón, blé'egekle' le', na' bejl'é'gake' che Xanžon', na' beyák'gake' chie'.

Žat Dorkas, na' žebane'

³⁶ Yetó da' goken, lo yež Jope wzóa to no'le žejli'e che Benne' Criston', no'len' lie' Tabita, na' kan nak diža' griego lie' Dorkas. No'len' bene' zan da' zej naken chawe', na' da' žáklengaken benne' yache' ka'. ³⁷ Da' goken ža na', wdá' Dorkasen' yižwé', na' gote'. Wdé'bdíbgake' le', bdíxjwgake' le' to lo yo'o gan nak da' chope kwia. ³⁸ Dan' že' yež Jopen' gawze gan že' yež Lida gan zoa Bedon', benne' Jope ka', benne' žejl'é'gake' che Benne' Criston', béngekle' zoa Bedon' ga na'. Che len' bséla'gake' chope benne' gan zoe'. Góta'yoegekle' le', na' belyi'e le':

—Bi želo' sá'leno' neto'.

³⁹ Naž la' wzó ža'te Bedon', na' wyéjlene' légake'. Katen' bžine' ga na', la' belche'tie' le' gan nak lo yo'o gan de' no'le gat na'. Naž no'le wzebe ka' bdóbgake' dot kwite', na' želbeže'. Bļoé'egekle' le' laže' ka' chegak benne' byo ka', na' laže' chegak no'le ka', da' ka' ben Dorkasen' kate' ne wzóalene' légake'.

⁴⁰ Naž Bedon' bebeje' yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na' na'le. Naž bzoa žibe', na' bchájlene' Dios. Byeche' gan de Dorkasen', na' wnné':

—Tabita, wyase.

La' bxa'te yej law Dorkasen'. Kate' bļe'ele' Bedon', la' wyastie', na' wži'e.

⁴¹ Bedon' bežwe' ne'e, na' bchise' le'. Naž bliže' benne' ka' žejl'é'gake' che Jesusen', na' lezka' no'le wzebe ka', na' bejžie' Dorkasen' lágwage', ba bebane'.

⁴² Kan gok da' ni wzé diža' chen dot lo yež Jope, na' bejle'gak benne' zan che Xanžon'. ⁴³ Zan ža bga'n Bedon' lo yež Jopen' lo liž Smon, to benne' žon chawe'e yid za beže.

10*Da' ben Bedw lo liž Kornelio*

¹ Wzóa to benne' yež Roma lie' Kornelio lo yež Sesarea, na' zchi'e to gaywá' benne' žjake' lo wdile, benne' ka' légake' Benne' Italia žjake' Lo Wdile.

² Kornelion' zka'n zene' Dios, na' zžebe' Le'. Yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže' žónlengake' le' tzen. Kornelion' znezjwe' mežw zan da' žáklenen benne' yache' ka', na' zchájlenteze' Dios. ³ Žedá chonne Kornelion' bļe'e dáwe'le' wyó'o to wbás che ya'abá gan zoe'. Wbasen' gože' le':

—Kornelio.

⁴ Bžebe Kornelion'. Bwie' wbás che ya'abán', na' gože' le':

—iBiz yi'o neda' Xan?

Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Dios ženle' da' zchájlino'-ne', na' nnézkzele' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ⁵ Na'a, žala' seļo'o benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejlížgake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ⁶ Bennen' zoe' liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon, na' zoa liže' žoa'a niso'. Bedon' wzenle' le' da' žala' gono'.

⁷ Kate' ba bezá' wbás che ya'abán', wbasen' bcháljlene' le', naž Kornelion' bliže' chope bi' wen žin chie' ka', na' to benne' žeje' lo wdile, benne' zka'n zene' Dios, na' žónlene' tzen benne' ka' nnita'gake' liž Kornelion'. ⁸ Kate' beyóž bzenle' légake' yógo'te dan' goken, bsele'e légake' lo yež Jopen'.

⁹ Ža chope ža, katen' zej yoe'e nez, na' za' žingake' gan že' yež Jopen', la' na'ze wžén Bedon' yichjo' ole nich wcháljlene' Dios, ne nak wawbiž. ¹⁰ La' na'ze wdón Bedon', na' gónele' gawe'. Xak žsi'ní'agake' da' gawe', ble'e dáwe'le'. ¹¹ Ble'e'le' nyaljw ya'abá, na' to da' naken ka to laže' žeje zen žetjen gan zoe', na' nžejen dap kwe'te. ¹² Žiagak bia yix'e' ka' law lažen', na' zan kan zej nakba', bia ka' zej nnita' tape ni'a ná'gakba', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xíl'gakba'. ¹³ Naž benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.

¹⁴ Beží'i Bedon', na' wnné':

—O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žála' gawto' o da' bi naken chawe'.

¹⁵ Da' bežope chi'i benle' chi'i bennen', na' gože' le':

—Da' ben chawe' Dios, bi nnio' chen: "Bi naken chawe'."

¹⁶ Chonne chi'i gok da' ki, na' naž laže' zen na' la' beyepten ya'abá. ¹⁷ Kate' ne žek zedle Bedon', na' žezá' laže'e biž zejlás dan' ble'e dáwe'le', benne' ka' bseła' Kornelion' bžingake' ga na', na' wnnábgake' gan zoa liž Smon na'. ¹⁸ Kate' bžingake' ža yo'on', bližgake' benne' ka' nnita'gake' ga na', na' wnnábgake' légake' cha' zoa to benne' lie' Smon ga na', bennen' lezka' lie' Bedw. ¹⁹ Kate' ne žezá' laže' Bedon' kan nak dan' ble'e dáwe'le', Dios Be' La'y gože' le', na' wnné':

—Bwia nga. Ba bžingak chonne benne' ka' nga, na' žílgake' le'. ²⁰ Wzó ža' na'a. Betj zan yo'o. Bi gak chope lažo'o chéjléno' légake', dan' bseła'a nedzka' légake'.

²¹ Naž betj Bedon' zan yo'o gan zej nnita' benne' ka' bseła' Kornelion', na' gože' légake':

—Neda' bennen' žiljle. žBiž chen' za'le nga?

²² Bechébegake', na' belyi'e le':

—Kornelio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bsele'e neto'. Nake' benne' chawe', na' zžebe' Dios. Yógo'te benne' judío ka' žápegake' bennen' ba la'ne, na' zej nži'ile' le'. Yetó da' goken, to wbás che ya'abá bcháljléne' le', na' gože' le' sele'e benne' ka' yedjližgake' le' yido' liže' nich yenle' da' nno'.

²³ Naž Bedon' wloé'e légake' lo yo'o, na' bi'e gan gá'ngake'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wyase Bedon', na' wyéjléne' légake'. Bałe lježžo ka' bénlengake' le' tzen, benne' ka' nnita'gake' lo yež Jopen'.

²⁴ Ža chonne ža, bžingake' lo yež Sesarea. Ba zoa Kornelion' zbeze' légake', na' ba btobe' biche'e ka', na' lježe' ka', benne' ka' nží'izele', gan nak liže'. ²⁵ Kate' wyáz Bedon' li'a, bžoj Kornelion' lo yo'on', na' bejchage' le'. Bzoa zibe' xni'a Bedon', na' bka'n zene' le' kan žonžo che Dios na'kze. ²⁶ Bedon' besó že'e le', na' gože' le':

—Wzó ža'. Lezka' benne' yežlyó nga naka' kan nako' le'.

²⁷ Kate' ne zchalje' da' ni, wyo'ote Bedon' lo yo'on', na' bejxake'e zej ndobe benne' zan ga na'. ²⁸ Naž Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Le'e nnézkzelele da' bchi'le Moisés, dan' žnnan bi žála' gonlen to benne' judío tzen o chó'óléne' to benne' ži'to'. Na'a, Dios ba bloe'ele' neda' bi žála' nnia' che nitó benne' nake' ka'ze o bi nake' chawe'. ²⁹ Che len, kate' bližle neda', la' bidtia', na' bi gok chope laža'a. Na'a žnaba', žbiž chen' wnele neda'?

³⁰ Naž bechebe Kornelion', na' wnné':

—Ba gok tape ža ka zoažo na'a, žedá chonne, kate' ne žona' wbás, na' žliža' Dios lo liža' nga, bl'e'ela' to xkwide' byo. Bl'oe'e lawbe' lawa' neda', nákwbe' laže' da' žákti'ten. ³¹ Gožbe' neda', na' wnnabe': "Kornelio. Dios ženle' da' znnablo'-ne', na' nnezle' da' žono', kan žákľeno' benne' yache' ka'. ³² Na'a, bseľa' benne' ka' lo yež Jope nich chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. Bennen' zoe' gan nak liž to benne' žon chawe'e yid ža beže, na' lezka' lie' Smon. Zoa liž bennen' žoa'a nisdo'. Kate' la' Bedon' ga zo' ni, wzenle' le' diža' chawen'." ³³ Ka' goken, la' bséla'tia' benne' ka' chejtílgake' le', na' chawe' beno' bido' gan zoato' ni. Che len zoato' yógo'teto' nga, na' ndobto' law Dios nich wzé nagto' yógo'te da' ye' Dios le' wzenlo' neto'.

Da' wnná Bedw liž Kornelio

³⁴ Naž wzó law Bedw zchalje', na' wnné':

—Da' li žejni'ila' na'a, Dios bi zwíe' yela' zneze chegak benách ka', san tľebe kan zle'e'le' žo'o. ³⁵ Žaz laže' Dios benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zžébegake' Le', na' žóngake' da' naken chawe'. ³⁶ Dios bďie' xtíže'e lo na'gak benne' Israel ka', na' bseľe'e to benne' bzoa lie' che diža' chawen' chie', da' žonen ga zga'n chawe' benách ka', na' bžinen chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. Lezke' nake' Xanžo yógo'težo. ³⁷ Le'e nnézkzelele da' goken gan nbab Judea, dan' wzó law goken gan nbab Galilea wdé bchalj Zwa nich yezóagak benách ka' nis. ³⁸ Nnézkzelele kan ben Dios che Jesusen', Benne' Nasaret. Bseľe'e Dios Be' La'y len yela' wak zen chie', na' Le' bėnlene' Jesusen' tzen. Nnézkzelele kan wdé', na' kan bene' da' naken chawe', na' beyone' yógo'te benne' ka' belzake'e lo na' da' xiwe'. Ki bene', dan' wzoalen Dios Le'. ³⁹ Na'a, neto' zzoa lito' che yógo'te da' ben Jesusen' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' kan goken, bėtgake' Le', katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁴⁰ Naž Dios besbane' Le' kate' gok chonne ža nate', na' bene' ga bl'oe'e lawe' gan wzoato' neto'. ⁴¹ Bi bl'oe'e lawe' lawgak yógo'te benách ka', san lawzeto' neto' bl'oe'e lawe'. Dios wžekze' neto' ža ni'te nich wzóa lito' che Jesusen', na' we'j bdáwľento' Le' tzen wdé bebane' lo yela' got. ⁴² Dios gože' neto' wzóa lito' chie' Le' lawgak benách ka', na' zzoa lito' che Benne' Criston', na' znnato' nake' Bennen' bzokze Dios nich wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁴³ Lezka' yógo'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wĺaz Dios ža ni'te, bzoa lígake' che Jesusen', na' wnnágake': "Yógo'te benne' ka' chejľé'gake' chie' Le', Dios yenit lawe' dol'a da' zej nbage'e ni'a che da' bene' Le'."

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' zi'to' ka'

⁴⁴ Kate' ne zchalj Bedw da' ni, la' bžinte Dios Be' La'y, na' bedjsóalene' ľégake', yógo'te benne' ka' belyenle' dan' bchalj Bedon'. ⁴⁵ Bebán láže'gекle benne' judío ka', benne' ka' žejľé'gake' che Benne' Criston', na' bžíngake' ga na' tzen len Bedon', dan' Dios Be' La'y, Benne' bseľa' Xažo Dios, bedjsóalene' benne' ka' bi zej nake' judío. ⁴⁶ Ki bėngake' dan' bėngекle' zchaljgak benne' zi'to' ka' diža' yoble, na' zka'n zėngake' Dios. ⁴⁷ Naž bchalj Bedon', na' wnné':

—ǰWak no benne' wžóngake' benne' ki nich bi yezóagake' nis? Nak bia' Dios Be' La'y bedjsóalene' ľégake', kan bedjsóalene' žo'o, benne' judío ka'.

⁴⁸ Wnná Bedon' yezóagake' nis dan' nzi' lo ná'gake' Xanžo Jesús. Naž benne' ka' góta'yoegekľe' Bedon' gá'nľene' ľégake' chope chonne ža ka'.

11

Da' wnná Bedw lawgak benne' judío ka', benne' ka' che Jesús lo yež Jerusalén

¹ Bengekle benne' wbas ka' bseła' Benne' Criston' len lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea, kan benne' ka' bi zej nake' judío wzi' lo ná'gake' xtiža' Dios. ² Kate' bežín Bedw lo yež Jerusalén, na' lježžo judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdil diža'gake' len le'. ³ Belyi'e Bedon':

—¿Biz chen' wyó'oleno' benne' ka' bi zej nake' judío, na' bdáwleno' légage' tzen?

⁴ Naž wzó law Bedon' zzejni'ile' légage' kan nak dot dan' goken, ⁵ na' wnné':

—Wzóa' lo yež Jope, na' kate' ne zchájljena' Dios, ble'e dáwe'la' to da' blóe'el Dios neda'. Ble'ela' to da' naken ka' to laže' žen, dan' nžejen dap kwe'te. Betjen zan ya'abá, na' bžinen gan zoa'. ⁶ Katen' bwian', nich le'ela' da' žian lawlen, ble'ela' bia yiže' ka' zej nníta' tape ni'a ná'gakba', bia yiže' snia ka', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa' xílgakba'. ⁷ Benla' chi'i to benne' gože' neda': "Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'." ⁸ Naž goža'-ne': "O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žála' gawto', o da' bi naken chawe'." ⁹ Naž da' bežope chi'i bliž benne' ya'abán' neda', na' gože' neda': "Da' ben chawe' Dios, bi nno' chen: bi naken chawe'." ¹⁰ Chonne chi'i gok da' ni, na' naž dot dan' ble'ela' la' beyepten ya'abá'. ¹¹ La' na' ze bžintegak chonne benne' ža' yo'o gan zoa', benne' ka' zej nžoje' lo yež Sesarea. Bseła' to benne' lie' Kornelio légage', na' bedjdljgake' neda'. ¹² Dios Be' La'y gože' neda': "Wyejlen légage', na' bi gak chope lažo'o." Lezka' wzá' lengak žopte lježžo ki neda' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea gan wyó'to' liž to benne' zoe' ga na'. ¹³ Bennen' bzenle' neto' da' ble'ele' kate' bla' to wbas che ya'abá lo liže'. Wzié' lawe', na' gože' le': "Na'a bseła' benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejnné'gake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ¹⁴ Bennen' wzenle' le' diža' chawen' kan gak yeló' le', na' lezka' yelagak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ližo'." ¹⁵ Katen' wzó lawa' zchájljena' légage', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légage' kan bedjsóalene' žo'o zga'ale. ¹⁶ Naž bejsá' laža'a da' wnná Xanžon', katen' wnné': "Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, san le'e, gak chele da' zlóe'ezele yela' žezóa nisen', dan' Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e." ¹⁷ Che len, cha' Dios bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' légage', tlebe kan bene' chežo žo'o, nolžo žejle'žo che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žnozke neda' wži'a che Dios?

¹⁸ Naž, kate' bengekle' da' ni wnníta'gake' žize, na' bka'n zéngake' Dios. Wnnágake':

—Ki naken, Dios žwe'e latje benne' ka' bi zej nake' judío, žyát láže'gake' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chégage'.

Benne' yež Antiokía ka' žejlé'gake' che Benne' Cristo

¹⁹ Katen' benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bétgake' Esteban, na' belbía láže'gake' yezika' benne' ka' žejlé'gake' chie', naž bzonnjgak benne' ki, na' góslagake'. Bejnníta'gake' yež zan gan nbab Fenisia, na' lo yežlyó Chipre, na' lo yež Antiokía, gan bzoa lígake' che xtiža' Dios, san lawgakze benne' judío ka'. ²⁰ Lezka' yezika' benne' ka' bėnlengake' légage' tzen, benne' ka' zej nbabe' yežlyó Chipre, na' benne' yež Sirene ka'. Benne' ki, kate' bžíngake' lo yež Antiokía, lezka' bcháljengake' benne' zi'to' ka', na' bzoa lígake' che diža' chawen' kan nak che Xanžo Jesús. ²¹ Yela' wak che Xanžon' wzóalenen légage', na' benne' zan bejlé'gake' che Xanžon', na' beyákgake' chie' Le'.

²² Kate' bžin diža' kan gok da' ni, benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, béngklen', na' bséla'gake' Bernabé nich cheje' lo yež Antiokía na'. ²³ Kate' Bernabén' bl'e' lo yež Antiokía, bl'e'ele' da' žonn Dios chégake', na' bebele'. Goze' légake' žala' chejl'tezgake' che Xanžon' dot láže'gake'. ²⁴ Bernabén' nake' benne' chawe', na' Dios Be' La'y zóalene' le', na' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston'. Ni'a che da' bchalj Bernabén', benne' zan lo yežen' bejlé'gake' che Xanžon'.

²⁵ Wdé na', wyéj Bernabén' lo yež Tarso, na' bejdilje' Saulo. Kate' bežel-le'-ne', bchi'e le' lo yež Antiokían'. ²⁶ Dot to yiz wnníta'gake' ga na', na' bénlengake' tzen benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' benne' zan ka'. Lo yež Antiokían', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' wzí lágake' da' nežw chi'i Benne' Cristiano ka', da' zejlás Benne' Zej Yoe'e Benne' Criston'.

²⁷ Kate' ža ka' bale benne' ka', benne' zcháljgake' lo wláz Dios, bžóygake' lo yež Jerusalén, na' bžíngake' lo yež Antiokían'. ²⁸ Wzé Agabo, to benne' žónlene' benne' ka' tzen, na' lo wláz Dios Be' La'y bzejni'ile' légake', na' wnné':

—Za' gak wbín dot yežlyó nga.

Gok wbín na' katen' zna bia' Klaudio, benne' Roma. ²⁹ Naž bchebe láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Antiokía, séla'gake' ka' da' nápegake', da' gáklēnen lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea. ³⁰ Ki béngake', na' dan' bnéžwgake', bdégaken' lo na'gak Bernabén', na' Saulon' nich chjwá'gaken' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' gan nbab Judea.

12

Žótgake' Jakob, na' žséjwgake' Bedw liž ya

¹ Kate' ža ka' Herodes, benne' zna bi'e, bene' ga béxwgake' bale benne' ka' che Benne' Criston', nich wsaka' zí'gake' légake'. ² Herodes na' bsele'e benne' ka', na' bétgake' Jakob, benne' biche' Zwa. Bé'gake' le' ya ntoche'. ³ Kate' gókbe'ele Herodes na' wyáz láže'gak benne' judío ka' da' ni, na' bene' ga béxwgake' Bedw. Gok da' ni ža ka' kate' žak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj chen. ⁴ Wdé béxwgake' Bedon', na' bséjwgake' le' liž ya, na' bdégake' le' lo na'gak tape kwe' benne' žjake' lo wdile Wnníta'gake' tape' to to kwe' ka'. Ka' béngake' nich gape chí'igake' le'. Bžia laže' Herodes na' yebeje' Bedon' lawgak benách ka' te Lni Pasko', lni na' žejdínnegekle' kan ben Dios katen' bebeje' benách judío ka' lo yežlyó Ejipto. ⁵ Ka' goken, wdape chí'igake' Bedon' lo liž ya na', san benne' ka' che Benne' Criston' bcháljłentezegake' Dios, na' wnnábgekle' Le' gáklene' Bedon'.

Dios žebeje' Bedw liž ya

⁶ Kate' za' žin ža žia laže' Herodes yebeje' Bedw liž ya na' nich gote' le', la' že' na'ze de Bedon' žtase', na' zej nnita' chope benne' žjake' lo wdile kwit Bedon', na' nžeje' len chope do ya. Wnníta'gak yebale benne' ka' žjake' lo wdile ža yo'o liž ya na', na' žape chí'igaken'. ⁷ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo Dios bløe' lawe' ga na', na' wza'ni'le'e bani' liž ya na'. Wbás che ya'abán' wdane' le'el sina' Bedon', na' besbane' le', na' gože' le':

—Wyase.

Naž beyéž do yan' dan' nžejen na' Bedon'. ⁸ Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bchej li'o, na' blej zelo'.

La' bente Bedon' da' ni. Naž wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bxoá laže' yeno', na' da len neda'.

⁹ Bežój Bedon', na' wyéjlene' wbás che ya'abán', san bi žákbe'ele' cha' da' žon wbasen' naken da' li. Gokle' yele znnel'. ¹⁰ Katen' ba wdégake' gan zej nníta' benne' nežw ka', na' benne' bežope' ka', benne' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake', na' bžingake' gan zoa da' naken ya, da' nbagan' gan žó'ogake' liž ya na', gan žežójgake' lo nez che yež. Gan žó'ogake', žakze chen wyaljwn. Kate' bžójgake', belzé'e gan bžingake' yetó nez, na' wbás che ya'abán' la' bezá'alentie' Bedon'. ¹¹ Naž gókbe'ele Bedon', na' lo yichj lázdo'ze' wnné':

—Na'a nnezla' da' li bseła' Xanžo Dios to wbás che ya'abá chie', na' beslé' neda' lo na' Herodes, na' lo yógo'te da' gónegekle benne' judío ka' góngake' chia'.

¹² Kate' ne yo'o nez Bedon', žesá' laže'e kan nak da' goken, na' ble'e ža yo'o liž Lia, xna' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos. Lo yo'on' zej ndobe benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zchájljengake' Dios. ¹³ Katen' bliž Bedon' gan žó'ogake' li'a, bžoj to xkwide' no'le lebe' Rode nich nnezlbe' nožen'. ¹⁴ Katen' beyónbia'be' chí'i Bedon', lo ye'la žébel chebe' bi bsáljwben', san taríaze beyejbe' lo yo'on', na' bejzenlbe' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Zoa Bedon' ža yo'o.

¹⁵ Naž belyi'e-be':

—Nak yał yichjo'.

Lebe' chochže ben xtíža'be' naken ki. Naž wnnágake':

—Kege le'. Bxin chelgen'.

¹⁶ Xak na' bi wzóa ži Bedon', žliže' benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. Kate' bsáljwage' yo'o, to belnítzele' katen' blé'egekle' le'. ¹⁷ Naž Bedon' bchis ne'e nich nníta'gake' žize, na' bzenle' lé'gake' kan ben Xanžon', bebeje' le' liž yan'. Gože' lé'gake':

—Le chejzenle Jakob, na' lježžo ka' kan goken.

Naž bežój Bedon' ga na', na' wyeje' ga yoble.

¹⁸ Kate' za' ža'ni' ža na', wžé' zédgekle benne' ka' žjake' lo wdile kan goken, dan' biž yo'o Bedon' liž yan'. ¹⁹ Naž bseła' Herodes benne' ka' chejxi'gake' Bedon'. Katen' bi bžé'gekle' le', wnnable' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' Bedon', dot da' goken. Wdé na' Herodes na' gože' ni'a ne'e ka' gótgake' benne' ka' žjake' lo wdile. Naž bezá' Herodes na' gan nbab Judea, na' wyeje' lo yež Sesarea, gan bga'ne'.

Kan got Herodes

²⁰ Kate' ža ka' benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka' zdil díža'gake' len Herodes. Zga'ale benne' ka' nníta'gake' lo yežlyó che Herodes na' belsele'e da' žiažje chegak benne' ka' nníta'gake' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón, san dan' zža'a Herodes na' lé'gake', biž bi želsele'e ché'gake'. Naž benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gó'gake' toze, na' b'éngake' ga bchálj Blasto lo wláž lé'gake' law Herodes na'. Nak Blaston' wen žin blo law Herodes na'. Benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gónegekle' žingake' law Herodes na', nich nnábgekle' le' ga'n chawe' diža' bizjw ché'gake'. ²¹ Naž Herodes na' bžia bi'e to ža yenle' ché'gake', na' ža na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e bi da' žaken, nakwe' to laže' da' zakan', na' bchalje' lówgake'. ²² Naž wžéžeya'agak benne' ka', na' wnnágake':

—jKege bénne'ze nga! jDios na'kze zchalje'!

²³ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo la' be'tie' le' dan' lekze' wzi'e yela' zka'n zen da' žala' gaken che Dios. Naž golj bzoga' le'e Herodes na', na' gote' dan' žawgakba' le'.

²⁴ Naž wzé diža' kan nak che Xanžon', na' belyán benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Bernabé len Saulo žejcháljgake' diža' chawe' da' nežw chi'

²⁵ Kate' Bernabé len Saulo ba bdégake' mežwn' da' btobgak benne' ka' che Benne' Criston' lo na'gak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' bezá'gake' ga na', na' beyéjgake' lo yež Antiokía. Lezka' bché'gake' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos.

13

¹ La' ža na'ze wnníta'gak benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' wsedle ka', lo yež Antiokía, benne' ka' zej nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yežen'. Ki lágake':

Bernabé,

Smon, (lezka' lie' Benne' Gasj),

Lusio, (benne' yež Sirene),

Saulo,

Manaén, (benne' bgól-lene' tzen Herodes, benne' zna bi'e gan nbab Galilea).

² Katen' zej ndobe benne' ki law Xanžon', na' žóngake' wbás, Dios Be' La'y gože' légake', na' wnné':

—Le kwej Bernabé len Saulo cheze chia' nich chjéngake' žin na' dan' bliža' légake' góngaken'.

³ Katen' beyož bégake' wbás, na' bcháljlgake' Dios, naž bxoá ná'gake' chopé ki, na' bséla'gake' légake'.

Wbás ka' zcháljgake' diža' chawe' lo yežlyó Chipre

⁴ Naž Bernabé len Saulo jake' lo yež Seleusia dan' bseła' Dios Be' La'y légake' ga na', na' belbene' to lo barkw da' bchen' légake' gan nak to yežlyó lo nisdó' da' nzin' Chipre. ⁵ Kate' bžingake' lo yež Salamina, bcháljgake' xtiža' Dios ga nak lo yo'o ka' gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Zej nchi'e xkwide' Zwa nich gáklénbe' légake'. ⁶ Kate' beyož wdégake' yógo'te yeždo' ka' zej nnnitan' lo yežlyó Chipren', da' zoan lo nisdó', naž bžingake' lo yež Pafos gan bejxáka'gake' to benne' judío lie' Barjesús. Nake' benne' wžá' wen laže', na' znne' zchalje' lo wláz Dios. ⁷ Benne' ni zóalene' Serjio Paulo, to benne' wnná bia', benne' žejni'ile'. Benne' wnná bian' bliže' Bernabén' len Saulon', dan' gónele' yenle' xtiža' Dios. ⁸ Naž benne' wžán' beži'e chegak Bernabén', na' Saulon', dan' gónele' gone' ga bi chejlé' benne' wnná bian' che Dios. Benne' wžán' lezka' lie' Elimas len xtiža'gak benne' zi'to' ka'. ⁹ Naž Saulon', bennen' lezka' lie' Pablo, bzóa choch lawe', na' zoalen Dios Be' La'y le', bwie' Elímasen', ¹⁰ na' gože' le':

—Le', benne' wen laže', na' benne' wen da' kegle. Nako' ka' zi'nkze da' xiwe', na' bi zle'elo' chawe' yógo'te da' naken chawe'. ěBi wsano' da' žono', zži'o che diža' chawen' che Xanžon', na' žsejo' xnez no benne' žénele' chejli'e chie' Le'?

¹¹ Na'a, Xanžo na'kze wsaka' zi'e le', na' chol yej lawo', na' bi le'elo' wbiž bałe ža ka'.

La' wchołte yej law Elímasen', na' wdé' nile na'le, žilje' no benne' gožwe' ne'e, nich wchi'e le'. ¹² Katen' benne' wnná bian' ble'ele' da' goken, na' bebanle' kan nak xtiža' Xanžon', na' bejli'e che Benne' Criston'.

Da' ben Pablo len Bernabé lo yež Antiokía gan nbab Pisidia

¹³ Naž Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wžéngake' to lo barkw, na' bezá'gake' lo yež Pafos, na' bžíngake' lo yež Perje gan nbab Panfilia. Lo yežen' xkwide' Zwa blá'alenbe' légake', na' beyejbe' lo yež Jerusalén. ¹⁴ Wdé na' bezá'gake' lo yež Perjen', na' jake' lo yež Antiokía gan nbab Pisidia. Lo yežen', katen' nak ža la'y chegak benne' judío ka', belyoé'e lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yo'on' wžé'gake'. ¹⁵ Naž to benne' zoe' ga na' bele' to da' bseidle Moisés, na' lezka' to da' wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios. Wdé na' benne' wnná bia' che yo'on' bsele'e to benne', na' bcháljlene' Saulon', na' Bernabén', na' wnné':

—Le'e, lježto' ka'. Cha' nche'le to da' nna'le da' wzejni'ilen neto', le nnan.

¹⁶ Naž wzó ža' Pablon', na' bchis ne'e nich kwé'gake' žize, na' wnné':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, benne' Israel ka', na' le'e, nole zžébele Dios. ¹⁷ Xanžo Dios, Bennen' zka'n zengak benne' Israel ka', wžekze' xa xto'žo ka', na' bene' ga belyánli'e katen' gókgake' benne' zi'to' ka' lo yežlyó Ejipto. Wdé na' len yela' wak zen chie' bebeje' légake' lo yežlyón'. ¹⁸ Choplalj yiz Dios goke' zen laže' len légake' katen' wdágake' dot lo yo biž lo latje dach. ¹⁹ Kate' beyož bchinnje' gaže kwe' yež ka' wnníta'gaken lo yežlyó Kanaán, na' bnezjwe' xa xto'žo ka' yežlyó chegak benne' ka'. ²⁰ Wdé na', da' goken tape gaywá' chi yon yiz, Dios bnnite' benne' ka' nich wchi'a laže'e légake' na' zejte wzóa Samuel, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ²¹ Naž belnnable' Dios wzóe' to benne' nich nna bi'e légake', na' Dios bzoe' Saúl, zi'n Sis, to benne' nbáblene' za'só Benjamín ka' nich nna bi'e légake', na' ki ben Saúl na' choplalj yiz. ²² Wdé na' Dios beké'e Saúl na', na' bzoe' Dabí nich nna bi'e légake'. Dios blóe'ele' kan nak Dabín', katen' wnné': “Nnezla' Dabí, zi'n Isai, žone' da' žaz laža'a neda', na' gone' yógo'te da' žénela' gone'.” ²³ Ladjw za'só Dabín', Dios bene' ga golj Jesusen' nich yeslé' benne' Israel ka', kan zga'ale bchebe laže' Dios gone'. ²⁴ Zga'ale kate' bla' Jesusen', bchalj Zwa lawgak yógo'te benne' Israel ka' nich yeyát láže'gake', na' yežóagake' nis. ²⁵ Katen' za' yeyož wchálj Zwan', na' wnné': “¿Nozke žéklele naka' neda'? Bi naka' Benne' Criston', Bennen' žala' yide'. Le wia nga. Za' la' Bennen' ga zoa' ni, na' neda' bi naka' zi kweja' ze'le' da' žleje'.”

²⁶ Le'e, ljéža'do' ka', le'ekzle nakle za'só Bran len nole le'e zoale nga, na' zžébele Dios. Dios na'kze bsele'e diža' ni chele nich yelale. ²⁷ Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Jerusalén len benne' ka' wnná biá'gake' légake', bi gókbe'egekle' Jesusen' nake' Benne' Criston', na' bi bejni'igekle' da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, žsedlen kan nak che Jesusen', la'kze žólgaken' ža la'y ka', san lo yela' bi žejní'li chéngake' béngake' da' benen ga bžin dan' znna dižan' katen' belchoge' che Jesusen' gate'. ²⁸ La'kze bi bžélgekle' bi da' nbaga' Jesusen' nich chóggake' chie' gate', san belnnable' Pilato yi'e benne' ka' gótgake' Le'. ²⁹ Kate' beyož béngake' yógo'te da' nyejw le'e yiche kan žala' gaken chie', belétjgake' Le' le'e yag kroze, na' belkache'e Le' lo yežw ba. ³⁰ Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, ³¹ na' zan ža blóe' law Jesusen' lawgak benne' ka' wdálengake' Le' tzen katen' wdé' gan nbab Galilea, na' bl'e' lo yež Jerusalén. Na'a, zzoa ligak benne' ka' chie' Le' lawgak benáč' ka'.

³² Ka' naken, lezka' neto' zcháljlen'to' le'e diža' chawen' kan nak dan' bchebe laže' Dios gone' chegak xa xto'žo ka'. ³³ Dan' bchebe laže' Dios gone' chéngake', Lekze' bene' ga goken lawžo žo'o, nakžo za'sógake' ka'. Ki bene' katen' besbane' Jesusen', na' goken kan nyejw le'e yiche gan zoa salmo da' chopen', dan' znnan

ki: “Le' nako' Zi'na'. Neda' bzoakza' Le'.” ³⁴ Ka naken, Dios besbane' Le' lo yela' got nich bi kwia yi' bela' žen chie', Dios na'kze wnné' ki: “Wnezjwa' chio' da' ba nez zen da' bchebe laža'a che Dabi’.” ³⁵ Che len lezka' nyejw le'e yiche, gan zoa yetó salmo, da' znnan ki: “Bi go'o latje ga'n benne' la'y chio' gan kwia yi' bela' žen chie'.” ³⁶ Da' goken che Dabín' nak bian'. Wdé bene' žin lawgak benne' wláz chie' ka', kan Dios gože' le' gone', naž gote', na' wló'ogake' le' lo yežw ba gan wnníta'gak xa xta'we' ka', na' wzía yi' bela' žen chie'. ³⁷ Na'a, kan nak che Jesusen', Dios besbane' Le', na' bi wzía yi' bela' žen chie' lo yežw ba. ³⁸ Le'e, ljéža'do' ka', žala' nnézele da' ni da' zzenla' le'e. Ni'a che da' ben Jesusen' Dios ženít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le. ³⁹ Na'a, Dios žeyón chawe'e yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' žeké'e doła' ka' da' bi gok yeká'a da' wnná xtiža' Dios, dan' bde Moisés chežo. ⁴⁰ Le gape chi'i kwínle na'a nich bi gak chele da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan ki:

⁴¹ Le wia nga, le'e, benne' ka' bi žaple neda' ba la'ne.

Yebán láže'le, san lo yela' bi žejlé' chele gatle.

Neda' gona' to žin ža ni zoale le'e,

na' la'kze no benne' wlóe'ele' le'e da' zejlás žin na', bi chejle'le chie'.

⁴² Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bežóygake' lo yo'o gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, naž góta'yoegkle benne' ka' légake' wzéngkle' légake' da' ki kate' žin yetó ža la'y chégake'. ⁴³ Kate' benne' ka' zej ndobe' lo yo'on', bežóygake' ga na', benne' zan, benne' judío ka', len benne' ka' beyákgake' judío, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, bénlengake' Pablon' len Bernabén' tzen. Chope' ki bcháljlengake' légake', na' ben chóchgake' légake' nich gá'nteze chóchgake', na' nich wxén láže'gake' da' gonnze Dios chégake'.

⁴⁴ Yexono' ža ka' katen' bžin yetó ža la'y chégake', na' bdogak yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' che yežen' nich yéngkle' xtiža' Dios. ⁴⁵ Naž bgé'egkle benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', kate' blé'egkle' benne' zan ka', na' che len wnnégake' che da' zna Pablon', na' beží'igake' chen. ⁴⁶ Naž Pablon' len Bernabén', len yela' wechóg laže' chégake', belyi'e benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ben byenen wzenlto' le'e néžwle xtiža' Dios, san dan' zzoale chela'ale diža' ni, da' žonle nak bian' bi nakle zi gata' yela' nban da' zejlí kanne ni chele, che len, na'a chejto' gan zej nnita' benne' zi'to' ka'. ⁴⁷ Lezka' gož Xanžo Dios neto' gonto' ki, na' wchaljto' che Benne' Criston' lawgak benne' zi'to' ka'. Ki zna da' wnná Dios kan nak che Benne' Criston', katen' wnné':

Bzoa' Le' nich gako' baní' chegak benne' zi'to' ka',
na' gako' Benne' yeslé' benách ka' dot yežlýo nga.

⁴⁸ Kate' benne' zi'to' ka', benne' ka' nnita'gake' ga na', béngkle' da' ni, na' bebéegkle', na' bka'n zéngake' Xanžon' ni'a che xtiže'e. Yógo'te benne' ka' ba ben Dios chégake' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴⁹ Ka' goken, wzé xtiža' Xanžon', na' benne' yógo'te yež zej nnitan' yežlýon', béngklen'. ⁵⁰ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', belkó'o yele'e benne' blo ka' che yežen' nich bi lé'egkle' Pablon', na' Bernabén' chawe'. Lezka' belkó'o yele'e no'le blo ka', no'le žka'n zéngake' Dios. Ka' goken, béngake' ga belbía láže'gake' Pablon', na' Bernabén', na' blággake' chope' ki na'le lo yežlýo chégake'. ⁵¹ Naž Pablon' len Bernabén', bechínnjgake' bixte yo da' dan' lábgage', dan' zloe'elen nga'n zia da' zej nbaga' benne' ka' che

yežen', na' jake' lo yež Ikonio. ⁵² Bebégekle benne' ka' che yež Antiokía, benne' žejlé'gake' che Xanžon', na' Dios Be' La'y wzóalene' lé'gake'.

14

Da' ben Pablo tzen len Bernabé lo yež Ikonio

¹ Kate' bžin Pablo len Bernabé lo yež Ikonio, belyoé'e tzen lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bcháljgake' diža' chawen' ga na'. Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie', belkó'o ye'e bałe benne' zi'to' ka' nich bi chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich bi lé'egkle' chawe' lježžo ka', benne' žejlé'gake' chie' Le'. ³ Dan' bejle'gak benne' zan ka' che Benne' Criston', Pablon' len Bernabén' wnníta'gake' ga na' zan ža, na' lo yela' wechóg laže' bcháljgake' xtiža' Dios, dan' žxen láže'gake' Xanžon'. Xanžo na'kze blóe'ele' da' wnná'gake' kan nži'il Dios benách ka' naken dot da' li, na' Dios bi'e lé'gake' latje bégake' da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebángkle' benách ka'. ⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' lo yežen' gok chópelegake'. Bałe' bénlengake' benne' judío ka' tzen, benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', na' yebałe' bénlengake' Bernabén' len Pablon', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', tzen. ⁵ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie' len benne' zi'to' ka', bénlengake' tzen benne' ka' zna biá'gake' lé'gake', na' bdóbgake' nich góngake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' zia, na' nich wzé'egake' lé'gake' yej. ⁶ Kate' Pablon' len Bernabén' gókbe'egkle' da' ni, bzónnjgake' ga na', na' jake' lo yež Listra, na' lo yež Derbe, yež ka' zej nbaben Likaonia, gan wdégake' yógo'te yeždo' ka', da' zej nnitan' gawze. ⁷ Lo yež ka' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'.

Zžé'egake' Pablo yej lo yež Listra

⁸ Lo yež Listra wzóa to benne' bi žak se'e. Že'ze' ga na' dan' bi zza'kze' katen' golje', na' batkle wzé'e ni'e. ⁹ Benne' ni wzé nage' da' wnná Pablo. Pablon' bwie' le', na' gókbe'ele' žejli'e che Benne' Criston' nich yeyake'. ¹⁰ Naž wnné zižje Pablon', na' gože' le':

—Wzé.

La' bxíte'te bennen', na' wzé'e ni'e. ¹¹ Kate' benne' Listra ka' blé'egkle' dan' ben Pablon', wzó lágake' znnégake' zižje len xtiža'gak benne' Likaonia ka', na' wnná'gake':

—iDios ka' benne' ki! Bétjgake' ga ni zoažo, na' zloe'el kwíngake' kan zna'gak benne' ka'.

¹² Wnná'gake' Bernabén' nake' Júpiter, kan nak la dios blo chégake', na' wnná'gake' Pablon' nake' Merkurio, yetó dios chégake'. Ki wnná'gake' dan' zchalj Pablon' kan znná'gake' žon Merkurion'. ¹³ Gan nníta'gake' zoa yodo' che Júpiter, da' žen' kwit nez gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. Bxoz che Júpiter na' la' bžintie' ga na', na' nchi'e beže ka', na' lezka' noe'e yeje ka', na' zónlengak benne' zan le' tzen. Gónegekle' gótgake' beže ka' lawgak Pablon' len Bernabén' nich wká'n zéngake' lé'gake' kan žóngake' chegak dios ka' chégake'. ¹⁴ Kate' Bernabén', na' Pablon', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', gókbe'egkle' da' ni, na' belcheze'e laže' da' zej nakwe'. Gok nyache' láže'gake' dan' žongak benne' ka' da' bi žala' góngake', na' belxíte' Pablon', na' Bernabén', na' bejcházgake' gachje láwe'le benne' zan ka'. Wnné'gake' zižje, ¹⁵ na' gózgake' lé'gake':

—Le'e, benne' ka'. ¿Biz chen' žonle da' ki? Lezka' bénne'ze nakto' kan nakle le'e, na' zzenlto' le'e da' nikle žala' wsanle žonle, dan' bi be zakan', nich gakle che Dios ban. Dios ni bene' ya'abá, na' yežlyó nga, na' nisdo', na' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'. ¹⁶ Yiz ka' da' wdégaken, bengak yógo'te benách ka' kan nak da' znnazen chégake', na' Dios bi bsejwe' xnézgage', ¹⁷ san bene' ga nak bia' da' nake', ni'a che da' chawe' da' žone' chégake'. Žsele'e nis yejw gan zoažo, na' žone' ga želgole da' žazžon. Zwawe' žo'o, na' žone' ga žebelžo.

¹⁸ La'kze Bernabén' len Pablon' góžgake' légage' da' ki, kánneze bzóegekle' bséjwgake' xnezgak benne' zan ka', nich bi gótgake' beže ka' lágwage'.

¹⁹ Naž bałe benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bžingake' ga na', benne' ka' zej nžoje' lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' belkó'o yele'e benne' zan ka'. Naž yógo'tegake' bžé'gake' Pablo yej, na' bzóbgake' le' na'le žoa'a yežen', dan' žékgekle' ba nate'. ²⁰ Naž kate' benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdóbgake' dot kwit gan de Pablon', na' wyase', na' beyaze' lo yežen'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, Pablon' bežójlene' Bernabén', na' jake' lo yež Derbe.

²¹ Lo yežen' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' benne' zan bejlé'gake' chie' Le'. Wdė na' beyéjgake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Antiokía. ²² Kate' Bernabén' len Pablon' wdégake' lo yež ka', ben chóchgake' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' besá'gake' láže'gake' nich ga'n chóchgake' kan žejlé'gake' chie' Le'. Belyi'e légage'.

—Cho'ožo žo'o gan zna bia' Dios, san žon byenen sáka'žo da' zan da' gaken chežo.

²³ Gan zoa to kwe' to kwe' benách ka' che Benne' Criston', Pablon' len Benabén' bnníta'gake' benne' gole ka' nich gape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston'. Kate' ba bcháljengake' Dios, na' bėngake' wbás, naž bdégake' légage' lo na' Xanžo, Bennen' žejlé'gake' chie'.

Pablo len Bernabé žežingake' lo yež Antiokía gan nbab Siria

²⁴ Naž Pablo len Bernabé wdégake' gan nbab Pisidia, na' bžingake' gan nbab Panfilia. ²⁵ Kate' beyož bcháljgake' xtiža' Benne' Criston' lo yež Perje, na' jake' lo yež Atalia. ²⁶ Bezá'gake' ga na', na' belbene' to lo barkw, na' bežingake' lo yež Antiokía, gan zej nnita' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' bsėla'gake' légage' nich chejzégake' xtiža' Dios, katen' wló'ogake' légage' lo na' Dios, Bennen' žon chawe'e légage' nich góngake' xchine', žin na' da' ba beyož bėngake'. ²⁷ Katen' bežingake' lo yež Antiokía, na' bđobgak benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na'. Naž Pablon' len Bernabén' bzėngekle' légage' kan zej nak da' zen ka' da' ben Dios lo ná'gake', na' lezka' kan ben Dios, bi'e benách zi'to' ka' latje žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁸ Zan ža Pablon' len Bernabén' bgá'nłengake' benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' lo yežen'.

15

Benne' ka' che Benne' Cristo žon xtiža'gake' lo yež Jerusalén

¹ Naž bałe benne' ka', benne' zej nžoje' gan nbab Judea, bžingake' lo yež Antiokía. Bsėdgekle' lježžo ka', na' wnnágake'.

—Le'e, benne' byo ka', cha' bi chog lo beła' chele kan žónteze žonto', kan bchi'le Moisés, bi gak yelale.

² Naž Pablo len Bernabé beldíl diže'e len légage', na' gokle'e žo'osbé. Wde na', benne' Antiokía ka' wžégake' Pablon' len Bernabén', na' yebałe lježžo ka', nich chjake' lo yež Jerusalén, nich lá'gake' lawgak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' lezka' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljengake' légage' kan nak da' ni da' žaken, na' kan nak da' yalže da' žsédgekle benne' ka'.

³ Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' Antiokía ka', wló'ogake' légage' nez. Wdégake' gan nbab Fenisia, na' gan nbab Samaria, na' bzéngekle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', kan goken, beyagkak benne' zi'to' ka' che Benne' Criston'. Da' ni benen ga bebégekke yógo'te lježžo ka'.

⁴ Pablon' len Bernabén' bžingake' lo yež Jerusalén. Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na' len benne' wbás ka' bsele'e le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wdápegake' légage' ba la'ne. Pablon' len Bernabén' bzéngekle' légage' yógo'te da' ben Dios lo ná'gake'. ⁵ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', belzó ži'e, na' wnnágake':

—Žon byenen chog lo beła' chegak benne' byo ka', benne' zi'to' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' wchi'ilžo légage' góngake' kan žna da' bchi'le Moisés žo'o.

⁶ Naž benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', bdóbgake' nich wchi'a láže'gake' da' ni da' žaken. ⁷ Wde bcháljgake' scha, na' wzé Bedw, na' gože' légage':

—Ljéža'do' ka'. Nnékzelele kan gok ža ni'te, kan Dios wžekze' neda' nich wchalja' xtiže'e lawgak benách zi'to' ka' nich yéngekle' diža' chawen', na' chejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁸ Dios, Bennen' nónbia'kze' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', bzoe' da' nak bia' žape' légage' ba la'ne, dan' bsele'e Dios Be' La'y chégake', kan bsele'e le' chežo žo'o. ⁹ Bi bche'e kan bene' chégake', na' chežo, na' lezka' beyón chawe'e yichj lázdo'gake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, žbiz chen' zži'ile che Dios, na' žesbága'le to ywa' zi'i yengak lježžo ka'? Ywa' na', da' naken da' bchi'le Moisés, bi gok wa'žon žo'o, na' bi gok wá'gaken xa xto'žo ka'. ¹¹ Žejle'žo yelažo ni'a cheze da' ben Xanžo Jesús lo wláz žo'o, na' kan yelažo žo'o, lezka' yelágake' légage'.

¹² Katen' beyož bchalj Bedon' da' ni, na' yógo'tegake' wnníta'gake' žize, na' bze nággake' da' bchaljgak Bernabén', na' Pablon'. Benne' ki bzéngekle' légage' da' ka' da' zej nak bian' da' žóngaken ga žebángkele benách ka', da' ka' ben Dios lo ná'gake' gan zej nnita' benách zi'to' ka'. ¹³ Katen' beyož wnnagkak Bernabén', na' Pablon' da' ni, bechebe Jakob, na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁴ Smon Bedw ba bzenle' žo'o kan ben Dios, bloe'ele' law yela' wak chie' da' nežw chi'i lawgak benách zi'to' ka' nich bebeje' benách ka' che Leze', benne' ka' nníta'gake' ladjwgake'. ¹⁵ Kan nak da' ni naken tlebe len xtiža'gak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan nyejw le'e yiche la'y, da' žnan:

¹⁶ Kate' ža ka' te ža ki yelá'a, na' wchisa' to Benne' nna bi'e, Bennen' chaze' latje che Dabí, bennen' wnná bi'e.

Gona' kan žon to benne' žechise' to yo'o nyinnj.
Lezka' yechisa' benne' za'sóe' ka', benne' ka' zej nga'ne'.
Gona' kan žon to benne' žechise' to ze'e gole.
Ki gona' nich yechisa' da' wnná bia' Dabín',

17 na' nich chiljgak yezika' benách ka' Xanžon'.

Benách zi'to' ka' chiljgake' Ľe',
na' si' lágake': Benách Ka' Che Dios.

18 Ki wnnakze Xanžo, Bennen'

ža ni'te bene' ga zej nak bia' yógo'te da' ki.

19 'Che len žekla' neda' bi žala' wséjwžo xnezgak benách zi'to' ka', benne' ka' žeyákgake' che Dios. 20 Žala' wzójžo chégake' nich wká'ngake' da' ka' da' bi žala' gáwgake', da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' bi góngake' da' sban ka', na' bi gáwgake' beła' chegak bia yiXe' ka' len xchéngakba', na' bi gáwgake' xchen nóte'teze bia yiXe'. 21 Ža ni'te, na' zejte na'a ža zej nnita' benne' ka' zchálgake' lo yo'o gan zdogbak benne' judío ka' nich yéngikle' xtiža' Dios yógo'te yež ka', na' zchálgake' che da' bzoj Moisés. Žólgakzen' ža la'y ka'.

22 Naž benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' yógo'te benne' ka' che Benne' Criston', wyáz láže'gake' wžégake' bałe benne' ka' ládjwgake' nich séla'gake' légake' lo yež Antiokía, tzen len Pablon', na' Bernabén'. Chope' ka' wžégake' zej nake' Judas len Silas. Judas na' lezka' lie' Barsabás. Chope' ki zej nake' benne' blo ládjwgak lježžo ka'. 23 Bžójgake' to le'e yiche da' bdégake' lo ná'gake', nich chjwá'gaken', dan' znnan ki: "Neto', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' lježžo ka', žapto' le'e: "Padiox" lježžo' ka', nakle benách zi'to' ka', na' zoale lo yež Antiokía, na' lo yež ka' zej nbaben Siria, na' Silicia. 24 Benlto' kan žongak bałe benne' ka', benne' bžójgake' ga ni zoato', san bi bséla'to' légake'. Žedjchá'gake' le'e len da' ka' znnágake', na' zchixgake' yichj lázdo'le, dan' znnágake' žon byenen chog lo beła' chele, benne' byo ka', na' žala' gonle kan zna da' bchi'le Moisés. 25 Che len wyáz láže'to' katen' ba ben toze xtiža'to', wžeto' chope benne', na' séla'to' légake' nich yedjwiágake' le'e. Yídlengake' tzen Bernabé len Pablo, benne' ka' nži'ilžo. 26 Bernabén', na' Pablon' ba jake' gan wzóa da' ben zož gátgake' dan' zej nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. 27 Ki naken, žséla'to' Judas len Silas gan zoale. Chope' ki wzejní'igekle' le'e da' ni da' zzojto' chele le'e yiche ni. 28 Dios Be' La'y blo'e'ele' neto' da' žaz láže'e, na' lezka' žaz láže'to' neto', bi yesbága'žeto' le'e ywa', da' naken da' bchi'le Moisés, san toze da' ki da' žon byenen gonlen.

29 Bi gawle da' wdé lawgak lo'a ka'.

Bi gawle žen.

Bi gawle beła' chegak bia yiXe' ka' len xchéngakba'.

Bi gonle da' sban ka'.

Cha' gape chi' kwinle, nich gonle kan znnagak da' ki, na' gonle da' naken chawe'."

30 Ka' goken, benne' ka' bséla'gake' bžíngake' lo yež Antiokía. Katen' blá'gake' ga na', btóbgake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nnita'gake' ga na', na' wló'ogake' yichen' lo ná'gake'. 31 Katen' beyož bélgaken', bebégekke' ni'a che da' nyejw le'e yichen', da' žeyón zenen légake'. 32 Judas na' len Sílasen' lezka' zej nake' benne' zchálgake' lo wláz Dios. Che len bkóngekle' žin diža' zan, da' ka' bchájlengake' lježžo ka', nich beyón zéngake' légake', na' ben chóchgake' légake'. 33 Wdé bžégekke' chope' ka' ga na' bałe ža, naž lježžo ka' bžégake' légake' diža' nich yeyéjgake' lo yež Jerusalén gan zej nnita' benne' ka' bséla'gake' légake'. 34 Wyáz láže' Sílasen' bga'ne' lo yež Antiokían'. 35 Lezka' Pablon', na' Bernabén' bgá'ngake' lo yežen', na' bsédgekke' benách ka', na' bzoa lígake' che xtiža' Xanžon'. Lezka' bengak benách zanže ka'.

Zzo law Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chope chi'i

³⁶ Kate' ba wdé baĽe ža Pablo gože' Bernabé:

—Le cho'o chejžo da' yoble nich chejwiažo lježžo ka' nníta'gake' yógo'te yež ka' gan ba bchaljšo xtiža' Xanžon', nich le'elžo kan žak chégake'.

³⁷ Gónele Bernabén' wché'gake' xkwide' Zwa Markos, nich chéjlenbe' légage', ³⁸ san bi wyáz laže' Pablon' wché'gake'-be' nich chéjlenbe' légage' dan' blá'alenbe' légage' gan nbab Panfilia, na' biž yjénlenbe' légage' žin che Xanžon'.

³⁹ Bi gok toze xtiža'gak Bernabén', na' Pablon', ga bžinte bla'a lázgake' toe' yetóe'. Bernabén' bchi'e xkwide' Markos, na' belbene' to lo barkw, na' jake' lo yežlyó Chipre. ⁴⁰ Pablon' wžíe' Silas nich chéjlene' le' tzen. Naž lježžo ka' wló'ogake' légage' lo na' Xanžon', na' wnnábgekle' Le' gon chawe'e légage'. Naž Pablon' len Silasen' wyó'ogake' nez. ⁴¹ Wdégake' lo yež ka' gan nbab Siria, na' gan nbab Silisia, na' ben chóchgake' benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež ka'.

16

Xkwide' Timoteo žónlenbe' Pablo len Silas tzen

¹ Wdé na' bžin Pablo len Silas lo yež Derbe, na' lo yež Listra. Wzóa to xkwide' byo lebe' Timoteo ga na', na' žejle'be' che Benne' Criston'. Nakbe' zi'n to no'le judío žejli'e che Benne' Criston', san xabe' bi nake' judío. ² Lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio znnágake' žon Timoteon' da' naken chawe'. ³ Gónele Pablon' chejlen xkwiden' le'. Bchi'e-be', na' bchoge' lo beĽa' chebe' kan žongak benne' judío ka'. Ki bene' nich bi nnegak benne' judío ka' chebe', dan' nnéžgekle' yógo'tegake' bi nak xabe' benne' judío. ⁴ Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan zej nníta' yež ka', na' to to yež ka' bdégake' lo na'gak lježžo ka' nníta'gake' ga na' da' bzojgak benne' wbás ka' bseĽa' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Bdégake' yichen' lo ná'gake' nich góngake' kan znnan. ⁵ Ka' goken, gok chochgak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' belyane' tža tža.

Benne' Masedonia žliže' Pablo lo da' ble'e dáwe'le'

⁶ Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan nbab Frijia, na' gan nbab Galasia. Ki béngake' dan' bsejw Dios Be' La'y xnéžgake', nich bi chejcháljgake' xtiža' Xanžon' gan nbab Asia. ⁷ Kate' bžingake' gan nbab Misia, gónegekle' chjake' gan nbab Bitinia, san Dios Be' La'y, Bennen' žseĽa' Jesusen' chože, bi bi'e légage' latje. ⁸ Naž wdégake' cheĽa'ale gan nbab Misia, na' jake' lo yež Troas. Neda', Lukas, zzoja' chio' da' ni, wzóa' lo yež Troasen', gan wzó Ľawa' žónlena' Pablon' tzen. ⁹ Lo yežen' Dios bloe'ele' Pablon' to da' ble'e dáwe'le'. To benne' byo, benne' Masedonia, bloe'ele' Ľawe' gan zoe', na' góta'yoele' Pablon', na' wnné': “Da lažto', gan nbab Masedonia, na' goklen neto'.” ¹⁰ Kate' Pablon' ble'ele' da' ni, dan' ble'e dáwe'le', Ľa' be' láže'teto' chejto' gan nbab Masedonia, dan' gókke'elto' Dios ba bliže' neto' nich chejchaljšito' diža' chawen' chie' Ľawgak benách ka' nníta'gake' lo yežlyón'.

Da' bengak Pablo, na' Silas lo yež Filipos

¹¹ Naž wžento' to lo barkw, na' wza'to' lo yež Troas. Wdeto' ga bžinteto' lo yež Samotrasia, na' wdé yetó ža bžinto' lo yež Neápolis. ¹² Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Filipos, yežen' nakžen blo ka' yógo'te yež ka' zej nbaben cheĽa'a na' che gan nbab Masedonia. Lo yežen' zej nníta' benách wĽáž ka'

chegak benne' Roma ka'. Wzoato' lo yežen' bałe ža. ¹³ Kate' bžin to ža la'y, bžojto' lo yež, na' wyejto' žoa'a yego gan zdóbgakkze benne' ka' che yežen' nich wcháljlengake' Dios, na' wže'to' ga na', na' bcháljlento' no'le ka' zej ndobe' ga na', kan nak xtiža' Xanžon'. ¹⁴ Zoa Lidia ladjwgake', to no'le che yež Tiatira. Nake' no'le žóti'e laže' xna da' záka'le'en. No'le ni žka'n zene' Dios, na' bze nage' da' bchalj Pablon', na' Xanžon' góklene' no'len' nich wzí' lo ne'e dan' wnná Pablon'. ¹⁵ Naž bezóe' le' nis, na' lezka' belzóa nis benách ka' nníta'gake' liže'. Wdé na' góta'yoele' neto', na' wnné':

—Cha' žákbe'elele žejli'a che Xanžon', le cho'o liža', na' le soa ga na'.

Ben byene' bga'nto' ga na'.

¹⁶ Yetó da' goken to ža kate' ne zejto' gan zcháljlento' Dios, bedjchág to xkwide' no'le neto', na' yo'obe' be' da' žonen ga znnéya'abe'. Len yela' wnnéya'a chebe' benbe' ga benne' xanbe' ka' belzí'li'e mežw. ¹⁷ Xkwide' no'len' bej-nawbe' Pablon', na' neto'. Wnnebe' zižje, na' wnnabe':

—Benne' ki žóngake' xchin Dios, Benne' wak zente. Zlóe'egekle' le'e kan gak yelale.

¹⁸ Ki benbe' zan ža. Katen' biž wyáz laže' Pablon', byechje', na' bliže' ben' yo'obe', na' wnné':

—Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žapa' le': bežój lo yichj lázdo'w xkwide' no'le ni.

La' na'ze bežojte ben'.

¹⁹ Kate' xanbe' ka' gókbe'egekle' ba bežój ben' da' benen ga wnnéya'abe', na' biž sí'gake' mežw ni'a chebe', che len béxwgake' Pablon' len Silas, na' bché'gake' légake' lawgak benne' yolawe' ka', benne' ka' zej ndobe' gan nak lawe' ya'a. ²⁰ Bžégage' légake' lawgak benne' yolawe' ka', na' wnnágake':

—Benne' ki zej nake' benne' judío ka', na' žóngake' ga žongak benne' wláž chežo ka' žo'osbé. ²¹ Žsédgekle' da' bi žala' si' lo na'žo, na' da' bi žala' gonžon, dan' nbabžo yež Roma.

²² Benne' zan ka' bží'igake' che Pablon' len Sílasen'. Naž benne' yolawe' ka' góžgake' ni'a ná'gake' ka' yeká'gake' laže' da' zej nakw Pablon', na' Sílasen', na' chingake' légake' yid. ²³ Wdé belyínli'e légake', na' bséjwgake' légake' liž ya. Góžgake' benne' žsejwe' liž yan' gape chi'e légake'. ²⁴ Benne' ni, kate' ba góžgake' le' ki, bsejwe' légake' lo liž yan' ni'te, na' wloé'e ní'agake' lo bloj yag ka'.

²⁵ Gachje yele Pablon' len Sílasen' zcháljlengake' Dios, na' žólgake' da' žoe lágwage' le'. Benne' ka' zej nyejwe' liž yan' bze nággaken'. ²⁶ Naž wzó'le'e yežlyó. Ka' goken ga bžinte wzize len ze'e liž yan', na' la' belyáljwte yógo'te gan želyoé'e lo yo'on', na' beyéž do ya ka' da' zej nžejen benne' ka' zej yoe'e ga na'. ²⁷ Bebán bennen' žsejwe' liž yan'. Kate' ble'ele' zej nyaljw gan želyoé'e liž yan', bleje' ya ntoche' chie' nich got kwine'. Ki gónele' gone' dan' žekle' ba bžonnjgak benne' ka' zej nyejwe' liž yan'. ²⁸ Naž wnné' zižje Pablon', na' bliže' le', na' wnné':

—Bi be gon kwino', dan' zoato' yógo'teto' nga.

²⁹ Naž bennen' wnnabe' yi', na' la' wyo'otie' liž yan'. Wzízli'e lo yela' zžebe chie', na' bzoa zibe' xni'agak Pablon', na' Sílasen'. ³⁰ Kate' ba bebeje' légake' lo liž yan', gože' légake':

—Le'e, benne' ka', žbiž žala' gona' nich yelá'?

³¹ Légage' belyi'e le':

—Bejlé' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' yeló' le', na' lezka' yelagak benách ka' nníta'gake' ližo'.

³² Bcháljengake' le' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže', kan nak che xtiža' Xanžon'. ³³ La' na'ze, kate' ne nak žel, bennen' žsejwe' liž yan' la' bche'tie' légake', na' bejtibe' légake' gan zíagake' we'. Wdé na', la' bezoatie' nis, na' lezka' belzóa nis yógo'te benách ka' nníta'gake' liže'. ³⁴ Naž bchi'e légake' liže', na' bi'e da' we'j bdáwgake'. Žebele' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže' dan' žejlé'gake' che Dios.

³⁵ Kate' za' ža'ni' ža na', benne' yolawe' ka' bséla'gake' ni'a ná'gake', na' belyi'e bennen' žsejwe' liž yan', na' wnnágake':

—Bsan benne' ka'.

³⁶ Naž bennen' žsejwe' liž yan' bzenle' Pablo da' ni, na' wnné':

—Benne' yolawe' ka' góžgake' neda' wsana' le'e. Na'a, le žoj, na' binlo le yeyé' gan zoale.

³⁷ Naž bžoj Pablon', na' gože' ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' wnné':

—Ba wdíngake' neto' lawgak benách ka' la'kze bi bchi'a láže'gake' neto' kan zna benne' Roma, benne' wnná bia'. Bséjwgake' neto' liž ya, na' neto' nbabto' yež Roma na'. ¿Na'a wsángake' neto' ži žize? jBi gaken ki! Žala' yedjsángake' légakze' neto'.

³⁸ Beyejgak ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' bzéngkle' légake' da' ni, na' légake' bžébegake' kate' béngkle' zej nbab Pablon', na' Sílasen' yež Roma.

³⁹ Kate' bžíngake' liž yan', góta'yoegkle' Pablon' len Sílasen' bi yesbága'gake' légake' zia. Naž belbeje' légake' liž yan', na' góta'yoegkle' légake' žójgake' lo yežen'. ⁴⁰ Naž Pablon' len Sílasen' bžójgake' liž yan', na' wyó'ogake' liž Lidia. Katen' ba blé'egkle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', beyón zéngake' légake', na' la' bezá'tegake' ga na'.

17

Benne' yež Tesalónika ka' žóngake' žo'osbé

¹ Wdé Pablo len Silas lo yež Anfípolis, na' lo yež Apolonia, na' bžíngake' lo yež Tesalónika, gan zoa to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ² Bga'n Pablon' lo yežen' galj ža, na' ka žónteze žone', wyoé'e yo'on' kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', na' bcháljlene' légake' xtiža' Dios. ³ Bzejni'ile' légake', na' bløe'ele' légake' žsedle da' nyejw le'e yiche la'y žon byenen saka' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide', na' gate' nich yeslé' légake', na' te gate', na' yebane' lo yela' got. Naž Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Ka' goken che Bennen' lie' Jesús, Bennen' zzenla' le'e kan nak chie'. Benne' ni nake' Benne' Criston'.

⁴ Naž bale' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénjengake' Pablon' len Sílasen' tzen. Lezka' benne' zan, benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios, bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka' no'le zan, no'le blo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ⁵ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', lo yela' zge'el chégage' Pablo, btóbgake' benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' kon želdaze' ga na'. Kate' ba btóbgake' benne' zan ka', béngake' žo'osbé dot lo yežen', na' de chgi' belyoé'e liž Jasón nich kwéjgake' Pablon' len Sílasen' lawgak benách ka', benne' ka' žóngake' žo'osbé. ⁶ Kate' bi bžélégkle' Pablon' len Sílasen', naž belbeje' Jasón, na' yezika' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', na' bché'gake' légake' lawgak benne' yolawe' ka'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Ba bžingak benne' ka' nga, benne' ka' zchíxgake' benách ka' dot yežlyó nga. ⁷ Jasón ni wloé'e légake' liže'. Zží'igake' che da' z'na benne' Sésar, bennen' z'na bi'e žo'o, na' znnágake' zoa yetó benne' z'na bi'e, bennen' lie' Jesús.

⁸ Kate' benne' wláž ka', na' benne' yolawe' ka', béngkele' da' ni, wžé' zédgekle'. ⁹ Naž, benne' yolawe' ka' wzí'gake' mežw da' bka'ngak Jasón na', na' yezika' benne' ka', nich wsángake' légake'.

Da' bengak Pablo len Silas lo yež Berea

¹⁰ Naž lježžo ka', benne' Tesalónika ka', la' belséla'tie' Pablo len Silas kate' ne nak žel, na' jake' lo yež Berea. Katen' bžingake' ga na', belyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' che yežen' nich yéngkele' xtiža' Dios. ¹¹ Benne' ki gókgakže' chaw'e ka' zej nak benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, dan' wzí' lo ná'gake' xtiža' Xanžon' dot láže'gake'. Tža tža bélgake' da' nyejw le'e yiche la'y, nich nnézgekle' cha' nak dot da' li dan' z'na Pablon'. ¹² Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. Ležka', benne' zan, benne' zi'to' ka', no'le blo ka', na' benne' byo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ¹³ Naž kate' gókb'egekle' benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, ležka' zchalj' Pablon' xtiža' Dios lo yež Berea, naž jake' ga na', na' bégake' ga bengak benne' zan žo'osbé ga na'. ¹⁴ Naž lježžo ka' la' belséla'tie' Pablon', nich cheje' žoa'a nisdó, san Sílasen', na' xkwide' Timoteo, bgá'ngakze' lo yež Berea na'. ¹⁵ Benne' Berea ka' bché'gake' Pablon' lo yež Atenas. Naž la' beyéjtegake' lo yež Berea na', na' biá'gake' xtiža' Pablon', nich ye'gake' Sílasen' len xkwide' Timoteon' chjaktie' gan zoa Pablon'.

Da' ben Pablo lo yež Atenas

¹⁶ Kate' ne zoa Pablo zbeze' Silas len xkwide' Timoteo, lo yež Atenas, gok nyache' láže'e dan' ble'ele' kan žongak yógo'te benne' ka' che yežen', zka'n zéngake' lo'a ka'. ¹⁷ Che len bcháljlene' benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios. Ki bene' gan nak lo yo'o gan zdobgake' nich yéngkele' xtiža' Dios. Ležka' tža tža bcháljlene' benne' ka' zdágake' lawe' ya'a kan nak xtiža' Benne' Criston'. ¹⁸ Pablon' bcháljlene' baļe benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle' benne' epikúreo ka', na' da' žsédgekle' benne' estoiko ka'. Baļe' wnnágake':

—¿Biz chen zchalj' benne' wnele'e ni?

Yebaļe' wnnágake':

—Žeklto' zchalje' chegak dios zi'to' ka'.

Ki wnnágake' dan' zchalj' Pablon' láwgake' diža' chawen' che Jesusen', na' che yela' yebán. ¹⁹ Naž bēxwgake' na' Pablon', na' bché'gake' le' law Ya'a Areópago, gan zdobgake' nich wcháljgake', na' wnnágake':

—¿Wak yenlto' da' kobe ni da' zchaljo' chen? ²⁰ Zzenlo' neto' da' ka' žóngaken ga žebán láže'to'. Na'a, žénelto' nnezlto' bizen' dan' zchaljo' chen.

²¹ Biž bi žaz láže'gak gongak benne' Atenas ka', na' benne' zi'to' ka' nníta'gake' ga na', san žénzegekle', na' zcháljzegake' che to da' kobe.

²² Naž wzé Pablon' gachje láwe'le li'a Areópagon', na' wnné':

—Benne' Atenas ka', yógo'te da' zle'ela' zej nak bian' zka'n zénle'ele' dios ka' chele. ²³ Katen' wdía' lo yež nga ble'ela' da' zan da' zka'n ženle, na' ležka' bejxaka'a to nichw gan nyejw da' z'nnan ki: “To Dios, Bi Nonbia' Nitó Benne' Le'.” Dios na' zka'n ženle-ne' la'kze bi nónbia'le-ne', Dios na' zchalja' lawle kan nak chie'.

²⁴ 'Dios ni bene' yežlyó nga, na' yógo'te da' zej nnitan' yežlyó nga. Nake' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, na' bi zoe' to lo yodo' da' zej non benách ka'. ²⁵ Bi be žiázjele' da' gak wnéžjwgak benne' ka' chie', dan' Lekze' znezjwe' chegak yógo'te benách yela' nban, na' yógo'te da' žiázjegekle'.

²⁶ Le' bene' toze benne' byo gan za'gak yógo'te kwe' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, na' bløe'ele' ža žala' nníta'gake', na' gan žala' nníta'gake'. ²⁷ Dios bzoakze' chégake' nich chíljkake' Le', cha' nákteze wžélgckle' Le' la'kze kángakze'. Ki žaken la'kze bi zoe' zi'to' gan zoažo to tožo. ²⁸ Lekze' žone' ga zoažo nbanžo, na' da' gak gonžo, na' da' nakžo. Naken kan wnnagak bałe benne' ka' wnníta'gake' ladjwle le'e, benne' ka' bzójkake' da' ka' žol-le, na' wnnágake': "Ljež Dios nakžo." ²⁹ Na'a, cha' nakžo ljež Dios, bi žala' nnažo nak Dios ka to lo'a da' naken ya oro, o ya plat, o da' naken yej, da' ka' zej non benne' ka' kan nak to da' yo'ozen lo yichj láždo'gake'. ³⁰ Dios bzoe' chela'ale da' ka' bégake' lo yela' bi žejní'il chégake' yiz ka' da' ba wdégaken, san na'a žénele' yeyát láže'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ³¹ Dios ba bløe'ele' to ža kate' wchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Nak dot chawe' kan wchi'a laže'e légake' lo na' Jesús, Bennen' bzoakze' Le', na' lawgak yógo'te benách ben choche' gaken ki dan' besbane' Le' lo yela' got.

³² Katen' béngckle' da' ni dan' wnná Pablo kan goken, wzóa to benne' bebane' lo yela' got, na' bałe ben' dítjkckle' Le', na' yebałe' wnnágake':

—Wak yenlto' da' zchaljo' chen ža yoble.

³³ Naž bežój Pablon' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' beyeje'. ³⁴ Bałe' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bēnlengake' Pablon' tzen. Zoa Dionisio ladjw'gake'. Nake' benne' bēnlene' tzen benne' ka' zdóbgake' law ya'a Areópago. Lezka' to no'le lie' Dámaris, na' yebałe benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

18

Da' ben Pablo lo yež Korinto

¹ Wdé gok da' ni, bezá' Pablo lo yež Atenas, na' wyeje' lo yež Korinto.

² Bejxake'e Akila, to benne' byo judío, ga na'. Golj bennen' gan nbab Ponto, na' ba zoakze' lo yež Korinton'. Zga'ale bezé'e gan nbab Italia tzen len zo'le', no'len' lie' Prisila. Ki bene' dan' bchi'le Klaudio, benne' Roma wnná bia', žojgak benne' judío ka' lo yež Roma. Wyéj Pablon' gan zoa Akilan' len Prisilan'.

³ Dan' lébeze nak žin da' žongak Akilan', na' Pablon', che len bgá'nlene' légake', na' tzen bégake' žin, žóngake' yo'o láže'do' ka'. ⁴ Kate' zej nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngckle' xtiža' Dios, gan bcháljlene' légake' diža' chawen'. Gónele' wlo'e'ele' benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' nníta'gake' ga na', nak dot da' li da' zzenle' légake' kan nak che Jesús, Benne' Criston'.

⁵ Silas len xkwide' Timoteo bezá'gake' gan nbab Masedonia, na' blá'gake' gan zchaljkze Pablon' xtiža' Dios lawgak benne' judío ka'. Pablon' wnné':

—Jesusen' nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide' yeslé' légake'.

⁶ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' ga na', beží'igake' che xtiže'e, na' wnnégake' chie', naž wžib Pablon' laže' da' nakwe', dan' zlo'e'elen zbej yichje' légake' dan' zží'igake' che xtiža' Dios, na' gože' légake':

—La' kwínzele nbága'le zia che yela' got chele, kege neda' nbaga'an. Na'a, cha'a gan zej nnita' benách zi'to' ka'.

⁷ Naž Pablon' bežoje' ga na', na' wyeje' liž Justo, to benne' zka'n zene' Dios, na' zoa liže' gawze gan že' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ⁸ Crispo nake' benne' blo che yo'on'. Bejli'e che Xanžo Jesús, na' bénlengak le' tzen yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže'. Benne' zan, benne' Korinto ka', bejlé'gake' che Benne' Criston', katen' béngkle' xtiža' Dios, na' bezóagake' nis. ⁹ Naž Xanžon' na'kze gože' Pablon' lo da' blé'e dáwe'le', na' wnné':

—Bi žebo', na' bi wsano' zchaljo' xtiža'a, ¹⁰ dan' zóalenkza' neda' le', na' bi wlapa' na' nitó benne' le' nich bi da' gone' chio', dan' benne' zan lo yež nga zej nake' chia'.

¹¹ To yiz yo'o gachje bga'n Pablon' ga na', na' bsedle' lé'gake' xtiža' Dios.

¹² Kate' bžin ža zna bia' Galión gan nbab Akaya, benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', ben toze xtiža'gake', na' béxwgake' Pablon', na' bché'gake' le' gan zchi'a laže' Galión na'. ¹³ Belyi'e Galión na':

—Benne' ni zko'o ye'le'e benách ka' nich wká'n zéngake' Dios, kan bi nak tlebe len da' nzi' lo na'to' neto'.

¹⁴ Kate' za' wchálj Pablon', Galión na'kze gože' benne' judío ka', na' wnné':

—Le'e, benne' judío ka', chela' gak to da' bi nak tlebe len da' zna benne' Sésar, o to da' zinnj da' bene', soela' wzé naga' xtiža'le kan žala' gona', ¹⁵ san dan' nak diža' bizjw che diža'ze, na' che lagak benách ka', na' kan nak da' zśédle lé'ezele, le wká'n chawen' lé'ekzele, dan' bi ženela' wchi'a laža'a da' ki.

¹⁶ Naž Galión na' bchache' lé'gake' lo yolawe'. ¹⁷ Naž yógo'te benne' wláž ka' béxwgake' Sóstenes, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' belyine' le' yid la' li'a yolawe', san Galión na' bzoe' chela'ale da' žóngake'.

¹⁸ Bga'n Pablon' lo yežen' ža zan, na' wdé bzele' diža' lježžo ka', na' wyeje' lo yež Senkrea, gan bene' yidze yichje', dan' de to da' bchebe laže'e law Dios gone'. Naž wzene' to lo barkw, nich cheje' gan nbab Siria, na' wyéjlengak Prisila len Akila le'. ¹⁹ Kate' bžingake' lo yež Éfeso, wlá'a lážgake'. Wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bcháljlene' benne' ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰ Benne' ka' góta'yoegekle' Pablon' gá'nlene' lé'gake' yelate' scha, san le' bi gónele'. ²¹ Bzele' diža' lé'gake', na' wnné':

—Žon byenen soa' lena' lni da' za' gaken lo yež Jerusalén, na' te na' da' yoble yelá'a ga ni zoale, cha' Dios nne'.

Naž wžén Pablon' to lo barkw, na' bezé'e lo yež Éfeson'.

Pablo žejenle' benách diža' chawe' da' chonne chi'i

²² Wdé bla' Pablo lo yež Sesarea, na' wyeje' lo yež Jerusalén, gan bejwíe' benách ka' che Benne' Criston', na' naž bezé'e ga na', na' wyeje' lo yež Antiokía. ²³ Wdé wzóe' ga na' bale ža, na' bžoje' ga na', na' wyeje' to to yež ka' zej nntan' gan nbab Galasia, na' gan nbab Frijia. Ben choche' lježžo ka' nníta'gake' ga na', lo da' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Zchalj Apolo che Benne' Cristo lo yež Éfeso

²⁴ To ža na' bla' Apolo lo yež Éfeso. Nake' benne' judío, na' golje' lo yež Alejandria lo yežlyó Ejipto. Žákli'e zchalje', na' nsedle' da' nyejw le'e yiche la'y. ²⁵ Lezka' nsedle' kan nak da' žejle'žo che Xanžon'. Dot laže'e bchalje', na' kwáselo bsedle' benách ka' kan nak che Jesusen', la'kze nónbia'ze' da' žezóa benách ka' nis kan ben Zwa. ²⁶ Wzó law Apolon' zchalje' dot laže'e gan nak

lo yo'o gan zdogbak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Kate' béngkle Prisila len Akila da' zchalj Apolon', na' bché'gake' le' cheze, na' bzejni'igekle' le' kwáselo kan nak xtiža' Dios. ²⁷ Kate' Apolon' gónele' cheje' gan nbab Akaya, na' lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Éfeso, ben chóchgake' le'. Bzójgake' to le'e yiche da' chjwe'e lo na'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' gan nbab Akaya na', nich gápegake' Apolon' ba la'ne. Kate' bla' Apolon' lo yežlyón', da' bchalje' gókľe'elenen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', dan' wzoalen Dios légake'. ²⁸ Ki goken dan' Apolon' bzoa žie' benne' judío ka' lawgak yógo'te benách ka', bkonle' žin da' nyejw le'e yiche la'y, na' bloe'ele' légake' Bennen' lie' Jesús nake' Benne' Criston'.

19

Da' ben Pablo lo yež Éfeso

¹ Katen' wzóa Apolo lo yež Korinto, wdé Pablo gan zej nníta' yež ka' zej žen' yelate' ža'le, na' ble'e lo yež Éfeso. Lo yežen' bejxake'e baľe benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žBedjsoalen Dios Be' La'y le'e katen' bejle'le che Benne' Criston'?
Belyi'e le':

—Bi na' yenlto' cha' zoa Dios Be' La'y.

³ Naž Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žNakx gok da' bezoale nis?

Na' wnnágake':

—Kan bezóa Zwa benách ka' nis.

⁴ Pablon' wnné':

—Zwan' bezóe' benách ka' nis, benne' ka' beyát láže'gake', na' Zwa na'kzen' gože' légake' žala' chejlé'gake' che Bennen' za' ze'e ka le', Bennen' lie' Jesús, na' nake' Le' Benne' Criston'.

⁵ Kate' benne' ka' béngkle' da' ni dan' zna Pablon', bezóagake' nis dan' ba žejlé'gake' che Xanžo Jesús. ⁶ Kate' Pablon' bxoane'e légake', na' wnnable' Dios lo wĺazgake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', na' bcháljgake' diža' yoble, na' bcháljgake' lo wĺaz Dios. ⁷ Gokgak benne' ki chežinnoe'.

⁸ Wzóa Pablon' ga na' ka chonne byo', na' žó'oteze' lo yo'o gan zdogbak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yela' wechóg laže' bchalje' lawgake'. Bcháljlene' légake', na' gónele' wloe'ele' légake' nak da' li da' zne' kan zna bia' Dios. ⁹ Baľe' ben chóchgake' yichj láždo'gake', na' bi bejle'gake' che Benne' Criston', na' wnnégake' che xtiža' Xanžon' gan zej nníta' benne' zan ka'. Naž Pablon' bekwase' len benne' judío ka', na' bebeje' benne' ka' na'le, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Tža tža bcháljlene' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' gan zdóbgake' lo yo'o gan žsedle Tiranno benách ka'. ¹⁰ Ki bénteze Pablon' ka chopiz, na' ka' goken, yógo'te benách ka' nníta'gake' lo yež ka' gan nbab Asia, benne' judío ka', na' benách zi'to' ka', béngkle' kan nak che Xanžo Jesusen'. ¹¹ Dios bene' da' zan yela' wak zen lo na' Pablon'. ¹² Ka' goken, baľe benne' ka' béxwgake' láže'do' ka' da' bchej Pablon' yichje', na' laže' cheľá'a ka' da' bde'e ľi'e, na' yjwá'gake' légaken gan zej nníta' benne' yižwé' ka'. Beyágake' kan zej nak yižwé' ka' che chégake', na' bežojgak be' xiwe' ka' zej yo'o benne' ka'.

¹³ Naž baľe benne' judío, benne' wdá žag ka', benne' zbéjgake' be' xiwe' ka', gónegekle' wkóngkle' žin la Xanžo Jesusen' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' wnnágake':

—Ni'a che la Jesús, Bennen' zchalj Pablon' kan nak chie', že'to' le'e yežojle.

¹⁴ Ki bengak gaže benne' byo zi'n Eseba, to benne' judío, benne' blo ládjwgak bꝁoz wnná bia' ka'. ¹⁵ Beží'i be' x̄iwen', na' wnnán:

—Nónbi'a Jesusen', na' nnezla' no benne' nake' Pablon', san l̄e'e, ζnoz benne' l̄e'e?

¹⁶ Naž bꝁite' bennen' yoe'e be' x̄iwe', na' bsaka' zi'e l̄égake'. Blej bchochje' yógo'tegake', dan' wzáke'že' ka' l̄égake'. Ka' goken bzonnjgak benne' gaže ka' lo yo'on', zej nak gale yídzegake', na' wé'zegake'. ¹⁷ Kan gok da' ni wzé diža' chen, na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Éfeso, benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', béngklen', na' yógo'tegake' bžébegake' Dios. Che l̄en bka'n zéngake' la X̄anžo Jesusen'.

¹⁸ Lezka' bžingak benne' zan, benne' ka' žejl̄é'gake' che Benne' Criston', na' beꝁóalapagake' dolá' da' zej nbage'e, na' bloé'egekle' da' kegle ka' da' ba béngake'. ¹⁹ Lezka' bengak benne' zan, benne' ka' zga'ale béngake' yela' wzá'. Bžingake' zej noe'e yiche wzá' chégake' ka', na' bzéygake' da' ka' lawgak yógo'te benách ka'. Blábgage' kan zaka'gak yiche ka', na' goken chi yon mil mežw plat.

²⁰ Ka' goken, wzéle'e diža', na' x̄tiža' X̄anžon' benen ga beyakgak benách zan chie' l̄e'. Dot l̄áze'gake' bejl̄é'gake' che Benne' Criston'.

²¹ Wdé gok da' ki, Pablon' ben byene' cheje' lo yež Jerusalén, san gónele' tie' zga'ale yež ka' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. Wnné':

—Te cha'a lo yež Jerusalén, žon byenen cha'a lo yež Roma.

²² Naž bsele'e chope x̄kwide' byo ka' gan nbab Masedonia, bi' ka' žónlengakbe' l̄e' tzen, na' légakbe' Timoteo, na' Erasto, san lekze' bga'ne' baļe ža gan nbab Asia na'.

Benne' Éfeso ka' žóngake' žo'osbé lo yežen'

²³ Kate' ža ka' bengak benne' Éfeso ka' žo'osbé, na' beží'igake' che x̄tiža' X̄anžon'. ²⁴ Demetrio, to benne' wen da' zej naken ya plat, bene' ga béngake' žo'osbé na'. Demetrimon' žonkze' liž lo'a ka' da' zej naken ya plat, da' ka' zej naken che dios no'le chégake' lie' Diana. Benne' ka' žóngake' žin ni zzi'gake' mežw zan. ²⁵ Demetrimon' btobe' yezika' benne' ka' žóngake' la' žin nize, na' gože' l̄égake':

—L̄e'e, ljéža'do' ka', nnézkzelele kan nak žin da' žonžo, žonnen mežw chežo.

²⁶ Zl̄é'elele, na' žénlele kan žon Pablon'. Kégeze lo yež Éfeso nga, san dot gan nbab Asia, ba bene' ga beyakgak benne' zan che Benne' Criston', na' ba bche'e kan žóngake', dan' ži'e l̄égake' da' ka' žongak benách ka' bi' zej naken dios.

²⁷ Kégeze ga'n ka'ze žin ni da' žonžo, san lezka' ga'n ka'ze yodo' che dios no'le zen lie' Diana. Ki gaken, ga'n ka'ze yela' zen che dios no'le ni, diosen' zka'n žengak benách dot gan nbab Asia, na' lezka' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

²⁸ Kate' béngkle benne' ka' da' ni, belžé'e, na' wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

²⁹ Ka' goken, bengak benách ka' žo'osbé dot lo yežen', na' tzen jake' tariaze la' li'a yolawe'. Bžóbgake' Gayo l̄en Aristarko ga na', benne' ka' zej nbabe' Masedonia, na' žónlengake' Pablon' tzen. ³⁰ Gónele Pablon' choe'e gan zej nníta' benne' zan ka', san benne' ka' žejl̄é'gake' che Benne' Criston' bi' bé'gake' l̄e' latje. ³¹ Lezka' bengak baļe benne' yolawe' ka' che gan nbab Asia, benne' ka' zl̄é'egekle' Pablon' chawe'. Bséla'gake' benne' ka' góta'yoegekle' l̄e' bi choe'e la' li'a yolawen'. ³² Gan žóngake' žo'osbé, na' zbéžeya'agake', to da' znnágake'

baŕe', na' yetó da' znnágake' yebaŕe'. Ka' goken dan' zej nchixe benne' zan ka' žóngake' žo'osbé, na' yeláte'ze ka ndachgak benne' ka' bi nnéžgkele' biž chen' zej ndobe' ga na'. ³³ Naž benne' judío ka' bebéjgake' Kantr, to benne' judío, ladjw benne' zan ka', na' bžégake' le' lágwage'. Bŕoe'el Kantren' len ne'e, nich kwé'gake' žize, dan' gónele' nne' da' gáklenen benne' judío ka' lágwak yógo'te benne' ka'. ³⁴ Katen' gókbe'egekle' nake' benne' judío, na' tzen wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake' ka chope hora, na' wnnágake':

—jGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

³⁵ Naž benne' wžój che yolawe' bene' ga wže'gak benne' zan ka' žize, na' wnné':

—Benne' Éfeso ka', nnéžgkele' yógo'te benách zoa yodo' che Diana nga, dios no'le zen, na' žo'o ni, benne' Éfeso ka', žape chi'ižo yodon', na' lezka' yej na' da' naken lo'a Diana na', dan' bžojen ya'abá, na' bejwn ga zoažo ni. ³⁶ Bi gak nitó benne' wži'e che da' ni. Che len žon byenen soale žize, na' bi be ka gónzele. ³⁷ Bche'le benne' ki nga, na' bi želbane' da' že' yodo', na' bi wnné' zí'gake' che dios no'le chele. ³⁸ Che len, cha' zoa diža' bizjw chegak Demetrion', na' chegak benne' wen da' zej naken ya plat, benne' ka' nníta'lengake' le', len nóte'teze benne', de latje gan wzé nagto' chégake', na' de gan zoa benne' wchi'a laže'e légake', ga na' gak yesbága'gake' ljéžgake' zia toe' yetóe'. ³⁹ Na'a, cha' de yetó da' nnable, wak wká'n cháwe'žon kate' dobgak benne' yolawe' ka', kan zna yolawe' che yež Roma. ⁴⁰ Wak no benne' yesbage'e žo'o zia ni'a che žo'osbé da' goken na'a, na' nne' zži'ižo che yolawen'. Bi be zoa da' gak nnažo biz chen' gok žo'osbé na'.

⁴¹ Kate' beyóž bchalje' da' ni, beseŕe'e benne' zan ka' lížgake', benne' ka' zej ndobe' ga na'.

20

Pablo zeje' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Gresia

¹ Kate' wžé' ži žo'osbé na' dan' goken lo yež Éfeso, naž Pablo bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kwáselo bzejni'ile' légake'. Wdé na' bzele' diža' légake', na' la' bkwestie' len légake'. Bžoje' ga na', na' wyeje' gan nbab Masedonia. ² Wdíe' lo yež ka' zej nbaben ga na', na' bzejni'ile' benne' lježžo ka' nníta'gake' to to yež ka', na' wdé na' wyeje' gan nbab Gresia. ³ Wžoa Pablon' ga na' ka chonne byo'. Kate' za' kwene' to lo barkw nich cheje' gan nbab Siria, na' gókbe'ele' žénegeke benne' judío ka' góxwgage' le'. Che len wyoé'e nez, na' beyeje' gan nbab Masedonia, na' bžine' lo yež Filipos. ⁴ Sópater, ži'n Pirro, benne' Berea, len Aristarko, na' Segundo, benne' Tesalónika ka', na' Gayo, benne' Derbe, na' lezka' xkwide' Timoteo, na' Tíkiko, na' Trófimo, benne' Asia ka', bēnlengake' le' tzen. ⁵ Naž benne' ki jake' zgá'alegake' ka Pablon', na' bžingake' lo yež Troas, gan belbeze' le'. ⁶ Lo yež Filipos na', neda', Lukas, bejchaga' Pablon'. Kate' ba wdé lnin' kate' žawgak benne' judío ka' yet xtl da' bi nzin' kwa zichj chen, na' wžento' to lo barkw, na' beza'to' lo yež Filipos na'. Wdé gayo' ža bžagto' benne' ka' jake' zgá'alegake' ka Pablon', na' zbéžgake' le' lo yež Troas, gan bga'nto' gaže ža.

Da' ben Pablo lo yež Troas

⁷ Ža nežw bdobgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' nich yej gáwgake' da' žsa' láže'žo kan got Jesús, Benne' Criston'. Na' bsdle Pablo légake', na' dan' žala' yezé'e ga na' kate' za' ža'ní' ža na', che len scha bchalje', ga bžinte

wdé gachje ye. ⁸ Gan zej ndobe' naken lo yo'o ža'le, na' zej nnita' da' zan da' zgó'ogaken baní' ga na'. ⁹ Wzóa xkwide' Eutiko ga na', na' že'be' gan žo'o baní' che yo'on', na' znnale'en tasbe' dan' ztonn Pablon' da' zchalje'. Gan že' ztas xkwiden' naken da' chonne kwia lo yo'on', na' ztászebe' wbíxtebe', na' bžintebe' lo yo že'le. Náttebe' bechísgake'-be'. ¹⁰ Betj Pablon' zan yo'on', na' bejxóe' lebe', na' beyeje'e-be'. Naž gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':
–Bi žébele. Nbanbe'.

¹¹ Kate' ba bebén Pablon' ža'le, beḡwe' yet xtil, na' bdawen'. Naž Pablon' bcháljlene' légake' ga bžinte chbal-le. Wdé na' bežoje' ga na'. ¹² Xkwide' byon', bin' wbíxbe', nbanbe' beché'gake'-be', na' beyák zénle'egake'.

Kan gok bžinto' lo yež Mileto

¹³ Bejchento' lo barkw, na' wdeto' ga bžinto' lo yež Asón nich chejchagto' Pablo ga na', kan ba ben xtiža'to', dan' gónele Pablon' cheje' ga na' sa'ze ni'e. ¹⁴ Kate' ba bžagto'-ne' lo yež Asón na', wžene' lo barkwn' gan yo'oto', na' wyejto' gan že' yež Mitilene. ¹⁵ Bezá' barkwn' ga na', na' ža chope ža bžinto' to li gan zoa to yežlyó lo nison' da' nzin' Chio, na' yetó ža wdeto' to li gan de yetó yežlyó da' nzin' Samos, na' bžinto' lo yež Trojilio gan bga'nto' to chi'í. Yetó ža bžinto' lo yež Mileto. ¹⁶ Ki bento' dan' Pablon' ba ben choche' teze' yež Éfeso, nich bi žele' gan nbab Asia, dan' žak láže'li'e soe' lo yež Jerusalén kate' žin ža Pentecostés cha' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo lawgak benne' Éfeso ka' lo yež Mileto

¹⁷ Kate' ne zoa Pablo lo yež Mileto, bsele'e to benne' bejliže' benne' gole ka', benne' žape chí'gake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Éfeso. ¹⁸ Kate' bžíngake' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

–Le'e ba nnézkzelele kan bénteza' gan zoale kate' wzó law blá'a gan nbab Asia. ¹⁹ Tža tža bena' xchin Xanžon' lo yela' gaxjw laže'. Ki bena' ga bžinte wžeža' ni'a chele, na' da' zan da' goken chia' da' ka' wzí' biá'gaken neda' ni'a che da' zia da' bengak benne' judío ka' chia', benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Bcháljteza' gan zoale yógo'te da' žóngaken ga žak chawe' chele, na' kwáselo bsdla' le'e gan zdóbele che Benne' Criston', na' gan nak lo ližle ka'. ²¹ Bzoa lia' lawgak benne' judío ka', na' lawgak benne' zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' nich chejlé'gake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²² Na'a, Dios Be' La'y ba bene' chia' cha'a lo yež Jerusalén, na' bi nnezla' biz gaken chia' ga na'. ²³ Yógo'te yež gan zda', Dios Be' La'y zloe'ele' neda', na' ži'e neda' kan gongak benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', zne' wséjwgake' neda' liž ya, na' gon zí'gake' neda'. ²⁴ Bi be žekla' neda' ni'a che da' gaken, la'kze gata' o bi gata', san žénezela' yeyóž gona' da' ne žona', nich gona' žin da' bde Xanžo Jesús lo na'a, da' naken wchalja' diža' chawen' kan nak da' žonnze Dios chežo. Ki gona' len yela' žebél.

²⁵ Ba bchalja' lawle le'e kan znná bia' Dios. Na'a, nnezla' biž lé'elele neda'. ²⁶ Che len, žapa' le'e da' naken dot da' li na'a ža. Bi be nbaga'a neda' che nitole le'e. ²⁷ Bi be zoa da' bi bsdla' le'e, san bzenla' le'e yógo'te da' wnnakze Dios. ²⁸ Che len, le gape chi'i kwinkle, na' le gape chi'i yógo'te benách ka' che Benne' Criston', dan' Dios Be' La'y bnnite' le'e nich gáklen, na' gape chi'ile benách ka' che Xanžo, Bennen' gote' lo wláž légake', na' blálje' xchene' da' beyá'wle' légake'. ²⁹ Ba nnezla', te yezá'a gan zoale, chazgak benne' ka' gan zoale, benne' yénegekle' wchíxgake' benách ka' che Benne' Criston'. Góngake'

kan žongak beko' yix'e' snia ka', bia ka' zbia yí'gakba' zila' ka'. ³⁰ Žojgak benne' ka' nníta'gake' ládjwle, na' wcháljgake' da' wen laže' nich kwéjgake' chégakze' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' žónlengake' le'e tzen. ³¹ Che len, le gak ban laže', na' le yesá' laže' kan bena' neda' chonniz, dan' dot ža dot yele kwáselo bzejni'ila' le'e to tole na' zejte wžeža' ni'a chele.

³² Na'a, zí'na'do' ka', zgo'a le'e lo na' Dios. Znnabla' Le' gon chawe'e le'e, na' gone' kan zna xtiže'e. Dios gon choche' le'e, na' gone' ga gak gónlenle tzen benne' ka' ba wleje' cheze'. ³³ Batkle wdán laža'a da' naken chegak lježa' ka'. Bi wdán laža'a mežw, o laže' chégake'. ³⁴ Nnézkzelele, len na' kwinkza' bena' žin nich gak ga'wa' da' byažjen chia', na' da' byažjen chegak benne' ka' bėnlengake' neda' tzen žin. ³⁵ Len yógo'te da' bena', bløe'ela' le'e kan žala' gonžo žin nich gak gáklenžo benne' ka' želyážjele'. Žala' chejsá' láže'žo dan' wnná Xanžo Jesús na'kze, katen' wnné': "Gakže chawe' che bennen' bi da' znezjwe' ka da' gaken che bennen' bi da' zzi'e."

³⁶ Kate' beyož bchalj Pablon' da' ni, naž bzoa zibe', na' bėnlene' tzen yógo'tegake', bcháljengake' Dios. ³⁷ Naž yógo'tegake' belbeže', na' byéla'gake' yen Pablon', na' bchag lówgake' le'. ³⁸ Ki bėngake' dan' gok nyache' láže'gake' ni'a che dan' wnná Pablon', katen' wnné': "Biž lé'elele neda'." Jáklene' le' tzen, na' bžingake' ga bebene' le' lo barkw.

21

Pablo zeje' lo yež Jerusalén

¹ Wdé beza'to' gan wnníta'gak benne' Éfeso ka', barkw da' yo'oto' la' wyo'oten nez, na' to liža wdeto' gan zoa yežlyodon' nzin' Kos. Ža chope ža, bžinto' yetó latje da' nzin' Rodas. Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Pátara. ² Lo yežen' bejxáka'to' to barkw yoble da' zejen gan nbab Fenisia. Wžento' lo barkwn', na' la' wyo'oten nez. ³ Wdeto' gan zla' yežlyó Chipre, da' wzóan chelá'a yegle, na' bžinto' gan nbab Siria. Wyáz barkwn' latjen' gan že' yež Tiro, dan' žala' chejká'ngake' ywa' da' nwa' barkwn' ga na'. ⁴ Lo yež Tiro na' bejxáka'to' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bgá'nłento' légake' gaže ža. Dan' ba bløe'el Dios Be' La'y légake' da' žala' gak che Pablon', belyi'e le' bi cheje' lo yež Jerusalén. ⁵ Wdé na' katen' za' yežojto' ga na', yógo'tegake' wzálengake' neto' tzen len no'le ka' chégake', na' xkwide' ka' chégake', na' bžinto' na'le žoa'a yežen'. Naž bzoa zibto' žoa'a nisdó, na' bcháljłento' Dios. ⁶ Beyož wdéla'to' lježto' toto' yetoto', na' bebento' lo barkwn', na' légake' beyéjgake' lížgake'.

⁷ Naž la' wza'te barkwn' lo yež Tiron', na' ga ze lawte bžinen lo yež Tolemaida. Lo yežen' bežojto' lo barkwn'. Wdapto' "Padiox" benne' lježžo ka' nníta'gake' ga na', na' bgá'nłento' légake' to ža. ⁸ Kate' za' ža'ní' yetó ža, bežój Pablon' ga na', na' neto' bėnlento'-ne' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea, gan wyo'oto' liž Lip, na' bgá'nłento' le'. Lipen' zchalje' diža' chawen', na' bėnlene' tzen gaže benne' ka' wžégake' ža ni'te nich gákłengake' benách ka' che Benne' Criston'. ⁹ Zej nnita' tape xkwide' no'le che Lipen', na' zcháljgakbe' lo wláz Dios. ¹⁰ Wdé wzoato' ga na' chope chonne ža, naž bla' Agabo, benne' bžoje' gan nbab Judea, na' zchalje' lo wláz Dios. ¹¹ Benne' ni bedjwíe' neto', na' bexwe' yid nžejen le'e Pablon'. Bcheje' ni'a na' kwine', na' wnné':

–Ki z̄na Dios Be' La'y: “Ki gongak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Wchéjgake' bennen' nak yid ni chie', na' wdégake' le' lo na'gak benne' zi'to' ka'.”

¹² Kate' benlto' da' ni, neto' len benne' ka' nníta'gake' ga na' góta'yoelto' Pablon' nich bi cheje' lo yež Jerusalén. ¹³ Beží'i Pablon', na' wnné':

–¿Biž da' ni žonle, z̄bézele, na' žonle ga žak nyache' laža'a? Neda' ba zoakza', kégeze wchéjgake' neda', san lezka' gata' lo yež Jerusalén ni'a che X̄anžo Jesús.

¹⁴ Dan' bi gok wcha'to'-ne', biž bi gožto'-ne', na' wnnato':

–Gak kan nna X̄anžon'.

¹⁵ Kate' ba wdégak ža ka', bkweztó dan' nwa'to', na' wyejto' lo yež Jerusalén.

¹⁶ Ba le benne' ka' che yež Sesarea na', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', wzá'leŋgake' neto', na' Mnasón, to benne' Chipre, bēnlene' légake' tzen. Žejli' che Benne' Criston' ža ni'te, na' žala' chejga'nto' liž benne' ni.

Pablo zejwíe Jakob

¹⁷ Katen' bžinto' lo yež Jerusalén, benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', len yela' žebél chégake' wdápegake' neto' ba la'ne. ¹⁸ Ža chope ža, Pablo wyó'olene' neto' lo yo'o, gan bejwíato' Jakob, na' zej ndobe yógo'te benne' gole ka' ga na', benne' ka' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. ¹⁹ Kate' Pablon' ba wdape' légake' “Padiox̄” bzenle' légake' yógo'te da' ben Dios lo ne'e le' gan zej nníta' benách zi'to' ka'. ²⁰ Kate' béŋekle' da' ni, bka'n zéŋgake' Dios. Naž belyi'e Pablon', na' wnnágake':

–Žlé'ekzelo', lježto', benne' zante gaywá', benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yógo'tegake' žápele'egake' ba la'ne da' bchi'le Moisés. ²¹ Ba béŋekle' da' ka' znnagak benách ka' kan naken chio', znnágake' zzejni'ilo' yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' ladjw benách zi'to' ka', nich wká'ngake' da' bchi'le Moisés benách Israel ka', na' ži'o légake' bi chóggake' lo be la' chegak x̄kwide' byo chégake' ka', na' bi gápegake' ba la'ne da' ka' žónteze žonžo žo'o, benne' judío ka'. ²² ¿Nakx̄ gonžo na'a? Dobgak benne' zan kate' yéŋekle' ba beló'o nga. ²³ Na'a, ben da' ni da' ye'to' le'. Nníta'leŋgak tape benne' byo ka' neto' nga, benne' ka' ba bchebe láže'gake' law Dios to da' góŋgake'. ²⁴ Bche' benne' ki len le', na' benlen légake' tzen nich gon chawe' kwínle kan nak che yodo', na' wdizjw le' da' žala' chízjwgake' nich góŋgake' yidze yíchjgake', nich nnézgekle' yógo'te benne' judío ka' bi nakkze dan' znnégake' chio', san lezka' le' žono' da' naken chawe', na' žapo' ba la'ne da' bchi'le Moisés. ²⁵ Kan nak chegak benách zi'to' ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', ba bento' chawe' diža', na' ba bzojto' kan žala' góŋgake'. Bi žon byenen gape chí'igake' da' ki da' žónteze žongak benne' judío ka', san toze: Bi ye'j gáwgake' da' wlo'ogak benách ka' lawgak lo'a ka'.

Bi gáwgake' žen.

Bi gáwgake' be la' chegak bia yix̄e' ka' len x̄chéngakba'.

Bi góŋgake' da' sban.

Žóxwgake' Pablo la' li'a yodo'

²⁶ Naž Pablo bchi'e tape benne' ka' len le', na' ža chope ža ben chawe' kwine' tzen len légake' kan nak che yodo'. Naž wyaze' la' li'a yodo', nich gak bia' biž ža yeyož góŋgake' da' gon chawe' kwíngake', ža na' žala' chjwá'gake' da' kó'ogake' law Dios to toe'. ²⁷ Kate' za' yeyožgak gaže ža ka', ba le benne' judío ka', benne'

zej nžoje' gan nbab Asia, blé'egekle' Pablon' la' li'a yodo'. Béngake' ga bengak benne' zan žo'osbé, na' bēxwgage' Pablon'. ²⁸ Wnnégake' zižje, na' wnnágake':
 –Le gaklen neto', le'e, benne' Israel ka'. Benne' ni žsedle' yógo'te benách yógo'te latje nich wká'ngake' ka'ze yež chežo, na' da' bchi'le Moisés, na' yodo' chežo nga. Na'a, ba wloé'e benne' zi'to' ka' lo yodo' nga. Ki žone', žka'n ditjle' latje la'y nga.

²⁹ Ki wnnágake' dan' zga'ale blé'egekle' Pablon' lo yež tzen len Tróximo, benne' Éfeso, na' žékgekle' bchi'e bennen' lo yodon'.

³⁰ Ka' goken, bdogak yógo'te benne' ka' che yežen', na' bžingake' ga na'. Naž wžéngake' Pablon', na' wžóbgake' le', na' bebéjgake' le' na'le la' li'a yodon', na' la' bséjwtegage' gan žó'ogake' la' li'a yodon'. ³¹ Kate' za' gótgake' Pablon', bžin diža' law benne' blo, benne' žeje' lo wdile. Benle' žongak yógo'te benách nni'ta'gake' lo yež Jerusalén žo'osbé. ³² Naž benne' blon' la' btobtie' benne' ka' žjake' lo wdile, tzen len benne' ka' zché'gake' légake', na' tariaze wyéjlene' légake' gan žongak benne' ka' žo'osbé. Katen' blé'egekle' benne' blon' len benne' ka' žjake' lo wdile, naž bsángake' zwaw žžá'agake' Pablon'. ³³ Wbiga' benne' blon' ga na', na' bēxwe' Pablon'. Gože' benne' ka' žjake' lo wdile wchéjgake' le' len chope do ya. Wdé na' wnnable' benne' zan ka', na' wnné':

–¿Nozke benne' ni, na' biz bene'?

³⁴ Benne' zan ka' belbézeyi'e, na' che chégage' kan wnnágake'. Ka' goken, benne' blon' bi be gok chejni'ile', dan' žongak benne' ka' žo'osbé. Che len gože' benne' ka' žjake' lo wdile ché'gake' Pablon' lo yo'o zen gan zdóbgake'. ³⁵ Katen' bžingake' gan nak nepe' che yo'o zen na', yjwa'gak benne' ka' žjake' lo wdile Pablon', dan' žiadi'igak benne' zan ka' légake'. ³⁶ Za'gak benne' ka' xkóže'lgake'. Želbézeyi'e, na' znnágake':

–¿Le gote'!

Da' bchalj Pablon' lawgak benne' zan ka'

³⁷ Kate' wžo lawgake' kó'ogake' Pablon' lo yo'o zen na', le' gože' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, na' wnné':

–¿Gonno' neda' latje yapa' le' to diža'?

Benne' blon' gože' Pablon':

–¿Žako' diža' griego? ³⁸ ¿Kege le' benne' Ejipto na' ža nize btobe' benne' wen da' zinnj ka', na' bchi'e ka' tape mil benne' wetw benne' ka' lo latje dach?

³⁹ Naž Pablon' gože' le', na' wnné':

–Da' li naka' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso, to yež blo gan nbab Silisia. Žáta'yoela' le' gonno' neda' latje wchalja' lawgak benách ki.

⁴⁰ Benne' blon' bi'e le' latje, na' Pablon' wzie' gan nak nepe', na' bchis ne'e nich kwe'gak benách zan ka' žize. Kate' ba wnni'ta'gake' žize, naž Pablon' bchaljlene' légake' len diža' hebreo.

22

¹ Ki wnná Pablon':

–Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéza'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e kan nak da' žona'.

² Kate' béngkele' zchalje' diža' hebreo, wnni'ta'gakže' žize. Pablon' gože' légake', na' wnné':

³ –Nakkza' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso gan nbab Silisia, san bgola' lo yež nga, na' bsdle Gamaliel neda' dot kan nak da' bsédgekle' xa xto'žo ka'. Be' láže'teza' bka'n zena' Dios kan žonle le'e na'a. ⁴ Zga'ale wžia'laža'a

benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiža' Benne' Criston', na' bchi'a lé'gake' gan gátgake'. Wzégaka'-ne', na' bséjwgaka'-ne' liž ya, benne' byo ka' len no'le ka'. ⁵ Lezka' wak wzóa ligak b̄xoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' da' béngake'. Bzójgake' to yiche wnná bia' da' chjwa'a gan zej nnita' lježžo judío ka' lo yež Damasko. Wyá'a ga na' nich chejxena' benne' ka' nnita'gake' ga na', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjchi'a lé'gake' zej nžeje' lo yež Jerusalén nga, nich gonto' lé'gake' zia.

Zloe'el Pablo kan beyake' che Benne' Cristo

⁶ Naž wnná Pablo:

—Katen' zeyá'a lo nez, na' za' žina' lo yež Damaskon', katen' goken wawbiž, ka' gaze wyép yes bani' da' zan' ya'abá, na' bsa'nín' gan zeyá'a. ⁷ La' bgo'ntia' lo yo, na' benla' chi'i to Benne' gože' neda': "Saulo, Saulo, žbiz chen' zbia lažo'o neda'?" ⁸ Naž wnnabla' Le', na' wnnía': "žNož Le', Xan?" Le' gože' neda': "Neda' Jesús, benne' Nasaret. Nedkza' zbia lažo'o." ⁹ Benne' ka' wnníta'lengake' neda' blé'egekle' banín', na' bžébgake', san bi béngekle' chi'i Bennen' bcháljlene' neda'. ¹⁰ Naž goža'-ne': "žBiz žala' gona, Xan?" Xanžon' gože' neda': "Beyás, na' wyéj lo yež Damasko gan zoa to benne' yi'e le' yógo'te da' žala' gono'." ¹¹ Dan' biž bi blé'ela' dan' bdi'i yes bani' na' yej lawa', che len benne' ka' zéjlengake' neda' tžen béxwgake' na'a, na' bché'gake' neda' gan bžintia' lo yež Damaskon'.

¹² Lo yežen' zoa Ananías, to benne' žone' dot kan zma da' bchi'le Dios, na' benne' judio ka' nnita'gake' lo yež Damaskon' žápegake' le' ba la'ne. ¹³ Ananíasen' blé'e gan wzóa', na' gože' neda': "Saulo, bicha'a, yeyaljw yej lawo'." La' na'ze beyaljw yej lawa', na' blé'ela' le'. ¹⁴ Le' gože' neda': "Dios chegak xa xto'žo ka', wžekze' le' ža ni'te nich nnezlo' da' žénekezele' Le', na' nich le'elo' Benne' Chawe', Bennen' nake' Zi'nkze', na' nich yenlo' da' ye'kze' le'. ¹⁵ Ki naken dan' žala' wzóa lio' chie' Le' lawgak yógo'te benách ka', na' wzenlo' lé'gake' da' ba blé'elo', na' da' ba benlo'. ¹⁶ Na'a, žbiz chen' želo' Wzó ža', na' bezóa nis. Wnnable Xanžon' yeyone' le' chawe', na' yeké'e doła' da' nbago'o."

Jesús bsele'e Pablo nich wzóa lie' chie' Le'

¹⁷ Lezka' wnná Pablo:

—Wdé na', katen' belá'a lo yež Jerusalén nga, na' kate' ne zcháljlene' Dios lo zchil yodo', na' blé'e dáwe'la'. ¹⁸ Blé'ela' Xanžon', na' gože' neda': "Tariaze wyéj. Bežojte lo yež Jerusalén nga, dan' benne' ki bi gápegake' ba la'ne da' wchaljo' chia'." ¹⁹ Neda' goža'-ne': "Xan, nnéžgake' kan bena' neda'. Wyoá'a gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judio ka' nich yéngekle' xtiža' Dios. Wdina' benne' ka' žejlé'gake' chio' Le', na' bséjwgaka'-ne' liž ya. ²⁰ Katen' bétgake' Esteban, bennen' bzoa lie' chio', lezka' neda' wzóa' ga na', na' bénlena' tžen benne' ka' bétgake' le', na' ben chi'a laže' da' b̄xoa yengak benne' ka' bžé'egake' le' yej." ²¹ Naž Xanžon' gože' neda': "Wyéj, dan' žsela'a le' lawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zcháljlene' benne' blo, benne' žeje' lo wdile

²² Nize ze law bze naggak benne' judio ka' che Pablo, na' naž wžéžeya'agake'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Le got bennen'. Bi žala' soe' nbane'.

²³ Naž, dan' helbéžeyi'e, na' lo yela' zža'a chégake', bchéžgake' laže' da' zej nakwe', na' belgo'ne' goxo', ²⁴ che len benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, gože' benne' ka' žjake' lo wdile wché'gake' Pablon' lo yo'o zen na'. Lezka' gože' lé'gake' chingake' Pablon' nich nne' da' nakkzen, nich nnezle' biz chen' želbéžeya'a ki

benne' judío ka' che Pablon'. ²⁵ Kate' ne zchéjgake' ni'a na' Pablon' len yid ka' nich chingake' le', Pablon' gože' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', na' wnné':

—¿De latje chinle neda'? Neda' nbaba' Roma, na' bi bchi'a laže' nitó benne' neda' cha' nbaga'a zia.

²⁶ Kate' benle bennen' da' ni, wyeje', na' bejzenle' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile. Gože' le':

—¿Bizkze žonžo? Benne' ni nbabe' Roma.

²⁷ Naž benne' blon' ble'e gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Wnná cha' nbabkzo' Roma.

Pablon' gože' le':

—O', nbabkza'.

²⁸ Beží'i benne' blon', na' wnné':

—Neda' wdíjwkza' mežw zan nich baba' Roma.

Naž Pablon' gože' le':

—Neda' wbaba' Roma katen' golja' dan' zej nbab xa xna'a Roma.

²⁹ Kate' béngikle benne' ka' da' ni, benne' ka' za' chingake' Pablon', naž bebíga'gake' gan zoe'. Lezka' bžebe benne' blon' katen' wnezele' nbab Pablon' Roma, dan' ba wnné' wchéjgake' le'.

Zla' Pablo lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka'

³⁰ Ža chope ža, gónele benne' blon' nnezele' kwáselo bizen' da' žesbága'gak benne' judío ka' Pablo zia. Wnné' beseže' do yan' da' nžejen Pablon', na' wnné' dobgak bžoz wnná bia', bžoz judío ka' len yógo'te benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka'. Naž bebeje' Pablon' gan bséjwgake' le', na' bzie' le' lágwage'.

23

¹ Naž Pablon' bwie' lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Na' zejte na'a žonkza' da' chawe'. Ki naken, bi zoa da' žebaga' lážda'wa' neda' zia law Dios.

² Naž Ananías, bžoz blo, gože' benne' ka' nníta'gake' dot kwit Pablon' kápa'gake' žoe'e. ³ Pablon' gože' le':

—Lezka' Dios yebi'e chio' le', benne' zlo'ézele chawe' kwino'. ¿Že'kzo' zchi'a lažo'o neda' kan bchi'le Moisés, san zdetle žono' kan bchi'kzle Moisesen', znnó' kápa'gake' neda'?

⁴ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e Pablon':

—¿Žliž zi'o bžoz blo che Dios?

⁵ Pablon' gože' légage':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Nyejan le'e yiche da' znnan: “Bi wliž zi'o benne' zna bi'e benách wláž chio' ka'” san neda' bi gókbe'ela' nake' bžoz blo.

⁶ Naž gókbe'ele Pablon' ba'e' zej nake' benne' yodo' saduseo ka', na' yezíka'gake' benne' yodo' fariseo ka'. Wnné' zižje lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Naka' benne' fariseo, na' naka' zi'n to benne' fariseo. Na'a zchi'a láže'le neda' dan' žxen laža'a yebangak benne' gat ka'.

⁷ Kate' wnná Pablon' da' ni, bžoj chóplegak benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka', na' beldíl diže'e la' légakze'. ⁸ Ki béngake' dan' znnagak benne' saduseo ka' bi yebangak benne' gat ka', na' bi zej nnita' wbás che ya'abá ka', na' bi zej nnita' be' nákgakkze benách ka', san benne' yodo' fariseo

ka' žejlé'gake' zej nnita' yógo'te da' ki. ⁹ Che len wžéžeya'agake'. Naž wzó ža'gak benne' wsedle, benne' yodo' fariseo ka'. Beldíl diže'e, na' wnnágake':

—Žeklto' neto' bi be da' zia nbaga' benne' ni, dan' cha' bchaljlen to be' nakkze no benne' le', o cha' bchaljlen to wbás che ya'abá le', bi žala' wži'izo che Dios.

¹⁰ Kate' ba beldíl diža'le'e benne' judío ka', na' bžebe benne' blon', benne' žeje' lo wdile, dan' žekle' wzóžj tilé' Pablon'. Naž wnné' chjak benne' ka' žjake' lo wdile, nich chejbéjgake' Pablon' ladjw benne' judío ka', na' yeché'gake' le' lo yo'o zen gan zdobgak benne' ka' žjake' lo wdile.

¹¹ Kate' ba nak žel ža na'ze, blóe'e law Xanžon' gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, Pablo. Kan ba bchaljo' chia' neda' lo yež Jerusalén nga, lezka' žon byenen wchaljo' chia' lo yež Roma.

Žóngake' toze diža' gótgake' Pablo

¹² Kate' za' ža'ní' yetó ža, bałe benne' judío ka' béngake' toze diža', na' ben choch xtíža'gake', na' wnnágake' Dios wsaka' zi'e légake' cha' bi góngake' dan' bchebe láže'gake'. Wnnágake' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' Pablon'.

¹³ Nníta'gakže ka choplaj benne' ka', benne' ben choch xtíža'gake' ki. ¹⁴ Jak benne' ki gan zej nnita' bžoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka', benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ba ben choch xtíža'to', na' znnabto' wsaka' Dios neto' zi' cha' bi gonto' ki, na' bi be ye'j gawto' na' zejte gotto' Pablon'. ¹⁵ Na'a, le'e len benne' yodo' wchi'a laže' ka', le ye' benne' blon', benne' žeje' lo wdile, nich yedjwá'gake' Pablon' wxé, nich žine' gan ndoble, na' nnale žénelele nnáblele Pablon' to diža' gaze lo de. Neto' kwe' nawto'-ne' la' nez, na' gotto'-ne' zga'ale kate' žine' nga.

¹⁶ Benle xkwide' byo che no'le zan Pablon' kan kwe' náwgake' Pablon', na' wyejbe', na' wyo'obe' yo'o zen na', na' bejzenlben' Pablon'. ¹⁷ Pablon' bliže' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' gože' le':

—Bche' xkwide' ni law benne' blo, dan' nwa'be' to diža' ye'be'-ne'.

¹⁸ Naž bennen' bchi'e-be' gan zoa benne' blon', na' gože' le':

—Pablo, bennen' nyejwe' liž ya, bliže' neda', na' góta'yoeele' neda' yedjwá'a xkwide' ni lawo', dan' žénelbe' wcháljlenbe' le'.

¹⁹ Benne' blon' bežwe' na'be', na' bchi'e-be' cheze, na' wnnable'-be', na' wnné':

—iBižen' žénelo' yi'o neda'?

²⁰ Lebe' gožbe'-ne':

—Benne' judío ka' ba ben toze xtíža'gake' gáta'yoegkle' le' chi'o Pablo wxé, nich žine' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Yé'gake' le' žénegekle' nnábgekle' le' to diža' gaze lo de, ²¹ san le', bi chejli'o dan' nnágake', dan' nníta'gakže ka' chópłajgake' kwe' náwgake' Pablon'. Ba ben choch xtíža'gak benne' ka', na' wnnágake' wsaka' Dios légake' zi' cha' bi gótgake' Pablon', na' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' le'. Na'a, ba nníta'gake' ban laže', na' želbeze' wchebe lažo'o gono' dan' nnábgekle' le'.

²² Naž benne' blon', benne' žeje' lo wdile, gože'-be' bi ye'be' nitó benne' dan' ba gožbe' le', na' naž besele'e xkwiden'.

Zla' Pablo law Féliks, benne' blo wnná bia'

²³ Naž benne' blon' bliže' chope benne' zché'gake' to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile to toe', na' gože' légake' wkwéžgake' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', na' chonnłaj chi benne' ka' žjake' lo wdile, benne' žiágake' bia ka', na' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zej noe'e

yag ntoche' ka', nich chjake' lo yež Sesarea te xche'. ²⁴ Lezka' gože' légake' wkwéžgake' to bia, da' kwia Pablon', na' ché'gake' le' binlo, nich bi be gaken chie', nich žine' law Féliks, benne' blo wnná bia'.

²⁵ Lezka' bsele'e to yiche da' znan ki: ²⁶ "Neda', Klaudio Lisias, žapa' le': Padiox Féliks, benne' blo wnná bia'. ²⁷ Benne' ni žsela'a-ne' lawo', wzengak benne' judío ka' le', na' gónegekle' gótgake' le'. Kate' gókbe'ela' nbabe' Roma, bchi'a benne' ka' žjake' lo wdile, na' beslá'-ne' lo na'gak benne' judío ka'. ²⁸ Gónela' nnezla' biz bene', dan' žesbága'gak benne' judío ka' le' zia, na' bchi'a-ne' lawgak benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ché'gake' ka'. ²⁹ Kate' bchi'a laža'a dižan' kwáselo, wnezeza' žesbága'gake' le' zia kan nak da' zna da' žsédgekle', na' bi be zia nbaga' benne' ni, nich no benne' gote' le', o wsejwe' le' liž ya. ³⁰ Naž bla' to benne' bzenle' neda' že' nawgak benne' judío ka' le' nich gótgake' le', na' che len žsela'a le' gan zo', na' goža' benne' ka', benne' žesbága'gake' le' zia lá'gake' lawo' le', nich wlo'égekle' le' bi diža' zej nape' le'. Dios gon chawe'e le'."

³¹ Naž benne' ka' žjake' lo wdile béxwgake' Pablon', na' béngake' kan ba gož benne' blon' légake', na' bché'gake' le' lo yež Antípatris, ne nak žel. ³² Kate' za' ža'ní' yeto ža benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žiagake' bia ka', beyó'ogake' nez, ché'gake' Pablon'. ³³ Kate' benne' ka' zché'gake' Pablon' bžingake' lo yež Sesarea, bdégake' yichen' lo na' benne' blo wnná bian', na' bzégake' Pablon' lawe'. ³⁴ Kate' beyož bej benne' blo wnná bian' yichen', na' wnnable' Pablon' gaz benne' le'. Kate' gókbe'ele' nbabe' gan nbab Silisia, ³⁵ gože' le':

–Yenla' da' nno' kate' benne' ka' žesbága'gake' le' zia lá'gake' ga ni.

Naž gože' benne' ka' gape chí'igake' le' lo yolawe' gan zchi'a laže' Herodes, benne' zna bi'e ga na'.

24

Pablo zchalje' law Féliks

¹ Wdé gayo' ža, bla' Ananías, bxoz blo, ga na', tzen len bałe benne' gole, benne' judío ka', na' lezka' len Tértolo, to benne' žákl'i'e diža'. Blá'gake' law benne' blo wnná bian', na' besbága'gake' Pablo zia. ² Katen' ba bližgake' Pablon', na' ble'e ga na', wzó law Tértolon' žesbage'e le' zia, na' wnné':

–Benne' blo wnná bia', Féliks. Ni'a chio' le' žak chawe' cheto', dan' lo yeła' žejní'il chio' cháwe'do' zna bi'o benách wláž cheto' ka'. ³ Yógo'te da' ki žonen ga žak chawe' gáte'teze, na' dot láže'to' že'to' le': "Žóxkeno'." ⁴ Na'a, nich bi gon lelto' le', žáta'yoela' le' gon zen lažo'o, na' yenlo' cheto' to chi'ido'. ⁵ Gókbe'elto' benne' ni zko'o ye'e benách ka', na' žone' ga benne' judío ka' nníta'gake' dot yežlyó zží'igake' che yolawe', na' nake' benne' blo ládjwgak benne' ka' zej nzi'e da' bsdle benne' Nasaret na'. ⁶ Lezka' gónele' wká'n ditje' yodo' cheto'. Che len wzento'-ne', na' gónelto' wchi'a láže'to' le' kan zna da' žsedlto'. ⁷ Naž Lisias, benne' blo, benne' žeje' lo wdile, ble'e gan zoato', na' len yeła' snia zen beké'e benne' ni lo na'to'. ⁸ Naž gož Lisias na' benne' ka' žesbága'gake' le' zia, yídgate' lawo' le'. Na'a, le'kzo', kate' wnnablo' Pablo ni binlo, gak nnezlo' kwáselo yógo'te da' ki da' žesbága'to'-ne' zia.

⁹ Lezka' wnnagak benne' judío ka', na' wnnágake' da' likzen'. ¹⁰ Naž benne' blo wnná bian' btaze ne'e nich wchálj Pablon', na' le' bechebe', na' wnné':

—Dot laža'a zchalja' kan nak da' žona', dan' ba zej nak yiz zan zchi'a lažo'o da' žak chegak benách lažto' ka'. ¹¹ Da' bena' wak nnabo'. Bi na' gak chežinno ža wyá'a lo yež Jerusalén nich wká'n zena' Dios. ¹² Bi bejxáka'gake' neda' zdil diža'a len no benne', na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé gan nak lo zchil yodo', o lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, o lo yež. ¹³ Lezka' bi gak kwej lígake' da' ki da' žesbága'gake' neda' zia. ¹⁴ Da' nize žexóalapa' lawo'. Kan žona' xchin Dios chegak xa xto'to' ka' naken tlebe len da' zšédgekle benne' ki, san légake' znnágake' naken da' zži'in che Dios, dan' žejli'a yógo'te da' z'na xtiža' Dios, na' lezka' yógo'te da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ¹⁵ Kan légake' žxen láže'gake' Dios, lezka' neda' žxen laža'a Le', yesbane' benne' gat ka', benne' chawe' ka', na' benne' ka' bi zej nake' chawe'. ¹⁶ Che len žon byena' bi baga'a da' gonen ga yesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios o lawgak benách ka'.

¹⁷ Wdé wzóa' ga yoble chope chonne yiz, na' belá'a gan zej nmita' benách wláž chia' ka' nich wnezjwa' mežw da' gáklenen benách yache' ka', na' nich bi da' wdía' law Dios. ¹⁸ Kate' ne žona' da' ki, bałe benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia bedjxáka'gake' neda'. Wzóa' la' li'a yodo', na' ba wléj chawe' kwina' kan nak che yodo', na' bi ntoba' benách zan, na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé. ¹⁹ Benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, žala' lá'gake' lawo' le', na' yesbága'gake' neda' zia cha' zej nape' diža' bizjw len neda'. ²⁰ Žala' nnagak benne' judío ki cha' bi da' bžélgekle' da' zinnj da' bena' katen' bla'a lawgak benne' yodo' ka', benne' zchi'a láže'gake' légake'. ²¹ Toze katen' wzóa' láwgake', zižje wžežia', wnnía': “Zchi'a láže'le neda' na' a dan' žxen laža'a yebangak benne' gat ka'.”

²² Kate' benle Féliks na' da' ni, na' dan' kwáselo ba nnezle' kan nak che da' žsedle Pablon', bzoe' chela'ale diža' bizjw ni, na' wnné':

—Kate' la' Lisias, benne' blon', benne' žeje' lo wdile, na' yeyož yenla' kan nak diža' bizjw chele.

²³ Naž Féliks na' gože' benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', gape chi'e Pablon', san we'e le' latje te' la' lí'ale, na' bi wsejwe' xnezgak lježe' ka' yedjwiagake' le', nich bi da' góngake' chie'.

²⁴ Chope chonne žaze wdé na', da' yoble bla' Féliks na' ga na' tzen len Drusila, zo'le'. No'len' nake' judío. Féliks na' bliže' Pablon', na' bze nage' chie' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ Kate' bchalj Pablon' kan žala' gakžo chawe', na' nna bia' kwinqžo, na' la'žo law Dios gan wchi'a laže'e žo'o ža da' za' za', naž bžebe Féliks na', na' gože' Pablon':

—Beyéj na'a. Kate' gapa' latje, wliža' le' yetó.

²⁶ Lezka' gónele Féliks na' si'e mežw da' wnezjw Pablon' nich wsane' le', na' che len, zan chi'i bliže' Pablon', na' bcháljlene' le'. ²⁷ Kate' gok chopiz, wyáz Porsio Festo latje che Féliks na', na' dan' gónele Féliks na' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' bka'ne' Pablon' nyejwe' liž ya.

25

Zla' Pablo law Festo

¹ Bla' Festo lo yež Sesarea nich chaze' latje chie', gan gake' benne' blo wnná bia'. Wdé chonne ža bezé'e lo yežen', na' wyeje' lo yež Jerusalén. ² Naž bla'gak bxož wnná bia' ka' len benne' blo ka' chegak benne' judío ka' law Feston', nich yesbága'gake' Pablo zia. Góta'yoegekle' Feston' ³ gone' da' žénegekle', na' seje'e

benne' ka' chejxí'gake' Pablon', nich yežine' lo yež Jerusalén. Gónegekle' kwe' nágwage' le' lo nez nich gótgake' le'. ⁴ Beží'i Feston', na' gože' lé'gake':

—Nžej Pablon' lo yež Sesarea, na' žala' cha'a neda' ga na' wxé wižj nize. ⁵ Che len, nóte'tezlele le'e nzi' lo na'le, žala' sá'lenle neda', na' cha' nbaga' bennen' zia, na' gak yeshága'le-ne' zia.

⁶ Bga'n Feston' lo yež Jerusalén xono' ža. Naž beyeje' lo yež Sesarea. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wži'e gan zchi'a laže'e, na' gože' benne' ka' chejxí'gake' Pablon'. ⁷ Kate' bl'a' Pablon' ga na', benne' judío ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, wbíga'gake' gan zoe', na' zan da' wnnégake' chie'. Besbága'gake' le' zia, san bi gok kwej lígake' da' ka' wnnégake' chie'. ⁸ Naž wnná Pablon' lo wlaze', na' wnné':

—Bi be bena' da' zži'i che da' žsédgekle benne' judío ka', na' kege bi da' bena' che yodo' chégake', na' kege che benne' Sésar, bennen' z'na bi'e žo'o.

⁹ Gónele Feston' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' gože' Pablon':

—žénelo' chejo' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki da' znnégake' chio'?

¹⁰ Beží'i Pablon', na' gože' le':

—Zoakza' gan že' benne' zchi'a laže'e lo wláz benne' Sésar, gan žala' wchi'a laže'e neda'. Bi be da' zinnj bena' chegak benne' judío ka', na' ba nnézkzelo' da' ni. ¹¹ Chela' bena' to da' zinnj, o bíte'teze da' gonen ga baga'a zia gata', na' bi wžona' gata'. Na'a, cha' bi bena' kan znnegak benne' ki chia', bi nzi' lo na' no benne' wdíe' neda' lo ná'gake'. Znnaba' cha'a law benne' Sésar gan wchi'a laže'e neda'.

¹² Kate' Feston' ba bcháljlene' benne' yolawe' ka', gože' Pablon':

—Ba wnnabo' chejo' law benne' Sésar. Law Sésar na' chejo'.

Zchalj Pablo law Agripa, benne' z'na bi'e

¹³ Wdé chope chonne ža, Agripa, benne' z'na bi'e, bl'e lo yež Sesarea, tzen len Berenise, zo'le'. Bedjwiagake' Festo. ¹⁴ Kate' ba wnnita'gake' ga na' zan ža, Feston' bzenle' Agripan', benne' z'na bi'e, kan nak che Pablon'. Gože' le':

—Zoa to benne' nga, bka'n Féliks le' liž ya. ¹⁵ Kate' wzó'a lo yež Jerusalén, bla'gak bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' lawa', na' wnnégake' che benne' ni. Wnnábgekle' neda' choga' chie' gate'. ¹⁶ Neda' becheba', na' goža' lé'gake' bi zchoggak benne' Roma ka' che to benne' gate' cha' bi žingak benne' ka' znnégake' chie' lawe', benne' ka' žesbága'gake' le' zia, nich gak yechebe' chen.

¹⁷ Che len, kate' bžingake' lé'gake' ga ni, bi wžela', san kate' bžin yetó ža, wži'a gan zchi'a laža'a, na' bse'la' benne' ka' bejxí'gake' Pablon'. ¹⁸ Kate' ne nníta'gak benne' ka' nga, benne' ka' žesbága'gake' le' zia, bi be wnnégake' chie' kan gokla' nnágake'. ¹⁹ Wnnégake' chie' bale díža' bizjw kan nak da' žejlé'gake' che Dios, na' kan nak che to benne' lie' Jesús, bennen' gote', san Pablon' žon choch xtiže'e z'ne' zoe' nbane' da' yoble. ²⁰ Dan' bnitla' kan zej nak da' ki, wnnabla' Pablon' cha' žénele' cheje' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki. ²¹ Naž kate' wnnáb Pablon' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', na' goža' benne' ka' žjake' lo wdíle gape chí'igake' le' na' zejte se'la'a-ne' law benne' Sésar.

²² Naž Agripan' gože' Feston':

—Lezka' neda' žénela' yenla' da' nna bennen'.

Feston' gože' le':

—Wxé yenlo' da' nne'.

²³ Kate' za' ža'ní' yetó ža, len yela' zen belá' Agripan' len Berenise ga na'. Belyaze' gan žala' wcháljgake', tzen len benne' wnná bia' ka'. Naž bséla'gake' benne' ka' chejxi'gake' Pablon'. ²⁴ Naž Feston' gože' Agripan', bennen' z̄nna bi'e, na' wnné':

—Benne' wnná bia', Agripa, na' yógo'tele le'e zoale nga tzen len neto'. Na'a zoa bennen' lawle le'e, na' z̄lé'elele-ne'. Yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' lo yež nga, z̄nnégake' chie'. Žé'gake' neda' žala' gate'. ²⁵ Žekla' neda' bi be bene' da' nbage'e z̄ia gate', san dan' wnnable' lekze' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', che len ba bena' chia' selá'a-ne' law Auguston'. ²⁶ Dan' bi nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche da' nbaga' benne' ni, dan' selá'a lo na' Xana', benne' Sésar, che len zchi'a-ne' lawle le'e, na' da' nakže blo, zchi'a-ne' lawo' le', Agripa, benne' wnná bia', nich kate' yeyóž z̄nnablo'-ne', nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche kan nak che benne' ni. ²⁷ Žekla' neda' bi nak chawe' selá'a to benne' nžeje' ga na' cha' bi gak wlo'e'ela' z̄ia da' nbage'e.

26

Da' bchalj Pablo law Agripa

¹ Naž Agripan' gože' Pablo:

—De latje wchaljo'.

Bli na' Pablon' law Agripan', na' wzó lawe' zchalje', na' wnné':

² —Benne' wnná bia', Agripa. Žaz laža'a dan' de latje na'a wchalja' lo wlaza' neda' lawo' le' kan nak yógo'te da' žesbága'gak benne' judío ka' neda' z̄ia. ³ Žaz láže'ža' dan' nónbi'o yógo'te da' žónteze žongak benne' judío ka', na' lezka' da' ki da' zdil díža'to' chen.

Da' ka' ben Pablo zga'ale

⁴ Lezka' wnná Pablon':

—Nnězkegekle yógo'te benne' judío ka' kan bena' katen' gok yiz kwide' chia' gan zej nnita' benách wláž chia' ka', na' lezka' lo yež Jerusalén. ⁵ Lezka' nnězkegekle', na' wak nnágake' kan bena' ža ni'te. Goka' benne' fariseo. Benne' fariseo ka' žon byéngake' zka'n zéngakže' Dios ka' žongak yezika' benne' judío ka'. ⁶ Na'a, zoa' nga lawle le'e nich no benne' wchi'a laže'e neda' dan' žxen laža'a Dios, na' dan' žejli'a chie' yesbane' benne' gat ka', na' gone' kan bchebe laže'e lawgak xa xto'to' ka'. ⁷ Žxen láže'gak benne' chežinno kwe' lježto' ka' sí'gake' dan' bchebe laže' Dios chégake'. Che len zka'n zéngake' Dios, na' žóngake' xchine' te ža, na' žel. Dan' žxen laža'a da' ni, žesbága'gak benne' judío ka' neda' z̄ia. Ki naken, benne' wnná bia', Agripa. ⁸ Na'a, žžékle le'e bi nak da' chejle'žo, yesbane' Dios benne' gat ka'?

Pablo wžia laže'e benách ka' che Benne' Cristo

⁹ Lezka' wnná Pablo:

—Lezka' neda', zga'ale gokla' da' zan žala' gona' nich wži'a che Jesús, benne' Nasaret. ¹⁰ Ki bena' lo yež Jerusalén. Bsejwa' benne' zan liž ya, benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', dan' bdegak b̄xoz wnná bia' ka' yela' wnná bia' lo na'a. Katen' bétgake' benne' ka', bēnlengaka'-ne' tzen. ¹¹ Zan chi'i bsaka' zi'a benne' ka', nich wsángake' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Ki bena' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios. Bžá'ale'egaka'-ne', na' wžia láže'gaka'-ne' na' zejte wyá'a gan zej nnita' yež zi'to' ka' nich bejxéngaka'-ne'.

Pablo zlo'e'le' kan beyake' che Benne' Cristo

¹² Lezka' wnná Pablo:

—Nich gona' ki wyá'a lo yež Damasko, na' b'xoz wnná bia' ka', benne' ka' bséla'gake' neda', bdégake' yela' wnná bia' lo na'a. ¹³ Ka' goken, benne' wnná bia', Agripa. Kate' ne zeyá'a lo nez, ne nak wawbiž, b'le'ela' to bani' ya'abá da' nak ni'žen ka wbiž. Wza'nín' gan zeyá'a, na' gan zjak benne' ka' zá'langake' neda' tzen. ¹⁴ Naž yógo'teto' bgo'nto' lo yo, na' benla' chi'i to benne' bliže' neda'. Bchalje' diža' hebreo, na' wnné': "Saulo, Saulo, žbiz chen' zbia lažo'o neda'? Žon zi' kwino', zži'o chia' neda'. Žak chio' kan žak che beže, bia žon zi' kwimba', kate' zlibba' yag ntoche' da' žóngekle'-ba' zi'." ¹⁵ Naž goža'-ne': "žNož le', Xan?" Xanžon' gože' neda': "Neda' Jesús, Bennen' zbia lažo'o." ¹⁶ Na'a, beyás, na' wzé, dan' blo'e'le' lawa' na'a, nich wzó'a' le' gono' xchina', na' wzó'a' lio' kan nak che da' ni da' ba b'le'elo', na' chegak da' ka' wlo'e'ela' le', katen' wlo'e'le' lawa' gan zo'. ¹⁷ Yeslá' le' lo na'gak benne' wláž chio' ka', na' lo na'gak benne' zi'to' ka'. Na'a žsel'a' le' lawgak benne' ka'. ¹⁸ Žsel'a' le' gan nníta'gake' nich gono' ga yeyaljw' yej lágwage', na' yeyákgake' che Dios, na' kwásgake' len da' zej nak che da' choj, na' tágake' lo bani'. Yežójgake' lo na' da' xiwe', na' chážgake' lo na' Dios. Cha' chejllé'gake' chia' neda', Dios yenít lawe' chégake', na' yeké'e' doła' da' zej nbage'e, na' gata' chégake' latje báb'langake' benách ka', benne' ka' Dios ba wlejbe' cheze'."

Ben Pablo kan nak da' blo'e'el Xanžo' le'

¹⁹ Lezka' wnná Pablon':

—Che len, benne' wnná bia', Agripa, bi bži'a gona' da' blo'e'el Dios, Bennen' zoe' ya'abá, neda'. ²⁰ Bzejni'ila' benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko, na' wdé na' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' benách ka' che yež zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' góngake' da' gak bia' ba beyát láže'gake'. ²¹ Dan' bena' ki, wzengak benne' judío ka' neda' katen' wzó'a' la' li'a yodo', na' gónegekle' gótgake' neda'. ²² Naž Dios góklene' neda', na' na' zejte na'a ža, dot laža'a zchalja' lawgak benne' gaxjw' ka', na' lawgak benne' blo ka'. Bi zchalja' che da' yoble, san toze kan belnná zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, na' lezka' kan wnná Moisés kan žala' gaken. ²³ Wnnágake': "Benne' Criston' sáka'li'e, na' te gate' gake' Benne' nežw' yebane' lo yela' got, nich wlo'e'ele' law gak wxén láže'gak benách ka' žingake' lo latje bani' chie', na' soa no benne' wzó'a' lie' che da' ki lawgak benne' wláž cheto' ka', na' lezka' lawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zzejni'ile' Agripa nich chejli'e che Benne' Cristo

²⁴ Kate' ba bchalj Pablo da' ki, dan' wnné' lo wlaze', naž Festo wnnié' zižje, na' wnné':

—Žak yał yichjo', Pablo. Dan' bsédli'o, ba gok yał yichjo'.

²⁵ Naž Pablon' gože' le':

—Bi nak yał yichja', žapa' le', Festo, na' da' znnia' naken dot da' li, na' naken da' zakan'. ²⁶ Agripakze', benne' ni zna bi'e, nnézkzele' da' ni, na' che len, dot laža'a zchalja' lawe' le'. Nnézkzele' da' ni, dan' bi goken bagáche'ze. ²⁷ Benne' wnná bia', Agripa. žzejli'o da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios? Nnezlá' žzejli'o da' ni.

²⁸ Naž Agripan' gože' Pablon':

—Yeláte'ze žek gono' neda' che Benne' Criston'.

²⁹ Pablon' gože' le':

—Ni'a che Xanžo Dios žénela', la'kze yeláte'ze o da' zenle'e, kégeze le', san lezka' yógo'te benne' ki, benne' želyenle' chia', gakle dot kan naka' neda', naka' che Benne' Criston', san kege chejle do ya kan nžēja' neda'.

³⁰ Kate' beyóž bchalj Pablon' ki, na' wzó ža' benne' blo wnná bian', na' lezka' wzó ža'gak bennen' z'na bi'e, na' Berenise, na' benne' ka' žé'ľengake' ľégake' tzen. ³¹ Katen' bžójgake' cheze, na' ben chawe' xtíža'gake', na' wnnágake':

—Bi be ben benne' ni da' gonen ga bage'e zia gate', o yejwe' le' liž ya.

³² Agripan' gože' Feston':

—Wak no benne' wsán benne' ni chela' bi wnnable' cheje' ľaw benne' Sésar nich wchi'a ľaže'e ľe'.

27

Želsele'e Pablo lo yež Roma

¹ Katen' ba ben toze xtíža'gake' séľa'gake' neto' to lo barkw nich chejto' lo yež Roma, gan nbab Italia, bęxwgake' Pablo, na' yebaľe benne' ka' zej nžėje'. Bđégake' ľégake' lo na' Julio, benne' zchi'e to kwe' benne' žjake' lo wdile, da' nzin': Benne' Ka' Che Augusto, bennen' nake' benne' Sésar. ² Wžento' to lo barkw che gan nbab Adramitio, dan' žala' ten gan zej nnita' yež ka' gan želžín barkw ka', yež ka' zej nbaben lo yežlyó Asia, na' yó'ozeto' lo barkwn', wza'to' lo yež Sesarea. Lezka' žonľen Aristarko neto' tzen. Nake' benne' Tesalónika, to yež nbaben Masedonia. ³ Kate' za' ža'ní' yetó ža, bžinto' lo yež Sidón, na' Julio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, lo yela' ži'i ľaže' chie', bi'e Pablon' latje cheje' gan zej nnita' benne' ľježžo ka' nich wnězjwgake' le' bi da' žiážjele'. ⁴ Wdé na', bebento' lo barkwn', na' wza'to' ga na'. Wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Čipre gan že' ži ben' da' žaken. Ki bėngake' dan' ben' da' žaken lo niso', zan' zaka' ľawto'. ⁵ Naž wdeto' lo nison' gan nľa' gan nbab Silisia, na' gan nbab Panfilia, na' bžinto' lo yež Mira, to yež nbaben yežlyó Lisia.

⁶ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' yo'oto' lo ne'e, bejxake'e to barkw ga na' da' nžojen lo yež Alejandria, na' zejen gan nbab Italia. Lo barkwn' wló'ogake' neto'. ⁷ Wzá' barkwn' cho ľaže' zan ža, na' len yela' zžáka'le'e bžinto' gan nľa' to yežlyó da' nzin' Gnido, na' dan' ben' da' žaken bžiga' neto', na' wdeto' chelá'a yežlyó da' nzin' Creta gan že' ži ben' da' žaken, na' wdeto' gan nľa' yež Salmón. ⁸ Len yela' zžáka'le'e wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Cretan', na' bžinto' to latje gan želžín barkw ka', da' nzin' Buenos Puertos, dan' žen' gawze gan zoa yež Lasea.

⁹ Dan' ba wzél-ľe'eto', ba bžin ža žon zož gak ditje bíte'teze barkw cha' zzan' lo niso' lo ža ka', dan' ba wdé ža ka' kate' žóngake' wbás, na' za' žin byo' zag ka' kate' žakľe'e be'. Che len Pablon' bzejni'ile' ľégake', ¹⁰ na' wnné':

—Le'e, benne' ka', žákbe'ela' gan chej barkw ni, gon zož kwia yin', tžen len da' ka' nwan', na' lezka' gon zož gatžo žo'o.

¹¹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile bejle'že' da' wnnagak bennen' nzi' lo ne'e barkwn', na' benne' xankzen, ka dan' wnná Pablon'. ¹² Dan' latjen' gan želžín barkw ka', dan' nzin' Buenos Puertos, bi naken ga gá'ngake' byo' zag ka', che len yeláte'ze ka bdachgak benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' ben toze xtíža'gake' yekwásgake' ga na', cha' wak žingake' gan želžín barkw ka' lo yež Fenise, to yež lezka' žen' lo yežlyón' da' nzin' Creta, na' zoan chelá'ale gan žen wbíž, na' gónegekle' gá'ngake' ga na' byo' zag ka'.

Žak to be' wale lo niso'

¹³ Dan' žaken to be'do' da' za' zaka' chela'ale gan zde wbíž byo' zag ka', gókgekle' wak góngake' kan žénegekle', na' bechísake' ya zi'i da' nžejen do ya da' zzoan žize barkwn', na' wdé barkwn' gawze kwit yežlyón' nzin' Creta. ¹⁴ Yetó chí'ido'ze, gok to be' wałe da' zan' lawto', dan' nzin' Euroklidón. ¹⁵ Dan' ben' da' žaken zzejen chela'ale barkwn', na' dan' bi gok chej barkwn' gan za' ben', naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁶ Kate' wdé barkwn' ga bžinten chela'ale to yežlyodo' nzin' Kauda, bžinen chela'ale gan bi žakle'e ben', na' len yela' zzáka'le'e bchísake' bárkwdon', da' žzoben barkw zen na', na' bzóagaken' lawle barkwn' gan yo'oto'. ¹⁷ Wdé bžéngaken' lo barkw zen na', naž bchej chóchgake' barkw zen na'. Bdégage' do ka' zanle barkwn', nich bi kwia yin' lo nisdo'. Dan' bžébegake' te barkwn', na' chejche'ten lo yož da' žen' zan nisen', che len btíngake' laže' chen, da' ztoben be' nich wsán' barkwn'. Naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁸ Kate' za' ža'ní' yetó ža, dan' be' wałe da' žaken zche'le'en barkwn', bžó'ngake' bałe ywa' da' nwa' barkwn' lo nisdo'. ¹⁹ Ža chonne ža, len na' kwinto' bžo'nto' da' zkóngekle' žin lo barkwn' lo nisdon'. ²⁰ Kate' ba gok zan ža bi zle'elto' wbíž o belj ka', na' dan' žakle'e ben' da' zchen' barkwn' gan yo'oto', biž bxen láže'to' yelato'.

²¹ Kate' ba gok zan ža bi be bdawto', wzé Pablon' gachje láwe'legake', na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka', gokžen chawe' chela' bze nagle chia', na' bi wza'žo lo yežlyó Creta, na' bi yedjchagžo da' ni da' zzáka'žo, na' da' žaken che barkw ni. ²² Na'a, žapa' le'e: le gon choch láže'le, dan' bi gatle nitole le'e zoale nga, la'kze kwia yi' barkw ni. ²³ Ki gaken dan' wdé yele bla' to wbás che ya'abá che Dios lawa' neda'. Diosen' naka' chie', na' žona' xchine'. ²⁴ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Pablo, bi žebo'. Žon byenen žino' law benne' Sésar. Dan' nži'il Dios le', yeslé' yógo'te benách ka' nníta'lengake' le' lo barkw ni." ²⁵ Che len, le gon choch láže'le, dan' žxen laža'a Dios, gone' kan ba gož wbás che ya'abá chie' neda'. ²⁶ Ki gaken la'kze žon byenen kwia yi' barkw ni to lo yežlyodo', gan chejka'nen žo'o.

²⁷ Kate' ba wde xda' ža, ben' da' žaken zchen' barkwn' lo nisdo' da' nzin' Adriátiko, na' gachje yele gókgekle benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' za' žin barkwn' gawze gan že' to yežlyó. ²⁸ Belžo'ne' to do lo nisdon', na' belnnezle' galje wes naken ga bžinten zante nisen'. Kate' wdé barkwn' yeláte'do', na' belžo'ne' don' da' yoble lo nis, na' belnnezle' ba nakzen chi wes. ²⁹ Dan' bžébegake' chejžé' barkwn' lo yej ka', che len, zaka' chelá'a xkóže'le che barkwn' belžo'ne' tape ya zi'i lo nis, da' ka' zej nžejen do ya, na' zzoagaken žize barkw. Len yela' žek zedle chégage' belbeze' cha'ní'. ³⁰ Naž benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' gónegekle' wzónnjgake' lo barkwn'. Blétjgake' bárkwdon' da' žian lo barkw zen na' lo nisdo'. Béngake' ka' žénegekle' kó'ogake' ya zi'i na' yelate' zi'to', da' nžejen do ya, na' zzoan žize barkwn', dan' zoan zaka' chelá'a lawle. ³¹ Naž Pablon' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile tzen len benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Cha' bi ga'ngak benne' ki lo barkw nga, bi gak yelale.

³² Naž benne' ka' žjake' lo wdile belchože' do ka' da' zej nžejen bárkwdon', na' bé'gake' latje wbixen lo nisdo'.

³³ Kate' za' ža'ní', Pablon' góta'yoel' légake' gáwgake' late'. Gože' légake':

—Na'a ba gok xda' ža znna'le dot yele, na' žonle wbás, na' bi be bdawle. ³⁴ Che len, žáta'yoela' le'e gawle late' nich yeyák láže'le, dan' bi gatle nitole le'e.

³⁵ Kate' beyóž bchałj Pablon' da' ni, beḡwe' yet xtil, na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Ki bene' lawgak yógo'tegake'. Naž bzožje' yet xtilen', na' wzó lawe' žawe'. ³⁶ Naž yógo'tegake' gok choch láže'gake', na' bdáwgake'. ³⁷ Ka wyo'oto' lo barkwn', wbabto' chope gaywá' chonnłaj chino' toto'. ³⁸ Wdė bdáwgake', na' bėljegekle', naž belžo'ne' žoa' scribe da' nwa' barkwn' lo nis, nich góngake' láte'že ywa' da' nwa' barkwn'.

Zbia yi' barkw lo niso'

³⁹ Kate' ba nak te ža, na' benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' bi bėnbia'gake' yežlyón'. Blė'egekle' to gan žžin nison' yelate' gachje láwe'le yežlyón', na' de gan nak lache' žoa'a niso' lo latjen'. Gónegekle' góngake' ga cho'o barkwn' ga na'. ⁴⁰ Naž besėžgake' do ya ka' da' zej nžejen ya ži'i ka' da' zžóagaken barkwn' žize, na' bsángake' lėgaken, na' belbiḡen lo niso'. Lėzka' besėžgake' do da' nžejen ne'e yag da' zzechjen barkwn' ki ka'le. Naž bechisgake' laže' che barkwn', da' ztoben be', dan' zoan chelá'a lawle che barkwn', na' wzó law zde barkwn' zaka' gan žžin niso' yelate' gachje láwe'le yežlyodon'. ⁴¹ Kate' bžin barkwn' to latje gan zchaggak chope nis, na' bejché' chelá'a lawle che barkwn' lo yož zan nison', na' bga'nze barkwn' ga na'. Biž gok tan, na' chelá'a xkóže'le che barkwn', wzó law nison' zchinnjen len yela' zza' chen. ⁴² Naž gónegekle' benne' ka' žjake' lo wdile gótgake' benne' ka' zej nžeje', nich bi xóagake' lo nis, na' bi wzónnjgake'. ⁴³ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile gónele' yeslé' Pablon', na' gože' lėgake' bi góngake' kan žėnegekle'. Naž gože' benne' ka' žak xóagake' lo nis, zgá'alegake' cházgake' lo nis nich žingake' lo yo biž. ⁴⁴ Lėzka' gože' benne' ka' zej nga'ne' xóagake' lo blag ka', na' yezika'gake' lawgak blagdo' ka' che barkwn'. Ka' goken, belágage' yógo'tegake', na' bžingake' lo yo bizen'.

28

Da' ben Pablo lo yežlyó da' nzin' Malta

¹ Kate' ba bžinto' yógo'teto' lo yo biže, na' wnnezlto' yežlyón' gan zoato' nzin' Malta. ² Benne' xiža' ka', benne' nnita'gake' lo yežlyón', lo yela' ži'i laže' chėgake' wdápegake' neto' ba la'ne. Bžėngake' yi', na' blížgake' neto' yógo'teto' yeché' kwinto', dan' žak yejw, na' žakle'e zag. ³ Naž Pablo beḡwe' chelėn zis wage biždo', na' katen' wloė'en lo yin', bžoj to bele snia ladjw zis wagen', bia žžonnjba' da' la che yin', na' wka'aba' yen na' Pablon'. ⁴ Kate' benne' xiža' ka' blė'egekle' belen', bia nála'ba' yen na' Pablon', naž bely'e lježgake':

—Da' li benne' ni nake' benne' wetw benách ka'. La'kze belé' lo niso', diosen' lie' Chawe' bi we'e le' latje soe' nbane'.

⁵ Pablon' bžibesise' ne'e, na' beyexjw bele snia na'. Bejxóateba' lo yin', na' le' bi be gokle'. ⁶ Benne' xiža' ka' nnita'gake' ga na' bwíagake' Pablon'. Zbėzgake' batze kwi'e yi, o biḡe' gate'. Naž kate' ba belbeze' scha, na' blė'egekle' bi be gokle', gókgekle' yetó, na' wnnágake' nake' to dios.

⁷ Lo latje na'ze že' yežlyó che Publio, benne' wnná bia' lo yežlyón', na' wdape' neto' ba la'ne. Lo yela' ži'i laže' chie' bnnite' neto' liže' chonne ža. ⁸ Kate' ža ka' xa Publio na' de'e yižwé'. Yoe'e da' la, na' de'e yižwé' žen. Wyáz Pablon', zejwíe' le', na' wdė bcháljlene' Dios, bxo'a ne'e benne' yižwén', na' beyake'. ⁹ Dan' ben Pablon' da' ni, lėzka' benne' yižwé' ka', benne' nnita'gake' lo yežlyón', bžingake' gan zoe', na' beyákgake'. ¹⁰ Benne' ka' wdápegake' neto' ba la'ne, na' bėngake' da' zan da' góklengaken neto'. Kate' za' yeza'to' lo yežlyón', bėngake' cheto' da' ka' byážjelto'.

Zžin Pablo lo yež Roma

¹¹ Kate' gok chonne byo' zoato' ga na', wžento' to lo barkw che yež Alejandra, da' bga'nen lo yežlyón' byo' zag ka'. Chelá'a lawle che barkwn' zej da'gak lo'a ka' zej nzin' Kástor len Póluks, dios kwach ka' chegak benne' Alejandra ka'. ¹² Bezá' barkwn' ga na', na' bžinen lo yež Sirakusa, gan bga'nto' chonne ža. ¹³ Beza'to' ga na', na' wdeto' chelá'ale yežlyón', na' bžinto' lo yež Rejio. Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' žak be' da' zan' zaka' gan zde wbiž byo' zag ka', na' beza'to' ga na', na' ža chope ža la' bžinteto' lo yež Puteoli. ¹⁴ Lo yežen' bejxáka'to' bale benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' góta'yoegkle' neto' gá'nłento' légake' xono' ža. Kate' wdé ža ka', beza'to' ga na' nich chejto' lo yež Roma, na' bezá' ní'ato'. ¹⁵ Benne' lježžo ka' nníta'gake' lo yež Roma ba béngkle' za' žinto' ga na', na' bžó'gake' bedjchágake' neto'. Bžingake' to yeždo' nzin' Ga Zdo'w Apio. Yebale' bžingake' to latje nzin' Chonne Yo'o Gan Zga'ngak Benne' Ka' Zej Yoe'e Nez. Kate' Pablon' ble'e'le' légake', bdip laže'e, na' gože' Dios: "Žó'xkeno'."

¹⁶ Kate' bžinto' lo yež Roma, na' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bchi'e benne' ka' zej nžeje', na' bdie' légake' lo na' to benne' blo žeje' lo wdile. Benne' ni bi'e Pablo latje soe' cheze', san to benne' žeje' lo wdile wzóalene' le', bennen' žape chi'e le'.

Da' bchalj Pablo lo yež Roma

¹⁷ Ža chonne ža, Pablon' bliže' benne' blo ka' chegak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Roma. Kate' ba zej ndobe' gan zoa Pablon', le' gože' légake': —Le'e, ljéza'do' ka', la'kze bi be bena' chegak benne' wláž chežo ka', na' kege chegak da' žónteze žonžo kan bengak xa xto'žo ka', benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén bdé'gake' neda' lo na'gak benne' Roma ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, nich wséjwgake' neda' liž ya. ¹⁸ Naž kate' ba wnnábgekle benne' Roma ka' neda', gónegekle' wsángake' neda', dan' gókbe'egekle' bi nbaga'a zia gata'. ¹⁹ Benne' judío ka' bséjwgake' xnežgak benne' ka' gónegekle' wsángake' neda', na' ben byenen wnnaba' cha'a law benne' Sésar nich wchi'a laže'e neda', na' kege nich yesbaga'a benne' wláž chežo ka' zia. ²⁰ Che len bliža' le'e nich le'ela' le'e, na' wcháljléna' le'e, dan' nžeja' do ya ni dan' žxen laža'a da' žxen láže'žo žo'o, benne' Israel ka', gon Dios da' bchebe laže'e gonne' chežo.

²¹ Naž légake' belyi'e Pablon':

—Bi na' si'to' nitó diža' da' zan' gan nabab Judea kan nak che da' žaken chio', na' bi na' la' nitó benne' lježžo nga, benne' judío, nich wlo'e'ele' neto' cha' zoa no benne' bi da' znnie' chio'. ²² Na'a, žénelto' yenlto' da' nno', da' žejli'o, dan' nnezlto' yógo'te latje znnegak benách ka' chegak benne' ka' zej nzi' lo ná'gake' diža' koben'.

²³ Ka' goken, Pablon' bžie' bia' to ža, na' ža na' benne' zan' bdó'gake' gan zoe'. Wzó law Pablo zildo', na' gótlele', bzejni'ile' légake', na' bzenle' légake' kwáselo kan zna' bia' Dios. Gónele' wlo'e'ele' légake' nak dot da' li da' zchalje' kan nak che Jesusen'. Nich gone' ki bkonle' žin da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bchaljgake' lo wláž Dios. ²⁴ Bale' wzí' lo ná'gake' da' bchalj Pablon', san yezika'gake' bi bejlé'gaken'. ²⁵ Dan' gok chópégake', wzó lágake' žezá'gake' ga na', na' Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Nakkze da' li da' wnná Dios Be' La'y lo na' Isaiás, bennen' bchalje' lo wláž Dios, dan' bzejni'ile' xa xto'žo ka', katen' wnné':

²⁶ Wyéj ľawgak benne' ka', na' yé'gako'-ne':
Wzé nagle, san bi chejní'ilele.

Wíale, san bi lé'elele.

²⁷ Benne' ki nak zide yichj ľázdó'gake'
na' bi be žazen ľo yichj ľázdó'gake'.

Žóngake' kan žongak benne' ľo choľe ka'.

Bi zľé'egekle' ľen yej ľawgake'

na' bi žénekle nággake',

na' bi žejní'il yichj ľázdó'gake'

na' bi žénekle' yeyákgake' che Dios

nich gak yeyóngaka'-ne'.

²⁸ Na'a, žaľa' nnézele da' ni. Dios žseľe'e neto' ľawgak benách zi'to' ka' nich
yelágake', katen' yénekle' xtiže'e.

²⁹ Kate' beyóz bchalj Pablón' da' ki, naž bežojgak benne' judío ka', na' želdíľ
díža'gake' ľa' ľégakze'.

³⁰ Pablón' bga'ne' ga na' chopiz, na' wzóe' to ľo yo'o gan žizjwe', na' wdape' ba
la'ne yógo'te benne' ka' bedjwiagake' ľe'. ³¹ Ľen yela' wechóg ľaže' bchalje' kan
zna bia' Dios. Bsedle' benách ka' kan nak che Xanžo Jesús, Benne' Cristón',
na' bi wzóa no benne' wsejwe' xneze'. Ka'kze naken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ ROMA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús Ľo yež Roma

¹ Neda', Pablo, naka' benne' ndo'w che Jesús, Benne' Criston', na' wbás chie', dan' bliž Dios neda', na' wžekze' neda' nich wchalja' diža' chawe' chien'.

² Bchebe laže' Dios ža ni'te seĽe'e diža' chawen' chežo. Bene' ki Ľo na'gak benne' ka' bchaljgake' Ľo wlaze' Ľe', na' ľégake' bžóygake' xtiže'e ľe'e yiche la'y che Dios. ³ Bžóygake' yógo'te da' žala' gon zi'nkze Dios, Bennen' nake' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ľo yela' benách chie' nake' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka', ⁴ san kan nak be' nakkze', da' naken la'y, nak bia' nake' Zi'n Dios, na' nape' dot yela' wak. Nak bia' naken ki dan' bebane' Ľo yela' got.

⁵ Ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', zzi'žo da' žonn Dios chežo Ľo yela' ži'i laže' chie', na' bzoe' neda' wbás chie' nich Ľo wlaze' Ľe' gona' ga benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga chejlé'gake' chie' Ľe', na' góngake' kan znnna xtiže'e.

⁶ Benle ľe'e da' zinnj tzen Ľen benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san na'a ba bliž Dios ľe'e nich gake' che Jesús, Benne' Criston'.

⁷ Dios nži'ile' ľe'e, na' bliže' ľe'e nich gake' che Ľeze'. Znnabla' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e ľe'e, na' wká'n žie' yichj ľázdole.

Žénele Pablo chejwíe' benách ka' che Jesús Ľo yež Roma

⁸ Zzo ľawa' zzoja' chele da' ni. Dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', žapa' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele yógo'te, dan' zchaljgak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga kan žejle'le chie' Ľe'. ⁹ Dot laža'a žona' xchin Dios, na' zchalja' diža' chawen' kan nak che Zi'ne'. Nnékzele Dios zcháljenteza'-ne', na' znnabla'-ne' gon chawe'e ľe'e. ¹⁰ Znnábtezla' Dios, cha' naken da' žénele' Ľe', gonne' neda' latje yedjwía' ľe'e. ¹¹ Ki znnabla'-ne' dan' žak laža'a ľe'ela' ľe'e nich gag gona' ga gata' chele to da' wnezjw Dios Be' La'y chele, da' gonen ga gólele Ľo da' nak che Xanžon'. ¹² Dan' žénela' naken gon chochžo tožo yetožo, dan' žejle'žo to tožo che Jesús, Benne' Criston'.

¹³ Zi'na'do' ka', žénela' nnézlele da' ni. Gok laža'a zan chi'i yida' gan zoale, san na' zejte na'a bi na' gonnen chia'. Žénela' yida' gan zoale nich gona' ga yebélelele da' zchalja', kan žebélegeklen yezika' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁴ Zoa da' nbaga'a chegak yógo'te benách, chegak benách ka' nníta'gake' yež gawze ka', na' chegak benách ka' nníta'gake' yež zi'to' ka', chegak benách ka' zej nsedle', na' chegak benách ka' bi zej nsedle'. ¹⁵ Che Ľen, kan sáke'la' gona', ba zoa' wchalja' diža' chawen' gan zoale ľe'e Ľo yež Roma.

Yela' wak zen che diža' chawen'

¹⁶ Bi žedoe'ela' zchalja' diža' chawen', dan' napen yela' wak che Dios nich yeslán yógo'te benne' ka' žejlé'gaken'. Gan zzo ľaw, žénele Dios yéngklen benne' judío ka', na' te na' yéngklen benách zi'to' ka'. ¹⁷ Diža' chawen' zloe'elen žo'o Dios gone' ga yeyakžo chawe' ľawe' Ľe', cha' chejle'žo chie' Ľe', na' bi gag chope ľáže'žo. Kan nak da' ni nyejw ľe'e yiche la'y, da' znnan: "No benne' nake' chawe' dan' žejli'e che Dios, gata' yela' nban chie'."

Zia da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga

¹⁸ Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bľoe'ele' ľaw bi zľe'ele' chawe' yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na' wsaka' zi'e ľégake', benne' ka', Ľo yela' bi nak chawe'

chégake' zzóagake' che|a'ale da' naken dot da' li. ¹⁹ Ki naken chégage' dan' bla' da' nak bian' zoakze Dios lawgak yógo'te benách ka', dan' Dios na'kze bløe'elen' law gan nníta'gake'. ²⁰ Ža ni'te katen' wzó law gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, da' ka' ben Dios zej nak bian' da' bi gak le'elžo che Dios, kan zej nak yela' wak zen chie', na' da' nakkze' Le'. Che len, bi gak nnágake' bi zej nbage'e zia. ²¹ Katen' bénbia'gake' Dios, bi bka'n zéngake' le' kan žala' wká'n zenžo-ne', na' bi belyi'e Le': "Žóχkeno'." Che len dáche'ze beyák da' zza' láže'gake', na' bchol yichj lázdo'gake' dan' bégake' zide yichj lázdo'gake'. ²² La'kze gókgakle' žejní'ile'egekke', beyákgage' benne' bi nnezle ka', ²³ dan' bká'ngake' yela' zen che Dios, Benne' zóateze', na' bka'n zéngake' lo'a ka', da' ka' zej naken ka' benne' ka' žátakkze', na' ka' bia ka' zoa xilgakba', na' ka' bia yiçe' ka' želdaba' lo yo, na' ka' bele ka' žzob kwíngakba' lo yo.

²⁴ Che len Dios beběj yichje' légage' nich góngake' da' kegle ka' da' zze láže'gake', na' ki goken, bka'n sto' kwíngake' toe' len yetóe'. ²⁵ Goken ki dan' bká'ngake' xtiža' Dios, da' naken dot da' li, na' wzí' lo ná'gake' to da' wen laže'. Wdápegake' ba la'ne, na' bka'n zéngake' da' ka' ben Dios, na' kege Dios na'kze, Bennen' žala' wká'n zéntežžo. Ka'kze gaken.

²⁶ Che len Dios beběj yichje' légage' nich góngake' da' ka' zze láže'gake' da' žóngaken ga žedoe'elžo. No'le ka' bká'ngake' yela' zzoalen benne' byo, nich góngake' da' zej naken sban. ²⁷ Lezka' bengak benne' byo ka', bká'ngake' yela' zzoalen no'le, na' wzé láže'gake' da' zej nak sban da' žóngake' toe' len yetóe', na' bégake' da' žóngaken ga žedoe'elžo, dan' wnníta'lengake' la' ljež benne' byógakze'. Benne' ka' bégake' ki zžáka'gake' lo be|a' žen chégage' dan' bebí'i Dios chégage' da' naken tlebe len do|an' da' bégake' dan' bká'ngake' Dios.

²⁸ Dan' bi gónegekke' gápegake' Dios ba la'ne, che len beběj yichje' légage' nich sa' láže'gake' da' wen laže', na' góngake' da' bi zakan'.

²⁹ Žóntezgake' yógo'te da' bi zej nak chawe'.

Žóngake' yela' sto' ka'.

Žóngake' da' kegle.

Zdan láže'gake' yela' gape.

Bi z|lé'egekke' ljéžgake' ka' chawe'.

Zgé'egekke' ljéžgake' ka'.

Žótgake' ljéžgake' ka'.

Zdíl-lengake' ljéžgake' ka'.

Žon láže'gekke' benách ka'.

Žónle'egake' da' zinnj.

Znnégake' che ljéžgake' ka'.

³⁰ Znnágake' da' wen laže' che ljéžgake' ka'.

Bi z|lé'egekke' Dios chawe'.

Zej nake' benne' bizjw ka'.

Žon kwíngake' benne' blo ka'.

Zka'n zen kwíngake'.

Žíljgake' da' zinnj da' góngake'.

Žeží'igake' che xa xná'gake'.

³¹ Zej nake' benne' bi žejní'il ka'.

Bi žóngake' da' bchebe láže'gake' góngake'.

Bi zej nake' ži'i laže' kan žala' gágake'.

Bi ženít lágake' che ljéžgake' ka'.
Bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka'.

³² Nnézkegekle' da' bzoa Dios to chi'ize kan žala' gak chegak benne' ka' žóngake' da' ki, gátgake' to chi'ize. La'kze nnéžgeklen', kégeze žóngake' ki, san žaz láže'gake' benne' ka' žóngake' da' ki.

2

Chog Dios chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'

¹ Che len, bi gak gon kwino' chawe', no benne' nako', cha' znnio' che lježo'. Katen' znnio' che lježo', žesbaga' kwino' zia, dan' znnio' che lježo', na' lezka' žono' le'. ² Nnézkelžo' kan zchi'a laže' Dios. Lo da' naken dot da' li zchi'a laže'e benne' wen da' zinnj ka'. ³ Le' znnio' chegak benne' ka' žóngake' da' kegle, na' lezka' žono' le'. ěžeklo' wdé gónzele Dios kate' wchi'a laže'e le'? ⁴ ězka'no' ka'ze yela' ži'i laže' che Dios, na' yela' zbez zen laže' chie', na' kan žone', zže'le' nich že'e le'? ěBi nnéžkelžo' Dios žónlene' le' lo yela' ži'i laže' chie' nich gata' chio' latje yeyát lažo'o? ⁵ Lo yela' laždo' žižje chio' bi beyát lažo'o. Che len žtobo' yela' zzaka' da' yebi'i Dios chio' kate' wchi'a laže'e benne' ka', na' gak bia' naken kan žala' gon Dios kate' choge' chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'. ⁶ La' ža na'ze yebi'ikze Dios che to to benne' kan zej nak da' béngake' to toe'. ⁷ Wnezjwe' yela' nban da' zejli' kanne chegak benne' ka' žóntezgake' da' naken chawe', na' že' láže'gake' sí'gake' da' chawe' da' znezjw Dios, na' žénegekle' yežójgake' chawe' lawe' Le', nich sóagake' nbángake' to chi'ize. ⁸ Dios, lo yela' žža'a chie', wsaka' ži'e benne' ka' zži'igake' che xtiže'e, benne' ka' bi žénegekle' žžóngake' kan zna da' naken dot da' li, san žóngake' da' bi naken chawe'. ⁹ Sákag'ak yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gak nyache' láže'gake'. Ga zzo law gaken ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gaken chegak benách ži'to' ka'. ¹⁰ Dios gon chawe'e yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe', na' gape' légake' ba la'ne, na' wká'n žie' yichj láždo'gake'. Ga zzo law gone' ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gone' chegak benách ži'to' ka'.

¹¹ Ki wchi'a laže' Dios benách ka', na' Le' zle'ele' yógo'te benách ka' ka' zej nakkze'. ¹² Gatgak yógo'te benách ka' žóngake' doľa', la'kze bi žákbe'egekle' zži'igake' che xtiža' Dios dan' bi na' yéngekle' xtiže'e. Lezka', ka' nak da' zna xtiža' Dios, Le' wchi'a laže'e yógo'te benne' ka' zej nzi'e xtiže'e, san žóngakkze' doľa'. ¹³ Ki gaken dan' benne' ka' žénzegekle' xtiža' Dios bi zej nake' chawe' lawe' Le', san yeyakgak chawe' benne' ka' žóngake' kan zna xtiže'e na'. ¹⁴ Ka' nak chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', san žóngakkze' kan zna xtiža' Dios la'kze bi na' yéngeklen', zoa to da' bzoa Dios lo yichj láždo'gake' da' žsedlen légake'. ¹⁵ Benne' ki žloé'egekle' law žon žin xtiže'e da' yo'on lo yichj láždo'gake'. Da' žon da' yo'on lo yichj láždo'gake' nak bian' naken ki. Kan zza' láže'gake', žesbága'gake' ljéžgake' ka' zia, o žebéj ljéžgake' ka' chawe' toe' yetóe'. ¹⁶ Ki yebi'i Dios chégake' ža na' katen' wchi'a laže'e yógo'tegake' lo na' Jesús, Benne' Criston', kan zej nak da' béngake', na' kan nak da' wzá' láže'gake'. Ki žsedle diža' chawen' da' zchaljan'.

Da' žongak benne' judío ka', na' da' wnnakze Dios

¹⁷ Le'e znnale nakle benne' judío ka', na' žxen láže'le yelale dan' žonle kan zna xtiža' Dios, na' zka'n zen kwinnle dan' žéklele nónbia'le Le', ¹⁸ na' nnéžkelele da' žénele Dios gonle, na' da' wnnakze' Le', da' žsédlele le'e, na' žákbe'elele da' naken dot chawe'. ¹⁹ Zej nnita' benne' ka' zdágake' ga yoble, kan žongak benne'

lo chole ka'. Žékéle wak wzejní'ilele benne' ka' zej nchoj yichj lázdo'gake'.
 20 Žékéle wak wsédlele benne' ka' bi žejní'igekle', na' benne' ka' žejní'igekle'
 láte'do'ze, dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' žsedlen benách ka' kan nak yela'
 žejní'il da' naken dot li laže', na' da' naken dot da' li. 21 Na'a, le'e žsédlele
 yezika' benách ka'. ěBi žala' wsédl kwinle? Le'e znnale: "Bi kwano". ěZbanle
 le'e? 22 Lezka' znnale: "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'". ěŽonle le'e
 doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'? Le'e bi zlé'elele chawe' lo'a ka'. ěZbanle
 le'e da' zej že' lo yodo' chégaken? 23 Zka'n zen kwinle dan' nzi' lo na'le xtiža'
 Dios. ěZka'nle le'e Dios ka'ze, dan' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale? 24 Nyejw
 le'e yiche la'y kan žonle, dan' znnan: "Ni'a che da' žonle le'e, benne' ka' bi zej
 nake' benne' judío ka' zne zí'gake' che Dios." 25 Wak yebélenlele da' nžogen lo
 beła' chele, benne' byo ka', dan' nak bian' nzi' lo na'le xtiža' Dios, cha' žonle
 kan zna xtiže'e, san cha' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale, ba beyakle ka' zej
 nak benne' ka' bi zej nake' che Dios. 26 Che len, benne' byon', benne' bi nžog
 lo xpele'e dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot
 kan zna xtiže'e, benne' ni nake' law Dios ka' to benne' byo nžog lo xpele'e dan'
 nak bian', la'kze bi nžogen lo beła' chekze'. 27 Benne' byon' bi nžog lo xpele'e
 da' nak bian' no benne' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot da' zna xtiže'e,
 ka' žon benne' ni zloe'elen nbága'le le'e zia, la'kze nzi' lo na'le xtiža' Dios, na'
 nžog lo beła' chele dan' nak bian' naken ki, san bi žonle kan zna xtiže'e na'.
 28 Ča' to benne' judío nakzen' lo beła' žen chie', bi nakkze' benne' judío, na'
 da' nak bian' da' nžogzen lo beła' chie' bi naken li laže'. 29 Bennen' nake' ki lo
 yichj lázda'we' nake' da' li benne' judío, benne' nake' che Dios, na' da' nak bia'
 nzi' lo ne'e xtiža' Dios da' naken li laže' naken to da' yo'on lo yichj lázda'we'. Da'
 nak bian' da' naken li laže' naken che be' nakkzžo, na' kege che yela' benachze
 čežo. Bennen' nake' che Dios ki, bi žápegak benách ka' le' ba la'ne, san Dios
 na'kze žape' le' ba la'ne.

3

1 Ča' ki naken, ěbiz da' chawe' žaken che to benne' dan' nake' benne' judío?
 ěBiz da' chawe' žaken che benne' byo, benne' judío, dan' nžog da' nak bian' lo
 xpele'e? 2 Da' cháwe'le'e naken chie', na' da' zan kan zej naken. Da' naken blo,
 Dios bdie' diža' la'y chie' lo na'gak benne' judío ka'. 3 Bale' bi žejlé'gake' che
 Dios. ěŽeklo' bi gon Dios kan zna xtiže'e dan' bi žejlé'gake' chie' Le'? 4 Bi gaken
 ki. Žala' gákbe'elžo žónteze Dios kan zna xtiže'e, la'kze žon láže'gak yógo'te
 benách ka'. Kan nak chie' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:
 Gak bia' nako' chawe' dan' žono' kan zno',
 na' yežojo' chawe' ča' no benne' wchi'a laže'e Le'.

5 Kate' žonžo da' kegle, Dios zne' bi nak chawe' da' žonžo. Da' ni nak bian'
 Dios nake' chawe'. Zej nnita' benne' ka' znnágake': "Da' kegle da' žonžo nak
 bian' Dios nake' chawe', na' che len bi žala' wsaka' zi'e žo'o." 6 Bi naken ki.
 Čela' ga'n zen Dios ni'a che da' kegle da' žonžo, ěnakxkze gak wchi'a laže'e
 benách ka' nnita'gake' yežlyó nga? 7 Kate' no benne' žon laže'e, Dios zne' bi
 zčalj bennen' da' naken dot da' li kan žone' Le'. Da' ni nak bian' nak dot
 da' li da' znnakze Dios. Zej nnita' benne' ka' znnágake' da' žon láže'gake' légage'
 žonen ga ga'n zen Dios, na' bi žala' choge' chégake', bi nne' zej nbage'e doła'.
 Ki znnágake'. 8 ěNnažo: "Gonžo da' kegle nich gak da' nak chawe'?" Benne'
 ka' zne zí'gake' čežo znnágake' žsedlžo da' ki, na' naken chawe' chog Dios
 chégake' gátgake'.

Yógo'težo nbága'žo doła'

⁹ ¿Bizkze nnažo na'a? Kan nak cheto' neto', benne' judío ka', ¿nákžeto' chawe' ka yezika' benách ka'? Bi nakto', dan' ba bløe'elto' nga, zej nbaga' benách judío ka' doła', na' lezka' zej nbaga' benách zi'to' ka' doła'. Yógo'težo nbága'žo doła'.

¹⁰ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Bi zoa nitó benne' nake' chawe', nitóe'.

¹¹ Nitó benne' žejni'ile'.

Nitó benne' žilje' Dios.

¹² Yógo'tegake' zdágake' ga yoble; yógo'tie' zej nnitle'.

Nitó benne' žone' da' nak chawe', nitóe'.

¹³ Lbá'gake' zej naken ka yežw ba ka' da' zej nyaljwn.

Len da' znnágake' žon láže'gekle' ljéžgake' ka'.

Diža' da' žežojen žoá'agake' naken ka da' yožen laye' bele snia ka'.

¹⁴ Len da' znnágake', zne zí'gake' chegak benne' ka'.

¹⁵ Nníta'gake' zbéžgake' nich gótgake' benách ka'.

¹⁶ Zbía yí'tezgake', na' žsaka' zít'ezgake' ljéžgake' ka'.

¹⁷ Bi gak gá'nłengake' ljéžgake' ka' cháwe'do'.

¹⁸ Bi zžébegake' Dios.

¹⁹ Nnezlžo bchalj Dios yógo'te da' ki, da' ži'e benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Che len bi gak nitó benne' nne' bi nbage'e doła', na' yógo'te benách, benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, Dios wchi'a laže'e légake'. ²⁰ Že' láže'gak benne' judío ka' góngake' da' zna xtiža' Dios nich yeyák'gake' chawe', san bi gak nitó benne' yeyake' chawe' ki, dan' bzoa Dios da' wnnakze' nich gákbe'elžo nbága'žo doła', dan' bi žonžo dot da' wnnakze' Le'.

Yelažo dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Cristo

²¹ Na'a, ba bla' law kan gak yeyakžo chawe' law Dios. Bi gak yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' žónzežo kan zna xtiže'e, la'kze nyejw le'e yiche la'y da' wnnagak benne' ka' bchálgake' lo wláz Dios, dan' zlo'e'elen kan gak yeyakžo chawe' lawe' Le'. ²² Dios žonkze' ga žeyakžo chawe' lawe' Le' dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' gone' ga yeyakgak chawe' yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'. Tlebe zej nak yógo'te benách, ²³ dan' yógo'tie' béngake' doła', na' bi zej nake' chawe' kan nak Dios dot chawe'. ²⁴ Dios, lo yela' ži'i laže' chie', žonze' ga žeyakžo chawe' lawe' Le', na' beyone' žo'o chawe' dan' Jesús, Benne' Criston', beya'we' žo'o. ²⁵ Ki goken dan' Dios bdie' Jesús, Benne' Criston', lo yela' got lo wlazžo žo'o. Le' blalje' xchene', da' žeká'n doła', dan' žaken chežo cha' žejle'žo chie' Le'. Ki ben Dios nich gak bia' Le' nake' chawe', la'kze lo yela' zbez zen laže' chie' bzoe' čela'ale doła' ka' da' benžo ža ni'te. ²⁶ Ki ben Dios, na' bløe'el kwine' chawe' ža ni zoažo na'a, na' zga'ne' chawe' la'kze žeké'e doła' da' zej nbaga' benách ka', na' žone' ga žeyák'gake' chawe' cha' žejlé'gake' che Jesús, Benne' Criston'.

²⁷ ¿Wak wká'n zen kwínžo dan' nakžo chawe' law Dios? Bi gakžo. ¿Biz chen'? Naken dan' belažo, kege dan' žonžo kan zna xtiža' Dios, san dan' žejlé'zežo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁸ Na'a, nnezlžo žeyák' chawe' to benne' law Dios dan' žejli'e che Jesús, Benne' Criston', na' kege dan' žone' kan zna xtiža' Dios.

²⁹ ¿Nak Dios Dios čégakze benne' judío ka'? ¿Bi nake' lezka' Dios chegak benách zi'to' ka'? O', lezka' nake' Dios chegak benách zi'to' ka', ³⁰ dan' zoa toze Benne' nake' Dios. Dios na' žone' ga žeyakgak chawe' benne' judío ka' lawe' Le', benne' byo ka' nžog lo beła' čégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Ki

žone' Le' dan' žejlé'gake' che Jesús, Benne' Criston', na' lezka' gone' ga yeyakgak chawe' benne' zi'to' ka' lawe' Le', benne' byo ka' bi nžog lo beła' chégake' dan' nak bian'. ³¹ Na'a, cha' belažo dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', ěwak nnažo biž zaka' da' bchi'le Dios žo'o? Bi gakžo, san yela' žejlé' chežo zloe'elen nak choch xtiže'e na'.

4

Da' ben Bran žsedlen žo'o

¹ ěBizkze nnažo na'a? ěNakx beyák Bran, xa wdé cheto', benne' judío ka', chawe' law Dios? ² Chela' beyák Bran chawe' law Dios dan' wzóa da' benkze' le', wak wká'n zen kwine', san kege law Dios. ³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' che len Dios bě'e'ele' le' ka' benne' chawe' lawe' Le'." ⁴ Cha' zoa no benne' žone' xchinžo, da' žízjwžo-ne' bi naken to da' žonnžo chie', san naken to da' nbága'žo chie'. ⁵ Lezka' cha' to benne' žejle'ze' che Dios, la'kze bi be žin bene', Dios, Bennen' žone' ga žeyakgak chawe' benne' ka' lawe' Le', benne' ka' bi zej nake' chawe', znnne' nake' chawe' lawe' le' dan' žejli'e chie' Le'. ⁶ Lezka' bchalj Dabí kan žaken da' chawe' che no benne', Dios znnne' nake' chawe' lawe' Le' la'kze bi be žin bene'. ⁷ Ki wnná Dabín: Ba nez zen naken che bennen' Dios ženit lawe' chie' ka' nak da' kegle da' bene'. Na' žeké'e doĵa' da' nbage'e.

⁸ Ba nez zen naken che bennen', Dios bi žesbage'e le' zia ni'a che doĵa' da' bene'.

⁹ ěŽak da' chawe' ni chégakze benne' byo ka' nžog lo beła' chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, o lezka' žaken chegak benne' byo ka' bi nžog ki lo beła' chégake'? Ba wnnákzežo beyák chawe' Bran na' law Dios dan' bejli'e chie' Le'. ¹⁰ ěBatx beyák chawe' Bran na'? ěGoken katen' ba nžog lo xpele'e dan' nak bian', o goken zga'ale? Bi goken kate' ba nžogen lo xpele'e, san zga'ale goken. ¹¹ Bran na' bejli'e che Dios katen' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'. Wdé na' bchog lo xpele'e dan' nak bian', dan' zloe'elen ba beyake' chawe' law Dios. Goken ki nich gak Bran na' ka' xagak benne' ka' chejlé'gake' che Dios, la'kze bi nžog lo xpéla'gake' dan' nak bian'. Dan' žejlé'gake' che Dios, gak nna Dios zej nake' chawe' lawe' Le'. ¹² Nak Bran na' xa wdé chegak benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Dios. Kégeze nake' xagak benne' byo ka' nžog lo beła' chégake' dan' nak bian', san lezka' nake' xagak benne' ka' žóngake' kan ben Bran na', dan' žejlé'gake' che Dios kan ben Bran na' kate' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'.

Da' wnnacze Dios gata' chežo dan' žejle'žo chie' Le'

¹³ Bchebe laže' Dios bi da' wnezjwe' che Bran na', na' chegak za'sóe' ka', gata' chégake' yežlyó ngakze. Gaken ki, kege dan' žóngake' kan znnna xtiža' Dios, san dan' beyákgage' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. ¹⁴ Chela' yežlyó nga gata' chégakze benne' ka' žóngake' kan znnna xtiža' Dios, bi gon byenen chejle'žo chie', na' gak da' bchebe laže' Dios to da' bi zaka'. ¹⁵ Xtiža' Dios zloe'elen žo'o nbága'žo zia, da' žonen ga chog Dios chežo gatžo. Gan bi na' žin da' wnnakze Dios, bi gak bága'gak benách ka' zia dan' bi béngake' kan wnnakze' Le'.

¹⁶ Che len žebelžo dan' žaĵa' si'žo dan' bchebe laže' Dios dan' žejle'žo chie' Le', dan' nak bian' naken to da' žonnze' chežo. Ki naken nich gak bia' gata' dan' bchebe laže' Dios gonne' chegak yógo'te za'só Bran na', kégeze chegak benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' wnnakze Dios, san lezka' chegak benne' ka' žejlé'gake' che Dios kan bejlé' Bran na' che Dios. Bran na' nake' ka' xažo yógo'težo žo'o,

noľžo žejle'žo che Dios. ¹⁷ Ki naken kan nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Bran na', dan' znnan: "Bzoa' le' ka xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó."

Ki naken, law Dios, Bennen' bejlé' Bran na' chie', nak Bran na' ka xażo yógo'težo. Dios na' žesbane' benne' gat ka', na' zchalje' che to benne' bi na' soe' kan ba zoakze bennen' bi na' soe'.

¹⁸ Ki naken dan' Dios gože' Bran na': "Benne' zante gakgak za'só' ka'." Bran na' bejli'e che Dios, na' bxen laže'e Dios gone' dan' bchebe laže'e wnezjwe' chie', la'kze bi gok le'ele' dan' žxen laže'e si'e, na' ka' goken, wyó'o lo ne'e gake' xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ¹⁹ Bran na' bi gok chop laže'e kan žejli'e che Dios, la'kze ba zeje' ka to gaywá' yiz, na' bejsá' laže'e kan nak che beľa' žen chie', da' ba natkzen dan' ba ngóleli'e, na' lezka' kan nak che Sara, zo'le', nake' no'le wbíž. ²⁰ Bi gok chop laže'e, na' bi goke' benne' bi žejlé' kan nak da' bchebe laže' Dios gone' chie', san gokže' choch dan' bejli'e che Dios, na' bka'n zene' Dios. ²¹ Dot laže'e bxen laže'e Dios, nape' yela' wak gone' dot dan' bchebe laže'e gone'. ²² Che len, Dios bzoe' che Bran na' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie' Le'.

²³ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bzoe' chie' nake' chawe' lawe' Le'." Ki nyejwn le'e yichen' kégeze nich yebélenlen Bran na', ²⁴ san nich yebélenlžon lezka' zo'o. Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' chejle'žo chie' Le', besbane' Xanžo Jesusen' lo yela' got. ²⁵ Jesusen', Dios bdie' Le' nich gote' ni'a che doľa' da' nbága'žo zo'o, na' besbane' Le' lo yela' got, nich gak gone' ga yeyakžo zo'o chawe' lawe' Le'.

5

Da' žata' chežo dan' ba beyakžo chawe' law Dios

¹ Na'a, zma Dios ba beyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', cha' žejle'žo chie' Le', na' che len ba begá'nlenžo Le' cháwe'do'. ² Dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', žebélenlžo da' žonn Dios chežo, dan' žon chochen láždo'žo. Žebelžo dan' žxen láže'žo gata' chežo yela' baní' che Dios. ³ Kégeze ki žebelžo, san lezka' žebelžo kate' zzáka'žo, dan' nnezlžo da' zzáka'žo žsedlen žo'o kwezžo zen laže'. ⁴ Kate' zbezžo zen laže' žežojžo chawe' law Dios, na' kate' ba bežojžo chawe' lawe' Le' žxen láže'žo Lekze' gáklene' žo'o. ⁵ Kate' žxen láže'žo Le', bi žak chope láže'žo. Ki naken dan' yela' nži'il che Dios len žo'o yo'on yichj láždo'žo. Dios Be' La'y, Bennen' bseľa' Dios chežo, žone' ga žaken chežo ki.

⁶ Katen' bi gok yelažo žakze chežo, kate' bžin ža, Benne' Criston' gote' lo wlazžo žo'o, kate' ne gokžo benne' doľa' ka'. ⁷ Bi yénele no benne' gate' lo wĺáz to benne' chawe'. Wak no benne' wechóg laže'e gate' lo wĺáz to benne' nake' dot chawe'. ⁸ Dios zľoe'ele' žo'o kan nží'ile'ele' žo'o, dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o kate' ne gokžo benne' doľa' ka'. ⁹ Ba beyakžo chawe' law Dios dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o, katen' blalje' xchene'. Che len žxen láže'žežo Le' yesle' žo'o lo ža chog Dios chegak benne' doľa' ka' gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Katen' bi bľe'elžo Dios chawe', Zi'nkze Dios gote' lo wlazžo žo'o nich gak yeyakžo toze len Dios. Na'a, dan' zoa nban Bennen' bene' ga ba beyakžo toze len Diosen', žxen láže'žežo yelažo to chi'ize. ¹¹ Lezka' žebelžo law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' ba beyakžo toze len Diosen' ni'a che da' bene' Le'.

Da' ben Adán, na' da' ben Benne' Cristo

¹² Bła' dola' lo yežlyó nga ni'a che da' ben toze benne', Adán, na' dan' bene' dola', lezka' wyó'o yela' got. Che len gatgak yógo'te benách ka' dan' yógo'tegake' zej nbage'e dola'. ¹³ Zga'ale kate' bła' da' bchi'le Dios lo yežlyó nga, bengak benách ka' dola', benne' ka' wnníta'gake' yežlyó nga, na' gótgake', san Dios bi besbage'e benne' ka' zia dan' bi béngake' ka' zŋna xtiže'e. Ki goken dan' bi na' žin da' bchi'le' Le' gan wnníta'gake'. ¹⁴ Kate' wzó law zoa Adán, na' zejte ža wzóa Moisés gotgak yógo'te benách ka' dan' wbága'gake' dola', la'kze bi bzóagake' cheła'ale to da' wnnakze Dios kan ben Adán na'. Yógo'te benách ka' zej nake' toze len Adán na' dan' zej nake' za'sóe' ka'. Da' ni žloe'elen žo'o kan gkgak yógo'te benách ka' toze len Benne' Criston', benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Da' žonnze Dios chežo bi naken ka da' goken chežo ni'a che dołan' da' ben Adán na'. Ni'a che dołan' da' ben toze bennen', gatgak yógo'te benách ka'. Da' zénle'eže naken da' žonnze Dios chežo, dan' naken yela' nban da' zejlí kanne. Žonne' chežo da' ni ni'a che da' ben yetoze Benne', Jesús, Benne' Criston'. ¹⁶ Da' žonnze Dios chežo bi naken tlebe ka da' goken chežo ni'a che dołan' da' ben toze bennen'. Da' bhog Dios che Adán na' ni'a che dołan' da' bene', lezka' bhog Dios chegak yógo'te benách ka'. Dan' žonnze Dios chežo naken nich gak yeyakžo chawe' lawe' Le' la'kze nbága'žo dola' zan. ¹⁷ Wyó'o yela' got yežlyó nga ni'a che dołan' da' ben toze bennen'. Ni'a che da' ben yetoze Bennen', Jesús, Benne' Criston', gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benne' ka' yeyákgake' chawe' law Dios, dan' naken da' žonnze Dios chežo.

¹⁸ Dios bhoge' chegak yógo'te benách ka' gátgake' ni'a che dołan' da' ben toze bennen'. Lezka' yógo'te benách ka' gak yeyákgake' chawe' lawe' Le' ni'a che da' nak chawe' dan' ben yetoze Bennen', na' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'. ¹⁹ Beyakgak benne' zan wen dola' ka' dan' bi ben toze bennen' kan zŋna xtiža' Dios. Lezka' benne' zan yeyákgake' chawe' law Dios dan' ben yetoze Bennen' kan zŋna xtiža' Dios.

²⁰ Wyó'o da' wnnakze Dios lo yežlyó nga nich gak bia' zej nbaga' benách ka' dola'. Dan' gok bia' zej nbage'e dola', lezka' gok bia' zénle'eže nak da' žonnze Dios chegak benách ka'. ²¹ Gota' yela' wak che dola' goten žo'o. Lezka' da' žonn Dios chežo napen yela' wak gonen ga yeyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gonen ga gata' yela' nban da' zejlí kanne chežo.

6

Zoažo nbanžo ni'a che Jesús, Benne' Cristo

¹ ĆBižke nnažo na'a? Ćžala' gonžo dola' nich lo yela' nži'il che Dios Le' yenít lawe'e chežo da' zanže? ² ĆBi gónkzežon! Nak chežo ka ba gotžo to chi'ize nich biž gonžo dola'. ĆNakŋkze gak gónžežo dola'? ³ ĆBi nnéžlele kan naken chežo? Cha' bezoažo nis nich yeyakžo toze len Benne' Criston', dan' bezoažo nis žloe'elen žo'o ba wdežo lo yela' got tzen len Le'. ⁴ Kan goken, gótlenžo-ne' tzen, lezka' bgáche'lenžo-ne' tzen lo yežw ba katen' bezoažo nis. Kan ben Dios, len yela' wak zen chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, lezka' bene' ga bebánlenžo tzen Jesusen' nich gakžo benách kobe chie' ka'.

⁵ Cha' bėnlenžo tzen Benne' Criston', na' gotžo kan gote' Le', lezka' gónlenžo-ne' tzen, yebanžo lo yela' got kan bebane' Le'. ⁶ Ba nnėkzelžo da' ni: yela' benách chežo da' wzóan zga'ale, wdá'lenen Le' tzen le'e yak kroze nich kwia yi' yela' benách chežo da' bėnlenžon dola', nich biž nna bia' da' nak dola' žo'o.

⁷ Cha' nakžo toze len Bennen' gote' ni'a che dola', na' ba beyakžo chawe' law

Dios, biž nbága'žo doľan', na' biž yo'ožo lo na' doľa'. ⁸ Na'a, cha' nátlenžo tzen Benne' Criston', žejle'žo yebánlenžo-ne' tzen, ⁹ dan' nnezlžo ba bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' biž gate'. Che len biž bi gak gon yela' got na' chie' Le'. ¹⁰ Kan goken, gote' Le', toze chi'i gote' ni'a che doľa' da' wbága'žo žo'o, san kan naken, zoe' nbane', nbánlene' Dios. ¹¹ Lezka' žala' géklele le'e naken chele ka ba nátkzele nich biž gonle doľa', san zoale nbanle nich gonle kan zna xtiža' Dios, dan' nakle toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

¹² Che len, bi we'le latje da' naken doľa', nich bi gonon ga gonle doľa' lo beľa' žen chele da' gatkzen. Biž gonle kan nak da' zze láže'le da' kegle lo beľa' žen chele. ¹³ Bi wdé kwinle lo na' da' naken doľa', na' bi gonle da' kegle, san le wdé kwinle lo na' Dios dan' ba bebanle lo yela' got, na' le wdé beľa' žen chele lo ne'e nich gónlenen' da' naken chawe'. ¹⁴ Bi we'le latje da' naken doľa', nich bi gonon ga gonle doľa', dan' bzoa Dios le'e nich gonle kan zna da' chawe' chie' Le', na' kege gónžele kan zna da' bchi'le' benách doľa' ka'.

Da' žsaka' lebe kan nak che benne' ndo'w

¹⁵ Ž Bizke nnažo na'a? Ž žala' gonžo doľa' dan' biž yo'ožo lo na' da' bchi'le Dios benách doľa' ka', san žonžo kan zna da' chawe' che Dios? jBi gonžon! ¹⁶ Ba nnézkzelele cha' wdé kwinle lo na' to benne' nich gakle benne' ndo'w chie' ka', na' nich gonle kan zna xtiže'e, to chi'ize nakle benne' ndo'w ka' che bennen' žonle kan zna xtiže'e. Lezka' gaken cha' wdé kwinle nich gonle doľa' da' gonon ga gatle, o cha' wdé kwinle nich gonle kan zna xtiža' Dios, Bennen' gone' ga yeyakle chawe' lawe' Le'. ¹⁷ Na'a, žoxken Dios. La'kze zga'ale gokle benne' ndo'w ka' lo na' doľa', na'a dot láže'le žonle kan zna xtiža' Dios, dan' bde kwinle lo nan'. ¹⁸ Dan' ba belale lo na' doľa', ba beyakle ka benne' ndo'w ka' lo na' da' naken chawe'. ¹⁹ Žcháljlena' le'e kan žak chegak benách ndo'w ka', dan' bi žejn'ilele kwáselo lo yela' benachze chele. Zga'ale bde kwinle tzen len beľa' žen chele lo na' da' kegle, na' lo na' da' bi naken chawe', na' gokle ka benne' ndo'w ka' chen, na' benle xchin da' bi naken chawe'. Na'a, le wdé beľa' žen chele lo na' da' naken chawe', nich gakle ka benne' ndo'w ka' chen, na' gonle xchin da' naken chawe' nich gakle benne' ka' zej nake' che Dios.

²⁰ Katen' gokle ka benne' ndo'w ka' lo na' doľa', bi benle xchin da' naken chawe'. ²¹ Na'a, žgok chawe' chele ni'a che da' benle zga'ale? Na'a dan' benle žonen ga žedoé'elele, na' žonen ga gat to chi'ize no benne' žonen'. ²² Na'a ba belale lo na' doľa', na' nakle ka benne' ndo'w ka' che Dios, dan' žonen ga žak da' chawe' chele dan' žonen ga nakle che Dios, na' žonen ga napple yela' nban da' zejlí kanne. ²³ Lazjw no benne' žone' doľa' naken yela' got, san da' žonnze Dios chežo naken yela' nban da' zejlí kanne, dan' napžo dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

7

Da' žsaka' lebe yela' zchag na'

¹ Ží'na'do' ka', nólele le'e nzi' lo na'le da' bchi'le Dios benách judío ka'. Nnézkzelele yo'o lo na' xtiže'e na' no benne' kate' ne zoe' nbane'. ² Lezka' to no'le nžag ná'lene' to benne' byo yoe'e lo na' benne' byo chien' kate' ne zoa nban benne' byo chien', dan' ki zna da' bsedle Dios kan nak che yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios dan' bhagen légage'. ³ Ki naken, kate' ne zoa nban benne' byo chien', cha' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo yoble, gone' doľa' da' wká'n ditjen yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios na', na'

na'a, cha' wchág ná'lene' to benne' byo yoble, bi gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

⁴ Lezka' žaken chele, zí'na'do' ka'. Dan' nžagle Benne' Criston', naken ka ba nátkzele le'e, na' biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés žo'o, nich gak gakte che Benne' yoblen'. Na'a nakle che Benne' Criston', Bennen' bebane' lo yela' got. Ki naken nich gak gonžo da' žaz laže' Dios. ⁵ Katen' wyo'ožo lo na' yela' benachze chežo, da' z'na xtiža' Dios benen ga gok bia'gak da' ka' wzé láže'žo da' bi zej naken chawe', da' ka' béngaken žin lo beła' žen chežo nich góngaken ga gatžo. ⁶ Na'a ba belažo lo na' da' bchi'le Moisés žo'o dan' nátkžežo kan nak da' z'na xtiže'e, dan' bchi'len žo'o zga'ale. Ki naken nich gak gonžo xchin Dios lo yela' nban kobe da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' kege gonžon lo da' ba wdé chen, dan' naken dan' bchi'le Moisés žo'o.

Zoałen neda' da' naken doła'

⁷ ĆBizkze nnažo na'a? ĆŽon da' wnnakze Dios ga žona' doła'? Bi žonen ki, san chela' bi bzejni'il neda' da' z'na xtiže'e, bi wnezel'a' nak doła' da' žona'. Chela' bi zoa lo da' wnnakze' Le' da' z'nan: "Bi se lažo'o da' de che lježo'" bi nnezel'a' nak doła' yela' zze laže' da' de che lježa'. ⁸ Kate' benla' xtiže'e, na' gókbe'ela' da' nak doła' žonen žin lo beła' žen chia', na' benen ga gókbe'ela' zze laža'a yógo'te da' kegle. Gan bi na' la' xtiže'e, bi nak bia' da' naken doła'. ⁹ Ža ni'te, kate' bi na' yenla' xtiža' Dios, gokla' zoa' nbana', san kate' benla' xtiže'e, gókbe'ela' nbaga'a doła', na' goka' ka to benne' gat law Dios. ¹⁰ Dios bdi'xjwe' da' z'na xtiže'e nich gonen ga gata' yela' nban chežo, san benen ga gókbe'ela' ba natkza'. ¹¹ Gok bia' nchíxela' kan nak doła', dan' ben xtiže'e ga gókbe'ela' nbaga'a doła', na' žala' gata'.

¹² Che len, la'y nak xtiža' Dios, na' la'y, na' chawe', na' xtan nak da' bchi'le žo'o. ¹³ ĆBen da' naken chawe' ga goka' ka to benne' gat? Bi naken ki, san da' nak doła' gok bian' ni'a che da' naken chawe', na' benen ga gókbe'ela' ba natkza' nich gak bia' nak doła' da' žona'. Ki goken nich gak bia' ni'a che xtiža' Dios yógo'te da' zej naken doła' zej nakle'en da' zinnj.

¹⁴ Nnezlžo Dios Be' La'y benne' chežo xtiža' Dios, san neda' naka' benachze, na' yoa'a lo na' doła' ka to benne' ndo'w chen. ¹⁵ Na'a, bi žejni'ila' da' žona'. Žénela' gona' kan z'na xtiža' Dios, san bi žona' dan' žénela' gona'. Da' žona' naken doła' da' bi zle'ela' chawe'. ¹⁶ Žona' doła' la'kze bi žénela' gona' dołan'. Ki naken dan' xtiža' Dios žsedlen neda' bi naken chawe' da' žona'. Che len nak bia' nak chawe' da' z'na xtiže'e. ¹⁷ Ki naken, kege nedza' žona' dołan', san doła' da' zoałen neda' žonen ga žona' dołan'. ¹⁸ Nnezla' da' nak chawe' bi zóałenen neda', o žala' nnia', dan' naken chawe' bi zóałenen da' nak yela' benachze chia'. Žénela' gona' dan' naken chawe', san la' nedza' bi gak gonan'. ¹⁹ Bi žona' da' naken chawe' da' žénela' gona', san žónteza' da' kegle da' bi žénela' gona'. ²⁰ Che len, cha' žona' doła' da' bi žénela' gona', kege nedkza' žonan', san doła' da' zóałenen neda' žonen ga žona' dołan'.

²¹ Ki nak da' žaken chežo yógo'težo. Kate' žénelžo gonžo da' naken chawe', zoałen žo'o da' žonen ga žonžo da' kegle. ²² Lo yichj lázda'wa' žaz laža'a xtiža' Dios, ²³ san žákbe'ela' zoa da' z'na bia' neda' da' zoałen beła' žen chia', na' to da' zži'i' che xtiža' Dios yo'on lo yichj lázda'wa'. Dan' zóałenen beła' žen chia' žonen ga žona' doła'.

²⁴ ĆDa' nyáche'le'e naken chia' neda'! ĆNožkze benne' gak yeslé' neda' lo yela' benachze chia' da' žonen ga žona' doła'? ²⁵ ĆŽoxken Dios, ba belažo na'a ni'a

che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Che len, kan nak da' yo'on lo yichj lázda'wa' žona' kan zŋna xtiža' Dios, la'kze yeļa' benachze chia' žonen ga žénela' gona' dola'.

8

Da' gak gonžo dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o

¹ Che len, benne' ka' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston', biž bi zia zej nbage'e, benne' ka' biž žóngake' kan žénele yeļa' benachze chégake', san žóngake' kan žénele Dios Be' La'y. ² Dan' naka' toze len Jesusen', Dios Be' La'y, Bennen' nbánlenžo, žákłene' neda'. Che len, ba belá' lo da' benen ga bena' dola', na' lezka' lo yeļa' got. ³ Ba ben Dios da' bi gok gon da' bchi'le' žo'o. Bi be gok gonen da' gáklenen žo'o dan' nakžo benachze. Che len Dios bsele'e Zi'nkze', Bennen' beyake' benách kan nakžo žo'o, nakžo benách dola' ka', san Le' bi be dola' bene'. Besbaga' kwine' dola' da' wbága'žo žo'o, na' ka' goken, Dios bchoge' chie' gote' ni'a che dola' da' žonžo lo yeļa' benachze chežo nich biž ga'nžo lo na' dola'n. ⁴ Ki bene' nich gak gonžo da' zej naken chawe' da' že' xtiža' Dios žo'o gonžo, nolžo biž žonžo kan žénele yeļa' benachze chežo, san žonžo kan žénele Dios Be' La'y.

⁵ Benne' ka', benne' žóngake' kan žénele yeļa' benachze chégake', že' láže'gake' da' naken che yeļa' benachze chégake', san benne' ka' žóngake' kan žénele Dios Be' La'y, že' láže'gake' da' naken che Dios Be' La'y. ⁶ Cha' že' láže'zežo da' naken che yeļa' benachze chežo, gatžo to chi'ize, san cha' že' láže'žo da' naken che Dios Be' La'y, ba napžo yeļa' nban da' zejlí kanne, na' zga'n ži yichj lázdo'žo. ⁷ No benne' že' láže'ze' da' naken che yeļa' benachze chie', bi zchage' Dios chawe', dan' bi žon bennen' kan zŋna xtiža' Dios, na' bi gak gonen'. ⁸ Che len, benne' ka' žóngake' kan žénele yeļa' benachze chégake', bi gak góngake' da' žaz laže' Dios.

⁹ Na'a, le'e biž žonle kan žénele yeļa' benachze chele, san žonle kan žénele Dios Be' La'y dan' zóalenzke' Le' le'e. Benne' Criston' bsele'e Dios Be' La'y chežo. No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi nake' toze len Benne' Criston'. ¹⁰ Cha' Benne' Criston' zóalene' le'e, la'kze gat yeļa' benachze chele ni'a che dola', soale nbanle ni'a che Dios Be' La'y dan' ben Dios ga nakle chawe' lawe' Le'. ¹¹ Be' La'y che Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yeļa' got, zóalene' le'e. Dios, Bennen' besbankze' Jesús, Benne' Criston', lo yeļa' got, gone' ga yebanle le'e lo belá' žen chele da' žatkzen. Ki gone' dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

¹² Che len, zi'na'do' ka', zoa to da' nbága'žo, san kege che yeļa' benachze chežo, nich bi gonžo kan žénele yeļa' benachze chežo na'. ¹³ Cha' žonle kan žénele yeļa' benachze chele, gatle to chi'ize, san cha', len yeļa' wak che Dios Be' La'y, žonle ga kwia yi' da' žonle lo yeļa' benachze chele, na' gaple yeļa' nban da' zejlí kanne.

¹⁴ Zej nak zi'nkze Dios yógo'te benne' ka' žóngake' ka' žénele Dios Be' La'y. ¹⁵ Dios Be' La'y na', Bennen' zóalene' le'e, bi bnnite'e le'e da' yoble ka benne' ndo'w ka' nich žebele, san ba bene' le'e zi'nkze Dios, na' Lekze' žone' ga žližžo Dios, na' zŋnažo: "Xe." ¹⁶ Dios Be' La'y na' zzejn'ikzele' be' nakkžo, na' žone' ga nnezlžo nakžo zi'n Dios. ¹⁷ Cha' ba nakžo zi'n Dios, lezka' da' zej naken che Xažo Dios gata' chežo tzen len Benne' Criston'. Ki gaken chežo cha' sáka'lenžo tzen Benne' Criston' nich tzen len Le' soažo lo yeļa' bani' chie'.

18 Žekla' neda', da' zžáka'žo na'a bi be naken kan nak yela' baní' da' gata' chežo ža da' ba za'. 19 Zbezgak yógo'te da' ben Dios, na' žak láže'gaken žinte ža na' katen' Dios wlo'e'ele' law zej nak zi'nkze' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. 20 Yógo'te da' ben Dios wdégaken lo na' da' žonen ga kwia yí'gaken, kege dan' gónegeklen gaken ki, san ki goken dan' ben Dios ga naken ki. Ležka' bene' ga gak wxén láže'gak Le' da' ka' bene', 21 na' yelagak yógo'te da' ka' ben Dios lo da' žonen ga zbia yí'gaken. Ki naken, ležka' yebégeklen lo yela' žeslá da' záka'le'en da' yebélengekle benne' ka' zej nake' zi'n Dios. 22 Nnezlžo yógo'te da' ben Dios zžáka'gaken na' zejte na'a ža, kan zžaka' to no'le za' galj bi'do' chie'. 23 Kégeze yežlyó nga zžakan', san ležka' zžáka'žo žo'o, la'kze Dios Be' La'y zóalene' žo'o. Le' nake' chežo da' zlo'e'elen žo'o kan gákkzežo. Zžáka'žo kate' ne zbezžo ža na' katen' Dios wlo'e'ele' law nakžo zi'nkze' ka', ža na' ležka' yeskobe' be'la' žen chežo. 24 Dan' žxen láže'žo gone' da' ni, belažo žo'o, san cha' gak le'elžon dan' žxen láže'žo, bi naken to da' zbez láže'žon. Bi zbezžo da' ba zle'elžon. 25 Na'a, cha' žxen láže'žo to da' bi zle'elžon, na' lo yela' zbez žen laže' zbezžon.

26 Ležka' Dios Be' La'y žáklene' žo'o kate' žedó láže'žo, dan' bi nnezlžo bi žala' nnablžo Dios, san Dios Be' La'y zdekze' xtiža'žo law Dios, na' lo yela' znnab chie' zbeže láže'li'e, kan bi gak no benne' nne'. 27 Dios zwie' da' yo'o lo yichj láždo'gak benách ka', na' nnezle' da' žénele nna Dios Be' La'y na', na' Le', kan žénekzele Dios, ždie' xtiža'gak benne' ka' law Dios, benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'.

Ba belažo dan' yo'ožo Benne' Cristo

28 Nnezlžo yógo'te da' žak chegak benne' ka' zej nži'ile' Dios žon cháwe'gaken légake', benne' ka' bliž Dios légake' kan wnnakze' gone'. 29 Benne' ka' wžekze Dios zga'ale, ležka' bzoe' chégake' zga'ale gágkake' tlebe kan nak Zi'nkze', nich gak blo Zi'nen' ladjw benne' zan, benne' lježe ka'. 30 Benne' ka' bzoa Dios chégake' zga'ale kan žala' gágkake', ležka' bliže' légake', na' benne' ka' bliže', bene' légake' chawe' lawe' Le', na' benne' ka' bene' légake' chawe', ležka' ba bzoe' chégake' sí'gake' yela' baní' chie'.

31 ěBizkze nnažo na'a kan zej nak da' ki? Cha' Dios žáklene' žo'o, bi žala' žebežo la'kze soa da' gongak benách ka' chežo. 32 Dios, dot laže'e benne' chežo Zi'nkzen'. Bdie' Le' nich gote' lo wlažžo žo'o. Cha' ki ben Dios, ěbi gónnli'e chežo tzen len Zi'nen' yógo'te da' žiažjelžo? 33 ěNozke benne' gak yesbage'e benne' ka' zia, benne' ka' wžekze Dios? Bi gak nitó benne' dan' benkze Dios ga ba beyakžo chawe' lawe' Le'. 34 ěNozke benne' gak choge' chežo gatžo to chi'ize? Bi gak nitó benne' dan' gotkze Benne' Criston' lo wlažžo žo'o, na' da' nakže žen, bebane' lo yela' got, na' na'a zoe' kwit li ža che Dios gan nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' zgne chawe'e lo wlažžo žo'o law Dios. 35 La'kze zoa bi da' žaken chežo, nnézkzelžo Benne' Criston' nži'ile' žo'o. Nnezlžo nži'ile' žo'o la'kze zžáka'žo, o la'kze nak nyache' láže'žo, la'kze zbia láže'gak benách ka' žo'o, o la'kze zdonžo, o la'kze žiažje da' gákwžo, o la'kze žon zož chežo, o la'kze gotgak benách ka' žo'o.

36 Kan zej nak da' ki nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Dan' nakžo chio' Le', žóntezgak benách ka' ga gatžo. Nakžo ka žila' ka', bia ka' ndégakba' lo na' benne' gote' légakba'.

37 Na'a, dan' Bennen' nži'ile' žo'o zóalene' žo'o, žxen láže'žo soelžo lo da' žaken chežo. 38-39 Che len žekla' neda':
 Bi be sáke'le gonen ga biž ži'il Dios žo'o.
 Nži'ile' žo'o dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.
 Bi sáke'le gon yela' got o yela' nban ga biž ži'ile' žo'o,
 na' kege wbás che ya'abá ka',
 o benne' wnná bia' ka', o yela' wak che da' xiwe',
 o bíte'teze da' zoan, o bíte'teze da' zan',
 o to da' že' ža'le, o to da' že' že'le,
 o bíte'teze da' ben Dios.

9

Dios wžekze' benne' Israel ka' nich gágake' chie'

1 Zchalja' da' naken dot da' li dan' naka' che Benne' Criston', na' da' znnia' naken tlebe len da' znnakze Dios Be' La'y lo yichj lázda'wa'. Bi žon laža'a. 2 Žakle'e nyache' laža'a, na' žéktezela', 3 dan' žak laža'a gona' ga yelagak lježa' ka', benne' wláž chia' ka'. Chela' gaklen légake', yénekezela' yebéj yichj Dios neda', na' kwáslena' Benne' Criston'. 4 Benne' wláž chia' ka' zej nake' za'só Israel, na' Dios bi'e légake' latje gágake' zi'nkze' ka'. Yela' baní' che Dios wzóalenen légake', na' Dios bdi'e lo ná'gake' diža' chie' da' zka'n chawen', na' lezka' da' bchi'le' žo'o. Bliže' légake' nich wká'n zéngake' Le', na' bchebe laže' gon chawe'e yógo'te benách zi'to' ka' ni'a chégake'. 5 Zej nake' za'sógak xa wdé cheto', Bran, na' Isaak, na' Jakob, na' ladjw ljéžgake' ka', kan nak yela' benách chie', golj Benne' Criston', Bennen' nakkze' Dios, na' zma bi'e yógo'te. iGa'n zénteze' Le'! Ka'kze gaken.

6 La'kze yógo'te benne' wláž chia' ka' bi nzi' lo ná'gake' Benne' Criston', bi žala' nnažo: “Beyák xtiža' Dios dáche'ze.” Kege yógo'te za'só Israel zej nake' da' li benne' Israel ka', benne' ka' zej nake' che Dios. 7 La'kze goljgak benne' zan za'só Bran, kege yógo'tegake' gógake' da' li za'só Bran na', san naken kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Za'só Isaak ka' gágakze' da' li za'só' ka'.” 8 Ki naken, benne' ka' zej nake' zi'n to benne', bennen' nake' che Dios, kege yógo'tegake' zej nake' zi'nkze' Dios. Na'a, benne' ka' náljgake' ni'a che da' bchebe laže' Dios zej nakze' da' li za'só Bran na'. 9 Dan' bchebe laže' Dios bi da' wnezjwe' che Bran na' znnan ki: “Yetó yiz na'a ža yelá'a, na' Sara, zo'lo', galje to bi' byodo' chie'.”

10 Kégeze da' ni goken ki, san lezka' katen' Rebeka ne noe'e bi' byodo' ka' che Isaak, xa wdé cheto', lo li'e, 11-13 katen' bi na' gáljgakbe', na' bi na' góngakbe' da' nak chawe' o da' kegle, Dios gože' Rebeka na', na' wnné: “Xkwide' nežw chio' gonbe' xchin xkwide' bežopen'.” Da' ni naken tlebe len da' nyejw le'e yiche kan wnná Dios, dan' znnan: “Bži'ila' Jakob, na' kege Esau’.” Ka' goken, bga'n choch da' bzoa Dios to chi'ize kan nak chegak benne' ka' ba wžekze' Le'. Che len bi žaken ki ni'a che to da' gak gongak benách ka', san naken ki dan' zbekze Dios no benne' žliže'.

14 iBizkze nnažo na'a? iŽon Dios da' kegle? Bi žonen'. 15 Dios gože' Moisés, na' wnné: “Yeyache' láže'la' no benne' ženela' yeyache' láže'la'-ne', na' we' laža'a no benne' ženela' we' laža'a-ne'.” 16 Che len, bi žaken ki ni'a che da' žénegekle benách ka', o dan' žon byene to benne', san naken dan' ženekzele Dios, Bennen' žeyache' láže'le' benách ka'. 17 Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Benne' Faraón, katen' wnné: “Che len bzoa' le' gan zma

bi'o nich włoe'ela' law yela' wak zen chia' ni'a chio' le', na' gona' ga gónbia'gak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó da' nakkza' neda'." ¹⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le' no benne' žénekezele', na' lezka' žone' zižje yichj lǎzdo'w no benne' žénele' gone' zižje yichj lǎzda'we', kan bene' che Benne' Faraón na'.

¹⁹ Na'a ye'le neda': "Cha' ki naken, ¿biz chen' žesbaga' Dios benách ka' zia? ¿Nozke benne' gak wsejwe' xnez Dios nich bi gone' da' žénekezele' Le'?" ²⁰ Bi naken ki. ¿Nozke le' znnio' che Dios? ¿Wak to yeso' da' naken yo yen' benne' wen že'e, na' nnan: "¿Biz chen' beno' neda' ki?" ²¹ ¿Bi nzi' lo na' benne' wen že'e gone' che gona' na' to yeso' da' wkonlžon žin ga nla' law, na' che la' gona' na'ze gone' yetó yeso' da' wkonlžon žin ga bi nla' law?

²² Gónেকেzele Dios włoe'ele' law kan wsaka' zi'e no benne' wen da' kegle, na' gone' ga gak bia' yela' wak zen chie', san lo yela' zbez zen laže' chie' bzozele' benne' ka' žala' choge' chégake' gátgake', benne' ka' zej nbage'e zia, da' žon byenen wžia yi'e légake'. ²³ Ki ben Dios nich gak bia' záka'le'e yela' baní' chie', dan' zloe'ele' law lawgak benne' ka' žeyache' láže'le', benne' ka' bzoe' chégake' zga'ale sóagake' lo yela' baní' chien'. ²⁴ Dios bliže' benách ki. Kégeze bliže' neto', benne' judío ka', san lezka' bliže' benách zi'to' ka'. ²⁵ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' bchalj Oseas lo wláz Dios, katen' wnné':

Benne' ka' bi zej nake' benách chia' ka',

go'a lágake': "Benách chia' ka'."

Na' benne' ka' bi bži'ila',

go'a lágake': "Benne' ka' nži'ila'."

²⁶ La' na'ze gan wnnía' kan nak chégake':

"Bi nakle benách chia' ka'"

go'a lágake': "Ži'nkze Dios ban'."

²⁷ Na'a, kan nak chegak za'só Israel ka', Isaías wnné':

La'kze yangak za'só Israel ka',

na' nníta'gake' kan že' yož žoa'a to yego zen,

nbábzegake' yelágake'.

²⁸ Xanžo Dios la' gontie' ga la' lawte

da' bchoge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

²⁹ Lezka' Isaías na' bchalje' zga'ale, na' wnné':

Xanžo Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná' bia',

chela' bi bka'ne' chežo za'sóžo ka',

ga'nžo kan zej nak yež Sodoma, na' yež Gomorra,

yež ka' bchinnj Dios.

Benách Israel ka', na' diža' chawe'

³⁰ ¿Bizke nnažo na'a? Benne' ka' bi zej nbabe' Israel, na' bi be' láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios, ba beyákgake' chawe' lawe' Le', san beyákgake' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. ³¹ Na'a, la'kze be' láže'gak benne' Israel ka' góngake' kan zna xtiža' Dios, da' žala' gonen ga gágake' chawe' lawe' Le', bi gota' chégake' da' žala' gata' chégake' dan' žóngake' kan zna xtiže'e. ³² ¿Biz chen' goken ki? Ki goken dan' bi bėngaken' lo yela' žejlé' chégake' che Dios, san žakze chégake' gónegkele' góngake' kan zna xtiže'e, na' che len bchíxgekle', o wak nnažo: bejchėgwgake' lo da' nzin: Jej Gan Žejchégo'gak Benách Ka'. ³³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Le wia nga, wdixjwa' lo yež Sión to benne' byo,

bennen' gake' ka to yej gan chejchégo'gak benách ka',

vej na' gonen ga wchíxgekle'.

No benne' chejli'e chie' Le', bi yedoe'ele'.

10

¹ Zí'na'do' ka', da' žak laža'a, na' da' znnabla' Dios gone' chegak benách Israel ka', naken gone' ga yelágake'. ² Zzoa lia' chégake', dot láže'gake' že' láže'gake' Dios, san kege len yela' žejní'il li laže'. ³ Bi nnézeikle' kan žon Dios, žonze' ga nakžo chawe' lawe' Le', san žénegekle' gon kwíngake' chawe' law Dios žakze chégake', na' bi nníta'gake' gačjw laže' law Dios nich gak gone' Le' légage' chawe' lawe' Le'. ⁴ Beyóž ben Benne' Criston' da' žénele gon da' bchi'le Moisés gonžo. Ben benne' Criston' ga gak yeyakgak yógo'te benách ka' chawe' law Dios, benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

⁵ Kan nak che no benne' cha' yeyake' chawe' law Dios dan' žone' kan zнна xtiža' Dios, bzoj Moisés da' znnan ki: "Bennen' gone' dot kan zнна xtiže'e, soe' nbane' dan' žone' ki." ⁶ Na'a, kan nak che no benne' yeyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le', znnan ki: "Bi nno' lo yichj laždo'o, bi nno': žNozkze benne' kwene' ya'abá che Dios? (dan' naken: nich gone' ga yetj Benne' Criston'), ⁷ na' bi nno': žNozkze benne' yetje' gan de latje che benne' gat ka'? (dan' naken, nich gone' ga kwen Benne' Criston', na' yežoje' lo yela' got)." ⁸ Na'a, žibzkze znoa? Ki znnan: "Gawze gan zo' zoakze xtiža' Dios. Lo žo'o, na' lo yichj laždo'o zna xtiže'e na'." Da' ni naken diža' che da' žejle'žo che Dios dan' zchaljton', na' znnato': ⁹ "Ča' da' znoo' nak bian' Jesusen' nake' Xano', na' cha' žejli'o dot lažo'o Dios besbane' Le' lo yela' got, yeló' le'." ¹⁰ Lo yichj láždo'žo žejle'žo che Jesusen' nich yeyakžo chawe', na' ni'a che da' zchaljžo, žloe'elžo dan' nak Jesusen', Benne' Criston', chežo nich yelažo.

¹¹ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bi yedoé'egekle yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'." ¹² Dios, tlebe kan že' laže'e benne' judio ka', na' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, dan' Xanžo nakze nake' Xangak yógo'tegake', na' nápli'e bi da' wnezjwe' chegak yógo'te benne' ka' znnábgekle' Le'. ¹³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Yelagak yógo'te benne' ka' wližgake' La Xanžon'." ¹⁴ žNakx gak wližgake' Le' cha' bi žejlé'gake' chie' Le'? žNakx gak chejlé'gake' chie' Le' cha' batkle béngkle' kan nak chie'? žNakx gak yéngkle' chie' cha' bi zoa no benne' wzenle' légage' xtiže'e? ¹⁵ žNakxkze gak wžéngkle' xtiže'e cha' bi sela' no benne' légage'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche da' znnan: "Ba nez zen gaken chegak benne' ka' žingak benne' ka' gan nníta'gake', benne' ka' zčhaljgake' da' zka'n ži yichj láždo'žo." Ki zнна diža' chawe' che Benne' Criston'.

¹⁶ Na'a, kege yógo'tegake' wzí' lo ná'gake' diža' chawen'. Kan nak da' ni, Isaías wnné': "Xan, žnozke benne' bejli'e da' bchaljton'?" ¹⁷ Ki naken, benne' ka' yéngkle' chejlé'gake' chie' Le', na' dan' žala' yéngklen' naken xtiža' Benne' Criston'.

¹⁸ Na'a znnia': "žBi béngklen'?" Da' li béngklen', kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Benle chí'igake' dot yežlyó nga.

Yógo'te latje bžingak xtiža'gake'.

¹⁹ Lezka' znnaba': "žBi gókb'e'gekle benne' Israel ka' da' ni?" Da' li gókb'e'geklen'. Gan wzó law, bčhalj Moisés lo wláz Dios, na' wnné':

Gonkza' ga gé'elele le'e,

dan' ži'ila' benách ka' bi zej nbáblene' le'e.

Ni'a chegak benách ka' bi žejní'igekle' gona' ga ža'ale.

²⁰ Wdē na' Isaiás na' gókli'e benne' wechóg laže', na' bchalje' lo wláZ Dios, na' wnné':

Benne' ka', benne' bi bdíljgake' neda', bžélgekle' neda'.

Blo'e lawa' lawgak benne' ka' bi be wnnábgekle' neda'.

²¹ Na'a, kan nak chegak benne' Israel ka', bchalj Isaiás na' lo wláZ Dios, na' wnné': "Tža tža bli na'a, na' bliža' benách ka' bi žóngake' kan zŕna xtiža'a, na' zžógake' neda' chela'ale."

11

No benne' ka' yelágake' ladjw benách Israel ka'

¹ Na'a zŕnaba': žBebėj yichj Dios benách Israel ka' to chi'ize? Bi naken ki. Nedkza' naka' benne' Israel. Naka' za'só Bran, na' nbaba' ljež Benjamín ka', zi'nkze Israel na'. ² Dios bi bebėj yichje' benách chie' ka', benne' ka' wžekze' Le' ža ni'te nich gágake' che Leze'. žBi nnéžlele dan' nyejw le'e yiche la'y kan ben Lías, bennen' bchalje' lo wláZ Dios? Bliže' Dios, na' besbage'e benách Israel ka' zia, na' wnné': ³ "Xan, ba bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', na' bchínnjgake' bkog la'y chio' ka' gan bzeyto' bia beždo' ka' lawo' Le'. Toza' neda' nga'na' chio', na' žénegekle' gótgake' neda'." ⁴ Na'a, žbiž bechebe Dios? Ki wnné': "Žape chi'a chonnlaj chi gaywá' benne' chia' ka', benne' ka' bi zzoa zíbgake' lawgak lo'a ka' zej nzin' Baal." ⁵ Lezka' naken ža ni zoažo na'a, zej nga'n bałe benne' Israel ka', benne' ka' wžekze' Dios nich gágake' chie' Le'. Le' žape chi'ikze' légake'. ⁶ Cha' naken da' žonze' Le' ni'a chégake', bi naken ni'a che to da' gak góngake'. Chela' goken ni'a che to da' gak gonžo, dan' žonze' Dios ni'a chežo biž gaken to da' žonze' ni'a chežo.

⁷ žBizkze nnažo na'a? Bi wzi'gak benne' Israel ka' dan' bdíljgake', san ba wzi'gaken benne' ka' wžekze' Dios nich gágake' chie' Le', na' yezíka'že' ka', Dios bene' zižje yichj lázdo'gake'. ⁸ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' zŕnan: "Dios bene' ga zej nake' chol laže'." Ki bene', na' la'kze' gak lé'egekle' da' žone' Le', na' yéngkele' xtiže'e, bi žejní'gekle'. Ki naken chégake' na' zejte ža ni zoažo na'a. ⁹ Kan nak da' ni lezka' bchalj Dabí, katen' wnné':

Lni ka' chégake' yeyákgaken da' séngaken légake',

na' ka' to do yelj gan chéjgake'.

Lezka' góngaken ga chíxgekle',

na' Dios wsaka' zi'e légake'.

¹⁰ Cholgak yej lágwage', nich bi lé'egekle',

na' to chi'ize yéchwage' nich wá'gake' ywa'.

Kan gak yelagak benách ka' bi zej nake' benne' judío

¹¹ Na'a zŕnia': žBchíxgekle' benne' judío ka' ga bžinte wnitgekle' to chi'ize? Bi goken ki, san bzógake' xtiža' Dios chela'ale, na' na'a Dios žoe'e latje yelagak benne' ka' bi zej nake' benne' judío nich gone' ga gé'egekle' benne' judío ka' légake'. ¹² Dan' bengak benne' judío ka', bchíxgekle', benen ga bžin da' naken ka' to yela' wnni'a zen chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' ki goken, gota' to yela' wnni'a zen chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío dan' wnitgekle' benne' judío ka', na' da' zenle'eže gata' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kate' yeyakgak benne' judío ka' che Dios.

¹³ Na'a žapa' le'e, benne' ka' bi nakle' benne' judío, zŕnia': dan' naka' wbás bsela' Dios nich wzenla' benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' xtiže'e, žkónle'ela' žin dan' nzi' lo na'a, ¹⁴ nich gak gona' ga gé'egekle' benne' wláž chia'

ka' le'e, na' nich gona' ga yelágake' baĵe'. ¹⁵ Cha' gota' latje chegak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga yeyágake' che Dios dan' wnitgekle benne' judío ka' latje chégake', na' da' zénle'eže gata' chegak benách ka', kate' benne' judío ka' yeyágake' lo latje chégakkze' na'. Gaken kan žak kate' žebangak benne' gat ka'. ¹⁶ Cha' znéjwžo che Dios kwa nildo' da' žebežžon néžwle, ležka' kwa dan' nga'nen naken che Leze', na' cha' nnažo nak che Dios lwe yag, ležka' ni'a nen zej naken che Leze'.

¹⁷ Zej nak baĵe benne' judío ka' ka ni'a na' to yag olibo chawe' da' ka' zej nžogen, na' le'e, ka ni'a na' to yag olibo yiže', bejda'le yag olibo chawen', na' beyazle lo latje chegak benne' ka' wžóggake', na' zzi'le da' žonn lwen, na' xis yag olibo chawen'. ¹⁸ Che len, bi wká'n zen kwinkle, bi wzoale cheĵa'ale benne' ka' zej nake' ka ni'a nen ka', da' zej nžogen. Cha' žka'n zen kwinkle, žala' nnézlele kege le'e žwawle lwe yagen', san lwe yagen' žwawn le'e.

¹⁹ Wak nno: "Wžoggak ni'a na' yagen' nich gak chaza' neda' lo latje chégaken." ²⁰ Da' zno' naken dot da' li, san wžóggake' dan' bi bejĵe'gake' che Dios, na' bejdó'o le' yagen' dan' žejli'o che Dios. Che len, bi žala' wká'n zen kwino', san žala' žebo' Dios. ²¹ Cha' bsaka' zi'i Dios benne' ka', benne' ka' zej nakkze' ni'a na' yag chawen', ležka' wsaka' zi'e le'. ²² Na'a, bwia nga kan nak Dios ži'i laže', na' ležka' kan žsaka' zí'li'e no benne'. Da' li žsaka' zí'li'e benne' ka' bchixgekle', san nake' ži'i laže' len le'. Che len, žala' góntezo' da' naken tlebe len yela' ži'i laže' chie' na', nich bi choge' ležka' le' lo yag chien'. ²³ Ležka' gaken chégake' cha' bi gá'ngake' lo yela' bi žejĵe' chégake', na' chejta'gake' da' yoble lo yagen', dan' nap Dios yela' wak gone' ga chejta'gaken' da' yoble. ²⁴ Nako' le' ka ni'a na' yag olibo yiže' da' bchogen', na' bejto' o yag olibo chawen' gan nitó benne' wdé' ni'a na' to yag yiže'. Bi gakže zede chegak benne' ka' zej nakkze' ka ni'a na' yag chawen', chejta'gake' da' yoble lo yag chégakkzen'.

Kan gakyelagak benách Israel ka'

²⁵ Zí'na'do' ka', zénela' nnézlele da' ni da' bgachen', nich bi wká'n zen kwinkle ni'a che yela' žejni'il chele. Baĵe benne' Israel ka' beyágake' zižje laže', na' ki gágake' ga žinže ža yógo'te benách ka', benne' bi zej nake' benne' judío ka', benne' ka' žala' yelágake', ba zej nbabe' gan žna bia' Dios. ²⁶ Te na' gata' latje yelagak yógo'te benne' Israel ka', kan nyejw le'e yiche la'y, da' žnan:

Žoj Benne' Weslá lo yež Sión,
na' yeké'e da' kegle da' bengak za'só Jakob ka'.

²⁷ Da' ni naken diža' žag da' gónlena' légake'
katen' yeká'a doĵa' da' zej nbage'e.

²⁸ Ki naken, bžóagake' diža' žag da' ben Dios cheĵa'ale, na' Dios wléj yichje' légake' nich gak yelale le'e, san ležka' nži'il Dios légake', dan' wžekze' Le' xa xtó'gake' ka'. ²⁹ To chi'ize znezjw Dios da' znezjwe', na' to chi'ize zbie' benách ka'. ³⁰ Kan nak chele, zga'ale bi benle kan žna xtiža' Dios, na' na'a Dios žeyache' láže'le' le'e dan' bi bengak benne' judío ka' kan wnnakze' Le'. ³¹ Ležka' žaken chégake' na'a, bi žóngake' kan wnná Dios, san ki gakzen na' zejte Dios yeyache' láže'le' légake', kan žeyache' láže'le' le'e na'a. ³² Dios wléj yichje' yógo'te benách ka' bžóagake' xtiže'e cheĵa'ale, nich gak yeyache' láže'le' yógo'tegake'.

³³ Zenle'e nak yela' wnni'a che Dios, dan' naken yela' wak zen chie', na' yela' žejni'il chie'. Bi gak nitó benne' chejni'ile' da' bzoa Dios gone', na' bi gak no benne' nnezle' da' ka' žon Dios. ³⁴ ¿Nožkze benne' žejni'ile' da' zza' laže' Xanžon'? ¿Nožkze benne' gak wzejni'ile' Le'? ³⁵ ¿Nožkze benne' zoa da' bnezjwe' che Dios

nich gon byenen bi da' yebí'i Dios chie'? ³⁶ Yógo'te da' zej den zej nžojen lo na' Dios, na' zej nnitan' ni'a chie' Le', na' zej nnitan' nich yebélenle' Le' légaken. ĵGa'n zen Dios to chí'ize! Ka'kze gaken.

12

Žala' wdé kwinžo lo na' Dios

¹ Ží'na'do' ka'. Dios žeyache' láže'le' žo'o. Che len žáta'yoela' le'e wdé kwinle lo na' Dios, na' gakte ka to da' nak ban da' zdežo law Dios, nich gakte che Leze', dan' naken to da' žaz laže' Dios. Da' ni žala' gonle, da' naken tlebe len da' zka'n zenžo Dios. ² Biž gonle tlebe kan žongak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, san le gak benách kobe ka' dan' ba bkob Dios yichj láždo'le. Le gon ki nich gak nnézele da' chawe' da' žénele Dios gonle, dan' žaz laže'e Le', na' da' naken dot li laže'.

³ Na'a, dan' zoa da' bde Dios lo na'a, žapa' yógo'tele: bi wká'n zen kwinle, da' bi žala' gonle, san žala' gakte gaxjw laže' kan zza' láže'le, na' kan nak yela' žejlé' chele da' benn Dios che chele. ⁴ Kan nak toze bela' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej dan', na' kege toze žin žon to to da' ka', ⁵ lezka' naken chežo. La'kze benne' zan nakžo, nakžo ka toze bela' žen dan' nžagžo žo'o Benne' Criston', na' che len yógo'težo nakžo toze tožo len yetožo.

⁶ To tožo nzi' lo na'žo to da' benn Dios chežo, na' nža' to ton kan nak da' benne' che chežo.

No benne' Dios bnezjwe' chie' wchalje' lo wlaze' Le', len yela' žejlé' chie', žala' wchalje'.

⁷ No benne' Dios bnezjwe' chie' gone' xchine', cháwe'do' žala' gonen'.

No benne' Dios bnezjwe' chie' wsdle' benách ka', cháwe'do' žala' wsdle' légake'.

⁸ No benne' Dios bnezjwe' chie' wzejni'ile' benách ka', na' cháwe'do' žala' wzejni'ile' légake'.

No benne' bi da' wnezjwe' che no benne' yoble, dot laže'e žala' wnezjwen'.

No benne' zna bi'e benách ka', lo yela' gaxjw laže' žala' gonen'.

No benne' žáklene' lježe' ka', len yela' žebél žala' gonen'.

Kan žala' gon no benne' nake' toze len Jesús

⁹ Žala' ží'ilele lježle ka' dot láže'le.

Le wzóa da' kegle cheła'ale.

Le we' laže' gonle da' naken chawe'.

¹⁰ Le ži'il lježle ka' kan nži'il kwinkzle.

Kan žaple ba la'ne lježle žala' gonle ga gakže' benne' blo.

¹¹ Le gon chóchteze láže'le, na' bi wedle.

Le gon xchin Xanžon' dot láže'le.

¹² Le yebél dan' zoa da' žxen láže'le.

Le kwez zen laže' kate' bi zzáka'le.

Le wcháljenteze Dios.

¹³ Le wnezjw benách ka' che Jesusen' da' žiážjegekle'.

Le we' gan chejnníta'gak benne' ka' zlá'gake' ližle.

¹⁴ Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' zbia láže'gake' le'e.

Le nnab gak chawe' chégake', na' bi wžiale légake' zia.

¹⁵ Le yebél tzen len benne' ka' žebégekle'.

Le kwéželen benne' ka' zbéžegake'.

¹⁶ Le gak toze len lježle ka'.

Bi wká'n zen kwinle, san le gonlen tzen benne' gaxjw laže' ka'.

Bi gekle ba naple dot yela' žejní'il.

¹⁷ Bi yebi'ile che nitó benne', bi gonle da' zia che no benne' žone' chele da' zia. Le gon da' nak chawe' chegak yógo'te benách.

¹⁸ Cha' sáke'le, le kwez chawe' len yógo'te benách.

¹⁹ Zí'na'do' ka', bi yezi'le wzón benách ka' la' le'eze, san le we' latje yebi'i Dios chegak benne' ka', dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Nedkza' yezi'a wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. ²⁰ Lezka' znnan: "Ča' zoa no benne' bi zle'ele' le' chawe', na' cha' zdone', bnezjw da' gawe'. Ča' zbil'e' nis, bnezjw da' ye'je'." Kate' gono' ki, gono' ga yedoé'el bennen'. ²¹ Bi go'o latje nna bia' da' kegle le', san wnná bia' da' keglen', wkonlo' žin da' naken chawe'.

13

¹ Yógo'tele žala' gonle kan znnagak benne' yolawe' ka'. Dios bdekze' lo ná'gake' yela' wnná bia' da' zej nzi'e, na' wak nnažo bnníta'kze' Le' benne' ka' lo latje chégake'. ² Če len, no benne' zzoe' no benne' yolawe' čela'ale, zzoe' čela'ale to da' bzoa Dios, na' benne' ka' žóngake' ki, choge' chégake' kwia yí'gake'. ³ Zej nnita' benne' yolawe' ka', kege nich wchébegake' no benne' žone' da' naken chawe', san nich wchébegake' no benne' žone' da' zinnj. Ča' žénelo' gono' ga bi wchébegake' le', ben da' naken chawe', na' yežo' chawe' gan zchi'a láže'gake'. ⁴ Benne' yolawen' nake' ni'a na' Dios nich gáklene' le', san ča' žono' da' zinnj, na' žala' žebo', dan' bi noe'e dáche'ze bar che yolawe'. Nake' ni'a na' Dios nich yebi'e da' žeyala' no benne' žone' da' zinnj. ⁵ Če len žon byenen gonle kan znnabennen' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kégeze dan' bde Dios lo ne'e wsaka' zi'e le'e, san lezka' nich kwe' ži yichj lázdo'le law Dios. ⁶ Če len žízjwle lazle che yolawe', dan' zej nak benne' yolawe' ka' ni'a na' Dios, na' žóngake' da' bdie' Le' lo ná'gake'.

⁷ Le čizjw yógo'te benne' ka' da' nbága'le chégake'. Le čizjw lazle lo na' no benne' žala' wčizjwe' lazle. Le čizjw mežw no benne' žala' čizjwlen. Le žebe no benne' žala' žébele, na' le gape ba la'ne no benne' žala' gaple le' ba la'ne.

⁸ Bi be žala' bága'le che nitó benne', san toze žala' ží'ilele lježe' ka', da' nbága'le chegak yógo'te benách ka', dan' no benne' nži'ile' lježe' ba bene' dot da' znnaxtiža' Dios. ⁹ Ki znnaxtiže'e:

Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi dan lažo'o da' de che lježo'.

Da' wnné' ki, na' yógo'te da' yezika' da' wnné', yeyož gon no benne' žone' kan znnada' znnan ki: "Bži'il lježo' kan nži'il kwino'." ¹⁰ Bennen' nži'ile' lježe' bi be žone' che lježe' da' kegle. Ki naken, bennen' nži'ile' lježe' žone' dot da' znnaxtiža' Dios.

¹¹ Le gon ki dan' nnézele kan žak ža ni zoažo na'a, na' lezka' nnézele ba bžin ža žala' gagle ban laže' kan žebán no benne' ztase', dan' ba zoaže gawze ža yelažo lo da' kegle ka goken katen' wzó lawžo žejle'žo che Benne' Criston'.

¹² Gan zoažo na'a naken ka yele, na' za' te yelen, na' gan zoa Benne' Criston' naken ka te ža, na' za' chejsoažo ga na'. Če len žala' kwáslenžo da' žongak benách ka' gan nak choł. Kan žon to benne' žeje' lo wdile, zwakw kwine' da' žape čhi'in le' lo wdile, lezka' žala' tažo lo baní' che Dios, dan' gape čhi'in žo'o

nich bi cho'ožo lo na' da' xiwe'. ¹³ Nich gonžo ki žala' gonžo da' chawe' kan žala' gon no benne' zde' te ža.

Bi žala' sožlžo, na' bi gawle'ežo.

Bi žala' gonžo da' kegle, na' kege da' gon ditjen žo'o.

Bi žala' tıl-lenžo lježžo ka', na' bi gé'elžo lé'gake'.

¹⁴ Na'a, žala' yeyón kwınle lo yichj lázdo'le kan nak Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' bi we' láže'le gonle da' zdan láže'le lo yela' benachze chele.

14

Bi žala' nnežo chęgak lježžo ka'

¹ Le we' latje no benne' gónlene' le'e tzen, benne' žejli'e che Benne' Criston', la'kze bi nak dot li láže' kan žejli'e chie' Le'. Bi tıl-lenle-ne' kan nak da' žékkele le'e žala' gone'. ² Kan nak da' ni, zej nnita' benne' ka' žékgekle' wak gawgake' bíte'teze da' žawgak benách ka', san yebale benne', benne' ka' bi nak dot li láže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', žawgake' toze da' žazžo. ³ Na'a, bennen' žawe' yógo'te bi žala' wzóe' chela'ale no benne' bi žawe' yógo'te, na' lezka', bennen' bi žawe' yógo'te bi žala' nnie' che bennen' žawe' yógo'te, dan' nzi' lo na' Dios bežope benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴ ¿Nozke le', znnio' che benne' wen žin che benne' yoble? Law Xankze yežój chawe' o bi yežój chawe' no bennen' nake' wen žin che Dios. Yežoje' chawe' law Dios, dan' gonkze Xanžo Dios ga yežoje' chawe'.

⁵ Zoalja to benne' zka'n zenže' to ža ka zka'n zene' yezika' ža ka', na' benne' yoble, toze kan zka'n zene' yógo'te ža. To tožo žala' wiažo cha' nak chawe' da' žonžo. ⁶ Bennen' zka'n zene' to ža, zka'n zenen' nich wká'n zene' Xanžon', na' bennen' bi zka'n zene' ža na', nich wká'n zene' Xanžon' bi zka'n zenen'. Lezka', bennen' žawe' yógo'te, žawe' ki nich wká'n zene' Xanžon', dan' ži'e Dios: "Žóxkeno'" na' bennen' bi žawe' yógo'te, bi žawen' nich wká'n zene' Xanžon', na' lezka' ži'e Dios: "Žóxkeno'."

⁷ Nitó benne' ladjwžo žo'o bi nak bane' cheze', na' nitó benne' bi žate' cheze'. ⁸ Cha' zoažo nbanžo, nich ga'n zen Xanžon' zoažo nbanžo, na' cha' gatžo, nich ga'n zen Xanžon' gatžo. Ki naken, cha' zoažo nbanžo o cha' gatžo, nakžo che Xanžon'. ⁹ Lezka' che len got Benne' Criston', na' bebane', nich gake' Xangak benne' gat ka', na' Xangak benne' ban ka'.

¹⁰ Na'a le', ¿biz chen' znnio' che lježo'? ¿Biz chen' zzo' lježon' chela'ale? Žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan wchi'a láže'e žo'o. ¹¹ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znan:

Zna Xanžo: "Ni'a chia' nedkza', wzóa zibgak yógo'te benách ka' lawa' neda'. Nnágake' kwáselo naka' Dios."

¹² Ki naken, Dios wchi'a láže'e yógo'težo.

Bi žala' gonžo da' gonen ga chíxgekle lježžo ka'

¹³ Che len, biž žala' nnežo che lježžo ka', san žala' we' láže'žo bi gonžo bi da' gonen ga chíxgekle', o bi da' gonen ga góngake' dolá'. ¹⁴ Nnézkzela' bi be zoa da' žawžon da' gak gonen ga biž nakžo chawe' law Dios, na' da' bchalj Xanžo Jesusen' naken tlebe len da' ni. Cha' žekle no benne' zoa bi da' gak gonen ga biž nake' chawe' law Dios, che bennen', naken ki. ¹⁵ Cha' žono' le' ga gak lježo' nyache' láže'e, dan' žawo' le' da' žekle' le' bi žala' gawžon, bi žono' kan žala' gon no benne' nži'ile' lježe'. Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope láže'

no benne', bennen' got Benne' Criston' ni'a chie'. ¹⁶ Che len, bi be gonle da' gonen ga nne zi'gak benách ka' che da' zékélele le'e nzi'le latje gonlen. ¹⁷ Kate' z'na bia' Dios zo'o, bi že' láže'žo da' ye'j gawžo, san že' láže'žo gakžo chawe' lawe' Le', na' ga'n ži yichj lázdo'žo, na' yebelžo, da' ka' gak gonžo dan' zoalen Dios Be' La'y zo'o. ¹⁸ No benne' žone' xchin Benne' Criston' kan zej nak da' ki, žone' da' žaz láže' Dios, na' yežoje' chawe' lawgak benách ka'.

¹⁹ Che len žala' gonžo chegak benách ka' da' góngaken ga gata' da' wká'n ži yichj lázdo'žo, na' da' gon chochen lázdo'žo kan žejle'žo che Benne' Criston'. ²⁰ Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope laže' bennen' bzoa Dios le'. Nak dot da' li dan' znnagak benách ka': "Yógo'te de latje gawžon" san gonžo da' kegle cha' gonžo ga chixle lježžo ni'a che da' žawžo. ²¹ Gakže chawe' cha' bi gawo' belá', na' bi ye'jo' xis uba, na' bi be gono' da' wchixen lježo', o da' gonen ga gak chope laže'e, o da' gonen ga biž žejli'e che Benne' Criston' dot laže'e. ²² Cha' žejli'o de latje bi da' gono', žala' gonon' law Dios gan zo' tozo'. Ba nez zen gaken che bennen' bi zchebe lázda'we' le' ni'a che da' žekle' de latje gone', ²³ san bennen' žak chope laže'e ni'a che da' žawe', nbage'e zia, dan' žone' da' bi žekle' de latje gone'. Cha' žonžo da' žeklžo bi žala' gonžon, žbaga'žo dola'.

15

Žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka'

¹ Che len, cha' nakžo choch kan žejle'žo che Benne' Criston', žala' soelžo benne' ka' bi žejle'gake' chie' Le' dot láže'gake'. Bi žala' gonžo da' žaz láže'zežo žo'o. ² Yógo'težo žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka' nich gak chawe' chégake', na' gak choch láže'gake' kan žejle'gake' che Benne' Criston'. ³ Ki žala' gonžo, dan' bi ben Benne' Criston' da' wyáz láže'ze', san gok chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bedjbága'gak neda' diža' zi' ka' da' wnnagak benne' ka', da' wnné zí'gake' chio' Le', Dios." ⁴ Yógo'te da' bzójkake' le'e yiche la'y ža ni'te, bzójkaken' nich wsdlen žo'o. Dan' nyejw le'e yiche la'y žonen ga zbežžo zen laže', na' žeyón zenen žo'o. Che len zoa da' žxen láže'žo. ⁵ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga zbežžo zen laže', na' žeyón zene' žo'o, gone' ga gakle toze kan žonle le'e, na' gakle kan Jesús, Benne' Criston', žénele' gakle. ⁶ Ki žala' gonle nich gakle toze, na' tzen wká'n zenle Dios. Xa Xanžo Jesusen'. ⁷ Che len, nich ga'n zen Dios, le si' lo na'le tole yetole kan Benne' Criston' wzí' lo ne'e žo'o. ⁸ Ki žala' gonle, dan' žapa' le'e: bla' Jesús, Benne' Criston', na' góklene' benne' judío ka' nich blo'e'le' law nak dot da' li da' zchalj Dios, na' bene' ga bžin da' bchebe laže'e wnezjwe' chegak xa wdé che'to' ka'.

Benách zi'to' ka' yéngkle' diža' chawe'

⁹ Lezka' bla' Benne' Criston' nich bene' ga benne' ka' bi zej nake' benne' judío yéngkle' xtiža' Dios dan' žeyache' láže'le' légake'. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Che len, wká'n zena' da' nako' Le', lawgak benách ka' nnita'gake' dot yežlyó nga, na' goła' da' we lawa' Le'.

¹⁰ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Le'e, benách ka' zoale dot yežlyó nga, le yebél tzen len benách ka' che Dios.

¹¹ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan: jLe wká'n zen Xanžon',

yógo'tele bi nakle benne' judío ka'!

¡Le gole da' we lawn Le',

yógo'tele zoale dot yežlyó nga!

¹² Lezka' bzoj Isaiás da' znnan:

La' law Benne' nbáblene' benne' ka' zej nake' za'só Isai, xa Dabí.

Gak blo Bennen' nich nna bi'e benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

Benne' ki wxén láže'gake' Le'.

¹³ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga žxen láže'žo Le', gone' ga yebéle'elele, na' ga'n ži yichj lázdo'le dan' žejle'le chie' Le', na' gone' ga gak dot li láže' kan žxen láže'le Le', dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y le'e.

¹⁴ Zí'na'do' ka', ba nnézkzela' žóntezle da' ka' naken chawe', na' náple'ele yela' žejní'il nich gak wzejní'ilele lježle ka'. ¹⁵ Na'a naka' wechóg láže', na' zzoja' chele le'e le'e yiche ni, zí'na'do' ka', na' žsa'a láže'le dan' zoa da' besbaga' Dios neda' gona' dan' nži'ile' le'e. ¹⁶ Che len žona' xchin Jesús, Benne' Criston', lawgak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' zchalja' diža' chawe' che Dios, nich gak wdía' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' lo na' Dios, benne' ka' wžekze Dios Be' La'y nich gákgake' che Leze'. Gákgake' ka to da' wdekza' lo na' Dios, da' chaz láže'e Le'.

¹⁷ Na'a, dan' žónlena' tzen Jesús, Benne' Criston', žin, nzi' lo na'a chaz laža'a kan nak da' bena' lo xchin Dios. ¹⁸ Lezka' naka' wechóg láže' wchalja' kan nak da' ben Benne' Criston' lo na'a neda', na' kege da' bena' nedza'. Bene' ga žongak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' kan zнна xtiža' Dios. Da' ni bene' Lekze', na' bkonle' žin da' bchalja' neda', na' žin da' bena' neda'. ¹⁹ Lezka' bkonle' žin da' ka' zej nak bian' da' bloe'ele' law Le' lo na'a neda', na' yela' wak zen ka' da' bene', na' yela' wak che Dios Be' La'y da' wzóalenen neda'. Ka' goken, wzó lawa' zchalja' lo yež Jerusalén, na' dot gawze na' zejte gan nbab Iliriko, ba bchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ²⁰ Be' laža'a bchalja' diža' chawen' gan bi na' yéngkle benách ka' kan nak che Benne' Criston'. Chela' wchalja' ga ba béngkle benách ka', na' gona' neda' ka' žon to benne' žone' to yo'o law len ze'e da' ba bdixjw benne' yoble. ²¹ Ka bena' neda' naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Lé'egkle benne' ka' nníta'gake' gan bi benle nitó benne' kan nak chie' Le', na' chejní'igkle benne' ka' batkle béngkle' kan nak chie'.

Žénele Pablo cheje' lo yež Roma

²² Che len, la'kze zan chi' gónela' yida' gan zoale, bi na' gak yida'. ²³ Na'a, dan' ba beyož bena' žin che Dios latje ki, na' zan yiz ba žénela' yida' gan zoale, ²⁴ che len, kate' cha'a lo yežlyó España, tia' gan zoale le'e, dan' žxen laža'a yedjwía' le'e, na' yebélenla' le'e. Te na' gak yego'ole neda' nez. ²⁵ Na'a žala' cha'a lo yež Jerusalén, nich chjwa'a to da' gáklengen benne' ka' che Benne' Criston' nníta'gake' ga na'. ²⁶ Ki gona' dan' wyáz láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, btóbgake' mežw da' znéjwngake' chegak benách yache' ka' zej nbabe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. ²⁷ Wyáz láže'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', béngake' da' ni. Da' li naken to da' zej nbage'e chegak benne' judío ka'. Cha' zzi'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' da' naken che Dios ni'a che da' bengak benne' judío ka', na' žala' gáklengake' benne' judío ka' len da' nápgake'. ²⁸ Che len, kate' yeyož wdía' dan' bnéjwngak benne' ki lo na'gak benne' judío ka', naž tia' gan zoale le'e kate' cha'a lo yežlyó España. ²⁹ Kate'

la'a gan zoale, žxen laža'a žinlena' yógo'te da' žebélenlžo ni'a che diža' chawe' che Benne' Criston'.

³⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che yela' nži'il da' zchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo, neda' žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich wcháljenle Dios tzen len neda', na' nnáblele-ne' gáklene' neda'. ³¹ Le nnable' gone' ga yelá' neda' lo na'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' gone' ga chaz láže'gak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, sí'gake' dan' chjwa'a ga na'. ³² Ležka' le nnable', cha' nak da' zнна Dios, wnezjwe' neda' latje la'a gan zoale lo yela' žebél chia', nich yezi' láže'lena' le'e tzen. ³³ Na'a znnabla' Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, sóalene' yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

16

Benne' ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

¹ Le si' chawe' Febe, no'le zanžon' nake' toze len Xanžon'. Nake' no'le wen žin che Dios, na' nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yež Sencrea. ² Lo wláž Xanžon' le si' lo na'le no'len', kan žala' gongak benách ka' che Benne' Criston'. Le gáklene', na' le gonn chie' bíte'teze da' žiážjelen'. Lekze' góklene' benne' zan, na' ležka' góklene' neda'.

³ Le gape "Padiox" Prisila, na' Akila, benne' byo chie'. Benne' ki bénlengake' neda' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. ⁴ Žopte benne' ki wdégake' gan ben zož gátgake' nich bėngake' ga bi gata' neda', na' žápegaka'-ne': "Žóžkenle" na' kege nedza', san ležka' yógo'te lježžo ka' zej nbabe' gan zej nníta' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', žé'gake' lé'gake': "Žóžkenle." ⁵ Le gape "Padiox" benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližgak Prísilan', na' Akilan'. Le gape "Padiox" Epeneto, bennen' nži'ila'. Le' bejli'e che Benne' Criston' zga'ale' ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. ⁶ Le gape "Padiox" Lia, no'len' bene' žin zen che Benne' Criston' gan zdoble le'e. ⁷ Le gape "Padiox" Andróniko len Junias, benne' wláž chia' ka'. Benne' ki byéjwłengake' neda' tzen liž ya, na' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' žápegake' lé'gake' ba la'ne. Ležka' bejlé'gake' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka' neda'.

⁸ Le gape "Padiox" Amplias, bennen' nži'ila' dan' nake' che Xanžon'. ⁹ Le gape "Padiox" Urbano, bennen' bėnlene' neto' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. Ležka' le gape "Padiox" Estakis, bennen' nži'ila'. ¹⁰ Le gape "Padiox" Apeles, bennen' nak bia' žejli'e che Benne' Criston'. Ležka' le gape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' liž Aristóbulo. ¹¹ Le gape "Padiox" Herodión, benne' wláž chia'. Ležka' le gape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' liž Narsiso, na' žejlé'gake' che Xanžon'. ¹² Le gape "Padiox" Trifena len Trifosa, no'le ka' žóngake' žin che Xanžon'. Ležka' le gape "Padiox" Pérsida, no'len' bene' žin zen che Xanžon', na' nži'ilžo-ne'. ¹³ Le gape "Padiox" Rufo, benne' wžekze Xanžon'. Ležka' le gape "Padiox" xna' Rufo na', no'len' nake' ka' xna'kza' neda'. ¹⁴ Ležka' le gape "Padiox" Asíncrito, na' Flegonte, na' Hermas, na' Patrobas, na' Hermes, na' ležka' lježžo ka' zej nake' toze len Xanžon', na' nníta'lengake' benne' ka'. ¹⁵ Ležka' le gape "Padiox" Filólogo len Julia, na' Nereo len no'le zane', na' ležka' Olimpás, na' yógo'te lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'lengake' benne' ka'.

¹⁶ Le gape “Padiox” lježle ka', na' le cheļa' lježle ka' lo yela' nži'il chele. Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga, na' zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žápegake' le'e “Padiox”.

¹⁷ Na'a, žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', le gon ga gak bia'gak benne' ka' žóngake' ga žoj chóplele, na' zchíxgake' le'e, dan' žsédegle' da' bi naken tlebe len da' nseidle le'e. Le kwas gan zej nníta' benách ki, ¹⁸ dan' bi žóngake' xchin Jesús, Benne' Criston'. Žóngake' žin nich gata' yela' wnni'a chégake', na' žon láže'gekle' benne' gaxjw laže' ka', zkóngekle' žin diža' gaxjw laže' ka', na' diža' chejle'žo da' wen laže'. ¹⁹ Ze diža' žonle kan zнна xtiža' Xanžon', na' žéngkele yógo'te benách ka' da' ni. Che len žebela' ni'a che da' žonle le'e. Na'a, žénela' soale gonle da' nak chawe', na' kege gonle da' kegle. ²⁰ Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, za' gone' ga wléj wchochjle da' xiwe'. Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e.

²¹ Xkwide' Timoteo, xkwiden' žónlenbe' neda' tzen žin, žápebe' le'e “Padiox.” Lezka' Lusio len Jasón, na' Sosípater, benne' wláž chia' ka', žápegake' le'e “Padiox.”

²² Neda', Tersio, zzoja' da' zнна Pablo le'e yiche ni, lezka' žapa' le'e “Padiox” na' zoalen Xanžon' neda'.

²³ Lezka' Gayo, bennen' žonne' neda' latje zoa' liže' nga, žape' le'e “Padiox.” Lezka' žonne' latje yógo'te benách ka' che Benne' Criston' zdóbgake' nga. Erasto, benne' yo'o lo ne'e mežw che yež nga žape' le'e “Padiox.” Lezka' Kuarto, benne' lježžo, žape' le'e “Padiox.”

²⁴ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

ǰGa'n zen Dios!

²⁵ Na'a, ǰzka'n zento' Dios, Bennen' gak gone' le'e choch ni'a che diža' chawe' da' zchaljan', na' ni'a che da' zchalja' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che da' bløe'e law Dios che da' bgache' chie', dan' bkache'e Le' ža ni'te ga bžinte na'a ža! ²⁶ Na'a ba bla' da' ni le'egak yiche ka' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, Bennen' zóateze', kan wnnakze' Le'. Na'a zej nníta' benne' ka' zcháljgaken' gan že'gak yógo'te benách ka' nich gak chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich gak góngake' kan zнна xtiže'e.

²⁷ ǰNi'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', ga'n zen to chi'ize Dios tliča'kze, Bennen' napkze' dot yela' wak! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Dios bliže' neda', Pablo, kan žénekezele' Ľe', nich gaka' wbás che Jesús, Benne' Criston'. Lježžo Sóstenes žónlene' neda' tzen. ² Žapa' le'e "Padiox" zí'na'do' ka', zdoble che Dios Ľo yež Corinto, na' nakle che Ľeze' dan' nakle toze Ľen Jesús, Benne' Criston'. Dios na'kze bliže' le'e nich gakle che Ľeze' tzen Ľen yógo'te benne' ka' nníta'gake' gáte'teze, na' zchájljengake' Dios, zcóngekle' žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', Xángake', na' Ľezka' Xanžo. ³ Žáta'yoeľa' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj Ľázdo'le.

Da' napžo dan' nakžo toze Ľen Jesús

⁴ Žápeteza' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele le'e, dan' zoa da' chawe' da' bennze' chele dan' nakle toze Ľen Jesús, Benne' Criston'. ⁵ Dan' nakle toze Ľen Benne' Criston', Dios ba bénnli'e chele da' zej naken chie'. Žáklene' le'e Ľo yógo'te da' znnale, na' žone' ga žejní'ile'elele. ⁶ Ki naken dan' dot Ľáže'le wzí' Ľo na'le da' zchaljto' kan nak che Benne' Criston'. ⁷ Che Ľen, bi be žiážjelele che da' žonn Dios Be' La'y chežo, kate' ne zbezle ža na' yeľá' Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁸ Ľekze' gon choche' le'e nich gak sóelele yógo'te kate' žinže ža ze Ľawte ža na', nich bi gak no benne' bi da' nnie' chele ža na' yeľá' Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Dios žone' kan zñne', na' Ľekze' bliže' le'e nich gakle toze Ľen Zi'ne', Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Žej nžoj chople benách Corinto ka'

¹⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žáta'yoeľa' le'e, zí'na'do' ka', nich gonle toze xtiža'le yógo'tele. Bi žoj chóplele, san le gak toze kan zza' Ľáže'le, na' kan žonle le'e. ¹¹ Ki žapa' le'e, zí'na'do' ka', dan' benne' ka' nníta'gake' liž Kloé bzéngkle' neda' kan žonle, na' wnnágake' zdil diža'le. ¹² Znnia' da' ni: zej nža' da' znnale to tole. Bálele znnale žónlenle Pablo tzen. Yebálele znnale žónlenle Apolo tzen. Yebálele znnale žónlenle Sefas tzen, na' yebálele znnale žónlenle Benne' Criston' tzen. ¹³ ĽBžoj chople Benne' Criston'? ĽWdá' neda', Pablo, le'e yag kroze Ľo w lazle le'e? ĽBezoale le'e nis nich gakle toze Ľen neda'? ¹⁴ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' bi bezóa' nis nitóžele le'e, san chopze Crispo Ľen Gayo. ¹⁵ Che Ľen bi gak nnale bezoale nis nich gakle toze Ľen neda'. ¹⁶ Ľezka' bezóa' nis Estéfanás Ľen benne' ka' nníta'gake' liže'. Bi žejsá' Ľaža'a cha' bezóa' nis no benne' yoble ga na'. ¹⁷ Benne' Criston' bsele'e neda', kege nich yezóa' benách ka' nis, san nich wzenla' benách ka' diža' chawe' chie'. Zchaljan', san kege Ľen yeľa' žejní'il chekza', nich bi wka'na' ka'ze yeľa' wak che da' ben Benne' Criston' katen' gote' le'e yag kroze.

Jesús napkze' yeľa' wak, na' yeľa' žejní'il che Dios

¹⁸ Žékgkle' benne' ka', benne' zej nchoĽ yichj Ľázdo'gake', da' zchaljžo kan nak che Jesús, kan gote' le'e yag kroze, naken to da' dáche'ze, san žo'o, dan' ba belažo, žákbe'elžo dan' zchaljžon napen yeľa' wak che Dios nich yeslán benách ka'. ¹⁹ Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' zñnan: WĽoe'ela' Ľaw nak dáche'ze yeľa' žejní'il

chegak benne' ka' zej nnezle' da' zenle'e.

Wzóa' cheła'ale yela' žejní'il

chegak benne' ka' žejní'igekle' da' zenle'e.

²⁰ ¿Bizkze yebélenle no benne' žejní'ile' da' zenle'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' nsédli'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' žákl'i'e zchalje'?

Dios ba bloe'ele' law nak yela' žejní'il chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga, to da' dáche'ze. ²¹ Dios, lo yela' žejní'il chie', bi bi'e latje benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga gónbia'gake' Le' ni'a che yela' žejní'il chégakkze'. Dios wyáz laže'e beslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' ni'a che dan' zchaljžon, la'kze žékgekle benách ka' naken to da' dáche'ze.

²² Žénegekle benne' judío ka' lé'egekle' yela' wak ka' da' zej nak bian', na' benne' zi'to' ka' žénegekle' yéngekle' da' wzejní'ilen légake'. ²³ Žo'o zchaljžo che Benne' Criston', kan gote' le'e yag kroze. Da' li, dan' zchaljžon kan got Benne' Criston', žonen ga zchixgekle benne' judío ka', na' yezika' benách ka' žékgekle' naken to da' dáche'ze. ²⁴ Benne' ka' bliž Dios légake', la'kze zej nake' benne' judío ka', o benne' zi'to' ka', žákbe'egekle' napkze da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze dot yela' wak che Dios, na' dot yela' žejní'il chie'. ²⁵ Žékgekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' ben Dios nak bian' nake' benne' bi nnezle, san dan' bene' nápežen yela' žejní'il ka' da' zej nape benách ka'. Žékgekle' da' ben Dios nak bian' bi nake' wałe, san dan' bene' nápežen yela' wak ka' da' zej nape benách ka'. ²⁶ Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' laže' kan gokle le'e katen' bliž Dios le'e. Bi gokle zanle benne' ka' žejní'igekle' lo yela' benachze chégake', na' bi gokle zanle benne' wnná' bia' ka', na' kege zanle gokle benne' blo' ka'. ²⁷ Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' benne' bi nnezle ka'. Ki ben Dios nich gone' ga yedoé'egekle benne' yežlyó ka', benne' žejní'igekle'. Lezka' wžé Dios benne' ka' bi zej nake' wałe yežlyó nga nich gone' ga yedoé'egekle benne' wałe ka'. ²⁸ Lezka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' ka'ze, na' bi be záka'gake', na' bi zej nake' wałe. Ki ben Dios nich gone' ga ga'ngak ka'ze da' ka' zka'n zengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁹ Che len, bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' law Dios. ³⁰ Dios na'kze bene' ga nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', na' bene' ga napžo yela' žejní'il chie'. Dan' nak Benne' Criston' toze len žo'o, ba beyakžo chawe', na' nakžo che Dios na'kze, na' belažo. ³¹ Nak chežo kan nyejw le'e yiche la'y, da' znan: "Cha' zoa no benne' žénele' bi da' wká'n zene', žála' wká'n zene' Xanžo Dios."

2

Zchaljžo kan bda' Jesús le'e yag kroze

¹ Ki goken, zí'na'do' ka', katen' bla'a gan zoale. Bchalja' xtiža' Dios lawle, kege len yela' žejní'il chekza', na' bi be bena' len yela' wak chekza'. ² Katen' wzóalena' le'e, be' laža'a bi wchalja' da' yoble, san toze kan nak che Jesús, Benne' Criston', kan bde'e le'e yag kroze. ³ Wzóalena' le'e lo yela' bi nak wałe chia', na' lo yela' zžebe wzízelí'a. ⁴ Bcháljlena' le'e xtiža' Dios, kege kan zchaljgak benách ka' lo yela' žejní'il chégakkze', san goklen Dios Be' La'y neda', na' yela' wak che Dios wzóalenen neda', da' gok bian' nak dot da' li da' wnnía'. ⁵ Ki bena' nich gak chejle'le che Dios, kege dan' bénlele yela' žejní'il chegak benách ka', san dan' blé'elele yela' wak che Dios.

Dios Be' La'y žone' ga nónbia'žo Dios

⁶ Zcháljleno' benne' ka' ba nakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Dios len yeľa' žejni'il cheto'. Yeľa' žejni'il ni bi naken ka da' zej nape benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bi naken ka da' zej nape benne' ka' z'na biá'gake' ža ni zoažo na'a, benne' ka' kwia yí'gake'. ⁷ Zchaljto' len yeľa' žejni'il da' bi gak no benne' žejlen', dan' znezjv Dios, dan' bgache' yeľa' žejni'il ni da' bzoa Dios ža ni'te nich yebélenžon. ⁸ Benne' ka' z'na biá'gake' ža ni zoažo na'a bi bėnbia'gake' yeľa' žejni'il ni. Chela' bėnbia'gaken', bi bdá'gake' Xanžon', Benne' ze'e ya'abá, le'e yag kroze. ⁹ Naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' z'nan:

Ba bkwez Dios da' ka' si'gak benne' ka' zej nži'ile' Le',
da' ka' bi bl'e'el nitó benne', na' bi benle' chėgaken,

na' bi wzá' láže'gak benách ka' kan zej naken.

¹⁰ Na'a, Dios ba bzejni'ile' žo'o da' ki lo na' Dios Be' La'y, dan' zwiakze Dios Be' La'y yógo'te, na' lezka' da' yo'o lo yichj lázdo'w Dios na'kze.

¹¹ ĆNnezle no benne' da' yo'o lo yichj lázdo'w yetó benne'? Toze be' nakkze bennen' nnezlen. Lezka', bi nnezle nitó benne' da' yo'o lo yichj lázdo'w Dios. Toze Dios Be' La'y nnezlen'. ¹² Bi yo'ožo to be' da' zdazen yežlyó nga, san zoalen Dios Be' La'y žo'o, Bennen' zchiz Dios yichj lázdo'žo nich gak gónbia'žo da' ka' bennkze' Le' chežo. ¹³ Zchaljžo ka' zej nak da' ka' benn Dios chežo, kege len diža' da' žsėdgekle benne' ka' žo'o len yeľa' žejni'il chėgakkze', san len diža' ka' da' žsėdle Dios Be' La'y žo'o. Ki naken, zzejni'ilžo benne' ka' zoalen Dios Be' La'y légake' kan nak da' žsėdle Dios Be' La'y žo'o.

¹⁴ No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi zzi' lo ne'e da' žsėdle Dios Be' La'y žo'o, dan' žekle' naken to da' yałze. Bi gak chejni'il bennen' da' ni, dan' toze bennen' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zaka' da' ni. ¹⁵ No benne' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zej zaka' yógo'te, san bi gak nitó benne' yoble gákbe'ele' da' záka'kze bennen'. ¹⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' z'nan:

ĆNozkze benne' nnezle' da' z'za' laže' Xanžo?

ĆNozkze benne' gak wzejni'ile' Le'?

San da' z'za' laže' Benne' Criston' yo'on lo yichj lázdo'žo žo'o.

3

Nakžo wen žin tzen len Dios

¹ Che len, zí'na'do' ka', bi gok wcháljljena' le'e kan zcháljljena' to benne' zoalen Dios Be' La'y le', san bcháljljena' le'e kan zcháljljena' no benne' nake' benachze, na' bi zoalen Dios Be' La'y le'. Nakle ka' bi' že'n ka', dan' bi nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'. ² Bsedla' le'e da' bi naken zede, da' naken ka' niže' da' we'jle. Bi bsedla' le'e da' naken zede ka' beľa' da' gawlen. Bi gok chejni'ilele da' naken ka' beľa' da' gawlen, na' bi na' gake' na'a. ³ Ki naken dan' nakle ka' no benne' nake' benachze na' zejte na'a ža. Kate' ne zgé'elele lježle ka', na' ždile diža'le, na' žežój chóplele, nakle ka' no benne' nake' benachze, na' žonle tlebe kan žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Kate' ne zoalen to benne' le'e, benne' z'ne' žónlene' Pablo tzen, na' yetó benne' z'ne' žónlene' Apolo tzen, ne nakle ka' no benne' nake' benachze.

⁵ ĆBizkze naka' neda', Pablo? ĆBizkzen' Apolo? Nakt'o' wen žin che Dios, na' ni'a che da' bento' neto' bejle'le che Benne' Criston'. To toto' žonto' žin da' benn Xanžon' che cheto'. ⁶ Žin da' bento' lo yichj lázdo'le naken ka' žin da' žon to benne' žaz ža'ne'. Neda' goza' bínnedo' ka', na' Apolo bxo'en' nis, san Dios bene' ga bla', na' ga bgole bínnedon' da' wyazen lo yichj lázdo'le. ⁷ Ki naken, láte'ze

zaka' benne' žaz, na' láte'ze zaka' benne' žxoen' nis, san zaka'le'e Dios, Bennen' žone' ga zla', na' ga zgole binnedon'. ⁸ Tlebe kan zej nak bennen' žazen', na' bennen' žxoen' nis. Dios yebi'e che chégake' kan nak žin da' žóngake'. ⁹ Nakto' neto' wen žin tzen len Dios, na' le'e nakle ka to yežlyó che Dios gan žonto' žin.

Lezka' nakle le'e ka to yo'o da' žon Dios. ¹⁰ Lo da' benne Dios chia', naka' ka to benne' blo wen ze'e. Neda' bdixjwa' len ze'e, na' benne' yoble zchise' ze'en'. To tožo žala' wiažo kan zchisžo ze'e law len ze'en'. ¹¹ Dios ba bdixjwe' to len ze'e da' naken Jesús, Benne' Cristo na'kze, na' bi gak no benne' wdixjwe' yetó len ze'e. ¹² Žin da' žonžo che Benne' Criston' naken ka zchisžo ze'e law len ze'en'. Law len ze'en' wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken oro, o da' naken plat, o da' naken yej zaka' ka', o wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken yag, o da' naken yix, o da' naken yixe' ka'ze. ¹³ Gak bia' kan nak žin da' žon to to benne'. Kate' žin ža wchi'a laže' Dios benách ka', na' la' law kan nak žin da' benžo to tožo, dan' te žin na' lo yi', na' yin' si' bian' žin da' ben to to benne'. ¹⁴ Cha' žin da' ben no benne', da' naken ka to ze'e da' bchise', yežojen chawe' lo yin', na' Dios yebi'e chie' kan nak tlebe len žin da' bene'. ¹⁵ Cha' chey žin da' ben no benne' da' naken ka to ze'e da' bchise', na' wnite' da' gónele Dios yebi'e chie', san yelakze' le', da' gaken chie' kan žak che to benne' želé' to lo yi' zen.

¹⁶ ¿Bi mnézele nákkzele le'e yodo' che Dios, na' zoa Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le? ¹⁷ Cha' no benne' wká'n ditje' yodo' che Dios, na' Dios wžia yi'e le', dan' nak la'y yodo' che Dios, na' le'ekze nakle yodon'.

¹⁸ Bi gon laže'l kwínle. Cha' no benne' ládjwle le'e žekle' žejní'ile'ele' kan žejní'igekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žala' yeyák bennen' ka to benne' bi be nnezle' da' naken che yežlyó nga, nich gata' yela' žejní'il chie' da' naken dot li laže'. ¹⁹ No benne' napze' yela' žejní'il che yežlyó nga nake' law Dios ka to benne' bi be nnezle'. Nyejw le'e yiche la'y da' žnnan: "Dios žone' ga zchixgekle benne' sina' ka', zkonle' žin yela' žejní'il chégake'." ²⁰ Lezka' žnnan: "Xanžo nnezle' da' zza' láže'gak benne' sina' ka' naken to da' dáche'ze." ²¹ Che len, bi žala' wká'n zenle no benne' ni'a che da' wsedle' le'e. Yógo'te yo'on lo na'le. ²² Yo'ogak lo na'le Pablo, na' Apolo, na' Sefas, na' yežlyó nga, na' yela' nban, na' yela' got, na' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za'. Yógo'te yó'ogaken lo na'le, ²³ na' le'e yo'ole lo na' Benne' Criston', na' Benne' Criston' yoe'e lo na' Dios.

4

Da' žongak benne' wbás ka' bsela' Benne' Cristo

¹ Che len, žala' géklele le'e nakto' neto' wen žin che Benne' Criston', na' nzi' lo nak'to' da' naken dot da' li, da' ngache' che Dios, da' bi gak no benne' chejni'ile' žakze chie'. ² Benne' ka', Dios bdie' lo ná'gake' wkóngekle' žin da' nak chie', žon byenen góngake' binlo da' žóngake'. ³ Bi že' zedla' cha' wchi'a láže'le neda', o cha' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga wchi'a láže'gake' neda'. Bi zchi'a laža'a kwina'. ⁴ Bi zchebe lázda'wa' neda'. Da' ni bi nak bian' bi nbaga'a zia. Xanžon' nake' Benne' zchi'a laže'e neda'. ⁵ Che len, bi žala' wchi'a láže'le nitó benne' zga'ale kate' žin ža chen. Le kwez ža na' yelá' Xanžon', na' Le' wlo'e'ele' law dan' ngache' gan nak chol, na' lezka' da' yo'o lo yichj lázdo'gak yógo'te benne' ka'. Naž Dios yebi'e che to to benne' da' gapen le' ba la'ne kan žala' gone' chie'.

⁶ Na'a, zí'na'do' ka', kan nak da' ni, bchalja' che da' žonto' neto', Apolo, na' neda'. Gak wiale le'e kan žonto' neto' nich gak gonle kan nyéjwze le'e yiche la'y, na' bi wká'n zenle to benne', na' bi wzoale chela'ale yetóe'. ⁷ ¿Ben no benne' ga

nako' le' benne' blo? ¿Nzi' lo no'o to da' bi benn Dios chio'? Cha' Le' bennze' chio' dan' nzi' lo no'o, ¿biž chen' zka'n zen kwino', na' žeklo' žakze chio' wzí' lo no'on?

⁸ ¿žéklele le'e nážele benne' blo ka'? ¿žéklele naple yela' wnni'a chezle? ¿žéklele žna bia'le, la'kze bi žna bia'to' neto'? Ni'a che Xanžo Dios žak laža'a nna bia'le le'e nich gak nna biá'lento' le'e tzen. ⁹ Žekla' neda' nak cheto', benne' wbás ka' che Dios, kan bzoe' neto' zejto' zante kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gátgake' lawgak benách ka'. Naktó' ka to da' zwiagak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' lezka' ka to da' zwiagak wbás che ya'abá ka'. ¹⁰ Dan' žénelto' gonto' xchin Benne' Criston', žwe'to' benách ka' latje žékgekle' naktó' benne' bi nnezle ka', san le'e žéklele žakle da' zenle'e dan' nakle che Benne' Criston'. Le'e žéklele ba nakle benne' wale ka', san žékgekle benách neto' bi naktó' benne' wale ka'. Zzoagak benách ka' neto' cheja'ale, san žápegake' le'e ba la'ne. ¹¹ Na' zejte na'a ža, zdonto', na' zbilto'. Bi de laže' da' gákwtón'. Žon zi'gak benne' ka' neto', na' bi zoa ližto'. ¹² Žsaka' zi' kwinto', la' néto'ze žonto' žin. Žliž zi'gak benách ka' neto', san neto' znnablto' Dios gon chawe'e légake'. Zbia láže'gak benách ka' neto', san zzoelton'. ¹³ Žnnégake' cheto', san lo yela' gaxjw laže' zcháljento' légake'. Na' zejte na'a ža naktó' ka bebe che yežlyó nga, na' ka to da' žžo'ngak yógo'te benách ka' na'le.

¹⁴ Zzoja' chele da' ki, kege dan' žénela' gona' ga yedo'éelele, san žénela' wzejni'ila' le'e, žona' kan žon to benne' zzejni'ile' zi'nkze' ka', xkwide' ka' nži'ile'.

¹⁵ La'kze gak nníta'gak zan gaywá' benne' ka' wsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', san toze benne' zoe', benne' nake' ka xakzle, bennen' bene' ga nakle che Benne' Criston'. Lo yela' nban kobe da' naple dan' nakle toze len Benne' Criston', nedkza' naka' ka xale dan' zga'ala' neda' bzenla' le'e diža' chawe' da' wzí' lo na'le. ¹⁶ Che len, žáta'yoela' le'e we' láže'le gonle kan žona' neda'.

¹⁷ Che len žsela'a xkwide' Timoteo gan zoale. Dan' scha bénlenbe' neda' tzen žin che Xanžon' nakbe' ka zi'nkza', na' nakbe' dot li laže', na' nži'ila'-be'. Gon xkwide' Timoteon' ga chejsá' láže'le da' ka' žsedla' dan' naka' wbás che Benne' Criston', da' ka' žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' gáte'teze gan ža'a. ¹⁸ Bálele le'e zka'n zen kwine dan' žéklele biž yelá'a gan zoale. ¹⁹ Na'a, la' yelá'tia' gan zoale cha' gonn Xanžon' neda' latje. Naž gákbe'ela', kege da' znnágakze benne' ka' zka'n zen kwíngake', san gákbe'ela' cha' zoalen yela' wak che Dios légake'. ²⁰ Cha' nzi' lo na'le nna bia' Dios le'e, bi nak bia' naken ki dan' znnázelen. Nak bia' naken ki cha' zoalen yela' wak che Dios le'e. ²¹ ¿Bizle žénelele? ¿žénelele yelá'a gan zoale len to bar nich seja' snia le'e, o len yela' nži'il, na' lo yela' gaxjw laže'?

5

Pablo zchi'a laže'e to benne' žone' da' kegle

¹ Ze diža' zoalen to benne' le'e, benne' žone' da' kegle, dan' zóalene' zo'le xe'. Da' kegle ki bi žongak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. ² Le'e zka'n zen kwine, san žala' gak nyache' láže'le, na' yekwasle bennen' žone' dolan' gan zoale. ³ La'kze bi zóalena' le'e lo belá' žen chia', da' li zóalena' le'e lo be' nakkza'. Kan zóalenka' le'e ba bchi'a laža'a bennen' žone' dolan'. ⁴ Kate' doble che Xanžo Jesús, Benne' Criston', neda' gona' le'e tzen lo be' nakkza'. Naž, len yela' wak che Xanžo Jesusen', ⁵ le wdé bennen' lo na' da' xiwe' nich kwia yi' da' žénele belá' žen chie', san yelá be' nakkze' ža na' yelá' Xanžon'.

6 Bi žala' wká'n zen kwínle kan nak da' žonle. ¿Bi nnézele da' znnan: "Láte'do'ze kwa zichj che yet xtil gonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'?" 7 Na'a, le yekwás dolan' gan zoale da' naken ka to kwa gole, nich gakte chawe'. Naž gakte ka to kwa kobe da' bi nzin' kwa zichj, kan da' li ba nakle. Nak chežo ka ba zoažo Lni Pasko' kate' žáwgage' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, na' ba bétgage' lo wlazžo žo'o zila' che Lni Paskon', zilan' nakkze Benne' Criston'. 8 Che len žala' gonžo lni na', kege zoalen kwa gole žo'o, da' zloe'elen da' kegle da' bi zakan', san žala' wkonlžo žin yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, yet xtilen' da' zloe'elen da' nak dot chawe', na' da' nak dot da' li.

9 Katen' bzoja' chele le'e yiche nežwn', gožkza' le'e bi gónlenle tzen benne' ka' žóngage' da' kegle. 10 Goža' le'e ki, kege nich kwasle to chi'ize gan zej nnita' benne' ka' nnita'gage' yežlyó nga, benne' ka' žóngage' da' kegle, na' gan zej nnita' benne' ka' zze láže'gage' da' de che ljéžgage' ka', na' gan zej nnita' benne' wbán ka', na' benne' ka' zka'n zéngage' lo'a ka'. Nich gonle ki gon byenen žojle yežlyó nga. 11 Da' zna da' bzoja' chele, le'e yichen', naken nich bi gónlenle tzen no benne' zne' nake' che Benne' Criston', san žone' da' kegle, o zze láže'e da' de che lježe', o zka'n zene' lo'a ka', o zne zi'e, o zzožle', o zbane'. Bi gáwlenle tzen benne' ki. 12-13 Bi nak chia' neda' wchi'a laža'a benne' ka' bi zej nake' toze len žo'o. Dios wchi'a láže'e légage'. Le'ekze žala' wchi'a láže'le benne' ka' zej nake' toze len le'e. Che len, le yekwás bennen' žone' da' keglen' gan zoale.

6

Bi žala' che'žo no lježžo law benne' zchi'a láže'e

1 Kate' zdile díža'le tole len yetole, ¿nakxkze žežogle chejle yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejlé'gage' che Benne' Criston' le'e? Gakže chawe' chejle lawgak benách ka' che Benne' Criston' nich wchi'a láže'gage' le'e. 2 ¿Bi nnézele da' gongak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston'? Žin ža kate' wchi'a láže'gage' yógo'te benách ka' nnita'gage' yežlyó nga. Cha' le'ekze wchi'a láže'le benne' ka' nnita'gage' yežlyó nga, ¿bi naple yeła' žejní'il nich wchi'a láže'le díža' bizjw ki? 3 ¿Bi nnézele wchi'a láže'žo wbás che ya'abá ka'? Žon byenžen wchi'a láže'žo da' žakgak yežlyó ga ni zoažo na'a. 4 Na'a, cha' žak to da' žon byenen no benne' wchi'a láže'en, dan' žaken yežlyó nga, ¿biz chen' žejle lawgak benne' ka' wchi'a láže'gaken', benne' ka' bi be nzi' lo ná'gage' ladjwgak benne' ka' che Benne' Criston'? 5 Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele. ¿Bi zoalen no benne' le'e, benne' žake' late' nich gak wchi'a láže'e da' žak chegak lježe'le ka'? 6 ¿Nakxkze gak to benne' nake' che Benne' Criston' chi'e lježe' yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejlé'gage' che Benne' Criston' légage'?

7 Da' li zchixlele le'e kate' zdile díža'le. ¿Biz chen' bi sóelele kate' no benne' žone' chele da' kegle? ¿Biz chen' bi sóelele kate' no benne' zbéjlane' da' den chele? 8 Le'e žonle da' kegle, na' zbéjlanle, na' žonle ki chegak lježe'le ka', benne' zej nake' toze len Benne' Criston'.

9-10 ¿Bi nnézele bi chazgak benách ka' bi zej nake' chawe' gan zna bia' Dios? Bi gon láže'l kwínle.

Bi chaz nitó benne' wen da' zinnj gan zna bia' Dios,
 na' nitó benne' zka'n zene' lo'a ka',
 na' nitó benne' zka'n ditje' yeła' zchag na',
 na' nitó benne' byo, benne' žon kwine' ka to no'le,
 na' nitó benne' byo zóalene' la' ljež benne' byoze',
 na' nitó benne' wbán,

na' nitó benne' zdan laže'e yela' gape,
 na' nitó benne' že'je',
 na' nitó benne' wnné le'e,
 na' nitó benne' zbejlane'.

Nitó benne' žone' da' ki bi chaze' gan zna bia' Dios.

¹¹ Ki benle bálele le'e, san na'a ba bekwasle kan zej nak doła' da' wbága'le, na' ba nakle che Dios na'kze, na' ba beyakle chawe' law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesusen'. Be' la'y che Dios žone' ga žaken ki chele.

Bela' žen chežo naken che Dios

¹² Znnagak benách ka': "Yo'o lo na'žo gonžo yógo'te." La'kze da' ni naken dot da' li, bi žala' gonžo yógo'ten. La'kze de latje gona' yógo'te, bi go'a latje bi da' nna bian' neda'. ¹³ Lezka' znnagak benách ka': "Yela' waw nakzen da' chazen le'žo, na' le'žo nakzen da' zzin' yela' waw." Da' ni naken dot da' li, san žin ža wžia yi' Dios yela' waw, na' lezka' le'žo. Dios bene' bela' žen chežo, kege nich wkonlžon žin nich gonžo da' kegle. Naken nich yebélenlen Xanžon', na' Xanžon' nake' nich yebélenle bela' žen chežo Le'. ¹⁴ Dios besbane' Xanžon' lo yela' got. Lezka', len yela' wak zen chie' yesbane' žo'o.

¹⁵ ĆBi nnézele, lo bela' žen chele nakle toze len da' nakkze Benne' Criston'? ĆNakžke gak yekwasle to da' naken toze len Benne' Criston' nich gonle ga gaken toze len to no'le le'e? Bi žala' gonle ki. ¹⁶ ĆBi nnézele cha' to benne' byo zóalene' to no'le le'e, nake' toze len le'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Chope' gágake' ka toze benne'." ¹⁷ Na'a, no benne' nake' toze len Xanžon', nake' toze len Le' lo be' nakkze'.

¹⁸ Che len, bi gonle doła' da' naken da' sban. Bíte'teze doła' yoble da' žon no benne', na'le lo da' nakkze' žone' doľan'. San no benne' žone' doľan' da' naken da' sban, žone' doła' da' nžagen lezke'. ¹⁹ ĆBi nnézele bela' žen chele naken yodo' che Dios Be' La'y? Dios na'kze bhchize' le'e Dios Be' La'y na', na' Le' zoe' lo yichj láždo'le. Che len bela' žen chele bi naken chezle. Na'a, naken che Dios. ²⁰ Dios beya'we' le'e, na' to da' zen wdizjwe'. Le wkonle žin bela' žen chele, na' lezka' be' nákkzele nich wká'n zenle Dios, dan' zej nak bela' žen chele, na' be' nákkzele che Dios.

7

Pablo žsedle' kan nak che yela' zchag na'

¹ Na'a, yecheba' che da' ka' wnnáblele neda', da' ka' bzojle chia' le'e yichen'. Gak chawe' che no benne' byo cha' bi sóalene' no'le. ² Dan' žónle'egak benách ka' da' kegle gan zoale, yógo'te benne' byo, benne' zej nbáblene' le'e žala' nníta'lengake' no'le che chégake', na' yógo'te no'le ka' žala' nníta'lengake' benne' byo che chégake'. ³ No benne' byo, benne' zoa zo'le, žala' gone' che zo'le' kan nak yela' žon che yela' zchag na', na' tlebe kan žala' gon no'len' len benne' byo chien'. ⁴ Bela' žen che no no'le bi yo'on lo na'ze', san benne' byo chien' nzi' lo ne'en. Lezka', bi yo'o lo na'ze no benne' byo bela' žen chie', san zo'le' nzi' lo ne'en. ⁵ No benne' byo len no no'le, benne' cha' zej nžag ná'gake', bi žala' wžóngake' toe' yetóe'. Wak góngake' da' ni toze cha' góngake' toze diža' bi chágake' to chí'ido'ze nich gak whájlengake' Dios dot láže'gake'. Te na', da' yoble benne' byon' žala' sóalene' zo'le', nich bi sáke'le da' xiwe' gonen ga chó'ogake' nez doła' dan' bi gak nna bia' kwíngake'.

⁶ Da' ni da' žapa' le'e naken to da' žonn Xanžon' le'e latje. Bi naken to da' zchi'le' le'e. ⁷ Žekla' neda' gakže chawe' ga'ngak toze yógo'te benne' ka', kan

zoa' toza' neda'. To to benne' nzi' lo ne'e ka da' bnezjw Dios chie' gone'. Toe' nzi'e to da' bnezjwen', na' yetóe' nzi'e yetó da' bnezjwen'.

8 Na'a, žapa' benne' ka' nni'ta'gake' toze, na' lezka' no'le wzebe ka', znnia': gak chawe' chégake' gá'ngake' toze kan zoa' toza' neda'. 9 Cha' bi gak nna bia' kwíngake', wak wchág ná'gake', dan' gakže chawe' wchág ná'gake', na' bi se láže'gake' da' kegle.

10 Žápgaka' benne' ka' ba nžag ná'gake', na' kege nedza' znnia' da' ni, san Xanžon' znnakzen', na' xtiže'e znnan: "To no'le bi žala' kwáslene' benne' byo chie'." 11 Cha' no no'le kwáslene' benne' byo chie', žala' ga'ne' toze', o yeyake' toze len benne' byo chien'. Lezka' benne' byo bi žala' wka'ne' zo'le'.

12 Na'a, nedza' žápgaka' yezika' benne' ka', na' kege Xanžon' wnné' ki, na' znnia': cha' zoa no lježžo, benne' žejlí'e che Benne' Criston', na' zo'le' bi žejlí'e che Xanžon', na' cha' zo'le' žénele' gá'nlene' le', bi žala' kwáslene' zo'len'. 13 Lezka' znnia': cha' zoa no no'le zanžo, no'len' žejlí'e che Benne' Criston', na' benne' byo chie' bi žejlí'e che Xanžon', na' cha' benne' byo chien' žénele' gá'nlene' le', na' no'len' bi žala' kwáslene' le'. 14 Ki žala' góngake'. Benne' byon', benne' bi žejlí'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to benne' nake' che Leze' dan' nake' toze len zo'le', no'len' žejlí'e che Benne' Criston', na' no no'le bi žejlí'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to no'le nake' che Leze' dan' nake' toze len benne' byo chie', bennen' nake' lježžo, benne' žejlí'e che Benne' Criston'. Chela' bi naken ki, gaggak zi'nle' ka' ka zi'n zi' ka' law Dios. San na'a, zej nakbe' che Dios. 15 No benne' byo, o no'le, bennen' bi žejlí'e che Benne' Criston', cha' žénele' kwáslene' bennen' nžag ná'lene', waken. Benne' lježžo na', o no'le zanžo na', bennen' žejlí'e che Benne' Criston', bi žon byenen gá'nlene' bennen' bi žejlí'e chien', dan' bliž Dios žo'o nich gá'nlenžo lježžo cháwe'do'. 16 Ki žala' gaken. Le', no'le, wak gono' ga yelá benne' byo chion', na' le', benne' byo, wak gono' ga yelá no'le chion'.

17 Žala' gonžo to tožo kan nak da' bnezjw Xanžon' che chežo, na' lezka' ga'nžo kan gokžo katen' bliž Dios žo'o nich gakžo chie'. Žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' da' ni. 18 Cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' nžog lo xpele'e da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, žala' ga'ne' ki, zoa lo xpele'e dan' nak bian'. Lezka', cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi žala' chogen' lo xpele'e. 19 Bi be zaka' dan' nžog lo xpele' no benne' byo, na' cha' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi be zakan'. Da' záka'le'en naken gonžo kan zna xtiža' Dios. 20 To benne' žala' ga'ne' kan goke' katen' bliž Dios le'. 21 Cha' bliže' le' katen' nako' benne' ndo'w, bi kwe' zedlo' dan' nako' ki, san cha' gata' chio' latje žojo' lo na' xano', žala' si'o latjen' da' gatan' chio' žojo'. 22 Cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ndo'e, law Xanžon' nake' ka to benne' bžoje' lo na' xane' na', nich gone' xchin Xanžon'. Lezka', cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ba nžoje' lo na' xane' na', benne' ni nake' ka to benne' ndo'w che Benne' Criston'. 23 Da' zenle'e naken da' wdizjw Dios, nich beya'we' le'e. Che len bi žala' gote' kwinle lo na'gak benách ka'. 24 Che len, zi'na'do' ka', žala' soale law Dios kan gokle to tole katen' bliže' le'e.

25 Kan nak chegak benne' ka' bi nžag ná'gake', bi be bchi'le Xanžon' neda'. Ki žekla' neda', na' gak wxén láže'le neda' dan' beyache' láže'le Xanžon' neda'. 26 Dan' žakgak da' zan da' žaken chežo ža ni zoažo na'a, žekla' neda' gak chawe' cha' yógo'te benne' ka' gá'ngake' kan zej nake' na'a. 27 Le', benne' byo, cha' nžag ná'leno' to no'le, bi žala' kwásleno'-ne'. Lezka', cha' zo' tozo', bi žala' wchág

ná'leno' to no'le. ²⁸ Na'a, cha' wchág ná'leno' to no'le, bi gono' doľa', na' cha' to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' to benne' byo, bi gonbe' doľa', san benne' ka' nžag ná'gake' sáka'gake' lo yežlyó nga, na' žénela' yelale lo yela' zžaka' na'.

²⁹ Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e da' ni: za' žin ža ze lawte ža na'. Che len, benne' byo ka', benne' ka' nžag ná'leňake' no'le ka', žala' we' láže'gake' Dios kan žon no benne' byo bi nžag ná'lene' to no'le. ³⁰ Lezka', benne' ka' zbeže nyáche'gake' žala' yebégekke' len Dios kan žon to benne' bi zbeže', na' benne' ka' žebégekke' žala' nníta'gake' gačjw laže' law Dios kan žon no benne' bi žebele', na' benne' wete' ka' žala' gágkake' ka to benne' bi be de chie'. ³¹ Benne' ka' zkovékke' žin da' de yežlyó nga žala' gágkake' ka to benne' bi že' laže'e da' ka', dan' te chegak da' ka' zle'elžo yežlyó nga.

³² Žénela' bi kwe' zédlele. To benne' bi zoa zo'le', že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak gone' da' žaz laže' Xanžon'. ³³ Benne' byon', benne' nžag ná'lene' to no'le, že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' zo'le'.

³⁴ Lezka' žaken che to no'le nžag ná'lene' to benne' byo, na' che to no'le zoe' toze'. No'len' zoe' toze' že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak soe' che Dios lo beľa' žen chie', na' lo be' nakkze'. No'len' nžag ná'lene' to benne' byo že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' benne' byo chien'.

³⁵ Žapa' le'e da' ki nich yebélenlelen, na' kege nich wsejwa' xnezele. Žénela' gonle da' žala' gonle, nich gonle xchin Xanžon' dot láže'le.

³⁶ Cha' zoa no benne' žekle' bi nak chawe' ga'n toze xkwide' no'le chie', na' ba zoa yiz chebe', na' žénel'e'elbe' wchág ná'lenbe' to benne' byo, wak wchág ná'lenbe'-ne'. Bi gonbe' doľa'. ³⁷ Cha' bennen' ba ben choche' xtiže'e, na' bi žon byenen gone' ki, na' yo'o lo ne'e ka gone', na' ba ben choche' xtiže'e ga'nbe' tozbe', gone' da' naken chawe'. ³⁸ Ki naken, no benne' žoe'e latje xkwide' no'le chie' wchág ná'lenbe' to benne' byo, žone' da' naken chawe', san no benne' žone' ga ga'nbe' tozbe' žone' da' nakže chawe'.

³⁹ To no'le nžag ná'lene' to benne' byo, yoe'e lo na' da' nak che yela' zchag na' kate' ne zoa nban benne' byo chien'. Cha' gat benne' byo chien', na' gata' lo na' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo žénele', cha' benne' byon' žejli'e che Xanžon'. ⁴⁰ Žekla' neda' gakže chawe' che no'len' cha' ga'ne' toze', na' žekla' žon Be' La'y che Dios neda' tzen.

8

Da' zđegak benách ka' lawgak lo'a ka'

¹ Na'a, wchalja' kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. Znnagak benách ka': "Yógo'težo napžo yela' žejni'il." Da' ni naken dot da' li. Yela' žejni'il ki žonen ga zka'n zen kwinžo, san yela' nži'il chežo len lježžo žonen ga žáklenžo lježžon'. ² Cha' zoa no benne' žekle' ba žejni'ile' yógo'te, bi na' chejni'ile' kan žala' chejni'ile', ³ san no benne' nži'ile' Dios, Dios na'kze zóalene' bennen'.

⁴ Na'a, kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', nnežžo bi be záka'gak lo'a ka' da' zej nnitan' yežlyó nga, na' bi zoa yetó benne' nake' Dios. ⁵ La'kze zej nnita' da' ka' žékgekke' benách ka' zej naken dios ka', da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' zan da' žližgak benách ka', na' znnágake' zej naken dios chégake', na' lezka' xángake', ⁶ san chežo žo'o:

Toze Benne' nake' Dios, Bennen' nake' Xažo.
Le' bene' yógo'te da' zle'elžo,

na' zoažo nbanžo nich wká'n zenžo Le'.
 Toze Benne' nake' Xanžo, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston'.
 Lo ne'e Le', Dios bene' yógo'te da' ka' zej nmitan',
 na' nbánlenžo Le'.

⁷ Kege yógo'te lježžo ka' žejni'igekle' da' ni. Ba'e', benne' ka' zga'ale bka'n zéngake' lo'a ka', na' zejte na'a ža že'j žáwgake' da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' žékgekle' da' že'j žáwgake' napen yela' wak chegak lo'a ka'. Dan' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', che len nbága'gake' zia dan' že'j žáwgaken'. ⁸ Da' že'j žawžo bi gonen ga gape Dios žo'o ba la'ne, dan' cha' gawžon, bi gákžežo chawe', na' cha' bi gawžon, bi gá'nžežo ka'ze. ⁹ Yo'o lo na'le ye'j gawle bíte'teze. Le gape chi'i kwínle nich bi gonle ga chíxgekle benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Le' žeklo' napo' yela' žejni'il kan nak da' ni, na' gak gawo' bíte'teze. Cha' kwi'o latje chegak lo'a ka', na' ye'j gawo' da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' cha' lježo', benne' bi nak dot li laže'e kan žejli'e che Benne' Criston', le'ele' le', kate' ne že'j žawo' ga na', na' wak gono' ga ye'j gawe' dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. ¹¹ Cha' gono' ki, gono' ga chíxle lježo', bennen' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston'. Ki gaken dan' žeklo' le' napo' yela' žejni'il. ¿Gono' ki che lježo', na' got Benne' Criston' ni'a che bennen'? ¹² Cha' ki gono', gono' doľa' da' yesbagan' lježo' zia, na' gono' ga chíxle' dan' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston', na' lezka' gono' doľa' da' zzoan Benne' Criston' cheľa'ale. ¹³ Che len, cha' da' ye'j gawa' gonen ga chíxle to lježa', biž gawa' beľa' na', nich bi gona' ga gon lježan' doľa'.

9

Da' yo'o lo na' to benne' wbás bseľa' Jesús

¹ Neda' naka' benne' wbás bseľa' Benne' Criston'. Le' beslakze' neda'. Neda' b'le'ekzla' Xanžo Jesusen'. Nakkzle le'e toze len Benne' Criston' ni'a che žin da' bena' neda' lo wláz Xanžon'. ² Yezika' benách ka' gak gékgekle' bi naka' benne' wbás bseľa' Benne' Criston', san le'e žon byenen géklele naka' benne' wbás chien'. Dan' nakle le'e toze len Xanžon', da' nákkzele nak bian' naka' benne' wbás bseľa' Xanžon'.

³⁻⁴ Zej nmita' benne' ka' zesbága'gake' neda' zia. Ki žebi'a, na' žápaka'-ne': nzi' lo na'a nnaba' da' ye'j gawa' dan' žona' žin ni. ⁵ Lezka' de lo na'a wchág ná'lena' to xkwide' zanžo, xkwiden' žejle'be' che Benne' Criston', nich gónlenbe' neda' tzen gan zda', kan žongak yezika' benne' wbás ka' bseľa' Benne' Criston', na' kan žongak benne' bíche'kze' ka', na' lezka' Bedon'. ⁶ ¿žéklele le'e toza' neda' len Bernabé žala' gonto' žin te ža, nich gata' da' gawto'? ⁷ Bi zoa no benne' cheje' lo wdíle, cha' bi zoa no benne' chíjwe' le'. Bi zoa no benne' gaze' lba uba ka', cha' bi gak gawe' da' zbiagak lba ka'. Bi zoa no benne' gape' zila' ka', cha' bi gak ye'je' niže' chégakba'. ⁸ Bi géklele la' nedza' zchalja' ki. Lezka' žnna da' nyejw le'e yiche lo da' bsedle Moisés. ⁹ Lo dan' bsedle Moisés na' nyejw le'e yiche da' žnnan: "Bi ko'o do yixjw žoa'a beže kate' zlejba' zoa' stribe." Bchalj Dios da' ni, kégeze dan' že' laže'e beže ka', ¹⁰ san nich yebélenžon žo'o. Che len nyejwn le'e yichen', na' benne' zga'ne' beže, na' lezka' benne' žone' ga zlej beže zoa' striben', žoptie' žala' wxén láže'gake' sí'gake' che da' zla' lo yežlyón'. ¹¹ Na'a, cha' bento' neto' žin gan zoale le'e, dan' naken ka' žin žaz, dan' naken che Dios Be' La'y, ¿žéklele bi žala' yebélenlto' to da' do' da' den chele kan žebélenle to benne' žaz

ža'n da' złape'? ¹² Yezika' benne' ka', benne' zzejn'í'igekle' le'e, žebéłengekle' da' den chele. ¿Bi žála'že neto' yebéłenlton'?

Batkle bebéłenlto' da' ni da' nzi' lo na'ton', san bzoelto' yógo'te da' ki nich gak wchaljto' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ¹³ Nnėzkzelele kan žak chegak benne' ka' žóngake' žin che yodo', žebéłengekle' da' ka' znėzjwgak benách che yodo'. Lezka' bꝑoz ka', benne' zdégake' žen chegak bia beže ka' lo bkog la'y che Dios, žáwgake' belá' chegak bia beže ka'. ¹⁴ Lezka' bdixjw Xanžon' kan žála' gak chegak benne' ka' zcháljgake' diža' chawe'. Benne' ka' žebéłengekle' da' zcháljgake' žála' wáwgake' légake'. ¹⁵ Neda' batkle bebéłenla' da' ni da' nzi' lo na'a, na' da' ni da' zzoja' le'e yiche ni, bi naken nich nnabla' no benne' bi da' wnezjwe' chia'. Zka'n zen kwina' dan' bi be zzi'a kate' zchalja' diža' chawen'. Yénežela' gata' ka go'a latje no benne' nnie' chia' zchalja' diža' chawen' dan' nazjwa'.

¹⁶ Bi yo'o lo na'a wká'n zen kwina' dan' zchalja' diža' chawen', dan' žon byenen wchaljan'. Da' nyáche'le'e gaken chia' neda' cha' bi wchalja' diža' chawen'. ¹⁷ Chela' zchalja' diža' chawen' dan' žénezkzela', gak nnaba' lazjwa', san žon byenen wchaljan', dan' naken to da' besbaga' Dios neda' gona'. ¹⁸ ¿Bizkze yebéłenla' cha'? Žebela' dan' bi nazjwa' kate' zchalja' diža' chawen'. Bi žebéłenla' dan' yo'o lo na'a dan' zchalja' diža' chawen'.

¹⁹ Na'a, la'kze bi nak nitó benne' xana', ba ben kwina' ka to benne' ndo'w chegak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bałe benách ka'. ²⁰ Kate' zcháljlena' benne' judío ka', žon kwina' ka to benne' judío nich gak gona' ga yelagak benne' judío ka'. Benne' judío ka' žóngake' kan znna da' bsdle Moisés. Che len žon kwina' ka to benne' žone' kan znna xtiže'e na', la'kze bi yoa'a lo na' xtiže'e na'. Ki žona' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' žóngake' kan znna xtiže'e na'. ²¹ Kate' zcháljlena' benách zi'to' ka', benne' ka' bi yó'ogake' lo na' da' bsdle Moisés, žon kwina' ka to benne' zi'to' na', nich gak gona' ga yelágake'. Bi zka'na' ka'ze da' wnná Dios. Neda' žona' kan znna xtiža' Benne' Criston'. ²² Žon kwina' ka to benne' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' chie' le'. Žon kwina' kan zej nak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bałe benne' ka'. ²³ Lo yógo'te da' žona', žona' ga gak yéngkele benách ka' diža' chawen', nich gak yebéłenla' légake' tzen diža' chawen'.

²⁴ Ba nnėzkzelele kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje. Žxíte'gake' yógo'tegake', san toze benne' yebéłenle' latje blo. Lezka' žála' gonle le'e xchin Dios, gonle kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje, nich gak yebéłenlele da' yebí'i Dios chele. ²⁵ Yógo'te benne' ka', kate' zpa' kwíngake' nich gak chítjgake' lo witje, znna bia' kwíngake' lo yógo'te da' žóngake'. Žóngake' ki nich sí'gake' to da' naken zin da' nitlen, san si'žo žo'o to da' yebéłentezelžon. ²⁶ Che len, naka' neda' ka to benne' dot laže'e žxíti'e. Lezka' naka' ka to benne', dot laže'e zdile', na' bi zdi'a da' nitze. ²⁷ Kan žon to benne' žliže' benne' ka' nich chejtítjgake' lo witje, lezka' žona' neda', na' zchalja' nich yelagak benách ka'. Bennen' žitje' lo witje žone' ga gak belá' žen chie' wałe, na' znna bi'en. Lezka' žona' neda', nich bi wnita' latje chia' lo žin che Dios.

10

Bi žála' wká'n zenžo lo'a ka'

1 Žénela' wzejni'ila' le'e, zí'na'do' ka', kan gok chegak xa wdé cheto' ka'. Dios bzo'e to bejw da' wló'on zoł yógo'tie' katen' Moisés bchi'e légake' nich žójgake' lo yežlyó Ejipto. Lezka', yógo'tie' wdégake' gachje láwe'le nisdó' tzen len Moisés na'. 2 Lo bejw na', na' lo nisdon', gok chégake' kan žak che to benne' žezóe' nis. Dan' goken chégake' gok bian' gókgake' toze len Moisés na'. 3 Lezka' yógo'tie' bdáwgage' yet xtildon', dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake' lo latje dach. 4 Yógo'tie' wé'jgake' nisen' dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake', dan' wé'jgake' nisen' dan' bžojen le'e jej na' da' blóe'e law Dios Be' La'y, jej na' wbánlengake' légake'. Kan gok jej na' nakkze Benne' Criston', dan' nbánlenžo Le'. 5 La'kze goken ki, bi wyáz laže' Dios yógo'tie'. Che len gótgake' lo latje dach na'.

6 Yógo'te da' ki naken to da' žsedlen žo'o, nich bi se láže'žo da' kegle, kan wzé láže'gaken' légake'. 7 Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka', kan bengak bałe benne' ka'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Wže'gak benne' ka' nich we'j bdáwgage', na' bezó žá'gake', na' bėngake' lni che lo'a na'." 8 Bi žala' gonžo da' kegle, kan bengak bałe benne' ka' da' kegle, na' to žaze gótgake' chonne-žoa mile'. 9 Bi žala' si' bia'žo Xanžon', kan wzí' bia'gak bałe benne' ka' Le', na' gótgake' dan' bdáwya'agak bele snia ka' légake'. 10 Lezka', bi žala' nnežo che Dios kan wnnegak bałe benne' ka' chie' Le', na' to wbás che ya'abá bžia yi'e légake'.

11 Yógo'te da' ki da' gókgaken chegak xa wdé cheto' ka', žsédgeklen žo'o, na' zej nyejwn le'e yiche la'y nich wchébegaken žo'o, dan' ba zoažo ža kate' za yesyóž Dios che yežlyó nga. 12 Che len, no benne' žekle' nake' benne' wałe, žala' gape chi'i kwine', nich bi chixle'. 13 Kan nak da' zzi' bia' le'e, lezka' žaken chegak yógo'te benách ka'. Dios žone' kan znn'e, na' bi we'e latje bi da' si' bian' le'e da' bi gak sóeelen, san kate' bi da' si' bian' le'e, na' wlo'e'ele' le'e kan žojle lo na' da' xiwe', nich gak sóeelen.

14 Che len, zí'na'do' ka', bi wká'n zenle lo'a ka'. 15 Zcháljlēna' le'e kan zcháljlēna' benne' ka' žejni'igekle'. Le wchi'a laže' da' nnia' na'a. 16 Kate' znnablžo Dios gon la'ye' da' že'jžo kate' žezá' láže'žo kan got Benne' Criston', dan' že'jžon zlo'e'elen nakžo toze len Benne' Criston', na' žebélenžo da' bene' katen' blalje' xchene', na' gote' le'e yag kroze. Lezka', yet xtilen' da' zzožjžon, na' žawžon, zlo'e'elen žónlenžo Benne' Criston' tzen, dan' žebélenžo da' bene' katen' bdie' beła' žen chie' lo wlazžo žo'o. 17 La'kze benne' zan nakžo, yógo'težo žawžo toze yet xtilen', da' zlo'e'elen nakžo toze len toze Bennen', na' che len nakžo ka toze benne'.

18 Le wia nga kan žongak benne' Israel ka'. Žáwgage' law Dios da' zdégake' lo bkog la'y chie', na' dan' žáwgage' zlo'e'elen zej nake' toze len Dios. 19 ŽBizkze zejlás da' žnnia' nga? Bi žnnia' zej nape lo'a ka' yela' wak, na' da' zdegak benách ka' lo bkog chegak lo'a ka' bi napan yela' wak. 20 Ki žnnia': benne' ka' bi zej nónb'i'e Dios, da' zdégake' lawgak lo'a ka', zdégaken' lawgak be' xiwe' ka', na' kege law Dios. Žénela' bi gakte toze len be' xiwe' ka'. 21 Bi gak ye'jle dan' zlo'e'elen nakžo toze len Xanžon', na' lezka' dan' wlo'e'elen nakle toze len be' xiwe' ka'. Bi gak gawle dan' zlo'e'elen žónlenžo Xanžon' tzen, na' lezka' dan' wlo'e'elen žónlenle be' xiwe' ka' tzen. 22 ŽGonžo ga ge'ele Xanžon' žo'o? Žžéklele nápžele yela' wak ka da' nape' Le'?

Da' žala' gonžo dan' nži'ilžo lježžo ka'

23 Nak dot da' li da' znnan: "Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon." Na'a, neda' žnnia': kege yógo'ten žala' gonžon. Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon, san kege yógo'ten gonon ga gakže dot li laže' kan žejle'žo che Benne' Criston'. 24 Žala' we' láže'žo

gonžo da' gonen ga gak chawe' chegak lježžo ka', na' kégeze da' gonen ga gak chawe' che la' kwínzežo.

²⁵ Bíte'teze da' žóte'gak benách ka' lawe' ya'a, wak gawlen, na' bi be žala' nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁶ Nyejw le'e yiche da' znnan: "Che Xanžon' nak yežlyó nga, na' lezka' yógo'te da' zej nnita' yežlyó nga."

²⁷ Cha' to benne' wliže' le'e, benne' bi žejli'e che Dios, nich yidle liže', na' yénelele chejle, le ye'j le gaw bíte'teze da' wkoé'e lawle, na' bi be nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁸ Cha' no benne' yi'e le'e: "Da' ni bdégake' lawgak lo'a ka'" bi gawlen nich gak chawe' che bennen' blóe'elen' le'e, na' nich bi kwe' zede lázda'we'. ²⁹ Znnia': "Nich bi kwe' zede lázdo'w bennen' blóe'elen' le'e" na' kege nich bi kwe' zede lázdo'le le'ekze.

Wak no benne' nnable' neda', na' nne': "¿Biz chen' žala' wzóa' che la'ale da' nzi' lo na'a gona' dan' zbe' zeden lázdo'w benne' yoble?" ³⁰ Lezka' gak nna bennen': "Cha' yapa' Dios: žóxkeno', ni'a che da' žawa', ¿biz chen' yesbaga' no benne' neda' zia ni'a che da' žawan?" ³¹ Ka nak bi da' ye'j gawle, o bíte'teze da' gonle, le gon yógo'ten nich ga'n zen Dios. ³² Bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' zej nake' che Dios. ³³ Le gon kan žona' neda', kan že' laža'a gona' da' chaz láže'gak yógo'te benách ka', na' bi že' laža'a gona' da' yebélenla' nedza', san da' yebélengekle yezika' benách ka' nich yelágake'.

11

¹ Le gon kan žona' neda', kan neda' lezka' žona' kan ben Benne' Criston'.

Da' žala' gongak no'le ka' zej nake' che Jesús

² Žapa' le'e ba la'ne, zí'na'do' ka', dan' žejsá' láže'tezle neda', na' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' bdia' lo na'le. ³ Na'a, ženela' chejní'ilele nak Benne' Criston' Xangak yógo'te benne' byo ka', na' benne' byon' nake' xan zo'le', na' Xažo Dios nake' Xan Benne' Criston'. ⁴ Cha' no benne' byo zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' nxo'e' zlap'e'e, zka'ne' Benne' Criston' ka'ze. ⁵ Na'a, cha' to no'le zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' bi be nxoe' yichje', zka'ne' benne' byo chie' ka'ze, na' naken chie' kan nak che to no'le le'e, no'len' nžog yicha' yichje'. ⁶ Cha' bi be nxoa' no'len' yichje', žala' chog yicha' yichje'. Cha' gon ga yedoe'ele no'len' cha' no benne' choge' yicha' yichje', na' žala' bi xoe' yichje'. ⁷ To benne' byo bi be žala' xoe' yichje' kate' zle'e law Dios, dan' nake' lo Dios, na' dan' nak benne' byon' zloe'e lawn yela' zen che Dios, san da' nak no'len' zloe'e lawn yela' zen che benne' byo chien'. ⁸ Katen' Dios bene' benne' ka', bi wleje' benne' byon' lo no'le. No'len', lo benne' byon' wleje' le'. ⁹ Lezka', bi ben Dios benne' byon' nich yebélenle no'len' le', san bene' no'len' nich yebélenle benne' byo chie' le'. ¹⁰ Che len, no'len' žala' xoe' yichje' da' zloe'elen' zoa no benne' byo nake' xane' dan' zwiagak wbás che ya'abá ka' žo'o. ¹¹ Na'a, law Xanžon', žon byenen soa to no'le che benne' byo, na' lezka' soa to benne' byo che no'le. ¹² Kan ben Dios, wleje' no'len' lo benne' byon', lezka' na'a, benne' byo náljlene' no'le, na' yógo'te zžójkaken lo na' Dios.

¹³ Le wchi'a laže' la' le'eze. ¿Žala' wchaljlen to no'le Dios, na' bi be xoe' yichje'? ¹⁴ ¿Bi žsedle yela' nakze che benách, žala' yedoe'ele benne' byon', cha' žoe'e latje tonn yicha' yichje'? ¹⁵ Na'a, cha' ntonn yicha' yichj no'len', naken yela' xtan chie', dan' benn Dios yicha' yichje' nich yesbinen yichje'. ¹⁶ Cha'

zoa no benne' yénele' wži'e che da' ni, kíte'ze nzi' lo na'to' žonto', na' tlebe kan žongak yógo'te kwe' benách ka' che Dios.

Da' žej' žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžo

¹⁷ Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' wzejni'ila' le'e na'a. Da' žonle katen' zdoble che Benne' Criston', bi žonen ga žak chawe' chele, san žonen ga žak chele da' zinnj. ¹⁸ Zzo lawa' zzejni'ila' le'e da' ni da' zžéngkle benách ka' neda', na' znnágake' kate' zdoble che Benne' Criston', nžoj chóplele, na' žejli'a ki naken. ¹⁹ Žon byenen nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' žsédgekle' da' wen laže', nich gak bia'gak benne' ka' zej nake' da' li benne' ka' che Benne' Criston'. ²⁰ Che len, kate' zdoble, dan' žej' žawle tzen bi naken da' žej' žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžon'. ²¹ Ki naken dan' žon byenle tole žej' žawle da' nwa'le che chele kate' žej' žawle tzen, na' che len zdonle bálele, na' yebálele žej' žawle na' zejte zžóžlele. ²² ¿Bi zoa liže gan gak ye'j gawle? Kan žonle, zka'nle benách ka' che Dios ka'ze, na' žonle ga žedoé'egkle benne' ka' bi be de chégake'. ¿Bižkze yapa' le'e? ¿Gapa' le'e ba la'ne? Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' ni da' žonle.

²³ Xanžo na'kze bdie' lo na'a dan' bsedla' le'e, kan ben Xanžo Jesusen' yelen' katen' to benne' bdie' le' lo na'gak benne' ka' bétgake' le'. Bežwe' yet xtil, ²⁴ na' wdé gože' Dios: "Žóžkeno" na' bžozjen', na' wnné': "Le gawn. Da' ni naken xpela'a da' nžozjen lo wlažle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁵ Ležka', wdé bdáwgaken', bežwe' to zíga'do', na' wnné': "Da' yožen zíga'do' ni naken xchena', da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Le gon ki yógo'te chi'i ye'jlen nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁶ Ki žala' gonle na' zejte ža yelá' Xanžon'. Yógo'te chi'i gawle yet xtil ki, na' ye'jle che zíga'do' ki, wloé'elele law kan got Xanžon'.

²⁷ Che len, kate' no benne' gawe' yet xtil ni, o ye'je' che zíga'do' ni che Xanžon', cha' bi žapen' ba la'ne, nbage'e zia dan' žone' doła', zka'ne' xpela', na' xchen Xanžon' ka'ze. ²⁸ Che len, žala' wchi'a láže'žo la' kwinžežo to tožo, na' naž gak gawžo yet xtil ni, na' ye'jžo che zíga'do' ni. ²⁹ No benne' žej' žawen', bi žapen' ba la'ne cha' bi žákbe'ele' zloe'elen da' gok che belá' žen che Xanžon', na' žesbaga' kwine' doła' ni'a che da' žej' žawe'. ³⁰ Che len da'gak benne' zan ka' yižwé', benne' žónlengake' le'e tzen, na' zkwíde'gekle', na' benne' zan ba gótgake'. ³¹ Chela' wchi'a láže'žo la' kwinžežo, bi gon byenen wchi'a laže' Xanžon' žo'o. ³² Cha' gon byenen wchi'a laže' Xanžon' žo'o, na' wsaka' zí'e žo'o, nich bi gon byenen choge' chežo gatžo katen' choge' chegak benne' ka' gátgake', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³³ Che len, zí'na'do' ka', kate' doble nich ye'j gawle nich chejsá' láže'le kan got Xanžon', le kwez tole yetole. ³⁴ Cha' zoa no benne' zdone', žala' gawe' gan nak lo yo'o liže', nich bi gon byenen wchi'a laže' Dios le'e kate' doble. Zej nnita' yebale da' ka' žonle, san wká'n chawa'a da' ka' katen' jedjwía' le'e.

12

Yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénela' chejni'ilele kan zej nak yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo.

² Nnézkzelele kan goken katen' bi na' chejle'le che Benne' Criston', be'le latje bche'gak benách ka' le'e ga yoble. Bka'n zenle lo'a ka', da' ka' bi znnégaken.

³ Che len, zzejni'ila' le'e ki, na' znnia': ladjw yógo'te benne' ka' zcháljgake' lo wláz

Dios Be' La'y, bi gak nitó benne' nne zi'e che Jesús, na' bi gak nitó benne' nne': "Jesús nake' Xanžo" cha' bi zoalen Dios Be' La'y le'.

⁴ Na'a, nža'gak to to da' ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, san toze nak Be' La'y na'. ⁵ Lezka', nža'gak to to žin ka' da' zde Xanžon' lo na'žo, san toze nak Xanžon'. ⁶ Lezka' nža'gak to to yela' wak ka' da' napžo da' žonlenžo xchin Dios, san toze nak Xažo Dios, Bennen' žonne' chežo yela' wak ka' nich gonžo xchine'. ⁷ Dios žonne' che chežo to da' nak bian' napžo yela' wak che Dios Be' La'y, da' žebélenžon yógo'težo. ⁸ Dios Be' La'y znezjwe' yela' wak che to benne' nich wchalje' len yela' žejní'il, na' Be' La'y na'kze znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' lo yela' sina'. ⁹ Lezka', Dios Be' La'y na'kze znezjwe' yela' žejlé' che Benne' Criston' che yetó benne' nich bi da' gone', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich yeyone' benne' yižwé' ka'. ¹⁰ Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gone' yela' wak ka' che ya'abá che Dios, na' žoe'e yetó benne' latje wchalje' lo wláz Dios, na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gákbe'le' cha' be' da' yo'o to benne' naken che Dios o cha' naken che da' xiwe'. Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle'. ¹¹ Yógo'te da' ki žon Dios Be' La'y na'kze, dan' znezjwe' yela' wak ka' che to to benne' kan žénekeze' Le'.

Yógo'težo nakžo ka toze benne'

¹² Kan nak toze beła' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej žian lo beła' žen chežo, san da' zan ka' da' zej žian lo beła' žen chežo zej naken toze len beła' žen chežo, lezka' naken che Benne' Criston'. ¹³ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, da' ni naken chežo ka to da' bezoažo nis, da' nak bian' nakžo ka toze benne', la'kze nakžo benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', na' lezka' benne' ndo'w ka', na' benne' ka' bi zej ndo'e. Yógo'težo, Dios bi'e žo'o latje si'žo da' znezjw Dios Be' la'y na'kze chežo.

¹⁴ Na'a, ka nak beła' žen chežo, da' zan da' zej žian lo beła' žen chežo, na' kege tozen. ¹⁵ Chela' gak wchálj ní'ažo, wak nnan: "Dan' bi naka' na' benne' ni, bi naka' chie'" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁶ Chela' gak wchálj nagžo, wak nnan: "Dan' bi naka' yej lawe', bi naka' che benne' ni" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁷ Chela' nak dot beła' žen chežo yej lawžo, žnakxkze gak yenlžo? Chela' nak doten nagžo, žnakxkze gak le'el zína'žo? ¹⁸ Na'a, Dios bzo'e yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo kan gónekeze' Le'. ¹⁹ Chela' nak toze da' žian lo beła' žen chežo, na' biž soa beła' žen chežo. ²⁰ Na'a, kan nakžo, da' zan da' zej žian lo beła' žen chežo, san toze beła' žen nakžo.

²¹ Che len, yej lawžo bi gak yen' na'žo, na' nnan: "Bi žon byenen sóajeno' neda'." Lezka', yichjžo bi gak yen' ní'ažo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalenle neda'." ²² Na'a, da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nkwide'žen, da' ki žon byénežen kwiágaken lo beła' žen chežo. ²³ Lezka', da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nakžen ka'ze, da' ki zwákwežon chawe', na' da' ka' žeklžo bi žala' la' lāwgaken, zwákwežon xtan. ²⁴ Bi žon byenen gonžo ki che da' ka' zej nakže xtan che da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo. Dios bene' beła' žen chežo, na' bene' ga záka'že da' žeklžo žo'o nakžen ka'ze. ²⁵ Ki bene', na' bi nžoj chóplegak da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, dan' žape chí'igaken ljéžgaken ton yetón. ²⁶ Cha' gak zi' to da' žian lo beła' žen chežo, gágak zi' tžen len dan' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, na' cha' to da' žian lo beła' žen chežo, zoa bi da' žebélenlen, na' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo žebélengeklen tžen len dan'.

²⁷ Na'a, le'ekze nakle toze len bela' žen che Benne' Criston', na' to tole nakle ka to da' ka' da' zej žian lo bela' žen chien'. ²⁸ Lezka', ladjw benách ka' che Benne' Criston', Dios bnnite' benne' ka' žóngake' xchine'.

Ga nežw bnnite' benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

Ga bežope bnnite' benne' ka' zcháljgake' lo wlaze' Le'.

Ga beyonne bnnite' benne' ka' žsédgekle' benne' chie' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žeyóngake' benne' yižwé' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žáklengake' lježžo ka'.

Naž bnnite' benne' ka' zloé'egekle' žo'o žin da' gonžon.

Naž bnnite' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'.

²⁹ Kege yógo'tie' zej nake' benne' wbás ka' che Benne' Criston'. Kege yógo'tie' zcháljgake' lo wláz Dios. Kege yógo'tie' žsédgekle' benne' chie' ka'. Kege yógo'tie' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'. ³⁰ Kege yógo'tie' nzi' lo ná'gake' yeyóngake' benne' yižwé' ka'. Kege yógo'tie' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. Kege yógo'tie' zdégake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. ³¹ Le we' laže' si' lo na'le yela' wak ka' da' záka'gakžen. Na'a, wlo'e'ela' le'e to da' záka'žen ka yógo'te da' ki.

13

Žala' ži'ilžo lježžo kan Jesús nži'ile' žo'o

¹ La'kze zchalja' xtíža'gak benách ka' da' bi nsedla', na' lezka' xtíža'gak wbás che ya'abá ka', san cha' bi nži'ila' lježa', dan' zchaljan' bi záka'žen ka žaxto' da' žon to bžejw da' zkwežžon o da' žon to ya da' žtilžon len lježen. ² La'kze nzi' lo na'a wchalja' lo wláz Dios, na' nich chejni'ila' yógo'te da' zej ngachen', na' yógo'te diža' che yela' žejni'il, na' la'kze nak dot li laže' kan žejli'a che Dios, na' zejte gak yeká'a ya'a žen ka', san cha' bi nži'ila' lježa', bi be zaka'a neda'. ³ La'kze chisa' dot da' de chia' nich wawa' benách yache' ka', na' la'kze wdía' bela' žen chia' ga wzeygak benách ka' len dan' naka' toze len Benne' Criston', san cha' bi nži'ila' lježa', bi yebélenla' dan' žona'.

⁴ No benne' nži'ile' lježe':

Zbeze' zen laže', na' nake' ži'i laže'.

Bi zge'ele' lježe'.

Bi zka'n zen kwine', na' bi žon kwine' benne' blo.

⁵ Bi žone' da' kegle, na' bi zdan laže'e yela' gape.

Bi zža'atie', na' bi žejśá' laže'e da' zinnj da' ben no benne' chie'.

⁶ Bi žebele' kate' no benne' žone' da' kegle.

Žebele' kate' no benne' znne' da' nak dot da' li.

⁷ Zzoele' bíte'teze da' gon lježe' chie'.

Žejlé'teze' che lježe', na' žxen láže'teze' gon lježe' da' nak chawe'.

Zbézteze' zen laže'.

⁸ Yela' nži'il batkle te chen. Te che da' nzi' lo na'gak benách ka' wcháljgake' lo wláz Dios. Žin ža katen' biž gata' lo na'gak benách ka' wcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', na' te che yela' žejni'il chegak benách ka'. ⁹ Láte'ze žejni'ilžo na'a, na' láte'ze zchaljšo lo wláz Dios. ¹⁰ Kate' žin da' naken dot li laže', naž yeyóž che da' naken láte'ze.

¹¹ Katen' goka' xkwide', bchalja' ka to xkwide', na' wlék yichja' ka to xkwide', na' wzá' laža'a ka to xkwide'. Kate' bgola', na' bka'na' da' zej naken che bi' kwide' chia'. ¹² Na'a da' zle'elžo nakzen ka da' zle'elžo kate' zwia kwinqo to lo yej wan. Bi zle'elžo dot kan naken. Ža da' za' le'elžo yógo'te dot kan zej

naken. Na'a nónbi'a láte'ze. Ža da' za' gónbi'a yógo'te kan Dios na'kze nónbi'e neda'. ¹³ Na'a, nníta'tezgak ye'la' žejlé' che Dios, na' ye'la' žxen laže' Dios, na' ye'la' nži'il. Žej nníta' da' chonne ki, san da' záka'že naken ye'la' nži'il.

14

Ye'la' wak da' žonn Dios Be' La'y chežo da' záka'žen

¹ Le gon byene ží'ilele lježle ka', na' le we' laže' si'le ye'la' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' da' naken blo, ye'la' wak wchaljle lo w'láz Dios. ² No benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', kege benách ka' zcháljlene'. Dios zcháljlenze', dan' bi zoa nitó benne' žejni'ile' da' žnne'. Dios Be' La'y žoe'e bennen' latje zchalje' kan zej nak da' ka' zej ngache' che Dios. ³ Bennen' zchalje' lo w'láz Dios, zcháljlene' benách ka' nich gakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žon choche' lé'gake', na' žeyón zene' lé'gake'. ⁴ Bennen' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žon choche' la' kwince', san no benne' zchalje' lo w'láz Dios žon choche' yógo'te benách ka' che Benne' Criston'.

⁵ Žak laža'a wchalje' yógo'tele diža' yoble da' bi nsédlele, san da' žénežela' naken wchaljle lo w'láz Dios. Žebélenželžo da' žnna to benne' zchalje' lo w'láz Dios ka' žebélenžžo da' žnna to benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', cha' bi zoa no benne' gak wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle', nich gon choche' benách ka' che Benne' Criston'. ⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' la'a gan zoale, cha' wcháljlena' le'e diža' yoble da' bi nsedla', bi be yebélenlelen. Yebélenlele toze dižan' da' wcháljlena' le'e da' blóe'el Dios neda', o diža' da' wzejni'ilen žo'o, o diža' da' wchalja' lo w'láz Dios, o diža' da' wsedlen žo'o.

⁷ Lezka' žaken che da' ka' žóngaken žaxto', da' ka' bi zej nníta' nbángaken, kan nak bžejw da' zkwěžžon, o kan nak gitarra. Cha' bi žólgaken kan žala' gólgaken, žnakžke gónbia'žo biz da' žólgaken, dan' žol bžejw na', o gitarra na'? ⁸ Cha' bi kwež kan žala' kwež lozban' da' žližen benne' ka' lo wdíle, žnozke benne' wpá' kwine' nich cheje' lo wdílen'? ⁹ Lezka' žaken chele. Cha' len lóže'le zchaljle diža' da' bi zej nsedle' benách ka', bi chejni'igekle' da' wchaljle. Ki gaken, dáche'ze wchaljle. ¹⁰ Da' li zej nníta' da' zan diža' yoble yežlyó nga da' ka' zchaljgak da' zan kwe' benách ži'to' ka', na' zej nníta' benách ka' žejni'igekle' to to diža' yoble ka'. ¹¹ Na'a, cha' bi žejni'ila' diža' da' zchalj to benne', gaka' ka' to benne' ži'to' law bennen' zchalje', na' le' gake' lawa' neda' ka' to benne' ži'to'. ¹² Lezka' naken chele. Že' láže'le'ele si'le da' žonn Dios Be' La'y chežo. Che len, le we' laže' si'le da' ka' góngaken ga gákgakže choch benách ka' che Benne' Criston'.

¹³ Che len, no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žala' nnable' Dios wnezjwe' le' ye'la' wak wdíe' diža' yoble dan' zchalje'. ¹⁴ Kate' žliža' Dios, cha' zchalja' diža' yoble da' bi nsedla', lo be' nakkza' cháwe'do' žliža' Dios, san dan' bi žejni'ila' da' žnnia', lo ye'la' žejni'il chia' bi žebélenla' dan' zchalja'. ¹⁵ Žnakžke žala' gona' cha'? Wliža' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo ye'la' žejni'il chia' wliža'-ne'. Go'la' da' we' lawa' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo ye'la' žejni'il chia' go'la' da' we' lawa'-ne'. ¹⁶ Cha' toze lo be' nakkzo' žliž la'yo' Dios, na' cha' zoa to benne' žénzele' chio', san cha' bi žejni'ile' dan' zchaljo', žnakžke gak nne': "Ka'kze gaken" ni'a che dan' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóžkeno'?" ¹⁷ Wákelja cháwe'do' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóžkeno'." Cha' bi žejni'il bennen' ženle' da' zchaljo', bi be yebélenlen'. ¹⁸ Žapa' Dios: "Žóžkeno'" dan' zchaljža' diža' yoble da' bi nsedla' ka' yógo'tele. ¹⁹ Lawgak benách ka' che Dios yénežela' wchalja' gáyo'ze diža'

da' gak chejní'igekle benách ka' ka da' zan gaywá' diža' yoble da' bi nsedla', na' da' bi gak chejní'il nitó benne'. Gak wsedla' yezika' benách ka' toze cha' chejní'igekle' dan' wchálja'.

²⁰ Zí'na'do' ka', bi gakte ka xkwide' ka' kan nak da' zza' láže'le. Le gak ka xkwide' ka' nich bi gonle da' kegle, san le gak benne' ka' ba zej ngole' kan nak da' zza' láže'le. ²¹ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Len diža' yoble, na' len žoá'agak benách zi'to' ka' wcháljlena' benách ki. La'kze gona' ki, bi wzé nággake' xtiža'a." Ki znná Xanžon'. ²² Ki naken, Dios žoe'e žo'o latje zchaljšo diža' yoble da' bi nsedlžo nich gaken to da' nak bian' lawgak benách ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege lawgak benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Žoe'e žo'o latje zchaljšo lo wlaze' Le' da' žala' si'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege benne' ka' bi žejlé'gake' chie'. ²³ Che len, kate' doble tzen, yógo'tele le'e, nole nakle che Benne' Criston', cha' wchaljle diža' yoble da' bi nsédlele, na' cha' chazgak benne' ka' zej nsedle' láte'ze, o benne' ka' bi na' chejlé'gake' che Benne' Criston', žbi nnágake': "Nyał yichjle"?' ²⁴ San cha' yógo'tele wchaljle lo wláz Dios, na' cha' cho'o to benne' bi žejli'e che Benne' Criston', o to benne' nsedle' láte'ze, na' gákbe'ele' nbage'e zia, na' Dios wchi'a laže'e le'. Ki gákbe'ele' dan'yenle' diža' da' wchaljle yógo'tele. ²⁵ Gákbe'ele' kan nak da' zza' laže'e, dan' bgachen', na' wzóa zibe', na' wká'n zene' Dios, na' nne': "Da' li Dios zóalene' le'e."

Kan žala' gonžo gan zdobžo che Jesús

²⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' zdoble che Benne' Criston', to benne' zóalene' le'e žole' to salmo, na' yetóe' žsedle' le'e to da' nsedle', na' yetóe' zloe'ele' le'e to da' blóe'el Dios le', na' yetóe' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' yetóe' ždie' diža' yoblen' da' bi nsedle'. Yógo'te da' gonle žala' gaken da' yebé'engekle benne' ka' zdóbgake' che Benne' Criston'. ²⁷ Kate' nníta'gak benne' ka' ga na', benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', bi žala' wcháljgak ki benne' zanže ka' chope chónnzele. Gak wchálj toze bennen', na' te na' gak wchaljle' yetóe', san žon byenen soa no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele. ²⁸ Cha' bi gak no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele, na' bennen' zchalje' diža' yoblen' da' bi nsédlele, žala' soe' žize gan ndoble, na' gak wcháljlene' Dios len dižan' lo yichj lázda'we'. ²⁹ Lezka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios žala' wcháljgake' chope chonnze', na' yezika' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios žala' wchi'a láže'gake' da' zchalj bennen'. ³⁰ Cha' Dios wloe'ele' to benne' ži'e ga na' da' znná xtiže'e dan' zchalj bennen', na' žala' soa žize bennen' zchalje'. ³¹ Yógo'tele gak wchaljle lo wláz Dios to tole nich wsdlele yógo'tele, na' gakte choch yógo'tele. ³² Benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios gak nna biá'gake' kwíngake', na' kwé'gake' žize. ³³ Kege Dios žone' ga žonžo žo'osbé, dan' žénele' Le' gá'nlenžo lježžo ka' cháwe'do', kan žone' gan zej nníta' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston'.

³⁴ No'le chele ka' žala' kwé'gake' žize gan zdoble. Bi nzi' lo ná'gake' wcháljgake' ga na'. Žala' kwé'gake' gaxjw laže' kan znná xtiža' Dios. ³⁵ Cha' žénegekle' chejní'igekle' yelate', žala' nnábgekle' benne' byo che ché'gake' kate' ne nníta'gake' lížgake'. Bi žala' wcháljgak no'le ka' gan zdóbgake' che Dios.

³⁶ Žžéklele le'e Dios bnezjwe' xtiže'e lo na'le le'eze? Žžéklele le'e bžin xtiža' Dios chezle le'e? ³⁷ Cha' zoa to benne' ladjwle, benne' žékle' zchalje' lo wláz Dios, o žekle' zoalen Dios Be' La'y le', benne' ni žala' si' lo ne'e nak da' zzoja' chele le'e yiche ni da' bsdle Xanžon'. ³⁸ San cha' bi wzé nage' diža' ni, bi žala' wzé nagle le'e che bennen'.

³⁹ Che len, zí'na'do' ka', le we' laže' wchaljle lo wláz Dios, na' bi wséjwle xnez no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nseidle'. ⁴⁰ Žala' gonžo yógo'te kan nak chawe', na' kan žala' gaken.

15

Kan gok, bebán Benne' Cristo lo yela' got

¹ Na'a, zí'na'do' ka', wzenla' le'e kan nak diža' chawen' da' bchalja' gan zoale, dan' wzí' lo na'le, na' žonen ga nakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ² Ni'a che dižan' yelale, cha' gonle kan zna diža' chawen' dan' bchaljan' gan zoale, cha' da' li bejle'le che Benne' Criston'.

³ Kate' bžina' gan zoale da' nežw chi'i bdia' lo na'le da' bde Dios lo na'a neda'. Ki znan: "Got Benne' Criston' lo wlázžo žo'o dan' wbága'žo dola'." Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, na' znan ben byenen benen'. ⁴ Lezka' znan: "Bgache'e lo yežw ba, na' kate' bza'a chonne ža, na' bebane' lo yela' got" kan lezka' nyejw le'e yiche la'y, na' znan ben byenen goken chie'. ⁵ Wdé bebane' bløe'e law Benne' Criston', na' Bedon' bløe'le' Le', na' wdé na', benne' chežinno wbás chie' ka' bløe'egikle' Le'. ⁶ Naž Benne' Criston' bløe'e lawe' lawgak benne' zanže ka gayo' gaywá' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' chie' Le', kate' ne zej ndobe' tzen. Yógo'te lježžo ki nniita'gake' nbángake' na'a, la'kze bale' ba gótgake'. ⁷ Naž Jakob bløe'le' Le', na' wdé na' bløe'e lawe' lawgak yógo'te benne' wbás chie' ka'.

⁸ Kate' ze lawte lezka' bløe'e lawe' lawa' neda'. Kan gok da' ni, naka' ka to xkwide' goljbe' kate' ba wdé ža žala' galjbe'. ⁹ Ki naken dan' nexjwa' neda' ka yógo'te benne' wbás chie' ka', na' bi naka' neda' zi gaka' wbás chie', dan' wzía laža'a benách ka' che Dios. ¹⁰ Na'a, ni'a che da' besbaga' Dios neda', naka' da' naka' na'a, na' kege da' nitze bene' chia' ki. Benža' neda' xchine' ka yezika' wbás chie' ka', la'kze kege žakze chia' bena' žin na'. Dios na'kze, lo yela' ži'i laže' chie', bkonle' neda' žin. ¹¹ Na'a, cha' bchalja' neda' o cha' bchaljgak yebałe benne' ka', da' ni naken da' zchaljton', na' da' bejle'le' le'e.

Yebanžo lo yela' got

¹² Zzoa lito' che Benne' Criston' kan bebane' lo yela' got. Cha' ki naken, žnakxkze znnale bálele le'e: "Bi yebangak benne' gat ka'?" ¹³ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁴ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak da' zzoa lito', na' dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le'. ¹⁵ Lezka', chela' bi bebán Benne' Criston', žon láže'to' kate' zzoa lito' kan nak che Dios, na' znnato' besbane' Benne' Criston'. Chela' bi yesbane' benne' gat ka', Dios bi besbane' Benne' Criston'. ¹⁶ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁷ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le', na' zej nga'n dola' da' nbága'le. ¹⁸ Lezka', benne' ka' ba gótgake', na' bejlé'gake' che Benne' Criston', to chi'ize gótgake' cha' bi bebane' Le'. ¹⁹ Cha' toze kate' ne zoažo nbanžo gak yebelenžo Benne' Criston', nakže da' nyache' chežo ka da' nak chegak yógo'te benách ka'.

²⁰ Na'a, da' li bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' nake' Benne' nežw, bennen' bebane' to chi'ize ládjwgak yógo'te benne' ka' yebángake' to chi'ize lo yela' got. ²¹ Kan blá' yela' got ni'a che da' ben to benne', lezka', ni'a che da' ben yetó benne' blá' yela' yebán chegak benne' gat ka'. ²² Kan žatgak yógo'te benách ka' dan' zej nake' za'só Adán, lezka' yebangak yógo'te benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'. ²³ To toe' yebane' kan žala' gaken. Zga'ale bebán Benne' Criston', na' te na'a yebangak benne' ka' zej nake' chie' Le'

katen' yel'e. ²⁴ Naž žin ža ze lawte ža kate' yeká' Benne' Criston' dot da' yo'o lo na' da' xiwe', na' dot yela' wnná' bia' chen, na' dot yela' wak chen, na' wdíe' da' zrna bi'e Le' lo na' Xažo Dios. ²⁵ Žon byenen nna bia' Benne' Criston' na' zejte ža ba bzoa Dios kate' yógo'te benne' ka', benne' zZí'igake' chie' Le', wzóa zíbgake' lawe' Le'. ²⁶ Da' zdá'baga' Le', da' wchinnje' kate' ze lawte, naken yela' got. ²⁷ Dios ba bdie' yógo'te lo na' Zi'nen' nich nna bi'en. Nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Bdie' yógo'te lo ne'e nich nna bi'en." Na'a, nak bia' bi bde kwine' lo na' Zi'nen', dan' nakkze' Le' Bennen' zdie' yógo'ten lo na' Zi'nen'. ²⁸ Kate' žin ža na' kate' wdé Dios yógo'ten lo na' Benne' Criston' nich nna bi'en, naž Zi'nen' wdé kwine' lo na' Xažo Dios, Bennen' bdie' lo na' Zi'nen' yógo'ten, na' kate' ze lawte, Dios nna bi'e to chi'ize yógo'ten.

²⁹ Bálele le'e žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'. Cha' žéklele bi yebangak benne' gat ka', žbiz' chen' žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'?

³⁰ Žon zož cheto' gatto' yógo'te ža. žBiz' chen' žwe'to' latje gaken ki cha' bi yebanžo lo yela' got? ³¹ Yógo'te ža žon zož gata'. Zzenla' le'e da' ni, ljéža'do' ka', dan' žaz laža'a da' bena'. Bena' ga žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ³² Cha' bdíl'lena' bia snia ka' lo yež' Éfeso dan' wnnazen chia', žbizkze yebélenla'? Cha' bi yebangak benne' gat ka', žala' gonžo kan znnagak benách ka': "Ye'j gawžo dan' gatžo wxé wižj."

³³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e. Cha' si' lo na'le láte'ze da' wen láže', na' dotle yechólele. ³⁴ Le yeyát láže', na' biž gonle doļa' dan' bálele le'e bi nónbia'le Dios. Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele.

Kan gakžo kate' yebanžo lo yela' got

³⁵ Wákelja no benne' nne': "žNakžkze yebangak benne' gat ka'? žNakžkze gak bela' žen chégake' kate' yelá'gake'?" ³⁶ Le', benne' bi nnezle. Da' žazo' lo yo bi lan' cha' bi nitlen. ³⁷ Da' žazo' lo yo naken to binnedo'ze, cha' che zoa' scribe, o che yetó yiže' kwando'. Dan' žazo' bi naken yiže' kwando' da' žala' lan'. ³⁸ Dios žone' ga gak to to yiže' kwando' kan nonkze' chen. Kan nak to to binnedo' ka' žone' ga gak yiže' kwando' chen. ³⁹ Lezka', bi nak toze kan nak bela' che chegak yógo'te bia yiže' ka'. Zoa to bela' chegak benne' ka', na' yetó kan nak bela' chegak bia yiže' ka'. Yetó kan nak bela' chegak byinne' ka', na' yetó kan nak bela' chegak bel ka'. ⁴⁰ Lezka' nža' bela' žen chegak benne' ka' nnita'gake' ya'abá che Dios ka' nak bela' žen chegak benne' ka' zej nnite'e yežlyó nga. Zoa to yela' xtan chegak benne' ka' zej nnite'e ya'abá che Dios, na' yetó kan nak yela' xtan chegak benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga. ⁴¹ Zoa to yela' xtan che wbíž, na' yetó che byo', na' yetó chegak belj ya'abá ka'. Yela' xtan che to belj ya'abá nžan' kan nak yela' xtan che yetó belj ya'abá. ⁴² Lezka' gaken kate' yebangak benne' gat ka'. Kate' zgache' to benne' lo yežw ba nake' to bela' žen da' kwia yin'. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize. ⁴³ Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to bela' žen ka'ze, na' da' zkwíde'len. Kate' yebane', naž gake' to da' xtan, na' da' waļe. ⁴⁴ Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to bela' žen che yežlyó nga. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize ya'abá che Dios. Zoa to bela' žen che yežlyó nga, na' yetó kan gak da' cho'o be' nakkžžo.

⁴⁵ Nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Benne' nežw, benne' wzóe' yežlyó nga, bennen' lie' Adán, Dios bene' le' benne' ban" san Bennen' wyaze' latje che Adán na', Benne' Criston', Dios bene' ga nake' Be' nbánlenžo. ⁴⁶ Bi bla' zga'ale Benne' nake' Be'. Bla' zga'ale bennen' wdape' yela' benachze chežo, na' naž bla' Benne' nake' Be'. ⁴⁷ Bennen' wzóe' zga'ale', goke' yo. Bennen' bežope',

Bennen' nake' Xanžon', bžoje' ya'abá che Dios. ⁴⁸ Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nake' kan gok bennen' goke' yo, na' benne' ka' žala' chejnníta'gake' ya'abá che Dios gágake' kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios. ⁴⁹ Kan de chežo na'a to beła' žen da' naken kan gok beła' žen che bennen' goke' yo, lezka' žala' yeyakžo kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios.

⁵⁰ Ki znná da' ni da' žapa' le'e, zí'na'do' ka', znnia': da' naken beła' žen bi chazen gan znná bia' Dios, na' lezka', da' kwia yin' bi sin' da' zoan to chi'ize.

⁵¹ Le wia nga, žapa' le'e to da' bgachen': bi gatžo yógo'težo, san Dios wché'e kan nakžo yógo'težo. ⁵² To chí'ido'ze gaken, kan nak to da' zdaze yej lawžo, kate' kwež lozban' da' zze lawten. Kwež lozban', na' yebangak benne' gat ka', na' gágake' to da' soan to chi'ize, na' Dios wché'e da' nakžo yógo'težo žo'o. ⁵³ Da' nakžo da' kwia yin' žala' yeyaken to da' soan to chi'ize, na' da' nakžo, dan' žala' gaten, yeyaken to da' batkle gaten. ⁵⁴ Katen' dan' kwia yin' ba beyaken to da' soan to chi'ize, na' lezka' dan' žala' gaten ba beyaken to da' batkle gaten, naž gak dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Begá'a to chi'ize yeła' got.

Ben Benne' Criston' da' ni.

⁵⁵ Biž bi gak gon yeła' got chežo.

Biž gak gon ga gatžo.

⁵⁶ Wak bi gon yeła' got chežo dan' nbága'žo doła', na' nbága'žo doła' dan' zži'ižo che xtiža' Dios. ⁵⁷ Žoχken Dios. Le' benkze' ga belažo lo yeła' got ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

⁵⁸ Che len, zí'na'do' ka', le soa choch. Le gak dot li laže' nich góntezle xchin Xanžon' dan' nnézkelele žin da' žonle che Xanžon' bi naken dáche'ze.

16

Wnéjwgak benne' Corinto ka' da' žiážjegac ljéžgake' ka'

¹ Na'a, kan nak che mežwn' da' wnéjwle dan' gáklēn lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'gake' lo yež Jerusalén, le gon na'a kan goža' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Galasia. ² Tža tža nežw, to tole žala' ko'o cháwe'le late mežw, kan nak da' žonn Dios chele. Le gape chí'in, nich bi gon byenen wtoblen katen' la'a gan zoale. ³ Katen' la'a gan zoale, seła'a benne' ka' kwele le'e nich chjake' lo yež Jerusalén. Wzoja' le'e yiche da' gonen ga gak biá'gake', na' chjwá'gake' mežwn' da' wnéjwlen. ⁴ Cha' žala' cha'a neda' ga na', na' wak sá'klēne' neda'.

Da' žénele Pablo gone'

⁵ La'a gan zoale kate' yeyóž tia' lo yež ka' gan nbab Masedonia, dan' žon byenen tia' lo yež ka'. ⁶ Žekla' gá'nlena' le'e to chí'i, o gá'nlja' ga na' byo' zag ka'. Naž gak gá'klēnle neda', na' yego'ole neda' nez gáte'teze gan žala' cha'a. ⁷ Kate' la'a yedjwía' le'e bi žénela' teza' ga na'. Žxen laža'a sóalēna' le'e scha, cha' Xanžon' we'e neda' latje. ⁸ Ga'na' nga lo yež Éfeso kate' žinže ža Pentecostés, ⁹ dan' de latje gona' to žin zen che Xanžon' nga, la'kze benne' zan žon byéngake' wséjwgake' xneza'.

¹⁰ Cha' xkwide' Timoteo la'be' gan zoale, le we' laže'-be', nich bi gak nyache' láže'be' katen' sóalēnbe' le'e. Ki žala' gonle dan' žonbe' xchin Xanžon' kan žona' neda' xchine'. ¹¹ Che len, bi žala' no benne' wzóe'-be' cheła'ale. Le gáklēn-be', na' binlo le yegó'o-be' nez, nich yeła'be' ga zoa' neda' ni, dan' zbeza'-be', na' lezka' lježžo ka' žónlengake'-be' tzen žin.

¹² Kan nak che lježžo Apolo, góta'yoele'ela'-ne' cheje' chejwíe' le'e tzen len lježžo ka'. Bi žénele' cheje' na'a. Cheje' kate' sáke'le'.

Da' bchałj Pablo kate' ze lawte

¹³ Le gak ban laže', na' le gak choch kan žejle'le che Benne' Criston'. Le gak wechóg laže', na' le gon choch lázdo'le. ¹⁴ Len yela' nži'il le gon bíte'teze da' gonle.

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', ba nnézkzelele kan nak Estéfanas, na' lezka' kan nakgak lježe' ka'. Zej nake' benne' nežw ka' bejlé'gake' che Benne' Criston' ladjw benách ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. Benne' ki bde kwíngake' nich góngake' xchingak benách ka' che Dios. ¹⁶ Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gape ba la'ne benne' ka' zej nake' ka' nakgak lježžo ki, na' lezka' kan zej nak benne' ka' žónlengake' légake' tzen žin, na' žáklengake' lježžo ka'. ¹⁷ Žebela' dan' bžingak Estéfanas, na' Fortunato, na' Akaiko ga zoa' ni, dan' góklengake' neda' lo w lazle le'e. ¹⁸ Beyón zéngake' neda' kan lezka' beyón zéngake' le'e. Le gape ba la'ne benne' ki.

¹⁹ Yógo'te kwe' benách ka' che Dios, benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia nga žápegake' le'e "Padiox̄." Akila len zo'le', Prisila, na' lezka' benne' ka' zdóbgake' che Dios gan nak lo lížgake', žápegake' le'e "Padiox̄." ²⁰ Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga žápegake' le'e "Padiox̄." Le gape "Padiox̄" tole yetole, na' le chełá' lježle ka'.

²¹ Neda', Pablo, len na' kwinkza' zzoja' da' ni, na' žnnia': žapa' le'e "Padiox̄."

²² No benne' bi nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba nbage'e žia.

Da, Xan.

²³ Žnnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. ²⁴ Nži'ila' yógo'tele le'e dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e zdoble che Dios Ľo yež Corinto, na' Ľezka' yógo'tele nakle che Dios gan nbab Acaya. Neda' naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tžen. ² Žnnabla' Ťažo Dios Ľen Ťanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Da' ka' wzaka' Pablo

³ ĽGa'n zen Dios, Ťa Ťanžo Jesús, Benne' Criston', dan' nake' Ťažo, Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, na' žeyón zénteze' žo'o! ⁴ Dios žeyón zene' žo'o kate' bi da' žaken chežo, nich gak yeyón zenžo benne' ka' zoa bi da' žaken chégake'. Žeyón zenžo légage' kan Dios žeyón zene' žo'o.

⁵ Kan žan da' zzáka'žo kan wzaka' Benne' Criston', Ľezka' žan da' žeyón zenen žo'o, dan' nakžo toze Ľen Benne' Criston'. ⁶ Che Ľen, cha' zoa bi da' zzáka'to', žaken ki cheto' nich gak yeyón zento' lježto' ka', na' gonto' ga yelale le'e. Cha' Dios žeyón zene' neto', žaken ki nich gak yeyón zento' le'e, na' Ľo yela' zbez zen laže' chele, gak sóelele da' ka' zzáka'le, kan Ľezka' žaken cheto'. ⁷ Žxen láže'to' ga'nle choch kan žejle'le che Dios, dan' nnezlto' cha' sáka'le le'e tžen Ľen neto', Ľezka' yebélele tžen Ľen neto' dan' Dios žeyón zene' žo'o.

⁸ Žénelto' nnézele, zí'na'do' ka', kan nak da' zan da' goken cheto' gan nbab Asia. Wdetlen dan' goken cheto', na' gokžen zi' ka da' gok soelto'. Ki goken, biž bxen láže'to' soato' nbanto'. ⁹ Goklto' goken cheto' kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gátgake'. Goken ki cheto' nich bi wxén láže'to' la' kwínzeto', san wxén láže'to' Dios, Bennen' žesbane' benne' gat ka'. ¹⁰ Dios beslé' neto' Ľo da' benen ga ben zož gatto', na' žeslé' neto' tža tža. Žxen láže'to' Le' yeslé' neto' ki da' yoble, ¹¹ cha' gáklenle neto', na' wcháljenle Dios, na' nnáblele-ne' gáklenle neto'. Dios gone' kan nnáblele-ne' tžen Ľen benne' zan, na' gon chawe'e neto', na' légage' yé'gake' Dios: "Žóχkeno'" ni'a cheto'.

Biz chen' zžele Pablo nich cheje' yež Corinto

¹² Da' ni žonen ga žebelto'. Be' nakkzto' zloe'elen neto', Ľen yela' li laže' cheto', na' dot láže'to' žonto' da' žonto' yežlyó nga, na' Ľezka' bento' gan zoale le'e. Ki bento', dan' benn Dios cheto' da' góklenen neto', na' kege Ľen yela' žejní'il chežto' bento' ki. ¹³ Zzojto' chele le'e toze da' gak goĽ-le, na' da' gak chejní'ilele. Žak laža'a chejní'ilele dot zen ¹⁴ dan' žejní'ilele late'. Naž kate' žin ža yelá' Ťanžo Jesús, Benne' Criston', na' gak gaple neto' ba la'ne kan neto' žapto' le'e ba la'ne na'a.

¹⁵⁻¹⁶ Dan' bxen laža'a da' ni, wzá' laža'a yedjwía' le'e zga'ale katen' wdía' gan nbab Masedonia, na' yedjwía' le'e da' yoble kate' yežá'a nga, nich yebélenlele neda' chope chí'i. Te na' gak gáklenle neda', na' yego'ole neda' nez nich cha'a gan nbab Judea. Ki gónela' gona'. ¹⁷ Ľžéklele ben laža'a dan' bcha'a kan bena'? Ľžéklele Ľo yela' benachze chia' žona' da' žnnaze chia', na' bchaljza' katen' wnnía': ki gona'? ¹⁸ Ni'a che Ťanžo Dios, Bennen' žone' dot zen kan žnna xtiže'e, bi bchaljza' katen' bzenla' le'e xtiža' Dios. ¹⁹ Bi zchaljze Jesús, Benne'

Criston', Zi'n Dios, Bennen' bzenlto' le'e kan nak chie', neda' len Silbano, na' Timoteo. Jesusen' zchalje' da' naken dot da' li. ²⁰ Benne' Criston' žonkze' ga nakkzen yógo'te da' bchebe laže' Dios, na' ni'a chie' Le' gak nnažo: "Ka'kze gaken" nich ga'n zen Dios. ²¹ Dios na'kze žone' ga žxen láže'to' tzen len le'e nakžo che Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' žin chie' da' žonto'. ²² Le' benne' chežo da' nak bia' nakžo chie', dan' bchize' Dios Be' La'y lo yichj láždo'žo. Dios Be' La'y na' nake' chežo da' žonen ga nnezlžo si'žo yógo'te da' gonn Dios chežo.

²³ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' nnézkzele' da' zza' laža'a, zchalja' da' naken dot da' li. Nnézkzele' Le' bi bedjwia' le'e lo yež Corinto, nich bi gon byenen gona' ga gak nyache' láže'le le'e. ²⁴ Bi žénelto' wchi'ilto' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', dan' ba nakle choch kan žejle'le chie'. Žénelto' gonto' da' gonen ga yebélele.

2

¹ Che len be' laža'a bi yedjwia' le'e da' yoble bayén, nich bi gona' ga gak nyache' láže'le. ² Cha' gona' neda' ga gak nyache' láže'le le'e, žnozke benne' gone' ga yebela' neda'? žžala' gona' ga gak nyache' laže' bennen' žala' gone' ga yebela' neda'? ³ Che len bzoja' chele le'e yiche da' nežw. Bi gónela' yedjwia' le'e, nich bi gonle le'e ga gak nyache' laža'a neda', dan' le'ekze žala' gonle ga yebela' neda'. Dan' žxen laža'a le'e, nnezla' yebélele yógo'tele cha' yebela' neda'. ⁴ Katen' bzoja' chele diža' nežwn', wžé' zedla', na' gokle'e nyache' laža'a na' zejte wžeža'. Bzoja' da' ka' le'e yichen', kege nich gona' ga gak nyache' láže'le le'e, san nich nnézele kan nží'ile'ela' le'e.

Žala' yenit lawžo che no benne' žone' da' kegle

⁵ Bennen' bene' da' kegle, bennen' zoe' ga na', kege bene' ga gok nyache' laža'a nedza', san bene' late' ga gok nyache' láže'le yógo'tele le'e. Znnia' late' nich bi tetlen yesbaga'a bennen' zia. ⁶ Ka'ze da' ba bsáka'le bennen' yeláte'ze ka bdachle le'e. ⁷ Na'a, žala' yenit lawle bennen', na' gon chochle le', nich bi tetlen gak nyache' laže'e, na' nich bi yeyale' to chi'ize. ⁸ Che len žáta'yoela' le'e gonle da' gak bia' nží'ilele-ne' dot láže'le. ⁹ Lezka' che len bzoja' chele, le'e yichen'. Gónela' si' bi'a le'e nich nnezla' cha' žóntezele kan zna xtiža'a. ¹⁰ Kate' ženit lawle le'e che no benne', lezka' neda' ženit lawa' chie'. Kate' ženit lawa' che no benne', zoa bi da' bene', žonan' lo wláz Benne' Criston' nich gak chawe' chele le'e. ¹¹ Ki žona' nich bi sáke'le da' xiwe' bi da' gonen chežo, dan' ba nnezlžo da' žénelen gonen chežo.

Wžé' zedle Pablo lo yež Troas

¹² Katen' bla'a lo yež Troas nich wchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston', na' Xanžon' bennli'e neda' latje wchalja' ga na'. ¹³ La'kze goken ki, wžé' zedla' dan' bi bejxaka'a bi lježžo Tito ga na'. Che len bkwaslena' benne' ka', na' wyá'a gan nbab Masedonia.

Da' nzi' lo na'žo dan' nakžo toze len Jesús

¹⁴ Žoxken Dios, Bennen' zché'teze' žo'o ka to da' nak bian' beyož beslá Benne' Criston' žo'o. Dios zkonle' žo'o žin nich žloe'ele' law kan gak gónbia'gak benách ka' Benne' Criston'. Nakžo ka to da' žla' žix, da' žisen gáte'teze. ¹⁵ Nakžo ka to da' žla' žix, da' zzey Benne' Criston' law Dios, na' žchisen' lawgak benne' ka' ba belágake', na' lawgak benne' ka' zej nnitle'. ¹⁶ Lawgak benne' ka' zej nnitle' nakžo ka to da' žla' žgot da' nak bian' gátgake', san lawgak benne' ka' ba belágake' nakžo ka to da' žla' žix da' nak bian' sóatežžo nbanžo. žNožke

benne' nake' zi gone' ki? ¹⁷ Bi žonto' kan žongak benne' zan, benne' zköngkle' xtiža' Dios žin ka to da' žóte'gaken', na' žá'wgaken', san dan' bseļa' Dios neto', dot láže'to' zchaljto' lawe' Le', dan' nakto' toze len Benne' Criston'.

3

Diža' da' žeyonen žo'o toze len Dios

¹ Žžeklele le'e zka'n zen kwinto' katen' zchaljto' ki? Žžon byenen wloe'elto' le'e to yiche da' nak bian' da' nakto'? Žžon byenen nnablto' le'e gonnle to yiche ki cheto' kan žongak baļe benách ka'? ² Le'ekze nakle ka to yiche da' nak bian' da' nakto', dan' nyejwn lo yichj lázdo'žo, na' yógo'te benách gak gól'gaken', na' chejn'igeklen'. ³ Da' nakle nļa' law ka to yiche da' bzoj Benne' Criston', dan' bseļe'e lo na'to' neto'. Bi nyejw to le'e yiche, san Be' La'y che Dios ban bzojen', kege to lo yej blag, san lo yichj lázdo'le bzojen'.

⁴ Ki zchaljto' dan' žxen láže'to' Dios dan' nakto' toze len Benne' Criston'. ⁵ Bi žeklto' zoa bi da' gak gonto' néto'ze, san Dios žonne' yeļa' wak cheto' nich bi da' gonto'. ⁶ Dios bennkze' yeļa' wak cheto' nich gonto' xchine' lo diža' koben', da' žeyonen žo'o toze len Dios. Diža' ni bi naken to da' zchi'le žo'o da' nyejwn to le'e yiche, san naken to da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Xtiže'e da' nyejwn le'e yichen' zchogen chežo gatžo, san Dios Be' La'y žone' ga zoažo nbanžo.

⁷ Da' ka' bchi'le Dios neto' da' zej nyejwn le'e yiche, Dios na'kze bzojen' lo yej blag ka', na' bla' law yeļa' zen chie' katen' bdien' lo na' Moisés. La'kze wdé chen, wyepļe' yes banin' law Moisés na'. Ka' goken, bi gok wiagak benách Israel ka' law Moisés na'. Cha' yeļa' baní' ki wzóalenen xtiža' Dios, na' xtiže'e na' zchogen chegak benách ka' gátgake', ⁸ da' zénle'eže nak yeļa' baní' da' zóalenen da' ka' žon Dios Be' La'y. ⁹ Wzóa to yeļa' baní' da' wzóalenen dan' benen ga nžog chegak benách ka' gátgake'. Da' zénle'eže nak yeļa' baní' che da' žonen ga zna Dios zej nak benách ka' chawe' lawe' Le'. ¹⁰ Dan' záka'le'e yeļa' baní' da' nļa' lawn na'a, láte'do'ze nga'n yeļa' baní' da' bla' lawn katen' Dios bnezjwe' da' bchi'le' benách ka'. ¹¹ Cha' wzóa yeļa' baní' che da' wzóan to chí'ido'ze, da' zénle'eže nak yeļa' baní' che da' zonan to chi'ize.

¹² Dan' napt'o da' ni da' žxen láže'to', zchaljto' lo yeļa' wechógláže' cheto'. ¹³ Bi žonto' kan ben Moisés, bkache'e lawe' len to láže'do', nich bi lé'egekle benách Israel ka' yeļa' baní' da' zej znitlen. ¹⁴ Bcholgak yichj lázdo'gak benne' ka'. Na' zejte na'a ža katen' žólgake' yiche che diža' golen' da' žeyonen benách ka' toze len Dios, naken chégake' kan zkache' láže'don' yej láwgake', da' gak yeká' toze Benne' Criston'. ¹⁵ Na' zejte na'a ža, katen' žólgake' yichen' gan nyejw diža' che Moisés, zoa ka to láže'do' yej láwgake' dan' žonen ga nchol yichj lázdo'gake'. ¹⁶ Kate' no benne' žeyake' che Xanžon', žegá'a dan' žonen ga nchol yichj lázdo'w bennen'. ¹⁷ Katen' znnato' "Xanžo" zchaljto' che Dios Be' La'y. Gan zoa Be' La'y che Xanžon', zoakze yeļa' weslá ga na'. ¹⁸ Yógo'težo žo'o bi be zoa yej lawžo, san nakžo ka to yej wan gan zļa' law yeļa' baní' che law Xanžon', na' yeļa' baní' na' che Xanžon', Bennen' nake' Be' La'y, zchan' žo'o, na' žonen ga zej žákžežo kan nak Benne' Cristo na'kze, na' žáta'že yeļa' baní' chie' len žo'o.

4

¹ Dios beyache' láže'le' neto', na' bdie' lo na'to' žin da' žonto', na' che len bi žak chope láže'to'. ² Ba bka'nto' da' ka' žongak benne' ka' ngáche'ze, da' ka' žóngaken ga žedoe'elžo. Bi žon láže'lto' nitó benne', na' bi zcha'to' xtiža' Dios.

Dan' zchaljto' che da' nak dot da' li, že' láže'to' gonto' da' ka' gónbia'gekle yógo'te benách ka' zej naken chawe' law Dios. ³ Cha' zej nnita' benne' ka' bi žejni'igekle' diža' chawen' da' zchaljto', zej nakze benne' ka' zej nchol yichj lázdo'gake' bi žejni'igeklen'. ⁴ Bi žejle'gak benne' ka', dan' ben da' xiwe' ga naken ki. Da' xiwe' žon kwinen ka' dios, na' z'na bian' benách ka' zej nnite'e ža ni zoažo na'a, na' benen ga zej nchol yichj lázdo'gake' nich bi lé'egekle' yela' baní' che diža' chawen' kan nak yela' baní' che Benne' Criston', Bennen' z'ne'e dot kan z'na' Dios na'kze. ⁵ Bi zchaljto' che la' kwínzeto', san zchaljto' che Jesús, Benne' Criston', na' zzenlto' benách ka' Le' nake' Xanžo, na' neto' naktó' wen žin chele dan' nži'ilto' Jesusen'. ⁶ Dios, Bennen' bene' ga wza'ní' baní' gan gok chol, nake' Bennen' žsa'ni'e lo yichj lázdo'žo, na' zzejni'ile' žo'o nich gónbia'žo yela' baní' che Dios, da' zza'nín' žoa'a law Jesús, Benne' Criston'.

Dan' žejle'žo che Dios žonžo kan žénele' Le'

⁷ Yela' wnni'a che Dios ni yo'on lo yichj lázdo'žo žo'o, na' nakžo ka to yeso' da' naken yo, nich gak bia' yela' wak zen na' naken che Dios, na' kege chéžežo.

⁸ Žsaka' zí'gake' neto', san bi zkwide' láže'to'.

Že' zedlto', san bi žak chope láže'to'.

⁹ Zbia láže'gake' neto', san bi žebéj yichj Dios neto'.

Zžó'ngake' neto' lo yo, san bi zbia yí'gake' neto'.

¹⁰ Lo beła' žen cheto' žáttezo' tzen len Jesús,

san nak bia' lo beła' žen cheto' zoato' nbánlento' Le' tzen.

¹¹ Kate' ne zoato' nbantó', žónteze zož gatto' dan' naktó' che Jesusen' nich gak bia' zoato' nbánlento' Le' tzen lo beła' žen cheto', da' znitlen. ¹² Ki naken, žon zož gatto' neto', san ni'a che da' ni žata' yela' nban chele le'e.

¹³ Nyejw le'e yiche la'y da' z'nnan: "Bejli'a che Dios, na' che len bchalja'." Lezka' žaken cheto', žejle'to' che Dios, na' che len zchaljto'. ¹⁴ Nnezlto' kan gon Dios, Bennen' besbane' Xanžo Jesús, lezka' yesbane' neto' tzen len Jesusen', na' chejzié' neto' tzen len le'e lawe' Le'. ¹⁵ Yógo'te da' ki žákaken ki nich gak chawe' chele le'e, na' cha' da' žonn Dios chežo gatan' chegak benách zanže ka', na' yé'gake' Dios: "Žó'xkeno'" na' ga'n zen Dios.

¹⁶ Che len, bi žak chope láže'to'. La'kze zbia yí' beła' žen cheto', yógo'te ža z'kobe Dios da' naktó' lo yichj lázdo'to'. ¹⁷ Da' láte'do'ze da' zžáka'žo na'a to chí'ido'ze žonen ga gata' chežo to da' yebéle'elénlžo da' soan to chí'ize, dan' záka'le'ežen kan gak gónbia'žo. ¹⁸ Bi že' láže'žo da' zle'elžo yežlyó nga, san da' bi gak le'elžo že' láže'žon. Dan' zle'elžo, to chí'ido'ze zoan, san dan' bi gak le'elžo soan to chí'ize.

5

¹ Nnezlžo kate' kwia yí' beła' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do' yežlyó nga, Dios ba bkweze' to da' kobe chežo, da' naken ka to yo'o, dan' zoan to chí'ize ya'abá che Dios, na' naken dan' benkze' Le'. ² Che len zbeže láže'žo dan' žénelžo cho'ožo da' koben', dan' naken ka to ližžo ya'abá che Dios. ³ Cho'ožo da' koben' kan žákwož to laže', nich bi soažo gan bi yo'ožo lo beła' žen chežo. ⁴ Kate' ne zoažo lo beła' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do', zbeže láže'žo lo yela' nyache' laže'to'. Bi žonžo ki dan' žénelžo wka'nžo beła' žen chežo, san žénelžo cho'ožo to chí'ize da' koben'. Ki gaken, wka'nžo beła' žen chežo da' zbia yin', na' chazžo lo yela' nban da' zejli' kanne. ⁵ Dios ba bkweze' yógo'te da' ki chežo, na' bchize' Dios Be' La'y žo'o, Bennen' nake' chežo da' nak bian' sí'kežo dan' bkweze' chežo.

⁶ Che len zoažo choch. Kate' ne yo'ožo lo bela' žen chežo, nnezlžo zoažo zi'to' gan zoa liž Xanžon'. ⁷ Žonžo kan žonžo dan' žejle'žo che Dios, na' kege dan' zoa bi da' zle'e'lon. ⁸ Dan' žxen láže'žo da' ni, ženelžo wka'nžo bela' žen chežo nga nich chejsóalenzo Xanžon'. ⁹ Che len že' láže'žo gonžo da' žaz laže' Xanžon', cha' ga'nžo lo bela' žen chežo nga, o cha' chejsóalenzo Xanžon' ga na'. ¹⁰ Ki žonžo dan' žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan ži'e zchi'a laže'e. Naž yebi'e che chežo kan zej nak da' benžo kate' ne yo'ožo lo bela' žen chežo nga, cha' benžo da' zej naken chawe' o da' kegle.

Da' žeyón žo'o toze len Dios

¹¹ Che len, dan' zžébeto' Dios, že' láže'to' wzejni'ílto' benách ka'. Dios nnézkzele' kan zej nak da' ka' yo'o lo yichj lázdo'to', na' žxen laža'a lezka' le'e nnézle binlo dan' yo'on lo yichj lázdo'to'. ¹² Bi žebéj kwinto' chawe' lawle le'e, san ženelto' gata' latje chele gaple neto' ba la'ne, nich gak yecheble, bi da' ye'le benne' ka' zka'n zen kwíngake' kan zloé'eze law kwíngake', na' kege kan zej nake' lo yichj lázdo'gake'. ¹³ Cha' nyal yichjto', naken nich ga'n zen Dios, na' cha' bi nyal yichjto', naken nich gak da' chawe' chele le'e. ¹⁴ Žon byenen bi da' gonto' dan' nži'il Benne' Criston' žo'o, dan' nnezlžo toze Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách, na' che len nak chegak yógo'te benách ka' kan nátlengake' Le' tzen. ¹⁵ Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách ka' nich biž bi gongak benne' ka' zej nníta' nbane' da' naken chégakze', san da' naken che Bennen' gote' lo wlázgake', na' bebane' lo yela' got. ¹⁶ Che len, biž gónbia'to' benách ka' kan zej nakze' lo bela' žen chégake', na' la'kze kíte'ze bénbia'to' Benne' Criston', bi nónbia'to'-ne' ki na'a. ¹⁷ Cha' ba beyák nóte'teze benne' toze len Benne' Criston', ba nake' benne' kobe. Ba wdé che da' gokgak zga'ale, na' ba zej nkoben yógo'ten.

¹⁸ Yógo'te da' ki ben Dios, Bennen' beyone' žo'o toze len Lekze' lo na' Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' wchaljto' kan gak yeyakgak yógo'te benách ka' toze len Le'. ¹⁹ Da' zchaljto' znnan ki: "Dios wzóalene' Benne' Criston' tzen, na' bene' ga gak yeyakgak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga toze len Lekze', na' bi žejsá' laže'e doła' da' wbága'gake'." Bdie' lo na'to' diža' chawe' ni, kan gak yeyakgak benách ka' toze len Le'. ²⁰ Na'a, nakto' wbás ka' che Benne' Criston', na' žak na'a ka Dios na'kze žáta'yoele' le'e lo na'to' neto'. Che len žáta'yoele' le'e lo wláz Benne' Criston', le yeyák toze len Dios. ²¹ Benne' Criston' bi be doła' bene', san Dios bdie' Le' ka to benne' doła' lo wlazžo žo'o nich gata' latje chežo gakžo chawe' kan nak Dios na'kze, dan' nakžo toze len Benne' Criston'.

6

¹ Dan' žónlento' Dios tzen žin, žáta'yoele' le'e, na' znmato' bi wdele ka'ze da' chawe' da' žénele Dios gone' chele. ² Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan:

To ža wžé' laža'a le', benla' chio',
na' ža bena' ga gak yeló', góklena' le'.

Le wia nga. Na'a naken ža že' laže'e žo'o. Na'a naken ža gak yelažo.

³ Bi ženelto' bi da' gonto' da' gonen ga wchixle no benne', nich bi soa no benne' wka'ne' ka'ze žin da' žonto'. ⁴ Ni'a che yógo'te da' žonto', že' láže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Che len, len yela' žbeze zen laže' zzoelto' da' ka' zzáka'to', na' da' ka' žiážjelto', na' da' ka' žóngaken ga že' zedlto'. ⁵ Ki bento' la'kze bdingak benne' ka' neto' lo yo, na' bséjwgake' neto' liž ya, na' wžia láže'gake'

neto'. Wdetle bento' žin, na' bi gota' cheto' latje tasto' o bi da' gawto'. ⁶ Be' lāže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Gok bia' da' ni dan' nakto' lāzdo' yaž, na' dan' napto' yela' žejní'il, na' dan' zbežto' zen lāže', na' dan' nakto' ži'i lāže', na' dan' zoalen Dios Be' La'y neto', na' dan' nak li lāže' kan nži'ilto' lježto' ka'.

⁷ Zchaljto' da' naken dot da' li, na' zoalen yela' wak che Dios neto'. Da' nak chawe' naken ka to da' zdíl'ento' lo wdile, na' lezka' da' žape chi'in neto' lo wdilen'.

⁸ Zej nnita' benne' ka' žápegake' neto' ba la'ne, na' lezka' benne' ka' zzóagake' neto' chela'ale. Zej nnita' benne' ka' žliž zí'gake' neto', na' lezka' benne' ka' žliž cháwe'gake' neto'. La'kze benách ka' znnágake' žon lāže'to', zchaljto' da' naken dot da' li.

⁹ La'kze zej nnita' benách ka' bi zej nónbi'e neto', lezka' zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e neto'. Ždato' gan žon zož gatto', san ne zoato' nbanto'. Žóngake' neto' da' zia, san bi žótgake' neto'.

¹⁰ Žóngake' neto' nyache' lāže', san žebétezelto'. Nakto' benne' yache' ka', san žonnto' yela' wnni'a li lāže' chegak benne' zan ka'.

La'kze bi be de cheto', yógo'te da' de naken cheto'.

¹¹ Dot lāže'to' zcháljleno' le'e, zí'na'do' ka', le'e zoale lo yež Corinto. Bloe'elto' le'e kan da' li že' lāže'to' le'e. ¹² Cha' bi nakžo toze bi naken dan' bi že' lāže'to' le'e, san le'ekze bi že' lāže'le neto'. ¹³ Na'a, zcháljlēna' le'e kan žon to benne' zcháljlēne' zi'nkze' ka', na' znnia': le yebi'i cheto' kan žónlento' le'e. Le we' lāže' neto'.

Nakžo ka to yodo' gan yo'o Dios ban

¹⁴ Bi gónlenle tzen benách ka' bi žejlé'gake' che Dios. Bi gak gak toze da' nak chawe' len da' kegle. Bi gak gak toze da' nak chol len da' nak baní'. ¹⁵ Bi gak gak toze Benne' Criston' len da' xiwe'. Bi gak gak toze to benne' žejli'e che Benne' Criston' len to benne' bi žejli'e chie'. ¹⁶ Bi gak gak toze yodo' che Dios len lo'a ka'. Le'ekze nakle ka to yodo' gan yo'o Dios ban. Kan nak da' ni, Dios na'kze wnné': Sóalēna' légake', na' tálena' légake'.

Gaka' Dios chégake', na' légake' gágkake' benách chia' ka'. ¹⁷ Če len, lezka' wnné' ki:

Le yežój ladjwgake', na' le kwas gan nnita'gake'. Wnná Xanžo: "Bi gónlenle légake' tzen da' kegle, na' si' lo na'a le'e.

¹⁸ Neda' gaka' Xakzle, na' le'e gake' zi'na' ka', benne' byo ka', na' no'le ka'." Ki zmma Xanžo, Bennen' napkze' dot yela' wak.

7

¹ Da' ki da' bchebe laže' Dios zej naken chežo, ljéža'do' ka'. Che len žala' yeyón kwinžo chawe', na' yekwasžo bite'teze da' zka'n ditjen bela' žen chežo, na' be' nakkzžo. Lo yela' zžebe Dios chežo žala' gakžo che Leze'.

Beyát láže'gak benne' Corinto ka'

² Le si' lo na'le neto'. Bi bento' no benne' ladjwle le'e zia. Bi bento' ga chixle no benne'. Bi ben láže'lto' no benne'. ³ Zchalja' ki, kege nich yesbaga'a le'e zia, san naken ka wnnía' zga'ale, na' da' yoble znnia': zoa' ban laže' soa' nbánlena' le'e o gátlena' le'e dan' že' laža'a le'e. ⁴ Žxenle'e laža'a le'e, zí'na'do' ka', na' žapa' le'e ba la'ne. La'kze da' zan da' zzáka'to', zóali'a choch, na' žebéle'ela'.

⁵ Katen' bžinto' gan nbab Masedonia, na' zejte na'a ža, bi žata' cheto' latje yezi' láže'to', san da' zan da' žaken cheto'. Benách ka' zdíl'engake' neto', na' lo yichj lázdo'to' zej yo'o da' ka' zchébegaken neto'. ⁶ Naž Dios, Bennen' žon choche' no benne' za' gak chope laže'e, ben choche' neto' dan' bežín xkwide' Tito ga zoato' ni'. ⁷ Bi gokzen dan' bežinbe' ga zoato' ni, san dan' lezka' bzenlbe' neto' kan le'e ben chochle lázdo'be'. Bzenlbe' neto' kan žénele'elele yel'é'elele neda', na' kan nak nyache' láže'le ni'a che da' goken ga na', na' lezka' kan že' láže'le neda'. Yógo'te da' ki žóngaken ga žebéle'ela'.

⁸ La'kze da' bzoja' chele le'e le'e yiche nežwn' benen ga gok nyache' láže'le le'e, bi nak nyache' laža'a na'a. Zga'ale gok nyache' laža'a kate' gókbe'ela' benen ga gok nyache' láže'le le'e to chi'ido', ⁹ san na'a žebela', kege dan' gok nyache' láže'le, san dan' ben yela' nyache' laže' chele na' ga beyát láže'le. Dios bkonle' žin yela' nyache' laže' chele na', nich bi wchíxelele le'e ni'a che da' bento' neto'. ¹⁰ Yela' nyache' laže' da' zkonle Dios žin žonen ga yeyát laže' no benne' nich yel'é', na' che len bi žala' gak nyache' láže'žo ni'a chen, san yela' nyache' laže' da' naken che yežlyó nga žonen ga žatgak benách ka'. ¹¹ Le wia nga kan bkonle Dios žin yela' nyache' laže' chele na':

Benen ga že' láže'le Dios.

Benen ga gónelele yežojle chawe'.

Benen ga bža'ale bennen' bene' doľan'.

Benen ga zžébele Dios.

Benen ga be' láže'le gonle kan zna xtiža' Dios.

Benen ga nží'ilele Dios dot láže'le.

Benen ga gónelele gonle zia bennen' bene' doľan'.

Benle da' nak bia' bi be doľa' nbága'le ni'a che dan' goken.

¹² Che len, la'kze bzoja' ki le'e yichen', bi gokzen ni'a che bennen' bene' doľan', na' kégeze ni'a che bennen' wzake'e, san lezka' nich gak bia' law Dios da' li že' láže'le neto'. ¹³ Da' ni ben chochen lázdo'to'. Kégeze beyák choch lázdo'to' san žebéle'elto' dan' žebél xkwide' Tito ni'a che da' benle le'e, na' ben chochle lázdo'be'.

¹⁴ Bka'n zena' le'e law xkwide' Titon', na' bi benle ga bedoe'ela'. Bcháljentezto' le'e da' nak dot da' li, na' lezka' nak dot da' li da' bcháljento' xkwide' Titon' katen' wdapto' le'e ba la'ne. ¹⁵ Zej žakže dot li laže' kan nži'il xkwide' Titon' le'e kate' žejsá' láže'be' kan benle kan zna xtiža'to', na' kan wdaple-be' ba la'ne lo yela' zžebe Dios chele, na' lo yela' gaxjw laže' chele.

¹⁶ Žebéle'ela' dan' gak wxén laža'a le'e dot laža'a.

8

Kan žala' wnézjwžo da' napžo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénelto' wzenlto' le'e kan nak da' benn Dios chegak kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia. ² La'kze da' zenle'e wzáka'gake' lo da' ka' gókgaken chégake', da' zenle'e bebégekke', na' dot láže'gake' bnézwgake' da' zenle'e la'kze zej nake' benách yache' ka'. ³ Neda' zzoa lia' kan nak chégake', dot láže'gake' bnézwgake' yógo'te da' gok wnézjwgage', na' bnézwgakže' ka da' gókgake'. ⁴ De chgi' wnnábgekke' neto', na' góta'yoele'egekke' neto' we'to' légake' latje tzen len neto' gáklengake' lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁵ Béngakže' kan wlék yichjto' góngake', dan' zga'ale bde kwíngake' lo na' Xanžon', na' lezka' lo na'to' neto', na' naken da' žaz laže' Dios. ⁶ Che len wnnablto' xkwide' Titon' yeyóž gonbe' xchinbe' gan zoale le'e, nich wtobbe' mežw da' znézwle le'e lo yela' ži'i laže' chele, kan wzó lawbe' benbe' zga'ale. ⁷ Nakle benne' blo ka' kan nak yógo'te da' žonle, kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan žejni'ilele, na' kan zzejni'ilele benách ka', na' kan že' láže'le gonle da' naken chawe', na' kan nží'ilele neto'. Lezka' žala' gakle benne' blo ka' kan gáklenle lježle ka', na' lo yela' ži'i laže' chele soa bi da' wnézjwle chégake'.

⁸ Bi žon byena' gonle le'e ki. Zchalja' kan žongak yebałe benách ka', kan dot láže'gake' bi da' znézwgake'. Ki žona' nich gona' ga gonle da' gak bia' nak dot li laže' kan nží'ilele lježle ka'. ⁹ Nnézkzelele da' benn Xanžo Jesús, Benne' Criston', chežo. Gota' yela' wnni'a zen chie', san nich gáklene' le'e beyake' benne' yache' nich gata' yela' wnni'a chele, dan' goke' Le' yache'.

¹⁰ Ki žekla' neda': gakže chawe' chele cha' yeyóž gonle da' wzó lawle žonle ba gok to yiz. Gokle benne' blo ka', kégeze kan bnézwle, san lezka' kan gónelele wnézwle. ¹¹ Na'a, dot láže'le le yesyóž gonle dan' wzó lawle žonle, na' dot láže'le bnézwle. Le wnezjw na'a kan sáke'le. ¹² Cha' žénelele bi da' wnézwle, Dios žape' ba la'ne da' znézwle kan nak da' deze chele. Bi znnabe' wnézjwžele ka da' deze chele.

¹³ Bi žénela' gona' ga wnézwle le'e da' gáklenen yezika' benách ka' na' zejte yážjelele le'e. ¹⁴ Žénela' gak tlebe kan de chele, na' chégake'. Na'a da' zenle'e de chele da' gak wnézwle nich soa da' gata' chegak benne' ka' žiážjegekke'. Naž kate' yážjelele le'e, légake' gak bi da' wnézwgake' chele nich ki gak tlebe kan de chele, na' chégake'. ¹⁵ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bennen' btobe' da' zenle'e, bi be bga'nze chie', na' bennen' btobe' láte'ze, bi be byážjele'."

Kan žongak xkwide' Tito, na' lježbe' ka'

¹⁶ Žoχken Dios, Le' bene' ga že' laže' xkwide' Tito le'e kan že' laža'a neda' le'e. ¹⁷ Kégeze žonbe' kan zna xtiža'a da' wnnabla'-be', san dan' že' láže'kzbe' le'e, žakze chebe' gónelbe' chejwiabe' le'e.

¹⁸ Žsél'a'to' to lježžo tzen len lebe', lježžon' žápegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' le' ba la'ne, dan' žone' binlo žin che diža' chawen'. ¹⁹ Lezka' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' wžegak benne' ni nich sá'lene' neto' tzen chjwa'to' dan' znézwle le'e nich ga'n zen Xanžon', na' lezka' gak bia' že' láže'žo lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Ki gaken,

gónlene' neto' tzen nich bi gak no benne' bi da' nnie' cheto' kan zónlento' mežwn' da' zenle'e da' znéjwle le'e, da' gáklenen benách yache' ka'. ²¹ Že' láže'to' gonto' da' naken chawe', kégeze law Xanžon', san lezka' lawgak benách.

²² Lezka' žsélato' yetó lježžo tzen len légage', bennen' ble'elto' zan chi'i kan žone' le', na' nak bia' dot laže'e žénele' gónlene' neto' tzen žin. Lezka', dan' žxen laže'e le'e, žénezele' gáklene' neto' lo žin ni. ²³ Cha' no benne' nnable' kan nak xkwide' Titon', nakbe' lježa', na' zónlenbe' neda' tzen žin nich gákleno' le'e. Cha' no benne' nnable' kan zej nak yezika' lježžo ki, bséla'gak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' légage', na' zka'n zéngake' Benne' Criston'. ²⁴ Le gon ga gak bia' nži'ilele légage' nich gákbe'egekle yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' žonle ki, na' nich nnéžgekle' nak dot da' li da' chawe' da' zmnato' kan nak chele.

9

Mežw da' ztobžo da' gáklenen lježžo ka'

¹ Kan nak da' znéjwle da' gáklenen lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bi žon byenen wzoja' chele le'e, le'e yiche ni. ² Ba nnezla' kan žénelele gonle da' ni, na' zchalja' lawgak benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia nga, kan nak da' chawe' da' žonle. Zzenla' légage' kan nak chele le'e, zoale gan nbab Acaya, kan ba gok to yiz ba zoale gonle da' ni, na' dan' že' láže'le gonle da' ni, ben chochen láždo'gak yeláte'ze bdachgak benách ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ³ Na'a, žsela'a lježžo ki gan zoale nich gak bia' nak dot da' li da' zmnato' kan nak chele, na' nak kan ba wnnía' chele, ba zoale gonle dan' gáklenen lježžo ka'. ⁴ Cha' bałe benách Masedonia ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', yidlengake' neda' tzen, na' cha' gak bia' bi zoale gonlen, naž yedo'e'elto' dan' bžen láže'to' le'e, na' lezka' le'ekze žala' yedo'e'elele. ⁵ Che len gokla' žala' sela'a lježžo ki nich žingake' gan zoale zgá'alegake' kate' la'a neda', na' gáklingake' le'e nich yeyóž wtole dan' boche láže'le wnéjwlen. Ki gaken, yeyóž wtole mežwn' zga'ale kate' la'a, na' gak bia' znéjwlen dan' žénekezele, na' kege dan' žon byéneto' bi da' wnéjwle.

⁶ Le chejsá' laže' da' znnan:

No benne' žaze' láte'ze, láte'ze yelape'.

No benne' žaze' da' zenle'e, da' zenle'e yelape'.

⁷ To tole žala' wnéjwle kan ba wnnale lo yichj láždo'le, na' kege lo yela' nyache' láže' chele o dan' zoa no benne' žon byene', dan' nži'il Dios no benne' dot láže'e znejwle'. ⁸ Dios gak yebi'e chele da' zenle'e kan žiážjelele nich gata' chele yógo'te dan' žiážjelele, na' ga'n chele nich gak gáklenle no benne' zoa da' žiážjele'. ⁹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y kan nak che to benne' wzóa bi da' bnejwle', da' znnan:

Dot laže'e bnejwle' chegak benách yache' ka'.

Nak biá'teže yela' ži'i laže' chie'.

¹⁰ Dios, Bennen' žonne' chežo bi da' gazžo, na' lezka' bi da' ye'j gawžo, wnejwle' chele da' gak wnéjwle le'e, dan' naken ka da' žaz to benne', na' lezka' gone' ga chan da' yelape, da' naken da' chawe' da' žonlen. ¹¹ Dios gone' ga gata'le'eže yela' wnni'a chele nich gak wnéjwle da' zenle'e. Ki gaken, dan' wnéjwle, dan' chiston' lo wlasle le'e, gonen ga ye'gak benne' zan Dios: "Žóxkeno'." ¹² Da' znéjwle dan' gáklenen lježžo ka', kégeze gonnen chégage' da' žiážjegekle', san

gonen ga yé'gake' Dios: "Žóχkeno'." ¹³ Kate' gonle ki, na' wká'n zéngake' Dios dan' gak bia' žonle kan zŋna diža' chawen' che Benne' Criston' kan zŋnale žonle. Lezka' we lágwage' Le', dan' nakle le'e ži'i laže', na' znéžwle chégake', na' lezka' chegak yezika' benách ka'. ¹⁴ Wcháljengake' Dios, na' nnábgekle' Le' gon chawe'e le'e dan' zej nži'ile' le'e dan' Dios že' láže'li'e le'e. ¹⁵ jžoxken Dios, Bennen' benne' chežo to da' záka'le'en!

10

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Pablo

¹ Zŋnagak bálele le'e naka' gaxjw laže' kate' ne zóalena' le'e, san kate' zoa' zi'to' gan zoale žsela' le'e snia kan zzoja' chele le'e yiche. Dan' nak Benne' Criston' gaxjw laže', na' ži'i laže', neda', Pablo, záta'yoela' le'e ² nich bi gonle ga gon byenen sela' le'e snia katen' la'a gan zoale. Ba zoa' sela' snia benne' ka' zŋnágake' žonto' žin ni lo yela' benachze cheto'. ³ Da' li naktó' benách, san kege žakze cheto' žonto' xchin Dios. ⁴ Da' ka' zdíl-lento' lo wdíle, bi zej naken ka' da' ka' zdíl-lengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, san da' ka' zdíl-lenton' zej napen yela' wak che Dios, dan' zkonlto' žin nich wžia yi'to' da' wałe ka' che da' xiwe'. Žžia yi'to' da' wen laže' ka' da' zŋna da' xiwe' kan nak cheto', ⁵ na' yógo'te da' ka' zkonlen žin nich gonen ga wká'n zen kwínžo, nich gonen ga bi gak gónbia'žo Dios. Žonto' ga zej nak bia' yógo'te da' zza' láže'gak benách ka', da' ka' žongaken ga zži'igake' che Dios, nich gak gonto' kan zŋna Benne' Criston'. ⁶ Te gonle da' gak bia' dot láže'le žonle kan zŋna xtiža' Benne' Criston', soato' selto' snia yógo'te benne' ka' zži'igake' che xtiže'e.

⁷ Zwíale da' nla' lawze. Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, benne' žekle' nake' che Benne' Criston', lezka' žala' gákbe'le' da' ni: kan le' nake' che Benne' Criston', lezka' neto' naktó' chie'. ⁸ Bi žedoe'ela' la'kze wdetlen bka'n zen kwina' kan nak yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'to'. Da' nzi' lo na'to' naken nich gak gónžeto' li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kege nich wžia yi'to' le'e. ⁹ Bi žénela' géklele žénela' wcheba' le'e len da' zzoja' chele le'e yiche ni. ¹⁰ Zej nníta' benne' ka' ga na', benne' ka' nnágake': "Kan zej nak da' ka' zzoj Pablo chežo, žsele' žo'o snia, na' žesbage'e žo'o zia, san kate' zóalene' žo'o žon kwine' gaxjw laže', na' diža' zen laže' zchalje'." ¹¹ Bennen' zŋnie' cheto' ki žala' gákbe'le' da' ni: kan naktó' kate' zzojto' chele le'e yiche kate' zoato' zi'to' gan zoale, lezka' gaktó' lo da' gonto' katen' sóalento' le'e.

¹² Da' li bi žežoglto' nnato' naktó' tlebe kan zej nak benne' ka' zka'n zen kwíngake'. Benne' bi nnezle' ka' zej nak benne' ka'. Lo da' zza' láže'gake' zŋnágake' kan žala' gágak benách ka', na' zchi'a láže'gake' la' légakze' kan nak dan' zza' láže'gake'. ¹³ Neto' bi wka'nže zen kwinto' kan žala' gonto', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to', na' lo žin na', žala' gonton' gan zoale le'e. ¹⁴ Cha' bde Dios lo na'to' žin da' gonto' gan zoale, bi wdetle benton' katen' bžinto' gan zoale, katen' bcháljento' le'e diža' chawen'. ¹⁵ Bi zka'n zen kwinto' kan nak žin da' bengak yezika' benách ka', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to'. Žxen láže'to' gákže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston' nich gak gonto' žin gan zoale da' záka'žen, kan nak da' bde Dios lo na'to' gonton'. ¹⁶ Naž gak wchaljto' diža' chawen' gan zej nníta' yež ka' že'gaken zi'to'že gan zoale. Ki gaken, bi gon byenen wká'n zen kwinto' ni'a che žin da' bengak yezika' benách ka', dan' bde Dios lo ná'gake'.

¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan:

No benne' žénele' bi da' wká'n zene',
da' benkze Xanžon' žala' wká'n zenen'.

¹⁸ Ba bežój chawe' to benne' kate' z̄nna Xanžon' ba bežoje' chawe', na' kege kate' z̄nne' ki che la' kwince'.

11

Pablo, na' benne' ka' žon kwíngake' wbás ka' che Jesús

¹ Žénela' gakte zen laže' len neda' kate' ne zchalja' lo yela' bi nnezle chia'. Le we' láže'le neda'. ² Že' laža'a le'e kan Dios na'kze že' láže'e le'e, dan' nakle kan nak to xkwide' no'le nakbe' dot li laže', no'len' bezia'-be' kwit Benne' Criston' nich wchág ná'lenbe' Lekze'. ³ Žžeba' la' no benne' gan zoale, na' gon láže'le' le'e, na' gone' ga wsanle kan dot láže'le' nží'ilele Benne' Criston', kan ben Eba, zo'le Adán katen' da' xiwe', lo yela' sina' chen, ben láže'len le'. ⁴ Ki z̄nnia' dan' dot láže'le' že'we'le no benne' latje ze'e gan zoale, na' zchalje' kan nak che xtiža' Jesús, da' nžan' kan nak da' bsdlto' le'e, na' zzi' lo na'le to be', na' to diža' chawe', da' ka' zej nžan' kan nak Be' La'y na', na' diža' chawen' dan' wzí' lo na'le da' bchaljto' neto'. ⁵ Žekla' bi nakža' neda' ka'ze kan zej nak benne' ka', benne' žéklele le'e zej náklí'e zen, na' z̄nnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. ⁶ La'kze naka' ka'ze kan zchalja', bi naka' ka'ze kan nak yela' žejni'il da' napan'. Zan chi'i, na' da' zan kan bløe'elto' le'e kan nak yela' žejni'il da' napton'.

⁷ ŽiBi gok chawe' da' bena' katen' bi be bchixjwa' le'e katen' bchalja' diža' chawen' gan zoale? Bka'n kwina' ka'ze, san bka'n zena' le'e. ⁸ Bkonla' žin da' gok chegak yezika' kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', dan' wzí'a mežw da' bnéziwgake' chia' nich gok bena' žin gan zoale le'e. ⁹ Katen' wzóalena' le'e, cha' wzóa da' byážjela', bi bsaka' zi'a nitole le'e, san lježžo ka', benne' ka' bžójgake' gan nbab Masedonia, bnéziwgake' chia' dan' byážjelan'. Batkle bsaka' zi'a le'e, na' tlebe kan gona'. ¹⁰ Ni'a che da' nak dot da' li kan nak che Benne' Criston' da' zóalenen neda', bi soa' žize, san wká'n zen kwina' kan nak da' ki dot gan nbab Acaya. ¹¹ Žžéklele bi nží'ila' le'e dan' z̄nnia' ki? Nnézkzele Dios nží'ila' le'e.

¹² Gónteza' kan žona' na'a, nich bi gata' latje chegak benne' ka' zka'n zen kwíngake', benne' ka' z̄nnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston', na' z̄nnágake' žóngake' xchine' Le' kan žonton' neto'. ¹³ Bi zej nake' wbás ka' bselja' Benne' Criston'. Žon láže'gake' kan nak žin da' žóngake', na' žonze kwíngake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹⁴ Bi žala' yebánležo kan žongak benne' ka'. Lezka' da' xiwe' na'kze zloe'el kwinen ka to wbás che ya'abá, wbasen' zde' lo baní'. ¹⁵ Che len bi žala' yebánležo cha' wen žin ka' che da' xiwen' zloe'el kwíngake' ka benne' ka' žóngake' xchin Bennen' nake' chawe'. Kwia yí'gake' kan nak tlebe len da' žóngake'.

Da' ka' wzaka' Pablo

¹⁶ Da' yoble žapa' le'e: bi žala' no benne' gekle' nyal yichja'. San cha' žéklele nyal yichja', le gonn neda' latje wchalja' ka to benne' nyal yichje', nich wká'n zen kwina' to chi'ido'. ¹⁷ Da' ni da' z̄nnia' bi naken to da' gož Xanžon' neda' gona', san zchalja' ka to benne' nyal yichje', na' wká'n zen kwina'. ¹⁸ Zej nnita' benne' zan zka'n zen kwíngake' kan zej nak da' žóngake' žake chégake'. Che len, lezka' neda' wká'n zen kwina'. ¹⁹ Dan' žéklele žake da' zenle'e, dot láže'le' že'we'le latje wchaljgak benne' ka' nyal yichjgake'. ²⁰ Lezka' že'we'le no benne' latje gone' le'e benne' ndo'w ka', o no benne' ke'e da' den chele, o no benne' nna bi'e le'e,

o no benne' wka'ne' le'e ka'ze, o no benne' kape'e žoa'ale. ²¹ Žedoe'ela' znnia' da' ni: bi bento' ki chele dan' wdetle gokto' gaɣjw laže'.

Cha' zoa no benne' žežogle' wká'n zen kwine', lezka' neda' yežoglan', na' wchalja' ka to benne' nyal yichje'.

²² ¿Zej nake' benne' hebreo ka'? Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' benne' Israel ka'? Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' za'só Bran? Lezka' naka' neda'.

²³ ¿Zej nake' wen žin ka' che Benne' Criston'? Lezka' nakža' neda'.

(Zchalja' ka to benne' nyal yichje' kate' zchalja' ki.)

Benža' neda' žin ka béngake' légake'.

Byejwa' liž ya da' zanže chi'i ka byéjwgake' légake'.

Bdingak benách ka' neda' lo yo da' zanže chi'i kan gok chégake'.

Ben zož gata' da' zanže chi'i ka goken chégake'.

²⁴ Gayo' chi'i bdingak benne' judío ka' neda' yid.

(To to chi'i ka' bdingake' neda' to galje žoa chi'i.)

²⁵ Chonne chi'i bdingake' neda' yag.

To chi'i bžé'egake' neda' yej.

Chonne chi'i wyoá'a to lo barkw da' wzía yin' lo nisdo'.

To chi'i wyoá'a to yele, na' to ža lo nis lo nison'.

²⁶ Zan chi'i katen' wyoá'a nez,

wdía' gan ben zož chia' che lo yego ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' wbán ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' wláz chia' ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' zi'to' ka',

na' gan ben zož chia' lo yež,

na' gan ben zož chia' lo latje dach,

na' gan ben zož chia' lo nisdo',

na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' wen laže' ka', benne' ka' znnážegake' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

²⁷ Žin zen bena', na' bedó laža'a.

Zan chi'i bi gota' chia' latje tasa'.

Wdona', na' wbiła'.

Zan chi'i bi gota' chia' da' gawa', o gan wché'l kwina', o laže' da' gakwa'.

²⁸ Yógo'te ža gok zedla' dan' že'le'e laža'a yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston'.

²⁹ Kate' no benne' zkwide' laže'e, lezka' neda' zkwide' laža'a.

Kate' no benne' žone' ga wchixle to lježžo, zža'a bennen' žone' ki.

³⁰ Cha' žon byenen wká'n zen kwina', wká'n zen kwina' kan zej nak da' ka' zej nak bian' zkwide'la'. ³¹ ¡Ga'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Le' nnézkzele' zchalja' da' nak dot da' li. ³² Katen' wzóa' lo yež Damasko, benne' lie' Aretas, bennen' gota' lo ne'e lo wláz benne' znná bi'e gan nbab Roma, bnnite'e benne' ka' wžé' náwgake' nich séngake' neda', ³³ san lježžo ka' bdégake' neda' to ga žo'o baní' che yo'o, ne yoa'a to xkwite zen, na' btínnegake' neda' na'le lo ze'e da' žape chi'in yežen'. Ka' goken, belá' lo na'gak benne' ka' wžé' náwgake' neda'.

12

Da' bl'e'e dáwe'le Pablo, na' da' bl'oe'el Dios le'

¹ Da' li bi žala' wká'n zen kwina'. La'kze ki naken, na'a wchalja' kan zej nak da' ka' ble'e dáwe'la', na' da' ka' bloe'el Xanžon' neda'. ² Nónbia'kza' to benne' žejli'e che Benne' Criston', na' ba gok xda' yiz wzóa no benne' bchi'e le' ya'abá che Dios. Bi nnezla' cha' wyeje' ga na' lo beła' žen chie', o lo be' nakkze'. Toze Dios nnezle'. ³ Nnézkzela' wyaze' latje xtan che Dios, da' nzin' paraíso. Bi nnezla' cha' wyeje' ga na' lo beła' žen chie', o bi. Toze Dios nnezle'. ⁴ Katen' wzóe' ga na', benle' da' ka' žóngaken ga žebanlžo, da' ka' bi de latje no benne' wchalje' chégaken. ⁵ Gak wká'n zena' bennen', san bi wká'n zen kwina'. Toze wká'n zen kwina' kan nak da' nak bia' zkwíde'la'. ⁶ La'kze yénela' wká'n zen kwina', bi gaka' benne' bi nnezle, dan' nnia' da' nak dot da' li. Na'a, bi wká'n zen kwina' dan' bi žénela' gapže no benne' neda' ba la'ne kan zej nak da' ka' ble'ela' neda', o kan nak da' benla' neda'.

⁷ Naž, nich bi tete wká'n zen kwina' dan' ble'ela' da' ka' da' žóngaken ga žebanlžo, Dios bzoe' to yižwé' da' žlale'en lo xpeła'a kan žla gan zga'a to yeche'. Yižwén' goken ka to da' bkonle žin da' xiwe', nich bsaka' zin' neda'. Ki goken chia' nich bi tete wká'n zen kwina'. ⁸ Chonne chi'i góta'yoela' Xanžon', na' wnnabla' Le' yeké'e xwi'a na'. ⁹ Xanžon' gože' neda': "Nakte chio' da' že' laža'a le'. Yebélenželo' da' že' laža'a le' kate' zkwíde'lo'." Che len, žebéle'ela' dan' zkwíde'la'. Dan' žaken ki chia', na' žáklenže yela' wak che Benne' Criston' neda'. ¹⁰ Che len, dan' nži'ila' Benne' Criston', žebela' kate' zkwíde'la', na' kate' no benne' žliž zi'e neda', na' kate' zoa da' žiážjela', na' kate' no benne' zbia laže'e neda', na' kate' zoa bi da' žaken chia'. Kate' zkwíde'la', napža' yela' wak chie' Le'.

Pablo že' laže'e benách Corinto ka' zej nake' che Jesús

¹¹ Naka' benne' bi nnezle dan' bchalja' kan zej nak da' chawe' ka' da' bena' neda'. Le'ekze ben byenle bena' ki. Le'e žala' wká'n zenle neda', na' la'kze bi be naka' neda', bi nakža' ka'ze kan zej nak benne' ka' žéklele le'e zej nákli'e zen, benne' ka' znnázegake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹² Da' ka' bena' lo yela' zbez zen laže' chia' gan zoale le'e zej nak bian' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Blé'elele da' ka' bena', da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebanlžo, na' yela' wak zen che ya'abá che Dios. ¹³ Toze da' bi bena' gan zoale le'e da' bena' gan zej nnita' yezika' kwe' benách ka' che Benne' Criston'. Bi bsaka' zi'a le'e nich bi da' gonnle da' ye'j gawan'. Le si' zen chia' dan' bi bena' ki chele.

¹⁴ Za' la'a neda' gan zoale da' beyonne chi'i. Bi be nnaba' da' gonnle chia'. Žénela' gonnle le'e kwinkzle chia', na' kege bi da' den chele. Bi' že'n ka', bi žon byenen wáwgakbe' xa xná'gakbe'. Xa xná'gakbe' ka' žala' wáwgake' zí'ngake' ka'. ¹⁵ Dot laža'a wkonla' žin yógo'te da' den chia', na' wdé kwina' ni'a chele nich gak da' chawe' chele, la'kze žekla' neda' kate' nži'izela' le'e, zej žeyache' yela' nži'il chele len neda'.

¹⁶ Nnézkzelele bi bsaka' zi'a le'e. Na'a, bálele nnale goka' sina', na' len da' wen laže' bebélenla' da de chele. ¹⁷ Žéklele ben láže'la' le'e katen' bsela'a benne' wbás chia' ka' gan zoale? ¹⁸ Góta'yoela' xkwíde' Titon' yidbe' gan zoale, na' bsela'a lježžon' tzen len lebe'. Žéklele ben láže'le xkwíde' Titon' le'e? Ži bento' tlebe kan žonto' xkwíde' Titon', na' neda', na' lezka' tlebe kan nak dan' bchaljton'?

¹⁹ Žéklele le'e, zí'na'do' ka', žebéj kwinto' chawe' lawle le'e? Law Dios zchaljto' lo wláz Benne' Criston', na' yógo'te da' žonto' zej naken nich gakže dot li laže' yela' žejlé' chele che Benne' Criston'. ²⁰ Žžeba' bi gakle le'e kan žénela' gakle

kate' la'a gan zoale, na' neda' bi gaka' kan žénelele le'e gaka'. Zžeba' zdílele, na' zge'elele lježle ka', na' zža'le lježle ka', na' žliž dítjele lježle ka', na' znnele che lježle ka', na' zka'n zen kwínle, na' žonle žo'osbé. ²¹ Kate' la'a gan zoale, cha' ki žaken chele, zžeba' gon Dios ga yedoe'ela' kan nak chele, na' gon byenen kweža' ni'a chegak benne' zan, benne' ka' béngake' doła', na' bi beyát láže' gake' kan zej nak da' kegle da' béngake', na' da' ka' wzé láže' gake' da' kegle.

13

Da' gož Pablo benne' Corinto ka' ga ze lawte

¹ Da' beyonne chi'i ni la'a neda' gan zoale. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Žon byenen nníta'gak chope chonne benne' ka', benne' wzóa lígake' cha' no benne' žesbage'e lježe' zia.” ² Ba bchi'la' benne' ka' béngake' doła' katen' wzóalena' le'e da' bežope chi'i, na' na'a zchi'la' légake' da' yoble', na' lezka' yógo'te benne' ka' žóngake' doła', la'kze zoa' zi'to' nga, znnia': cha' la'a gan zoale da' yoble, bi gaka' gaxjw laže' katen' tlegaka'-ne'. ³ Znnable le'e to da' gak bian' zchalja' lo wláz Benne' Criston'. Da' ka' gona' gak biá'gaken zchalja' ki. Bi zkwíde'le Benne' Criston' kate' bi da' žone' chele, san lo yeła' wak zen chie' žone' bi da' žone' chele. ⁴ Da' li bde'e le'e yag kroze ka to benne' zkwíde'le', san zoe' nbane' dan' zoalen yeła' wak che Dios Le'. Lezka' neto' zkwíde'lto' tzen len Le', san dan' naktó toze len Le' zoato' nbanto', na' zoalen yeła' wak che Dios neto' nich bi da' gonto' gan zoale.

⁵ Le wia kwínle cha' žejle'le che Benne' Criston' o bi. Le si' bia' la' kwínzele. ĆBi nnézele zoalen Jesús, Benne' Criston', le'e, cha' da' li žejle'le chie'? ⁶ Žxen láže'to' nnézkzelele da' li neto' žejle'to' che Benne' Criston'. ⁷ Žližto' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, nich bi gonle da' kegle, kege nich yežojto' chawe' neto', san nich gonle le'e da' naken chawe', la'kze gékelele zchíxelto' neto'. ⁸ Bi gak wži'ito' che da' nak dot da' li, san gak gónzeto' da' naken tlebe len da' naken dot da' li. ⁹ Che len žebelto' kate' zkwíde'lto', na' le'e žak chochle. Žlížteztó Dios, na' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁰ Che len zzoja' chele le'e da' ni kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Naž kate' la'a gan zoale bi gon byenen wsaka' zi'a le'e, na' bi wkonla' žin yeła' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'a, da' naken nich gon chocha' le'e, na' kege nich wžia yi'a le'e.

¹¹ Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch. Le we' laže' gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Lezka' le we' laže' da' ni da' žapa' le'e. Le gak toze len lježle ka', na' le ga'nlen lježle ka' cháwe'do'. Znnabla' Dios sóalene' le'e. Le' nži'ile' žo'o, na' zka'n zie' yichj lázdo'žo. ¹² Le gape “Padiox” lježle ka', tole yetole, na' le cheła' lježle ka'. ¹³ Yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga žápegake' le'e “Padiox.”

¹⁴ Znnabla' Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' ži'ile' le'e, na' gone' ga gagle toze len Dios Be' la'y. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO GAN NBAB GALASIA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús gan nbab Galasia

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox" nbable yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Cristo gan nbab Galasia, na' lježžo ka' nníta'gake' nga, žónlengake' neda' tzen. Neda' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Bi belseĽa' benách ka' neda'. Jesús, Benne' Criston', bséĽa'kze' neda', na' Xažo Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yelá' got, bėnlene' Le' tzen. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wkán' žie' yichj lázdo'le. ⁴ Jesús na'kze, Benne' Criston', bde kwine' lo yelá' got ni'a che dolá' da' wbága'žo, na' beslé' žo'o lo da' kegle da' žaken ža ni zoažo na'a. Bene' ki dan' goken da' gónekzele Xažo Dios. ⁵ ;Ga'n zėnteze Dios! Ka'kze gaken.

Toze nak diža' chawe' kan nak che Jesús, Benne' Cristo

⁶ Žebánle'ela' kan žonle le'e, dan' la' zká'nteĽe Dios. Le' bliže' le'e nich gakle che Leze' dan' Jesús, Benne' Criston', be' laže'e žo'o, san na'a žénelele si' lo na'le to diža' chawe' yoble. ⁷ Da' li bi zoa yetó diža' chawe' san zchalĽja' ki dan' zej nnita' benne' ka' zchíxgake' lježžo ka', na' žénegekle' wchá'gake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'. ⁸ Cha' zoa no benne' zchalĽje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' bchalĽto' neto' lawle le'e, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'. Žala' wsaka' zi'e nedkza' cha' gona' ki, na' cha' to wbás che ya'abá gone' ki, Dios na'kze wsaka' zi'e le'. ⁹ Ba wnnikza' ki zga'ale, na' na'a znnia' ki da' yoble: cha' zoa no benne' zchalĽje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' ba wzí' lo na'len, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'.

¹⁰ Ľžėklele žėnela' gaple neda' ba la'ne kate' zchalĽja' ki? O'o. Žėnela' yežoja' chawe' law Dios. Ľžėklele žėnela' chaz láže'gak benách ka' neda'? Chela' yėnela' chaz láže'gak benách ka' neda', bi gaka' wen žin che Benne' Criston'.

Ka beyák Pablo benne' wbás che Benne' Cristo

¹¹ Na'a, žala' nnėzelele da' ni, zí'na'do' ka'. Diža' chawen' dan' zchalĽja' bi zan' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ¹² Kege no benne' bdie' diža' chawen' lo na'a, na' kege no benne' bsdlen' neda'. Jesús, Benne' Criston', bzejní'ikzele' neda' kan nak diža' chawe' chien'. ¹³ Ba bėnkzelele kan bena' neda' zga'ale katen' nzi' lo na'a kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios. Nnėzkzelele kan bena', katen' wzía láže'li'a benách ka' che Dios, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gónela' wzía yi'a légake'. ¹⁴ Kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios, benža' neda' ka' yeláte'ze bdachgak lježa' benne' judío ka', benne' ka' zjake' yiz ka zeyá'a neda', dan' wzí'že lo na'a neda' ka' légake' da' bdegak xa wdé cheto' ka' lo na'to' kan bénteze bėngake'. ¹⁵ Ki goka' neda', san dan' nak Dios ži'i láže', wžekze' neda' zga'ale kate' bi na' galja', na' bliže' neda' nich gona' xchine'. ¹⁶ Naž, katen' gónekzele Dios, bene' ga' bėnbi'a Zi'ne', Bennen' bsele'e neda' nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen' kan nak chie' Le'. Katen' bene' da' ni, bi bejtilja' no benne' nake' benachze nich wsedle' neda', ¹⁷ na' bi wyá'a lo yež Jerusalėn nich chejwía' benne' ka' gókgake' wbás ka' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka' neda', san wyá'a gan nbab Arabia, na' wdé na' beyá'a lo yež Damasko.

¹⁸ Ka' goken, katen' ba wdé chonne yiz wyá'a lo yež Jerusalén, na' bejwía' Bedw, na' bgá'nlena' le' xda' ža. ¹⁹ Katen' wzóa' ga na' bi bļe'ela' yetože benne' wbás che Benne' Criston'. Toze Jakob, biche' Xanžon' bļe'ela'-ne'. ²⁰ Da' ni da' zzoja' chele naken dot da' li. Nnézkzele Dios bi žon laža'a.

²¹ Wdē na' wyá'a, na' wdía' lo yež ka' da' zej nbaben Siria, na' da' ka' zej nbaben Silisia. ²² Kate' ža ka' lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston' gan nbab Judea bi bēnbia'gake' neda'. ²³ Belyenle' toze dan' bchālǰgak yezika' benách ka' kan nak chia' neda', na' wnnágake': "Bennen' wžía laže'e žo'o zga'ale, zze diže'e na'a che da' žejle'žo, dan' gónele' wžía yi'e." ²⁴ Ka' goken, bka'n zéngake' Dios ni'a che da' žona' neda'.

2

Yezika' benne' wbás ka' che Jesús zzi' lo ná'gake' Pablo

¹ Kate' ba gok xda' yiz, wyá'a'lena' Bernabé, na' belá'a lo yež Jerusalén, na' bchi'a xkwide' Tito, bin' bēnlēbe' neda' tzen žin. ² Wyá'a ga na' dan' bļoe'el Dios neda' žala' cha'a ga na'. Katen' bļa'a ga na', na' che'ale bchālǰlena' benne' ka' nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', na' bzenla' lé'gake' kan nak diža' chawen' da' zzenla' benách zi'to' ka'. Ki bena' dan' gónela' bi ga'n dáche'ze žin da' ba bena', na' žin da' žona' na'a. ³ La'kze xkwide' Titon', bi lježan', bi nakbe' benne' judío, bi ben byéngake' chog lo xpéla'be' dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios kan žónteze žongak benne' judío ka'. ⁴ Da' li, baļe benách ka' wnníta'gake' ga na', benne' žilj laže' ka', na' wnnágake' zej nake' lježžo ka', gónegekle' gon byéngake' chog lo belá' che xkwide' Titon' dan' nak bian'. Benne' ki zbiga'gake' gan zoažo žo'o, na' zwiágake' kan žonžo nich nnézkzele' kan belažo lo na' da' bchi'le Moisés. Belažo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Gónegekle' gon byéngake' yeyakžo da' yoble ka' benne' ka' zej ndo'e lo na' xtiža' Moisés na'. ⁵ Nitó chí'ido'ze, bi be'to' lé'gake' latje. Ki bento' nich gape chí'ito' da' nak dot da' li che diža' chawen' nich gak yebélenžon.

⁶ Benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston' bi bchí'igekle' neda' nitó da' kobe. Bi že' laža'a kan zej nake', dan' bi zchi'a laže' Dios žo'o kan zchi'a láže'gak benách ka' žo'o. ⁷ Bi bchí'igekle' neda' nitó da' kobe, dan' gókbe'egekle' Dios bdie' lo na'a žin chie' da' žona', nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen', tļebe kan bde Dios lo na' Bedon' žin chie', na' zzenle' benne' judío ka' diža' chawen'. ⁸ Dios, len yeļa' wak chie', bene' neda' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka', tļebe kan bene' Bedon' wbás chie' nich wsedle' le' benne' judío ka'.

⁹ Jakob len Bedon', na' Zwa, benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', gókbe'egekle' bde Dios lo na'a žin ni. Che len wzí' lo ná'gake' neda' len Bernabé, na' bento' toze diža' chjento' xchin Dios gan nníta'gak benách zi'to' ka', neda' len Bernabé, na' lé'gake' góngake' xchin Dios gan nníta'gak benne' judío ka'. ¹⁰ Góta'yoegekle' neto' toze chejsá' láže'to' gáklento' benách yache' ka', na' da' ni že' láže'teža' žona'.

Pablo bdīle' Bedw lo yež Antiokía

¹¹ Naž kate' bļa' Bedon' lo yež Antiokía, bdīla'-ne', dan' bchixle' kan bene'. ¹² Ka' goken dan' zga'ale bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen, na' bene' ki na' zejte bžingak baļe benne' ka' zej nake' toze len Jakob. Naž wzó lawe' žebige'e, na' biž bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen dan' bžebe' bi da' gongak benne' ka' nzi' lo ná'gake' žóngake' ga chog lo belá' chegak benne' byo, benne' zi'to' ka', kan

zнна da' bchi'le Moisés. ¹³ Naž yebaļe benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bėnlengake' Bedon' tzen kan žone' lo yela' zžebe chie', na' ka' goken ga bžinte lezka' bžebe Bernabé, na' le' bėnlene' légake' tzen. ¹⁴ Naž kate' bļe'ela' bi žóngake' kan zнна da' naken dot da' li da' žsedle diža' chawen' žo'o, na' goža' Bedon' ļawgak yógo'te benne' ka' che Benne' Criston' wnníta'gake' ga na', na' wnníta': "Nako' le' benne' judío, san žono' le' kan žongak benách zi'to' ka', na' kege kan žongak benne' judío ka'. ¿Biz chen' žénelo' gon byeno' gongak benách zi'to' ka' kan žongak benne' judío ka'?"

Želagak benne' judío ka' dan' žejlé'gake' che Jesús kan želagak benách zi'to' ka'

¹⁵ Lezka' goža' Bedon': "Žo'o nakžo benne' judío ka' dan' xa xna'žo ka' zej nake' benne' judío ka', na' kege nakžo benách zi'to' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. ¹⁶ Nnėzkelžo nitó benne' bi yeyake' chawe' ļaw Dios dan' žone' kan zнна da' bchi'le Moisés. Toze yeyák chawe' ļawe' Le' no benne' žejli'e che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' žo'o bejle'žo che Jesusen', nich beyakžo chawe' ļaw Dios, na' kege dan' žonžo kan zнна da' bchi'le Moisés na'. Bi yeyák nitó benne' chawe' ļaw Dios dan' žone' kan zнна da' bchi'le Moisés na'. ¹⁷ Na'a, žekžo beyakžo chawe' ļaw Dios dan' žejle'žo che Benne' Criston', san cha' nak bia' nakžo benne' doļa' kan zej nak benách zi'to' ka', ¿žala' nnažo žon Benne' Criston' ga žonžo doļa'? O'o. ¹⁸ Cha' že' laža'a yechisa' da' bchi'le Moisés da' ba wdé chen, da' ni nak bian' zka'n ditja' da' znnakze Dios."

¹⁹ Dan' bi gok gona' kan zнна da' bchi'le Moisés na', gok chia' ka' ba nata'. Dan' naken ki, ba belá' na'a lo na' da' bchi'le Moisés nich soa' nbana', na' nich gona' kan znnakze Dios. ²⁰ Nak chia' ka' ba gótlena' Benne' Criston' tzen le'e yag kroze gan gote' Le'. Che len kege nedkza' zoa' nbana', san zoa nban Benne' Criston' lo yichj lāzda'wa'. Kan naken, zoa' nbana' na'a, naken dan' žejli'a che Zi'n Dios, Bennen' bži'ile'ele' neda', na' bde kwine' lo yela' got lo wlaza' neda'. ²¹ Bi žénela' wzóa' chela'ale da' žonnze Dios chežo. Chela' gak to benne' yeyake' chawe' ļaw Dios, dan' žone' da' zнна da' bchi'le Moisés na', naž dáche'ze got Benne' Criston'.

3

Da' zнна da' bchi'le Moisés, na' da' žejle'žo che Benne' Cristo

¹ ¡Le'e, benne' bi nnezle ka! ¡Le'e, benne' Galasia ka! ¿Wzóa no benne' bene' chele yela' wžá' nich biž gonle kan zнна da' naken dot da' li? Gaze lo de bzenlto' le'e da' žata' chežo dan' got Jesús, Benne' Criston', le'e yag kroze. ² Le wchebe neda' da' ni. ¿Bedjsoalen Dios Be' La'y le'e dan' benle kan zнна da' bchi'le Moisés na' o dan' bejle'le diža' chawen' da' bėnlele? ³ ¿Nakxkze goken nakle benne' bi nnezle ki? Wzó ļawle nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y le'e. ¿Žėklele žakze chele gak gonle ga gak dot li laže' kan nakle che Dios? ⁴ ¿Dáche'ze gok chele yógo'te dan' wzáka'le? ¡Bi goken ki! ⁵ Kate' Dios žsele'e Dios Be' La'y nich yedjsoalene' le'e, na' žonne' le'e latje gonle yela' wak che ya'abá ka', ¿žone' ki dan' žonle kan zнна da' bchi'le Moisés na' o dan' žejlé'zele diža' chawen' da' bėnlele?

⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe' ļawe' Le' dan' bejli'e chie'." ⁷ Che len žala' nnėzlele, benne' ka' žejlé'gake' che Dios, légakze' zej nake' da' li za'só Bran na'. ⁸ Nyejw le'e yiche la'y, da' bla' ļawn zga'ale kan gon Dios, dan' znnan, benne' zi'to' ka', benne' chejlé'gake' chie' Le', gákgake' chawe' ļawe' Le'. Che len Dios bļoe'ele' Bran na' zga'ale kan nak diža' chawen', na' wnné': "Lo na' Za'só' gon chawa'a benách ka' nníta'gake' dot

yežlyó nga.” ⁹ Ki naken, Bran na' bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe'. Lezka' na'a, Dios žone' chawe' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹⁰ Zej nbaga' zia benne' ka' žxen láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios dan' žóngake' kan zŋna da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: “Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' dot da' zŋna xtiže'e.” ¹¹ Na'a, nak bia' bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' da' zŋna xtiže'e, dan' nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: “Soa nban bennen' beyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le'.” ¹² Kan žeyák chawe' law Dios no benne' žejli'e che Benne' Criston' nžan' kan nak che benne' žxen láže'e yeyake' chawe' lawe' Le' dan' žone' kan wnná Moisés na'. Nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: “Soa nban no benne' žone' dot da' zŋna xtiže'e.”

¹³ Benne' Criston' beslé' žo'o lo na' da' zchogen chežo gatžo da' nyejwn le'e xtiža' Moisés na', dan' bi'e latje wžóg chie' gate' lo wlazžo žo'o. Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: “Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' zej de'e to le'e yag.” ¹⁴ Ka' goken che Benne' Criston' nich gak gon Dios kan bchebe láže'e gone' che Bran, katen' wnné' gon chawe'e benách zi'to' ka' lo na' Jesús, Benne' Criston', nich gak gone' ga yedjsoalen Dios Be' La'y žo'o cha' chejle'žo chie' Le', kan bchebe láže' Dios gone'.

Da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' bchebe láže' Dios gone'

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e to da' žsaka' leba', to da' žaken chežo, na' zŋnia': Kate' chope benne' ka' ba béngake' toze xtiža'gake', na' ba ben chóchgage' dižan', naž bi gak nitó benne' wché'en, na' bi gak no benne' wzanen'. ¹⁶ Dios bchebe láže'e to da' gone' che Bran, na' che Ža'sóe'. Gan nyejw le'e yiche da' ni, bi zŋnan: “Ža'sóe' ka'”, da' zchaljen chegak benne' zan, san zŋnan: “che Ža'sóe'.” Da' ni zchaljen che toze Benne', Benne' Criston'. ¹⁷ Da' ni žénela' nnia': Dios bene' toze diža' len Bran na', na' bchebe láže'e gone' kan zŋna da' wnné'. Na'a, da' nyejw le'e xtiža' Dios, da' bchi'le Dios benne' judío ka' tape gaywá' chi žoa yiz wdé katen' gože' Bran na' dan', bi gak yeká'an dan' bchebe láže' Dios gonen', na' bi gak wsolen. ¹⁸ Na'a, cha' žala' gonžo kan zŋna xtiža' Moisés na' nich si'žo da' bchebe láže' Dios gonze', biž naken to da' bchebe láže'e gonze'. Dios žonze' ki dan' bchebe láže'e gone' ki che Bran na'.

¹⁹ Cha' ki naken, žbiz chen' bchi'le Dios benách ka' da' nyejwn lo da' bzoj Moisés na'? Dios bchi'le' benách ka' ki nich gak bia' zia da' zej nbage'e, san goken ki toze kate' bžinte ža na' bla' law Ža'só Bran na', Bennen' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. Da' nyejwn lo xtiža' Dios bsele'en yežlyó nga lo na'gak wbas che ya'abá ka', na' Moisés bdie' dižan' lawgak benách ka'. ²⁰ Kate' toze benne' zoa da' zchebe láže'e gonen', bi žon byenen soa no benne' wdíe' dižan', na' Dios, toze' nake'.

Biz chen' gož Dios benách ka' góngake' da' zej nyejw lo da' bzoj Moisés

²¹ Na'a, kan nak da' nyejwn lo xtiža' Dios, žnaken tlebe len dan' bchebe láže' Dios gone'? O'o. Chela' bchi'le Dios žo'o gonžo da' gak gonen ga soažo nbanžo to chi'ize, naž gak yeyakžo chawe' law Dios cha' gonžo kan zŋna xtiže'e. ²² San da' nyejwn le'e yiche la'y zŋnan yógo'težo nbága'žo do'la'. Ki naken nich gak si'žo dan' bchebe láže' Dios gata' chežo cha' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

²³ Kate' bi na' žin ža gak chejle'žo che Benne' Criston', da' zŋna xtiže'e bchi'len žo'o, kan zoa da' zchi'len to benne' nyejwe' liž ya. Ka' goken na' zejte ža gok bia' gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁴ Ki naken, da' zŋna xtiža' Dios bchi'len žo'o, na' goken chežo ka to benne' bsdle' žo'o na'

zejte ža bl̄oe'e law Jesús, Benne' Criston', nich gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁵ Na'a, dan' ba bžin ža gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo che Benne' Criston', dan' bsedlen žo'o biž zchi'len žo'o.

²⁶ Yógo'tele le'e nakle zi'nkze Dios dan' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' ba nakle toze len Le'. ²⁷ Yógo'te benne' ka', benne' bezóagake' nis nich yeyákgake' toze len Jesús, Benne' Criston', ba beyákgake' kan nakkze' Le'. ²⁸ Biž zej nžoj chople benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', na' biž zej nžoj chople benne' ndo'w ka' len benne' ka' bi zej ndo'e, na' biž zej nžoj chople benne' byo ka' len no'le ka'. Kate' beyakle toze len Jesús, Benne' Criston', yógo'tele lezka' beyakle toze len lježle tole yetole. ²⁹ Na'a, cha' nakle che Benne' Criston', lezka' nakle za'só Bran, na' nzi'le dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' che Bran na'.

4

¹ Da' ni naken da' ženela' nnia': Kate' ne zbez to xkwide' byo ža wloé'e law xabe' ba žeyála'be' si'be' da' žala' wka'ne' chebe', ne nakbe' ka to bi' ndo'w, la'kze da' li yógo'te gaken chebe'. ² Kate' ne zejbe' yiz kwide' chebe', zej nnita' benne' ka' zchí'igekle' lebe', na' zkóngekle' žin da' žala' gaken chebe' na' zejte ža ba bdxjw xabe' chebe'. ³ Lezka' žaken chežo. Katen' gokžo ka xkwide' ka', da' žónteze žongak benách ka' che yežlyó nga bchí'igeklen žo'o. ⁴ Naž kate' bza'a ža, Dios bsele'e Zi'nkze' nga. Goke' zi'n to no'le kan nakžo žo'o, na' da' žsédgekle benne' judío ka' bchí'igeklen Le'. ⁵ Ka' goken chie' nich gok beslé' benne' ka' zchi'le xtiža' Moisés na' légage', nich gak yeyakžo žo'o zi'nkze Dios.

⁶ Nich gak bia' ba nakle zi'nkze Dios, Le' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le, na' Lekze' zcháljlene' Dios lo wlazle le'e, na' znné': "Xe." ⁷ Ki naken, ba nakle zi'nkze Dios, na' biž nakle ka benne' ndo'w ka'. Na'a, dan' nakle zi'nkze' Le', Dios na'kze ba bchebe laže'e gonne' chele da' naken chie', dan' nakle toze len Benne' Criston'.

Pablo že' laže'e benne' Galasia ka' žejlé'gake' che Jesús

⁸ Katen' bi na' gónbia'le Dios, gokle ka benne' ndo'w ka', na' bka'n zenle lo'a ka'. Bi zej nak lo'a ka' dios ka'. ⁹ Na'a, dan' nónbia'le Dios, o wak nnažo: dan' nonbia' Dios le'e, žbiz chen' žénelele yeyo'ole lo na' xtiža' Moisés na', da' bi žáklenen nitó benne'? Žénelele gakle da' yoble benne' ndo'w ka', nich gonle kan zna xtiže'e? ¹⁰ Zka'n zenle to yetó ža, na' to yetó byo', na' to yetó da' žaken, na' to yetó yiz. ¹¹ Zžeba' da' gak chele. Bena' žin gan zoale le'e nich gónbia'le da' naken dot da' li. Žbeyák dáche'ze žin da' bena'? ¹² Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gakle kan naka' neda', dan' ba belá' lo na' dan' wnná Moisés na'. Ki žala' gonle dan' beyaka' neda' kan gokle le'e. Bi be da' zia benle chia' neda'.

¹³ Ba nnézkzelele biz chen' wzó lawa' zchalja' diža' chawen' gan zoale le'e. Bchaljan' ga na' dan' gókli'a yižwé'. ¹⁴ Bi bka'nle neda' ka'ze, na' bi bzoale neda' chela'ale la'kze bgótelele ni'a che yižwé' chian'. Wdapple neda' ba la'ne, toze kan gapple ba la'ne to wbás che ya'abá, o kan gapple ba la'ne Jesús na'kze, Benne' Criston'. ¹⁵ Bebéle'elele ža na'. ŽBizkze goken chele dan' biž žaken ki chele? Da' ni gak nnia' kan goken chele: Chela' gok to da' sáke'le gonle, na' kwejle yej lawkze, na' gonnlen chia' neda'. ¹⁶ Na'a, žžéklele beyaka' to benne' bi zle'ele' le'e chawe' dan' goža' le'e káteze naken?

¹⁷ Benne' ka' zchixgake' le'e že' láže'gake' le'e, san kege nich gaken chawe' chele. Žénegekle' góngake' ga kwej yichjle neto', na' we' láže'le légage'. ¹⁸ Na'a, chawe' naken soa no benne' že' laže'e le'e, san toze cha' naken nich gak chawe'

chele. Ki že' láže'teza' le'e, na' kégeze kate' ne zóalena' le'e. ¹⁹ Le'e, zí'na'do' ka', kan žak che to no'le za' galj bi' že'n chie', zzáka'li'e, lezka' zzáka'li'a neda' da' yoble ni'a chele le'e kate' žinže ža gakte dot kan nak Benne' Criston'. ²⁰ Žak láže'li'a sóalena' le'e na'a nich gak wcháljlena' le'e to diža' nža', dan' že' zedla' ni'a chele.

Da' žsedle da' goken che Agar, na' che Sara, zo'le Bran

²¹ Na'a, nólele le'e žénelele wdé kwinle lo na' da' bchi'le Moisés na', le wia da' ni da' nnia'. žBatkle bze nagle da' zna xtiža' Moisés na'? ²² Lo xtiže'e znan ki: "Wnníta'gak chope xkwide' byo ka' che Bran. Tobe' gokbe' zi'n to no'le ndo'w, na' yetobe' gokbe' zi'n to no'le bi ndo'e. ²³ Zi'n no'le ndo'w na' goljbe' lo ni'a lo na' to benne' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', san zi'n no'le bi ndo'e na' goljbe' dan' bchebe laže' Dios gone' ga galjbe'." ²⁴ Da' ni naken to da' žsaka' leben. Kan gok chegak chope no'le ki žsedlen kan zej nak chope diža' nžag, da' ka' Dios bénjene' benách ka'. To diža' nžag na' naken da' ben Dios law ya'a Sinaí, na' da' goken che Agar, no'le ndo'w che Sara zloe'elen kan naken. Benne' ka' zej nzi' diža' nžag ni zej nake' ka' zi'n Agar na', na' zej nake' ka' benne' ndo'w ka' lo na' diža' nžag na'. ²⁵ Da' gok Agar na' lezka' zloe'elen kan nak ya'a Sinaí, dan' žen' gan nbab Arabia, na' lezka' zloe'elen kan nak yež Jerusalén dan' žen' na'a ža, dan' naken ka' to benne' ndo'w tzen len benne' ka' zej nnite'e lo yežen'. ²⁶ San bi ndo'gak benách ka' che Jerusalén na' da' žen' ya'abá che Dios, na' žo'o ni nakžo benách wláž ka' che yežen'. ²⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' znan:

Bebél, no'le wbíž, bi zoa zi'no'.

Lo yela' žebél chio' wžéžeya'a,

la'kze batkle gok chio' da' zzáka'kze to no'le

za' galj bi' že'n chie'.

Bebél la'kze nbej yichjgak benách ka' le',

dan' Dios gone' ga yánle'eže zi'no' ka'

ka' xkwide' ka' che no'len' zóalene' benne' byo chie'.

²⁸ Zí'na'do' ka', žo'o ni nakžo kan gok Isaak, zi'n Bran. Nakžo ka' za'só Bran na', xkwide' ka' bchebe laže' Dios gáljgakbe' chie'. ²⁹ Kate' ža ka', xkwiden' goljbe' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', wžia láže'be' xkwiden', bin' goljbe' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. Lezka' žaken chežo na'a, želbía láže'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga žo'o. ³⁰ Na'a, žbizkze zna da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znan: "Bebél no'le ndo'w na' na'le tzen len zi'ne', dan' bi gak si' zi'n no'len' tzen len zi'n no'le bi ndo'e da' bchebe laže' Dios gatan' che zi'n no'le bi ndo'e na'."

³¹ Ki naken, zí'na'do' ka', bi nakžo kan gok zi'n no'le ndo'w na'. Žo'o nakžo ka' zi'n no'le bi ndo'e na'.

5

Le gape chi'i kwinle, nich ga'nle lo yela' želá

¹ Ba belažo dan' beslá Benne' Criston' žo'o. Le soa choch cha', na' le ga'n lo yela' želá na'. Bi wzóa kwinle da' yoble lo na' da' bchi'le Moisés na', nich bi gakte ka' benne' ndo'w ka' chen.

² Le wzé nag da' znnia'. Neda', Pablo, žapa' le'e cha' gonnle no benne' latje choge' lo bela' chele kan zna da' bchi'le Moisés na', bi yebélenlele da' ben Benne' Criston'. ³ Da' yoble žénela' yapa' no benne' byo žwe'e latje no benne' choge' lo xpele'e da' ni, žon byenen gone' dot da' zna da' bchi'le Moisés na'.

⁴ Nólele le'e žéklele yeyakle chawe' law Dios dan' žonle kan zna xtiža' Moisés

na', ba bkwáslenle Benne' Criston'. Ba bsanle da' žonn Dios chežo. ⁵ Žo'o ni žxen láže'žo yeyakžo chawe' law Dios ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y dan' žejle'žo che Benne' Criston'. ⁶ Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo beła' chežo kan znnna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo beła' chežo. Da' zaka'že naken chejle'žo che Benne' Criston', da' gonen ga ži'ilžo lježžo ka'.

⁷ Cháwe'do' gok kan wzó lawle žonle ža na'. žNakžke goken bka'nle da' naken dot da' li? ⁸ Dios, Bennen' bliže' le'e, bi ben byene' benle ki. ⁹ Bi gał láže'le da' znnan: "Láte'ze kwa zichj che yet xtil žonen ga chaž dot kwa da' nžin' kwa zichjen'." ¹⁰ Dan' nakžo toze len Xanžon', žxen laža'a kan nak chele, sa' láže'le tlebe kan zza' laža'a neda', na' Dios wsaka' zi'e bennen' zchiže' le'e, nóte'teze benne' nake'.

¹¹ Na'a, kan nak chia' neda', zí'na'do' ka', zej nnita' benne' ka' znnágake' žsedla' benách ka' žala' chog lo beła' chegak benne' byo ka' kan znnna da' bchi'le Moisés na'. Cha' žona' ki, žbiz chen' želbia láže'gak benne' judio ka' neda'? Chela' žsedla' ki, bi ža'a nitó benne' neda' dan' zchalja' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. ¹² Kan nak chegak benne' ka' zchíxgake' le'e, benne' ka' žénegekle' chog lo beła' chele, žak laža'a chóggake' to chi'ize kwíngake'.

¹³ Kan nak chele, zí'na'do' ka', Dios bliže' le'e nich gakle benách nla ka'. Bi wkónlele žin yela' želá na' nich gonle kan zdan láže'zele, san nich gonle žin che lježle tole yetole, dan' nží'ilele lježle ka'. ¹⁴ Yógo'te da' znnna xtiža' Dios žon bennen' žone' kan znnna xtiža' Dios da' znnan: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nž'i' il kwino'." ¹⁵ Na'a, cha' zennele che lježle tole yetole, da' žonle naken kan žongak beko' yixe' snia ka', bia ka' žáwya'agakba', na' žáwgakba' ljéžgakba' ka'. Cha' ki žonle, le gape chi'i kwínle nich bi wžia yi'le lježle tole yetole.

Da' žonžo žakze chežo, na' da' žon Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo

¹⁶ Da' ni žapa' le'e: le we' laže' gonle da' žénele Dios Be' La'y, na' naž biž gonle kan žénele lo yela' benachze chele. ¹⁷ Da' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo bi naken tlebe len da' žénele Dios Be' La'y gonžon, na' da' žénele Dios Be' La'y bi naken tlebe len da' ka' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo. Da' chopen ki, bi zej naken tlebe, na' che len bi gak gonle kan žénekezele. ¹⁸ Na'a, cha' žonle kan žénele Dios Be' La'y, biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés na'.

¹⁹ Zej nak bia' da' žongak benách ka', benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake':

Zka'n dítgake' yela' zchag na'.

Žóngake' da' zinnj, na' da' kegle, na' da' bi naken chawe'.

²⁰ Zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' yela' wža'.

Bi zl'é'egikle' ljéžgake' ka' chawe', na' želdíl'lene' légake'.

Zgé'egikle' ljéžgake' ka', na' želž'é.

Zze láže'gake' da' kegle.

Želžój chópégake', na' zbéjgake' cheła'ale benách ka'.

²¹ Zdan láže'gake' yela' gape, na' žótgake' benách ka'.

Želzožle', na' žáwle'egake'.

Zdetlen žóngake' da' ka' žóngake'.

Da' zan da' ki žóngake'. Neda' zchi'la' le'e na'a nich bi gonle ki, kan bchi'la' le'e zga'ale, znnia: benne' ka' žóngake' ki bi gak cházgake' gan znnna bia' Dios.

²² Na'a, nak bia' Dios Be' La'y žone' žin lo yichj lázdo'žo dan' žonžo ki: Nži'ilžo lježžo ka', na' žebéle'elžo.

Zga'n ži yichj lázdo'žo, na' zbezžo zen laže'.

Že' láže'žo lježžo ka', na' nakžo ži'i laže'.

Žonžo kan zčnažo.

²³ Nakžo gaxjw laže', na' zčna bia'žo kwinžo.

Da' bchi'le Moisés žo'o bi zži'il che da' ki. ²⁴ Benne' ka' zej nake' che Benne' Criston' biž žóngake' kan žénekegekle', na' bi žóngake' da' zdanze láže'gake' lo yela' benachze chégake'. ²⁵ Dios Be' La'y nbánlenžo. Lekze' žala' nna bi'e žo'o kan nak yógo'te da' žonžo.

²⁶ Bi žala' wká'n zen kwinžo, na' bi wcha'žo lježžo tožo yetožo, na' bi ge'elžo lježžo tožo yetožo.

6

Žala' gáklenžo lježžo ka'

¹ Na'a, zí'na'do' ka', cha' lé'elele žon to lježle doła', naž nólele le'e zoalen Dios Be' La'y le'e, žala' gonle ga yeyát laže' bennen', san žon byenen gonle ki lo yela' gaxjw laže' chele, na' le gape chi'i kwinle nich bi gon da' xiwe' ga bága'le doła'.

² Le gaklen lježle tole yetole kan nak ywa' da' nbága'le. Cha' gonle ki, na' gonle kan zčna da' gož Benne' Criston' žo'o gonžo.

³ Cha' zoa no benne' žekle' nake' benne' zen, san bi be nake', benne' ni žon láže'le' la' kwinze'. ⁴ To to benne' žala' wie' binlo da' žonkze'. Naž cha' yežoje' chawe', gak wká'n zen kwine' kan nak da' ba bene', na' bi gon byenen wie' kan bengak yezika' benách ka' cha' bene' le' da' nakže chawe' o bi bene' ki.

⁵ To to benne' žala' we'e da' besbaga' Dios le'.

⁶ Cha' zoa no benne' žsedle' le'e diža' chawen', žala' wnézjwle bennen' žsedle' le'e late' da' den chele.

⁷ Bi gon laže'l kwinle, dan' bi gak gon láže'lele Dios. Yelaple kan nak da' gozle.

⁸ Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan zdanze láže'le lo yela' benachze chele, na' da' yelaple gaken yela' got. Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan žaz laže' Dios Be' La'y, na' yelaple da' gonn Dios Be' La'y chele, da' naken yela' nban da' zejli kanne. ⁹ Ki naken, bi žala' wsanžo gonžo da' naken chawe', na' cha' bi yekwasžo, žin ža yelapžon. ¹⁰ Che len, bátteze gata' latje chežo, žala' gonžo da' nak chawe' chegak yógo'te benách ka', na' da' naken blo, žala' gonžo ki chegak lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Da' bzoj Pablo kate' ze lawte

¹¹ Le wia kato da' zen diža' ni da' zzoja' nga chele len na' kwina'. ¹² Benne' ka' žénegekle' góngake' ga chog lo beła' chele kan zčna da' bchi'le Moisés na', žóngake' ki nich yežójgake' chawe' lawgak benne' judío ka', nich bi kwia láže'gake' légake' dan' zcháljgake' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. ¹³ Na'a, benne' byo ka' nžog lo beła' chégake' kan zčna da' bchi'le Moisés na', bi žóngake' dot kan zčna da' bchi'le'. Žénegekle' góngake' ga chog lo beła' chele nich gak wká'n zen kwíngake' dan' gata' latje chégake' nna biá'gake' le'e. ¹⁴ Kan nak chia' neda', wká'n zena' toze da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' gote' le'e yag kroze. Ni'a che da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze, da' žen' yežlyó nga naken chia' neda' ka to da' ba naten, na' bi že' laža'an, na' neda' naka' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga ka to benne' gat, na' bi gak yekwásgake' neda'. ¹⁵ Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo beła' chežo kan zčna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo beła' chežo. Da' záka'kze naken gakžo benách kobe lo yichj lázdo'žo. ¹⁶ Yógo'te benne' ka',

benne' žóngake' kan z̄nna da' žsedla' nga, na' yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios, z̄nnabla' Dios wká'n žie' yichj lázdo'gake', na' yeyache' laže'e légake'.

¹⁷ Na'a so l̄aw, biž gak no benne' gone' ga kwe' zedla' neda', dan' zej že' lo xpela'a yiž ka' da' zej nak bian' naka' wen žin che X̄anžo Jesusen'.

¹⁸ Na'a, z̄í'na'do' ka', z̄nnabla' X̄anžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e l̄e'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ ĚFESO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' zoale Ľo yež Ěfeso. Naka' neda' wbás bseĽa' Jesús, Benne' Criston', dan' Dios na'kze gónele' gaka' ki. ² Znnabla' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj Ľázdo'le.

Da' žonn Dios chežo dan' nakžo toze Ľen Jesús

³ ĽGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Dan' nakžo toze Ľen Benne' Criston', Dios ba benne' chežo yógo'te da' naken chawe' che ya'abá chie', dan' bseĽe'e Dios Be' La'y nich yedžsálene' žo'o. ⁴ Zga'ale kate' ben Dios yežlyó nga, wžekze' žo'o nich gakžo che Ľeze' ni'a che Benne' Criston', na' nich gakžo benách la'y chie' ka', na' nich gakžo chawe' ľawe' Ľe'. ⁵ Dios bkweze' zga'ale si' Ľo ne'e žo'o ka' zi'nkze' ka' ni'a che da' gon Jesús, Benne' Criston', dan' wyáz laže'e Ľe' gone' ki, na' dan' naken da' gónekzele' gone'. ⁶ Žala' wká'n zéntežžo Dios ni'a che da' benne' chežo, dan' bennze' chežo dan' nakžo toze Ľen Zi'ne', Bennen' nži'ile'. ⁷ Benne' Criston' beya'we' žo'o katen' gote' Ľo wĽazžo žo'o nich gak yenit ľaw Dios žo'o che doĽa' da' nbága'žo. Ki ben Dios dan' nži'ile'ele' žo'o. ⁸ BĽoe'ele' ľaw kan nži'ile' žo'o dan' benne' chežo yela' sina' chie', na' yela' žejni'il chie' ⁹ nich gak gónbia'žo da' bkweze' chežo, na' bĽoe'ele' žo'o da' bgache', dan' bzoakzen' zga'ale gonen' Ľo na' Benne' Criston'. ¹⁰ Dan' bzoakze Dios gonen' kate' žinte ža, naken gone' ga gakgak toze, na' chazgak Ľo na' Benne' Criston' yógo'te da' de, da' ka' zej nnitan' ya'abá che Dios, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga.

¹¹ Dan' nakžo toze Ľen Benne' Criston', Dios wžekze' žo'o zga'ale nich gak chežo da' naken che Xažo Dios, dan' bkwezen' chežo kan nak da' gónekzele' Ľe'. Nake' Ľe' Bennen' žone' yógo'te kan žénekzele' Ľe'. ¹² Ki ben Dios nich wká'n zenžo-ne' kan nak yela' zen chie', žo'o ni' žxen ľáže'žo Benne' Criston' zgá'aležo ka' yezika' benách ka'. ¹³ Ľezka' goken chele le'e. Katen' bénlele diža' da' naken dot da' li, diža' chawen' kan gak yelažo, na' bejle'le che Benne' Criston', na' Dios bžoe' chele da' nak bian' nakle chie', katen' bchize' Dios Be' La'y Ľo yichj ľázdo'le. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' bchebe ľaže' Dios seĽe'e chežo. ¹⁴ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, nak bia' gak chežo da' naken che Xažo Dios kate' yeyož yeya'we' žo'o, žo'o na' ba nakžo chie' Ľe'. Ki naken nich ga'n zen yela' baní' chie'.

Pablo znnable' Dios wzejni'ile' benách ka' che Jesús

¹⁵ Che Ľen, katen' benla' kan žejle'le che Xanžo Jesusen', na' kan nži'ilele yógo'te benách ka' che Dios, na' zejte na'a ža ¹⁶ bi žsana' žapa' Dios: "Žóχkeno" ni'a chele. Žejsá' ľaža'a le'e kate' zcháljlena' Dios, ¹⁷ Bennen' nake' Dios che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nake' Xažo, na' nape' dot yela' wak. Znnabla'-ne' seĽe'e Dios Be' La'y chele, nich gone' ga gónbia'le Dios dot kan nake'. Dios Be' La'y na' žonne' chežo yela' žejni'il, na' zĽoe'ele' žo'o da' nakkze Dios. ¹⁸ Znnabla' Dios wzejni'ile' le'e Ľo yichj ľázdo'le nich gak nnézele kan nak da' žxen ľáže'žo, dan' bĽiže' le'e nich yebélenlelen, na' nich nnézele kan nak yela' wnni'a che ya'abá che Dios da' gaken chegak benne' ka' zej nake' chie' Ľe',

19 na' nich nnézele kato da' zen nak yela' wak chie', dan' žákľenen žo'o, nolžo žejle'žo chie' Le'. Yela' wak zen ni naken da' bløe'el ľaw Dios 20 katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' bene' ga wži'e kwit ľi ža chie' Le' gan nake' blo ya'abá che Dios, 21 ga na' zńna bi'e benne' wńńá bia' ka', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wńńá bia', na' benne' blo ka', na' benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. Benne' Criston' nakže' blo ka yógo'te benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wńńá bia' yežlyó nga, na' lo yežlyó da' zan'. 22 Dios bdie' lo na' Benne' Criston' yógo'te da' den nich nna bi'en, na' bzoe' Le' chegak benách chie' ka' nich gake' Xanžo lo yógo'te da' zej naken chežo. 23 Benách ka' che Benne' Criston' zej nake' ka beľa' žen chekze', na' žake' Le' dot zen lo beľa' žen chie' na'. Žonkze' Le' ga zgólegak dot chawe' yógo'te da' den.

2

Belazo dan' nži'il Dios žo'o

1 Dios ba benne' yela' nban da' zejli kanne chele, ľa'kze zga'ale gokle ka benne' gat ka' ni'a che doľa' da' wbága'le, na' ni'a che da' zinnj da' benle. 2 Ža na' benle tľebe kan žongak benách ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' benle kan gónele da' xiwe', dan' zńna bian' lo be'ze, na' zkonlen žin benne' ka' bi žongake' kan zńna xtiža' Dios. 3 Lezka' gokžo yógo'težo žo'o, dan' benžo kan wzeze ľáže'žo, na' kan wyáz ľáže'žo lo yela' benachze chežo. Che ľen wbága'žo doľa' ľaw Dios, dan' žonen ga choge' chežo gatžo kan gone' chegak yezika' benách ka'. 4-5 Naž katen' gokžo ka benne' gat ka' ni'a che doľan' da' wbága'žo, Dios besbane' žo'o lo yela' got tzen ľen Benne' Criston' dan' beyache' ľáže'le' žo'o, na' bži'ile'ele' žo'o. Belale ľe'e dan' že' ľáže' Dios ľe'e. 6 Dios besbane' žo'o tzen ľen Benne' Criston' nich gone' ga kwe'žo tzen ľen Le' gan zńna bi'e ya'abá chie' Le'. 7 Katen' ben Dios ki, bløe'ele' benách ka' zá'gake' kan nak yela' wńni'a che da' bennze' chežo, katen' bseľe'e Jesús, Benne' Criston', nich gáklene' žo'o, da' nak bian' kan nži'ile'ele' žo'o. 8 Belale ľe'e dan' že' ľáže' Dios ľe'e dan' žejle'le che Benne' Criston'. Beslé' ľe'e, kege dan' zoa da' chawe' da' benle ľe'e, san dan' naken da' žonze Dios. 9 Bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' dan' belé', dan' bi belé' ni'a che da' chawe' da' benkze' ľe'. 10 Da' nakžo naken da' benkze Dios. Dan' nakžo toze ľen Jesús, Benne' Criston', bzoe' žo'o nich gonžo da' naken chawe', da' bkweze' zga'ale nich gonžon.

Že' ži yichj ľázdo'žo ľaw Dios ni'a che da' ben Jesús

11 Le chejsá' ľáže' kan gokle zga'ale. Gokle benách zi'to' ka', na' che ľen benne' judío ka', benne' želchoge' lo beľa' chegak benne' byo ka' da' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, na' zńnágake' zej nake' benne' nžog lo beľa' chégake', zńnágake' nakle ľe'e benne' bi nžog lo beľa' chégake'. 12 Ža na' wzoale zi'to' gan zoa Benne' Criston'. Gokle benne' zi'to' ka' ľawgak benách Israel ka', na' bi wzil'le da' chawe' che diža' da' ben choch Dios, dan' bchebe ľáže'e gata' chegak benách chie' ka'. Wzoale yežlyó nga, na' bi wzóa da' žxen ľáže'le, na' bi bėńbia'le Dios. 13 Na'a, nakle toze ľen Jesús, Benne' Criston'. Zga'ale wzoale zi'to' gan zoa Dios, san na'a Dios ba bnnite' ľe'e gawze dan' got Benne' Criston' lo wľazžo žo'o. 14 Benne' Cristo na'kze zka'n žie' yichj ľázdo'žo ľaw Dios. Le' bene' ga beyagak benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', ka toze benách, na' bsoľe' yela' zža'a dan' bebejen ľégake' chople, dan' goken ka to ze'e sibe. 15 Da' ni ben Benne' Criston' katen' gote' lo wľazžo žo'o, na' bsoľe' da' ka' zchí'igeklen benne' judío ka', da' ka' zej nyejwn lo da' bzoj Moisés na', na' chope kwe'

benne' ka', beyone' lĕgake' toze benách kobe, benne' ka' zej nake' toze len Lekze'. Ki bene', na' bka'n žie' yela' zža'a na'. ¹⁶ Dan' got Benne' Criston' le'e yag kroze, bsolĕ' yela' zža'a na', na' chope kwe' benách ka', beyone' lĕgake' ka toze benách, na' bzoa žie' yichj lázdo'gake' law Dios.

¹⁷ Ka' goken, zí'na'do' ka', bla' law Benne' Criston', na' bchalje' diža' chawen' kan gak ga'ngak cháwe'do' yógo'te benách ka', le'e na' nakle benách zi'to' ka', na' wzoale zi'to' gan zoa Dios, na' lezka' benne' judío ka', benne' ka' nnita'gake' gawze. ¹⁸ Na'a, ni'a che da' ben Benne' Criston', gak bíga'žo law Xažo Dios, dan' zóalĕnke Dios Be' La'y žo'o, la'kze nakžo benne' judío ka' o benách zi'to' ka'. ¹⁹ Che len, le'e, benne' zi'to' ka', biž nakle ka' benách zi'to' ka', na' biž zoale to yežlyó da' bi naken chele, san nbáblenle benách ka' che Dios. Ba nakle ljež Dios na'kze. ²⁰ Le'e nakle ka to yo'o da' zoan to chi'ize. Nakle ka' yej ka' da' zej zoan law len ze'e, da' wlo'ogak benne' wbás ka' che Benne' Criston' len benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Jesús na'kze, Benne' Criston', nake' ka' yej blo che len ze'e na'. ²¹ Dot yo'on' da' nakle le'ekze žasen law len ze'e na', dan' nakkze Benne' Criston', na' yej chen ka' zej nnita' binlo, nich gaken to yodo' la'y che Xanžon' gan zoakze' Le'. ²² Le'ekze nakle toze len Benne' Criston', Bennen' bnnite' le'e nich gake' ka to yo'o gan yo'o Dios, dan' zoalĕn Dios Be' la'y le'e.

3

Nak Pablo wen žin nich wchalje' diža' chawe'

¹ Che len, neda', Pablo, nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' che Jesús, Benne' Criston', nich si'le le'e da' chawe' chie', le'e, benách zi'to' ka'. ² Žekla' ba nnézkezele kan ben Dios, bdie' lo na'a žin da' žona' nich yebĕlenlele da' žonne' chežo. ³ Dios bloe'ele' da' bgache' che da' žone' Le', na' bzejni'ile' neda' kan naken. Kan nak da' ni ba bzója' chele le'e láte'do'ze. ⁴ Kate' gol-le diža' ni, na' gónbia'le da' žejni'ila' kan nak da' bgache' kan nak che Benne' Criston'. ⁵ Ža ni'te bi bzejni'il Dios nitó benne' kan nak da' bgache' na', san na'a, lo na' Dios Be' La'y, Dios ba bloe'ele' law kan naken. Bzejni'ile' benne' wbás ka', benne' ka' bebeje' cheze chie', na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ⁶ Ki žna da' bgachen': "Ni'a che diža' chawen' si'gak benách zi'to' ka' tzen len benne' judío ka', da' ka' zej naken che Dios, na' yeyákgake' ka toze benách, na' lezka' gata' yela' žebĕl chégake' tzen len benne' judío ka', da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'." ⁷ Dios, lo yela' ži'i laže' chie', bdien' lo na'a neda'. Lo yela' wak zen chie', bene' neda' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawe' chien'. ⁸ Néxjwža' neda' ka' yógo'te benách ka' che Dios, san Le' benne' neda' latje gaka' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawen' gan nnita'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che Benne' Criston', da' záka'le'en. ⁹ Dios bdie' lo na'a gona' ga gónbia'gekle yógo'te benách ka' kan nak da' bzoažke Dios ža ni'te, dan' naken to da' bgache' che Dios, Bennen' bene' yógo'te da' zle'elžo. ¹⁰ Ka' goken nich gónbia'gekle yógo'te benne' ka' na'a, benne' ka' žna biá'gake' len benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná' bia' ya'abá che Dios, dot kan nak yela' žejni'il che Dios, kate' lé'egekle' kan zej nak benách ka' che Benne' Criston'. ¹¹ Dios bene' da' ni katen' bene' dan' bzoažke' Le' ža ni'te, dan' bene' lo na' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹² Dan' nakžo toze len Benne' Criston', ba nzi'žo latje bíga'žo dot láže'žo law Dios, dan' žejle'žo chie' Le'. ¹³ Che len žáta'yoela' le'e bi gak chope láže'le ni'a che da' zzaka'a neda' nich gáklena' le'e, dan' gonen ga'gak chawe' chele.

Kan nak yela' nži'il che Jesús

¹⁴ Che len zzoa ziba' law Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kan lie' Le' lezka' nzi' lagak yógo'te benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁶ Znnabla' Xažo Dios, lo yela' wnni'a da' zenle'e chie', wnezjwe' chele yela' wak che Dios Be' La'y, na' gone' ga gólele lo yichj lázdo'le. ¹⁷ Znnabla' Benne' Criston' sóateze' lo yichj lázdo'le dan' žejle'le chie' Le'. Znnabla' Le' gone' ga soale to chi'ize lo yela' nži'il chie', na' bi yechá' yichj lázdo'le kan nži'ilele-ne', ¹⁸ nich gak chejni'ilele tzen len yógo'te benách ka' che Benne' Criston' kan nži'ile'ele' žo'o gáte'teze na' to chi'ize. ¹⁹ Znnabla' Dios gone' ga gónbia'le yela' nži'il na', da' bi gak gónbia'žo dot kan naken, nich soa dot da' nakkze Dios len le'e.

²⁰ Na'a, įga'n zen Dios, Bennen' gak gónle'eže' kan gak nnablžo-ne' o kan gak sa' láže'žo, na' wkonle' žin yela' wak chie' lo yichj lázdo'žo! ²¹ įga'n zénteze Dios lawgak benách ka' che Benne' Criston', na' law Jesús na'kze, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

4

Dios Be' La'y žone' žo'o toze len lježžo ka'

¹ Na'a, neda' žata'yoela' le'e, ne nyejwa' liž ya nga dan' zzoa lia' che Benne' Criston'. Znnabla' le'e gonle dot kan žala' gongak benne' ka' bliž Dios nich gákgake' che Leze', kan lezka' bliže' le'e. ² Le gak gařjw laže', na' ži'i laže'. Le kwez zen laže', na' le we' laže' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele. ³ Le we' laže' gáktezle toze kan ba ben Dios Be' La'y le'e, na' gonle ki lo yela' zga'n cháwe'do' chele da' zóalenen le'e.

⁴ Toze nak beła' žen che Benne' Criston' da' nžagžo žo'o.

Toze nak Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

Toze nak da' žxen láže'žo, dan' bliž Dios žo'o nich yebélenžon.

⁵ Toze nak Xanžon', na' toze da' žejle'žo, na' toze da' bezoažo nis.

⁶ Toze nak Dios, Bennen' nake' Xažo yógo'težo.

Le' zna bi'e yógo'težo, na' zkonle' žin yógo'težo, na' zoakze' Le' lo yichj lázdo'žo yógo'težo.

⁷ To tožo nzi'žo to yela' wak che Dios kan nak da' benn Benne' Criston' che chežo. ⁸ Naken ki kan nyejw le'e yiche la'y, da' znan:

Beyepe' ya'abá che Dios, na' bchi'e benne' zan, benne' ka' beslé' lo na' da' xiwe'.

Bdise' čegak benách ka' da' zonnze' chégake'.

⁹ ¿Bizkze zejlás dan' znan: "beyepe'?" Žsedlen žo'o betje' zga'ale, na' ble'e že'le lo yežlyó nga. ¹⁰ Bennen' betje' nake' Bennen' beyepe' žá'teže ya'abale nich besché'e yógo'te len da' nakkze' Le'. ¹¹ Benne' Criston' bennkze' che chežo yela' wak chie' ka':

Bi'e bałe benne' ka' latje gákgake' wbás chie' ka'.

Bene' ga zchaljgak yebałe benne' ka' lo wláz Dios.

Bsele'e yebałe benne' ka' chejcháljgake' diža' chawen'.

Bnnite' yebałe benne' ka' nich gape chí'igake' benách chie' ka'.

Wžie' yebałe' nich wsédgekle' benách chie' ka'.

¹² Benne' Criston' bpa'kze' benách chie' ka' nich gak góngake' xchine', nich góngake' ga gągak dot li laže' benne' ka' zej nake' ka' beła' žen chekze' Le'. ¹³ Ki gaken na' zejte yeyakžo toze yógo'težo kan žejle'žo che Benne' Criston', Ži'n Dios, na' kan nónbia'žo-ne'. Gakžo wałe, na' yeyakžo dot kan nakkze Benne'

Criston'. ¹⁴ Biž gakžo ka xkwide' ka, kan zej nak benne' ka' la' zchá'tegake' kan žóngake', na' zej nake' ka to da' zejen law nis yego, o ka to da' zche' bíte'teze be' žaken, na' zzi' lo ná'gake' bíte'teze diža' da' žsedle no benne' légake', bennen' žon láže'le' légake' len yela' sina' chie', na' žone' ga zchíxgkele benách ka'. ¹⁵ Na'a, dan' nži'ilžo žo'o lježžo ka', žala' wcháljžo da' naken dot da' li nich gak yeyakžo dot kan nak Benne' Criston', na' gakžo toze len Le', Bennen' nake' Xane dot beła' žen chie', da' nakžo žo'o. ¹⁶ Benne' Criston' žonkze' ga nžag chawe' beła' žen chie', da' nakžo žo'o, na' dot beła' žen chien' nžagen tzen ni'a che da' žon toze beła' žen chien'. Kate' žonžo xchinžo to tožo žo'o, žo'o na' nžagžo beła' žen chien', na' doten zgolen, na' žaken dot li laže', kan zej žakže dot li laže' kan nži'ilžo lježžo ka'.

Yela' nban kobe da' napžo dan' nakžo che Jesús

¹⁷ Lo wĺáz Xanžon' žapa' le'e da' ni, na' zdian' lo na'le, znnia': biž gonle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, benne' ka' žóngake' kan želzá' láže'gakze', ¹⁸ na' zej nchoł yichj lázdo'gake'. Dan' zej nake' benne' bi nnezle ka', na' zej non žižje lázdo'gake', che len bi zej nzi'e yela' nban da' žonn Dios chežo.

¹⁹ Bi žedoé'egkele'.

Bde kwíngake' nich góngake' da' zinnj.
Dot láže'gake' žóngake' yógo'te da' kegle.

²⁰ Benne' ka' bsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', bi bsédgekle' le'e gonle kan žongak benách ki. ²¹ Da' naken dot da' li da' bénlele kan nak che Benne' Criston', na' da' nakle chie' Le', žsédgeklen le'e da' naken dot da' li da' zóalenen Jesusen'. ²² Le nna bia' yela' benachze chele da' gokle zga'ale, dan' znitlen ni'a che yela' zze laže' chele da' kegle dan' ben láže'len le'e. ²³ Le yeyák kobe lo yichj lázdo'le, na' lo be' nákkzele. ²⁴ Le si' yela' benách kobe da' žon Dios kan nakkze' Le', dan' zla' lawn dan' žonen ga žonle da' naken chawe', na' da' naken li laže'.

²⁵ Che len, biž gon láže'le. Yógo'težo žala' wcháljlenžo lježžo ka' da' naken dot da' li, dan' nžagžo yógo'težo beła' žen che Benne' Criston'.

²⁶ Cha' ža'le, bi žala' gonle doła'. Bi ža'le scha. ²⁷ Bi be gonle da' wnné xjon latje da' xiwe' nna bian' le'e.

²⁸ No benne' zbane' žala' wsane' yela' wbán chie', na' cheje' wen žin nich gata' chie' bi da' wnezjwe' chegak benách yache' ka'.

²⁹ Bi nne zi'le, san le nna da' naken chawe', da' gáklenen no benne' yenlen', na' gonen ga gak chawe' che bennen'. ³⁰ Bi gonle nyache' laže' Dios Be' La'y, dan' nak bia' nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y na' le'e, na' žin ža yeyož yeslé' le'e lo na' doła'.

³¹ Le kwas ládjwle le'e:

Yela' zge'el, na' yela' zža'a,
na' yela' zze laže',
na' yela' zdiłe diža', na' yela' wnné zi',
na' yógo'te da' kegle.

³² Žala' gake ži'i laže', na' yeyache' láže'lele lježle tole yetole, na' yenít lawle che lježle tole yetole, kan ben Dios, benít lawe' chele le'e dan' nakle toze len Benne' Criston'.

5

Kan žala' gaggak benne' ka' zej nake' zi'n Dios

¹ Dan' nakle zi' nkeze Dios, na' Le' nži'ile' le'e, le we' laže' gakle kan nake' Le'.
² Kan nak yógo'te da' žonle, žala' ži'ilele lježle ka', kan Benne' Criston' bži'ile'ele' žo'o, na' bde kwine' lo yela' got lo wlazžo žo'o. Ben kwine' ka to biado' žotžo-ba' law Dios ni'a che doła' da' nbága'žo. Lezka' goke' ka to da' zla' zix, da' žaz laže' Dios, dan' zko'žo lo bkog la'y chie'.

³ Dan' nakle che Dios, bi gonle da' sban, na' bi gonle da' kegle, na' bi dan láže'le yela' gape. Naž bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. ⁴ Bi nnale da' sban o da' wen laže' o diža' ka'ze, da' ka' bi žala' gonle, san gakže chawe' ye'le Dios: "Žóxkeno'." ⁵ Ba nnézkzelele bi chaz nitó benne' gan zna bia' Benne' Criston' tzen len Dios, bennen' žone' da' sban, o bennen' žone' da' kegle, o bennen' zdan láže'e yela' gape. Bennen' zdan láže'e yela' gape nake' ka to benne' zka'n zene' lo'a ka'. ⁶ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e len da' bi naken dot da' li. Ni'a che doła' ki Dios gone' zia benne' ka' bi žóngake' kan zna xtiže'e. ⁷ Bi gónlenle tzen benách ki.

⁸ Zga'ale wyo'ole le'e da' nak choł, san na'a yo'ole bani' che Dios, dan' nakle toze len Xanžon'. Le gon da' naken che banín', ⁹ dan' žon banín' ga gakžo ži'i láže', na' ga wchalžžo da' naken dot da' li, na' ga gakžo chawe'. ¹⁰ Le we' laže' nnézelele da' žaz laže' Xanžon'. ¹¹ Bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' zinnj, dan' žóngake' gan nak choł, san le yebéj lawe' law dan' žóngake'. ¹² Yedoé'elžo wchalžžo kan nak da' žongak benne' ka' ngáche'ze. ¹³ Kate' bi da' yebejžo lawe' law, gak bia' yógo'te kan zej naken, dan' gon da' nak bani' ga gak bia' yógo'ten. ¹⁴ Che len nyejw le'e yiche da' znnan:

Bebán, le' na' ztaso'.

Wyase ladjw benne' gat ka'.

Benne' Criston' wza'ni'e chio'.

¹⁵ Le wia kwinle kan žonle. Bi gakle benne' bi žejni'igekle', san le gak benne' žejni'igekle'. ¹⁶ Le wkonle žin latje da' den chele dan' ba zoažo ža bi žak chawe' chežo. ¹⁷ Bi gakle benne' bi nnezle ka'. Le we' laže' chejni'ilele da' žénele Xanžon' gonlen. ¹⁸ Bi sóžlele, dan' gon yela' zzožle ga nítlele to chi'ize. Le we' latje nna bia' Dios Be' La'y le'e. ¹⁹ Le wchaljlen lježle tole yetole, wkonle žin salmo ka', na' da' ka' žoł-le che Dios, na' da' ka' žoł-le ni'a che Dios Be' La'y. Dot láže'žo žala' gołžo che Dios da' wká'n zenen Le'. ²⁰ Le wkonle žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno'" ni'a che yógo'te da' žaken.

Kan žala' gonžo chegak lježžo ka'

²¹ Le gon kan zna xtiža' lježle tole yetole nich ki wká'n zenle Dios.

²² Le'e, no'le ka', le gon kan zna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle kan zna xtiža' Xanžon'. ²³ Ki žala' gonle dan' zna bia' to benne' byo zo'le' kan žon Benne' Criston', zna bi'e benách chie' ka'. Benne' Criston' nake' Benne' žeslé' benách chie' ka', benne' ka' zej nžage' beła' žen chie' Le'. ²⁴ Kan žongak benách ka' che Benne' Criston' kan zna xtiže'e, lezka' žala' gongak no'le ka' kan zna xtiža'gak benne' byo che chégake' lo yógo'te da' žaken.

²⁵ Le'e, benne' byo ka', le ži'il no'le che chele kan Benne' Criston' nži'ile' benách chie' ka', na' bde kwine' nich gote' lo wlážgake'. ²⁶ Ki got Benne' Criston' nich wnnite' benách chie' ka' lo na' Dios, na' zej nyaže' to lo nis da' naken xtiže'e. ²⁷ Got Benne' Criston' lo wlážgake' nich gak wzle' légake' law Dios, zej nake' ka to laže' xtan, da' bi naken sban, na' bi xonjen, na' bi zoa nitó da' zchinnjen, dan' žone' ga gákgake' dot chawe', na' ga bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'. ²⁸ Le ži'il no'le che chele kan nži'il kwinle. No benne' byo

nži'ile' zo'le, nži'il kwine'. ²⁹ Bi zoa no benne' žon zi' kwine', san zřaw kwine', na' žape chi'i kwine', kan žon Benne' Criston' len benách chie' ka', ³⁰ benne' ka' zej nžage' bela' žen chie', na' žo'o nžagžo bela' žen chien'. Nakžo žo'o ka xpele'e, na' žit chie' ka'. ³¹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Che len benne' byo žala' wka'ne' xa xne'e nich chejsóalene' no'le chie', na' da' chope' yeyákgake' ka toze benne'." ³² Da' ni da' nyejwn le'e yiche zloe'elen law to da' naken dot da' li, na' neda' žekla' lezka' zchaljen kan nak che Benne' Criston', na' chegak benách chie' ka'. ³³ Lezka' zchaljen kan nak chele. Yógo'tele le'e, benne' byo ka', žala' ži'ilele no'le che chele kan nži'il kwine', na' le'e, no'le ka', žala' gapple ba la'ne benne' byon' che chele.

6

¹ Le'e, xkwide' ka', žala' gonle kan zřna xtiža'gak xa xna'le nich ki gonle kan zřna xtiža' Xanžon'. Žala' gonle da' naken chawe'. ² Da' bchi'le Dios da' naken blo, dan' zchen' to da' bchebe laže'e gone', naken da' znnan: "Wdape ba la'ne xa xno'o, ³ na' gak chawe' chio', na' scha so' nbano' yežlyó nga."

⁴ Le'e, benne' ka' nakle xagak xkwide' ka', bi gonle ga ža'agak zi'nle ka', san le yesgól légakbe', na' le sel-gakbe' snia, na' le wsedle-gakbe' kan žaz laže' Xanžon'.

⁵ Le'e, nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le gon dot láže'le kan zřna xtiža'gak xanle ka', benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga, na' le gape-gake' ba la'ne lo yela' zžebe chele, na' le gon xchingake' kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁶ Le gon xchingake', kégeze kate' ne zwiágake' le'e, nich yežójzele chawe' láwgake', san dot láže'le le gon xchingake' kan žaz laže' Dios, kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁷ Dot láže'le le gon xchingake', na' ki gaken, gonle xchin Xanžon', na' kégeze xchingak benách ka'. ⁸ Nnézkzelele kan gon Xanžon'. Yebi'e che chežo kan zej nak da' chawe' da' žonžo cha' nakžo benne' ndo'w ka', o cha' bi ndo'žo.

⁹ Le'e, benne' ka' zej yo'o benne' ndo'w ka' lo na'le, le gon chawe' chegak wen žin chele ka', na' bi wchébele légakbe'. Le chejsá' laže' kan nak chele, yo'ole lo na' Xanžo, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, tlebe kan nak chégake', na' Le' bi zche'e kan žone' che to benne' ka'.

Dios žonne' chežo da' ka' žon chóchgaken žo'o

¹⁰ Na'a, ži'na'do' ka', le gak choch dan' nakle toze len Xanžon', na' zoalen yela' wak zen chie' le'e. ¹¹ Le gape chi'i kwine', wkónlele žin da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chi'igaken žo'o, nich gak soale choch katen' yénele da' xiwe' gonen ga bága'le dola'. ¹² Bi zdíl-lenžežo benách ka', benne' zej nake' bela', na' žit, san zdíl-lenžo yela' wnná bia' chegak be' xiwe' ka', be' ka' želdán lo be'ze, na' žónlengaken tzen benne' ka' zřna biá'gake', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', be' ka' zej nnitan' yežlyó nga gan nak choł.

¹³ Che len:

Le si' yógo'te da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chi'igaken žo'o, nich kate' žin ža katen' gak da' bi naken chawe' chežo, na' gak sóelelen, na' kate' yeyóž gonle ki, na' ga'nle choch.

¹⁴ Le soa choch.

Le si' da' naken dot da' li, da' gaken chele ka to yid da' nžejen le'le.

Le gak chawe', na' da' naken chawe' gape chi'in le'e kan žon to laže' žeje da' žape chi'in lcho'w to benne' žeje' lo wdile.

¹⁵ Le soa ban laže' nich gak wchalje diža' chawen' da' zka'n žin yichj láždo'žo law Dios, kan zoa ban laže' to benne' žeje' lo wdile, na' zleje' zele' ni'e.

¹⁶ Da' naken blo, yela' žejlé' chele che Benne' Criston' gaken chele ka to da' naken choch da' wzele lawle, nich bi gala' da' ka' wsé da' xiwe' le'e, da' ka' zej naken ka yag ntóche'do' ka' da' žia yi' láwe'gaken.

¹⁷ Yela' žeslá gaken chele ka to lo'o ya da' gape chi'in yichjle.

Xtiža' Dios gaken chele ka to ya ntoche' da' žonn Dios Be' la'y chežo, nich wtíl-lenžon da' bi naken chawe'.

¹⁸ Le gon yógo'te da' ki, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e.

Le wchaljlenteze Dios, zoalen Dios Be' La'y le'e.

Nich gonle da' ki, žala' soale ban laže', na' bi yedó láže'le, na' nnáblele Dios gáklene' benne' ka' zej nake' chie' Le'. ¹⁹ Lewchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' neda', na' wzejni'ile' neda' da' nnia' katen' žala' wchalja', na' gone' ga gaka' wechóg laže' katen' wchalja', nich gak wzejni'ila' benách ka' kan nak da' ngache' che diža' chawen'. ²⁰ Dios bdie' lo na'a diža' chawen' nich wchaljan', na' dan' bena' ki nyejwa' liž ya nga. Le wchaljlen Dios cha', na' le nnable-ne' gone' ga gaka' wechóg laže' nich wchalja' diža' chawen', kan žala' gona'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

²¹ Tíkiko, lježžo na' nži'ilžo-ne', na' žone' xchin Xanžon' dot laže'e, wloe'ele' le'e dot kan žak chia' nga, na' kan žona'. ²² Che len, sela'a-ne' gan zoale, na' wloe'ele' le'e kan žaken cheto', na' gon choche' le'e.

²³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', wká'n žie' yichj lázdo'le, na' gone' ga gata' chele yela' nži'il da' nžagen yela' žejlé' chele che Benne' Criston', yógo'tele na' nakle chie' Le'. ²⁴ Dios gon chawe'e le'e, yógo'tele na' nži'ilele Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nak li laže' yela' nži'il chele Le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ FILIPOS

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' nólele žáklenle benách chie' ka', na' nólele le'e žape chi'ile légage'. Zoale yež Filipos, na' nakle che Dios, na' nakle toze len Jesusen'. Xkwide' Timoteo žonlenbe' neda' tzen, na' nakto' wen žin che Jesusen'. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Pablo znnable' Dios gáklene' benách ka' che Jesús

³ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" kate' zza' laža'a chele le'e. ⁴ Žebela' kate' zcháljlena' Dios, na' znnabla'-ne' gáklene' le'e ⁵ dan' žejsá' laža'a kan benlenle neda' tzen žin che diža' chawen'. Wzó ľawle žonle žin na' ža na' benlelen, na' žonlen na' zejte na'a ža. ⁶ Dios wzó ľawe' žone' to da' naken chawe' lo yichj lázdo'le. Žxen laža'a Le' gónteze' ki na' zejte ža yelá' Jesús, Benne' Criston'. ⁷ Kan zza' laža'a chele naken kan žala' gona' dan' nží'ile'ela' le'e. Yógo'tele žebelenlele da' žonn Dios chežo, na' lo be' nakkzle žonlenle neda' tzen kate' ne nyejwa' liž ya nga, na' ki gonle kate' žina' ľawgak benne' yolawe' ka' nich wľoe'ela' ľaw, na' gon chi'a diža' chawen' che Benne' Criston'. ⁸ Nnézkzele Dios kan nží'ile'ela' le'e. Naken kan Jesús, Benne' Criston', nží'ile'ekzele' žo'o. ⁹ Znnabla' Dios gone' ga ží'izelele lježle ka', na' gónnli'e yela' sina', na' yela' žejní'il chele, ¹⁰ nich gak kwele da' nákle'eže chawe'. Cha' gaken ki chele, na' gake dot chawe', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' Benne' Criston'. ¹¹ Da' nakle nak bian' da' naken chawe' da' žon Benne' Criston' lo yichj lázdo'le nich ľa' ľaw yela' baní' che Dios, na' nich ga'n zene' Le'.

Zoažo nbanžo nich gakžo kan nak Jesús

¹² Zí'na'do' ka', ženela' nnézele da' ni: yógo'te da' goken chia' góklenen neda' nich gota' latje chia' bchalja' diža' chawen'. ¹³ Ka' goken, yógo'te ni'a na'gak benne' yolawe' ka' len yezika' benne' ka', nnézkzele' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Benne' Criston'. ¹⁴ Dan' nyejwa' neda' liž ya nga, yeláte'ze ndachgak lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' nga, zej nakže' benne' wechóg laže' ka', na' žxen láže'gake' Xanžon', na' biž žžébegake' zcháljgake' xtiža' Dios.

¹⁵ Da' li baľe' zcháljgake' che Benne' Criston' dan' zgé'egekle' neda', na' želdíl diže'e, san yebaľe' zcháljgake' chie' dot li láže'gake'. ¹⁶ Benne' ka' zgé'egekle' neda' zcháljgake' che Benne' Criston' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' kege dot li láže'gake'. Žénegekľe' wsaka' zí'gake' neda' kate' ne nyejwa' liž ya nga. ¹⁷ Benne' dot laže' ka', lo yela' nží'il chégake' zcháljgake' chie' Le', dan' nnézkzele' Dios na'kze bdie' lo na'a žin da' žona', zchalja' diža' chawen'. ¹⁸ Bi žonen ga že zedla'. Žebela' dan' zcháljgake' che Benne' Criston' nákteze, cha' zcháljgake' dot láže'gake' o cha' bi žóngaken' ki.

Na'a, žebéžela' ¹⁹ dan' nnezla' yelá' neda' lo da' žaken chia', nyejwa' liž ya nga, dan' znnáblele le'e Dios gaken ki, na' dan' žaklen Dios Be' La'y neda'. Nake' Le' Bennen' žsela' Jesús, Benne' Criston', chežo. ²⁰ Ki ženela', na' žxen laža'a Dios, gone' ga bi yedoe'ela', na' gone' ga gak wchalja' lo yela' wechóg laže', na' lo na'a neda' gá'nteze zen Benne' Criston' na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken, cha' gon byenen ľa' gattia' o cha' soa' nbana'. ²¹ Kan žekla' neda', cha' zoa'

nbana', naken nich gaka' kan nak Benne' Criston', na' cha' gata', gaken to da' nakžen chawe'. ²² Cha' gak gona' žin da' gáklēnen diža' chawen' che Benne' Criston' cha' soaza' nbana', bi nnezla' bile žala' kwian'. ²³ Nak zede kwian'. Žénela' gata' nich chejsóalēna' Benne' Criston', da' gakžen chawe' chia', ²⁴ san žonže byenen soaza' nbana' nich gak gáklēna' le'e. ²⁵ Dan' nnezla' naken ki, lezka' nnezla' gá'nlēna' le'e nich gáklēna' le'e nich gakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' yebéželele dan' žejle'le chie' le'. ²⁶ Ki naken, yedjsóalēna' le'e da' yoble, da' gonen ga chaz láže'le Jesús, Benne' Criston', ni'a che da' gone', gáklēne' neda'.

²⁷ Le we' láže'ze gakte kan naken tlebe len diža' chawen' che Benne' Criston'. Ki gaken, cha' yedjwía' le'e o cha' soa' zi'to', yenla' nakle choch, na' nakle toze kan žonle tzen žin che da' žejle'žo, dan' zan' chežo ni'a che diža' chawen'. ²⁸ Bi we'le latje benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe' nich bi wchébegake' le'e. Da' ni wlo'e'elen lé'gake' kwia' yí'gake', san yelale le'e, dan' gak bia' Dios žáklēnke' le'e. ²⁹ Dios žonne' le'e latje gonle xchin Benne' Criston', kégeze kan žejle'le chie', san lezka' kan zžáka'le katen' žonle xchinen'. ³⁰ Na'a, gak gónlenle neda' tzen we' láže'žo wchalžo diža' chawen'. Blé'ekzelele kan wzaka'a katen' bena' ki zga'ale, na' žénlele kan lezka' zžaka'a na'a.

2

Jesús goke' gaxjw laže', na' wzí'e yela' zen

¹ Dan' Benne' Criston' žon choche' le'e, na' lo yela' nži'il chie' žeyache' láže'le' le'e, na' nakle toze len Dios Be' La'y, na' nží'ilele lježle ka', na' žeyache' láže'lele lježle tole yetole, ² le gon ga yebéle'ežela'. Nich gonle ki, žala' gakte toze len lježle ka', na' gak toze kan nží'ilele lježle tole yetole. Lezka' žala' gakte toze lo be' nákkzele, na' kan zža' láže'le. ³ Kan nak da' žonle, bi be žala' gonle lo yela' zdan yela' gape chele o nich wká'n žen kwínle, san cháwe'do' žala' gonle yógo'te, na' bi géklele nákkzele le'e blo ka lježle ka'. ⁴ Lezka' le we' laže' gak chawe' chegak lježle ka', na' kege chele le'eze.

⁵ Žala' gakte gaxjw laže' kan gok Jesús, Benne' Criston', gaxjw laže'. ⁶ Le' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, san bi gokle' žala' gon byene' ga'ne' tlebe kan nak Dios. ⁷ Bzoakze' chela'ale yógo'te da' wdape', na' ben kwine' ka to benne' ndo'w. Golje' kan žaljgak benách ka', na' goke' benách. ⁸ Katen' goke' benne', goke' gaxjw laže', na' bene' kan zžna xtiža' Dios, na' gote'. Wdé'e le'e yag kroze kan žak che to benne' wen da' zinnj'. ⁹ Che len Dios bechise' le', na' bene' ga nake' blo ya'abá chie', na' bzoe' chie' to la da' záka'žen ka yógo'te lagak benách ka'. ¹⁰ Ki ben Dios nich wzóa zibgak yógo'te benne' ka', benne' nníta'gake' ya'abá chie', na' yežlyó nga, na' lo latje choł, katen' yéngkele' la Jesusen'. ¹¹ Yógo'tegake' nnágake' kwáselo nak Jesús, Benne' Criston', Xángake' nich ga'n zen Xažo Dios.

Žala' gakžo ka da' ka' zgó'ogaken baní' yežlyó nga

¹² Che len, zí'na'do' ka', kan bēnlele da' wnnía' katen' wzóalēna' le'e, na'a žon byenžen gonle kan zžnía' kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Le gon xchin Xanžon' na' zejte yeyož yeslé' le'e. Le gon ki lo yela' zžebe chele le', na' lo yela' žzize. ¹³ Dios žonkze' žin lo yichj láždo'le, na' žone' ga žénelele gonle da' žaz laže'e le', na' lezka' žonne' yela' wak chele nich gak gonlen.

¹⁴ Le gon yógo'te da' žala' gonle, na' bi be nnele chen, na' bi tił diža'le. ¹⁵ Ki žala' gonle, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, san nich gakte li laže' zi'n

Dios, na' gakle dot chawe' yežlyó nga, gan zoale ladjw benách ka' bi zej nake' chawe', na' zzóagake' Dios chełá'ale. Le'e zgo'le baní' ládwwgake' kan zgo'ogak belj ya'abá ka' baní' katen' nak choł nga. ¹⁶ Žonle ki kate' zchaljle diža' da' zbanlenžo lágwage'. Cha' ki gonle, na' gak yebéle'ela' ni'a che da' nákkzele le'e ža na' yełá' Benne' Criston', dan' nnezla' kege dáche'ze wdía' gan ben zož gata', na' bénli'a žin. ¹⁷ Yełá' žejlé' chele che Benne' Criston' naken to da' žaz laže' Dios. Chełá' gon byenen gata' neda' nich gak li laže' yełá' žejlé' chele chie' Le', yebela', na' gak da' chawe' chia' neda' tzen len yógo'tele le'e. ¹⁸ Lezka' žala' yebélele le'e, lježto' ka', dan' gak da' chawe' chele le'e tzen len neda'.

Kan žongak xkwide' Timoteo, na' xkwide' Epafrodito

¹⁹ Cha' ki žénele Xanžo Jesusen, žxen laža'a la' séla'tia' xkwide' Timoteo gan zoale, nich gak yebela' katen' yełá'be' nga, na' yedjloé'elbe' neda' kan žaken chele. ²⁰ Tozbe' lebe' zza' láže'be' kan zza' laža'a neda', na' že' láže'le'ebe' le'e. ²¹ Yógo'te benne' yezika' že' láže'gake' da' naken chégakze'. Bi že' láže'gake' xchin Benne' Criston'. ²² Nnékzelele kan ben xkwide' Timoteon', bežojbe' chawe'. Bénlenbe' neda' tzen žin che diža' chawen', na' nakbe' chia' ka to xkwide' byo, žónlenbe' xabe' tzen žin. ²³ Sełá'a xkwide' Timoteon' gan zoale katen' nnezla' bi da' gaken chia' nga, ²⁴ la'kze žxen laža'a Xanžon' gone' ga la' yedjwíatia' le'e.

²⁵ Lezka' žekla' žon byenen sełá'a bi' lježžo Epafrodito gan zoale. Xkwide' ni bénlenbe' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' wdíl'ento' da' xiwe'. Le'e bséla'kzele-be' ga zoa' ni nich gáklenbe' neda'. ²⁶ Lebe' žénekelzebe' yedjwíabe' le'e, lježto' ka', dan' že' láže'le'ebe' le'e dan' nnézelele wdá'be' yižwé'. ²⁷ Da' li wda'be' yižwé', na' gok gatbe', san Dios beyache' láže'le'-be', na' kégeze lebe', san lezka' beyache' láže'le' neda', nich bi gakže nyache' laža'a ka naka' na'a. ²⁸ Che len, gónéžela' sełá'a-be' gan zoale nich gak yebélele da' yoble katen' yelé'elele-be', na' biž gak nyache' laža'a neda'. ²⁹ Le si' lo na'le-be' lo yełá' žebél chele, dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston'. Le gape ba la'ne yógo'te benách ka' zej nake' kan nakbe' lebe', ³⁰ dan' ben zož chebe' gatbe' dan' benbe' xchin Benne' Criston', na' dan' góklenbe' neda' lo włazle le'e.

3

Da' naken dot chawe'

¹ Na'a, zí'na'do' ka', le yebél dan' nakle toze len Xanžon'. Bi že' zedla' wzoja' chele da' yoble kan nak dan' bzoja' chele zga'ale, dan' gáklenen le'e. ² Le gape chi'i kwınle chegak benne' ka' žóngake' da' zinnj. Zej nake' ka' bia yiže' snia ka', benne' ka' žon byéngake' chog lo bełá' chegak benne' byo ka' da' nak bia' nzi'gake' xtiža' Dios. ³ Da' nak bian' nzi'žo xtiža' Dios, dan' naken dot li laže', zóalenen žo'o. Dan' žejle'žo che Dios, yo'o Dios Be' La'y yichj lázdo'žo, na' žebelžo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Bi žxen láže'žo to da' žiazen lo bełá' žen chežo. ⁴ La'kze žxen láže'žo naken ki, lezka' neda' de chia' to da' gak wxén laža'a. Cha' zoa no benne' žekle' yelé' dan' zoa da' chawe' da' bene', neda' ba benža' ka da' ben bennen':

⁵ Wžóg lo xpela'a dan' nak bian' katen' goka' xono' ža.

Golja' ladjw biche' ljež benne' Israel ka'.

Nbáblena' za'só Benjamín, zi'nkze Israel na'.

Xa xna'a zej nake' benne' hebreo ka'.

Goka' benne' yodo' fariseo kan bka'n zena' Dios.

⁶ Be' láže'li'a x̄tiže'e ga b̄zinte w̄zia laža'a benách ka' che Benne' Criston'. Cha' wak to benne' gake' chawe' law Dios dan' žone' kan z̄nna x̄tiža' Dios, bi gok no benne' bi da' nnie' chia'.

⁷ Na'a, da ka' b̄xen laža'a zga'ale, ba bzoan' cheła'ale dan' naka' che Benne' Criston'. ⁸ Kégeze da' ki, san lezka' bnnita' cheła'ale yógo'te da' zej den, nich gak gónbi'a X̄anžo Jesús, Benne' Criston', dan' z̄ká'težen ka' yógo'te da' ka'. Nich gónbi'a Le' bnnita' cheła'ale yógo'te da' ka', na' žekla' zej naken ka' bebe, nich gata' chia' da' žonn Benne' Criston' chežo, ⁹ na' nich gaka' toze len Le'. Beyaka' chawe', kege dan' žona' kan z̄nna x̄tiže'e, san Dios na'kze beyone' neda' chawe' dan' žejli'a che Benne' Criston', kan žeyone' chawe' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. ¹⁰ Žénezela' gónbi'a Benne' Criston', na' soajen yela' wak che Dios neda', dan' bkonle' žin katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' nich gónlena' Le' tzen, saka'a neda' kan wzake'e Le', na' nich soa' gata' kan gote' Le', ¹¹ dan' žxen laža'a Dios, yesbane' neda' lo yela' got.

Da' žonžo nich la'žo latje chežo

¹² Bi z̄nnia' ba napa' yógo'te da' ki da' gonn Dios chia', na' bi žekla' ba naka' dot chawe' lawe' Le'. Na'a, žon byena' gata' chia' yógo'te da' ka' dan' ba wzí' lo na' Jesús, Benne' Criston', neda'. ¹³ Le'e, zí'na'do' ka', bi na' gapa' da' ki, san toze da' žon byena'. Zzala' laža'a da' ba napa', na' žon byena' gata' chia' da' za'. ¹⁴ Žona' kan žon to benne' taría taría žitje' lo witje nich gata' chie' to da' yebélenle'. Ki žona' nich gata' chia' da' bliž Dios žo'o nich gatan' chežo ya' abá chie' dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Ki žala' gonžo yógo'težo žo'o, nak dot li láže' kan žejle'žo che Benne' Criston'. Cha' žéklele bálele žala' gonle to da' yoble, z̄nnabla' Dios wzejni'ile' le'e. ¹⁶ Na'a, kan nak da' ba nzi' lo na'žo, žala' góntezežon.

¹⁷ Le'e, zí'na'do' ka', le gon kan žona' neda'. Ba bsedlto' le'e kan žala' gonle. Le wia kan žongak benne' ka' žóngake' kan bento' neto'. ¹⁸ Ba gožkza' le'e zan chi'i, na' žapa' le'e da' yoble len yela' zbeže chia', z̄nnia': da' žongak benne' zan žonen ga zej nake' ka' benne' ka' bi zlé'egekle' Benne' Criston' chawe', dan' zzoagake' cheła'ale da' benkze' Le' le'e yag kroze. ¹⁹ Chjak benne' ka' žóngake' ki lo yi' gabíl dan' dios chégake' naken da' zzeze láže'gake', na' zka'n zen kwíngake' ní'a che da' žóngake', da' ka' žala' gonen ga yedoé'egekle'. Že' láže'zegake' da' de yežlyó nga, ²⁰ san žo'o že' láže'žo da' de ya'abá che Dios gan nbabžo, na' zbežžo ža yelá' X̄anžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, katen' yežoje' ya'abá che Dios. ²¹ Le' wché'e beła' žen chežo, da' kwia yi'kzen, na' gone' ga yeyaken kan nak beła' žen chekze' Le', da' soan to chi'ize. Ki gone' len yela' wak zen chie' da' wkonle' žin nich nna bi'e yógo'te.

4

Žala' yebétezelenižo X̄anžo

¹ Che len, zí'na'do' ka', le gak choch kan žejle'le che X̄anžon'. Nží'ile'ela' le'e, na' ženela' yedjwía' le'e. Žonle le'e ga žebela', na' nakle chia' ka to da' chawe' da' benn Dios chia'.

² Le'e, Ebodia len Síntike, žáta'yoela' le'e gakle toze kan žala' gaggak benne' ka' zej nake' che X̄anžon'. ³ Na'a, lježa' li láže', ženela' gákleno' chope' ka', dan' bēnlengake' neda' tzen žin, bchaljto' diža' chawen', na' bēnlengak Klemente len yezika' lježa' ka', neto' tzen. Ba zej nyejw lágake' ya'abá che Dios gan zej nyejw lagak benne' ka' ba de yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

⁴ Le yebétezenle *Xanžon'*. Da' yoble, *znia'*: Le yebél. ⁵ Le gak ži'i laže' len yógo'te *benách ka'*. Za' *yejá' Xanžon'*.

⁶ Bi kwe' zedle, san le nnable Dios da' žiažjen chele, na' le yi'e: "Žó_xkeno" ni'a che yógo'te dan' *znnable*. ⁷ Dios *wká'n žie'* yichj *lázdo'le*, kan *zdetlen ka da' gak chejní'igekle benách ka'*. Dan' *zsoa žin yichj lázdo'žo gape chi'in yichj lázdo'le*, na' da' *zsa' láže'le*, dan' *nakle toze len Jesús, Benne' Criston'*.

Žala' sa' láže'žo da' naken chawe'

⁸ Da' *žapa' le'e kate' ze lawte, zí'na'do' ka'*, le sa' *láže'le che*:
Da' *ka' zej naken chawe'*.

Da' *ka' žon cháwe'gaken benách ka'*.

Da' *naken dot da' li*.

Da' *naken li laže'*.

Da' *žebélenžo*.

Da' *naken dot laže'*.

Da' *naken xtan*.

Da' *žala' gapžon ba la'ne*.

⁹ Le gon kan *bsedla' le'e*, dan' *wzí' lo na'le*, kan *bcháljléna' le'e*, na' kan *bená gan zoale*. Dios, *Bennen' žonne' chežo da' zka'n žin yichj lázdo'žo soálene' le'e*.

Da' chawe' da' bengak benne' yež Filipos ka' che Pablo

¹⁰ Žebélenla' *Xanžon'* dan' *že' láže'le le'e neda' da' yoble*. Bi *znnia' goł láže'le neda'*, san bi na' *gata' latje chele gáklénle neda'*. ¹¹ *Lezka'*, bi *znnia' ki dan' zoa bi da' žiažjela'*, dan' *ba nsedla' chaz laža'a da' dezen chia'*. ¹² *Ba wdía' lo yela' yache'*, na' *lo yela' wnni'a*. *Nsedla' soa' nákteze*, *cha' neljla' o zbil zdona'*, na' *cha' de chia' da' zenle'e o zoa bi da' žiažjela'*. ¹³ *Yógo'te zžáke'la' dan' Benne' Criston' žon choche' neda'*. ¹⁴ *Benle le'e da' chawe' katen' góklénle neda'*, na' *beyón zenle neda' katen' wzaka'a*.

¹⁵ *Le'e, benne' yež Filipos ka'*, *nnézkzelele kan gok chia' ža na' katen' bezá'a gan nbab Masedonia, nich bejchalja' diža' chawen'*. *Ládwjgak benách ka' che Benne' Criston'*, bi *wzóa no benne' gókléne' neda'*, san *lé'ezele góklénle neda'*. *Bséla'le chia' dan' bnéjzwlen*, dan' *wzí' lo na'le da' bzenla' le'e*. ¹⁶ *Katen' wzóa' lo yež Tesalónika, to chope chi'i bséla'le dan' bnéjzwlen chia' katen' byážjelan'*.

¹⁷ *Bi že' laža'a bi da' si'an, san žénela' gáta'že chele da' yebélenlénen ya'abá che Dios*. ¹⁸ *Žapa' le'e: ba wzí'a yógo'te dan' bséla'le chia', na' wdetle ka da' byážjela'*. *Dan' bséla'le lo na' xkwide' Epafroditon' benen ga goken ki*. *Dan' bnéjzwlen naken ka to da' zla' zix da' zla'ten law Dios, na' ka to da' zgo'ožon law Dios da' žaz laže'e le'*. ¹⁹ *Dios wnezejwe' chele yógo'te da' žiažjelele, kan nak yela' wnni'a da' žen' ya'abá chie', dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'*. ²⁰ *iGa'n zénteze Xažo Dios! Ka'kze gaken*.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

²¹ *Lo wlaza' neda'*, le gape "Padiox" *benne' ka' zej nake' che Dios ga na', dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'*. *Lježžo ka' nníta'gake' nga, benne' ka' žónlengake' neda' tzen, žápegake' le'e "Padiox."* ²² *Lezka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' nga, benne' ka' zej nake' che Dios, žápegake' le'e "Padiox."* *Lezka' benne' wen žin ka' nníta'gake' liž benne' znna bi'e dot gan nbab Roma žápegake' le'e "Padiox."*

²³ *Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken*.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ COLOSAS

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

1-2 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' nakle lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', na' zoale lo yež Colosas. Znnabla' Xažo Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. Naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tzen.

Pablo zcháljlene' Dios, na' ži'e Le': "Žóxkeno"

3 Kate' zcháljleno' Dios, Xa Xažo Jesús, Benne' Criston', žé'tezto'-ne': "Žóxkeno" ka' nak chele, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e 4 dan' benlto' kan žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' kan nží'ilele yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios. 5 Ki žonle dan' žxen láže'le da' bchebe laže' Xažon' gonne' chele, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, dan' bénlelen katen' bžin chele le'e da' naken dot da' li che diža' chawen'. 6 Diža' chawen' bžinen chele kan zžinen dot yežlyó nga. Žonen žin, na' zze diža' chen dot yežlyó nga, tlebe kan žaken gan zoale le'e. Ki žaken ža ni'te katen' bénlelen, na' zejte na'a ža, na' da' li bénbia'le kan žon chawe' Dios žo'o. 7 Epafras bsedle' le'e da' ni. Nake' benne' nží'ilžo'-ne', na' žónlene' neto' tzen žin, na' ležka' nake' wen žin li laže' che Benne' Criston', na' žáklene' le'e. 8 Benne' ni bzenle' neto' kan nží'ilele lježe'le ka', da' gak gonlen dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

9 Che len ležka' neto', ža ni'te katen' gókbe'elto' da' ni, na' zejte na'a ža bi žsento' zcháljleno' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, na' gone' ga gónbia'le dot da' žénekezele' Le', na' wnezjwe' chele dot yela' žejní'il, na' yela' sina' da' zgo'o Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. 10 Ki znnablto'-ne' nich gak gonle kan žala' gongak benne' ka' zej nake' che Xažon', na' nich gak gonle yógo'te da' žaz laže'e Le', na' nich gak gonle yógo'te da' naken chawe', na' gakže' li laže' kan nónbia'le Dios. 11 Znnablto'-ne' gon choche' le'e, na' wnezjwe' chele yela' wak chawe' chie', nich gak sóelele yógo'te da' žaken, na' nich gakle zen laže', na' yebéle'elele. 12 Lo yela' žebél chele le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno" dan' bdie' lo na'žo gata' chežo latje lo baní' chie', nich gónlenžo tzen benne' ka' zej nake' che Leže'. 13 Xažo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' da' xiwe', dan' zna' bian' latje choł, na' bdie' žo'o gan zna' bia' Zi'nkze', Bennen' nží'ile'. 14 Zi'ne' na' beya'we' žo'o, katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' benít lawe' chežo doła' da' wbága'žo.

Beyakžo toze len Dios dan' got Jesús lo wlazžo žo'o

15 Benne' Criston' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, Bennen' bi gak le'elžo. Wzoakze Benne' Criston' zga'ale' ka' yógo'te da' ben Dios. 16 Lo na' Benne' Criston' ben Dios yógo'te da' zej den, da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, da' ka' zle'elžon, na' da' ka' bi gak le'elžon, da' ka' zej naken latje blo ka', na' yela' wnná' bia', na' da' ka' nzi' lo ná'gaken yela' zen, na' yela' wak che ya'abá che Dios, na' che yežlyó nga. Ben Dios yógo'te da' ka' lo na' Benne' Criston' nich yebélenle' Le' légaken. 17 Benne' Criston' wzoakze' zga'ale' ka' yógo'te da' zej den, na' yógo'ten nnita'gaken ni'a che yela' wak chie' Le'. 18 Benne' Criston' nake' Xangak benách chie' ka', na' znezjwe' yela' nban chégake'. Ležka' nake' Bennen' nežw bebane' to chi'ize lo yela' got. Zga'ale' Le' bebane' to chi'ize lo yela' got nich gake' blo lawgak yógo'te da' zej den. 19 Ka'

goken dan' wyáz laže' Xažo Dios soa dot da' nakkze' Le' len Benne' Criston'.
 20 Ni'a che da' ben Benne' Criston', Dios bene' ga gak gá'nłengak Le' chawe'
 yógo'te da' zej den, da' ka' zej nntan' yežlyó nga, na' da' ka' zej nntan' ya'abá.
 Beyone' légaken toze len Lekze' dan' blalj Benne' Criston' xchene' katen' gote'
 le'e yag kroze.

21 Le'e, zga'ale bkwáslenle Dios, na' gokle ka benne' ka' bi zlé'egekle' Dios
 chawe' lo yichj lázdo'le ni'a che zia da' wbága'le, san na'a ba beyone' le'e toze
 len Lekze'. 22 Ka' goken dan' Benne' Criston' bde kwine', na' gote' lo wlazle le'e
 nich gak wzie' le'e law Dios, nakle che Leze', na' nakle dot chawe', na' bi gak
 nitó benne' bi da' nnie' chele. 23 Ki gaken cha' ga'nle choch kan žejle'le che
 Benne' Criston', na' gakte ka to yo'o da' že' lenen gže', na' cha' bi cha' lázdo'le
 kan žxen láže'le diža' chawen' dan' bénlele, dan' zze diža' chen dot yežlyó nga
 dan' ben Dios zan ya'abá. Dios bzoe' neda', Pablo, nich gaka' wen žin che diža'
 chawen'.

Žin da' bde Dios lo na' Pablo

24 Žebela' na'a ni'a che da' zzaka'a nich gáklena' le'e, na' lo bela' žen chia'
 zzaka'lena' Benne' Criston' tzen lo wláz bela' žen chie' Le', da' naken benách
 chie' ka'. 25 Dios bene' ga naka' neda' wen žin chegak benách ka' che Benne'
 Criston', na' žona' xchin Dios, dan' bdie' lo na'a gona' nich gáklena' le'e, na'
 wzenla' le'e dot kan nak xtiža' Dios. 26 Zzejni'ila' benách ka' da' ngache', dan'
 bgachen' ža ni'te, na' nitó benne' bi gok gónbi'en, san na'a Dios ba bzejni'ile'
 benách ka' zej nake' che Leze' kan nak chen. 27 Dios gónekzele' gone' ga
 gónbia'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che dan' bgachen'. Ki žna
 dan' bgachen': "Benne' Criston' nake' toze len le'e, na' nake' da' nak bian' gak
 chazle le'e lo baní' chie'."

28 Zchaljito' che Benne' Criston', na' žsa'to' láže'gak yógo'te benách ka', na'
 žsedlto' légake' len yela' žejni'il che Dios, nich gak wzeto' yógo'te benách ka' law
 Dios, zej nake' dot chawe' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. 29 Nich
 gaken ki žona' žin, na' že' laža'a yeyož gona' da' ni, žkonla' žin dot yela' wak, na'
 yela' wnná' bia', da' ka' žonn Benne' Criston' chia'.

2

1 Ljéža'do' ka', ženela' nnézele že' láže'li'a gona' da' gáklenen le'e len benách ka'
 nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' yógo'te benne' ka' bi na' lé'egekle' neda'.
 2 Žona' ki nich gon chocha' yógo'tele le'e nich gakte toze lo yela' nži'il, na' gata'
 yela' žebél chele, na' gaple dot yela' wnni'a che yela' žxen laže' da' naken li
 laže', da' žonn yela' žejni'il chežo. Ki žaken nich gónbia'le da' bgache' che Xažo
 Dios, dan' nakkzen Benne' Criston'. 3 Lo na' Benne' Criston' žebélenžo dot yela'
 wnni'a che yela' žejni'il, na' yela' sina' che Dios. 4 Da' ni žapa' le'e nich bi gak
 no benne' gon láže'le' le'e, bennen' yénele' chejle'žo da' wen laže'. 5 La'kze' zoa'
 zi'to' gan zoale le'e lo bela' žen chia', lo be' nakkza' žónlena' le'e toze, na' žebela'
 dan' ženla' že' cháwe'le, na' nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'.

6 Che len, kan wzí' lo na'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', lezka' žala' gonle
 yógo'te da' gonle, zóalene' Le' le'e. 7 Kan žon to yag, zzoan lwen gže', na' lezka'
 kan nyas to ze'e lo lenen, le soalen Benne' Criston'. Le soa choch kan žejle'le
 chie' Le', kan ba bsédlele. Le ye'teze Dios: "Žóxkeno'."

Da' kobe da' nakžo dan' nakžo toze len Jesús

⁸ Le gape chi'i kwınle nıch bı we'le no benne' latje gon l aze'le' le'e, bennen' wkonle'  ın yela'  ejnı'ıl chegak benách ka', na' dıza' ka' znnázegake' zej naken dot da' lı, kan nak da'  ontezze  ongak benách ka', na' kan nak da'  s dgekle benách ka', da' naken che ye lyo nga, na' kege da' naken  tıza' Benne' Criston'.

⁹ Dot da' nakkze Dios zoalenen Benne' Criston' la'kze beyake' benách, ¹⁰ na' le'e naple dot da' nak Dios dan' nakle toze len Benne' Criston', Bennen' znn  bı'e yogo'te benne' wnn  bia' ka', na' benne' ka' bı da' nzi' lo n 'gake'. ¹¹ N og lo bel  chegak benne' judıo, benne' byo ka', da' zloe'elen nzi' lo n 'gake'  tıza' Dios, san le'e, dan' nakle toze len Benne' Criston', zoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, da' bı naken to da' nonen lo ni'a lo n 'gak benách ka'. Benne' judıo ka' zchogake' to yiddo' chegak bı' byodo' ka', san le'e, ba nde che dot yela' benách chele da' benlenlen dola'. Ki naken chele dan' benlenle Benne' Criston' tzen katen' gote' le'e yag kroze. ¹² Katen' bezoale le'e nis b ache'lenle Benne' Criston' tzen lo ye w ba, na' beb nlenle-ne' tzen dan' bejl le che Dios, len yela' wak chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got. ¹³ Zga'ale gokle le'e ka benne' gat ka' ni'a che dola' da' wb ga'le, na' bı wzoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, san na'a Dios ba bene' ga zoale nbanle tzen len Benne' Criston', na' benıt lawe' chele le'e yogo'te dola' ka' da' wb ga'le. ¹⁴ Dios bsol ' da' ka' wb ga'zo, da' ka' zej nyejwn le'e yiche lo da' bchi'le Moisés, da' ka'  esb ga'gaken  o'o zia. Bek e da' ka' wb ga'zo, na' bde'en le'e yag kroze ka to da' wbag  Benne' Criston'. ¹⁵ Katen' got Benne' Criston' le'e yag krozen', bek e yela' wnn  bia' chegak be'  ıwe' wnn  bia' ka', na' chegak be' ka' nzi' lo n 'gaken yela' wak che da'  ıwe', dan' bloe'ele' dan' zej nakkze be'  ıwe' ka', na' bek e yela' wnn  bia' ch gaken, katen' gote' le'e yag kroze na'.

 ala' we' l ze'zo da' naken che ya'ab  che Dios

¹⁶ Che len, bı we'le no benne' latje yesbage'e le'e zia ni'a che da' ze'j  awle, o dan' bı  apele  a lni da'  apegak benne' Israel ka', da'  apegake' kate' zoa byo' ze'n ka', na'  a la'y ka' chégake'. ¹⁷ Yogo'te da' ki zej naken ka to bxin che da'  ala' gaken, na' zloe'ezegeklen da' nap o ni'a che Benne' Criston'. ¹⁸ Bı we'le no benne' latje gone' ga wnit  le'e da'  eyala' chele, bennen'  on by nli'e gaggak benne' ka' g jw l ze', na' wka'n z ngake' wb s che ya'ab  ka'. Znn gake' bloe'el Dios l gake' da' ka' bı bl e'egeklen', na' zka'n zen kwıngake' kan nak da' ze'ze yıchjgake' lo yela' benachze chégake'. ¹⁹ No benne'  one' ki bı nake' toze len Benne' Criston', Bennen' nake'  an on', na' Le' zzoa choche' bel   en chie', da' nak o  o'o. Zwawen', na'  one' ga naken toze ni'a che da' zej lo  ıt lo bı, na' zgole bel   en chie' na' kan  enele Dios wzenen'.

²⁰ Le'e ba n tlenle Benne' Criston' tzen nıch bı  wchı'igekle da' wsedle ka' che yežlyo nga le'e.  Biz chen'  onle kan ne nakle che yežlyo nga, na'  o'le latje zchı'igekle da' wsedle ka' chen le'e? ²¹ Ki znnagak da' wsedle ka' che yežlyo nga: Bı wkonle  ın da' ni.

Bı gawo' dan'.

Bı kano' yeto' da' den.

²² Yogo'te da' ki kwia yı'gaken katen' ba bkonl o l gaken  ın. Ki zej nak da' ka' zchı'igekle benách ka', da' wsedle ka' nzi' lo n 'gake'. ²³ Da' lı, da' wsedle ki,  k ekle benách ka' zej napen yela'  ejnı'ıl.  ongaken ga zloe'el kwıngake' ka benne' yodo' ka', na' ka benne' g jw l ze' ka', na'  saka' zı'gake' bel   en chégake', san da' wsedle ki bı   k ngaken l gake' nıch gak nna bı 'gake' da' ka' zze l ze'gake' lo yela' benachze chégake'.

3

¹ Na'a, cha' le'e bebánlenle Benne' Criston' tzen, le we' laže' da' naken che ya'abá che Dios gan že' Benne' Criston' kwit li ža che Dios, gan nake' blo. ² Le sa' laže' da' žaken ža'le, na' kege da' žaken yežlyó ngaze. ³ Naken chele ka ba natle, na' yela' nban chele žape chi'i Benne' Criston' gan zoakze Dios. ⁴ Le'e nbánlenle Benne' Criston' tzen. Kate' la' lawe' Le', naž la' lawle le'e tzen len Le' lo baní' chie'.

Yela' nban gole, na' yela' nban kobe

⁵ Che len, le gon ga kwia yi'gak da' zej zoalen le'e, da ka' zej naken che yežlyó nga, da ka' zej naken:

Da' kegle, na' da' zinnj,

na' da' zze láže'le da' kegle,

na' da' zze láže'le da' naken sban,

na' yela' zdan yela' gape.

Ki žala' gonle dan' no benne' zdan laže'e yela' gape nake' tlebe ka to benne' zka'n zene' lo'a ka', dan' bennen' zdan laže'en bi zdan laže'e Dios, na' bi gak wká'n zene' Le' dot laže'e.

⁶ Dan' žongak benách ka' da' ki, Dios gone' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan zna xtiže'e. ⁷ Lezka' benle le'e doła' ki katen' wyo'ole lo ná'gaken.

⁸ Na'a, biž gonle da' ki:

Biž ža'ale, na' biž gekle lježle ka' zi'.

Biž gonle da' zia che no benne'.

Biž nne xíwe'le, na' biž wchalje da' kegle.

⁹ Bi gon láže'le lježle tole yetole dan' ba bka'nle da' gokle zga'ale, na' da' ka' benle zga'ale. ¹⁰ Ba nakle le'e benách kobe ka', na' Dios žekobe' yichj lázdo'le nich yeyákzele kan nak Bennen' beyone' le'e. Ki žala' gonle nich gónbia'le Le' dot kan nake' Le'.

¹¹ Dan' ba nakžo toze len Benne' Criston':

Biž nakžo benne' zi'to' ka', na' benne' judío ka'.

Biž nakžo benne' ka' nžog lo beła' chégake' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios, na' benne' ka' bi nžog lo beła' chégake' dan' nak bian'.

Biž nakžo benne' ka' žejni'igekle', na' benne' ka' bi žejni'igekle'.

Biž nakžo benne' ndo'w ka', na' benne' bi zej ndo'e.

Na'a, Benne' Criston' nake' dot da' zakan', na' nake' toze len yógo'težo.

¹² Dios nži'ile' le'e, na' wžekze' le'e nich gakle che Leze'. Che len, žala':

We' láže'le lježle ka', na' gakle ži'i laže',

na' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' zen laže'.

¹³ Cha' žak diža' bizjw tole len yetole, le soele len lježle tole yetole, na' le yenít law che lježle tole yetole kan ben Benne' Criston', benít lawe' chele le'e. ¹⁴ Da' nakže blo ka' yógo'te da' ki, žala' ží'ilele yógo'te benách ka', dan' nak yela' nži'il da' žone žo'o toze, na' li laže'.

¹⁵ Le we' latje da' zka'n ži yichj lázdo'žo nna bian' yichj lázdo'le. Dan' zka'n žin yichj lázdo'žo žonn Dios chežo. Che len bliže' le'e, nich gakle toze lo beła' žen che Benne' Criston'.

Le ye' Dios: "Žóžkeno'."

¹⁶ Le si' lo na'le xtiža' Benne' Criston' da' gaken chele ka to yela' wnni'a zen. Dan' zoalen yela' žejni'il che Dios le'e, le wsedle, na' le wzejni'ile lježle tole yetole. Dot láže'le le goł che Dios salmo ka', na' da' ka' žol-le nich we lawle Le', na' da' la'y ka' da' žol-le, na' le ye' Dios: "Žóžkeno'."

¹⁷ Kan nak yógo'te da' žonle, da' naken da' zchaljen o žin da' žonlen, le gon yógo'ten lo la Xanžo Jesusen', na' le ye' Xažo Dios: "Žóžkeno'" dan' nak Benne' Criston' toze len le'e.

Da' žala' gonžo che lježžo ka' dan' nakžo che Jesús

¹⁸ Le'e, no'le ka' n'zag ná'lenle benne' byo ka', le gon kan z'naa x'tíza'gak benne' byo che chele, kan žála' gonle, dan' nakle che Xanžon'.

¹⁹ Le'e, benne' byo ka' n'zag ná'lenle no'le ka', le ži'il no'le che chele, na' bi wch'ébele-ne'.

²⁰ Le'e, x'kwide' ka', le gon kan z'naa yógo'te x'tíza'gak xa x'na'le. Da' ni žaz laže' Xanžon'.

²¹ Le'e, nólele nakle x'agak x'kwide' ka', bi tetle se'le ži'nle ka' snia, nich bi yex'jw laže'gakbe'.

²² Le'e, nólele nakle benne' ndo'w ka', le gon kan z'naa yógo'te x'tíza'gak benne' x'anle yežlyó nga. Kégeze gonle ki katen' zwiágake' le'e kan žongak benne' ka' žénezegekle' góngake' ga chaz laže'gak benách ka', san dot láže'le le gon x'chíngake' kan žála' gongak benne' ka' zžébegake' Dios. ²³ Kan nak yógo'te da' žonle, le gonen dot láže'le, dan' gaken kan žonle x'chin Xanžon', na' kege kan žónzele x'chingak benách ka'. ²⁴ Ba nnézkzelele yebí'i Xanžon' chele, na' wnezjwe' chele da' ba bkwez Dios chegak benne' ka' zej nake' ka' ži'nkze' ka'. Ki gaken dan' žonle x'chin Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ No benne' žone' da' kegle, yebí'i Xanžon' che bennen' kan nak da' kegle da' bene', dan' bi wchá' Dios kan žála' yebí'e che chegak benách ka'.

4

¹ Le'e, nólele nakle x'angak benách ka', le gon da' naken chawe', na' da' naken li laže', kan z'kónlele žin benne' wen žin chele ka'. Le chejsá' laže' lezka' zoa X'anle ya'abá che Dios.

² Le'e, yógo'te, le wchálj'enteze Dios. Le sóateze wchálj'lenle-ne', na' le yi'e: "Žó'xkeno'."

³ Kate' ne z'chálj'lenle Dios, lezka' le nnable' gáklene' neto', nich wnezjwe' neto' latje wchaljto' x'tíza' Xanžon', nich gak wzejni'ílto' benách ka' da' ngache' kan nak che Benne' Criston'. Dan' žona' ki njejwa' liž ya nga. ⁴ Lezka' le nnable' Dios wnezjwe' neda' latje wzejni'ila' benách ka' da' ngachen' kan žála' gona'.

⁵ Lo yela' žejni'il chele, le gon da' žonle lawgak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. Le wkonle binlo žin ža ka' gonn Dios chele nich gonle x'chine'.

⁶ Žála' wcháljle diža' cháwe'do' ka' nich sí'gaken benách ka', kan zži'ižo belá' zede' nich gaken dzi', na' ki nnézele kan žála' yecheble, bi da' ye'le to to benne'.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

⁷ Tíkiko wzenle' le'e da' žaken chia' nga. Nake' lježžo nži'ilžo-ne'. Lezka' nake' wen žin li laže' che Xanžon', na' žónlene' neda' tzen žin chie' Le'. ⁸ Che len žsela'ane' gan zoale, nich wzenle' le'e da' žaken chia', na' gon choche' le'e. ⁹ Onésimo, lježžon' nbáblene' le'e chejlene' le' tzen. Lezka' nake' lježžo nži'ilžo-ne', na' žejli'e che Xanžon'. Chope' ki wzéngkle' le'e yógo'te da' žaken nga.

¹⁰ Aristarko, benne' nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga žape' le'e "Padiox." Lezka' x'kwide' Markos, bi' byo che no'le zan Bernabé, žápebe' le'e "Padiox." Ba goža' le'e da' žála' gonle nich gáklene' x'kwide' Markos na'. Cha' la'be' gan zoale, le gape-be' ba la'ne. ¹¹ Lezka' bennen' zoe' nga, bennen' lie' Jesús, na' zoa yetó le' Justo, žape' le'e "Padiox." Zej nnita' benne' zan, benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', san chonnze' ki ladjw benne' judío ka' žónlengake' neda' tzen žin che x'tíza' Dios, na' žeyón zénle'egake' neda'. ¹² Epafras, bennen' nbabe' le'e, na' nake' wen žin che Benne' Criston', žape' le'e "Padiox." Dot laže'e zcháljlene' Dios, na' žáta'yoetzele' Le' gon chawe'e le'e nich gakle li laže', na'

sóatezle gonle yógo'te da' žénekzele Dios. ¹³Zzoa lia' kan nak che Epafras na', že' laže'e le'e, na' lezka' benne' ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lo yež Hierápolis. ¹⁴Demas žape' le'e "Padiox̄" na' lezka' Lukas, bennen' žeyone' benách ka', žape' le'e "Padiox̄" na' nži'ilžo-ne'.

¹⁵Le gape "Padiox̄" lježžo ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' Ninfas len benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' liže'. ¹⁶Kate' yeyóž gol-le yiche ni gan zoale, le gon ga gólgaken benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež Laodisea. Le gol le'e yichen' séla'gak benách Laodisea ka' chele. ¹⁷Le ye' Arkipo: "Be' laže' gono' žin da' bde Xanžon' lo no'o."

¹⁸Neda', Pablo, zzojkza' díža'do' ni le'e yiche, znnia': žapa' le'e "Padiox̄." Le chejsá' laže' kan žak chia' ga nyejwa' liž ya ni. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

1 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Benne' Criston', na' zoale Ľo yež Tesalónika. Nakle toze Ľen Dios, na' lezka' Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Silbano Ľen xkwide' Timoteo žónĽengake' neda' tzen. Znnabla' Xažo Dios, na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Da' nak bia' žejle'gak benne' Tesalónika ka' che Dios

2 Žé'tezto' Dios: "Žóxkeno'" kate' žejśá' láže'to' kan nak chele yógo'tele. Žejśá' láže'tezto' le'e, na' zoa da' znnablto' Dios ni'a chele katen' zcháĽjento'-ne'. 3 Žejśá' láže'tezto' Ľaw Xažo Dios kan nak da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', na' kan nak žin da' žonle dan' nží'ilele-ne', na' kan náktezle choch dan' žxen láže'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. 4 Le'e, lježto' ka', Dios nží'ile' le'e, na' nnezlto' wžekze' Le' le'e. 5 Ki naken dan' wzí' Ľo na'le diža' chawen', da' zchaljton'. Kege Ľen diža'ze, san lezka' Ľen yela' wak bžinen chele, na' Dios Be' La'y ben chochen', na' dot láže'le bxen láže'len. Nnézkzelele kan gokto' gan zoale le'e dan' nží'ilito' le'e.

6 Le'e bcha' kwinle, na' žonle kan žonto' neto', na' lezka' kan ben Xanžon', dan' wzí' Ľo na'le xtiže'e, na' la'kze wzáka'le'e, bebélele dan' yo'ole Dios Be' La'y. 7 Ki naken, ba nakle to da' nak bian' Ľawgak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. 8 Ki naken dan' wzé xtiža' Xanžon' Ľo na'le le'e. Kežeze gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, san lezka' yógo'te latje wzé diža' kan žejle'le che Dios. Ki naken, bi žon byenen bi da' nnato', 9 dan' Ľa' légakze benne' ka' zžéngkle' neto' kan wdaple neto' ba la'ne, na' kan bcha' kwinle, na' wléj yichjle lo'a ka', na' beyakle che Dios nich gonle xchin Dios ban, Bennen' nakkze' Dios. 10 Na'a, zbezle ža yelá' Zi'n Dios, yežoje' ya'abá che Dios. Dios na'kze besbane' Le' Ľo yela' got. Benne' ni nake' Jesusen', Bennen' žeslé' žo'lo doĽa', nich bi soa da' gonen ga gon Dios žo'o zia ža da' zan'.

2

Xchin Dios da' ben Pablo Ľo yež Tesalónika

1 Le'e, lježto' ka', nnézkzelele žin che Dios da' benton' katen' wzóĽento' le'e bi goken dáche'ze. 2 Nnézlele kan gok cheto' Ľo yež Filipos, kan wzáka'to', na' bengak benne' ka' neto' zia. Naž katen' blá'to' gan zoale le'e gokto' wechóg láže' dan' wzoaĽen Dios chežo neto', na' bzenlto' le'e diža' chawen' da' bde Dios Ľo na'to'. Ki bento' la'kze benne' wláž chele ka' bží'igake' che xtiža'to'. 3 Katen' bzenlto' le'e xtiža' Dios, bchaljto', kege dan' nchíxelto', na' kege dan' gónelto' si'to' bi da' den chele, na' bi ben láže'lto' le'e. 4 Dan' žxen láže' Dios neto', bdie' Ľo na'to' wchaljto' diža' chawe' chien', na' kíte'ze zchaljton'. Bi benton' nich chaz láže'gak benách ka' da' žonto' san nich chaz lažen' Dios, Bennen' zchi'a láže'e da' yo'on yichj láždo'žo. 5 Nnézkzelele batkle bcháĽjento' le'e da' wká'n zenen le'e, na' bi bebéj chawe' kwinto' kan žon no benne' žénele' si'e da' de chele. Nnézkzele Dios naken ki. 6 Bi wdiljto' yela' zen da' naken che yežlyó nga, dan' wka'nle le'e neto', na' kege da' wka'ngak benách ka' neto'. La'kze nzi' Ľo na'to'

ye'to' le'e bi da' gonle dan' naktó' wbás ka' bseła' Benne' Criston', ⁷ wzóalento' le'e lo yela' ži'i laže', na' bento' kan žongak xna'gak bi' že'ndo' ka', no'le ka' žape chí'igake' légakbe' lo yela' ži'i laže'. ⁸ Ka' goken, bží'ile'elto' le'e, na' zejte gónelto' wdeto' lo na'le, kégeze diža' chawen' che Dios, san yeláte'ze bi goken wdekzto' lo na'le yela' nban cheto', dan' nží'ile'elto' le'e. ⁹ Žejás' láže'le, lježto' ka', kan goken katen' bzenlto' le'e diža' chawen' che Dios, kan béntezto' žin zede, na' lawe' ža, na' yele bento' žin nich bi wsaka' ži'to' nitole le'e.

¹⁰ Le'e, lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', gak wzóa lile le'e kan bento', na' nnézkzele Dios kan wdáleno' le'e dot kan žaz laže' Dios, na' dot cháwe'do', na' kan bi gak nitó benne' nnie' chen. ¹¹ Lezka' nnézelele kan bento' kan žon to xa xkwide' ka' chegak ži'ne' ka', bcháljleno' le'e, na' ben chochto' le'e to tole. ¹² Bsa'to' láže'le gonle kan žala' gon no benne' nake' che Dios. Lekze' bliže' le'e nich gak chazle gan žna bi'e Le' lo baní' chie'.

¹³ Che len lezka' žé'tezto' Dios: "Žóxkeno'." Ki žonto' dan' wzí' lo na'le xtiža' Dios da' bēnlele, dan' bzenlto' le'e. Wzí' lo na'len, kege ka xtiža' benachze, san kan da' li naken, xtiža' Dios naken. Xtiže'e na' žonen žin lo yichj lázdo'le le'e, le'e na' žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁴ Le'e, lježto' ka', žaken chele kan žaken chegak benách ka' che Dios, benne' ka' zej nake' che Jesús, Benne' Criston', na' nníta'gake' gan nbab Judea. Ki naken dan' ba wzáka'le'ele lo na'gak benách wláž chele ka', tlebe kan wzáka'gake' légake' lo na'gak benách wláž chégage' ka', benne' ka' zej nake' benne' judio ka'. ¹⁵ Benne' judio ka' bétgake' Xanžo Jesusen', na' lezka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. Lezka' belbía láže'gake', na' blággake' neto'. Bi žóngake' da' žaz laže' Dios, dan' bi žlé'egekle' chawe' yógo'te benách ži'to' ka'. ¹⁶ Lezka' žsėjwgake' xnezto' neto', nich bi wcháljleno' benách ži'to' ka', benne' ka' bi zej nbáblene' légake'. Ki žóngake' dan' zcháljleno' légake' nich yelágake'. Ki žaken, zzántezgake' doła' ka' da' zej nbage'e, na' ba zej nbage'e zia da' gonen ga chog Dios chégage' kwia yí'gake'.

Pablo žénele' chejwíe' lježžo ka' lo yež Tesalónika

¹⁷ Na'a, lježto' ka', žak nyache' láže'to' kan žaken che to benne' wzebe dan' ben byene soato' ži'to' gan zoale le'e to chí'ido', san la'kze bi žle'elto' le'e, bi na' gal'láže'to' le'e. Che len, žéneželto' yele'elto' le'e, dan' žak láže'le'eto' gonton'. ¹⁸ Che len lezka' gónelto' yidto' gan zoale, na' neda', Pablo, da' li be' laža'a yida' ga na' chope chonne chí'i, san bsejw da' xiwe' xnezto'. ¹⁹ ŽBizkze da' žonen ga žxen láže'to', o da' žon ga žebelto', o da' chawe' da' žala' gaptó', da' yebélenlto' law Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' yel'é'e? ŽKege le'ekze na'? ²⁰ Le'ekze nakle da' žonen ga žak cheto' yela' ba nez zen, na' da' žonen ga žebelto'.

3

¹ Che len, kate' biž gok soelton', na' ben xtiža'to' ga n'to' chopto' lo yež Atenas, ² na' bseła'to' bi' lježžo, Timoteo, gan zoale. Nakbe' bi' wen žin che Dios, na' žónlenbe' neda' tzen zchaljto' diža' chawen' che Benne' Criston'. Bseła'to'-be' gan zoale nich gon chochbe' le'e, na' wzejni'ilbe' le'e kan žala' chejle'le che Benne' Criston', ³ nich bi gak chope laže' no benne' ladjwle le'e ni'a che da' žsaka' ži'gak benách ki neto', dan' nnézkzelele zoažo yežlyó nga nich soelžo da' ki. ⁴ Lezka' katen' wzóalento' le'e, bzenlto' le'e kan za' gak chežo da' wsaka' zí'gake' žo'o kan ba goken cheto', na' nnézkzelelen. ⁵ Che len, katen' biž gok soelan', na' bseła'a xkwide' Timoteon' gan zoale nich yedjzenlbe' neda' kan nak chele, kan žejle'le che Benne' Criston', na' cha' da' xiwe', ben' žonen ga

bága'gak benách ka' doła', bi bden le'e nez doła', na' cha' žin da' bento' gan zoale bi beyák dáche'ze.

⁶ Kate' bezá' xkwide' Timoteon' gan zoale, na' bežinbe' ga zoato' neto' ni, bzenlbe' neto' da' chawe', dan' gožbe' neto' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan nží'ilele lježžo ka', na' kan lo yela' ži'i laže' chele žesá' láže'tezle neto', na' lezka' kan žak láže'le yel'é'elele neto', kan neto' lezka' žak láže'to' yele'elto' le'e. ⁷ Che len, lježto' ka', katen' wzáka'to' yógo'te da' ka', na' da' zan da' goken cheto', naž gok da' beyón zenen neto' katen' benlto' kan žejle'le le'e che Benne' Criston'. ⁸ Na'a, beyák láže'to' dan' ženlto' zoale choch lo da' žejle'le che Xanžon'. ⁹ ĆNakxke gak ye'to' Dios: "Žóxkeno'" kan žala' gonto' ni'a che yógo'te da' ka' žóngaken ga žebéle'elto' law Dios chežo ni'a che da' nakle le'e? ¹⁰ De chgi' žližto' Dios, znnablto'-ne' lawe' ža, na' yele, nich gak yele'elto' le'e, nich gak wsa'to' da' žiážjelele kan nak da' žejle'le che Benne' Criston'.

¹¹ Na'a znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', ko'e neto' nez nich yidto' gan zoale. ¹² Lezka' znnablto' Xanžon' gone' ga gole, na' gak li laže' kan nží'ilele lježle tole yetole, na' kan nží'ilele yógo'te benách ka', kan neto' lezka' nží'ilito' le'e. ¹³ Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak choch, na' dot chawe' yichj lázdo'le law Xažo Dios kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gone' ki na' zejte ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', tzen len benách la'y chie' ka'.

4

Da' žonžo da' žaz laže' Dios

¹ Yetó da' žon byenen, lježto' ka', ni'a che Xanžo Jesusen' žáta'yoelto' le'e, na' zchi'leto' le'e nich gonle kan nak da' ba bsedlto' le'e kan žala' gonle da' žaz laže' Dios. Kan ba žonle, ka'kze žala' góntezle.

² Ba nnézkzelele da' ka' gožto' le'e gone, dan' wnnato' lo wláz Xanžo Jesusen'. ³ Da' žénele Dios naken gakle che Leze', na' biž gonle da' kegle. ⁴ Nnézlele tole kan žala' sóaľenle no'le che chele kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gaple légake' ba la'ne. ⁵ Bi žala' sóaľenle no'le chele lo yela' zze laže' da' sban, kan žongak benách ka' bi zej nake' che Dios, na' bi zej nónbi'e Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bi žala' nitó benne' tetle gone', na' bi gon láže'le lježe' ngáche'ze, dan' chog Xanžo na'kze chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' ki kwia yí'gake', dan' gone' kan ba gožto' lježto' ka', na' bzenlton' le'e. ⁷ Dios bliže' žo'o, nich biž gonžo da' kegle, na' nich gakžo dot chawe' lawe' le'e. ⁸ Ki naken, no benne' zzoe' chela'ale da' ni, kege benachze zzoe' chela'ale, san Dios na'kze zzoe' chela'ale, dan' bselá' Dios Dios Be' La'y nich sóaľene' žo'o, na' Lekze' zgne' da' ni.

⁹ Bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche kan žala' ži'ilele lježle ka', dan' Dios na'kze ba bsedle' le'e kan žala' ži'ilele lježle tole yetole. ¹⁰ Da' li nží'ilele yógo'te lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia. Na'a, žata'yoelto' le'e, lježto' ka', nich ži'izelele yógo'te lježle ka'. ¹¹ Lezka' žáta'yoelto' le'e we' láže'le kwezle cháwe'do', na' gonle da' ka' bde Dios lo na'kzle, na' gonkzle žin kan ba gožto' le'e žala' gonle. ¹² Gožto' le'e ki nich gak gonle da' naken cháwe'do' lawgak benne' ka' bi zej nbáľene' le'e, na' ki gaken, bi be yážjelele le'e.

Kan gak katen' yelá' Xanžo Jesús

¹³ Lezka', lježto' ka', ženelto' nnézlele kan nak chegak benne' gat ka', nich bi gak nyache' láže'le kan žaken chegak yezika' benách ka', benne' ka' bi žxen láže'gake' yebangak benne' gat ka'. ¹⁴ Cha' žejle'žo got Jesusen', na' bebane',

lezka' žala' wɣén láže'žo Dios, gone' ga benne' gat ka' yelá'gake' tzen len Jesusen', benne' ka' bejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Che len zzenlto' le'e xtiža' Xanžon' da' znnan ki: "Žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo kate' žinže ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', bi chejchagžo Benne' Criston' zgá'aležo kate' góngaken benne' ka' ba gótgake'."

¹⁶ Ki gaken dan' Xanžo na'kze žoje' ya'abá che Dios, na' yetje' nga, na' yenle chie' dan' len yela' wnná bia' wliže', na' lezka' yenle chi'i wbás blo che ya'abá, na' lezka' yenle lozba' na' che Dios, na' yebangak benne' ka' ba gótgake', benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁷ Naž žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo yežlyó nga, wchise' žo'o tzen len légake' lo bejw ya'abá nich chejchagžo Xanžon' lo be'ze. Ki gaken, sóalentezžo Xanžon'. ¹⁸ Che len, le yeyón zen lježle tole yetole kan zej nak da' ki.

5

¹ Na'a, kan nak ža na' o yelen' katen' gaggak da' ki, bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche, lježto' ka'. ² Le'e ba nnézkzelele kan gak ža kate' yelá' Xanžon'. Katen' yežine', kon yela'kze' kan zla' to benne' wbán žel. ³ Kate' nnagak benách ka': "Zga'n cháwe'žo, na' bi be gaken chežo" naž la' žinte da' wžia yin' légake', dan' gaken chégake' kan zla' da' zzaka' to no'le za' galj bi' že'n chie', na' bi yelá nitó benne' ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga katen' gak dan' žala' gaken. ⁴ Na'a, lježto' ka', bi nchoł-le, na' che len bi žin ža na' chele ngáche'ze kan zla' benne' wbán. ⁵ Yógo'tele nakle benách ka' che bani', na' che te ža. Bi nakžo benách ka' che žel, na' kege che da' naken choł. ⁶ Che len, bi žala' te ye le lawžo kan žak chegak benne' ka' bi zej nbáblene' žo'o, san žala' soato' ban láže', na' kwežžo cháwe'do'. ⁷ Benne' ka' ztásgake', ztásgake' žel, na' benne' ka' zžóžgekle', lezka' zžóžgekle' žel. ⁸ Na'a, žo'o nakžo che te ža, na' žala' kwežžo cháwe'do', dan' ba nákwžo zažo da' žape chi'in žo'o, da' naken yela' žejlé' che Dios, na' yela' nži'il, na' da' žxen láže'žo yelažo naken ka to lapa' ya da' žape chi'in yichžo. ⁹ Ki naken dan' bzoa Dios žo'o nga, kege nich la'žo gan choge' chežo gatžo, san nich yelažo dan' žxen láže'žo Xanžo Jesús, Benne' Criston', ¹⁰ dan' got Jesusen' lo wlazžo žo'o nich soažo nbanžo tzen len Le' katen' yelé'e, la'kze ba natžo o soažo nbanžo ža na'. ¹¹ Che len žala' wsá' láže'le lježle tole yetole, na' gon chochle lježle tole yetole kan ba žonle.

Pablo zzejni'ile' lježe' ka' žejlé'gake' che Jesús

¹² Žáta'yaelto' le'e, lježto' ka', si' lo na'le benne' ka' žóngake' xchin Xanžon' gan zoale le'e, benne' ka' zna biá'gake' le'e lo wláz Xanžon', na' zzejni'igekle' le'e. ¹³ Lezka' žáta'yaelto' le'e, gaple légake' ba la'ne lo yela' nži'il chele, dan' žóngake' žin na'. Le ga'nlen lježle ka' cháwe'do' tole yetole.

¹⁴ Lezka' zzejni'ilto' le'e, lježto' ka', nich wsale láže'gak benne' ka' bi žóngake' žin, na' gon chochle benne' ka' žedó láže'gake', na' gáklenle benne' ka' bi nak choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston', na' žala' gakle gaxjw láže' lawgak yógo'te benách ka'.

¹⁵ Le gape chi'i kwinkle nich bi yebéj láže'le lježle ka', na' bi be yebi'ile che no benne' bi da' gone' chele, san le we' láže' gónteze da' naken chawe' che lježle tole yetole, na' chegak yógo'te benách ka'.

¹⁶ Le yebéteze, ¹⁷ na' le wcháljlenteze Dios, ¹⁸ na' le yi'e Le': "Žóžkeno'." Ki žala' gonle ni'a che yógo'te da' žaken chele, dan' zej nak da' ki da' žénele Dios gonle dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁹ Bi wzóa žile da' zchi'le Dios Be' La'y le'e, ²⁰ na' bi wzoale cheļa'ale xtiža' no benne' zchalje' lo wláz Dios, ²¹ san le si' bia' yógo'ten. Le si' lo na'le da' naken chawe', ²² na' bi be gonle da' kegle.

²³ Dios na'kze, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, gone' ga gakle dot chawe', na' gape chi'e be' nákkzele, na' yichj lázdo'le, na' beļa' žen chele, na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yeļa' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁴ Dios žone' kan zne', na' nake' Bennen' bliže' le'e. Lekze' gone' da' ki.

Pablo zgo'e lježe' ka' lo na' Dios

²⁵ Le'e, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto'.

²⁶ Le gape "Padiox" yógo'te lježžo ka', na' le cheļa' légake' lo yeļa' nži'il chele.

²⁷ Ni'a che Xanžo Dios zchi'la' le'e goł-le yiche ni lawgak yógo'te lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston'.

²⁸ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox." Nakle che Xažo Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' zoale Ľo yež Tesalónika. Žonlengak Silbano, na' xkwide' Timoteo neda' tzen. ² Znnablt'o' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e Ľe'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Dios choge' chegak benách doĽa' ka' gátgake'

³ Žala' ye'tezto' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele Ľe'e, lježto' ka', na' nak chawe' gonto' ki, dan' zej žakže dot Ľi laže' kan žejle'le che Dios, na' kan nží'ilele lježle tole yetole. ⁴ Che Ľen, Ľen yela' žebél zzenlto' benách ka' che Diosen' kan nak chele, dan' nakle zen laže', na' žejle'le che Dios Ľa'ke želbía láže'gak benne' ka' Ľe'e, na' zžáka'le'e, san zžóelelen. ⁵ Da' ki zej nak bian' nak chawe' kan zchi'a láže' Dios benách ka'. Žwi'e latje zžáka'le Ľe'e na'a, nich gak chazle gan zŕna bi'e Ľe'.

⁶ Nak chawe' kan gon Dios, yebi'e chegak benne' ka' žsaka' zí'gake' Ľe'e, na' gone' ga sáka'gak benne' ka'. ⁷ Yetó da' gaken, Ľe'e zžáka'le na'a, na' yebí'i Dios chele, gone' ga yezí' láže'le tzen Ľen neto', ža na' yeĽoé'e Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Yežoje' ya'abá che Dios, na' gónlengak wbás che ya'abá ka' Ľe' tzen. Zej nake' ni'a ne'e ka', na' wĽoé'egekle' Ľaw yela' wak zen chie'. ⁸ Ľa' Ľaw Benne' Criston' ža na' ka to yi' zen katen' yebi'e chegak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, na' bi žóngake' kan zŕna diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Benách ki, yebi'e chégake', na' to chí'ize chejchó'ogake' Ľo yi' gabil. To chí'ize kwásgake' Ľaw Xanžon', na' gan nĽa' Ľaw yela' bani' chie', na' yela' wak zen chie'. ¹⁰ Ki gaken ža na' katen' yeĽé'e, na' wká'n zengak benách la'y chie' ka' Ľe', na' yógo'te benne' ka' žejle'gake' chie' Ľe' yebán láže'gekle chie'. Ľezka' gonle Ľe'e dan' bejle'le da' bzenlto' le'e kan nak che Jesusen'.

¹¹ Che Ľen zcháljłentezto' Dios chežo, na' znnablt'o'-ne' gon chawe'e Ľe'e, na' gáklene' Ľe'e nich sáke'lele si'le dan' bliže' le'e nich yebélenelen. Ľezka' znnablt'o'-ne' gone' ga gak dot Ľi laže' yógo'te da' že' láže'le gonle da' naken chawe', na' yógo'te žin žonle Ľo yela' žejle' chele chie' Ľe'. Gak gonle da' ki Ľen yela' wak che Dios. ¹² Ki gaken, ga'n zen la Xanžo Jesús, Benne' Criston' ni'a che da' žonle Ľe'e, na' gak chele yela' ba nez zen ni'a che da' gone' Ľe'. Gaken ki dan' nží'íl Dios Ľe'e tzen Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

2

Ľa' Ľaw benne' yoe'e da' xiwe'

¹ Na'a, kan nak che ža na' katen' yeĽá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' kan gak, yedjtobe' žo'o chie' Ľe', žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', ² nich bi we'le latje no benne' wchixe' le'e kan nak da' wzí' Ľo na'le. Bi kwek zede yichj lázdo'le ni'a che bi da' nnagak benne' wen laže' ka', cha' nnázegake' zoalen Dios Be' Ľa'y légake', o ni'a che bi da' gon chochgak benách ka', o ni'a che bi da' nyejw to Ľe'e yiche da' nnágake' neto' bséla'ton', cha' nnágake': "Ba wdé ža na' kate' yeĽá' Xanžon'." ³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e, dan' bi žin ža na' kate' yeĽá'

Jesusen' cha' bi la' lawgak benne' zan zga'ale, benne' ka' wží'igake' che Dios, na' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', bennen' wsé Dios lo yi' gabíl. ⁴ Bennen', lo yela' zka'n zen kwine', wsejwe' xnezgak, na' wží'e chegak yógo'te da' zej naken che Dios o da' zka'n zengak benách ka' lo yela' žape Dios ba la'ne chégake'. Ki gon bennen' na' zejte kwi'e ka Dios na'kze lo yodo' gan zoa latje che Dios, na' gon kwine' ka Dios.

⁵ ĆBi žesá' láže'le bzenla' le'e da' ki katen' wzóalena' le'e? ⁶ Na'a, nnézele no Benne' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe', nich bi la' lawe' zga'ale kate' žinže ža chien'. ⁷ Ba žon žin da' ngache' che da' naken che da' xiwe', san ne zoa Bennen' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe' ga žinže ža yekwás kwin Bennen' žsejwe' xneze'. ⁸ Naž la' law benne' yoe'e da' xiwe', na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', wléj wchochje' le' len be' da' zžojen žoe'e, na' wžía yi'e le' len yela' baní' che ža yel'é.e. ⁹ Katen' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', len yela' wak che da' xiwe' la' lawe'. Len yela' wak che da' wen laže' gone' da' zan yela' wak zen, na' da' zan da' gak biá'gaken, na' da' zan da' góngaken ga yebángleke benách ka'. ¹⁰ Len yela' wak che da' wen laže' gone' ki lawgak benne' ka' kwia yí'gake' dan' bi wží' lo ná'gake' dot láže'gake' da' naken dot da' li, nich yelágake'. ¹¹ Che len Dios we'e latje gaken chégake' to da' žonen yela' wak da' gon láže'len légake' nich chejlé'gake' da' wen lažen'. ¹² Ki gaken nich bága'gak zia yógo'te benne' ka' bi bejlé'gake' da' naken dot da' li, san wyáz láže'gake' da' kegle.

Benne' ka' wžekze Dios nich yelágake'

¹³ Le'e, lježto' ka', na' nži'il Xanžon' le'e, žála' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno'" ni'a che da' naken chele, dan' ba wžekze Dios le'e ža ni'te nich yelale ni'a che da' žon Dios Be' La'y, nich gakle dot chawe' law Dios, dan' žejle'le da' naken dot da' li. ¹⁴ Nich gaken ki chele, Dios na'kze bliže' le'e, nich gak gónlenle Xanžo Jesús, Benne' Criston' tzen lo baní' chie'. Ki gaken ni'a che diža' chawen' da' zchaljton'.

¹⁵ Che len, lježto' ka', le soa choch, na' le gape chi'i diža' da' bsédlele, dan' bcháljento' le'e, na' bzojton' chele le'e yiche. ¹⁶⁻¹⁷ Znnablto' Xanžo Jesús, Benne' Criston' len Xažo Dios, gon chawe'e le'e, na' gone' ga gakle choch kan zej nak yógo'te da' zej naken chawe', da' ka' žonle, na' kan zej nak yógo'te diža' chawen' da' zchaljle. Lekze' nži'ile' žo'o, na' benne' chežo da' žeyón zénteze žo'o, na' da' zej naken chawe' da' žxen láže'žo si'žo, da' ka' gonnze Dios chežo.

3

Da' žála' nnablžo Dios

¹ Yetozé, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', nich gak wchaljto' che Benne' Criston' nga, nich se xtiža' Xanžon', na' gápegak benách ka' dižan' ba la'ne, na' nich gaken nga kan goken gan zoale le'e. ² Lekza' le nnable' yeslé' neto' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', dan' bi žejle'gak yógo'te benách ka' che Dios. ³ Na'a, dan' žon Xanžon' kan zgne', gon choche' le'e, na' gape chi'e le'e, nich bi cho'le le'e lo na' da' xiwe'. ⁴ Žxen láže'to' Xanžon' kan nak chele, gonle da' ki da' ba wnnablto' le'e, kan ba žonlen. ⁵ Znnablto' Xanžon' wsé'e láže'le nich ží'iželele Dios, na' gakle zen laže' kan gok Benne' Criston'.

Kan žon byenen gonžo žin

⁶ Ni'a che la Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' le'e, lježto' ka', nich kwasle gan zej nnita' lježžo ka' kon želdaze' bi be žin žóngake'. Le gon kan nak da' bsedlto' le'e. ⁷ Nnézkzelele žála' gonle kan žonto' neto', dan' bi wdázeto' bi be

žin žonto' neto' gan zoale. ⁸ Bi bdawto' da' bėnnzele cheto', san lo yela' že' zede, na' lo yela' žedó laže', bento' žin lawe' ža, na' ye, nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e. ⁹ Ki bento' nich gaktó' lawle le'e ka to da' zloe'elen le'e kan žala' gonle le'e, la'kze nzi' lo na'to' nnablto' le'e bi da' gonle cheto'. ¹⁰ Lezka' katen' wzóalento' le'e, bchi'leto' le'e ki, da' znnan: "Cha' bi žénele no benne' gone' žin, bi gonnle da' gawe'." ¹¹ Kíte'ze znnato' dan' ženlto' nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' kon želdaze', bi be žin žóngake'. ¹² Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchi'leto' benne' ka' žóngake' ki, na' zzejni'ilto' légage' góngake' žin lo yela' zbez cháwe'do', nich gak gáwgake' da' naken chégakkze'.

¹³ Na'a, lježto' ka', bi soa žile, góntezele da' nak chawe'. ¹⁴ Cha' no benne' bi gone' kan znnaxtíža'to', da' zzojto' le'e yiche ni, le gon ga gak bia' bennen', na' bi gónlenle le' tzen nich yedoe'ele'. ¹⁵ Bi žala' géklele nake' benne' bi zle'ele' le'e chawe', san le wsá' laže'e le' ka lježkze.

Pablo znnable' Dios gon chawe'e lježe' ka'

¹⁶ Znnablto' Xanžon' wká'n žíteze' yichj lázdo'le lo yógo'te da' žonle, na' sóalene' yógo'tele. Lekze' zzoa žie' yichj lázdo'žo.

¹⁷ Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni le'e yiche: žapa' le'e "Padiox" na' naken to da' nak bian' yógo'te yiche ka' žselá'a. Kíte'ze zzoja' le'e yiche. ¹⁸ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo ži'e "Padiox" xkwide' Timoteo

1-2 Neda', Pablo, Žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bėnleno' neda' tzen žin che Dios. Naka' wbás bseĽa' Jesús, Benne' Criston' dan' naken da' wnnakze Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' lezka' da' wnnakze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen láže'žo. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', lo yelá' ži'i láže' chie' gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Pablo zchalje' che da' žsėdgekle benne' wen laže' ka'

3 Žáta'yoela' le' gono' na'a kan góta'yoela' le' katen' wyá'a gan nbab Masedonia, nich ga'no' lo yež Éfeso, na' wchi'lo' baĽe benne' ka' ga na' nich bi wsėdgekle' to da' nyalen, 4 na' nich bi gápegake' ba la'ne diža' ka'ze ka', na' lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', da' ká' žóngaken ga že' láže'gak benách ka' da' dáche'ze. Da' ki bi žon chóchgaken benách ka' che Dios lo da' žejlé'gake' chie' Le'.

5 Da' ženela' gon da' ni da' žapa' le', naken nich ži'igekle lježžo ka' ljéžgake' ka' dot láže'gake', na' gak chawe' da' zza' láže'gake', na' gak dot li laže' kan žejlé'gake' che Dios. 6 Kan zej nak da' ki, baĽe benne' ka' bi bežóygake' chawe', san wyó'ogake' nez yoble, na' nzi' lo ná'gake' da' bi naken da' li. 7 Žénegekle' wsėdgekle' benách ka' kan zej nak da' žsėdle da' wnnakze Dios, la'kze bi žejni'igekle' da' ka' znnázegake', na' da' žon chóchgake'.

8 Žo'o nnezlžo da' wnnakze Dios naken chawe', cha' zkonlžon žin kan žala' gonžo. 9 Lezka' nnezlžo Dios bdižjwe' da' wnnakze', kege nich nna bian' benách chawe' ka', san nich nna bian' benne' ki:

Benne' ka' zži'igake' che xtiža' Dios,
benne' ka' bi žóngake' da' bsdle' Le',
benne' ka' zzóagake' Dios cheĽa'ale,
benne' ka' žóngake' da' zinnj,
benne' ka' bi zka'n zėngake' Dios,
benne' ka' zká'ngake' ka'ze da' naken che Dios,
benne' ka' žótgake' xa xná'gake',
benne' ka' žótgake' benách ka',

10 benne' ka' žóngake' da' kegle,
benne' byo ka' nníta'ľengake' la' ljež benne' byoze' ka',
benne' ka' zbángake' xkwide' ka' nich góte'gake' ľégakbe',
benne' ka' žon láže'gake',
benne' ka' žon chóchgake' xtiža'gake' kate' žon láže'gake',
benne' ka' zži'igake' che da' chawe' da' žsėdlžo.

11 Nnezlžo naken ki dan' bžin diža' chawen' chežo, da' benn Dios, Benne' la'y, chežo lo yelá' ži'i láže' chie', dan' bdie' lo na'a wchaljan'.

Pablo ži'e Benne' Criston': "Žóxkeno"

12 Žapa' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žon choche' neda': "Žóxkeno" dan' bžen láže'e neda', na' bzoe' neda' nich gona' xchine'. 13 Ki bene' la'kze

neda' wnné zi'a chie' zga'ale, na' w'zia laža'a benách chie' ka', na' da' zan da' zia bena' chégake', san Benne' Criston' beyache' láže'le' neda', dan' benan' lo yela' bi žejní'il chia' katen' bi na' chejli'a chie' Le'. ¹⁴ Na'a, da' zenle'e nak da' bnezjw Xanžon' chia' lo yela' ži'i laže' chie', dan' žonen ga žejle'žo chie' Le', na' lezka' žonen ga nži'ilžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Diža' dot da' li da' ni, da' zakan' si' lo na'gak yógo'te benách, na' znnan: "Jesús na'kze, Benne' Criston', b'le'e yežlyó nga nich beslé' benách doła' ka'" na' beslé' neda' la'kze nakža' neda' benne' doła' ka' yógo'te benách yezika' ka'.

¹⁶ Che len beyache' laže'l Jesús, Benne' Criston', neda', benne' doła', na' bloe'ele' law kan nak yela' zen laže' zen chie', nich gaka' to da' zloe'elen benách ka' kan gata' yela' nban da' zejli' kanne chégake', cha' chejlé'gake' chie' Le'. ¹⁷ Na'a znnia': ¡Ga'n zen Dios! ¡Le' z'na biá'teze', na' batkle te chie'! Bi gak le'elžo-ne'. Nake' tícha'tekze Dios, Bennen' nnézkze! yógo'te. ¡Chie' Le' gákteze yela' žape ba la'ne, na' yela' zen, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

¹⁸ Zí'na'do' Timoteo, z'dia' lo no'o le' da' ni da' žsedla' nich gono' xchin Dios ka' to benne' dot laže'e žeje' lo wdile, ka' zej nak da' ka' wnnagak benne' ka' zga'ale kan gak chio', benne' ka' bcháljgake' da' bloe'el Dios légake'. ¹⁹ Lo yela' žejlé' chio' che Benne' Criston' žala' gono' ki, nak dot chawe' yichj lazdo'o, dan' ba bchixgекle ba le benách ka', benne' ka' bzóagake' da' žejle'žo che Benne' Criston' chela'ale. ²⁰ Ki bengak Himeneo len Kantr, benne' ka' b'dia' lo na' da' xiwe' nich wsédgекle' kan žala' góngake', nich biž nne zí'gake' che da' naken che Dios.

2

Da' žsedlen žo'o kan žala' wcháljlenžo Dios

¹ Che len da' naken blo da' zzejni'ila' benách ka' naken kan žala' wcháljlenžo Dios, na' kan žala' gáta'yoelžo Le', na' kan žala' nnablžo-ne' bi da' žiázjelžo, na' kan žala' ye'žo-ne': "Žóxkeno'." Da' ki žala' gonžo lo wlazgak yógo'te benách ka'. ² Lezka' žala' gonžo lo wlazgak benne' wnná bia' ka', na' lo wlazgak yógo'te benne' blo ka'. Ki žala' gonžo nich gak chawe' chežo, na' nich gak kwězžo cháwe'do'. Žala' gonžo ki lo yela' žejlé' chežo che Dios, na' lo yela' li laže' chežo. ³ Da' ni naken chawe', na' da' žaz laže' Dios, Bennen' žeslé' žo'o. ⁴ Dios na'kze žénele' yelagak yógo'te benne' ka', na' žénele' gónbia'gake' da' naken dot da' li.

⁵ Toze Benne' nake' Dios, na' toze Benne' žeyone' benách ka' toze len Dios, Jesús, Benne' Criston', Bennen' golje' benách. ⁶ Lekze' bde kwine' lo yela' got, katen' besbaga' kwine' da' zia da' wbága'gak yógo'te benách ka' ni'a che doła' da' wbága'gake'. Dios bloe'ele' law kan gok da' ni che Jesusen' katen' bžin ža chie' gote'. ⁷ Kan nak da' ni, Dios bzoe' neda' nich wchaljan', na' nich gaka' wbás bseła' Benne' Criston', nich wsedla' benách zi'to' ka' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' naken dot da' li. Zchalja' da' li, na' bi žon laža'a.

⁸ Na'a, žénela' wcháljlengak benne' ka' Dios, na' gáta'yoegекle' Le' gáte'teze, zej nake' dot chawe', na' bi žzá'agake' ljéžgake' ka', na' bi ždil díža'gake'. ⁹ Lezka', žénela' gákwgак no'le ka' da' naken binlo. Da' zej nak xtan da' žala' wloé'egекle' law zej naken yela' gaxjw laže', na' yela' nak li laže', na' kege da' zpá'gake' yichj lágwage', na' da' ka' zej naken oro, na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en. ¹⁰ Da' chawe' da' žóngake' wloé'elen da' zej nake', kan žon da' žákwgake' da' naken binlo. Ki žala' gongak no'le ka' zej nónbie' Dios. ¹¹ Žala' ga'ngak no'le ka' žize kate' no benne' byo ne žsedle' légake', na' gákgake' gaxjw laže'. ¹² Bi žonna' no'le

ka' latje wsédgekle', na' bi nna biá'gake' benne' byo ka'. Žála' gá'ngake' žize gan zej ndobe benách ka' che Benne' Criston'. ¹³ Ki žála' gaken dan' bzoa Dios zga'ale Adán, na' wdé na' bzoe' Eba. ¹⁴ Adán na', bi ben láže'le da' xiwe' le', san zo'len', ben láže'len le'. Ka' goken, bži'i no'len' che da' bchi'lekze Dios légake', ¹⁵ san yelá no'le cha' znnite'e xkwide' ka', na' cha' gónteze' kan nak tlebe len da' žejle'žo che Dios, na' gonen' len yela' nži'il, na' cha' gake' dot chawe', na' dot li láže'.

3

Kan žála' gágak benne' ka' žape chí'igake' žo'o

¹ Nak dot da' li dižan' dan' znnan: "Ča' že' laže' to benne' gake' benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston', zdan láže'e to žin chawe'." ² No benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston':

Žon byenen bi soa no benne' gak bi da' nnie' chie'.

Žála' soa toze zo'le.

Žála' gake' ban láže'.

Žála' gake' dot li láže'.

Žála' gake' gaxjw láže'.

Žála' wi'e latje gan ga'ngak lježžo ka' žíngake' liže'.

Žála' sáke'le' wsedle' benách ka'.

³ Bi žála' gake' benne' že'je'.

Bi žála' gake' benne' snia.

Bi žála' dan láže'ze' si'e mežw.

Žála' gake' ži'i láže'.

Žála' gake' zen láže'.

Žála' gake' benne' bi zdan láže'e yela' gape.

⁴ Žála' nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'.

Ži'ne' ka' žála' góngakbe' kan zna xtiže'e.

Žála' gápegakbe' xágakben' ba la'ne.

⁵ (ČNakxkze gak to benne' gape chí'e benách ka' che Dios cha' bi žak nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'?) ⁶ Bi žála' gake' benne' la' wzó lawtie' nake' tzen len Benne' Criston', nich bi tete wká'n zen kwine', na' bi gak chie' kan gok che da' xiwe', dan' bka'n zen kwinen, na' Dios bchoge' chen kwia yin'. ⁷ Benne' ka' bi zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žála' nne cháwe'gake' chie' nich bi soa no benne' wzóe' le' čela'ale, nich bi čejžeje' lo yelj che da' xiwe'.

Kan gágak benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' žo'o

⁸ Lězka' benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žála' gágake' dot li láže'.

Žála' góngake' kan znnágake'.

Žála' gágake' benne' bi že'j ka'.

Žála' gágake' benne' ka' bi zdángake' yela' gape.

⁹ Žála' gape chí'igake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Žála' gak dot chawe' yichj láždo'gake'.

¹⁰ Žála' si' bia'le légake' zga'ale, na' naž si' lo ná'gake' gágake' benne' ka' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zoa no benne' gak bi da'

nnie' chégake'. ¹¹ Lezka', no'le che chégake' žala' gágake' dot li láže'gake', na' bi gágake' benne' wenné che lježe'. Žala' gágake' zen laže', na' gágake' dot chawe' lo yógo'te da' žóngake'. ¹² Benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' soa toze no'le che chégake'.

Žala' nna biá'gake' binlo zí'ngake' ka', na' benne' ka' nníta'gake' lížgake' ka'.

¹³ Žon byenen gaken ki, dan' nzi' lo ná'gake' latje gan gápegak benách ka' x̄tíža'gake' ba la'ne, cha' žóngake' binlo žin da' žóngake' žáklengake' benách ka' che Benne' Criston', na' gágakže' benne' wechóg laže' kate' zcháljgake' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

Da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios

¹⁴ Zzoja' diža' ki chio' le', la'kze žxen laža'a yedjwía' le' bayente. ¹⁵ Cha' wžela', zzoja' da' ki chio' nich nnezlo' kan žala' gono' lawgak benách ka' nníta'gake' liž Dios, benne' ka' zej nake' che Dios ban, na' zej nake' choch, na' zcháljgake' da' naken dot da' li. Zej nake' ka' yag ka' da' žóžgaken yo'o, na' ka' da' ka' žon chóchgaken ze'e. ¹⁶ Da' li, zenle'e nak da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios, kan njejw le'e yiche da' znnan:

Dios bloe'e lawe', na' goke' benách.

Gok bia' nake' chawe' dan' wyoé'e Dios Be' La'y.

Blé'egikle wbás ka' che ya'abá che Dios Le'.

Wzé diža' kan nak chie' lawgak benách zi'to' ka'.

Bejle'gak benách ka' chie' Le' lo yežlyó nga.

Dios bchise' Le' ža'le gan nake' blo.

4

Benne' ka' kwej yíhjkake' da' žejle'žo che Jesús

¹ Kwáselo zchalj Dios Be' La'y, zgne': "Ža ze lawte ža ka' bałe benách ka' wží'igake' che Benne' Criston'." Kwej yíhjkake' da' žejle'žo chie' Le'. Wzé nággake' x̄tíža'gak benne' ka' yó'ogake' be' wen laže' ka', na' wzé nággake' da' wsédgekle be' x̄iwe' ka'. ² Wzé nággake' x̄tíža'gak benách ka' zloé'ezele chawe' kwíngake', benne' ka' zcháljgake' da' wen laže'. Ba nzid lázdo'gake' nich bi yesbagan' légake' zia. ³ Ki naken, wséjwgake' x̄nezgak benne' ka' žénegekle' wchág ná'gake', na' wchí'igekle' benách ka' nich bi gáwgake' da' bnezjw Dios nich yebélenžon, da' gak gawgak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, benne' ka' zej nónbi'e da' naken dot da' li, na' žé'gake' Dios: "Žóžkeno'" kate' žáwgaken'. ⁴ Chawe' zej nak yógo'te da' ben Dios, na' bi be žala' wzoažo cheła'ale cha' že'žo Dios: "Žóžkeno'" kate' žawžon. ⁵ Žsedle x̄tíža' Dios žo'o, Le' yeyone' chawe' yógo'te da' žala' gawžo cha' wcháljlenžo-ne', na' nnablžo-ne' gon chawe'e da' gawžo.

Kan žežój chawe' benne' wen žin che Jesús

⁶ Cha' wsdlo' lježžo ka' da' ki, na' yežojó' chawe', na' gako' benne' wen žin li laže' che Jesús, Benne' Criston', na' gak bia' nsedlo' binlo kan nak che da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' chawe' da' žsedlžo, da' žape chi'on. ⁷ Bzoa cheła'ale diža' ka'ze ka' che yežlyó nga kan zej nak da' zchaljgak no'le gole ka'. Bénteze da' gonen ga gako' choch nich gono' kan žénele Dios. ⁸ Láte'ze yebélenlo' da' gono' da' gonen ga gakže wale ni'a no'o, san da' zen da' yebélenlo' da' gono' nich gako' wale lo da' naken che Dios. Da' ni naken da' yebélenlžo

yežlyó nga, na' lezka' da' yebélenlžo ža ka' te yeza'žo yežlyó nga. ⁹ Diža' ni naken dot da' li, na' zakan' si' lo ná'gaken yógo'te benách ka'. ¹⁰ Che len, da' zenle'e žsaka' zi' kwínžo žonžo žin, dan' žxen láže'žo Dios ban. Benne' Criston' gote' nich yeslé' yógo'te benách ka'. Žeslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Bchi'le, na' bsedle benách ka' nich góngake' da' ki. ¹² Bi žala' no benne' wzóe' le' cheja'ale dan' nako' xkwide', san žala' gono' da' wlo'e'elen benne' ka' žejlé'gake' che Dios žala' góngake' kan žono' le'. Ki wlo'e'elo' légake':

Len da' zchaljo', na' len da' žono',

kan nži'ilo' lježo' ka', na' kan yo'o Dios Be' La'y,

kan žono' kan žnno', na' kan nako' dot chawe'.

¹³ Kate' ne zbezo' na' zejte la'a neda' gan zo', be' láže'teze golo' yiche la'y lawgak benách ka' nníta'gake' gan zo'. Bzejní'i-gekle' da' ni, na' bsedlen légake'. ¹⁴ Bi wdío' ka'ze da' benn Dios chio', dan' benne' chio' kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kan gaken chio', katen' bxo'a ná'gake' le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wnnábgekle' Dios gon chawe'e le'.

¹⁵ Bénteze da' ki. Be' láže'teze gono' ki, nich lé'egikle yógo'te benách ka' kan zej žata' chio' da' ka' zej naken che Benne' Criston'. ¹⁶ Wdape chí'i kwino', na' wdape chí'i da' žsedlžo. Bénteze da' ki, na' cha' žono' ki, na' yeló' le', na' yelagak benne' ka' yénegekle' le'.

5

Kan žala' gon xkwide' Timoteo

¹ Bi tilo' benne' byo gole ka', san bzejní'i-gekle' ka' xakzo' ka'. Bzejní'il xkwide' byo ka' ka' bi' bíche'kzo' ka'. ² Bzejní'il no'le gole ka' ka' xna'kzo' ka'. Bzejní'il xkwide' no'le ka' ka' bi' zankzo' ka', nak dot chawe' da' zza' lažo'o.

³ Wdape ba la'ne no'le wzebe ka', no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe ka'. ⁴ Cha' zoa to no'le wzebe zej nníta' xkwide' chie' ka', o za'sóe' ka', žala' wsédgekle' góngakbe' kan žénele Dios, na' gáklengakbe' zga'ale benách ka' nníta'gake' ližgakbe' ka', na' yebí'igakbe' chegak xa xná'gakbe'. Da' ni naken chawe', na' da' žaz laže' Dios. ⁵ Na'a, no'len' da' li nake' no'le wzebe, na' nga'ne' toze', žxen laže'e Dios, na' dot ža dot yel zcháljlene' Le', na' znnábtezle' Le' ni'a chegak benách chie' ka', ⁶ san no'le wzebe na', no'len' žone' kan nak da' zdan laže'e, nake' ka' to no'le gat kate' ne zoe' nbane'. ⁷ Lezka', bchi'le benách ka' nníta'gake' gan zo', nich góngake' kan nak tlebe len da' ki, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'. ⁸ Cha' zoa no benne' bi zwawe' lježe' ka', na' da' nakže' blo, cha' bi zwawe' benách ka' nníta'gake' liže', na' zži'e che da' žejle'žo che Benne' Criston', na' nbága'že' zia ka' to benne' bi žejli'e che Dios.

⁹ Toze no'le wzebe na', no'len' ba zejže' ka' chonnlalj yiz, gak báblene' benne' ka' žáklengakle-ne', cha' bi bka'ne' benne' byo chie' nich sóalene' yetó benne' byo. ¹⁰ Žon byenen soa no benne' wzóa lie' kan nak che no'le wzebe na' kan nak da' chawe' da' žone'. Gáklene-ne' cha' besgole' xkwide' ka', na' cha' zwi'e gan ga'ngak lježžo ka' zá'gake' yež ži'to', na' zžingake' liže', na' cha' znezjwe' da' ye'j gawgak benách ka' che Dios, na' cha' žáklene' benne' ka' zžáka'gake', na' cha' žónteze' da' naken chawe'.

¹¹ No'le wzebe ka' bi na' zéjgake' chonnlalj yiz, bi žala' báblengake' no'le ka' žáklengakle-ne', dan' góngake' kan zdan láže'zegake', na' wží'igake' che Benne' Criston', na' yénegekle' wchág ná'gake' da' yoble. ¹² Cha' góngake' ki, na'

bága'gake' doła' dan' wzóagake' chela'ale da' bejlé'gake' che Benne' Criston' zga'ale. ¹³ Łezka' gágkake' no'le za'wed ka', na' no'le kon želdaze' bi be žin žóngake', na' kégeze gágkake' za'wed, san łezka' gágkake' no'le wenné che ljéžgake' ka', na' gágkake' benne' wediłe ka', na' nnágake' da' kegle. ¹⁴ Che len, ženela' wchág na'gak no'le wzebe ka' da' yoble, no'le ka' bi nápegake' zan yiz, na' yesgólgake' xkwide' ka', na' wsédgekle' binlo xkwide' ka' nníta'gakbe' yo'o che chégake', nich bi wé'gake' latje no benne' nnie' chežo, bennen' zži'e chežo žo'o, nolžo žejle'žo che Benne' Criston'. ¹⁵ Ki žala' gaken, dan' ba beyálgake' bale', na' žóngake' kan žénele da' xiwe'.

¹⁶ Cha' zej nnita' no'le wzebe ka' liž no benne' byo o no no'le, benne' žejli' che Benne' Criston', na' žala' gáklene' légake', nich bi wsaka' zí'gake' benách ka' che Benne' Criston'. Ki gaken, benách ka' che Benne' Criston' gak gáklengake' no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe ka'.

¹⁷ Wdápeže ba la'ne benne' gole' ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', na' zнна biá'gake' binlo, na' wdápele'eže ba la'ne benne' gole' ka' žóngake' žin, benne' zžégake' diža' chawen', na' žsédgekle' benách ka'.

¹⁸ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bi ko'o do žoa' bežen' zlejba' zoa' sribe." Łezka' znnan: "Benne' wen žin nake' zi si'e lažjwe'."

¹⁹ Bi si' lo no'o da' zнна no benne' žesbage'e zia no benne' gole, benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zej nnita' chope chonne benne' ka' zzoa lígake' dan' bene'. ²⁰ Benne' ka' žóntezgake' doła', bdil-gake' lawgak yógo'te benách ka' che Benne' Criston' nich žébegak yezika' benne' ka' Dios. ²¹ Ni'a che Xažo Dios, na' ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' wžé Dios, zchi'la' le' gono' kan znnagak diža' ki. Tlebe kan žala' wchi'a lažo'o benách ka', na' bi gapo' ba la'ne toze benne'. ²² Bi wxoate no'o nitó benne', bi gono' le' wen žin che Benne' Criston', nich bi bago'o tzen len le' doła' ni'a che da' žone' cha' gone' doła'.

²³ Biž ye'jo' nisze. Dan' zdia' li'o žala' ye'jo' láte'do' xis uba wał nich ga'nen chawe'.

²⁴ Doła' ka' da' zej nbaga' bale' benách ka' la' lawgaken zga'ale kate' žingake' gan wchi'a laže' Dios légake', na' te na' la' law doła' da' zej nbaga' yezika' benách ka'. ²⁵ Łezka', la' law žin chawe' da' bengak benách ka', na' cha' bi nła' lawn, bi gak nitó benne' wkache'e to chi'ize žin na' da' bene'.

6

¹ Yógo'te benne' ndo'w ka' žala' gápele'egake' ba la'ne benne' xángake' ka' nich bi gak no benne' nne xiwe'e che La Dios, na' che da' bsdle' Le'. ² Benne' ndo'w ka' cha' žejle'gak xángake' ka' che Benne' Criston', bi žala' wká'ngake' légake' ka'ze dan' zej nake' ljéžgake' ka'. Žala' góngakže' binlo xchíngake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yebélengekle' žin chawen', na' Benne' Cristo na'kzen' nži'ile' légake'. Bsdle' benách ka' nníta'gake' ga' na' kan nak da' ni, na' bzejní'i-gekle'.

Da' zka'n zenžo Dios da' žebélenžon

³ Cha' zoa no benne' žsadle' da' yoble, na' bi žsadle' diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' žsaden žo'o kan žala' gonžo kan žénele Dios, ⁴ zka'n zen kwin bennen', na' bi be nnezle'. Zdan laže'e diža' ka'ze ka' kan zej nak diža' zede ka', na' diža' bizjw ka', da' ka' žóngaken ga žgé'egekle' benách ka' ljéžgake' ka', na' zdíl-lengake' légake'. Łezka' diža' ki žóngaken ga zinne zí'gake' chegak ljéžgake' ka', na' zza' láže'gake' chégake' da' kegle. ⁵ Łezka' žóngaken ga

zdił díža'gak benách ka', benne' ka' bi žejni'igekle', na' bi nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li. Žékgekle' gak sí'gake' mežw zen cha' gónlengake' tzen benne' ka' zka'n zéngake' Dios. Bkwas gan zej nnita' benne' ki. ⁶ Da' zente naken da' žebélenlžon kate' len yela' zen laže' zka'n zenžo Dios. ⁷ Bi be bia'žo žo' o katen' bla'žo yežlyó nga, na' lezka', bi be yeywa'žo katen' yeza'žo yežlyó nga. ⁸ Che len, cha' de da' gawžon, na' da' gákwžon, žala' chaz láže'žon. ⁹ Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape, gak chégake' da' gonen ga bága'gake' dola', na' chéjgake' lo yelj che da' xiwe', na' lo yela' bi nnezle chégake' dan láže'gake' da' zan da' den, da' ka' gon dítgaken légake'. Da' ki wžia yí'gaken légake', na' góngaken ga gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Dan' zdan láže'gake' yela' gape, da' ni žonen ga žóngake' yógo'te da' kegle. Bałe benne' ka', dan' zdan láže'gaken', ba bsángake' da' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' ba žak chégake' da' zan da' žsaka' zi'gaken légake'.

Benne' žone' xchin Jesús nake' ka benne' žeje' lo wdile

¹¹ Na'a le', benne' che Dios, bkwas gan žak da' kegle ki. Be' láže'teze gono' da' naken chawe', na' da' žénele Dios. Bejlé'teze che Benne' Criston', na' bži'il lježo' ka'. Be' laže' gako' zen laže', na' gaxjw laže'. ¹² Kan žon bennen' dot laže'e žeje' lo wdile, ben žin che da' žejle'žo che Benne' Criston', na' be' laže' bi wnito' yela' nban da' zejli' kanne. Bliž Dios le' nich si'on. Chawe' gok da' bzoa lio' kan žejli'o che Benne' Criston', dan' wnnón' lawgak benne' zan, benne' zzoa lígake' dan' wnnón'. ¹³⁻¹⁴ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' zej nbanlen yógo'te da' zej nnitan', na' lezka' ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' bzoa lie' da' nak chawe', da' wnné' kwáseło law Ponsio Pilato, zchi'la' le' gape chi'o da' ka' gož Benne' Criston' žo'o. Žala' gako' dot chawe', na' bi be gono' da' gonen ga no benne' nnie' chio'. Ki žala' gono' na' zejte ža la' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' žin ža yelá' Jesusen', Dios wlo'e'ele' law Le'.

Dios nake' la'y. Toze' Le' yo'o lo ne'e dot yela' wnná bia', na' zna bi'e yógo'te benne' ka' zna biá'gake', na' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. ¹⁶ Toze' Le' zóateze', na' zoe' lo baní' gan bi gak žin no benne' žakze chie'. Batkle bl'e'el no benne' Le', na' bi gak no benne' le'ele' Le'. Chie' Le' gáta'teze da' žape Le' ba la'ne, na' yela' wnná bia'. Ka'kze gaken.

¹⁷ Bchi'le benne' ka' zej nape' yela' wnni'a ža ni zoažo na'a, nich bi wká'n zen kwíngake', na' nich bi wxén láže'gake' yela' wnni'a na' dan' bi sóatezen. Žala' wxén láže'gake' Dios ban, Bennen' žónnli'e yógo'te da' žebélenlžon. ¹⁸ Bchi'i-gekle' góngake' da' naken chawe', nich chanže žin chawe' da' žóngake', da' naken to yela' wnni'a li laže'. Žala' wnézjwgake' late' chegak benách yache' ka', na' we' láže'gake' légake'. ¹⁹ Cha' góngake' ki, na' wtóbgake' yela' wnni'a da' naken li laže', da' yebélengekle' ža ka' da' zá'gaken, na' gata' yela' nban li laže' chégake'.

Da' bchi'le Pablo xkwide' Timoteo

²⁰ Ljéža'do' Timoteo, wdape chi'i da' nzi' lo no'o, na' bkwas gan zej nnita' benne' ka' zchaljgake' da' ka'ze, na' diža' ka' da' bi zej zakan', na' diža' bizjw ka', da' ka' zchaljgak benne' ka' znnázegake' žák'gake' da' zenle'e, na' žon láže'gake' kan zej nak da' ka' žóngake'. ²¹ Bałe benách ka', benne' wzi' lo ná'gake' diža' ki, bchi'gekle' kan nak da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Žnabla' Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Timoteo

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' nži'ila' le'. Naka' wbás bseĽa' Benne' Criston' dan' žénele Dios gaka' ki, nich gak da' bchebe laže'e, wnezjwe' yela' nban da' zejli kanne chežo, dan' zoalen Jesús, Benne' Criston'. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj lazdo'o.

Timoteo žala' wzóa libe' che Jesús

³ Kate' zchájljéna' Dios žapa' Le' "žóxkeno'" kan nak chio' le'. Bi žsana' znnaba' ni'a chio' dot ža dot yel, law Dios, Bennen' žona' xchine' dot laža'a kan bengak xa wdé chia' ka'. ⁴ Kate' žejsá' laža'a kan wžežo', na' žak laža'a yeĽe'ela' le', nich gak yebela' dot laža'a. ⁵ Žapa' Dios: "žóxkeno'" dan' bžin chia' diža' da' žonen ga žejsá' laža'a kan žejli'o che Benne' Criston' dot lažo'o. Xna' golo' Loida, na' xno'o Eunise, bejlé'gake' chie' Le' zgá'alegake' ka le', na' nnézkzela' lezka' le' žejli'o chie' Le' na'a.

⁶ Dan' naken ki, žsa'a lažo'o yeshano' da' benn Dios chio', dan' wzí'o katen' neda' bħoa na'a le', na' wnnabla' Dios bi da' gonne' chio'. ⁷ Dios Be' La'y, Bennen' benn Dios chežo, bi nake' to be' da' gonen ga žébežo, san bennkze' Le' Be' La'y chie' chežo. Dios Be' La'y na' žone' ga napžo yela' wak, na' ga nži'ilžo lježžo ka', na' ga zna bia' kwinžo. ⁸ Che len, bi yedoe'elo' wchaljo' che Xanžon', na' bi yedoe'elo' kan žak chia' neda', nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Xanžon', san benlen tzen benne' ka' zzáka'gake' dan' zžeŋgekle' benách ka' diža' chawen'. Dios wnezjwe' yela' wak chio' nich gak gono' ki. ⁹ Dios na'kze beslé' žo'o, na' bliže' žo'o nich gakžo dot chawe'. Bi bliže' žo'o dan' zoa da' chawe' da' benžo žo'o, san bliže' žo'o dan' gónekzele' Le', na' dan' be' laže'e žo'o. Ža ni'te bzoe' ki chežo zga'ale kate' bi na' soa yežlyó nga, dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, ba bla' dan' žonn Dios chežo, dan' bla' law ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. Beké'e yela' wak che yela' got, na' bloe'ele' law gak gápežo yela' nban da' zejli kanne, da' bi kwia yin', dan' nápežo ni'a che diža' chawen'.

¹¹ Benne' Criston' wzíe' neda' nich wchalja' diža' chawen', na' nich gaka' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka'. ¹² Che len zzaka'a da' ka' da' žákgaken chia' nga, san bi žedoe'ela', dan' nónb'a Bennen' žejli'a chie'. Nnézkzela' Le' nape' yela' wak nich gape chi'e da' bdia' lo ne'e na' zejte ža yeĽe'e.

¹³ Diža' chawen' dan' benlon', dan' bchaljan', žala' gaken chio' to da' zloe'elen kan žala' wloe'elo' benách ka' kan žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' kan nži'ilžo-ne'. ¹⁴ Wdape chi'i da' nak chawe', dan' nzi' lo no'o. Gak gono' ki len yela' wak che Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

¹⁵ Ba nnézkzelo' kan bengak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, wléj yichjgake' neda'. Fijelo, na' Hermójenes zej nbáblene' benne' ka'. ¹⁶⁻¹⁷ Znnabla' Xanžo Dios yeyache' láže'le' benne' ka' nníta'gake' liž Onesíforo, dan' ben choche' neda' zan chi'i. Katen' bla'a neda' lo yež Roma, dot laže'e beyilje' neda', na' bežel-le' neda'. Bi

bedoe'ele' ni'a chia neda' dan' nyejwa' liž ya nga, nžeja' do ya. ¹⁸ Znnabla' Xanžon' yeyache' láže'le' le' ža na' žine' law Dios. Ba nnézkzelo' kan góklene' žo'o, katen' wzoažo lo yež Éfeso.

2

Timoteo žala' gakbe' ka to benne' žeje' lo wdile

¹ Na'a, zí'na'do', ben choch laždo'o lo da' žonn Jesús, Benne' Criston', chio'. ² Da' benlo' da' bchalja' neda' lawgak benne' zan, benne' ka' zzoa lígaken', bden lo na'gak benne' ka' žóngake' kan znnágake', benne' ka' gak wsédgekle' yezika' benách ka'.

³ Žala' soelo' da' wsaka' zi'gak benách ka' le' kan zzoelen to benne' nake' che Jesús, Benne' Criston', na' dot laže'e žeje' lo wdile. ⁴ No benne' žeje' lo wdile, bi chejchaze' da' ka' žongak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, nich chaz laže' bennen' wžie' le' nich gake' benne' chie' žeje' lo wdile. ⁵ Lezka', no benne' chaze' lo witje, bi be si'e cha' bi žitje' kan žala' gone'. ⁶ Benne' žaz ža'ne', zga'ale' le' si'e che da' yełape'. ⁷ Bsa' laže' da' ni da' žapa' le', na' Xanžo na'kze gone' ga chejni'ilo' yógo'ten.

⁸ Bejsá' laže' kan goken che Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' goke' za'só Dabí, na' wdé gote', bebane' lo yeła' got. Ki zna diža' chawen' da' zchaljan'. ⁹ Dan' zchalja' diža' chawen', zzaka'a da' žaken chia', na' zejte nyejwa' liž ya nga ka to benne' wen da' zinnj, san bi nyejw xtiža' Dios. ¹⁰ Che len zzoela' yógo'te da' ki dan' nži'ila' benne' ka' wžekze Dios, nich yełágake'. Jesús na'kze, Benne' Criston', žone' ga želagak benne' ka' nich si'gake' bani' li laže' chie'. ¹¹ Naken káteze zna da' ni:

Cha' nátlénžo Le', sóalenžo-ne' nbanžo.

¹² Cha' soelžo da' sáka'žo, nna biá'lenžo Le' tzen.

Cha' nnažo bi nónbia'žo-ne', Le' nne' bi nónbi'e žo'o.

¹³ La'kze bi žonžo kan znažo, Le' žónteze' kan znné'.
Le' bi gak wché'e da' nakkze' Le'.

Benne' wen žin che Jesús, benne' žežoje' chawe'

¹⁴ Bsa' láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan zo' kan zej nak da' ki, na' ni'a che Xanžo Dios bchí'i-gekle' nich bi tił diža'gake' kan zej nak diža' ka'ze ka'. Diža' ki žóngaken ga kwia yi'gak benne' ka' zzi' lo ná'gake' légaken. ¹⁵ Be' láže'teze yežojo' chawe' law Dios nich gako' benne' wen žin bi žedoe'ele' ni'a che žin da' bene'. Žala' wkonlo' binlo žin diža' da' naken dot da' li. ¹⁶ Na'a, bkwas gan zej nnita' benne' ka' zcháljgake' da' bi zaka', na' diža' ka'ze ka', dan' žongak diža' ki ga góngakže' da' bi žénele Dios. ¹⁷ Segak diža' ka' da' zcháljgake' kan žzen yižwé' nozo' da' žlan. Himeneo len Fileto zej nbáblene' benne' ka' zcháljgake' ki. ¹⁸ Benne' ki bchixgekle' kan nak da' naken dot da' li, dan' znnágake' ba wdé ža žala' yebangak benne' gat ka', na' bže' zédgekle' ba le benách ka' na' zejte biž žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁹ Da' ben choch Dios zóatezen, na' zoa to da' nak bian', dan' znnan: "Dios nónbi'e benne' ka' zej nake' chie'." Lezka' znnan: "Le kwas gan žak da' kegle, yógo'tele le'e nakle che Benne' Criston'."

²⁰ To lo yo'o zen zej yo'o da' zej naken, kégeze oro, na' plat, san lezka' da' zej naken yag, na' yo. Zkonlžo ba len žin kwáselo, na' yebalen ga bi nak kwáselo. ²¹ Nich gakžo kan zej nak da' ka' zkonlžo žin kwáselo, na' nich gak gonžo da' naken chawe', na' gakžo da' wkonle Xanžon' žin, žala' kwasžo gan žak da' kegle. Cha' gonžo ki, gakžo zi gonžo yógo'te žin chawe'.

²² Bzoa cheļa'ale da' ka' žóngaken ga se laže' no benne' da' kegle kan nak da' žaken chegak xkwide' ka'. Be' laže' gako' chawe'. Ben da' žonen ga žejli'o che Benne' Criston', na' da' žonen ga nži'ilo' lježo' ka', na' da' žonen ga zgá'nlenžo' lježžo ka' cháwe'do'. Kan zej nak da' ki, benlen tzen benne' ka' zchájljengake' Xanžon', ne nak dot chawe' yichj lázdo'gake'. ²³ Na'a, lezka' bzoa cheļa'ale diža' ka'ze ka', na' diža' da' bi zej zakan', dan' nnézkzelo' žóngaken ga zdił diža'gak benách ka'. ²⁴ Benne' wen žin che Xanžon' bi žala' tił diža'lene' benách ka', san žala' gake' gaxjw laže' lawgak yógo'te benách. Žala' gak wsedle' benách ka', na' gake' zen laže'. ²⁵ Lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wzejni'ile' benne' ka' zži'igake' che da' zchalje'. Cha' gone' ki, Dios gak wnezjwe' légake' latje yeyát láže'gake' nich gónbia'gake' da' naken dot da' li. ²⁶ Ki yelágake' lo yelj che da' xiwe' gan zej nžeje', na' yeyákgake' chawe' nich góngake' kan žénele Dios.

3

Kan gaggak benách ka' ža se lawte ža ka'

¹ Lezka' žala' nnezlo' da' ni: ža se lawte ža ka' sáka'le'egak benách ka'. ² Kate' ža ka' nníta'gak benne' ka' góngake' ki:

Ží'igekle' la' kwíngakze', na' dan láže'gake' yela' gape.

Wká'n zen kwíngake', na' gon kwíngake' benne' blo ka'.

Nne zí'gake' che da' ka' zej naken la'y.

Wží'igake' che xa xná'gake'.

Gákgake' benne' bi chaz laže' ka'.

Bi góngake' kan žénele Dios.

³ Bi ží'igekle' kan žala' góngake'.

Gákgake' benne' zižje laže' ka'.

Nnégake' che ljéžgake' ka'.

Bi nna bia' kwíngake', na' gákgake' benne' ža'a ka'.

Bi lé'egekle' chawe' da' naken chawe'.

⁴ Gákgake' benne' wdé ljéžgake' ka', na' bi gá'ngake' chawe'.

Wloé'el kwíngake' ka' benne' zen ka'.

Ží'igekle' da' dan láže'gakze', na' kege Dios.

⁵ Wloé'el kwíngake' ka' benne' ka' zej nónbi'e Dios,

san bi soalen yela' wak che Dios légake'.

Bkwas gan zej nnita' benách ka'. ⁶ Lezka', lo yela' wen laže' chégake' chó'ogake' yo'o ka', na' gon láže'gekke' no'le bi nnezle ka' nich si' lo na'gak no'le ka' da' žsédgekke'.

No'le ka' bága'gake' doła' zan, na' we' láže'gake' da' ka' dan láže'gakze', da' ka' bi zej zakan'. ⁷ Yéntežgekke' no'le ka' diža' ka' da' wchaljgak benne' ka', san bi chejní'igekke' da' naken dot da' li. ⁸ Kan gokgak Janes len Jambres, benne' ka' bží'igake' che Moisés, lezka' gaggak benne' ki, wží'igake' che da' naken dot da' li. Gákgake' benne' choł laže' ka', na' chíxgekke' kan nak da' žejle'žo che Benne' Criston'. ⁹ Bi be sí'gakže', san gak bia' zej nake' benne' bi nnezle ka' lawgak yógo'te benách ka', na' gak chégake' kan gok chegak Janes len Jambres, benne' ka' bžia' yi' Dios.

Da' bsa' laže' Pablo Timoteo

¹⁰ Nnézkzelo' le' kan nak da' žsedla' neda' benách ka', na' da' žona'. Nnezlo' da' že' laža'a gona', na' kan žejli'a che Benne' Criston', na' kan naka' gaxjw laže', na' kan nži'ila' lježa' ka', na' kan zzoela' da' žak chia'. ¹¹ Lezka' nnezlo' kan wžia' láže'gak benách ka' neda', na' da' ka' wzaka'a, da' ka' gókgaken chia' lo

yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Listra. Da' ka' w'zia láže'gak benne' ka' neda' bzoelan', na' Xanžo Jesusen' beslé' neda' lo yógo'te da' ka'. ¹² Yógo'te benne' ka', benne' žénegekle' gákgake' dot chawe' dan' zej nake' che Jesús, Benne' Criston', lezka' sáka'gake' da' ka' kwia láže'gak benách ka' légage'.

¹³ Na'a, benne' wen da' zinnj ka', na' benne' wen laže' ka', góngakže' ki. Gon láže'gekle' benách ka', na' benách ka' gon láže'gekle' légage'.

¹⁴ Na'a, wdape chi'i da' ka' nsedlo', na' da' wzí' lo no'o, dan' nónbia'kzo' benne' ka' bsédgekle' le'. ¹⁵ Katen' goko' xkwide', na' zejte na'a ža, nónbi'o da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y, da' ka' gak wzejní'igeklen le' nich yeló' dan' žejli'o che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁶ Yógo'te da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y Dios bzejní'ile' benách chie' ka', benne' ka' bzójkake' da' bchalj Dios. Da' ka' zej nyejwn le'e yiche zej zakan' nich wsédgeklen žo'o, na' wloé'egeklen da' gonžo, na' yegó'ogaken žo'o nez chawe', na' wzejní'igeklen žo'o nich gakžo chawe'. ¹⁷ Ki žóngaken, nich gak ban laže' no benne' nake' che Dios, na' nich gak gone' yógo'te da' naken chawe'.

4

¹⁻² Ni'a che Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchi'la' le' wzenlo' benách ka' xtiža' Xanžon'. Lekze' wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka', ža na' katen' yejé'e nich nna bi'e. Be' laže' gono' da' ni, cha' žak chawe' chio' o bi žak chawe'. Lo yeja' zen laže' chio', bløe'el dan' žongak benách ka', na' bsa' láže'gake', na' bzejní'i-gekle' kan nak dan' žsedlžo žo'o. ³ Ki žala' gono' dan' žin ža katen' bi wzé nággake' da' chawe' da' žsedlžo, san yénegekle' yéngekle' da' žaz láže'zegake'. Wtóbgage' chégake' benne' ka' wsédgekle' légage' da' zdan láže'zegake'. ⁴ Wzóagake' cheja'ale da' naken dot da' li, na' si' lo ná'gake' diža' ka'ze ka'. ⁵ Na'a, žala' gako' zen laže' lo yógo'te da' žono'. Bžóel da' wsaka' zí'gake' le'. Bzenle benách ka' diža' chawen'. Dot lažo'o ben žin dan' wló'o Benne' Criston' lo no'o gono'.

⁶ Kan nak chia' neda', ba bde kwina' lo na' Dios, na' za' gótgake' neda' dan' žona' xchin Dios, na' ža yezá'a yežlyó nga za' žinen. ⁷ Kan žon no benne' dot laže'e žeje' lo wdile, lezka' bena' neda' žin, na' ba beyož bena' neda' dan' wló'o Benne' Criston' lo na'a gona', dan' bena' kan nak tlebe len da' žejle'žo chie' Le'.

⁸ Na'a za' si'kza' da' žala' si'gak benne' chawe' ka', dan' gonn Xanžon' chia' neda' ža na', na' nak chawe' kan zchi'a laže'e žo'o. Kege chia' nedza' gonnen', san lezka' gonnen' chegak yógo'te benne' ka' zej nži'ile' Le', na' dot láže'gake' želbeze' ža yejé'e.

Da' bzoj Pablo kan žala' gon Timoteo

⁹ Be' laže' yidtio' ga zoa' ni, ¹⁰ dan' bsan laže' Demas neda', dan' nži'ile' da' žebélenle' yežlyó nga, na' wyeje' lo yež Tesalónika. Ben byenen wyéj Cresente gan nbab Galasia, na' lezka' wyéj xkwide' Tito gan nbab Dalmasia. ¹¹ Toze Lukas zóalene' neda'. Bche' xkwide' Markos nich yidlenbe' le' tzen, dan' nakbe' gónlenbe' neda' tzen xchin Benne' Criston'. ¹² Bsel'a'a xkwide' Tíkiko lo yež éfeso. ¹³ Katen' yido', bedjwá' laže' yichan' dan' bka'na' lo yež Troas lo liž Karpo, na' lezka' bedjwá' yiche ka', na' da' nakže' blo, yichen' da' naken yid.

¹⁴ Kantr, benne' wen yeso' ya ka', bene' chia' da' zan da' zia. Xanžo na'kze yebi'e chie' kan nak da' bene' chia' neda'. ¹⁵ Wdape chi'i kwino' che bennen', dan' zži'ili'e che da' zchalžo.

¹⁶ Kate' da' nežw chi'i bla'a neda' lawgak benne' yolawe' ka', bi goklen nitó benne' neda', san bsan láže'gak yógo'te benách ka' neda'. Bi zénela' yebéj yichj Dios légage'. ¹⁷ Xanžon' wzóalene' neda', na' ben choche' neda' nich yeyóž wchalja' xtiže'e nich yéngklen yógo'te benách zi'to' ka'. Ki goken, Xanžo na'kze beslé' neda'. Goken chia' ka belá' lo na'gak beže yixe' ka'. ¹⁸ Xanžo na'kze yeslé' neda' lo yógo'te da' kegle ka', na' gape chi'e neda' kate' žintia' gan zna bi'e Le' ya'abá che Dios. ¡Ga'n zen Le' to chi'ize! Ka'kze gaken.

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹⁹ Wdape "Padiox" Prisila len Akila, na' lezka' benách ka' nnita'gake' liž Onesíforo. ²⁰ Bga'n Erasto lo yež Korinto, na' bka'na' Trófimo gan nbab Mileto dan' žake' yižwé'. ²¹ Be' laže' yido' ga zoa' ni zga'ale kate' žin byo' zag ka'. Eubulo, na' Pudente, na' Lino, na' Klaudia, na' yógo'te lježžo ka' nnita'gake' nga, žápegake' le' "Padiox."

²² Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', sóalene' le'. Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO CHE XKWIDE' TITO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Tito

¹ Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Tito. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Benne' Criston'. Naka' wen žin che Dios, na' benne' wbás bseĽa' Jesús, Benne' Criston'. BseĽe'e neda' nich gona' ga chejle'gak benách ka' chie' Le', benne' ka' wžekze Dios, nich gónbia'gake' da' naken dot da' li kan žala' gon no benne' nónbi'e Dios. ² Ki naka' neda' dan' žxen laža'a ba nzi'a yeĽa' nban da' zejli' kanne da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chežo žo'o ža ni'te kate' bi na' gata' yógo'te da' zej nnitan', na' Le' žonkze' da' bchebe laže'e gonon'. ³ Kate' bžin ža chen, Dios bĽoe'ele' law xtiže'e, da' bdien' lo na'a neda' wchaljan'. Dios na'kze gože' neda' gona' ki. Nakkze' Le' Benne' Weslá chežo. ⁴ Žinnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' beslé' žo'o, gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Žin che Jesús da' žon Tito lo yežlyó Creta

⁵ Bka'na' le' lo yežlyó Creta, nich wsó'o da' žiážjegekle benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', nich gákgage' dot li laže', na' nich wnnito'o benne' gole ka' yógo'te yež ka', benne' ka' gape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' to to yež ka', kan ba goža' le' gonon'.

⁶ To benne' gole, benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gake' benne' bi žone' da' gak no benne' nnie' chen.

Žala' soa toze zo'le'.

Žala' chejle'gak zi'ne' ka' che Benne' Criston'.

(Bi žala' góngakbe' da' gak no benne' nnie' chen, bi nne' bi žóngakbe' žin, o zží'igakbe' che xa xná'gakbe'.)

⁷ Bi žala' gone' da' gak no benne' nnie' chie' kan žone' xchin Dios.

Bi žala' gake' benne' zide, o benne' ža'a,

o benne' že'je', o benne' wediĽe diža',

o benne' zdan laže'e yeĽa' gape.

⁸ Žala' wnezjwe' gan ga'ngak lježžo ka' želžine' liže'.

Žala' dan laže'e gone' da' naken chawe'.

Žala' gake' benne' žejni'ile'.

Žala' gake' benne' chawe'.

Žala' žebe' Dios, na' nna bia' kwine'.

⁹ Žala' gape chí'e diža' da' li kan ba nsedle', nich gak wzejni'ile' benách ka' kan naken tĽebe len da' chawe' da' žsedlžo, na' nich gak wzóa žie' benne' ka' zží'igake' chen.

¹⁰ Ki žala' gak gone' dan' zží'igak benne' zan che xtiža'žo, benne' ka' zcháljgake' da' bi zakan', na' žon láže'gekke' benách ka'. Benne' zan, benne' žóngake' ki, zej nake' benne' judío ka', benne' ka' znnágake' žon byenen chog lo xpéla'gak benne' byo ka' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios. ¹¹ Benne' ki, žon byenen wzóa žio' légage', dan' zchíxgake' yógo'te benách ka' nníta'gake' bíte'teze yo'o gan želyoé'e, na' žsédgekke' da' bi žala' wsédgekke'. Ki žóngake' nich sí'gakze' mežw.

¹² To benne' wbáblene' benách Creta ka' gan zo', bennen' bchalje' lo wlá z yodo' chégake', wnné':

Žon láže'tezgak benne' Creta ka'.

Ze j nake' ka beko' yixe' snia ka'.

Ze j nake' benne' za'wed, benne' wawle'e ka'.

¹³ Da' ni da' bchalje' kan ze j nake' naken dot da' li. Che len bdíl-gake' nich gak li laže' kan žejle'gake' che Benne' Criston', ¹⁴ na' nich bi wzé nággake' diža' ka'ze ka' da' zchaljgak benne' judío ka', na' bi góngake' kan z nna benách ka' žala' góngake', benne' ka' bzóagake' che la'ale da' naken dot da' li.

¹⁵ Yógo'te da' non Dios naken chawe' chegak benne' chawe' ka', san chegak benne' ka' bi ze j nake' chawe', benne' ka' bi žejle'gake' che Dios, bi be zoalen légake' da' naken chawe', san dot da' ze j nake' naken sban, na' zejte da' zbek yichjgake', na' da' z za' láže'gake'. ¹⁶ Znnágake' ze j nó nbi'e Dios, san da' žóngake' bi naken tlebe len dan' znnágake', dan' ze j nake' benne' bi žaz laže' ka'. Bi žóngake' kan znnágake', na' bi gak góngake' nitó da' naken chawe'.

2

Žala' wsedlžo da' naken chawe'

¹ Na'a, da' zchaljo' žala' gaken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo.

² Bsedle benne' byo, benne' gole ka':

Žala' wcháljgake' diža' chawe' ka'.

Žala' gákgake' benne' chawe' ka'.

Žala' gákgake' benne' žejni'igekle'.

Žala' chejle'gake' che Benne' Criston' dot láže'gake'.

Žala' ži'igekle' ljéžgake' ka'.

Žala' sóegekle' da' gak chégake'.

³ Bsedle no'le gole ka':

Žala' góngake' da' žaz laže' Dios.

Bi žala' nnégake' che ljéžgake' ka'.

Bi žala' yé'jgake'.

Da' žóngake' žala' wsedlen da' nak chawe'.

⁴ Bsedle xkwide' no'le ka':

Žala' ži'igekle' benne' byo che chégakbe', na' ži'ngakbe' ka'.

⁵ Žala' gákgakbe' no'le žejni'ile.

Žala' gákgakbe' no'le chawe' ka'.

Žala' gape chí'igakbe' da' de lížgakbe'.

Žala' gákgakbe' ži'i laže'.

Žala' gápegakbe' ba la'ne benne' byo che chégakbe'.

Žala' bi góngakbe' da' gonen ga no benne' nnie' che xtiža' Dios.

⁶ Bsedle xkwide' byo ka':

Žala' gákgakbe' xkwide' žejni'ile.

⁷ Žala' góntezo' da' naken chawe', na' ki wlo'e'elo' légakbe' kan žala' góngakbe'.

Kan žsedlo' žala' wlo'e'elen nako' li laže', na' gaxjw laže'. ⁸ Žala' wchaljo' diža' chawe' ka' nich bi soa da' gak no benne' nnie' chen, nich yedoe'ele no benne' wži'e chen, na' bi gak nnie' chele le'e.

⁹ Bsedle lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zej nake' benne' ndo'w ka':

Žala' gágake' gaxjw laže' len xángake' ka'.

Žala' góngake' yógo'te da' žaz láže'gak xángake' ka'.

Bi žala' wží'igake' che xángake' ka'.

¹⁰ Bi žala' wkache' lánngake' da' naken che xángake' ka'.

Žala' wloé'el kwíngake' chawe' lo yógo'te da' žóngake'.

Yógo'te da' žóngake' žala' wloe'elen nak chawe' xtiža' Dios, Bennen' beslé' žo'o.

¹¹ Yela' ži'i laže' che Dios ba bla' lawn lawgak yógo'te benách ka' nich yelágake'.

¹² Len žsedlen žo'o biž žala' gonžo da' bi žaz laže' Dios, na' bi dan láže'žo da' naken che yežlyó nga, san žala' gakžo zen laže', na' gakžo chawe' ža ni zoažo na'a, na' gonžo kan žénekeze Dios. ¹³ Žala' kwežžo da' žxen láže'žo gonen ga gak yela' ba nez zen chežo, dan' gaken ža na' katen' la' law Jesús, Benne' Criston', lo baní' zen chie'. Nake' Dios zen, na' Bennen' žeslé' žo'o. Lekze' bchebe laže'e gone' da' ni. ¹⁴ Lekze' bde kwine' lo wlazžo žo'o, nich beya'we' žo'o lo yógo'te da' bi naken chawe', na' žeyone' žo'o chawe' nich gakžo benách chie' ka', na' nich yénelžo gonžo da' naken chawe'.

¹⁵ Bsedle da' ki, na' bzejni'ilen benne' ka', na' len yela' wnná bia' bdił-gake'. Bénteze ki, nich bi gak no benne' wka'ne' xtižo'o ka'ze.

3

Da' žala' gongak benách ka' žejlé'gake' che Jesús

¹ Bsa' láže'gak lježžo ka' nich góngake' kan znnagak benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' yolawe' ka', nich góngake' kan znnaxtiža'gake'. Žala' sóatezgake' góngake' da' naken chawe'. ² Bi žala' nnégake' chegak ljéžgake' ka', na' bi žala' tił diža'gake' len légake', san žala' gágake' gaxjw laže', na' dot li laže' lawgak yógo'te benách ka'.

³ Lezka' žo'o, zga'ale gokžo benne' bi žejni'ile ka', na' bži'ižo che Dios. Wdažo wnitlžo, na' gokžo ka' benne' ndo'w ka', dan' benžo da' bdan láže'žo, da' bi naken chawe', na' yezika' da' wyáz láže'žo. Lezka' benžo žo'o da' kegle, na' bge'elžo lježžo ka'. Bi blé'egekle benách ka' žo'o chawe', na' žo'o bi blé'elžo lježžo ka' chawe' tožo yetožo. ⁴ Naž bla' law Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' nak bia' nake' dot chawe', na' nži'ile' yógo'te benách ka'. ⁵ Beslé' žo'o, kege dan' zoa bi da' naken chawe' da' benžo žo'o, san dan' beyache' láže'le' žo'o. Beyone' žo'o chawe', na' bene' ga nakžo benne' kobe ka'. Napžo yela' nban kobe dan' zoa len Dios Be' La'y žo'o. ⁶ Dios bsele'e Dios Be' La'y chežo dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. ⁷ Be' laže'e chežo, na' beyone' žo'o chawe' nich gata' yela' nban da' zejli' kanne chežo, dan' žxen láže'žo gonne' chežo.

⁸ Da' ni da' zzoja' chio' le' naken dot da' li. Žénela' wsdlo' benne' ka' žejlé'gake' che Dios, da' ki, nich we' láže'gake' góntezgake' da' naken chawe'. Da' ni naken chawe', na' záka'le'en nich si' lo na'gak yógo'te benách. ⁹ Na'a, bi go'o no benne' latje wchalje' da' bi zakan', o we' laže'e kan' zej nak lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', o wchalje' diža' bizjw ka', o tił diže'e kan' nak che da' bchi'le Moisés. Da' ki bi zej zakan', na' bi gáklengaken nitó benne'.

¹⁰ Cha' zoa no benne' ga na', benne' žone' chope la'a benách ka' che Benne' Criston', te wsó'o laže'e to yetó čhi'i, cha' bi yenle' chio', na' žala' yebejle-ne'

gan zdoble. ¹¹ Nnézkzelo' to benne' žone' ki ba beyake' benne' bi nake' chawe', na' žone' doľa'. Ba nbage'e zia ni'a che dan' žone'.

Da' bzoj Pablo da' žaľa' gon Tito

¹² Kate' seľa'a Artemas o Tíkiko gan zo', ben byen yido' ga zoa' ni lo yež Nikópolis, dan' ba besyožan' ga'na' nga byo' zag ka'. ¹³ Senas, bennen' zdie' diža' da' znna benne' yolawe', na' Apolo, žíngake' gan zoale le'e. Begó'o légake' nez len yeľa' žaklen, nich bi be yážjegekle'. ¹⁴ Bsedle lježžo ka' góntezgake' da' naken chawe', nich gata' bi da' wnézjwgake' chegak benne' ka' zoa bi da' žiážjegekle', nich gak bia' ki zej nake' che Benne' Criston'.

Pablo len lježe' ka' zželgake' diža' benách ka'

¹⁵ Yógo'te benne' ka' nníta'lengake' neda' žápegake' le' “Padiox̄.” Wdape “Padiox̄” benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zej nži'ile' žo'o dan' žejlé'gake' che Dios. Znnabla' Dios gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO CHE FILEMÓN

Pablo žape' "Padiox" Filemón

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" Filemón. Lježžo, Timoteo žonlenbe' neda' tzen, na' nži'ילו' le'. Žono' le' xchin Benne' Criston' kan žonton' neto'. Lezka' žapa' "Padiox" zo'lo', Apia. Nake' no'le zanžo žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' žapa' "Padiox" zi'no', Arkipo. Nakbe' che Jesús, Benne' Criston', ka to benne' žeje' lo wdile, na' žonbe' xchine' Le' kan neto' žonton'. Lezka' žapa' "Padiox" benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližo'. Nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ³ Žnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Kan žon Filemón dan' žejli'e che Jesús

⁴ Žejlá' láže'teza' le' kate' zcháljlena' Dios chežo, na' žápeteza' Le': "Žóxkeno'." ⁵ Ki žona' dan' zžin diža' ga zoa' ni kan nži'ילו' Xanžo Jesusen', na' kan žejli'o chie' Le', na' kan nži'ילו' yógo'te benách ka' ba wžie' Le'. ⁶ Žnabla' Dios gone' ga gonle'e žin da' zchaljo' kan nak da' žejli'o che Benne' Criston', nich si'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' yógo'te da' naken chawe', da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo lo yela' ži'i laže' chie'. ⁷ Žebela', na' zzi' zena' dan' nži'ילו' lježžo ka', na' beno' le', bicha'a, ga beyák láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Filemón žala'yenit lawe' Onésimo, xkwide' ndo'w chie'

⁸ Che len, la'kze nži' lo na'a, dan' naka' wbás bseĽa' Benne' Criston', wchi'la' le' kan žala' gono', ⁹ žata'yoela' le' lo yela' ži'i laže' chia', na' naka' benne' gole, na' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Žata'yoela' le' lo wláz xkwide' Onésimo, xkwiden' bena' ga beyakbe' che Benne' Criston', na' che len nakbe' ka' zi'nkza' ga nyejwa' liž ya ni.

¹¹ Xkwide' ni, zga'ale bi be wzáka'be' chio', san na'a záka'be' chio' le', na' lezka' chia' neda'. ¹² Xkwide' ni žesela'a-be' gan zo'. Na'a, wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne, dan' nži'ila'-be'. ¹³ Gónela' gánlenbe' neda' nga, nich lo wlazo' le' gonbe' xchina' kate' ne nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' diža' chawen', ¹⁴ san bi be žénela' gona' da' bi naken da' žak lažo'o le', nich bi gon byena' gákleno' neda', san gak gákleno' neda' dan' žénekelon'. ¹⁵ Bkwasljga xkwide' Onésimo gan zo' to chi'ido' nich yežinbe' to chi'ize gan zo'. ¹⁶ Na'a, biž gakbe' chio' ka to xkwide' ndo'w, san gakbe' chio' ka to bi' lježkzo', dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston', na' nži'ilžo-be'. Nakbe' ki chia' neda', na' žala' gákžebe' ki chio' le', kege ka lježžo', san ka bi' bicho'o žejle'be' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁷ Che len, cha' nako' toze len neda', wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne. ¹⁸ Cha' bi da' zia benbe' chio' o cha' bi da' nbága'be' chio', wnnáteze neda' nbaga'an. ¹⁹ Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni chio', žnnia': nedkza' chizjwa' bi da' nbága'be', na' kege yapa' le': lezka' nbago'o le' chia' neda' yógo'te da' napo' dan' bena' neda' ga napo' le' yela' nban da' žejli kanne. ²⁰ Ka'kze gaken, bicha'a. Cha' zoa' da' yebélenlo' dan' nakžo che Xanžon', ben da' ba góta'yoela' le' dan' naka' bicho'o žejli'a che Benne' Criston', na' nich gono' ga yeyák laža'a.

²¹ Zzoja' da' ni chio', dan' žxen laža'a le', gono' kan z_nna xtiža'a, na' nnezla' gono' yelate' ka da' ba góta'yoela' le'. ²² Lezka' znnabla' le' wkwezo' gan soa' ližo', dan' žxen laža'a yežoja' liž ya nga, na' la'a gan zoale le'e dan' zchájljenle Dios, na' znnáblele-ne' lo wlaza' neda'.

Pablo zzoje' da' žápegake' "Padiox" Filemón

²³ Epafras žape' le' "Padiox." Nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga dan' žone' xchin Jesús, Benne' Criston'. ²⁴ Lezka' Markos, na' Aristarko, na' Demas, na' Lukas, žápegake' le' "Padiox." Benne' ki žónlengake' neda' tzen žin che Benne' Criston'.

²⁵ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' ZZEJNI'ILEN BENÁCH HEBREO KA'

Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'

¹ Zan chí'i, na' da' zan kan ben Dios, bcháljlene' xa xto'žo ka' ža ni'te lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ² Ža ni zoažo na'a, kate' ze lawte, Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'. Dios wnnakze' gape Zi'ne' na' yógo'te da' zej naken chie' Le', na' lo na' Zi'ne' na', Dios bene' yežlyó nga. ³ Zi'ne' na' nake' ka to da' žsa'ní' len yeļa' baní' che Dios, na' kan nak Zi'ne' na' zloe'elen law dot da' nakkze Dios. Zi'ne' na' žonkze' ga nníta'tezgak yógo'te da' zej den, zkonle' žin da' znné' len yeļa' wak zen chie'. Katen' beyóž bene' da' žeyón žo'o chawe' law Dios dan' beké'e doļa' da' nbága'žo, na' bejži'e kwit li ža che Dios, Bennen' ži'e zna bi'e ža'le.

Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka'

⁴ Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka' che Dios, dan' nakže blo da' lie' ka zej nak lagak wbás la'y chie' ka', kan bzoa Dios le' dan' nake' Zi'nkze'. ⁵ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Nako' Le' Zi'na'.

Bloe'ela' law na'a naka' Xo'.

Batkle bchalje' che to wbás che ya'abá kan bchalje' che Zi'ne', katen' wnné':

Neda' naka' Xe',

na' Le' nake' Zi'na'.

⁶ Lezka', katen' Dios bzoe' Zi'nkzen' lo yežlyó nga, na' wnné':

Yógo'te wbás che ya'abá yéngkle' xtiža' Le'.

⁷ Kan zej nak wbás che ya'abá chie' ka', wnné':

Zej nak wbás che ya'abá ka' ka be' da' žaken.

Zej nak wbás wen žin chia' ka' ka yi'.

⁸ Na'a, kan nakkze Zi'ne', wnné':

Gan ži'o zna bi'o, nna biá'tezo', Dios.

Nak chawe' kan zna bi'o.

⁹ Nži'ilo' da' nak chawe', na' kege da' bi nak chawe'.

Che len neda', Dios chio', bdia' lo no'o yeļa' wnná bia',

na' bena' ga napžo' Le' yeļa' žebél

ka da' napgak lježo' ka'.

¹⁰ Lezka' wnné':

Le', Xan, katen' wzó law, beno' yežlyó nga,

na' len na'kzo' beno' ya'abá.

¹¹ Te chégaken, san Le', zoakzo' to chí'ize.

Yógo'te da' ka' tébgaken kan zteb to laže',

¹² na' ka to laže' wto'bo' légaken,

na' chó'ngakon' ka to laže' teb,

san Le', batkle wchá' kwino'

na' batkle te chio'.

¹³ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo'

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

14 Yógo'te wbás che ya'abá ka' che Dios zej nake' be' wen žin ka' che Dios, na' bsele'e légake' nich gáklengake' benne' ka' želágake'.

2

Bi žala' wzoažo cheľa'ale yela' žeslá

¹ Che len, žala' we' láže'le'ežo da' ba benlžo, nich bi wzoažo xtiža' Dios cheľa'ale. ² Dižan' da' bžinen chežo ža ni'te lo na'gak wbás ka' che ya'abá che Dios, naken dot da' li, na' yógo'te benne' ka', benne' bi béngake' kan zнна dižan', Dios bsaka' zi'e légake' kan nak tlebe len da' béngake'. ³ Lezka' bi yelažo žo'o lo da' wsaka' zi' Dios žo'o cha' wzoažo cheľa'ale yela' žeslá ni. Xanžo na'kze bchaljen' zga'ale, na' benne' ka' béngekle' chie' Le' bloé'egekle' žo'o naken dot da' li. ⁴ Lezka' Dios na'kze bloe'ele' žo'o naken dot da' li, dan' bene' da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebanlžo, na' da' zan yela' wak zen ka', na' benne' chežo da' ka' zej naken che Dios Be' La'y kan gónekzele' Le'.

Dios bene' ga beyág Jesús kan nakžo žo'o

⁵ Dios bi bdie' lo na'gak wbás ka' che ya'abá chie' yežlyó da' zan', dan' zchaljto' chen. ⁶ Na'a, kan nak da' ni, nyejw le'e yiche la'y da' wnná to benne' bzoa lien', katen' wnné':

Dios, žebanla' dan' že' lažo'o benách ka'.

Žebánle'ela' dan' žákleno' légake'.

⁷ Beno' légake' to chí'ido'ze yelate' gažjw

ka zej nak wbás ka' che ya'abá chio'.

Bzo' chegak benách ka' yela' žen, na' yela' ba la'ne.

⁸ Bdio' lo ná'gake' yógo'te nich nna biá'gaken'.

Ka' naken, katen' bdie' lo ná'gake' yógo'te, bi be bka'ne' da' bi bdien' lo ná'gake', san na' zejte na'a ža, bi zle'elžo yo'o yógo'ten lo ná'gake'. ⁹ Nnezlžo da' goken che Jesusen'. Dios bene' ga goke' to chí'ido'ze yelate' gažjw ka zej nak wbás ka' che ya'abá chien', dan' goke' benachze nich gote', na' wzake'e lo yela' got lo wlazgak yógo'te benách ka', dan' be' laže' Dios žo'o nich goken kí. Dan' ben Jesusen' da' ni, Dios bene' ga nape' yela' žen, na' yela' ba la'ne.

¹⁰ Dios bene' yógo'te da' zle'elžo, na' žone' ga zej nnitan'. Dios bene' kan žala' gone' katen' bene' ga nak bia' nak Benne' Criston' Benne' Weslá li laže' ni'a che da' wzake'e. Ki ben Dios che Benne' Criston', Bennen' bene' yela' žeslá nich gak yechi'e benne' zan ya'abá che Dios. ¹¹ Le' žeyón chawe'e benách ka' nich gágake' che Dios. Benne' ka' žeyón chawe' Benne' Criston', toze nak Xágake', na' Xakze'. Che len, Ži'n Dios bi žedoe'ele' katen' zinne' zej nake' biche'e ka'. ¹² Ka nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wcháljlena' bicha'a ka' kan nako' Le', Dios.

Ga zej ndobe benách chio' ka' goła' da' we lawa' Le'.

¹³ Lezka' wnné':

Wxén laža'a Dios.

Ga yoble wnné':

Le wia neda' len zi'na' ka',

Benne' ka' benn Dios chia'.

¹⁴ Che len, dan' zej nak zi'ne' ka' beľa' žen, lezka' Benne' Criston' ben kwine' kan zej nake', na' golje' beľa' žen. Ki bene' nich gok gote', na' ka' goken beké'e yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' wzí' lo nan' goten benách ka'. ¹⁵ Ki ben Benne' Criston' nich gok beslé' yógo'te benne' ka' gókgake' ka benne' ndo'w ka' kate' ne zej nnite'e nbángake', dan' bžébegake' yela' got. ¹⁶ Nak bia' bi bene'

ki nich gáklene' wbás che ya'abá ka' che Dios, san nich góklene' benne' ka' zej nake' za'só Bran. ¹⁷ Che len, ben byenen gok Benne' Criston' kan zej nak lježe' ka', nich gake' law Dios to bχoz blo, benne' žone' kan zñne', na' žeyache' láže'le' benách ka', na' lezka' nich gone' da' gon ga gata' lo ne'e yeké'e doła' da' zej nbaga' benách ka'. ¹⁸ Na'a, dan' wzáka'kze Benne' Criston', na' dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga bage'e Le' doła', che len nape' yela' wak gáklene' benne' ka', žon da' xiwe' da' žénelen gonen ga bága'gake' doła'.

3

Jesús nakže' blo ka Moisés

¹ Che len, zí'na'do' ka', le'e na' nakle che Dios dan' bliže' le'e, le wia binlo kan nak Jesús, Benne' Criston'. Nake' wbás bseła' Dios, na' lezka' bχoz blo che da' nzi' lo na'žo. ² Jesusen' žone' kan zñna xtiža' Dios, Bennen' bzo'e Le' latje chie', na' žone' kan ben Moisés, benne' bene' kan zñna xtiža' Dios, da' bene' lawgak yógo'te benách ka' che Dios. ³ Jesusen' nakže' blo ka Moisés na', nich ga'n zene' Le', kan nakže blo to benne' nak chie' to yo'o ka no benne' wen žin zoe' lo yo'on'. ⁴ Yógo'te yo'o, zoa no benne' benen', san Dios bene' yógo'te da' zle'elžo. ⁵ Da' li Moisés na' bene' kan zñna xtiža' Dios lawgak benách ka' che Dios, san goke' ka to benne' wen žin, nich bdie' da' ka' wnnakze Dios lawgak benách ka'. ⁶ San Benne' Criston' nake' Zi'nkze Dios, na' žone' kan zñna xtiža' Dios. Na'a benách ka' che Dios zej yoe'e lo ne'e Le'. Žo'o nakžo benách ka' che Dios cha' ga'nžo choch na' zejte ža ze lawte ža ka', kan žon chochžo lázdo'žo, na' kan žebélenžo da' žxen láže'žo.

De latje gan yezí' láže'gak benách ka' che Dios

⁷ Che len, nyejw le'e yiche kan wnná Dios Be' La'y, da' zñnan:

Na'a, cha' žénlele da' zchalj Dios,

⁸ bi gonle zide lázdo'le

kan bengak benne' ka' bží'igake' che Dios katen' gónegekle' si' biá'gake' Le' lo latje dach.

⁹ Gónegekle' xa xto'le ka' si' biá'gake' neda' la'kze blé'egekle' da' ka' bena' choplalj yiz.

¹⁰ Che len bža'a benách ka' wnníta'gake' ža na', na' wnnía': "Zchixtezgekle' kan zza' láže'gake'.

Bi žénegekle' yénegekle' da' žénela' góngake'."

¹¹ Che len bža'a légage', na' ben chocha' xtiža'a, na' wnnía':

Bi chó'ogake' gan yezí' láže'gake' tzen len neda'.

¹² Le gape chi'i kwinle, zí'na'do' ka', nich bi gonle zide yichj lázdo'le nitole le'e, na' bi kwáslenle Dios ban, na' bi wsanle žejle'le che Dios. ¹³ Na'a, le wejní'il tole yetole yógo'te ža, kate' ne naken ža ni zoažo na'a, nich bi gon laže'l da' nak doła' le'e, na' bi gonle zide yichj lázdo'le nitole le'e. ¹⁴ Yógo'težo gónlenžo Benne' Criston' tzen cha' ga'nžo choch na' zejte ža ze lawte ža ka', kan wzó law žon chochžo kwinžo.

¹⁵ Ki žala' gonžo kate' ne zñna xtiža' Dios:

Na'a, cha' žénlele chi'i Dios,

Bi gonle zide yichj lázdo'le,

Kan bengak benne' ka' bží'igake' che Dios.

¹⁶ ¿Noz benne' ka' bénegekle' xtiža' Dios, na' bží'igake' chie' Le'? Yógo'te benne' ka' beběj Moisés lo yežlyó Egipto béngake' ki. ¹⁷ ¿Noz benne' ka' bža'a Dios

légake' choplaj yiz? Gokgak benne' ka' bégake' dolá, na' gógake' lo latje dach.
 18 ĆNoz benne' ka' Dios ben choche' xtiže'e, na' wnné' bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len Le'? Gokgak benne' ka' bi bégake' kan zŋna xtiža' Dios.
 19 Na'a, žákbe'elžo bi gok chó'ogake' ga na' dan' bi bejlé'gake' che Dios.

4

1 Na'a, kate' ne nga'n da' bchebe laže' Dios, gone' ga gak cho'ožo latje chie' gan yezi' láže'žo, žala' žébežo wnitžo latje cho'ožo ga na'. 2 Benlžo žo'o diža' chawen' kan bégekle' légake', san dižan' da' bégekle' bi góklenen légake', dan' bi bejlé'gake' che Dios katen' bégeklen'. 3 Žo'o žejle'žo che Dios, na' cho'ožo latje chie' gan yezi' láže'žo. Naken kan wnná Dios:

Che len bža'a légake'

na' ben chocha' xtiža'a, wnnía':

“Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len neda'.”

De latje cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Dios tzen, la'kze beyož ben Dios xchine' ža ni'te katen' bene' yežlyó nga, na' ba bezi' laže'e. 4 Nyejw le'e yiche la'y da' zchaljen kan nak che ža gaže ža, da' zŋnan: “Bezi' laže' Dios ža gaže ža lo žin da' bene'.” 5 Ga yoble zŋnan: “Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len neda'.” 6 Benne' ka' bégekle' diža' chawen' zga'ale, bi wyó'ogake' ga na' dan' bi bégake' kan zŋna xtiža' Dios. Che len, žala' cho'ogak benách yoble ka' ga na'. 7 Che len, lezka' bløe'el Dios to ža yoble, na' wnné': “na'a ža.” Ka' goken, kate' ba wdé yiz zan, na' bchalj Dios lo na' Dabí, kan nyejw le'e yiche la'y, da' zŋnan:

Na'a ža, cha' ženlele da' zchalj Dios,

bi gonle zide láždo'le.

8 Chela' ben Josué ga bezi' láže'gake', bi bchalj Dios wdé na' che yetó ža katen' yezi' láže'gak benách ka' tzen len Le'. 9 Che len, nga'n latje chegak benách ka' che Dios nich yezi' láže'lengake' Le' tzen. 10 Benne' ka' chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len Dios, yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', kan bezi' laže' Diosen' lo žin da' bene' Le'. 11 Che len, žala' we' láže'žo cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Diosen' tzen. Bi žala' wží'ižo che xtiže'e kan bengak benne' ka' bi bejlé'gake' che Dios, na' bi wyó'ogake' ga na'.

12 Xtiža' Dios nakkzen ban, na' napkzen yeła' wak. Zchogžen ka žon to ya ntoche' da' ntochen' bežope la'al. Zchogen gan zej nžag be' nakkžžo, na' da' zoa lo yichj láždo'žo, ka nak to da' chazen ga žinten lo žit lo bin. Žonen ga nak bia' da' zbek yichjžo, na' da' zza' láže'žo. 13 Bi be gak wkáche'žo gan bi gak Dios le'elen'. Yógo'te da' benkze Dios nła' lawn, na' nžojen lawe' law law Dios. Lawe' Le' žon byenen włøe'elžo da' ka' da' benžo.

Jesús nake' Bxoz Blo, Benne' zente

14 Zoa chežo to Bxoz Blo, Benne' zente, Bennen' beyepe' ya'abá che Dios. Bennen' nake' Jesús, Zi'n Dios. Che len žala' ga'nžo choč lo da' nzi' lo na'žo.

15 Zoa chežo to Bxoz Blo, Bennen' gak yeyache' láže'le' žo'o kan nak da' žaken chežo, dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga бага' Lekze' dolá' dot kan žonen da' ženelen gonen ga bága'žo žo'o dolá', san Jesusen', bi be dolá' bene'. 16 Che len, dot láže'žo žala' biga'žo gawze gan že' zŋna bia' Dios, Bennen' žáklene' žo'o, na' nnablžo-ne' yeyache' láže'le' žo'o, na' lo yeła' ži'i laže' chie', gáklene' žo'o kate' bi da' gaken chežo.

5

¹ Dios zbekze' no benne' žénele' ladjw benách ka', nich gake' b̄xoz blo, na' zzo'e' le' nich gone' da' ka' žone' law Dios lo wlazgak benách ka', na' nich wdíe' law Dios da' ka' znéjwgage', na' bia yix̄e' ka' zótgage' lo bkog la'y ni'a che doła' da' zej nbage'e. ² B̄xoz blon', dan' žak chie' tlebe kan žaken chegak yógo'te benách ka', gak gake' zen laže' len benne' bi nnezle ka', benne' ka' zchíxgekle'. ³ Dan' nak b̄xoz blon' benachze, che len žala' wdíe' law Dios to bia yix̄e', bian' gote' lo bkog la'y, ni'a che doła' da' nbága'kze' le', kan žone' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

⁴ Bi gak nitó benne' gon kwine' b̄xoz blo, san Dios zbie' no benne' žala' gake' b̄xoz blo, kan wžíe' Aarón, bennen' goke' b̄xoz blo nežw. ⁵ Lezka' goken che Benne' Criston', bi ben kwine' B̄xoz Blo, san Dios bzoe' Le' B̄xoz Blo. Kan nak da' ni, Dios gože' Le':

Le' nako' Zi'na'.

Bzoa' Le' na'a.

⁶ Lezka' gože' Le' kan nyejw ga yoble, katen' wnné':

Le' náktezo' B̄xoz,

kan gok Melkisedek b̄xoz.

⁷ Benne' Criston', katen' wzoakze' yežlyó nga, bcháljlene' Dios, na' góta'yoel' Le'. Wžéžeyi'e, na' wžeže' law Dios, Bennen' gok yeslé' Le' lo yeła' got, na' Dios benle' chie' dan' bžebe' Dios dot laže'e. ⁸ La'kze goke' Zi'n Dios, bsedle' gone' kan zna x̄tiža' Dios ni'a che da' ka' gókgaken chie', da' ka' wzake'e. ⁹ Katen' ba gok Benne' Criston' dot kan žala' gak B̄xoz Blo, na' Dios bene' Le' Benne' žeslé' to chi'ize yógo'te benne' ka' žóngake' kan zna x̄tiže'e. ¹⁰ Naž Dios bzoe' Le' B̄xoz Blo kan gok Melkisedek na' b̄xoz blo.

Žon zož chežo wži'izo che Benne' Cristo

¹¹ Kan nak da' ni, žala' wcháljlen'to' le'e da' zan, dan' naken zede wzejni'ildo' le'e, dan' bi na' chejni'ilele. ¹² Ba wdé ža žala' gak wsedlele le'e benách ka' x̄tiža' Dios, dan' ba bēnlele scha, san žon byenen no benne' wsedle' le'e da' yoble da' bi naken zede dan' ba nzi' lo na' no benne' zzo lawe' žejli'e che Benne' Criston'. Nga'nle ka to x̄kwide' že'ndo', bi'don' ne žáže'be' niže', na' bi gak gawbe' yeła' waw choch. ¹³ No benne' žon byenen soa no benne' wsedle' le' da' bi naken zede, nake' ka to x̄kwide' ne žáže'be' niže'. Bi nsedle' kan nak tlebe len da' naken chawe'. ¹⁴ Yeła' waw choch naken da' žawgak benne' ka' ba zej nake' benne' waļe' ka', benne' ka' žónbia'gekle' da' naken chawe', na' da' bi naken chawe', dan' ba bkóngekle' žin yeła' žejni'il chégage'.

6

¹ Che len, bi žala' wsédtezlžo da' ka' ba bsedlžo katen' wzó lawžo ženlžo kan nak che Benne' Criston'. Žala' gólžežo lo yichj lázdo'žo nich gakžo dot li laže' benách chie' ka'. Bi žon byenen wsedlžo da' yoble da' ka' bi zej naken zede:

kan žala' yeyát láže'žo, na'

kan biž žala' gonžo da' kegle ka', na'

kan žala' chejle'žo che Dios, na'

² da' ka' žsedlžo kan žala' yezoažo nis, na'

kan žala' x̄oa na'žo benách ka' žejlé'gage' che Benne' Criston', na'

kan yebangak benne' gat ka', na'

kan chog Dios chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgage' to chi'ize.

Cha' ba nsedlžo yógo'te da' ki bi žon byenen wsédželžon. ³ Ki gonžo cha' Dios gonne' žo'o latje.

⁴⁻⁶ ¿Wak gonžo ga yeyát láže'gak da' yoble benne' ka' žeběj yichjgake' Dios, na' zží'igake' chie' Le'? Cha' bžin baní' che Dios lo yichj lázdo'gake', na' cha' wzí'gake' da' znezjw Dios, na' góggake' toze len Dios Be' La'y, na' cha' wzí'gake' diža' chawen' che Dios, na' yeļa' wak che da' za', na' cha' naž yeběj yichjgake' Dios, na' wzí'igake' chie' Le', bi gak gonžo ga yeyát láže'gake' da' yoble, dan' gaken kan wdá'gake' Zi'n Dios le'e yag kroze da' yoble, na' gon dítjgekle' Le' lawgak yógo'te benách ka'. ⁷ Benne' ka' žóngake' ki zej nake' ka' yežlyón' da' zzin' nis yejw da' zbixen lawlen zan chi'i. Cha' yežlyón' znezjwn da' yebélengekle benne' ka' žá'ngaken', na' Dios žaz láže'en, ⁸ san cha' zzoazen lba yeche', na' bisgá', na' nga'n ditjen, na' nbaga'n zia, na' ba naken da' wzeyžon.

Da' žxen láže'žo da' žonen ga zga'nžo choch

⁹ La'kze zchaljito' ki, lježto' ka', nži'ilto' le'e, na' žeklto' nakle ka' yežlyón' da' znéjwle'en, na' žebélenle yeļa' weslá da' ba nzi'le. ¹⁰ Dios nake' chawe', na' bi gal láže'e žin chawe' da' benle, na' da' ka' benle dan' nži'ilele-ne', na' kan góklenle benne' ka' che Dios, na' zej žáklenle légake'. ¹¹ Na'a, žénelto' we' láže'le lježle tole yetole, na' gonle ki na' zejte ža ze lawte ža ka', nich gata' chele dot da' žxen láže'le. ¹² Žénelto' bi gakle za'wed, san gonle kan žongak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, na' kwezle zen láže', na' si'le da' ka' bchebe láže' Dios gonne' chežo.

¹³ Ki naken dan' ben choch Dios xtiže'e katen' bchebe láže'e bi da' wnezjwe' che Bran. Dan' bi zoa no benne' nakže' blo ka' Dios, che len ben choche' xtiže'e ni'a che la' kwince'. ¹⁴ Ki wnná Dios: "Da' li gon chawa'a le', na' gona' ga chanle'e za'só' ka'." ¹⁵ Bran na' wleze' zen láže', na' gota' chie' da' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. ¹⁶ Kate' to benne' žon choche' xtiže'e, žon chochen' ni'a che to benne' nakže' blo ka' le', na' da' ni zzoa žin yógo'te diža' bizjw, dan' ben choche' xtiže'e. ¹⁷ Che len katen' Dios ben choche' da' bchebe láže'e gone', ben chochen' ni'a che la' kwince'. Bene' ki dan' gónele' wloe'ele' benne' ka' žala' sí'gake' da' bchebe láže'e wnezjwe' chégake', nakkzen, na' to chi'ize že' da' bzoa lawe' gone'. ¹⁸ Dan' bchebe láže' Dios, na' dan' ben chochen', da' chopen ki batkle chá'gaken, na' kan nak chegak da' chopen ki, bi gak gon láže' Dios. Ki ben Dios nich gakkzen chežo to da' yeyón zen žo'o. Žxen láže'žo Le', gata' chežo da' zbez láže'žo dan' bzoen' chežo. ¹⁹ Dan' žxen láže'žon zzoa chóchtezen yichj lázdo'žo, na' naken ka' to do ya da' zzoa žin to barkw zen. Dan' žxen láže'žon žape chi'i Benne' Criston' ni'a chežo gan zoa Dios ya'abá, na' žen' lo latje la'y dan' zoi' xkóže'le láže' da' naľan' lo yodon' da' zoi' yan ya'abá che Dios. ²⁰ Wyó'o Jesusen' lo wlazžo žo'o gan zoa Dios ka' to benne' zloe'ele' žo'o nez, na' Dios bzoe' Le' Bxoz Blo to chi'ize kan gok Melkisedek bxoz blo.

7

Jesús nake' Bxoz Blo kan gok Melkisedek

¹ Melkisedek goke' benne' wnná bi'e lo yež Salem, na' lezka' goke' bxoz che Dios, Bennen' zente. Kate' ne zezá' Bran, zeyeje' wdé gok wdile katen' blej bchochje' benne' wnná bia' ka', na' bžoj Melkisedek na', na' bejchage' Bran na', na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na'. ² Bran na' bnezjwe' Melkisedek na' to kwe' che to chi' kwe' che yógo'te da' wzí'e lo wdilen'. Da' zejľás la Melkisedek na' znnan len diža' xiza': "Benne' Wnná Bia' Chawe'" na' lezka'

nake' benne' z̄nna bi'e lo yež Salem, da' z̄nna len diža' x̄iža': "Benne' Wnná Bia' Z̄ka'n Žie'." ³ Bi nyejw le'e yiche da' z̄nna wnníta'gak x̄a x̄ne'e, o x̄a x̄ta'we' ka', na' bi nyejw ža golje' o ža gote', san nake' kan nak Zi'n Dios dan' nake' to chi'ize b̄xoz blo.

⁴ Le wia nga, kan gok Melkisedek na' zen, dan' x̄ažo Bran na'kze bnezjwe' chie' to kwe' che to chi kwe' che da' wlejen' lo na'gak benne' wnná bia' ka', benne' ka' blej bchochje' lo wdilen'. ⁵ Lo da' bzoj Moisés, Dios wnné' benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' b̄xoz ka', sí'gake' to kwe' che to chi kwe' che da' zzi'gak benách Israel ka', la'kze zej nake' ljéžgake' ka', dan' yógo'tegake' zej nake' za'só Bran na'. ⁶ Melkisedek na' bi nake' ljéžgake', san wzí'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', bennen' wzí'e da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. Lezka' Melkisedek na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na', ⁷ na' bi gak nitó benne' wzí'e che da' z̄nna: "Bennen' nakže' blo law Dios z̄nna'le' Dios gon chawe'e bennen' nakže' gažjw'." ⁸ Na'a, ža ni zoažo na'a, benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka' lezka' zej nake' benách žatgakkze', san Melkisedek na', zoa da' z̄nna kan nak chie', da' z̄nna zoe' nbane'. ⁹ Na'a, gak nnažo kan nak che Lebí, na' chegak za'sóe' ka', benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka', lezka' wdíjw'gake' to kwe' che to chi kwe' katen' Melkisedek na' wzí'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', x̄a gole wdé ché'gake'. ¹⁰ Ki naken dan' gak nnažo Bran na' ne noe'e Lebín', na' za'sóe' ka' li'e katen' Melkisedek na' bejchage' le', dan' bi na' gáljgake'.

¹¹ Benách Israel ka' zzi'gake' x̄tiža' Moisés lo na'gak b̄xoz ka', benne' ka' zej nake' za'só Lebín', gan lezka' nbab Aarón, bennen' goke' b̄xoz blo nežw. Na'a, chela' gak yeyakgak benách ka' dot chawe' law Dios dan' žóngake' kan z̄nna da' bchi'le Moisés na', bi gon byenen soa yetó b̄xoz kan gok Melkisedek na', na' kege kan gok Aarón na'. ¹² Cha' bcha' Dios kan žala' gak b̄xoz, na' žon byenen wché'e da' zchi'le' benách ka'. ¹³ X̄anžon', Bennen' nyejw le'e yiche da' ki kan nak chie', nbabe' yetó kwe' za'só Israel ka' naken da' nbab Lebín', na' che kwe' za'só ka' gan nbab X̄anžon', nitó benne' goke' b̄xoz law Dios. ¹⁴ Naken ki dan' nak bia' golj X̄anžon' lo kwe' ljež ka' Judá, na' Moisés na' bi bchalje' che Judá na' katen' bchalje' chegak benne' ka' žala' gágake' b̄xoz ka'.

¹⁵ Nak bia' da' ni ni'a che da' žaken na'a. Kan gok Melkisedek na' b̄xoz, ba b̄loe'e law yetó B̄xoz, Jesusen'. ¹⁶ Benne' ni, bi nake' B̄xoz dan' z̄nna da' bsdle Moisés na' kan zej nak lježe' ka', san nake' B̄xoz dan' nape' yela' wak che yela' nban da' batkle yeyožen. ¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' zzoa lin chie' Le', da' z̄nna: To chi'ize nako' Le' B̄xoz kan gok Melkisedek b̄xoz.

¹⁸ Na'a, ba wdé che diža' golen' ka' žala' gak b̄xoz, dan' bi wdapkzen yela' wak, na' bi be gok gonon. ¹⁹ Dan' bchi'le Moisés bi gok yeyonen dot chawe' benách ka' law Dios. Na'a, ba wyó'o to da' žxen láže'žo da' nakžen chawe', da' žonen ga gak bíga'žo law Dios.

²⁰ Katen' ben Dios ga nak Jesusen' B̄xoz, ben choche' x̄tiže'e. ²¹ Bi ben choch Dios x̄tiže'e katen' wží'e' benne' ka' nich gágake' b̄xoz ka', san katen' wží'e' Jesusen' nich gake' B̄xoz, na' ben choche' x̄tiže'e, na' wnné':

Ben chocha' x̄tiža'a neda', X̄ano', wnnía':

"Bi wchá'a kan gona'.

To chi'ize nako' Le' B̄xoz

kan gok Melkisedek b̄xoz."

²² Che *len*, Benne' Criston' nake' Bennen' žone' ga nakkze dižan' da' zka'n chawe' dan' nakžen chawe' ka gok da' nežwn'. ²³ Bxoz ka' gókgake' benne' zan, dan' bi gok gá'ngake' nga dan' gótgake', ²⁴ san dan' zóateze Jesusen', to chi'ize nake' Bxoz, na' batkle gon byenen chaz no benne' latje chie' nich gake' bxoz. ²⁵ Che *len*, to chi'ize gak Jesusen' yeslé' benne' ka' zbiga'gake' law Dios, ni'a che la Jesusen', dan' zóateze' nbane', na' zrne chawe'e lo wlázgake' law Diosen'.

²⁶ Ben byenen soa to Bxoz Blo ki chežo. Nake' la'y, na' dot chawe', na' bi žónlene' benne' doła' ka' tzen, san nakže' zen ka yógo'te da' žen' ya'abá che Dios. ²⁷ Jesusen' bi nake' kan zej nak bxoz blo ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, dan' ben byenen wdégake' žen law Dios tža tža. Bétgake' bia yix'e ka' lawe' Le' ni'a che doła' da' zej nbága'kze', na' wdé na' tlebe béngake' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'. Na'a, Jesusen', toze chi'i bdie' žen law Dios, katen' bde kwine' law Dios, na' blalje' xchenkze' ni'a che doła' da' zej nbaga' yógo'te benách ka'. ²⁸ Lo da' bchi'le Moisés, benách ka' bi zej nake' dot chawe', zej nake' bxoz, san wdé bžin da' bchi'le Moisés ga ni, Dios ben choche' xtiže'e, na' bene' ga nak Zi'nkze' Bxoz Blo, dan' nake' dot chawe' kan žala' gak to bxoz che Dios.

8

Jesús nake' Bxoz Blo chežo

¹ Na'a, kan nak da' ba wnnía', znnan ki: zoa to Bxoz Blo ki chežo, Bennen' wži'e kwit li ža che Dios gan ži'e, zrna bi'e ya'abá. ² Le' žone' žin ka Bxoz Blo lo latjen' dan' naken dot la'y, dan' naken yodon' dan' bchis Xanžo Dios, na' kege benne' ka'. ³ Dios zbie' yógo'te bxoz blo ka' nich wdégake' lawe' Le' da' ka' znéjzwgak benách ka', na' lezka' xchengak bia yix'e ka'. Che *len* ben byenen soa da' wdé Benne' Criston' law Dios. ⁴ Chela' zoe' yežlyó nga, bi gake' bxoz, dan' zej nníta'teze bxoz ka' nga, benne' ka' zdégake' law Dios da' ka' znéjzwgak benách ka' kan zrna da' bchi'le Moisés. ⁵ Bxoz ki žóngake' žin che to da' zlo'e'ezelen, dan' naken ka to bxin che dan' zoan ya'abá che Dios. Ki naken dan' wnná Dios katen' gože' Moisés gone' yo'o yiddon', na' wnné': "Bwia nga, ben yógo'te dot kan nak dan' bloe'ela' le' law ya'a na'." ⁶ Na'a, Bxoz Blo chežo ni, žone' žin che da' záka'žen, na' ni'a che da' bene' Le' zoa chežo to diža' da' zka'n chawe' da' záka'žen, dan' zchaljen che to da' záka'žen, dan' bchebe laže' Dios gatan' chežo.

⁷ Chela' wdape dižan' da' zka'n chawe' da' nežwn' dot yela' wak, bi ben byenen soa to diža' bežope da' zka'n chawen'. ⁸ Na'a, Dios zloe'ele' bi beyakgak benne' ka' dot chawe' lawe' Le' katen' bchalje' dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnán:

Le wia nga, zrna Xanžo Dios: "Za'gak ža ka' katen' wzóa' to diža' kobe da' wká'n chawen', dan' gónlena' benne' Israel ka', na' benne' Judá ka'.

⁹ Bi gaken kan gok dižan' da' zka'n chawen',

dan' bénlena' xa xtó'gake' ka',

ža na' bešwa' ná'gake',

na' bebéjgaka'-ne' lo yežlyó Egipto.

Dan' wléj yichjgake' diža' chia' da' zka'n chawen', neda' wléj yichjgaka'-ne'." Ki zrna Xanžo Dios:

¹⁰ "Che *len*, ki gak diža' da' wká'n chawen'

dan' gónlena' benách Israel ka'

te ža ki." Ki zrna Xanžo Dios:
 "Wchiza' lo yichj lázdo'gake' da' wchi'la'
 na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'.
 Naž gaka' Dios chégake'
 na' légake' gágake' benách chia' ka'.

¹¹ Bi gon byenen no benne' wsedle' lježe', na' nne':
 Benbia' Xanžo Dios.

Ki gaken dan' gónbia'gake' yógo'tegake' neda',
 gan so law no benne' nake' gaxjw,
 na' zejte no benne' nake' blo.

¹² Yeyache' láže'la' légake',
 na' yenít lawa' da' kegle' da' bégake',
 na' biž chejsá' laža'a doła' da' zej nbage'e."

¹³ Katen' bchalj Dios che to diža' kobe da' zka'n chawen', naken dan' ba bgole
 diža' nežwn', na' za' te che dan' ba ngolen, na' ba naken da' ba wdén.

9

Latj la'y da' žen' ngaze, na' Latj La'y da' žen' ya'abá

¹ Na'a, kan nak dižan' da' zka'n chawe' da' nežwn', wnníta'gak da' zchi'l ka'
 kan žala' wká'n ženžo Dios, da' ka' bžággaken dižan'. Latje la'y, da' bžagen
 dižan', goken che yežlyó nga. ² Ki gok yo'o la'y na' da' goken yid. Lo latjen'
 da' wžen' lawle, dan' nzin' latje la'y, wnníta'gak da' ka' nwá'gaken yi', na'
 bkog la'y gan bkwa'gake' yet xtildo' ka' law Dios. ³ Xkóže'le laže' bežope dan'
 nałan' lo yo'on', wzóa latjen' da' nzin' latje la'yte. ⁴ Na' lo latjen' wzóa to bkog
 da' goken oro gan bzéyake' yale, na' lezka' wzóa to kak ga na', gan wyó'o
 dižan' da' zka'n chawen', na' gokw kak na' oro, na' lo'e'ele kak na' wnníta'gak
 zíga'don' da' goken oro, gan wyó'o yet xtildo' da' nzin' maná, len bar che
 Aarón, dan' beyeklen ni'a ne'ndo', na' lezka' yej blag ka', gan nyejw dižan'
 da' zka'n chawen'. ⁵⁻⁶ Law kak na' wnníta'gak chope wbás che ya'abá ka', da'
 ka' gókgaken oro, na' zej nzin' kerubín che latje gan blo'e' law Dios, na' zoagak
 xíl'gaken lawle latje gan bde bxož blo žen che to zila'do' ni'a che doła'. Ki bnnita'
 cháwe'gake' da' ki. Žáztegak bxož ka' lo latjen' da' žen' lawle, gan žóngake' žin
 chégake' che da' zka'n zéngake' Dios. Bi gak wchalja' na'a dot kan gogkak da'
 ki.

⁷ Lo latje bežopen', toze bxož blo wyo'e' toze chi'i twiz twiz, na' bi'e žen,
 da' bdien' law Dios ni'a che doła' da' nbága'kze' le', na' lezka' ni'a che doła'
 da' zej nbaga' benách ka', doła' ka' bégake' da' bi gókke'egeklen'. ⁸ Dios Be'
 La'y zzejni'ile' žo'o bi gok la'žo law Dios na'kze kate' ne zkingekle' žin lo latje
 la'yen' da' žen' lawle lo yo'o la'y da' goken yid, da' bžagen diža' nežwn' da'
 zka'n chawen'. ⁹ Da' ki zej naken to da' zloé'ezelen da' žaken na'a ža. Da' ka'
 bdégake' law Dios len žen chegak bia yixe' ka', bia ka' bétgake' law Dios, bi gok
 yeyóngaken yichj lázdo'gak benne' ka' dot chawe', benne' ka' bka'n zéngake'
 Dios ki. ¹⁰ Da' ki bloé'ezegeklen kan nak chegak da' we'j bdáwgake', na' kan
 žala' gon chawe' kwíngake', na' che da' bsdle' Dios kan žala' gak che beła' žen
 chégake'. Dios bnnite' da' ki chégake' na' zejte ža žala' wché'e yógo'te da' ka'.

¹¹ Na'a, ba bedjlá' law Benne' Criston', Bennen' nake' Bxož Blo che da' naken
 dot chawe', dan' bla' lawn ni'a che da' bene' Le'. Latje La'y gan wyo'e' Le'
 naken blo, na' naken dot chawe', na' bi naken da' bengak benách ka', na' bi
 naken che yežlyó nga. ¹² Na'a, ba wyó'o Benne' Criston' lo Latje La'yen', da'

žen' ža'le, kege len xchengak beždo' ka', na' xchengak chibo ka', san len žen chekze'. Toze chi'i wyoé'e lo Latje La'yten', na' ka' goken, bene' ga belažo to chi'ize. ¹³ Da' li, xchengak beže ka', na' chibo ka', na' de chegak beždo' ka', bia bzéygake'-ba' law Dios, da' ka' bchébgake' lo yichjgak benne' ka' zej nbage'e doła', gok yeká'gaken doła' ka' da' zej nbaga' benách ka' nich yeyóngaken légake' chawe' lo beła' žen chégake' kan nak che yela' yodo' chégake'. ¹⁴ Na'a, xchen Benne' Criston' gónle'ežen ki, dan' bde kwine' law Dios, na' goke' dot chawe', na' Dios Be' La'y, Bennen' zóateze', wzóalene' Le'. Na'a, xchen Benne' Criston' žeyonen yichj lázdo'žo dot chawe' lo da' ka' wbága'žo, da' ka' žóngaken ga gatgak benách ka'. Ki bene' nich gak biga'žo nich gonžo žin law Dios ban.

¹⁵ Che len Jesús, Benne' Criston', nake' Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawe', dan' gote' Le', na' beké'e doła' da' wbága'gak benách ka' kate' ne zoa diža' nežwn' da' zka'n chawen'. Lezka' gote' nich gak sí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' wžíe', da' ka' zóatezgaken. ¹⁶ Kate' žat to benne', na' cha' ba bzoje' le'e yiche kan žala' chísgake' da' ka' wdape', žon byenen gak bia' ba nat bennen' nich gak góngake' kan zнна dan' bzojen'. ¹⁷ Kate' ba nat bennen', naž gak góngake' kan zнна dižan', san kate' ne zoe' nbane', bi gak góngake' kan zнна. ¹⁸ Che len, diža' nežwn' da' zka'n chawen' wzakan' dan' gok chochen ni'a che žen, da' zloe'elen zoa no benne' gote'. ¹⁹ Katen' Moisés bloe'ele' benne' ka' kan zej nak yógo'te xtiža' Dios, na' beẏwe' žen chegak beždo' ka', na' chegak chibo ka', dan' nchixen nis, na' beẏwe' to yíxe'do' da' nzin' hisopo, na' yicha' zila' da' ne'jen xna, na' len da' ki bẏite' žen dan' nchixen nisen' law yiche gan nyejw xtiže'e, na' lezka' lawgak benách ka'. ²⁰ Naž gože' légake': "Da' ni naken žen da' žon chochen dižan' da' zka'n chawe' da' bchi'le Dios žo'o gonžo kan zнна." ²¹ Lezka' Moisés bẏite' žen na' lo latje la'y da' goken yid, na' lawgak yógo'te da' bkóngekle' žin lo latje la'y nich bka'n zéngake' Dios. ²² Kan zнна xtiža' Dios, yeláte'ze ka' dachgak yógo'te žala' yeyón žen légaken chawe', na' cha' bi wláljgake' žen, bi yegá'a doła'.

Xchen Jesús, Benne' Cristo, žeká'an doła'

²³ Ki naken, ben byenen wzóa da' beyonen chawe' yodo' da' žen' yežlyó nga da' naken to da' zloe'ezelen kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, san kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, ben byenen soa to da' yeyonen chawe' benne' ka' chó'ogake' ga na', dan' záka'žen ka' xchengak bia beždo' ka'. ²⁴ Bi wyó'o Benne' Criston' lo latje la'yen' da' bengak benách ka', dan' naken to da' zloe'ezelen kan nak dan' naken dot li laže', san wyoé'e Le' ya'abá na'kze nich gak la' lawe' na'a law Dios lo wlazžo žo'o. ²⁵ Bxoz blo, bennen' zoe' yežlyó nga, žoe'e latje la'yte twiz twiz len žen chegak bia beže ka', san bi žon byenen cho'o Benne' Criston' zan chi'i nich got kwine' law Dios. ²⁶ Chela' goken ki, na' gon byenen saka' Benne' Criston', na' gate' zan chi'i ža ni'te kate' ne žata' yežlyó, na' zejte na'a ža, san na'a, kate' nak ža ze lawte ža ka', toze chi'i bla' lawe', na' to chi'ize bde kwine' law Dios, na' gote' nich beké'e doła' chežo. ²⁷ Kan žon byenen gatgak yógo'te benách ka' toze chi'i, na' te na' Dios wchi'a laže'e légake', ²⁸ lezka', toze chi'i got Benne' Criston', na' bde kwine' law Dios nich beké'e doła' da' zej nbaga' benne' zan. Na'a, la' lawe' da' bežope chi'i, kege nich yeké'e doła', san nich yeslé' to chi'ize benne' ka' zbézgake' Le'.

10

¹ Da' bchi'le Moisés žo'o goken to da' zloe'ezelen kan nak da' chawe' da'

zan', na' bi goken dot kan naken. Che len, dan' bchi'le Moisés góngake' bi gok yeyonen benne' ka' dot chawe', benne' ka' blá'gake' law Dios twiz twiz, na' biá'gake' žen chegak bia beždo' ka', dan' bdétezegaken' law Dios. ² Chela' gok yeyonen légake' dot chawe', na' bi bdétezgake' žen na' law Dios, dan' benne' ka' ba beyák'gake' dot chawe' biž gákbe'egekle' zej nbage'e doła'. ³ Žen na' da' bdégake' law Dios twiz twiz benen ga bejsá' láže'gake' zej nbage'e doła'. ⁴ Ka' goken dan' xchengak beže ka', na' chibo ka', bi gok yeká'an doła'.

⁵ Che len, kate' blá' Benne' Criston' yežlyó nga, gože' Dios kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Bi ženelo' wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawo' Le', san beno' ga naka' neda' benachze.

⁶ Bi žaz lažo'o wzéy no benne' bia beže ka' lawo', o wdé no benne' xchéngakba' lawo' ni'a che doła'.

⁷ Naž wnnía': "Zoa' neda' nga nich gona' kan ženelo' Le', Dios. Naken kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia'."

⁸ Dan' nyejw zga'ale znnan: "Bi žénele Dios wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawe' Le'." Da' ni žloe'elen žo'o biž žaz láže' Dios da' ni, la'kze lo da' bchi'le Moisés gož Dios légake' góngake' ki. ⁹ Wdé na' znnan: "Zoa' neda' nga nich gona' kan ženelo' Le', Dios." Da' ni žloe'elen žo'o žeká' Dios dan' bdégake' lawe' Le' zga'ale, na' zzo'e' latje chen da' bde Zi'nkze' lawe'. ¹⁰ Na'a, Dios žeyone' žo'o dot chawe' dan' ben Benne' Criston' kan žénele Dios katen' bde kwine' lawe' Le' lo wlažžo žo'o, na' gote' toze chi'.

¹¹ Da' li yógo'te bžoz ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, zzégake' tža tža, na' žóngake' xchingake', na' tlebe kan žóngake', na' zan chi'i zdégake' xchengak bia beže ka' law Dios, dan' bi gak yeká'an doła'. ¹² Na'a, Benne' Criston', toze chi'i, to da' bdie' to chi'ize law Dios ni'a che doła', na' naž bežži'e kwit li ža che Dios, ¹³ ga na' zbeze' ža gon Dios ga benne' ka' bi žlé'egekle' Le' chawe' wzóa žíbgake' lawe' Le'. ¹⁴ Ni'a che toze da' bdie' law Dios, to chi'ize bene' ga zej nak benne' chie' ka' dot chawe', na' bdie' légake' lo na' Dios. ¹⁵ Lezka' Dios Be' La'y zzoa lie' da' wnné' zga'ale, na' nyejwn le'e yiche, znné':

¹⁶ Ki gak dižan' da' wká'n chawen' da' gónlena' légake'

Te ža ki. Zna Xanžo Dios:
"Wchiza' xtiža'a lo yichj láždo'gake',
na' wzojan' lo yichj láždo'gake'."

¹⁷ Wdé na' wnné':

Biž chejsá' laža'a doła' da' wbága'gake',
na' zia da' bégake'.

¹⁸ Che len, cha' ba begá'a doła', biž žon byenen bi da' wdežo law Dios ni'a che doła'.

Gak bíga'žo law Dios

¹⁹ Na'a, ži'na'do' ka', gak bíga'žo law Dios dot láže'žo ni'a che xchen Jesús, Benne' Criston'. ²⁰ Chéjlenžo to nez kobe, da' naken li laže', dan' bzoa Benne' Criston', dan' zžinen xkóže'le lažen' da' bsejwen gan gak chó'ogake' latjen' da' naktan la'y, dan' nnažo, nezen' dan' bsaljwe' chežo dan' bdie' bel'a' žen chekze'.

²¹ Jesusen' nake' Bžoz zente chežo, na' zna bi'e benách ka' che Dios. ²² Che len gak bíga'žo law Dios dot láže'žo, na' lo yela' žxen láže' chežo, dan' žejle'žo che Benne' Criston', dan' ba beyone' yichj láždo'žo dot chawe', nich bi yesbaga' láždo'žo žo'o zia, na' beyone' bel'a' žen chežo dot chawe' len to nis da' záka'le'en.

²³ Žala' soa chochžo, na' bi gak chope láže'žo kan nak da' žxen láže'žo che da'

nzi' lo na'žo, da' bchebe laže' Dios gonne' chežo, na' Le' žone' kan zne'. ²⁴ Žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gonžo ga ži'ilžo lježžo ka', na' gonžo da' naken chawe'. ²⁵ Baļe benách biž zdóblengake' žo'o. Bi žala' gonžo žo'o kan žongak benách ka', san žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gónžežo ki dan' zle'elžo za žin ža yelá' Xanžon'.

²⁶ Cha' zéjlenžo žonžo doļa' kate' ba nónbia'žo da' naken dot da' li, bi be zoa da' gak wdežo law Dios da' yeká'an doļan'. ²⁷ Benne' ka' žóngake' ki, lo yelá' zžebe chégake' želbeze' ža chog Dios chégake' chó'ogake' lo yi' gabíl, dan' wzéytezen benne' ka' zži'igake' che Dios. ²⁸ Kate' to benne' bzoe' cheļa'ale da' bchi'le Moisés, bétgake' le' cha' chope chonne benne' ka' bzoa ligake' da' bene', na' nitó benne' beyache' láže'le' le'. ²⁹ Na'a, cha' no benne' wzóe' cheļa'ale Zi'n Dios, wzóe' cheļa'ale xchene' da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', dan' žeyonen žo'o chawe', na' bága'že' žia. No benne' gone' ki wka'ne' ka'ze Dios Be' La'y, Bennen' žonne' chežo da' žiážjelžo. ³⁰ Ki gaken dan' nónbia'žo Dios, Bennen' wnné': "Chia' neda' nak yelá' žezi' wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. Lezka' wnné': "Xanžon' wchi'a laže'e benách chie' ka'." ³¹ Žala' žebe no benne' žala' wsaka' zi'i Dios ban le'.

³² Le chejsá' laže' ža ka' da' ba wdégaken katen' za' bžin bani' chele, na' bzóelele da' zan da' bsaka' zi'gake' le'e. ³³ Bliž ži'gak benách ka' le'e, na' besbága'gake' le'e žia lawgak benách ka', na' le'e benlenle tzen benne' ka' wzáka'gake' ki. ³⁴ Ka' goken dan' beyache' láže'lele benne' ka' zej nyejwe' liž ya, na' lo yelá' žebél chele bzóelele benne' ka' wléjgake' ližle da' ka' gota' chele. Ki benle dan' nnézele da' nakžen chawe', na' da' zóatezen ya'abá che Dios zej naken chele. ³⁵ Na'a, bi wka'nle dan' žxen láže'le, dan' noan to da' zen da' yebi'i Dios chele. ³⁶ Žon byenen kwezle zen laže', nich kate' ba benle kan žénele Dios gonle, na' si'le da' bchebe laže'e gonne' chele, kan nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios, da' žnan:

³⁷ Yetó chí'ido'ze

ļa' Bennen' žala' yide',

na' bi žele'.

³⁸ Naž no benne' nake' chawe' lawa' neda', yelá bennen' dan' žejli'e chia' neda'.

Cha' yekwase', na' wzóe' neda' cheļa'ale,

biž chaz laža'a-ne'.

³⁹ Na'a, žo'o ni bi nakžo ka' benne' ka' zkwásgake', na' zzóagake' Dios cheļa'ale, na' kwia yi'gake', san žejle'žo che Benne' Criston', na' ba nzi'žo yelá' žeslá.

11

Kan žala' chejle'žo che Dios

¹ Na'a, dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo si'žo da' žxen láže'žo, na' nak bia' da' bi na' le'elžo. ² Ki bejle'gak xa wdé chežo ka' che Dios, na' che len nyejw le'e yiche la'y kan goken chégake', da' žnan: "Bežójkake' chawe' law Dios."

³ Dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo bene' Le' yežlyó nga len to díža'ze. Lezka', katen' ben Dios yógo'te da' zle'elžo, bkonle' žin da' bi na' soan.

⁴ Dan' bejlé' Abel, zi'n Adán, che Dios, na' bdie' žen che bia yixe'do' ka' law Dios, to da' záka'žen ka' da' bde Kaín, bi' bíche'be' Abel na' law Dios, na' che len Dios bchalje' che Abel na', na' wnné' nake' chawe', na' wdape' ba la'ne dan' bdie' lawe' Le'. La'kze ba nat Abel na', na' zejte na'a ža, naken kan ne zchalje', dan' bejli'e che Dios.

⁵ Dan' bejlé' Enok, za'só Adán na' che Dios, wdíe' ya'abá che Dios, na' bi gote', na' biž blé'egekle' le', dan' Dios bechi'e le', na' nyejw le'e yiche la'y kan nak chie', da' znnan: "Zga'ale kate' Dios bechi'e le', Enok na' bene' da' žaz laže' Dios."

⁶ Na'a, cha' bi žejle'žo che Dios, bi gak gonžo da' žaz laže'e Le', na' nich bíga'žo law Dios, žon byenen chejle'žo zoakze' Le', na' žechebe' che no benne' znnable' Le' gáklene' le'.

⁷ Katen' Dios bzejni'ile' Noé kan žala' gaggak da' bi na' gekle Noé na', dan' bejli'e che Dios, ben Noé na' kan zнна xtiža' Dios, na' bene' barkw zen na' da' nzin' Arka, na' lo barkwn' belagak lježe' ka' tzen len le'. Dan' bejli'e che Dios, bene' ga nak bia' nžog chegak benách ka' nnita'gake' yežlyó nga gátgake', na' belé' lo nisen' dan' bejli'e che Dios.

⁸ Katen' Dios bliže' Bran, dan' bejlé' Bran na' che Dios, na' bene' kan zнна xtiža' Dios na', na' bezé'e laže' nich cheje' lo latjen' da' žala' si'e ka to da' gaken chie' to chi'ize, na' bžoje' laže' la'kze bi wnnenze' gan žala' cheje'. ⁹ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, goke' ka to benne' zi'to' lo yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. Wzóe' to lo yo'o láže'do', na' lezka' ben Isaak, zi'n Bran na', na' lezka' ben Jakob, za'só Bran na', benne' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake' dan' bchebe laže'e wnezjwe' che Bran na'. ¹⁰ Ki ben Bran na', dan' bžen laže'e gata' chie' yežen' da' zoon to chi'ize len ze'e chen, dan' ben Dios.

¹¹ Lezka' Sara, zo'le Bran na', la'kze goke' no'le wbiž, bejli'e che Dios, na' Le' bnezjwe' chie' yela' wak nich golj to bi' že'n chie'. Golj to xkwide' byodo' chie' la'kze ba wdé yiz chie', dan' bejli'e che Dios gone' kan zнна xtiže'e da' bchebe laže'e chie'. ¹² Che len, la'kze Bran na' ba bgól-li'e, goljgak zanle'e za'sóe' ka', na' gókgake' kan zej nak belj ya'abá ka', na' kan že' yož žoa'a to yego zen, na' nitó benne' bi gak wlabé' légake'.

¹³ Yógo'te benne' ki gótgake', na' bi wzi'gake' dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake', san bejlé'gake' che Dios, na' zi'to'ze blé'egekle' dan' žala' sí'gake'. Bejlé'gake' che Dios, na' bcháljgake' chen. Ka' goken, blóe'egekle' zej nake' ka benne' zi'to' ka', benne' ka' želdaze' yežlyó nga. ¹⁴ Benne' ka' zcháljgake' ki, zlóe'egekle' želyilje' to latje da' gaken lážgake'. ¹⁵ Chela' belzá' láže'gake' ki che yežlyó gan bžóygake', na' gok yeyéjgake' ga na', ¹⁶ san belzá' láže'gake' che to yežlyó da' nakžen chawe', dan' zoon ya'abá che Dios. Che len bi žedo'e'l Dios kate' znnágake' nake' Le' Dios chégake', na' ba bkweze' to yež chégake'.

¹⁷ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, katen' Dios wzi' bi'e le', bdie' xkwide' Isaak chie' law Dios kan zdégake' bia ka' žótgake'-ba' lawe' Le'. Ba wzóa Bran na' wdíe' xkwide' byo nežw chie' law Dios la'kze nakbe' xkwiden' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. ¹⁸ Ki bene' la'kze Dios gože' le', na' wnné': "Lona' xkwide' Isaak chio' gona' ga nnita'gak za'só' ka'." ¹⁹ Ki ben Bran na' dan' gókbe'ele' nap Dios yela' wak yesbane'-be' lo yela' got, na' ka to da' žsaka' ležžo, wak nnažo bezi'e-be' lo yela' got la'kze bi gotbe'.

²⁰ Dan' bejlé' Isaak na' che Dios, wnnable' Dios gon chawe'e xkwide' Jakob, na' xkwide' Esaú, kan zej nak da' sí'gakbe' ža ka' da' zá'gaken. ²¹ Dan' bejlé' Jakob na' che Dios, katen' za' gate' wnnable' Dios gon chawe'e to to zi'n Jwsé, na' bka'n zene' Dios, kate' ne nyechwe' lo bar chie'. ²² Dan' bejlé' Jwsén' che Dios, katen' za' gate', bchalje' che ža katen' za'só Israel yežóygake' lo yežlyó Egipto, na' gože' légake' kan žala' chjwá'gake' žit chie' lo yežlyón' gan chejnnita'gake'.

²³ Dan' bejle'gak xa xna' xkwide' Moisés che Dios, katen' golj xkwiden', na' bkáche'gake'-be' chonne byo', dan' blé'egekle' xkwide' byodon' nakbe' xtan, na'

bi bžébegake' bennen' zna bi'e lo yežlyó Egipto, bennen' gože' légake' gótgake' xkwide' byodo' ka'. ²⁴ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, kate' bgolbe', biž be'be' latje wzóagake' labe' xkwide' byo che zi'n no'le Benne' Faraón, bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na'. ²⁵ Ki benbe' dan' goklbe' gakže chawe' sáka'be' tzen len benách ka' che Dios ka yebélenbe' to chí'ido'ze da' ka' žebélengekle benne' ka' zóngake' doła'. ²⁶ Goklbe' záka'že wliž zi'gak benách ka' lebe', kan gok che Benne' Criston', ka gata' chebe' yela' wnni'a chegak benách Egipto ka', dan' wzá' láže'be' che da' yebí'i Dios chebe'. ²⁷ Wdé na', dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bžoje' lo yežlyó Egipto, na' bi bžebe' yela' zža'a che bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na', na' bzoele' kan žon to benne' zle'ele' Dios, Bennen' bi gak le'elžo-ne'.

²⁸ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bene' Lni Pasko' kan gož Diosen' le' gone', na' btope' žen gan žó'ogake' lížgake' ka', nich teze wbás che ya'abá ga na', bennen' žala' gote' xkwide' byo nežw ka' chegak benách Egipto ka', na' bi gote' zi'ngak benne' Israel ka'. ²⁹ Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, wdégake' lo yo biž gachje láwe'le nisdó' da' nzin' Nisdó' Xna. Katen' gónegekle benne' Egipto ka' tégake' ga na', na' gótgake' lo nisen'.

³⁰ Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, kate' beyož wdégake' dot kwit yež Jerikó tža tža gaže ža, na' byinnj ze'e da' wdape chi'in yežen'. ³¹ Dan' bejlé' Rahab che Dios, no'len' bnezjwe' benách ka' latje, bi gote' tzen len benách Jerikó ka', benne' ka' bi béngake' kan zna xtiža' Dios. Ka' goken chie' dan' wdape' ba la'ne benne' Israel ka', benne' ka' bedjwíalangake' da' žáklenen benách Jerikó ka'.

³² ;Bízaže žala' nnia'? Žiažje latje wchalja' kan bengak Jedeón, na' Barak, na' Sansón, na' Jefté, na' Dabí, na' Samuel, na' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ³³ Dan' bejlé'gake' che Dios, blej bchóchgake' da' zan yež zen ka', na' béngake' da' naken chawe', na' wzí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake'. Bséjwgake' žoa'agak beže yixe' ka'. ³⁴ Belágake' lo yi' zen ka'. Belágake' lo na'gak benne' ka' gónegekle' gótgake' légake' len ya ntoche' ka'. Dios beyón choche' légake' kate' bedó láže'gake', na' beyák chóchgake' lo wdíle. Blággake' benne' zan chegak yež zi'to' ka', benne' ka' žjake' lo wdíle. ³⁵ No'le chégake', no'le ka' wnníta'gake' ža ka', bezí'gake' xkwide' ka' che chégake' katen' bebángakbe' lo yela' got.

Yebałe benne' ka' gótgake' lo na'gak benne' ka' bsaka' zí'gake' légake', na' dan' bi gónegekle' kwásłengake' Dios, bi wzí'gake' latje wsangak benách ka' légake', nich gata' yela' yebán lo yela' got chégake', dan' gókgekle' záka'žen. ³⁶ Yebałe' bzóegekle' yela' žon ditjle, na' yela' zi' che yid, na' byéjwgake' liž ya, gan bžéjgake' do ya. ³⁷ Bže'egak benách ka' bałe' yej, na' bchéza'gake' yebałe'. Bsaka' zí'gake' légake', na' bétgake' bałe' len ya ntoche'. Wdégake' nile na'le, na' gókwgake' yid zagak zila' ka', na' chibo ka'. Gókgake' benne' yache', na' belzáka'li'e, na' besbága'gak benách ka' légake' zia. ³⁸ Ki gogkak benne' ka', na' benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga bi gókgake' zi sí'gake' yela' ba nez zen chégake'. Wdágakze' lo latje dach ka', na' law ya'a ka', na' wnníta'gakze' lo bloj ka', na' lo yežw ka' zan yo. ³⁹ Yógo'tegake' bežójgake' chawe' law Dios dan' bejlé'gake' chie' Le', la'kze bi wzí'gake' yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake'. ⁴⁰ Ka' goken, dan' ba bkwez Dios chežo to da' nakžen chawe' nich katen' yeyone' légake' dot chawe', žo'o ni gónlenžo légake' tzen.

12

Žala' wiažo Benne' Cristo

¹ Lezka' žo'o, dan' zej nniita' dot kwitžo benne' zanle'e, benne' ka' zloé'egekle' kan žejlé'gake' che Dios, che len žala' wzoažo chela'ale yógo'te da' kegle ka' da' zej naken ka to da' nak zi'i da' nwa'žo, na' lezka' yógo'te doła' ka' da' nzéngaken žo'o, na' lo yela' zbez zen laže' chežo, žala' gonžo xchin Dios, da' naken ka sá'le'ežo lo witje gan nyazžo. ² Žala' wiažo Jesús, Bennen' žone' ga gak chejle'žo che Dios, na' žone' ga žak dot li laže' yela' žejlé' chežo. Jesusen' wzake'e le'e yag kroze, na' bzoele' yela' žedoé'el chen, dan' gónele' si'e yela' žebél da' gata' chie', na' bejži'e kwit li ža che Dios, gan ži'e zna bi'e.

³ Le wia Jesusen', kan wzáka'li'e katen' bsaka' zi'gak benne' doła' ka' Le', nich bi yedó láže'le, na' nich bi gak chope láže'le. ⁴ Na' zejte na'a ža, bi na' sóelele na' zejte no benne' gone' le'e we' dan' zdíl-lenle da' naken doła'. ⁵ ¿Gól láže'le dan' zzejní'il Dios le'e? Nakle ka zi'nkze' ka', dan' nyejw le'e yiche da' wnné':

Zi'na', bi wzó' chela'ale da' gon Xano' Dios, katen' wsedle wzejni'ile' le', na' bi yebéj yichjo' Le' katen' seje' le' snia.

⁶ Xanžo Dios zzele' snia no benne' nži'ile', na' žsedle zzejni'ile' yógo'te benne' ka' nzi' lo ne'e gákgake' zi'nkze' ka'.

⁷ Žala' sóelele da' sel Dios le'e snia, dan' žone' ki chele dan' nakle zi'nkze' ka'. Bi zoa to xkwide' bi sel xabe' lebe' snia. ⁸ Na'a, cha' bi zzeł Dios le'e snia, kan žone' chegak yógo'te zi'nkze' ka', naž nakle ka' zi'n zi' ka', na' bi nakle zi'nkze' Dios. ⁹ Yetó, katen' gokžo xkwide' ka' wnníta'gak xa xna'žo yežlyó nga, na' bzélgake' žo'o snia, san žapžo légage' ba la'ne. Ki naken, žala' gónžežo kan zna xtiža' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nich soažo nbanžo. ¹⁰ Xa xna'žo ka' bzélgake' žo'o snia to chí'ido'ze ka da' gókgake' naken chawe', san kate' Dios zzele' žo'o snia, naken to da' gáklenen žo'o, nich gakžo la'y kan nakkze' Le'. ¹¹ Da' li bi nla' law na'a da' chawe' da' si'žon che da' zzele' žo'o snia, san žonen ga gak nyache' láže'žo. Cha' we'žo latje da' zzele' žo'o snia wsedlen žo'o, na' gonen ga gakžo zen laže', na' ga gakžo chawe'.

De zož chežo cha' bi wzé nagžo che Dios

¹² Che len le yeyón choch na'le ka' na' zible ka', nich gakle choch gonle da' naken chawe'. ¹³ Le cho'o to nez chawe', na' bi gonle ga wká'n no benne' nezen', benne' žedó laže'e, san le gon ga yeyák choche'.

¹⁴ Le we' laže' gánlenle yógo'te benách ka' chawe', na' gakle li laže' zi'nkze' Xanžo Dios. Cha' bi gakle chawe' law Xanžon', bi gaklé'elele-ne'. ¹⁵ Le gape chi'i kwindle nich bi wsán no benne' da' žonnze Dios chežo, na' nich bi gak no benne' ka to yixe' sla', da' wká'n ditjen le'e, nich bi gone' ga bi gakle chawe'. ¹⁶ Le gape chi'i kwindle nich bi gonle nitole le'e da' bi naken chawe' o da' zka'n ka'ze da' naken la'y, kan ben Esaú, zi'n Israel, bennen' nich si'e to da' gawze' bete'e da' žala' si' lo ne'e dan' goke' xkwide' byo wałe che xabe'. ¹⁷ Ba nnézkzelele kan gok che Esaú na' wdé na' katen' gónele' gata' chie' da' nnab xágake' law Dios nich gon chawe'e le'. Beyache' laže'l xe' le', san bi gota' latje yeyát laže' Esaú na' la'kze wnnaben' len yela' zbeže chie'.

¹⁸ Kan žak chele bi yaka' kan gok chegak benne' Israel ka'. Wbíga'gake' légage' zanle to ya'a da' gak kanžo, da' wyeyen, na' beyák choł te ža dan' wže' bejw gasj, na' gokle'e be'. ¹⁹ Béngkle' belbeže lozba' ka', na' lezka' chi'i Dios, Bennen' bchalje'. Katen' béngkle' da' ki, na' góta'yoegkle' Moisés biž

wchaljlen Dios légake'. ²⁰ Ki béngake' dan' bi gok sóegekle' da' gož Dios légake', katen' wnné': "Cha' chejléj to bia yíxe'do'ze ya'a nga, žala' wže'egake'-ba' yej, o wdégake'-ba' yag ntoche'." ²¹ Dan' blé'egekle' bchebl'e'n légake', na' Moisés wnné': "Žžébeli'a, na' žžizeli'a."

²² Na'a, žala' žébežele le'e dan' zbiga'le zanle to ya'a da' nzin' Sión, na' gan zoa laž Dios ban, dan' nzin' Jerusalén che ya'abá, gan zej nnita' wbás zanle'e che Dios. ²³ Zbiga'le gawze gan zej ndobe zi'nkze Dios, benne' ka' zej nzejw lágake' le'e yiche da' zoan ya'abá che Dios, na' lezka' gan zoa Dios, Bennen' zchi'a laže'e yógo'te benách ka', na' gan zej nnita' be' ka', be' gógakkzen benne' chawe' ka', benne' ka' Dios beyone' légake' chawe'. ²⁴ Zbiga'le law Jesús, Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawen', na' lezka' gan bde Jesusen' žen chie' da' žonen ga ženit law Dios žo'o, da' nakžen chawe' ka' da' ben xchen Abel, zi'n Adán, dan' ben ga bzoa Dios Káin, bi' biche'be' Abel na' cheła'ale.

²⁵ Che len, le gape chi'i kwintle nich bi wzoale cheła'ale Bennen' zchalje'. Bi belagak benne' ka' bži'igake' che bennen' bliže' légake' lo yežlyó nga. Lezka' gaken chežo, bi yelažo cha' wži'ižo che Bennen' žliže' žo'o, Bennen' zoe' ya'abá che Dios. ²⁶ Ža na' wzíz yežlyó nga dan' benle chi'i Dios, san na'a ba bchebe laže'e, na' wnné': "Yetoze chi'i, na' kege yežlyoze wxíza', san lezka' ya'abá wxíza'." ²⁷ Katen' wnné': "Yetoze chi'i" da' ni žsedlen žo'o žala' yega'agak da' ka' gak zízegaken, da' ka' zej žen' yežlyó nga, na' ga'ngak da' ka' bi gak zízegaken, da' ka' zej žen' ya'abá che Dios. ²⁸ Che len, dan' žala' gata' to latje chežo gan nna bia'žo, da' bi žizen, žala' ye'žo Dios: "Žóxkeno'" na' lo yela' zen laže', na' lo yela' zžebe Le' žala' wká'n zenžo-ne' kan žaz laže'e Le', ²⁹ dan' nak Dios chežo ka' to yi' da' wžia yin' da' kegle.

13

Da' žala' gonžo dan' žaz laže' Dios

¹ Žala' ži'itezlele lježle tole yetole. ² Le chejsá' laže' žala' wzoale ližle no benne' lježle, benne' zi'ton' le'e gan zoale. Kate' bałe benách ka' béngake' ki, bnníta'gake' wbás che ya'abá ka' lížgake', la'kze bi gókbe'egekle' gógkake' wbás che ya'abá ka'.

³ Le we' laže' benne' ka' zej nzejwe' liž ya' ka' žónlenle légake' tzen, na' gekle lezka' nyéjwle liž yan'. Le we' laže' benne' ka' želbía láže'gak benách ka' légake', kan zžáka'le le'e tzen len légake'.

⁴ Žala' gape ba la'ne yela' zchag na', na' benne' byo lo yela' li laže' chie' žala' sóalene' zo'le', dan' chog Dios chegak benne' ka' žóngake' da' kegle gátgake' to chi'ize, na' lezka' gone' chegak benne' ka' zka'n díjtgake' yela' zchag na'.

⁵ Bi dan' láže'le yela' gape, san le chaz laže' ka' da' den chele na'a, dan' ba wnná Dios: "Batkle wka'na' le', na' bi kwej yichja' le'." ⁶ Ka' naken, gak nnažo dot láže'žo dan' znnan:

Xanžo Dios nake' Bennen' žáklene' neda'.

Bi žeba' bi da' gak gon no benne' chia'.

⁷ Le we' laže' benne' ka' žape chí'igake' le'e, benne' ka' žsédgekle' le'e xtiža' Dios. Le wia da' chawe' da' žóngake', na' le gon kan žóngake' lo yela' žejlé' chégake'.

⁸ Toze kan nak Jesús, Benne' Criston', neje, na' na'a, na' to chi'ize. ⁹ Bi we'le latje benne' ka' žsédgekle' da' yoble, na' da' nžan' ka' da' ba nzi' lo na'le, nich bi ché'gake' le'e ga yoble. Nak chawe' gon chochle yichj lázdo'le kan nak da'

žonnze Dios chele, na' kege da' žsédgekle' kan zej nak da' že'j žawžo, da' bi gáklenen benne' ka' že' láže'gaken'.

¹⁰ Zoa to bkog la'y chežo, gan bi de latje benne' ka' žóngake' žin che bkogen' da' zoalēn diža' nežwn' da' zka'n chawe' dan' blān' zga'ale. ¹¹ Bxoz blo che yo'o la'y na' bdie' xchengak bia beže ka' lo latje la'yte ni'a che doļa', san bzéygake' beļa' ka'ze chégakba' gan nak na'le žoa'a yež. ¹² Lezka' wzaka' Jesusen' na'le žoa'a yež nich beyone' benách ka' chawe' len xchenkze'. ¹³ Le cho'o chjénlenžo Jesusen' tzen, la'kze kwejgak benách ka' žo'o lo yež, na' si'žo tzen len Le' dan' ben dítjgekle' benách ka' Le'. ¹⁴ Bi zoa to yež chežo lo yežlyó nga da' zoan to chí'ize, san zbežžo to da' zan'. ¹⁵ Che len, žala' wká'n zéntežžo Dios, na' wkonlžo žin la' Jesús, Benne' Criston'. Da' zka'n zenžo Dios naken ka' to da' zdežo lawe' Le'. Žala' ye'žo Dios: "Žóxkeno'" ni'a che da' nake' Le'. ¹⁶ Bi gal'laže' gonle da' naken chawe', na' gáklenen lježle tole yetole, dan' nak da' ni ka' to da' zdežo law Dios da' žaz laže'e Le'.

¹⁷ Le gon kan znna xtíža'gak lježžo ka', benne' ka' žape chí'igake' le'e, na' le we' latje wchí'igekle' le'e, dan' žape chí'igake' yichj lāzdo'le, kan žongak benne' ka' žala' wloé'egekle' law Dios da' bégake'. Le gon ki nich góngake' žin na' lo yela' žebél chégake', na' kege lo yela' nyache' laže' chégake', dan' bi yebélenle žin da' góngake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹⁸ Le wchajlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', dan' žžen lāže'to' soa ži yichj lāzdo'to', na' bi yesbagan' neto' zia, na' že' lāže'to' góntezto' da' naken chawe'. ¹⁹ Da' nakže blo, žáta'yoela' le'e nnáblele Dios yegoé'e neda' to nez nich yelá'a gan zoale bayenže.

Dios žonne' chežo da' gáklenen žo'o

²⁰ Na'a, zcháljento' Dios, Bennen' zka'n chawe'e žo'o, na' nake' Bennen' besbane' Xanžo Jesús, Benne' Criston' lo yela' got, Bennen' nake' Benne' Blo Wia Zila', dan' blalje' žen chie', da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', da' zoan to chí'ize. ²¹ Znna'blto'-ne' gone' ga gakte dot chawe' nich gak góntezle da' naken chawe', na' gonle kan žénele' Le', nich gone' ga gakte kan žénele' Le', dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'. ¡Gá'nteze žen Benne' Criston'! Ka'kze gaken.

²² Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', si' lo na'le diža' ni da' zzejni'ilen le'e, dan' láte'do'ze nak da' ni da' zzoja' chele. ²³ Žala' nnézele ba bežój xkwide' Timoteo, bi' lježžon', liž ya, na' cha' lá'tebe' ga zoa' ni, na' gónlenbe' neda' tzen yedjwiato' le'e.

²⁴ Le gape "Padiox" lježžo ka' žape chí'igake' le'e, na' lezka' yógo'te benne' ka' Dios ba bebeje' che Leze'. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó Italia nga, na' žejlé'gake' che Benne' Criston', žápegake' le'e "Padiox."

²⁵ Znna'bla' Dios gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ ŽEDW

Žedw žape' "Padiox" benne' judío ka' žej nake' che Jesús

¹ Neda', Žedw, žapa' le'e "Padiox." Le'e na' nbáblenle chežinno kwe' lježgak benách Israel ka', na' náslasle dot yežlyó nga. Naka' wen žin che Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Dios žonne' yela' žejní'il chežo

² Zí'na'do' ka', kate' gak bi da' gaken chele dan' si' bian' le'e, žala' yebélele dot láže'le ³ dan' nnézkzelele, kate' bi da' žaken chele da' zzi' bian' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', da' ni žsedlen le'e gakle zen laže' kate' zžáka'le. ⁴ Le we' laže' gak dot li laže' yela' zen laže' chele, nich gakle benne' žejní'igekle', na' bi be yážejele che da' ki.

⁵ Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' bi žejní'ile' da' ki, žala' nnable' Dios, na' Dios na'kze wnezjwe' yela' žejní'il chie', dan' znezjwe' dot laže'e chegak yógo'te benách ka', na' bi žek zi'le' gonnen' chežo. ⁶ Na'a, no benne' bi da' znnable' Dios, žon byenen chejli'e chie' Le', na' bi gak chope laže'e. No benne' žak chope laže'e, žaken chie' kan žak che bebe da' zejzen law niso' katen' žak be' da' ztan nisen', na' nisen' zchen' nile na'le. ⁷ No benne' žaken chie' ki bi gak wxén laže'e bi da' si'e da' wnezjw Xanžon' chie'. ⁸ Bennen' zda laže'e bi zžel-le' nakle gone'.

⁹ Cha' zoa no benne' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' no no nake' yežlyó nga, žala' yebele' dan' ba nake' benne' zaka' law Dios. ¹⁰ Benne' lježžon', benne' nape' yela' wnni'a, žala' yebele' kate' žon Dios ga biž žxen laže'e dan' nape'. No benne' žxen laže'e yela' wnni'a chie', gak chie' kan žak che yeje yíxe'do', la' zdete chen. ¹¹ Ki naken, dan' gak che bennen' kan žak che yeje yíxe'don', katen' zla' wbíž, na' zzeyle'en, na' la' zbižte yixen', na' zyinnj yéjedo' chen, na' znitle yela' xtan chen. Lezka' gaken che bennen' nape' yela' wnni'a, nitle' kate' ne žone' žin žilje' yela' wnni'a na'.

Da' zzi' bia' žo'o

¹² Ba nez zen gaken che bennen' zzoee' da' zzi' bia' le'. Kate' ba bežoje' chawe', na' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie', da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'. ¹³ Kate' bi da' žak chežo da' žonen ga yénelžo gonžo da' kegle, bi žala' nnažo: "Dios zzi' bi'e žo'o nich gonžo da' kegle." Dios bi zzi' bi'e nitó benne' nich gone' da' kegle. ¹⁴ Na'a, cha' no benne' zoa bi da' žak chie' da' zzi' bian' le' nich gone' da' kegle, žaken ki dan' zze laže'e da' kegle, na' da' ni benen ga gónele' gone' da' kegle. ¹⁵ Da' zze láže'žo da' kegle žonen ga žonžo doła', na' kate' ba benžo dołan', la' doła' na' ze žesbagan' žo'o zia, da' gonen ga gatžo.

¹⁶ Zí'na'do' ka', bi gon laže'l kwínle. ¹⁷ Yógo'te da' naken chawe', na' yógo'te da' naken dot da' li, da' ka' zzi'žo, zá'gaken zaka' ža'le, na' zžójgaken gan zoa Xažo Dios, Bennen' bene' da' ka' želyép yes ya'abá, da' ka' zchá'gaken, san Le' bi zcha' kwine', na' bi zche' kan žone', na' žónnteze' da' naken chawe' chežo. ¹⁸ Kan žénekezele Dios, bene' ga nakžo benách kobe chie' ka'. Bkonle' žin diža' chien' da' naken dot da' li, nich gakžo ka to wełáp nežw chie' ladjw yógo'te benne' ka' benkze' Le'.

Da' zka'n zenžo Dios da' naken dot li laže'

¹⁹ Che len žapa' le'e, zí'na'do' ka', yógo'tele žala' soale yénlele, san bi žala' nnétele, na' bi žá'atele. ²⁰ Bennen' la' zžá'tie' bi žone' da' naken chawe' law Dios. ²¹ Che len, le wzóa cheła'ale yógo'te da' bi naken chawe', na' yógo'te da' kegle da' nyanle'en yežlyó nga, na' lo yela' gaxjw laže' le gon choch dižan' da' yo'on lo yichj lázdo'le, dan' gak gonon ga yelale.

²² Na'a, le gon kan zna diža' ni, na' kege chejzé nágzelen. Cha' yénzelele diža' ni, la' kwínzele gon láže'lele. ²³ No benne' žénzele' diža' ni, na' bi žone' kan znan, benne' ni nake' ka to benne' zwie' lawe' lo yej wan, ²⁴ dan' zwia kwine', na' zeyeje', na' la' žal láže'tie' kan znné'e. ²⁵ Na'a, no benne' bi žal laže'e da' ženle', san zzi' lo ne'e da' wnnakze Dios da' naken dot da' li, da' gak gonon ga yelažo, na' cha' ga'ne' choch, na' gónteze' kan zna xtiža' Dios na', gak chawe' che bennen' lo yógo'te da' žone'.

²⁶ Cha' no benne' ladjwle le'e žekle' nak li laže' kan zka'n zene' Dios, san cha' bi žape chi'e lože'e nich bi nnaze' ka', bennen' žon laže' kwine', na' bi žaz laže' Dios kan zka'n zen bennen' Le'. ²⁷ Da' zka'n zenžo Dios, da' naken dot da' li, na' da' naken li laže', naken gáklénžo xkwide' wzebe ka', na' no'le wzebe ka', katen' želzaka' benne' ka', na' nich bi gakžo toze len da' kegle da' naken che yežlyó nga.

2*Žala' gak tlebe kan gapžo benách ka' ba la'ne*

¹ Zí'na'do' ka', cha' žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston', Benne' zente, bi žala' wcha'le kan gaple ba la'ne to to benne'. ² Cha' chaz to benne' gan ndoble le'e, na' ngo'e xben ne'e da' naken oro, na' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' cha' chaz yetó benne' yáche'do', na' nakwe' laže' ka'ze, ³ na' cha' gaple ba la'ne bennen' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' ye'le-ne': "Wže'len neto' ga nak chawe' ni" san ye'le benne' yáche'don': "Na'ze wzé" o ye'le-ne': "Wžé' lo yo nga." ⁴ Cha' ki gonle, na' wcha'le kan žaple ba la'ne to to lježle, na' gon kwínle ka to benne' zchi'a laže'e lježe' ka', na' bi gak chawe' kan sa' láže'le.

⁵ Zí'na'do' ka', le wzé nag da' ni. Dios wžekze' benne' ka' zej nake' yache' yežlyó nga, nich gata' yela' wnni'a chégake' lawe' Le' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gata' latje chégake' gan zna bi'e Le'. Gata' chégake' dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'. ⁶ Le'e zka'nle benách yache' ka' ka'ze, na' žaple ba la'ne benne' wnni'a ka'. Benne' wnni'a ka' žsaka' zígake' le'e, na' zkóngekle' le'e žin. Lezka' zdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. ⁷ Benne' wnni'a ka' lezka' znné zígake' che la Jesús, Benne' Criston', dan' záka'le'en, na' kan nzi' le' Zí'n Dios lezka' le'e nzi' lale zí'n Dios dan' nakle toze len Le'.

⁸ Žonle da' chawe' cha' žonle dot kan nak da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo, dan' nyejwn le'e yiche, na' znan: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'." ⁹ Na'a, cha' zcha'le kan žaple ba la'ne to to benne', žonle doła', na' nbága'le zia lo xtiža' Dios, dan' bi žonle kan zna xtiže'e. ¹⁰ Cha' žon to benne' dot kan zna xtiža' Dios, san cha' wchixle' kan nak toze da' zna xtiže'e, ba nbage'e zia che dot da' zna xtiže'e. ¹¹ Dios na'kze wnné: "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na' na' lezka' wnné: "Bi goto' benách ka'." Na'a, cha' bi žono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', san žoto' benách ka', nbago'o zia che dot da' wnnakze Dios. ¹² Kan nnale, na' kan gonle, žala' gonle dot kan žala' gongak benne' ka' wchi'a laže' Dios légake' kan zna xtiže'e, da' bchalje' nich yelažo. ¹³ Benne'

ka' bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', wchi'a laže' Dios légake', na' bi yeyache' láže'le' légake', san benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka' yežóygake' chawe' kate' Dios wchi'a laže'e légake'.

Da' žala' gonžo dan' žejle'žo che Jesús

¹⁴ Zí'na'do' ka', bi be zaka' cha' to benne' nnaze': "Žejli'a che Benne' Criston'" san bi žone' da' naken chawe'. Bi gak yelá bennen' cha' nnaze' žejli'e chie' Le'. ¹⁵ Cha' zej nnita' lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' cha' bi de da' gákwgake', na' bi de da' gáwgake', ¹⁶ na' cha' to benne' ládjwle le'e ye'ze' légake': "Binlo le yeyéj ližle; ba beljle" san cha' bi be wnezjwe' chégake' dan' želyážjele', bi góklene' légake'. ¹⁷ Lezka' žaken che no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston'. Cha' bi žone' da' zej nak bian' nak li laže' kan žejli'e chie' Le', bi be zaka' yela' žejlé' chien'.

¹⁸ Wak no benne' yi'e lježe': "Le' znno' žejli'o che Benne' Criston', na' neda' žona' da' naken chawe'. Bi gak wloe'elo' neda' žejli'o che Benne' Criston' cha' bi zoa da' naken chawe' da' žono'. Neda' wloe'ela' le' žejli'a chie' Le' ni'a che da' naken chawe' da' žona'." ¹⁹ Le' znno' žejli'o zoa toze Dios. Nak chawe' dan' znno'. Lezka' žejle'gak be' xiwe' ka' zoe' Le', na' žizzegaken dan' zžébegaken Le'. ²⁰ Le', benne' bi be nnezlo'. Žala' nnézkzelo' cha' zoa no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston', san bi žone' da' naken chawe', bi be zaka' yela' žejlé' chien'. ²¹ Nak bia' Bran, xazo wdé, bežoje' chawe' law Dios ni'a che da' bene', katen' bdie' xkwide' Isaak chien' law Dios. Bdie'-be' kan žongak benách ka' zdégake' da' zžéygake' law Dios, la'kze bi bzeye'-be'. ²² Na'a gak nnézlele kan goken che Bran na'. Dan' bene' gok bian' bejli'e che Dios. Che len nak bia' gok li laže' kan bejli'e che Dios ni'a che dan' bene'. ²³ Ki goken, na' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios ble'ele' da' bene' ka to da' benen ga beyake' chawe' lawe' Le'." Che len wzí' le' "Ljež Dios."

²⁴ Na'a, zlé'ekzelele nak bia' žezóy chawe' to benne' ni'a che da' žone', na' kege dan' znnaze' žejli'e che Dios. ²⁵ Lezka' goken che Rahab, no'len' bi'e benách ka' latje. Lezka' nak bia' bežoje' chawe' dan' wzóa to da' chawe' da' bene', dan' bene' katen' wdape' ba la'ne benne' wíalan ka', na' góklene' légake' nich beyégake' nez yoble. ²⁶ Kan žak che beła' žen chežo cha' bi yo'on be', ba naten, lezka' nak che da' žejle'žo che Benne' Criston' cha' bi zoa da' žonen, bi be zakan'.

3

Da' zna lóže'žo

¹ Zí'na'do' ka', bi gonte kwínle benne' wsedle ka', dan' ba nnézkzelele wchi'a laže' Dios žo'o zí'le'eže, nolžo žsedlžo benách ka' cha' bi gonžo kan žala' gonžo. ² Yógo'težo žonžo da' zan da' zchíxelžon. Cha' bi zchíxle no benne' lo da' zchalje', nake' dot chawe', na' gak nna bia' kwine' lo yógo'te da' žone'. ³ Kate' zgo'ožo ya žoá'agak bia ka' nich gonžo ga góngakba' kan žénelžo, gak nna bia'žo légakba' nich góngakba' žin chežo. ⁴ Le wia lezka' kan žak chegak barkw ka'. La'kze nakle'e zen to barkw, na' žakle'e be' da' zzejen barkwn', san to da' kwide'ze nak xne'e yag barkwn' da' zzechjen barkwn' nich chejen gáte'teze žénele bennen' žse'en. ⁵ Lezka' nak lóže'žo. La'kze to da' do'ze naken, da' zen naken da' zna lóže'žon'. Le wia nga kan žon to yi'. La'kze to yi'do'ze zbibžo, wak wzeyen to ya'a zen. ⁶ Lezka' lóže'žon' naken ka to yi'. Yógo'te da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga zna lóže'žon', na' dan' naken toze len beła' žen chežo, che len žonen ga zbagá' zia dot da' nakžo. Naken ka zbek yi' da' zna lóže'žo, na' wak

gonen ga nbága'žo zia lo yógo'te da' žonžo, na' dan' ki zнна lóže'žon', naken kan žala' yi' da' bxen da' xiwe'. ⁷ Yógo'te bia yix'e' ka', bia zdágakba' lo yo, na' bia ka' zoa xilgakba', na' bia ka' žzobe kwíngakba' lo yo, na' lezka' yógo'te bia ka' nníta'gakba' lo nisdó', gak nna bia'gak benách yežlyó nga légakba', ⁸ san bi gak nitó benne' nna bi'e lože'e, dan' zнна lóže'žo da' kegle, na' bi gak no benne' wsejwe' xnezen, na' zннаle'e lóže'žon' da' naken ka nis snia che bele snia ka'. ⁹ Len la' lóže'žo na'ze žljž cháwe'žo Xažo Dios, na' lezka' žljž ditžžo benách ka', benne' ka' ben Dios kan nakkze' Le'. ¹⁰ Ki naken, len la' lóže'žon' žljž cháwe'žo benne' ka', na' žljž ditžžo benne' ka'. Zí'na'do' ka', bi žala' gonžo ki. ¹¹ Cha' zoa to ga žal nis dzi', bi žal nis zene' la' na'ze. ¹² Zí'na'do' ka', to yag higo bi gak kwian da' zbia yag olibo, na' lezka', to lba uba bi gak kwian da' zbia yag higon'. Lezka', bi gak gal nis zene', na' nis dzi' nitó gan žal nis.

Yela' žejní'il da' naken dot li laže'

¹³ Cha' zoa to benne' ládjwle le'e, benne' žake' da' zenle'e, na' žejní'ile'ele', lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wlo'e'ele' nake' ki ni'a che da' chawe' da' žone'. ¹⁴ Na'a, cha' zgé'elele lježle ka', na' žonle žin nich wká'n zengak benách ka' le'e, bi žala' wká'n zen kwínle kan nak yela' žejní'il chelen'. No benne' žone' ki žon laže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ¹⁵ Yela' žejní'il ki bi naken da' znezjw Dios, san che yežlyó nga naken, na' che benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' che da' xiwe'. ¹⁶ Benne' ka' zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' žénegekle' wká'n zengak benách ka' légake', lezka' želdíl díže'e, na' žóngake' yógo'te da' kegle ka'.

¹⁷ Benne' ka' zej nape' yela' žejní'il da' znezjw Dios:

Žóngake' da' naken dot chawe', na' želbeze' cháwe'do'.

Žej nake' zen laže', na' zej nake' gaxjw laže'.

Žeyache' láže'gekle' benách ka', na' zej nake' ži'i laže'.

Nak tlebe kan zchi'a láže'gake' ljéžgake' ka'.

Bi znnégake' chegak ljéžgake' ka'.

¹⁸ Benne' ka' že' láže'gake' wká'n cháwe'gake' da' žaken, zgá'ngake' cháwe'do', nich gak chawe' dot da' zej nake'.

4

Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape

¹ Ćizž chen' zdil-le, na' zdil díža'le? Ki žaken chele dan' zdan láže'le da' zan da' zdan láže'le to tole, na' che len zdíl-lenle lježle ka'. ² Da' zan da' žénelele, na' dan' bi zzi'len, che len žotle benách ka'. Zze láže'le da' zej nap lježle ka', na' dan' bi zzi'len, che len zdil díža'le, na' zdil-le. Bi zzi'le da' žénelele, dan' bi znnablen law Dios. ³ La'kze zoa bi da' znnable, bi be zzi'le, dan' bi nak chawe' kan znnablen, dan' žénelele da' znnablen nich wkonlelen žin kan žaz láže'zele. ⁴ Le'e, benne' ka' ba wléj yichjle Dios, ĆBi nnézele cha' zka'n zenle da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, ba beyakle ka to benne' bi zle'ele' Dios chawe'? No benne' zka'n zene' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, bi gak wká'n zene' Dios, na' ba beyake' ka to benne' bi zle'ele' Dios chawe'. ⁵ Bi znnaze da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios bene' be' da' nakkžžo nich gak ži'ilžo Le', na' žekle' chežo cha' zbej yichjžo-ne'." ⁶ Na'a, da' žonn Dios chežo nakle'en zen, dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake', san dot laže'e žon chawe'e benne' ka' zej nake' gaxjw laže'." ⁷ Che len:

Le soa gaxjw laže' law Dios.

Le tilé da' xiwe', na' wzonnjen gan zoale.

- ⁸ Le we' laže' sóalenle Dios, na' Le' yedjsóalene' le'e.
 Le'e, benne' doła' ka', le gak chawe', na' biž gonle doła'.
 Le'e, nólele le'e žak chóplele, na' chope da' nží'ilele, le gon chawe' yichj lázdo'le.
⁹ Le gak nyache' laže', na' le kwež, na' le kwež nyache'.
 Na'a žzížele san žala' kwéžele.
 Žebélele san žala' gak nyache' láže'le.
¹⁰ Le gak gaxjw laže' law Xanžon', na' Le' le'ele' le'e chawe'.

Bi žala' nnežo che lježžo ka'

¹¹ Zí'na'do' ka', bi nnele che lježe tole yetole. No benne' znnie' che lježe', na' zbej bi'e da' žone', benne' ni znnie' che xtiža' Dios, na' znnie' che da' wnnakze' Le'. Na'a, cha' zzi'le che xtiža' Dios, žon kwino' benne' zchi'a laže'en, na' bi žono' kan zrna xtiže'e. ¹² Na'a, toze nak Dios, Bennen' bchalje' xtiže'e, na' lezka' nake' Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo. Lekze' gak yeslé' benách ka' o wřia yi'e benne' ka'. Na'a, žnozke žon kwino', zbej bi'o lježo'?

Bi nnezlžo da' gak wxé wižj

¹³ Na'a, le wzé nag, nólele znnale: "Wxé wižj chejto' yežen', na' soato' ga na' to yiz, na' da' zan da' gá'wto', na' góte'to', na' ki gáta'le'e mežw cheto'." ¹⁴ Bi nnezlele da' gak wxé wižj. žNakxkze nak chežo, kan zoažo yežlyó nga? Nakžo ka bichlá da' zlan' to chí'ido'ze, na' la' ženitten. ¹⁵ Che len, ki žala' nnale: "Cha' yénele Xanžon', soažo nbanžo, na' to yeto' da' gonžon." ¹⁶ Na'a, le'e, lo yela' zka'n zen kwín chele zza' láže'le da' zen da' gonle. Yógo'te da' ki da' žonlen zej naken da' kegle ka'. ¹⁷ Cha' nnezlžo da' naken chawe' da' žala' gonžon, na' cha' bi gonžon, žonžo doła'.

5

Žedw žse'e láže'gak benne' wnni'a ka'

¹ Le'e, benne' wnni'a ka', le kwež, na' le kwéžeya'a, dan' za' ža lé'elele yela' yache'. ² Ba nbia yi' yela' wnni'a chele, na' beldo' ka' che laže' ba btégakba' da' žákwle. ³ Ba nak che mežw oro, na' mežw plat chele kan nak che ya da' ba wzén xche'en, na' xche'e na' naken ka to da' žesbaga' le'e zia, na' gaken chele ka to yi' da' wřia yin' le'e. Ki gaken chele dan' bsa' btoble chezle yela' wnni'a da' yesbagan' le'e zia ža ze lawte ža kate' wchi'a laže' Dios le'e. ⁴ Le wia nga. Benne' wen žin ka', benne' belápgake' yez chele, znnab yóžgekle' lájwgage' dan' bi wdíjwle légage', na' dan' znnabgak benne' wen žin ka' ba ženlen law Xanžon', na' Le' zchi'e ni'a ne'e zan ka'. ⁵ Bkónlele žin yela' wnni'a chele lo yežlyó nga, na' we'j bdáwtezle da' znnaze chele. Ben zen kwínle, san za' žin ža kwia yi'le. Gak chele kan žak che beže, bia ženne', ba bžin ža gotžo-ba'. ⁶ Zchogle chegak benne' chawe' ka' gátgake', na' légage' bi zží'igake' chele le'e katen' žotle légage'.

Žala' gakžo zen laže' na' wchájlenžo Dios

⁷ Na'a, zí'na'do' ka', le gak zen laže' na' zejte ža yelá' Xanžon'. Le wia kan žon benne' žaz ža'ne'. Lo yela' zen laže' zbeze' yéjwsio', na' yejw che byo' yejw, na' te na' yelape', na' yez zan yetobe'. ⁸ Lezka', zí'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Benne' Críston', le gak zen laže', na' le gon choch kwínle, dan' za' gawze ža yelá' Xanžon'. ⁹ Zí'na'do' ka', bi nnele che lježe tole yetole, nich bi bága'le žia. Le wia nga. Za' žin ža yelá' Xanžon', Bennen' wchi'a laže'e da' žonle. ¹⁰ Zí'na'do' ka', le wia kan gok chegak benne' ka' bchájigake' lo wláz Xanžo Dios. Zej nake' ka to da' zloe'elen žo'o kan žala' gakžo zen laže' la'kze sáka'žo. ¹¹ Na'a, znnazo chégage'

zej nake' benne' ka' gok yela' ba nez zen chégake', benne' ka' wzáka'gake'. Ba bénlele kan gok che Job. Goke' zen laže' la'kze wzáka'li'e, na' nnézlele da' ben Xanžo Dios chie' wdé na'. Xanžo Dios žeyache' láže'le'ele' žo'o, na' že' laže'e žo'o.

¹² Zí'na'do' ka', da' ni da' žapa' le'e naken to da' zenle'en, da' znnan: bi gon chochle xtíža'le ni'a che Bennen' zoe' ya'abá che Dios, na' kege ni'a che da' zej nni'a yežlyó nga, na' kege ni'a che bite'teze da' žon chochle xtíža'le ni'a chen. Kate' nnale: "o'" žala' nnázele: "o'." Kate' nnale: "o'o" žala' nnázele: "o'o." Ki žala' gonle, nich bi bága'le zia law Dios.

¹³ Cha' zzaka' no benne' nake' toze len le'e, žala' wcháljlene' Dios. Cha' zoa no benne' žebele', žala' gole' da' žoe lawn Dios. ¹⁴ Cha' no benne' žake' yižwé', benne' nake' toze len le'e, žala' wliže' benne' gole' ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljengake' Dios, na' nnábgekle' Le' yeyone' benne' yižwén'. Žala' chébgake' le' set, na' wcháljengake' Dios lo la Xanžon'. ¹⁵ Kate' wcháljengake' Dios, na' žejlé'gake' yeyón Benne' Criston' benne' yižwén', naž gon Xanžon' ga yeyase', na' cha' bene' doła', yenít lawe' le'. ¹⁶ Che len, cha' nbága'le doła' le yexóalapan' tole len yetole, na' le nnab lo wláz lježle tole yetole law Dios nich yeyone' le'e, na' yežój yižwén' da' žakle. Da' zchaljlen benne' chawe' Dios, dan' žone' dot laže'e, záka'le'en. ¹⁷ Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, goke' benne' che yežlyó nga kan nakžo žo'o, san katen' bcháljlene' Dios, na' wnnable' Le' nich bi gak yejw, na' bi gok yejw lo yežlyón' chonne yiz yo'o gachje. ¹⁸ Wdé na' bcháljlene' Dios da' yoble, na' beyák yejw, na' bnezjw da' gozgak benne' ka' wnníta'gake' ža ka'.

¹⁹ Zí'na'do' ka', da' ni žala' nnézlele. Cha' chixle to benne' nake' toze len lježžo ka', benne' nónbi'e da' naken dot da' li, na' cha' zoa no benne' gone' ga yeyát laže'e, ²⁰ na' bennen' bene' ga beyát laže' benne' dołan', bennen' wdíe' ga yoble, yeslé' benne' dołan' lo yela' got, na' gone' ga yenít law Dios doła' zan da' wbagá' bennen'. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox" benne' ka' che Jesús

¹ Neda' Bedw, naka' wbás bseła' Jesús, Benne' Criston'. Zzoja' chele le'e yiche ni, le'e náslasle zi'to' gan že' lažle, na' zoale gan nbab Ponto, na' gan nbab Galasia, na' gan nbab Kapadosia, na' gan nbab Asia, na' gan nbab Bitinia.

² Xažo Dios wžekze' le'e lo na' Dios Be' La'y kan wnnakze' gone' ža ni'te nich gakte che Leze', na' nich gonle kan žnna xtiža' Benne' Criston', na' gakte dot chawe' ni'a che xchene'. Žnna bla' Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' žxen láže'težžo

³ ĩGa'n zen Dios, Xa Xažo Jesús, Benne' Criston'! Lo yela' žeyache' laže' zen chie' bnezjwe' yela' nban kobe chežo. Dan' besbane' Jesusen' lo yela' got žxen láže'težžo Le', ⁴ nich gata' chežo da' žape chi'i Dios chežo ya'abá chie'. Dan' žape chi'i Dios, dan' wnezjwe' chegak benách chie' ka', bi nitlen, na' bi žan', na' bi yeyožen. ⁵ Dan' žejle'le che Dios, lo yela' wak zen chie' gape chi'e le'e na' zejte ža na' yebélenlele yela' žeslá da' naken dot li laže', dan' ba bkweze' chežo, na' dan' wlo'e'ele' law ža ze lawte ža na'.

⁶ Che len žebéle'elele, la'kze na'a zžáka'le to chi'ido' dan' nníta'gak da' zan da' žsaka' zīgaken le'e. ⁷ Dan' zžóelele da' zan da' žsaka' zīgaken le'e, nak bia' nak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Ki žon cháwe'žo oro, da' nitlen, na' žon cháwe'žon lo yi'. Che len, kate' ba nzi' bia' yela' žejle' chele, da' záka'žen ka oro na', na' gak yela' zen, na' yela' ba la'ne chele ža na' wlo'e'ele' law Jesús, Benne' Criston'.

⁸ Le'e nží'ilele Benne' Criston' la'kze batkle blé'elele-ne'. Žejle'le chie' Le' la'kze bi žlé'elele-ne' na'a, na' žebéle'elele. Yela' žebél chele da' nakžen zen ka gak wlo'e'elžo, naken dot li laže'. ⁹ Ki naken dan' žebélenlele yela' žeslá che be' nákkzele dan' den chele dan' žejle'le che Benne' Criston'.

¹⁰ Ža ni'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wláž Dios, bsédgekle' dot kan nak yela' žeslá na', dan' den chežo na'a, na' bcháljgake' kan nak da' chawe' da' žonn Dios chežo. ¹¹ Dios Be' La'y, Benne' nake' toze len Benne' Criston', bzejni'ile' zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, na' blo'e'ele' légake' kan žala' saka' Benne' Criston', na' lezka' kan gak yela' zen chie' te na'. Che len be' láže'gake' nnéžgекle' batx gaken, na' nož benne' gak chie' dan' blo'e'el Ben' nake' toze len Benne' Criston' légake'. ¹² Dios blo'e'ele' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le', bi naken to da' lé'egekle' légake', san žo'o ni le'elžo dan' bcháljgake' chen, na' le'e žénlele na'a kan nak chen. Benne' ka', benne' žzoa lígake' diža' chawen', zcháljgake' che da' ni, na' yela' wak che Dios Be' La'y zóalenen légake'. Dios chežo, Bennen' zoe' ya'abá, žsele'e Dios Be' La'y na' chežo. Žénegekle' wbás che ya'abá ka' nnéžgекle' kan nak dan' bcháljgake' ža ni'te.

Dios žliže' žo'o nich gakžo la'y

¹³ Che len, le gak ban laže' na' le kwézteze cháwe'do'. Dot láže'le le wxén laže' Dios gonne' da' chawe' chele ža na' kate' yelá' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁴ Le gon kan žnna xtiža' Dios, na' bi we'le latje da' zdan láže'le chen' le'e ga yoble, kan benle kate' bi na' gónbia'le Dios. ¹⁵ Žala' gakte la'y lo yógo'te da' žonle, kan la'y

nak Dios, Bennen' bliže' le'e nich gakte chie' Le'. ¹⁶ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, kan wnnakze Dios, da' znnan: "Le gak la'y, dan' naka' neda' la'y."

¹⁷ Znnale: "Xato'" kate' zcháljenle Dios, na' Le', nak tlebe kan zchi'a laže'e to to benne' kan nak da' ben to to benne' ka'. Che len žala' žébele Le' kate' ne zoale yežlyó nga, da' bi nakkzen laže. ¹⁸ Dios beslé' le'e lo da' gokle ža na' katen' benle kan zej nak da' ka'ze ka' da' bdegak xa xto'le ka' lo na'le. Nnézkzelele beya'we' le'e, kege len to da' kwia yin' kan zej nak oro, na' plat, ¹⁹ san len xchen Jesús, Benne' Criston', da' záka'le'en, dan' bde kwine', na' goke' ka to zila' dot chawe', bian' žótgake'-ba' law Dios nich yegá'a doła'. ²⁰ Dios wžekze' Benne' Criston' zga'ale kate' bi na' gone' yežlyó nga, na' ža ni zoažo na'a bene' ga bloe'e lawe' nich gak gon chawe'e le'e. ²¹ Ni'a che da' ben Benne' Criston' žejle'le che Dios, Bennen' besbane' Le' lo yela' got, na' bene' ga nake' blo. Ka' naken, žejle'le che Dios, na' žxen láže'le Le'.

²² Na'a, ba beyakle chawe' dan' žonle kan znnan da' naken dot da' li, na' naken dot li laže' kan nží'ilele lježe ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Che len, dot láže'le žala' ží'ilele lježe tole yetole. ²³ Ba nable yela' nban kobe, kege dan' bnníta'gak benách ka' le'e, benne' ka' žátgakkze', san Bennen' zoakze' bnnite'e le'e, na' naljle ni'a che xtiža' Dios, da' naken ban, na' da' zoan to chi'ize. ²⁴ Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Yógo'te benách zej nake' kan nak yixe'.

Yela' xtan chégake' naken ka to yeje che yixen'.

Zbiž yixen', na' zbia yi' yejen'.

²⁵ San xtiža' Dios zoan to chi'ize.

Diža' ni' bžin chele ni'a che diža' chawen' da' zzenlto' le'e.

2

¹ Che len le wká'n yógo'te da' kegle. Biž gon láže'le, na' bi wloé'ezele kwintle ka benne' chawe' ka' lawgak benách ka'. Biž gé'elele, na' bi nnele che lježe ka'. ² Žala' dan' láže'le da' naken che Dios Be' La'y nich gólele kan žongak bi' že'ndo' ka', bi' ka' zdan' láže'gakbe' niže'. Ki žala' gonle na' zejte ža yelale, ³ cha' žákbe'elele nak Xanžon' ži'i láže'.

Benne' Cristo nake' ka to yej xe ban

⁴ Le biga' law Xanžon', Bennen' nake' ka to yej xe ban. Nake' ka to yej da' bzoagak benách ka' chela'ale, san naken to da' wžekze Dios da' zakan'. ⁵ Lezka', le'e nakle ka yej ban ka'. Le we' latje wkonle Dios le'e žin, nich gone' ga gakte ka to yodo' gan soakze Dios Be' La'y. Lo yodon' gakte ka bxož ka', benne' zej nake' che Dios, na' lo na' Jesús, Benne' Criston', gak wdele da' ka' žonle law Dios, da' ka' žonle len yela' wak che Dios Be' La'y, dan' žaz laže' Dios. ⁶ Che len nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Zgo'a to yej blo lo ze'e che yež Sión,

dan' wžekza' neda', na' dan' zakan'.

No benne' žejli'e chie' Le', bi chixle'.

⁷ Lježto' ka', žejle'le che Benne' Criston', na' nak yej ni chele to da' záka'le'en, san chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Yej na' dan' bzoagak benne' wen ze'e ka' chela'ale,

na' gókgekle' ka'ze naken,

yej ni ba naken yej blo lo ze'e.

⁸ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yej na' gonen ga chejché'gwak benách ka',
na' gonen ga chejbí'xgake'.

Da' li bejché'go'gak benne' ka' bi bejlé'gake' che Benne' Criston', dan' bchí'xgekle' katen' b'zógake' x̄tí'za' Dios che'la'ale. Dios wnnakze' góngake' ki.

No benne' ka' zej nake' che Dios

⁹ Le'e nakle benách ka' wžekze Dios. Yógo'tele nakle b'xoz ka' che Benne' Wnná Bia' La'y. Nakle ka to yež da' naken che Dios na'kze. Nakle benne' chie' ka'. Ki nakle nich gak wzele diža' che da' zen ka' da' ben Dios, Bennen' bliže' le'e nich yežojle gan nak chol, na' chazle lo baní' chawe' chie'. ¹⁰ Zga'ale bi gokle benách ka' che Dios, san na'a ba nakle benách chie' ka'. Zga'ale bi beyache' laže'! nitó benne' le'e, san na'a Dios na'kze žeyache' láže'le' le'e.

Zoažo nbanžo nich gonžo kan žénele Dios

¹¹ Zí'na'do' ka', nakle ka benne' zi'to' ka', zdázele yežlyó nga. Che len, žáta'yoela' le'e, bi we'le latje da' zdan láže'zele chen' le'e, dan' zdíl-lenen be' nákkzele. ¹² Le gon da' naken chawe' lawgak benách ka' bi zej nónbí'e Dios. Ki gaken, cha' yeshá'gake' le'e zia, na' cha' nnágake' nakle benne' wetw benách ka', gak lé'egekle' yezi'ka' benách ka' da' chawe' da' žonle, na' ža yelá' Xanžon' wká'n zžéngake' Dios ni'a che da' nákkzele le'e.

¹³ Dan' nakle che Xanžon' le gape ba la'ne yógo'te benne' yolawe' ka', cha' nak benne' z'na bi'e dot yežlyó nga, dan' nake' benne' wnná bia' blo, ¹⁴ o cha' nak benne' z'na bi'e to yež, bennen' b'zoa benne' wnná bia' blo na' latje chie' nich se'le' benne' ka' snia, benne' žóngake' da' zinnj, na' gape' ba la'ne benne' ka' žóngake' da' naken chawe'. ¹⁵ Ki žénele Dios gonle nich wzó'a žile benne' bi nnezele ka', na' benne' ka' zej nchí'le', kate' lé'egekle' da' naken chawe' da' žonle, na' bi be gak nnégake' chele.

¹⁶ Le gak ka benne' ka' ba belágake', san bi wkónlele žin yelá' nla chele nich gonle da' kegle. Ki žala' gonle:
Le gak ka benne' ndó'w ka' che Dios.

¹⁷ Le gape ba la'ne yógo'te benách ka'.

Le ži'il lježle ka', na' le žebe Dios.

Le gape ba la'ne bennen' z'na bi'e dot yežlyó nga.

Da' wžaka' Jesús zzejni'ilen žo'o kan gak chežo

¹⁸ Nólele le'e nakle benne' ndó'w ka', le žebe benne' xanle ka', na' le gape'gake' ba la'ne, kégeze gape ba la'ne benne' xanle ka', benne' zej nake' chawe', na' že' láže'gake' le'e, san ležka' le gape ba la'ne benne' xanle ka', benne' žsaka' zí'gake' le'e lo žin da' žonle chégake'. ¹⁹ Cha' sáka'le, na' bi zoa biz chen', na' cha' sóeelen dan' žéklele naken da' žénele Dios, naž yežojle chawe' law Dios. ²⁰ Na'a, cha' žonle da' kegle, na' se'le' benne' yolawe' le'e snia, žnakxkze yebélenlelen la'kze len yelá' zen laže' chele sóelele dan' gaken chele? San cha' nakle zen laže', na' zžóelele da' zžáka'le, dan' benle da' chawe', naž yežojle chawe' law Dios. ²¹ Dios bliže' le'e nich sáka'le ki dan' wžáka'kze Benne' Criston' lo w lazle le'e, na' b'zoe' chele to da' z'loe'elen le'e kan žala' gonle. Žala' sóelele da' sáka'le kan b'zoele' Le' dan' wžake'e.

²² Benne' Criston' bi be dolá' bene', na' batkle ben laže'e.

²³ Katen' wnné dítigake' chie' Le', bi beži'e chégake'.

Katen' bsaka' zí'gake' Le', bi btíl diže'e lé'gake',
san bde kwine' lo na' Dios,
Bennen' zchi'a láže'e da' žonžo lo da' nak da' li.

24 Benne' Criston' wzi'kze' doła' chežo lo beła' žen chie' katen' gote' le'e yag kroze, nich gakžo žo'o ka benne' gat ka', na' biž gonžo doła', san soažo nbanžo nich gonžo da' chawe'. Le' goke' yižwé' lo wlazžo žo'o nich yeyakžo žo'o chawe' law Dios. 25 Gokle ka zila' ka' zdágakba' zej nnitlba', san na'a beyakle che Benne' Criston', Bennen' zwi'e le'e, na' žape chi'e be' nákkzele, na' nake' chele ka to benne' žape chi'e zila' ka'.

3

Kan žala' gongak benne' ka' zej nžag ne'e

1-2 Le'e, no'le ka', žala' gaple ba la'ne benne' byo che chele, na' cha' bi žejlé'gake' che xtiža' Benne' Criston', na' chejlé'gake' chie' Le' kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žonle, na' kan nakle gaxjw laže', na' kan žaple lé'gake' ba la'ne, la'kze bi be že'le lé'gake' kan nak che Benne' Criston'. 3 Yeła' xtan chele bi naken da' zoan lówzele, kan zpa'le yichjle, na' kan zej nak da' ka' zej naken oro da' žkónlele žin, na' laže' da' záka'le'en da' nákwle. 4 Yeła' xtan chele žala' gaken da' yo'on lo yichj lázdo'le. Yeła' xtan da' zóatezen naken yeła' gaxjw laže', na' yeła' li laže', da' ka' záka'le'egaken law Dios. 5 Lezka' gok yeła' xtan chegak no'le ka' wnníta'gake' ža ni'te, no'le ka' bka'n zéngake' Dios. Bxen láže'gake' Le', na' wdápegake' ba la'ne benne' byo che ché'gake'. 6 Ki ben Sara. Bene' kan zna xtiža' Bran, benne' byo chien', na' bliže' le', na' wnné': "xan." Lezka' le'e gónlenle Sara na' tzen cha' gonle da' naken chawe', na' bi be žébele.

7 Le'e, benne' byo ka', žala' we' láže'le no'le che chele. Le gape-gake' ba la'ne, kégeze dan' bi zej nape' kan nak yeła' wa'e chele, san dan' lezka' zej nape' yeła' nban na', da' žonn Dios chežo, da' naken tlebe ka da' den chele. Le gon ki, nich bi wsejw da' xiwe' xnezle katen' wcháljlenle Dios.

Sáka'žo la'kze žonžo da' naken chawe'

8 Da' žapa' le'e kate' ze lawte:

Le gak toze tole len yetole yógo'tele.

Le we' laže' lježle tole yetole.

Le gak ži'i laže', na' zen laže'.

9 Bi yeži'ile che lježle.

Bi gonle da' zia che no benne' gone' da' zia chele.

Bi nne ditjle che no benne' zinne ditje' chele.

Ki žala' yecheble, nnábele Dios gon chawe'e bennen', dan' bliž Dios le'e nich gak chawe' chele. 10 Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

No benne' žénele yebélenle yeła' nban chie', na' kweze' cháwe'do',

žala' wka'ne' diža' zi' ka', na' biž gon laže'e.

11 Žala' wka'ne' da' kegle, na' gone' da' naken chawe'.

Žala' we' laže'e gá'nlene' lježe' ka' chawe', na' gónteze' ki.

12 Xanžo žape chi'e benne' chawe' ka',

na' zze nage' da' zcháljengake' Le',

san žsejwe' xnezgak benne' ka' žóngake' da' kegle.

13 ŽNozke benne' gone' le'e da' zia cha' že' láže'le góntezele da' naken chawe'?

14 La'kze sáka'le katen' žonle da' naken chawe', gak yeła' ba nez zen chele. Bi žébele nitó benne', na' bi kwe' zédlele, 15 san le wxén laže' Benne' Criston', na' le we'e latje nna bi'e lo yichj lázdo'le. Le sóateze nich gak wzejní'ilele yógo'te benne' ka', benne' nnábgekle' le'e biž chen' žxen láže'le Benne' Criston', na' žala' gonle da' ni lo yeła' gaxjw laže' chele, na' lo yeła' žape ba la'ne benne'

ka'. ¹⁶ Le gónteze da' naken chawe' law Dios, na' cha' zej nnita' benne' ka' znnégake' che da' naken chawe' da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', naž yedo'égekle' ni'a che da' wnnégake' chele. ¹⁷ Cha' sáka'le, gakže chawe' cha' naken dan' žonle da' naken chawe', na' kege dan' žonle da' kegle, cha' Dios žénele' gaken ki chele.

¹⁸ Wzáka'kze Benne' Criston', na' gote' lo wlazžo žo'o nich beké'e to chí'ize doła' da' wbága'žo. Le' nake' chawe' san gote' lo wlazžo žo'o, benne' doła' ka'. Ki bene', na' beyone' žo'o toze len Dios. Lo beła' žen chie' gote', san lo be' nakkze' ne zoe' nbane' to lo beła' žen kobe. ¹⁹ Lo be' nakkze' wyeje', na' bcháljlene' be' ka' gógakkze benne' ka', na' nyéjwgake' lo latje chol. ²⁰ Benne' ki bží'igake' che xtiža' Dios ža ni'te, ža na' wzóa Noé, katen' wléz Dios lo yela' zen láže' chie', na' bi bžia yi'e légage', xakte ben Noén' barkw zen na'. Lo barkwn' belagak babze benne' ka' lo nisen', xóno'gake', benne' byo ka' len no'le ka'. ²¹ Nisen' naken to da' zloe'elen kan nak nis gan yezoažo nis, dan' nak bian' belazažo lo yela' got dan' bebán Jesús, Benne' Criston', lo yela' got. Dan' žezoažo nis bi naken to da' žon chawen' da' nakžo lówzele, san zloe'elen že' láže'žo gak yichj lázdo'žo chawe' law Dios. ²² Jesús, Benne' Criston', bebene' ya'abá che Dios, na' bežji'e kwit li ža che Dios, na' zna bi'e wbás che ya'abá ka', na' benne' wnná bia' ka', na' benne' blo ka'.

4

Žala' gonžo xchin Jesús len yela' wak che Dios

¹ Che len kan wzaka' Benne' Criston' lo beła' žen chie', lezka' le'e žala' soale sáka'le. Bennen' zzake'e dan' žone' da' naken chawe' ba bka'ne' doła'. ² Na'a so law, žala' góntezle kan žénele Dios, na' kege kan zdan láže'zele lo yela' benách chele. ³ Scha'le'e benle kan žongak benne' ka' bi zej nómbi'e Dios. Ža ni'te benle da' bi žala' gonle. Wzé láže'le da' kegle ka'. Wzóžlele. We'j bdáwle'e na' bka'n zenle lo'a ka' da' bi žo'o laže' Dios. ⁴ Na'a, žebánglekke benne' ka' žóngake' ki dan' biž žónlenle légage' tzen katen' žóngake' da' kegle ki, na' che len znnégake' chele. ⁵ Žon byenen wloé'el kwíngake' law Dios, Bennen' za' wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁶ Che len bchalj Benne' Criston' diža' chawen' lawgak benne' gat ka', benne' ka' Dios bchi'a laže'e légage' katen' wnníta'gake' yežlyó nga, kan zchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Bchaljlen Criston' légage' nich nníta'gake' lo yela' nban lo be' zej nakkze', kan zoakze Dios lo yela' nban.

⁷ Za' žin ža yeyóž che yógo'te da' zej nnitan'. Che len, le gak laždo' yaž, na' le soa wcháljlenle Dios. ⁸ Da' žon byenžen, le ži'il lježle tole yetole, dan' cha' nakle toze lo yela' nži'il, soale yenít lawle chegak lježle, benne' ka' béngake' chele da' žia. ⁹ Le we' latje lježle ka' gá'ngake' ližle, na' bi nnele chégake'. ¹⁰ Žala' wkónlele binlo žin da' ka' benn Dios chele, nich gáklenle lježle tole yetole. ¹¹ No benne' zzoa lie' che Dios, žala' wchalje' xtiža' Dios, na' bennen' žone' xchin Benne' Criston' žala' wkonle' žin yela' waken' da' žonn Dios chie'. Lo yógo'te da' žonle, žala' ga'n zen Dios ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston'. jGákteze che Dios yela' zen, na' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Sáka'gak benne' ka' che Jesús

¹² Zí'na'do' ka', bi yebánlele dan' žsaka' zí'le'egak benách ka' le'e. Bi naken da' bi zej nonbia' benách ka' che Dios. ¹³ Le yebél dan' de latje chele gónlenle Benne' Criston' tzen lo da' zzake'e Le' nich gak yebélele ža na' yel'é'e Le', katen'

lé'elele yelá' baní' chie'. ¹⁴ Cha' nnegak benách ka' chele dan' nakle toze len Benne' Criston', yelá' ba nez zen gaken chele, dan' gak bian' zoalen Dios Be' La'y le'e, Bennen' ze'e ya'abá che Dios. Benách ki zmnégake' chie' Le', san le'e žaple-ne' ba la'ne. ¹⁵ Cha' saka' no benne' nake' toze len le'e, žala' gaken dan' nake' toze len Benne' Criston', na' kege dan' nake' benne' wetw benách ka', o benne' wbán, o benne' wen da' kegle, o dan' žliz chie' ga yoble. ¹⁶ Na'a, cha' nólele le'e sáka'le dan' nakle toze len Benne' Criston', bi žala' yedoé'elele, san le wká'n zen Dios dan' nzi' lale benne' ka' che Benne' Criston'.

¹⁷ Ba bžin ža so law Dios wchi'a laže'e benách ka' zej nake' che Leze'. Cha' so lawe' wchi'a laže'e žo'o, žnakxkze gaken chegak benne' ka' bi žóngake' kan zna diža' chawen' chie' Le'? ¹⁸ Cha' nak zede yelagak benne' ka' žóngake' da' naken chawe', žnakxkze gaken chegak benne' ka' žži'igake' che Dios, na' žóngake' doła'? ¹⁹ Ki naken, benne' ka' zzáka'gake' dan' žénele Dios gaken ki, žala' góntezgake' da' naken chawe', na' wdégake' be' zej nakkze' lo na' Dios, Bennen' benkze' légake', na' žone' Le' kan zna xtiže'e.

5

Bedw zzejni'ile' benne' ka' che Jesús

¹ Na'a, zzejni'ila' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' le'e, le'e na' nakle che Benne' Criston', dan' lezka' naka' neda' benne' gole kan zej nake' légake', na' ble'ela' da' wzaka' Benne' Criston', na' lezka' gónlena' légake' tzen, si'to' yelá' baní' da' la' lawn. ² Le'e, benne' gole ka', le gak ka' benne' wape zila' ka' kan žape chí'ile' benách ka' bde Dios lo na'le. Le gon ki dot láže'le kan žénele Dios, na' kege dan' žon byenen gonlen, o dan' zdan láže'le yelá' gape. Le gon xchinle dan' žaz láže'le gonlen, ³ na' kege dan' žénelele nna biá'zele benne' ka' ndégake' lo na'le. Le we' laže' gake' to da' zloe'elen kan žala' gaggak benne' ka' žape chí'ile. ⁴ Ki gaken, katen' yelá' Benne' Criston', Bennen' blo wape zila' ka', naž si'le to da' yebélenlelen da' batkle te chen.

⁵ Lezka' le'e, xkwide' ka', le gon kan znnagak benne' gole ka'. Yógo'tele žala' gaple ba la'ne lježle, tole yetole, lo yelá' gaxjw laže' chele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake'
san žáklene' benne' gaxjw laže' ka'.

⁶ Le gak gaxjw laže' lo na' Dios, na' Le' gone' le'e benne' wałe ka' kate' žin ža chen. ⁷ Le wdé lo na' Dios yógo'te da' žone ga že' zédelele dan' Le' že' laže'e le'e.

⁸ Le gak laždo' yaž, na' le soa ban laže', dan' zoa da' xiwe', dan' bi zle'elen le'e chawe', na' zdan dot gawze, na' naken ka' to beže yixe' zbéžya'aba', na' žiljba' no benne' gawba'. ⁹ Le soa choch kan žejle'le che Benne' Criston', na' le wsejw xnez da' xiwe', dan' nnézele zzáka'gak lježle ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, kan zzáka'le le'e. ¹⁰ Naž kate' ba wzáka'le to chí'ido'ze, Dios gone' ga gake dot chawe', na' ga gake choch, na' ga góle, na' ga soale nbanle to chí'ize. Dios na'kze žonne' chežo yógo'te da' žebélenžon, na' bliže' žo'o nich yebélenžo yelá' baní' chie' da' zoan to chí'ize, dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. ¹¹ Ga'n zénteze Dios, na' gákteze chie' yelá' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Bedw zzele' diža' benne' ka' che Jesús

¹² Diža'do' ni zzoja' chele lo na' Silbano, na' žekla' nake' to lježžo dot li laže'. Žénela' gon chocha' le'e, na' zzoa lia' che da' ka' benn Dios chežo, da' zej nak bian' da' li nži'ile' žo'o. Le gak choch dan' zoalen yelá' nži'il chie' le'e.

¹³ Benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' Babilonia, žápegake' le'e "Padiox̄." Dios wžekze' légake' kan wžíe' le'e. Lezka' x̄kwide' Markos, x̄kwiden' nakbe' ka zi'nkza', žapbe' le'e "Padiox̄." ¹⁴ Le gape "Padiox̄" lježle tole yetole, na' le cheļa' lježle tole yetole lo yeļa' nži'il chele.

Znnabla' Dios wká'n žie' yichj lázdo'le, yógo'tele na' nakle che Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox" benne' ka' che Jesús

¹ Neda', Smon Bedw, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston'. Naka' wen žin che Jesusen', na' wbás bsele'e Lekze'. Nak tlebe da' zaka' yela' žejlé' chele chie' Le', ka zaka' yela' žejlé' cheto' chie' Le'. Dios bene' ga žejle'le chie' Le' dan' nakkze' chawe', na' dan' lezka' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, nake' chawe'. ² Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wzóa žie' yichj lázdo'le dan' nónbia'le Dios, na' Xanžo Jesusen'.

Ka zej nak benne' ka' che Jesús

³ Dios, len yela' wak zen chie', ba benne' chežo yógo'te da' žon byenen gapžon nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo, na' nich gakžo lázdo' yaž, dan' nónbia'žo Bennen' bliže' žo'o nich gak si'žo yela' bani' chie' Le', na' da' nak chawe' chie'. ⁴ Dan' žone' ki, bene' ga gak si'žo da' zen ka', na' da' naken chawe' da' bchebe laže'e gonne' chežo, na' dan' naken ki, ba belažo lo da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga dan' zdan láže'gak benách ka' da' kogle, nich gak gakžo kan nak Dios na'kze. ⁵ Che len, cha' žejle'le che Benne' Criston', le we' láže' gakte ži'i láže'. Kate' ba nakle ži'i láže', le we' láže' gata' yela' žejní'il chele. ⁶ Kate' ba naple yela' žejní'il, le we' láže' nna bia' kwinle, na' kate' ba zna bia' kwinle, le gak zen láže', na' kate' ba nakle zen láže', le gak lázdo' yaž. ⁷ Kate' ba nakle lázdo' yaž, le ži'il lježle ka', na' kate' ba nži'ilele lježle ka', lezka' le ži'il yógo'te benách ka'.

⁸ Cha' ki žonle, na' zej žakže dot li láže' kan žonle da' ki, na' da' ki góngaken ga bi gak dáche'ze yela' žejlé' chele, na' chej gakže li láže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ No benne' bi že' láže'e gone' ki, nake' ka to benne' lo chole, benne' nitle', dan' ba goł láže'e beyón Benne' Criston' le' chawe', na' beké'e doła' ka' da' wbage'e zga'ale. ¹⁰ Che len, zi'na do' ka', žala' chejsá' láže'le bliž Dios le'e, na' wžekze' le'e. Cha' gonle ki, bi chíxlele. ¹¹ Ki gaken, Dios dot láže'e gonne' le'e latje chazle gan zna biá'teze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o.

¹² Che len gónteza' ga chejsá' láže'le da' ki la'kze ba nnézkzelelen, na' ba nzi' lo na'le da' naken dot da' li, na' zkónlelen žin. ¹³ Žekla' neda' žala' yesá'a láže'le kan zej nak da' ki xakte ne zoa' nbana'. ¹⁴ Žala' gona' ki dan' nnezla' za' žin ža gata' neda'. Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba gožkze' neda' gaken chia' ki. ¹⁵ Che len že' láže'li'a gona' ga chejsá' láže'tezle da' ki te gata'.

No benne' ka' blé'egekle yela' bani' che Jesús

¹⁶ Bi bcháljento' le'e to da' dáche'ze katen' bzejni'ילו' le'e kan žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' nape' dot yela' wnná bia'. Neto' blé'ekzelto' yela' bani' zen chien'. ¹⁷ Bje'elto' Le' katen' Xažo Dios wdape' Le' ba la'ne, na' bka'n zene' Le', na' benlto' chi'i Dios, dan' bžojen latje bani' chie', na' wnné': "Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'." ¹⁸ Neto' bénkzelto' chi'i na', dan' bžojen ya'abá che Dios katen' wzóalento' Xanžon' law ya'a la'y na'.

¹⁹ Dan' goken nak bian' nak dot da' li da' wnnagak benne' ka' bcháljigake' lo wláz Dios ža ni'te, na' žala' we' láže'le dižan', dan' naken ka to yi' da' zza'ní' gan nak choł ni, na' zejte ža yelá' Bennen' nake' ka belj xsile chežo, na' zza'nín'

lo yichj lázdo'le. ²⁰ Da' ni žon byenle'en chejní'ilele, dan' z'nnan: "Bi gak nitó benne', žakze chie', chejni'ile' da' wnná no benne' bchálje' lo wláZ Dios." ²¹ Da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláZ Dios, bi bcháljgaken' dan' gónkezegekle', san bcháljgake' lo wláZ Dios da' bchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'gake'.

2

No benne' ka' žsédgekle' da' wen laže'

¹ Lezka' wnníta'gak benne' wen laže' ka', benne' ka' wnnázegake' bcháljgake' lo wláZ Dios, benne' ka' wnníta'lengake' benách Israel ka'. Lezka' sóalengak benne' wen laže' ka' le'e, na' wsédgekle' le'e da' wen laže'. Lo yela' wen laže' chégake' wsédgekle' le'e da' naken chégakze', dan' gonen ga gon zož chele yebéj yichjle da' naken dot da' li. Zží'igake' che Xanžo, Bennen' beslé' žo'o. Dan' góngake' gonen ga wžia' yi' Dios légake'. ² Zanle le'e gónlenle légake' tzen lo da' kegle da' góngake', na' dan' gonle bálele ki, na' nnegak benách ka' che diža' chawen' da' naken dot da' li. ³ Dan' dan' láže'gake' yela' gape, wsédgekle' le'e da' wen laže', nich sí'gake' da' naple. Ba nžog chegak benne' ka' kwia yí'gake' to chi'ize, na' za' žin ža na'.

⁴ Dios bi benít lawe' wbás che ya'abá chie' ka' katen' bzoágake' cheła'ale xtiže'e, san bsejwe' légake' latje choł, gan zej nžeje' do ya, na' želbeze' ža na' katen' wžia' yi' Dios légake'. ⁵ Lezka', bi benít law Dios benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bchinnjen yežly' nga, na' bžia' yi'e benne' wen da' zinnj ka', san beslé' Noé lo nisen', bennen' bzoa lie' che da' naken chawe'. Lezka' Dios beslé' yegaže ljež Noé na' lo nisen'. ⁶ Lezka', Dios bchoge' chegak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, na' bžia' yi'e légake' len yi', na' beyákgake' de. Da' goken chégake' naken to da' zcheblen benne' ka' žóngake' da' kegle. ⁷ Katen' Dios bchinnje' yež ka', na' beslé' Lot, benne' chawen', lo yi' na'. Lot na' gok nyache' láže'li'e ni'a che da' kegle da' bengak benne' wen da' zinnj ka'. ⁸ Ka' goken dan' Lot, benne' chawen', wzóalene' légake', na' ble'ele, na' benle' da' bi naken chawe' da' béngake', na' dan' goke' laždo' yaž, che len gok nyache' láže'li'e yógo'te ža ni'a che da' kegle da' béngake'. ⁹ Ki naken, Xanžon' nnezle' yeslé' benne' ka' zžébegake' Le' lo na' da' xiwe', dan' žonen ga cho'ogak benách ka' nez doła', san zkweze' yela' zi' da' gone' benne' wen da' zinnj ka' na' zejte ža choge' chégake' gátgake' to chi'ize.

¹⁰ Gon zi'že' benne' ki, benne' žóngake' da' kegle da' zdan láže'gake', na' zží'igake' che yela' wnná bia' che Xanžon'. Zej nake' benne' wechóg laže' ka', na' zižje laže'. Bi zžébegake' nnégake' chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' zdágake' lo baní'. ¹¹ Wbás che ya'abá ka' náple'ežegake' yela' wnná bia', na' yela' wak ka' benne' ka', san wbás che ya'abá ka' bi žechóg láže'gake' yesbága'gake' no benne' zia law Xanžon'.

¹² Benne' ki zej nake' ka' bia yiže' ka', bia bi be žejní'igeklba', san náljgakba' nich no benne' sene' légakba', na' gote' légakba'. Žnnégake' che da' bi žejní'igekle', na' kwia yí'gake' to chi'ize kan žak chegak bia yiže' ka'. ¹³ Dios yebi'e chégake' da' sáka'gake', dan' bsaka' zí'gake' benách ka'. Žékgekle' da' žak na'a ža naken da' yebélengekle'. Zej nake' ka' to yižwé' nožo', na' to da' zchinnjen, katen' žawłengake' le'e tzen, na' žebégekke' dan' žon láže'gekle' le'e.

¹⁴ Len yela' zze laže' chégake' zwiágake' no'le ka'. Bi nníta'gake' žize žóngake' doła'. Žóngake' ga zchíxgekle' benne' ka' bi zej nake' choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žiljtezgake' da' zdan láže'gake'. Dios ba bchoge' chégake'

kwia yí'gake'. ¹⁵ Wlój yíchjgake' da' naken dot da' li, na' nchol yichj lázdo'gake'. Žóngake' kan ben Balaam, zi'n Beor, bennen' bdan láželi'e yela' gape, na' bene' da' kegle dan' bdíjzwgake' le'. ¹⁶ Dios bdil diže'e Balaam na' dan' bene' da' keglen'. To búrrodo' bcháljlenba' le' kan zchaljgak benne' ka', na' bséjwba' xnez Balaam na' gan zeje' lo yela' zži'i che Dios.

¹⁷ Zej nak benne' ki ka to bdoa nis da' ba nbiž, na' lezka' ka to bejw da' zche' be' wale. Ba nkweze Dios latje chégake' lo latje chol. ¹⁸ Ki zej nake' dan' zcháljgake' da' zenle'e lo yela' bi nnezle chégake', na' zkówgekle' žin da' zdan láže'gak benách ka', na' žóngake' ga zchíxgekle benne' ka', benne' ba belágake' ladjw benne' ka' nchólgekle'. ¹⁹ Zchebe láže'gake' gata' yela' žeslá chegak yezika' benách ka', san légakkze' zej nžeje', na' žóntezgake' da' kegle. Zej nžej yógo'te benne' ka' lo na' da' zchen' yichj lázdo'gake'. ²⁰ Cha' belágake' lo da' bi naken chawe' da' den yežlyó nga dan' bėnbia'gake' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' naž sen da' kegle légake' da' yoble, dan' chen' légake', na' da' li bága'žegake' zia kate' se lawte ka da' wbága'gake' zga'ale. ²¹ Gakže chawe' chégake' chela' batkle gónbia'gake' Bennen' zzo'e' žo'o nez chawe' chien' ka da' gak chégake' cha' bėnbia'gake' Le', na' naž wlój yíchjgake' diža' la'y da' bsdle Dios légake'. ²² Ba gok chégake' da' znnan:

Žeyéchj beko', žeyawba' da' beyebba'.

Žeyáz koch lo gona', bian' za' bwazžo.

3

Nnezlžo yelá' Xanžo

¹ Diža' ni naken da' bežopen' da' zzojan' chele, ljéža'do' ka'. Lo da' žópeten že' laža'a yesá'a láže'le kan zej nak da' ki. ² Le chejsá' laže' da' bchaljgak benne' la'y ka' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Lezka' le chejsá' laže' da' wnná Xanžon', Bennen' žeslé' žo'o, dan' bsédgekle benne' wbás ka' bsele'e Le'.

³ Da' nak blo da' žala' chejsá' láže'le, znnan ki: "Ža se lawte ža ka' la'gak benne' ka' góngake' da' kegle dan' zdan láže'gake'." ⁴ Gon dítjgekle' xtiža' Jesusen', na' nnágake': "¿Bizkze gok che dan' bchebe laže' Benne' Criston'? Wnné': Yelá'a da' yoble. Ža ni'te katen' gotgak xa xto'žo ka', na' zejte na'a ža, yógo'te žaken tlebe kan goken katen' wzó law žata' yežlyó nga na' zejte na'a ža." ⁵ Zzóagake' chela'ale da' goken ža ni'te. Bchalj Dios, na' wzó law nníta'gak ya'abá, na' yežlyó nga. Bžoj yežlyón' lo nis, na' wžén' gachje láwe'le nisen'. ⁶ Lezka' len nis Dios bchinnje' yežlyó nga ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bžia yin' benách dolá' ka'. ⁷ Ya'abá, na' yežlyó nga, da' ka' zej nnitan' na'a ža, Dios zkweze' légaken na' zejte ža wchinnje' légaken lo yi'. Ki gaken, kan nak da' wnnakze Dios chégaken. Wzeye' légaken ža na' choge' chegak benách ka', benne' bi zej nake' chawe', kwia yí'gake'.

⁸ Bi gal láže'le le'e da' ni, zí'na'do' ka'. To ža naken law Xanžon' ka' zan gaywá' yiz ka', na' zan gaywá' yiz ka' zej naken lawe' Le' ka to žaze. ⁹ Bi zžele Xanžon' gone' da' bchebe laže'e gone'. Žékgekle bałe benách zžele', san zbeze' zen laže', na' zzoole' žo'o dan' bi žénele' kwia yi' nitó benne', san žénele' yeyát láže'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Kon yežinkze ža yelá' Xanžon' kan zla' to benne' wbán žel. Kate' žin ža na' te che ya'abá len to žaxto' zen. Kwia yi'gak yógo'te da' zej nnitan' to lo yi' zen. Chey yežlyó nga, tzen len da' ka' zej nnitan' yežlyó nga.

¹¹ Cha' kwia yi'gak yógo'te da' ki, ¿nakxkze žala' gonle? Žala' gakte lardo' yaž, na' wdé kwinkle lo na' Dios. ¹² Žala' kwezle ža yelá' Xanžon', na' we' láže'le gonle ga žinte ža na' katen' ya'abá, na' da' ka' zej nnita' kwia yi'gaken lo yin'. Lezka' chey dot yežlyó nga. ¹³ Ki gaken, san žo'o zbezžo da' bchebe laže' Dios, gone' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe gan gak da' naken chawe'.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', kate' ne zbezle da' ki, le we' laže' gakte dot chawe' law Dios, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, na' kwezle cháwe'do' na' zejte ža na'. ¹⁵ Žala' nnézlele zbez Dios zen laže' nich gata' latje chegak benách ka' yelágake', kan lezka' wnná lježžo Pablo, dan' bzoje' chele le'e yiche, na' wdape' yela' žejní'il da' bnezjw Xanžon' chie'. ¹⁶ Le'e yógo'te yiche da' zzoje', zchalje' kan zej nak da' ki, la'kze nwá'gaken da' ka' zej naken zede chejni'ilžon. Benne' bi nnezle ka', na' benne' ka' bi zej nake' dot li laže', zchíxgake' diža' ki. Lezka' žóngake' chegak yezika' da' zej nyejwn le'e yiche la'y, dan' gonen ga wžia yi' Dios légake'.

¹⁷ Ba nnézkzelele da' ki, zí'na'do' ka'. Che len le gape chi'i kwinkle, nich benách ka' bi zej nake' chawe' bi gon láže'gekle' le'e, na' bi ža' yichj lardo'le kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁸ Le we' laže' gakte dot li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' nich ží'iželele Le'. ¡Ga'n zene' Le' na'a, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ ZWA

Diža' da' nbánlenžon

¹ Zzojto' chele kan nak che Bennen' ba wzoakze' kate' bi na' soa yežlyó nga, na' kan nak da' benlto' da' bchalje', na' kan nak da' ble'elto' da' bene'. Bwiato' Bennen', na' wdanto'-ne'. Bennen' nake' Jesús, Bennen' nake' Diža' da' zej nbanlen benách ka'. ² Bennen' zej nbanlen benách ka' blóe'e lawe', na' ble'elto'-ne'. Zzoa lito' chie' Le', na' zzenlto' le'e kan nak che Bennen' nbánlenžon. Bennen' wzóalene' Xažo Dios, na' bedjloé'e lawe' ga zoažo ni. ³ Dan' ble'elton', na' dan' benlton', zzenlto' le'e nich gakle le'e toze len neto'. Da' li yela' toze chežo naken len Xažo Dios, na' len Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. ⁴ Zzojto' chele da' ki nich gak yebelžo dot láže'žo.

Dios nake' baní'

⁵ Da' ni naken da' benlto' da' bchalj Jesusen', na' naken da' zzenlto' le'e na'a. Ki znnan: "Dios nake' baní', na' bi zoa nitó da' naken chol len Le'." ⁶ Cha' nnažo: "Nakžo toze len Diosen'" na' cha' žonžo da' naken che da' chol, da' ni nak bian' žon láže'žo, na' bi žonžo da' naken dot da' li. ⁷ Na'a, cha' žonžo da' naken chawe', zdažo lo baní' kan Le' nake' chawe', na' zoe' lo baní', na' nakžo toze tožo len yetožo, na' xchen Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, žeyonen žo'o chawe', na' žeká'n yógo'te doła' da' nbága'žo.

⁸ Cha' znažo: "Bi be doła' nbága'žo" žon láže'lžo la' kwínzežo, na' bi nzi' lo na'žo da' naken dot da' li. ⁹ Cha' yexóalapažo law Dios doła' da' nbága'žo, Le' žone' kan zgne', na' nake' chawe'. Yenít lawe' doła' da' nbága'žo, na' yeyone' žo'o chawe', na' yeké'e yógo'te da' zia da' nbága'žo. ¹⁰ Cha' nnažo: "Bi be doła' nbága'žo" gaken kan nnažo: "Dios žon láže'e" na' bi žonžo kan zna xtiže'e.

2

Benne' Cristo zdie' xtiža'žo law Dios

¹ Le'e, zí'na'do' ka', zzoja' da' ki chele, nich bi gonle doła'. Na'a, cha' no benne' gone' doła', zoa to Benne' znnable' ni'a chežo law Xažo Dios, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston', Benne' chawen'. ² Nakkze' Le' Bennen' bde kwine', na' gote' nich beké'e doła' da' wbága'žo žo'o law Dios. Gote' Le', kégeze nich beké'e doła' da' wbága'žo žo'o, san lezka' nich beké'e doła' da' zej nbaga' benách ka' nńita'gake' dot yežlyó nga.

³ Cha' žonžo kan nak da' bchi'le' žo'o, nnezlžo ba nómbia'žo Le'. ⁴ No benne' zgne': "Neda' nómbi'a Dios" san cha' bi žone' kan zna da' wnnakze' Le', benne' ni žon láže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ⁵ No benne' žone' kan zna xtiža' Dios, da' li benne' ni nži'ile' Dios kan žala' gonžo. Cha' žonžo ki, nnezlžo nakžo che Dios. ⁶ Lezka', no benne' zgne': "Neda' naka' che Benne' Criston'" žala' gake' kan gok Benne' Criston' katen' wdé' yežlyó nga.

Bchi'le Benne' Cristo žo'o ži'ilžo lježžo ka'

⁷ Zí'na'do' ka', zzoja' chele da' bchi'le Criston' žo'o. Bi naken to da' kobe, san dan' wnnakze Dios ža ni'te, dan' wzí' lo na'le ža ni'te. Dan' wnné' ža ni'te naken da' ba benl-le. ⁸ Lezka' naken ka' zzoja' chele to da' kobe, dan' ben Jesusen' dot kan znnan, na' lezka' žonle le'e kan znnan. Ki naken dan' ba zde che da' naken chol, na' baní' li láže' ba zza'nin'.

⁹ No benne' z'ne': "Zoa' lo baní'" san cha' bi zle'ele' lježe' chawe', benne' ni ne žone' da' naken che da' chol. ¹⁰ No benne' nži'ile' lježe' zoe' lo baní', na' da' žonen ga chixle no benne' bi be gak gonen chie' le'. ¹¹ No benne' bi de lježe' chawe', žone' da' naken che da' chol, na' zde' lo da' chol. Bi nnezle' gan zeje', dan' žon da' naken chol ga nchol yichj lázda'we'.

¹² Zzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' ba benít law Dios doła' da' wbága'le. Ki bene' dan' žone' da' bchebe laže'e gonen'.

¹³ Zzoja' chele, le'e nakle ka xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Zzoja' chele, le'e nakle ka xkwide' ka', dan' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁴ Ba bzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' nónbia'le Xažo Dios.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xkwide' ka', dan' nakle waļe, na' nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁵ Bi ži'ilele yežlyó nga, na' kege da' de yežlyó nga. Cha' zoa no benne' nži'ile' dan' den yežlyó nga, bi nži'ile' Xažo Dios. ¹⁶ Ki naken, dan' žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' bi žénele Xažo Dios, san žóngake' da' zdan láže'gake'.

Žóngake' da' zdan laže' beļa' žen chégake'.

Žóngake' da' zdan laže' yej lāwgake'.

Zka'n zen kwíngake' ni'a che da' zej nape'.

Ki zej nak da' kegle ka' da' žóngake'. ¹⁷ Te che yežlyó nga, na' che da' zdan láže'gak benách ka', san no benne' žone' kan žénele Dios soe' to chi'ize.

Bennen' zchalje' da' li, na' bennen' žon laže'e

¹⁸ Zí'na'do' ka', ba zoažo ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ba bėnlele la' bennen' zži'e che Benne' Criston', na' na'a ba wzó law zej nnita' benne' zan, benne' zži'igake' che Benne' Criston'. Che len nnezlžo ba zoažo ža ze lawte ža ka'. ¹⁹ Benne' ki bežójkake' lādijwžo žo'o, san bi gókgake' toze len žo'o. Chela' gókgake' toze len žo'o, gá'ntezgake' len žo'o. Na'a, bežójkake', nich gak bia' bi zej nake' yógo'tegake' toze len žo'o.

²⁰ Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e, na' nnėzkzelele da' naken dot da' li. ²¹ Zzoja' chele dan' ba nnėzlele da' naken dot da' li, na' kege dan' bi nnėzlelen. Lezka' nnėzlele bi žon laže' no benne' nnezle' da' naken dot da' li.

²² ĽNozkze bennen' žon laže'e? Žon laže' bennen' z'ne' bi nak Jesús Bennen' bsela' Dios. Benne' ni nake' bennen' zži'e che Benne' Criston', dan' z'ne' bi nak Dios Xa Jesusen', na' lezka' z'ne' bi nak Jesusen' Zi'n Dios. ²³ No benne' zži'e che Zi'n Dios, bi zoalēn Xažo Dios le'. No benne' z'ne' kwáselo Jesusen' nake' Zi'n Dios, lezka' Xažo Dios zóalene' bennen'.

²⁴ Na'a, le we' laže' gá'nteze da' bėnlele ža ni'te len le'e. Cha' gá'nteze da' bėnlele ža ni'te len le'e, lezka' le'e gá'nteze len Zi'n Dios, na' lezka' len Xažo Dios. ²⁵ Da' ni naken da' bchebe laže' Dios, wnné' gonne' yeļa' nban da' zejli kanne chežo.

²⁶ Zzoja' chele da' ni kan nak chegak benne' ka' žénegekle' gon láže'gekle' le'e. ²⁷ Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e. Benne' Criston' bsela'kze' Le' chele, na' Lekze' zóalenteze' le'e. Che len bi žon byenen wsedle no benne' le'e, dan' Be' La'y na' žsedle' le'e. Zóalene' le'e, na' zchalje' da' li, na' bi žon laže'e. Kan ba bsedle' le'e, le gá'nteze len Benne' Criston'.

²⁸ Na'a, zí'na'do' ka', le gá'nteze len Benne' Criston' nich katen' yeļé'e Le', na' gak wxén láže'žo Le', na' bi yedoé'elžo kate' žinžo lawe' Le' katen' yeļé'e. ²⁹ Cha'

nnézele le'e Dios nake' chawe', lezka' žala' nnézele yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe' zej nake' zi'n Dios.

3

No benne' ka' zej nake' zi'n Dios

¹ Le wia kan nži'ile'el Xažo Dios žo'o, dan' bene' ga ležo zi'n Dios na'kze. Che len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga bi nónbia'gake' da' nakžo, dan' bi beyónbia'gake' da' nak Jesusen'. ² Zí'na'do' ka', na'a ba nakžo zi'n Dios, na' bi na' la' law da' gakžo. Nnezlžo kate' wloé'e law Jesusen', gakžo kan nake' Le', dan' le'elžo-ne' kan nakkze' Le'. ³ No benne' žxen láže'e gake' kan nak Jesusen', že' láže'e gake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'.

⁴ No benne' žone' doľa' zži'e che xtiža' Dios, dan' nak doľa' da' zži'in che xtiža' Dios. ⁵ Nnézele bloe'e law Jesusen' nich beké'e doľa' da' wbága'žo, na' bi be doľa' žone' Le'. ⁶ No benne' nake' toze len Jesusen' bi žone' doľa'. No benne' žone' doľa' batkle ble'ele' Le', na' bi nónbi'e Le'. ⁷ Zí'na'do' ka', le gape chi'i kwínle nich bi gon láže'le no benne' le'e. No benne' žone' da' naken chawe', nake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'. ⁸ No benne' žónteze' doľa' nake' che da' xiwe', dan' žónteze da' xiwen' doľa' kate' bi na' soa Adán. Che len bedjloé'e law Zí'n Dios, nich wsejwe' xnez da' xiwen' nich bi be gak gonen chežo.

⁹ No benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' doľa', dan' zóateze Be' La'y che Dios len le', na' bi žone' doľa' dan' nake' zi'n Dios. ¹⁰ Ki zej nak bia' benne' ka' zej nake' zi'n Dios, na' benne' ka' zej nake' zi'n da' xiwe'. No benne' bi žone' da' naken chawe', na' bi nži'ile' lježe', bi nake' che Dios.

Žala' ži'ilžo lježžo ka' zej nake' che Jesús

¹¹ Da' ni naken da' ba benl-le ža ni'te, da' znann: "Žala' ži'ilžo lježžo tožo yetožo." ¹² Bi žala' gonžo kan ben Kaín, zi'n Adán. Gok Kaín na' che da' xiwe', na' betbe' bi' bíche'be'. ěBiz chen' betbe' bi' bíche'be'? Betbe' lebe' dan' ben Kaín na' da' bi goken chawe' law Dios, san da' ben bi' bíche'ben' goken chawe'.

¹³ Zí'na'do' ka', bi yebánlele cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zej de le'e chawe'. ¹⁴ Nnezlžo ba wdežo lo yela' got, na' ba napžo yela' nban da' zejlí kanne dan' nži'ilžo lježžo ka'. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', ba nakkze' ka' to benne' gat. ¹⁵ No benne' bi zle'ele' lježe' chawe', nake' ka' to benne' wetw benách ka', na' nnézele nitó benne' wetw benách ka' bi nape' yela' nban da' zejlí kanne. ¹⁶ Ki nónbia'žo yela' nži'il da' naken li láže', dan' bde Jesusen' yela' nban chie', na' gote' lo wlazžo žo'o. Lezka' žo'o žala' wdežo yela' nban chežo, nich gáklénžo lježžo ka'. ¹⁷ Na'a, no benne' de yela' wnni'a chie', dan' naken che yežlyó nga, na' zle'ele' lježe', zoa bi da' žiážjele', na' cha' bi žeyache' láže'le' le', bi da' wnezjwe' chie', ěwak nnažo zoa len yela' nži'il che Dios bennen'? ¹⁸ Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', kege len díža'ze o lo yela' znneze chežo, san dot láže'žo, na' len dot yela' žon chežo žala' ži'ilžo lježžo ka'.

Da' žxen láže'žo law Dios

¹⁹⁻²⁰ Cha' ki nži'ilžo lježžo ka', nnezlžo nakžo che Bennen' nakkze' da' li, na' law Dios gak kwe' ži yichj lázdo'žo katen' zchebe lázdo'žo žo'o, dan' nakže da' li da' znna Dios ka' da' znna lázdo'žo, na' Le' nnézkzele' yógo'te. ²¹ Zí'na'do' ka', cha' bi zchebe lázdo'žo žo'o, zoa da' žxen láže'žo law Dios, ²² dan' nnezlžo gonne' chežo bíte'teze da' nnablžo Le'. Ki naken dan' žonžon kan znna da' bchi'le' žo'o, na' da' žaz láže'e Le'. ²³ Ki nak da' bchi'le' Dios, wnné' žala' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston', Zí'ne', na' ži'ilžo lježžo ka' kan lezka' bchi'le' Zí'ne' žo'o.

24 Benne' ka' žóngake' da' bchi'le Dios zóalengake' Le', na' Dios na'kze zóalene' benne' ka'. Ki nnezlžo Le' zóalenteze' žo'o, dan' ba bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' žo'o.

4

Da' nak bia' zoalen Dios Be' La'y žo'o

1 Zí'na'do' ka', bi chejle'le che no benne' znnaze' Dios Be' La'y zóalene' le', san le si' bia' bennen', cha' Dios Be' La'y zóalene' le', dan' zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. 2 Ki gónbia'le no benne' zoalen Dios Be' La'y le'. Bennen' znné' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' znné' nake' Bennen' bseła' Dios, na' golje' benách, nak bennen' che Dios. 3 Lezka', no benne' bi znné' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' znné' bi golje' benách, bi nake' che Dios. Benne' ni nake' che bennen' zži'e che Benne' Criston', bennen' ba bėnlele yide', na' na'a ba zde' yežlyó nga.

4 Zí'na'do' ka', nakle che Dios, na' nápzele yela' wak ka benne' ka' žon láže'gake', dan' Bennen' zóalene' le'e napže' yela' wak ka bennen' zde' yežlyó nga. 5 Légage' zej nakze' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Che len zcháljgake' che da' naken che yežlyó nga, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zze nággake' chégage'. 6 Nakžo žo'o che Dios. No benne' nónbie' Dios zze nage' chežo. No benne' bi nake' che Dios bi zze nage' chežo. Ki nónbia'žo no bennen' yoe'e Dios Be' La'y, Benne' zchalje' da' li, na' lezka' bennen' yoe'e ben' da' žon lažen'.

Yela' nži'il li laže' zá'zen lo na' Dios

7 Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, na' nónbie' Dios. 8 No benne' bi nži'ile' lježe' ka', bi nónbie' Dios, dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios. 9 Ki bla' law kan nži'il Dios žo'o. Bsele'e tlícha'tekze Zi'ne' yežlyó nga, nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo ni'a chie' Le'. 10 Ki nak bia' yela' nži'il da' naken li laže', kege kan nži'ilžo Dios, san kan Le' bži'ile'ele' žo'o, na' bsele'e Zi'nkze' nich bi'e dolá' da' wbága'žo žo'o, na' Le' gote' ni'a chen.

11 Zí'na'do' ka', cha' ki bži'ile'ele' Dios žo'o, žala' ži'ilžo lježžo ka'. 12 Batkle bje'el no benne' Dios, san cha' nži'ilžo lježžo ka', Dios na'kze zóalene' žo'o, na' na'a nži'ilžo Diosen' dot láže'žo. 13 Nnezlžo zóalenžo Dios, na' Le' zóalene' žo'o, dan' bsele'e Dios Be' La'y, nich bedjsóalene' žo'o. 14 Neto' ble'elto' da' ben Ūažo Dios, na' zzoa lito'. Le' bsele'e Zi'nkze', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. 15 No benne' znné' kwáselo Jesusen' nake' Zi'n Dios, Dios na'kze zóalene' bennen', na' le' zóalene' Diosen'.

16 Žo'o nnezlžo, na' žejle'žo nži'il Dios žo'o. Yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka', zóalene' Diosen', na' Dios na'kze zóalene' le'. 17 Ki žon žin yela' nži'il lo yichj lázdo'žo. Žonen ga biž zžebežo ža chog Dios chegak benách ka' gátgake'. Kan nak Jesusen', lezka' nakžo žo'o yežlyó nga. 18 Cha' nnezlžo nži'il Dios žo'o, bi be zžebežo. Kate' nnezlžo nži'il Dios žo'o, žone' Le' ga bi zžebežo. No benne' zžebe' da' sake'e bi nnezle' nži'il Dios le'.

19 Žo'o nži'ilžo Dios, dan' Le' bži'ikzele' žo'o zga'ale'. 20 Cha' no benne' znné': "Neda' nži'ila' Dios" san cha' bi nape' lježe' ka' chawe', benne' ni žon laže'e. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', benne' ka' zle'ele', žnakxkze gak ži'ile' Dios, na' batkle bje'ele' Le'? 21 Ki bchi'le Jesusen' žo'o, na' wnné': "No benne' nži'ile' Dios, žala' ži'ile' lježe' ka'."

5

Wak soelžo da' žak chežo yežlyó nga

¹ No benne' žejli'e nak Jesús Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, benne' ni nake' zi'n Dios, na' no benne' nži'ile' Dios, Bennen' bzoe' le', lezka' žala' ži'ile' lježe', bennen' lezka' nake' zi'n Dios. ² Ki žakbe'elžo nži'ilžo benne' ka' zej nake' zi'n Dios. Naken ki cha' nži'ilžo Dios, na' žonžo kan zna xtiže'e. ³ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan zna xtiže'e, na' bi nak zede dan' bchi'le' žo'o gonžo. ⁴ No benne' nake' zi'n Dios zzoole' da' žak chie' yežlyó nga. Ba bzoelžo da' žak chežo yežlyó nga dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ⁵ ¿Nož bennen' zzoole' da' žak chie' yežlyó nga? Bennen' žejli'e Jesusen' nake' Zi'n Dios žone' ki.

Dios Be' La'y zzoa lie' che Benne' Cristo

⁶ Ki blöe' e law Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' bezóe' nis, na' blalje' xchene', na' kégeze bezóe' nis, san lezka' blalje' xchene'. Dios Be' La'y nake' Bennen' zzoa lie' che Zi'n Dios, dan' nak dot da' li da' zchalj Dios Be' La'y. ⁷ Chonne benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, benne' ka' zzoa lígake' che Jesusen'. Zej nake' Xažo Dios, na' Zi'n Dios, Bennen' lie' Diža', na' Dios Be' La'y. Chonne' ki, toze zej nake'. ⁸ Lezka', chonne da' ka' zzoa lígaken chie' yežlyó nga, Dios Be' La'y, na' da' bezóa Benne' Criston' nis, na' žen da' blalje' le'e yag kroze, na' da' chonne ki, toze kan znnágaken. ⁹ Cha' si' lo na'žo da' zzoa ligak benách ka' kan nak Jesusen', da' zzoa likze Dios záka'le'ežen. Da' bzoa li Dios naken da' wnné' kan nak che Jesusen', katen' wnné' nake' Zi'nkze'. ¹⁰ No benne' žejli'e che Zi'n Dios, nzi' lo ne'e da' bzoa li Dios. Cha' no benne' bi žejli'e da' wnnakze Dios, na' wak nnažo: zna bennen': "Dios žon laže'e." Ki naken dan' bi bejli'e da' bzoa li Dios che Zi'ne'. ¹¹ Da' ni naken da' bzoa li Dios. Wnné' ba benne' yela' nban da' zejli kanne chežo, na' Zi'ne' na' nake' Benne' žonne' chežo yela' nban na'. ¹² No benne' zoalen Zi'n Dios le', nape' yela' nban da' zejli kanne. No benne' bi zoalen Zi'n Dios le', bi nape' yela' nban na'.

Nnezlžo napžo yela' nban da' zejli kanne

¹³ Zi'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Zi'n Dios, zzoja' chele da' ni nich nnézlele ba nape yela' nban da' zejli kanne, na' ki gaken, gak li laže' kan žejle'le che Zi'n Dios na'.

¹⁴ Da' ni naken da' žxen láže'žo Le'. Cha' bi da' nnablžo-ne' kan žénele' Le', Le' ženle' chežo žo'o. ¹⁵ Cha' nnezlžo ženle' chežo kan nak bi da' znnablžo-ne', lezka' nnezlžo ba napžo da' znnablžo-ne'.

¹⁶ Cha' no benne' le'ele' lježe' žone' doła' da' bi žonen ga gate', wak nnable' Dios lo wĺáz bennen', na' Le' wnezjwe' yela' nban chie'. Ki znnia': wak nnáblele lo wĺáz benne' ka' žóngake' doła' da' bi žonen ga gatgak benne' ka'. Zoa doła' da' žonen ga gat no benne'. Bi znnia' nnáblele lo wĺáz no benne' žone' doła' ki.

¹⁷ Yógo'te da' kegle naken doła', san zoa doła' da' bi žonen ga gat no benne' žonen'. ¹⁸ Nnezlžo no benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' doła' dan' Zi'nkze Dios žape chi'e bennen', na' da' xiwe' bi be gak gonen chie'.

¹⁹ Nnezlžo yo'ožo lo na' Dios, na' yógo'te benách ka', benne' ka' že' láže'gake' da' de yežlyó nga, zej yoe'e lo na' da' xiwe'.

²⁰ Na'a, nnezlžo ba bla' Zi'n Dios nga, na' benne' yela' žejni'il chežo, nich gónbia'žo Bennen' nake' dot da' li. Zóalenžo Bennen' nake' dot da' li dan' zóalenžo Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. Benne' ni nake' Dios da' li, na' Bennen' žonne' yela' nban da' zejli kanne chežo. ²¹ Zi'na'do' ka', le gape chi'i kwinkle nich bi wká'n zenle lo'a ka'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ ZWA

Benne' nake' dot da' li, na' yela' nži'il

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", no'le wžekze Dios, na' žapa' "Padiox" yógo'te zi'no' ka'. Nži'ila' le'e dan' nónbial'žo Benne' nake' dot da' li, na' kege nedza', san lezka' yógo'te benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža' Dios da' naken dot da' li, zej nži'ile' le'e. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'.

² Nži'ilto' le'e dan' yo'o lo yichj lázdo'žo xtiža' Dios da' naken dot da' li, na' sóalentezen žo'o. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Zi'nkze Diosen', gon chawe'e le'e, na' yeyache' láže'le' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le dan' nak dot da' li xtiže'e, na' nži'ile' le'e.

⁴ Bebéle'ela' katen' benla' žongak zi'no' ka' kan zna xtiža' Dios da' naken dot da' li, dan' žóngake' kan bchi'le Xažo Dios žo'o. ⁵ Na'a, žata'yoela' le', nó'ledo', gono' kan zna da' bchi'le Jesusen'. Bi zzoja' chio' to da' kobe. Zzoja' da' bchi'le Jesusen' žo'o ža ni'te, katen' wnné' žala' ži'ilžo lježžo ka'. ⁶ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan bchi'le' žo'o. Dan' bchi'le' naken nich ži'ilžo lježžo ka' kan ba bėnlele le'e ža ni'te.

No benne' ka' žon láže'gekle' žo'o

⁷ Da' ni žapa' le'e: dan' ba zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' bi nzi' lo ná'gake' kan bla' Jesús, Benne' Criston', golje' benách. No benne' žone' ki, nake' benne' wen laže', na' zži'e che Benne' Criston'. ⁸ Le gape chi'i kwinle nich bi wnitle da' ba naple dan' žonle xchin Benne' Criston', san le we' laže' gata' chele dot da' žala' si'le lo na' Dios.

⁹ No benne' wsedle' le'e da' nža' kan nak dan' bsedle Benne' Criston', bi zoalen Dios bennen'. Xažo Dios len Zi'nen' zóalene' no benne' žónteze' ka' zna xtiža' Benne' Criston'. ¹⁰ Cha' no benne' ze'e gan zoale, na' žsedle' to da' yoble, bi wlėblele bennen' ližle, na' bi ye'le-ne': "Dios gon chawe'e le'." ¹¹ No benne' ži'e le': "Dios gon chawe'e le'", žónlene' le' tzen da' kegle da' žone'.

Zwa žxen laže'e le'ele' lježe' ka'

¹² La'kze žala' yapa' le'e da' zan, bi žėnela' wzoja' yógo'ten le'e yiche. Žxen laža'a la'a gan zoale, na' wchaljžo kwáselo, nich gak yebelžo dot láže'žo.

¹³ Xkwide' ka' che no'le bilo', no'len' wžekze Dios, žápegake' le' "Padiox." Ka'kze gaken.

DIŽA' BEYONNE DA' BZOJ ZWA

Da' chawe' da' žon benne' lie' Gayo

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", Gayo, benne' ži'i laže'. Naka' benne' gole, žape čhi'a benách ka' che Benne' Criston'. Nži'ila' le' dot laža'a.

² Ljéža'do', znnabla' Dios gon chawe'e le' lo yógo'te da' žono', na' lezka' so' chawe', kan že' chawe' be' nakkzo'. ³ Žebela' dan' zla'gak lježžo ka' ga zoa' ni, na' zzoa lígake' kan nako', na' znnágake' nako' li laže', na' žono' kan zna xtiža' Dios, da' naken dot da' li. ⁴ Bi be zoa da' žonžen ga žebela' ka da' ni, kate' ženla' benne' ka' zej nake' ka xkwide' chekza' ka' žóngake' kan zna da' naken dot da' li.

⁵ Ljéža'do', žono' da' naken dot chawe' kate' žákleno' lježžo ka', la'kze bi na' gónbi'o yógo'tegake'. ⁶ Lježžo ki zzoa lígake' kan nak chio' le' lawgak benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' nga, na' zžegekle' neto' kan nži'ilo' légake'. Žono' da' nak chawe' kate' žegó'o légake' nez, na' žákleno' légake' kan žala' gono' chegak benne' ka' žóngake' xchin Dios, nich yeyó'ogake' binlo nez. ⁷ Légake' bžógage' nga dan' zej nži'ile' Jesús, na' bi be zzi'gake' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' toze len Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gapžo ba la'ne benne' ka' žóngake' ki, nich gónlenžo légake' tzen žin che da' naken dot da' li.

Da' kegle da' žon benne' lie' Diótrefes

⁹ Ba bzoja' da' wzejni'ilen benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', san Diótrefes, bennen' zdan laže'e gake' blo ladjwgake', bi žape' neto' ba la'ne. ¹⁰ Che len, cha' yida' gan zoale, wsá'a láže'le kan zej nak da' žone' le' katen' dobžo. Znnie' cheto' da' wen laže'. Bi žaz laže'e da' nize, san lezka' bi žape' ba la'ne lježžo ka' zžingake' ga na', na' zzejwe' xnezgak benne' ka' žénegekle' gápegake' benne' ka' ba la'ne, na' žebeje' légake' ladjw benách ka' che Benne' Criston'.

¹¹ Ljéža'do', bi gono' kan žongak benne' ka' žóngake' da' kegle, san kan žongak benne' ka' žóngake' da' naken chawe' žala' gono'. No benne' žone' da' naken chawe' nake' che Dios, san no benne' žone' da' kegle batkle bénbi'e Dios.

Da' chawe' da' žon benne' lie' Demetrio

¹² Yógo'te lježžo ka' zzoa lígake' che Demetrio, dan' nak bia' žone' da' naken dot da' li. Lezka' neto' zzoa lito' chie', na' nnezlo' da' zchaljto' kan nak chie' le' naken dot da' li.

Da' znnab Zwa law Dios

¹³ Gónela' wzoja' chio' da' zanže, san bi ženela' wzojan' le'e yichze. ¹⁴ Na'a, žxen laža'a lé'etela' le', na' wchaljšo kwáselo.

¹⁵ Znnabla' Dios wká'n žie' yichj laždo'o. Benne' ka' zej nnite'e nga, benne' ka' zej nži'ile' žo'o, žápegake' le' "Padiox." Lezka' le', wdape "Padiox" to to benne' ka' zej nži'ile' žo'o. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ JUDAS

Judas žape' "Padiox" benne' ka' wžekze Dios

¹ Neda', Judas, žapa' le'e "Padiox", nakle benne' ka' bliž Xažo Dios le'e, na' nži'ile' le'e, na' žape chi'e le'e dan' nakle toze len Jesús. Naka' benne' gole, na' wen žin che Jesusen', Benne' Criston', na' lezka' naka' ljež Jakob. ² Znnabla' Dios yeyache' láže'le' le'e, na' ži'ile'ele' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Benne' wen laže' ka'

³ Ži'na'do' ka', gok láže'li'a wzoja' chele kan nak yela' žeslá da' napžon, san žon byenen wzejni'ila' le'e nich dot láže'le tíl-lenle benne' ka' zži'igake' che da' žejle'žo che Dios, dan' bde Dios to chi'ize lo na'gak benne' ka' zej nake' che Leze' nich wžegake' dižan' lawgak yógo'te benách ka'. ⁴ Ki žon byenen gona' dan' bałe benne' ba wyázlengake' žo'o bagáche'ze, benne' ka' Dios bzoe' chégake' ža ni'te choge' chégake' gátgake' to chi'ize. Benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios. Dan' že' laže' Dios žo'o, žékgekle' bi bága'gake' zia cha' góngake' da' kegle. Zži'igake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Toze' Le' zna bi'e žo'o.

⁵ Ba nnézkzelele da' ki, san žénela' wsá'a láže'le kan ben Xanžo Dios. La'kze beslé' benách Israel ka' katen' bebeje' légake' lo yežlyó Egipto, wdé na' bžia yi'e benne' ka' wnníta'gake' ladjwgake', benne' ka' bi bejlé'gake' chie' Le'. ⁶ Lezka', Dios bsejwe' wbás che ya'abá chie' ka' lo latje chol, wbás ka' bi bégake' xchíngake', san bká'ngake' latje chégake'. To chi'ize zej nžeje' ga na', na' zejte ža wchínnj Dios yežlyó nga. ⁷ Lezka' goken chegak yež Sodoma, na' yež Gomorra, na' chegak yež ka' bdílegaken yež ki. Kan bengak wbás che ya'abá ka', bži'igake' che Dios, lezka' bengak benne' ka' wnníta'gake' lo yež ka'. Bde kwíngake' nich bégake' da' bi naken chawe', na' da' wzé láže'gake', dan' žonen ga žedoe'elžo. Na'a, dan' bsaka' zi' Dios légake' lo yi' da' bi yeyolen, dan' goken chégake' naken to da' zcheblen yógo'težo, nich bi gonžo kan bengak benách ka'.

⁸ La'kze gogkak da' ki, lezka' žongak benne' ki, benne' ka' žóngake' kan znnégekle' yele. Zka'n dítjgake' beła' žen chégake'. Zži'igake' che da' bchi'le Dios žo'o, na' znnégekake' chegak benne' wnná bia' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁹ Migel na'kze, wbás blo che ya'abá, katen' bdíl-lene' da' xiwe' nich gak yeké'e beła' žen che Moisés, bi bežogle' wžíe' da' xiwe' zia, san gožen': "Xanžo Dios tíle' le'." ¹⁰ San benne' ki znnégekake' chegak da' ka' žon Dios, da' ka' bi žejni'igekle', na' da' ka' žejni'igekle' žakze chégake' kan žongak bia yixé' ka', bia ka' bi žejni'igeklba', da' ki zkóngekle' žin, na' zžia kwíngake' zia.

¹¹ Da' nyáche'le'e gaken chégake' dan' ba bégake' doła' kan ben Kaín, na' lo yela' zdan laže' chégake' ba bchíxgekde' kan bchixle Balaam nich si'e mežw, na' ba nžog chégake' gátgake' kan got Koré katen' bži'e che Moisés. ¹² Benne' ki žáwgake' tzen len le'e kate' žawle yela' waw ka' lo yela' nži'il chele. Žóngake' ga zchíxgekde' benne' ka' zej nake' toze len le'e, dan' že'j žáwgakze'. Zej nake' ka' benne' ka' žala' wáwgake' zila' ka', san zwaw kwíngakze'. Zej nake' ka' to bejw ya'abá da' bi nwan' nis, na' be' zchen' légaken nile na'le. Lezka' zej nake' ka' yag ka' ba bžin ža bi da' kwíagaken san bi be želbían, na' lezka' zej nake' ka' to yag da' ba wbižen dot lwen, na' ba nlažon'. ¹³ Lezka' zej nake' ka' nisdó' katen' zgó'anen, na' nwan' bebe lawlen, da' zloe'elen kan nak yela' sto' da' žóngake'. Zej nake' ka'

belj ya'abá ka', da' ka' wdégakba' chela'ale. Dios ba bchoge' chégake' byéjwgake' to chi'ize lo latje chol.

¹⁴ Kan nak chégake' bchalj Enok, bennen' wbáblene' da' gaže kwe' za'só Adán, katen' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné': "Le wia nga, za' Xanžon' len zan gaywá' benách ka' zónlengake' Le' tzen, benne' ka' zej nake' che Leze'. ¹⁵ Ze'e Le' nich wsaka' zi'e yógo'te benne' ka', na' choge' chegak yógo'te benne' ka' zóngake' da' kegle gátgake'." Ki gone' ni'a che yógo'te diža' zi' da' wnnegak benne' doła' ka' chie' Le'. ¹⁶ Benne' ki znnégake' chie' Le', na' žon dítjgekle' Le', na' zóngake' kan nak da' zdan láže'gakze'. Zcháljgake' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' nich ká'gake' yela' wnni'a chegak benách ka', zka'n zéngake' légake'.

Judas že'e láže'gak benne' ka' che Jesús

¹⁷ Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' laže' da' bchaljgak benne' wbás ka' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', ža ni'te. ¹⁸ Benne' ka' belyi'e le'e: "Ža se lawte ža ka' wloé'e lawgak benne' ka' gon dítjgekle' da' ka' zej naken la'y, na' góngake' da' kegle da' zdan láže'gake'." ¹⁹ Benne' ki zlá'agake' lažle. Zcháljgake' lo yela' benachze chégake', na' Dios Be' La'y bi zóalene' légake'.

²⁰ Na'a, zí'na'do' ka', le soa choch kan nak yela' žejlé' chele, da' naken la'y. Le wchaljlen Dios, wkónlele žin yela' wak che Dios Be' La'y. ²¹ Le ga'nlen Dios, Bennen' nži'ile' žo'o, na' le kwez ža na' wloé'e law Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo.

²² Le gon choch benne' ka' žak chope láže'gake'. ²³ Le gon ga yelágake', da' gaken kan yebejle légake' lo yi'. Lo yela' zžebe chele le yeyache' laže'! yezika' benách ka'. Le gape chi'i kwínle, nich bi gónlenle légake' tzen da' kegle da' zóngake'.

Da' zka'n zen Dios

²⁴⁻²⁵ Dios tliča', Bennen' nnézkzele' yógo'te, Bennen' beslé' žo'o ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', nape' yela' wak gape chi'e le'e, nich bi wchíxelele, na' nich wzíe' le'e lawe' Le' gan zoe' lo baní' li laže'. Gone' le'e dot chawe', na' ga yebéle'elele.

¡Gakkze che Dios yela' ba, na' yela' zen, na' yela' nak blo, na' yela' wnná bia', na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

DA' BŁOE'EL DIOS ZWA

Da' błoe'el Dios Zwa kan nak che Jesús

¹ Da' ni naken to da' błoe'e law Jesús, Benne' Criston', da' benn Dios Łe' latje włoe'ele' benne' wen žin chie' ka' kan zej nak da' ka' žon byenen la' gáktegaken. Jesusen' bsele'e to wbás che ya'abá chie', wbasen' bzejni'ile' neda', Zwa, benne' wen žin che Benne' Criston'. Wbás che ya'abán' błoe'ele' neda' kan zej nak da' ki. ² Neda', Zwa, zzoja' da' ni da' naken dot da' li kan nak yógo'te da' błe'ela', na' zzoa lia' che xtiža' Dios, na' che da' naken dot da' li da' błoe'el Jesús, Benne' Criston', neda'.

³ Ba nez zen gaken che no benne' gołe' da' ni, na' ba nez zen gaken chegak benne' ka' wzé nággake' che no benne' gołe' xtiža' Dios ni, na' góngake' kan žnna da' ni, dan' za' gaken.

Da' že' Jesús gaže kwe' benách chie' ka'

⁴ Neda', Zwa, zzoja' da' že' Jesusen' gaže kwe' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia. Dios, Bennen' zoakze', na' wzóateze', na' za' yide', žnna'bla'-ne' gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lązdo'le. Žónlengak gaže be' che ya'abá Łe' tzen, be' ka' zej nnitan' lawe' Łe' gan ži'e, žnna bi'e. ⁵ Łezka' žonlen Jesús, Benne' Criston', Łe' tzen. Jesusen' nake' Bennen' žone' kan žnne', na' zzoa lie' che Dios. Zga'ale' Łe' bebane' to chi'ize lo yela' got, na' žnna bi'e benne' ka' žnna biá'gake' ya'abá. Łe' nži'ile' žo'o, na' beké'e dolá' da' wbága'žo, na' beyón chawe'e žo'o len xchene' da' blalje' le'e yag kroze, katen' gote' lo wlažžo žo'o. ⁶ Jesusen' bene' ga žnna bia'žo, na' ga nakžo bžoz ka', nich wká'n zenžo Dios, Xa Jesusen'. įGa'n zen Dios, na' gápteze' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

⁷ Le wia nga. Za' Benne' Criston' lo bejw ya'abá.

Łe'egekle yógo'te benne' ka' Łe',

na' łezka' benne' ka' bétgake' Łe'.

Kweže nyáche'gak yógo'te benách yežlyó nga,

benne' ka' łe'egekle' Łe'.

įKa' gaktent! Ka'kze gaken.

⁸ Kí wnnakze Jesusen': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' łezka' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten." Kí wnná Xanžon', Bennen' napkze' dot yela' wak. įZoakze' Łe', na' wzóateze', na' za' yide'!

Zła' law yela' zen che Jesús

⁹ Neda', Zwa, naka' lježle, na' žzáka'lena' le'e tzen, na' tzen len le'e žebélenla' yela' wnná bia' che Dios, na' napa' yela' zen laže' da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo. Nyejwa' to yežlyó gachje ląwe'le nido' nga, dan' nzin' Patmos. Nyejwa' dan' bzoa lia' che xtiža' Dios, na' che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Ło ža zen che Xanžon', wzóa Dios Be' La'y toze len neda', na' benla' chi'i to benne' žnnie' zižje xkóže'la' neda'. Benle chi'e kan zbeže loz bia yiže'. ¹¹ Bennen' gože' neda': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten. Bžoj le'e yiche da' zle'elo', na' bselan' chegak gaže kwe' benách chia' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, benne' ka' nníta'gake':

ło yež Éfeso, na' lo yež Esmirna,

na' lo yež Pérgamo, na' lo yež Tiatira,

na' lo yež Sardis, na' lo yež Filadelfia,

na' lo yež Laodisea.”

¹² Beyechja' nich le'ela' bennen' zchájljlene' neda'. Katen' beyechja', ble'ela' gaže da' ka' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ¹³ Ládjwgak da' ka' zej nwan' yi' ble'ela' to Benne' zñne'e kan zñna' to benne' byo. Nakwe' to laže' tonn da' zžinen xñi'e, na' nzie' to bayw lcho'e da' naken ya oro. ¹⁴ Zíla'do'ze nak yicha' yichje' kan nak zila' o kan zñna' bege', na' žákti'te yej lawe' ka' yi'. ¹⁵ Žákti'te ni'e ka' ya bronse ba'a, da' nłale'en lo yi' ka' bo' yalje. Zižje benle chi'e kan ženle to yegw žen. ¹⁶ Lo ne'e li ža nwe'e gaže belj baní', na' lo žoe'e žžoj diža' da' naken ka to ya ntoche' da' ntochen' žop la'ate. Žákti'te lawe' ka' wbiž katen' zñná'le'en.

¹⁷ Kate' ble'ela' Le', wbixá' xñi'e ka to benne' gat. Naž Le' bxoá ne'e neda' len ne'e li ža, na' gože' neda': “Bi žebo'. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante. ¹⁸ Naka' Bennen' zoakze' nbane'. Gota', na' na'a zóateza' nbana'. Nzi' lo na'a nna bi'a yela' got, na' lezka' latje chegak benne' gat ka'. ¹⁹ Bzój le'e yiche dan' ba ble'elo', na' da' žak na'a, na' lezka' da' žala' gak te na'a. ²⁰ Da' ni naken da' ngache' kan nak chegak gaže belj baní' ka', da' ka' ble'elo' noa'a lo na'a li ža, na' kan zej nak da' gaže da' zej nwan' yi' da' zej naken ya oro. Gaže belj baní' ka' zej nakba' da' žsaka' leben gaže wbás chegak gaže kwe' benách chia' ka', na' da' gaže da' zej nwan' yi' zej naken da' žsaka' leben gaže kwe' benách chia' ka'.”

2

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Éfeso

¹ Lezka' wnná Bennen': “Bzój le'e yiche diža' ni da' seło'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Éfeso. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža, na' zde' gachje láwe'le da' gaže da' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ² Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan žónle'ele xchina'. Nnezla' zbezle žen laže', na' bi gak gakle žen laže' len benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe'. Nnezla' ba wzí' bia'le benne' ka', benne' znnágake' zej nake' wbás chia' ka', san bi zej nake', na' na'a nnézlele žon láže'gake'. ³ Zbezle žen laže', na' ba wzáka'le dan' nakle tože len neda', san bi bsan láže'le neda'. ⁴ Na'a, zoa to da' žesbaga'a le'e zia. Biž nží'ilele neda' kan bží'ilele neda' zga'ale. ⁵ Che len, le chejsá' laže' kan benle zga'ale, dan' bsanle, na' na'a, le yeyát laže', na' le gon kan benle zga'ale. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' yeká'a dan' nwan' yi' chele lo latje chen. ⁶ Na'a, zoa to da' žáklenen le'e. Bi zlé'elele chawe' da' žongak benne' nikolaíta ka', benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' da' kegle, dan' bi napa' neda' chawe'. ⁷ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zñne': Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó nga, gona' ga gáwgake' da' zbia yagen' dan' zoan gachje láwe'le yežlyó xtan che Dios, dan' gonen ga sóagake' nbángake' to chi'ize.”

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Esmirna

⁸ Lezka' wnné': “Bzój le'e yiche diža' ni da' seło'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Esmirna. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' nake' Bennen' zeje' zante, Bennen' gote', na' bebane' to chi'ize. ⁹ Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan zžaka'le. Nnezla' nakle benne' yache' ka', san da' li naple yela' wnní'a da' naken li laže'. Lezka' nnezla' kan žongak benne' ka' znnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zej nake' che Dios, san bi zej nake', na' zñne' zí'gake' chele. Benne' ki zej nake' che da'

xíwe'. ¹⁰ Bi žébele da' sáka'le. Da' xíwen' gonen ga yéjwle bálele liž ya. Ki wsaka' zin' le'e, na' sáka'le ka chi ža. Le chejle' chia' neda' na' zejte gatle, na' neda' gonná' yela' nban da' zejli' kanne chele. ¹¹ No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' z'na Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, z'ne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, yela' got da' gaken da' bežope chi'i chegak benne' ka' cházgake' lo yi' gabíl bi be gonen chégake'."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Pérgamo

¹² Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Pérgamo. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e ya ntoche', da' ntochen' žop la'ate. ¹³ Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' zoale gan z'na bia' da' xíwe', san ne žxen láže'le neda'. Bi bsanle kan žejle'le chia' neda'. Bi bsanlen katen' bétgake' Antipas gan zoale, bennen' bzoa líteze' chia', na' gote' ga na' že' da' xíwe'. ¹⁴ Na'a, zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Nzi' lo na'le benách ka' lo yež Pérgamo, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bsedle Balaam, bennen' bsedle' Balak gone' ga chíxgekle benách Israel ka', na' che len bdáwgake' bia beždo' ka', bia ka' bétgake'-ba' lawgak lo'a ka', na' bégake' da' kegle. ¹⁵ Lezka' zónlengak benne' ka' le'e tzen, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' nikolaita ka', dan' bi zle'ela' neda' chawe'. ¹⁶ Che len, le yeyát láže' na'a. Cha' bi yeyát láže'le, la' yiditia' gan zoale, na' tíl-łena' légake' len diža' da' zžojen žoa'a, dan' naken ka to ya ntoche'. ¹⁷ No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' z'na Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, z'ne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, wáwgaka'-ne' yet maná' da' ngache'. Lezka' wnezjwa' to yej chíchedo' chégake', na' lo yej na' nyejw to la kobe, da' bi nonbia' nitó benne', san toze bennen' si'en."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Tiatira

¹⁸ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Tiatira. Ki wzojo': Zchalj Zi'n Dios, Bennen' žia yej lawe' dan' zej naken ka yi', na' ni'e zej naken ka ya bronse ba'a. ¹⁹ Ki z'ne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' kan nží'ilele neda', na' kan žejle'le chia' neda'. Lezka' nnezla' kan žonle xchina' lo yela' zbez zen láže' chele. Nnezla' nakže li láže' kan žonle da' ki ka benle zga'ale. ²⁰ Zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Žwe'ele latje no'len' lie' Jesabel, no'len' z'ne' zchalje' lo wláz Dios, na' len da' žsedle' žon láže'le' benne' ka', benne' žóngake' xchina'. Žsedle' légake' da' žonen ga žóngake' da' kegle dan' žáwgake' bia beždo' ka', bia ka' žótgake'-ba' lawgak lo'a ka'. ²¹ Neda' bi'a-ne' latje yeyát láže'e, san bi žénele' wka'ne' da' kegle da' žone'. ²² Che len cho'na'-ne' ga gate'e, gan sake'e to yizwé' zen tzen len benne' ka' žónlengake' le' tzen da' kegle. Ki gona' na'a cha' bi yeyát láže'gake' nich biž góngake' doła'. ²³ Gona' ga gatgak zí'ngake' ka'. Ki gaken, gákbe'egekle yógo'te kwe' benách chia' ka' zwia' neda' da' z'bek yichjgak benách ka', na' da' z'za' láže'gake', na' yebi'a chele kan nak da' žonle. ²⁴ Yezíka'le le'e zoale lo yež Tiatira, nólele le'e bi nzi' lo na'le dan' žsedle', na' bi wzí' lo na'le dan' z'nnagak benne' ka' naple'en yela' žejní'il, san da' li naken che da' xíwe', žapa' le'e: bi yesbaga'a le'e yeto da' žala' gonle. ²⁵ Na'a, dan' ba nzi' lo na'le, le gape chi'in na' zejte yelá' na' neda'. ²⁶ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, na' góngake' kan žénela' neda' na' zejte ža na', neda' gona' ga nna biá'gake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ²⁷ Kan Xažo Dios bdie' lo na'a yela' wnná' bia', lezka' neda' gona' ga nna biá'gake' yež ka', na' gata' lo ná'gake' to bar ya, na'

wzózjgake' benách ka' kan žon to benne' zzožje' to yeso' da' naken yo. ²⁸ Lezka' gonna' légake' latje gákake' toze len neda'. Naka' ka' belj xsile chegak benách chia' ka'. ²⁹ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zrna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

3

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Sardis

¹ Lezka' wnné': "Bžoj le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Sardis. Ki wzojo': Zchalj Bennen' nníta' lengak gaže be' ka' Le', na' noe'e da' gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža. Ki zrne': Neda' nnezla' da' bi nak chawe' da' žonle, na' nnezla' ba natkzle la'kze žékgekle benách ka' zoale nbanle. ² Le soa ban laže'. Le gon choch da' ka' nníta' lengaken le'e, da' ka' za' gátgaken, dan' žonle da' bi naken chawe' law Dios. ³ Le chejsá' laže' na'a xtiža' Dios da' bénele, dan' wzí' lo na'le. Le gon kan zrna xtiže'e na', na' le yeyát laže'. Cha' bi gak ban láže'le, kon yela'kza' gan zoale kan zla' benne' wbán, na' bi nnézlele biz ža na' la'a gan zoale. ⁴ Bałe benne', benne' ka' nníta' lengake' le'e lo yež Sardis, zej nake' chawe'. Benne' ka' tá' lengake' neda', nákwgake' laže' zila' do'ze da' zloe'elen ba beyákgake' dot chawe' dan' zej nake' zi gaken ki chégake'. ⁵ Benne' ka' sóegekke' da' žak yežlyó nga wakwa' légake' laže' zila' do'ze, na' bi wsoła' lágake' da' ba zej nyejwn gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejlí kanne. Si' lo na'a benne' ki law Xažo Dios, na' lawgak wbás che ya'abá chie' ka'. ⁶ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zrna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Filadelfia

⁷ Lezka' wnné': "Bžoj le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Filadelfia. Ki wzojo': Zchalj Benne' La'y, Bennen' zrne' da' naken dot da' li, na' yo'o lo ne'e zi'n ya che Dabí, bennen' wnná' bi'e, na' žsaljwe' gan žo'ogak benách ka', na' bi gak no benne' wsejwen', na' žzejwe', na' bi gak no benne' wsaljwen'. ⁸ Benne' ni zrne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' naple láte'ze yela' wak, san žonle kan zrna xtiža'a, na' bi žedoé'elele znnale nakle chia' neda'. Che len ba bzoa' lawle to gan gak cho'ole da' nyaljwn, na' bi gak no benne' wsejwen'. ⁹ Le wia nga, benne' ka' zej nake' toze len da' xiwe', na' žon láže'gake', na' znnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zka'n zéngake' Dios, san bi zej nake' ki, neda' gona' ga lá'gake' lawle le'e, na' wzóa zíbgake' xni'ale. Naž gákbe'egekke' nži'ila' le'e. ¹⁰ Dan' benle le'e kan zrna xtiža'a, na' gokle zen laže', neda' gape chi'a le'e ža na' sáka'gak yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, da' gaken nich si' bian' légake'. ¹¹ Za' yelá'a. Che len le gape chi'i da' naple, nich bi gak no benne' gone' ga bi si'le dan' žala' gonna' chele. ¹² Nólele le'e sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga gakle choch kan zej nak yag ka' da' žóxe'gaken yo'o, na' soale lo yodo' gan zoakle Dios, na' batkle yežojle ga na'. Wdá'a lawle le'e La Dios chia', na' lezka' kan nzi' yež che Dios da' naken yež Jerusalén kobe, da' žojen ya'abá che Dios lo na' Dios. Lezka' wdá'a lawle le'e la' kobe. ¹³ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zrna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Laodisea

¹⁴ Lezka' wnné': "Bžoj le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Laodisea. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' to

chi'ize, Bennen' žone' kan zñne', na' zchalje' da' li, Bennen' bla' lo ne'e Le' yógo'te da' ben Dios. ¹⁵ Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle. Kan žonle naken ka nis da' bi naken zag dan' bi zka'nle neda' to chi'ize, na' bi naken ka nis la dan' bi žonle xchina' dot láže'le. Gakže chawe' gakle ka nis zag o ka nis la. ¹⁶ Na'a dan' nakle ka nis ža'do', na' bi nakle ka nis zag, na' bi nakle ka nis la, cho'na' le'e kan žon bennen' žeyebe' nis ža'do' na'. ¹⁷ Le'e zñnale nape yela' wñni'a, na' žak da' chawe' chele, na' bi be ziažjen chele, san bi žakbe'elele kan nakle. Nakle benne' yache' ka'. Že' zédlele. Nak nyache' láže'le, na' nak chol' yichj lázdo'le, na' zdale gal yídzele. ¹⁸ Che len, neda' zzejni'ila' le'e nich gá'wle lo na'a neda' da' naken ka ya oro da' ben chawa'a lo yi', nich gata' yela' wñni'a li laže' chele. Lezka' žala' gá'wle lo na'a laže' chich da' gákwle, nich gache' yela' gal yidze chele da' žonen ga žedoe'ele no benne'. Lezka' žala' gá'wle lo na'a da' yeyonen yej lawle nich gak lé'elele. ¹⁹ Neda' zdila', na' zzeła' snia yógo'te benne' ka' nži'ila' cha' bi žóngake' da' naken chawe'. Che len, le yeyát laže', na' le gon xchina' dot láže'le. ²⁰ Le wia nga, nedkza' zia' ža yo'o, na' žliža'. Cha' no benne' yenle' chi'a, na' saljwe' chia', na' choa'a, na' gáwlena' bennen', na' le' gáwlene' neda'. ²¹ Nólele sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga kwé'lenle neda' tzen gan ži'a zñna bi'a, kan ben Xa' chia' neda'. Bzoela' da' gok chia', na' wžé'lena' Xa' tzen gan ži'e zñna bi'e. ²² No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

4

Žólgage' da' zka'n zenen Dios ya'abá chie'

¹ Wdé gogkak da' ki, bwia' na' bļe'ela' to gan žo'ogak benách da' nyaljwn ya'abá che Dios. Lezka' benla' chi'i bennen' dan' benla' zga'ale, na' wñnie' nižje kan zbež loz bia yiže'. Chi'i na' wñnén neda', na' wñnán: "Da ža'le nga, na' neda' wļoe'ela' le' da' ka' žon byenen gákgaken te na'a."

² Ka' gaze Dios Be' La'y bchi'e neda', na' bļe'ela' to latje ya'abá che Dios gan že' Bennen' zñna bi'e, na' lezka' bļe'ela' Bennen' ži'e latjen'. ³ Bennen' ži'e latjen' žákti'te', kan žákti'te yej jaspe, na' yej kornalina, yej ka' záka'le'egaken. Gachje láwe'le latjen' zoa pita' ya'a da' naken xtan kan nak yej esmeralda, da' žepļe'en yes baní'. ⁴ Dot gawze latjen' zej nnita' yetáp zoa latje ka' gan želbé' tap žoa benne' gole ka', benne' ka' zej nape' yela' wñná bia', na' zej nakwe' laže' zila'do'ze, na' žiagak yichjgake' da' ka' zej naken ya oro. ⁵ Lo latje blo gan že' Bennen' želžój yes ka', na' wzíó' zñnen, na' žaxto' zen zñnen. Lawle latjen' zze'ni'gak gaže' da' ka' zgó'ogaken baní', da' ka' zej naken gaže be' ka' žónlgaken Dios tzen. ⁶ Gan nak law latjen' zoa to kan nak to nisdó' da' žepen yes baní' ka yej jese.

Dot gawze latjen', chełá'a weje zej nnita' tape benne' ban, na' yej lágwage' zan žiagaken zaka' xkóže'lgake', na' lágwage'. ⁷ Benne' nežw ladjw tape' ki zñne'e kan zñna' beže yiže'. Benne' bežopen' zñne'e kan zñna' beže, na' benne' byonnen' zñna' lawe' kan nak law to benne', na' benne' bedapen' zñne'e kan zñna' to bsia, bia zlabá'. ⁸ Dapte benne' ki, žiagak xope xilgake', na' lágwage'kan, na' lé'elgaken, yej law zan žiagaken. Dot ža dot yele, bi žsángake' zñnágake':

¡La'y, la'y, la'y nak Xanžo Dios,

Bennen' napkze' dot yela' wak!

¡Wzoakze', na' zoakze', na' za' yela'kze'!

⁹ Benne' ban ka' zka'n zéngake' Bennen' ži'e zna bi'e, na' zóateze' nbane'. Žápegake' Bennen' ba la'ne, na' žé'gake' Le': "Žóχkeno'." Yógo'te chi'i žongak dapte benne' ban ka' ki, ¹⁰ na' tap žoa benne' gole ka' zzechw lówgake' lo yo law Bennen', na' zka'n zéngake' Le', Bennen' zóateze', na' žeká'gake' da' ka' zej naken oro da' žiagaken yíchjgake', na' zdégake' da' ka' lawle latjen' gan že' zna bia' Bennen', na' znnágake':

¹¹ jχanto' Dios, nako' Le' zi wká'n zento' Le',
na' gapto' Le' ba la'ne, na' gata' chio' yela' wnná bia'
dan' beno' yógo'te da' zej den!
Kan žénekelo' zej den, na' wzó law zej den.

5

To yiche, na' Bennen' nake' Zíla'do'

¹ Naž bl'e'ela' to yiche lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. Yichen' naken to yiche ndoben, na' zej žian diža' žope la'alén. Nyejwn yichen' len gaže da' zej nak bian'. ² Bl'e'ela' to wbás blo che ya'abá, na' wnnié' zižje, na' wnné': "¿Noz benne' nake' zi choge' da' ka' zej nak bian' da' zej noχen yichen', na' saljwen'?"

³ Bi gok nitó benne' saljwe' yichen', na' bi gok no benne' wien', nitó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' nitó benne' zoe' yežlyó, na' nitó benne' zoe' zanle yežlyó. ⁴ Naž wžeža' neda' dan' bi bžeļ-le no benne' nake' zi saljwe' yichen', na' nitó benne' nake' zi golen', na' nitóe' nake' zi wien'. ⁵ Naž to benne' golen' gože' neda', na' wnné': "Bi kwežo'. Bennen' nake' ka' to beže yixe', Bennen' nbáblene' za'só Judá, na' nake' da' žian lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. ⁶ Kate' beχwe' yichen', na' tape benne' ban ka' len tape žoa benne' gole ka' bzoa zíbgame' law Bennen' nake' Zíla'do'. To to benne' gole ka' zej noe'e to da' zgólgame', da' ka' zej nzin' arpa, na' lezka' zej noe'e béga'do' ka' da' zej naken oro, na' yóžgaken yale, dan' zloe'elen yela' zchaljen' Dios chegak benne' chie' ka'." ⁷ Wdé Bennen' nake' Zíla'do', na' beχwe' yichen' da' žian lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'.

⁸ Kate' beχwe' yichen', na' tape benne' ban ka' len tape žoa benne' gole ka' bzoa zíbgame' law Bennen' nake' Zíla'do'. To to benne' gole ka' zej noe'e to da' zgólgame', da' ka' zej nzin' arpa, na' lezka' zej noe'e béga'do' ka' da' zej naken oro, na' yóžgaken yale, dan' zloe'elen yela' zchaljen' Dios chegak benne' chie' ka'. ⁹ Žólgake' to da' kobe da' zka'n zenen Zíla'don', dan' znnan ki:

Nako' Le' zi goxo' yichen',
na' chogo' da' ka' zej noχen',
dan' bi'o latje benne' ka' bétgame' Le',
na' len χcheno' beya'o benách ka' nich gággame' che Dios,
zej nake' benách ka' nníta'game' dot yežlyó,
benách ka' zcháljgame' yógo'te diža' yoble ka',
na' zej nbabe' yógo'te yež ka' zej nnitan' dot yežlyó.

¹⁰ Beno' ga zej nake' benne' wnná bia' ka',
na' ga zej nake' bχoz ka' che Dios chežo.
Beno' ga zna biá'game' yežlyó.

¹¹ Naž bwia', na' benla' chi'igak wbás zan che ya'abá. Wbás zan gole kwis nníta'game'. Zégake' kwit latje blon' tzen len benne' ban ka', na' lezka' len benne' gole ka'. ¹² Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

¡Bennen' nake' Zíla'do', bian' bétgake'-ba',
nake' zi si' lo ne'e yela' wnná bia',
na' yela' wnni'a, na' yela' žejní'il, na' yela' wak!

¡Nake' zi gapžo-ne' ba la'ne, na' chejle'žo chie', na' wká'n zenžo-ne'!

¹³ Naž benla' žolgak yógo'te da' ben Dios, da' ka' zej nnitan' ya'abá chie', na' lo yežlyó, na' zanle yežlyó, na' lo nisdó. Žolgak yógo'te da' zej nnitan' latje ka', na' wnnágaken:

¡Ga'n zen Bennen' ži'e latje blon',

na' lezka' Bennen' nake' Zíla'do'!

¡Gápetezžo-ne' ba la'ne, na' wká'n zenžo-ne'!

¡Nna biá'teze' Le'!

¹⁴ Tape benne' ban ka' wnnágake': "¡Ka'kze gaken!"

Naž tap žoa benne' gole ka' bzechw lágake' lo yote, na' bka'n zéngake' Bennen' zóateze'.

6

Da' ka' zej noxen yichen'

¹ Naž ble'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' bchoge' to da' noxen yichen', na' benla' che to benne' zoe' ladjw tap benne' ban ka', na' benle chi'e kan zñne wzió, na' wnné: "Da wio'."

² Bwia', na' ble'ela' to bia chich, na' bennen' žie'-ba' noxe' to da' žsen yag ntóche'do' ka'. Bnézjwgake' le' to da' naken oro da' bžie' yichje', na' bžoje' ka' to benne' blo, benne' wnná bia', nich wléj wchochje' benne' ka' žjake' lo wdíle.

³ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' bežope da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban bežope', na' wnné: "Da wio'."

⁴ Naž bžoj to bia xna. Bdégake' lo na' bennen' žie'-ba' yela' wnná bia' nich yekwase' yela' zga'n cháwe'do' chegak benách ka', na' nich gone' ga gótgake' ljéžgake' ka'. Bnézjwgake' le' to ya ntoche' zen.

⁵ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' beyonne da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban beyonne', na' wnné: "Da wio'."

Bwia', na' ble'ela' to bia gasj, na' bennen' žie'-ba' noxe' to zgons. ⁶ Benla' chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le tape benne' ban ka', na' wnné: "Chope ya zoa' sribe naken lazjw to benne' che to ža wen žin dan' gak wbin, na' xope ya zoa' sebada naken lazjwe' che to ža wen žin, san bi gono' ga yažje set, na' bi be gono' che xis uba wal'."

⁷ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' bedape da' noxen yichen', na' benla' bchalj bennen' ban bedape', na' wnné: "Da wio'."

⁸ Bwia', na' ble'ela' to bia gache, na' bennen' žie'-ba' lie' Yela' Got, na' bennen' lie' Latje Chol' Che Benne' Gat Ka' žónlene' le' tzen. Bdégake' lo na' bennen' lie' Yela' Got yela' wnná bia' nich nna bi'e gachje da' gachje benách ka' nníta'gake' yežlyó, nich gótgake' légake' len ya ntoche', na' len yela' zdon, na' len yizwé' ka', na' lo žoa'agak bia yix'e snia, bia ka' nníta'gakba' yežlyó.

⁹ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' gayo' da' noxen yichen', na' ble'ela' zan bkog da' žen' ya'abá che Dios zej nnita' be' ka' gókgakkze benne' ka' bétgake' légake' dan' bzégake' xtiža' Dios. ¹⁰ Be' ki wnnegak zižje, na' wnnágaken: "Xanto' la'y, žono' kan zñno'. žBatxkze wchi'a lažo'o neto', na' chogo' chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó gátgake' dan' bétgake' neto'?"

¹¹ Bwákwgake' légake' laže' zila'do'ze, na' belyi'e légake': "Le yezi' laže' yetó chí'ido'ze, xak la'gak yógo'te lježle nga, benne' wen žin ka' che Benne' Criston', benne' ka' gotgak benách ka' légake' kan bétgake' le'e."

¹² Kate' Bennen' nake' Zila'do' bchoge' da' xop da' noxen yichen', na' bwia', na' ble'ela' wzó' yežlyó. Na' wbiž beyaken gasj, na' goken ka to laže' yicha' gasj, na' byo' beyaken xna kan nak žen. ¹³ Belyinnj belj ya'abá ka' lo yo, na' goken kan žak che to yag higo, želyinnj da' zbian kate' zta be' waže yagen'. ¹⁴ Wdé che ya'abá, na' gok chen kan žak che to da'a kate' no benne' ztoben'. Bkwasgak yógo'te ya'ado', na' yógo'te yo biž lo nisdó' ka' gan wže'gaken. ¹⁵ Naž benne' ka' zna biá'gake' lo yežlyó len benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' yógo'te benne' zej ndo'w ka', na' yógo'te benne' bi zej ndo'e, na' benne' blo ka', na' benne' wnni'a ka', bkache' kwíngake' gan nak zan bloj ka', na' gan nak le'e ya'ado' ka'. ¹⁶ Blížgake' ya'ado' ka', na' le'e yej ka', na' wnnágake': "Le yedjbaga' neto', na' le wkache' neto', nich bi le'el Bennen' ži'e latje blon' neto', na' nich bi yedjzén neto' yela' zža'a che Bennen' nake' Zila'do'. ¹⁷ Ba bžin ža la' law yela' zža'a chégake', na' žnozke benne' gak soelen'?"

7

To gaywá' tape yon mil benne'

¹ Wdé gokgak da' ki, na' ble'ela' tape wbás che ya'abá zégake' dape la'ale yežlyó, na' žsėjwgake' xnezgak da' tape be', da' ka' žákaken chelá'a weje lo yežlyó. Ki bégake' nich bi gak be' lo yežlyó, na' nich bi gak be' law nisdó', na' nich bi wtán yag ka'. ² Lezka' ble'ela' yetó wbás che ya'abá ze'e zaka' gan zla' wbiž, na' noe'e to da' wdé'e benne' ka' zej nake' che Dios ban, dan' gak bian' légake'. Wnnié' zižje, na' bliže' tape wbás che ya'abá, wbás ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich wchínnjgake' yežlyó, na' nisdó'. ³ Wbás ni gože' yetape' ka', na' wnné': "Bi wchínnjle yežlyó, na' nisdó', na' yag ka' na' zejte wda'to' to da' gak bian' lo xgagak benne' wen žin ka' che Dios chežo."

⁴ Benla' kan zej nak benne' ka' da' légake' dan' nak bian', na' zej nake' to gaywá' tape yon mile' ladjwgak da' chežinno kwe' lježgak za'só Israel. ⁵ Benne' ka' da' légake' dan' nak bian' zej nake':

Chežinno mil lježgak za'só Judá.

Chežinno mil lježgak za'só Rubén.

Chežinno mil lježgak za'só Gad.

⁶ Chežinno mil lježgak za'só Aser.

Chežinno mil lježgak za'só Neftalí.

Chežinno mil lježgak za'só Manasés.

⁷ Chežinno mil lježgak za'só Smon.

Chežinno mil lježgak za'só Lebí.

Chežinno mil lježgak za'só Isakar.

⁸ Chežinno mil lježgak za'só Sabulón.

Chežinno mil lježgak za'só Jwsé.

Chežinno mil lježgak za'só Benjamín.

Benne' ka' zej nakwe' laže' zila'do'ze

⁹ Wdé gok da' ni bwia', na' ble'ela' benne' zan, na' bi gak nitó benne' wlabe' légake'. Zej nbabe' yógo'te yež benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó. Zégake' law Bennen' ži'e latje blon' gan že' Bennen' nake'

Zíla'do', na' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' zej noxe' zin ka'. ¹⁰ Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

¡Yelá' žeslá zan' lo na' Dios chežo, Bennen' ži'e latje blo,

na' lezka' zan' lo na' Bennen' nake' Zíla'do'!

¹¹ Yógo'te wbás che ya'abá zégake' dot gawze latje blon', gan naken dot gawze gan zej nnita' benne' gole ka', na' gan zej nnita' tape benne' ban ka', na' bzechw lágwage' lo yote law latje blon', na' bka'n zéngake' Dios, ¹² na' wnnágake':

¡Ka'kze gaken!

¡Ga'n zen Dios chežo!

Napo' yelá' zen, na' yelá' žejní'il.

Že'to' Le': "Žóxkeno'" na' zka'n zento' Le'.

Napkzo' yelá' wnná bia', na' dot yelá' wak.

¡Gákteze ki chio', Dios cheto'!

Ka'kze gaken.

¹³ Naž to benne' ladjw benne' gole ka' wnnable' neda', na' wnné': "¿Nož benne' ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' ga benne' légake'?"

¹⁴ Neda' goža'-ne': "Xan, le' nnézkzelo'."

Le' gože' neda': "Benne' ki belzáka'li'e lo na'gak benne' ka' bétgake' légake'. Naken ka belyibe' laže' da' zej nakwe', na' beyóngaken' zíla'do'ze len žen che Bennen' nake' Zíla'do'. ¹⁵ Che len nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios, zna bi'e, na' žóngake' žin lawe' Le' dot ža dot yele lo yodo' chie'. Bennen' ži'e latje blon' gape chi'e légake' dan' zóalenteze' légake'. ¹⁶ Biž tóngake', na' biž bílegake' nis, na' biž wzéy wbíž légake', na' biž gékgekle' da' la, ¹⁷ dan' Bennen' nake' Zíla'do', Benne' zoe' gachje láwe'le latje blon', gape chi'e légake' ka to benne' žape chi'e zila' ka'. Chi'e légake' gan žal nis da' žonnen yelá' nban, na' Dios yesbiže' yej lágwage' nis želbeže'."

8

Da' gaže da' noxen yichen'

¹ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' gaže da' noxen yichen', na' wžé' ži ya'abá che Dios xtido'. ² Naž blé'ela' gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zégake' law Dios, na' bdégake' lo ná'gake' gaže lozgak bia ka'. ³ Naž bla' yetó wbás che ya'abá, na' noe'e to že'n yale da' naken ya oro, na' wzíe' žoe'e bkog da' žen' ya'abá che Dios. Bnézjwage' le' yale zen nich gonen' toze len yelá' zchaljlen Dios chegak yógo'te benách ka' che Benne' Criston', na' bzeyen' lo bkogen' da' naken ya oro, da' den law latje blon'. ⁴ Wžén žen che yalen' da' žen' lo na' wbás che ya'abán', na' goken toze len yelá' zchaljlen Dios chegak benách ka' che Benne' Criston', na' bžinen gan že' Dios. ⁵ Naž wbás che ya'abán' beᵑwe' ye'n yalen', na' besche'en bzio' yi' da' žian lo bkogen', na' blatjen' lo yežlyó. Wzió' wnnén zižje, na' wyép yes, na' wzó' yežlyón'.

Zkwéžgake' lozgak bia ka'

⁶ Naž gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zej noxe' gaže lozgak bia ka', wzóagake' wkwéžgaken'.

⁷ Wbás nežw che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wžé' yej nis ži'a len yi', na' žen che we', dan' byinnjen lo yo. Wyéy to kwe' che chonne kwe' yežlyón', na' lezka' wyéy to kwe' che chonne kwe' yag ka'. Lezka' wyeygak yógo'te yiᵑe' ya'a.

⁸ Wbás bežope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wbiḡe to da' naken ka to ya'a zen da' žeyen lo niso', na' yelate' ka gachje da' gachje nison' beyaken žen. ⁹ Got to kwe' che chonne kwe' da' zej nban da' zej nnitan' lo nison', na' wžia yi' to kwe' che chonne kwe' barkw ka'.

¹⁰ Wbás beyonne che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' to belj ya'abá da' žeyen ka yeže žala' wbiḡen gan de nis yegw ka', na' gan žal nis, na' goken ki che yelate' ka gachje da' gachje nis da' žen' dot yežlyó. ¹¹ Beljen' nzin' Ajenjo, da' naken to da' sla', na' yelate' ka gachje da' gachje nisen' beyaken sla' kan nak ajenjon', na' gotgak benne' zan ni'a che nisen' da' beyaken sla'.

¹² Wbás bedáp che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' yelate' ka gachje da' gachje wbiž beyaken choḷ, na' lezka' goken che byo', na' to kwe' che chonne kwe' belj ka' beyaken choḷ. Ka' goken, bi bza'ni' wbiž yelate' ka gachje da' gachje ža, na' bi wza'ni'gak belj ka' len byo' yelate' ka gachje da' gachje ye.

¹³ Naž bwia', na' benla' zne zizže to wbás che ya'abá, wbás na' zdie' gachje láwe'le zan ya'abá, na' wnné: "Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, zoale yežlyó katen' wkwežgak yechonne wbás che ya'abá ka' lóžgakba' ka'."

9

¹ Wbás gayo' che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' ble'ela' to benne' ya'abá, benne' zne'e ka to belj ya'abá da' beḡjwn lo yežlyó, na' bnéžwgake' le' zi'n ya che latje choḷ. ² Bsaljwe' latje cholen', na' wžén žen che da' žeyen lo latje choḷen', na' goken ka žen da' zžojen gan zžéygake' bzodo' ka', na' bechól wbiž len ya'abá ni'a che žen na'. ³ Lo žen na' bžojgak biche' zo ka', na' belzoaba' dot yežlyó, na' Dios bi'e légakba' latje gádo'gakba' benách ka' kan žongak goxjni' ka', bia ka' žé'gakba' yežlyó. ⁴ Le' góžgake'-ba' bi ye'le'ngakba' yiḡe' dan' de yežlyón', na' lezka' yag ka', san wak gádo'gakba' benne' ka' bi da' lo xgágake' dan' nak bian' zej nake' che Dios. ⁵ Bi bi'e légakba' latje gótgakba' benách ka', san wsaka' zí'zegakba' légake' gayo' byo'. Zla'le'e gan žádo'gakba' kan zla gan žádo'gak goxjni' ka'. ⁶ Lo ža ka' yénegekle benách ka' got kwíngake', san bi gákgage'. Yénegekle' gátgake' san wkache' kwín yela' got.

⁷ Zna'gak biche' zo ka' kan zna'gak bia ka' zej nákwba' da' naken ya, nich chjakba' lo wdíle. Žiagak yíhčgakba' da' ka' zej naken ka da' ka' zej naken oro. Zna' láwgakba' kan zna' lawgak benách ka'. ⁸ Zna' yicha' yíhčgakba' kan zna' yicha' yichj to no'le. Zej nak láye'gakba' kan zej nak laye' beže yiḡe'. ⁹ Zej nakw lchó'gakba' da' naken ya. Žongak xílgakba' žaxto' kan žongak karret ka' žzobgak bia ka' kate' zjakba' tariaze lo wdíle. ¹⁰ Zej nak xbángakba' kan nak xban goxjni', gan zej žia lí'gakba'. Lo xbángakba' ka' zej žia da' zdíl'le'ngakba', nich gon zí'gakba' benách ka' gayo' byo' ka'. ¹¹ Zoa to benne' zna bi'e légakba', bennen' nake' wbás xiwe' che latje choḷ. Wbasen' lie' len diža' hebreo: Abadón, da' znan len diža' griego: Apolión, na' len diža' xiža': Da' Zchinnjen.

¹² Ba wdé da' nežw da' zžia yin' benách ka', san za'gak yechóp da' ka' wžia yin' légake'.

¹³ Wbás xope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benla' chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le da' tape da' zej naken ka loz beže, da' ka' dá'gaken dape la'ate bkogen' da' naken ya oro, da' žen' law Dios. ¹⁴ Bennen' zcháljlene' wbás xopen' che ya'abá, wbasen' bkweže' lozba' chien'. Bchalje', na' wnné: "Beseže tape wbás xiwe' ka' zej nžejen žoa'a yegw Éufrates."

¹⁵ Naž beseže' tape wbás xiwe' ka', wbás ka' bkwez Dios che ža na'ze, da' naken ža na', na' byo' na', na' yiz na', nich gótgaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó. ¹⁶ Benla' kan nbabgak benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žiagake' bia ka', na' zjáklene' tape wbás xiwe' ka'. Zej nake' chope gaywá' mil mile'.

¹⁷ Bļe'e dáwe'la' bia ka', na' benne' ka' zej žiagake'-ba' zej nakw lchó'gake' da' naken xna gole, na' ya'a ka ya'abá, na' gache. Zej nak yichgak bia ka' ka yichgak beže yixe' ka', na' lo žoa'agakba' želžój yi', na' žen che yin', na' to da' zzeyle'en, da' nzin' sufre. ¹⁸ Da' ka' želžojen žoa'agakba' bétgaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó, da' ka' zej naken yi', na' žen chen, na' dan' zzeyle'en. ¹⁹ Da' ka' zdíl-lengak bia ka' želžojen žoa'agakba', na' lezka' da' zej žian lo xbánagakba' dan' zej nak xbánagakba' ka bele snia ka', na' žiagak yichgakba' da' zdíl-lengakban'.

²⁰ Yezíka'gak benách ka', benne' ka' bi gótgake' lo da' chope ki da' žzia yí'gaken, bi beyát láže'gake' nich biž góngake' kan žónteze žóngake', na' bi bsángake' zka'n zéngake' be' xiwe' ka', na' lo'a ka', da' ka' bi zlé'egeklen, na' bi žéngeklen, na' bi zzá'gaken. ²¹ Bi beyát láže'gake' nich biž gótgake' benách ka', na' nich biž góngake' yela' wžá' chégage', na' da' zia da' žóngake', na' yela' zban chégage'.

10

Wbás che ya'abá, wbasen' noxe' to yichdo' lo ne'e

¹ Naž bļe'ela' yetó wbás wale che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' betje' lo yo, na' nakwe' bejw ya'abá, na' zoa to pita' ya'a yichjle'. Žákti'te lawe' kan zrna' wbiž, na' zej nak ni'e ka yag wale ka' da' želyeyen. ² Noxe' to yichdo' nyaljwn lo ne'e, na' len ni'e li ža bleje' lo niso', na' len ni'e yegle bleje' lo yo biž. ³ Naž wnnié' zižje, na' benle chí'e kan nenle kate' zbežya'a beže yixe', na' katen' beyož wnnié' zižje, na' wnnegak gaže wzio' ka'. ⁴ Wdé wnnegak wzio' ka', neda' za' wzoja' le'e yiche, san benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda': "Bkáche'ze da' wnnagak gaže wzio' ka'. Bi wzojon' le'e yiche."

⁵ Naž wbás che ya'abán', wbasen' bļe'ela' zie' lo niso', na' lo yo biž, bchis ne'e li ža zaka' li ya'abale, ⁶ na' ben choch xtiže'e ni'a che Bennen' zoakze', Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó, na' niso', na' da' ka' zej den to to latje ka', na' wnné': "Biž želen, ⁷ san kate' wbás gaže che ya'abá wkweže' lozba' chien', na' yeyož gon Dios da' ngache' chie', dan' bļoe'ele' benne' wen žin chie' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'."

⁸ Naž bennen' benla' chie' bchalje' ya'abá che Dios bcháljlēne' neda' da' yoble, na' wnné': "Wyėj, bejxi' yichdo' nyaljwn', dan' zoan lo na' wbás che ya'abán', wbasen' žleje' lo niso', na' lo yo biž."

⁹ Wyá'a gan zoa wbás che ya'abán', na' wnnabla'-ne' gonne' yichdon' chia'. Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Wžín', bdawn'. Lo žo'o gaken zix kan nak china' bez, san lo li'o yeyaken sla'."

¹⁰ Wzi'a yichdon' dan' zoan lo ne'e, na' bdawan'. Lo žoa'a goken zix kan nak china' bez, san katen' beyož bdawan', na' beyaken sla' lo li'a. ¹¹ Naž gože' neda': "Žála' wchaljo' da' yoble lo wláz Dios lawgak zan kwe' benách zi'to' ka', na' gan zej nnita' yež zante ka', na' gan zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' lawgak benne' zan, benne' wnná bia' ka'."

11

Chope benne' zzoa lígake'

¹ Naž bla' to benne', na' benne' neda' to ya xtil da' naken ka to da' zzixlénžo, na' gože' neda': "Wzó ža', na' bzi_x yodo' che Dios. Lezka' bzi_x bkog la'y chen, na' blab benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zka'n zéngake' Dios. ² Bi wži_xo' li'a yodon' dan' den na'le, dan' nden lo na'gak benách zi'to' ka', na' wléjgake' yež la'y chope-yeyón byo'."

³ Lezka' gože' neda': "Séla'a chope benne' nich wzóa lígake' chia' neda', na' wcháljgake' lo wlaza' neda' chežinno gaywá' chonnłalj ža, na' gákwgake' laže' zeche'." ⁴ Benne' chope ki, benne' zzoa lígake', zej nake' chope yag olibo, yag ka' nyejw le'e yiche la'y kan nak chégaken, na' lezka' zej nake' chope da' zej nwa' yi', da' ka' zej žen' law Dios, Xan yežlyó nga. ⁵ Cha' yénele no benne' gone' chégake' da' zia, na' žoj yi' lo žoá'gake' da' wzeyen bennen', na' goten le', na' lezka' goten benne' ka' zži'igake' chégake'. ⁶ Chope benne' ki nzi' lo ná'gake' wséjwgake' xnez nis yejw che ya'abá, nich bi gak yejw kate' ža ka' žala' wcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' nzi' lo ná'gake' góngake' ga yeyák nis žen, na' góngake' ga galj yižwé' yežlyó nga, na' ki góngake' bałe chí'iteze yénegekle'. ⁷ Kate' yeyóž wzóa lígake' chia' neda', na' žoj bia snia lo latje chol, na' tıl-lenba' légake', na' wléj wchochjba' légake', na' gotba' légake'. ⁸ Beła' žen chégake' xóagaken lo nez blo che yež zen, gan wdá' Xanžon' le'e yag kroze, na' kan žsaka' ležbo, lezka' nzin' Sodoma, na' lezka' Egipto. ⁹ Benách yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka', lé'egekle' beła' žen chégake', na' chonne ža yo'o gachje bi gónngake' latje no benne' wkache'e légake' lo yežw ba. ¹⁰ Chaz láže'le'egak benne' ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga dan' gotgak chope benne' ki, benne' bcháljgake' lo wláz Dios, dan' bsaka' zi'gake' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' lo yela' žebél chégake' séla'gake' da' wnézjwzégake' ljéžgake' toe' yetóe'.

¹¹ Naž kate' ba bza'a chonne ža yo'o gachje ka', Dios besbane' légake', na' belyase' belzié', na' bžébegak yógo'te benách ka', benne' ka' blé'egekle' légake'. ¹² Naž benle chí'i to benne' wnnié' zižje ya'abá che Dios, na' gože' légake': "Le kwen nga."

Belbene' lo bejw ya'abá zaka' li ya'abale, na' benne' ka' bži'igake' chégake' blé'egeklen'. ¹³ Ka' gaze wzó' yežlyó, na' byinnj to kwe' che chi kwe' yo'o ka' wže'gaken lo yežen', na' katen' wzó', gotgak gaže mil benách ka'. Bžébegak benne' ka' zej nga'ne', na' bka'n zéngake' Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

¹⁴ Ba wdé da' bežope da' zžia yin' benách ka', na' za' gak da' beyonne da' wžia yin' légake'.

Wbás gaže che ya'abá zkweže' lozba' chien'

¹⁵ Wbás gaže che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios wnnégake' zižje, na' wnnágake':

ǰGan wnná bia'gak benách ka' lo yežlyó
zej nden lo na' Xanžo Dios, na' lo na' Benne' Criston'!

ǰLe' nna biá'teze'!

¹⁶ Naž tap žoa benne' gole ka', benne' žé'gake' gan zej nape' yela' wnná bia' law Dios, bzechw lágake' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios. ¹⁷ Na' wnnágake':

ǰXanto' Dios, napkzo' dot yela' wak!
Wzoakzo', na' zoakzo', na' za' yidkzo'.

Žóꝑkeno', dan' ba bkonlo' žin yeł'a wak zen chio',
na' zzo ławo' zna bi'o.

¹⁸ Belžá'a benách yež ka' san ba bžin ža gon zí'gako'-ne'.

Naken ža wchi'a lažo'o benne' gat ka'.

Yebi'o chegak wen žin chio' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', benne' ka' zej nake' chezo',

benne' ka' wdápegake' Lo' ba la'ne,

benne' gaꝑjw ka', na' benne' zaka' ka'.

Ba bžin ža wžia yi'o benne' ka' bchínnjgake' yežlyó.

¹⁹ Naž byaljw yodo' che Dios da' žen' ya'abá, ga na' nł'a ław kak la'y gan yo'o diža' da' zka'n chawen', dan' ben Dios. Wyép yes yežlyó, na' benle žaxto' zen, na' wnné wzio'. Wzó' yežlyón', na' wže' yej nis ži'a.

12

To no'le, na' to bele zen sniale'e

¹ Naž bl'a ław to da' zen da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bl'a ław to no'le nakwe' da' naken ka wbiž, na' zoa zan ni'e da' naken ka byo'. Žia yichje' to da' naken oro gan žiagak chežinno da' ka' zej naken ka belj baní' ka'. ² No'len' za' galj bi' že'n chie', na' zbéžyi'e dan' zdia' li'e, na' zzáka'li'e dan' žalj to xkwide' chie'. ³ Naž bl'a ław yetó da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bl'a ław to bele zen sniale'e, bia zna'ba' xna gole, na' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' žia to da' naken oro to to yichjba' ka'. ⁴ Len xbanba' wzobba' to kwe' che chonne kwe' belj ka' zej nł'a ya'abá, na' bžo'nba' légaken lo yežlyó. Wzé bele zen sniale'e na' ław no'len' ba žalj xkwide' chie', na' wzoaba' gawba' xkwide' chien' kate' ba naljbe'. ⁵ No'len' bzoe' to Xkwide' byodo', Bin' žala' nna bia'be' yógo'te yež ka' len yela' wak zen. Dios la' bkwastie' Xkwiden' che no'len', na' bchise'-be' gan zoakze' Le', lo latje blon' gan ži'e zna bi'e. ⁶ Bzonnj no'len', na' wyeje' lo latje dach, gan ba bkwez Dios to latje che no'len'. Wáwgake' le' ga na' chežinno gaywá' chonnłaj ža ka'.

⁷ Wdé gokgak da' ki, na' gokle'e wdile lo ya'abá che Dios. Migel, wbás blo che ya'abá len wbás ka' žónlengake' le' tzen, beldíl'lene' bele zen sniale'e na', na' beldile bele zen na', na' wbás xiwe' ka' žónlengaken leba' tzen, ⁸ san bi be wzéke'łba' lo wdilen'. Che len biž bžélgekle latje chégaken ya'abá che Dios. ⁹ Ka' goken, belžo'ne' bele zen sniale'e na' na'le, belen' wzoaba' ža ni'te, na' nzin' Da' Xiwe', na' Satanás, dan' žon láže'len yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Belžo'ne' da' xiwe' lo yežlyó nga, tzen len wbás xiwe' ka', be' ka' žónlengaken da' xiwen' tzen.

¹⁰ Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje ya'abá che Dios, na' wnné':

Na'a ba bžin ža la' ław yeł'a žeslá da' ben Dios,

na' yeł'a wak chie', na' yela' wnná bia' chie',

na' ležka' yeł'a wnná bia' che Benne' Criston',

dan' ba bžó'ngake' da' xiwe' na'le,

dan' besbagan' lježžo ka' žia dot ža dot yele,

dan' benen ław Dios chežo.

¹¹ Bežojgak lježžo ka' chawe', dan' bkóngekle' žin xchen Bennen' nake' Žila'do' che Dios,

na' dan' bkóngekle' žin xtiža' Dios da' bcháljgaken'.

Bi be' láže'gake' yeł'a nban chégake', san gótgake'.

¹² Che len gak yeł'a žebél ya'abá che Dios.

ǀLe yebél le'e, zoale ga na'!

Da' nyáche'le'e gaken chele le'e zoale yežlyó, na' lo niso', dan' ba betj da' xiwe', na' blan' gan zoale.

Zža'le'e da' xiwen' dan' nnezlen yetó chí'ido'ze de latje chen.

¹³ Katen' gókbe'ele bele zen sniale'e na' ba bžó'ngake'-ba' lo yežlyó, naž wžia láže'ba' no'len' bzoe' Xkwide' byodo' chien'. ¹⁴ Naž Dios bnezjwe' no'len' chope xil bsia ži'a nich gak le' lo be'ze, na' wkwase' gan zoa bele zen sniale'e na', nich žine' latje chie' lo latje dach. Wáwgake' le' ga na' chonne yiz yo'o gachje ka'. ¹⁵ Naž bele zen sniale'e na' beyebba' nis zil zaka' xkóže'le', da' goken ka' to nis yegw, na' gónelba' wa'ten no'len'. ¹⁶ Naž yežlyó góklenen no'len', na' wyaljw lo yo, na' we'jen nis yegon' dan' beyéb bele zen sniale'e na'. ¹⁷ Naž bele zen sniale'e na' bžá'ále'eba' no'len', na' wyejba', na' bejtíl-lenba' za'sóe' ka' zej nga'ne', benne' ka' žóngake' kan nak da' wnná Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan zña xtiža' Jesús, Benne' Criston'.

13

Chope bia snia

¹ Wzia' neda' lo yoχ žoa'a niso', na' ble'ela' to bia snia, bia žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zbenba' zžojba' lo nison'. Žiagak chi da' naken oro lo yichjba' ka'. To to lozba' žia to da' naken oro, na' to to lo xgaba' ka' nyejw to la da' naken xiwe' dan' bi de Dios chawe'. ² Bia snia na' ble'ela' zña'ba' kan zña' bežto', na' nak ní'aba' kan nak ni'a oso, na' žoa'aba' naken kan nak žoa'a beže yixe'. Bele zen sniale'e na' bdeba' yela' wak cheba' lo na' bia snia ni tzen len latje cheba' gan zña bia'ba', na' lezka' yela' wnná bia' zen cheba'. ³ Žia we' to yichj bia snia na', da' naken da' goten leba', san beyák wen', na' bebángleke yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bénlengake' bia snia na' tzen. ⁴ Lezka' bka'n zéngake' bele zen sniale'e na' dan' bdeba' yela' wnná bia' cheba' lo na' bia snia na'. Lezka' bka'n zéngake' bia snia na', na' wnná'gake': "¿Nozke benne' nake' zen kan nak zen bia snia na', na' nozke benne' sáke'le' tíl-lene'-ba'?"

⁵ Lezka' bia snia na' wzí' lo na'ba' zchaljba' da' zka'n zen kwinba', na' diža' xiwe' da' zneba' che Dios. Chope-yon byo' gota' lo na'ba' yela' wnná bia' na'.

⁶ Wzó lawba' zneba' che Dios, na' wnné zi'ba' che La Dios, na' che latje la'y chie', na' chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁷ Lezka' wzí' lo na'ba' tíl-lenba' benne' ka' zej nake' che Dios, na' zejte wléj wchochjba' légake'. Lezka' wzí' lo na'ba' nna bia'ba' yógo'te benách zi'to', benách ka' nníta'gake' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ⁸ Yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bka'n zéngake' bia snia na', benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban, yichen' bzoj Bennen' nake' Zíla'do' che Dios katen' bi na' gata' yežlyó nga, na' wnnakze Dios gat Bennen' nake' Zíla'do' ni'a chegak benách chie' ka'.

⁹ Cha' zoa no benne' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁰ Benne' ka' Dios wnnakze' žéjgake' do ya,

žala' žéjgake' do ya,

na' benne' ka' Dios wnnakze' gátgake' lo ya ntoche',

lo ya ntoche' gátgake'.

Che len, benne' ka' zej nake' che Dios žala' kwez zen láže'gake' na' chejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Wdė na' blė'ela' yetó bia snia, bian' bžojba' lo yo. Žiagak chope lozba' kan zej nak loz zila', na' zchaljba' kan zchalj bele zen sniale'e na'. ¹² Bia snia ni wzí' lo na'ba' dot yela' wnná bia' che bia snia nežwn', katen' zóalenba' leba'. Bia snia bežopen' žonba' ga zka'n zengak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bia snia nežwn', bian' beyák wen' da' goten leba'. ¹³ Lezka' bia bežopen' žonba' da' ka' zej nak bian' na' zejte žonba' ga žetj yi' da' zan' ya'abá, na' zyinnjen lo yo lawgak yógo'te benách ka'. ¹⁴ Žon láze'lba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga len da' ka' zej nak bian' dan' nzi' lo na'ba' žonba' law bia snia nežwn'. Gožba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga góngake' to lo'a bia snia na', bian' gok we' lo ya ntoche', na' zoaba' nbanba'. ¹⁵ Nzi' lo na'ba' žonba' ga soa nban lo'a bia snia nežwn', na' gak wchaljen, na' gonen ga gatgak yógo'te benne' ka' bi wká'n zéngaken'. ¹⁶ Benba' ga wdá' yógo'te benách ka' to da' nak bian' zej nake' toze len leba', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka', benne' wnni'a ka', na' benne' yache' ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka'. Bda'ba' da' nak bian' lo ná'gake' li ža o lo xgágake'. ¹⁷ Bi gok nitó benne' bi da' ga'we' o bi da' gote'e cha' bi de'e da' nak bian', o cha' bi de'e la bia snia na', o kan nbab laba'. ¹⁸ Na'a žala' gata' chio' yela' žejni'il. No benne' nape' yela' žejni'il žala' wlabė' kan nbab la bia snia na', da' naken tpebe kan nbab la benne', na' kan nbab laba' naken xope gaywá' chonnłalj xope.

14

Da' žolgak to gaywá' tape yon mil benne' byo

¹ Wdė na' bwia', na' blė'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' zie' law ya'adon' da' nzin' Sión. Žónłengak to gaywá' tape yon mil benne' byo ka' Le' tzen, na' nyejw le'e xgágake' La Bennen' nake' Zíla'do', na' lezka' La Xe'. ² Naž benla' to da' zgo'on žaxto' ya'abá che Dios, da' znne zižjen kan znne to yegw zen o kan znne wzíó'. Benla' da' ženle kate' no benne' žinne' to da' žolen da' žian do zan. ³ Žól'gake' to da' kobe, na' nníta'gake' law latje blon', na' lezka' law gan zej nnita' tape benne' ban ka' len benne' gole ka'. Bi gak nitó benne' gołe' da' žolgak benne' ki, san légakze to gaywá' tape yon mil benne' byo ka', benne' ka' Benne' Criston' beya'we' ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Benne' byo ka' zej nake' li laže' dan' bi wnníta'lengake' no no'le, na' zej nake' benne' kwíde'ze. Žjáklene' Bennen' nake' Zíla'do' gáte'teze gan zeje'. Benne' Cristo na'kze beya'we' légakze ladjwgak benách ka', na' zej nake' benne' nežw ka' bde kwíngake' lo na' Dios, na' lo na' Bennen' nake' Zíla'do'. ⁵ Batkle ben láže'gake', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake' gan nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios.

Da' bchaljgak chonne wbás che ya'abá

⁶ Naž blė'ela' yetó wbás che ya'abá, na' wdíe' lo be'ze zan ya'abá, na' noe'e diža' chawen' da' zoan to chi'ize nich wzenlen' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zej nbabe' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benne' yógo'te yežlyó ka'. ⁷ Wnné zižje whasen', na' wnné':
 Le žebe Dios, na' le goł da' zka'n zen Le',
 dan' za' wchi'a laže'e benách ka'.
 ¡Le wká'n zen Dios! Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó,
 na' nisko', na' gan žal nis.

⁸ Yetó wbás che ya'abá bejnawe' wbás nežwn' che ya'abá, na' wnné': "Ba beyóž che yež Babilonia. Ba beyóž che yež zen na'. Ka' goken chen dan' bengak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' ga wzí' lo na'gak benne' yógo'te yež ka' góngake' kan zej nak da' sban da' zdan láže'gake'."

⁹ Yetó wbás che ya'abá bejnawe' wbás bežopen' che ya'abá, na' wnnié' zižje, na' wnné': "Čha' no benne' wká'n zene' bia snia, na' ló'aba', na' čha' we'e latje ta' xge' o lo ne'e dan' nak bia' nake' toze len leba', ¹⁰ Dios wsaka' zi'e le' lo yela' zža'a chie'. Sáka'le'e bennen' lo yi', na' lo dan' zzeyle'en, lawgak wbás che ya'abá ka', na' law Bennen' nake' Zíla'do'. ¹¹ Kwénteze žen che yin' gan sáka'gak benne' ka'. Dot ža dot yele sáka'gak benne' ka' bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' batkle gata' latje yezi' láže'gake', na' bi yezi' láže'gak benne' ka' bé'gake' latje ta' laba' légake'. ¹² Che len žala' kwez zen láže'gak benne' ka' zej nake' che Dios, na' góngake' kan wnnakze' Le', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen'."

¹³ Naž benla' čhi'i to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda', na' wnné': "Bzój da' ni le'e yiche: ba nez zen gaken chegak benne' ka' gátgake' na'a so law, benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon'."

Dios Be' La'y wnné': "Ka'kze gaken. Yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', na' gata' yela' žebél chégake' da' naken tlebe len da' béngake'."

Žezí'gake' linn che yežlyó

¹⁴ Naž bwia', na' ble'ela' to bejw ya'abá da' naken zíla'do'ze, na' lo bejw na' že' to Benne' znn'e'e kan zнна' Bennen' Golje' Benách, na' žia to da' naken oro yichje', na' lo ne'e noxe' to ya ntoche'. ¹⁵ Bžój to wbás che ya'abá lo yodo', na' wnnié' zižje, na' gože' benne' ži'e lo bejwn', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chio', na' bħog bisto žoa' scribe dan' ba bžin ža chogon'. Ba nbiž bisto chen, da' ka' zej den yežlyó."

¹⁶ Naž Bennen' ži'e lo bejwn' bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' bħoge' da' blan' lo yo.

¹⁷ Naž bžój yetó wbás che ya'abá lo yodon' da' žen' ya'abá che Dios. Lezka' noe'e to ya ntoche'. ¹⁸ Bžój yetó wbás che ya'abá žoa'a bkogen', na' nzi' lo ne'e wkonle' žin yi', na' wnnié' zižje, na' bliže' wbás nežwn' che ya'abá, wbasen' noe'e ya ntochen', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chion', na' btob da' želbia lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, dan' ba na da' želbia lba uba ka'."

¹⁹ Naž wbás ni che ya'abá bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' btobe' da' želbia lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, na' bejžo'nen' to lo bloj zen gan zzi xis uba. Da' ni zloe'elen kan gon Dios, wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Bleje' da' želbia lba uba ka' lo blojen', da' zoan žoa'a yež na'le, na' lo blojen' bžój žen, da' wyepen ga bžinten žoa'agak bia ka', na' wdé žen na' dot gan gak sa'žo gaže ža.

15

Gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá

¹ Ble'ela' yetó da' zen ya'abá che Dios da' nak bian', da' žonen ga žebanlžo. Bžójgak gaže wbás che ya'abá, na' zej noxe' gaže yižwé' ka' da' ze lówtegaken, da' ka' Dios wkonle' žin nich yeyóž wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

² Lezka' ble'ela' to da' naken ka to nisdo' da' žepen yes baní' ka jej jese da' yo'on yi'. Benne' ka', benne' belágake' lo na' bia snia, na' lo na' ló'aba', na' bi wzí'gake' laba', zégake' lawle da' naken ka to nisdo', na' zej noxe' da' ka'

zǒlgake', da' ka' bnezjw Dios lǐgake'. ³ Žǒlgake' da' bel Moisés, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te, na' naken da' žǒlgake' che Bennen' nake' Zíla'do'. Wnnágake':

Le', Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wak.

Zenle'e zej nak yógo'te da' beno',

da' ka' žóngaken ga žebanlto'.

Zna bi'o Le' yógo'te yež ka'.

Dot chawe', na' li laže' naken da' žono'.

⁴ ŽZoa no benne' bi žebe' Le', Xanto'?

ŽZoa no benne' bi wká'n zene' Le'?

Tozo' Le' nako' la'y.

La'gak benách yógo'te yež ka' gan zo',

na' wká'n zéngake' Le'

dan' zlé'egekle' nak chawe' yógo'te da' žono'.

⁵ Wdé gok da' ni, bwia', na' ble'ela' byaljw yodon' da' žen' ya'abá che Dios gan de latje la'y da' nak bian' Dios zóalene' benách chie' ka'. ⁶ Gaže wbás che ya'abá bžǒgake' lo latje la'y na', na' zej noxe' gaže yižwé' ka'. Zej nakwe' laže' da' zaka'le'en, na' žákti'ten, na' zej nžej bayw ka' da' zej naken ya oro lchó'gake'.

⁷ Naž to benne' ladjw tape benne' ban ka' bnezjwe' che chegak gaže wbás che ya'abá ka' gaže zíga'do' da' zej naken ya oro, na' zej nžan' da' zloe'elen yela' zža'a che Dios, Bennen' zoakze'. ⁸ Lo latje la'y na' wžé' žen che yi', dan' zej že' yela' baní', na' yela' wak zen che Dios ga na'. Bi gak nitó benne' choe'e lo latje la'y na' kate' téžegak gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá ka'.

16

Zíga'do' ka' da' zloe'egeklen yela' zža'a che Dios

¹ Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje lo latje la'y na', na' gože' gaže wbás che ya'abá ka', na' wnné': "Le chej, na' le chejlalje gaže zíga'do' ka' lo yežlyó, da' ka' zej nžan' da' zloe'elen yela' zža'a che Dios."

² Wyéj wbás nežw che ya'abá, na' bejlalje' da' nžan' zíga'don' da' noe'e lo yežlyó. Da' nžan' zíga'don' benen ga wžia we' da' zlalé'en lo beja' žen chegak benne' ka' zej de'e da' nak bia' zej nake' toze len bia snia na', na' lezka' lo beja' žen chegak benne' ka' zka'n zéngake' ló'aba'.

³ Naž wyéj wbás bežope' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo nisdó, na' nisen' beyaken žen kan nak žen che to benne' gat, na' gotgak yógo'te da' ka' zej yo'on lo nisdon'.

⁴ Wyéj wbás beyonne' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e gan zej de yegw ka', na' gan žal nis, na' yógo'te nis ka' beyákgaken žen. ⁵ Naž benla' zchalj wbás che ya'abán', wbasen' nzi' lo ne'e zkonle' žin nis, na' wnné': "Xanto' Dios La'y. Zoakzo', na' wzoakzo'. Chawe' nako' dan' zchogo' chegak benách sáka'gake' ki, ⁶ dan' bláljgake' žen chegak benne' ka' zej nake' chio' Le', na' žen chegak benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le'. Na'a, žono' Le' ga yé'jgake' žen dan' ki žála' gaken chégage'."

⁷ Naž benla' bchalj to benne' wzóe' žoa'a bkogen' da' žen' ya'abá che Dios, na' wnné': "Ka'kze gaken, Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wnná' bia'. Dot da' li, na' chawe' nak kan zchogo' chegak benách sáka'gake'."

⁸ Wyéj wbás bedape' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo wbiž, na' Dios bi'e wbižen' latje bzeyle'en benne' ka' len yi' chen. ⁹ Wyeygak yógo'te benách ka' dan' bzey wbiž lǐgake', san bi beyát láže'gake', na' bi bka'n

zégake' Dios. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' yo'o lo na'kze' sele'e da' ki da' z'saka' zí'gaken benách ka'.

¹⁰ Wyéj wbás gayo' che ya'abá, na' bejlalje' da' n'za' zíga'don' da' noe'e lo latje che bia snia gan z'na bia'ba', na' w'zé' choł ga na'. Naž, benách ka' bdáwya'agake' lóže'gake' dan' w'záka'le'egake', ¹¹ san bi beyát láže'gake' nich biž góngake' da' zia da' zóngake'. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' zoe' ya'abá dan' z'záka'le'egake' ni'a che wen' da' žiagake'.

¹² Wyéj wbás xope che ya'abá, na' bejlalje' da' n'za' zíga'don' da' noe'e lo yegw zen da' nzin' Eufrates, na' bebíž nis yegon' nich yaljw nez gan tegak benne' wnná bia' ka' žógage' zaka' gan zla' wbiž.

¹³ Naž b'le'ela' bele zen sniale'e na', na' bia snia na', na' bennen' z'chalje' lo wlázkakba', na' b'žojgak chonne be' xiwe' lo žoá'agakba', da' ka' z'žia yí'gaken benách ka', na' znná'gaken kan z'na'gak blož ka'. ¹⁴ Chonne be' ki zej naken be' ka' che da' xiwe', be' ka' žóngaken da' zej nak bian' da' góngaken ga yebángleke benách ka'. Yjak be' xiwe' ka' dot yežlyó nga, na' bejtóbgaken benne' wnná bia' ka' nich chjake' lo wdilen' da' gaken lo ža zen che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁵ Ki wnná Dios: "Le wia nga. La'a neda' chołze kan zla' to benne' wbán. Ba nez zen gaken che no benne' nake' ban laže', na' žape chi'e da' nakwe', nich bi gon byenen te' gal yidze', na' bi yedoe'ele' lawgak benách ka'." ¹⁶ Be' xiwe' ka' betóbgaken benne' wnná bia' ka', na' bdóbgake' to latje da' nzin' len diža' hebreo: Armagedón.

¹⁷ Wyéj wbás gaže' che ya'abá, na' bejlalje' da' n'za' zíga'don' da' noe'e lo be'ze, na' to benne' wnnié' zižje lo latje la'y da' žen' ya'abá che Dios gan de latje blon', na' wnné': "Ba naken."

¹⁸ Naž wyép yes, na' gokle'e žaxto', na' wnné wzio'. Wzó' yežlyó, da' wzo'žen ka ba wzó' kate' ne zej nnita' benách ka' lo yežlyó nga. ¹⁹ Yež zen na' b'žojen chonne kwe'le, na' wzia yí'gak yež ka' zej žen' dot yežlyó nga. Dios bejsá' laže'e che da' zia da' bengak benách ka' nníta'gake' lo yež zen na' da' nzin' Babilonia, na' lo yela' z'za'a chie' bsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen'. ²⁰ Belgache' yežlyodo' ka' da' zej žen' gachje lawle nido', na' biž wže'gak ya'a ka'. ²¹ Lezka' byinnj yej nis ži'a, da' zan' ya'abá, na' bexjwn lo yichjgak benách ka', na' yej nisen' nále'len ka to gaywá' ya to ton. Yógo'te benách ka' wnné zí'gake' che Dios ni'a che yej nisen', dan' bsaka' zi'le'en légage'.

17

Dios zchoge' che yež zen kwia yin'

¹ Naž bla' to wbás che ya'abá gan zoa', wbasen' nbabe' gaže wbás ka' biá'gake' gaže zíga'do' ka' da' zej naken ya oro. Bcháljlene' neda', na' wnné': "Da nga, na' w'łoe'ela' le' kan gon Dios, wchinnje' yež zen na' da' naken ka to no'le le'e, na' žen' lo nido' ka'. ² Benne' wnná bia' ka', benne' ka' b'énlengake' no'len' da' sban, na' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, wzóžgekle' ni'a che da' sban da' žon no'len'."

³ Naž yetó da' b'łoe'el Dios Be' La'y neda'; wbás che ya'abán' bchi'e neda' to latje dach, na' b'le'ela' to no'le, na' to bia snia, na' no'len' žie'-ba'. Bia snia na' z'na'ba' xna'le'e. Žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zej da'ba' diža' ka' da' žon dítgекlen Dios. ⁴ No'len' žie'-ba' nakwe' laže' xna, na' laže' xna'le'e. Žiagak da' xtan ka' le' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'. Lo ne'e noxe' to zíga'do' da' naken ya oro, dan' nžan' da' sban che da' sban da' žone'. ⁵ Lo

xge' zej nyejw kan lie', da' ka' zloé'egeklen to da' ngache', na' ki zej naken: "Yež Babilonia, Yež Blo" na' "Xna'gak No'le Le'e Ka" na' "Xna' Da' Sban Da' Den Yežlyó." ⁶ Gókbe'ela' nzožle no'len' dan' bene' ga blaj žen chegak benne' ka' zej nake' che Dios, na' žen chegak benne' ka' betgak benách ka' légage' dan' bzoa lágake' che Jesusen'.

Kate' ble'ela' no'len', bebánle'ela'. ⁷ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "¿Biz chen' žebanlo'? Wzejni'ila' le' da' ngache', dan' zloe'el no'len', na' dan' zloe'el bia snia na' žie'-ba', bian' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba'. ⁸ Bia snia na' dan' ble'elo' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a, na' za' žojba' latje chol che benne' gat ka', na' chejba' gan kwia yi'ba' to chi'ize. Benne' ka' nnita'gake' yežlyó, na' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban da' bzoj Dios ža ni'te katen' bi na' gone' yežlyó, yebángle' katen' lé'egekle' yebán bia snia na', bian' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a. ⁹ Da' ni naken' to da' wzejni'ilen no benne' gak chejni'ilen: Gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže ya'ado' gan že' no'len'. ¹⁰ Lezka', gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže benne' wnná bia'. Gayo' benne' ka' ba wdé chégage'. Toe' ne znná bi'e na'a, na' yetóe' bi na' le'e, san kate' yide', na' nna bi'e to chi'ido'ze. ¹¹ Bia snia na', bian' wzoaba' san bi zoaba' na'a, zejlásba' kan nak benne' xono', benne' nna bi'e. Gónlene' benne' gaže ka' tzen, na' te na' kwia yi'e to chi'ize. ¹² Chi lozba' ka' da' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia'. Bi na' sí'gake' yela' wnná bia', san sí'gaken' to chi'ido'ze, na' nna biá'gake' tzen len bia snia na'. ¹³ Chi benne' ka', toze gágake', na' wdégage' yela' wnná bia' chégage' len da' nzi' lo ná'gake', lo na' bia snia na'. ¹⁴ Tíl-lengake' Bennen' nake' Zíla'do', san Le' wléj wchochje' légage' dan' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka', na' znná bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'. Benne' ka' bliž Dios légage', na' wžíe' légage', chjáklengake' Le', na' to chi'ize gónlengake' Le' tzen."

¹⁵ Wbás che ya'abán' lezka' gože' neda', na' wnné': "Nisdo' ka' da' ble'elo' gan že' no'le le'e na', zejlásgaken benách yež ka', na' benách zi'to' ka', na' benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nnita'gake' yógo'te yežlyó ka'. ¹⁶ Chi loz bia snia na' da' ka' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia' ka', benne' ka' bi dégage' chawe' no'le le'e na', na' wká'ngake' le' ka'ze, na' gal yidze'. Da' góngake' chie' naken ka' gáwgake' beła' žen chie', na' wzéygage' le' lo yi'. ¹⁷ Dios wzóe' lo yichj lázdo'gak chi benne' ka' da' gonen ga góngake' ka' žénekezele' Le', na' góngake' toze diža' wdégage' yela' wnná bia' chégage' lo na' bia snia na', na' ki gak kan znná xtiža' Dios. ¹⁸ No'len' ble'elo' zejlase' yež žen na' da' znná bian' benne' ka' znná biá'gake' yežlyó nga."

18

Zbia yi' yež Babilonia

¹ Wdé na' ble'ela' betj yetó wbás che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' žen, na' wyép yes baní' lo yežlyó ni'a che yela' žen che wbasen'. ² Wbás che ya'abán' wnné' zižje, na' wnné':

Ba wžía yi'. Ba wžía yi' Babilonia, yež žen na'.

Ba beyaken latje che da' xiwe', na' chegak be' xiwe' ka'.

Byinne sníale'e ka' len byinne sban ka', ba béngakba' xó'ngakba' ga na'.

³ Ka' goken ni'a che da' bengak benne' ka' che yežen'.

Yógo'te benne' yež yoble ka' béngake' tzen len légage' da' wzé láže'gake'.

Benne' wnná bia' ka' béngake' tzen len légage' da' sban.

Yógo'te benne' ža'w žote' ka' gota' yel'a' wnni'a chégake',
dan' bdan' láže'gak benne' wláž ka' da' záka'le'en.

⁴ Naž benla' zchalj yetó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' wnné':

Le žoj lo yežen', le'e nakle chia' neda',

nich bi gonle doła' tzen len légage',

na' nich bi gak chele da' saka' zi'le tzen len légage'.

⁵ Nyanle'e doła' da' zej nbage'e, na' ba néntelen ya'abá,
san Dios žejsá' laže'e da' kegle da' bégake'.

⁶ Le yebí'i chégake' kan bégake' chele.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka' da' bégake'.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka' da' zia' da' bégake' chele.

⁷ Le gon ga' sáka'le'egake', na' kwež nyáche'gake'

kan zej nak yel'a' ba la'ne, na' yel'a' zen da' bka'n kwíngake'.

Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

“Že'to' nga, na' zna' bia'to'.

Bi naktó' wzebe, na' batkle kwež nyáche'to'.”

⁸ Che len, to žaze žingak da' ka' wsaka' zígaken légage',

yel'a' got, na' yel'a' zbeže nyache', na' yel'a' zdon.

Chéygake' lo yi'.

Ẃanžo Dios, Bennen' bchoge' chégake' ki, napkze' dot yel'a' wak zen.

⁹ Naž wnné': “Kwežgak benne' ka' zna' biá'gake' yežlyó nga, benne' ka' bégake' da' kegle tzen len légage', na' bebélengekle' da' zej naken chégake', na' kwež nyáche'gake' katen' lé'egikle' žen che yež zen na' da' žeyen. ¹⁰ Zí'to'le yelnnite'e dan' zžébagake' da' wsaka' zi' Dios benne' yežen', na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che Babilonia, yež zen nga.

Gokle'e Babilonia yež blo, na' to žaze bžia' yin'.

¹¹ Lezka' kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' kwež nyáche'gake' ni'a che yežen', dan' biž soa no benne' ga'we' da' góte'gake' ga' na'. ¹² Biž soa no benne' ga' na', benne' ga'we'

da' naken ya' oro, na' ya' plat,

na' yej zaka' ka', na' bga' ka',

na' laže' da' záka'le'en, na' laže' xna,

na' laže' cháwe'do', na' laže' xna'le'e,

na' yag da' zla' zix,

na' da' naken žit da' záka'le'en,

na' da' naken yag da' záka'le'en,

na' da' naken ya' kobre, na' da' naken ya,

na' da' naken yej jese.

¹³ Biž soa no benne' ga' na', benne' ga'we'

kanel, na' da' ka' zla' zix, na' yale,

na' da' zla' zix che mirra, na' che yeje olíbano,

na' xis uba wal, na' set zix,

na' yejje cháwe'do', na' zoa' scribe,

na' búrrodo' ka', na' zila' ka',

na' bia' ka', na' karret ka',

na' benne' wen žin ka', na' yeba'le benách ka'.

¹⁴ Benne' ža'w žote' ka' yé'gake' légage', na' nnágake':

Ba begá'a da' ka' wdán láže'le.

Ba wdé'chegak yel'a' wnni'a ka',

na' da' ka' zej naken xtan chele,

na' biž si'le da' ka'.

¹⁵ 'Kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' gota' chégake' yeļa' wnni'a dan' béte'gake' lo yežen', na' gá'ngake' zí'to'le dan' chébegake' kan gak žia da' gaken che yežen', na' kwež nyáche'gake', ¹⁶ na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež zen nga.

Goken ka to no'le nakwe' laže' da' záka'le'en,

na' laže' xna, na' laže' xna gole,

na' wžiagak da' xtan ka' chie' da' zej naken

ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'.

¹⁷ To žaze wžia yi' yeļa' wnni'a che yež nga.

'Yógo'te benne' xan barkw ka', na' benne' ka' žóngake' žin lo barkw ka', na' benne' ka' žsá'gake' barkw ka', na' benne' ka' žóngake' žin lo nisdó', wžégake' zí'to'le, ¹⁸ na' kate' blé'egekle' žen che yežen' da' žeyen, na' wžéžgake', na' wnnágake': ĵBiz yež yoble goken zen kan gok yež ni?

¹⁹ 'Bžíagake' bižte yo yichjgake', na' wžéžgake', na' wžéž nyáche'gake', na' wnnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež ni da' goken zen.

Yeļa' wnni'a che yež ni benen ga gota' yeļa' wnni'a

chegak yógo'te benne' zej nake' xan barkw lo nisdó'.

To žaze wžia yi' yež zen ni.

²⁰ Le yebél ni'a che da' goken che yež zen ni, le'e zoale ya'abá.

Le yebél, le'e nakle che Dios,

na' le'e, benne' wbás chie' ka',

na' le'e, benne' zchaljle lo wlaze' Le'.

Le yebél dan' ba bchog Dios che yež nga kwia yin'

ni'a che da' bsáka'gak benne' yež nga le'e."

²¹ Naž to wbás wale che ya'abá bchise' to yej zen da' žoten, na' bžo'nen' lo nisdó', na' wnné':

La' kikze gaken chio', yež Babilonia,

yež zen da' naken yež blo.

Biž le'el nitó benne' le'.

²² Biž yéngkle benách cha' zoa no benne' lo yež nga,

nitó benne' žinne' le'e da' žolen,

na' nitó benne' žkweže' bžejw,

na' nitó benne' žkweže' loz bia yix'e,

na' biž žel-le nitó benne' wen žin ga na',

na' biž yéngkle' žaxto' da' žon yej da' žoten ga na'.

²³ Biž wza'ní' nitó yi' lo yežen',

na' bi yéngkle' chi'i no benne' zchag ne'e ga na',

na' bi yéngkle' chi'i to xkwide' no'le zchag na'be'.

Ki gaken la'kze gokle benne' zaka' ka', le'e na' zá'wle, na' žóte'le lo yež ni,

na' ben láže'lele benách ka' dot yežlyó nga, len yeļa' wžá' chele.

²⁴ Naž wnné: "Blalj xchengak benne' ka' lo yež ni, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' xchengak benne' ka' zej nake' che Dios, na' lezka' xchengak yógo'te benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' betgak benne' wláz ka' légake'."

19

¹ Wdé na' benla' benne' zan wnnégake' zižje, benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, na' wnnágake':

ĵGa'n zen Dios! ĵYeļa' weslá,

na' yela' zen, na' yela' wnná bia'
zá'gaken lo na' Dios chežo!

² Kan zchi'a laže'e naken dot da' li, na' chawe'.

Le' bchoge' che yežen' kwia yin',
yežen' goken ka to no'le le'e.

Bchoge' chegak benne' ka' che yežen' gátgake',
dan' bžia yí'gake' benách ka' dot yežlyó nga,
len da' zia da' béngake'.

Dios bezi'e légake' wzón

dan' béngake' benne' wen žin chie' ka'.

³ Da' yoble wnnagak benne' zan ka':

¡Ga'n zen Dios!

Kwénteze žen gan žey yežen'.

⁴ Tap žoa benne' gole ka' len tape benne' ban ka' bchag lágwage' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios, gan ži'e lo latje blo chien'. Wnnágake': "¡Ka'kze gaken! ¡Ga'n zen Dios!"

⁵ Naž benla' zchalj to benne' zoe' latje blon', na' wnné':

¡Le wká'n zen Dios chežo yógo'tele le'e, žonle xchine', le'e na' zžébele-ne',
le'e, benne' gažjw ka', na' benne' zaka' ka'!

Lni che yela' zchag na' che Benne' nake' Žíla'do'

⁶ Lezka' benla' to benne' wnné' zižje, na' benlen kan ženlen kate' zchaljgak benne' zan, na' kan ženlen gan zde to yegw zen, o kan ženlen kate' žnne wzíó', na' wnné':

¡Ga'n zen Dios! ¡Žzo lawe' znna bi'e!

¡Napkze' dot yela' wak zen!

⁷ Žála' yebelžo na' lo yela' žebel chežo wká'n zenžo-ne'

dan' ba bžin ža lni che yela' zchag na' che Bennen' nake' Žíla'do'.

Si' lo na' Benne' Criston' benne' ka' zej nake' chie'.

Ba zbéžgake' ka to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' Le'.

⁸ Dios we'e-be' latje gákwe' laže' da' záka'le'en, da' naken žíla'do'ze, na' žákti'ten.

(Lažen' da' záka'le'en zejlasen da' naken chawe' da' žongak benne' ka' zej nake' che Dios.)

⁹ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Bzój da' ni le'e yiche: Ba nez zen gaken chegak benne' ka' Dios bliže' légake' nich gónlengake' Le' tzen lni che yela' zchag na' che Bennen' nake' Žíla'do'."

Lezka' gože' neda': "Diža' dot da' li da' ni da' zchalj Dios na'kze'."

¹⁰ Bzóa ziba' law wbás che ya'abán' nich wká'n zena' le', san le' gože' neda': "Bi gono' ki. Lezka' neda' naka' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li kan nak che Jesusen'. ¡Bka'n zen Dios!"

Benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, žzóa lígake' che Jesusen'.

Benne' žie' bia chich

¹¹ Naž blé'ela' nyaljw ya'abá, na' blá' to bia chich, na' Benne' žie'-ba' lie' Benne' Žone' Kan Žnne', na' lezka' Benne' Žnne' Da' Li. Ki lie' dan' zchi'a laže'e kan nak da' naken dot da' li, na' lezka' cheje' lo wdíle. ¹² Žákti'te yej lawe' ka yi', na' da' zan da' naken oro žíagaken yichje'. Da' lawe' to da' lie', dan' bi nnezlen nitó benne', san toze' Le' nnezlen'. ¹³ Nakwe' to laže' da' ne'jen žen, na' lezka' lie' Benne' Nake' Xtiža' Dios. ¹⁴ Ni'a ne'e zan zejnágwage' Le', benne'

ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, na' žíagake' bia chich ka', na' zej nakwe' laže' da' záka'le'en, dan' naken zíla'do'ze, na' dan' bi naken sban. ¹⁵ Žžoj da' naken ka to ya ntoche' lo žoe'e, dan' wkonle' žin nich wsaka' zí'lenen' benách yež ka'. Nna bi'e légake' len yela' wak zen, na' wsaka' zí'li'e légake', na' gak chégake' kan žak che da' zbia lba uba, katen' zlejžon. Gone' ga ye'jgake' xis uban' da' zejlasen yela' zža'a che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁶ Nyejw kan lie' le'e laže' da' nakwe', na' le'e lsine'e, Benne' Žzna Bi'e Benne' Wnná Bia' Ka', na' lezka' Benne' Nake' Xangak Benne' Xan Ka'.

¹⁷ Naž b'le'ela' to wbás che ya'abá, wbasen' zie' lo wbíz, na' wnnié' zižje, na' gože' bia ka' z'lagakba' ya'abá, na' wnné': "Le da, le dobe gan gawle lo lni zen che Dios. ¹⁸ Gawle be'la' chegak benne' wnná bia' ka', na' be'la' chegak benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' be'la' chegak benne' wa'e ka', na' be'la' chegak bia ka', na' be'la' chegak benne' ka' žíagake' lé'gakba', na' be'la' chegak yógo'te benách ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'."

¹⁹ Naž b'le'ela' bia snia na', na' benne' ka' z'na biá'gake' yežlyó nga, na' benne' zan'le'e ka' ché'gake', benne' ka' žjake' lo wdile. Benne' ka' zej ndobe' nich t'í-lengake' Bennen' žie' bia chichen', na' len ni'a ne'e zan'le'e, benne' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁰ Blej b'chóh'gake' bia snia na', na' lezka' bennen' bchalje' lo wlazba', bennen' bene' da' ka' zej nak bia' gan zoaba', na' ben láže'le' benne' ka' bé'gake' latje wdá' lé'gake' da' nak bia' zej nake' toze len leba', na' bka'n zéngake' ló'aba'. Bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlazba', belžo'ne' lé'gake' zej nbane' lo yi' zen gan žey da' zžéyle'en, dan' nzin' sufr. ²¹ Bennen' žie' bia chichen' bete' yógo'te benne' ka' b'énlengake' lé'gake' tzen len da' naken ka to ya ntochen' dan' zžojen lo žoe'e, na' yógo'te bia ka' z'lagakba' ya'abá bdáw'gakba' be'la' žen ché'gake', na' bé'ljegk'ba'.

20

To mil yiz

¹ Wde' na' b'le'ela' žetj to wbás che ya'abá, na' noxe' zi'n ya che latje cho'j, na' noe'e to do ya wa'e. ² Wzene' bele zen snia'le'e na', belen' wzoaba' ža ni'te, na' leba' da' xiwe', na' lezka' Satanás, na' bcheje'-ba', na' bka'ne'-ba' nžejba' to mil yiz. ³ Wžo'ne'-ba' latje cho'j che benne' gat ka', na' bsejwe' latjen', na' bde'e to da' nak bian' da' žsejwn latjen' nich biž gon láže' lba' benách yež ka' kate' téžegak to mil yiz ka', na' te na' yeyežba' to chi'ido'.

⁴ Naž b'le'ela' latje ka' gan že'gak benne' ka' nzi' lo ná'gake' wchi'a láže'gake'. Lezka' b'le'ela' be' ka' gó'gakkze benne' chawe' ka', benne' ka' wžoggak yéngake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka' dan' bzoa ligak benne' chawe' ka' che Jesusen', na' dan' b'cháljgake' x'tiža' Dios. Benne' ki bi bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' bi bé'gake' latje wžój lo xgágake', o lo ná'gake' da' nak bian' zej nake' toze len leba'. Bebangak benne' ki lo yela' got, na' wnná biá'gake' tzen len Benne' Criston' to mil yiz ka'. ⁵ Yezika' benne' gat ka' bi bebá'ngake'. Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yebá'ngake'. Yela' yebán lo yela' got da' goken ni naken da' gaken da' nežw. ⁶ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' yebá'ngake' lo yela' žebán nežw da' gaken, dan' gá'kgake' che Dios na'kze. Yela' got bežope da' gaken bi be'gak gonen ché'gake', san gá'kgake' b'xoz ka' che Dios, na' che Benne' Criston', na' nna biá'gake' tzen len Le' to mil yiz ka'.

Žlej zchóh'jgake' da' xiwe'

⁷ Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yeséžgake' da' xiwe' gan nžejen. ⁸ Yežó' da' xiwe', na' gon láže'len benách yež ka' da' zej žen' dap la'ate yežlyó nga. Lezka' gon láže'len benách ka' che yež Gog, na' benách ka' che yež Magog, na' wtoben légake' lo wdíle. Benne' ka' zej nake' benne' zan kan nak yoḡ da' žen' žoa'a to yegw zen. ⁹ Benne' zanle'e ka' bžóžgake' dot yežlyó nga, na' wnníta'gake' la' lí'ale latjen' gan zej nni'ta' benách ka' zej nake' toze len Benne' Criston', da' naken yežen' da' nži'il Dios. Naž ben Dios ga bejxjw yi' da' bžojen ya'abá, na' bzeyen légake'. ¹⁰ Da' xiwe', dan' ben láže'len légake', wžó'ngaken' gan že' yi' zen che da' zžéyle'en, gan ba zoa bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlazba'. Saka'le'egake' ga na' dot ža dot ye'le yógo'te yiz ka' da' zá'gaken.

Zla'gak benách ka' law Dios gan ži'e zchi'a laže'e

¹¹ Naž ble'ela' to latje blo da' chich, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e zchi'a laže'e lo latjen'. Gan že' Bennen' wzia yi'gak yežlyó nga, na' ya'abá, na' biž bežél-le latje chégaken. ¹² Lezka' ble'ela' benne' gat ka', benne' zaka' ka' len benne' gaxjw ka', na' wžgake' law Dios. Byáljwgak yiche ka', na' byaljw yetó yiche gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' ye'la' nban da' zejlí kanne. Dios wchi'a laže'e benne' gat ka' kan zej nak da' ka' zej nyejwn le'e yiche ka', da' ka' béngake'. ¹³ Bežojgak benne' gat ka' lo nisdó', benne' ka' bgáche'gake' lo nisdon'. Lezka' bežojgak benne' gat ka' lo ye'la' got, na' lo latje choł, benne' ka' wnníta'gake' ga na', na' Dios wchi'a laže'e to tógake' kan zej nak da' ka' da' béngake'. ¹⁴ Naž bžó'ngake' ye'la' got, na' latje choł che benne' gat ka', lo latjen' gan že' yi' zen da' naken latje che ye'la' got bežopen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche ya'abá, benne' ka' bi zej nape' ye'la' nban da' zejlí kanne, bejcházgake' latjen' gan že' yi' zen na'.

21

To ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe

¹ Wdé na' ble'ela' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe, dan' ba wdé chegak ya'abá na', na' yežlyón', da' ka' wnníta'gaken zgá'alegaken. Biž zej de nisdó' ka'. ² Neda', Zwa, ble'ela' yež la'y na', da' naken Jerusalén kobe. Bžojen ya'abá gan zoa Dios, na' betjen lo yežlyó, na' zoan lez kan zoa lez to xkwide' no'le za' wchág ná'lenbe' benne' byo chebe'. ³ Benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné': "Le wia nga. Gan zoa Dios zóalenen benách ka'. Sóalene' légake', na' légake' gákgake' benne' chie' ka'. Dios na'kze sóalene' légake', na' gake' Dios chégake'. ⁴ Dios wzíe' nis zbéžgake' da' žian yej lágwage'. Biž gat nitó benne', na' biž kwež nitóe', na' biž kwež nyache' nitóe', na' biž saka' nitóe', dan' ba wdé chegak da' ka' gókgaken zga'ale."

⁵ Naž Bennen' ži'e latje blon' wnné': "Bwia nga. Žekoba' yógo'te."

Lezka' gože' neda': "Bžojle'e yiche da' ni da' naken dot da' li, na' za' gakkzen."

⁶ Naž gože' neda': "Ba nakkzen. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' sóateze' kan nak da' zzo law'n, na' da' ze lawten. No benne' zbi'le', neda' gona' ga ye'je' nisen' da' wnezjwn ye'la' nban, na' bi be chizjwe'. ⁷ Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó, yógo'te da' ki gáta'gaken chégake'. Neda' gaka' Dios chégake', na' légake' gákgake' zi'nkza' ka', ⁸ san benne' ka' zžébegake', na' benne' ka' bi žejlé'gake' chia' neda', na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' yógo'te benne' wetw benách ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' yógo'te benne' wen laže' ka', ba de latje chégake' lo yi' zen che da' zžéyle'en, da' naken ye'la' got bežopen'."

Yež Jerusalén kobe

⁹ Naž to wbás che ya'abá, wbasen' nbáblene' gaže wbás ka' biá'gake' gaže zíga'do' ka' da' nžá'gaken gaže yižwé', da' ka' ze lawten, bl'e'e gan zoa'. Gože' neda': "Da nga. Neda' wlo'e'ela' le' xkwide' no'len' za' bchag ná'lenbe' Bennen' nake' Zíla'do'."

¹⁰ Dios Be' La'y wzóalene' neda', na' wbás che ya'abán' bchi'e neda' to law ya'a sibe, na' bløe'ele' neda' yež la'y, yež Jerusalén kobe, da' zžojen ya'abá gan zoa Dios, na' žetjen yežlyó. ¹¹ Yežen' žákti'ten dan' yelá' baní' che Dios zóalenen yežen'. Žákti'ten kan žákti'te to yej da' záka'le'en kan nak yej xna gole da' nžin' jaspe. Yani'do' nak yežen' kan nak yej jese. ¹² Zoa to ze'e žeje, na' sibe, kwe'j xkóže'le yežen'. Le'e ze'e na' zej nnita' chežinno gan žo'ogak benách ka'. Žoa'a gan žó'ogake' zej nnita' chežinno wbás che ya'abá, wbás ka' žape chí'igaken'. To to gan žó'ogake' nyejw to to lagak chežinno kwe' ljež za'só Israel. ¹³ Le'e ze'e da' žen' zaka' gan zla' wbiž zej nnita' chonne gan žó'ogake', na' zaka' gan za' be' zag zej nnita' yechonne gan žó'ogake', na' zaka' chelá'a gan zde wbiž byo' zag ka' zej nnita' yechonne gan žó'ogake', na' zaka' gan žen wbiž zej nnita' yechonne gan žó'ogake'. ¹⁴ Žan ze'e che yežen' zej nnita' chežinno len ze'e, na' lé'egaken zej nyejw lagak benne' chežinnote benne' wbás ka' che Bennen' nake' Zíla'do'.

¹⁵ Wbás che ya'abán', bennen' zchájlene' neda', noe'e to yag wžíx da' naken ya oro nich wžíxe' kan nak yežen', na' kan zej nak gan žó'ogake', na' kan nak ze'e chen. ¹⁶ Yežen', tlebe zej nak da' tape la'a ka'. Tlebe nak yelá' tonne chen, na' yelá' blaga' chen. Len yagen' bžix'e' kan nak yežen', na' naken kan gak sa'žo dot chežinno ža, na' tlebe zej nak yelá' tonne chen, na' yelá' sibe chen, na' yelá' blaga' chen. ¹⁷ Lezka' bžix'e' yelá' žeje che ze'e na', na' naken to gaywá' tape yon žit na' benne'. Wbás che ya'abán' bkonle' žin yag wžíx na' nich bžix'e' yežen'.

¹⁸ Ze'e na' naken yej jaspe, na' yežen' naken ya óroteze, da' naken yani'do' kan nak yej jese. ¹⁹ Len ze'e ka' che yežen' zej nžin' da' xtan ka' da' zej naken yej ka' da' záka'le'egaken.

Len ze'e nežw naken yej jaspe.

Da' bežopen naken yej safiro.

Da' beyonnen naken yej ágata.

Da' tapen naken yej esmeralda.

²⁰ Da' gayon' naken yej ónise.

Da' xopen naken yej kornalina.

Da' gažen naken yej crisólito.

Da' xonon' naken yej berilo.

Da' gan naken yej topasio.

Da' chin naken yej crisoprasa.

Da' chinéjen naken yej jasinto.

Da' chežinnon naken yej amatista.

²¹ Da' chežinno ka' da' zej nbagan' gan žó'ogake' zej naken chežinno bga ka'. To to da' ka' gan žó'ogake' nbagan' len toze bga. Nez blo che yežen' naken ya óroteze da' naken yani'do' kan nak yej jese.

²² Bi bl'e'ela' nitó yodo' lo yežen' dan' Dios, Bennen' napkze' dot yelá' wnná bia', nake' yodo' chen, na' lezka' nak Bennen' nake' Zíla'do'. ²³ Bi žon byenen wza'ni'gak wbiž, na' byo', lo yežen' dan' zza'ni' yelá' baní' che Dios lo yežen', na' lezka' Benne' nake' Zíla'do' zza'ni'e ga na'. ²⁴ Benne' wláž ka' che yežen', benne' ka' belágake', tágake' lo baní' che yežen', na' žingak benne' ka' zžna biá'gake' yežlyó nga, zej noe'e yelá' wnni'a chégake' ga na'. ²⁵ Batkle wséjwgake' gan

žó'ogake' lo yežen' te ža, na' batkle gak žel ga na'. ²⁶ Benách che yógo'te yež yedjwá'gake' da' zaka' ka', na' yela' wnni'a chégake' ga na'. ²⁷ Nitó da' bi naken chawe', na' nitó da' zinnj, na' nitó benne' žon laže'e, bi chó'ogake' ga na', san benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche che Bennen' nake' Zíla'do', gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban, chó'ogake' ga na'.

22

¹ Naž wbás che ya'abán' bløe'ele' neda' to yegw yani'do', da' naken nis yegw da' znezjwn yela' nban. Žákti'te yegon' kan žákti'te yej jese. Žžoj yegon' lo latje blo gan že' Dios, na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do'. ² Zza' yegon' gachje láwe'le nez blo che yežen'. Chelá'a weje žoa'a yegon' zoa to yag da' zbian da' znezjwn yela' nban, na' želbian chežinno chi'i to yiz. To byo' to byo' želbia yag ka'. Xlága'gak yag ka' zej naken da' žeyóngaken benne' ka' che yežen'. ³ Bi soa nitó da' žesbaga' benách ka' zia ga na'. Zoa latje blo gan že' Dios lo yežen', na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' benne' wen žin chie' ka' wká'n zéngake' Le'. ⁴ Lé'egekle' lawe' Le', na' kan lie' nyejwn lo xgágake'. ⁵ Bi gak žel ga na', na' bi yažje to da' wsa'ní', na' bi yažjegekle benne' ka' nníta'gake' ga na' baní' che wbíž, dan' gak Xanžo Dios baní' chégake'. To chi'ize nna biá'tezgak benne' ka' nníta'gake' ga na'.

Za' yelá' Benne' Cristo

⁶ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Diža' ni naken dot da' li, na' nakkzen. Xanžo Dios, Bennen' zchize' Dios Be' La'y chie' lo yichj lázdo'gak benne' ka' zcháljgake' lowlaze' Le', ba bsele'e wbás che ya'abá chie' nich wlo'e'ele' benne' wen žin chie' ka' da' žala' gaktén." ⁷ Ki wnná Jesús, Benne' Criston': "Za' yelá'a. Ba nez zen gaken che no benne' žone' kan žna da' zchalja' lo wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni."

⁸ Neda', Zwa, benla', na' ble'ela' da' ki. Wdé benlan', na' ble'elan', na' bzoa ziba' xni'a wbás che ya'abán', bennen' bløe'ele' neda' da' ki, nich wká'n zena' le'. ⁹ Naž le' gože' neda': "Bi gono' ki, dan' naka' neda' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo' ka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' kan zej nak yógo'te benne' ka' žóngake' kan žna da' nyejw le'e yiche ni. jBka'n zen Dios!"

¹⁰ Lezka' gože' neda': "Bi wkacho'o xtiža' Dios ni, da' zchalja' lo wlaze' Le', na' nyejwn le'e yiche ni, dan' za' gakgak da' ki. ¹¹ No benne' žone' da' zinnj gónteze' da' zinnj. No benne' žone' da' kegle gónteze' da' kegle. No benne' žone' da' naken chawe', gónteze' da' naken chawe', na' no benne' nake' che Dios, gákteze' che Leze'." ¹² Žna Jesusen': "Za' yelá'a. Noa'a lo na'a da' wnezjwa' chegak benne' ka', na' yebi'a che chégake' kan zej nak da' béngake'. ¹³ Neda' naka' Benne' zoa' zga'ala', na' lezka' Benne' ze lawte, kan nak da' zzo lawn, na' da' žesyožten. Lezka' naka' Benne' žone' ga so lawn, na' Benne' žone' ga žeyožen. ¹⁴ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' nyaže da' nákwgake', benne' ka' žóngake' da' naken chawe'. Zej nzi'e latje gáwgake' da' zbia yagen' da' znezjwn yela' nban, na' gak chó'ogake' gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' ka' žótgake' benách ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' benne' ka' žaz láže'gake' žon láže'gake', gá'ngake' na'le lo yežen'. ¹⁶ Neda', Jesús, bsele'a wbás chia', wbás che ya'abá, na' bløe'ele' le'e da' ki, le'e na' nbable to kwe' to kwe' benách chia' ka'. Neda' naka' ljež Dabí, na' lezka' za'sóe'. Lezka' naka' belj xsile."

¹⁷ Zchaljgak Dios Be' La'y, na' xkwide' no'le, xkwiden' wchág ná'lenbe' Benne' nake' Zíla'do', na' znnágake': "Le da."

No benne' ženle' diža' ni žala' nne': "Le da."

No benne' zbile', na' no benne' zdan laže'en, žala' yídgake', na' yé'jgake' nisen', da' znezjwn yela' nban.

¹⁸ Neda', Zwa, zzejni'ila' benne' ka' želyenle' diža' ni da' zchalja' lo wláz Dios, na' nyejwn le'e yiche ni, na' znnia': cha' no benne' wzane' kan zej nak diža' ki, na' Dios yebi'e chie', na' wsaka' zi'e le' kan zej nak da' zej nyejwn le'e yiche ni. ¹⁹ Lezka', cha' no benne' yekwase' bíte'teze diža' ni da' zchalja' lo wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni, Dios yekwase' latje che bennen' le'e yichen' gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejli' kanne, na' lezka' yekwase' latje chie' lo yež la'y, kan nyejw chegak benne' ki le'e yiche ni.

²⁰ Xanžon', Bennen' zzoa lie' kan zej nak da' ki zñne': "O'. Za' yelá'a."

¡Ka'kze gaken! ¡Da, Xantó' Jesús!

²¹ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.